

I Baha'o Kasuratan

I Baha'o Kasuratan

The New Testament in Inabaknon
(Sama Abaknon) of the Philippines
[abx]

Translation by
© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Web version
© 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc.,
Orlando, FL 35862-8200 USA
<http://www.Wycliffe.org>

<http://www.ScriptureEarth.org>

© 2016, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to the author (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You do not sell this work for profit.
- **No Derivative Works.** You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Table of Contents

Mateo	Mateo	5
Markos	Markos	86
Lukas.	Lukas	137
Juan	Juan.	219
Mga Buhat	Buhat	277
Roma.	Roma	350
1 Corinto.	1Cor.	387
2 Corinto.	2Cor.	422
Galacia	Gal	446
Efeso	Efeso	460
Filipos	Flp	473
Colosas	Col	483
1 Tesalonica	1Tes.	493
2 Tesalonica	2Tes.	501
1 Timoteo	1Tim	506
2 Timoteo	2Tim	517
Tito	Tito	525
Filimon.	Flm	530
Hebro	Hebro	533
Santiago	Sant	561
1 Pedro.	1Ped.	571
2 Pedro.	2Ped.	582
1 Juan	1Juan	589
2 Juan	2Juan	599
3 Juan	3Juan	601
Judas.	Jud	603
Pagpakatu'an.	Pgpk.	607
Read the New Testament		646

I Mahalap Sumat Nagsurat-na Si Mateo

Pagbulig Pagsabot Sito Libro

Si Mateo addangan Hebro pariho si Jesu-Kristo pero adda iya traydor si nasyun-na mga iya tungod kay agkarawat iya trabaho bilang paragsukot buhis para si nasyun-na si mga taga Roma. Kundi' si katapus-tapusan, ag'ambanan-nay nan trabaho basi' akabaya' iya si Jesus (9:9-13). Mangno addangan iya si Dusi nagtu'inan-na si Jesus bilang apostol (10:2-4). Ari si mga Ebanghelyo nagsurat-na si Markos pati' si Lukas nagkilala si Mateo ari si aron Levi.

Yayto Ebanghelyo i primiro maka'anna' ato si Baha'o Kasuratan pero ma'in to iya i primiro nagsurat. Malabbat magpinugad nga nagsurat to ngan 60 AD (mga 30 anyos kahuman abanhaw si Jesus). Mas akadahulu'an i nagsurat-na si Markos ngan 50 AD. Ato sito Ebanghelyo agpamatu'od si Mateo nga si Jesus, iya i Tinu'inan Mannanalwas nagparapanimulat-na si mga Hebro. Agparapanimulat mga iya sito siray tungod kay dati agsa'ad i Diyos pina'agi si mga paragsumat-na nga amabawa iya addangan Paragsalbar. Agpamatu'od ato nga i dimu'an makigpasurat-na si Diyos ari si Kada'an Kasuratan atuman anan si kinabuhi'-na si Jesus. Kinakulawan ato nga gana' na manlupig pa si Jesus bilang paragturo' nga akakaya pag'isplikar pahalap si baha'o pagsabot si bala'ud-na si Diyos pati' si baha'o pa'agi kon pinapa'i i a'a akasakop si mga nagpanhadi'an-na si man langit.

Agklaro si mga allingun-na si Mateo ato sito Ebanghelyo nga ga'i iya ag'amban si pagkahebru-na pero anakka iya si pagsabot nga i Tinu'inan Mannanalwas ma'in hamok para si mga Hebro kundi' para liwat si dimu'an ka'aha'an. Apinugad nan nga da'inan i pagsabut-na tungod kay iya hamok i mag'isturya parti si mga mata'o a'a man sirangan nga agbisita si Jesus ngan paka'allum-na (2:1-12). Pwira pa sinan, agklaroy nan liwat si katapusan-na sito Ebanghelyo si pagtugun-na si Jesus si kita kam mga inadalan-na pagpada'iray si dimu'an nasyon pag'anda' mga a'a nga ahimo mga inadalan (28:19).

I ka'urugan si nagturu'-na si Jesus nga maka'anna' ato ma'in sunud-sunod kon ay i mahinabo' kundi' kon ay dina i pala'in-la'in liksyon ma'ala'. Aniya' bali lima pagpuruparti si mga nagturu'-na si Jesus: 1. I pagwali-na ari si tagudtod hi'unong si pagpangiwa-kiwa, si rispunsibilidad, pati' si kararawatun-na primyo si mga nagpanhadi'an-na si man langit (5:1-7:37) 2. I mga tugun-na ngan paglihug-na si dusi inadalan-na pagpasamwak (10:1-42) 3. I pala'in-la'in isturya hi'unong

si paghadi'-na si man langit (13:1-58) 4. I nagturu'-na hi'unong si kina'iya pati' buruhatun-na si mga inadalan-na (18:1-35) 5. I pagpada'an-na hi'unong si pagtakka-na si katapusan-na sito panahon pati' i pagbwilta-na si Pinili' A'a (24:1-25:46).

Ato si limay to parti si mga nagturu'-na si Jesus, agpasabot si kita si Mateo nga si Jesus i makapariho si Moises nga magbuwan si mga Hebro si primiro lima libro si bala'od ari si Kada'an Kasuratan. Si Jesus i pangultimo paragsumat-na si Diyos nga labaw kuntra si Moises. Si Jesus i baha'o Moises; iya i magbuwan si baha'o bala'od, pati' iya i baha'o pa'agi pagtapit si Diyos.

I Pagtunga'-tunga' Sito Libro

1. Si Jesus: I Ginikanan-na, i Ka'allum-na pati' ngan Dadi' Pa (1:1-2:23)
2. I Pagbunyag pati' i Pagtintar si Jesus (3:1-4:11)
3. I Pagpasamwak-na si Jesus ari si Galilea (4:12-14:12)
4. Patala Dahulo si Jesus si Galilea (14:13-17:20)
5. I Pagbwilta-na si Jesus ari si Galilea (17:22-18:35)
6. I Pagpasamwak-na si Jesus ari si Judea pati' Perga (19:1-20:34)
7. I Pagsallud-na si Jesus si Jerusalem pati' i Pag'ampu'-na ari si Getsemane (21:1-26:46)
8. I Pagdakop, Pagbista pati' Pagpapako' si Jesus (26:47-27:66)
9. I Pagkabanhaw pati' i Nagpatu'in-na si Kita Kam Dimu'an Bilang Inadalan (28:1-20)

I Ginikanan-na si Jesus

Lukas 3:23-38

- 1** 1Yayto i ginikanan-na si Jesu-Kristo, i Dadi'-na si David pati' si Abraham:
- 2-3 Si Abraham i tatay-na si Isaac nga iya i tatay-na si Jacob nga tatay-na si Juda pati' i mga bugtu'-na lalla.
Si Juda i tatay-na kas Fares pati' Sara, ngan si Tamar i nana-na mga iya.
Si Fares i tatay-na si Esrom nga tatay-na si Aram.
- 4 Si Aram i tatay-na si Aminadab nga iya i tatay-na si Naason nga tatay-na si Salmon.
- 5 Si Salmon i tatay-na si Boas, ngan si Rahab i nana-na.
Si Boas i tatay-na si Obed, ngan si Ruth i nana-na.
Si Obed i tatay-na si Jesse 6nga tatay-na si Hadi' David.
Si David i tatay-na si Solomon, ngan i nana-na, alla-na dahulo si Urias.
- 7 Si Solomon i tatay-na si Rehoboam nga iya i tatay-na si Abias nga tatay-na si Asa.
- 8 Si Asa i tatay-na si Jehosapat nga iya i tatay-na si Jehoram nga tatay-na si Usias.

- 9 Si Usias i tatay-na si Jotam nga iya i tatay-na si Ahas nga tatay-na si Esekias.
- 10 Si Esekias i tatay-na si Manases nga iya i tatay-na si Amon nga tatay-na si Josias.
- 11 Si Josias i tatay-na si Jeconias pati' i mga bugtu'-na lalla si uras si kadistirru-na si mga a'-na si Israel pan Babilonia bilang mga bihag.
- 12 Pagkatapos si kadistirru-na mga iya pan Babilonia, si Jeconias i tatay-na si Salatiel nga tatay-na si Sorobabel.
- 13 Si Sorobabel i tatay-na si Abiud nga iya i tatay-na si Eliakim nga tatay-na si Asor.
- 14 Si Asor i tatay-na si Sadok nga iya i tatay-na si Akim nga tatay-na si Eliud.
- 15 Si Eliud i tatay-na si Eleasar nga iya i tatay-na si Matan nga tatay-na si Jacob.
- 16 Si Jacob i tatay-na si Jose nga iya i sa'alla-na si Maria nga iya i nana-na si Jesus, i nag'arunan liwat Kristo.

¹⁷Sanglit bali katarsi lut'o si ka'uru'ampuhan i tikang si Abraham pada'iray si David ngan katarsi liwat gihapon i tikang namay si David pada'iray si kadistirru-na si mga a'-na si Israel pan Babilonia. Tikang namay si uras si kadistirro, katarsi gihapon lut'o tubtob si ka'allum-na si Tinu'inan Mannanalwas.

I Ka'allum-na si Jesu-Kristo

Lukas 2:1-7

¹⁸Da'ito sito i isturya hi'unong si ka'allum-na si Jesu-Kristo: Agpahanda-na si Jose i nanay-na nga si Maria. Ngan karaslon pa hamok mga iya, aniya' magpakatu'anang nga burod nayto dina pero yayto pagburod pina'agi si Espirito Santo. Ahinabo' to myintras pa aglabutan-na iya si Jose. Sanglit bali kuri si kamutangan-na si Jose kay si bala'ud-na mga iya kwintado nga agdangallahan na mga iya. ¹⁹Ngan tungod kay si Jose matadong a'a, agplano iya pagsunod si bala'ud-na mga iya nga agtugot pagbawi' si dati nagkasarabutan si pagdangallahan pero si sikrito pama'agi dina kay ga'i iya aruyag nga akamalu'an si Maria.

²⁰Pero si kaliyat-liyatan si pagparapinsar-na sinan, agpakulaw i anghel-na si Paragdalom ari si upi, ngan agpinugad, "Jose, dadi'-na si David, dakaw agruha-duha pagpa'istar si Maria si ruma'-mo bilang alla-mo, kay i magtudok anan si iya tikang si Espirito Santo. ²¹Sigurado lalla i ma'allom ngan kinahanglan Jesus i pina'arun-bi, kay iya i tibalbar si mga a'-na basi' gana' na mga iya baratunun-na si sala' ngan basi' ga'i na mga iya sadaluman-na pa si sala'."

²²Ahinabo' nan dimu'an basi' atuman i nagpahalling-na si Paragdalom, pina'agi si paragsumat-na: ²³"Aniya' magburod dangkanda nga ga'i pa

akalabutan, ngan lalla i ma'allom dadi'-na. 'Emmanuel'^a i pina'arun-na, nga i kahulugan-na, 'Atiya' i Diyos si kita'."

²⁴Sanglit pakakallat-na si Jose, agtuman-na i mandu'-na si anghel-na si Paragdalom ngan agkumpli-na dayon i dati pagkasarabutan si pagdangallahan-na mga iya. Agpa'istar-na si Maria si ruma'-na ²⁵pero ga'i aglabutan-na tubtob nga a'allom i dadi'-na, ngan ag'arunan-nay to Jesus.

I mga Bisita Tikang si Sirangan

2 ¹Ngan panahun-na si Hadi' Herodes, a'allom si Jesus ari si Betlehem, Judea. Kahuman sinan hinabo', aniya' magpanakka si Jerusalem mga mata'o a'a tikang si sirangan, ²nga agpamatilaw, "Singnga i dadi' ma'allom nga tihadi' si mga Hebro? Sakulawan kami' i bitu'on magpakatu'an si ka'allum-na nga agsirak ari si sirangan, ngan pada'ito kami' pagbuwan katalahuran si iya."

³Si pakabati'-na sinan si Hadi' Herodes, aburong iya huwang si mga sakup-na ari si Jerusalem. ⁴Agtiripun-na i dimu'an mga puno' paraghalad-na si mga Hebro pati' mga paragturo' si bala'ud-na mga iya ngan agpantilaw-na, "Singnga ba' kuno' lugara a'allom i Tinu'inan Mannanalwas?" Anaruman mga iya, ⁵"Si Betlehem, Judea, kay yayto i nagsurat-na siray si paragsumat-na si Diyos:

⁶Bisan ka'am magpangistar si Betlehem, Judea,
ma'in ka'am i pinakaminos pamilya magpamuno' si Juda,
kay aniya' puno' paluwa' anan si ka'am
nga turu'inan-ko mangngataman si mga a'a-ko nga mga
ka'uru'ampuhan-na si Israel."^b

⁷Sanglit agpaban'u-na sikrito si Herodes i mga mata'o a'a ngan sakatu'an-na tikang si mga iya i iksakto uras pagpakulaw-na si bitu'on. ⁸Katapos, agpapada'iray-na mga iya si Betlehem ngan agtugunan-na, "Pada'iraya na kam ngan anda'u-bi pahalap i dadi' ngan kon sa'anda'an-bi pakatu'anu-bi ako basi' pada'iray may ako pagbuwan katalahuran si iya."

⁹Pakabati'-na mga iya si tugun-na si hadi', pamalangngan dayon. Ngan pagparalangngan-na na mga iya, pakulaw gihapon i sakulawan-na mga iya bitu'on si sirangan ngan agdahulo si mga iya tubtob nga anyungod si nag'istaran-na si dadi'. ¹⁰Bali kalipay-na mga iya si pakakulaw-na mga iya si bitu'on. ¹¹Panakka-na mga iya si lugar, pasallod mga iya si ruma' ngan sakulawan-na i dadi' huwang si nanay-na Maria. Anluhod mga iya ngan agpangampo' ari si dadi'. Ag'abrihan-na mga iya i mga binawa-na rigalo ngan agpahalad mga iya mga bulawan, insinso, pati' mirra. ¹²Katapos, agpa'upi-na mga iya si Diyos ngan agpanugunan-na nga ga'i na pahapit ari si Herodes. Sanglit, ag'agi na hamok mga iya si la'in lalan si pagpamalik-na mga iya si mga kalugaringun-na nasyon.

^a 1:23 Isa 7:14   ^b 2:6 Miq 5:2

I Pag'ibakwit-na kas Jose Pan Ehipto

¹³Pakataliwan-na si mga mata'o a'a, agpakulaw i anghel-na si Paragdalom ari si upi-na si Jose. Agpinugad-na iya si anghel, “Banguna ngan ibakwitin i dadi' hasta i nanay-na pan Ehipto, kay tig'anda'-nay nan dadi' si Herodes ngan maratayun-na. Ari kam dahulo ag'istar ngan dakam pa'amban ari hasta nga ga'i kam pinugad-ko.”

¹⁴Pabangon si Jose, ngan ag'ibakwitan-na i dadi' huwang i nanay pan Ehipto. ¹⁵Ag'istar mga iya ari tubtob si pakamatay-na si Herodes. Ahinabo' nan pagtuman si nagpinugad-na si Paragdalom pina'agi si paragsumat-na siray, “Ban'u-ko i dadi'-ko paggawas ari si Ehipto.”^c

¹⁶Pakasabut-na si Herodes nga salabawan-na iya si kalistuhan-na si mga mata'o a'a, bali i kasina-na ngan agmando' iya diritso pagpanmatay si dimu'an mga kadadi'-dadi'an lalla si Betlehem tikang si dos anyos pan hawod, sigon si uras nga sakatu'anan-na tikang si mga mata'o a'a. ¹⁷Pina'agi sinan hinabo' atuman i mga allingun-na si paragsumat Jeremias nga agpinugad:

¹⁸Aniya' kinabati'an mga busis ari si Rama
nga bali pandinamag pati' bali i mga kabidu'an-na.
Sigi dinamag si Raquel para si mga dadi'-na
ngan andiri' kon nagli'aw iya,
tungod kay agkamaratay na mga iya dimu'an.^d

I Pagbwilta-na kas Jose Pan Nasaret

¹⁹Ngan pakamatay-na si Herodes, aniya' upi-na si Jose ngan ari iya si Ehipto. Paluwa' gihapon i anghel-na si Paragdalom, ²⁰ngan aminugad, “Iya nayto i uras nga pwidi na sabalikan-mo i dadi' huwang i nanay-na pan Israel kay minatay na i mag'imamatay si dadi'.”

²¹Sanglit, pabangon si Jose ngan bawa-na i dadi' huwang i nanay-na pagbalik pan Israel. ²²Pero akabati' si Jose nga i manalli' hadi', iya si Arkilas, i dadi'-na si Herodes, sanglit atalaw iya pada'iray. Ngan tungod kay nagwaydungan iya si upi, agdiritso mga iya si Nasaret, nga baryo si prubinsya Galilea, ²³ngan ari na mga iya ag'istar. Tungod sinan atuman i nagpinugad-na si mga paragsumat-na si Diyos: “Ararunan iya Nasareno.”

I mga Nagsumat-na si Juan Paragbunyang

Markos 1:3-8; Lukas 3:2-17

3 ¹Siray panahon paluwa' si Juan Paragbunyang si Disyirtu-na si Judea ngan agparawali, ²“Agbasula kam huwang si pagbag'o, kay matapit na gayod i paghadi'-na si man langit.” ³Iya i a'a nagtukuy-na si paragsumat Isaias:

^c 2:15 Oseas 11:1   ^d 2:18 Jer 31:15

Aniya' addangan ari si disyrto nga agparapasamwak,
 “Hawani-bi i aragihan-na si Paragdalom;
 tadungu-bi i lalan ralangnganan-na.”^e

⁴Agbado' si Juan si hiniro hinimo tikang si barahibu-na si kamel ngan appaha iya tikang si anit-na si hayop. I kinakan-na duron pati' anira'.
⁵Nagdayo iya si mga a'a nga tikang si Jerusalem pati' si kaburubungtuhan si Judea hasta si dimu'an lugar matapit si Suba' Jordan. ⁶Kahaman si pagparapangumpisal-na mga iya, agbunyagan-na^f mga iya si Juan ari si Suba' Jordan.

⁷Pero si pakakulaw-na si Juan nga padugok i mga Parisiyo pati' Sadusiyo ari si nagparabunyagan-na, agpangisugan-na mga iya, “Mga alisto kam gayod pagpamakunu-kuno! Say i magsumat si ka'am nga agpakalikay kam si titakka kastigu-na si Diyos kon agpamabunyang kam? ⁸Agpakulawa kam dahulo pina'agi si mga buhat-bi nga agpamasol kam huwang si pagbag'o. ⁹Ma'in nga agpanarig na kam hamok si mga kalugaringun-bi pagpinugad, 'Tatay kami' may si Abraham.' Kay sumatan-ta kam, bisan tikang sito mga kababatuhan akahimo i Diyos mga dadi' para si Abraham. ¹⁰Kay i kastigu-na akapariho si hatsa nga agpabantay-na andang si pu'un-na si mga kakayuhan, ngan bisan ay kayuha nga ga'i agbuwa' mahalap, tinabbong ngan pinabar'og.

¹¹“Parti hamok si buwahi' i pagbunyang-ko si ka'am, pagpakulaw nga agpamasol na kam huwang si pagbag'o. Pero kahaman si ako, aniya' mabantog nga mas labaw pa i gahum-na. Ma'in ngani' ako angay bisan pagbitbit hamok si sapatu-na. Burunyagan-na i ditangnga' si mga a'a pagpa'ayop si Espirito Santo,^g pero burunyagan-na i ditangnga' paghusgar nga akapan'api.^h ¹²Aniya' andang nag'antanan-na tapan basi' sahimaliran-na i mga gini'ok ngan salalin-na ari si kamalig-na, pero papabar'ugon i mga babang si gana' kapaparungun-na api.”

I Pagbunyang si Jesus

Markos 1:9-11; Lukas 3:21-22; Juan 1:31-34

¹³Sinan mga uras, anakka si Jesus ari si Suba' Jordan nga man Galilea basi' akapabunyang iya si Juan. ¹⁴Pero agla'in-na kunta' dina si Juan i planu-na si pagpinugad, “Ako dina i magkinahanglan si titakka pagbunyang-mo. Ay kay ka'aw dina i padugok si ako.”

---

^e 3:3 Isa 40:3   ^f 3:6 Si kabatasan-na si mga Hebro, aniya' la'in katuyuan-na si pagbunyang kuntra si pagbunyang Kristiyano. Agsob i mga nagbunyagan i mga ma'in Hebro si laha' nga ag'ako' na si Hebruhanon pagtu'o. I kabatasan-na mga iya pagpatugnob si buwahi', iya i pagpakulaw si gawas nga naghugasan na i a'a si mga sala-na.   ^g 3:11 Parti si *espirituhanon pagbunyang*, kulawin i pagsabi-na sinan si Jesus ari si Buhat 1:5 pati' i pagtaman sinan ari si Buhat 2:1-4.   ^h 3:11 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *Burunyagan-na i mga a'a pagpa'ayop si Espirito Santo ngan burunyagan-na liwat mga iya nga akapalkasan i mga pagtutu'u-na pina'agi si mga kakurihan.*

¹⁵Anaruman si Jesus, “Pata'anin to hamok ina'anto kay angay gayod nga satuman-ta i dimu'an nagkinahanglan-na si Diyos.” Sanglit, angabuyon si Juan.

¹⁶Ngan akabunyagan na si Jesus, patukal iya si buwahi'. Hintak angabri i langit ngan sakulawan-na i Espiritu-na si Diyos nga pan hawod pada'iray si iya pariho si adda sarampati. ¹⁷Aniya' liwat kinabati'an busis tikang si langit nga agpinugad, “Iyay nan i Dadi'-koⁱ nga hinigugma'-ko. Alipay gayod ako si iya.”

I Pagtintar si Jesus

Markos 1:12-13; Lukas 4:1-13

4 ¹Mangno aggyihan-na si Jesus si Espiritu kon singnga iya pa'arop ari si disyrto ngan ari iya agparatintar-na si Satanas. ²Kahaman si kwarinta diyas pagpu'asa-na allaw sangom, angabat iya kalingantuhan. ³Padugok si iya i paratintar ngan aminugad, “Kon ungod kaw Dadi'-na si Diyos, tighimu'on daw mga batoy to, mga pan.”

⁴Anaruman si Jesus, “Yayto i maka'anna' si Kasuratan: ‘Ga'i a'allom i a'a si kinakan hamok, kundi' sa'angkun-na i ungod kinabuhi' si kada allingon nga tikang si Diyos.’”

⁵Mangno, agbawa-na namay iya si Satanas pada'iray si sagrado syudad ngan agpatunggu-na iya si pinakamadyalta binubungan-na si templo. ⁶Aminugad si Satanas, “Kon ungod kaw Dadi'-na si Diyos, paluksuha daw, kay aka'anna' may si Kasuratan:

Lihug-na i mga anghel-na pagpanginano si ka'aw,
ngan mga iya i manarag si ka'aw,
basi' ga'i akadabal si bato bisan i kitid-mo.”^k

⁷Anaruman si Jesus, “Aka'anna' liwat si Kasuratan: ‘Dakam agpurbari-bi pagpirit i Paragdalom Diyus-bi nga sakulawan-bi i pagkadiyus-na.’”

⁸Kahaman sinan, agbawa-na namay iya si Satanas pada'iray si adda madyalta gayod bukid ngan agpakulaw-na iya si dimu'an mga ginhadi'an si kalibutan huwang i mga makawiwili kahalapan-na. ⁹Agpinugad-na iya, “Pumwan-koy nan si ka'aw dimu'an kon anluhod kaw ngan angampo' si ako.”

¹⁰Anaruman may si Jesus, “Pabulaga si ako Satanas! Kay yayto i maka'anna' si Kasuratan: ‘Ampu'in i Paragdalom Diyus-bi, ngan iya hamok i sinirbihan-bi.’”^m

---

ⁱ 3:17 Si kada'an mga panahon, kon agtu'in i hadi' si addangan si gamhanan pwisto agbuwanan-na si titulo, *Dadi'*. Agda'inan liwat sinan i Diyos pagpublikar kon ay i katungdanan-na si Jesus. Pwira si kinabati'an busis (Mateo 17:5; Buhat 13:33), i duwa pa hinabo' nga magpamatu'od sinan, iya i pagbanhaw si iya (Roma 1:4) pati' i pag'alsa si iya pan langit (Hebro 1:3-5). ^j 4:4 Deut 8:3 ^k 4:6 Salmo 91:11,12 ^l 4:7 Deut 6:16 ^m 4:10 Deut 6:13

¹¹Mangno ag'ambanan-na iya si Satanas ngan pamadugok i mga anghel magpara'ataman si iya.

Agtikang si Jesus Pagpasamwak

¹²Ngan pakabati'-na si Jesus nga nagpriso si Juan, agbalik iya si Galilea. ¹³Pa'amban iya si baryo Nasaret, ngan palalin iya ag'istar ari si Capernaum. Yayto syudad awinan si bihing-na si Danaw Galilea, si pitak nga sakup-na si Sabulon pati' Neftali. ¹⁴Ahinabo' nan basi' atuman i nagsurat-na si paragsumat Isaias:

¹⁵Aniya' mga taga sunsari'i si dati Sabulon pati' Neftali,
i Galilea na ina'anto, nga urog i mga ma'in Hebro i magpangistar,
kon singnga aka'anna' i pangngagihan si ligirun-na si danaw pati'
si Suba' Jordan.

¹⁶Agpakakulaw to mga a'a nga malu'om i mga kinabuhi'-na si
makagagahom danta',
ngan agpakasirakan i mga magpakayungod si landung-na si
kamatayon.ⁿ

¹⁷Tikang sinan uras, agtikang si Jesus pagpasamwak, "Agbasula kam huwang si pagbag'o, kay matapit na gayod i paghadi'-na si man langit."

I Pag'agda-na si Jesus si Primiro mga Inadalan

Markos 1:16-20; Lukas 5:2-11; Juan 1:35-42

¹⁸Ngan pagparalalangngan-na si Jesus si bihing-na si Danaw Galilea, sakulawan-na i duwangan magdingsirarihan, si Simon nga kilala liwat si aron Pedro, pati' si Andres. Agtaktak-na mga iya i pukut-na siray uras kay pandaying may i mga paka'allum-na. ¹⁹Agban'u-na mga iya si Jesus, "Tuwa kam, amaya'a kam ngan agsunura kam si ako basi' sapabawa-ko kam malabbat a'a pagtapod si Diyos pariho si kalabbat-na si daying nga sabawa-na si pukut-bi nan." ²⁰Mangno, aglabbahan-na dayon mga iya i mga pukut-na ngan amaya' si Jesus. ²¹Ngan pira pa hamok i mga pitad-na, aniya' duwangan pa magdingsirarihan sakulawan-na si Jesus, nga kas Santiago pati' Juan, nga mga dadi'-na si Sebedeo. Agparaladlad-na mga iya i mga pukut-na ari si paraw, huwang i tatay-na mga iya. Agban'u-na mga iya si Jesus ²²ngan diritso ag'ambanan-na mga iya i sakayan-na, hasta liwat i mga tatay-na, ngan amaya' mga iya si Jesus.

I Pagbulung-na si Jesus si Malabbat A'a

²³Aglibut-na si Jesus i bug'os Galilea ngan agparaturu' si mga sinaguga. Agparapasamwak-na i mahalap sumat kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si man langit ngan sigi pamulong si mga a'a nga

ⁿ 4:16 Isa 9:1,2

mga binati'on pati' mga maburong. ²⁴ Abantog dayon i mahi'unong si iya si bug'os prubinsya Siria, sanglit agpamawa-na si mga a'a i dimu'an magpangabat si pala'in-la'in binati', i mga mapaddi puhu'-na, i mga nagparapamawa-bawa si mara'at espiritu, i mga buntugon pati' i mga irapa ngan intiro mga iya agbulung-na. ²⁵ Bali labbat i mamungyod si iya nga mga taga Galilea, mga magpangistar si lugar nag'arunan Awatong Syudad, mga taga Jerusalem, mga taga Judea hasta i magpangistar si dambila'-na si Suba' Jordan.

I Pagwali-na si Jesus ari si Tagudtod

Lukas 6:20-23

5 ¹ Pakakulaw-na si Jesus si magpanggubok, pasagka dina iya pan tagudtod, ngan anlumpagi'. Padugok si iya i mga inadalan-na ² ngan agpanuru'an-na si pagpinugad:

³ “Mga malipayon i mga ga'i magpanapod si mga kalugaringun-na,^o kay mga iya i magpakasakop si mga nagpanhadi'an-na si man langit.

⁴ Mga malipayon i mga masurub'on, kay mga iya i mga rili'awon.

⁵ Mga malipayon i mga mapa'inubsanon kay mga iya i papa'iridaron si kalibutan.

⁶ Mga malipayon i mga linganto ngan mga uhaw si pagkamatadong, kay mga iya i papagustuhan.

⁷ Mga malipayon i mga maluluy'on, kay mga iya i magpakakarawat si kalu'oy.

⁸ Mga malipayon i mga gana' la'in tinago' si kasing-kasing-na, kay mga iya i magpaka'abat si paghuwang-na si Diyos tubtob nga sakulawan-nay to mga iya.

⁹ Mga malipayon i mga masinagdunon, kay mga iya i nagkwinta-na si Diyos nga mga dadi'-na.

¹⁰ Mga malipayon i mga nagparapamasakitan tungod si matadong mga binuhatan-na, kay mga iya i magpakasakop si mga nagpanhadi'an-na si man langit.

¹¹ “Mga malipayon kam kon nagparapanamyangan kam, nagparapamasakitan pati' nagparapamabati'-bati' nga akapara'at si ka'am tungod hamok si pagsunud-bi si ako. ¹² Agkalipaya kam ngan agpanlaksiha kam, kay mahaya i sakarawat-bi primyo ari si langit, kay

---

^o 5:3 Si Grikuhanon: *i mga pubri anan si espiritu-na mga iya*, ngan i nagtukoy sinan ma'in i mga pubri si inanna' kundì' i mag'abat si pagka'anggana'un-na mga iya si espirituhanon kinabuhi'.

da'inan sinan gihapon i pa'agi-na mga iya pagparapamasakit si mga paragsumat-na si Diyos nga agpakadahulo si ka'am."

I Asiya pati' i Danta'

¹³Agpadayon si Jesus pagturo' si mga inadalan-na, "Ka'am i asiya-na si kalibutan. Sanglit dakam agpata'an. Pariho halimbawa' kon a'ala' na i kasira'-na si asiya, ga'i na apabwila i kasira'-na. Gana' na gayod sinan pulus-na, sanglit angay naynan hamok nagtapukan basi' saturutum'akan-na si mga a'a.

¹⁴"Ka'am liwat i danta'-na si bug'os kalibutan. I syudad nga aka'anna' si dyata'-na si bukid, ga'i gayod atago'. ¹⁵Gana' ato magsulsol lampara ngan tambunan-na dina si batiya'. Lugod, agpa'anna'-nay nan si tama' pamma'anna'an, para akadanta'an i dimu'an nga awinan si sallud-na si ruma'. ¹⁶Si pariho pa'agi, pahayagu-bi i sana'an si ka'am nga makalupig si kalu'uman,^p basi' kinakulawan i mahalap binuhatan-bi ngan adayaw i Tatay-bi nga awiray si langit."

I Katumanan-na si Bala'od

¹⁷Agpinugad si Jesus, "Dakam ag'isip nga pada'ito ako pagpara' si Bala'od pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat. Ga'i ako pada'ito basi' apara' i mga turu'-na, kundi' i pagtuman dina si mga katuyuan-na. ¹⁸Sumatan-ta kam si kamatu'uran, hasta nga ga'i apara' i kalangitan pati' i kalibutan, gana' may mapara' bisan adda litra o ma'in ngani' adda si mga madiki' baglis anan si Bala'od, hasta nga ga'i atuman i dimu'an. ¹⁹Sanglit, bisan say i manupak maski adda hamok si mga mandu'-na sinan tungod kay gana' kuno' ka'impurtantihan-na, katapos agturo' pa liwat iya si la'in pag'irog si nagbuhat-na, aka'anggana'an may liwat iya si pwistu-na ari si mga nagpanhadi'an-na si man langit. Kundi' bisan say i magtuman sinan mga mando' si mga kinabuhi'-na ngan agparaturu'-nay nan si la'in, iya i makilala nga mahaya pwistu-na ari si mga nagpanhadi'an-na si man langit. ²⁰Kay sumatan-ta kam, kon angirog kam hamok si pagkamatadung-na si mga Parisiyo pati' si mga paragturo' bala'od, sigurado nga ga'i kam liwat agkakwirinta si nagpanhadi'an-na si man langit.

I Pagmatay

Lukas 12:58-59

²¹"Agpakapamati' kam nga aniya' mando' nagpakatu'an si mga a'a siray mga panahon, 'Dakam agmatay,'^q ngan bisan say i makamatay, paratukan iya. ²²Pero sumatan-ta kam nga bisan say i masina si igkasi a'a-na,

^p 5:16 Si Grikuhanon: *pasigahu-bi i danta'-bi atubang si mga a'a.*   ^q 5:21 Exo 20:13

paratukan iya. Ma'in nan hamok iya, bisan say i magtatsar si igkasi-na, aniya' sararumanan-na si Kungsiho. Ngan bisan ngani' i magyawit hamok, 'Kapay-kapay kaw!' sigurado nga akapan'impyrino.

²³“Sanglit kon aniya' barawahun-mo pan altar paghalad si Diyos ngan sa'intuman-mo mismo sinan uras nga aniya' bali' sala'-mo si igkasi a'a-mo, ²⁴labbahin dahulo i papahalarun-mo, ngan pada'irayon iya pagpakibagaw nga agsihalapay kam gihapon. Katapos, iya na kaw dina pabwila paghalad si Diyos.

²⁵“Si uras nga nagbawa kaw si ka'asuntu-mo pan husgado, paniguruhon nga agkahalap kam myintras ga'i pa kam anakka ari, kay kon ga'i, iya si ka'aw i mangguyod pada'iray si huwis. Mangno i huwis na si ka'aw i mama'intriga si wardin pagpaprisko si ka'aw. ²⁶Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, ga'i kaw akagawas ari si prisuhan, hasta nga ga'i sabayaran-mo bisan i ultimo na hamok sintabo si multa-mo.

I Pagbisyo si Pagdangallahan

²⁷“Sabati'an-bi liwat i mando' nga agpinugad, 'Dakam agbisyo si pagdangallahan,'^{r s} ²⁸pero sumatan-ta kam nga bisan say i maniplat si adda danda bawa i pagkasindak, akaparihoy nan si pagbisyo si pagdangallahan. ²⁹Sanglit kon akapa'amban si pagtutu'u-mo i nagparakukulawan-na si mata-mo, ala'on adday nan ngan tapukin. Mas mahalap pa kon aka'ala'an kaw adda parti si puhu'-mo, kuntra kon gana' iban-na si puhu'-mo ngan linaho' kaw pan impyrino. ³⁰Ngan kon akapa'amban si pagtutu'u-mo i nagparahimu-na si tamburu'-mo, uturon adday nan ngan tapukin. Mas mahalap pa kon aka'ala'an kaw adda parti si puhu'-mo, kuntra kon gana' iban-na si puhu'-mo ngan linaho' kaw pan impyrino.

I Pagbulag si Alla

³¹“Aniya' liwat magparapaminugad, 'Bisan say lallaha nga aruyag makibulag' si alla-na, kinahanglan amaru'do' iya si papilis si pagbulag.'^u ³²Pero sumatan-ta kam, i lalla nga pabulag si alla-na nga ga'i may to agbisyo si pagdangallahan-na mga iya, iya i aniya' baratunun-na si sala'-na si dati alla-na nga makitig'ob si la'in. Pwira pa sinan, i da'inan klasi pagbulag ma'in tugot si bala'od. Ngan bisan say i pakasal si nagbulagan danda, akasala' liwat iya si pagpakitig'ob si dati allahan.

I Pagsa'ad

³³“Agpakabati' kam liwat nga nagtugunan i mga a'a siray mga panahon, 'Dakam pasibog si mga sa'ad-bi, kundi' tumanu-bi kon ay i mga

---

^r 5:27 Si pangulawan-na si Diyos, pariho gayod i baratunun-na si magbisyo pati' si kapadis-na. ^s 5:27 Exo 20:14 ^t 5:31 Si kabatasanan-na si mga Hebro, i nagtukoy *pagbulag si alla*, iya i nagpatugot si bala'ud-na mga iya nga i lalla pwidi agbawi' si dati nagkasarabutan si pagdangallahan. Hasta liwat si birsikulo 32. ^u 5:31 Deut 24:1

sa'ad-bi si Paragdalom.' ³⁴Pero sumatan-ta kam, dakam gayod agtambahi-bi i mga sa'ad-bi si mga ga'i nan pwidi sadaluman-bi. Halimbawa' i pagpinugad, 'Tistigos i langit,' kay trunu-nay nan si Diyos. ³⁵Dakam liwat agsabi si kalibutan, kay pannungtungan-nay nan si mga kitid-na o ma'in ngani' si Jerusalem, kay syudad-nay nan si Gilalabawi Hadi'. ³⁶Ngan dakam liwat agsabi bisan pa i takuluk-bi kon agsa'ad kam, kay ga'i kam akapaputi' o akapahimom bisan adda hamok si mga barahibu-bi. ³⁷Kunta' i naghimu-bi hamok, iya i pagtuman si mga sa'uhu'an-bi pati' i ga'i pagsalli' si mga sabaribadan-bi. Bisay nga tamba pa sinan, tawa'-na naynan si girara'ati.

I Ga'i Pag'asa
Lukas 6:29-30

³⁸“Sabati'an-bi na liwat nga nagpatugot siray, 'Pwidi sapolaku-mo bayad i mata-na si makapirdi si mata-mo, o ma'in ngani' i impun-na si makapirdi si impun-mo.’” ³⁹Pero sumatan-ta kam, dakam angasa si mga a'a nga mara'at i binuhatan-na. Halimbawa', kon aniya' si ka'am manampalo si bayhun-bi, pa'atubangu-bi pa si iya i dambila'. ⁴⁰Ngan kon aniya' magsumbong pagsiyo si dyakit-bi, pumwanon pa liwat si iya hasta i badu'-bi. ⁴¹Kon aniya' magpapalangkit si ka'am adda kilumitro, amaya'a si iya bisan pa anakka si kaduwa kilumitro. ⁴²Kon aniya' mamalako si ka'am, buwanin, ngan dakam patalikot kon aniya' maruyag mag'indam si ka'am.

I Paghigugma' si Kuntra

⁴³“Sabati'an-bi na liwat i tugon, 'Higugma'u-bi i igkasi a'a-bi ngan sikwayu-bi i mga kuntra-bi.’” ⁴⁴Pero sumatan-ta kam: Higugma'u-bi i mga kuntra-bi ngan pangadyi'-bi i magparapamasakit si ka'am, ⁴⁵basi' kinakulawan i mga kina'ya-bi nga irog si kina'ya-na si Tatay-bi^x nga awiray si langit. Agpasirakan-na si allaw-na i mga mara'at pati' i mga mahalap a'a ngan agbuwanan-na uran i mga matadong pati' i mga ma'in matadong. ⁴⁶Ay i sakarawat-bi bulos kon aghigugma'-bi hamok i maghigugma' may si ka'am? Bisay i mga paragsukot buhis^y da'inan liwat sinan i nagparabuhat-na. ⁴⁷Ngan kon agbuhat kam hamok mahalap si mga bugtu'-bi, ay i sabuhat-bi nga labaw kuntra si ditangnga'? Bisay ngani' i mga a'a nga ga'i agtutu'o Diyos da'inan sinan i nagbuhat-na. ⁴⁸Sanglit kinahanglan nga anakka kam si tama' pirmi pagdalom si kalugaringun-bi kay da'inan may sinan i langitnon Tatay-bi.”

---

v 5:38 Exo 21:24; Lev 24:20; Deut 19:21   w 5:43 Lev 19:18   x 5:45 Si Grikuhanon: kinakulawan i pagkadadi'-bi si Tatay-bi.   y 5:46 I paragsukot buhis ma'in tarapuran kay traydor si nasyun-na.

I Pagbuwan si mga Anggana'

6 ¹Agpadayon si Jesus si pagturu'-na, "Agmatuha kam paghimo si mga matadong binuhatan-bi para hamok sakulawan-na si a'a. Kay kon agda'nan kam sinan, gana' na sakarawat-bi bulos tikang si Tatay-bi si langit.

²"Sanglit kon aglimos kam si mga anggana', dakam agpangirog si mga a'a nga mahalap agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso pina'agi si pagpabandilyu-na mga iya si mga nagbuhat-na ari si mga sinaguga pati' si mga kalsada para hamok nagdayaw si mga a'a. Sumatan-ta kam si kamatu'uran, sakarawat-na na mga iya i bug'os bulos nga nagpanhingyap-na. ³Lugod kon amuwan kam limos si mga anggana', dakam agpakatu'anu-bi i kawiri tamburu'-bi kon ay i naghimu-na si kawatan tamburu'-bi. ⁴Si da'nan pa'agi, ga'i kinatu'anan i pagbuwan-bi. Sanglit i Tatay-bi nga makasayod si sikrito nagbuhat-bi, iya i manprimyo si ka'am.

I Pa'agi si Pagpangadyi'

Lukas 11:2-4

⁵"Kon agpangadyi' kam, dakam ag'irog si mga a'a nga mahalap agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso pina'agi si karuyag-na mga iya pagpangadyi' nga agtutunggo ari si mga sinaguga pati' si mga iskina-na si mga kalsada para hamok kinakulawan si mga a'a. Sumatan-ta kam si kamatu'uran, sakarawat-na na mga iya i bug'os bulos nga nagpanhingyap-na. ⁶Lugod kon mangadyi' kam, pasallura kam si kwartu-bi, sirrahi-bi ngan mangadyi'a kam si Tatay-bi nga ga'i sakulawan-bi. Mangno i Tatay-bi nga iya i makasayod si sikrito pinahallingan-bi, iya i manprimyo si ka'am. ⁷Ngan kon agpangadyi' kam, dakam agparaburubwiltahu-bi pariho si mga urasyon-na si mga a'a nga ga'i agtutu'o Diyos kay i mga pagkagasi-na nga kinapakalihan mga iya tungod si kalabbat-na si mga allingun-na. ⁸Dakam angirog si mga iya, kay akatu'anan i Tatay-bi kon ay i mga nagkinahanglan-bi myintras pa kam amalako.

⁹"Lugod kon mangadyi' kam da'ituhu-bi sito:

Tatay kami' nga awinan si langit,

pakulawon ato si kinabuhi' kami' i kasagradu-na si arun-mo,

¹⁰ dalumin kami' nga kinakulawan i paghadi'-mo ato,

tumanon si kami' i katuyuan-mo ato si kalibutan

pariho si pagtuman-mo may si mga sari'i si langit.

¹¹ Buwanin kami' si karakanon kami' nga tama' si ina'anto allaw.

¹² Pasayluhon kami' si mga sala' kami',

sigon si pagpasaylo kami' may si dimu'an makasala' si kami',

¹³ ngan patuttuton kami' nga ga'i kami' agsala' kon nagtintar kami',

ngan patalahon kami' si aniya' mara'at katuyuan-na.

¹⁴“Kay basta agpasaylo kam si la'in nga akasala' si ka'am, pasaylu-na may kam liwat si Tatay-bi si langit. ¹⁵Pero kon ga'i kam agpasaylo si sala'-na si la'in, ga'i may liwat pasaylu-na si Tatay-bi i mga sala'-bi.

I Pagpu'asa

¹⁶“Ngan kon agpu'asa kam, dakam angirog si mga a'a nga mahalap agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso pina'agi si pagpaklaro nga masurub'on i mga bayhun-na huwang i pag'anna' agbon si mga takuluk-na, basi' kinatu'anan si mga a'a nga agpamu'asa mga iya. Sumatan-ta kam si kamatu'uran, sakarawat-na na mga iya i bug'os bulos nga nagpanhingyap-na. ¹⁷Lugod kon agpu'asa kam, agpanhupa kam ngan anguram'usa kam, ¹⁸basi' ga'i kinaklaruhan si mga a'a nga agpu'asa kam, kundi' i Tatay-bi nga ga'i kinakulawan iya hamok i makatu'anan sinan. Sanglit i Tatay-bi liwat i mamuwan si ka'am primyo, kay iya i makasayod si sikrito nagbuhat-bi.

I Manggad nga Awiray si Langit

Lukas 11:34-36

¹⁹“Dakam agparatipon para si mga kalugaringun-bi manggad ato si kalibutan nga nagbaruki' o ma'in ngani' nagtakla' ngan pwidi liwat sarangka-na si mga mannangkaw i mga nag'anna'an-bi. ²⁰Lugod, agtipuna kam para si mga kalugaringun-bi manggad nan nga awiray si langit nga ga'i nagbaruki', ga'i nagtakla' ngan ga'i liwat pwidi sarangka-na si mga mannangkaw i nag'anna'an. ²¹Buhatu-bi nan kay maski singnga kina'anda'an i kayamanan-bi, awiray may liwat ari i kabaraw-bi. ²²I mga mata-bi akapariho si lampara anan si puhu'-bi. Kon mahalap i mata-bi, panno' may si danta' i bug'os puhu'-bi. ²³Pero kon mara'at to, bali may liwat lu'om i puhu'-bi. Sanglit kon malu'om i danta' anan si puhu'-bi, day ay i kalu'um-na sinan!

²⁴“Gana' ato makasirbi duwangan amo kay sigurado nga addangan hamok sinan i naghigugma'-na ngan addangan may i nagsikway-na. Ma'in ngani', unungan-na i kaduwangan ngan sikway-na i primiro. Gana' si ka'am makapadungan pagsirbi si Diyos pati' si manggad.

I Ma'in Angay Nagkabarakan

Lukas 12:22-31

²⁵“Sanglit sumatan-ta kam, dakam abaraka mahi'unong si pagpanginabuhi'-bi kon ay i karakanun-bi pati' irinumun-bi o bisan mahi'unong si mga puhu'-bi kon ay i mga papabadu'un-bi. Ma'in hamok parti si pagkakan i kinabuhi' ngan ma'in hamok parti si pamado' i puho'. ²⁶Kulawi-bi daw i mga manuk-manok nga agparapanlayug-layog; ga'i mga iya agsaburak ngan ga'i ag'ani o agparapangangkot pan kamalig, pero agtubungan-na mga iya si Tatay-bi ari

si langit. Mas mahaya i balur-bi kuntra si kamanuk-manukan! ²⁷Say si ka'am i makapalanga bisan adda hamok uras si kinabuh'i-na^z pina'agi si kabaraka-na?

²⁸“Dakam liwat abaraka si pagpanaptun-bi. Kulawi-bi daw i ka'angayan-na si mga lalag burak. Ga'i mga iya agballi ngan ga'i aghimo. ²⁹Kundi' sumatan-ta kam, bisan si bug'os kayamanan-na si Hadi' Solomon gana' sapisul'ut-na pariho kahalap si adda sinan mga burak. ³⁰Agpamanaptunan-na ngani' mahalap si Diyos i mga gabon si katahuk-tahukan, nga allom ina'anto pero papabar'ugon asumo, ka'am pa ba' i ga'i pinanaptunan-na mahalap? Kulang pa kam si pagtapod! ³¹Sanglit dakam agparapaminugad, ‘Ay daw sito i karakanun-ta?’ ‘Ay daw sito i irimnunta?’ pati ‘Ay daw sito i pagpanaptun-ta?’ ³²Iyay nan i mga kahuruwangan-na si dimu'an nagparapanhingyap-na si mga ga'i magpanutu'o Diyos ngan sakatu'anan-na na si langitnon Tatay-bi i nagkinahanglanan-bi sinan. ³³Lugod padahulu'u-bi i pag'anda' si pa'agi nga agpakasakop kam si mga nagpanhad'an-na si Diyos hasta i pagkamataadung-na, ngan pinumwan may liwat nan dimu'an mga inanna' si ka'am. ³⁴Sanglit dakam agkabarakahi-bi i asumo kay katungdanan-na si manunod allaw pagpanginano si kalugaringun-na. I kasibutan-na si kada allaw, tama' hamok nga sa'agwanta-na si ala para sinan allaw.”

I Paghusgar si La'in A'a

Lukas 6:37-42

7 ¹Agpadayon si Jesus si pagturu'-na, “Dakam aghusgar, basi' ga'i may kam husgaran-na si Diyos. ²Kay bisan ay i nagpahusgar-bi si la'in, iya may i nagpahusgar-na si ka'am. Ngan bisan ay i nagsukulan-bi, iya may i surukulan pagpabalik si ka'am.

³“Ay kay sakulawan-mo lugod i day panarutsuhan nga makabuta si igkasi a'a-mo, pero ga'i sapanginanu-mo i day gip'at nga makasalingkop si kalugaringun-mo mata? ⁴Pinapa'i-mo may pakapinugad si igkasi-mo, ‘Ala'an-ta kaw si makabutay nan si ka'aw,’ nga aniya' may makasalingkop si kalugaringun-mo mata? ⁵Mahalap kaw gayod agsilhig si hawan-na si la'in! Ala'on dahulo i makasalingkop si mata-mo, ngan kahuman sinan saklaru-mo na ngan sa'ala-mo i makabuta si igkasi-mo.

⁶“Ma'in angay si pirlas nga nagpa'itsa hamok si mga kabaktinan kay sigurado nga panurutum'akan-nay nan hamok. Si pariho pa'agi, aniya' mga sagrado nga ma'in angay nagpatubong si ka'idu'an, kay si pakatibus-na sinan bangin ka'am na i inatubang-na ngan pamang'alan-na.

I Pagpalako, Pag'anda' pati' Pagban'o

Lukas 11:9-13

⁷“Amalakuha kam basi' binuwanan kam. Mamuraw-purawa kam basi' aniya' sa'anda'an-bi. Aman'uha kam basi' pinadayon kam. ⁸Buhatu-bi

---

^z 6:27 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i makatamba adda pyi si kalanga-na.*

nan kay bisan say i mamalako akabuwanan, ngan bisan say i mamuraw-puraw aka'anda', ngan bisan say i maman'o agpakadayon.

⁹“Ay kaw klasiha a'a nga kon amalako pan i dadi'-mo, buwanan-mo dina bato? ¹⁰O ma'in ngani', kon amalako iya daying, buwanan-mo dina sawa? ¹¹Pa'anna'-ta si ka'am may, bisan kon mga mara'at i kina'iya-bi dimu'an, agbuwan kam mga mahalap rigalo si mga dadi'-bi. Iya pa ba' i Tatay-bi ari si langit i ga'i mamuwan si mga mahalap si magpamalako sinan si iya! ¹²Sanglit bisan ay i naghingyap-bi binuhat-na si la'in para si ka'am, buhatu-bi nan, kay yaynan i katumanan-na si Bala'od pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat.

¹³“Aniya' duwa pwirtahan panggawas: I adda masi'ok ngan i adda may mahaway. Malabbat i magpili' si mahaway nan kay si panlahus-na mga iya, masayon na i paglalangngan-na, bisan kon aka'abat mga iya nga iyay nan dina i magpatutot si mga iya si kamatayon nga bulag si Diyos. ¹⁴Lugod pili'u-bi i masi'ok bisan kon makuri i paglalangngan-bi ngan diki'it hamok i kahuruwangan-bi, kay iyay nan i lalan pada'iray si ungod kinabuhi'.

Kon Ay i Pu'on, Iya i Buwa'

Lukas 6:43-44

¹⁵“Agbantaya kam si mga burubullo' paragsumat-na si Diyos. Pamadugok nan si ka'am nga day mga karniro i mga kiwa-na, pero i ungod gayod mga kina'iya-na mga iya akapariho si mga ma'isog hayop. ¹⁶Sakilala-bi nan mga iya pina'agi si mga panggawi'-gawi'-na. Gana' ato magpangko' ubas nga tikang dina si pu'un-na si tangulon o ma'in ngani' i prutas igos nga tikang dina si pu'un-na si sapinit. ¹⁷Pariho si kamutangan-na si kayo, basta marabong i pu'on, sigurado nga mahalap may sinan i binuwa'-na, pero kon bigik i pu'on, sigurado nga mara'at may liwat sinan i binuwa'-na. ¹⁸I marabong pu'on impusibli nga mara'at i binuwa'-na, ngan mahalap dina i binuwa'-na si bigik pu'on. ¹⁹I kada pu'on si kayo nga ga'i agbuwa' mahalap, tinabbong ngan pinabar'og. ²⁰Sanglit pina'agi si mga buwa'-na i pagkilala si mga iya.

²¹“Ma'in i dimu'an magparaban'o si ako, 'Paragdalum-ta kaw, Paragdalum-ta kaw,' nga kwintado na si nagpanhadi'an-na si man langit, kundi' i mga kwintado hamok iya i magtuman si katuyuan-na si Tatay-ko nga awiray si langit. ²²Kon anakka na i allaw si paghusgar, malabbat i maminugad si ako, 'Paragdalom, Paragdalom, ma'in ba' agpahalling kami' i makigpasumat-mo pina'agi si gahum-na si arun-mo, ngan agpakapapinda kami' si mga mara'at espirito mismo liwat sinan aron, hasta pa agpakahimo kami' si mga makagagahom binuhatan?' ²³Pero diritsu-ko mga iya agsaruman, 'Ga'i kam sakilala-ko. Patalaha kam si ako kay puro kam paragbuhat si karat'an!'

I Madunong Panday pati' i Ma'in

Lukas 6:47-49

²⁴“Kon sugad, i makapamati' si mga allingun-ko pati' magtuman sito si kinabuhi'-na, akapariho si madunong a'a magtindog ruma' si dyata'-na si bato. ²⁵Si panguran-na makusog, paluwa' i mahaya baha' ngan sakub-na payray ruma' si makusog bariyo pero ga'i to arungkab, kay takka si bato i pundasyun-na.

²⁶“Kundi' i makapamati' si mga allingun-ko pero ga'i to atuman si kinabuhi'-na, akapariho si ma'in madunong a'a magtindog ruma' si dyata'-na si baybay. ²⁷Si panguran-na makusog, paluwa' i mahaya baha' ngan sakub-na payray ruma' si makusog bariyo ngan diritsoy to arungkab hasta nga ga'i gayod nag'arim-ariman i bug'os ruma'!”

²⁸Pakahuman-na si Jesus agpahalling sinan dimu'an, ag'usa i magpanggubok, ²⁹kay si pagturu'-na, akapariho iya si addangan nga aniya' pwirsa-na si mga allingun-na pagpasunod, ma'in pariho si mga paragturu'-na nga iya bala'od.

I Pagbulong si Liprusuhon

Markos 1:40-44; Lukas 5:12-14

8 ¹Ngan pamadalugdug-na kas Jesus tikang si tagudtod, nagburungyuran iya si ka'aha'an. ²Aniya' liprusuhon padugok si iya ngan anluhod atubang si iya. Aminugad to, “Sinyor, sapahalap-mo gad ako, kon aruyag kaw.”

³Agdu'unan-na si palat-na si Jesus i lalla ngan aminugad, “Oho' gad, buhat-koy nan. Anhalapa!” A'ala' dayon i liprusu-na ngan anlimpyo iya.

⁴Mangno agtugunan-na iya si Jesus, “Agmatuha nga ga'i kaw akasumat si la'in a'a parti sito, pero pada'iraya si paraghalad ngan pakulawon si iya i puhu'-mo. Tighalara ari si nagmandu'-na si Moises para si manhalap basi' kinatu'anang nga nagparatuman pa i Bala'od.”

I Pagtutu'u-na si Sinturyon

Lukas 7:1-10

⁵Ngan pasallud-na si Jesus si syudad Capernaum, aniya' padugok si iya addangan sinturyon^a pagpalako si bulig-na. ⁶Aminugad to, “Sinyor, awiray agparalibbak si ruma' i rilihugun-ko. Adda iya irapa ngan bali na i inantus-na kasakitan.”

⁷Agpinugad-na iya si Jesus, “Hala kay pada'iray ako ngan pahalap-ko iya.” ⁸Anaruman may i sinturyon, “Sinyor, pero ma'in ako angay

^a **8:5** I *sinturyon*, iya i punu'-na si addahatos sundalo nga tawa'-na si Emperador si Roma. Hasta liwat si birsikulo 8 pati' 13.

pagpadagos si ka'aw si ruma'-ko. Kundi' amusngala hamok kay sigurado anhalap i rilihugun-ko. ⁹Da'inan sinan i pagtu'u-ko kay adda may liwat hamok ako rilihugon nga ata'o pagsunod si mga malanga katungdanan-na, ngan aniya' may liwat mga sundalu-ko nga salihug-ko. Aminugad ngani' ako si addangan, 'Pada'iraya,' diritsoy to dayon pa'amban. Si addangan ray namay, 'Tuwa,' sigurado padugok to si ako. Aminugad ngani' ako si rilihugun-ko, 'Trabahu'on to,' diritsoy to dayon trabahu-na."

¹⁰Pakabati'-na sinan si Jesus, ag'usa-nay nan gayod ngan agpinugad-na i mga a'a magpamungyod si iya, "Sumatan-ta kam, ga'i pa ako aka'anda' a'a nga da'inan kahaya i pagtutu'u-na ato si bug'os Israel. ¹¹Pinugad-ta kam nga malabbat i pamadugok tikang si sirangan pati' si katundan ngan pamasintar agtingkulo' huwang si kas Abraham, Isaac pati' si Jacob si pakan nagtima para si nagpanhadi'an-na si man langit. ¹²Pero i mga ginsakupan-na gayod kunta' sinan ginhadi'an, tarabrugon dina pan gawas, si lugar nga bali lu'om kon singnga agparapangaraba ngan agparapanrigot mga iya."

¹³Mangno agpinugad-na si Jesus i sinturyon, "Agbalika na ari! Turumanon na i nagsiguru-mo nga sabuhat-ko." Ngan mismo siray uras, anhalap i rilihugun-na.

Agbulung-na Gihapon si Jesus i Malabbat A'a

Markos 1:29-34; Lukas 4:38-41

¹⁴Si pamanahik-na si Jesus si ruma'-na kas Pedro, sakulawan-na i ugangan-na danda sito nga agparalibbak tungod kay mapanas iya. ¹⁵Ag'antanan-nay to si tamburo' ngan a'ala' i panas-na. Mangno manginanoy to dayon pagkiwa para si iya.

¹⁶Kasanguman, malabbat mga a'a i nagbawa pada'iray si Jesus nga nagpamawa-bawa si mara'at espirito ngan agpamapinda-nay nan mga espirito pina'agi si allingun-na. Agpamahalap-na liwat i dimu'an mga maburong. ¹⁷Ahinabo' nan basi' atuman i allingun-na si paragsumat Isaias:

Iya i mag'antos si mga mara'at alabatan-ta kam
ngan iya i mag'ako' si mga binati'-ta kam.^b

I mga Kinahanglanon si Adda Inadalan-na si Jesus

Lukas 9:57-60

¹⁸Si pakakulaw-na si Jesus si magpanggubok si iya, anmandar iya nga patalabok mga iya pan dambila'-na si danaw. ¹⁹Dungan sinan, aniya' si iya padugok addangan paragturo' bala'od ngan aminugad, "Ma'istro, amungyod ako si ka'aw bisan singnga kaw pa'arop."

^b 8:17 Isa 53:4

²⁰Anaruman si Jesus, “Mahalap pa i mga singgarong kay aniya' mga panluluku'an-na, pati' i mga kamanuk-manukan kay aniya' pannanapunan-na, pero i Pinili' A'a, gana' ngani' lugod panlilibbakan-na nga akadiskanso iya.”

²¹Mangno aniya' namay addangan si mga inadalan-na i maminugad si iya, “Sinyor, tugutin ako dahulo pagbalik hasta si pakamatay-na si tatay-ko.”

²²Pero agpinugad-na dina iya si Jesus, “Amaya'a ngan agsunura si ako. Pata'anin na hamok nga i mga minatay i mamalabbong si mga minatay-na.”^c

I Pagpalinaw-na si Jesus si Madlos

Markos 4:36-41; Lukas 8:22-25

²³Si pasang'at-na si Jesus si paraw, anunod si iya i mga inadalan-na. ²⁴Kata'ud-ta'uran, hintak anmadlos i danaw nga haros akatambunan i paraw si mga mahaya alon. Pero mahalap dina i pamaturi-na si Jesus. ²⁵Sanglit nagdugok iya si mga inadalan-na ngan nagpukaw, “Sinyor, salbaron kami! Matutulluron na kita kami!”

²⁶Anaruman may iya, “Kulang pa kam si pagtapod. Ay kay agkataralaw kam?” Mangno pabangon iya ngan agpugungan-na i bariyo pati' i mga alon, ngan hintak anlinaw.

²⁷Ag'usa mga iya ngan agsipurupatilaway, “Ay ba' to aha'a? Bisan i bariyo pati' i mga alon agpansunod si iya!”

Agpahalap-na si Jesus i Duwangan Nagbawa-bawa A'a

Markos 5:1-17; Lukas 8:26-37

²⁸Panakka-na mga iya si dambila', ari si lugar-na si mga Gadareno,^d aniya' manupo' si iya duwangan a'a nga nagpamawa-bawa si mara'at espirito. Tikang nan mga iya si adda si mga kwiba panlalabbungan. Bali mga iya kamama'isog sanglit gana' makalabay ari siray lugar.

²⁹Anurakaw mga iya, “Ay i tuyu'-mo si kami', Dadi'-na si Diyos? Pad'ito ba' kaw pagpasakit si kami' myintras anakka si tala'an allow?”

³⁰Aniya' magtarambak kabaktinan matapit si mga iya nga sigi pamu'ad. ³¹Agparapakimalu'oy i mga mara'at espirito si Jesus, “Kon papinda-mo kami', pabawahon kami' pada'iray si kabaktinan ray.”

³²Agpaminugad-na mga iya, “Hala pada'iraya na kami!” Sanglit pamaguwa' i mga mara'at espirito ngan diritso pamabalyo si kabaktinan.

^c **8:22** I nagtukoy *mamalabbong si mga minatay-na*, iya i mga a'a nga gana' gayod pagtu'u-na si Diyos. ^d **8:28** Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga i maka'anna' dina: *si lugar-na si mga Gerasenes* kay agtapit i duwa syudad Gadara pati' Gerasa. Kulawin si Markos 5:1; Lukas 8:26 pati' si mapa si pahina 22.

Mangno palahi i bug'os grupo pada'iray si pangpang diritso si buwahi' ngan agkamaratay. ³³Pamalahi i magpangataman si kabaktinan pan syudad ngan agpamasamwak-nay nan dayon mga iya huwang na i dimu'an mahinabo' si mga nagpamawa-bawa si mara'at espirito. ³⁴Sanglit agpamada'iray si Jesus i a'a-na si bug'os syudad pagbagat si iya. Si pakabagat-na mga iya sito, sigi mga iya pamakimalu'oy nga kon pwidi pa'amban iya si mga lugar-na.

Agpalangngan-na si Jesus i Irapa

Markos 2:3-12; Lukas 5:18-26

9 ¹Amanakay kas Jesus si paraw ngan pamatalabok gihapon si danaw hasta nga anakka mga iya si kalugaringun-na syudad. ²Mangno aniya' magpanakka nga agpamawa irapa pada'iray si iya nga naghulid si tipo. Ngan pakakulaw-na si Jesus si pagtapud-na sinan mga a'a, agpinugad-na i irapa, “No', pabaskugon i huna'-huna'-mo. Nagpasaylo na i mga sala'-mo.”

³Tungod sinan, sigi panngurub-ngurob i mga paragturo' bala'od nga magtambong ari, “Aglalabawan-na sito a'a i Diyos.”

⁴Akatu'anan si Jesus si mga inisipan-na, sanglit amatilaw iya, “Ay kay da'inan sinan i inisipan-bi? ⁵Singnga sito i masayon: I pagpinugad, ‘Nagpasaylo na i mga sala'-mo’ o i pagpinugad, ‘Anungguha ngan alangngana?’ ⁶Pero, basi' sakatu'anan-bi nga i Pinili' A'a aniya' gahum-na ato si kalibutan pagpasaylo si mga sala', palangngan-koy to irapa.” Mangno agpinugad-na i irapa, “Anungguha, addu'on naglibbakan-moy nan ngan agbalika.” ⁷Anunggo iya ngan aglugaring pagbalik.

⁸Pakakulaw-na sinan si magpanggubok, agpakadayaw mga iya si Diyos bawa i mahaya pagtahod si iya tungod si pagbuwan-na si a'a si da'inan klasi gahom.

I Pag'agda-na si Jesus si Mateo

Markos 2:14-17; Lukas 5:27-32

⁹Si paduwa'i-na gihapon si Jesus tikang si nag'istaran-na, samasiran-na namay si Mateo nga agparatingkulo' si pwistu-na si pannunukutan-na buhis. Agpinugad-na iya si Jesus, “Amaya'a ngan agsunura si ako.” Anunggo si Mateo ngan amaya' si iya.

¹⁰Mangno aniya' allaw nga ari kas Jesus si ruma'-na kas Mateo. Malabbat i pamadugok mga paragsukot buhis^e pati' mga nagpaminugad makasasala^f ngan makitangka' si iya pagkakan huwang si mga inadalan-

^e 9:10 Parti si *paragsukot buhis*, kulawin si hawud-na si pahina 15. ^f 9:10 Aniya' mga sala'-na sinan mga a'a pariho si bisan say aha'a pero mga iya i *nagpaminugad makasasala'* tungod kay ma'in mga iya rilihuso.

na. ¹¹Pakakulaw-na sinan si pamalabay mga Parisiyo, agtilaw-na mga iya i mga inadalan-na si Jesus, “Ay kay makihuwang ma'istru-bi nan pagkakan si mga paragsukot nan buhis pati' si mga makasasala' nan?”

¹²Ngan pakatu'an-na si Jesus sinan, mismo iya i manaruman, “Ma'in i mga mahalap a'a i magpanginahanglan duktor, kundi' i mga maburong dina. ¹³Pero agpamalika kam ngan manginsayura kam dahulo si mga allingun-na si Diyos nga maka'anna' si Kasuratan: ‘Gana' kapulsanan-na si ako i pagkarilihusu-bi pariho si pagbuno' mga panhahalad kon ga'i dahulo sakulawan-ko i pagkamaluluy'un-bi.’⁸ Ngan da'inan may, ga'i ako pada'ito pag'agda si magpaminugad nga matadong mga iya a'a, kundi' pada'ito ako pag'agda si mga makasasala'.”

Nagpatilawan si Jesus Mahi'unong si Pagpu'asa

Markos 2:18-20; Lukas 5:33-35

¹⁴Siray, aniya' mga nagpili' allaw si pagpu'asa basi' gana' la'in kinapinsaran pwira hamok si Diyos. Sanglit aniya' pamadugok mga inadalan-na si Juan ngan agpamatilaw si iya, “Ay kay ga'i agsunod i mga inadalan-mo si kabatasanan pagpu'asa pariho si mga nagbuhat kami' pati' si mga Parisiyo?”

¹⁵Anaruman si Jesus, “Ga'i may gad ahimo nga abido' dina i mga imbitadu-na si kinasal lalla kon awinan pa iya. Pero ma'in na pira arala'on na i makapariho si kinasal lalla, ngan sinan uras, iya na dina i pagpu'asa-na si mga inadalan-ko.”

I Pagkarawat si Baha'o Pagturu'-na si Jesus

Markos 2:21-22; Lukas 5:36-39

¹⁶Agsumatan-na liwat mga iya sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Gana' magpatangbil si baha'o hiniro si adda kada'an na bado'. Kay kon da'ito sito i pagtangbil-mo, gisi'-na gihapon i badu'-mo si nagpatangbil-mo. Mas mara'at to kagisi'an kuntra si dahulo.”

¹⁷Agsumatan-na mga iya si adday to pa: “Gana' magpa'isi si baha'o irimnon si kada'an na anit pangngingisihan, kay amura' to kon pa'isi-mo, mangno aburhat i pangngingisihan ngan atumpa i irimnon. Ma'in da'inan sinan. Kunta', i baha'o irimnon, pina'isi may si baha'o pangngingisihan, basi' gana' mapirdi si duwa.”

I Minatay Dadi' pati' i Danda Makasaphid si Badu'-na si Jesus

Markos 5:22-43; Lukas 8:41-56

¹⁸Si pagparapahalling-na si Jesus, aniya' manakka puno' nga paluhod dayon atubang si iya ngan makimalu'oy, “Pakamatay-na pa hamok si dadi'-ko danda

---

8 9:13 Oseas 6:6

ina'anto. Pero alayon baya'on ako ngan du'unin iya si palat-mo basi' anlanga pa i kinabuhì-na.”¹⁹ Patunggo si Jesus hasta i mga inadalan-na ngan amaya' si iya.

²⁰ Siray uras, aniya' danda ari nga agparalalaha' dusi na ta'on. Patapit iya si damurihan-na ngan agsaphid-na i sidsid-na si badu'-na si Jesus,²¹ kay aka'anna' si hunà'-huna'-na si danda, “Kon sasaphid-ko bisan hamok i badu'-na, sigurado anhalap ako.”

²² Anili' si Jesus ngan sakulawan-na i danda. Aminugad iya, “Mana, pabaskugon i hunà'-huna'-mo. I pagtutu'u-mo, iya i makapahalap si ka'aw.” Ngan mismo siray uras, anhalap dayon i danda.

²³ Ngan panakka-na na si Jesus si ruma'-na si puno', sakulawan-na i mga musikiro si paglablong pati' i kasamukan-na si magpanggubok.

²⁴ Animol si Jesus, “Pagawasa kam anan. Ma'in pa iya gayod i kamatayun-na si dadi'. Yayto kamatayon, pariho hamok si magpaturi.” Pero nagpattawahan dina si Jesus si mga a'a.

²⁵ Kahuman si pakapagawas si mga a'a, pasalod iya pan kwarto. Agbikyaw-na i tamburu'-na si dadi' ngan diritsoy to pabangon.²⁶ Agsamwak dayon i sumat mahi'unong sinan si dimu'an parti ari siray lugar.

Agpahalap-na si Jesus i mga Buta pati' i Ngula

²⁷ Si agparalalangnan-na si Jesus tikang ari siray lugar, aniya' duwangan buta lalla nga agpamungyod si iya ngan sigi panurakaw, “Dadi'-na si David, kalu'uyin kami!”

²⁸ Ngan pamanahik-na si Jesus si adda ruma', padugok i duwangan buta si iya ngan agtilaw-na, “Anutu'o ba' kam nga sahimu-koy to?”

Anaruman may mga iya, “Oho, Sinyor.”

²⁹ Katapos, addu'-na si Jesus i mga mata-na si duwangan ngan aminugad, “Sigon si pagtapud-bi, iya i mabuhat si ka'am.”³⁰ Akakulaw dayon mga iya pariho si dati. Agtugunan-na gayod mga iya si Jesus, “Aghinaya kam nga ga'i kam akasumat si bisan say mahi'unong sito.”³¹ Pero pamagawas dina mga iya ngan agpanumat-na i hinabo' mahi'unong si Jesus si dimu'an parti ari siray lugar.

³² Si paduwa'i-na si duwangan, aniya' manakka mga a'a magpamawa pada'iray si Jesus ngula lalla nga nagbawa-bawa si mara'at espirito.

³³ Ngan pakapapinda si mara'at espirito, akayawit dayon i ngula. Ag'usa i magpanggubok ngan agpaminugad, “Gana' pa kinakulawan pariho sito ato si Israel tikang pa si tinikangan.”

³⁴ Pero agpaminugad dina i mga Parisiyo, “Akapapinda iya si mga mara'at espirito pina'agi si gahum-na si prinsipi-na si dimu'an mara'at espirito.”

I Kakulangan-na si Mammamwak si Mahalap Sumat

³⁵ Mangno aglibot si Jesus si dimu'an mga kaburubungtuhan pati' mga kaburubaryuhan ngan agparaturu' si mga sinaguga. Agparapasamwak-

na i mahalap sumat kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si man langit ngan sigi pamulong si mga a'a nga mga binati'on pati' mga maburong. ³⁶Bisan singnga iya akakulaw magpantarambak, alu'oy gayod iya kay panno' mga iya si mga kabaraka ngan mga disgustado. Day pariho mga iya si mga karniro nga gana' mangngataman. ³⁷Mangno agpinugad-na i mga inadalan-na, "Malabbat kunta' i aranihon pero diki'it hamok i mangngangani. ³⁸Aniya' paragdalom si aranihon nga iya i pinalakuhi-bi pagpabawa pa mga trabahanti si nagpa'anihan-na."

Aglihug-na si Jesus i Dusi Inadalan

Markos 3:16-19; 6:8-11

Lukas 6:14-16; 9:3-5; 10:4-12; Buhat 1:13

10 ¹Mangno agtiripun-na si Jesus i Dusi ngan agpamuwanan-na gahom pagpapinda si mga mara'at espirito pati' pagbulong si mga binati'on pati' si mga maburong.

²Yayto i mga arun-na si dusi apostol: I primero si Simon nga kilala liwat si aron Pedro, si Andres nga sirari-na, si Santiago pati' Juan nga mga dadi'-na si Sebedeo, ³si Felipe, si Bartolome, si Tomas, si Mateo nga paragsukot buhis, si Santiago nga dadi'-na si Alfeo, si Tadeo, ⁴si Simon nga sakop si grupu-na si mga Selote, pati' si Judas Iscariote i titraydor si Jesus.

⁵Aglihug-na si Jesus i Dusi ngan agpanugunan-na, "Dakam pa'agi si mga lugar nag'istaran-na si mga ma'in Hebro o pasallod si mga bungtu-na si mga Samaritano. ⁶Lugod, anda'u-bi i mga a'a-na si Israel nga akapariho si mga magkaralilingo karniro. ⁷Si paglibut-bi, yayto i pinasamwaku-bi: 'Matapit na gayod i paghadi'-na si man langit.' ⁸Bulungu-bi i mga maburong, allumu-bi gihapon i mga minatay, pahalapu-bi i mga liprusuhon, ngan pamapindahu-bi i mga mara'at espirito. Tungod kay agsangya i pagkarawat-bi ngan ga'i may nan agbayaran-bi, da'inan may liwat kunta' i pa'agi-bi si pagbuwan-bi. ⁹Dakam agpasuksok si rilus-bi bisan ay diplataha, bisan salapi', bulawan o burunsi. ¹⁰Dakam agbawa bag para si langngan-bi, dakam agbawa pagsalinan, sandalyas o bisan baston kay angay hamok nga nagpanginano i trabahanti.

¹¹"Kon akatakka kam si bisan singnga bungtuha o baryuha, anganda'a kam si matadong nan a'a sinan lugar nga awili pagpa'istar si ka'am ngan dakam palalin si la'in ruma' tubtob si pagtaliwan-bi. ¹²Si pamanahik-bi, aminugara kam, 'Pumwan-na kunta' i kamurayaw-na si Diyos si dimu'an mag'istar sito ruma.' ¹³Kon aghandom i panimalay pagkarawat sinan, angay gayod nga i kamurayaw-bi abilin si mga iya. Pero kon ga'i aghandom, angay nga abawi' nan gihapon si mga iya. ¹⁴Kon aniya' a'a nga andiri' si ka'am, o ma'in ngani' ga'i amakali si mga allingun-bi,

pataliwana kam sinan ruma' o bungto ngan paspasu-bi i alpug-na si kitid-bi. ¹⁵Sanglit sumatan-ta kam si kamatu'uran, si allaw si paghusgar, mas maningkarang pa i arabatun-na kastigo si magpangistar siray si mga syudad Sodom pati' Gomora kuntra si arabatun-na sinan bungto mismo liwat sinan allaw.

Naghumutan i mga Apostol
Markos 13:11-13

Lukas 12:2-9,51-53; 21:12-17

¹⁶“Agmatuha kam kay ari si papabawahan-ko si ka'am akapariho kam hamok si mga karniro nga akasalakot si mga ma'isog hayop. Sanglit angiruga kam si sawa nga mata'o paglikay si kadilikaduhan, ngan si pariho uras angiruga kam si sarampati nga ga'i ata'o aglabot. ¹⁷Agmatuha kam si mga a'a kay mga iya si ka'am i mamadakop ngan pa'intriga-na kam mga iya si mga kunsiho, ngan karastiguhon kam ari si mga sinagugana nga iya ¹⁸tungod si ako. Pwira pa sinan, daragnason liwat kam pag'atubang si mga gubernador pati' si mga hadi' basi' akatistigos kam si mga iya hasta si mga ma'in Hebro si ungod mahinabo'. ¹⁹Pero si uras nga padakup-na kam mga iya, dakam abaraka kon papa'i-bi pagpamatu'od si pagkamatadung-bi ngan kon ay i mga papahallingun-bi. Kay sinan uras, pinumwan si ka'am i mga papahallingun-bi. ²⁰I mga allingon ma'in tikang si kalugaringun-bi, kundi' tikang si Espiritu-na si Tata' nga ka'am hamok i nagpapahalling-na.

²¹“Trarayduran-na pagmatay si mga sirari i mga siyaka-na magpanutu'o. Trarayduran-na liwat si mga tatay i mga magpanutu'o dadi'-na. Kuruntrahun-na si mga dadi' i mga mahanak-na hasta pa nga pamatay-na mga iya tungod si mga pagtu'u-na. ²²Naghumutan kam si dimu'an mga a'a tungod si ako, pero bisan say i mangilob tubtob si katapusan, iya i masalbar si damuri allaw. ²³Kon nagparapamasakitan kam si adda lugar, palalina kam si la'in. Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ga'i pa satibus-bi aglibot i dimu'an syudad nga atiya' ato si Israel antis si pagtakka-na si Pinili' A'a.

²⁴“I iskwila angga'i akalabaw si ma'istru-na o ma'in ngani' i rilihugon anlabaw dina si amu-na. ²⁵Tama' hamok nga saparihu'an-na si iskwila i ma'istru-na ngan saparihu'an-na may si rilihugon i amu-na. Kon i tatay si panimalay nag'arunan Beelsebul, iya pa ba' i mga myimbru-na i ga'i nagsamyangan si mara'at nan.

²⁶“Sanglit gana' kunta' katalaw-bi si mga iya kay gana' ato nagtambunan nga ga'i gihapon akabukasan, o ma'in ngani' nagtago' nga ga'i kinatu'anan. ²⁷Bisan ay i nagsumat-ko si ka'am si kalu'uman, busngalu-bi si kadanta'an. Ngan bisan ay i sapakalihan-bi nga nagguru-

guro, bandilyuhu-bi si mga kakurukalsadahan. ²⁸Dakam agkataralaw si mga magkataralo pagmatay si puho' pero ga'i agkataralo pagpirdi si espirito. Lugod, atalawa kam si aniya' gahum-na pagpirdi si espirito pati' si puho' ngan bug'os tapukan-na pan impyirno. ²⁹Ma'in ba' adda hamok tumbaga diplata i kantidad-na si duwa maya ari si mirkado? Pero gana' si mga iya magkataraktak hamok si pitak kon ma'in iya i tuyu'-na si Tata'. ³⁰Bisan ngani' i barahibo si takuluk-bi ag'isip-na na. ³¹Sanglit dakam agkataralaw, kay mas mahaya i balur-bi kuntra si malabbat maya.

³²“Sanglit bisan say i magpahayag nga huwang iya si ako, pahayag-ko may liwat iya atubang si Tatay-ko nga awiray si langit. ³³Pero bisan say i magdidiwaray nga ga'i ako sakilala-na, didiwarayan-ko may liwat iya atubang si Tatay-ko nga awiray si langit.

³⁴“Gasi-bi ba' nga pada'ito ako pagbawa kamurayaw si kalibutan? Ma'in kamurayaw i nagbawa-ko kundi' kasamukan dina. ³⁵Sigon si maka'anna' si Kasuratan: Pada'ito ako pagpa'ato

si mga dadi' lalla kuntra si mga tatay-na,

si mga dadi' danda kuntra si mga nanay-na,

si mga umagad danda kuntra si mga ugangan-na danda.

³⁶ I pinakamara'at kuntra-na si a'a, mismo i mga myimbru-na gihapon si kalugaringun-na panimalay.^h

I Pagkilala si Ungod Inadalan

³⁷“Bisan say i maghigugma' si tatay-na o ma'in ngani' si nanay-na labaw kuntra si ako, ma'in iya angay nga ahimo inadalan-ko. Bisan say i maghigugma' si dadi'-na lalla o ma'in ngani' danda labaw kuntra si ako, ma'in iya angay nga ahimo inadalan-ko. ³⁸Bisan say i ga'i mag'ako' si mga pag'antus-na pariho si adda makamamalo' kamatayon si kudos ngan amaya' si ako, ma'in iya angay nga ahimo inadalan-ko. ³⁹Bisan say i makuntinto nga sa'anda'an-na na i kinabuhi'-na ina'anto, iya dina i tikarag si dimu'an tawa'-na hasta pa i kinabuhi'-na. Pero bisan say i magkarag si kalugaringun-na kinabuhi' para si ako, iya dina i maka'anda' si ungod kinabuhi'.

⁴⁰“Bisan say i magpanginano pahalap si ka'am, agpanginano gayod si ako. Ngan bisan say i magpanginano si ako, ma'in hamok ako i nagpanginano-na pero hasta pa liwat i magpapada'ito si ako. ⁴¹Bisan say i magpanginano si paragsumat-na si Diyos tungod si pagkaparagsumat-na, akakarawat may liwat iya si primyo nga nagtagama para si paragsumat. Ngan bisan say i magpanginano si matadong a'a tungod si pagkamataadung-na, akakarawat may liwat iya si primyo nga nagtagama para si matadong. ⁴²Ngan kon aniya' si ka'am magpa'inom adda baso prisko buwahi' si mga magtikang to

^h 10:36 Miq 7:6

pa hamok pagtutu'o tungod kay inadalan-ko mga iya, sumatan-ta kam si kamatu'uran, sigurado nga ga'i arungay i primyo nga nagtagama si iya."

Si Jesus pati' si Juan Paragbunyang

Lukas 7:18-35

11 ¹Kahuman-na si Jesus agtugon si dusi inadalan-na, pa'amban iya ari siray lugar ngan agparaturu' pati' agparapasamwak si mga kaburubungtuhan si Galilea.

²Siray mga ka'urason ari pa si Juan si prisuhan. Ngan pakakatu'an-na mahi'unong si mga binuhatan-na si Kristo, anlihog iya si mga inadalan-na. ³Tigtilaw-nay to, "Ka'aw na ba' i nagparapanimulat nga tipada'ito, o kinahanglan pa ba' kami' ag'antahak la'in?"

⁴Anaruman may si Jesus, "Agbwiltaha kam ngan sumati-bi si Juan kon ay i mga sapamati'an-bi pati' kon ay i mga sakulawan-bi. ⁵Pinugarubi nga agpakakulaw gihapon i mga buta, agpakalangnan i mga lulid, agpanhalap i mga liprusuhon, agpakapamati' i mga bungol, a'allom gihapon i mga minatay, ngan nagpasamwak si mga anggana' i mahalap sumat. ⁶Sanglit tig'ala'on si iya i duda-na si pagpinugad nga malipayon i a'a nga ga'i ag'amban si pagtu'u-na si Diyos tungod si ako."

⁷Pakataliwan-na si mga inadalan-na si Juan, agtikang si Jesus pagpahalling mahi'unong si Juan si magpanggurubok, "Ngan pamada'iray-bi si disyrto, ay i nagkukulawan-bi ari? Addangan ba' nga akapariho si bigahaw nga sigi hamok baya'-baya' kon palingnga i bariyo? ⁸Kon ma'in nan, ay may kay pamada'iray kam pag'usisa? Aniya' ba' a'a ari nga mahalap i pamadu-na? Gana', kay i mahalap pamadu-na, awiray ag'istar si mga palasyo. ⁹Kon sugad, ay may dina i nagpada'iray-bi pag'usisa? Tungod kay aniya' paragsumat-na si Diyos? Tama', ngan sumatan-ta kam, nga ma'in hamok iya paragsumat-na si Diyos, ¹⁰kay si Juan i nagtukoy si maka'anna' si Kasuratan:

Aniya' paragsumat-ko nga padahulu-ko si ka'aw paghawan si pangngagihan-mo.ⁱ

¹¹Sumatan-ta kam si kamatu'uran: Si dimu'an mga a'a naghinganak si nana,^j gana' pa si mga iya nga akalabaw si Juan Paragbunyang, pero i gimiminusi si magpakasakop na si mga nagpanhadi'an-na si man langit, labaw pa si iya.

¹²Tikang pa gayod si primiro pagparawali-na si Juan Paragbunyang tubtob ina'anto, i mga nagpanhadi'an-na si man langit agbuwan na kakurihan si mga magkuntra sito ngan aniya' liwat mga ma'isog nga mag'ipipirit gayod^k nga akasakop kunta' sito. ¹³Kundi' myintras si pagtikang-na si Juan, nagparawali

ⁱ 11:10 Mal 3:1   ^j 11:11 Nagsabi nga si Juan *naghinganak si nana*, basi' apakumparar iya si mga a'a nga magpaka'amban na si kinabuhi' nga tikang si Espirito Santo.   ^k 11:12 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i mga nagpanhadi'an-na si man langit ag'abat na kasakitan ngan i mga ma'isog agpirit gayod...*

na dina i mahi'unong sito, ngan iya liwat to i makigpasumat-na andang si Diyos nga maka'anna' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat pati' si Bala'ud-na si Moises. ¹⁴Ngan kon ag'aku'-bi hamok i kamatu'uran, sasayuran-bi na nga si Juan i katumanan-na si nagparapanimulat-bi Elias nga tipada'ito. ¹⁵Si mga a'a makapamati', kunta' amati'.

¹⁶“Singnga na daw to hamok sapaparihu-ko mga a'ay to ina'anto panahon? Akapariho mga iya si mga dadi'-dadi' nga awiray si mirkado agparapaningkulo' ngan sigi burubaran'uhay:

¹⁷Agparapanukaran kami' kam, pero ga'i kam agpanayaw.

Sigi kami' dirinamagay, pero ga'i kam agpamanangis.

¹⁸Pada'ito si Juan nga ga'i parapangumbiti o parapaki'inom, ngan agpaminugad kam, 'Nagbawa-bawa iya si mara'at espirito.' ¹⁹Mangno pada'ito namay i Pinili' A'a nga parapangumbiti pati' parapaki'inom, ngan agpaminugad namay kam, 'Atiya' i bali kamakikinakan pati' paralango, kumpaniya-na si mga paragsukot buhis pati' si mga makasasala!.'¹ Pero kinakulawan nga tama' i kadunung-na si Diyos pina'agi si mga madunong binuhatan-na si mag'ako' sito.”

I mga Syudad nga Ga'i Agpanutu'o

Lukas 10:13-15

²⁰Mangno agtikang si Jesus pagpahalling kuntra si mga syudad nga ka'agsuban nagparapakulawan-na si mga makagagahom binuhatan tungod kay ga'i to agpamasol huwang si pagbag'o. ²¹“Mga papabidu'on kam mga taga Corasin! Mga papabidu'on liwat kam mga taga Betsaida! Kon nagbuhat siray ari si mga syudad Tiro pati' Sidon i mga makagagahom binuhatan nagpakulaw si ka'am, maliyat na kunta' panahon i pagbasul-na mga iya huwang si pagbag'o, pina'agi kunta' si pagpanlipag'ak-na, nga mga makatol sako i mga badu'-na, panno' agbon i mga takuluk-na. ²²Sanglit sumatan-ta kam, mas maningkarang pa i arabatun-na kastigo si magpangistar siray si Tiro pati' Sidon si allaw si paghusgar kuntra si ka'am. ²³Ngan ka'am may mga taga Capernaum nan, gasi-bi ba' nga darayawon kam hasta si pagtakka-bi ari si langit? Ma'in, lugod agpakapada'iray kam dina si dilalom pitak.^m Kay kon nagbuhat siray ari si Sodom i mga makagagahom binuhatan nagpakulaw si ka'am, awinan paynan kunta' syudad agtutunggo hasta pa ina'anto. ²⁴Sanglit sumatan-ta kam, mas maningkarang pa i arabatun-na kastigo si magpangistar siray si Sodom si allaw si paghusgar kuntra si arabatun-bi mismo liwat sinan allaw.”

¹ 11:19 Parti si *mga makasasala'*, kulawin si hawud-na si pahina 24. ^m 11:23 Si Grikuhanon: *Hades*, ngan iya i lugar-na si mga magkaramatay na myintras nga ga'i pa abanhaw para agpakahusgaran. Kulawin si Pgpk 9:1; 20:11-15.

I Pagdiskansu-na si mga Budlay

Lukas 10:21-22

²⁵Mismo sinan mga uras aminugad si Jesus, “Tay, ka'aw nga Paragdalum-na si kalangitan pati' si kalibutan, agdayaw ako si ka'aw kay agtagu'-mo i sarabutan hi'unong si pagkahadi'-mo. Agtagu'-moy nan si mga madunong pati' malanga idukasyun-na ngan agpakatu'an-moy nan si mga makapariho si mga dadi'-dadi' nga mapa'inubsanon. ²⁶Tay, ka'angayan nga ahinabo' nan kay iyay nan i makapalipay si ka'aw.”

²⁷Mangno agpadayon iya pagbagaw si magpanggurubok, “Agpatubyan-na na si ako si Tatay-ko i dimu'an kata'o pati' pagdalom. Gana' ni addangan makakilala pahalap si Dadi' kon ma'in hamok i Tata', ngan gana' ni addangan makakilala pahalap si Tata' kon ma'in hamok i Dadi' pati' i mga nagpamili'-na si Dadi' pagpakilala kon say iya.

²⁸“Sanglit, paduguka kam si ako, ka'am dimu'an magpangabat nan kabudlayan ngan nagpandada'og tungod si gana' kapulsanan-na kapapaniguru-bi pagtapit si Diyos. Mangno ako si ka'am i mamadiskanso. ²⁹Anunu'a kam si yugu-koy to ngan angadala kam si ako, kay ata'o ako paghinay-hinay pati' pagpa'ubos ngan sa'angkun-bi i murayaw inisipan naghingyap-bi ³⁰kay i yugu-ko masayon nagpasul'ot ngan maningkarang nagbawa.”

Kon Say i Paragdalom si Allaw Pandidiskanso

Markos 2:23-28; 3:1-6; Lukas 6:1-11

12 ¹Sin adda, pabalatas kas Jesus si kapatagan nga akatuman si Allaw Pandidiskanso. Tungod kay mga linganto i mga inadalan-na, sigi mga iya pangattos si mga matahak uhay-na si trigo ngan sigi panilsi'. ²Aniya' mga Parisiyo magpakakulaw sinan nga agpanriklamo si Jesus, “Kulawin ngani' nan! Ay kay agparapangattos i mga inadalan-mo si Allaw Pandidiskanso bisan kon sakatu'an-an-bi nga supak nan si bala'od?”

³Anaruman may dina si Jesus, “Ga'i ba' sabasa-bi kon ay i nagbuhat-na siray si David ngan alinganto iya hasta i mga kahuruwangan-na? ⁴Pasalod iya si pangngangampu'an tuldaⁿ ngan angaddo' si pan nagla'in para si Diyos. Agkakan-nay nan ngan da'inan may i mga kahuruwangan-na bisan kon i mga paraghalad hamok i tugot pagkakan sinan. Pero ma'in nan sala' para si mga iya. ⁵Ga'i ba' kam liwat agpakabasa si maka'anna' si Bala'od nga matuman si kada Allaw Pandidiskanso, nga kinahanglan ga'i manginano si kasagradu-na si allaw i mga paraghalad ari si templo, pero ma'in nan sala' para si mga iya? ⁶Sumatan-ta kam nga atiya' ato ina'anto i mas angay lugod dina paranginanuhon kuntra si templo. ⁷Kon

ⁿ 12:4 Si Grikuhanon: *ruma'-na si Diyos*. Kulawin si pahina 610.

agpakasabot kam hamok si karuyag sidngun-na sito mga allingon nga aka'anna' si Kasuratan, 'Gana' kapulsanan-na si ako i pagkarilihusu-bi pariho si pagbuno' mga panhahalad kon ga'i dahulo sakulawan-ko i pagkamaluluy'un-bi,'⁹ ga'i kam kunta' agparapamatok si mga a'a nga ma'in sala' i sabuhat-na. ⁸Ngan ma'in nan hamok i sala'-bi kay kon i Pinili' A'a i Paragdalom si bisan ay, iya pa ba' i Allaw Pandidiskanso?"

⁹Tikang ari siray lugar, agdiritso iya pada'iray si sinaguga-na sinan mga Parisiyo. ¹⁰Aniya' lalla ari nga piyapi i adda tamburu'-na. Sanglit, tungod kay dati mga iya agparapanganda' rason nga sapa'akusar-na mga iya si Jesus, agpamatilaw to, "Nagpatugot ba' si bala'od pagbulong kon Allaw Pandidiskanso o ga'i?"

¹¹Lingun-na may si Jesus si mga iya, "Kon addangan si ka'am i aniya' karniru-na ngan alaho' to si pangngukuran si Allaw Pandidiskanso, ga'i ba' to addu'-bi ngan isa-bi pagawas? ¹²Mas mahaya бага i balur-na si a'a kuntra si karniro! Kon da'inan sinan, ma'in supak si bala'od i pagbuhat mahalap kon Allaw Pandidiskanso."

¹³Katapos agmandaran-na i lalla, "Buklaron tamburu'-moy nan." Agbuklad-na si lalla, ngan anhamis gihapon i pustura-na si tamburu'-na nga pariho na gayod si dambila'. ¹⁴Sanglit pamagawas i mga Parisiyo ngan agtikang mga iya pagplano kon pinapa'i sapatatay-na mga iya si Jesus.

I Rilihugon Nagpili'-na si Diyos

¹⁵Akatu'anang si Jesus si mga planu-na, sanglit palitira iya ari siray lugar. Malabbat si mga magpamungyod si iya i aniya' mara'at nagpangabat-na, ngan agpamulung-nay nan dimu'an.

¹⁶Agpanmandu'an-nay nan nga ga'i pagparasumat kon say iya. ¹⁷Si da'inan pa'agi atuman i mga allingun-na siray si paragsumat Isaias:

¹⁸Atiya' i rilihugon-ko nga pinili'-ko,

i hinigugma'-ko nga akabuwan gayod kalipayan si ako.

Pa'ayup-ko si iya i Espiritu-ko,

ngan iya i mamakatu'an si pantay paghusgar-ko si dimu'an nasyon.

¹⁹Ga'i iya agparapakipasusuhay o agparagagasod.

Ga'i iya kinapakalihan nga agparadiskurso si mga kakalsadahan.

²⁰Ga'i iya amatti' bisan i maglaylay na gayod bigahaw,

ngan ga'i iya amarong bisan i magkimmat-kimmat na hamok lampara,

tubtob nga sapada'ug-na i pantay pagkukulaw-ko.

o 12:7 Oseas 6:6

21 Ngan i gahum-na si arun-na, iya i magbuwan kasiguraduhan nga sa'angkun-na si mga nasyon i mga nag'anduy-na.^P

Si Jesus pati' si Beelsebul

Markos 3:23-27; Lukas 11:17-22

22 Mangno aniya' mga a'a magpamawa pada'iray si Jesus buta pati' ngula lalla nga nagbawa-bawa si mara'at espirito. Agpahalap-na iya si Jesus pina'agi si pagpapinda sinan sanglit akayawit dayon iya ngan akakulaw. 23 Ag'usa i dimu'an mga a'a ari ngan agsipurupatilaway, "Pusibli ba' nga iya na i Dadi'-na si David nga nagparapanimulat-ta?"

24 Pero pakabati'-na sinan si mga Parisiyo, agpaminugad dina mga iya, "Tungod gad nan hamok si gahum-na si Beelsebul, i prinsipi-na si dimu'an mara'at espirito, sanglit akapapinday to a'a si mga mara'at espirito."

25 Akatu'an an si Jesus si mga inisipan-na hi'unong si Beelsebul sanglit agpaminugad-na mga iya, "Kon aniya' nasyon nga ag'urunay i mga a'-na, sigurado nga tulos to abungkag. Ngan da'inan may si adda syudad o pamilya, kon ag'urunay i mga sakup-na sito, sigurado nga ga'i to akatunggo. 26 Kon ag'unay-na si Satanas agpapinda i mga kahuruwangan-na, mismo i kalugaringun-na i magpabulag si mga iya. Kon da'inan sinan, pinapa'i-na may pakatunggo si ginhadi'an-na? 27 Sanglit kon i gahum-na si Beelsebul i naggamit-ko pagpapinda si mga mara'at espirito, say may tawa' gahom i naggamit-na si mga sakup-bi pagpapinda si mga iya? Kon sugad, mismo bali' mga iya i maghusgar pagpamatu'od nga sala' i mga isip-bi. 28 Pero kon i pagpapinda-ko si mga mara'at espirito pina'agi si Espiritu-na si Diyos sigurado nga aghadi' na i Diyos si lugar-bi to. 29 Pariho sito: Pinapa'i asallod i ruma'-na si adda makusog lalla pagtangkaw si garamitun-na? Sumatan-ta kam: Kon aniya' mas makusog pa nga sagapus-na iya dahulo, sigurado sabawa-na i dimu'an inanna'-na si ruma'.

30 "Bisan say i ga'i mamungyod si ako, anguntra si ako, ngan da'inan may liwat, bisan say i ga'i pahuwang si ako pag'agda a'a nga anutu'o, iya dina i magpawararak si mga aragdahun-ko. 31 Sanglit sumatan-ta kam, sapasaylu-na si Diyos i dimu'an sala'-na si a'a, bisan pa i paglalabaw si Diyos, pero i pagparapakara'at si arun-na si Espiritu Santo, ga'i apasaylo. 32 Bisan say i mamahalling kuntra si Pinili' A'a, apasaylo iya, pero i magparapahalling kuntra si Espiritu Santo, ga'i apasaylo si ina'anto hasta pa si titakkay ro panahon.

33 "Pahalapu-bi pag'ataman si kayo, basi' mahalap may sito i buwa'-na. Pero kon padayon i mara'at pag'ataman-bi sito, sigurado nga mara'at may liwat i buwa'-na. Ngan akilala kon say i mahalap tungod si buwa'-

na mga iya. ³⁴Mga alisto kam gayod pagpamakunu-kuno! Pinapa'i kam agpakapahalling si bisan ay mahalapa nga lagtok kam si karat'an? Bisana ay i manapwa si inisipan-na si a'a, iya may i sapahalling-na. ³⁵Agpagawas-na si mahalapa a'a i mga kahalapan kay iya may i sana'an si iya, ngan agpaguwa'-na si mara'at a'a i mga karat'an kay iya may liwat i sana'an si iya. ³⁶Sumatan-ta kam nga aniya' baratunun-na si mga a'a si kada allingon sayawit-na nga ma'in angay parahallingon kon anakka na i allaw si paghusgar. ³⁷Kay dipindi si mga sayawit-bi kon agpakalibri ba' kam o ma'in ngani' paratukan."

I Pangngilalahan si Kasiguruhan Nagbuhat si Jonas

Lukas 11:24-26,29-32

³⁸Mangno aniya' si mga Parisiyo pati' mga paragturo' bala'od i maminugad si iya, "Ma'istro, aruyag kami' nga anhimo kaw pangngilalahan si langitnon kasiguruhan."

³⁹Anaruman si Jesus, "Kinakulawan gayod i kara'at-na si mga a'a sito panahon nga makihuhuwangon si mga pala'in-la'in diyos, kay sigi hamok paralakuhay si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan. Pero gana' na purumwanon pa si mga iya pwira si pangngilalahan siray nga nagbuhat si paragsumat Jonas. ⁴⁰Si Jonas mismo i naghimo pangngilalahan si pag'istar-na tallo allaw ngan tallo sangom si battung-na si mahaya daying, ngan pariho si iya, ti'istar may liwat i Pinili' A'a si labbong tallo allaw ngan tallo sangom. ⁴¹Aniya' titakka allaw nga abanhaw i mga allom pa ina'anto basi' agpakahusgaran. Sinan allaw, abanhaw may liwat i magpangistar siray si syudad Ninibe pagtistigos kuntra si mga allom pa ina'anto kay agpamasol mga iya siray huwang si pagbag'o si pakapakali-na mga iya si nagpasamwak-na si Jonas. Sanglit tungod sinan matadong binuhatan nagpatukan i mga magka'arallom ina'anto tungod si mga buhat-na kay atiya' na i mas labaw pa kuntra si Jonas nga angay lugod dina parakalihan.

⁴²"Si pariho pa'agi, kon anakkay nan allaw, abanhaw may liwat i Rayna si Sur.^q Iya i magparabiyahi siray tikang si matala lugar pagpamati' si madunong pinahallingan-na si Solomon. Sanglit tungod sinan matadong binuhatan, nagpatukan i dimu'an magka'arallom ina'anto tungod si mga buhat-na kay atiya' na i mas labaw pa kuntra si Solomon nga angay lugod dina durugukon.

⁴³"Si papinda-na si mara'at espirito si adda a'a, ag'agi to si mga matuho' gayod lugar ngan sigi anda' si pandidiskansuhan-na. Tungod kay ga'i may aka'anda', ⁴⁴aminugad to si kalugaringun-na, 'Agbalik ako si inambanan-koy ray.' Si panakka-na ari, sakatu'anan-na nga day gana' mag'istar,

^q 12:42 I *Rayna si Sur*, iya i mag'inantan siray si nasyon banda timugan si Israel.

sinilhigan gayod ngan mahamis i dimu'an. ⁴⁵Mangno agbwilta iya pag'agda pa pito' kahuruwangan-na mara'at espirito nga mas mara'at pa kuntra si iya. Pa'ayop to mga iya ari basi' mga sabawa-bawa-na. Sanglit i kamutangan-na si a'a si damuri to mas mara'at pa dina kuntra si primiro. Sanglit da'anan sinan i tinakkahan-na si mga a'-na sito panahon nga bali pagkara'at."

I Nana-na pati' i mga Bugtu'-na si Jesus

Markos 3:31-35; Lukas 8:19-21

⁴⁶Sigi pa pahalling si Jesus si mga a'a, anakka may i nana-na pati' i mga bugtu'-na lalla. Agparapanunggo mga iya si gawas kay tipakibagaw mga iya si Jesus. ⁴⁷Aniya' makasumat si iya, "Awiray si gawas agparapanunggo i nana-mo huwang i mga bugtu'-mo, ngan tipakibagaw mga iya si ka'aw."

⁴⁸Pero agtilaw-na dina si Jesus i magsumat si iya, "Sakatu'anan-mo ba kon say i nanay-ko pati' i mga bugtu'-ko?" ⁴⁹Agturu'-na i mga inadalan-na ngan diritso amahalling, "Atiya' si ka'am i nana-ko pati' i kabugtu'an-ko. ⁵⁰Kay bisan say i magtuman si katuyuan-na si Tatay-ko ari si langit, mga iya dina i kabugtu'an-ko' pati' nana-ko."

I Isturya Hi'unong si Parasaburak

Markos 4:1-9; Lukas 8:4-8

13 ¹Mismo siray allaw, paduwa'i si Jesus si ruma' ngan aningkulo' iya si bihing-na si danaw. ²Mangno, tungod si kalabbat-na si magpanggubok si iya, pasang'at iya si adda paraw ngan aningkulo'. I mga a'a may dimu'an si bihing agparapanunggo. ³Agpadayon iya si pagturo' si mga iya pala'in-la'in pina'agi si mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran. Aminugad iya, "Aniya' para'uma nga patakod basi' agsaburak. ⁴Si pagsaburak-na si uma-na, aniya' mga gahi' nga aka'anna' dina si lalan ngan agpamadugok i mga manuk-manok pagtuktok. ⁵Aniya' liwat mga gahi' nga aka'anna' dina si mga malambo bato nga manipis hamok i pitak-na si dyata'. Sanglit tulos to anudok tungod si kanipis-na si pitak. ⁶Pero ngan pamanas-na si allaw, alayong to dayon mga tinanom ngan a'uga tungod kay kulang i kalanga-na si mga gamut-na. ⁷Aniya' liwat mga gahi' nga aka'anna' dina si pitak nga aniya' pa mabilin mga gamut-na si simpot. Sanglit ngan panuduk-na si simpot, agsuputan-na dina si simpot i mga tinanom. ⁸Pero aniya' may liwat mga gahi' nga aka'anna' si mahalap pitak. Sanglit mahalap i pamuwa'-na. Aniya' sito mga mahalap pitak nga i kutsitsa-na ag'addahatos dubli kuntra si nagpasaburak, aniya'

^r 12:50 Si Grikuhanon: *i mga bugtu'-ko lalla pati' mga bugtu'-ko danda*, ngan i nagtukoy sinan i mga nag'aku'-na si Jesus bilang kabugtu'an si pagtu'o.

may magsaysinta ngan aniya' may magtraynta. ⁹Si mga a'a makapamati', kunta' amati'."

I Katuyuan-na si mga Isturya nga Agtukoy si Kamatu'uran

Markos 4:10-12; Lukas 8:9-10; 10:23-24

¹⁰Padugok si iya i mga inadalan-na ngan agpamatilaw, "Ay kay agparagamitan-mo si mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran kon makibagaw kaw si mga a'a?"

¹¹Anaruman iya, "Nagpumwan-na si ka'am i pagsabut-bi nga iya i nagparatago' siray, kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si man langit, pero nagparatago' payto si mga iya. ¹²Bisan say i aniya', iya i binuwanan pa basi' anlabbat gayod i tawa'-na; pero bisan say i gana', hasta pa i diki'it tawa'-na, inala' pa tikang si iya. ¹³Yayto i rason kon ay kay agparagamitan-ko mga iya si mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran tungod kay

sigi mga iya buruslungay, pero gana' mga sakulawan-na.

Sigi paramati'ay, pero gana' mga sasabutan-na.

¹⁴Kinakulawan anan si mga iya i katumanan-na si makigpasumat-na si Diyos si Isaias:

Sigi hamok mga iya paramati'ay, pero gana' mga sasabutan-na.

Sigi hamok buruslungay, pero gana' mga sakulawan-na.

¹⁵Kay yayray mga a'a agparapamakunu-kuno nga mga bulok hasta nga gana' na gayod lugod mga pamurubu'ut-na,

agparapakangbungul-bungol ngan agparapakangbuta-buta.

Kon ma'in da'inan sinan, amuklat na kunta' i mga mata-na,

aka'abrihan i mga talinga-na,

akaklaruhan i mga inisipan-na,

abawa na kunta' mga iya pagtu'o si ako

ngan sapahalap-ko mga iya.^s

¹⁶Pero mga malipayon kam gayod kay agpakakulaw kam ngan agpakapamati'. ¹⁷Kay sumatan-ta kam si kamatu'uran, siray mga panahon aniya' malabbat mga paragsumat-na si Diyos pati' mga matadong a'a nga agparapanhandom pag'ikukulaw si mga sakulawan-bi, pero gana' si mga iya magpakakulaw. Malabbat magpanhandom nga agpakapakali si mga sapakalian-bi, pero ga'i mga iya agpakapakali.

Ag'isplikar-na si Jesus i Isturya si Parasaburak

Markos 4:13-20; Lukas 8:11-15

¹⁸"Sanglit amati'a kam nga sasabutan-bi kon ay i karuyag sidngun-na si isturya-koy ray mahi'unong si parasaburak: ¹⁹I lalan kon singnga aka'anna'

^s 13:15 Isa 6:9,10

dina i gahi', akaparihoy nan kamutangan si makapamati' si allingon kon pinapa'i iya akasakop si nagpanhadi'an-na si man langit ngan ga'i to sasabutan-na. Kon da'inan sinan, anakka si Satanas ngan ag'ala'-na si iya i allingon nga nagpasaburak si inisipan-na. ²⁰I mga malambo bato namay nga manipis hamok i pitak-na si dyata', akaparihoy nan kamutangan si makapamati' si allingon nga malipayon dayon pagkarawat sito. ²¹Pero tungod kay mababaw hamok i gamot ato sito a'a, ma'in maliyat i pagti'us-na. Si panakka-na si mga kakurihan o ma'in ngani' si pagpasakit-na si la'in tungod si pagtutu'o si allingon, pa'amban dayon iya si pagtutu'u-na. ²²I pitak may nga aniya' mga titudok simpot, akaparihoy nan kamutangan si makapamati' pahalap si allingon pero si katapus-tapusan agparasasallod si iya i kabaraka si pagpanginabuhi' pati' i daya'on kalipayan-na si kayamanan. Iyay nan dimu'an i makapugong si pagtubu'-na si allingon-na, sanglit ga'i akabuwa'. ²³Pero i mahalap pitak, akaparihoy nan kamutangan si makapamati' si allingon ngan sasabutan-na gayod, sanglit mahalap i pagbuwa'-na. Aniya' sito klasi a'a nga i kutsitsa-na si allingon ag'addahatos dubli, aniya' may magsaysinta, ngan aniya' may magtraynta.”

I Isturya Hi'unong si Simpot

²⁴Agsumatan-na mga iya gihapon si Jesus adda isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “I paghadi'-na si man langit akapariho si a'a nga agsaburak si mahalap gahi' ari si uma-na. ²⁵Pero si pakapaturi-na na si dimu'an, anakka may i kuntra-na ngan agpasaburak may si buwa'-na si simpot si nagsaburakan si trigo ngan diritso pa'amban. ²⁶Panuduk-na si trigo ngan amurma i mga lawi-na, anudok may liwat i mga simpot.

²⁷“Padugok i mga rilihugun-na ari si tagtawa' ngan aniya' magsumbong, ‘Amo, ma'in ba' mahalap i gahi' nagpasaburak-mo si uma-moy ray? Singnga may ray tikang magpanubo' ray simpot ari?’

²⁸“Lingun-na may si amo, ‘Sigurado nga kuntra-ta kam i magbuhat sinan.’

“Amatilaw i mga rilihugon si iya, ‘Aruyag ba' kaw nga panrabnot kami' mga simpot ray?’

²⁹“Anaruman may iya, ‘Dakam, kay tingali si pagpararabnut-bi si mga simpot, abawa dina hasta i mga trigo. ³⁰Pata'anin na hamok nga agdungan agtubo' i duwa tubtob si tig'ani. Kon anakka naynan uras, tugunan-ko na hamok i magpangani pagtipon dahulo si mga simpot ngan pakkus-na mga iya basi' agpakabar'ugan. Katapos iya na dina pinasunod i trigo ngan binawa pada'iray si kamalig-ko.’”

I mga Isturya Hi'unong si Lisu-na si Mustad pati' si Pammatubo'

Markos 4:30-32; Lukas 13:18-21

³¹Agsumatan-na namay mga iya si Jesus la'in isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “I paghadi'-na si man langit akapariho si lisu-na si tinanom

mustad, ³²nga iya i pinakamadiki' liso nga satanum-na si a'a si uma-na. Pero kon anubo' to liso, iya i adda pinakamahaya si dimu'an tinanom. Akaparihoy to kahaya si kayo nga pwidi i sanga-na sa'ansalahan-na si mga manuk-manok."

³³Agsumatan-na gihapon mga iya adda pa isturya nga agtukoy si kamatu'uran: "I paghadi'-na si man langit akapariho si pammatubo' nga nagpasakut-na si parakaran'on danda ari si malabbat harrina hasta nga agsarama si bug'os minasa."

³⁴Atubang si kalabbatan nga pirmi aggubok si Jesus, puro hamok isturya nga agtukoy si kamatu'uran i nagpahalling-na. Ga'i gayod iya amahalling si ka'aha'an kon ma'in da'inan sinan. ³⁵Tungod sinan, atuman i mga allingun-na si paragsumat-na si Diyos:

Ga'i ako amahalling nga ga'i aggamit si isturya nga agtukoy si kamatu'uran.

Ako i mamaguwa' si mga tinago' tikang pa siray si paghimo gayod si kalibutan.^t

Ag'isplikar-na si Jesus i Mahi'unong si Simpot

³⁶Katapos pa'amban si Jesus si magpanggubok ngan diritso amanahik pan ruma'. Anunod si iya i mga inadalan-na ngan agpaminugad, "Isplikarin daw kami' si isturya-moy ray hi'unong si magpanudok simpot ari si uma."

³⁷Anaruman iya, "I magpasaburak si mahalap gahi', iya i Pinili' A'a. ³⁸I uma, iya i kalibutan ngan i mahalap gahi', iya i mga a'a nga sakop si nagpanhadi'an-na. I mga simpot, iya i mga sakup-na si girara'ati, ³⁹ngan i kuntra magpasaburak si mga iya, iya si Satanas. I tig'ani, iya i katapusan-na sito panahon, ngan i mga mangngangani, iya i mga anghel.

⁴⁰"Kon ay i kamutangan-na si uras si pagpanrabnot si mga simpot ngan pagpabar'og, da'inan may liwat sinan i manakka si katapusan-na sito panahon. ⁴¹Pabawa-na si Pinili' A'a i mga anghel-na, ngan mga iya i manhawan si dimu'an nga akapa'amban si pagtu'o, si dimu'an nga agparapamuhat si mga mara'at nga awiray akabiyo' si nagpanhadi'an-na. ⁴²Tarapukan nan mga a'a ari si mag'arab-arab api, si lugar nga aniya' magparapangaraba pati' magparapanrigot. ⁴³Katapos agsiga pariho si allow i mga matadong nga nagpanhadi'an-na na si Tatay-na mga iya. Si mga a'a makapamati', kunta' amati'.

I mga Isturya Hi'unong si Tinago' Manggad pati' si Pirlas

⁴⁴"I paghadi'-na si man langit akapariho si manggad nga naglubluban si uma. Si paka'anda'-na sito si a'a, aglubluban-nay to utro ngan diritso iya

^t 13:35 Salmo 78:2

padulhog nga bali kalipayan. Mangno agpamaligya'an-na i dimu'an mga inanna'-na basi' sabutung-na i uma.

⁴⁵“Adda pa liwat: I kapapaniguru-na si mga mag'isasakop si nagpanhadi'an-na si man langit, akapariho si nigusyanti nga parabiyahi pag'anda' si mga mahalap klasi pirlas. ⁴⁶Ngan paka'anda'-na si adda nga mahaya i balur-na, agpamaligya'an-na dayon i dimu'an mga inanna'-na ngan agbwilta-nay to basi' saballi-na.

I Isturya Hi'unong si Pukot

⁴⁷“I paghadi'-na si man langit pariho liwat si adda pukot nga nagtaktak si danaw ngan akabawa si dimu'an klasi daying. ⁴⁸Si pakapannu'-na sito, nagguyod to si mga paradaying pan bihing. Katapos ag'ararung-arungan-nay to mga iya pagyabyab ngan nagpa'anna' si kanastro i mga mahalap klasi pero nagtapukan i mga mara'at. ⁴⁹Da'inan sinan i kamutangan-na si katapusan-na sito panahon. Pamada'ito i mga anghel pagbulag si mga mara'at binuhatan-na nga akasalakot si mga matadong, ⁵⁰ngan mga iya i mamatapok sinan si mag'arab-arab api, si lugar nga aniya' magparapangaraba pati' magparapanrigot.”

⁵¹Amatilaw si Jesus, “Agpakasabot ba' kam sito dimu'an?”

Anaruman may mga iya, “Oho.”

⁵²Sanglit agpinugad-na mga iya, “Kon sugad, i kada paragturo' bala'od nga akasakop na si nagpanhadi'an-na si man langit, akapariho si tagruma' nga akakaya pagpa'ambit si mga sapundar-na ma'in hamok i mga kada'an kundi' hasta pa i mga baha'o.”

Nagdiri' si Jesus si mga taga Nasaret

Markos 6:1-6

⁵³Pakahuman-na si Jesus pagsumat sinan mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran, pa'amban iya ari siray lugar, ⁵⁴ngan agbalik iya si tinubu'an-na baryo. Agtikang iya pagturo' si sinaguga-na mga iya ngan bali gayod i mga pag'usa-na si mga a'a ari. Agsipuruparatilaway mga iya, “Singngay to a'a agpara'inala' sito mga kadunong pati' mga pambihira gahom? ⁵⁵Ma'in ba' to i dadi'-na si panday ngan Maria i arun-na si nanay-na? Ma'in ba' iya i bugtu'-na kas Santiago, Joset, Simon, pati' si Judas? ⁵⁶Ngan ma'in ba' atiya' pa liwat ato i mga bugtu'-na danda sinan? Kon sugad, singnga may nan iya agpara'inala' sinan dimu'an?” ⁵⁷Sanglit, agdiri'-na gayod mga iya si Jesus.

Pero agpinugad-na mga iya si Jesus, “Nagdayaw gayod si bisan singnga i paragsumat-na si Diyos, pwira na hamok si kalugaringun-na lugar pati' si kalugaringun-na pamilya.” ⁵⁸Sanglit diki'it hamok i mga makagagahom binuhatan i sahimu-na ari tungod si kadiki'it-na si mga a'a magtapod si iya.

I Kamatayun-na si Juan Paragbunyang

Markos 6:14-29; Lukas 9:7-9

14 ¹Siray ka'urason, aka'aning'ing si gubirnadador Herodes,^u mahi'unong si kabantugan-na si Jesus. ²Akapinugad dayon iya si mga tinapuran-na, “Sigurado nga iya si Juan Paragbunyang nga abanhaw, sanglit akakaya iya pagpakulaw sinan nga pambihira gahom.”

³⁻⁴Akapinugad iya sinan tungod kay akunsinsya iya. Maliyat na panahon, agparasumatan-na si Juan si Herodes: “Supak si bala'od i pagtig'ub-mo si Herodias.” Sanglit si Herodes mismo i magpadakop si Juan. Agpakadinahan-nay to ngan agpapisu-na. Agbuhat-nay nan si Herodes tungod si Herodias nga sa'alla-na bisan kon bayaw-nay to. Dati to alla-na si sirari-na nag'arunan Felipe. ⁵Aruyag gayod si Herodes nga pamatay-na si Juan, pero atalaw iya si mga a'a kay paragsumat-na si Diyos i pagkakalala-na sito mga iya.

⁶Pero ngan panakka-na si pagsilibrar si kumpli'anyu-na si Herodes, agsayaw i dadi'-na danda si Herodias atubang si mga bisita nga akabuwan gayod kalipayan si Herodes. ⁷Tungod sinan, akasa'ad iya bawa i pagsumpa' nga buwanan-nay to bisan ay i pinalaku-na. ⁸Pina'agi si dikta-na si nanay-na, aminugad i durudangkanda, “Pumwanon si ako ina'anto si adda bandihado i takuluk-na si Juan Paragbunyang!” ⁹Akapabido' to si hadi', pero ga'i iya akadiri' tungod si mga sa'ad-na nga sapamati'an-na si mga bisita. Sanglit agmando' iya nga pinumwan i nagpalaku-na si dadi', ¹⁰ngan nagpapugutan dayon si Juan ari si prisuhan. ¹¹Mangno nagbaway to si bandihado pada'iray si durudangkanda, katapos, iya na i magpumwan sito si nanay-na. ¹²Agpamada'iray i mga inadalan-na si Juan pag'ala' si bangkay-na basi' akalabbungan. Mangno agbagat-na mga iya si Jesus ngan agpanumatan-na.

Agpakakan si Jesus mga Singko Mil A'a

Markos 6:32-44; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-13; Mateo 15:32-38

¹³Pakanutisya si Jesus mahi'unong sinan hinabo', amanakay iya si paraw huwang i mga inadalan-na basi' gana' makabaya' si pagpada'iray-na mga iya si adda mamingaw lugar. Pero si pakakatu'an sinan si ka'aha'an, agpamukod to ngan sigi pangagda si mga kaburubungtuhan nagpangagihan-na nga agpamaktas hamok. ¹⁴Ngan pasalta-na si Jesus si paraw, sakulawan-nay to kalabbatan to magpantarambak nga ari na dina. Alu'oy gayod iya si mga a'a ngan agpamulung-na i mga maburong nga huwang ari.

---

^u 14:1 Dadi'-na iya si Hadi' Herodes nga agtinagal si Galilea pati' Perea, i katallo parti si ginhadi'an. Kulawin si mapa si pahina 22.

¹⁵Ngan pagsasaray-na na si allaw, padugok si Jesus i mga inadalan-na ngan agpaminugad, “Kuhap na ngan mamingaw liwat to lugar. Pamalitirahon naynan mga a'a basi' appakapada'iray na mga iya si mamatapit baryo ato ngan appakaballi si mga karakanun-na.”

¹⁶Anaruman iya, “Ma'in na kinahanglan nga pama'amban pa mga iya. Ka'am na hamok mamuwang karakanon si mga iya.”

¹⁷Lingun-na may mga iya, “Lima nayto hamok bug'os pan-tay to kam pati' duwa agon.”

¹⁸Agpinugad-na mga iya si Jesus, “Hala, bawahu-bi nan pada'ito.”

¹⁹Mangno agmandaran-na i mga inadalan-na pagpamalumpagi' si mga a'a si kagabunan. Katapos, ag'ala-na si Jesus i lima bug'os pan pati' i duwa agon. Anhangad iya ngan agpasalamat si Diyos. Mangno agpanurutabbi'-na ngan agpumwan-nay to si mga inadalan-na pagtaltag si mga a'a.

²⁰Appakakakan i dimu'an ngan appakagustuhan. Katapos akatipon pa dina i mga inadalan dusi sagad nga puro pannon' si tinurutabbi' la'a.

²¹Bisan i mga lalla hamok magpakakakan siray allaw anakka si mga singko mil, pwira pa si mga danda pati' si mga kadadi'-dadi'an.

Aglalangngan si Jesus si Buwahi'

Markos 6:45-51,53-56; Juan 6:16-21

²²Kata'ud-ta'uran agpasakay-na si Jesus i mga inadalan-na si paraw basi' appakadahulo mga iya pagbalik pan dambila' myintras nga agparapamalitira pa iya si mga a'a. ²³Kahaman-na agpamalitira, agsululo si Jesus pada'iray si adda tagudtod pagpangadyi'. Ngan kasanguman, iya na hamok addangan i sari'i, ²⁴pero i paraw siray mga ka'urason matala na dina si hubas ngan nagkurihan to si mga mahaya alon tungod kay sungsong mga iya si bariyo. ²⁵Sanglit kamananalungan, bukud-na si Jesus i mga inadalan-na nga aglalangngan hamok si buwahi'. ²⁶Pakakulaw-na si mga inadalan-na nga agparalalangngan iya si buwahi', bali gayod i mga katalaw-na. Agpaminugad mga iya, “Kalag may nan!” Ngan appakaturakaw mga iya tungod si mga kulba-na.

²⁷Pero aminugad dayon si Jesus, “Dakam atalaw, akoy to! Agsariga kam hamok.”

²⁸Anaruman may si Pedro, “Paragdalom, kon ka'aw may nan dina, papada'iruhon may daw ako nga aglalangngan si buwahi!”

²⁹Lingun-na may si Jesus, “Pada'ituha.”

Pahaw'as si Pedro si paraw ngan padugok iya si Jesus nga aglalangngan si buwahi'. ³⁰Pero ngan paka'abat-na si makusog bariyo, tinakka iya katalaw ngan ari agtikang iya pagtutullod. Anurakaw iya, “Paragdalom, sagibon ako!”

³¹Sa'agaw-na dayon si Jesus i tamburu'-na ngan sa'antanan-nay to. Aminugad iya, “Kulang pa kaw si pagtapod. Ay kay agduda pa kaw?”

³²Pakasang'at-na mga iya si paraw, angalma dayon i bariyo. ³³Mangno ag'ampu'an-na mga iya si Jesus ngan agpakapinugad, “Ungod gayod nga ka'aw i Dadi'-na si Diyos.”

³⁴Pakatalabuk-na mga iya si danaw, padu'ong mga iya si adda lugar nga sakop si Genesaret.^v ³⁵Ngan pakakilala si Jesus si mga sunsari'i, agpatugon dayon mga iya si bug'os lugar ari. Sanglit sigi barawahay i mga a'a si mga maburung-na pada'iray si iya. ³⁶Agparapakimalu'oy mga iya nga kon pwidi agpakasaphid i mga maburong bisan i sidsid-na hamok si badu'-na. Ngan agpanhalap i dimu'an magpakasaphid.

I Minuklatan Tuluhu'an

Markos 7:1-13

15 ¹Mangno aniya' magpamadugok si Jesus mga Parisiyo pati' mga paragturo' bala'od nga mga man Jerusalem. Agpanriklamoy to si iya, ²“Apa'i may kay agsupak-na si mga inadalan-mo i minuklatan-ta kam tuluhu'an? Gana' si mga iya magtuman si tama' pa'agi pagkuso' myintras amangan!”

³Anaruman dina si Jesus, “Ngan kapa'i may liwat kay agsupak-bi i kasugu'an-na si Diyos para hamok adayaw i mga kabatasanan-bi? ⁴Halimbawa' si mandu'-na si Diyos, ‘Tahurin i tatay-mo pati' i nanay-mo,’^w ngan aniya' liwat, ‘Bisan say i magmaldisyon si tatay-na o nanay-na, kinahanglan iya amatay.’^x ⁵Pero agturo' kam dina nga ma'in kinahanglan pagbulig si mga mahanak, ngan kon aniya' inanna'-na si addangan, pwidi iya akapasangil si pagpinugad, ‘Tawa'-nay to si Diyos.’ ⁶Kon da'inan sinan, i karuyag sidngun-bi nga ma'in na kinahanglan nga tahuran-na pa i tatay-na. Kon sugad, agpara'-bi i gahum-na si allingun-na si Diyos para hamok adayaw i kabatasanan-bi. ⁷Mga mahalap kam gayod agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso kam! Tama' gayod i makigpasumat-na andang si Diyos si Isaias mahi'unong si ka'am:

⁸Yayto mga a'a, agpa'unrahan-na ako pina'agi si mga allingun-na, pero la'in dina i mga sabarawan-na.

⁹Gana' gayod kapulsanan-na si mga pag'ampu'-na si ako, kay i mga tuluhu'an nagturu'-na mga iya, mga hinimu-himu-na hamok kasugu'an si a'a.”^y

I mga Buhat nga Akaparigsok si A'a

Markos 7:14-23

¹⁰Mangno agban'u-na si Jesus i magpantarambak ari pagtapit si iya ngan agpanumatan-na, “Amati'a kam ngan sabutu-bi to. ¹¹Gana' gayod

^v 14:34 Parti si *Genesaret*, aniya' duwa pagsabot: 1. Arun-nay nan si kapatagan bihing si Danaw Galilea nga agtangnga' si syudad Capernaum pati' si bungto Magdala. Kulawin si mapa si pahina 174. 2. Arun-nay nan si adda madiki' bungto anan sinan kapatagan. Parti si Danaw Genesaret, kulawin si hawud-na si pahina 167. ^w 15:4 Exo 20:12; Deut 5:16 ^x 15:4 Exo 21:17; Lev 20:9 ^y 15:9 Isa 29:13

pasallod si bawa'-na si a'a nga akaparigsok si iya, kundi' i pagawas dina tikang si bawa'-na.”

¹²Mangno pamadugok si iya i mga inadalan ngan agpamatilaw, “Akatu'anan ba' kaw nga agka'irinsulto i mga Parisiyo si pakabati'-na mga iya si mga allingun-mo?”

¹³Anaruman si Jesus, “I kada tinanom nga ma'in pinatanum-na si langitnon Tatay-ko, rarabnuton. ¹⁴Pata'ani-bi hamok mga iya, kay mga iya i makapariho si mga paraggiya nga buta. Kon agpatuttot i adda buta si kaparihu-na buta, sigurado agkataralibho' mga iya duwangan.”

¹⁵Pero aminugad dina si Pedro, “Isplikarin daw kami' sinan isturya nga agtukoy si kamatu'uran.”

¹⁶Anaruman si Jesus, “Mga maluya pa kam gayod! Ga'i pa ba' kam gihapon agpakasabot? ¹⁷Gana' gayod pasallod si bawa'-na si a'a nga akarigsok si iya kay agdiritsoy nan dina pan battung-na ngan pagawas gihapon si puhu'-na. ¹⁸Pero i pagawas si bawa'-na si a'a agtikang gayod si inisipan-na, sanglit iyay nan i makaparigsok si iya ¹⁹kay tikang si kina'iya-na i pagbuhat si mga sala' pariho si mga mara'at inisipan, pagmatay, pagbisyo si pagdangallahan^z o ma'in ngani' i pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-na, pagtangkaw, pagtistigos si kinabubullu'an pati' paggutgot. ²⁰Iyay nan i mga makaparigsok si a'a; pero i pagkakan nga ga'i agkuso' si tama' pa'agi, ga'i akaparigsok si iya.”

I Pagtu'u-na si Canaana

Markos 7:24-30

²¹Katapos pa'amban kas Jesus ari siray lugar basi' agpakadiskanso dahulo ari si lugar nga sakup-na si duwa syudad Tiro pati' Sidon. ²²Pero aniya' danda padugok si iya nga Canaana mag'istar siray lugar. Amahalling to makusog, “Sinyor, Dadi'-na si David, kalu'uyin ako! Nagbawa-bawa si mara'at espirito i dadi'-ko danda ngan bali na gayod ra'at i kamutangan-na.”

²³Ga'i gayod anaruman si Jesus bisan adda allingon. Sanglit pamadugok si iya i mga inadalan-na ngan sigi pamakibagaw, “Tumanin naynan hamok iya kay ga'i may pahuway si katuturakaw si damurihan-ta kam.”

²⁴Anaruman si Jesus, “Nagpabawa ako pada'ito para hamok pagpanginano si mga a'a-na si Israel nga agkaralilingo.”

²⁵Tungod sinan, padugok i danda ngan anluhod atubang si iya. Aminugad to, “Sinyor, buligin ako!”

²⁶Anaruman may si Jesus, “Ma'in tama' pagsiyo si kinakan-na si mga dadi' basi' apatapok hamok si mga ka'idu'an.”^a

^z 15:19 Parti si *pagbisyo si pagdangallahan*, kulawin si hawud-na si pahina 13. ^a 15:26 I nagtukoy *mga dadi'*, iya i mga kaparihu-na Hebro si Jesus ngan i *mga ka'idu'an* may, iya i mga ma'in Hebro pariho si danday to ato.

27“Ungod nan, Sinyor,” lingun-na may si danda. “Pero bisan ngani' i mga ka'idu'an agpakakakan gihapon si mga mu'mo' magkataraktak si lamisa-na si mga amu-na.”

28 Sanglit agsarumanan-na iya si Jesus, “Mana, hugot gayod i pagtu'umo! Atuman i maliyat na nag'anduy-mo.” Ngan anhalap dayon i dadi'-na mismo siray uras.

Agpakakan si Jesus mga Kwatro Mil A'a

Markos 7:31-37; 8:1-10; Mateo 14:13-21

29 Pataliwan kas Jesus ari siray lugar ngan ag'agi mga iya si bihing-na si Danaw Galilea. Katapos, pasagka iya si adda tagudtod ngan ari agparatingkulo'. 30 Bali labbat i magpanggubok namay si iya ngan aniya' sito nagpamawa-na mga lulid, mga buta, mga kiyod, mga ngula ngan malabbat pa mga maburong. Agpama'anna'-nay to mga iya atubang si Jesus, ngan agpamulung-na. 31 Ag'usa gayod i mga a'a si pakakulaw-na mga iya nga akayawit i ngula, anhalap i kiyod, akalangngan i lulid ngan akakulaw na i buta. Ngan agdayaw-na dayon mga iya i Diyus-na si mga a'a-na si Israel.

32 Agban'u-na si Jesus i mga inadalan-na ngan aminugad, “Alu'oy ako sito mga a'a, kay tallo allaw na mga iya i pag'istar-na ato paghuwang si kita kam, sanglit akatibusan si mga balun-na. Ga'i ako aruyag nga pamalitira-ko hamok mga iya nga mga linganto, kay sigurado nga aniya' si mga iya magkadirismayo si lalan.”

33 Amatilaw i mga inadalan-na, “Singnga may kita kam anganda' si mga pan nga akahusto pammakakan sinan kalabbat mga a'a ato sito lugar si kamingawan?”

34 “Pira pa bug'os pan-bi nan?” lingun-na si Jesus.

Anaruman may mga iya, “Pito' nayto hamok ngan aniya' pa diki'it mamadiki' agon.”

35 Agmandaran-na si Jesus i mga a'a paglumpagi'. 36 Mangno ag'ala'-na i pito' bug'os pan pati' i agon. Pakapasalamat-na si Diyos, agpanurutabbi'-nay to ngan agparu'du'-na si mga inadalan-na ngan mga iya i magtaltag si mga a'a.

37 Agpakapamangan i dimu'an ngan agpakagastuhan. Katapos akatipon pa dina i mga inadalan pito' sagad nga puro panno' si mga tinurutabbi' la'a. 38 Bisn i mga lalla hamok magpakakakan siray allaw anakka mga kwatro mil, pwira pa si mga danda pati' si mga kadadi'-dadi'an. 39 Pakapalitira-na si Jesus si mga a'a, pasang'at iya si paraw ngan agbiyahi pada'iray si lugar-na si mga Magdaleno.^b

I Pagpalako Pangngilalahan si Langitnon Kasiguruhan

Markos 8:11-13

16 1 Mangno, aniya' mga Parisiyo pati' mga Sadusiyo magpamada'iray si Jesus ngan agpamalako kon akahimo iya

^b 15:39 Si Grikuhanon: *agbiyahi pada'iray si Magadan*, nga nag'arunan liwat Magdala, i lugar-na si Maria Magdalena. Kulawin si Markos 8:10.

pangngilalahan si langitnon kasiguruhan para si mga iya pagsiguro nga ungod gayod agka'adda mga iya si Diyos.

²Pero anaruman dina si Jesus, “Sangom na ngani' aminugad kam, ‘A, mahalap ina'anto i panahon kay mapiyat i langit.’ ³Katapos kanalungan namay aminugad kam, ‘A, mara'at i panahon ina'anto kay mapiyat i langit ngan sigi dadampog.’ Ata'o kam lugod pagkilala si kamutangan-na si kalangitan, pero ga'i kam agpakatu'anan si mga pangngilalahan si ina'anto mga panahon. ⁴Kinakulawan gayod i kara'at-na si mga a'a sito panahon nga makihuhuwangon si mga pala'in-la'in diyos kay sigi hamok paralakuhay si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan. Pero gana' na parakulawon pa si mga iya pwira si pangngilalahan siray nga nagbuhat si Jonas.” Sanglit patalikot kas Jesus si mga Parisiyo pati' si mga Sadusiyo ngan diritso pamalitira.

I Pammatubu'-na si mga Parisiyo pati' si mga Sadusiyo

Markos 8:14-21

⁵Si pakatba-na na mga iya si danaw, sadiskubrihan-na si mga inadalan-na nga salimutan-na mga iya pagbawa pan. ⁶Pero si Jesus namay, agpadayon pagturo' si mga iya pina'agi si pagpada'an, “Agmatuha kam! Agpanlikaya kam si pammatubu'-na si mga Parisiyo pati' si mga Sadusiyo.”

⁷Sanglit, agsingurub-ngurubay dayon mga iya, “Sapahalling-na gad nan hamok kay ga'i kita kam agpakabawa pan nga agkinahanglan pammatubo' paghimo.”

⁸Sakatu'anan-na andang si Jesus i mga bararagaw-na, sanglit agpinugad-na mga iya, “Kulang pa kam si pagtapod! Ay kay agbararagawan-bi gayod i ga'i pakabawa-ta kam balon? ⁹Ga'i pa ba' kam hamok gihapon agpakasantop? Ga'i ba' sa'intuman-bi kon pira pa dina sagad satipun-bi nga puro panno' si la'a-na si mga a'a ngan pagturutabbi'-ko si lima bug'os pan para si singko mil a'a? ¹⁰Ngan pira liwat sagad satipun-bi nga puro panno' ngan pagturutabbi'-ko si pito' bug'os pan para si kwatro mil a'a? ¹¹Kapa'i may kay ga'i pa kam hamok gihapon agpakasantop nga ma'in mahi'unong si pan i nagbagaw-ko si ka'am? Pero aglikaya kam si pammatubu'-na si mga Parisiyo pati' si mga Sadusiyo.” ¹²Tungod sito, sasabutan-na dayon mga iya nga ma'in i pammatubo' si pan i nagtukuy-na si Jesus nga rilikayan-na mga iya, kundi' pagmato si mga turu'-na si mga Parisiyo pati' si mga Sadusiyo.

I Pagkakilala-na si Pedro si Jesus

Markos 8:27-29; Lukas 9:18-20

¹³Ngan panakka-na kas Jesus si mga lugar nga sakop si bungto Cesarea Filipos, agtilaw-na i mga inadalan-na, “Si mga burubaragaw-na si mga a'a mahi'unong si Pinili' A'a, say may kuno' iya?”

¹⁴Anaruman may mga iya, “Aniya' magpaminugad nga iya kuno' si Juan Paragbunyang, ngan i ditangnga' may, iya kuno' si Elias. Pero aniya' liwat magpaminugad nga iya kuno' si Jeremias o ma'in ngani' tingali addangan pa si mga paragsumat-na si Diyos siray.”

¹⁵Amatilaw gihapon iya, “Pero para si ka'am, say may i pagkakilala-bi si ako?”

¹⁶Anaruman may si Simon Pedro, “Ka'aw i Tinu'inan Mannanalwas, i Dadi'-na si gana' kamatayun-na Diyos.”

¹⁷Aminugad may si Jesus si iya, “Malipayon kaw Simon nga dadi'-na si Jonas, kay ma'in a'a i magpakatu'an si ka'aw sinan kundi' mismo i Tatay-ko si langit. ¹⁸Ngan sumatan-ta kaw, ka'aw si Pedro,^c ngan anan sinan bato papatindugun-ko i manniniripon pag'ampo' nga ga'i pwidi salupig-na si gahum-na si kamatayon.^d ¹⁹Papa'intrigahun-ko si ka'aw i lyabi si pagdalom si mga nagpanhadi'an-na si man langit. Bisan ay i nagpatugut-bi ato si kalibutan, nagpatugot may liwat ari si langit. Pero bisan ay i nagdiri'-bi ato si kalibutan, nagdiri' may liwat ari si langit.”^e ²⁰Katapos agtugunan-na si Jesus i mga inadalan-na nga ga'i gayod pagsumat si bisan say nga iya i Tinu'inan Mannanalwas.

I Pag'ambit-na si Kada Inadalan si mga Pag'antus-na si Jesus

Markos 8:31–9:1; Lukas 9:22–27

²¹Kahuman siray, agtikangan-na si Jesus agsumat i mga inadalan-na, “Kinahanglan nga pada'iray ako si Jerusalem ngan ag'agi pala'in-la'in kasakitan marandu'un-na si mga mata'o kamabu'utan, si mga puno' paraghalad pati' si mga paragturo' bala'od. Pwira pa sinan, maratayon ako, pero abanhaw si katallo allaw.”

²²Ag'agda-na si Pedro si Jesus pabulag basi' sasuit-na i amu-na. Agpinugad-nay to, “Paragdalom, andiri' i Diyos sinan! Ga'i nan ahinabo' si ka'aw.”

²³Pero tili'-na dina iya si Jesus ngan diritso aminugad, “Ala'on nan si inisipan-mo, kay tawa'-nay nan si Satanas! Ka'aw i maka'ulang si naglalangnganan-ko. Imbis nga i mga katuyuan-na si Diyos i nagpanginanu-mo, i tawa'-na dina si a'a i nagpasi'urug-mo!”

²⁴Kata'ud-ta'uran, agsumatan-na si Jesus i mga inadalan-na, “Kon aniya' maruyag pagbaya' si ako, kinahanglan limut-na i mga

---

^c 16:18 Bato i kahulugan-na si aron *Pedro*. Kulawin si Juan 1:42. ^d 16:18 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *si gahum-na si dilalom pitak*. Parti si dilalom pitak, kulawin si hawud-na si pahina 31. ^e 16:19 Ka'urugan i mag'isip nga i nagtukoy *nagpatugot pati' nagdiri'*, iya i katungdanan-na si mga apostol o ma'in ngani' si manniniripon pag'ampo' pagpakatu'an kon ay i sala' bawa i pagpalibri si a'a nga makasal'ungan sinan sala'. Kulawin si 18:15-20 kay tangnga' sinan mga birsikulo agsabi utro si Jesus parti si *nagpatugot pati' nagdiri'*.

kalugaringun-na katuyu'an, ngan agsunod si ako. Padayun-na i pag'ako' si mga pag'antus-na pariho si adda makamamalo' kamatayon si kudos. ²⁵Kay bisan say i magpasiguro si kalugaringun-na kinabuhi' ina'anto, iya dina i tikarag si dimu'an tawa'-na hasta pa i kinabuhi'-na. Pero bisan say i magkarag si kalugaringun-na kinabuhi' para si ako, iya dina i maka'anda' si ungod kinabuhi'. ²⁶Ay i kapulsanan-na kon satawa'-na si a'a i bug'os kalibutan pero agkaragan-nay to dina kinabuhi'? Gana! Kay gana' sapabayad-na si a'a nga sabawi'-nay nan gihapon kinabuhi'. ²⁷Tipada'ito i Pinili' A'a huwang i mga anghel-na nga nagsigahan palibot si maka'angayan danta'-na si Tatay-na ngan katapos pamuwanan-na i balang addangan si kararawatun-na primyo sigon si mga sabuhat-na. ²⁸Sumatan-ta kam si kamatu'uran, aniya' si mga satu'oy to ina'anto nga ga'i amatay tubtob nga ga'i pa mga iya sakulawan-na i pagpada'itu-na si Pinili' A'a nga sa'angkun-na i pagkahadi'-na.”

Agla'in i Puhu'-na si Jesus
Markos 9:2-13; Lukas 9:28-36

17 ¹Kahuman si annom allaw, ag'agda-na si Jesus si Pedro hasta i magdingsirarihan Santiago pati' Juan paghuwang si iya. Agdahulo iya pasagka si adda madyalta bukid. ²Ngan panakka-na na mga iya si buntay, si pagparakukulaw-na mga iya si Jesus, anla'in i puhu'-na. Agsiga i bayhun-na pariho si allaw ngan amuti' i badu'-na pariho si magdanta'. ³Mangno sakulawan-na mga iya nga hintak pamaluwa' kas Moises pati' si Elias ngan agbararagaw mga iya kas Jesus.

⁴Agsupla-na si Pedro i baragaw-na kas Jesus si pagpinugad, “Paragdalom, mahalap gayod kay atiya' kita kam. Kon aruyag kaw, anhimo kami' tallo payag-payag para si ka'am, i adda para si ka'aw, i adda may tawa'-na si Moises, ngan i adda namay tawa'-na si Elias.”

⁵Ga'i pa iya atapos agparapahalling, aniya' pahulwa' madakmol panganod nga bali danta' ngan akatambunan mga iya sito. Mangno aniya' busis tikang si panganod nga agpinugad, “Iyay nan i Dadi'-kof nga hinigugma'-ko. Alipay gayod ako si iya. Amati'a kam si iya!”

⁶Pakabati'-na sinan si mga inadalan, agpaka'akkom mga iya tungod si mga katalaw-na. ⁷Pero padugok si Jesus ngan agpamalpak-na mga iya. Aminugad to, “Pabanguna kam anan, ngan dakam agkataralaw.” ⁸Panhangad-na mga iya, gana' na mga sakulawan-na pwira na si Jesus.

⁹Ngan padalugdug-na na mga iya man bukid, agtugunan-na mga iya si Jesus, “Dakam agparasumat si bisan say si sakulawan-bi tubtob nga abanhaw i Pinili' A'a.”

---

^f 17:5 Parti si kabatasanan si kada'an mga panahon pagbuwan titulo *Dadi'*, kulawin si hawud-na si pahina 9.

¹⁰Amatila*w* i mga inadalan si iya, “Pero kapa'i may kay agparapaminugad dina i mga paragturo' bala'od nga kinahanglan dahulo i pagpada'itu-na si Elias?”

¹¹Anaruman si Jesus, “Ungod nan, pada'ito si Elias paghamis si dimu'an. ¹²Pero sumatan-ta kam nga manatu'o na dina si Elias ngan ga'i to sakilala-na si mga a'a. Lugod, gana' maka'ulang si mga iya pagbuhat si mga nagplanu-na karat'an para si iya. Si pariho pa'agi, papasakitan-na liwat mga iya i Pinili' A'a.” ¹³Sasabutan-na dayon si mga inadalan nga i nagtukuy-na si Jesus si nagparapahalling-na si mga iya, iya si Juan Paragbunyang.

Agpahalap-na si Jesus i Nagbawa-bawa Dadi'

Markos 9:14-28; Lukas 9:37-42

¹⁴Si pagbwilta-na mga iya si magpantarambak, aniya' lalla padugok si iya ngan anluhod. ¹⁵Aminugad to, “Sinyor, kalu'uyin may dadi'-koy to. Buntugon iya ngan bali na i inagi-na kasakitan. Agsob iya akasugba si api, ma'in ngani' akarabbo' si buwahi'. ¹⁶Agbawa-ko na iya si mga inadalan-mo, pero ga'i mga iya sapahalap-na.”

¹⁷Anaruman si Jesus, “Ay badaw! Ga'i pa gayod anutu'o mga a'ay to ina'anto panahon ngan bali kamakasuplikado! Pira pa i kinahanglan pag'istar-ko ato pati' i irilubun-ko si ka'am basi' agpanutu'o kam? Bawahon iya ato.” ¹⁸Paka'isug-na si Jesus si mara'at espirito, diritsoy to pa'amban si dadi' ngan anhalap dayon iya mismo siray uras.

¹⁹Mangno pamadugok si Jesus i mga inadalan ngan agpamatilaw nga gana' la'in makapakali, “Apa'i may kay ga'i ray sapapinda kami' mara'at espirito?” ²⁰Anaruman may si Jesus, “Ada'inan nan tungod kay kulang pa gayod i pagtutu'u-bi. Kay sumatan-ta kam si kamatu'uran, kon aniya' may dina pagtutu'u-bi pariho kadiki'-diki' si lisu-na si tinanom mustad, pwidi kam akapinugad sito bukid, ‘Tigpatukala anan ngan tiglalina ari' ngan diritsoy to palalin. Gana' si mga tuyu'-bi nga ga'i atuman.” ^{21g}

²²Ngan pagbiririyu'-na si mga inadalan ari si Galilea, agpanumatan-nay to si Jesus, “Trarayduran i Pinili' A'a ngan papa'intrigahon iya si pagdalum-na si mga a'a. ²³Matay-nay to mga iya, pero abanhaw si katallo allow.” Tungod sinan, bali i mga kabidu'-na si mga inadalan-na.

I Buhis para si Templo

²⁴Ngan panakka-na kas Jesus pati' si mga inadalan-na ari si syudad Capernaum, nagdugok si Pedro si mga paragsukot si duwa drakma^h buhis

g 17:21 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ²¹Iyay ray i klasi-na si mara'at espirito nga apapinda hamok pina'agi si pagpangadyi' pati' si pagpu'asa.

h 17:24 I balur-na si drakma akapariho si ampat allow swildo. Kulawin si 17:27; 26:15.

ngan agpamatilaw, “Agparabayad ba' ma'istru-bi nan si buhis para si templo?”

²⁵Anaruman may iya, “Oho', agparabayad iya.”

Ngan pagbalik-na na si Pedro si ruma'-na mga iya, si Jesus i primiro makapahalling. “Simon, ay si pag'abat-mo, say i mga nagparapanguliktahan-na si mga hadi' ato si kalibutan si pala'in-la'in kabaraydan pati' buhis? I mga a'a-na o i ma'in?”

²⁶“I mga ma'in a'a-na,” lingun-na may si Pedro.

Aminugad may si Jesus, “Kon sugad, kunta' hasta kita kam appakalibri. ²⁷Pero, para ga'i kita agkasintahan-na mga iya, mamangarawa ari. Addu'on dayon i primiro sadawi-mo ngan ngangahon i bawa'-na kay ari sa'anda'an-mo i adda kwarta diplata nga ampat drakma i balur-na. Bawahon ngan pabayaron si mga iya para si buhis-ko pati' si tawa'-mo.”

I Pinakabantugan A'a

Markos 9:33-37; Lukas 9:46-48

18 ¹Mismo siray uras, pamadugok i mga inadalan si Jesus ngan agpamatilaw, “Say ba' gayod i pinakabantugan si mga nagpanhadi'an-na si man langit?”

²Aniya' dadi' nagban'u-na si Jesus ngan agpatunggu-nay to atubang si mga iya. ³Mangno aminugad, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, hasta nga ga'i kam agsalli' ngan angirog si kina'iya-na si mga dadi', sigurado nga ga'i kam agpakahuwang si mga nagpanhadi'an-na si man langit. ⁴Kon sugad, bisan say i magpa'ubos si kalugaringun-na pariho sito dadi', iya i pinakabantugan si mga nagpanhadi'an-na si man langit.

⁵“Bisan say i magpanginano pahalap si a'a nga ga'i mismo aka'allom si kalugaringun-na pariho sito dadi' tungod si gugma'-na si ako, agpanginano gayod si ako.

I Kara'at-na si Makapasala'

Markos 9:42-47

⁶“Mara'at gayod si a'a kon nagpa'ingkutan i kallung-na gilingan bato ngan nagtunura si kalawot. Pero bisan kon mara'at to, mas mahalap payto kuntra kon akapa'amban iya si la'in nga baha'o pa hamok magtutu'o.ⁱ

⁷“Papabidu'on gayod i kalibutan tungod kay sigurado nga aniya' buhat-na si a'a nga akapa'amban si pagtu'u-na si la'in! Gana' duda nga pamaluwa' to dimu'an, pero papabidu'on i a'a magbuhat sinan. ⁸Sanglit kon akapa'amban si pagtutu'u-mo i nagparahimu-na si tamburu'-mo o

ⁱ 18:6 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *kon sa'aghat-na sinan a'a pagpakasala' i la'in.*

ma'in ngani' i nagparapada'irayan-na si kitid-mo, uturon ngan tapukin. Mas mahalap pa kon punggol kaw nga akaprubitso si gana' katapusan-na kinabuhi' kuntra kon huwang si ka'aw i duwa tamburu'-mo o i duwa kitid-mo nga pinabar'og kaw si gana' kapaparungun-na api. ⁹Ngan kon akapa'amban si pagtutu'u-mo i nagparakukulawan-na si mata-mo, ala'on adday nan ngan tapukin. Mas mahalap pa kon buta i adda mata-mo nga akaprubitso kaw si gana' katapusan-na kinabuhi' kuntra kon huwang si ka'aw i duwa mata-mo nga linaho' kaw pan impiyrno.

I Isturya Hi'unong si Marungay Karniro

Lukas 15:4-7

¹⁰“Aghinaya kam nga gana' nagtamay-bi bisan addangan si mga baha'oy to pa hamok magtutu'o. Kay sumatan-ta kam nga i mga anghel-na mga iya ari si langit pirmi ag'atubang si langitnon Tatay-ko. ¹¹

¹²“Ay si pag'abat-bi kon da'ito i mahinabo'? Kon addangan si ka'am i aniya' addahatos karniru-na, katapos alilingo i adda, ay binuhat-bi? Sigurado ambanan-bi i nubintay nwibi ari si tahok ngan anda'-bi i malilingo. ¹³Malipayon kam gayod si paka'anda'-bi, ngan sumatan-ta kam si kamatu'uran, mas mahaya i kalipayan-bi para si adday nan karniro kuntra si nubintay nwibi ray nga ga'i agkaralilingo. ¹⁴Si pariho pa'agi, ga'i may liwat aruyag i Tatay-bi si langit nga aniya' magkapirirdi bisan addangan sito mga a'a nga agtikang pa hamok si mga pagtutu'u-na.”

Kon Akasala' si Ka'aw i Bugtu'-mo

¹⁵Agpadayon si Jesus pagpasabot si mga iya, “Sanglit kon agsakit kaw tungod si sala'-na si bugtu'-mo si pagtu'o, paduguka si iya ngan isplikarin si sala' nagbuhat-na, nga ka'am hamok duwangan. Kon amati' iya si ka'aw, sapabalik-mo gihapon iya si hul'os pagtu'o. ¹⁶Pero kon ga'i iya mamati', amabaya'a addangan o ma'in ngani' duwangan kabugtu'an basi' akapamatu'uran i dimu'an nagkabaragawan pina'agi si duwangan o tallungan nga sayod si kamatu'uran.^k ¹⁷Kon ga'i pa liwat to mamati' si ka'am, pasumaton to atubang si manniniripon pag'ampo' basi' aku'-na nga sala'an iya. Ngan kon andiri' pa liwat iya gihapon si pag'aradda-na si manniniripon pag'ampo', kilalahu-bi na iya pariho si ga'i magtutu'o Diyos o pariho si paragsukot buhis. ¹⁸Kay sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan ay i nagpatugut-bi ato si kalibutan, nagpatugot may liwat ari si langit. Pero bisan ay i nagdiri'-bi ato si kalibutan, nagdiri' may liwat ari si langit. ¹⁹Si pariho kamutangan, kon aniya' duwangan si ka'am magka'adda si bisan ay nagpalaku-bi ato si kalibutan, tuman-nay nan si

---

j 18:11 Ma'in malabbat si mga kada'an kupyua si Kasuratan nga agtamba: ¹¹ *Kay i nagpada'itu-na si Pinili' A'a pagsalbar si mga makasasala'.* ^k 18:16 Deut 19:15

Tatay-ko si langit para si ka'am. ²⁰Kay basta aniya' magkatiripon bisan hamok duwangan o ma'in ngani' tallungan nga agpan'ako' si arun-ko, awiray ako si mga iya aghuwang."

I Isturya Hi'unong si Gana' Kalu'uy-na Rilihugon

²¹Mangno padugok si Pedro ari si Jesus ngan amatilaw, "Paragdalom, simpira kinahanglan pasaylu-ko i bugtu'-ko si pagtu'o kon sigi hamok iya pakasala' si ako? Tubtob ba' si pito' bisis?"

²²Anaruman si Jesus, "Sumatan-ta kaw, ma'in hamok tubtob si pito', kundi' tubtob si sitinta pagpitu'i."

²³Agpadayun-na si Jesus i saruman-na si pag'isturya, "Kon sugad i paghadi'-na si man langit akapariho si adda hadi' nga aruyag na pagbalansi si mga rilihugon-na. ²⁴Si pagkwirintahay-na na mga iya, aniya' addangan nagban'u-na pagpa'atubang si iya nga bali haya kantidad' i sa'utang-na. ²⁵Tungod kay ga'i may nan gayod sabayaran-na, agmando' i amo nga binaligya'an mga iya si la'in bilang mga uripon huwang i alla-na pati' i mga dadi'-na hasta pa i mga inanna'-na dimu'an para hamok aniya' mapabayad si utang-na.

²⁶"Anluhod i rilihugon atubang si iya ngan makimalu'oy, 'Alayon pag'angan-angan makali' panahon kay bayaran-ko may nan utang-koy nan dimu'an.' ²⁷Tungod si kalu'uy-na si amo, agpabalik-na iya nga para' gayod i dimu'an sa'utang-na.

²⁸"Pero si pagawas-na sito rilihugon, aniya' sabagatan-na addangan si mga igkasi-na rilihugon nga aka'utang hamok si iya syin dinari^m diplata. Agdagnas-nay to ngan agtiklu'-na dungan si pagparasukut-na, 'Bayarin na ako si sa'utang-mo!'

²⁹"Anluhod atubang si iya i parihu-na rilihugon ngan makimalu'oy, 'Alayon pag'angan-angan makali' panahon kay bayaran-ta may kaw.'

³⁰"Pero ga'i to agpamati'an-na, kundi' agpapisu-nay to dina ngan ga'i to tigpagawas-na tubtob si pakabayad-na si dimu'an sa'utang-na. ³¹Pakakulaw-na sinan hinabo' si ditangnga' mga rilihugon, bali i mga kabidu'-na sanglit padugok mga iya si amo ngan agpamasumbong si dimu'an mahinabo'.

³²"Katapos agpaban'u-na si amo i rilihugon pagpasallod gihapon ngan ag'isugan-na, 'Gana' kwinta-mo rilihugon! Agpara'-ko i dimu'an sa'utang-mo si ako tungod kay makimalu'oy kaw. ³³Kunta' alu'oy may kaw liwat si igkasi-mo rilihugon pariho si nagbuhat-ko may si ka'aw!' ³⁴Ngan

^l 18:24 Si Grikuhanon: *nga dyis mil talinto i sa'utang-na*, ngan adday nan klasi kwarta. Sanglit i kantidad nagsabi-na si Jesus akapariho si inanda'an-na si swildado si syiti mil ta'on. Kundi' i sana'an si birsikulo 28, anakka hamok si inanda'an-na si ampat bulan.

^m 18:28 I balur-na si *dinari* akapariho si adda allaw swildo.

tungod si kasina-na si amo, agpa'intriga-nay to si wardin nga padayon i pagkastigo si iya hasta nga ga'i to akabayad si dimu'an utang-na.

³⁵ “Da'inan sinan i pa'agi-na si langitnon Tatay-ko si kada addangan si ka'am nga ma'in kinasing-kasing i pagpasaylu-na si bugtu'-na si pagtu'o.”

Agturo' si Jesus Mahi'unong si Pagbulag si Pagdangallahan

Markos 10:1-12

19 ¹Kahuman-na agparapahalling sinan si Jesus, pa'amban iya si Galilea. Pada'iray namay nga iya si parti si Judea nga aka'anna' si dambila'-na si Suba' Jordan. ²Kalabbatan pirmi i magpamungyod si mga iya ngan aniya' may nagpamulung-na si Jesus si mga salabayan-na lugar.

³Mangno aniya' magpamada'iray si iya nga Parisiyo para hamok pagpurbar kon anala' iya si mga allingun-na. Amatilaw nga iya, “Nagpatugot ba' si bala'ud-ta kam nga akabulag” i lalla si alla-na si bisan ay hamok rasuna?”

⁴Patilaw i saruman-na si Jesus, “Ga'i ba' kam liwat agpakabasa si Kasuratan nga si panikangan, aghimu-na si Paraghimo i a'a, lalla pati' danda.” ⁵Katapos agtugon iya, ‘Sanglit, kinahanglan pa'amban i lalla si tatay-na pati' si nanay-na ngan maki'adda si alla-na basi' mga iya duwangan ahimo na hamok adda puho.’” ⁶Kon sugad, ma'in na mga iya duwangan kundi' addangan na hamok. Sanglit kon ay i nagbug'us-na si Diyos, kinahanglan nga ga'i gayod agbulag-na si a'a.”

⁷Amatilaw gihapon i mga Parisiyo, “Kapa'i may kay aniya' mandu'-na dina si Moises nga kon aniya' na papilis si pagbulag, pwidi na sapaduwa'i-na si lalla i alla-na?”

⁸Anaruman may si Jesus, “Tungod si pagdiri'-bi pag'isip malalom, agtugutan-na kam si Moises nga sabulagan-bi i mga alla-bi. Pero si tinikangan gayod ma'in da'inan sinan. ⁹Sumatan-ta kam nga bisan say lallaha nga pabulag si alla-na nga ga'i may to agbisyo si pagdangallahan-na nga iya, mangno pakasal iya si la'in danda, si kamatu'uran agsala' iya tungod si pagtig'ub-na si la'in. I da'inan klasi pagbulag ma'in tugot si bala'od.”

¹⁰Aminugad si iya i mga inadalan-na, “Kon da'inan may hamok sinan ka'istrikto i kamutangan si magdangallahan, mas mahalap na hamok nga ga'i ag'alla.”

¹¹Anaruman si Jesus si mga iya, “Yayto mga turo' ga'i sa'aku'-na si bisan say, pero kon i Diyos gayod i magpa'ambit si katuyuan-na sito nga sa'aku'-nay to. ¹²Aniya' mga a'a nga tikang pa si paka'allum-na aniya' andang dipirinsya-na nga day mga kapon. Aniya' may liwat nga agpatuyo'

ⁿ 19:3 Parti si *pagbulag si pagdangallahan*, kulawin si hawud-na si pahina 14. Hasta liwat si birsikulo 7, 8 pati' 9. ^o 19:4 Gen 1:27 ^p 19:5 Gen 2:24

gayod pagpakapon, kundi' aniya' may liwat magpandiri' gayod pag'alla basi' hul'os i mga pagsirbi-na si mga nagpanhadi'an-na si man langit. I maka'ako' sito kamutangan, kunta' ga'i iya agruha-duha pagtuman sito.”

Si Jesus pati' i Kadadi'-dadi'an
Markos 10:13-16; Lukas 18:15-17

¹³ Siray uras aniya' magpamawa si mga dadi'-na pada'iray si Jesus. I karuyag-na kunta' mga iya nga sadu'unan-na si mga palat-na si Jesus i mga dadi'-na pati' sapangadyi'an-na, pero agsimul-na si mga inadalan i mga a'a.

¹⁴ Kundi' aminugad dina si Jesus, “Tuguti-bi i kadadi'-dadi'an^q pagdugok si ako ngan dakam ag'ulangu-bi mga iya, kay i da'inan mga a'a i papasakupon si nagpanhadi'an-na si man langit.” ¹⁵ Pakadu'un-na si Jesus si mga iya sa'uru'addangan, pa'amban iya ari siray lugar.

I Mayaman Lalla
Markos 10:17-30; Lukas 18:18-30

¹⁶ Sin adda, aniya' lalla padugok si iya ngan diritso amatilaw, “Ma'istro, ay i mahalap buhat nga kinahanglan buruhatun-ko basi' sa'angkun-ko i kinabuhi' nga gana' katapusan-na?”

¹⁷ Anaruman dina si Jesus, “Kapa'i may kay agpatilaw kaw si ako mahi'unong kon ay i mahalap? Aniya' hamok Addangan nga mahalap. Kon aruyag kaw pagprubitso sinan kinabuhi', tumanon i mga kasugu'an.”

¹⁸ “Ay mga kasugu'ana?” i saruman-na may si lalla.

Aminugad may si Jesus, “Dakam agmatay, dakam agbisyo si pagdangallahan,^r dakam agtangkaw, dakam agbullo' si pagtistigos, ¹⁹ agtahura kam si tatay-bi pati' si nanay-bi,^s pati' higugma'u-bi i igkasi a'a-bi pariho si paghigugma'-bi si kalugaringun-bi.”^t

²⁰ Anaruman may i lalla, “Agsunud-ko naynan mga kasugu'an. Ay pa i pangulangan-ko?”

²¹ Agpinugad-na iya si Jesus, “Kon aruyag kaw nga atuman i katuyuan-na si Diyos si kina'iya-mo, agbalika ari ngan baligya'in i dimu'an inanna'-mo. Pumwanon si mga anggana' i balli-na basi' aniya' kayamanan-mo ari si langit. Katapos pada'ituha basi' akabaya' kaw ngan agsunod si ako.”

²² Ngan pakabati'-na sinan si lalla, pa'amban to nga masurub'on kay iya i a'a nga bali haya i kayamanan-na.

---

^q 19:14 I kina'iya-na si *kadadi'-dadi'an*, nga ga'i agpanruha-duha pag'ako' si magdalom si mga iya o ma'in ngani' i hul'os pagtapud-na mga iya, iya i irirugon kina'iya para akasakop i a'a si nagpanhadi'an-na si man langit. ^r 19:18 Parti si *pagbisyo si pagdangallahan*, kulawin si hawud-na si pahina 13. ^s 19:19 Exo 20:12-16; Deut 5:16-20 ^t 19:19 Lev 19:18

²³Katapos agpinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, makuri gayod nga akasakop i mga mayaman a'a si nagpanhadi'an-na si man langit. ²⁴Bwilta-ko gihapon, mas makuri payto kuntra si pag'agi-na si adda kamel si tanugan-na si dagom!”

²⁵Pakapamati'-na sinan si mga inadalan, ag'usa gayod mga iya sanglit agsipurupatilaway, “Kon sugad, say i masalbar?”

²⁶Buslung-na mga iya si Jesus ngan anaruman, “Impusibli to nga sahimu-na si a'a, pero sahimu-na si Diyos i dimu'an.”

²⁷Mangno amahalling si Pedro, “Tara', kay ag'ambanan kami' i dimu'an tawa' kami' pagsunod si ka'aw! Ay may i mga kararawaton kami'?”

²⁸“Tama', ungod nan,” lingun-na may si Jesus. “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, si uras nga analli' na i baha'o kalangitan pati' kalibutan, si paningkulu'-na gayod si Pinili' A'a si maka'angayan trunu-na, ka'am magpamaya' nan si ako, papatingkulu'on liwat si dusi truno basi' sahusgaran-bi i dusi pamilya si mga a'a-na si Israel. ²⁹Bisan say i pa'amban si ruma'-na, si mga kadingsirarihan-na, si tatay-na o nanay-na, si mga dadi'-na, o mga uma-na para atuman i katuyuan-ko, iya i tikarawat sinan dimu'an addahatos pa dina dubli ngan aka'angkon pa liwat iya si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ³⁰Pero malabbat nagpanhangad kuno' ina'anto nga si damuri allaw agpaka'ubos dina, ngan malabbat liwat magpama'ubos ina'anto nga si damuri allaw nagpanhangad dina.”

I Isturya Hi'unong si mga Trabahanti

20 ¹Agpadayon si Jesus si mga allingun-na, “Ada'anan nan kay i pagsakup-na si a'a si mga nagpanhadi'an-na si man langit akapariho si aniya' pitak-na a'a nga paduwa'i nalung-nalong pa pagsangpit mga trabahanti si ubasan-na. ²I nagkabaragawan inallow-na si kada addangan, adda dinari^u diplata. Sanglit agpamapada'iray-nay to dayon si ubasan-na.

³“Ngan ka'alsanwibihan, paduwa'i gihapon iya ngan sakulawan-na nga aniya' pa magparapanunggo si mirkado nga gana' mga trabahuna. ⁴Agpaminugad-nay to, ‘Amukura kam pada'iray si ubasan-ko basi' agpakatrabaho kam liwat ngan bayaran-ko may kam kon ay i tama.’ ⁵Sanglit agpamada'iray mga iya.

“Da'anan gihapon sinan i nagbuhat-na ngan pangalasdusi na hasta si pangalastris na. ⁶Mangno, ngan mga un'ura na hamok myintras aglulu'om, paduwa'i iya ngan aniya' pa liwat gihapon sakulawan-na magparapanunggo hamok. Agpanilaw-nay to, ‘Ay kay sigi kam hamok panunggo ato si bug'os allaw nga gana' turutrabahu'ay?’

^u 20:2 Parti si *dinari*, kulawin si hawud-na si pahina 54.

7“Lingun-na may mga iya, ‘Kay gana’ may magsangpit si kami.’

“Agpaminugad-nay to, ‘Hala, pada’iraya kam liwat si ubasan-koy ray basi’ agpakatrabaho kam.’

8“Kasanguman, agpinugad-na si tagtawa’ si ubasan i kapatas, ‘Tiripunon i mga trabahanti ngan panwilduhin. Padahulu’on agbuwan i mga damuri nagsangpit-ko ngan pasunuron pada’iray si mga primiro gayod.’

9“*I magkasarangpit mga trabahanti nga un’ura na hamok myintras aglulu’om, puro agpakakarawat sa’aradda dinari diplata.* 10Sanglit agla’om i mga magpakadahulu’an nagsangpit nga mas mahaya i mga kararawatun-na. Pero kada addangan si mga iya, adda dinari diplata gihapon i mga sakarawat-na. 11Si pakakarawat-na mga iya si swildu-na, sigi dayon mga iya panngurub-ngurob kuntra si tagtawa’. 12Aniya’ si mga iya maminugad, ‘Ay kay agpaparihu-mo hamok si kami’ i swildu-na si mga damurihan nagsangpit-mo nga un’ura namay hamok i mga satrabahu-na mga iya, kumparar si kami’ nga maka’ura-urahan si trabaho ngan magbatad gayod si bug’os allow?’

13“Pero agsarumanan-na si tagtawa’ i addangan si mga iya, ‘Sangkay, ga’i may kaw agdaya’an-ko. Angumpurmi kam nga adda dinari diplata i allow-bi, ma’in ba?’ 14Sanglit, karawaton i iksakto swildu-bi ngan agpamalika na kam. Agtuyu’-ko gayod i pagbuwan pariho swildo si mga magpakadamurihan nagsangpit pati’ si ka’am. 15Katungud-ko gayod i pagdalom kon ay i karuyag-ko si kalugaringun-ko kwarta. O tingali a’awa’ kam hamok tungod si pagkamabinuwan-buwanun-ko.’

16“Adday nan halimbawa’ pagpasabot si nagpinugad-ko pa hamok nga aniya’ malabbat nagpanhangad kuno’ ina’anto nga si damuri allow agpaka’ubos dina ngan malabbat liwat magpama’ubos ina’anto nga si damuri allow nagpanhangad dina.”

Agtigu-na si Jesus si Katallo Bisis i Kamatayun-na

Markos 10:32-34; Lukas 18:31-33

17Ngan pagsasagka-na na kas Jesus pan Jerusalem, agbulag-na i dusi mga inadalan-na tikang si kalabbatan ngan agpaminugad-nay to, 18“Pasagka kita kam pan Jerusalem kon singnga trarayduran ngan papa’intrigahon i Pinili’ A’a pada’iray si mga puno’ paraghalad pati’ si mga paragturo’ bala’od. Paratukan iya kamatayon 19ngan papa’intrigahon si mga ma’in Hebro. Ralangkagan-na iya sito mga a’a, ralapduson, ngan papapaku’on si kudos pero abanhaw si katallo allow.”

I Nagpalaku-na si Addangan Nana

Markos 10:35-45

20Mangno padugok si Jesus i alla-na si Sebedeo huwang i duwangan dadi’-na. Anluhod iya atubang si Jesus ngan agsumat nga aniya’ papa’alayunun-na.

---

v 20:20 Parti si *duwangan dadi’-na si Sebedeo*, kulawin si 4:21.

²¹ Sanglit amatilaw may si Jesus, “Ay i karuyag-mo?”

Aminugad may i nana, “Si pagtingkulo'-mo si truno ari si ginhadian-mo i saruyagan-ko kunta' nga tugutan-mo pagtingkulo' si kawanan-mo addangan to dadi'-ko ngan addangan to may si kawiri-mo.”

²² Agpinugad-na dina si Jesus i duwangan, “Ga'i sakatu'anan-bi i nagpalaku-bi.” Mangno amatilaw, “Aka'inom ba' kam siguro tikang si kupa si kasakitan nga kinahanglan irinumun-ko?”

“Oho', sahimo kami' nan!” lingun-na may mga iya.

²³ Anaruman may si Jesus, “Hala, sigurado na nga agpaka'inom kam tikang si kupa si kasakitan nga kinahanglan irinumun-ko, pero ma'in tawa'-ko i pagpili' kon say i magpaningkulo' si kawanan-ko pati' si kawiriko. Lugod, yaynan mga pwisto tawa'-nay nan si nagrisirbahan-na si Tata'.”

²⁴ Ngan pakapamati'-na may sinan si awatong pa inadalan, agkasirina mga iya si magdingsirarihan. ²⁵ Sanglit agban'u-na mga iya dimu'an si Jesus ngan agpanwaydungan-na, “Akatu'anan kam nga agpanggamit pinirit pagdalom i mga punu'-na si mga nasyon. Agpapalabaw to mga gilalabawi a'a si mga kalugaringun-na. ²⁶ Ma'in da'inan sinan i pa'agi-bi pagdalom si kapararihu-bi. Kon addangan si ka'am i maruyag mabantog, kinahanglan iya agsirbi si la'in. ²⁷ Ngan kon addangan si ka'am i maruyag nga naghagad, kinahanglan ag'ako' nga magin rilihugun-bi. ²⁸ Bisan ngani' i Pinili' Aa ga'i pada'ito basi' nagsirbihan pero basi' iya i magsirbi ngan basi' sapumwan-na liwat i kinabuhi'-na paglukat si malabbat a'a.”

Agpakulaw-na si Jesus i Duwangan Buta

Markos 10:46-52; Lukas 18:35-43

²⁹ Si pataliwan-na kas Jesus si syudad Jerico, malabbat namay i magpamungyod si mga iya. ³⁰ Ari si bihing-na si tinampo, aniya' magparapaningkulo' duwangan buta. Ngan pakabati'-na mga iya nga tilabay kas Jesus, anurakaw mga iya pagban'o, “Paragdalom nga Dadi'-na si David, kalu'uyin kami'!”

³¹ Nagsimol mga iya si kalabbatan nga ga'i agpararibok. Pero agkukusog dina i mga pagparapaman'u-na, “Paragdalom nga Dadi'-na si David, kalu'uyin kami'!”

³² Pahuway si Jesus, agban'u-na mga iya ngan amatilaw, “Ay i saruyagan-bi nga sahimu-ko si ka'am?”

³³ Anaruman may mga iya, “Paragdalom, i karuyag kami' kunta' nga agpakakulaw kami' gihapon.”

³⁴ Alu'oy gayod si Jesus sanglit agkapkap-na i mga mata-na mga iya. Akakulaw dayon mga iya ngan agpamaya' si Jesus.

Pasallod si Jesus si Jerusalem

Markos 11:1-10; Lukas 19:29-38; Juan 12:12-15

21 ¹ Ngan pagdadara'un-na kas Jesus si Jerusalem, akatakka mga iya si baryo Betpahe nga aka'anna' si tagudtod nag'arunan

Bukid-na si Ka'ulibuhan. Agpadahulo si Jesus duwangan inadalan² ngan agmandu'an-na mga iya sito, "Pada'iraya kam si dahulu'an-tay ro kam baryo. Si panakka-bi aro, aniya' sa'anda'an-bi nagpa'ingkot mangnganak asno nga aniya' putro nati-na. Pamak'ari-bi ngan guyuru-bi pada'ito. ³Kon aniya' si ka'am mamatilaw, sumati-bi na hamok nga, 'Agkinahanglan-nay to si Paragdalom,' ngan diritsoy nan pabawa-na si ka'am."

⁴Ahinabo' nan pagtuman si mga allingun-na si paragsumat-na si Diyos siray nga agpinugad,

⁵ "Sumati-bi sito i mga taga Sion,"

'Kulawi-bi, awira' na agdadara'on si ka'am i hadi'-bi.

Mapa'inubsanon ngan agkabayo si adda asno,
si adda putro, nga nati-na dina si asno.'"^x

⁶Sanglit pamalangngan i mga inadalan-na ngan agsunud-na mga iya i tugun-na si Jesus. ⁷Agguyud-na mga iya i mangnganak asno huwang hasta i nati-na. Agkamadiruhan-nay to mga iya si mga nagpamakurumbut-na ngan anakrang si Jesus. ⁸Bali labbat i magpanggubok si iya nga agpamuklad si mga nagpamakurumbut-na ari si tinampo, ngan i ditangnga' may agpanabtab mga paklang pangngampin si tinampo. ⁹Sigi gagasod i magpantupo' si iya ngan da'inan may i magpamungyod:

Hosanna,^y ka'aw nga Dadi'-na si David!

Malipayon gayod i a'a nga pada'ito pina'agi si gahum-na si Paragdalom!^z

Hosanna, hasta liwat ka'aw nga Gilalabawi!

¹⁰Ngan pasallud-na na si Jesus si Jerusalem, bali kasibutan i bug'os syudad ngan agsipurupatilaway, "Say ba' nan?"

¹¹Anaruman may i magpanggubok, "Iya si Jesus i paragsumat-na si Diyos nga taga Nasaret, Galilea."

Ag'isugan-na si Jesus i Magparapanginanda' Kwarta ari si Templo
Markos 11:15-18; Lukas 19:45-47

¹²Agdiritso kas Jesus pasallod si hawan-na si templo ngan agtabrug-na i dimu'an magparapamalli pati' i mga magparapamaligya' ari. Agpamabaliskad-na i mga lamisa-na si magparapamabalyo si pala'in-la'in kwarta. Agpamabaliskad-na liwat i mga bangkitu-na si magparapamaligya' panhahalad sarampati. ¹³Amahalling to si mga iya dimu'an, "Aka'anna' si Kasuratan nga agpinugad i Diyos, 'Pammangadyi'an

^w **21:5** I Sion, iya liwat i nag'arunan: Jerusalem.   ^x **21:5** Sac 9:9   ^y **21:9** I Hosanna, Hebruhanon allingon nga i kahulugan-na: Talwason kami', pero si kaliyat-liyatan akatambahan i kahulugan-na: Darayawon. Hasta liwat si 21:15.   ^z **21:9** Salmo 118:26

i ruma'-ko,'^a kundi' aghimu-bi to dina 'pangngingistaran-na si mga tulisan.'^b”

¹⁴Mangno aniya' pamadugok si Jesus ari si templo mga buta pati' mga kiyod ngan agpamahalap-nay to. ¹⁵Pero sigi dina tatamba i mga kasina-na si mga puno' paraghalad pati' si mga paragturo' bala'od tungod si mga urusahon nagbuhat-na pati' si padayon pagparapanurakaw-na si mga kadadi'-dadi'an ari si hawan-na si templo, “Hosanna, ka'aw nga Dadi'-na si David!”

¹⁶Sanglit agsimul-na iya sito mga a'a, “Akapakali ba' kaw si mga nagparapanurakaw-nay nan si mga kadadi'-dadi'an?”

Anaruman may si Jesus, “Oho', pero ga'i may ba' liwat sabasa-bi i maka'anna' si Kasuratan?

Bisan ngani' si mga pinahallingan-na si mga dadi'
hasta pa si mga gana' pa gayod dalum-na,
agpakulaw-na mismo si Diyos i maka'angayan pagdayaw si
kalugaringun-na.”^c

¹⁷Katapos ag'ambanan-nay to mga a'a ngan pagawas gihapon mga iya si syudad. Aglargo mga iya si baryo Betania kay ari agpamaturi.

Agmaldisyon si Jesus Adda Kayo

Markos 11:12-14,20-24

¹⁸Kanalungan, si pagbwilta-na kas Jesus pan syudad, angabat iya kalingantuhan. ¹⁹Si pagparabaktas-na, aniya' sakulawan-na kayo igos si bihing-na si lalan. Agduguk-na tungod kay bali rabong pero sadiskubrihan-na nga puro hamok dahon ngan gana' gayod buwa'-na. Sanglit agmaldisyon-nay ray kayo si Jesus, “Hala, tikang ina'anto ga'i na kaw agbuwa' hasta si kahastahan!” Kata'ud-ta'uran alayong i kayo ngan diritso a'uga.

²⁰Pakakulaw-na sinan si mga inadalan-na, ag'usa gayod mga iya ngan agsipurupatilaway, “Ay kay da'inan kakali' i pag'uga-na sinan kayo?”

²¹Anaruman si Jesus, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, kon aniya' pagtapud-bi ngan ga'i kam agduda, ma'in hamok i mahinabo' sito kayo i sahimu-bi, kundi' pwidi liwat kam akapinugad sito bukid, ‘Tig'alsaha anan ngan tigpa'itsaha pan kalawot,’ ngan atuman to. ²²Kon anutu'o kam, sakarawat-bi i bisan ay nagpalaku-bi pina'agi si pagpangadyi'.”

Nagpatilawan Kon Say Maglihog si Jesus

Markos 11:27-33; Lukas 20:1-8

²³Mangno pasallod si Jesus si hawan-na si templo. Si pagparaturu'-na si mga a'a, pamadugok si iya i mga puno' paraghalad pati' i mga mata'o

^a 21:13 Isa 56:7   ^b 21:13 Jer 7:11   ^c 21:16 Salmo 8:2

kamabu'utan si mga Hebro ngan agpamatilaw, “Singnga kaw agsarit si mga nagparabuhat-mo? Say i magtugot si ka'aw sinan?”

²⁴Anaruman dina si Jesus, “Patilawan-ta may kam liwat. Kon sasarumanan-bi ako, anumam may liwat ako kon say i magtugot si mga nagbuhat-ko. ²⁵Mahi'unong si pagbunyag-na si Juan, say magtugot si iya, Diyos o a'a?”

Agpandiriskusyon dahulo mga iya, “Tara', ay sito i pinasumat-ta kam? Kon anaruman kita kam, ‘I Diyos,’ sigurado amatilaw nan iya, ‘Kon sugad, kapa'i may kay ga'i kam agtutu'o si mga allingun-na si Juan?’ ²⁶Pero kon anaruman may liwat kita kam, ‘I a'a,' aniya' kadilikaduhan-ta kam si mga a'a tungod kay ag'alagad gayod i mga a'a nga paragsumat-na si Diyos si Juan.” ²⁷Sanglit anaruman dina mga iya, “Ga'i kami' akatu'anan.”

Anaruman gihapon si Jesus, “Kon sugad, ga'i may liwat ako anumam si ka'am kon say i magtugot si ako nga sabuhat-koy to.”

I Isturya Hi'unong si Duwangan Magdingsirarihan

²⁸Agpadayon si Jesus si la'in namay isturya: “Ay si pag'abat-bi sito? Aniya' tatay nga duwangan hamok lalla i dadi'-na. Padugok iya si siyaka ngan agpinugad-na, ‘No’, pada'iraya ina'anto si ubasan ngan agtrabaha' ari.’

²⁹“Amaribad to dayon, ‘Ga'-ko!’ pero kata'ud-ta'uran, agsalli' i isip-na ngan pada'iray iya si ubasan.

³⁰“Mangno padugok namay i tatay si addangan pa dadi'-na ngan iya gihapon i panlihugan-na. Anaruman to, ‘Oho’, Tay, pada'iray ako,’ pero ga'i iya pada'iray.

³¹“Say si duwangan i magtuman si karuyag-na si tatay-na mga iya?”

Anaruman may mga iya, “I dahulo naglihog.”

Aminugad si Jesus si mga iya, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, akadahun si ka'am i mga paragsukot buhis pati' i mga magparapamabayad danda pagsakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos. ³²Kay ngan pada'itu-na si Juan, ga'i kam anutu'o si iya nga i katuyuan-na pagpasabot si ka'am i pa'agi pagtapit si Diyos nga ag'alagad si katadungan, pero anutu'o lugod si iya i mga paragsukot buhis pati' i mga magparapamabayad danda. Ngan bisan ngani' si pakakulaw-bi na, ga'i pa kam hamok gihapon agpamasol huwang si pagbag'o ngan ga'i kam anutu'o si iya.”

I Isturya Hi'unong si mga Mangngataman si Ubasan

Markos 12:1-12; Lukas 20:9-19

³³“Amati'a kam si adday to pa isturya nga agtukoy si kamatu'uran: Aniya' lalla magtanom ubasan si pitak-na. Agpandir-nay to palibot, aghimo iya pammagga'an, ngan agtindugan-na turri pammamantayan. Katapos

agpa'ataman-nay to si mga mangngataman ngan pataliwan iya pan la'in lugar. ³⁴Ngan ma'in na pira i tigpangku'on si ubas, agpabawa iya mga rilihugun-na pada'iray si mga mangngataman pag'ala' si kapartihan-na. ³⁵Pero agparapamugulan-na dina si mga mangngataman i mga rilihugon. Aniya' si mga iya nga agparapamuniti-na, aniya' nagparapanmatay-na mga iya, ngan aniya' liwat nga agparapanalutugan-na mga iya. ³⁶Mangno, agpabawa gihapon i tagtawa' si ditangnga' pa mga rilihugun-na pada'iray nga angurog pa si primero nagpabawa-na. Pero iya gihapon i nagbuhat-na si mga mangngataman si mga iya.

³⁷“Si katapusan na gayod, mismo i dadi'-na lalla i nagpabawa-na. Akapinugad iya si kalugaringun-na, ‘Tingali rispitaran-na mga iya i dadi'-ko.’

³⁸“Pero si pakakulaw-na si mga mangngataman si dadi', agsarabut-sabot mga iya, ‘Awira' i iridiro. Tuwa na kam, matay-ta kam iya basi' kita kam i makabawa si kayamanan-na.’ ³⁹Sanglit agpugulan-nay to mga iya, agdagnas-na pagawas si ubasan ngan agmatay-na.”

⁴⁰Amatilaw si Jesus pagpaklaro si isturya-na, “Kon sugad, si pada'iray-na si tagtawa' si ubasan, ay may i binuhat-na kuntra si mga mangngataman?”

⁴¹Agpanaruman may i mga puno' paraghalad pati' i mga mata'o kamabu'utan, “Sigurado nga panmatay-nay ray mga a'a si makangingirhat pa'agi, ngan pa'intriga-na si la'in mangngataman i ubasan-na, si makabuwang nan si iya si tama' kapartihan si balang tigpangku'on.”

⁴²Aminugad si Jesus si mga iya, “Ma'in ba' nga sasayuran-bi to anan si Kasuratan? Kon ma'in i nagpabawa-na dadi', say may bali' i nagpinugad bato nga maka'anna' ari?

I bato nga nagdiri'-na si mga panday,
iya lugod dina i makapasarig si dimu'an.

Agbuhat-nay to si Paragdalom,
ngan usahon gayod si pangulawan-ta kam!^d

⁴³“Sanglit sumatan-ta kam nga binawi' si ka'am i katungud-bi bilang sakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos ngan pina'intrigay to si mga a'a kon singnga kinakulawan i buwa' sigon si paghadi'-na. ⁴⁴Bisan say i mapangkol sinan bato, sigurado nga akadusmog iya ngan gana' na pulus-na si kinabuhi'-na. Pwira sinan, titakka liwat i uras nga alaho' nan bato ngan i maka'untugan, ga'i na gayod aka'arim-ariman.”^e

⁴⁵Pakabati'-na si mga puno' paraghalad pati' si mga Parisiyo si mga isturya-na si Jesus, sakatu'an-an-na mga iya nga mga iya i nagpatama'an. ⁴⁶Sanglit ag'anda' dayon mga iya pa'agi pagdakop si Jesus, pero atalaw

^d 21:42 Salmo 118:22,23   ^e 21:44 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga ma'in huwang i birsikulo 44.

mga iya si kalabbanan magpantarambak kay ag'alagad gayod i mga a'a nga paragsumat-na si Diyos si Jesus.

I Isturya Hi'unong si Kumbiti-na si Kinasal

Lukas 14:16-24

22 ¹Agsumatan-na gihapon mga iya si Jesus adda isturya nga agtukoy si kamatu'uran: ²"I paghadi'-na si man langit akapariho si hadi' nga agtima mahaya kumbiti para si kasal-na si dadi'-na lalla. ³Aglihug-na i mga rilihugun-na pagpakatu'an si mga dati nag'imbiteran-na nga pagpapada'iray na si kumbitihan, pero agpamaribad dina mga iya.

⁴"Sanglit, aglihug-na gihapon i ditangnga' mga rilihugun-na ngan agtugunan-nay to mga iya, 'Sumati-bi i mga imbitado nga andam na i kumbiti: Agbunu'-ko na i mga nagpamalammukan-ko baka ngan andam na i dimu'an. Pada'iraya na kam si pagkasalan.'

⁵"Pero ga'i to agpanginanu-na si mga imbitado, kundi' agpadayon dina mga iya si mga trabahu-na. Aniya' pamatakod dina ngan aniya' may magparapamanginano si mga nigusyu-na. ⁶Kundi' i ditangnga' liwat si mga iya parapamugol dina si mga rilihugon, parapangastigo ngan parapanmatay. ⁷Bali i kasina-na si hadi', sanglit aglihug-na i mga sundalu-na pagmatay^f sito mga kriminal ngan pagsunog si syudad nagpangistaran-na.

⁸"Katapos, agpinugad-na i mga rilihugun-na, 'Priparado na i kumbiti para si kinasal, ngan gana' si mga nagpangimbiteran-ko siray nga magpangangay. ⁹Hala, pamada'iraya kam si mga iskina-na si mga kakalsadahan ngan pangimbitari-bi i bisan say sabagatan-bi.' ¹⁰Sanglit, agpamaduwa'i i mga rilihugon ngan pada'iray si mga kakalsadahan pagtipon si dimu'an mga a'a nga sabagatan-na mga iya, magin mahalap may to o mara'at. Tungod sinan, apanno' i lugar nagkumbitihan si mga sa'imbiteran-na mga iya.

¹¹"Pero ngan pasallud-na si hadi' pagpanginano si mga bisita, aniya' sakulawan-na ari nga ga'i agsalin si tama' bado' pangngumbiti. ¹²Agtilaw-nay to, 'Sangkay, pinapa'i kaw akasallod ato nga ga'i agsalin si angay para si kumbiti-na si kinasal?' Ga'i akasibo' i a'a.

¹³"Mangno agpinugad-na si hadi' i mga magpanginano si mga bisita, 'Gapusu-bi nan ngan patapuku-bi pan gawas, si lugar nga bali lu'om kon singnga agparapangaraba ngan agparapanrigot mga iya.'

¹⁴"Kay si kamatu'uran, bisan kon malabbat i nag'imbiteran, diki'it i magkapirili."

^f 22:7 I nagtukoy *pagmatay*, iya i klasi si kamatayon nga bulag si Diyos hasta si kahastahan. Kulawin si 10:28.

I Pagbayad Buhis si Emperador si Roma

Markos 12:13-17; Lukas 20:20-26

¹⁵Katapos pamagawas i mga Parisiyo ngan agplanuhan-na mga iya pagbantay si Jesus kon anala' i mga saruman-na si mga patilaw-na mga iya. ¹⁶Sanglit agpanlihug-na mga iya i mga kalugaringun-na inadalan paghuwang si mga sakop si partido nga tinindug-na pa si Hadi' Herodes pagdugok si Jesus. Agpaminugad mga iya, “Ma'istro, akatu'anan kami' nga agsumat kaw pirmi si kamatu'uran pati' agturo' kaw liwat si pa'agi pagtapit si Diyos nga ag'alagad si kamatu'uran. Ga'i kaw atalaw kon ay i isip-na si a'a ngan gana' nagkilala-mo bisan say i makatama'an. ¹⁷Sumatin ngani' kami' kon ay si pag'abat-mo? Tama' ba' para si kita kam i pagbayad buhis si Emperador si Roma o ma'in?”

¹⁸Kundi' sa'abat-na si Jesus nga mara'at i mga katuyuan-na, sanglit agpinugad-na mga iya, “Mga mahalap gayod i mga pamawa'-bi, pero mara'at i mga inisipan-bi. Ay kay agparadadakup-bi gayod i mga allingun-ko? ¹⁹Pakulawu-bi daw ako si diplatay nan pammayad si buhis.” Agparu'duan-nay to mga iya adda dinari[§] diplata. ²⁰Mangno amatilaw si Jesus, “Say to tawa' bayhon pati' aron maka'anna' to ato?”

²¹Anaruman mga iya, “Tawa'-na si Emperador.”

Sanglit amahalling may si Jesus, “Kon sugad, bayari-bi i Emperador si mga hinimo nga irog si iya kay tawa'-nay nan, ngan bayari-bi may i Diyos si mga hinimo nga irog may liwat si iya kay tawa'-nay nan.”

²²Pakabati'-na mga iya sinan, bali i mga pag'usa-na, sanglit ag'ambanan-na na hamok mga iya si Jesus.

Agpatilaw i mga Sadusiyo Mahi'unong si Pagkabanhaw

Markos 12:18-27; Lukas 20:27-40

²³Siray mismo allaw, aniya' pamadugok si Jesus nga Sadusiyo basi' agpakapatilaw. I mga Sadusiyo, iya i magparapanumat nga ga'i na abanhaw i mga a'a si damuri allaw. ²⁴Aminugad mga iya, “Ma'istro, agsumat si Moises nga kon aniya' magdangallahan nga gana' pa mga dadi'-na si pakamatay-na si lalla, kinahanglan nga pakasalan-na si sirari i mabalo basi' akadadi' mga iya nga akwinta bilang dadi'-na si siyaka-na. ²⁵Aniya' si kami' ray pitungan lalla magdiringsirarihan. Inallahan i siyaka, pero amatay. Tungod kay gana' may sito mga dadi'-na, agpakasalan-na si manunod i mabalo. ²⁶Pero iya gihapon i mahinabo' si kaduwangan to, mangno si katallungan liwat hasta nga atibos mga iya pitungan. ²⁷Si katapus-tapusan, amatay liwat i danda. ²⁸Tara', si pagkabanhaw, say may i tag'alla si danda si pitungan ray magdiringsirarihan kay akapakasal may dimuan si iya?”

---

§ 22:19 Parti si *dinari*, kulawin si hawud-na si pahina 54.

²⁹Anaruman si Jesus, “Sala' i mga isip-bi kay ga'i kam agpakasabot hi'unong si Kasuratan o si gahum-na si Diyos. ³⁰Si pagkabanhaw, akapariho na mga iya si mga anghel. Gana' na uru'allahay ari si langit. ³¹Pero mahi'unong si mga duda-bi kon aniya' ba' mabanhaw, ga'i ba' sabasa-bi i mga allingun-na si Diyos, ³²'Ako mismo i Diyos nagtutu'u-na kas Abraham, Isaac, pati' si Jacob hasta pa ina'anto'?”^h Kon sugad, pariho si kamutangan-na mga iya, ma'in minatay i magpadayon pagtutu'o kundi' allom dina.”

³³Pakabati'-na sinan si magpanggubok, ag'usa gayod mga iya si pagturu'-na.

I Pinaka'impurtanti Sugo'

Markos 12:28-31

³⁴Pamadugok dayon i grupu-na si mga Parisiyo si pakakatu'an-na mga iya nga ga'i agpakasibo' i mga Sadusiyo si mga saruman-na si Jesus.

³⁵Aniya' addangan paragturo' bala'od si mga iya nga i tuyu'-na hamok pagpurbar kon anala' si Jesus si mga allingun-na. Sanglit amatilaw iya, ³⁶“Ma'istro, ay kasugu'ana i labaw gayod anan si Bala'ud-na si Moises?”

³⁷Anaruman may si Jesus, “Higugma'u-bi i Paragdalom Diyus-bi si bug'os kasing-kasing-bi, si bug'os kina'ya-bi, pati' si bug'os paminsada-bi.ⁱ ³⁸Iyay nan i labaw ngan pinaka'impurtanti sugo'. ³⁹Ngan aniya' pa kaduwa nga pariho hamok i ka'impurtantihan-na: Higugma'u-bi i igkasi a'a-bi pariho si paghigugma'-bi si kalugaringun-bi.^j ⁴⁰I kabug'usan-na si Bala'ud-na si Moises pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat, ato nag'inala' si duway to kasugu'an.”

Agpaklaro si Jesus Kon Say i Tinu'inan Mannanalwas

Markos 12:35-37; Lukas 20:41-44; Buhat 2:34,35; Hebro 1:13

⁴¹Ngan pagtiriripun-na pa si mga Parisiyo, amatilaw si Jesus si mga iya, ⁴²“Ngan ay may liwat i isip-bi parti si Tinu'inan Mannanalwas? Say i tagdadi' si iya?”

Anaruman may mga iya, “Dadi'-na iya si David.”

⁴³Aminugad may si Jesus, “Kon da'inan sinan, kapa'i may kay sigon si pagdalum-na si Espirito, akaban'o si David si iya 'Paragdalom'? Yayto i allingun-na ari si Kasuratan:

⁴⁴Agpinugad i Paragdalom Diyos pada'iray si Paragdalum-ko,
‘Aningkulu'a ato si kawatan-ko,
tubtob nga sapama'ubus-ko i mga kuntra-mo pa
nga day pannungtungan-mo.^k

⁴⁵Kon 'Paragdalom' i pagban'u-na si David si gi'uru'ampuhi-na, pinapa'i kam akapinugad nga gi'uru'ampuhi-na hamok si David i Tinu'inan Mannanalwas?”

^h 22:32 Exo 3:6   ⁱ 22:37 Deut 6:5   ^j 22:39 Lev 19:18   ^k 22:44 Salmo 110:1

⁴⁶Gana' makapahalling bisan adda hamok allingon pagsaruman si iya. Sanglit tikang siray allow, gana' na gayod mamintas mamatilaw pa si iya.

I mga Papabidu'on A'a

Markos 12:38-39; Lukas 11:39-52; 13:34-35; 20:45-46

23 ¹Katapos agturu'an-na si Jesus i magpantarambak ari hasta i mga inadalan-na, ²"I mga paragturo' bala'od pati' i mga Parisiyo, iya i mga tinu'nan pagpadayon si katungdanan-na si Moises. ³Sanglit kinahanglan sunud-bi mga iya ngan buhat-bi i dimu'an mga nagsumat-na. Pero dakam agsunuru-bi i mga nagparapanbuhat-na kay ga'i kinakulawan si mga pangiwa-kiwa-na i mga nagparapanwali-na. ⁴Sigi mga iya panhimo si mga rilihuso kabatasanan ngan agparapalangkit-nay to nga mga mabuwat gayod nagda'og si mga a'a. Agbiriyu'-nay to mga iya agpakkos nga gana' makalikay, pero mismo mga iya ga'i ngani' amikyaw pagbulig bisan diki'it.

⁵"I dimu'an buhat-na mga iya puro pagpadadayaw si a'a. Sakulawan-bi may kon ay i mga kahaya-na si mga nagpapakkos kahun-kahon si mga ruwa-na pati' si mga langngun-na nga mga nag'anna'an si mga birsikulo si Kasuratan. Ga'i ba' liwat sapaniparuhan-bi nga bali lambo i mga lis-na si mga pammakurumbut-na mga iya pagpadadayaw? ⁶Mga iya i mga magparapamilyi' si pwistoy nan nga akabuwan unra si mga kumbitihan pati' si mga printi panningkulu'an si mga sinaguga. ⁷Agkararuyag liwat mga iya si mga talahuron pangumusta-na si mga a'a ari si mirkado pati' kon nagban'o mga iya si mga a'a, 'Rabbi'!

⁸"Para si ka'am, dakam tigban'o, 'Rabbi', kay addangan hamok i Amu-bi ngan ka'am dimu'an agbururugto' si pagtu'o. ⁹Dakam liwat agban'o, 'Tay', si bisan say ato si kalibutan, kay addangan hamok i Tatay-bi, i sari'i si langit. ¹⁰Dakam liwat tigban'o, 'Ma'istro', kay addangan hamok i Ma'istru-bi, nga iya i Tinu'nan Mannanalwas. ¹¹Kon say si ka'am i mag'ako' nga magin rilihugun-bi, iya dina i pinakabantugan, ¹²kay bisan say i magpalabaw si kalugaringun-na, iya dina i pina'ubus-na si Diyos, pero i magpa'ubos si kalugaringun-na, iya lugod i pinalabaw.

¹³"Mga papabidu'on kam mga paragturo' nan bala'od hasta ka'am mga Parisiyoy nan, kay mga mahalap kam hamok agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso kam! Aglangkasan-bi i mga mag'isasakop si mga nagpanhadi'an-na si man langit ngan mismo ka'am ga'i agpakaprubitso sinan. Ma'in nan hamok iya, kundi' ka'am pa liwat dina i mag'ulang si mga papasakupon to. ^{14m}

---

¹ 23:7 I *Rabbi*, Hebruhanon allingon nga iya i matinalahuron pagban'o si addangan nga nag'ako' bilang ma'istro. Hasta liwat si birsikulo 8. ^m 23:14 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ¹⁴ *Mga papabidu'on kam mga paragturo' nan bala'od hasta ka'am mga Parisiyoy nan, kay mga mahalap kam hamok agparapamakunu-kuno! Agparapandaya'an-bi i mga balo danda pag'ala' si mga inanna'-na ngan katapos agparapangadyi' kam maliyat para hamok si pangulawan-na si la'in. Sanglit tungod sinan, mas mara'at i kastigo para si ka'am kuntra si ditangnga'.*

¹⁵“Mga papabidu'on kam mga paragturo' nan bala'od hasta ka'am mga Parisiyoy nan, kay mga mahalap kam hamok agparapamakunu-kuno! Parapamiyahi kam si hubas hasta si kalawot para hamok agpaka'anda' kam bisan addangan mabawa si mga tuluhu'an-bi. Ngan kon agpaka'anda' na kam sito, adubli dina i mga sapa'ambit-bi karat'an si mga sa'anda'an-bi nga agpangangay nagtabrog pan impyirno.

¹⁶“Mga papabidu'on kam mga butay nan paraggiya, kay agparapaminugad kam nga bisan say i magsumpa' nga agsabi si templo pagpamatu'od si kasarig-na si allingun-na, gana' sinan sapayan-na, pero kon i bulawan mga garamiton ari si templo i nagsabi-na si pagsumpa'-na, kinahanglan nga tuman-nay nan sa'ad. ¹⁷Mga buta kam gayod nga gana' pamurubu't-na! Singnga si duway nan i mas impurtanti: I garamiton o i templo nga nagtagama para si pag'ampo'? ¹⁸Agparapaminugad liwat kam nga bisan say i magsumpa' nga agsabi si altar, gana' sinan sapayan-na, pero kon i nagpahalad-na ari si altar i nagsabi-na si pagsumpa'-na, kinahanglan nga tuman-nay nan sa'ad. ¹⁹Mga buta kam gayod! Singnga si duway nan i mas impurtanti: I halad o i altar nga nagtagama para si Diyos? ²⁰Sanglit bisan say i magsumpa' nga agsabi si altar, ma'in nga yaynan hamok i nagsabi-na kundi' bawa na i nagpahalad anan. ²¹Ngan bisan say i magsumpa' nga agsabi si templo, ma'in nga yaynan hamok i nagsabi-na kundi' bawa na i mag'istar anan. ²²Ngan bisan say i magsumpa' nga agsabi si langit, ma'in nga yaynan hamok i nagsabi-na kundi' bawa na i trunu-na si Diyos hasta pa i magtingkulo' sito.”

²³“Mga papabidu'on kam mga paragturo' nan bala'od hasta ka'am mga Parisiyoy nan, kay mga mahalap kam hamok agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso kam! Bisan kon agsunud-bi i bala'ud-na si Diyos pagbuwan dyis pursyinto si iya si dimu'an inanda'an-bi hasta nga agtukib-bi pa liwat i dyis pursyintu-na si mga tinanum-bi panakot, bisan i mga mamamis, i mga malassom hasta pa i mga maharang, pero ga'i may lugod dina agpanginanu-bi i mas impurtanti si bala'od, nga iya i tama' pagtratar si a'a, i pagkalu'oy pati' i pagtu'o. Yayto kunta' dina damurihan to i kinahanglan nagbuhat-bi si pagparapanginanu-bi si dahulo. ²⁴Mga buta kam gayod paraggiya! Agparasara'-bi i tagnok kon aka'anna' to si irimnun-bi, pero awili kam lugod pagtallon si kamel.

²⁵“Mga papabidu'on kam mga paragturo' nan bala'od hasta ka'am mga Parisiyoy nan, kay mga mahalap kam hamok agparapamakunu-kuno! Sigi-bi panhugas i mga gawas-na si mga tasa-bi pati' mga mangku'-bi, pero i mga huna'-huna'-bi panno' si kabintahuso pati' si pagpagusto si bisan ay sasindakan-bi. ²⁶Mga buta kam gayod Parisiyo! Kunta' i primiro nagpanginanu-bi i paglimpya si sallud-na si mga tasa-bi pati' mga

ⁿ 23:22 Parti si *pagsumpa'*, kulawin si 5:34-35.

mangku'-bi kay kon da'inan sinan, sigurado nga akalimpyahan liwat i gawas.

²⁷“Mga papabidu'on kam mga paragturo' nan bala'od hasta ka'am mga Parisiyoy nan, kay mga mahalap kam hamok agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso kam! Ka'am i makapariho si mga pantyon nga nagpamintaran puti' nga bali halap nagkulawan si gawas, pero i isi-na puro hamok ta'ulang pati' mga pala'in-la'in pa nga mga marigsok. ²⁸Si pariho kamutangan, i mga pamustura-bi matadong si pangulawan-na si a'a, pero panno' i inisipan-bi si mga pagpamakunu-kuno pati' mga kasal'anan.

²⁹“Mga papabidu'on kam mga paragturo' nan bala'od hasta ka'am mga Parisiyoy nan, kay mga mahalap kam hamok agparapamakunu-kuno! Agparapanindugan-bi mga mahalap pantyon i mga paragsumat-na si Diyos ngan agparapanhabungan-bi i mga labbung-na si mga matadong a'a. ³⁰Katapos agpinugad kam nga, ‘Kon allom na kami' siray ngan kapanahunan-na si mga kapapu'an kami', ga'i kunta' kami' a'among si mga sala'-na pagpanmatay si mga paragsumat-na si Diyos.’ ³¹Kon sugad angumpurmi kam nga mga ka'uru'ampuhan-na kam si mga magpanmatay si mga paragsumat-na si Diyos siray. ³²Hala, sunuru-bi i mga binuhatan-na siray si mga kapapu'an-bi tubtob nga sakumpliyan-bi i mga pangulangan-na mga iya sala'.

³³“Day mga sawa kam! Pariho kam si mga malaray nan mananap! Pinapa'i-bi may nga agpakalikay kam si patok nga akapan'impyrno? ³⁴Tungod sinan, tipabawa ako mga paragsumat pati' mga mata'o a'a hasta pa mga paragturo'. Aniya' si mga iya nga maratayun-bi pati' aniya' liwat papapaku'un-bi si kudos. Ngan aniya' liwat si mga iya nga darabalun-bi si mga sinaguga ngan paralanatun-bi mga iya bisan singnga mga iya pa'arop. ³⁵Sanglit ka'am i makatuhunan si dimu'an kastigo nagpapatok para si kamatayun-na si mga matadong a'a, tikang si primiro, nga iya i pagmatay si Abel nga adda inusinti, ngan si Sacarias i pangultimo nga dadi'-na si Baraquias. Iya i nagmatay si pagkagul'atan-na si altar^o pati' si templo. ³⁶Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ungod to nga i mga a'a sito panahon i makatuhunan si kastigo para sito mga sala' dimu'an.

³⁷“Mga taga Jerusalem, ka'am gayod i mga hinigugma'-ko. Kunta' ga'i agpanmatay-bi i mga paragsumat-na si Diyos. Kunta' ga'i agpanalutugan-bi i mga a'a nagpamabawa-na si ka'am. Simpira na ako ag'andoy nga pamadugok kam si ako basi' ag'aradda kita kam pariho si umagak kon aglu'uban-na i mga siyu'-siyu'-na. Pero ga'i kam gayod agkararuyag.

---

o 23:35 I nagtukoy *altar*, iya i altar pammamar'ugan si nagpamuno' hayop nga aka'anna' atubang si templo. Kulawin si pahina 610 kay i mga garamiton ari si templo akapariho si kina'anda'an siray si pangngangampu'an tulda.

³⁸Tigamani-bi, burungkagon gayod ngan arambanan i syudad-bi huwang i mga kaparyintihan-bi. ³⁹Sumatan-ta kam, ga'i na ako sakulawan-bi gihapon hasta nga ga'i kam agpakapinugad, 'Malipayon i a'a nga akapada'ito pina'agi si gahum-na si Paragdalom.'^p"

I mga Pangngilalahan si Pagtakka-na si Katapusan Panahon

Markos 13:1-23; Lukas 21:5-24

24 ¹Si paggagawas-na na si Jesus si hawan-na si templo, pamatapit si iya i mga inadalan-na ngan tigkulawan-na mga iya si Jesus i ka'angayan-na si mga mahaya bilding ari. ²Amatilaw to si mga iya, "Sakulawan-bi ba' nan dimu'an? Sumatan-ta kam si kamatu'uran, gana' sinan mabilin si mga sakulawan-bi nan bato si nagpanungtungan-na. Tirimpagon nan dimu'an."

³Si pagparalumpagi-na si Jesus ari si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan, pamadugok si iya i mga inadalan-na hamok ngan agpaminugad, "Sumatin daw kami' kon sumiran nan ahinabo' ngan kon ay i pangngilalahan si pagpada'itu-mo gihapon pati' si katapusan-na si kalibutan."

⁴Anaruman si Jesus, "Agbantaya kam ngan dakam agpatugot nga akadaya'an kam si bisan say, ⁵kay malabbat i tipada'ito nga aggamit si arun-ko si pagpinugad, 'Ako i Tinu'inan Mannanalwas,' ngan malabbat i mga sadaya'an-na mga iya. ⁶Dakam abaraka si mga sapamati'an-bi nga aniya' mga girra matapit si ka'am ngan aniya' liwat si mga matala lugar. Kinahanglan ahinabo' i mga da'ito sito pero ma'in payto i pagtapos si panahon. ⁷Agparapanggirra i mga nasyon ngan sigi panhiriran i mga ginhadi'an. Aniya' mga gutom pati' mga linog si pala'in-la'in lugar. ⁸Yayto dimu'an i mga panikangan-na pa hamok si mga pagkuri-bi.

⁹"Katapos darakupon kam ngan papa'intrigahon basi' akastigo ngan maratayon. Naghumutan kam si mga a'a-na si dimu'an nasyon tungod si ako. ¹⁰Sinan mga uras, malabbat i mangamban si mga pagtu'u-na. Agsiturutrayduray i mga a'a ngan agsihurumut-humutay. ¹¹Ngan malabbat mga burubullo' paragsumat-na si Diyos i pamaluwa' ngan malabbat mga a'a i magpakadaya'an. ¹²Tungod si pagtatamba-na si mga mara'at binuhatan, urog i mga a'a nga agtikapara' i paghigugma'-na para si igkasi-na. ¹³Pero bisan say i mangilob tubtob si katapusan, iya i masalbar si damuri allaw. ¹⁴Ngan i mahalap sumat kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na apasamwak si bug'os kalibutan pagpamatu'od si dimu'an nasyon. Katapos iya na dayon i katapusan-na si panahon.

¹⁵"Aniya' nag'ibitaran^q gayod a'a nga akapara'at si dimu'an,^r nga nagpinugad-na si paragsumat Daniel, ngan kinahanglan sasabutan-nay to si

^p 23:39 Salmo 118:26   ^q 24:15 I nagtukoy *nag'ibitaran a'a*, iya i bali kagamhanan a'a nga agparahimo si makamamalo' binuhatan nga kuntra gayod si tuluhu'an pati' kultura.

^r 24:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11

magbasa. Sanglit si pakakulaw-bi sinan nga anunggo ari si sagrado lugar,^s 16 kinahanglan agrarabunos pan tagudtod i mga magpangistar ari si Judea. 17 Kon awiray i addangan si pammalayahayan ari si binubungan, paduwa'i iya pero ga'i na kunta' pasallod si ruma' pag'addo' si mga inanna'-na. 18 Ngan kon ari iya si uma-na, ga'i na kunta' padulhog pag'ala' si pammakurumbut-na. 19 Ka'asi' gayod sinan mga allaw i mga burod pati' i mga nana nga aniya' nagpasusu-na! 20 Ampu'i-bi si Diyos nga si pagparalitira-bi ga'i akatuman si tigtugnawon o si Allaw Pandidiskanso, 21 kay i mga kakurihan-na sinan mga allaw anubra pa si bisan ay kakurihana nga sa'abat-na si kalibutan tikang pa si panikangan tubtob ina'anto, ngan gana' na liwat gayod sinan makapariho pa hasta si kahastahan. 22 Kon yaynan mga kakurihan ga'i nag'ibanan i kalabbat-na si allaw, sigurado nga gana' gayod mabilin allom. Pero tungod si mga pinili'-na a'a si Diyos, iribanan i allaw-na sinan.

23 "Sinan uras, kon aniya' magpaminugad si ka'am, 'Kulawi-bi, atiya' na i Tinu'inan Mannanalwas!' o ma'in ngani', 'Kulawi-bi ro, awira' na iya!' dakam iya agtutu'uhu-bi, 24 kay sigurado nga aniya' pamaluwa' mga burubullo' tinu'inan mananalwas. Pamaluwa' liwat i mga burubullo' paragsumat-na si Diyos. Agpanhimoy to mga a'a pala'in-la'in bantugan pangngilalahan si langitnon kuno' kasiguruhan pati' mga makagagahom binuhatan basi' sadaya'an-na mga iya, nga kon ahimo, hasta pa i mga a'a nagpamili'-na si Diyos. 25 Tigamani-bi, agsumatan-ta na kam andang myintras ahinabo'.

I Pagpada'itu-na Gihapon si Pinili' A'a

Markos 13:24-31; Lukas 21:25-36

26 "Sanglit, kon aniya' si ka'am magsumat, 'Kulawi-bi ari, awiray iya si disyirto,' dakam pada'iray; o ma'in ngani', 'Kulawi-bi, awinan iya si kwarto agtago,' dakam agtutu'o sinan 27 kay i pagpada'itu-na si Pinili' A'a akapariho si kil'at nga hintak agtikang si sirangan diritso pan katundan. 28 Agpakatu'anan gad kam sinan gihapon pariho kon aniya' magtiriripon mga wakwak si adda lugar, akatu'anan kam nga aniya' minatay anan.

29 "Si katapus-na dayon si mga kakurihan-na sinan mga allaw, anlu'om i allaw

ngan ga'i amuwan i bulan si danta'-na.

Agkataraktak i mga bitu'on tikang si langit

ngan agpamalisa i dimu'an gamhanan ari si mga ararupan-na.^t

30 "Sinan uras, kinakulawan ari si langit i pangngilalahan nga titakka na i Pinili' A'a, ngan i dimu'an nasyon si kalibutan agpangabat kabido'. Mangno sakulawan-na mga iya i Pinili' A'a ari si panganod. Agdadara'on

^s 24:15 I nagtukoy *sagrado lugar*, iya i Jerusalem o ma'in ngani' i templo.

^t 24:29 Isa 13:10; 34:4

iya panno' si gahom ngan nagpalibutan si maka'angayan gayod danta'.³¹ Papabawahun-na liwat i mga anghel-na dungan si makusog tandu-na si trumpita ngan mga iya i manipon si mga nagpamili'-na a'a tikang si ampat kantu-na si kalibutan, tikang gayod ato pan dambila'.

³²“Kon sugad, adali-bi i liksyon tikang si kayo igos: Kon agbirdi na i mga saringsing-na ngan aniya' na sito buraksa'-na, akatu'anan kam nga ma'in na pira i tigpangku'on bisan kon ga'i kam nagsumatan. ³³Pariho sinan, si pakakulaw-bi nga ahinabo' nan dimu'an, akatu'anan kam nga matapit na gayod iya, day awira' na gayod iya si pwirtahan. ³⁴Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ahinabo' nan dimu'an antis ahuman i kapanahunan-na si mga a'ay to ina'anto.” ³⁵Aniya' titakka katapusan-na si kalangitan pati' si kalibutan, pero gana' gayod katapusan-na si mga allingun-ko hasta si kahastahan.

Gana' Makatu'anan si Allaw Hasta si Uras
Markos 13:32-37; Lukas 12:42-46; 17:26-27

³⁶“Gana' gayod makatu'anan kon sumiran nan allawa anakka, o kon ay urasa. Ga'i akatu'anan i mga anghel si langit, o bisan i Dadi'. I makatu'anan hamok sito, iya i Tata'. ³⁷Kon ay i nagparabuhat-na si mga a'a siray ngan panahun-na kas Noe, iya may liwat gihapon si pagpada'itu-na si Pinili' A'a. ³⁸Agparapamangan mga iya, agparapangirinom ngan agparakasalay tubtob si allaw si pasallud-na si Noe si arka. ³⁹Tungod sinan, ga'i gayod mga iya agpakamangno si panakka-na si unop ngan agkagarawad na hamok mga iya dimu'an. Da'ingan gihapon sinan i mga mahinabo' si pada'itu-na si Pinili' A'a. ⁴⁰Sinan uras, aniya' duwangan lalla maghuwang ag'uma pero addangan hamok i inala' paghuwang si Diyos ngan bilin i addangan. ⁴¹Aniya' liwat duwangan danda maghuwang aggiling pero addangan hamok i inala' ngan bilin i addangan.

⁴²“Sanglit, agbantaya kam kay ga'i sakatu'anan-bi kon ay allawa pada'ito i Paragdalum-bi. ⁴³Pero intumu-bi to: Pariho kon akatu'anan hamok i tagruma' kon ay urasa si sangom anakka i mannanangkaw, sigurado nga agbantay iya ngan ga'i iya agpata'an nga pwinirsa pagsalod i ruma'-na. ⁴⁴Sanglit si pariho kamutangan, kinahanglan may kam liwat ag'ikmat, kay titakka i Pinili' A'a si uras nga ga'i kam anggasi.

⁴⁵“I tangkod pati' madunong tinapuran, iya i nagtu'inan-na si amo pagpamuno' si mga rilihugun-na basi' agpakabuwanan mga iya si mga kunsumu-na si tama' uras. ⁴⁶Mangno si pagbalik-na si amo kon satakkahan-na i tinapuran nga agparabuhat pa si katungdanan-na, sigurado aka'angkon iya kahalapan. ⁴⁷Sumatan-ta kam si kamatu'uran, tungod sinan, iya i nagtu'inan-na si amo pag'inantan si dimu'an mga inanna'-na. ⁴⁸Pero pananglit agpinsar dina i mara'at tinapuran, 'Maliyat

^u 24:34 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *antis atibos i mga Hebro.*

pa may agbalik i amu-ko.' ⁴⁹Mangno agtikang iya pagpandabal si nagpamunu'an-na mga rilihugon. Pagusto iya si pagkakan ngan sigi inom huwang i mga paralango. ⁵⁰Sigurado nga anakka i amu-na sinan tinapuran si allaw nga ga'i iya anggasi, ngan ga'i iya akatu'anang si uras. ⁵¹Agtagutad-na iya si amu-na basi' sapatig'ub-nay to si mga magparapamakunu-kuno nga ga'i agliwat i kahul'us-na si pagsirbina nga iya, nga awiray si lugar kon singnga agparapangaraba ngan agparapanrigot mga iya."

I Isturya Hi'unong si Awatong Abay

25 ¹Agpadayon si Jesus sito isturya, "Si pagdadara'un-na sinan panahon, i pagsakup-na si a'a si nagpanhadi'an-na si man langit, akapariho si awatong abay-na si karaslon danda nga agpamawa-bawa si mga kalugaringun-na lampara nga pamagawas pagtupo' si karaslon lalla. ²Limangan si mga iya i ga'i mag'isip si titakka ngan i limangan may i aniya' mga dunung-na pag'andam kon ay i kinahanglanon. ³Agpamawa si mga lampara-na i mga gana' isip-na, pero ga'i agpamalon si mga risirba-na lana. ⁴Pero i mga aniya' dunung-na, aniya' gayod mga pangngisihan-na lana huwang si mga lampara-na. ⁵Tungod kay atrasado anakka i kinasal lalla, angabat mga iya piraw sanglit agpamanahik gihapon ngan agpakapaturi.

⁶"Kamagkatutnga'an, bali kariribukan si mga a'a magpakakulaw nga titakka na iya: 'Awira' na i karaslon! Pagawasa na kam anan ngan tupu'ubi iya!'

⁷"Mangno pamabangon i awatong abay ngan agpangandam si mga lampara-na mga iya. ⁸Aminugad i mga gana' isip-na ari si mga aniya' dunung-na, 'Pa'ambiton daw kami' si mga lana-bi nan bisan diki'it. Agtikaparong namay mga lampara kami' to.' ⁹Lingun-na may mga iya, 'Sigurado nga ga'i to gayod akahusto kon agturunga'an-tay to kam. Lugod mas mahalap kon amalli na kam hamok ari si tindahan para si mga kalugaringun-bi.'

¹⁰"Pero si pagparalalangngan-na mga iya pagballi lana, iya may i panakka-na si karaslon. I mga abay nga dati andam agpamungyod dayon si iya pasallod si nagkumbitihan. Mangno nagsirrahan dayon i pwirtahan-na.

¹¹"Ga'i agliyat, anakka i ditangnga'. 'Sinyor! Sinyor! Pasalluron may kami!' i pakimalu'uy-na mga iya.

¹²"Pero anaruman dina iya, 'Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ga'i ako angilala si ka'am.' "

¹³Agtapusan-na si Jesus i isturya-na si pagpinugad, "Sanglit agbantaya kam, kay ga'i sakatu'anang-bi kon ay allawa o ay urasa anakka i Paragdalum-bi."

I Isturya Hi'unong si Tallungan Tinapuran

Lukas 19:12-27

¹⁴Angisturya gihapon si Jesus: “I pagsakup-na si a'a si nagpanhadi'ana si man langit akapariho liwat si a'a nga tibiyahi pan la'in lugar. Sanglit agban'u-na i mga tinapuran-na ngan agpa'intriga-na ato i mga inanna'-na. ¹⁵Agpamuwanan-nay to sigon si abilidad-na si kada addangan si mga iya. I addangan agbuwanan-na si bulawan kwarta nga akapariho si kantidad-na si tallo ta'on swildo, i addangan may akapariho si duwa ta'on swildo ngan i addangan pa akapariho may si adda ta'on swildo.” Katapos palangngan iya ngan agbiyahi pan la'in lugar. ¹⁶Pa'amban dayon i a'a makakarawat si mahaya kantidad ngan agpanigusyu-na i kwarta, sanglit anubo' payto dubli si sakarawat-na. ¹⁷Pariho liwat i nagbuhat-na si kaduwangan. Anubo' pa liwat dina dubli si sakarawat-na. ¹⁸Pero ag'ukad dina i a'a nga minus sakarawat-na ngan aglubluban-na i bulawan-na si amu-na.

¹⁹“Pa'agi i maliyat panahon, agbalik i amu-na siray mga tinapuran ngan ag'aratubang mga iya pagbalansi. ²⁰Agpa'intriga i tinapuran makakarawat si mahaya kantidad huwang pa i tinubu'-na. Aminugad to, ‘Sinyor, agtapuran-mo ako pag'antan si bulawan kwarta nga kantidad tallo ta'on si swildu-ko. Kulawin to, adubli pa liwat dina tinubu'-nay to.’

²¹“Anaruman i amu-na, ‘Mahalap i nagbuhat-mo. Ka'aw i tinapuran nga tangkod ngan aniya' kapulsanan-na! Akatapuran kaw gayod pagpanginano si nagpa'intriga si ka'aw, sanglit himu-ta kaw tinapuran si mas mahaya pa kantidad. Dayuna ngan pahuwanga agkalipay si amu-mo!’

²²“Ama'intriga liwat i kaduwangan tinapuran ngan aminugad, ‘Sinyor, agtapuran-mo ako pag'antan si bulawan kwarta nga kantidad duwa ta'on si swildu-ko. Kulawin to, adubli pa liwat dina tinubu'-nay to.’

²³“Anaruman i amu-na, ‘Mahalap i nagbuhat-mo. Ka'aw i tinapuran nga tangkod ngan aniya' kapulsanan-na! Akatapuran kaw gayod pagpanginano si nagpa'intriga si ka'aw, sanglit himu-ta kaw tinapuran si mas mahaya pa kantidad. Dayuna ngan pahuwanga agkalipay si amu-mo!’

²⁴“Si katapusan, amahalling i katallungan tinapuran, ‘Sinyor, akatu'anan ako nga bali kaw ka'istikto. Agparapa'ani kaw si bisan ma'in pinatanuman-mo ngan tigparatipun-mo bisan i ma'in pinahimaliran-mo. ²⁵Tungod sinan atalaw ako ngan aglubluban-ko na hamok i bulawan-mo. Kulawin to, atiya' gihapon i dati tawa'-mo.’

▼ **25:15** Si Grikuhanon: *agbuwanan-na lima talinto... duwa talinto... adda talinto*, ngan i balur-na si kada talinto akapariho si inanda'an-na si swildado si walo' bulan.

26 “Anaruman may i amu-na, ‘Mara'at kaw gayod ngan hubya' tinapuran! Kon da'inan sinan i pagkakilala-mo nga agparapa'ani ako si bisan ma'in pinatanuman-ko ngan tigparatipun-ko bisan i ma'in pinahimaliran-ko, 27 kon sugad, kapa'i may kay ga'i agpadipusitu-mo si bangko i kwarta-ko basi' kunta' si pagbalik-ko, sakubra-koy nan nga aniya' na dina tubu'-na.’

28 “Sanglit agmando' i amo, ‘Bawi'u-bi kwartay nan si iya ngan pumwanu-bi si addangan to nga urog nag'inantanan-na, 29 kay bisan say i aniya', iya i binuwanan pa basi' anlabbat gayod i tawa'-na; pero bisan say i gana', hasta pa i diki'it tawa'-na, inala' pa tikang si iya. 30 Ngan kon parti namay si gana' nan kapulsanan-na tinapuran, patapuku-bi nan pagawas, si lugar nga bali lu'om, kon singnga agparapangaraba ngan agparapanrigot mga iya.’

I Katapusan Paghusgar

31 “Si pada'itu-na si Pinili' A'a nga nagsigahan palibot si maka'angayan danta'-na pati' nagbungyuranan si dimu'an mga anghel-na, aningkulo' to si trunu-na paghusgar. 32 I mga a'a-na si dimu'an nasyon papatiripunon atubang si iya ngan burulagun-nay to si duwa parti nga day adda mangngataman nga agparabulag-na i kakarniruhan tikang si mga kakandingan. 33 Tigpabiriyu'-na i mga kakarniruhan banda si kawanana ngan i kakandingan may si kawiri-na.

34 “Katapos amahalling i Hadi' si mga a'a si kawanana-na, ‘Paduguka kam si ako, ka'am nagpamuwanan-nay nan na si Tatay-ko si mga kabubuwasun-na. Karawatu-bi i mga sa'iridar-bi bilang mga sakop si ginhadi'an-ko nga nagtagama-na para si ka'am tikang pa siray ngan paghimo si kalibutan 35 kay agpakakan-bi ako ngan pakalingantu-ko. Agpa'inum-bi ako ngan pag'uhaw si ako. Agpadayun-bi ako si mga ruma'-bi bisan kon istranghiro ako si mga lugar-bi. 36 Agbuwanan-bi ako pagsalinan ngan pagkinahanglan-ko sito. Ag'ataman-bi ako ngan pamurong si ako. Ngan agbisita-bi ako ngan pakaprisu-ko.’

37 “Pero tipatilaw dina i mga matadong nagbagawan-na, ‘Paragdalom, ngan sumiran ba' pakabagat kami' si ka'aw nga linganto katapos agpakakan kami' kaw, pati' paka'uhaw-mo nga agpa'inom kami' kaw? 38 O ngan sumiran ka'istranghiru-mo nga agpadayon kami' kaw, pati' pagkinahanglan-mo pagsalinan nga agbuwanan kami' kaw? 39 Ngan sumiran liwat pamurong si ka'aw nga ag'ataman kami' kaw, pati' kaprisu-mo nga agbisita kami' kaw?’

40 “Anaruman may i Hadi', ‘Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say aha'a, igkasi-koy nan, ngan bisan ay i nagbuhat-bi si addangan si mga iya nga ga'i akabulos si ka'am, kwintadoy nan nga agbuhat-bi si ako.’

41 “Kahuman sinan, tipahalling namay iya si mga a'a si kawiri-na, ‘Patalaha kam si ako mga magpakagaba'an nan na ngan pada'iraya

kam si gana' ray kapaparungun-na api nga nagtagama para si Satanas pati' si mga igkasi-na ka'anghelan ⁴²kay ngan pakalingantu-ko, gana' si ka'am magpakakan si ako. Gana' si ka'am magpa'inom ngan nag'uhaw ako. ⁴³Gana' si ka'am mag'imbitar ngan ka'istranghiru-ko siray si mga lugar-bi. Gana' si ka'am mamuwan pagsalanan ngan pagkinahanglan-ko, ngan gana' gayod manginano si ka'am ngan pamurong si ako pati' si pakaprisu-ko.'

⁴⁴“Tisaruman to liwat mga iya, ‘Paragdalom, ngan sumiran pakakulaw kami' si ka'aw nga linganto kaw, nga bali kaw ka'uhawan, nga istranghiro kaw, nga agkinahanglan kaw pagsalanan? Ngan sumiran pamurong si ka'aw pati' apriso nga gana' si kami' manginano?’

⁴⁵“Aminugad may to si mga iya, ‘Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say aha'a, igkasi-koy nan, ngan bisan ay i ga'i nagbuhat-bi si addangan si mga iya nga ga'i akabulos si ka'am, kwintadoy nan nga ga'i may liwat agbuhat-bi si ako.’

⁴⁶“Mangno papalitirahon to mga iya pada'iray si gana' katapusan-na kastigo, pero i mga matadong pada'iray si ungod kinabuhi!’”

I Plano Pagmatay si Jesus

Markos 14:1-2; Lukas 22:1-2

26 ¹Pakahuman-na si Jesus pagpahalling sinan dimu'an, aminugad iya si mga inadalan-na, ²“Akatu'anan kam nga duwa na hamok allaw i Pyista si Paglabay” ngan papa'intrigahon i Pinili' A'a ngan papapaku'on.”

³Mismo siray uras, agtiripon i mga puno' paraghalad pati' i mga mata'o kamabu'utan-na si mga Hebro, ari si palasyu-na si Caifas, i gilalabawi paraghalad. ⁴Agparapanganda' mga iya pa'agi nga sapadakup-na mga iya si Jesus nga gana' makatu'anan basi' sapamatay-na mga iya. ⁵Pero agsarabut-sabot mga iya, “Kinahanglan ga'i kita kam agbuhat sito si kapyistahan-na kay tingali mangisog ngan agsararamok i mga a'a.”

Nagbu'bu'an Pasangngit si Jesus ari si Betania

Markos 14:3-9; Lukas 7:37-38; Juan 12:1-8

⁶Ngan ari kas Jesus si baryo Betania, si ruma'-na kas Simon nga akanaynayan na hamok Gu'uron, ⁷aniya' danda padugok si nagtarangka'an-na mga iya pagkakan nga magbawa-bawa pasangngit. Bali to kamahalan nga i pangngisihan-na hinimo tikang si bato alabastro. Agpabu'bu'-nay to si takuluk-na si Jesus.

^w **26:2** I *Pyista si Paglabay*, nagsilibraran si mga Hebro pag'intom si paglabay-na hamok si anghel-na si Diyos si mga ruma'-na ngan pagmatay-na si dimu'an siyaka dadi' lalla si balang pamilya ari si Ehipto.

⁸Pakakulaw-na sinan si mga inadalan-na, andiri' gayod mga iya ngan agsipurupatilaway, “Ay kay agkaragan-nay nan hamok? ⁹Pwidi nan kunta' sabaligya'an-ta si mahaya kantidad ngan i bayad-na apumwan si mga anggana.”

¹⁰Sakatu'anan-na si Jesus i maka'anna' si mga inisipan-na sanglit agtilaw-na mga iya, “Ay kay agpakamalu'an-bi dina iya? Ka'angayan gayod i nagbuhat-na si ako. ¹¹Pirmi aniya' mga anggana' nga sabagatan-bi, pero ma'in na pira, gai na ako sabagatan-bi. ¹²Si pamu'bu'-na sito pasangngit ato si puhu'-ko, ag'andam-nay to hamok para si uras si paglabong. ¹³Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan singnga nagpasamwak i mahalap sumat si bug'os kalibutan, parasumaton liwat i nagbuhat-na pagpa'intom ngan pagdayaw si pagka'a'a-na.”

¹⁴Mangno pada'iray si mga puno' paraghalad si Judas Iscariote, i addangan si Dusi. ¹⁵Amatilaw iya, “Ay i pinumwan-bi si ako kon pa'intriga-ko iya si ka'am?” Sanglit nagkwintahan dayon iya traynta salapi' diplata.^x ¹⁶Tikang siray uras, agtikang dayon si Judas pag'anda' si tama' uras nga sapa'intriga-na si Jesus si mga iya.

I Katapusan Panihapon

Markos 14:12-25; Lukas 22:7-13,17-20; 1Cor 11:23-25

¹⁷Ngan panakka-na si primiro allow si Pyista si Tinapay nga Gana' Pammatubu'-na, pamadugok si Jesus i mga inadalan-na ngan agpamatilaw, “Singnga may i karuyag-mo nga agtima kami' para si pakan pagpa'intom si Paglabay?”

¹⁸Anaruman iya, “Padulhuga kam pan syudad pagbagat sito a'a ngan pinugaru-bi, 'Agpinugad i Ma'istro: Titakka na i uras nagtagama para si ako ngan aruyag ako pagsilibrar anan si ka'am nan huwang i mga inadalan-ko pagpa'intom si Paglabay.” ¹⁹Sanglit agsunud-na si mga inadalan i dimu'an tugun-na si Jesus ngan agtima mga iya para si pakan.

²⁰Kasanguman, agkatarangka' si Jesus pati' i Dusi. ²¹Si pagpamangan-na na mga iya aminugad si Jesus, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, addangan gayod si ka'am i titraydor si ako.”

²²Mga masurub'on gayod mga iya ngan agtikang pagpinugad si iya sa'uru'addanganay, “Paragdalom, sigurado ma'in ako ha?”

²³Anaruman may si Jesus, “I addangan nga magpaduldol si pan-na si matapit mangko' nagpaduldulan-ko, iya i titraydor si ako. ²⁴Maratayon i Pinili' A'a pariho si maka'anna' si Kasuratan, pero papabidu'on gayod i titraydor si iya! Mas mahalap pa kunta' si iya nga gai na hamok naghinganak si nanay-na.”

---

^x 26:15 Si Grikuhanon: *traynta drakma*, ngan i balur-na si kada adda akapariho si empat allow swildo. Kulawin si 17:24.

²⁵Mangno aminugad si Judas, i titraydor si iya, “Rabbi,^y sigurado ma'in ako ha?”

Anaruman si Jesus, “Ka'aw, ngan ka'aw i magpaguwa' sinan.”

²⁶Si pagpamangan-na na mga iya, angaddo' si Jesus adda bug'os pan ngan agpasalamat si Diyos. Agturutabbi'-nay to ngan agpumwan-na si mga inadalan-na dungan si pagpinugad, “Karawatu-bi to ngan kakanu-bi, iyay to i puhu'-ko.”

²⁷Katapos, angaddo' iya kupa ngan agpasalamat si Diyos. Mangno agpumwan-nay to si mga iya dungan si pagpinugad, “Anginuma kam dimu'an anan sinan kupa ²⁸kay iyay nan i laha'-ko nga kasarigan si pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya ngan pa'awas to para si malabbat a'a basi' apasaylo i mga sala'. ²⁹Sumatan-ta kam, ga'i na ako anginom gihapon sito bino tubtob si allaw nga paluwa' i baha'o pa'agi pag'inum-ko si bino huwang si ka'am ari si ginhadi'an-na si Tatay-ko.”

³⁰Mangno, pakahaman-na mga iya agkanta adda salmo, pagawas dayon mga iya ngan pamada'iray si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan.

Agtigu-na si Jesus i Pagdidiwaray-na si Pedro
Markos 14:27-31; Lukas 22:31-34; Juan 13:37-38

³¹Katapos agsumatan-na si Jesus i mga inadalan-na, “Mismo ina'anto sangom pamabulag kam dimu'an ngan ambanan-bi ako tungod si mahinabo' si ako, kay yayto i maka'anna' si Kasuratan:

Maratayun-ko i mangngataman,
sanglit agwararak i kakarniruhan.^z

³²Pero kahuman si pakabanhaw-ko, agdahulo ako si ka'am pan Galilea.”

³³Amahalling dayon si Pedro, “Bisan kon pama'amban i dimu'an tungod si mahinabo' si ka'aw, ga'i gayod ako pa'amban si ka'aw!”

³⁴Anaruman may si Jesus, “Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, mismo ina'anto sangom, antis anutturuk i manok agdidiwaray na kaw dina sin tallo nga ga'i ako sakilala-mo.”

³⁵Pero aminugad dina si Pedro, “Ga'i nan sahimu-ko pagdidiwaray nan nga ga'i kaw sakilala-ko, bisan pa kon kinahanglan ako amatay huwang si ka'aw!” Ngan da'inan liwat sinan i mga pinahallingan-na si ditangnga' pa mga inadalan.

Ag'ampo' si Jesus ari si Getsemane
Markos 14:32-42; Lukas 22:40-46

³⁶Mangno anakka kas Jesus pati' i mga inadalan-na si lugar nga nagtanuman kakayuhan nag'arunan Getsemane. Agpaminugad-nay to, “Pada'iray ako si dahulu'an ngan ato kam dahulo agpanlumpagi' hasta nga

---

^y 26:25 Parti si *Rabbi*, kulawin si hawud-na si pahina 68.   ^z 26:31 Sac 13:7

ga'i ako atapos ag'ampo.'" ³⁷Pero agpabaya'-na si Pedro pati' i duwangan dadi'-na si Sebedeo^a paghuwang si iya. Agtikang iya pag'abat kabidu'an ngan agpanangis gayod i kasing-kasing-na. ³⁸Si kaliyat-liyatan agpinugad-na mga iya, "Masurub'on gayod i kasing-kasing-ko ngan day mabubukahon tungod si paddi-na. Ato kam hamok basi' sa'abat-ko i paghuwang-bi."

³⁹Ngan pakadahulu'an-na si Jesus si tallungan, pa'akkom iya ngan ag'ampo', "Tatay-ko, kon ahimo may dina, palihison si ako kupay to si kasakitan, pero dakaw agtumanon i katuyu'an-ko hamok, kundi' i katuyu'an-mo gayod."

⁴⁰Mangno pabwiltay to si mga iya ngan satakkahan-na nga agparapamaturi na dina. Sanglit agpukaw-na si Pedro si pagpatilaw, "Ga'i ba' kam agpakakaya pagpapiraw bisan un'ura hamok paghuwang si ako?" ⁴¹Agkallata kam ngan ag'ampu'a kam basi' sa'agwanta-bi i mga pagpurbar si mga pagtutu'u-bi. Awili i inisipan pagtuman si mga katuyu'an-na si Diyos, pero maluya pag'alagad i kada'an kina'iya."

⁴²Pa'amban gihapon si Jesus si mga iya si kaduwa bisis ngan ag'ampo' utro, "Tatay-ko, kon ga'i gayod akalihis to kupa si ako hasta nga ga'i sa'inum-ko i isi-na, tumanon i katuyu'an-mo gayod."

⁴³Katapos, agbwilta-na i mga inadalan-na ngan satakkahan-na namay nga agparapamaturi dina kay mga mabuwat na i mga mata-na. ⁴⁴Sanglit agpangambanan-nay to gihapon ngan ag'ampo' si katallo bisis nga pariho hamok i mga pinahallingan-na.

⁴⁵Mangno pabwiltay iya si mga inadalan-na ngan agpaminugad-na, "Agparapamaturi pa ba' kam gihapon? Ag'ikmata kam! Iya nayto i uras nga trarayduran na i Pinili' A'a ngan papa'intrigahon na iya si mga makasasala'. ⁴⁶Banguna na kam anan kay pada'iray na kita kam. Kulawi-bi ro, awira' na i magtraydor si ako!"

I Pagdakop si Jesus

Markos 14:43-50; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-11

⁴⁷Si pagparapahalling-na pa si Jesus, anakka si Judas nga addangan si Dusi. Bali labbat i kahuruwangan-na nga nagpamabawa-na si mga puno' paraghalad pati' si mga mata'o kamabu'utan-na si mga Hebro. Aniya' mga ispada-na sito mga a'a pati' mga batuta. ⁴⁸Antis sinan, agsumatan-na dahulo si magtraydor i mga kahuruwangan-na kon ay i pangngilalahan si darakupun-na mga iya: "I lalla inuruk-ko, iya i nagkinahanglan-bi. Dakupu-bi dayon iya." ⁴⁹Ngan pakatapit-na si Judas si Jesus, aminugad dayon iya, "Rabbi,^b kumusta kaw!" ngan diritso ag'uruk-na.

⁵⁰Anaruman may si Jesus, "Sangkay, buhaton i nagpada'itu-mo."

^a 26:37 Parti si *duwangan dadi'-na si Sebedeo*, kulawin si 4:21. ^b 26:49 Parti si *Rabbi*, kulawin si hawud-na si pahina 68.

Mangno pamadugok i mga lalla si Jesus. Agdakup-nay to mga iya ngan agpugulan-na. ⁵¹Tungod sinan, aniya' si mga kahuruwangan-na si Jesus i manhulkot si ispada-na ngan diritso agtigbas-na i rilihugun-na si gilalabawi parahalad, ngan akapalungan to.

⁵²Agmandaran-na iya si Jesus, “Patakubon ispada-moy nan, kay dimu'an mag'antan si ispada, mismo i ispada i manmatay si iya. ⁵³Ga'i ba kam akatu'anan nga kon amalako ako bulig tikang si Tatay-ko, sigurado nga pabawahan-na ako ato sitinta mil o anubra pa mga ka'anghelan? ⁵⁴Pero kon agda'inan ako sinan, pinapa'i atuman i maka'anna' si Kasuratan nga kinahanglan ahinabo' to si da'ito gayod pa'agi?”

⁵⁵Mangno amahalling si Jesus ari si magpandarusong, “Ribildi ba' ako nga kinahanglan kam gayod agbawa si mga ispada-bi pati' si mga batuta-bi nan pagdakop si ako? Balang allaw ari ako agparatingkulo' si mga hawan-na si templo si pagparaturu'-ko, ngan ga'i may ako agdakup-bi. ⁵⁶Pero ahinabo' to dimu'an basi' atuman i maka'anna' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat.” Agpata'anan-na iya si dimu'an mga inadalan-na ngan agpanrarabunos pag'amban.

Ag'atubang si Jesus si Kungsiho

Markos 14:53-65; Lukas 22:67-71; Juan 18:12-13,19-24

⁵⁷Mangno nagbawa si Jesus si mga magpandakop si iya pada'iray si ruma'-na si Caifas, i gilalabawi parahalad. Agtiriripon ari i mga paragturo' bala'od pati' i mga mamata'o kamabu'utan. ⁵⁸Pero amungyod si Pedro si mga iya nga apartado ngan akasallod to si hawan-na si ruma'-na si gilalabawi parahalad. Ngan ari na iya, pahuwang iya si mga gwardya magpaningkarag ari pag'antahak kon ay i manakka.

⁵⁹Agparapanganda' i mga puno' parahalad hasta pa i ditangnga' mga myimbros si Kungsiho mga binurubullo' ibidinsya kuntra si Jesus, basi' sapamatay-nay to mga iya. ⁶⁰Pero bisan kon bali labbat i mga magpamahalling kabubullu'an, gana' sapaguwa'-na mga iya ibidinsya.

Si katapus-tapusan, aniya' gihapon duwangan si mga magtambong ari nga pan dahulu'an ⁶¹pagtistigos, “Agpahalling to a'a nga pwidi kuno' sabungkag-na i templu-na si Diyos ngan tindug-nay to gihapon sallod hamok si tallo allaw.”

⁶²Kahuman sinan, anunggo i gilalabawi parahalad ngan agtilaw-na si Jesus, “Gana' ba' sapasaruman-mo si mga iya? Ay kay agpakapahalling mga iya da'inan sinan?” ⁶³Pero ga'i agsibu'-sibo' si Jesus.

Agtilaw-na iya gihapon si gilalabawi parahalad, “Pina'agi si arun-na si gana' kamatayun-na Diyos, agmandaran-ta kaw pagsumat si kami': Ka'aw ba' i Tinu'inan Mannanalwas, i Dadi'-na si Diyos?”

⁶⁴Lingun-na may si Jesus, “Oho', ngan ka'aw i magpaguwa' sinan. Sanglit sumatan-ta kam: Ga'i na agliyat, papakulawon kam

si Pinili' A'a nga agtingkulo' si kawatan-na si Makagagahom nga papakulawon kam liwat si iya ari si panganod si pagdadara'un-na."

⁶⁵Aggisi'-na dayon si gilalabawi paraghalad i sutana-na nga mangisog, "Aglalabawan-na sito a'a i Diyos! Ga'i na kita kam agkinahanglan mga tistigos pa! Mismo ina'anto, sapamati'an-bi na nga aglalabawan-na sito a'a i Diyos. ⁶⁶Ay i pinahusgar-bi si iya?"

Anaruman may mga iya, "Kamatayon i angay nagpapatok si iya."

⁶⁷Mangno agpararukda'an-na mga iya si Jesus si bayhon nga nagparapuniti iya. Nagparatampalo liwat iya si ditangnga' ⁶⁸ngan agparapatilawan-na mga iya sa'uru'addangan, "Tiguhon daw, ka'aw nga Tinu'inan Mannanalwas kuno', say di' i mamuniti si ka'aw?"

Agdidiwarayan-na si Pedro si Jesus

Markos 14:66-72; Lukas 22:55-62; Juan 18:16-18,25-27

⁶⁹Siray uras, ari pa si gawas si Pedro, ari si hawan agparalumpagi'. Kata'ud-ta'uran, aniya' kabulig danda padugok si iya nga aminugad, "Huwang-na kaw liwat si Jesus nan nga taga Galilea."

⁷⁰Pero agdidiwaray iya atubang si dimu'an mga a'a ari si pagpinugad, "Gana' sa'urup-urupan-ko si nagparayawit-moy nan."

⁷¹Katapos pasirong iya si pwirtahan-na si kuta', nga ari namay iya sakulawan-na si la'in namay kabulig. Anumat to dayon si mga magpanunggo ari, "Huwang-nay to liwat a'a si Jesus nan nga taga Nasaret."

⁷²Pero agdidiwaray iya gihapon nga agsumpa' pa liwat iya: "Ga'i gayod ako angilala sinan!"

⁷³Kata'ud-ta'uran, aniya' namay pamadugok si Pedro si mga magparapanunggo ari nga agpaminugad, "Sigurado nga addangan kaw si mga kahuruwangan-na kay klarado si tunada-moy nan."

⁷⁴Mangno amahalling si Pedro, "Bisan pa ako pugutan-bi kon ga'i ako agsumat si kamatu'uran, akatu'an an i Diyos nga ga'i gayod ako angilala sinan."

Mismo siray uras, anutturu'ok i manok. ⁷⁵Tungod sinan, sa'intuman-na dayon si Pedro i pinahallingan-na si Jesus: "Antis anutturu'ok i manok, agdidiwaray na kaw dina sin tallo nga ga'i ako sakilala-mo." Mangno pagawas iya nga ari agparadinamag makusog.

Agbiyat si Judas si Kalugaringun-na

27 ¹Ngan kanalungan, nagka'araddahan si mga puno' paraghalad pati' mga mata'o kamabu'utan-na si mga Hebro nga kamatayon i angay pinapatok si Jesus. ²Agpagapus-na mga iya si tamburo' nga agpabawa-na basi' apa'intrigay to ari si Gubirnadador Pilato.

³Si pakakulaw-na si Judas, i magtraydor, nga nagpatukan si Jesus, bali i pagbasul-na ngan agpabalik-na i traynta salapi' diplata^c si mga puno' paraghalaad pati' si mga mata'o kamabu'utan. ⁴Lingun-na si Judas, “Sala'an gayod ako kay agtrayduran-ko i a'a nga ma'in angay nagpatukan kamatayon.”

Anaruman may mga iya, “Ay i nagla'uman-mo pa si kami'? Tawa'-mo naynan baratunun-mo.”

⁵Sanglit agpatapuk-na na hamok si Judas i kwarta ari si templo ngan pa'amban. Pagawas iya si syudad ngan agbitay si kalugaringun-na.

⁶Agpumwa'-na si mga puno' paraghalaad i mga diplata pero aniya' maminugad, “Supak si bala'od nga nagpa'anna' nan si kaha-na si templo kay yaynan kwarta nagpabayad si kamatayun-na si a'a.” ⁷Sanglit agbaragawan-na na hamok mga iya nga ginamit i kwarta pammutong si pitak-na si paraghimo pakattan para panlabungan si mga dayuhan. ⁸Iyay nan i rason kon ay kay Pitak si Pagwasakan-na si Laha' i pag'aron sinan hasta pa ina'anto. ⁹Pwira pa sinan, akata'op liwat nga atuman i mga allingun-na si paragsumat Jeremias: “Agkarawat-na mga iya i traynta salapi' diplata nga iya i kantidad nagpapisyo si iya si mga a'a-na si Israel.” ¹⁰Mangno agpabutung-na mga iya si pitak-na si paraghimo pakattan, sigon si mandu'-na si Paragdalom si ako.”^e

Si Jesus Atubang si Pilato

Markos 15:2-15; Lukas 23:2-3,18-25; Juan 18:29-19:16

¹¹Siray uras, ari na si Jesus ag'atubang si gubernador ngan agtilaw-na iya, “Ka'aw ba' i hadi'-na si mga Hebro?”

Anaruman may si Jesus, “Oho', ngan ka'aw i magpaguwa' sinan.”

¹²Pero ngan pagparapamasumbung-na si mga puno' paraghalaad pati' si mga mamata'o kamabu'utan si iya, ga'i gayod iya anaruman. ¹³Sanglit agtilaw-na iya gihapon si Pilato, “Sapakalihan-mo ba' kalabbat-nay nan si mga ibidinsya-na kuntra si ka'aw?” ¹⁴Pero ga'i iya anaruman bisan namay hamok adda si mga sumbung-na hasta nga ga'i na gayod akapugungan i pag'usa-na si gubernador.

¹⁵Kundi' aniya' kabatasanan-na si gubernador kon Pyista pagpalibri addangan priso nga nagpalaku-na si mga a'a. ¹⁶Siray uras aniya' bantugan gayod priso nag'arunan Barabas. ¹⁷Sanglit ngan malabbat na i magpanggubok ari, amatilaw si Pilato, “Say i saruyagan-bi nga pinalibri-ko: Si Barabas ba' o Jesus to nga nagkilala bilang Tinu'nan Mannanalwas?” ¹⁸Agda'inan si Pilato kay akatu'anan iya nga nagpa'intriga si Jesus si iya tungod hamok si mga ka'awa'-na mga iya.

^c 27:3 Si Grikuhanon: *traynta drakma*, ngan i balur-na si kada adda akapariho si empat allaw swildo. Hasta liwat si birsikulo 9. ^d 27:9 Sac 11:12,13 ^e 27:10 Jer 32:6-9

¹⁹Si pagparatingkulu'-na si Pilato si panhuhusgaran panningkulu'an, agpatugon i alla-na sito mga allingon: “Dakaw agpata'anin a'ay nan nga ma'in angay nagpatukan kamatayon kay ina'anto pa hamok, bali i inantus-ko si upi-ko tungod si iya.”

²⁰Pero parapangaghat-na si mga puno' paraghalad pati' si mga mata'o kamabu'utan i magpanggubok nga si Barabas i pinalibri ngan si Jesus dina i maratayon.

²¹Amatila w gihapon i gubernador si mga iya, “Say si duwangan to i saruyagan-bi nga pinalibri-ko?”

Anaruman may mga iya, “Si Barabas!”

²²Amatila w gihapon si Pilato, “Kon sugad, pa'i-ko may to Jesus to nagkilala bilang Tinu'inan Mannanalwas?”

Anurakaw dina mga iya dimu'an, “Papaku'on iya si kudos!”

²³Lingun-na may si Pilato, “Kapa'i may? Ay i mara'at binuhatan-na sito a'a?”

Pero agkukusog dina i turakaw-na si mga a'a, “Papaku'on iya si kudos!”

²⁴Sanglit pakahuna'-huna'-na si Pilato nga gana' may hamok kapulsanan-na si mga pama'agi-na kundi' agtikang dina agsaramok i mga a'a, angala' iya buwahi' si planggana ngan anguso' atubang si mga iya. Aminugad iya, “Gana' kalabtanan-ko si kamatayun-na sito a'a. Tawa'-bi naynan baratunun-bi!”

²⁵Agpaminugad may i dimu'an mga a'a, “Kami' i manaruman si kamatayun-na ngan hasta pa liwat si mga ka'uru'ampuhan kami!”

²⁶Sanglit agpalibri-na si Barabas. Mangno kahuman-na agpalatigo si Pilato si Jesus, agpa'intriga-nay to dayon si mga sundalo nga tipapako' si iya.

Nagparapayahuyahan si Jesus si mga Sundalo

Markos 15:16-20

²⁷Nagbawa si Jesus si mga sundalo-na si gubernador pada'iray si hawan-na si palasyu-na. Katapos agtiripun-na mga iya i ditangnga' pa mga sundalo nga sakop si batalyun-na mga iya ngan agrilibutan-nay to mga iya. ²⁸Naghugkasan to si panaptun-na ngan nagbistihan si hadi'anon pammakurumbot nga kulor igot. ²⁹Mangno aghimo mga iya likaw tikang si tangulon ngan nagpakuruna si Jesus. Agpa'antan-nay to mga iya utod bigahaw si kawatan tamburo' pinakasiptir ngan agparapanluhod mga iya atubang si iya ngan sigi-na mga iya panlangkag, “Malanga pa kunta' i kinabuhi'-na si hadi'-na si mga Hebro!” ³⁰Agparapanrukda'an-nay to mga iya sa'uru'addangan ngan nagparasiyuhan si bigahaw-na nga iya mismo i nagparapapakol si Jesus. ³¹Pagkatapos si pagparapanlangkag-na, naghugkas i nagpakurumbot ngan nagbadu'an gihapon si kalugaringun-na panapton. Mangno agbawa-nay to mga iya pan gawas basi' apapako' si kudos.

Nagpapako' si Jesus si Kudos

Markos 15:22-32; Lukas 23:33-43; Juan 19:17-24

³²Si pagparalalangngan-na mga iya, aniya' satupu'-na mga iya a'a nag'arunan Simon nga taga sunsari'i si syudad Cirene ngan agpirit-nay to mga iya pagpalangkit si kudos-na si Jesus. ³³Anakka mga iya si tagudtod nag'arunan Golgota, nga i kahulugan-na takuluk-na si minatay. ³⁴Ngan ari na mga iya, agpa'inum-na kunta' mga iya si Jesus bino nga nagsalakutan si mapa'it hirbo.^f Pero ngan pakatimtim-na sito, andiri' dayon iya pag'inom. ³⁵Pakapapaku'-na mga iya si Jesus, agpararti-na mga iya i mga sul'ut-na pina'agi si ripa. ³⁶Katapos agpaningkulo' to pagbantay si iya. ³⁷Si takulukan-na si Jesus, agpadukut-na mga iya i sumbong kuntra si iya nga da'ito sito:

³⁸Aniya' liwat duwangan bandido nga nagpapako' si mga kudos-na tingpid si iya, i addangan ari si kawatan-na ngan i addangan may ari si kawiri-na.

³⁹Nagparatabri'an iya si mga manlalabay ngan nagparatamay. ⁴⁰Sigi mga iya panyayawit, “Ka'aw magpinugad nga bungkag-mo i templo ngan tindug-mo gihapon sallod si tallo allaw, salbaron i kalugaringun-mo! Pahaw'asa anan si kudos nan kon ungod kaw Dadi'-na si Diyos!”

⁴¹Purupariho liwat sinan i mga langkag-na si mga puno' paraghalad, si mga paragturo' bala'od pati' si mga mata'o kamabu'utan. ⁴²Sigi liwat mga iya panyayawit, “Sasalbar-na i la'in a'a, pero i kalugaringun-na lugod ga'i! Iya kuno' i Hadi'-na si Israel! Kinahanglan pahaw'as iya ina'anto anan si kudos nan basi' kami' agpanutu'o si iya. ⁴³Agtapod iya si Diyos. Kulawan-ta daw kon sapalipay-na pa iya kay agpinugad may iya nga Dadi'-na iya si Diyos. Kunta' salbar-na iya ina'anto.” ⁴⁴Bisan i mga bandido nga nagpamapako' tingpid si iya, agpangirog liwat pagtamay si iya.

I Kamatayun-na si Jesus

Markos 15:33-41; Lukas 23:44-49; Juan 19:29-30

⁴⁵Ngan ka'amudtuhan, anlu'om i bug'os pitak palibot ari mga tallo uras. ⁴⁶Pangalastris na, amahalling makusog si Jesus, “Eli, Eli, lama sabachthani?” nga i kahulugan-na, “Diyus-ko, Diys-ko, kapa'i may kay ag'ambanan-mo na ako?”^g

⁴⁷Ngan pakapamati'-na si ditangnga' magparapanunggo matapit si iya, agpaminugad to, “Agban'u-na sito a'a si Elias.”

⁴⁸Aniya' dayon addangan maglalahi pada'iray si Jesus. Agbawa iya ispungha hinumog si malassom na bino ngan agpatulu-nay to si adda lingkawan basi' anakka ari si bawa'-na si Jesus. ⁴⁹Ngan agpaminugad

^f 27:34 I nagtukoy *mapa'it hirbo*, iya i mirra nga nagpasalakot si bino para ga'i aka'abat si paddi. Kulawin si Markos 15:23.   ^g 27:46 Salmo 22:1

may i ditangnga', "Hala, angantahak kita kam. Kulawan-ta daw kam kon anakka si Elias pagsalbar si iya!"

⁵⁰Pakapahalling-na gihapon makusog si Jesus, agtugutan-na i kalugaringun-na espirito pag'amban.

⁵¹Ari si templo siray uras, hintak agisi' si duwa parti i pannalingkop kurtina tikang si dyata' diritso pan hawod. Abay'og i kalibutan ngan agkatirimpag i mga kapapangpangan. ⁵²Agpaka'abrihan i mga kwiba panlalabbugan ngan i mga bangkay-na si mga a'a nagtagama paghuwang si Diyos ka'urugan pabangon ngan agpakabalikan si dati kinabuhi'-na. ⁵³Pamagawas mga iya si mga kwiba-na, pero kahuman dina si pakabanhaw-na si Jesus i pamasallud-na si sagrado syudad ngan agpakulaw mga iya si malabbat a'a.

⁵⁴Ngan pakakulaw-na si sinturyon^h hasta si mga kahuruwangan-na maggwardya si Jesus si dimu'an mahinabo' dungan si paka'abat-na si linog, kinulbahan gayod mga iya ngan agpakapinugad, "Sigurado nga iyang nan i Dadi'-na si Diyos!"

⁵⁵Malabbat liwat ari mga danda magparapamantaw hamok si katalahan. Iyay nan mga iya i magparapamaya'-baya' si Jesus pagpanginano si mga kinahanglanun-na tikang pa si Galilea. ⁵⁶Huwang si mga iya kas Maria Magdalena, si Maria nga nanay-na kas Santiago pati' Jose hasta pa i nanay-na si mga dadi'-na si Sebedeo.

I Paglabong si Jesus

Markos 15:42-47; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42

⁵⁷Aniya' mayaman a'a nga taga sunsari'i si bungto Arimatea nag'arunan Jose, ngan addangan liwat iya si mga inadalan-na si Jesus. Ngan kuhan na, ⁵⁸padugok iya si Pilato pagpalako si bangkay-na si Jesus, ngan agmando' dayon si Pilato pagpumwan sito si Jose. ⁵⁹Aghaw'as-na si Jose i bangkay ngan agputus-nay to si baha'o binalli katsa. ⁶⁰Katapos aghulid-nay to si kalugaringun-na kwiba panlalabbugan nga naghimo mismo si pangpang ari. Agpaligid mga iya adda mahaya bato pagsagpo' si pwirtahan-na si naglabbugan ngan diritso mga iya pama'amban. ⁶¹Siray uras, agparapaningkulo' pa kas Maria Magdalena pati' i addangan pa Maria atubang si naglabbugan.

Nagpagwardyahan i Labong

⁶²Ka'asumuhan, nga iya i Bispira si Allaw Pandidiskanso, agbagat-na si mga puno' paraghalad pati' si mga Parisiyo si Pilato. ⁶³Agpinugad-nay to mga iya, "Sinyor, aka'intom kami' nga agpinugad ray bullu'on ray nga kahuman kuno' si katallo allaw, abanhaw iya. ⁶⁴Sanglit kinahanglan anmando' kaw

---

^h 27:54 Parti si *sinturyon*, kulawin si hawud-na si pahina 20.

nga pagpabantay si naglabbungan tubtob si katallo allaw kay kon gai, tingali pamada'iray i mga inadalan-na ngan larian-na mga iya pag'ala' i bangkay ngan panumatan-na i mga a'a nga abanhaw iya. Kon ahinabo' to, mas mara'at payto kabubullu'an kuntra si primiro nag'aku-na."

⁶⁵ Aminugad may si Pilato, "Hala, amabaya'a na kam hamok bisan pira mga sundalo. Tigbantayi-bi si mga iya pahalap i naglabbungan si pinakamahalap pa'agi sahimu-bi." ⁶⁶ Sanglit agpamada'iray mga iya ngan agpamantayan-na pahalap i labbong huwang i pag'anna' si pangngilalahanⁱ pagpasiguro nga kinaklaruhan kon nagtandog i nagpasirra bato basi' satistigusan-na si nagbilin bantay.

I Pakabanhaw-na si Jesus

Markos 16:1-8; Lukas 24:1-10; Juan 20:1-8

28 ¹ Ngan pakahaman-na si Allaw Pandidiskanso, pagdadanta' pa hamok si Duminggo nalong, pamada'iray kas Maria Magdalena pati' i addangan pa Maria si naglabbungan pag'usisa.

² Panakka-na mga iya ari, hintak anlinog makusog tungod si anghel-na si Paragdalom nga pan hawod tikang si langit. Agdiritsoy to si naglabbungan, agpaligid-na i bato ngan agtingkulu'an-na. ³ Agdadanta' i bug'os puhu'-na pariho si kil'at ngan i sutana-na bali pagkaputi'. ⁴ Tungod si katalaw-na si mga gwardya si iya, nagpangadal to ngan agkadirismayo.

⁵ Agbagawan-na si anghel i mga danda, "Dakam agkataralaw. Akatu'an an ako nga agpara'anda'-bi si Jesus nga nagpapako' si kudos. ⁶ Ga'i na iya ato; abanhaw iya sigon si dati allingun-na! Paduguka kam ato ngan kulawi-bi i naghuliran si iya. ⁷ Katapos pada'iraya kam dayon ngan sumati-bi i mga inadalan-na: 'Abanhaw iya ngan agdahulo si ka'am pan Galilea, sanglit ari iya sakulawan-bi.' Iyay nan dimu'an i tigpasumat-na."

⁸ Sanglit agdadagmit i mga danda pag'amban si naglabbungan nga bali pa i mga katalaw-na, pero akasalakutan na si mahaya kalipayan. Diritso mga iya palahi pagsumat si mga inadalan-na. ⁹ Si pagparapanlalahi-na, hintak anupo' si Jesus si mga iya ngan aminugad, "Kumusta kam." Pamadugok to, katapos pamakupo' si kitiran-na ngan agpangampo' si iya. ¹⁰ Mangno agpinugad-na mga iya si Jesus, "Dakam agkataralaw. Pada'iraya na kam ngan sumati-bi i kabugtu'an-ko si pagtu'o nga pamada'iray mga iya si Galilea kay ari ako mga iya sakulawan-na."

I Bullo' Sumat-na si mga Gwardya

¹¹ Si palangngan-na si mga danda, aniya' si mga gwardya magpamalik pan syudad pagsumat si mga puno' paraghalad mahi'unong si dimu'an

---

ⁱ **27:66** I *nagpa'anna' pangngilalahan* naghimo pina'agi si pagpa'ingkot mahaya ulang nga nagpatungko si tinunaw kandila' kon singnga nagpamarka i silyu-na si Kungsiho pagpasiguro nga kon aniya' magtandog, gai na apabalik si dati.

mahinabo'. ¹²Agtiriripon dayon i mga puno' paraghalad pati' i mga mata'o kamabu'utan ngan agkurunsabo. Agsuhulan-na mga iya i mga sundalo mahaya kantidad ¹³huwang i tugon, "Kinahanglan i pinasumat-bi nga agpamada'iray i mga inadalan-na ngan dabwi, ngan ag'ala'-na mga iya i bangkay si pakapaturi-bi. ¹⁴Kon sapakalihan-nay to hurub-hurob si gubirnadador, ata'o kami' pagpalipay si iya nga matala pa kam si samok." ¹⁵Sanglit agkarawat-na si mga sundalo i kwarta ngan agpanunud-na i tugon si mga iya. Ngan yaynan isturya agsara si dimu'an mga Hebro hasta pa ina'anto.

I Panlihugan-na si Jesus si mga Inadalan

¹⁶Mangno agpamada'iray si Galilea i unsi inadalan, ari si dati bukid nagsumat-na si Jesus. ¹⁷Pakakulaw-na mga iya nga agdadara'on si Jesus, agpangampo' to pero aniya' gihapon si mga iya nga agpanduda pa. ¹⁸Pero padugok si Jesus si mga iya ngan diritsoy to agpanu'inan-na, "Nagpumwan na si ako i dimu'an gahom si langit pati' ato si kalibutan. ¹⁹Sanglit pada'iraya kam si dimu'an nasyon ngan bisan singnga kam akatakka, anganda'a kam mga a'a nga magin inadalan. Buhatu-bi nan pina'agi si pagbunyag si mga mag'ako' si arun-na si Tata', si Dadi' pati' si Espirito Santo ²⁰ngan pina'agi liwat si pagturo' si mga iya pagtuman si dimu'an nagmandu'-ko si ka'am. Sigurado gayod nga aghuwang ako pirmi si ka'am hasta pa si katapusan-na sito panahon."

I Mahalap Sumat Nagsurat-na Si Markos

Pagbulig Pagsabot Sito Libro

Si Markos addangan nga aniya' kaya-na. Akatu'anan kita parti sito tungod kay i magpanutu'o pirmi agbararagat ari si ruma'-na mga iya si nanay-na nag'arunan Maria (Buhat 12:12). Kabulig-bulig-nay to kas Pablo pati' Bernabe si primiro bisis pagparapasamwak-na mga iya si mahalap sumat (Buhat 13:5) pero pa'amban iya si kas Pablo ari si Perga kay pabwilta dina iya pan Jerusalem. Akapabido' to gayod si Pablo sanglit ngan si kaduwa bisis pagpasamwak-na mga iya, ga'i anugot si Pablo si karuyag-na si Bernabe nga pinabaya' gihapon si Markos. Tungod sinan, agkabalag si Pablo pati' si Bernabe (Buhat 15:36-39). Pero agkalaro nga si kaliyat-liyatan agkarawat-na gihapon si Pablo si Markos (Col 4:10; 2Tim 4:11).

Akatu'anan liwat kita nga si Markos kahuwang-huwang-na si Pedro (1Ped 5:13). Malabbat i mag'arabuyon, huwang na i magpakadahulu'an manniripon pag'ampo', nga si Pedro i nag'inala'an-na si Markos si mga allingon pati' si mga nagbuhat-na si Ginu'o. Ag'inala'-nay to tikang si mga nagturu'-na si Pedro.

Yayto Ebanghelyo agsurat-na si Markos ngan 50 AD (mga 20 anyos kahuman abanhaw si Jesus). Agsurat-nay to para si mga ma'in Hebro, labihan na i mga taga Roma, sanglit diki'it hamok ato i nagpahuwang-na si makigpasumat-na si Diyos ari si Kada'an Kasuratan kumparar si tawa'-na si Mateo o si Lukas. Ag'isplikar iya parti si mga Hebruhanon allingon pati' si kabatasanan-na si mga Hebro basi' akasabot i mga ma'in Hebro (3:37; 5:41; 7:1-4,11,34).

Ato sito Ebanghelyo, agpasabot si Markos nga si Jesus i Dadi'-na si Diyos. Akapamatu'uran to pina'agi si bali kapambihira gahum-na si Jesus nga kinakulawan pina'agi si mga makagagahom buhat-na, si pagda'ug-na kuntra si mga mara'at espirito pati' si pagpasaylu-na si mga sala'-na si a'a. Aruyag si Markos pagpasabot si kita nga si Jesus pirmi agbuhat si mahalap sanglit urog i pag'isturya-na parti si mga buhat-na si Jesus kuntra si mga nagturu'-na. Agpakatu'an mismo si Jesus hi'unong si kalugaringun-na pina'agi si pagsumat-na nga iya i Pinili' A'a nga ga'i pada'ito si kalibutan basi' nagsirbihan pero basi' iya i magsirbi ngan basi' sapumwan-na liwat i kinabuhi'-na paglukat si malabbat a'a (10:45).

I mga impurtanti sa'adalan-ta ato sito Ebanghelyo: 1. I pagpamatu'od nga si Jesus ungod Dadi'-na si Diyos (1:1,11; 3:11; 5:7; 9:7; 12:1-11; 13:32; 15:39) 2. I

pagparatugun-na si Jesus nga ga'i pagsumat nga iya i Tinu'inan Mannanalwas (1:34-44; 3:12; 5:43; 7:36-37; 8:26,30; 9:9) 3. I kina'iya-na si Jesus bilang ungod a'a (3:5; 6:6,31,34; 7:34; 8:12,33; 10:14; 11:12) 4. I kasakitan aragihan-na si Jesus ag'alagad si katuyu'an-na si Diyos (8:31; 9:31; 10:33) 5. I mga surunurunta kam bilang mga inadalan-na si Jesus (8:34-9:1; 9:35-10:31; 10:42-45) 6. I kadilikaduhan-na si Jesus si magpanguntra si iya (12:12; 14:1-2; 15:10).

I Pagtunga'-tunga' Sito Libro

1. I Nagsumat-na si Juan Paragbunyag hasta i Pagbunyag pati' Pagtintar si Jesus (1:1-13)
2. I Pagpasamwak-na si Jesus ari si Galilea (1:14-6:29)
3. Patala Dahulo si Jesus si Galilea (6:30-9:32)
4. I Pagbwilta-na si Jesus ari si Galilea (9:33-50)
5. I Pagpasamwak-na si Jesus ari si Judea pati' Perga (10:1-52)
6. I Pagsallud-na si Jesus si Jerusalem pati' i Pag'ampu'-na ari si Getsemane (11:1-14:42)
7. I Pagdakop, Pagbista pati' Pagpapako' si Jesus (14:43-15:47)
8. I Pagkabanhaw, i mga Tugon pati' i Pag'alsa pan Langit (16:1-20)

I mga Nagsumat-na si Juan Paragbunyag

Mateo 3:1-11; Lukas 3:2-16

1 ¹I tinikangan-na si mahalap sumat nga si Jesus i Tinu'inan Mannanalwas pati' i Dadi'-na si Diyos: ²Aniya' nagsurat-na si paragsumat Isaias siray panahon nga agpahalling i Diyos pada'iray si Dadi'-na:

Aniya' paragsumat-ko nga padahulu-ko si ka'aw paghawan si pangngagihan-mo.^a

³Awiray iya si disyirto ngan agparapasamwak, "Hawani-bi i aragihan-na si Paragdalom; tadungu-bi i lalan ralangnganan-na."^b

⁴Mangno a'ungod to anan si Juan. Agparabunyag iya ari si disyirto ngan agparawali si mga a'a nga kinahanglan mga iya agbasol huwang si pagbag'o ngan agpabunyag basi' apasaylo i mga sala'-na.

⁵Ka'urugan si magpangistar si Jerusalem i magdayo si iya ngan da'inan may i ditangnga' pa mga kaburubungtuhan si Judea. Kahuman si pagparapangumpisal-na mga iya, agbunyagan-na^c mga iya si Juan ari si Suba' Jordan.

^a 1:2 Mal 3:1   ^b 1:3 Isa 40:3   ^c 1:5 Si kabatasanan-na si mga Hebro, aniya' la'in katuyu'an-na si pagbunyag kuntra si pagbunyag Kristiyano. Agsob i mga nagbunyagan i mga ma'in Hebro si laha' nga ag'ako' na si Hebruhanon pagtu'o. I kabatasanan-na mga iya pagpatugnob si buwahi', iya i pagpakulaw si gawas nga naghugasan na i a'a si mga sala'-na.

⁶Agbado' si Juan si hiniro hinimo tikang si barahibu-na si kamel ngan agpaha iya tikang si anit-na si hayop. I kinakan-na duron pati' anira'.
⁷Yayto liwat i nagparasumat-na: "Aniya' mabantog kahuman si ako nga mas labaw pa i gahum-na. Ma'in ngani' ako angay bisan pagbak'ad si sintas-na si sapatus-na. ⁸Agbunyagan-ko kam parti si buwahi', pero burunyagan-na i mga a'a pagpa'ayop si Espirito Santo."^d

I Pagbunyag pati' Pagtintar si Jesus

Mateo 3:13-17; 4:1-11; Lukas 3:21-22; 4:1-13

⁹Sinan mga uras, anakka si Jesus tikang si Nasaret, adda baryo si prubinsya Galilea ngan agpabunyag iya si Juan ari si Suba' Jordan.
¹⁰Ngan pakatuwa'-na si Jesus si buwahi', sakulawan-na i pag'abri-na si langit ngan i Espirito Santo pan hawod pada'iray si iya pariho si adda sarampati. ¹¹Aniya' liwat kinabati'an busis tikang si langit nga agpinugad, "Ka'aw i Dadi'-ko^e nga hinigugma'-ko. Alipay gayod ako si ka'aw."
¹²Agpirit-na dayon iya si Espirito pagpada'iray si disyrirto, ¹³ngan ag'istar iya ari sallod si kwarinta diyas. Agparatintar-na iya si Satanas ngan aniya' liwat ari mga ma'isog hayop, pero agpara'ataman-na iya si mga anghel.

I Pag'agda-na si Jesus si Primiro mga Inadalan

Mateo 4:18-22; Lukas 5:2-11; Juan 1:35-42

¹⁴Kahuman pagpriso si Juan, pada'iray si Jesus si Galilea, ngan agpasamwak-na i mahalap sumat-na si Diyos. ¹⁵Agpinugad iya, "Anakka na i uras. Matapit na gayod i paghadi'-na si Diyos. Agbasula kam huwang si pagbag'o ngan anutu'uha kam si mahalap sumat."

¹⁶Ngan pagparalalangngan-na si Jesus si bihing-na si Danaw Galilea, sakulawan-na i magdingsirarihan Simon pati' Andres. Agtaktak-na mga iya i pukut-na siray uras kay pandaying may i mga paka'allum-na.
¹⁷Agban'u-na mga iya si Jesus, "Tuwa kam, amaya'a kam ngan agsunura kam si ako basi' sapabawa-ko kam malabbat a'a pagtapod si Diyos pariho si kalabbat-na si daying nga sabawa-na si pukut-bi nan." ¹⁸Mangno, aglabbahan-na dayon mga iya i mga pukut-na ngan amaya' si Jesus.

¹⁹Ngan pira pa hamok i mga pitad-na, sakulawan-na namay si Jesus kas Santiago pati' Juan nga mga dadi'-na si Sebedeo. Agparaladlad mga

^d 1:8 Parti si *espirituhanon pagbunyag*, kulawin i pagsabi-na sinan si Jesus ari si Buhat 1:5 pati' i pagtuman sinan ari si Buhat 2:1-4. ^e 1:11 Si kada'an mga panahon, kon agtu'in i hadi' si addangan si gamhanan pwisto agbuwanan-na si titulo, *Dadi'*. Agda'inan liwat sinan i Diyos pagpublikar kon ay i katungdanan-na si Jesus. Pwira si kinabati'an busis (Mateo 3:17; 17:5; Buhat 13:33), i duwa pa hinabo' nga magpamatu'od sinan, iya i pagbanhaw si iya (Roma 1:4) pati' i pag'alsa si iya pan langit (Hebro 1:3-5).

iya si mga pukut-na ari si paraw-na mga iya. ²⁰Agban'u-na dayon mga iya si Jesus, ngan diritso ag'ambanan-na i tatay-na mga iya Sebedeo hasta i mga kabulig-na ari si paraw, ngan amaya' mga iya si Jesus.

I Pagpapinda-na si Jesus si Mara'at Espirito

Lukas 4:31-37

²¹Pada'iray kas Jesus si syudad Capernaum. Ngan panakka-na si Allaw Pandidiskanso, pasalod kas Jesus si sinaguga ari pagturo'. ²²Ag'usa i mga a'a kay si pagturu'-na, akapariho iya si addangan nga aniya' pwirsa-na si mga allingun-na pagpasunod, ma'in pariho si mga paragturo' bala'od.

²³Mangno, aniya' lalla paluwa' ari si sinaguga nga nagbawa-bawa mara'at espirito. Anurakaw to makusog, ²⁴“Ay ba' gayod i tuyu'-mo si kami', Jesus taga Nasaret? Pada'ito ba' kaw pagtapok si kami' pan impyirno? Sakilala-ta kaw. Ka'aw i Sagrado A'a nga nagpabawa-na si Diyos.”

²⁵Animol si Jesus, “Dakaw pararibok! Papindaha anan si iya!”
²⁶Tinakka i lalla si buntug-na ngan agpakurug-kudug-na iya si mara'at espirito. Papinday to dayon si iya bawa i pagturakaw.

²⁷Kinulbahan ngan agpangusa gayod i dimu'an mga a'a sanglit agsipurupatilaway mga iya, “Ay ba' to? Adda ba' to baha'o pagturo' nga aniya' gahum-na? Samandaran-na bisan i mga mara'at espirito ngan agpansunod si iya.” ²⁸Sanglit, ga'i agliyat, abantog dagos si Jesus si bug'os Galilea.

I Pagbulung-na si Jesus si Malabbat A'a

Mateo 8:14-17; Lukas 4:38-43

²⁹Ngan paguwa'-na kas Jesus si sinaguga, pamadc'iray mga iya diritso si ruma'-na kas Simon pati' Andres, nga aghuruwang mga iya kas Santiago pati' Juan. ³⁰Aglibbak i ugangan-na danda si Simon tungod kay mapanas iya. Agsumatan-na mga iya si Jesus nga maburong i ugangan-na si Simon. ³¹Sanglit, duguk-na si Jesus i maburong ngan antanan-na si tamburo' pagpabangon. A'ala' i panas-na ngan manginanoy to dayon pagkiwa para si mga iya.

³²Si pakatunud-na si allaw, agpamawa-na si mga a'a pada'iray si Jesus i dimu'an maburong hasta i mga a'a nga nagbawa-bawa si mga mara'at espirito. ³³Agtarambak ari siray ruma' i ka'aha'an si bug'os syudad ³⁴ngan malabbat i sapahalap-na si Jesus nga aniya' pala'in-la'in binati'-na. Malabbat liwat i nagpapinda-na mara'at espirito, pero ga'i naynan agpanugutan-na nga agpakayawit pa kay akatu'anan mga iya kon say iya.

³⁵Ngan mananalong na, pabangon si Jesus ngan pagawas iya si ruma'. Pada'iray iya si adda mamingaw lugar ngan ari agpara'ampo'. ³⁶Kata'ud-ta'uran, pagawas kas Simon pag'anda' si iya. ³⁷Ngan paka'anda'-na na mga iya, agpanumat to, “Nagpara'anda' kaw si mga a'a.”

³⁸Anaruman dina si Jesus, “Pada'iray kita kam si la'in lugar, ari si mga matapit baryo, basi' sapasamwak-ko liwat ari i allingun-na si Diyos. Iyay nan i tuyu'-ko si pagpada'itu-ko.” ³⁹Sanglit, aglibut-na mga iya i kaburubungtuhan si bug'os Galilea ngan agparawali si mga sinaguga ngan agparapamapinda si mga mara'at espirito.

I Pagbulong si Liprusuhon

Mateo 8:2-4; Lukas 5:12-14

⁴⁰Ngan ari kas Jesus si adda bungto, aniya' liprusuhon padugok ngan makimalu'oy si iya. Anluhod to atubang si iya ngan aminugad, “Sapahalap-mo gad ako, kon aruyag kaw.” ⁴¹Alu'oy si Jesus, sanglit agdu'unan-na si palat-na i lalla ngan aminugad, “Oho' gad, buhat-koy nan. Anhalapa!” ⁴²A'ala' dayon i liprusu-na ngan anlimpyo i puhu'-na.

⁴³Agpalitira-na dayon si Jesus i lalla, ngan bali i pagkapada'an-na, ⁴⁴“Agmatuha nga ga'i kaw akasumat si la'in a'a parti sito, pero pada'iraya si paraghalad ngan pakulawon si iya i puhu'-mo. Tighalara ari si nagmandu'-na si Moises para si manhalap basi' kinatu'anan nga nagparatuman pa i Bala'od.” ⁴⁵Pero pagawas to dina ngan agsumat-na i dimu'an mahi'unong si mahinabo'. Sanglit, tungod si kalabbat-na si magpara'anda' si Jesus, aglikay na hamok iya si pagparadurudulhog. Lugod, ag'istar hamok iya si mga mamingaw lugar. Pero, nagparadayo gihapon iya si mga a'a tikang si dimu'an lugar.

Agpalangngan-na si Jesus i Irapa

Mateo 9:2-8; Lukas 5:18-26

2 ¹Kahuman si pira allow, ngan pakabalik-na si Jesus si syudad Capernaum, sapamati'an-na si mga a'a nga anakka na iya. ²Sanglit malabbat magtiriripon si mga iyay ray ngan agparapasamwak-na i mga allingun-na si Diyos. Gana' na gayod lugar para si ditangnga' pa si sallod hasta si gawas-na si pwirtahan. ³Mangno aniya' magpanakka nga agpamawa irapa pada'iray si iya nga nagbayawan si patangan. ⁴Pero ga'i mga iya akatapat si Jesus tungod si kalabbat-na si a'a, sanglit amanahik mga iya si hagdán pan binubungan.^f Agbulsugan-na mga iya yungod si Jesus ngan ari agtuntun-na mga iya i irapa huwang si naglibbakan-na. ⁵Ngan pakakulaw-na si Jesus si pagtapud-na sito mga a'a, agpinugad-na i irapa, “No', nagpasaylo na i mga sala'-mo.”

⁶Aniya' liwat magpaningkulo' ari mga paragturo' bala'od nga agpanduda dina si iya. ⁷“Ay kay akapahalling to a'a da'inan sinan? Aglalabawan-na sito a'a i Diyos. Gana' makapasaylo si mga sala' kon ma'in hamok i Diyos.”

^f 2:4 Si kada'an mga panahon, binarrita lapok i mga binubungan nga naghimo pammalayahayan.

⁸ Sakatu'anan-na dayon si Jesus i isip-na si kada addangan si mga iya, sanglit agpantilaw-nay to, “Ay kay da'inan sinan i inisipan-bi? ⁹ Singnga sito i masayon: I pagpinugad sito irapa, ‘Nagpasaylo na i mga sala-mo’ o i pagpinugad, ‘Anungguha, addu'on naglibbakan-moy nan ngan alangngana?’ ¹⁰ Pero, basi' sakatu'anan-bi nga i Pinili' A'a aniya' gahum-na ato si kalibutan pagpasaylo si mga sala', palangngan-koy to irapa.” ¹¹ Mangno agpinugad-na i irapa, “Agtuninunga si ako. Anungguha, addu'on naglibbakan-moy nan ngan agbalika.” ¹² Anunggo iya, bitbit-na dayon i naglibbakan-na, ngan aglugaring iya pagawas nga kinakulawan si dimu'an ari. Ag'usa gayod i dimu'an ngan agparadayaw-na mga iya i Diyos, si pagpinugad, “Ga'i pa gayod kami' akakulaw pariho sito tikang si katikang!”

I Pag'agda-na si Jesus si Levi nga Nag'arunan Liwat Mateo

Mateo 9:9-13; Lukas 5:27-32

¹³ Si utro bisis paglalangngan-na si Jesus si bihing-na si danaw, nagburungyuran iya si kalabbatan ngan agparaturu'an-na. ¹⁴ Si pagparalalangngan-na, samasiran-na namay si Levi, i dadi'-na si Alfeo, nga agparatingkulo' si pwistu-na si pannunukutan-na buhis. Agpinugad-na iya si Jesus, “Amaya'a ngan agsunura si ako.” Anunggo si Levi ngan amaya' si iya.

¹⁵ Mangno aniya' allaw nga ari kas Jesus si ruma'-na kas Levi. Malabbat i pamadugok paragsukot buhis^g pati' mga nagpaminugad makasasala'^h ngan makitangka' si iya pagkakan huwang si mga inadalan-na kay malabbat na si iya magparapamaya'-baya'. ¹⁶ Si pagpamangan-na, pamalabay i mga paragturo' bala'od nga mga Parisiyo. Ngan pakakulaw-na mga iya nga agkakan si Jesus huwang si da'ito klasi mga a'a, amatilaw mga iya si mga inadalan-na, “Ay kay makihuwang iya pagkakan si mga paragsukot nan buhis pati' si mga makasasala' nan?”

¹⁷ Ngan pakakatu'an-na sinan si Jesus, mismo iya i manaruman, “Ma'in i mga mahalap a'a i magpanginahanglan duktor, kundi' i mga maburong dina. Ga'i ako pada'ito pag'agda si magpaminugad nga matadong mga iya a'a, kundi' pada'ito ako pag'agda si mga makasasala'.”

Nagpatilawan si Jesus Mahi'unong si Pagpu'asa

Mateo 9:14-15; Lukas 5:33-35

¹⁸ Siray, aniya' mga nagpili' allaw si pagpu'asa basi' gana' la'in kinapinsaran pwira hamok si Diyos. Agsunod sito pamatasan i mga

---

^g 2:15 I *paragsukot buhis* ma'in tarapuran kay traydor si nasyun-na. ^h 2:15 Aniya' mga sala'-na sinan mga a'a pariho si bisan say aha'a pero mga iya i *nagpaminugad makasasala'* tungod kay ma'in mga iya rilihuso.

inadalan-na si Juan Paragbunyang pati' i mga Parisiyo. Sanglit, aniya' pamadugok ngan agpamatilaw si Jesus, “Ay kay ga'i agsunod i mga inadalan-mo si kabatasanan pagpu'asa pariho si nagbuhat-na si mga inadalan-na si Juan Paragbunyang pati' si inadalan-na si mga Parisiyo?”

¹⁹Anaruman si Jesus, “Ga'i may gad ahimo nga ga'i amangan i mga imbitadu-na si kinasal lalla kon awinan pa iya. Basta nga huwang payto si mga iya, ga'i pa mga iya pwidi agpu'asa. ²⁰Pero ma'in na pira arala'on na i makapariho si kinasal lalla, ngan sinan allaw, iya na dina i angay pagpu'asa-na si mga inadalan-ko.”

I Pagkarawat si Baha'o Pagturu'-na si Jesus

Mateo 9:16-17; Lukas 5:36-39

²¹Agsumatan-na liwat mga iya sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Gana' magpatangbil si baha'o hiniro si adda kada'an na bado'. Kay kon da'ito sito i pagtangbil-mo, gisi'-na gihapon i badu'-mo si nagpatangbil-mo kay ga'i angagwanta i kada'an si baha'o. Mas mara'at to kagisi'an kuntra si dahulo.”

²²Agsumatan-na mga iya si adday to pa: “Gana' magpa'isi si baha'o irimnon si kada'an na anit pangngingisihan, kay amura' to kon pa'isi-mo, mangno aburhat i pangngingisihan ngan akarag i irimnon. Ma'in da'inan sinan. Angay si baha'o irimnon nga baha'o may i pangngingisihan.”

Kon Say i Paragdalom si Allaw Pandidiskanso

Mateo 12:1-14; Lukas 6:1-11

²³Sin adda, pabalatas kas Jesus si kapatagan nga akatuman si Allaw Pandidiskanso. Sigi pangattos i mga inadalan-na si mga matahak uhay-na si trigo ngan sigi panilsi'. ²⁴Aniya' mga Parisiyo magrikلامo si iya, “Kulawin ngani' nan! Ay kay agkattos mga iya si Allaw Pandidiskanso bisan kon sakatu'anan-bi nga supak nan si bala'od?”

²⁵Anaruman may dina si Jesus, “Ga'i ba' sabasa-bi kon ay i nagbuhat-na siray si David ngan kinulang iya tubtob alinganto hasta i mga kahuruwangan-na? ²⁶Siray panahon, ngan si Abiatar i gilalabawi paraghalad, pasallod si David si pangngangampu'an tulda' ngan angaddo' si pan nagla'in para si Diyos. Agkakan-nay nan nga i mga paraghalad hamok i tugot pagkakan sinan ngan agbuwanan-na pa liwat i mga kahuruwangan-na. Pero ma'in nan sala' para si mga iya.”

²⁷Si katapus-tapusan, aminugad si Jesus si mga iya, “Sayod kita nga naghimo i Allaw Pandidiskanso para si kahalapan-na si a'a ma'in nga naghimo i a'a para si kahalapan-na si Allaw Pandidiskanso. ²⁸Sanglit kon i Pinili' A'a i Paragdalom si bisan ay, iya pa ba' i Allaw Pandidiskanso?”

ⁱ 2:26 Si Grikuhanon: *ruma'-na si Diyos*. Kulawin si pahina 610.

3 ¹Si adda bisis nga pasallod si Jests ri sinaguga, aniya' lalla ari nga piyapi i tamburu'-na. ²Aniya' liwat mga a'a ari magparapanganda' rason nga sapa'akusar-na mga iya si Jesus si pagtrabaho si Allaw Pandidiskanso. Sanglit agtigamanan-na gayod mga iya kon pahalap-na si Jesus i lalla. ³Pero agpinugad-na dina si Jesus i piyapi tamburu'-na, "Pada'ituha si dahulu'an."

⁴Mangno aminugad si Jesus si mga iya, "Singnga sito i nagpatugot si bala'od si Allaw Pandidiskanso: Pagbuhat kahalapan o karat'an? Pagpanginano si a'a basi' asalbar i kinabuhi'-na o amatay to nga bulag si Diyos?" Pero tungod kay ga'i mga iya aruyag pagpa'ubos si mga kalugaringun-na, ga'i na hamok mga iya agparapanibu'-sibo'. ⁵Amuslong si Jesus si mga iya, ngan bali gayod kabidu'-na kay makudat gayod i mga takuluk-na. Sanglit katambahan i kasina-na si mga iya. Katapos agmandaran-na i lalla, "Buklaron tamburu'-moy nan." Agbuklad-na si lalla, ngan anhamis gihapon i pustura-na si tamburu'-na pariho si dati. ⁶Sanglit pamagawas i mga Parisiyo ngan agtikang dayon mga iya pagplano huwang si mga sakop si partido nga tinindug-na pa si Hadi' Herodes kon pinapa'i sapatatay-na mga iya si Jesus.

Kalabbatan i Mamaya' si Jesus

Mateo 12:15-16; Lukas 6:17-19

⁷Palitira kas Jesus huwang i mga inadalan-na pada'iray si danaw, ngan bali labbat si mga taga Galilea i mamaya' si mga iya. Tungod kay abantog i mga binuhatan-na si Jesus, malabbat liwat i magpandayo si iya. Aniya' sito mga taga Judea, ⁸huwang na mismo i mga taga Jerusalem, hasta pa i mga taga prubinsya Idumea pati' i magpangistar si dambila'-na si Suba' Jordan. Agpamada'iray liwat i magpangistar palibot si mga syudad Tiro pati' Sidon. ⁹Sanglit agsumatan-na i mga inadalan-na pag'andam adda si mga madiki' paraw ari, kay nagparadarusong na iya si mga a'a. ¹⁰Malabbat i sabulung-na, sanglit agparasusuksok i ditangnga' pa mga binati'on basi' aka'antan mga iya si Jesus. ¹¹Bisan sumiran sakulawan-na si mga mara'at espirito si Jesus, agpa'akkum-na mga iya i nagbawa-bawana ngan agpaturakaw-na, "Dadi'-na kaw si Diyos." ¹²Pero agdiri'-na dayon si Jesus i mga mara'at espirito pagparasumat pa kon say iya.

I Pagpili'-na si Dusi Apostol

Mateo 10:2-4; Lukas 6:14-16; Buhat 1:13

¹³Katapos, pasagka si Jesus si adda matapit tagudtod. Agban'u-na i mga saruyagan-na pagdugok si iya, ¹⁴ngan agpili' iya dusi. Agpanu'inanay to bilang mga apostol basi' sapabaya'-na ngan basi' salihug-na pagpasamwak si allingun-na ¹⁵ngan da'anan may basi' sabuwanan-na gahom pagpapinda si mga mara'at espirito. ¹⁶Yayto i dusi nagpili'-na: Si

Simon nga ag'arunan-na si Jesus, Pedro; ¹⁷si Santiago pati' si Juan nga mga dadi'-na si Sebedeo, nga agpangarunan-na si Jesus “Boanerges”, nga i kahulugan-na “Makusog pariho si dalugdog”; ¹⁸si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago nga dadi'-na si Alfeo, si Tadeo, si Simon nga sakop si grupu-na si mga Selote, ¹⁹pati' si Judas Iscariote i titraydor si Jesus.

Si Jesus pati' si Beelsebul

Mateo 12:25-29; Lukas 11:17-22

²⁰Ngan padulhug-na kas Jesus, pasallod mga iya si mga ruma'-na ngan naggurubukan gihapon iya, sanglit gana' uras-na mga iya bisan si pagkakan. ²¹Ngan pakabati'-na sinan si kaburugtu'an-na si Jesus, pamataliwan mga iya pag'ala' si iya, kay i pagkagasi-na mga iya nga akapay to.

²²Aniya' si magpanggurubok ari mga paragturo' bala'od nga man Jerusalem ngan agpaminugad, “Agbawa-bawa-na iya si Beelsebul nga prinsipi-na si dimu'an mara'at espirito, sanglit akapapinda iya si mga mara'at espirito.”

²³Sanglit, agban'u-na mga iya si Jesus pagtapit si iya, ngan agpaminugad-na, “Ga'i agpapinda-na si Satanas i mga kahuruwangan-na mara'at espirito.” ²⁴Mangno agpa'untali'an-na mga iya si Jesus pina'agi sito mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Kon aniya' nasyon nga ag'urunay i mga a'a-na, sigurado nga ga'i to akatunggo. ²⁵Ngan da'inan may si pamilya, kon ag'urunay i mga sakup-na sito, sigurado nga ga'i to akatunggo. ²⁶Kon agribildi mismo i mga kahuruwangan-na si Satanas, ngan agkaburulag mga iya, pinapa'i-na may pakatunggo si ginhadi'an-na? Ma'in ba' matapit na i katapusan-na? ²⁷Kundi', yayto i kamatu'uran: Gana' makasallod si ruma'-na si adda makusog lalla pagtangkaw si garamitun-na. Pero kon aniya' mas makusog pa nga sagapus-na iya dahulo, sigurado sabawa-na i dimu'an inanna'-na si ruma'.

²⁸“Sumatan-ta kam si kamatu'uran, sapaaylu-na si Diyos i dimu'an sala'-na si a'a, bisan pa i paglalabaw si Diyos. ²⁹Pero bisan say i magparapakara'at si arun-na si Espirito Santo, ga'i na gayod apasaylo. Baratunun-nay nan sala' hasta si kahastahan.” ³⁰Agsumat-nay nan si Jesus tungod si katuyuan-na mga iya pagpakara'at si Espirito Santo pina'agi si pagpinugad nga nagbawa-bawa dina iya si mara'at espirito.

I Nana-na pati' i mga Bugtu'-na si Jesus

Mateo 12:46-50; Lukas 8:19-21

³¹Siray uras anakka i nana-na pati' i mga bugtu'-na lalla si Jesus. Agparapanunggo mga iya si gawas ngan aniya' naglihug-na mga iya pasallod si ruma' pagban'o si Jesus. ³²Agtingkulo' palibot si iya i

magpanggubok. Mangno akasumatan si Jesus, “Awiray si gawas i nana-mo huwang i mga bugtu'-mo ngan appara'anda'-na kaw.”

³³Amatilaw dina iya, “Sakatu'anan-bi ba' kon kas say i nanay-ko pati' i mga bugtu'-ko?” ³⁴Mangno agdiritso amahalling si mga magpaningkulo' palibot si iya, “Atiya' si ka'am i nana-ko pati' i kabugtu'an-ko! ³⁵Kay bisan say i magtuman si katuyuan-na si Diyos, mga iya dina i kabugtu'an-ko' pati' nana-ko.”

I Isturya Hi'unong si Parasaburak

Mateo 13:1-9; Lukas 8:4-8

4 ¹Kahaman si pira allaw agtikang gihapon si Jesus pagturo' ari si bihing-na si danaw. Mangno tungod si kalabbat-na si magpanggubok si iya, pasang'at iya si adda paraw ngan aningkulo' kahuman pagpatukal-tukal sinan pan kalaluman yungod si pagtiripunan-na si mga a'a. ²Agpadayon iya si pagturo' si mga iya pala'in-la'in pina'agi si mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran. Yayto i adda si nagpanturu'-na: ³“Amati'a kam! Aniya' para'uma nga patakod basi' agsaburak. ⁴Si pagsaburak-na si uma-na, aniya' mga gahi' nga aka'anna' dina si lalan ngan agpamadugok i mga manuk-manok pagtuktok. ⁵Aniya' liwat mga gahi' nga aka'anna' dina si mga malambo bato nga manipis hamok i pitak-na si dyata'. Sanglit tulos to anudok tungod si kanipis-na si pitak. ⁶Pero ngan pamanas-na si allaw, alayong to dayon mga tinanom ngan a'uga tungod kay kulang i kalanga-na si mga gamut-na. ⁷Aniya' liwat mga gahi' nga aka'anna' dina si pitak nga aniya' pa mabilin mga gamut-na si simpot. Sanglit ngan panuduk-na si simpot, agsuputan-na dina si simpot i mga tinanom hasta nga ga'i akabuwa'. ⁸Pero aniya' may liwat mga gahi' nga aka'anna' si mahalap pitak. Sanglit mahalap i panuduk-na, anhaya ngan amuwa'. Aniya' sito mga mahalap pitak nga i kutsitsa-na agtraynta dubli kuntra si nagpasaburak, aniya' may magsaysinta, ngan aniya' may mag'addahatos.” ⁹Agtapus-na si Jesus i isturya-na si pagpinugad, “Si mga a'a makapamati', kunta' amati!”

I Katuyuan-na si mga Isturya nga Agtukoy si Kamatu'uran

Mateo 13:10-15; Lukas 8:9-10

¹⁰Ngan kas Jesus na hamok i mabilin ari, agpamatilaw i ka'agsuban kahuruwang-huwang-na huwang si Dusi kon ay i tinago' karuyag sidngun-na si mga isturya-na. ¹¹Anaruman si Jesus, “Nagpumwan-na si ka'am i pagsabut-bi nga iya i nagparatago' siray, kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si Diyos, pero nagparatago' payto si

---

J 3:35 Si Grikuhanon: *i mga bugtu'-ko lalla pati' mga bugtu'-ko danda*, ngan i nagtukoy sinan i mga nag'aku'-na si Jesus bilang kabugtu'an si pagtu'o.

mga ma'in pa angay papasakupon. Sanglit i mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran i nagparagamit-ko ¹²basi'

sigi hamok mga iya buruslungay, pero gana' mga sakulawan-na.

Sigi hamok paramati'ay, pero gana' mga sasabutan-na.

Kon ma'in da'inan sinan, abawa na kunta' mga iya pagtu'o si Diyos ngan apasaylo na kunta' mga iya.”^k

Ag'isplikar-na si Jesus i Isturya si Parasaburak

Mateo 13:18-23; Lukas 8:11-15

¹³Mangno aminugad si Jesus, “Kon ga'i kam anabot siray isturya, pinapa'i may pakasabut-bi si ditangnga' pa mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran? ¹⁴I nagpasaburak-na si para'uma, iya i allingon. ¹⁵Aniya' mga a'a nga akapariho si lalan kon singnga aka'anna' to mga gahi'. Si uras pakapamati'-na mga iya, anakka dayon si Satanas ngan ag'ala'-na si mga iya i allingon nga nagpasaburak si mga inisipan-na. ¹⁶Aniya' may magpakapariho si mga malambo bato nga manipis hamok i pitak-na si dyata'. Si uras si pagpamati'-na, mga malipayon dayon mga iya pagkarawat si allingon. ¹⁷Pero tungod kay mababaw hamok i gamot ato sito mga a'a, ma'in maliyat i pagti'us-na. Si panakka-na si mga kakurihan o ma'in ngani' si pagpasakit-na si la'in tungod si pagtutu'o si allingon, pa'amban dayon mga iya si mga pagtutu'u-na. ¹⁸Aniya' namay magpakapariho si pitak nga aniya' mga titudok simpot. Iyay nan i mga a'a nga akapamati' pahalap si allingon ¹⁹pero si katapus-tapusan agparasalod si mga iya i kabaraka si pagpanginabuhi', i daya'on kalipayan-na si kayamanan hasta pa i dimu'an mga sasindakan-na. Iyay nan dimu'an i makapugong si pagtubu'-na si allingon, sanglit ga'i akabuwa'. ²⁰Pero aniya' mga a'a magpakapariho kamutangan si mahalap pitak. Agpakapamati' to si allingon ngan ag'aku'-nay to gayod, sanglit mahalap i pagbuwa'-na. Aniya' sito nga i kutsitsa-na si allingon agtraynta dubli, aniya' may magsaysinta, ngan aniya' may mag'addahatos.”

I Lampara si Dilalum-na si Batiya'

²¹Agpadayun-na si Jesus i mga allingun-na, “Say i magsulsol lampara para hamok tambunan-na si adda batiya' o ma'in ngani' agpa'anna'-na dina si dilalum-na si katri? Lugod, agpa'anna'-nay to si tama' pamma'anna'an. ²²Pariho si mga allingun-ko, bisan kon nagparatago' ina'anto, akaguwa' to gihapon ngan kinakulawan, ngan bisan kon nagparatambunan, abaway to si pangulawan-na si dimu'an. ²³Si mga a'a makapamati', kunta' amati'!”

²⁴Agpinugad-na liwat mga iya, “Tuninungi-bi pahalap i mga sapamati'an-bi! Bisan ay i nagsukulan-bi, iya may i surukulan pagpabalik

^k 4:12 Isa 6:9,10

si ka'am nga aniya' pasubra-na. ²⁵Bisan say i aniya', iya i binuwanan pa; pero bisan say i gana', hasta pa i diki'it tawa'-na, inala' pa tikang si iya."

I Isturya Hi'unong si mga Magpanubo' Gahi'

²⁶Agpadayon gihapon si Jesus pag'isturya, "I paghadi'-na si Diyos, akapariho sito: Aniya' lalla magpasaburak si gahi'-na. ²⁷Bisan kon i nagpanginanu-na hamok i ka'agsuban buhat-na allaw sangom, agpadayon i pagtuduk-na ngan sigi tutubo' i mga tinanom-na. Pero ga'i iya akatu'anan kon pinapa'i nan ahimo. ²⁸I pitak mismo i magpahaya si mga tinanom basi' amuwa'. Si primero anudok, mangno anubo', ngan si katapusan, iya i pagbuwa'-na. ²⁹Ngan kon matahak na i buwa'-na, sa'asyab-na na kay uras na si pag'ani."

I Isturya Hi'unong si Lisu-na si Mustad

Mateo 13:31-32; Lukas 13:18-19

³⁰Agpatilaw si Jesus, "Ay pa ba' i pinakumpararan-ko si paghadi'-na si Diyos? Ay pa ba' isturyaha nga agtukoy si kamatu'uran i garamitun-ko pag'isplikar sito? ³¹Akapariho si lisu-na si tinanom mustad, nga iya i pinakamadiki' liso si kalibutan nga satanum-bi. ³²Pero kon anubo' to liso, iya i adda pinakamahaya si dimu'an tinanom. Aniya' sito mamahaya sanga-na nga pwidi sa'ansalahan-na si mga manuk-manok." ³³Malabbat pa purupariho sito mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran i naggamit-na si Jesus pagpasamwak si allingun-na tubtob si sakaya-na mga iya pagsabot. ³⁴Gana' pinahallingan-na nga ga'i aggamitan-na sito klasi mga isturya; pero ngan mga iya na hamok si mga inadalan-na, ag'isplikar iya si dimu'an.

I Pagpahuda'-na si Jesus si Madlos

Mateo 8:18,23-27; Lukas 8:22-25

³⁵Ngan kasanguman sinan mismo allaw, agpinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, "Patalabok kita kam pan dambila'." ³⁶Sanglit, pa'amban mga iya si kalabbatan. Pamasang'at i mga inadalan-na ari si paraw nga ari andang si Jesus, ngan agpamataliwan. Aniya' liwat mga la'in paraw magpamaya' si mga biyahi-na. ³⁷Kata'ud-ta'uran, hintak angusog i bariyo, amuk'ay i mga mahaya alon nga salakay-na i paraw hasta nga mapapannu'on to. ³⁸Pero mahalap dina i pamaturi-na si Jesus nga di'ulunan pa gayod ari si ulin-na si paraw. Sanglit agpukaw-na iya si mga inadalan-na ngan agpamatilaw si iya, "Ma'istro, ga'i ba' kaw agmalasakit si kami'? Matutulluron na kita kam!"

³⁹Anunggo si Jesus ngan pugung-na i bariyo, "Pahuwaya!" ngan agmandaran-na liwat i mga alon, "Anlinawa!" Angalma i bariyo ngan hintak anlinaw. ⁴⁰Mangno pinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, "Ay kay agkataralaw kam? Ga'i pa ba' kam hamok gihapon agtapod?"

⁴¹Bali haya i katalaw-na mga iya bawa i pag'usa ngan agsipurupatilaway, “Ay ba' to iya? Bisan i bariyo pati' i mga alon agpansunod si iya!”

Agpahalap-na si Jesus i Nagbawa-bawa A'a

Mateo 8:28-34; Lukas 8:26-39

5 ¹Ga'i agliyat, anakka kas Jesus si dambila'-na si danaw, ari si lugar-na si mga Gerasenes.¹ ²⁻³Pasalta-na si Jesus si paraw, aniya' dayon sapantawan-na lalla nga pagawas pa hamok tikang si adda si mga kwiba panlalabungan kon singnga iya agpara'istar. Nagbawa-baway nan si mga mara'at espirito ngan gana' makagapos si iya bisan pa kadina. ⁴Pirmi na nagparagapos i tamburu'-na pati' i kitid-na pero parapuknut-na hamok ngan agparabuka-na i pu'un-na si kadina ari si kitid-na. Gana' makapugong si iya tungod si kakusug-na. ⁵Allaw sangom, sigi hamok iya layaw-layaw ari si mga panlalabungan pati' si mga katagudturan, nga sigi hamok turakaw ngan para'unay-na agsamad si bato i puhu'-na.

⁶Ngan pakakulaw-na may si lalla si Jesus ari si katalahan, alahi iya pagtupo' ngan anluhod atubang sito ⁷huwang i pagturakaw, “Ay i tuyu'-mo si ako, Jesus, Dadi'-na si Gilalabawi Diyos? Agsumpa'a si Diyos nga ga'i ako agpasakitan-mo!”

⁸Akapinugad iya sinan tungod si pagmandar-na si Jesus, “Hoy! Ka'aw, yawa' kaw, pa'ambana anan si puhu'-na!”

⁹Mangno agtilaw-na iya si Jesus, “Say i arun-mo?”

Anaruman may i lalla, “Kalabbanan. Iyay nan i arun-ko, kay bali kami' labbat!” ¹⁰Mangno sigi hamok iya pakimalu'oy si Jesus nga ga'i pagtabrog si mga mara'at espirito pagawas siray lugar.

¹¹Aniya' magtarambak kabaktinan matapit ari nga agparapamu'ad si bihing-na si tagudtod. ¹²Agparapakimalu'oy i mga mara'at espirito si Jesus, “Pabawahon kami' pada'iray si kabaktinan ray ngan tugutin kami' nga akabalyo si mga puhu'-na.” ¹³Sanglit agtugutan-na mga iya. Pamaguwa' i mga mara'at espirito ngan diritso pamabalyo si kabaktinan. Mangno palahi i bug'os grupo, mga dos mil dimu'an, pada'iray si pangpang diritso si buwahi' ngan agkaralimbo.

¹⁴Pamalahi i mga magpangataman si kabaktinan pan syudad hasta si katahuk-tahukan ngan agpamakatu'an nga aniya' hinabo'. Sanglit agpamada'iray i mga a'a pagpanginsayod. ¹⁵Ngan panakka-na mga iya ari si Jesus, sakulawan-na mga iya i lalla nga ga'i na nagbawa-bawa si kalabbanan mara'at espirito. Agparatingkulo' to, aniya' na badu'-na,

---

¹ 5:1 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga i maka'anna' dina: *si lugar-na si mga Gadareno* kay agtapit i duwa syudad Gadara pati' Gerasa. Kulawin si Mateo 8:28; Lukas 8:26 pati' si mapa si pahina 22.

ngan mahalap na gayod i paminsada-na. Ngan tungod sinan, bali mga katalaw-na mga iya. ¹⁶Padayon pagpasayod i mga magpakakulaw si ungod hinabo' kon pinapa'i anhalap i nagbawa-bawa ngan kon pinapa'i apirwisyo i mga baktin-na. ¹⁷Sanglit agtikangan-na si mga a'a pagpakimalu'oy si Jesus nga kon pwidi pa'amban iya si mga lugar-na.

¹⁸Ngan panakay-na si Jesus si paraw, makimalu'oy i nagbawa-bawa, "Pwidi ba' ako sapabaya'-mo?"

¹⁹Pero andiri' si Jesus. Agpinugad-nay to dina, "Agbalika na si mga kaburugtu'an-mo ngan sumatin mga iya si mahaya nagbuhat-na si Paragdalom para si ka'aw, ngan sumatin liwat si kalu'uy-na si ka'aw."

²⁰Sanglit pa'amban i lalla ngan aglibut-na i bug'os lugar nga sakop si Awatong Syudad. Parapasamwak-na i mahaya nagbuhat-na si Jesus para si iya, ngan ag'usa gayod i dimu'an magpakapamati'.

I Minatay Dadi' pati' i Danda Makasaphid si Badu'-na si Jesus

Mateo 9:18-26; Lukas 8:41-56

²¹Pakatba gihapon kas Jesus pagbalik pan dambila', ngan bali namay labbat i magpantarambak ari si baybayon. ²²Kata'ud-ta'uran aniya' manakka nag'arunan Jairo nga addangan si mga punu'-na si sinaguga. Pa'akkom dayon iya si kitiran-na si Jesus. ²³Agparapakimalu'oy gayod iya, "Agmasakit na i dadi'-ko danda! Alayon, baya'on ako ngan du'unin iya si mga palat-mo basi' anhalap ngan anlanga pa i kinabuhi'-na."

²⁴Amaya' si Jesus si iya. Amaya' liwat i ka'aha'an si mga iya ngan nagparasaligsigan iya. ²⁵Aniya' danda ari nga agparalalaha' dusi na ta'on. ²⁶Bisan kon bali iya kapapabulong ngan tibos na i kwarta-na si kapapaduktor, ga'i pahuway i pag'antus-na. Imbis nga anhalap, agrara'at may dina. ²⁷Akapamati' iya mahi'unong si Jesus, sanglit amungyod iya si kalabbatan ngan sigi gayod iya susuksok para hamok akatapit si Jesus. ²⁸Aka'anna' si huna'-huna'-na si danda, "Kon sasaphid-ko bisan hamok i badu'-na, sigurado anhalap ako." ²⁹Pakasaphid-na si sidsid-na si badu'-na, pahuway dagos i pagdaras-na si laha'-na. Sa'abat-na dayon i puhu'-na nga libri na si nagpara'antus-na.

³⁰Aka'abat dayon si Jesus si kalugaringun-na mismo nga abantad i gahum-na pagpahalap, sanglit anili' iya si mga a'a ngan amatilaw, "Say i makasaphid si badu'-ko?"

³¹Anaruman may i mga inadalan-na, "Sakulawan-mo may i magparapanaligsig si kita kam. Ay kay amatilaw pa kaw gihapon kon say i makasaphid si badu'-mo?"

³²Pero sigi pamuraw-puraw si Jesus pag'anda' kon say gayod i magbuhat. ³³Mangno padugok i danda si Jesus kay sakatu'an-an-na may i mahinabo' si iya. Pa'akkom iya si kitiran-na si Jesus ngan agkurug-kudog iya pagsumat si kamatu'uran tungod si kulba-na. ³⁴Aminugad si Jesus,

“Mana, i pagtutu'u-mo, iya i makapahalap si ka'aw. Murayaw pa kunta' i kamutangan-mo kay libri na kaw si nag'abat-mo.”

³⁵ Si pagparapahalling-na pa si Jesus, aniya' magpanakka tikang si ruma'-na si Jairo, i punu'-na si sinaguga, ngan agpanumat mga iya, “Minatay na i dadi'-mo. Gana' na pulus-na si pagpara'ulang-mo si ma'istroy nan.”

³⁶ Akapamati' si Jesus, pero agpakangbungul-bungol hamok iya ngan agsumatan-na i puno', “Dakaw abaraka, anutu'uha hamok.” ³⁷ Mangno agpinahan-na i mga a'a pagbaya' si mga iya pwira na kas Pedro pati' i magdingsirarihan, Santiago pati' Juan.

³⁸ Ngan panakka-na kas Jesus ari si ruma'-na si puno', sakulawan-na mga iya i kasamukan-na si mga paradinamag ngan sapamati'an-na mga iya i mga tinurakaw-na. ³⁹ Pasallod mga iya ngan agsimul-na si Jesus i mga parapandinamag, “Ay ba' to kasamukana? Dakam agparapandinamag! Ma'in pa iya gayod i kamatayun-na si dadi'. Yayto kamatayon, pariho hamok si magpaturi.” ⁴⁰ Nagpattawahan dina si Jesus si mga a'a, sanglit agpagawas-na mga iya dimu'an.

Mangno, ag'agda-na i tatay-na pati' i nanay-na si dadi', hasta i tallungan inadalan-na, ngan pasallod mga iya si kwarto naglibbakan-na si dadi'. ⁴¹ Agbikyaw-na i tamburu'-na si dadi' ngan aminugad, “Talitha, koum!” nga i kahulugan-na, “Ni', agsumatan-ta kaw, pabanguna!”

⁴² Pabangon diritso i dadi' nga dusi anyos i idad-na ngan agparalalangngan ari si kwarto, sanglit nginarat mga iya. ⁴³ Katapos agtugon si mga iya si Jesus nga ga'i pagparasumat si la'in a'a. Ngan agpinugad-na liwat mga iya, “Buwani-bi iya karakanon.”

Nagdiri' si Jesus si mga taga Nasaret

Mateo 13:54-58

6 ¹ Pa'amban si Jesus siray lugar ngan agbalik iya si tinubu'an-na baryo, huwang i mga inadalan-na. ² Si Allaw Pandidiskanso, agtikang iya pagturo' si sinaguga ari. Matabbol si mga magpakapamati' si mga allingun-na nga ag'usa gayod. Agsipurupatilaway mga iya, “Singngay to a'a agpara'inala' sito dimu'an? Pambihira i kadunung-na. Pinapa'i iya akahimo sito mga makagagahom binuhatan? ³ Ma'in ba' iya i panday nga dadi'-na si Maria? Ma'in ba' iya i bugtu'-na kas Santiago, Joset, Judas, pati' si Simon? Ma'in ba' atiya' pa ato i mga bugtu'-na danda sinan?” Sanglit, agdiri'-na gayod mga iya si Jesus.

⁴ Aminugad may si Jesus si mga iya, “Nagdayaw gayod si bisan singnga i paragsumat-na si Diyos pwira na hamok si kalugaringun-na lugar, si mga kaburugtu'an-na, hasta pa si kalugaringun-na pamilya.” ⁵ Sanglit, ga'i iya akahimo si mga makagagahom binuhatan ari pwira na si pagbulong si diki'it mga maburong pina'agi si pagpadu'on si mga palat-na. ⁶ Ngan

mahaya gayod i pag'usa-na si Jesus tungod si kadiki'it-na si mga a'a magtapod si iya.

Aglihug-na si Jesus i Dusi Inadalan

Mateo 10:1,9-14; Lukas 9:1,3-5

Mangno, aglibot si Jesus si mga kaburubaryuhan ngan apparaturo' si mga a'a. ⁷Katapos agtiripun-na i Dusi ngan aglihug-na mga iya paglibot si mga lugar saduwang-duwangay ngan agpamuwanan-na gahom pagpapinda si mga mara'at espirito. ⁸Yayto i mga tugun-na si mga iya: “Dakam agbawa bisan ay si mga langngan-bi pwira na si mga bastun-bi, gana' karakanon, gana' bag, ngan gana' kwarta si rilos. ⁹Agsandalyasa kam hamok ngan dakam agbawa pagsalanan.” ¹⁰Agsumatan-na liwat mga iya, “Bisan singnga kam nagkarawat pag'istar, dakam palalin si la'in ruma' tubtob nga pamataliwan kam sinan bungto. ¹¹Kon anakka kam si adda lugar nga ga'i kam nagpanginano si mga a'a o ma'in ngani' ga'i kam nagpakalihan, pataliwana kam sinan lugar ngan paspasu-bi i alpug-na si kitid-bi pagpakatu'an nga gana' na baratunun-bi si mga iya.”

¹²Mangno pataliwan mga iya ngan agparapanwali nga kinahanglan i a'a agbasol huwang si pagbag'o. ¹³Malabbat mara'at espirito i sapapinda-na mga iya ngan malabbat liwat mga maburong i nagpamu'bu'an-na lana basi' anhalap.

I Kamatayun-na si Juan Paragbunyang

Mateo 14:1-12; Lukas 9:7-9

¹⁴Mangno aka'aning'ing si Hadi' Herodes^m si dimu'an mahi'unong sinan, kay abantog na si Jesus. Aniya' magpaminugad, “Sigurado nga iya si Juan Paragbunyang nga abanhaw, sanglit akakaya iya pagpakulaw sinan mga pambihira gahom.”

¹⁵Aniya' liwat magpaminugad, “Iya si Elias nga agbwilta na pagtuman si sa'ad!”

Ngan i ditangnga' may agpaminugad, “Paragsumat-na iya si Diyos nga akapariho si mga paragsumat siray mga panahon.”

¹⁶Ngan pakapamati'-na si Herodes sinan mga pinahallingan, aka'anna' dagos si inisipan-na, “Sigurado, iya si Juan Paragbunyang! Agpapugutan-ko iya siray, pero abanhaw!”

¹⁷⁻¹⁸Maliyat na panahon, agparasumatan-na si Juan si Herodes, “Supak si bala'od i pagtig'ub-mo si alla-na si sirari-mo.” Sanglit si Herodes mismo

---

^m **6:14** Dadi'-na iya si Hadi' Herodes ngan si kamatu'uran gubirnadador hamok iya kay nagsiyuhan iya si mga taga Roma i kahaya'an-na si lugar nagtinagalan-na pwira na si Galilea pati' Perea pero nagkagara'an pa gihapon iya pagban'o Hadi' pariho si tatay-na. Kulawin si Mateo 14:1.

i magpadakop si Juan. Agpakadinahan-nay to ari si prisuhan. Agbuhat-nay nan si Herodes tungod si Herodias nga nagpakasalan-na bisan kon bayaw-nay to. Dati to alla-na si sirari-na nag'arunan Felipe.

¹⁹Tungod sinan, aghumutan-na si Herodias si Juan ngan aruyag kunta' iya pagpamatay sito pero ga'i iya akahimo tungod ²⁰kay aniya' katahap-na si Herodes si Juan ngan agpara'apinan-nay to dina kay sakilala-na nga matadong to ngan sagrado a'a. Awili iya pagpamati' si mga allingun-na si Juan, bisan kon agduwa pirmi iya isip si kada pagpakali-na.

²¹Si katapusan, anakka i nagpara'antahak-na gayod uras si Herodias pagpamatay si Juan, nga iya i pagsilibrar si kumpli'anyu-na si Herodes. Agpapakan si Herodes para si dimu'an punu'an si gubyirno, si militar, huwang na i mga mahaya a'a si Galilea. ²²Si pagkaranay na, pasallod i dadi'-na danda si Herodias ngan agsayaw iya nga gana' kapadis-na. Alipay gayod kas Herodes pati' i mga bisita-na si sayaw-na. Sanglit agsa'aran-na iya si Herodes, "Ay i pinalaku-mo, Ni'? Buwanan-ta kaw bisan ay i karuyag-mo!" ²³Ngan huwang si sa'ad-na agsumpa' iya, "Pumwan-ko si ka'aw bisan ay i pinalaku-mo, bisan i katunga' pa si ginhadi'an-ko."

²⁴Sanglit pagawas i durudangkanda ngan amatilaw iya si nanay-na, "Nay, ay i pinalaku-ko?"

Anaruman may i nanay, "I takuluk-na si Juan Paragbunyang."

²⁵Padugok dayon i durudangkanda pada'iray si hadi' ngan amalako iya, "I karuyag-ko nga pumwan-mo dayon si ako ina'anto si adda bandihado i takuluk-na si Juan Paragbunyang!"

²⁶Akapabido' to gayod si hadi', pero ga'i iya akadiri' tungod si mga sa'ad-na nga sapamati'an-na si mga bisita. ²⁷Sanglit, aglihug-na i paragmatay-na pag'ala' si takuluk-na si Juan. Pa'amban dayon i naglihug-na ngan agpugutan-na si Juan ari si prisuhan. ²⁸Mangno nagbaway to si bandihado pada'iray si durudangkanda, katapos, iya na i magpumwan sito si nanay-na. ²⁹Ngan pakapamati'-na sinan si mga inadalan-na si Juan, agpamada'iray mga iya pag'ala' si bangkay-na basi' ahulid si adda kwiba panlalabungan.

Agpakakan si Jesus mga Singko Mil A'a

Mateo 14:13-21; Lukas 9:10-17; Juan 6:5-13; Markos 8:2-9

³⁰Ngan pabwila-na si mga apostol pagbaya' gihapon si Jesus, kahuman si pagpanlibut-na, agsumat mga iya si dimu'an binuhatan-na pati' si mga saturu'-na. ³¹Bali labbat i mga a'a nga sigi hamok tarakkahay ngan sigi taraliwanay hasta nga gana' na gayod uras-na kas Jesus pati' si mga inadalan-na bisan si pagkakan. Sanglit agpinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, "Tana kam pamada'iray si adda mamingaw lugar basi' akadiskanso may kam." ³²Sanglit mga iya hamok kas Jesus mamanakay si paraw pagpada'iray si mamingaw lugar.

³³Pero malabbat i makakilala si mga iya nga agpakakulaw si mga pataliwan-na. Yaynan mga a'a agpanlalahi pagpangagda si mga kaburubungtuhan ngan agpandahulo mga iya pada'iray si mga tarakkahan-na kas Jesus pati' si mga inadalan-na. ³⁴Ngan pasalta-na si Jesus si paraw, sakulawan-nay to kalabbatan to magpantarambak ngan alu'oy gayod iya, kay day pariho mga iya si mga karniro nga gana' mangngataman. Sanglit maliyat gayod i pagturu'-na sito mga a'a.

³⁵Ngan pagsasaray-na na si allaw, padugok si Jesus i mga inadalan-na ngan agpaminugad, “Kuhap na, ngan mamingaw liwat to lugar. ³⁶Pamalitirahon naynan mga a'a basi' agpakapada'iray na mga iya si mamatapit baryo pati' katahuk-tahukan ngan agpakaballi si mga karakanun-na.”

³⁷Pero anaruman dina iya, “Ka'am na hamok mamuwan karakanon si mga iya.”

Anaruman may mga iya, “Ay? Aruyag ba' kaw nga palangngan kami' pagballi pan para hamok pinumwan si mga iya? Agkinahanglan kita malabbat kwarta, mga dos syintos dinari” diplata!”

³⁸Amatilaw gihapon si Jesus, “Pira pa bug'os pan-bi nan? Kulawi-bi daw.”

Ngan pakakatu'an-na mga iya, agsumatan-na mga iya si Jesus, “Lima nayto hamok pati' duwa liwat agon.”

³⁹Mangno agmandaran-na si Jesus i mga inadalan-na pagpamalumpagi' si mga a'a grupu-grupo si kagabunan. ⁴⁰Sanglit agpanlumpagi' i mga a'a, ngan aniya' mga grupo magsa'uru'addahatos pati' aniya' magsasurusingkwinta. ⁴¹Katapos, ag'ala'-na si Jesus i lima bug'os pan pati' i duwa agon. Anhangad iya ngan agpasalamat si Diyos. Mangno agpanurutabbi'-na ngan agpumwan-nay to si mga inadalan-na pagtaltag si mga a'a. Agpuruparti-na liwat i duwa agon si dimu'an. ⁴²Agpakakakan i dimu'an ngan agpakagustuhan. ⁴³Katapos akatipon pa dina i mga inadalan dusi sagad nga puro panno' si tinurutabbi' la'a pati' si agon. ⁴⁴Bisan i mga lalla hamok magpakakakan siray allaw anakka si singko mil.

Aglalangngan si Jesus si Buwahi'

Mateo 14:22-32,34-36; Juan 6:16-21

⁴⁵Agpasakay-na dayon si Jesus i mga inadalan-na si paraw basi' akadahulo mga iya pagbalik si syudad Betsaida, myintras nga agparapalitira pa iya si mga a'a. ⁴⁶Katapos si pagpataliwan-na si mga iya, pada'iray si Jesus si adda tagudtod pagpangadyi'.

⁴⁷Ngan kasanguman, anakka si tangnga'-na si danaw i paraw ngan agsulu-sulo na hamok si Jesus si hubas. ⁴⁸Sakulawan-na nga nagkurihan

ⁿ 6:37 I balur-na si *dinari* akapariho si adda allaw swildo.

i mga inadalan-na pagliyu-liyo kay sungsong mga iya si bariyo. Sanglit kamananalungan, bukud-na i mga inadalan-na nga aglalangngan hamok si buwahi'. Pero pakalabay-na kunta', ⁴⁹sakulawan-na si mga inadalan-na nga agparalalangngan iya si buwahi', ngan pagkagasi-na mga iya nga kalag i mga sakulawan-na. Agpakaturakaw mga iya ⁵⁰tungod kay mga iya dimu'an akakulaw, ngan bali gayod i mga katalaw-na.

Pero aminugad dayon si Jesus, "Dakam atalaw, akoy to! Agsariga kam hamok." ⁵¹Pakasang'at-na si Jesus si paraw, angalma dayon i bariyo. Ag'usa gayod i mga inadalan-na. ⁵²Kunta' ga'i mga iya agda'inan sinan, pero hasta i mahinabo' si pan ga'i pa liwat sasantup-na mga iya kay ga'i pa mga iya aka'isip malalom.

⁵³Pakatalabuk-na mga iya si danaw, padu'ong mga iya si adda lugar nga sakop si Genesaret^o ngan ari agpa'ingkut-na i mga paraw-na. ⁵⁴Si pamasalta-na mga iya si paraw, sakilala-na dayon si mga a'a si Jesus. ⁵⁵Sanglit agpatugon dayon i mga sunsari'i paglahi pada'iray si kaburubaryuhan basi' sabayawan-na mga iya si tipo i mga maburong pagbawa kon singnga na si Jesus. ⁵⁶Bisan palingnga si Jesus, si kaburubungtuhan, kaburubaryuhan o katahuk-tahukan, sigi barawahay i mga a'a si mga maburung-na ari si mga mirkado. Agparapakimalu'oy mga iya nga kon pwidi agpakasaphid i mga maburong bisan i sidsid-na hamok si badu'-na, ngan agpanhalap i dimu'an makasaphid.

I Minuklatan Tuluhu'an

Mateo 15:1-9

7 ¹Naggurubukan si Jesus si mga Parisiyo huwang si ditangnga' mga paragturo' bala'od nga man Jerusalem. ²Sakulawan-na sito mga a'a nga aniya' si mga inadalan-na si Jesus nga agkakan ma'in limpyado i mga tamburu'-na, nga i nagtukoy, iya i ga'i pagkusu'-na mga iya ³sigon si minuklatan-na mga iya tuluhu'an. Gana' si mga Hebro magkakan kon ga'i dahulo agkuso' si tama' pa'agi labihan na i mga Parisiyo. ⁴Ngan kon tikang gayod mga iya si mirkado, ga'i mga iya agpamangan hasta nga ga'i dahulo agpamandi. Ngan agsunod mga iya malabbat pa mga pala'in-la'in rilihuso kabatasanan, pariho si tama' pa'agi paghugas si baso, pitsil pati' kaldiro.^p

⁵Sanglit, agriklamo ari si Jesus i mga Parisiyo pati' i mga paragturo' bala'od, "Apa'i may kay ga'i agkiwa i mga inadalan-mo sigon si

---

^o 6:53 Parti si *Genesaret*, aniya' duwa pagsabot: 1. Arun-nay nan si kapatagan biling si Danaw Galilea nga agtangnga' si syudad Capernaum pati' si bungto Magdala. Kulawin si mapa si pahina 174. 2. Arun-nay nan si adda madiki' bungto anan sinan kapatagan. Parti si Danaw Genesaret, kulawin si hawud-na si pahina 167. ^p 7:4 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *pati' i mga panhahapa'an si pammanganan*.

minuklatan-ta kam tuluhu'an? Myintras agpamangan, gana' si mga iya magkuso' si tama' pa'agi.”

⁶Anaruman dina si Jesus, “Tama' gayod i makigpasumat-na andang si Diyos si Isaias mahi'unong si ka'am nga mga parapamakunu-kuno nga mga rilihuso. Aka'anna' si Kasuratan:

Yayto mga a'a, agpa'unrahan-na ako pina'agi si mga allingun-na, pero la'in dina i mga sabarawan-na.

⁷Gana' gayod kapulsanan-na si mga pag'ampu'-na si ako, kay i mga tuluhu'an nagturu'-na mga iya, mga hinimu-himu-na hamok kasugu'an si a'a.⁴

⁸Aglabbahan-bi i mga kasugu'an-na si Diyos para hamok satagalan-bi pahalap i mga hinimu-himu-na si a'a.”

⁹Agpadayon pagpahalling si Jesus, “Mga madunong kam si pa'agi-bi pagdiri' si kasugu'an-na si Diyos para hamok asunod i mga kabatasanan-bi! ¹⁰Halimbawa' si mandu'-na si Moises, ‘Tahurin i tatay-mo pati' i nanay-mo,’ ngan aniya' liwat, ‘Bisan say i magmaldisyon si tatay-na o nanay-na, kinahanglan iya amatay.’⁵ ¹¹Pero agturo' kam dina nga ma'in kinahanglan pagbulig si mga mahanak, ngan kon aniya' inanna'-na si addangan, pwidi iya akapasangil si pagpinugad, ‘Korban to,’ nga i kahulugan-na, ‘Tawa'-nay to si Diyos.’ ¹²Kon da'inan sinan, ga'i iya agtugutan-bi pagbulig si tatay-na pati' nanay-na. ¹³Kon sugad, agpara'-bi i gahum-na si allingun-na si Diyos pina'agi si nagpapasa-bi mga kabatasanan. Ngan malabbat pa liwat nagbuhat-bi nga pariho sito.”

I mga Buhat nga Akaparigsok si A'a

Mateo 15:10-20

¹⁴Mangno agban'u-na gihapon si Jesus i magpantarambak pagpadugok si iya ngan agpanumatan-na, “Amati'a kam dimu'an, ngan sabutu-bi to! ¹⁵Gana' gayod pasallod si puhu'-na si a'a nga akaparigsok si iya, kundi' i pagawas dina.” ¹⁶t

¹⁷Kata'ud-ta'uran, pa'amban kas Jesus sito ka'aha'an. Ngan pakasallud-na na mga iya si ruma', amatilaw i mga inadalan-na hi'unong sinan isturya nga agtukoy si kamatu'uran. ¹⁸Anaruman si Jesus, “Mga maluya pa kam gayod! Ga'i pa ba' kam gihapon agpakasabot? Gana' gayod pasallod si puhu'-na si a'a tikang si mga nagkakan-na nga akaparigsok sinan a'a ¹⁹kay ga'i may akasallod si kina'iya-na, pero pasallod dina si battung-na ngan pagawas gihapon si puhu'-na.” Si pagpahalling-na sinan, agsumat si Jesus nga angay nagkakan i dimu'an karakanon.”^u

---

¶ 7:7 Isa 29:13   ¶ 7:10 Exo 20:12; Deut 5:16   § 7:10 Exo 21:17; Lev 20:9   † 7:16 Ma'in malabbat si mga kada'an kupyra si Kasuratan nga agtamba: ¹⁶ Si mga a'a makapamati', kunta' amati'!   ¶ 7:19 Si Grikuhanon: *limpyado i dimu'an karakanon.*

²⁰Mangno agpadayun-na i mga allingun-na si Jesus, “I pagawas si a'a, iya i makaparigsok si iya. ²¹Kay tikang si kina'iya-na, man inisipan-na may liwat gayod, agtikang i pagbuhat si mga sala' pariho si mga mara'at inisipan, pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-na, pagtangkaw, pagmatay, pagbisyo si pagdangallahan”, ²²pagkabintahuso, pagtuyo' pagpasakit si la'in, pagdaya', mga malaw'ay binuhatan, ka'awa', paggutgot, pagdayaw mismo si kalugaringon, pati' ga'i paghuna'-huna' si mga titakka hinabo'. ²³Iyay nan dimu'an i mga mara'at binuhatan nga tikang si sallud-na si a'a ngan akaparigsok si iya.”

I Pagtu'u-na si Danda taga Siria

Mateo 15:21-28

²⁴Katapos, pa'amban kas Jesus ari siray lugar ngan diritso pamada'iray si lugar nga sakup-na si syudad Tiro. Pamadiskanso mga iya si adda ruma' ngan aruyag kunta' si Jesus nga gana' makatu'anang kon singnga iya, pero ga'i pwidi atago' nga ari iya. ²⁵Mala' ngani' kay aniya' danda ari makapamati' mahi'unong si Jesus sanglit pada'iray dayon iya kay aniya' dadi'-na danda nagbawa-bawa si mara'at espirito. Pa'akkom iya si kitiran-na ²⁶bisan kon adday to iya Grika nga a'allom sallod si Fenicia nga nagtinagalan-na si Siria. Makimalu'oy iya si Jesus pagpapinda si mara'at espirito magbawa-bawa si dadi'-na.

²⁷Pero anaruman dina si Jesus, “Kinahanglan nga pinakakan dahulo i mga dadi'. Ma'in tama' pagsiyo si kinakan-na mga iya basi' apatapok hamok si mga ka'idu'an.”^w

²⁸“Ungod nan, Sinyor,” lingun-na may si danda. “Pero bisan ngani' i mga ka'idu'an ari si dilalum-na si lamisa, agpakakakan gihapon si mga mu'mo' sataktak-na si mga dadi'!”

²⁹Sanglit agsarumanan-na iya si Jesus, “Hala, tungod si saruman-mo akabalik na kaw si ka'am ray; pa'amban na ina'anto i mara'at espirito si dadi'-mo!”

³⁰Agbalik i danda ngan sakatu'anang-na dayon nga ag'ambanan-na na dina si mara'at espirito i dadi'-na nga agparalibbak ari si mga katri-na.

Agpahalap-na si Jesus i Lalla nga Ngula pati' Bungol

Mateo 15:29-31

³¹Katapos, pa'amban kas Jesus si lugar nga sakop si Tiro ngan pa'agi mga iya si mga sakop si Sidon pati' si Awatong Syudad si pagbalik-na mga iya pan Danaw Galilea. ³²Aniya' mga a'a magpamada'iray si Jesus

---

^v 7:21 Si pangulawan-na si Diyos, pariho gayod i baratunun-na si magbisyo pati' si kapadis-na. ^w 7:27 I nagtukoy *mga dadi'*, iya i mga kaparihu-na Hebro si Jesus ngan i *mga ka'idu'an* may, iya i mga ma'in Hebro pariho si danday to ato.

nga agpamawa bungol lalla nga makuri gayod akayawit. Makimalu'oy to mga a'a si Jesus pagdu'on si lalla. ³³Sanglit ag'agda-na si Jesus i lalla nga akabulag mga iya si magpanggubok ari. Agpasallud-na i mga tutturu'-na si Jesus si mga talinga-na si lalla, mangno anrukda' iya ngan ag'antanana i dalla'-na si lalla. ³⁴Katapos, anhangad iya, anhingasong malalom, ngan aminugad si Hebruhanon, “Ephphatha,” nga i kahulugan-na, “Angabriha!”

³⁵Akapamati' dayon i lalla ngan gana' na maka'ulang si dalla'-na sanglit anhalap dagos i pagpahalling-na. ³⁶Katapos, agtugunan-na si Jesus i dimu'an ari nga ga'i pagparasumat sito si la'in. Pero pariho si bisan singnga lugara, kon ay i kahugut-na si Jesus pagparadiri', iya may liwat dina i kapusukadu-na si mga a'a pagparasumat. ³⁷Ngan ag'usa gayod i dimu'an makapamati' ngan agparapaminugad, “Mahalap gayod i dimu'an nagbuhat-na! Sapayawit-na bisan i ngula ngan sapapakali-na bisan i bungol!”

Agpakakan si Jesus mga Kwatro Mil A'a

Mateo 15:32-39; Markos 6:32-44

8 ¹Ga'i agliyat, bali namay labbat i magpanggubok si Jesus. Ngan gana' na mabilin si mga pagkakan-na, agban'u-na si Jesus i mga inadalan-na ngan agpaminugad-na, ²“Alu'oy ako sito mga a'a, kay tallo allaw na mga iya i pag'istar-na ato paghuwang si kita kam, sanglit akatibusan si mga balun-na. ³Kon palitira-ko mga iya pagpabalik nga mga linganto, sigurado nga aniya' si mga iya magkadirismayo si lalan, kay matala i nagpanlalangnganan-na si ditangnga' pagpada'ito.”

⁴Amatilaw i mga inadalan-na, “Pero singnga may kita kam anganda' ato si kamingawan si kinahanglanon pan pammakakan?”

⁵“Pira pa bug'os pan-bi nan?” lingun-na si Jesus.

Anaruman may mga iya, “Pito' nayto hamok.”

⁶Agmandaran-na si Jesus i mga a'a paglumpagi'. Mangno ag'ala'-na i pito' bug'os pan, agpasalamat si Diyos, ngan agturutabbi'-na. Agpumwan-na si mga inadalan-na pagtaltag si mga a'a, ngan agpanbuhat-nay to.

⁷Aniya' pa mga iya diki'it mamadiki' agun-na. Agpasalamat liwat iya sito ngan agsumatan-na mga iya pagtaltag gihapon. ⁸Agpakapamangan i dimu'an ngan agpakagustuhan. Katapos akatipon pa dina i mga inadalan-na pito' sagad nga puro panno' si mga tinurutabbi' la'a. ⁹Bisan i mga lalla hamok magpakakakan siray allaw anakka si mga kwatro mil. Pakapalitira-na si Jesus si mga a'a, ¹⁰pasang'at dagos iya si paraw, huwang i mga inadalan-na ngan agbiyahi pada'iray si lugar-na si mga Dalmanutano.^x

^x **8:10** I *mga Dalmanutano*, iya liwat i nag'arunan: mga Magdaleno. Kulawin si Mateo 15:39.

I Pagpalako Pangngilalahan si Langitnon Kasiguruhan

Mateo 16:1-4

¹¹Mangno, aniya' mga Parisiyo magpamada'iray si Jesus ngan nagpara'ulit-ukit iya huwang i pagpara'anda' pangngilalahan si langitnon kasiguruhan para si mga iya pagsiguro nga ungod gayod agka'adda mga iya si Diyos. ¹²Anhaguyhoy si Jesus ngan aminugad, “Apa'i may kay agparapanganda' mga a'ay to ina'anto panahon si pangngilalahan si langitnon kasiguruhan? Agsumatan-ta kam, gana' na parakulawon pangngilalahan si mga iya!”

¹³Sanglit patalikot kas Jesus si mga Parisiyo ngan pabwilta mga iya pan paraw ngan agtikang gihapon mga iya pagkatba pan dambila'.

I Pammatubu'-na si mga Parisiyo pati' i Tawa'-na si Herodes

Mateo 16:5-11

¹⁴Sadiskubrihan-na si mga inadalan-na nga salimutan-na mga iya pagbawa pan, pwira na si adda hamok bug'os mabilin si paraw. ¹⁵Pero si Jesus namay, agpadayon pagturo' si mga iya pina'agi si pagpada'an, “Agmatuha kam! Agpanlikaya kam si pammatubu'-na si mga Parisiyo pati' i tawa'-na si Herodes.”

¹⁶Sanglit agsingurub-ngurubay dayon mga iya, “Sapahalling-na gad nan hamok kay gana' na pan-ta kam, ngan agkinahanglan pammatubo' paghimo.”

¹⁷Sakatu'anan-na andang si Jesus i mga bararagaw-na, sanglit agtilaw-na mga iya, “Ay kay agbararagawan-bi gayod i ga'i pakabawa-ta kam balon? Ga'i pa ba' kam hamok gihapon amuklat o agpakasantop? Agdiri' ba' kam pag'isip malalom? ¹⁸Aniya' mga mata-bi; ga'i ba' sakulawan-bi? Aniya' liwat mga talinga-bi; ga'i ba' sapamati'an-bi? Ga'i ba' sa'intuman-bi ¹⁹kon pira pa dina sagad satipun-bi nga puro panno' si la'a-na si mga a'a ngan pagturutabbi'-ko si lima bug'os pan para si singko mil a'a?”

Anaruman may mga iya, “Dusi.”

²⁰“Ngan pagturutabbi'-ko liwat si pito' bug'os para si kwatro mil a'a, pira pa dina sagad i satipun-bi nga puro panno' si mga la'a?”

Anaruman mga iya, “Pito.”

²¹Sanglit agtilaw-na mga iya si Jesus, “Tara', kapa'i may kay ga'i pa kam hamok gihapon agpakasantop?”

Agpakulaw-na si Jesus i Buta

²²Ngan panakka-na kas Jesus si syudad Betsaida, aniya' magpamawa buta lalla pada'iray si iya. Agpamakimalu'oy to si Jesus pagdu'on si nagbawa-na mga iya. ²³Sanglit agpatuttut-na si Jesus i buta pagawas si syudad. Katapos agrukda' si Jesus panhirog si mga mata-na si

buta. Agdu'unan-nay to si mga palat-na ngan amatilaw, “Aniya' na ba sakulawan-mo?”

²⁴Mamuraw-puraw i lalla ngan anaruman, “Oho', sakulawan-ko na i mga a'a, pero i pagkulaw-ko si mga iya day mga kakayuhan nga parapanlalangngan.”

²⁵Agdu'unan-na gihapon si Jesus i mga mata-na si buta ngan anhalap dayon i pagkulaw-na nga bali na gayod kaklarado. ²⁶Mangno agpabalik-na si Jesus i lalla ngan agtugunan-na, “Dakaw na pa'agi si syudad si pagbalik-mo si ka'am ray.”

I Pagkakilala-na si Pedro si Jesus

Mateo 16:13-16; Lukas 9:18-20

²⁷Katapos, agpamada'iray-na kas Jesus pati' si mga inadalan-na i kaburubaryuhan nga sakop si bungto Cesarea Filipos. Si pagparalalangngan-na mga iya, amatilaw si Jesus, “Si mga burubaragaw-na si mga a'a, say may kuno' ako?”

²⁸Anaruman may mga iya, “Aniya' magpaminugad nga ka'aw kuno' si Juan Paragbunyang, ngan i ditangnga' may, ka'aw kuno' si Elias. Pero aniya' liwat magpaminugad nga tingali addangan pa kaw kuno' si mga paragsumat-na si Diyos siray.”

²⁹Amatilaw gihapon iya, “Pero para si ka'am, say may i pagkakilala-bi si ako?”

Anaruman may si Pedro, “Ka'aw i Tinu'inan Mannanalwas.”

³⁰Agtugunan-na mga iya si Jesus nga ga'i pagsumat si bisan say hi'unong si iya.

I Pag'ambit-na si Kada Inadalan si mga Pag'antus-na si Jesus

Mateo 16:21-28; Lukas 9:22-27

³¹Katapos sinan, agtikangan-na si Jesus agturo' i mga inadalan-na, “Kinahanglan ag'agi pala'in-la'in kasakitan i Pinili' A'a ngan diriri'on iya si mga mata'o kamabu'utan, si mga puno' paraghalad, pati' si mga paragturo' bala'od. Pwira pa sinan, maratayon iya, pero abanhaw si katallo allaw.” ³²Agpaklaru-nay nan gayod si mga inadalan-na, sanglit ag'agda-na iya si Pedro pabulag basi' sasu'it-na i amu-na.

³³Pero anili' dina si Jesus, buslung-na i ditangnga' mga inadalan-na, ngan ag'isugan-na si Pedro, “Ala'on nan si inisipan-mo, kay tawa'-nay nan si Satanas! Imbis nga i mga katuyu'an-na si Diyos i nagpanginanu-mo, i tawa'-na dina si a'a i nagpasi'urug-mo!”

³⁴Kata'ud-ta'uran, agban'u-na si Jesus i magpantarambak ari pagtapit si iya, huwang i mga inadalan-na ngan agpanumatan-na, “Kon aniya' maruyag pagbaya' si ako, kinahanglan limut-na i mga kalugaringun-na katuyu'an, ngan agsunod si ako. Padayun-na i pag'ako' si mga pag'antus-

na pariho si adda makamamalo' kamatayon si kudos. ³⁵Kay bisan say i magpasiguro si kalugaringun-na kinabuhi' ina'anto, iya dina i tikarag si dimu'an tawa'-na hasta pa i kinabuhi'-na. Pero bisan say i magkarag si kalugaringun-na kinabuhi' para si ako pati' si mahalap sumat, iya dina i aniya' ungod kasiguruhan-na. ³⁶Ay i kapulsanan-na kon satawa'-na si a'a i bug'os kalibutan pero agkaragan-nay to dina kinabuhi'? Gana! ³⁷Kay gana' sapabayad-na si a'a nga sabawi'-nay nan gihapon kinabuhi'. ³⁸Makasasala' gayod mga a'ay to ina'anto panahon, ngan makihuwang pa liwat mga iya si pala'in-la'in diyos. Sanglit, kon aniya' nga agkasipugan-na ako o ma'in ngani' i mga allingun-ko, karasipugan-na may liwat iya si Pinili' A'a si pagpada'itu-na nga nagsigahan na palibot si maka'angayan danta'-na si Tatay-na pati' si mga sagrado anghel.”

9 ¹Ngan agpadayon si Jesus si mga allingun-na, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, aniya' si mga satu'oy to ina'anto nga ga'i amatay tubtob nga ga'i pa mga iya sakulawan-na i katumanan-na si paghadi'-na si Diyos ato huwang si mahaya gahum-na.”

Agla'in i Puhu'-na si Jesus
Mateo 17:1-13; Lukas 9:28-36

²Kahuman si annom allaw, ag'agda-na si Jesus kas Pedro, Santiago, pati' Juan paghuwang si iya nga mga iya hamok. Agdahulo iya pasagka si adda madyalta bukid. Ngan panakka-na na mga iya si buntay, si pagparakukulaw-na mga iya si Jesus, anla'in i puhu'-na. ³Amuti' nga bali suri'aw i badu'-na, anubra pa si kinulahan-na si bisan say parapu'pu'a si bug'os kalibutan i kaputi'an-na. ⁴Mangno sakulawan-na mga iya nga hintak pamaluwa' kas Elias pati' Moises ngan agbararagaw mga iya kas Jesus.

⁵Agsupla-na si Pedro i mga baragaw-na kas Jesus si pagpinugad, “Rabbi,^y mahalap gayod kay atiya' kita kam. Anhimo kami' tallo payag-payag para si ka'am, i adda para si ka'aw, i adda may tawa'-na si Moises, ngan i adda namay tawa'-na si Elias.” ⁶Sapinugad-nay nan kay ga'i gayod iya akatu'anang kon ay i angay pinahalling-na tungod kay bali i kangarat-na mga iya.

⁷Mangno aniya' pahulwa' madakmol panganod ngan akatambunan mga iya sito. Aniya' busis tikang si panganod nga agpinugad, “Iyay nan i Dadi'-ko^z nga hinigugma'-ko. Amati'a kam si iya!” ⁸Mangno si pamuraw-puraw-na mga iya, gana' na mga sakulawan-na nga huwang si mga iya pwira na si Jesus.

---

^y 9:5 I *Rabbi*, Hebruhanon allingon nga iya i matinalahuron pagban'u-na si Pedro si Jesus pag'ako' bilang ma'istru-na. ^z 9:7 Parti si kabatasanan si kada'an mga panahon pagbuwan titulo *Dadi'*, kulawin si hawud-na si pahina 94.

⁹Ngan padalugdug-na na mga iya man bukid, agtugunan-na mga iya si Jesus nga ga'i pagparasumat si bisan say si mga sakulawan-na, tubtob nga abanhaw i Pinili' A'a. ¹⁰Sanglit aghilum-nay to hamok mga iya, ngan agbararagaw mga iya kon ay i karuyag sidngun-na si nagpinugad-na "abanhaw".

¹¹Si kata'ud-ta'uran amatilaw mga iya si Jesus, "Apa'i may kay agparapaminugad i mga paragturo' bala'od nga kinahanglan dahulo i pagpada'itu-na si Elias?"

¹²Anaruman si Jesus, "Ungod nan, kinahanglan pada'ito dahulo si Elias paghamis si dimu'an. Pero aniya' liwat maka'anna' si Kasuratan nga kinahanglan agsakit pala'in-la'in ngan nagdiri' i Pinili' A'a. ¹³Pero sumatan-ta kam nga manatu'o na dina si Elias, ngan gana' maka'ulang si mga a'a pagbuhat si mga nagplanu-na karat'an para si iya. Sanglit atuman i maka'anna' si Kasuratan mahi'unong si iya."

Agpahalap-na si Jesus i Nagbawa-bawa Dadi'

Mateo 17:14-19,22-23; Lukas 9:37-45

¹⁴Pabwilita-na mga iya ari si ditangnga' inadalan, sakulawan-na mga iya nga bali labbat i magpanggubok sito. Aniya' mga paragturo' bala'od magparapandiskusyon si mga iya. ¹⁵Si pakakulaw-na si mga a'a si Jesus, agpangusa mga iya kay anakkay to ngan padugok mga iya pagpangumusta. ¹⁶Amatilaw si Jesus, "Ay ba' nagparapandiskusyunan-bi nan?"

¹⁷Aniya' manaruman si magpanggubok, "Ma'istro, atiya' agbawa-ko i dadi'-ko lalla pada'ito si ka'aw, kay nagbawa-bawa iya mara'at espirito ngan ga'i iya agpayawit-na. ¹⁸Bisan sumiran to nagtagbo', pirmi iya akadusmog. Agbura' i bawa'-na, agkutom, ngan agtukog i bug'os puhu'-na. Agpalaku-ko kunta' si mga inadalan-mo pagpapinda si mara'at espirito, pero ga'i mga sahimu-na."

¹⁹Anaruman si Jesus, "Ay badaw! Ga'i pa gayod anutu'o mga a'ay to ina'anto panahon! Pira pa i kinahanglan pag'istar-ko ato pati' i irilubun-ko si ka'am basi' agpanutu'o kam? Bawahon iya ato!"

²⁰Sanglit agbawa-na mga iya i dadi' pada'iray si Jesus. Pakakulaw-na si mara'at espirito si Jesus, tinakka i dadi' si buntug-na ngan atumba. Sigi ariwasa i dadi' ngan agbura' i bawa'-na. ²¹Agtilaw-na si Jesus i tatay, "Ay na i kaliyat-na si pagparada'itu-na sito?"

Anaruman may to, "Tikang pa gayod si kadadi'-na. ²²Simpira na gayod agpurbaran-na si mara'at espirito pagmatay si iya pina'agi si pagpasugba si api o ma'in ngani' pagparabbo' si buwahi'! Sanglit kon aniya' may dina sahimu-mo, alayon kalu'uyin kami' ngan buligin!"

²³"Ay i paminugaran-mo nga kon aniya' sahimu-ko?" lingun-na si Jesus. "Gana' nga ga'i ahimo si a'a kon agtutu'o."

²⁴Anaruman dagos i tata', "Aniya' pagtutu'u-ko, pero buligin ako nga salupig-ko i mga nagdudahan-ko pa!"

²⁵Mangno sakulawan-na si Jesus nga sigi tatamba i maggurubok si mga iya, sanglit ag'isugan-na i makapangula pati' makapabungol espirito, "Agmandaran-ta kaw, pa'ambana si dadi' nan ngan dakaw na agbalik si iya!"

²⁶Anurakaw i mara'at espirito, appakurug-kudug-na makusog, ngan pa'amban dayon si dadi'. Day minatay nayto nagkukulawan, sanglit matabbol i maminugad, "Minatay na iya!" ²⁷Pero antanan-na si Jesus i tamburu'-na basi' akabangon, ngan anunggoy to.

²⁸Kahuman si pamasallud-na kas Jesus si adda ruma', amatilaw si iya i mga inadalan-na nga gana' la'in makapakali, "Apa'i may kay ga'i ray sapapinda kami' mara'at espirito?"

²⁹Anaruman may si Jesus, "Iyay ray i klasi-na si mara'at espirito nga apapinda hamok pina'agi si pag'ampo'."

³⁰Pa'amban kas Jesus sinan lugar ngan pa'agi mga iya si Galilea. Ga'i aruyag si Jesus nga kinatu'an an si mga a'a kon singnga mga iya ³¹kay agparaturu'an-na i mga inadalan-na sito: "Trarayduran i Pinili' A'a ngan papa'intrigahon iya si pagdalum-na si mga a'a. Matay-nay to mga iya, pero abanhaw si katallo allaw."

³²Ga'i mga iya agpakasabot si karuyag sidngun-na sinan, ngan agkataralaw liwat pagpatilaw mahi'unong sinan.

I Pinakabantugan A'a

Mateo 18:1-5; Lukas 9:46-50

³³Anakka kas Jesus si syudad Capernaum. Ngan pasallud-na mga iya si mga ruma'-na, agpatilawan-na si Jesus i mga inadalan-na, "Ay ba' i nagparapandiskusyunan-bi ngan pagparalalangngan-tay to kam ina'an?"

³⁴Gana' makasibo' si mga iya kay i nagparapandiskusyunan-na, iya i kon say i pinakabantugan si mga iya.

³⁵Aningkulo' si Jesus nga ag'ararung-arungan-na iya si Dusi. Aminugad iya, "Bisan say i maruyag nga naghangad, kinahanglan iya agpa'ubos dina si kalugaringun-na basi' rilihugon iya si dimu'an." ³⁶Aniya' dadi' nagban'u-na si Jesus ngan agpatunggu-nay to atubang si mga iya. Mangno akbayan-na ngan aminugad, ³⁷"Bisan say i magpanginano pahalap si a'a nga ga'i mismo aka'allom si kalugaringun-na pariho sito dadi' tungod si gugma'-na si ako, agpanginano gayod si ako. Ngan bisan say i magpanginano si ako, ma'in hamok ako i nagpanginanu-na, pero hasta pa liwat i magpapada'ito si ako."

³⁸Agsumatan-na si Juan si Jesus, "Ma'istro, aniya' lalla sakulawan kami' magparapapinda si mga mara'at espirito pina'agi si paggamit si arun-mo. Agsumatan kami' nga kinahanglan iya pahuway kay ma'in iya huwag si kita kam."

³⁹Anaruman may si Jesus, “Dakam nan a'a agsimulu-bi, kay gana' makapara'at si arun-ko si titakka mga allaw kon akahimo iya makagagahom binuhatan pina'agi si arun-ko. ⁴⁰Kay bisan say i ga'i manguntra si kita kam, huwang may iya si kita kam. ⁴¹Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say magpa'inom si ka'am adda baso buwahi' tungod kay sakop kam si Kristo, sigurado gayod ga'i arungay i primyo nagtagama si iya.

I Kara'at-na si Makapasala'

Mateo 18:6-9

⁴²“Mara'at gayod si a'a kon nagpa'ingkitan i kallung-na gilingan bato ngan nagtunura si kalawot. Pero bisan kon mara'at to, mas mahalap payto kuntra kon akapa'amban iya si la'in nga baha'o pa hamok magtutu'o.^a ⁴³Pariho kon akapa'amban si pagtutu'u-mo i nagparahimu-na si tamburu'-mo, uturon! Mas mahalap pa kon punggol i tamburu'-mo nga akaprubitso kaw si gana' katapusan-na kinabuhi', kuntra kon huwang si ka'aw i duwa tamburu'-mo nga akapan'impirno kaw, pada'iray si gana' kapaparungun-na api. ^{44b} ⁴⁵Ngan kon akapa'amban si pagtutu'u-mo i nagparapada'irayan-na si kitid-mo, uturon! Mas mahalap pa kon punggol i kitid-mo nga akaprubitso kaw si gana' katapusan-na kinabuhi', kuntra kon huwang si ka'aw i duwa kitid-mo nga linaho' kaw pan impirno. ⁴⁶(-) ⁴⁷Ngan kon akapa'amban si pagtutu'u-mo i nagparakukulawan-na si mata-mo, ala'on adday nan! Mas mahalap pa kon buta i adda mata-mo nga akasalod kaw si ginhadi'an-na si Diyos kuntra kon huwang si ka'aw i duwa mata-mo nga linaho' kaw pan impirno, ⁴⁸kon singnga

gana' kamatayun-na si mga ulut-na si mga minatay puho',
ngan gana' liwat kapaparungun-na si api.^c

⁴⁹Tungod sinan, day agpakapalkasan si api i dimu'an myintras ag'istar pa ato si kalibutan, pariho si pag'asiya si daying nga ga'i anra'at. ⁵⁰Aniya' mahalap kagamitan-na si asiya pariho may si ka'am. Sanglit dakam agpata'an. Pariho halimbawa' kon a'ala' na i kasira'-na si asiya, ga'i sapabwilta-bi i kasira'-na. Tambahi-bi asiya i mga kasing-kasing-bi ngan pahalapu-bi i paghururuwang-bi.”

Agturo' si Jesus Mahi'unong si Pagbulag si Pagdangallahan

Mateo 19:1-9

10 ¹Katapos pa'amban gihapon kas Jesus siray lugar. Pada'iray namay mga iya si lugar sakup-na si Judea hasta nga agpakatalabok

^a 9:42 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *kon sa'aghat-na sinan a'a pagpakasala' i la'in.* ^b 9:44 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ⁴⁴ *Kon singnga gana' kamatayun-na si mga ulut-na si mga minatay puho' ngan gana' liwat kapaparungun-na si api.* Pariho liwat sito mga allingon i maka'anna' si birsikulo 46.

^c 9:48 Isa 66:24

pan dambila'-na si Suba' Jordan. Si kada pagtakkahi-na si adda lugar, naggururubukan iya ngan agparaturu'an-nay to sigon si kabatasanan-na.

²Aniya' magpamada'iray si iya mga Parisiyo para hamok pagpurbar kon anala' iya si mga allingun-na. Amatilaw mga iya, “Nagpatugot ba' si bala'ud-ta kam nga akabulag^d i lalla si alla-na?”

³Patilaw i saruman-na si Jesus, “Ay i nagmandu'-na si ka'am si Moises?”

⁴Anaruman may mga iya, “Agpatugut-na si Moises nga kon akabuwan i lalla papilis si pagbulag, pwidi na sapaduwa'i-na i alla-na.”

⁵Anaruman may si Jesus, “Tungod si pagdiri'-bi pag'isip malalom, agpasurat-nay to bala'od si Moises. ⁶Pero si tinikangan gayod ma'in da'inan sinan, kay ngan paghimu-na si Diyos si dimu'an, aghimu-na i a'a, lalla pati' danda.^e ⁷Sanglit, kinahanglan pa'amban i lalla si tatay-na pati' si nanay-na ⁸ngan maki'adda si alla-na basi' mga iya duwangan ahimo na hamok adda puho'. Kon sugad, ma'in na mga iya duwangan, kundi' addangan na hamok.^f ⁹Sanglit, kon ay i nagbug'us-na si Diyos, kinahanglan nga ga'i gayod agbulag-na si a'a.”

¹⁰Ngan pagbalik-na kas Jesus si ruma', agtilaw-na iya si mga inadalan-na tungod sinan. ¹¹Agsumatan-na mga iya, “Bisan say lallaha nga pabulag si alla-na mangno pakasal si la'in danda, si kamatu'uran agsala' iya tungod si pagtig'ub-na si la'in. ¹²Pariho may si danda nga pabulag si alla-na mangno pakasal si la'in lalla, akasala' may liwat iya tungod si pagtig'ub-na si la'in.”

Si Jesus pati' i Kadadi'-dadi'an

Mateo 19:13-15; Lukas 18:15-17

¹³Siray uras aniya' magpamawa si mga dadi'-na pada'iray si Jesus. I karuyag-na kunta' mga iya nga sadu'unan-na si palat-na si Jesus i mga dadi'-na pero nagsimol mga iya si mga inadalan-na. ¹⁴Ngan pakakulaw-na sinan si Jesus, asina iya ngan agpinugad-na i mga inadalan-na, “Tuguti-bi i kadadi'-dadi'an^g pagdugok si ako, ngan dakam ag'ulangu-bi mga iya, kay i da'inan mga a'a i papasakupon si nagpanhadi'an-na si Diyos. ¹⁵Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say i ga'i mangarawat si paghadi'-na si Diyos pariho pa'agi si pagkarawat-na si adda dadi'-dadi', sigurado ga'i gayod akasakop si mga nagpanhadi'an-na.” ¹⁶Mangno agkugus-na si Jesus i mga dadi' sa'uru'addangan, agpandu'unan-nay to si mga palat-na, ngan agpalakuan-na si Diyos si mga kabubuwasun-na.

^d **10:2** Si kabatasanan-na si mga Hebro, i nagtukoy *pagbulag si alla*, iya i nagpatugot si bala'ud-na mga iya nga i lalla pwidi agbawi' si dati nagkasarabutan si pagdangallahan. Hasta liwat si birsikulo 11 pati' 12. ^e **10:6** Gen 1:27 ^f **10:8** Gen 2:24 ^g **10:14** I kina'ya-na si *kadadi'-dadi'an*, nga ga'i agpanruha-duha pag'ako' si magdalom si mga iya o ma'in ngani' i hul'os pagtapud-na mga iya, iya i irirugon kina'ya para akasakop i a'a si nagpanhadi'an-na si Diyos.

I Mayaman Lalla

Mateo 19:16-30; Lukas 18:18-30

¹⁷Si pagparalalangngan-na gihapon kas Jesus, aniya' lalla maglalahi padugok si iya ngan diritso anluhod atubang si iya. Amatilaw to si Jesus, “Ma'istro, sayod ako nga mahalap kaw. Ay i kinahanglan buruhatun-ko pagpasiguro nga sa'angkun-ko i kinabuhi' nga gana' katapusan-na?”

¹⁸Anaruman dina si Jesus, “Ay kay akapinugad kaw nga mahalap ako? Ma'in ba' nga i Diyos hamok i mahalap? ¹⁹Sigurado akatu'anaw kaw si mga kasugu'an: 'Dakam agmatay; dakam agbisyo si pagdangallahan;^h dakam agtangkaw; dakam agbullo' si pagtistigos; dakam agdaya' nga aka'ala' kam si tawa'-na si la'in; agtahura kam si tatay-bi pati' si nanay-bi.’ⁱ”

²⁰Anaruman may iya, “Ma'istro, tikang ngan aniya' na sarabutan-ko, agsunud-ko naynan nga kasugu'an.”

²¹Abawa i kasing-kasing-na si Jesus sito lalla sanglit agpinugad-na, “Yayto na hamok i kulang-mo buruhaton. Agbalika ari ngan baligya'in i dimu'an inanna'-mo. Pumwanon si mga anggana' i balli-na basi' aniya' kayamanan-mo ari si langit. Katapos, pada'ituha basi' akabaya' kaw ngan agsunod si ako.” ²²Ngan pakabati'-na sinan si lalla, anla'in i bayhun-na ngan pa'amban to nga masurub'on kay iya i a'a nga bali haya i kayamanan-na.

²³Patalikot may si Jesus, kulawan-na i mga inadalan-na ngan amahalling, “Makuri gayod nga akasakop i mga mayaman a'a si nagpanhadi'an-na si Diyos!”

²⁴Ag'usa gayod i mga inadalan-na tungod si mga allingun-na, sanglit agbwilta-na gihapon si Jesus i mga allingun-na, “Mga dadi'-ko, makuri gayod i pagsakup-na si mga mayaman. ²⁵Mas makuri payto kuntra si pag'agi-na si adda kamel si tanugan-na si dagom!”

²⁶Akatambay nan liwat si mga pag'usa-na, sanglit agsipurupatilaway nga iya, “Kon sugad, say i masalbar?”

²⁷Buslung-na mga iya si Jesus ngan anaruman, “Impusibli to nga sahimu-na si a'a, pero ma'in to impusibli si Diyos, kay sahimu-na i dimu'an.”

²⁸Mangno amahalling si Pedro, “Tara', kay ag'ambanan kami' i dimu'an tawa' kami' pagsunod si ka'aw!”

²⁹“Tama', ungod nan,” lingun-na may si Jesus. “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say i pa'amban si ruma'-na, si mga kadingsirarian-na, si nanay-na o si tatay-na, si mga dadi'-na, o si mga uma-na para

^h 10:19 Parti si *pagbisyo si pagdangallahan*, kulawin si hawud-na si pahina 113.

ⁱ 10:19 Exo 20:12-16; Deut 5:16-20

atuman i katuyu'an-ko, nga agsara i mahalap sumat, ³⁰ iya i tikarawat si ina'anto panahon addahatos pa dina dubli si mga ruma', mga kadingsirarihan, mga nanay, mga dadi', pati' mga uma, ngan huwang pa sinan i pagpamasakit liwat si iya si la'in a'a tungod si pagtu'u-na. Ngan si titakka panahon, aka'angkon pa liwat iya si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ³¹ Pero malabbat nagpanhangad kuno' ina'anto nga si damuri allaw agpaka'ubos dina, ngan malabbat liwat magpama'ubos ina'anto nga si damuri allaw nagpanhangad dina.”

Agtigu-na si Jesus si Katallo Bisis i Kamatayun-na

Mateo 20:17-19; Lukas 18:31-33

³² Ngan ari na kas Jesus si lalan pasagka pan Jerusalem, padahulo si Jesus si mga inadalan-na. Abaraka i mga inadalan-na ngan atalaw i ditangnga' magpamaya' si mga iya. Mangno agbulag-na si Jesus i Dusi ngan agpanumatan-nay to si mga titakka mahinabo' si iya. ³³ Aminugad iya, “Pasagka kita kam pan Jerusalem kon singnga trarayduran ngan papa'intrigahon i Pinili' A'a pada'iray si mga puno' paraghalad pati' si mga paragturo' bala'od. Paratukan iya kamatayon ngan papa'intrigahon si mga ma'in Hebro. ³⁴ Ralangkagan-na iya sito mga a'a, rurukda'an, ralapduson, ngan si katapus-tapusan maratayon pero abanhaw si katallo allaw.”

I Nagpalaku-na kas Santiago pati' Juan

Mateo 20:20-28

³⁵ Mangno pamatapit ari si Jesus kas Santiago pati' Juan nga mga dadi'-na si Sebedeo, ngan agpaminugad, “Ma'istro, aniya' kunta' paralakuhon kami' si ka'aw ngan kinahanglan tuman-mo.”

³⁶ Amatilaw may si Jesus, “Ay i karuyag-bi nga buruhatun-ko si ka'am?”

³⁷ Anaruman may mga iya, “Si pagtingkulo'-mo si trunu-mo ari si maka'angayan ginhadi'an, i saruyagan kami' kunta' nga tugutan-mo kami' pagtingkulo' huwang si ka'aw, addangan si kawanan-mo ngan i addangan si kawiri-mo.”

³⁸ Agpinugad-na mga iya si Jesus, “Ga'i sakatu'anan-bi i nagpalaku-bi.” Mangno amatilaw, “Aka'inom ba' kam siguro tikang si kupa si kasakitan nga kinahanglan irinumun-ko? Pabunyang ba' kam siguro pariho si kinahanglan nag'aku'-ko pag'antos si titakka pagbunyang si ako?”

³⁹ “Oho', sahimo kami' nan!” lingun-na may mga iya.

Anaruman may si Jesus, “Hala, sigurado nga agpaka'inom kam tikang si kupa si kasakitan nga kinahanglan irinumun-ko, ngan burunyan kam pariho si kinahanglan arantusun-ko si titakka pagbunyang si ako. ⁴⁰ Pero ma'in tawa'-ko i pagpili' kon say i magpaningkulo' si kawanan-ko pati' si kawiri-ko. Lugod, yaynan mga pwisto tawa'-nay nan si nagrisirbahan-na si Diyos.”

⁴¹Ngan pakapamati'-na may sinan si awatong pa inadalan, agkasirina mga iya si kas Santiago pati' Juan. ⁴²Sanglit agban'u-na mga iya dimu'an si Jesus pagdugok si iya ngan agpanwaydungan-na, "Akatu'anan kam nga agpanggamit pinitir pagdalom i nagparapaminugad nga mga mahalap magpamuno' si mga nasyon. Agpapalabaw to mga gilalabawi a'a si mga kalugaringun-na. ⁴³Pero ma'in da'inan sinan i pa'agi-bi pagdalom si kapararihu-bi. Kon addangan si ka'am i maruyag mabantog, kinahanglan iya agsirbi si la'in. ⁴⁴Ngan kon addangan si ka'am i maruyag nga naghagad, kinahanglan ag'ako' nga magin rilihugun-na si dimu'an. ⁴⁵Kay bisan i Pinili' A'a ga'i pada'ito basi' nagsirbihan pero basi' iya i magsirbi ngan basi' sapumwan-na liwat i kinabuhi'-na paglukat si malabbat a'a."

Agpakulaw-na si Jesus i Buta Nag'arunan Bartimeo

Mateo 20:29-34; Lukas 18:35-43

⁴⁶Mangno anakka kas Jesus pati' i mga inadalan-na si Jerico. Si pataliwan-na na mga iya siray syudad, malabbat namay i magpamungyod si mga iya. Siray uras, aniya' buta lalla magparatingkulo' ngan magparapalimos si bihing-na si tinampo. Bartimeo i arun-na sito nga dadi'-na si Timeo. ⁴⁷Ngan pakabati'-na nga si Jesus taga Nasaret i palabay, agtikang iya pagban'o, "Jesus nga Dadi'-na si David, kalu'uyin ako!"

⁴⁸Malabbat si iya magsimol nga ga'i agpararibok. Pero agkukusog dina i pagparaban'u-na, "Dadi'-na si David, kalu'uyin ako!"

⁴⁹Pahuway si Jesus ngan anlihog, "Ban'uhon iya."

Sanglit agsumatan-na mga iya i buta, "Aglipaya! Anungguha kay agban'u-na kaw." ⁵⁰Agtapukan-na dayon si buta i nagpakurumbut-na, anhintak anunggo, ngan diritso iya padugok si Jesus. ⁵¹Amatilaw si iya si Jesus, "Ay i saruyagan-mo nga sahimu-ko si ka'aw?"

Anaruman may i buta, "Rabbi,^j i karuyag-ko kunta' nga akakulaw ako gihapon."

⁵²"Pada'iraya na," lingun-na si Jesus. "I pagtutu'u-mo, iya i makapahalap si ka'aw." Akakulaw dayon iya ngan amaya' iya si Jesus si paglalangnan-na.

Pasallod si Jesus si Jerusalem

Mateo 21:1-9; Lukas 19:29-38; Juan 12:12-15

11 ¹Ngan pagdadara'un-na kas Jesus si Jerusalem, akatakka mga iya si mga baryo Betpae pati' Betania. Aka'anna' to mga baryo si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan. Agpadahulo si Jesus duwangan si mga inadalan-na ²ngan agmandu'an-na mga iya sito: "Pada'iraya kam si dahulu'an-

^j 10:51 Parti si *Rabbi*, kulawin si hawud-na si pahina 117.

tay ro kam baryo. Si panakka-bi aro, aniya' sa'anda'an-bi nagpa'ingkot putro asno nga ga'i pa gayod akakabayuhan. Bak'aru-bi ngan guyuru-bi pada'ito.

³Kon aniya' si ka'am mamatilaw, 'Pa'i-bi nan?' sumati-bi na hamok nga, 'Agkinahanglan-nay to si Paragdalom pero papabalikun-na may to dayon.'

⁴Sanglit pamalangngan mga iya ngan sa'anda'an-na mga iya i asno ari si lalan nagpa'ingkot si pwirtahan-na si ruma'. Ngan pamak'ad-na na mga iya, ⁵amatilaw i ditangnga' magpanunggo ari, "Pa'i-bi nan? Apa'i may kay agbak'ad-bi nan?"

⁶Agsarumanan-na mga iya pariho si tugun-na si mga iya si Jesus, sanglit nagtugutan mga iya pagbwilta. ⁷Agguyud-na mga iya i asno pada'iray si Jesus. Agkamadiruhan-na mga iya si mga nagpamakurumbut-na ngan anakrang si Jesus. ⁸Malabbat i magpamuklad si mga nagpamakurumbut-na ari si tinampo, ngan i ditangnga' may agpangampin si tinampo si mga marabong paklang nga nagpanabtab-na si bihing-na si mga uma ari. ⁹Sigi gagasod i magpantupo' si iya ngan da'inan may i magpamungyod:

Hosanna!^k

Malipayon gayod i a'a nga pada'ito pina'agi si gahum-na si Paragdalom!^l

¹⁰Bali haya i kahalapan-na si ginhadi'an-na si gipapu'-papu'i-ta kam David, nga patatungguhon gihapon.

Hosanna, hasta liwat ka'aw nga Gilalabawi!

¹¹Pakasallud-na kas Jesus si Jerusalem, agdiritso mga iya si hawan-na si templo ngan mamuraw-puraw iya si dimu'an. Pero, tungod kay kuhap na, pagawas si Jesus huwang i Dusi ngan agpamalik gihapon mga iya pan Betania.

Agmaldisyon si Jesus Adda Kayo

Mateo 21:18-22

¹²Ngan ka'asumuhan, si pagparalalangngan-na kas Jesus man Betania, angabat iya kalingantuhan. ¹³Aniya' sapantawan-na kayo igos nga bali rabong ngan iyay ray hamok i pala'in tungod kay ag'irog dina kon tig'iguson. Sanglit padugok iya pagkulaw kon aniya' buwa'-na, pero sadiskubrihan-na nga puro hamok dahon ngan gana' gayod buwa'-na. ¹⁴Sanglit agmaldisyon-nay ray kayo si Jesus, "Hala, tikang ina'anto, gana' na gayod makakinda si buwa'-mo hasta si kahastahan." Ngan yaynan mga allingon, sapamati'an-na si mga inadalan-na.

Ag'isugan-na si Jesus i Magparapanginanda' Kwarta ari si Templo

Mateo 21:12-16; Lukas 19:45-47; Juan 2:13-16

¹⁵Ngan panakka-na kas Jesus si Jerusalem, pasallod mga iya si hawan-na si templo ngan diritso iya agtikang pagpanabrog si mga

^k 11:9 I *Hosanna*, Hebruhanon allingon nga i kahulugan-na: Talwason kami', pero si kaliyat-liyatan akatambahan i kahulugan-na: Darayawon. ^l 11:9 Salmo 118:25,26

magparapamalli pati' i mga magparapamaligya' ari. Agpamabaliskad-na i mga lamisa-na si magparapamabalyo pala'in-la'in kwarta. Agpamabaliskad-na liwat i mga bangkitu-na si magparapamaligya' panhahalad sarampati. ¹⁶Ga'i liwat agtugutan-na si Jesus i pagparabawana si mga a'a si mga inanna'-na, nga ag'agi si mga hawan-na si templo. ¹⁷Katapos agparaturu'an-na i mga a'a sito: "Ma'in ba' nga aniya' maka'anna' si Kasuratan nga agpinugad i Diyos, 'Pammangadyi'an i ruma'-ko para si mga a'a-na si dimu'an nasyon,'^m kundi, aghimu-bi to dina 'pangngingistaran-na si mga tulisan!'"ⁿ

¹⁸Sakatu'anan-na dayon si mga puno' paraghalad pati' si mga paragturo' bala'od i mahi'unong sinan, sanglit agpara'anda' mga iya pa'agi kon pinapa'i sapamatay-na mga iya si Jesus. Da'inan gayod sinan i mga saruyagan-na tungod kay agkabararaka mga iya si Jesus, kay agpa'usa gayod i dimu'an magpantarambak si nagparaturu'-na.

¹⁹Ngan kasanguman, pagawas gihapon kas Jesus si syudad.

I Liksyun-na si Ma'uga Kayo

Mateo 21:19-22

²⁰Ngan kanalungan, si pagparalalangngan-na namay kas Jesus, sakulawan-na mga iya gihapon i kayo igos, pero uga na hasta pa i mga gamut-na. ²¹Aka'intom dagos si Pedro sanglit agpinugad-na si Jesus, "Rabbi,^o kulawin nan! A'uga i igos nagmaldisyun-mo!"

²²Anaruman si Jesus, "Anutu'uha kam si Diyos. ²³Sumatan-ta kam si kamatu'uran, pwidi kam akapinugad sito bukid, 'Tig'alsaha anan ngan tigpa'itsaha pan kalawot,' ngan atuman to para si ka'am kon aniya' pagtapud-bi ngan ga'i kam agduda. ²⁴Tungod sinan sumatan-ta kam, bisan ay i nagpalaku-bi kon mangadyi' kam, kon agtutu'o kam nga tawa'-bi na, sigurado sakarawat-bi. ²⁵Ngan kon si pag'ampu'-bi, aniya' pa humut-bi si kaparihu-bi, pasayluhu-bi iya, basi' sapasaylu-na may liwat i mga sala'-bi si Tatay-bi ari si langit."^p ²⁶*Pero kon ga'i kam agpasaylo si sala'-na si la'in a'a, ga'i may liwat sapasaylu-na i mga sala'-bi si Tatay-bi ari si langit.*

Nagpatilawan Kon Say Maglihog si Jesus

Mateo 21:23-27; Lukas 20:1-8

²⁷Agbwilta gihapon kas Jesus pan Jerusalem. Ngan pagparalalangngan-na si Jesus ari si mga hawan-na si templo, pamadugok si iya i mga puno' paraghalad, i mga paragturo' bala'od, hasta i mga mata'o kamabu'utan ²⁸ngan agpamatilaw mga iya si Jesus,

---

^m 11:17 Isa 56:7   ⁿ 11:17 Jer 7:11   ^o 11:21 Parti si *Rabbi*, kulawin si hawud-na si pahina 117.   ^p 11:25 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba:

“Singnga kaw agsarit si mga nagparabuhat-mo? Say i magtugot si ka'aw sinan?”

²⁹Anaruman dina si Jesus, “Patilawan-ta may kam liwat. Sarumani-bi ako dahulo ngan anumata may ako kon say i magtugot si mga nagbuhat-ko. ³⁰Sumati-bi ako, say magtugot si Juan pagbunyag, Diyos o a'a?”

³¹Agpandiriskusyon dahulo mga iya, “Tara, ay sito i pinasumat-ta kam? Kon anaruman kita kam, ‘I Diyos,’ sigurado amatilaw nan iya, ‘Kon sugad, kapa'i may kay ga'i kam agtutu'o si mga allingun-na si Juan?’ ³²Pero kon anaruman may liwat kita kam, ‘I a'a,' a, ta!’” Aniya' kadilikaduhan-na mga iya si mga a'a tungod kay ag'alagad gayod i mga a'a nga ungod paragsumat-na si Diyos si Juan. ³³Sanglit anaruman dina mga iya, “Ga'i kami' akatu'anan.”

Anaruman gihapon si Jesus, “Kon sugad, ga'i may liwat ako anumata si ka'am kon say i magtugot si ako nga sabuhat-koy to.”

I Isturya Hi'unong si mga Mangngataman si Ubasan

Mateo 21:33-46; Lukas 20:9-19

12 ¹Mangno agpahalling si Jesus si mga a'a pina'agi si mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Aniya' lalla magtanom ubasan. Agpadir-na palibot, aghimo iya mahaya luwang si mahaya bato basi' aniya' pammagga'an, ngan agtindugan-na turri pammantayan. Katapos agpa'ataman-nay to si mga mangngataman ngan pataliwan iya pan la'in lugar. ²Ngan panakka-na si tigpangku'on si ubas, agpabawa iya addangan rilihugon pada'iray si mga mangngataman-na pag'ala' si kapartihan-na si mga pinangku'-na. ³Pero agpugulan-na ngan agpuniti-na dina mga iya i rilihugon, ngan agpabalik-na mga iya nga gana' gayod sabawa-na. ⁴Mangno, agpabawa gihapon i tagtawa' addangan rilihugon. Agparapakul-nay to si mga mangngataman ngan agparapakamalu'an-na mga iya. ⁵Katapos, agpabawa namay la'in rilihugon, ngan agmatay-nay to mga iya. Pariho sinan i mga nagpanhimu-na si malabbat pa nagpamabawa-na si tagtawa'. Agparakastigu-na mga iya i ditangnga' ngan i ditangnga' may agparapanmatay-na.

⁶“Aniya' addangan pa mabilin nga pwidi sapabawa-na si tagtawa', nga iya i dadi'-na lalla nga hinigugma'-na. Sanglit si katapusan, agpabawa-na liwat i dadi'-na pada'iray si mga mangngataman-na. Akapinugad iya si kalugaringun-na, ‘Tingali rispitaran-na mga iya i dadi'-ko.’

⁷“Pero agsarabut-sabot i mga mangngataman, ‘Awira' i iridiro. Tuwa na kam, matay-ta kam iya basi' kita kam i makabawa si kayamanan-na.’ ⁸Sanglit agpugulan-nay to mga iya ngan agmatay-na. Mangno agdagnas-na mga iya i bangkay-na pagawas si ubasan.”

⁹Amatilaw si Jesus pagpaklaro si isturya-na, “Kon sugad, ay may i binuhat-na si tagtawa' si ubasan?” Iya mismo manaruman si pagpinugad,

“Yayto i binuhat-na: Pada'iray iya ngan matay-na i mga mangngataman. Katapos pa'intriga-na si la'in i ubasan-na. ¹⁰Ma'in ba' nga sasayuran-bi to anan si Kasuratan? Kon ma'in i nagpabawa-na dadi', say may bali' i nagpinugad bato nga maka'anna' ari?

I bato nga nagdiri'-na si mga panday,
iya lugod dina i makapasarig si dimu'an.

¹¹ Agbuhat-nay to si Paragdalom,
ngan usahon gayod si pangulawan-ta kam!”^a

¹² Sanglit ag'anda' dayon mga iya pa'agi pagdakop si Jesus kay akatu'anan mga iya nga mga iya i nagpatama'an sito isturya. Pero atalaw mga iya si kalabtan magpantarambak, sanglit ag'ambanan-na na hamok mga iya si Jesus.

I Pagbayad Buhis si Emperador si Roma

Mateo 22:15-22; Lukas 20:20-26

¹³ Katapos aniya' si mga Parisiyo pati' si mga sakop si partido nga tinindug-na pa si Hadi' Herodes nga nagpanlihog pagdugok si Jesus, pagbantay kon anala' i mga saruman-na si mga patilaw-na mga iya.

¹⁴ Padugok mga iya si Jesus ngan aminugad, “Ma'istro, akatu'anan kami' nga agsumat kaw pirmi si kamatu'uran. Ga'i kaw atalaw kon ay i isip-na si a'a ngan gana' nagkilala-mo bisan say i makatama'an, pero agturo' kaw hamok i pa'agi pagtapit si Diyos nga ag'alagad si kamatu'uran. Sumatin ngani' kami', tama' ba' para si kita kam i pagbayad buhis si Emperador si Roma o ma'in? ¹⁵Kinahanglan ba' kita kam sito agbayad o ga'i?”

Kundi' sakatu'anan-na si Jesus nga mga mahalap hamok i mga pamawa'-na, pero mga mara'at i mga inisipan-na, sanglit agtilaw-na mga iya, “Ay kay agparadadakup-bi gayod i mga allingun-ko? Paru'du'i-bi daw ako adda dinari' diplata kay kulawan-ko.”

¹⁶ Mangno ag'ala' mga iya adda dinari. Ngan pakaparu'du'-na mga iya, amatilaw si Jesus, “Say to tawa' bayhon pati' aron maka'anna' to ato?” Anaruman mga iya, “Tawa'-na si Emperador.”

¹⁷ Sanglit amahalling may si Jesus, “Kon sugad, bayari-bi i Emperador si mga hinimo nga irog si iya kay tawa'-nay nan, ngan bayari-bi may i Diyos si mga hinimo nga irog may liwat si iya kay tawa'-nay nan.”

Sanglit ag'usa-na gayod mga iya si Jesus.

Agpatilaw i mga Sadusiyo Mahi'unong si Pagkabanhaw

Mateo 22:23-33; Lukas 20:27-38

¹⁸ Kataud-ta'uran, aniya' pamadugok si Jesus mga Sadusiyo basi' agpakapatilaw. I mga Sadusiyo, iya i magparapanumat nga ga'i na

^a 12:11 Salmo 118:22,23   ^r 12:15 Parti si *dinari*, kulawin si hawud-na si pahina 110.

abanhaw i mga a'a si damuri allaw. ¹⁹Aminugad mga iya, “Ma'istro, aniya' mando' nagsurat-na si Moises para si kita kam nga kinahanglan pakasalan-na si sirari i bayaw-na kon amatay i siyaka-na nga gana' pa dadi'-na, basi' akadadi' mga iya nga akwinta bilang dadi'-na si siyaka-na. ²⁰Aniya' siray pitungan lalla magdingsirarihan. Inallahan i siyaka, pero amatay iya nga gana' pa dadi'-na. ²¹Mangno, agpakasalan-na si kaduwangan, ngan amatay to liwat. Pariho sinan i nagbuhat-na si katallungan. ²²Mangno agbuhat-nay nan si mga magkabirilin pa mga sirari. Agpakasalan-nay ray danda mga iya pitungan ngan agkamaratay mga iya nga ga'i agpakadadi'. Si katapus-tapusan, amatay liwat i danda. ²³Tara', si pagkabanhaw, say may i tag'alla si danda, kay sapakasalan-na iya si pitungan?”

²⁴Anaruman si Jesus, “Akatu'anan ba' kam kon ay kay sala' i mga isip-bi? Tungod kay ga'i kam agpakasabot hi'unong si Kasuratan o si gahum-na si Diyos. ²⁵Si pagkabanhaw, akapariho na mga iya si mga anghel. Gana' na uru'allahay ari si langit. ²⁶Pero mahi'unong si mga duda-bi kon aniya' ba' mabanhaw, ga'i ba' sabasa-bi si Libru-na si Moises? Agpamatu'uran-nay nan si nagsurat-na mahi'unong si hinabo' siray si magpakayat tanaman kon singnga sapakalihan-na i busis-na si Diyos nga agpinugad, ‘Ako mismo i Diyos nagtutu'u-na kas Abraham, Isaac, pati' si Jacob hasta pa ina'anto.’^s ²⁷Kon sugad, pariho si kamutangan-na mga iya, ma'in minatay i magpadayon pagtutu'o kundi' allom dina. Sanglit sala' gayod i mga isip-bi.”

I Pinaka'impurtanti Sugo'

Mateo 22:34-40

²⁸Aniya' addangan paragturo' bala'od ari nga akapamati' si diskusyon. Ngan pakahuna'-huna'-na nga mahalap i saruman-na si Jesus si mga Sadusiyo, amatilaw iya, “Ay i pinaka'impurtanti si dimu'an mga kasugu'an?”

²⁹Anaruman may si Jesus, “Yayto i pinaka'impurtanti: ‘Amati'a kam, ka'am mga a'a-na si Israel! I Paragdalom Diyus-ta kam, iya hamok i Paragdalom. ³⁰Higugma'u-bi iya si bug'os kasing-kasing-bi, si bug'os kina'iya-bi, si bug'os paminsada-bi, pati' si bug'os kusug-bi.’^t ³¹Ngan yayto i kaduwa: ‘Higugma'u-bi i igkasi a'a-bi pariho si paghigugma'-bi si kalugaringun-bi.’^u Gana' kasugu'an manlabaw pa si duway to.”

³²Aminugad may i paragturo' bala'od si Jesus, “Mahalap gayod i pagkapinugad-mo, Ma'istro. Tama' i nagsumat-mo nga gana' makapariho si Diyos, ngan gana' na la'in diyos pwira si iya. ³³Kinahanglan aghigugma' i a'a si Diyos si bug'os kasing-kasing-na, si bug'os sarabutan-na, ngan si

^s 12:26 Exo 3:6   ^t 12:30 Deut 6:4,5   ^u 12:31 Lev 19:18

bug'os kusug-na ngan kinahanglan iya aghigugma' si igkasi-na pariho si paghigugma'-na si kalugaringun-na. Mas impurtanti pa i pagsunod si duway to kasugu'an kuntra si pagpabar'og si mga panhahalad hayop o si pagbuno' ari si panhahalaran ray."

³⁴Sahuna'-huna'an-na si Jesus nga madunong gayod i lalla tungod si mga saruman-na, sanglit aminugad iya, "Ma'in na kaw matala nga akasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos."

Kahuman sinan, gana' na mamintas pa pagpatilaw si Jesus.

Agpaklaro si Jesus Kon Say i Tinu'inan Mannanalwas

Mateo 22:41-46; 23:1-7; Lukas 20:41-47; Buhat 2:34-35; Hebro 1:13

³⁵Si pagparaturu'-na si Jesus ari si mga hawan-na si templo, amatilaw iya, "Pinapa'i akapinugad i mga paragturo' bala'od nga gi'uru'ampuhi-na hamok si David i Tinu'inan Mannanalwas? ³⁶Mismo si David agpahalling sigon si pagdalum-na si Espirito Santo:

Agpinugad i Paragdalom Diyos pada'iray si Paragdalum-ko,
 'Aningkulu'a ato si kawatan-ko,
 tubtob nga sapama'ubus-ko i mga kuntra-mo pa
 nga day pannungtungan-mo."

³⁷Kon sugad, 'Paragdalom' i pagban'u-na mismo si David si gi'uru'ampuhi-na. Sanglit pinapa'i kam akapinugad nga gi'uru'ampuhi-na hamok si David i Tinu'inan Mannanalwas?"

Alipay gayod i kalabbatan magpantarambak pagpakali si Jesus.

³⁸Si pagparaturu'-na, agpinugad-na i mga a'a, "Agmatuha kam si mga paragturo' bala'od kay agkararuyag mga iya paglalangngan nga mga dikalsa pagpadadayaw ngan agkararuyag liwat si mga talahuron pangumusta-na si mga a'a ari si mirkado. ³⁹Iyay nan i mga magparapamilyi' si mga printi panningkulu'an si mga sinaguga pati' si mga pwistoy nan nga akabuan unra si mga kumbitihan. ⁴⁰Mga iya i magparapandaya' si mga balo danda pag'ala' si mga inanna'-na, ngan katapos agparapangadyi' to mga a'a maliyat para hamok si pangulawan-na si la'in. Sanglit tungod sinan, mas mara'at i kastigo si mga iya kuntra si ditangnga!"

I Nagpahalad-na si Balo

Lukas 21:1-4

⁴¹Si pagparatingkulu'-na si Jesus atubang si kahon pangnganna'an kwarta si templo, agparatigamanan-na i mga magparapanlaho' ari. Malabbat mga mayaman nga mahaya i nagparapanlahu'-na. ⁴²Mangno aniya' pubri balo danda manlaho' tumbaga diplata, duwa bug'os nga bali diki' i kantidad-na.

⁴³Agban'u-na si Jesus i mga inadalan-na pagtiriripon ngan agpanumatan-na, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, mas urog i naglahu'-na si pubri nan balo kuntra si nagpadunar-na mga iya dimu'an. ⁴⁴Kay i nagpadunar-na mga iya, subra hamok si mga kayamanan-na; pero yaynan balo bisan kon anggana' iya, aglahu'-na i dimu'an tawa'-na ngan gana' nagbilin-na.”

I mga Pangngilalahan si Pagtakka-na si Katapusan Panahon

Mateo 10:19-22; 24:1-25; Lukas 21:5-24

13 ¹Si pa'amban-na kas Jesus si templo, aniya' addangan si mga inadalan-na maminugad, “Ma'istro, kulawin nan! Kamaka'angayan si mga kinurthian mamahaya bato pati' si mga mahayay nan bilding!”

²Aminugad may si Jesus, “Sakulawan-bi ba' nan mga mahayay nan bilding? Gana' sinan mabilin si mga sakulawan-bi nan bato si nagpanungtungan-na. Tirimpagon nan dimu'an.”

³Si pagparalumpagi'-na kas Jesus ari si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan, nga kinapantawan i templo, i huwang-na hamok, iya kas Pedro, Santiago, Juan, pati' si Andres. Agpamatilaw mga iya si Jesus, ⁴“Sumatin daw kami' kon sumiran nan ahinabo'. Ay i pangngilalahan kon atuman naynan dimu'an?”

⁵Anaruman si Jesus, “Agbantaya kam, ngan dakam agpatugot nga akadaya'an kam si bisan say. ⁶Malabbat i tipada'ito nga aggamit si arun-ko si pagpinugad, ‘Ako i Tinu'inan Mannanalwas,’ ngan malabbat i mga sadaya'an-na mga iya. ⁷Dakam abaraka si pakapamati'-bi nga aniya' mga girra matapit si ka'am ngan aniya' liwat si mga matala lugar. Kinahanglan ahinabo' i mga da'ito sito pero ma'in payto i pagtapos si panahon.

⁸Agparapanggirra i mga nasyon ngan sigi panhiriran i mga ginhadian. Aniya' mga linog si mga pala'in-la'in lugar, ngan aniya' liwat mga gutom. Pero iyay nan i panikangan pa hamok si mga pagkuri-bi.

⁹“Kinahanglan kam ag'andam pag'atubang para si mga karat'an manakka si ka'am. Darakupon kam ngan papa'intrigahon si mga kungsiho tungod si ako. Pwira pa sinan, karastiguhon liwat kam ari si mga sinaguga ngan papatungguhon atubang si mga gubernador pati' si mga hadi' basi' akatistigos kam si mga iya si ungod mahinabo'. ¹⁰Kinahanglan pasamwak-bi i mahalap sumat si dimu'an nasyon antis si katapusan.

¹¹Sanglit, bisan sumiran kam agpadakup-na mga iya ngan pa'intrigana si mga husgado tungod si pagtu'u-bi, dakam abaraka kon papa'i-bi pagpamatu'od si pagkamatadung-bi ngan kon ay i mga papahallingun-bi. Sumatu-bi hamok i nagpumwan si paminsada-bi sinan uras, kay i mga allingon ma'in tikang si kalugaringun-bi, kundi' tikang si Espirito Santo.

¹²“Trarayduran-na pagmatay si mga sirari i mga siyaka-na magpanutu'o. Trarayduran-na liwat si mga tata' i mga magpanutu'o

dadi'-na. Kuruntrahun-na si mga dadi' i mga mahanak-na hasta pa nga pamatay-na mga iya tungod si mga pagtu'u-na. ¹³Naghumutan kam si dimu'an mga a'a tungod si ako, pero bisan say i mangilob tubtob si katapusan, iya i masalbar si damuri allaw.

¹⁴“Aniya' nag'ibitaran” gayod a'a nga akapara'at si dimu'an,^x ngan kinahanglan sasabutan-nay to si magbasa. Sanglit si pakakulaw-bi sinan nga anunggo si lugar^y nga ma'in angay para si iya, kinahanglan agrarabunos pan tagudtod i mga magpangistar ari si Judea. ¹⁵Kon awiray i addangan si pammalayahayan ari si binubungan, paduwa'i iya pero ga'i na kunta' pasallod si ruma' pag'addo' si mga inanna'-na. ¹⁶Ngan kon ari namay iya si uma, ga'i na kunta' padulhog pag'ala' si pammakurumbut-na. ¹⁷Ka'asi' gayod sinan mga allaw i mga burod pati' i mga nana nga aniya' nagpasusu-na! ¹⁸Ampu'i-bi si Diyos nga ga'i to akatuman si tigtugnawon, ¹⁹kay i mga kakurihan-na sinan mga allaw anubra pa si bisan ay kakurihana nga sa'abat-na si kalibutan tikang si panikangan, si paghimuna si Diyos si kalibutan, tubtob ina'anto, ngan gana' na liwat gayod sinan makapariho pa hasta si katapusan. ²⁰Kon i kalabbat-na si allaw sinan mga kakurihan ga'i ag'ibanan-na si Paragdalom, sigurado nga gana' gayod mabilin allom. Pero tungod si mga pinili'-na a'a nga saruyagan-na gayod si Diyos, iribanan-na si Paragdalom i allaw-na sinan.

²¹“Sinan uras, kon aniya' magpaminugad si ka'am, 'Kulawi-bi, atiya' na i Tinu'inan Mannanalwas!' o ma'in ngani' 'Kulawi-bi ro, awira' na iya!' dakam iya agtutu'uhu-bi. ²²Sigurado nga aniya' pamaluwa' mga burubullo' tinu'inan mananalwas. Pamaluwa' liwat i mga burubullo' paragsumat-na si Diyos. Agpanhimoy to mga a'a pala'in-la'in pangngilalahan si langitnon kuno' kasiguruhan pati' mga makagagahom binuhatan basi' aniya' sadaya'an-na mga iya, nga kon ahimo, hasta pa i mga a'a nagpamili'-na si Diyos. ²³Agbantaya kam sinan! Agsumatan-ta na kam andang si dimu'an myintras ahinabo'.”

I Pagpada'itu-na Gihapon si Pinili' A'a

Mateo 24:29-35; Lukas 21:25-36

²⁴“Si mga allaw pakatapus-na sinan mga kakurihan, anlu'om i allaw

ngan ga'i amuwan i bulan si danta'-na.

²⁵Agkataraktak i mga bitu'on tikang si langit

ngan agpamalisa i dimu'an gamhanan ari si mga ararupan-na.^z

^w 13:14 I nagtukoy *nag'ibitaran a'a*, iya i bali kagamhanan a'a nga agparahimo si makamamalo' binuhatan nga kuntra gayod si tuluhu'an pati' kultura. ^x 13:14 Dan 9:27; 11:31; 12:11 ^y 13:14 I nagtukoy *lugar*, iya i Jerusalem o ma'in ngani' i templo.

^z 13:25 Isa 13:10; 34:4

²⁶“Sinan uras, sakulawan-na si mga a'a i Pinili' A'a ari si panganod. Agdadara'on iya nga bali kamakagagahom ngan nagpalibutan si maka'angayan danta'. ²⁷Papabawahun-na liwat i mga anghel-na pagtiriripon si mga nagpamilyi-na a'a, tikang si empat kantu-na si kalibutan, tikang gayod ato pan dambila'.

²⁸“Kon sugad, adali-bi i liksyon tikang si kayo igos: Kon agbirdi na i mga saringsing-na ngan aniya' na sito buraksa'-na, akatu'anan kam nga ma'in na pira i tigpangku'on bisan kon ga'i kam nagsumatan. ²⁹Pariho sinan, si pakakulaw-bi nga ahinabo' nan dimu'an, akatu'anan kam nga matapit na gayod iya, day awira' na gayod iya si pwirtahan. ³⁰Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ahinabo' nan dimu'an antis ahuman i kapanahunan-na si mga a'ay to ina'anto.” ³¹Aniya' titakka katapusan-na si kalangitan pati' si kalibutan, pero gana' gayod katapusan-na si mga allingun-ko hasta si kahastahan.”

Gana' Makatu'anan si Allaw Hasta si Uras

Mateo 24:36-51

³²“Gana' gayod makatu'anan kon sumiran nan allawa anakka o kon ay urasa. Ga'i akatu'anan i mga anghel si langit, o bisan i Dadi'. I makatu'anan hamok sito, iya i Tata'. ³³Sanglit agbantaya kam! Agkallata kam! Ga'i sakatu'anan-bi kon sumiran i uras-na. ³⁴Akaparihoy to si a'a nga tibiyahi: Agbilin-na i ruma'-na si mga tinapuran-na, ngan balang addangan aniya' trabahu-na. Agsumatan-na i sari'i si pwirtahan nga kinahanglan iya agbantay.

³⁵“Kon sugad, agbantaya kam kay ga'i sakatu'anan-bi kon ay urasa i pagbalik-na si tagruma'. Tingali agbalik iya si baha'o sangom, tingali si magkatutnga', tingali kon si primero pagtuturu'ok, ngan tingali si kanalungan na dina. ³⁶Kon anhintak iya pagbalik, dakam agpatugot nga sakulawan-na kam agpamaturi. ³⁷Sanglit, i nagparasumat-ko si ka'am, iya liwat i nagparasumat-ko si dimu'an: Agbantaya kam!”

Nagbu'bu'an Pasangngit si Jesus ari si Betania

Mateo 26:2-16; Lukas 22:1-6; Juan 12:1-8

14 ¹Siray uras duwa na hamok allaw antis i Pyista si Paglabay^b pati' si Tinapay nga Gana' Pammatubu'-na, sanglit agparapanganda' pa'agi i mga puno' paragalad pati' i mga paragturo' bala'od pagdakop si Jesus nga gana' makatu'anan basi' sapamatay-na mga iya. ²Pero

^a **13:30** I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *antis atibos i mga Hebro.*

^b **14:1** I *Pyista si Paglabay*, nagsilibraran si mga Hebro pag'intom si paglabay-na hamok si anghel-na si Diyos si mga ruma'-na ngan pagmatay-na si dimu'an siyaka dadi' lalla si balang pamilya ari si Ehipto.

agsarabut-sabot mga iya, “Kinahanglan ga'i kita kam agbuhat sito si kapyistahan-na, kay tingali mangisog ngan agsararamok i mga a'a.”

³Ngan ari kas Jesus si baryo Betania, si ruma'-na kas Simon nga akanaynayan na hamok Gu'uron, aniya' danda padugok si nagtarangka'an-na mga iya pagkakan nga agbawa bali kamahalan pasangngit. Gana' sito salakut-na nga hinimo tikang si tanaman nardo nga i pangngisihan-na hinimo tikang si bato alabastro. Agbuka-na si danda i nag'isihan ngan agpabu'bu'-nay to si takuluk-na si Jesus.

⁴Aniya' si mga a'a ari nga andiri' gayod ngan agsipurupatilaway, “Ay kay agkaragan-nay nan hamok pasangngit? ⁵Pwidi nan kunta' sabaligya'an-ta subra si tris syintos dinari^c diplata ngan i bayad-na apumwan si mga anggana'.” Sanglit ag'isugan-na mga iya i danda.

⁶Pero aminugad dina si Jesus, “Pata'ani-bi hamok iya! Ay kay agpakamalu'an-bi to danda? Ka'angayan gayod i nagbuhat-na si ako. ⁷Pirmi aniya' mga anggana' nga sabagatan-bi ngan akabulig kam si mga iya bisan sumiran kam aruyag. Pero ma'in na pira, ga'i na ako sabagatan-bi. ⁸Agbuhat-na hamok i sahimu-na. Agbu'bu'an-na si pasangngit i puhu'-ko pag'andam antis si uras si paglabong. ⁹Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan singnga nagpasamwak i mahalap sumat si bug'os kalibutan, parasumaton liwat i nagbuhat-na pagpa'intom ngan pagdayaw si pagka'a'a-na.”

¹⁰Mangno pada'iray si mga puno' paraghalad si Judas Iscariote, addangan si Dusi, pagtraydor si Jesus. ¹¹Alipay to gayod mga puno' pagpamati' si mga sumbung-na si Judas, ngan agsa'aran-na mga iya pagbuwan kwarta. Sanglit, agtikang si Judas pag'anda' tama' uras nga sapa'intriga-na si Jesus si mga iya.

I Katapusan Panihapon

Mateo 26:17-30; Lukas 22:7-23; 1Cor 11:23-25

¹²Mangno anakka i primero allaw si Pyista si Tinapay nga Gana' Pammatubu'-na, nga iya i allaw pagbuno' si mga papahalaron nati pa karniro para si pakan pagpa'intom si Paglabay. Sinan allaw, nagtilaw si Jesus si mga inadalan-na, “Singnga may i karuyag-mo nga agtima kami' para si pakan pagpa'intom si Paglabay?”

¹³Aglihug-na si Jesus i duwangan si mga iya ngan agsumatan-na, “Padulhuga kam pan syudad. Aniya' sakulawan-bi aro lalla nga agsuknong adda biso' buwahi'. Amungyura kam si iya. ¹⁴Sumati-bi i tagruma' nga nagpanahikan-na, ‘Agpatilaw i Ma'istro si ka'aw kon singnga i kwarto pammanganan-na basi' akapamangan iya huwang si mga inadalan-na pagpa'intom si Paglabay.’ ¹⁵Mangno, pakulaw-na kam

^c 14:5 Parti si *dinari*, kulawin si hawud-na si pahina 110.

adda mahaya kwarto ari si dyata' nga hamis na i dimu'an. Agtimaha kam ari para si kita kam."

¹⁶Pa'amban i mga inadalan-na, padulhog pan syudad, ngan sa'anda'an-na mga iya i dimu'an nagsumat-na si Jesus. Mangno agtima mga iya para si pakan.

¹⁷Ngan kasanguman, pada'iray si Jesus pati' i Dusi. ¹⁸Si pagtarangka'-na mga iya, aminugad si Jesus, "Sumatan-ta kam si kamatu'uran, addangan gayod si ka'am i titraydor si ako, addangan nga huwang gayod agkakan si ako."

¹⁹Mga masurub'on gayod mga iya, ngan agtikang pagpinugad si iya sa'uru'addanganay, "Sigurado, ma'in ako, ha?"

²⁰Anaruman may si Jesus, "Addangan gayod si ka'am Dusi, addangan nga magpaduldol si pan-na si matapit mangko' nagpaduldulan-ko.

²¹Maratayon i Pinili' A'a pariho si maka'anna' si Kasuratan, pero papabidu'on gayod i titraydor si Pinili' A'a! Mas mahalap pa kunta' si iya nga ga'i na hamok naghinganak si nanay-na!"

²²Si pagpamangan-na na mga iya, angaddo' si Jesus adda bug'os pan ngan agpasalamat si Diyos. Agturutabbi'-nay to ngan agpumwan-na si mga iya dungan si pagpinugad, "Karawatu-bi to, iyay to i puhu'-ko."

²³Katapos, angaddo' iya kupa ngan agpasalamat si Diyos. Mangno agpumwan-nay to si mga iya, ngan agpanginom mga iya dimu'an ari siray kupa. ²⁴Aminugad namay si Jesus, "Iyay nan i laha'-ko nga kasarigan si pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya ngan pa'awas to para si malabbat a'a. ²⁵Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ga'i na ako anginom gihapon si bino tubtob si allaw nga paluwa' i baha'o pa'agi pag'inum-ko si bino ari si ginhadi'an-na si Diyos."

²⁶Mangno, pakahaman-na mga iya agkanta adda salmo, pagawas dayon mga iya ngan pamada'iray si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan.

Agtigu-na si Jesus i Pagdidiwaray-na si Pedro
Mateo 26:31-35; Lukas 22:33-34; Juan 13:37-38

²⁷Agsumatan-na si Jesus i mga inadalan-na, "Pamabulag kam dimu'an ngan ambanan-bi ako, kay yayto i maka'anna' si Kasuratan:

Maratayun-ko i mangngataman,
sanglit agwararak i mga karniro.^d

²⁸Pero kahuman si kabanhaw-ko, agdahulo ako si ka'am pan Galilea."

²⁹Amahalling dayon si Pedro, "Bisan kon pama'amban i dimu'an, ga'i ako pa'amban si ka'aw!"

³⁰Anaruman may si Jesus, "Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, mismo ina'anto sangom, antis si kaduwa tutturu'ok, agdidiwaray na kaw dina sin tallo nga ga'i ako sakilala-mo."

^d 14:27 Sac 13:7

³¹Pero amahalling dina makusog si Pedro, “Ga’i nan sahimu-ko pagdidiwaray nan nga ga’i kaw sakilala-ko, bisan pa kon kinahanglan ako amatay huwang si ka’aw!” Ngan da’inan liwat sinan i mga pinahallingan-na si ditangnga’ pa.

Ag'ampo' si Jesus ari si Getsemane

Mateo 26:36-46; Lukas 22:40-46

³²Mangno anakka kas Jesus si lugar nga nagtanuman kakayuhan nag’arunan Getsemane. Agpinugad-na i mga inadalan-na, “Ato kam dahulo agpanlumpagi’ hasta nga ga’i ako atapos ag’ampo!” ³³Pero agpabaya’-na kas Pedro, Santiago pati’ Juan paghuwang si iya pan dahulu’an. Agtikang pagsamok i paminsada-na ngan agpanangis gayod i kasing-kasing-na. ³⁴Si kaliyat-liyatan agpinugad-na mga iya, “Masurub’on gayod i kasing-kasing-ko, ngan day mabubukahon tungod si paddi-na. Ato kam hamok basi’ sa’abat-ko i paghuwang-bi.”

³⁵Ngan pakadahulu’an-na si Jesus si tallungan, pa’akkom iya ngan ag’ampo’ nga kon ahimo, kalihisan iya si mga pag’antus-na siray ka’urason. ³⁶Aminugad iya, “Tay,^e Tatay-ko, sahimu-mo i dimu’an. Ala’on to kupa si kasakitan tikang si ako, pero dakaw agtumanon i katuyuan-ko hamok, kundi’ i katuyuan-mo gayod.”

³⁷Mangno pabwiltay to si mga iya ngan satakkahan-na nga agparapamaturi na dina. Sanglit agpukaw-na si Pedro si pagpatilaw, “Simon, ay kay agparapamaturi kam? Ga’i ba’ kam agpakakaya pagpapiraw bisan un’ura hamok paghuwang si ako? ³⁸Agkallata kam ngan ag’ampu’a kam basi’ sa’agwanta-bi i mga pagpurbar si mga pagtutu’u-bi. Awili i inisipan pagtuman si mga katuyuan-na si Diyos, pero maluya pag’alagad i kada’an kina’iya.”

³⁹Pa’amban gihapon si Jesus si mga iya ngan ag’ampo’ utro nga pariho hamok i mga pinahallingan-na. ⁴⁰Katapos, agbwilta-na i mga inadalan-na ngan satakkahan-na namay nga agparapamaturi dina kay mga mabuwat na gayod i mga mata-na. Ngan pakakallat-na na mga iya, ga’i mga iya agpakatu’anan kon ay i mga papahallingun-na.

⁴¹Mangno pabwilta si Jesus si katallo bisis ngan agpaminugad-na, “Agparapamaturi pa ba’ kam gihapon? Ag’ikmata kam! Iya nayto i uras nga trarayduran na i Pinili’ A’a ngan papa’intrigahon na iya si mga makasasala’. ⁴²Banguna na kam anan kay pada’iray na kita kam. Kulawi-bi ro, awira’ na i magtraydor si ako.”

I Pagdakop si Jesus

Mateo 26:47-56; Lukas 22:47-50; Juan 18:3-11

⁴³Si pagparapahalling-na pa si Jesus, hintak anakka si Judas nga addangan si Dusi. Aniya’ malabbat kahuruwangan-na nga nagpamabawa-

---

^e 14:36 Si Hebruhanon: *Abba*. Iyay nan i mahigugma’on pagban’u-na si dadi’ si tatay-na.

na si mga puno' parahalad, mga paragturo' bala'od, pati' si mga mata'o kamabu'utan. Aniya' mga ispada-na sito mga a'a pati' mga batuta. ⁴⁴Antis sinan, agsumatan-na dahulo si magtraydor i mga kahuruwangan-na kon ay i pangngilalahan si darakupun-na mga iya: "I lalla inuruk-ko, iya i nagkinahanglan-bi. Dakupu-bi dayon iya ngan si pagbawa-bi, bantayi-bi iya pahalap." ⁴⁵Ngan pakatapit-na si Judas si Jesus, mangumusta dayon iya, "Rabbi!"^f ngan diritso ag'uruk-na. ⁴⁶Sanglit, agdakup-na mga iya si Jesus ngan agpugulan-na. ⁴⁷Pero aniya' magtutunggo matapit si mga iya manhulkot si ispada-na ngan diritso agtigbas-na i rilihugun-na si gilalabawi parahalad, ngan akapalungan to.

⁴⁸Amahalling dayon si Jesus, "Ribildi ba' ako nga kinahanglan kam gayod agbawa si mga ispada-bi pati' si mga batuta-bi nan pagdakop si ako? ⁴⁹Balang allaw aghururuwang kita kam ari si mga hawan-na si templo si pagparaturu'-ko, ngan ga'i may ako agdakup-bi. Pero kinahanglan atuman i maka'anna' si Kasuratan." ⁵⁰Agpata'anana-na iya si dimu'an mga inadalan-na ngan agpanrarabunos pag'amban.

⁵¹Aniya' addangan burubata' mamungyod kas Jesus nga agtapis hamok. Ngan pakapugol liwat kunta' si iya, ⁵²palahi iya nga gana' gayod sul'ut-na kay abilin na dina i nagpatapis-na ari si magpamugol.

Ag'atubang si Jesus si Kungsiho

Mateo 26:57-68; Lukas 22:67-71; Juan 18:12-13,19-24

⁵³Mangno agbawa-na mga iya si Jesus pada'iray si ruma'-na si gilalabawi parahalad. Agtiriripon ari i dimu'an mga puno' parahalad, i mga mata'o kamabu'utan, hasta pa i mga paragturo' bala'od. ⁵⁴Ngan amungyod si Pedro si mga iya nga apartado ngan akasallod to si hawan-na si ruma'-na si gilalabawi parahalad. Aningkarag iya ari huwang si mga gwardya, ngan agpadarang iya si nagrambak бага ari.

⁵⁵Agparapanganda' i mga puno' parahalad hasta pa i ditangnga' mga myimbrosi si Kungsiho mga ibidinsya kuntra si Jesus, basi' sapamatay-nay to mga iya, pero gana' mga sapaguwa'-na. ⁵⁶Aniya' malabbat magpamahalling kabubullu'an kuntra si Jesus pero ga'i agsi'uruyon i mga pinahallingan-na mga iya.

⁵⁷Si katapus-tapusan aniya' si mga magtambong ari nga pamatunggo pagtistigos kinabubullu'an, ⁵⁸"Sapamati'an kami' i nagsumat-na nga bungkgag-na kuno' i templo nga hinimu-na si a'a, ngan anindog iya la'in nga ma'in hinimu-na si a'a sallod hamok si tallo allaw." ⁵⁹Pero hasta may to mga a'a, ga'i liwat agsi'uruyon i mga pinahallingan-na.

⁶⁰Kahuman sinan, anunggo i gilalabawi parahalad atubang si dimu'an ngan agtilaw-na si Jesus, "Gana' ba' sapasaruman-mo si mga iya? Ay kay

^f 14:45 Parti si *Rabbi*, kulawin si hawud-na si pahina 117.

agpakapahalling mga iya da'inan sinan?" ⁶¹ Pero ga'i agsibu'-sibo' si Jesus ngan ga'i anaruman bisan adda allingon.

Agtilaw-na iya gihapon si gilalabawi paraghalad, "Ka'aw ba' i Tinu'inan Mannanalwas, i Dadi'-na si Pinakatalahuron?"

⁶² "Oho! Ako!" anaruman si Jesus. "Ngan papakulawon kam si Pinili' A'a nga agtingkulo' si kawatan-na si Makagagahom, ngan papakulawon kam liwat si iya ari si panganod si pagdadara'un-na!"

⁶³ Aggisi'-na dayon si gilalabawi paraghalad i sutana-na ngan mangisog, "Ga'i na kita kam agkinahanglan mga tistigos pa! ⁶⁴ Sapamati'an-bi na nga aglalabawan-na sito a'a i Diyos. Ay i pinahusgar-bi si iya?"

Agpatukan-na mga iya dimu'an si Jesus nga kamatayon i angay si iya. ⁶⁵ Mangno nagpararukda'an si Jesus si ditangnga'. Nagtambunan i mga mata-na ngan nagparapuniti iya. Agparapatilawan-na mga iya sa'uru'addangan, "Tiguhon daw kon say ray!" Mangno nagbawa iya si mga gwardya ngan nagparadabal.

Agdidiwarayan-na si Pedro si Jesus

Mateo 26:69-75; Lukas 22:56-62; Juan 18:16-18,25-27

⁶⁶ Ngan ari pa si gawas si Pedro, ari si hawan, aniya' si mga kabulig-na danda si gilalabawi paraghalad nga palabay. ⁶⁷ Ngan pakakulaw-na si kabulig si Pedro nga agparapadarang, agparahiling-hiling-na iya ngan aminugad, "Huwang-na liwat kaw si Jesus nan nga taga Nasaret."

⁶⁸ Pero agdidiwaray iya si pagpinugad, "Ambot oy, gana' sa'urup-urupan-ko si nagparayawit-moy nan." Pa'amban si Pedro ngan patapit iya andang si pwirtahan-na si kuta'.⁸

⁶⁹ Ngan pakakulaw-na si kabulig nga ari pa iya, agsumatan-na liwat i mga magpanunggo ari, "Addangan iya si mga kahuruwangan-na." ⁷⁰ Pero agdidiwaray gihapon si Pedro.

Kata'ud-ta'uran aniya' namay si mga magparapanunggo ari nga agpaminugad, "Sigurado nga addangan kaw si mga kahuruwangan-na, kay taga Galilea liwat kaw."

⁷¹ Mangno amahalling si Pedro, "Bisan pa ako pugutan-bi kon ga'i ako agsumat si kamatu'uran, akatu'anan i Diyos nga ga'i ako angilala si nagparatukuy-bi nan lalla!"

⁷² Mismo siray uras kinabati'an i kaduwa^h tutturu'ok. Tungod sinan, sa'intuman-na dayon si Pedro i pinahallingan-na si Jesus: "Antis si kaduwa tutturu'ok, agdidiwaray na kaw dina sin tallo nga ga'i ako sakilala-mo," ngan anhintak iya andinamag.

---

⁸ 14:68 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *ngan kinabati'an i primiro tutturu'ok.* ^h 14:72 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga nag'ala i allingon: *kaduwa.*

Si Jesus Atubang si Pilato

Mateo 27:11-26; Lukas 23:2-3,18-25; Juan 18:29-19:16

15 ¹Ngan kanalungan, aghimu-na si mga puno' paraghalad i mga planu-na huwang si mga mata'o kamabu'utan pati' si mga paragturo' bala'od, nga iya i bug'os gayod Kunsihu-na si mga Hebro. Agpagapus-na mga iya i tamburu'-na si Jesus, ngan agpabawa-na basi' apa'intriga ari si Pilato. ²Agtilaw-na si Pilato si Jesus, "Ka'aw ba' i hadi'-na si mga Hebro?"

Anaruman may si Jesus, "Oho', ngan ka'aw i magpaguwa' sinan."

³Mangno agparapamasumbung-na si mga puno' paraghalad si Jesus si malabbat mga mara'at binuhatan ⁴sanglit, amatilaw gihapon si Pilato, "Gana' ba' saruman-mo? Sapakalihan-mo ba' kalabbat-nay nan si mga sumbung-na kuntra si ka'aw?" ⁵Pero ga'i anaruman si Jesus ngan iya gayod i nag'usahan-na si Pilato.

⁶Kundi' aniya' kabatasanan-na si Pilato kon Pyista pagpalibri addangan priso nga nagpalaku-na si mga a'a. ⁷Siray uras aniya' addangan priso nag'arunan Barabas nga adakop huwang si mga igkasi-na ribildi. Agpakamatay mga iya ari si pagsaramukan-na si mga a'a. ⁸Sanglit pamadugok si Pilato i kalabbatan magpantambong ari pagpalako nga himu-na namay si mga iya i nagparabuhat-na si balang ta'on kon Pyista.

⁹Amatilaw si Pilato, "Aruyag ba' kam nga yayto pinalibri-ko nagpinugad-bi to, 'hadi'-na si mga Hebro'?" ¹⁰Agda'ingan si Pilato kay akatu'anan iya nga agpa'intriga-na si mga puno' paraghalad si Jesus si iya tungod hamok si ka'awa'-na mga iya. ¹¹Pero agsamuk-na si mga puno' paraghalad i mga a'a para hamok akalibri si Barabas.

¹²Amatilaw si Pilato si mga a'a, "Kon sugad, pa'i-ko may to nagpinugad-bi to, 'hadi'-na si mga Hebro'?"

¹³Anurakaw dina mga iya, "Papaku'on iya si kudos!"

¹⁴Amatilaw gihapon si Pilato, "Kapa'i may? Ay i mara'at binuhatan-na sito a'a?"

Pero agkukusog dina i turakaw-na si mga a'a, "Papaku'on iya si kudos!" ¹⁵Aruyag si Pilato pagpalipay si mga a'a, sanglit agpalibri-na si Barabas. Mangno, kahuman-na agpalatigo si Jesus, agpa'intriga-nay to dayon si mga sundalo nga tipapako' si iya.

Nagparapayahuyahan si Jesus si mga Sundalo

Mateo 27:27-31

¹⁶Nagbawa si Jesus si mga sundalo pada'iray si hawan-na si palasyu-na si gubirnadador, ngan agban'u-na mga iya pagtiriripon i ditangnga' pa mga sundalo nga sakop si batalyun-na mga iya. ¹⁷Nagbistihan si Jesus si hadi'anon pammakurumbot nga kulor igot. Mangno, aghimo mga iya

likaw tikang si tangulon ngan nagpakuruna si Jesus. ¹⁸ Agtikangan-na mga iya pagturakaw, “Malanga pa kunta' i kinabuhi'-na si hadi'-na si mga Hebro!” ¹⁹ Sa'uru'addanganay mga iya agparapakol si iya si adda inutod andang bigahaw ari. Nagpararukda'an iya ngan agparapanluhod to atubang si iya pagtahod kuno' si iya. ²⁰ Katapos si pagparalangkag-na mga iya sito, naghugkas i pammakurumbot kulor igot ngan agbadu'an-na gihapon mga iya si kalugaringun-na panapton. Mangno agbawa-nay to mga iya pan gawas basi' apapako' si kudos.

Nagpapako' si Jesus si Kudos

Mateo 27:33-44; Lukas 23:33-43; Juan 19:17-24

²¹ Aniya' lalla nag'arunan Simon nga padulhog siray uras. Taga sunsari'i to iya si syudad Cirene nga tatay-na kas Alejandro pati' Rufo. Ngan pakatupu'-na si Simon kas Jesus, sapirit-na iya si mga sundalo pagpalangkit si kudos-na si Jesus. ²² Agbawa-na mga iya si Jesus si tagudtod nag'arunan Golgota, nga i kahulugan-na, takuluk-na si minatay. ²³ Ngan ari na mga iya, agpa'inum-na kunta' mga iya si Jesus bino nga nagsalakutan mirraⁱ pero ga'i anginom. ²⁴ Mangno agpapaku'-na mga iya si Jesus si kudos. Agpararti-na mga iya i mga sul'ut-na mangno agpa'agi-na mga iya si ripa kon ay i mga sabawana. ²⁵ Alas nwibi si nalong ngan pagpapako' si Jesus si kudos ²⁶ ngan aniya' makasurat ari sumbong kuntra si iya nga da'ito sito:

²⁷ Aniya' liwat duwangan bandido nga nagpapako' si mga kudos-na tingpid si Jesus, i addangan ari si kawatan-na, ngan i addangan may ari si kawiri-na. ²⁸

²⁹ Nagparatabri'an iya si mga manlalabay ngan nagparatamay. Sigi mga iya panyayawit, “Hoy! Ka'aw i magpinugad nga bungkag-mo i templo ngan tindug-mo gihapon sallod si tallo allaw! ³⁰ Pahaw'asa anan si kudos nan ngan salbaron i kalugaringun-mo!”

³¹ Purupariho liwat sinan i mga langkag-na si mga puno' paraghalad pati' si mga paragturo' bala'od. Sigi liwat mga iya panyayawit, “Sasalbar-na i la'in a'a, pero i kalugaringun-na lugod, ga'i! ³² Kinahanglan pahaw'as i Tinu'anan Mannanalwas ina'anto anan si kudos nan! Kinahanglan pahaw'as i Hadi'-na si Israel basi' apkakakulaw kami' ngan agpanutu'o!” Bisan i mga nagpamapako' tingpid si iya, agparatamay liwat si iya.

I Kamatayun-na si Jesus

Mateo 27:45-56; Lukas 23:44-49; Juan 19:29-30

³³ Ngan ka'amudtuhan, anlu'om i bug'os pitak palibot ari mga tallo uras. ³⁴ Pangalastris na, amahalling makusog si Jesus, “Eloi, Eloi, lama

ⁱ 15:23 I mirra, iya i mapa'it hirbo nga nagpasalakot si bino para ga'i aka'abat si paddi.

^j 15:28 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ²⁸ Da'inan sinan i pagtuman si maka'anna' si Kasuratan: “Nagpahuwang iya si mga mara'at a'a.”

sabachthani?” nga i kahulugan-na, “Diyus-ko, Diyus-ko, kapa'i may kay ag'ambanan-mo na ako?”^k

³⁵Ngan pakapamati'-na si ditangnga' magpanunggo matapit si iya, agpaminugad to, “Pamati'i-bi ngani! Agban'u-na si Elias!”

³⁶Aniya' addangan maglalahi pada'iray si Jesus. Agbawa iya ispungha hinumog si malassom na bino ngan agpatulu-nay to si adda lingkawan basi anakka ari si bawa'-na si Jesus. Aminugad iya, “Hala, angantahak kita kam. Kulawan-ta kam kon anakka si Elias nga haw'as-na iya anan si kudos!”

³⁷Pakaturakaw-na si Jesus, pahuway na dayon i paghingasung-na.

³⁸Ari si templo siray uras, hintak agisi' si duwa parti i pannalingkop kurtina, tikang si dyata' diritso pan hawod.

³⁹Aniya' sinturyon' magtutunggo atubang si kudos. Ngan pakakulaw-na sito kon pinapa'i agturakaw ngan amatay si Jesus, akapinugad iya, “Sigurado nga yaynan a'a i Dadi'-na si Diyos!”

⁴⁰Aniya' liwat mga danda magparapamantaw hamok si katalahan. Huwang si mga iya kas Maria Magdalena, si Maria nga nanay-na kas Joset pati' Santiago nga i anga'-na Sirari^m hasta pa si Salome. ⁴¹Iyay nan i mga danda magparapamaya'-baya' si Jesus pagpanginano si mga kinahanglanun-na ngan ari pa iya si Galilea. Ngan malabbat liwat mga danda ari nga magpamaya' si Jesus ngan pada'iray-na si Jerusalem.

I Paglabong si Jesus

Mateo 27:57-61; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42

⁴²Siray allaw, Bispira na si Allaw Pandidiskanso. ⁴³Aniya' talahuron myimbro si Kungsi nag'arunan Jose nga taga sunsari'i si bungto Arimatea, ngan addangan liwat iya si mga magparapanimulat si paghadi'-na si Diyos. Sanglit tungod kay kuha na,ⁿ amintas iya pagpada'iray si Pilato pagpalako si bangkay-na si Jesus. ⁴⁴Ag'usa si Pilato si pakapamati'-na nga minatay nayto, sanglit aglihog iya addangan pag'ala' si sinturyon basi' satilaw-na kon minatay na ba' gayod. ⁴⁵Ngan pakakatu'an-na tikang si sinturyon mismo nga ungod, agtugutan-na si Jose pag'ala' si bangkay.

⁴⁶Agballi si Jose katsa, aghaw'as-na i bangkay ari si kudos, ngan agputus-nay to si katsa. Mangno aghulid-na si adda kwiba panlalabungan nga naghimo si pangpang ari. Agpaligid iya adda mahaya bato pagsagpo' si pwirtahan-na si naglabungan. ⁴⁷Siray uras ari pa kas Maria Magdalena pati' si Maria nga nanay-na si Joset, ngan sakulawan-na mga iya kon singnga naghulid si Jesus.

^k 15:34 Salmo 22:1   ^l 15:39 I sinturyon, iya i punu'-na si addahatos sundalo nga tawa'-na si Emperador si Roma. Hasta liwat si birsikulo 44 pati' 45.   ^m 15:40 Nag'anga'an si Santiago, *Sirari*, tungod si Apostol Santiago nga mas siyaka si iya.   ⁿ 15:43 Si kabatasanan-na si mga Hebro, supak si Bala'ud-na si Moises i paglabong si kapyistahan.

I Pakabanhaw-na si Jesus

Mateo 28:1-8; Lukas 24:1-10; Juan 20:1-8

16 ¹Ngan pakahaman-na si Allaw Pandidiskanso, kas Maria Magdalena, Salome, pati' si Maria nga nanay-na si Santiago agpamalli mga pasangngit pammabu'bo' si bangkay-na si Jesus. ²Ngan pada'iray-na mga iya si naglabbungan, atab pa gayod si Duminggo nalong, agsisirak pa hamok i allaw. ³Si paglalangnganan, agsipurupatilaway mga iya, “Say si kita kam i mamaligid si bato tikang si pwirtahan-na si naglabbungan?”

⁴Pero ngan pakapantaw-na mga iya si kwiba, sakulawan-na mga iya nga nagpaligid na dina i bato bisan kon bali haya. ⁵Si pasallud-na mga iya si naglabbungan, akakulaw mga iya ari adda dadi'-dadi'on pa lalla nga disutana puti'. Agtingkulo' iya si kawatanan ngan nginarat gayod mga iya. ⁶“Dakam agkataralaw!” lingun-na si lalla. “Agpara'anda'-bi si Jesus taga Nasaret, nga nagpapako' si kudos. Ga'i na iya ato; abanhaw iya! Kulawi-bi to, yayto i naghuliran si iya. ⁷Sanglit pada'iraya na kam ngan sumati-bi si Pedro hasta pa i ditangnga' mga inadalan-na, 'Agdahulo iya si ka'am pan Galilea; sakulawan-bi iya ari pariho si nagsumat-na si ka'am siray.’”

⁸Agkurug-kudog gayod i mga danda ngan agkaralingling sanglit agrarabunos mga iya pagawas si kwiba. Ngan tungod si bali mga katalaw-na, ga'i mga iya agsumat si bisan say.

Adda Kada'an Katapusan Nagpatungko Sito Ebanghelyo

Agpakulaw si Jesus si mga Kahuruwangan-na

Mateo 28:9-20; Lukas 24:13-49; Juan 20:11-23; Buhat 1:6-8

⁹Kahaman si pakabanhaw-na si Jesus, atab si Duminggo, agpakulaw iya primero si Maria Magdalena, nga nagpapindahan-na si pito' mga mara'at espirito. ¹⁰Agpada'iray-na i mga magpamaya' siray si Jesus nga agparapamanangis ngan agparapandinamag pa, ngan agpanumatan-na mga iya. ¹¹Ngan pakabati'-na mga iya si mga allingun-na si Maria nga allom si Jesus ngan iya mismo i makakulaw, ga'i mga iya agpanutu'o.

¹²Kahaman sinan, ngan patakod i duwangan si mga iya, agpakulaw-na mga iya si Jesus si la'in namay pa'agi. ¹³Agbwilta mga iya dagos ngan agpanumatan-na i ditangnga', pero ga'i liwat mga iya nagtutu'o. ¹⁴Si katapus-tapusan, agpakulaw-na si Jesus i Unsi si pagpamangan-na mga iya. Ag'isugan-na mga iya tungod kay kulang mga iya pagtapod ngan mga makudat gayod i mga takuluk-na pagtutu'o si mga magpakakulaw si iya kahuman si kabanhaw-na.

¹⁵Agsumatan-na mga iya si Jesus, “Pada'irayu-bi i bug'os kalibutan ngan pasamwaku-bi i mahalap sumat si dimu'an a'a. ¹⁶Bisan say i

magtutu'o huwang i pagpabunyang,^o iya i taralwason. Ngan bisan say i ga'i magtutu'o, paratukan iya. ¹⁷Yayto i mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nga purumwanon si mga magpanutu'o: Aniya' makapapinda si mara'at espirito pina'agi si paggamit si arun-ko; aniya' makapahalling si la'in linggwahi nga ga'i sata'uhan-na; ¹⁸gana' mara'at manakka si mga iya bisan kon aka'addo' mga iya si mga malara sawa o aka'inom mga iya hilo; ngan sapahalap-na mga iya i maburong pina'agi si pagpadu'on si mga palat-na.”

I Pag'alsa si Jesus pan Langit
Lukas 24:50-53; Buhat 1:9-11

¹⁹Katapos si pagpahalling-na si Ginu'o Jesus si mga iya, a'alsa iya pan langit ngan aningkulo' si kawatan-na si Diyos. ²⁰Mangno agpamada'iray i mga inadalan-na si dimu'an lugar ngan agparapamasamwak si mahalap sumat. Agparahuwang si mga iya i Paragdalom ngan agpamatu'uran-na i allingun-na pina'agi si mga naghimu-na mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan.

Adda Pa La'in Kada'an Katapusan Nagpatungko Sito Ebanghelyo

[(9) Agpada'iray-na si mga danda kas Pedro ngan agsumatan-na mga iya diki'it mahi'unong si dimu'an nagpasumat si mga iya. (10) Kahuman sinan, makigpasamwak-na si Jesus si mga inadalan-na i sagrado ngan gana' pagliliwatun-na sumat mahi'unong si gana' katapusan-na katalwasan tikang si sirangan pada'iray si katundan.]

---

^o **16:16** Si panahun-na si mga apostol, agsob ga'i agliyat i pagbunyang si a'a kahuman si pag'aku'-na nga anutu'o iya si Jesus.

I Mahalap Sumat Nagsurat-na Si Lukas

Pagbulig Pagsabot Sito Libro

Si Lukas addangan duktor nga kahuwang-huwang-na kas Pablo pagpasamwak (Col 4:14; Flm 24) pero ma'in iya Hebro. Aniya' magpaminugad nga taga Antioquia, Siria iya ngan aniya' may liwat magpaminugad nga taga Filipos iya, pero akatu'anan kita nga addangan iya si mga tangkod huwang-na si Pablo nga ga'i gayod agpasibaya' si iya si pakaprisu-na (2Tim 4:11).

Agsurat-nay to Ebanghelyo ngan 59-63 AD (mga 30 anyos kahuman abanhaw si Jesus). I maka'anna' ato ag'inala'-na si Lukas tikang si kalugaringun-na pagpanginsayod si mga magpakatu'anan tikang pa gayod si panikangan pati' si mga magparapasamwak. Klarado liwat nga aniya' nag'inala'-na tikang si dati nagsurat-na si Markos.

Agsurat-nay to para si Teofilo, addangan si mga punu'-na si mga taga Roma o ma'in ngani' addangan nga malanga i katungdanan-na ngan mayaman (1:1), pero i katuyu'an-na sito Ebanghelyo ma'in hamok para si iya kundi' paray to liwat pagpabaskog si dimu'an magpanutu'o ngan da'inan may pagsaruman si mga pagpakara'at-na si mga ga'i magtutu'o. Aruyag si Lukas pagpamatu'od nga i magpanutu'o nga ma'in Hebro ungod gayod nga aniya' katungud-na paghuwang si nagpanhadi'an-na si Diyos ngan yaynan katungod sigon si nagturu'-na si Kristo. Aruyag iya nga i pagpasamwak si mahalap sumat agsara si bug'os kalibutan.

Ato sito Ebanghelyo agpasabot si Lukas nga si Jesus i Tinu'inan Mannanalwas nga nagsa'ad-na si Diyos nga tisalbar si mga Hebro ngan da'inan may si dimu'an a'a magtutu'o si iya. Malabbat isturya nga ato hamok kina'anda'an: 1. I pagdayaw-na si mga anghel ngan ka'allum-na si Jesus pati' i pagbisita-na si mga manliliwat karniro (2:13-16) 2. I pabilin-na si Jesus ari si templo ngan dusi pa hamok i idad-na (2:41-52) 3. I maluluy'on Samaritano (10:25-37) 4. I palalag dadi' (15:11-32) 5. I mayaman lalla pati' si Lazaro (16:19-31).

I la'in pa mga sa'adalan-ta ato nga agparaburubwilta-na si Lukas pag'isturya, iya i pagpangadyi', i pagdalum-na si Espirito Santo, i ungod pagkalipay, i pagpanginanu-na si mga danda si Jesus ngan pagparapasamwak-na, i pagpasaylu-na si Diyos si mga sala' pati' i pag'andam si magpanutu'o para si pagbwilta-na gihapon si Ginu'o Jesus.

I Pagtunga'-tunga' Sito Libro

1. I Pagpasayod kon Pinapa'i to Asurat (1:1-4)
2. I Pag'andam si Ka'allum-na si Jesus (1:5-2:52)
3. I Pag'andam si Jesus si Trabahu-na Pagpasamwak (3:1-4:13)
4. I Pagpasamwak-na si Jesus ari si Galilea (4:14-9:9)
5. Patala Dahulo si Jesus si Galilea (9:10-50)
6. I Pagpasamwak-na si Jesus ari si Judea (9:51-13:21)
7. I Pagpasamwak-na si Jesus ari si Perga (13:22-19:27)
8. I Pagsallud-na si Jesus si Jerusalem pati' i Pag'ampu'-na ari si Bukid-na si Ka'ulibuhan (19:28-22:46)
9. I Pagdakop, Pagbista pati' Pagpapako' si Jesus (22:47-23:56)
10. I Pagkabanhaw pati' i Pagpakulaw-na si Jesus si mga taga Emmaus (24:1-53)

Pagtikang

Buhat 1:1

1 ¹Talahuron Teofilo, Akatu'anang kaw nga malabbat i magpanalinguha pagtipon ngan pagsurat si mga magpaka'agi na hinabo' mahi'unong si Jesu-Kristo, nga atuman si uras nga allom pa kami' magpanutu'o sito.^a ²Asurat to nga gana' gayod pagkala'inan-na si mga sakatu'anang-ta tikang si mga magpakasayod gayod si panikangan ngan mga iya mismo i magparapasamwak sito mga allingon. ³Sanglit talahuron Teofilo, tungod kay agmato gayod ako si pagparapanginsayod sito dimu'an tikang si panikangan, akahuna'-huna' ako nga angay kon akasurat ako adda nga hinamis ngan agsurunud-sunod na para atuman i katuyu'an-mo. ⁴Agsurat-koy to basi' akatu'anang kaw nga akatapuran i mga nagparaturo' si ka'aw.

Nagpakatu'an i Kina'allum-na si Juan Paragbunyag

⁵Siray mga panahon ngan si Herodes i hadi' si Judea, aniya' paraghalad nag'arunan Sacarias nga sakop si grupu-na si mga paraghalad Abias. I alla-na nag'arunan Elisabet tikang liwat si mga paraghalad grupu-na si Aaron. ⁶Si pangulawan-na si Diyos matadong gayod mga iya duwangan ngan gana' barasulon si mga iya si dimu'an sugu'-na pati' mga tugun-na si Paragdalom. ⁷Pero ga'i mga iya agpandadi' hasta nga agkamaraktong tungod si Elisabet.

⁸⁻⁹Siray mga allow, pala'in-la'in grupo si mga paraghalad i maghimo si mga buruhaton ari si templo si adda duminggo. Kabatasanan si

^a 1:1 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *nga hasta sito mga ka'urason ga'i apara' si mga inisipan kami'.*

kada grupo i pagpili' pina'agi si ripa kon say i pasallod si templu-na si Paragdalom pagtubod si insinso. Adda allaw, ngan turnu-na na si grupu-na si kas Sacarias, ngan huwang iya sito mga buruhaton atubang si Diyos, iya i mapili' pagsallod si templo. ¹⁰Ngan anakka na i uras pagtubod si insinso, sigi may parangady'ay i dimu'an mga para'ampo' ari si gawas.

¹¹Mangno aniya' paluwa' linihug-na anghel si Paragdalom si kawatan banda si uru'altar pannunuburan. ¹²Pakakulaw-na si Sacarias, nginarat iya ngan tinakka katalaw. ¹³“Dakaw atalaw, Sacarias,” lingun-na si anghel. “Sapakalihan-na si Diyos i nagpara'ampu'-mo. Agdadi' lalla i allamo, ngan kinahanglan Juan i pina'arun-bi. ¹⁴Mahaya gayod i kalipay-bi si iya ngan anlaksi may i malabbat a'a si paka'allum-na, ¹⁵tungod kay labaw iya si pangulawan-na si Paragdalom. Ga'i iya ag'inom bino o bisan ay makalalanguha irimnon, ngan i Espirito Santo i magdalom si iya tikang pa gayod si pagburud-na si iya si nanay-na.^b ¹⁶Malabbat mga a'a-na si Israel i sapabalik-na gihapon si mga pagtu'u-na si Paragdalom, i Diyus-na mga iya. ¹⁷Papadahulu'on iya si Paragdalom nga huwang i kina'iya pati' gahom nga pariho si tawa'-na si Elias pagpabalik si gugma'-na si mga tatay pada'iray si mga dadi'. Papadahulu'on iya basi' sapabwilta-na i dati mga dunung-na si mga magparapakangbungul-bungol pariho si tawa'-na si mga matadong a'a. Iyay nan i nagpapadahulu'an si iya basi' andam i mga a'a si pagtakka-na si Paragdalom.”

¹⁸Amatilaw si Sacarias si anghel, “Pinapa'i pakasiguru-ko nga a'ungod nan? Maktong na ako ngan da'inan may liwat i alla-ko.”

¹⁹“Ako si Gabriel nga tinapuran-na si Diyos. Aglihug-na ako pagtuli si ka'aw sito mahalap sumat. ²⁰Pero, tungod kay ga'i kaw anutu'o si mga allingun-ko, angula kaw tikang ina'anto ngan ga'i kaw akapahalling tubtob si allaw nga atuman to, nga sigurado anakka si tama' uras.” ²¹Siray uras, agpara'antahak-na na si mga a'a si Sacarias ngan ag'usa gayod mga iya kon ay kay maliyat iya ari si sallud-na si templo. ²²Si pagawas-na, ga'i na iya akabagawan. Akahuna'huna' dagos mga iya nga aniya' maka'urusa kurulawan sakulawan-na ari si templo, kay sigi na hamok iya pasabot ngan ga'i na akayawit.

²³Pakakumpi-na na si turnu-na ari si templo, agbalik iya. ²⁴Ga'i agliyat, agburod i alla-na ngan ga'i agguwa'-guwa' si ruma' tubtob si kalima bulan. ²⁵“I Paragdalom sito i magbuwan si ako. Yayto na i mga allaw nga agpakulaw-na na i pagpalangga'-na si ako ngan ag'ala'-na na i kamamalu'an-ko si mga a'a tungod si ga'i pagdadi'-ko,” lingun-na si Elisabet.

Nagpakatu'an i Kina'allum-na si Jesus

²⁶Ngan panakka-na si annom bulan si pagburudan-na si Elisabet, aglihug-na gihapon si Diyos i anghel nag'arunan Gabriel pan Nasaret,

^b 1:15 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *tikang si paka'allum-na*.

adda baryo si prubinsya Galilea. ²⁷Nagpapada'iray iya ari si adda dangkanda nga ga'i pa akalabutan nag'arunan Maria nga papakasalon si addangan nag'arunan Jose, nga tikang si mga ka'uru'ampuhan-na si Hadi' David. ²⁸Pada'iray dayon i anghel ngan aminugad, “Kumusta kaw! Ka'aw i pinalangga' si dimu'an. Matapit si ka'aw i Paragdalom.”

²⁹Aburong ngan ag'usa gayod si Maria sito mga allingon ngan parapinsar-na kon ay i karuyag sidngun-na sito pangumusta. ³⁰“Dakaw atalaw, Maria,” lingun-na si anghel, “kay ka'aw i makakarawat si pagpalangga'-na si Diyos. ³¹Agburod kaw ngan lalla i dadi'-mo. Kinahanglan Jesus i pina'arun-mo. ³²Labaw gayod iya ngan ararunan, Dadi'-na si Gilalabawi Diyos. Purumwanun-na si Paragdalom Diyos si iya i trunu-na si kapapu'an-na Hadi' David. ³³Iya i magdalom si ka'uru'ampuhan-na si Jacob ngan gana' katapusan-na si ginhadi'an-na.”

³⁴“Pinapa'i may nga atuman nan nga ga'i pa may ako akalabutan si bisan say lallaha?” lingun-na si Maria.

³⁵Anaruman may i anghel, “Pahuwang si ka'aw i Espirito Santo ngan akalandungan kaw si gahum-na si Gilalabawi Diyos. Sanglit i sagrado dadi' nga ma'allom, iya i ararunan Dadi'-na si Diyos. ³⁶Hasta ngani' i paryinti-mo Elisabet, tikaka'alluman na. Bisn kon ga'i kunta' iya pwidi agdadi' hasta nga anakka iya si kamaktungon, i ka'annom bulan na dina i pagburudan-na, ³⁷kay gana' nga ga'i sahimu-na si Diyos.”

³⁸Anaruman gihapon si Maria, “Adda hamok ako rilihugun-na si Paragdalom. Atuman kunta' si ako i mga allingun-mo.” Mangno pa'amban dayon si iya i anghel.

Agbisita-na si Maria si Elisabet

³⁹Ga'i agliyat, ag'andam dayon si Maria pagpada'iray si bungtu-na kas Sacarias ari si katagudturan parti si Judea. ⁴⁰Ngan panakka-na si ruma'-na mga iya, mangumusta dayon iya si Elisabet. ⁴¹Si pakabati'-na si Elisabet si busis-na si Maria, angiwa dagos i dadi' ari si battung-na ngan i Espirito Santo i magdalom si iya. ⁴²Akapinugad dayon iya makusog, “Pinalangga' kaw gayod labaw si dimu'an mga danda ngan pinalangga' liwat binurud-moy nan! ⁴³Day ma'in makatutu'o nga ako i sapili'-mo pagbisita, ka'aw nga nana-na si Paragdalum-ko. ⁴⁴Ngan pakabati'-ko si paman'u-mo, angiwa dayon i dadi' si battung-ko tungod si kalipay-na. ⁴⁵Malipayon kaw tungod si pagtutu'u-mo nga atuman si ka'aw i mga allingun-na si Paragdalum-ta.”

I Kanta Pagdayaw-na si Maria

⁴⁶Mangno agrayhak si Maria pagbusngal,

“Aghdayaw-ko i Paragdalom

⁴⁷ ngan bali kalipayan i kasing-kasing-ko tungod si Paragsalbar-ko Diyos,

- 48 kay manginano si ako nga adda hamok rilihugun-na, ubos si kamutangan.
 Tikang ina'anto, pirinugarun-na si dimu'an mga a'a hasta si mga titakka pa panahon, nga ako i pinakamalipayon a'a,
 49 tungod si mga urusahon sahimu-na si Makagagahom si ako, sagrado i arun-na.
 50 Anakka i kalu'uy-na si mga magpanahod si iya, tikang si ina'anto panahon hasta si mga tisunod pa.
 51 Agpakulaw-na i gahum-na pina'agi si buhat-na, pagwarak si mga mahaya dalum-na.
 52 Ag'ala'-na i mga puno' tikang si mga pwistu-na, ngan agpamalabaw-na i mga dara'ug-da'ugon.
 53 Agpakuntintu-na si mga kahalapan i mga anggana' pero agpapinda-na i mga mayaman nga gana' mga binawa-na.
 54 Agbuligan-na i mga a'a-na si Israel, nga magpanirbi si iya, ngan ag'intom si pagkalu'oy
 55 si Abraham pati' si mga ka'uru'ampuhan-na hasta si kahastahan, kay iyay nan i sa'ad-na pada'iray si kapapu'an-ta kam."^c
 56 Tallo bulan dina i pag'istar-na si Maria ari si ruma'-na si kas Elisabet myintras iya agbalik.

I Kina'allum-na si Juan Paragbunyang

57Panakka-na si kasiyam bulan si pagburud-na si Elisabet, aka'alluman iya ngan lalla i dadi'-na. 58Pakabati'-na si mga bugtu'-na hasta si mga katiringpid-na si kalu'oy nagpakulaw-na si Paragdalom si iya, pahuwang may mga iya si kalipayan-na.

59Pagwalo' allaw-na si dadi', aniya' magpamada'iray pagturi' sito pagpakilala nga Hebro iya. I karuyag-na kunta' mga iya nga inarunan i dadi' Sacarias pina'irog si tatay-na. 60Pero aminugad si Elisabet, "Ma'in! Kinahanglan Juan i pina'aron si iya."

61Anaruman dina mga iya, "Pero gana' bugtu'-bi nga da'inan sinan i arun-na?" 62Sanglit agpasabut-na mga iya i tatay pagpatilaw kon ay i saruyagan-na papa'arunon si dadi'.

63Amalako pannuratan si Sacarias ngan ag'usa gayod mga iya kay i nagpasurat-na, "Juan i arun-na." 64Mismo siray uras a'ala' i kangulahan-na ngan akayawit dagos iya ngan agtikang pagpahalling pagdayaw si Diyos. 65Agpa'usa i dimu'an mga katiringpid-na, ngan abantog dagos i mahinabo' si katagudturan parti si Judea. 66Pakakatu'an-na si dimu'an magpakabati' nga i gahum-na si Paragdalom pahuwang si iya, ag'usa

^c 1:55 I mga allingon si Kanta-na si Maria, ag'inala'-na si pala'in-la'in parti si Kada'an Kasuratan.

mga iya ngan agsipurupatilaway, “Ay daw i manakka sito dadi' si damuri allaw?”

I Kanta Pagdayaw-na si Sacarias

- 67 Mangno agdaluman-na si Espirito Santo si Sacarias, i tatay-na si Juan, ngan amahalling si makigpasumat-na si Diyos si iya,
 68 “Angay gayod nagdayaw i Paragdalom, i Diyus-na si mga a'a-na si Israel,
 kay pada'ito iya ngan aglukat-na i mga ginsakupan-na.
 69 Aniya' nagpa'undung-na addangan nga gamhanan pagsalbar si kita kam,
 nga tikang si mga ka'uru'ampuhan-na si rilihugun-na David.
 70 Atuman to si mga pinahallingan-na si mga sagrado paragsumat siray mga panahon nga:
 71 Pada'ito iya pagsalbar si kita kam tikang si mga kuntra-ta pati' si magpanhumot si kita.
 72 Agpakulaw-na i kalu'uy-na pada'iray si mga kapapu'an-ta ngan ag'intum-na pirmi i sagrado pagkasarabutan naghimu-na.
 73 Yayto i sagrado sumpa' nagpumwan si kapapu'an-ta kam Abraham:
 74 nga salbar-na kita kam si buruhatun-na si mga kuntra-ta, basi' gana' satalawan-ta pagsirbi si iya.
 75 I pagsirbi-ta si iya tangkod ngan matadong tubtob si katapusan-na si kinabuhi'-ta.
 76 Sanglit no', araranun kaw paragsumat-na si Gilalabawi kay ka'aw i magdahulo si Paragdalom paghawan si pangngagihan-na.
 77 Ka'aw i tipakatu'an si mga a'a-na nga papa'angkunon si mga katalwasan-na si pagpasaylo si mga sala'-na.
 78 Ngan yayan dimu'an tikang si mahigugma'on kalu'uy-na si Diyus-ta kam,
 sanglit aniya' sirak tikang si langit tidanta' si kita kam.
 79 Tipada'ito iya basi' akadanta'an i magpangistar si kalu'uman pati' i magpakatambunan si landung-na si kamatayon, ngan basi' agpakatuttot kita kam si mahalap lalan pangngagihan pada'iray si kamurayawan.”^d
 80 Anhaya i dadi' ngan agdugang pa i kabaskog si kina'iya-na. Ag'istar iya si disyrto tubtob si panahon nga agpahayag-na na i kalugaringun-na si mga a'a-na si Israel.

^d 1:79 I mga allingon si Kanta-na si Sacarias, ag'inala'-na si pala'in-la'in parti si Kada'an Kasuratan.

I Kina'allum-na si Jesus

Mateo 1:18-25

2 ¹Siray panahon, aniya' mandu'-na si Emperador Augusto nga kinahanglan agparihistro i dimu'an nga sakop si nasyon Roma. ²Iyay nan i primiro pagpanrihistro si mga a'a ngan paggubirnadur-na si Cerenio ari si Siria. ³Tungod sinan, agbalik i dimu'an a'a si mga bungtu-na si mga ginikanan-na pagparihistro.

⁴Sanglit pa'amban si Jose si Nasaret, adda baryo si prubinsya Galilea, ngan pasagka iya pan Betlehem, Judea. Iyay nan i bungto kina'alluman-na si Hadi' David ngan pada'iray kas Jose kay addangan may iya si mga ka'uru'ampuhan-na. ⁵Pada'iray si Jose pagparihistro huwang si Maria i pinahanda-na nga burod na siray uras. ⁶Si pag'istar-na na mga iya ari, iya nayray i kasiyam bulan si pagburud-na si Maria. ⁷Ka'alluman iya ngan lalla i suhag-na. Agputus-na si Maria i dadi' si amon ngan aghulid-na si adda pammasabsaban kahon tungod kay panno' na i ruma' pandidiskansuhan.

I mga Manliliwat Karniro pati' i mga Anghel

⁸Matapit siray lugar aniya' mga manliliwat karniro nga agpangistar si kapatagan ngan agparapanmangno si mga inataman-na kon sangom. ⁹Sinan sangom, aniya' pakulaw si mga iya adda anghel-na si Paragdalom ngan agsiga si mga iya i maka'angayan danta'-na si Paragdalom. Kinulbahan ngan agkataralaw gayod mga iya. ¹⁰“Dakam agkataralaw,” lingun-na si anghel. “Pada'ito ako si ka'am pagpakatu'an si mahalap sumat nga akabuwan mahaya kalipayan para si dimu'an mga a'a. ¹¹Aniya' addangan Paragsalbar ma'allom ina'anto ato si bungtu-nay to si David para si ka'am dimu'an. Iya i Tinu'inan Mannanalwas, nga Paragdalom. ¹²Yayto i pangngilalahan nga ungod isturya-koy to: Sa'anda'an-bi i dadi'-dadi' nagtukuy-ko nga nagputos si amon ngan naghulid si adda pammasabsaban kahon.”

¹³Kata'ud-ta'uran, hintak pamaluwa' i kalabbatan pa gayod mga kahuruwangan-na man langit ngan aghuruwang mga iya pagdayaw si Diyos si pagpinugad,

¹⁴“Darayawon i Diyos ari si langit,
ngan amurayaw i mga pinalangga'-na a'a ato si kalibutan nga magpalipay si iya.”

¹⁵Ngan pabwilta-na si mga anghel pan langit, ag'aradda i mga manliliwat pagpinugad, “Tana kam pan Betlehem kay kulawan-ta kam i hinabo' nga nagpasumat-na si Paragdalom si kita kam.”

¹⁶Sanglit agdadagmit mga iya ngan sa'anda'an-na si Maria pati' si Jose, huwang i dadi'-dadi' nga aglibbak si adda pammasabsaban kahon.

¹⁷Pakakulaw-na mga iya si dadi', agpasamwak-na dayon i dimu'an mga allingon nagsumat si mga iya mahi'unong si dadi'. ¹⁸Agpa'usa gayod i dimu'an magpakabati' si mga sumat-na si mga manliliwat. ¹⁹Pero apparahilum-na si Maria i dimu'an mahi'unong sito. Agpara'isip iya kon ay i karuyag sidngun-na sito ngan ga'i to apara' si inisipan-na. ²⁰Si pagpamalik-na si mga manliliwat, bali i mga kalipayan-na ngan agdayaw-na gayod mga iya i Diyos, tungod si dimu'an mga sapakalihan-na pati' si mga sakulawan-na, nga agkapariho gayod si dimu'an nagsumat-na si mga iya si anghel.

Nagbawa si Jesus ari si Templo

²¹Ngan pagwalo' allaw-na si dadi', nga iya na i tama' uras si pagpaturi' pagpakilala nga Hebro iya, nag'arunan to iya Jesus kay iya may i aron dati nagpumwan-na si anghel myintras iya nagburod.

²²Ngan sakumpli-na na mga iya i tala'an pagtuman si bala'ud-na si Moises hi'unong si paglimpyo si baha'o maka'alluman, agbawa-na kas Jose pati' si Maria i dadi' pan Jerusalem pagpakatu'an ari si templo nga nagpatubyan nayto si Paragdalom. ²³Agda'inan mga iya sinan kay aniya' maka'anna' si Bala'ud-na si Paragdalom nga, “Kinahanglan nagtagama para si Paragdalom i balang suhag lalla ma'allom.”^e ²⁴Si pariho uras agsalingabut-na mga iya i pagpakatu'an nga limpyado na si Maria pina'agi si pagbawa mga gurulisan sigon si Bala'ud-na si Paragdalom nga agtugon pagpahalad “adda padis sarampati o ma'in ngani' duwa mga dumaraga punay.”^f

²⁵Aniya' nag'arunan Simeon mag'istar si Jerusalem. Matadong iya ngan bali karilihuso a'a. Agdaluman-nay to iya si Espirito Santo ngan sigi panimulat si titakka magli'aw si mga a'a-na si Israel. ²⁶Agpasabut-na iya si Espirito Santo nga ga'i iya amatay myintras ga'i pa sakulawan-na i Tinu'inan Mannanalwas nga papabawahun-na si Paragdalom. ²⁷Tungod kay agdaluman-na iya si Espirito Santo, akapada'iray to si hawan-na si templo. Siray uras nagbawa si Jesus si mga mahanak-na ari pagtuman si kabatasanan nga kinahanglanun-na si Bala'od para si iya. ²⁸Pasallud-na mga iya kugus-na dagos i dadi' si Simeon ngan agdayaw-na i Diyos si pagpinugad:

²⁹“Amu-ko, tugutin na i rilihugun-mo

pagkarawat si murayaw kamatayon nagsa'ad-mo

³⁰kay sakulawan-na mismo si duwa mata-ko mannalbar to nagpabawa-mo

³¹nga nagtagama-mo basi' kinakulawan si dimu'an ka'aha'an.

³²Iyay to dadi' i makasana'ag nga agpakatu'an si kamatu'uran i mga ma'in Hebro,

e 2:23 Exo 13:2,12 f 2:24 Lev 12:8

pati' i magbuwan unra si mga ginsakupan-mo nga a'a-na si Israel.”

³³Agpa'usa gayod i tatay pati' i nanay-na si dadi' si mga allingun-na si Simeon parti si iya. ³⁴Mangno, agpalako si Simeon si Diyos para si kabubuwasun-na mga iya ngan agpinugad-na i nanay nga si Maria, “Yayto dadi' i nagtagama basi' malabbat ato si Israel i magpakadusmog ngan malabbat may liwat i magpakabangon. Nagtagama iya pagpakulaw si mga katuyu'an-na si Diyos, pero malabbat si iya i ga'i mangabuyon, ³⁵kay pina'agi si iya, agpakaguwa' i mga tinago' inisipan-na. Hasta ka'aw huwang si magkabirido' nga day pariho si nagtudyok labasa i kasing-kasing-mo.”

³⁶Aniya' liwat paragsumat-na danda si Diyos nag'arunan Ana. Dadi'-na iya si Fanuel nga sakop si pamilya Aser ngan maktong na gayod iya. Agtig'ob mga iya dahulo si alla-na pito' ta'on kahuman si pangasal si mga iya ³⁷ngan tikang si pakabalu-na, ga'i na iya inallahan hasta nga anakka utsintay kwatro i idad-na. Pirmi iya pada'iray si templo pag'ampo' allaw sangom huwang na i pagpu'asa pati' pagpangadyi'. ³⁸Siray mismo uras, padugok to dayon si mga iya ngan agpasalamat iya si Diyos. Sigi to pahalling mahi'unong si dadi' atubang si dimu'an a'a ari nga agparapanimulat liwat si paglukat si mga a'a nga sakop si pamunu'an-na si Jerusalem.

³⁹Pakahuman-na si dimu'an turumanun-na mga iya ari si templo pagsunod si Bala'ud-na si Paragdalom, agbalik si Jose pati' si Maria pan Galilea ngan diritso si mga tinubu'an-na lugar, Nasaret. ⁴⁰Anhaya i dadi' ngan mahalap i pamuhu'-na. Panno' iya si kadunong ngan agpalangga'-na iya si Diyos.

Pabilin si Jesus ari si Templo

⁴¹Balang Pyista si Paglabay,^g pada'iray si Jerusalem i mga mahanak-na si Jesus ta'un-ta'on pagpamyista. ⁴²Ngan pagdusi anyus-na si Jesus, pamada'iray gihapon mga iya pagpamyista tungod kay iya na i kabatasanan. ⁴³Ari mga iya sallod si pito' allaw gayod kapyistahan myintras agpamalik. Ngan pagpamalik-na na si mga mahanak-na, pabilin si Jesus nga ga'i sakatu'anan-na mga iya. ⁴⁴Tungod kay i mga pagkagasi-na huwang iya ari si mga magpamalik, sigi hamok mga iya baraktasay hasta nga ag'adda allaw. Mangno agtikangan-na mga iya pag'anda' si mga kaburugtu'an pati' si mga kakurumpaniyahan. ⁴⁵Ngan ga'i na gayod mga iya sa'anda'an-na, pabwilta mga iya gihapon pan Jerusalem pag'anda' sito. ⁴⁶Si katallo allaw kahuman si pagpamalik-na mga iya, sa'anda'an-na dina

---

^g 2:41 I *Pyista si Paglabay*, nagsilibraran si mga Hebro pag'intom si paglabay-na hamok si anghel-na si Diyos si mga ruma'-na ngan pagmatay-na si dimu'an siyaka dadi' lalla si balang pamilya ari si Ehipto.

mga iya nga agparatingkulo' ari si hawan-na si templo nga makihampang si mga ma'istro ari. Agpamati' to gayod si mga iya ngan sigi patilaw.

⁴⁷Ag'usa i dimu'an a'a ari tungod si kalalum-na si pagsabut-na pati' si kalistuhan-na pagsaruman. ⁴⁸Ngan pakakulaw-na si mga mahanak-na, bali gayod i mga pag'usa-na. Agpinugad-na iya si nanay-na, "No', ay kay agda'itu-mo kami' sito? Bali na kabaraka kami' si tatay-mo pagpara'anda' si ka'aw."

⁴⁹Anaruman dina si Jesus, "Apa'i may kay agpara'anda'-bi ako? Ga'i ba' kam akatu'anang nga kinahanglan panginanu-ko i mga tawa'-na si Tatay-ko ato si templo?" ⁵⁰Pero ga'i mga iya agpakasabot si karuyag sidngun-na si mga allingun-na.

⁵¹Mangno, amaya' si mga iya i dadi' agbalik pan Nasaret ngan agsunod na gayod si mga karuyag-na. Pero agparahilum-nay to hamok dimu'an si nanay-na. ⁵²Akatambahan i kadunung-na si Jesus ngan anhalap i pamuhu'-na. Akatambahan pa liwat i pagpalangga'-na si iya si Diyos pati' si mga a'a.

I Pagparapasamwak-na si Juan Paragbunyag

Mateo 3:1-12; Markos 1:3-5,7-8

3 ¹⁻²Ngan panakka-na si kakinsi ta'on si pagtinagal-na si Tiberio pagka'emperador, sapili'-na si Diyos si Juan nga dadi'-na si Sacarias pagpahalling si allingun-na ari si disyirto. Si Poncio Pilato, iya i gubirnadador siray si Judea, si Herodes^h may i sari'i si Galilea, i sirari-na may nag'arunan Felipe i sari'i si Iturea pati' Trakonite, ngan si Lisaniyas may i sari'i si Abilinia. Iyay nan i panahon nga kas Anas pati' si Caifas i mga gilalabawi paragalad. ³Agpada'iray-na si Juan i dimu'an mga lugar magpalibot si Suba' Jordan, pagwali si mga a'a nga kinahanglan mga iya agbasol huwang si pagbag'o ngan agpabunyag,ⁱ basi' apasaylo i mga sala'-na. ⁴Tungod sinan atuman i mga allingon maka'anna' si Libru-na si paragsumat Isaias:

Aniya' addangan ari si disyirto nga agparapasamwak,
 "Hawani-bi i aragihan-na si Paragdalom;
 tadungu-bi i lalan ralangnganan-na.

⁵Arabunuhan i dimu'an kapatagan nga nagpalibutan si mga kabubukiran,
 ngan paratagon i dimu'an mga buntay pati' mga tagudturon.

^h **3:1-2** Dadi'-na iya si Hadi' Herodes nga agtinagal si Galilea pati' Perea, i katallo parti si ginhadi'an. Kulawin si mapa si pahina 22. ⁱ **3:3** Si kabatasanan-na si mga Hebro, aniya' la'in katuyuan-na si pagbunyag kuntra si pagbunyag Kristiyano. Agsob i mga nagbunyagan i mga ma'in Hebro si laha' nga ag'ako' na si Hebruhanon pagtu'o. I kabatasanan-na mga iya pagpatugnob si buwahi', iya i pagpakulaw si gawas nga naghugasan na i a'a si mga sala'-na.

Taradungon i mga baliko' lalan,
ngan haramison i mga garu'-gadu'on.

⁶ Papakulawun-na si Diyos i dimu'an mga a'a si titalwas si mga iya.”

⁷ Agpinugad-na si Juan i magpanggubok nga tipabunyag si iya, “Mga alisto kam gayod pagpamakunu-kuno! Say i magsumat si ka'am nga appakalikay kam si titakka kastigu-na si Diyos kon agpamabunyag kam? ⁸ Agpakulawa kam dahulo pina'agi si mga buhat-bi nga agpamasol kam huwang si pagbag'o. Ma'in nga agpanarig na kam hamok si mga kalugaringun-bi pagpinugad, ‘Tatay kami' may si Abraham.’ Kay sumatan-ta kam, bisan tikang sito mga kababatuhan akahimo i Diyos mga dadi' para si Abraham. ⁹ Kay i kastigu-na akapariho si hatsa nga agpabantay-na andang si pu'un-na si mga kakayuhan, ngan bisan ay kayuha nga ga'i agbuwa' mahalap, tinabbong ngan pinabar'og.”

¹⁰ “Kon sugad, ay may i angay buhat kami'?” lingun-na si mga a'a.

¹¹ Anaruman si Juan, “Angay gayod si ka'am nga mga aniya' nan duwa badu'-na pagbuwan si gana', ngan si mga aniya' nan pagkakan-na, pagbuwan si gana'.”

¹² Aniya' liwat magpamadugok mga paragsukot buhis pagpabunyag. Agpamatilaw mga iya, “Ma'istro, ay may i angay buhat kami'?”

¹³ Agpinugad-na mga iya, “Dakam agsukot subra si angay surukutun-bi.”

¹⁴ Mangno aniya' mga sundalo mamatilaw si iya, “Ay may liwat i angay buhat kami'?”

Anaruman may si Juan, “Dakam agparapangwarta si mga a'a ngan dakam agparapamasumbong mga binurubullo' sala' si mga iya. Akuntintuha kam si swildo nagparapangawat-bi.”

¹⁵ Mahaya gayod i mga pagla'um-na si mga a'a ngan aka'anna' si mga inisipan-na nga tingali si Juan na i Tinu'inan Mannanalwas.

¹⁶ Agsarumanan-na si Juan i mga inisipan-na mga iya dimu'an, “Parti hamok si buwahi' i pagbunyag-ko si ka'am, pero aniya' barantugon nga mas labaw pa i gahum-na. Ma'in ngani' ako angay bisan pagbak'ad si sintas-na si sapatus-na. Burunyagan-na i ditangnga' si mga a'a pagpa'ayop si Espirito Santo,^k pero burunyagan-na i ditangnga' paghusgar nga akapan'api.^l ¹⁷ Aniya' andang nag'antanan-na tapan basi' sahimaliran-na i mga gini'ok ngan salalin-na ari si kamalig-na, pero papabar'ugun-na i mga babang si gana' kapaparungun-na api.” ¹⁸ Aggamit pa liwat si Juan

---

j 3:6 Isa 40:3-5   k 3:16 Parti si *espirituhanon pagbunyag*, kulawin i pagsabi-na sinan si Jesus ari si Buhat 1:5 pati' i pagtuman sinan ari si Buhat 2:1-4.   l 3:16 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *Burunyagan-na i mga a'a pagpa'ayop si Espirito Santo ngan burunyagan-na liwat mga iya nga akapalkasan i mga pagtutu'u-na pina'agi si mga kakurihan.*

mga pala'in-la'in allingon pag'aghat si mga a'a pati' pagpasamwak si mahalap sumat si mga iya.

¹⁹Ag'isugan-na si Juan si gubirnadador Herodes kay agtig'uban-na i bayaw-na Herodias, huwang i dimu'an mga pala'in-la'in pa mga mara'at binuhatan-na. ²⁰Ngan tungod sinan, akatambahan pa liwat i mga sala'-na si gubirnadador kay agpapisu-na si Juan.

I Pagbunyag si Jesus

Mateo 3:13-17; Markos 1:9-11

²¹Antis si pakaprisu-na si Juan, sigi parabunyagay i mga a'a ngan agpabunyag liwat si Jesus. Dungan si pagpangadyi'-na, kahuman si pagbunyag si iya, angabri i langit ²²ngan i Espirito Santo pan hawod pada'iray si iya nga kinakulawan gayod i puhu'-na pariho si adda sarampati. Aniya' liwat kinabati'an busis tikang si langit nga agpinugad, "Ka'aw i Dadi'-ko^m nga hinigugma'-ko. Alipay gayod ako si ka'aw."

I Ginikanan-na si Jesus

Mateo 1:1-17

²³Siray uras, mga traynta anyos na si Jesus si pagtikang-na si trabahu-na para si Diyos. I pagkagasi-na si dimu'an, nga si Jesus, iya i dadi'-na si Jose.

Si Jose, iya i dadi'-na si Eli.

²⁴Si Eli, iya i dadi'-na si Matat,
nga dadi'-na si Levi.

Si Levi, iya i dadi'-na si Melqui,
nga dadi'-na si Jana.

Si Jana, iya i dadi'-na si Jose,
²⁵nga dadi'-na si Matatias.

Si Matatias, iya i dadi'-na si Amos,
nga dadi'-na si Nahum.

Si Nahum, iya i dadi'-na si Esli,
nga dadi'-na si Nagai.

²⁶Si Nagai, iya i dadi'-na si Maat,
nga dadi'-na si Matatias.

Si Matatias, iya i dadi'-na si Semein,
nga dadi'-na si Jose.

---

^m 3:22 Si kada'an mga panahon, kon agtu'in i hadi' si addangan si gamhanan pwisto agbuwanan-na si titulo, *Dadi'*. Agda'inan liwat sinan i Diyos pagpublikar kon ay i katungdanan-na si Jesus. Pwira si kinabati'an busis (Mateo 3:17; 17:5; Buhat 13:33), i duwa pa hinabo' nga magpamatu'od sinan, iya i pagbanhaw si iya (Roma 1:4) pati' i pag'alsa si iya pan langit (Hebro 1:3-5).

- Si Jose, iya i dadi'-na si Juda,
 27 nga dadi'-na si Joan.
 Si Joan, iya i dadi'-na si Resa,
 nga dadi'-na si Sorobabel.
 Si Sorobabel, iya i dadi'-na si Salatiel,
 nga dadi'-na si Neri.
- 28 Si Neri, iya i dadi'-na si Melqui,
 nga dadi'-na si Adi.
 Si Adi, iya i dadi'-na si Cosam,
 nga dadi'-na si Elmodam.
 Si Elmodam, iya i dadi'-na si Er,
 29 nga dadi'-na si Josue.
 Si Josue, iya i dadi'-na si Elieser,
 nga dadi'-na si Jorim.
 Si Jorim, iya i dadi'-na si Matat,
 nga dadi'-na si Levi.
- 30 Si Levi, iya i dadi'-na si Simeon,
 nga dadi'-na si Juda.
 Si Juda, iya i dadi'-na si Jose,
 nga dadi'-na si Jonan.
 Si Jonan, iya i dadi'-na si Eliakim,
 31 nga dadi'-na si Melea.
 Si Melea, iya i dadi'-na si Mainan,
 nga dadi'-na si Matata.
 Si Matata, iya i dadi'-na si Natan,
 nga dadi'-na si David.
- 32 Si David, iya i dadi'-na si Jesse,
 nga dadi'-na si Obed.
 Si Obed, iya i dadi'-na si Boas,
 nga dadi'-na si Salmon.
 Si Salmon, iya i dadi'-na si Naason,
 33 nga dadi'-na si Aminadab.
 Si Aminadab, iya i dadi'-na si Admin,
 nga dadi'-na si Arni.
 Si Arni, iya i dadi'-na si Esrom,
 nga dadi'-na si Fares.
- 34 Si Fares, iya i dadi'-na si Juda,
 nga dadi'-na si Jacob.
 Si Jacob, iya i dadi'-na si Isaac,
 nga dadi'-na si Abraham.
 Si Abraham, iya i dadi'-na si Tare,
 35 nga dadi'-na si Nahor.

- Si Nahor, iya i dadi'-na si Serug,
 nga dadi'-na si Reo.
 Si Reo, iya i dadi'-na si Peleg,
 nga dadi'-na si Eber.
 36 Si Eber, iya i dadi'-na si Sela,
 nga dadi'-na si Cainan.
 Si Cainan, iya i dadi'-na si Arfaxad,
 nga dadi'-na si Sem.
 Si Sem, iya i dadi'-na si Noe,
 37 nga dadi'-na si Lamec.
 Si Lamec, iya i dadi'-na si Metusela,
 nga dadi'-na si Enoc.
 Si Enoc, iya i dadi'-na si Jared,
 nga dadi'-na si Mahalalel.
 38 Si Mahalalel, iya i dadi'-na si Cainan,
 nga dadi'-na si Enos.
 Si Enos, iya i dadi'-na si Set,
 nga dadi'-na si Adan,
 ngan si Adan i dadi'-na si Diyos.

I Pagtintar si Jesus

Mateo 4:1-11; Markos 1:12-13

4 ¹Pag'amban-na si Jesus si Suba' Jordan, agdaluman-na na si Espirito ngan aggiyahan-na iya kon singnga iya pa'arop ari si disyrto ²sallod si kwarinta diyas. Sinan mga allaw agparatintar-na iya ari si Satanas ngan gana' si iya kakan-kakanay. Sanglit angabat iya kalingantuhan si katapusan.

³Agpinugad-na iya si Satanas, “Kon ungod kaw Dadi'-na si Diyos, tighimu'on daw batoy to pan.”

⁴Anaruman si Jesus, “Yayto i maka'anna' si Kasuratan: ‘Ga'i a'allom i a'a si kinakan hamok.’ⁿ”

⁵Mangno, agbawa-na iya si Satanas pada'iray si madyalta buntay ngan hintak agpakulaw-na si dimu'an mga ginhadi'an si kalibutan.

⁶Agpinugad-na iya, “Pumwan-ko si ka'aw i dimu'an gahom si pagtinagal sinan hasta pa i mga makawiwili kahalapan-na, kay nagpumwan nan si ako ngan pwidi sapumwan-ko si bisan say saruyagan-ko. ⁷Sanglit kon angampo' kaw si ako, tawa'-mo naynan dimu'an.”

⁸Anaruman si Jesus, “Yayto i maka'anna' si Kasuratan: ‘Ampu'in i Paragdalom Diyus-bi, ngan iya hamok i sinirbihan-bi.’^o”

⁹Kahuman sinan agbawa-na namay iya si Satanas pada'iray si Jerusalem ngan agpatunggu-na iya si pinakamadyalta binubungan-

ⁿ 4:4 Deut 8:3   ^o 4:8 Deut 6:13

na si templo. Aminugad si Satanas, “Kon ungod kaw Dadi'-na si Diyos, paluksuha daw ¹⁰kay aka'anna' may si Kasuratan:

Lihug-na i mga anghel-na pagpanginano si ka'aw
nga akabantayan kaw pahalap.

¹¹ Mga iya i manarag si ka'aw,
basi' ga'i akadabal si bato bisan i kitid-mo.”^p

¹² Anaruman si Jesus, “Aka'anna' si Kasuratan: ‘Dakam agpurbari-bi pagpirit i Paragdalom Diyus-bi nga sakulawan-bi i pagkadiyus-na.’^q”

¹³ Pakahaman-na si Satanas pagpurbar kon sapa'sala'-na si Jesus, pa'amban iya ngan ag'antahak na hamok si tama' uras para si iya.

Nagdiri' si Jesus si mga taga Nasaret

¹⁴ Pagbalik-na si Jesus si Galilea, i gahum-na na si Espirito Santo i magdalom si iya. Abantog dayon i mahi'unong si iya ari siray bug'os lugar. ¹⁵ Sigi iya panuro' si mga sinaguga-na si mga Hebro sanglit nagparadayaw iya si dimu'an mga a'a.

¹⁶ Mangno pada'iray iya si baryo Nasaret, si tinubu'an-na lugar, ngan pasallod iya si sinaguga ari si Allaw Pandidiskanso, kay iya may i kabatasanan-na. Pan dahulu'an-na iya si mga a'a pagbasa si Kasuratan.

¹⁷ Nagparu'do' si iya i nilikid sinurat-na siray si paragsumat Isaias. Agbuklad-nay to tubtob nga satakka-na kon singnga aka'anna' ari:

¹⁸ Atiya' si ako i Espiritu-na si Paragdalom,
kay ako i tinu'inan-na'

pagpasamwak si mahalap sumat pada'iray si mga anggana'.

Agpapada'itu-na ako basi' agpakatu'an
i mga bihag nga papalibrihon na mga iya,
pati' i mga buta nga papakulawon na mga iya.

Agpapada'itu-na liwat ako basi' pamahuway i magparapamakuri si
mga dara'ug-da'ugon,

¹⁹ ngan basi' agpakatu'an i mga a'a nga pakulaw-na ina'anto si
Paragdalom i pagpalangga'-na.^s

²⁰ Katapos aglikid-na gihapon i sinurat ngan agpumwan-nay to si kasugbung-na si puno' si sinaguga. Mangno aningkulo'. Agpamuslong si iya i dimu'an a'a ari si sinaguga. ²¹ Agtikang si Jesus pagwali si mga iya, “Mismo si pakapakali-bi ina'anto, atuman to kasuratan.”

²² Si pagparapahalling-na aruyag gayod i dimu'an mga a'a si iya ngan agpangusa tungod si mga maka'angayan allingon nagparayawit-na. Malabbat ari i magsipurupatilaway si mga katiringpid-na, “Ma'in ba' to i dadi'-na si Jose?”

^p 4:11 Salmo 91:11,12   ^q 4:12 Deut 6:16   ^r 4:18 Si Grikuhanon: *ako i nagbu'bu'an-na lana*. Iyay nan i kabatasanan-na mga iya pagtu'in si addangan si malanga pwisto.

^s 4:19 Isa 61:1,2

²³Pero padayon hamok si Jesus si pagpahalling-na, “Sigurado nga yayto parahallingon, ‘Duktor, bulungon i kalugaringun-mo,’ i nagpapa’igu’-bi si ako ngan makigpabuhat-bi may liwat si ako ato si tinubu’an-koy to lugar i nagparabuhat-ko kuno’ ari si syudad Capernaum.

²⁴“Sumatan-ta kam si kamatu’uran, gana’ paragsumat-na si Diyos nga nagpaki’angayan si kalugaringun-na lugar. ²⁵Akapisiguro ako si ka’am nga malabbat mga balo siray ato si Israel ngan panahun-na kas Elias. Anhuraw siray tallo ngani’ tunga’ ta’on ngan aniya’ grabi gutom si bug’os nasyon. ²⁶Pero ga’i naglihog si Elias nga akapada’iray si bisan say si mga iya, pero pada’iray lugod dina iya si adda balo danda ari si bungto Sarepta nga sakop si syudad Sidon. ²⁷Ma’in nan hamok iya, ngan panahun-na kas Eliseo nga paragsumat-na si Diyos, malabbat liwat i mga liprusuhon ato si Israel, pero gana’ bisan addangan si mga iya i nagpahalap-na si Eliseo. I manhalap lugod dina siray, iya i addangan nga taga prubinsya Siria nag’arunan Naaman.”

²⁸Si pakabati’-na sinan si mga a’a ari si sinaguga, agkasirina mga iya dimu’an. ²⁹Agpamungkaras mga iya ngan nagdagnas si Jesus pagawas si baryo. Yayto baryo aka’anna’ si adda tagudtod nga aniya’ pangpang si bihing-na. Sanglit ari iya nagbawa basi’ linaho’. ³⁰Pero ragun-dagun-na hamok i ka’aha’an ngan durudiritso i langngan-na.

I Pagpapinda-na si Jesus si Mara’at Espirito

Markos 1:21-28

³¹Mangno, padalugdog iya pan Capernaum, Galilea. Ngan panakka-na si Allaw Pandidiskanso, agturo’ iya si mga a’a. ³²Ag’usa mga iya kay si pagturu’-na, aniya’ pwirsa-na si mga allingun-na pagpasunod.

³³Ari si sallud-na si sinaguga, aniya’ addangan lalla nga nagbawa-bawa si adda mara’at espirito. Anurakaw to makusog pina’agi si busis-na si lalla, ³⁴“Ha! Ay ba’ gayod i tuyu’-mo si kami’, Jesus taga Nasaret? Pada’ito ba’ kaw pagtapok si kami’ pan impyirno? Sakilala-ta kaw. Ka’aw i Sagrado A’a nga nagpabawa-na si Diyos.”

³⁵Animol si Jesus, “Dakaw pararibok! Papindaha anan si iya!” Mangno, padusmug-na si mara’at espirito i lalla atubang si mga iya ngan papinday to si iya pero ga’i akapaddihan.

³⁶Kinulbahan ngan agpangusa gayod i dimu’an mga a’a ngan agsipuruparatilaway, “Ay ba’ to klasiha mga allingon? Mapwirsa i gahum-na, kay bisan i mga mara’at espirito samandaran-na ngan pamapinda dayon.” ³⁷Sanglit, abantog si Jesus ari si kaburubungtuhan siray lugar.

I Pagbulung-na si Jesus si Malabbat A’a

Mateo 8:14-16; Markos 1:29-38

³⁸Pagawas kas Jesus si sinaguga ngan agpamada’iray mga iya si ruma’-na si Simon, nga inadalan-na. Siray uras, mara’at i alabatan-na

si ugangan-na danda si Simon tungod kay kalinturado iya. Agpa'alayon mga iya si Jesus pagbulong sito. ³⁹Sanglit, duguk-na si Jesus i maburong ngan agmandaran-na nga a'ala' i kalintura-na. A'ala' i panas-na ngan agpanginanoy to dayon pagkiwa para si mga iya.

⁴⁰Pakatunud-na si allaw, agpamawa-na si mga a'a pada'iray si Jesus i dimu'an maburong nga mga pala'in-la'in i binati'-na. Agpandu'unanay nan si palat-na sa'uru'addangan ngan agpanhalap. ⁴¹Malabbat liwat mga mara'at espirito magpamapinda si malabbat a'a nga sigi panurakaw, "Ka'aw i Dadi'-na si Diyos!" Pero agpangisugan-nay nan ngan ga'i agpanugutan-na nga agpakayawit pa kay agpakatu'anang nga iya i Tinu'inan Mannanalwas.

⁴²Kanalungan, pada'iray si Jesus si adda mamingaw lugar. Sigi aranda'ay i mga a'a si iya. Ngan paka'anda' si iya, aghawiran-nay to kunta' mga iya. ⁴³Pero aminugad dina si Jesus, "Kinahanglan sapa samwak-ko ari si ditangnga' liwat mga bungto i mahalap sumat kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si Diyos, kay iyay nan i panlihugan si ako." ⁴⁴Sanglit, sigi iya wali si mga sinaguga ari si Judea.

I Pag'agda-na si Jesus si Primito mga Inadalan
Mateo 4:18-22; Markos 1:16-20; Juan 1:40-42

5 ¹Adda allaw, agparatutunggo si Jesus si bihing-na si Danaw Genesaret^t ngan aggurubok si iya i mga a'a pagpamati' si allingun-na si Diyos. ²Akakulaw iya duwa paraw nga nag'ambanan hamok si mga mannagat ari si nabnaban kay agpanyabyab dina si mga pukut-na. ³Pasang'at iya si adda sito mga paraw nga tawa'-na si Simon, ngan tigpatukal-tukal-nay to diki'it si baybayon. Mangno aningkulo' iya si paraw ngan agparaturu'an-na i mga a'a.

⁴Pakatapus-na pagparapahalling, agpinugad-na si Simon, "Pakurukalalumu-bi, ngan taktaku-bi pukut-bi nan basi' akabawa."

⁵Anaruman si Simon, "Sinyor, agbudlay gayod kami' pakanalong, ngan gana' sabawa kami' bisan adda pa may. Pero tungod kay agpinugad kaw, taktak-koy to mga pukot."

⁶Pakahuman-na mga iya agtaktak, mabuburhaton gayod i mga pukut-na tungod si kalabbat-na si daying mga sadakup-na. ⁷Sanglit agpaypay-na mga iya i mga kabakas-na nga agpanakay si la'in paraw basi' akabuligan mga iya. Pamadugok to ngan agkargahan-na mga iya i duwa paraw ngan mga matutulluron tungod kay puro panno' si daying.

⁸Pakakulaw-na sinan si Simon Pedro, anluhod iya atubang si Jesus ngan aminugad, "Paragdalom, patalaha si ako kay adda ako makasasala!"

⁹Agda'inan iya sinan kay kinulbahan iya ngan ag'usa hasta pa i mga

---

^t **5:1** I *Danaw Genesaret*, iya liwat i nag'arunan: Danaw Galilea.

ka'adda-na sakayan tungod si mga pagtama'-na. ¹⁰ Ag'usa liwat i duwangan kabakas-na si Simon, nga kas Santiago pati' Juan, i mga dadi'-na si Sebedeo.

Pero agpinugad-na si Jesus si Simon, “Dakaw atalaw. Tikang ina'anto, mga a'a na i sabawa-mo pagtapod si Diyos pariho si daying sabawa-mo tubtob ina'anto.” ¹¹ Sanglit agbungsud-na mga iya i mga paraw-na, agpangambanan-na i dimu'an mga inanna'-na ngan amaya' mga iya si Jesus.

I Pagbulong si Liprusuhon

Mateo 8:2-4; Markos 1:40-44

¹² Ngan ari kas Jesus si adda bungto, aniya' padugok lalla nga tanak i bug'os puhu'-na si lipruso. Pakakulaw-na sinan a'a si Jesus, pa'akkom iya. Mangno makimalu'oy, “Sinyor, sapahalap-mo gad ako, kon aruyag kaw.”

¹³ Agdu'unan-na si palat-na si Jesus i lalla ngan aminugad, “Oho' gad, buhat-koy nan. Anhalapa!” A'ala' dayon i liprusu-na.

¹⁴ Mangno agtugunan-nay to si Jesus, “Dakaw agsumat si bisan say, pero pada'iraya si paraghalad ngan pakulawon si iya i puhu'-mo. Tighalara ari si nagmandu'-na si Moises para si manhalap basi' kinatu'anang nga nagparatuman pa i Bala'od.”

¹⁵ Pero agsasamwak dina i mga sumat mahi'unong si iya. Sanglit sigi durugukay i mga a'a pagpamati' si iya pati' pagpabulong si mga nagpangabat-na. ¹⁶ Bisan bali i kasibutan-na, agsob palitira si Jesus pan kamingawan pagpangadyi'.

Agpalangnan-na si Jesus i Irapa

Mateo 9:2-8; Markos 2:3-12

¹⁷ Adda allaw, aniya' mga Parisiyo pati' mga paragturo' bala'od magpaningkulo' matapit si iya si pagparaturu'-na. Tikang to mga iya si dimu'an kaburubungtuhan-na si Galilea pati' si Judea hasta pa si Jerusalem. Siray uras, ari si Jesus i gahom pagpahalap si mga maburong nga nagpumwan-na si Paragdalom. ¹⁸ Kata'ud-ta'uran aniya' magpanakka nga agpamawa irapa lalla nagbayawan si panlilibbakan. Ag'isasallod gayod kunta' mga iya si ruma' basi' sabawa-nay to mga iya atubang si Jesus. ¹⁹ Pero gana' mga sa'anda'an-na pa'agi nga sahimu-nay nan mga iya tungod si kalabbat-na si a'a. Sanglit amanahik mga iya si hagdan pan binubungan. ²⁰ Agbulsugan-na mga iya ngan agtuntun-na mga iya i irapa huwang si naglibbakan-na ari si tangnga'-na si ka'aha'an, yungod si Jesus. ²⁰ Ngan pakakulaw-na si Jesus si pagtapud-na sito mga a'a, aminugad iya, “Sangkay, nagpasaylo na i mga sala'-mo.”

---

^u 5:19 Si kada'an mga panahon, binarrita lapok i mga binubungan nga naghimo pammalayahayan.

²¹ Agtikang dayon pagngurub-ngurob i mga Parisiyo pati' i mga paragturo' bala'od, "Say ba' to aha'a maglalabaw to si Diyos? Gana' makapasaylo si mga sala' kon ma'in hamok i Diyos."

²² Akatu'anan si Jesus si mga inisipan-na, sanglit amatilaw iya, "Ay kay da'inan sinan i mga inisipan-bi? ²³ Singnga sito i masayon: I pagpinugad, 'Nagpasaylo i mga sala'-mo' o i pagpinugad, 'Anungguha ngan alangngana'?" ²⁴ Pero, basi' sakatu'anan-bi nga i Pinili' A'a aniya' gahum-na ato si kalibutan pagpasaylo si mga sala', palangngan-koy to irapa." Mangno agpinugad-na i irapa, "Agtuninunga si ako. Anungguha, addu'on naglibbakan-moy nan ngan agbalika." ²⁵ Anunggo dayon iya atubang si dimu'an, agbitbit-na i naglibbakan-na ngan agparadayaw iya si Diyos si pagbalik-na. ²⁶ Ag'usa i dimu'an ngan agpakapinugad mga iya, "Pambihira i sakulawan kami' ina'anto." Agdayaw-na mga iya i Diyos bawa i mahaya pagtahod si iya.

I Pag'agda-na si Jesus si Levi nga Nag'arunan Liwat Mateo
Mateo 9:9-13; Markos 2:14-17

²⁷ Kahuman sinan, palangngan si Jesus ngan samasiran-na namay i paragsukot buhis nag'arunan Levi nga agparatingkulo' si pwistuna. Agpinugad-na iya si Jesus, "Amaya'a ngan agsunura si ako."

²⁸ Ag'ambanan-na si Levi i dimu'an inanna'-na ngan amaya' si iya.

²⁹ Mangno aniya' allaw nga agtima mahaya pakan si Levi para si Jesus ari si ruma'-na, ngan malabbat i mga paragsukot buhis' pati' la'in pa nga nagpaminugad makasasala'^w nga makitangka' si mga iya pagkakan. ³⁰ Pero aniya' pamalabay mga Parisiyo huwang i mga paragturo' bala'od nga sakup-na mga iya nga agriklamo ari si mga inadalan-na, "Ay kay makihuwang kam pagkakan pati' pag'inom si mga paragsukot nan buhis hasta si mga makasasala' nan?"

³¹ Mismo si Jesus i manaruman si mga iya, "Ma'in i mga mahalap a'a i magpanginahanglan duktor, kundì' i mga maburong dina. ³² Ga'i ako pada'ito pag'agda si magpaminugad nga matadong mga iya a'a, kundì' pada'ito ako pag'agda si mga makasasala' basi' agpamasol huwang si pagbag'o."

Nagpatilawan si Jesus Mahi'unong si Pagpu'asa
Mateo 9:14-15; Markos 2:18-20

³³ Siray, aniya' mga nagpili' allaw si pagpu'asa basi' gana' la'in kinapinsaran pwira hamok si Diyos. Sanglit, aniya' ari maminugad

---

v **5:29** I *paragsukot buhis* ma'in tarapuran kay traydor si nasyun-na. ^w **5:29** Aniya' mga sala'-na sinan mga a'a pariho si bisan say aha'a pero mga iya i *nagpaminugad makasasala'* tungod kay ma'in mga iya rilihuso.

si Jesus, “I mga inadalan-na si Juan Paragbunyang agsob agpamu'asa huwang si pagpangadyi'. Agbuhat-nay nan liwat si mga inadalan-na si mga Parisiyo. Pero mga inadalan-moy nan sigi hamok pamangan pati' pangirinom.”

³⁴Anaruman si Jesus, “Ga'i may gad ahimo nga ga'i amangan i mga imbitadu-na si kinasal lalla kon awinan pa iya. ³⁵Pero ma'in na pira arala'on na i makapariho si kinasal lalla, ngan sinan mga allaw iya na dina i angay pagpu'asa-na si mga inadalan-ko.”

I Pagkarawat si Baha'o Pagturu'-na si Jesus

Mateo 9:16-17; Markos 2:21-22

³⁶Agsumatan-na liwat mga iya sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Gana' magtabas si baha'o bado' basi' pinatangbil si kada'an. Kay kon da'ito sito i nagpatangbil-mo, agisi' i baha'o badu'-mo, ngan ma'in angay pagpapadis i baha'o pati' i kada'an.”

³⁷Agsumatan-na mga iya si adday to pa: “Gana' magpa'isi si baha'o irimnon si kada'an na anit pangngingisihan, kay amura' to kon pa'isimo, mangno aburhat i pangngingisihan ngan atumpa i irimnon.

³⁸Ma'in da'inan sinan. Kinahanglan i baha'o irimnon pina'isi may si baha'o pangngingisihan. ³⁹Pero bali kuri pagsalli' si pagtu'u-na si a'a. Halimbawa', gana' maruyag magtimtim si baha'o hagos kon gara' na si bahal, kay lingun-na dina, ‘Mas mahalap i kada'an.’”

Kon Say i Paragdalom si Allaw Pandidiskanso

Mateo 12:1-14; Markos 2:23-3:6

6 ¹Sin adda, pabalatas kas Jesus si kapatagan nga akatuman si Allaw Pandidiskanso. Sigi pangattos i mga inadalan-na si mga matahak uhay-na si trigo ngan sigi panilsi'. ²Aniya' mga Parisiyo magriklamo si iya, “Ay kay agkattos kam si Allaw Pandidiskanso bisan kon sakatu'anan-bi nga supak nan si bala'od?”

³Anaruman may dina si Jesus, “Ga'i ba' sabasa-bi kon ay i nagbuhat-na siray si David ngan alinganto iya hasta i mga kahuruwangan-na?

⁴Pasallod iya si pangngangampu'an tulda^x ngan angaddo' si pan nagla'in para si Diyos. Agkakan-nay nan nga i mga paraghalad hamok i tugot pagkakan sinan ngan agbuwanan-na pa liwat i mga kahuruwangan-na. Pero ma'in nan sala' para si mga iya.”

⁵Si katapus-tapusan, aminugad si Jesus si mga iya, “I Pinili' A'a, iya i Paragdalom si bisan ay, iya pa ba' i Allaw Pandidiskanso?”

⁶Si adda gihapon Allaw Pandidiskanso, pasallod iya si sinaguga ngan apparaturo'. Aniya' lalla ari nga piyapi i kawatan tamburu'-na. ⁷Aniya'

^x 6:4 Si Grikuhanon: *ruma'-na si Diyos*. Kulawin si pahina 610.

liwat mga Parisiyo ari pati' mga paragturo' bala'od magparapanganda' rason nga sapa'akusar-na mga iya si Jesus si pagtrabaho si Allaw Pandidiskanso. Sanglit agtigamanan-na gayod mga iya kon pahalap-na si Jesus i lalla. ⁸Pero sakatu'anan-na si Jesus i mga inisipan-na. Sanglit agpinugad-na i piyapi tamburu'-na, “Anungguha ngan pada'ituha si dahulu'an.” Sanglit anunggo i lalla ngan pan dahulu'an.

⁹Mangno aminugad si Jesus si mga iya, “Amatilaw ako si ka'am, singnga sito i nagpatugot si bala'od si Allaw Pandidiskanso: Pagbuhat kahalapan o karat'an? Pagpanginano si a'a basi' asalbar i kinabuhi'-na o amatay to nga bulag si Diyos?”

¹⁰Amuslong si Jesus si mga iya dimu'an ngan katapos agmandaran-na i lalla, “Buklaron tamburu'-moy nan.” Agbuklad-na si lalla, ngan anhamis gihapon i pustura-na si tamburu'-na pariho si dati. ¹¹Pero bali i mga kapuringut-na, sanglit agbararagawan-na dayon kon pa'i-na mga iya si Jesus.

I Pagpili'-na si Dusi Apostol

Mateo 10:2-4; Markos 3:16-19; Buhat 1:13

¹²Adda sinan mga allaw, pasagka si Jesus si adda tagudtod pagpangadyi' ngan sigi hamok iya ampo' si Diyos pakanalong.

¹³Kanalungan, agban'u-na i mga inadalan-na ngan agpili' iya dusi nga agpanu'inan-na bilang mga apostol. ¹⁴Yayto i dusi: Si Simon nga nag'arunan-na si Jesus, Pedro, si Andres nga sirari-na si Simon, si Santiago, si Juan, si Felipe, si Bartolome, ¹⁵si Mateo, si Tomas, si Santiago nga dadi'-na si Alfeo, si Simon nga sakop si grupu-na si mga Selote, ¹⁶si Judas nga dadi'-na si Santiago, pati' si Judas Iscariote i titraydor si katapusan.

I mga Malipayon pati' i mga Mabidun'on

Mateo 5:3-12; Markos 3:7-12

¹⁷Mangno aghururuwang mga iya padalugdog ngan pamahuway si kapatagan. Ari agpangantahak i kalabbatan pa mga inadalan-na pati' kalabbatan mga taga Judea. Aniya' si mga iya nga mga taga Jerusalem gayod ngan aniya' pa liwat magpakahuwang sito grupo nga tikang dina si mga ligiron matapit si duwa syudad Tiro pati' Sidon. ¹⁸Agpamada'iray to mga a'a basi' agpakapakali si mga turu'-na ngan agpakapabulong i ditangnga' si mga binati'-na. Agpanhalap i mga nagpamawa-bawa si mga mara'at espirito, ¹⁹ngan agtalinguha gayod i mga maburong nga akasaphid si puhu'-na, kay abantad i gahum-na pagbulong, ngan agpanhalap mga iya dimu'an.

²⁰Anili' si Jesus si mga inadalan-na ngan aminugad,
“Mga malipayon kam mga anggana' nan ina'anto,

kay ka'am i magpakasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos.

21 Mga malipayon kam mga lingantoy nan ina'anto,
kay ka'am i papagustuhan.

Mga malipayon kam mga masurub'on nan ina'anto,
kay ka'am i papalaksihon.

22 Mga malipayon kam kon nagpanhumutan kam si a'a, kon nagsikway
ngan nagparasamyangan hasta kon nagdiri' i pagka'a-a-bi,
kay para si mga iya bali kam ra'at tungod si pagsunud-bi si Pinili'
A'a.

23 "Si kahinabu'-na sinan, aglipaya kam ngan agpanlaksiha kam, kay
mahaya i sakarawat-bi primyo ari si langit pariho si mga sakarawat-na
si mga paragsumat-na si Diyos siray nga nagparapamasakitan si mga
ginikanan-na sito mga a'a.

24 Pero mga papabidu'on kam mga mayaman nan ina'anto,
kay sakarawat-bi na i makali'aw si ka'am.

25 Mga papabidu'on kam mga magpakagustuhan nan ina'anto,
kay ka'am i papalingantuhan.

Mga papabidu'on kam mga magpanlaksi nan ina'anto,
kay ka'am i papaluha'on.

26 Mga papabidu'on kam mga nagparapandayaw nan si dimu'an mga
a'a,
kay tikaawat kam pariho si mga sakarawat-na si mga burubullo'
paragsumat-na si Diyos siray
nga nagparapandayaw-na si mga ginikanan-bi.

I Paghigugma' si Kuntra

Mateo 5:39-42

27 "Lugod, sumatan-ta kam magpakabati' nan si ako: Higugma'u-
bi i mga kuntra-bi, pakulawu-bi si mahalap i magpara'at si ka'am.

28 Palakuhin si mga kabubuwasun-na i mga magpati'aw si ka'am, ngan
pangady'i-bi i mga magparapamasakit si ka'am. 29 Kon aniya' si ka'am
manampalo, pa'atubangu-bi pa si iya i dambila' bayhun-bi. Kon aniya'
mangangkon si dyakit-bi, dakam agdiri'u-bi kon hugkas-na pa i badu'-bi.

30 Bisan say i mamalako si ka'am, buwani-bi ngan kon aniya' mag'angkon
si tawa'-bi, dakam agpiritu-bi nga pabalik-na pa si ka'am. 31 Kon ay i
naghingyap-bi binuhat-na si la'in para si ka'am, buhatu-bi nan.

32 "Kon i naghigugma'-bi hamok i maghigugma' may si ka'am, ay may
i darayawon si nagbuhat-bi? Bisan i mga nagpaminugad makasasala',
aghigugma' si mga maghigugma' may si mga iya. 33 Ngan kon agbuhat
kam hamok mahalap si magbuhat may mahalap si ka'am, ay may i
darayawon si nagbuhat-bi? Bisan i mga nagpaminugad makasasala'
agbuhat-nay nan. 34 Ngan kon i pagpa'indam-bi tungod hamok

kay agla'om kam nga binayaran, ay may i darayawon si nagbuhat-bi? Bisan i mga nagpaminugad makasasala' agpama'indam si mga kaparihu-na makasasala', kay agla'om mga iya nga binayaran pariho si nagpama'indam-na. ³⁵Lugod, higugma'u-bi i mga kuntra-bi ngan buhatu-bi i mahalap para si mga iya. Pa'indamu-bi mga iya ngan dakam agla'om si mga bayad-na. Mangno i primyu-bi bali haya, hasta i pagkakilala nga ka'am i mga dadi'-na si Gilalabawi Diyos kay aka'irog kam si iya nga bali kadaluman si mga mara'at a'a nga ga'i magkatara'o pagpasalamat. ³⁶Alu'uya kam pariho si Tatay-bi nga maluluy'on.

I Tama' Pagtratar si La'in

Mateo 7:3-5

³⁷“Dakam aghusgar, ngan ga'i may kam naghusgaran si Diyos. Dakam agpatok ngan ga'i may kam nagpatukan. Agpasayluha kam ngan papasaylun-na may kam. ³⁸Amuwana ngan buruwanan-na may kam. Sa'angkun-bi i ka'abunda-na nga niyugyog ngan nagsu'so' hasta nga agsapwa si pannukulan, kay bisan ay i nagsukulan-bi, iya may i surukulan pagpabalik si ka'am.”

³⁹Agsumatan-na liwat mga iya si Jesus sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Pwidi ba' akapatuttot i adda buta si kaparihu-na buta? Sigurado nga agkataralibho' mga iya duwangan. ⁴⁰I iskwila angga'i akalabaw si ma'istru-na. Pero bisan say mata'o na si dimu'an nagkinahanglan-na tururu'on, akapariho na iya si ma'istru-na.

⁴¹“Ay kay sakulawan-mo lugod i day panarutsuhan nga makabuta si igkasi a'a-mo, pero ga'i sapanginanu-mo i day gip'at nga makasalingkop si kalugaringun-mo mata? ⁴²Pinapa'i-mo may pakapinugad si igkasi-mo, ‘Sangkay, ala'an-ta kaw si makabutay nan si ka'aw,’ nga mismo i makasalingkop si mata-mo ga'i sapanginanu-mo? Mahalap kaw gayod agsilhig si hawan-na si la'in! Ala'on dahulo i makasalingkop si mata-mo, ngan kahuman sinan saklaru-mo na ngan sa'ala'-mo i makabuta si igkasi-mo.

Kon Ay i Pu'on, iya i Buwa'

Mateo 7:16-20

⁴³“Gana' kayo nga mahalap i kamamatan-na nga agbuwa' mara'at, o ma'in ngani' mara'at i kamamatan-na nga agbuwa' mahalap. ⁴⁴Bisan kon pariho i pagkukulaw si duwa kayo, akilala kon singnga i mahalap tungod si buwa'-na. Gana' magpangko' si prutas igos tikang si pu'un-na si tangulon o ma'in ngani' ubas tikang si pu'un-na si sapinit. ⁴⁵Agpagawas-na si mahalap a'a i mga kahalapan kay iya may i sari'i si inisipan-na, ngan agpaguwa'-na si mara'at a'a i mga karat'an kay iya may liwat i sari'i si inisipan-na. Bisan ay i manapwa si inisipan-na, iya may i sapahalling-na.

I Duwangan Panday

Mateo 7:24-27

46 “Ay kay pirmi ako agparaban'u-bi, 'Paragdalum-ta kaw, Paragdalum-ta kaw,' pero ga'i agtuman-bi i mga tugun-ko? 47 Sumatan-ta kam kon ay i kaparihu-na si addangan nga padugok si ako, akapamati' si mga allingun-ko ngan agtuman-na si kinabuhi'-na. 48 Akapariho iya si a'a magtindog ruma' nga ag'ukaran-na malalom nga anakka si bato i pundasyun-na. Si panakka-na si unop, ga'i to sabawa-na si baha' ngan ga'i to abantad, kay masarig i pagkatindog. 49 Pero i makapamati' si mga allingun-ko kundi' ga'i to atuman si kinabuhi'-na, akapariho si magtindog ruma' nga gana' purupundasyunay. Si pangigu'-na si baha' sito ruma', sigurado nga arugno' ngan agawad i dimu'an.”

I Pagtutu'u-na si Sinturyon

Mateo 8:5-13

7 ¹Pakahuman-na si Jesus agpahalling sinan dimu'an atubang si mga a'a, pasallod iya si syudad Capernaum. ²Aniya' ari maburong nga agmasakit na. Rilihugun-nay to si adda sinturyon^y ari ngan pina'uranay to gayod si amu-na. ³Akapamati' i sinturyon mahi'unong si Jesus, sanglit tig'alayon iya si mga kilala-na mata'o kamabu'utan Hebro pag'ala' si Jesus. Makigpapada'iray-nay to si ruma'-na basi' abulong i rilihugun-na. ⁴Panakka-na mga iya ari si Jesus, agparapakimalu'oy gayod mga iya si iya, “Angay to gayod a'a nga sabuligan-mo si panlihugan-nay to ⁵kay aghigugma'-na kita kam mga Hebro, ngan iya i magpatindog si sinaguga ato.” ⁶Sanglit amaya' si Jesus si mga iya.

Si pagdadara'un-na na mga iya si ruma', aniya' naglihug-na gihapon si sinturyon mga kumpaniya-na pagpinugad, “Sinyor, dakaw na hamok agparapabudlay kay ma'in gad ako angay pagpadagos si ka'aw si ruma'-ko. ⁷Sanglit ngani' ga'i sa'aku'-na mismo si kalugaringun-ko nga angay ako padugok si ka'aw. Kundi' amusngala hamok kay sigurado anhalap i rilihugun-ko. ⁸Da'inan sinan i pagtu'u-ko kay adda may liwat hamok ako rilihugon nga ata'o pagsunod si mga malanga katungdanan-na, ngan aniya' may liwat mga sundalu-ko nga salihug-ko. Aminugad ngani' ako si addangan, 'Pada'iraya,' diritsoy to dayon pa'amban. Si addangan ray namay, ‘Tuwa,’ sigurado padugok to si ako. Aminugad ngani' ako si rilihugun-ko, ‘Trabahu'on to,’ diritsoy to dayon trabahu-na.”

⁹Pakabati'-na sinan si Jesus, ag'usa-nay nan gayod ngan pa'atubang si kalabbatan magpamungyod si iya. Aminugad iya, “Sumatan-ta kam,

^y 7:2 I *sinturyon*, iya i punu'-na si addahatos sundalo nga tawa'-na si Emperador si Roma. Hasta liwat si birsikulo 3 pati' 6.

ga'i pa ako aka'anda' a'a nga da'inan kahaya i pagtutu'u-na ato si bug'os Israel.”¹⁰ Mangno agbalik i nagpanlihog mga a'a ngan sa'usisahan-na mga iya nga mahalap na dina i rilihugon.

Ag'allum-na Gihapon si Jesus i Dadi'-na si Balo

Markos 5:21-24,35-43; Juan 11:1-44

¹¹ Ga'i agliyat, pada'iray si Jesus si adda bungto nag'arunan Nain, ngan amaya' si iya i mga inadalan-na pati' bali labbat pa mga a'a.
¹² Pagdadara'un-na mga iya si pwirtahan-na si kuta'-na si bungto, aniya' minatay burubata' nagbayawan pan gawas nga nagpalibbak si karro sigon si kabatasanan-na mga iya paglabdong. Iyay nan hamok i sulo dadi'-na si nanay-na nga balo na. Bali labbat mga a'a si bungto magpanlibod.
¹³ Pakakulaw-na si Paragdalom si nana, bali i kalu'uy-na sito ngan aminugad, “Dakaw agpanangis.”

¹⁴ Katapos, padugok iya ngan angantan si karro ngan diritso pamahuway i magpamayaw. Aminugad iya, “No', ako i magpinugad si ka'aw, pabanguna!”
¹⁵ Pabangon i minatay ngan amahalling dayon. Mangno, agpa'intriga-nay to gihapon si Jesus si nana-na.

¹⁶ Bali i mga pag'usa-na mga iya dimu'an ngan agdayaw-na mga iya i Diyos. Lingun-na mga iya, “Aniya' mangusbong si kami' gilalabawi paragsumat-na si Diyos. Atiya' na i Diyos pagbulig si mga ginsakupan-na.”
¹⁷ Agwarak i sumat mahi'unong si Jesus si bug'os Judea hasta pa si mga lugar magpalibot sito.

Si Jesus pati' si Juan Paragbunyag

Mateo 11:2-19

¹⁸ Akasumatan si Juan si mga inadalan-na mahi'unong sinan dimu'an. Duwangan si mga iya i nagban'u-na
¹⁹ basi' salihug-na pagbagat si Paragdalom ngan pagpatilaw, “Ka'aw na ba' i nagparapanimulat nga tipada'ito, o kinahanglan pa ba' kami' ag'antahak la'in?”

²⁰ Ngan pakabagat-na na mga iya si Jesus, aminugad mga iya, “Agpapada'itu-na kami' si Juan Paragbunyag si ka'aw pagpatilaw, ‘Ka'aw na ba' kuno' i nagparapanimulat nga tipada'ito, o kinahanglan pa kami' ag'antahak la'in?’ ”

²¹ Mismo siray uras, bali labbat i mga sapahalap-na si Jesus nga aniya' mga binati'-na, mga maburong pati' mga nagpamawa-bawa si mara'at espirito hasta pa liwat malabbat mga buta nga sapakulaw-na gihapon.
²² Sanglit agpinugad-na i mga nagpanlihog, “Agbalika kam ngan sumati-bi si Juan kon ay i mga sakulawan-bi pati' i mga sapamati'an-bi na. Pinugaru-bi nga agpakakulaw gihapon i mga buta, agpakalangngan i mga lulid, agpanhalap i mga liprusuhon, agpakapamati' i mga bungol, a'allom gihapon i mga minatay, ngan nagpasamwak si mga anggana' i

mahalap sumat. ²³Sanglit, tig'ala'on si iya i duda-na si pagpinugad nga malipayon i a'a nga ga'i ag'amban si pagtutu'u-na si Diyos tungod si ako.”

²⁴Pakataliwan-na si mga nagpanlihug-na si Juan, agtikang si Jesus pagpahalling si magpantarambak mahi'unong si Juan, “Ngan pamada'iray-bi si disyirto, ay i nagkukulawan-bi ari? Addangan ba' nga akapariho si bigahaw nga sigi hamok baya'-baya' kon palingnga i bariyo? ²⁵Kon ma'in nan, ay may kay pamada'iray kam pag'usisa? Aniya' ba' a'a ari nga mahalap i pamadu'-na? Gana', kay i magsalin si mga mahal bado' ngan gara' si ka'abundahan, awiray ag'istar si mga palasyo. ²⁶Pero ay may dina i nagpada'iray-bi pag'usisa? Tungod ba' si paragsumat-na si Diyos? Tama', ngan sumatan-ta kam, nga ma'in hamok iya paragsumat-na si Diyos ²⁷kay si Juan i nagtukoy si Kasuratan:

Aniya' paragsumat-ko nga padahulu-ko si ka'aw
paghawan si pangngagihan-mo.^z

²⁸Sumatan-ta kam, si dimu'an mga a'a naghinganak si nana^a gana' manlabaw si Juan. Pero i gimiminusi si magpakasakop na si mga nagpanhadi'an-na si Diyos labaw pa si iya.”

²⁹Akapakali i dimu'an mga a'a si mga allingun-na si Jesus, huwang i mga paragsukot buhis, sanglit agpakapinugad mga iya nga tama' i pa'agi-na si Diyos tungod kay sabunyagan-na mga iya si Juan. ³⁰Pero agdiri'-na si mga Parisiyo pati' si mga kunusido si bala'od i katuyuan-na si Diyos para si mga kalugaringun-na, kay ga'i mga iya agpamabunyang si Juan.

³¹Agpadayon i mga allingun-na si Jesus, “Singnga na daw to hamok sapaparihu-ko mga a'ay to ina'anto panahon? Ay ba' sito i mga kaparihu-na? ³²Si pagdiri'-na mga iya si kami', agkuntra pirmi i mga allingun-na nga day akapariho si mga dadi'-dadi' nga awiray si mirkado agparapaningkulo' ngan sigi burubaran'uhay:

Agparapanukaran kami' kam,
pero ga'i kam agpanayaw.
Sigi kami' dirinamagay,
pero ga'i kam agpamanangis.

³³Pada'ito si Juan Paragbunyang nga ga'i parapangumbiti o parapaki'inom, ngan agpaminugad kam, ‘Nagbawa-bawa iya si mara'at espirito.’ ³⁴Mangno pada'ito namay i Pinili' A'a nga parapangumbiti pati' parapaki'inom, ngan agpaminugad namay kam, ‘Atiya' i bali kamakikinakan pati' paralango, kumpaniya-na si mga paragsukot buhis pati' si mga makasasala.’^b ³⁵Pero kinakulawan nga tama' i kadunung-na si Diyos pina'agi si mga madunong binuhatan-na si dimu'an mag'ako' sito.”

^z 7:27 Mal 3:1   ^a 7:28 Nagsabi nga si Juan *naghinganak si nana*, basi' apakumparar iya si mga a'a nga magpaka'ambit na si kinabuhi' nga tikang si Espirito Santo.   ^b 7:34 Parti si *mga makasasala'*, kulawin si hawud-na si pahina 169.

Si Jesus pati' i Makasasala' Danda

Mateo 18:23-34; 26:6-13; Markos 14:3-9; Juan 12:1-8

³⁶Mangno addangan si mga Parisiyo ari i mangimbitar si Jesus pagpangamudto si mga ruma'-na. Sanglit amaya' iya sito ngan agtarangka' mga iya si lamisa pagkakan.^c ³⁷Aniya' danda ari siray bungto nga binantog si pagkamakasasala'-na. Ngan pakakatu'an-na nga agkakan si Jesus si ruma'-na si Parisiyo, pada'iray iya ngan agbawa pasangngit nga i pangngisihan-na hinimo tikang si bato alabastro. ³⁸Mangno padugok to ngan payungod si kitid-na. Sigi to panangis tubtob nga abasi' si luha'-na i kitid-na si Jesus. Katapos agpahitan-nay to si barahibu-na, ag'uruk-na ngan agbu'bu'an-nay to si pasangngit.

³⁹Pakakulaw-na sinan si Parisiyo mag'imbitar si iya, aka'anna' si huna'-huna'-na, “Kon paragsumat-nay to a'a si Diyos, sakatu'anan-na kunta' kon say nan mag'antan nan si iya ngan kon ay nan klasiha iya danda. Akatu'anan kunta' iya nga makasasala' nan.”

⁴⁰Agsarumanan-na si Jesus i sari'i si isip-na, “Aniya' surumatun-ko si ka'aw, Simon.”

“Sumatin ako, Ma'istro,” lingun-na may si Simon.

⁴¹“Aniya' duwangan a'a nga mangutang si adda parapa'utang kwarta. I addangan angutang si iya kinyintos dinari'^d diplata, ngan i addangan may singkwinta. ⁴²Bisan addangan si mga iya gana' mga pammayad-na si mga sa'utang-na, sanglit ga'i na hamok mga iya agpabayad-na. Sinan, say si mga iya i urog maghigugma' si magpa'utang?”

⁴³Anaruman si Simon, “Tingali i mahaya utang-na nga ga'i nagpabayad.”

“Tama' gayod i pagkapili'-mo,” lingun-na si Jesus.

⁴⁴Mangno anili' iya pada'iray si danda ngan agpinugad-na si Simon, “Sakulawan-moy to danda nga agbasi'-na si luha'-na i kitid-ko ngan agpahitan-nay to si barahibu-na. Pero ka'aw, ay i nagbuhat-mo si pasallud-ko si ruma'-mo sigon si kabatasanan pagkarawat si bisita? Ga'i ngani' ako agparu'du'an-mo bisan buwahi' pannawsaw-ko. ⁴⁵Ga'i ako ag'uruk-mo, pero yayto danda, tikang pa gayod si pamanahik-ko, ga'i iya pahuway si ka'uurok si kitid-ko. ⁴⁶Ga'i ako agbu'bu'an-mo masangngit lana si takulok, pero agbu'bu'an-na pasangngit i kitid-ko. ⁴⁷Sumatan-ta kaw, kinakulawan nga mahaya i gugma'-na. Kon sugad, akatu'anan ako nga nagpasaylo na i malabbat sala'-na.^e Pero kon i pagkagasi-na si a'a nga

^c 7:36 Si panahun-na kas Jesus, aggamit mga iya mapundok kitid-na lamisa ngan agpanhapa' basta aniya' pakan. ^d 7:41 I balur-na si *dinari* akapariho si adda allow swildo. ^e 7:47 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon lingwahai: *Kon sugad sumatan-ta kaw nga nagpasaylo na i malabbat sala'-na tungod si mahaya gugma'-na.*

diki'it hamok i papasayluhon si iya, kinatu'anan may liwat nan tungod si diki'it gugma'-na.”

⁴⁸Mangno agpinugad-na si Jesus i danda, “Nagpasaylo na i mga sala'-mo.”

⁴⁹Sigi ngururub-ngurubay i ditangnga' mga bisita, “Say ba' to aha'a nga agparabasang-basang pagpasaylo si mga sala'?”

⁵⁰Agpinugad-na si Jesus i danda, “I pagtutu'u-mo, iya i makasalbar si ka'aw. Murayaw pa kunta' i kamutangan-mo.”

I Isturya Hi'unong si Parasaburak

Mateo 13:2-9; Markos 4:1-9

8 ¹Kahaman sinan, aglibot si Jesus si mga kaburubungtuhan pati' mga kaburubaryuhan. Agparapasamwak-na i mahalap sumat kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si Diyos. Huwang si iya i Dusi 2-³ngan aniya' liwat magpamahuwang mga danda nga agpakabulig si mga pagkinabuhi'-na nga mga kalugaringun-na gayod kwarta. I ditangnga' sinan mga danda, iya i magpanhalap si mga binati'-na ngan i ditangnga' may i nagpamapindahan si mga mara'at espirito. I magpamaya', iya kas Maria nga nag'arunan Magdalena nga nag'ambanan si pito' mara'at espirito, si Juana nga alla-na si Chuza nga tinapuran si panimalay-na si Herodes, si Susana, ngan malabbat pa.

⁴Sigi tarakkahay i mga a'a tikang si pala'in-la'in mga bungto. Ngan naggururubukan na gayod si Jesus sinan mga a'a, agsumatan-na mga iya sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: ⁵“Aniya' para'uma nga patakod basi' agsaburak. Si pagsaburak-na si uma-na, aniya' mga gahi' nga aka'anna' dina si lalan. Agpakatumbanan to ngan agpamadugok i mga manuk-manok pagtuktok. ⁶Aniya' liwat mga gahi' nga aka'anna' dina si malambo bato nga manipis hamok i pitak-na si dyata'. Sanglit si panuduk-na, alayong to dayon mga tinanom tungod kay tulos atuhò' i pitak.

⁷Aniya' liwat mga gahi' nga aka'anna' dina si pitak nga aniya' pa mabilin mga gamut-na si simpot. Anubo' to dungan si gahi' ngan agsuputan-na i mga tinanom. ⁸Pero aniya' may liwat mga gahi' nga aka'anna' si mahalap pitak. Sanglit mahalap i panuduk-na, anhaya ngan amuwa'. I kutsitsa-na ag'addahatos dubli kuntra si nagpasaburak.” Pakapinugad-na sinan, amahalling iya makusog, “Si mga a'a makapamati', kunta' amati'.”

I Katuyuan-na si mga Isturya nga Agtukoy si Kamatu'uran

Mateo 13:10-13; Markos 4:10-12

⁹Agpatilawan-na iya si mga inadalan-na kon ay i tinago' karuyag sidngun-na si isturya-na. ¹⁰Anaruman si Jesus, “Nagpumwan na si ka'am i pagsabut-bi nga iya i nagparatago' siray, kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si Diyos, pero nagparatago' payto si ditangnga'. Sanglit i mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran i naggamit-ko, basi'

sigi mga iya buruslungay, pero gana' mga sakulawan-na.
Sigi paramati'ay, pero gana' mga sasabutan-na.^f

Ag'isplikar-na si Jesus i Isturya si Parasaburak

Mateo 13:18-23; Markos 4:13-20

¹¹“Yayto i karuyag sidngun-na si isturya-koy ray: I gahi', iya i allingun-na si Diyos. ¹²Aniya' mga a'a nga akapariho si lalan. Agpakapamati' to, mangno anakka si Satanas ngan ag'ala'-na si mga iya i allingon nga nagpasaburak si mga inisipan-na. Agbuhat-nay nan si Satanas basi' ga'i mga iya agpanutu'o nga agkasaralbar. ¹³I malambo bato namay nga manipis hamok i pitak-na si dyata', akapariho si mga a'a nga mga malipayon pagkarawat si allingon, pero mababaw hamok sito i mga ginamut-na. Agpanutu'o dahulo mga iya, pero panakka-na si mga kakurihan pagpurbar kon ungod i mga pagtutu'u-na, pama'amban to dayon mga iya. ¹⁴I pitak nga aniya' mga titudok simpot, akapariho si mga a'a nga agpakapamati' pahalap, pero sadurudiki'it akapugungan i pagtubu'-na si mga pagtutu'u-na tungod si mga kabaraka si pagpanginabuhi', si kayamanan pati' si mga magbuwan si mga iya kalipayan, ngan ga'i amatgas i mga pagtu'u-na. ¹⁵Pero i mahalap pitak akapariho si mga a'a nga tangkod ngan mahalap i mga inisipan-na. Si pakapakali-na mga iya si allingon, ag'aku'-nay to ngan tungod si padayon pagti'os, mahalap i binuwa'-na.

I Lampara si Sallud-na si Biso'

¹⁶“Gana' ato magsulsol lampara, mangno agtagu'-na dina si biso' o ma'in ngani' si dilalum-na si katri. Lugod, agpa'anna'-nay to si tama' pamma'anna'an basi' sakulawan-na dayon i danta' si pasallod. ¹⁷Pariho si mga allingun-ko, bisan kon nagparatago' ina'anto, akaguwa' to gihapon ngan kinakulawan, ngan bisan kon nagparatambunan, abaway to si pangulawan-na si dimu'an. ¹⁸Sanglit agmatuha kam kon pinapa'i-bi agpamati'. Bisan say i aniya', iya i binuwanan pa; pero bisan say i gana', hasta i gasi-na nga tawa'-na, inala' pa tikang si iya.”

I Nana-na pati' i mga Bugtu'-na si Jesus

Mateo 12:46-50; Markos 3:31-35

¹⁹Mangno anakka i nana-na pati' i mga bugtu'-na lalla si Jesus pag'usisa si iya. Pero ga'i mga iya pwidi agpakatapit tungod kay naggurubukan iya si mga a'a. ²⁰Aniya' makasumat si iya, “Awiray si gawas agparapanunggo i nana-mo huwang i mga bugtu'-mo ngan baragatun-na kaw.”

---

^f 8:10 Isa 6:9

²¹Anaruman si Jesus, “I magpakapamati' si allingun-na si Diyos nga ahimoy to kabatasanan si mga kinabuhi'-na, mga iya dina i nana-ko pati' kabugtu'an-ko.”^g

I Pagpahuda'-na si Jesus si Madlos

Mateo 8:23-27; Markos 4:36-41; 6:47-52; Juan 6:16-21

²²Adda allow, agpinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, “Patalabok kita kam pan dambila'-na si danaw.” Sanglit pamasang'at mga iya si paraw ngan agpamataliwan. ²³Kata'ud-ta'uran, hintak anmadlos ngan asalakay i mga nagsakayan-na hasta nga mapapannu'on. Bali kadilikado i mga kamutangan-na pero mahalap dina i pamaturi-na si Jesus.

²⁴Sanglit nagdugok iya si mga inadalan ngan nagpukaw, “Sinyor, Sinyor, matutulluron na kita kam!”

Anunggo si Jesus ngan agpugungan-na i bariyo pati' i mga mahaya alon. Pahuway i madlos ngan hintak anhuda'. ²⁵Agpatilawan-na i mga inadalan-na, “Singnga na i mga pagtutu'u-bi?”

Si mga katalaw-na pati' si mga pag'usa-na, agsipurupatilaway mga iya, “Ay ba' to gayod iya? Samandaran-na bisan i bariyo pati' i buwahi' ngan agsunod si iya.”

Agpahalap-na si Jesus i Nagbawa-bawa A'a

Mateo 8:28-34; Markos 5:1-20

²⁶Padayon i pagtalabuk-na kas Jesus pan dambila'-na si Danaw Galilea, ari si lugar-na si mga Gerasenes.^h ²⁷Ngan pasalta-na si Jesus si paraw, aniya' dayon sapantawan-na sunsari'i lalla nga nagbawa-bawa si mara'at espirito. Yaynan lalla maliyat na nga ga'i agparabado' ngan ga'i agpara'istar si ruma' kundi' si mga kwiba panlalabungan dina. ²⁸Ngan pakakulaw-na may si lalla si Jesus, anggasod iya. Mangno aglalahi iya padugok ngan pa'akkom atubang si iya. Anurakaw iya, “Ay i tuyu'-mo si ako, Jesus, Dadi'-na si Gilalabawi Diyos? Makimalu'oy ako si ka'aw, dakaw ako agpasakitin!” ²⁹Akapinugad iya sinan kay agmandaran-na si Jesus i mara'at espirito nga pa'amban ari si a'a. Malabbat na bisis nga tinakka iya kon sakup-na iya sito. Bisan kon nagparakadinahan i mga langngun-na pati' i mga kitid-na ngan mahalap pa i pagkabantay, parapuknut-na hamok i kadina-na. Katapos, agparalahi'an-na iya si mara'at espirito pada'iray si mga mamingaw lugar.

---

^g 8:21 Si Grikuhanon: *i mga bugtu'-ko lalla pati' mga bugtu'-ko danda*, ngan i nagtukoy sinan i mga nag'aku'-na si Jesus bilang kabugtu'an si pagtu'o. ^h 8:26 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga i maka'anna' dina: *si lugar-na si mga Gadareno* kay agtapit i duwa syudad Gadara pati' Gerasa. Kulawin si Mateo 8:28; Markos 5:1 pati' si mapa si pahina 22.

³⁰Mangno agtilaw-na iya si Jesus, “Say i arun-mo?”

“Kalabbatan,” i saruman-na may si lalla, tungod kay bali labbat mara'at espirito i magbawa-bawa si iya. ³¹Sanglit sigi to hamok mga iya pakimalu'oy si Jesus nga ga'i mga iya agpakamandaran pagsallod si Buhon nga gana' salad-na.¹

³²Aniya' magtarambak kabaktinan nga agparapamu'ad si bihing-na si tagudtod. Agparapakimalu'oy i mga mara'at espirito si Jesus nga akabalyo mga iya si puhu'-na si kabaktinan, ngan agpanugutan-nay to. ³³Pakaguwa'-na si mga mara'at espirito si puhu'-na si lalla, diritsoy to pamabalyo si kabaktinan. Mangno palahi i bug'os grupo pada'iray si pangpang diritso si buwahi' ngan agkaralimbo.

³⁴Pakakulaw-na si mahinabo' si mga magpangataman si kabaktinan, pamalahi mga iya pan syudad hasta si katahuk-tahukan pagpakatu'an sito. ³⁵Sanglit agpamada'iray i mga a'a pagpanginsayod. Ngan panakka-na mga iya ari si Jesus, sakulawan-na mga iya i lalla nga ga'i na nagbawa-bawa si mga mara'at espirito. Agparatingkulo' to atubang si Jesus, aniya' na badu'-na, ngan mahalap na gayod i paminsada-na. Ngan tungod sinan, bali i mga katalaw-na mga iya. ³⁶Padayon pagpasayod i magpakakulaw kon pinapa'i anhalap i nagbawa-bawa. ³⁷Mangno ag'aradda i mga a'a sakop siray lugar pagpakimalu'oy si Jesus nga kon pwidi pa'amban si mga iya kay ga'i na agpangagwanta si mga katalaw-na. Sanglit pasang'at iya si paraw basi' agpakataliwan.

³⁸I lalla may nga nagpa'ambanan-na si mga mara'at espirito makimalu'oy pag'ibabaya' si iya, pero agpinugad-na dina, ³⁹“Agbalika na ngan pasumaton i mahaya nagbuhat-na si Diyos para si ka'aw.” Sanglit pa'amban i lalla ngan agpasamwak-na si bug'os syudad i mahaya nagbuhat-na si Jesus para si iya.

I Minatay Dadi' pati' i Danda Makasaphid si Badu'-na si Jesus

Mateo 9:18-26; Markos 5:22-43

⁴⁰Pagbalik-na kas Jesus, bali labbat i magtupo' si iya tungod kay agpanla'om to dimu'an nga titakka iya. ⁴¹⁻⁴²Kata'ud-ta'uran, aniya' manakka punu'-na si sinaguga nag'arunan Jairo. Addangan hamok sito i dadi'-na, mga dusi anyos i idad-na nga durudangkanda. Pa'akkom dayon iya si kitiran-na si Jesus ngan agparapakimalu'oy nga kon pwidi pada'iray si Jesus si mga ruma'-na, kay agmasakit na i dadi'-na.

---

¹ **8:31** I *Buhon nga gana' salad-na*, iya i pag'arun-na si mga Hebro si lugar-na si mga magkamaratay na magin matadong may o ma'in. Ag'arunan-na liwat nan mga iya dilalom pitak, nga si Grikuhanon linggwahi *Hades*. Kundi' ma'in nan i impyirno kay anan hamok mga iya myintras ga'i pa abanhaw para agpakahusgaran i kada addangan kon akapanlangit iya o kon akapan'impyirno. Kulawin si Pgpk 20:1-15.

Si pagparalalangnan-na na kas Jesus, nagparasaligsigan iya si kalabbatan magpamaya'. ⁴³Aniya' danda ari nga agparalalaha' dusi na ta'on,^j pero gana' si iya makapahalap. ⁴⁴Patapit iya si damurihan-na ngan agsaphid-na i sidsid-na si badu'-na si Jesus. Mismo siray uras, pahuway dagos i pagdaras-na si laha'-na.

⁴⁵Amatilaw si Jesus, “Say i makasaphid si badu'-ko?”

Ngan agbaribad na gayod i dimu'an, aminugad si Pedro, “Sinyor, naggurubukan kaw si mga a'a ngan nagparasaligsigan.”

⁴⁶Pero aminugad dina si Jesus, “Akatu'anan ako nga aniya' magsaphid si badu'-ko, kay sa'abat-ko nga abantad i gahum-ko pagpahalap.”

⁴⁷Pakahuna'-huna'-na si danda nga ga'i na satagu'-na i mahinabo' si iya, padugok iya ngan pa'akkom si kitiran-na si Jesus nga bali pagkurug-kudugan. Agsumat-na atubang si dimu'an mga a'a kon ay kay agsaphid-na si Jesus pati' i hintak paghalap-na. ⁴⁸Mangno agpinugad-na iya si Jesus, “Mana, i pagtutu'u-mo, iya i makapahalap si ka'aw. Murayaw pa kunta' i kamutangan-mo.”

⁴⁹Si pagparapahalling-na pa si Jesus, aniya' manakka tikang si ruma'-na si Jairo, i punu'-na si sinaguga, ngan agsumat iya, “Minatay na i dadi'-mo. Gana' na pulus-na si pagpara'ulang-mo si Ma'istroy nan.”

⁵⁰Pakabati'-na sinan si Jesus, agpinugad-na si Jairo, “Dakaw abaraka, anutu'uha hamok ngan sigurado anhalap iya.”

⁵¹Ngan panakka-na si ruma'-na kas Jairo, agdiri'-na pagsallod si kwarto i dimu'an mga a'a pwira kas Pedro, Juan, Santiago pati' i mahanak-na si dadi'. ⁵²Siray uras, bali kasamukan si mga a'a si guwa' ngan sigi dirinamagay para si dadi'. Animol si Jesus, “Dakam agparapandinamaganan. Ma'in pa iya gayod i kamatayun-na si dadi'. Yayto kamatayon, pariho hamok si magpaturi.” ⁵³Pero nagpattawahan dina si Jesus si mga a'a kay akatu'anan mga iya nga minatay na i dadi'.

⁵⁴Mangno, agbikyaw-na si Jesus i tamburu'-na si dadi' ngan aminugad, “Ni', pabanguna!” ⁵⁵Agbalik i espiritu-na, ngan diritso iya pabangon. Mangno tigbuwanan-na si Jesus si mga iya karakanon i dadi'. ⁵⁶Nginarat i mga mahanak-na, pero agtugunan-na mga iya si Jesus nga ga'i pagparasumat si bisan say mahi'unong si hinabo'.

Aglihug-na si Jesus i Dusi Inadalan

Mateo 10:9-15; 14:1-2; Markos 6:8-11,14-16

9 ¹Mangno agtiripun-na si Jesus i Dusi ngan agpamuwanan-na gahom pagpapinda si dimu'an mga mara'at espiritu pati' pagbulong si mga binati'. ²Mangno aglihug-na mga iya pagpasamwak kon pinapa'i i a'a

---

j 8:43 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *ngan tibos na i kwarta-na si kapapaduktor.*

akacakop si nagpanhadi'an-na si Diyos ngan da'inan may i pagpahalap si mga maburong. ³Agtugunan-na mga iya sito: “Dakam agbawa bisan ay si mga langngan-bi. Dakam agbawa baston, bag, karakanon, kwarta, pati' pagsalinan. ⁴Bisan singnga kam ruma'a agdayon, dakam palalin tubtob nga pamataliwan kam sinan bungto. ⁵Ga'i ngani' kam pinanginano si mga a'a, paspasu-bi i alpug-na si kitid-bi nga tikang sinan bungto kon pataliwan kam pagpakatu'an nga gana' na baratunun-bi si mga iya.”

⁶Sanglit pamataliwan i mga inadalan-na ngan agpamada'iray-na i dimu'an kaburubungtuhan hasta i mga kaburubaryuhan pagpasamwak si mahalap sumat pati' pagpahalap si mga maburong.

⁷Siray uras, aka'aning'ing si gubirnadador Herodes si dimu'an mahi'unong sinan. Nagsamukan gayod iya tungod kay aniya' magpaminugad nga si Jesus, iya si Juan Paragbunyang nga abanhaw. ⁸Aniya' liwat magpaminugad nga agbwilta na si Elias pagtuman si sa'ad, ngan i ditangnga' may agpaminugad nga adda iya paragsumat-na si Diyos siray mga panahon nga abanhaw. ⁹Pero aminugad si Herodes, “Agpapugutan-ko na si Juan. Pero say to? Malabbat mga urusahon sapakalihan-ko parti si iya.” Sanglit agtalinguha gayod iya nga sabagatan-nay to.

Agpakakan si Jesus mga Singko Mil A'a

Mateo 14:13-21; Markos 6:32-44; Juan 6:5-13

¹⁰Ngan pabwilta-na si mga apostol kahuman si pagpanlibut-na, agsumatan-na mga iya si Jesus si mga nagpanbuhat-na. Mangno agpangagda-nay to nga pamalitira mga iya pada'iray si syudad Betsaida nga mga iya hamok. ¹¹Pero malabbat i magpaka'aning'ing ngan agpanlanat si mga iya. Agtupu'-na si Jesus i mga a'a ngan agpanginanu-na. Agpangisturyahan-nay to kon pinapa'i mga iya agpakacakop si nagpanhadi'an-na si Diyos ngan agpamahalap-na i mga binati'on.

¹²Ngan pagtutunud-na na si allaw, pamadugok si Jesus i Dusi ngan agpaminugad, “Pamalitirahon naynan mga a'a basi' agpakapada'iray na mga iya si mamatapit baryo pati' katahuk-tahukan nga agpaka'anda' si mga karakanun-na pati' si mga pandidiskansuhan-na. Atiya' kita kam akatuman si mamingaw lugar.”

¹³Pero anaruman dina iya, “Ka'am na hamok i mamuwang karakanon si mga iya.”

Lingun-na may mga iya, “Lima na hamok bug'os pan-tay to kam pati' duwa agon. Aruyag ba' kaw nga palangngan kami' pagballi karakanon para sito mga a'a dimu'an?” ¹⁴Bisan i mga lalla hamok magtambong ari anakka si mga singko mil.

Pero agmandaran-na dina i mga inadalan-na, “Pamalumpagi'u-bi i mga a'a sasurusingkwinta.” ¹⁵Anunod i mga inadalan-na sanglit agpanlumpagi' i dimu'an mga a'a. ¹⁶Katapos, ag'ala'-na si Jesus i lima bug'os pan pati' i duwa

agon. Anhangad iya ngan agpasalamat si Diyos. Mangno agpanurutabbi'-na ngan agpumwan-nay to si mga inadalan-na pagtaltag si mga a'a. ¹⁷Agpakakakan i dimu'an ngan agpakagustuhan. Katapos akatipon pa dina i mga inadalan dusi sagad nga puro panno' si mga tinurutabbi' la'a.

I Pagkakilala-na si Pedro si Jesus

Mateo 16:13-16; Markos 8:27-29

¹⁸Sin adda, akapangadyi' si Jesus atubang si mga inadalan-na hamok tungod kay ga'i ari i kalabbatan nga agsob magpamungyod. Mangno amatilaw iya, “Si mga burubaragaw-na si mga a'a, say may kuno' ako?”

¹⁹Anaruman may mga iya, “Aniya' magpaminugad nga ka'aw kuno' si Juan Paragbunyag, ngan i ditangnga' may, ka'aw kuno' si Elias. Pero aniya' liwat magpaminugad nga tingali addangan pa kaw kuno' si mga paragsumat-na si Diyos siray nga abanhaw.”

²⁰Amatilaw gihapon iya, “Pero para si ka'am, say may i pagkakilala-bi si ako?”

Anaruman may si Pedro, “Ka'aw i Tinu'inan Mannanalwas nga nagpabawa-na si Diyos.”

²¹Bali gayod katutugun-na si mga iya si Jesus nga ga'i pagsumat sito si bisan say.

I Pag'ambit-na si Kada Inadalan si mga Pag'antus-na si Jesus

Mateo 16:21-28; Markos 8:31-9:1

²²Agpadayon si Jesus pag'isturya si mga iya, “Kinahanglan ag'agi pala'in-la'in kasakitan i Pinili' A'a ngan diriri'on iya si mga mata'o kamabu'utan, si mga puno' parahalad pati' si mga paragturo' bala'od. Pwira pa sinan, maratayon iya, pero abanhaw si katallo allaw.”

²³Kata'ud-ta'uran, agsumatan-na mga iya dimu'an, “Kon aniya' maruyag pagbaya' si ako, kinahanglan limut-na i mga kalugaringun-na katuyuan, ngan agsunod si ako. Padayun-na si allaw-allaw i pag'ako' si mga pag'antus-na pariho si adda makamamalo' kamatayon si kudos.

²⁴Kay bisan say i magpasiguro si kalugaringun-na kinabuhi' ina'anto, iya dina i tikarag si dimu'an tawa'-na hasta pa i kinabuhi'-na. Pero bisan say i magkarag si kalugaringun-na kinabuhi' para si ako, iya dina i aniya' ungod kasiguruhan-na. ²⁵Ay i kapulsanan-na kon satawa'-na si a'a i bug'os kalibutan pero agrungay-na o ma'in ngani' agkaragan-na dina i kinabuhi' nga gana' katapusan-na? Gana! ²⁶Sanglit kon aniya' nga agkasipugan-na ako o ma'in ngani' i mga allingun-ko, karasipugan-na may liwat iya si Pinili' A'a si pagpada'itu-na nga nagsigahan na palibot si maka'angayan danta'-na hasta i tawa'-na si Tata' pati' si mga sagrado anghel. ²⁷Sumatan-ta kam si kamatu'uran, aniya' si mga satu'oy to ina'anto nga ga'i amatay tubtob nga ga'i pa mga iya sakulawan-na i paghadi'-na si Diyos.”

Agla'in i Puhu'-na si Jesus
Mateo 17:1-8; Markos 9:2-8

²⁸Mga walo' allaw tikang si pagpinugad-na sinan si Jesus, tigbaya' iya kas Pedro, Juan pati' Santiago pasagka si adda bukid pagpangadyi'. ²⁹Si pagparapangadyi'-na, agla'in i itsura-na ngan masuri'aw i badu'-na pariho si kil'at. ³⁰⁻³¹Kata'ud-ta'uran, hintak pamaluwa' duwangan to, Moises pati' Elias. Nagsigahan mga iya si maka'angayan danta' ngan agbararagaw mga iya kas Jesus hi'unong si kamatayun-na nga turumanun-na ari si Jerusalem. ³²Siray uras agpanyuyungka' kas Pedro pero pakamangnu-na na mga iya, sakulawan-na i maka'angayan danta'-na si Jesus pati' i duwangan magtutunggo huwang-na. ³³Ngan tilitira nayto mga a'a, agpinugad-na si Pedro si Jesus, “Sinyor, mahalap gayod kay atiya' kita kam. Anhimo kami' tallo payag-payag para si ka'am, i adda para si ka'aw, i adda may tawa'-na si Moises, ngan i adda namay tawa'-na si Elias.” Ga'i gayod iya akatu'anang kon ay i angay pinahalling-na.

³⁴Si pagparapahalling-na, aniya' pahulwa' madakmol panganod ngan bali gayod i mga kangarat-na si pagtatambun-na si mga iya sito. ³⁵Mangno aniya' busis tikang si panganod nga agpinugad, “Iyay nan i Dadi'-ko^k nga pinili'-ko. Amati'a kam si iya.” ³⁶Ngan pahuway-na na si busis, samanguhan-na mga iya nga si Jesus na hamok i sari'i. Aghilum-nay to hamok si mga inadalan ngan gana' gayod nagsumatan-na mga iya siray uras si mga sakulawan-na.

Agpahalap-na si Jesus i Nagbawa-bawa Dadi'
Mateo 17:14-18,22-23; Markos 9:14-27,30-32

³⁷Si padalugdug-na mga iya ka'asumuhan tikang si bukid, bali namay labbat i magtupo' si mga iya. ³⁸Aniya' manurakaw si magpanggubok, “Ma'istro, kalu'uyin daw ako pagkulaw si dadi'-koy to lalla kay iya hamok i dadi'-ko. ³⁹Nagbawa-bawa iya si mara'at espirito ngan balang ta'ud-ta'od nagtagbo' to ngan hintak anurakaw. Parapadusmug-nay to ngan sigi-na pa'ariwasa tubtob amura' i bawa'-na. Labbahan-nay to hamok iya kon aghatlay na gayod i huhu'-na ngan mammatayon na. ⁴⁰Agparapakimalu'oy na ako si mga inadalan-mo nga kon ahimo papinda-nay to mga iya, pero ga'i mga sahimu-na.”

⁴¹Anaruman si Jesus, “Ay badaw! Ga'i pa gayod anutu'o mga a'ay to ina'anto panahon ngan bali kamakasuplikado! Pira pa i kinahanglan pag'istar-ko ato pati' i irilubun-ko si ka'am basi' agpanutu'o kam? Bawahon ato dadi'-moy nan.”

---

^k 9:35 Parti si kabatasanan si kada'an mga panahon pagbuwan titulo *Dadi'*, kulawin si hawud-na si pahina 162.

⁴²Si paduguk-na si dadi', agpadusmug-nay to iya si mara'at espiritu ngan tinakka si buntug-na. Pero ag'isugan-na si Jesus i mara'at espiritu, ngan agpahalap-na i dadi'. Mangno agpa'intriganay to ari si tatay-na. ⁴³Ag'usa gayod i dimu'an mga a'a si pagkaharangdun-na si Diyos.

Si pagpara'usa-na si mga a'a si dimu'an nagbuhat-na si Jesus, aminugad to ari si mga inadalan-na, ⁴⁴“Amati'a kam pahalap si mga papahallingun-koy to si ka'am: Trarayduran i Pinili' A'a ngan papa'intrigahon iya si pagdalum-na si mga a'a.” ⁴⁵Pero ga'i mga iya agpakasabot si karuyag sidngun-na sinan. Agpadayon payto nga tinago' si mga iya sanglit ga'i mga sasantup-na ngan agkataralaw liwat pagpatilaw mahi'unong sinan.

I Pinakabantugan A'a

Mateo 18:1-5; Markos 9:33-40

⁴⁶Aniya' nagkadiriskusyunan-na si mga inadalan parti si kon say i mahimo pinakabantugan si mga iya. ⁴⁷Tungod kay sakatu'anan-na si Jesus i mga inisipan-na, aniya' dadi' nagban'u-na ngan agpatunggu-nay to si kagiliran-na. ⁴⁸Mangno agpinugad-na mga iya, “Bisan say i magpanginano pahalap si a'a nga ga'i mismo aka'allom si kalugaringun-na pariho sito dadi' tungod si gugma'-na si ako, agpanginano gayod si ako. Ngan bisan say i magpanginano si ako, ma'in hamok ako i nagpanginanu-na, pero hasta pa liwat i magpapada'ito si ako. Sapinugad-koy to kay bisan say si ka'am i pinakaminos si pangulawan-bi, iya dina i pinakabantugan.”

⁴⁹Agsumatan-na si Juan si Jesus, “Sinyor, aniya' lalla sakulawan kami' magparapapinda si mga mara'at espiritu pina'agi si paggamit si arun-mo. Agsumatan kami' nga kinahanglan iya pahuway kay ma'in iya huwang si kita kam.”

⁵⁰Anaruman may si Jesus, “Dakam nan a'a agsimulu-bi, kay bisan say i ga'i manguntra si ka'am, huwang may iya si ka'am.”

Nagdiri' si Jesus si mga Samaritano

⁵¹Ngan agtikatapit na gayod i allaw nga aralsahon na si Jesus pan langit, agpapirmaninti-na i disisyun-na pagpada'iray si Jerusalem. ⁵²Aniya' nagpanangpit-na mga a'a pagdahulo si iya ngan agpakatakkay to si adda bungto si Samaria. Ag'andam kunta' mga iya ari si dimu'an nagkinahanglan-na si Jesus, ⁵³pero si panakka-na ari, ga'i iya nagpanginano kay kinatu'anan nga pan Jerusalem i arup-na. ⁵⁴Pakasabut-na sinan si duwangan inadalan-na nga kas Santiago pati' Juan, aminugad mga iya,

“Paragdalom, aruyag ba' kaw nga tigtaktak kami' api man langit basi' agkasurunog mga iya dimu'an?”¹ ⁵⁵ Pero tili'-na dina mga iya si Jesus ngan agpangisugan-na.^m ⁵⁶ Mangno agdiritso mga iya si manunod bungto.

I mga Kinahanglanon si Adda Inadalan-na si Jesus

Mateo 8:19-22

⁵⁷ Si pagparapamaktas-na na mga iya, aniya' addangan lalla maminugad si Jesus, “Amungyod ako si ka'aw bisan singnga kaw pa'arop.”

⁵⁸ Anaruman si Jesus, “Mahalap pa i mga singgarong kay aniya' mga panluluku'an-na, pati' i mga kamanuk-manukan kay aniya' pannanapunan-na, pero i Pinili' A'a, gana' ngani' lugod panlilibbakan-na nga akadiskanso iya.”

⁵⁹ Mangno agmando' si Jesus si la'in namay a'a, “Amaya'a ngan agsunura si ako.”

Pero anaruman dina i a'a, “Sinyor, tugutin ako dahulo pagbalik hasta si pakamatay-na si tatay-ko.”

⁶⁰ Aminugad si Jesus si iya, “Pata'anin na hamok nga i mga minatay i mamalabbong si mga minatay-na,ⁿ pero ka'aw, palangngana ari ngan pasamwakon kon pinapa'i i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si Diyos.”

⁶¹ Aniya' gihapon addangan maminugad, “Sinyor, aruyag ako pagsunod si ka'aw, pero agbalik ako dahulo pagsarit si pamilya-ko.”

⁶² Anaruman si Jesus, “I mag'arado nga sigi pa dina titili' si damurihan-na, ma'in angay nga huwang iya si pagsirbi-na si mga nagpanhadi'an-na si Diyos.”

Agluhug-na si Jesus i Sitintay Dos Inadalan

Mateo 10:9-15; 11:21-23; Lukas 9:3-5

10 ¹ Kahuman sinan, agtu'in i Ginu'o sitintay dos^o la'in inadalan nga papadahulu'un-na saduwang-duwangan pada'iray si mga pala'in-la'in lugar aragihan-na. ² Agsumatan-nay to mga iya, “Malabbat kunta' i aranihon pero diki'it hamok i mangngangani. Aniya' paragdalom si aranihon nga iya i pinalakuhi-bi pagpabawa pa mga trabahanti si nagpa'anihan-na. ³ Pada'iraya na kam! Agmatuha kam kay ari si

¹ **9:54** Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *pariho si nagbuhat-na si Elias.* ^m **9:55** Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *Aminugad iya, “Ga'i kam bali' agpakatu'anan kon ay klasiha espiritu i mag'ayop si ka'am, kay pada'ito i Pinili' A'a ma'in pagpara'at si mga kinabuhi'-na si mga a'a, kundi' pagsalbar dina si mga iya.”* ⁿ **9:60** I nagtukoy *mamalabbong si mga minatay-na*, iya i mga a'a nga gana' gayod pagtu'u-na si Diyos. ^o **10:1** Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga i maka'anna' dina: *sitinta.*

papabawahan-ko si ka'am, akapariho kam hamok si mga nati karniro nga akasalakot si mga ma'isog hayop. ⁴Dakam agbawa pitaka, bag, pati' adda pa sandalyas, ngan dakam agkarag si uras pagpakibagaw kon aniya' satupu'-bi si lalan.

⁵“Kon tipanahik kam si adda ruma', aminugara kam dahulo, ‘Pumwan-na kunta' i kamurayaw-na si Diyos si dimu'an mag'istar sito ruma.’

⁶Kon i tata' anan sinan ruma' aghandom si kamurayaw, sakarawat-na i kamurayaw nagpalaku-bi para si iya. Pero kon ga'i iya aghandom si kamurayaw, pabwiltay nan gihapon si ka'am. ⁷Si paka'anda'-bi si ruma' nga angarawat, angistara kam anan ngan aku'u-bi i bisan ay pinumwan-na mga iya si ka'am karakanon pati' irinumon, kay angay hamok nagsuhulan i trabahanti. Dakam paralalin-lalin si pala'in-la'in ruma'.

⁸“Kon akapada'iray kam si adda bungto ngan mahalap si ka'am i pagkapanginano, amangana kam bisan ay i nagpatulud-na mga iya si ka'am. ⁹Pahalapu-bi i mga maburong sabagatan-bi, ngan panumati-bi nga anakka na i uras nga agpakasakop na mga iya si mga nagpanhadi'an-na si Diyos. ¹⁰Pero kon akapada'iray kam si adda bungto nga gana' si ka'am magpanginano, pankalsadaha kam ngan pinugaru-bi, ¹¹‘Bisan i alpig nga tikang si bungtu-bi to nga andukot si mga kitid kami', paspas kami' pagpakatu'an nga anggana' na baratunon kami' si ka'am. Pero tigamani-bi to: Anakka na i uras nga agpakasakop na kam kunta' si nagpanhadi'an-na si Diyos.’ ¹²Sanglit sumatan-ta kam, mas maningkarang pa i arabatun-na kastigo si magpangistar siray si syudad Sodom si damuri allaw kuntra si arabatun-na sinan bungto mismo liwat sinan allaw.

¹³“Mga papabidu'on kam mga taga Corasin! Mga papabidu'on liwat kam mga taga Betsaida! Kon nagbuhat siray ari si mga syudad Tiro pati' Sidon i mga makagagahom binuhatan nagpakulaw si ka'am, maliyat na kunta' panahon i pagbasul-na mga iya huwang si pagbag'o, pina'agi kunta' si pagpanlipag'ak-na, nga mga makatol sako i mga badu'-na, panno' agbon i mga takuluk-na. ¹⁴Sanglit mas maningkarang pa i arabatun-na kastigo si magpangistar siray si Tiro pati' Sidon si allaw si paghusgar kuntra si ka'am. ¹⁵Ngan ka'am may mga taga Capernaum nan, gasi-bi ba' nga darayawon kam hasta si pagtakka-bi ari si langit? Ma'in, lugod agpakapada'iray kam dina si dilalom pitak.^p

¹⁶“Bisan say i magpamati' si ka'am, agpamati' si ako, ngan bisan say i mandiri' si ka'am, andiri' may si ako. I mandiri' si ako, ma'in hamok ako i nagdiri'-na pero hasta pa liwat i magpapada'ito si ako.”

¹⁷Palangngan i sitintay dos ngan agbwilta gihapon si tama' uras. Bali i mga kalipayan-na ngan agpaminugad mga iya, “Paragdalom, bisan i

^p **10:15** Si Grikuhanon: *Hades*, ngan iya i lugar-na si mga magkamaratay na myintras nga ga'i pa abanhaw para agpakahusgaran. Kulawin si Pgpk 9:1; 20:11-15.

mga mara'at espiritu agpatubyan si kami' pina'agi si paggamit kami' si arun-mo.”

¹⁸Anaruman si Jesus, “Sakulawan-ko i pagluya-na si Satanas nga hintak alaho' man langit pariho si linti'. ¹⁹Agbuwanan-ta na kam gahom nga agpakatumban kam sawa ngan agpakapigis sipit-sipit, ngan salupig-bi i dimu'an gahum-na si kuntra-ta. Gana' gayod si ka'am makalabot. ²⁰Pero dakam agkarilipay tungod hamok kay agpatubyan si ka'am i mga espiritu, kundì' aglipaya kam tungod kay akahuwang i mga arun-bi si listahan ari si langit.”

Agdayaw-na si Jesus i Tata'

Mateo 11:25-27; 13:16-17

²¹Mismo siray uras, bali i kalipayan-na si Jesus nagpumwan-na si Espirito Santo, ngan akapinugad, “Tay, ka'aw nga Paragdalum-na si kalangitan pati' si kalibutan, agdayaw ako si ka'aw kay agtagu-mo i sarabutan hi'unong si pagkahadi'-mo. Agtagu'-moy nan si mga madunong pati' malanga idukasyun-na ngan agpakatu'an-moy nan si mga makapariho si mga dadi'-dadi' nga mapa'inubsanon. Tay, ka'angayan nga ahinabo' nan, kay iyay nan i makapalipay si ka'aw.”

²²Mangno agpadayon iya pagbagaw si magpanggurubok, “Agpatubyan-na na si ako si Tatay-ko i dimu'an kata'o pati' pagdalom. Gana' ni addangan makatu'anang kon say i Dadi' kon ma'in hamok i Tata', ngan gana' ni addangan makatu'anang kon say i Tata' kon ma'in hamok i Dadi' pati' i mga nagpamili'-na si Dadi' pagpakilala kon say iya.”

²³Angatubang si Jesus si mga inadalan-na ngan aminugad si mga iya hamok, “Mga malipayon gayod i mga magpakakulaw si mga sakulawan-bi. ²⁴Kay sumatan-ta kam, siray mga panahon aniya' malabbat mga paragsumat-na si Diyos pati' mga hadi' nga agparapanhandom pag'ikukulaw si mga sakulawan-bi, pero gana' si mga iya magpakakulaw. Malabbat magpanhandom nga agpakapakali si mga sapakalihan-bi, pero ga'i mga iya agpakapakali.”

I Isturya Hi'unong si Maluluy'on Samaritano

Mateo 22:34-40; Markos 12:28-31

²⁵Sin adda, aniya' manunggo atubang si Jesus nga addangan si mga kunusido si bala'od. I tuyu'-na hamok sito pagpurbar kon anala' si Jesus si mga allingun-na, sanglit amatilaw iya, “Ma'istro, ay i kinahanglan buruhatun-ko basi' sakarawat-ko i kinabuhi' nga gana' katapusan-na?”

²⁶Anaruman si Jesus, “Ay i maka'anna' si Bala'ud-na si Moises? Ay i pagkasabut-mo si sabasa-mo ari?”

²⁷Aminugad may iya, “Higugma'u-bi i Paragdalom Diyus-bi si bug'os kasing-kasing-bi, si bug'os kina'iya-bi, si bug'os kusug-bi pati' si bug'os

paminsada-bi,⁹ ngan higugma'u-bi i igkasi a'a-bi pariho si paghigugma'-bi si kalugaringun-bi.”^r

²⁸“Tama' gayod i mga saruman-mo. Sabuhat-mo ngani' nan, sigurado nga a'allom kaw hasta si kahastahan,” lingun-na may si Jesus.

²⁹Pero aruyag iya pagpaklaro nga matadong i kalugaringun-na, sanglit amatilaw iya gihapon si Jesus, “Oho' gad, ngan kas say may i igkasi a'a-ko?”

³⁰Yayto isturya i nagpasaruman-na si Jesus: “Aniya' addangan man Jerusalem nga padalugdog pan syudad Jerico. Ngan ari na iya si tinampo, atupo' to si mga tulisan ngan naghugkasan iya si mga gamit-na ngan bali i pagkakastigo. Pagkatapos nag'ambanan iya nga day minatay na i kamutangan-na. ³¹Siray uras, aniya' paraghalad nga akatuman padalugdog si pariho tinampo. Pakapantaw-na si nagtulis, pabalidbid to nga salihisan-na. ³²Mangno aniya' liwat addangan tilabay nga huwang si grupu-na si mga paraghalad Levita. Si panakka-na liwat siray lugar ngan sapantawan-na i a'a, pabalidbid to nga salihisan-na. ³³Kundi' si katapus-tapusan aniya' Samaritano nga agbiyahi. Ngan aragihan-na na i lugar-na siray a'a, sapantawan-nay to ngan angabat dayon mahaya kalu'oy.

³⁴Agduguk-nay to dayon ngan agpanampusan-na i mga kasamaran-na ngan agta'ta'an-na liwat lana pati' bino. Mangno agpasakrang-nay to si asnu-na ngan agbawa-na si adda ruma' pandidiskansuhan ngan iya mismo i mag'ataman. ³⁵Ngan titaliwan na iya ka'asumuhan, agparu'du'an-na duwa dinari^s diplata i tinapuran si ruma' pandidiskansuhan. Agtugon iya, ‘Atamanin ako pahalap si iya, kay bayaran-ta may kaw kon pira pa i sagastu-mo si pagbwilta-ko.’

³⁶“Tara', say may si tallungan ray si pag'abat-mo i magpakulaw nga adda iya igkasi-na si a'ay ray nga atupo' si mga tulisan?”

³⁷Anaruman may i kunusido si bala'od, “I addangan nga alu'oy si iya.” Agpinugad-na iya si Jesus, “Hala, irugon i nagbuhat-na.”

Padayon si Jesus si Ruma'-na kas Marta pati' Maria

³⁸Si pagparalalangngan-na na gihapon kas Jesus pati' si mga inadalan-na, akahapit iya si adda baryo ngan akahawiran si addangan taga sunsari'i danda. Marta i arun-na ngan ³⁹aniya' liwat sito sirari-na nag'arunan Maria. Pamanahik-na si Paragdalom, palumpagi' dagos i sirari atubang si iya pagpakali si mga allingun-na. ⁴⁰Pero sibot dina si Marta si katitima si dimu'an papasirbihun-na. Padugok iya si Jesus ngan aminugad, “Paragdalom, gana' ba' hamok si ka'aw bisan kon agpata'an-an-na ako si sirari-ko pagtrabaho ato sulu-sulo? Pinugaron iya nga buligan-na ako!”

⁹ 10:27 Deut 6:5   ^r 10:27 Lev 19:18   ^s 10:35 Parti si *dinari*, kulawin si hawud-na si pahina 178.

⁴¹Anaruman i Paragdalom, “Marta, Ni, panno' kaw si kabaraka ngan kasamok si huna'-huna' parti si pala'in-la'in. ⁴²Aniya' hamok adda nga kinahanglanon gayod.^t Mahaya i kahalapan-na si sapili'-na si Maria, ngan ga'i nayto abawi' pa tikang si iya.”

Agturo' si Jesus Pagpangadyi'

Mateo 6:9-13; 7:7-11

11 ¹Adda allaw agpangadyi' si Jesus si adda lugar. Si pakatapus-na, addangan si mga inadalan-na i maminugad si iya, “Paragdalom, turu'in daw kami' pagpangadyi' basi' akapariho kami' si mga inadalan-na si Juan nga agturu'an-na pagpangadyi'.”

²Agsarumanan-na mga iya, “Mangadyi' ngani' kam, pinugaru-bi: Tatay,

pakulawon ato si kinabuhi' kami' i kasagradu-na si arun-mo, dalumin kami' nga kinakulawan i paghadi'-mo ato.

³Buwanin kami' si karakanon kami' nga tama' si ina'anto allaw.

⁴Pasayluhon kami' si mga sala' kami',

kay agpasaylo kami' na i dimu'an makasala' si kami',

ngan patuttuton kami' nga ga'i kami' agsala' kon nagtintar kami'.”

⁵Mangno agpinugad-na mga iya, “Baga-baga addangan si ka'am mamukaw si kumpaniya-mo si magkatutnga' kay makibagaw kaw, 'Sangkay, pa'indamon daw kita dahulo tallo bug'os pan, ⁶kay aniya' kumpaniya-ko liwat nga awiray agdayon si ruma' tikang si matala biyahi. Gana' gayod sapatulud-ko si iya.’

⁷“Anaruman may i sari'i si sallod, 'Dakaw na ako agpuyaton.

Trangkado na i pwirtahan ngan atiya' na liwat pama'ubay si ako i mga dadi'-ko. Ga'i na ako pwidi pabangon pagbuwan si ka'aw si bisan ay.’

⁸Sumatan-ta kam, maski kaw kumpaniya-na gayod, ga'i iya pabangon pagbuwan si pan nagpalaku-mo, kundi' i nagbangunan-na sito iya i ga'i paghuway-mo si kapapakibagaw, ngan buwanan-na kaw si dimu'an nagkinahanglan-mo.

⁹“Sanglit yayto i sumat-ko si ka'am: Amalakuha kam basi' binuwanan kam. Mamuraw-purawa kam basi' aniya' sa'anda'an-bi. Aman'uha kam basi' pinadayon kam. ¹⁰Buhatu-bi nan kay bisan say i mamalako akabuwanan, ngan bisan say i mamuraw-puraw aka'anda', ngan bisan say i maman'o agpakadayon.

¹¹“Say si ka'am mga tatay, nga kon amalako daying i dadi'-mo, buwanan-mo dina sawa? ¹²O ma'in ngani', kon amalako iya antallo, buwanan-mo dina sipit-sipit? ¹³Pa'anna'-ta si ka'am may, bisan kon mga

^t 10:42 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *pero diki'it hamok i kinahanglanon.*

mara'at i kina'iya-bi dimu'an, agbuwan kam mga mahalap rigalo si mga dadi'-bi. Iya pa ba' i Tatay-bi ari si langit, i ga'i mamuwan si Espirito Santo si magpamalako sinan si iya!"

Si Jesus pati' si Beelsebul

Mateo 12:22,24-29,43-45; Markos 3:23-27

¹⁴Aniya' nagpapindahan-na si Jesus mara'at espirito nga kapangula. Papinda-na si mara'at espirito, akapahalling dayon i mangula, sanglit bali i pag'usa-na si magpanggubok. ¹⁵Pero aniya' si mga iya i maminugad dina, "Akapapinda iya si mga mara'at espirito pina'agi si gahum-na si Beelsebul, i prinsipi-na si dimu'an mara'at espirito." ¹⁶I ditangnga' may sigi dina pamalako si Jesus pangngilalahan si langitnon kasiguruhan pagpasiguro kon say gayod iya.

¹⁷Akatu'anan si Jesus si mga inisipan-na hi'unong si Beelsebul, sanglit agpaminugad-na mga iya, "Kon aniya' nasyon nga ag'urunay i mga a'-na, sigurado nga tulos to abungkag. Ngan da'inan may si pamilya, kon ag'urunay i mga sakup-na sito, sigurado nga ga'i to akatunggo. ¹⁸Kon ag'urunay mismo i mga kahuruwangan-na si Satanas, pinapa'i-na may pakatunggo si ginhadi'an-na? Agsumatan-ta kam sito kay agpaminugad kam nga agpapinda ako si mga mara'at espirito pina'agi si gahum-na si Beelsebul. ¹⁹Sanglit kon i gahum-na si Beelsebul i naggamit-ko pagpapinda si mga mara'at espirito, say may tawa' gahom i naggamit-na si mga mannurunud-bi pagpapinda si mga iya? Kon sugad, mismo bali' mga iya i maghusgar pagpamatu'od nga sala' i mga isip-bi. ²⁰Pero kon i pagpapinda-ko si mga mara'at espirito pina'agi si gahum-na si Diyos, sigurado nga aghadi' na i Diyos si lugar-bi to.

²¹"Kon aniya' addangan nga makusog, ma'armas ngan agbantay si ruma'-na, sigurado nga gana' makatangkaw si mga inanna'-na. ²²Pero kon naglusob iya si mas makusog pa nga salupig-na iya, sigurado nga siyuhan-nay to si mga armas nagtapuran-na ngan puruparti-na i mga inanna'-na.

²³"Bisan say i ga'i mamungyod si ako, anguntra si ako, ngan da'inan may liwat, bisan say i ga'i pahuwang si ako pag'agda a'a nga anutu'o, iya dina i magpawararak si mga aragdahun-ko.

²⁴"Si papinda-na si mara'at espirito si adda a'a, ag'agi to si mga matuho' gayod lugar ngan sigi anda' si pandidiskansuhan-na. Tungod kay ga'i may aka'anda', aminugad to si kalugaringun-na, 'Agbalik ako si inambanan-koy ray.' ²⁵Si panakka-na ari, sakatu'anan-na nga day sinilhigan gayod ngan mahamis i dimu'an. ²⁶Mangno agbwilta iya pag'agda pa pito' kahuruwangan-na mara'at espirito nga mas mara'at pa kuntra si iya. Pa'ayop to mga iya ari basi' mga sabawa-bawa-na. Sanglit i kamutangan-na si a'a si damuri to mas mara'at pa dina kuntra si primiro."

²⁷Si pagparapahalling-na sinan si Jesus, aniya' danda mamahalling makusog tikang si magpanggubok, “Malipayon i nanay magburod ngan magpasuso si ka'aw.”

²⁸Anaruman iya, “Mas malipayon dina i mga magpakapakali si allingun-na si Diyos ngan agpansunod sito.”

I Pangngilalahan si Kasiguruhan Nagbuhat si Jonas

Mateo 12:39-42

²⁹Si pagtatamba-na si magpanggubok, aminugad si Jesus, “Kinakulawan gayod i kara'at-na si mga a'a ina'anto panahon kay sigi hamok paralakuhay si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan. Pero gana' na purumwanon pa si mga iya pwira si pangngilalahan siray nga nagbuhat si Jonas.” ³⁰Si Jonas mismo i naghimo pangngilalahan para si magpangistar si syudad Ninibe, ngan pariho si iya, i Pinili' A'a may liwat i papakulawon pangngilalahan si langitnon kasiguruhan sito panahon. ³¹Aniya' titakka allaw nga abanhaw i mga allom pa ina'anto basi' agpakahusgaran. Sinan allaw, abanhaw may liwat i Rayna si Sur.” Iya i magparabiyahi siray tikang si matala lugar pagpamati' si madunong pinahallingan-na si Solomon. Sanglit tungod sinan matadong binuhatan, nagpatukan i dimu'an magka'arallom ina'anto tungod si mga buhat-na kay atiya' na i mas labaw pa kuntra si Solomon nga angay lugod dina durugukon.

³²“Si pariho pa'agi, kon anakay nan allaw, abanhaw may liwat i magpangistar siray si syudad Ninibe pagtistigos kuntra si mga allom pa ina'anto kay agpamasol mga iya siray huwang si pagbag'o si pakapakali-na mga iya si nagpasamwak-na si Jonas. Sanglit tungod sinan matadong binuhatan nagpatukan i mga magka'arallom ina'anto tungod si mga buhat-na kay atiya' na i mas labaw pa kuntra si Jonas nga angay lugod dina parakalihan.”

I Suga'-na si Puhu'

Mateo 6:22-23

³³Gana' ato magsulsol lampara, mangno agpa'anna'-na dina si lugar nga ga'i kinakulawan, o ma'in ngani' nagtambunan dina si batiya'. Lugod, agpa'anna'-nay to si tama' pamma'anna'an basi' sakulawan-na dayon i danta' si pasallod. ³⁴I mga mata-bi akapariho si lampara anan si puhu'-bi. Kon mahalap i mata-bi, panno' may si danta' i bug'os puhu'-bi. Pero

---

^u **11:29** Aniya' maka'anna' si Mateo 12:40 nga yaynan pangngilalahan, iya i mahinabo' si Jonas ngan tallo allaw iya ari si battung-na si mahaya dayang. Aka'anna' liwat ari kon ay i makapariho sinan si tihinabo' si Jesus nga akabulig pagkilala kon say iya. ^v **11:31** I *Rayna si Sur*, iya i mag'inantan siray si nasyon banda timugan si Israel.

kon mara'at to, bali may liwat lu'om i puhu'-bi. ³⁵Pasiguruha kam nga i kadanta'an-na si puhu'-bi ma'in dina kalu'uman. ³⁶Kon sugad, kon panno' si danta' i bug'os puhu'-bi, ngan gana' parti sito nga malu'om, akadanta'an gayod i puhu'-bi pariho kon akasana'agan kam si danta'-na si lampara.

I mga Mabidun'on

Mateo 23:1-36

³⁷Pakahuman-na si Jesus pagpahalling, aniya' Parisiyo mag'imbitar si iya pagkakan ari si mga ruma'-na. Sanglit amaya' iya ngan agtarangka' mga iya si pagkakanan, ³⁸pero apa'usa i Parisiyo kay ga'i agtuman si Jesus si tama' pa'agi pagkuso' myintras amangan.

³⁹Mangno agpinugad-na iya si Ginu'o, "Mga mahalap kam gayod mga Parisiyoy nan agpanhugas si gawas-na si mga tasa-bi pati' si mga mangku'-bi, pero i mga huna'-huna'-bi panno' si kabintahuso pati' si dimu'an klasi karat'an. ⁴⁰Mga kapay kam gayod kay ga'i kam manginanu si titakka! Ma'in ba' pariho i kamutangan-na si garamiton pati' si a'a, kon say i maghimo si gawas, iya gihapon i maghimo si sallod? ⁴¹Kunta' agda'itu-bi, pumwan-bi i isi-na si mga mangku'-bi si mga anggana', ngan ahimo limpyado i dimu'an sana'an si ka'am.

⁴²"Mga papabidu'on kam gayod mga Parisiyoy nan kay bisan kon agsunud-bi i bala'ud-na si Diyos pagbuwan dyis pursyinto si iya si dimu'an inanda'an-bi hasta nga agtukib-bi pa liwat i dyis pursyintu-na si mga tinanum-bi panakot, bisan i mga mamamis, malassom hasta pa i mga maharang, pero ga'i may lugod dina agpanginanu-bi i tama' pagtratar si a'a pati' i paghigugma' si Diyos. Yayto kunta' dina damurihan to i kinahanglan nagbuhat-bi si pagparapanganu-bi si dahulo.

⁴³"Mga papabidu'on kam mga Parisiyoy nan, kay i mga printi pirmi panningkulu'an ari si sinaguga i mga nag'anduy-bi, ngan agkararuyag liwat kam si mga talahuron pangumusta-na si mga a'a ari si mirkado.

⁴⁴"Mga papabidu'on kam, kay agpakapariho kam si labbong nga gana' na sinyal-na nga nagparaturutum'akan na dina si mga a'a nga ga'i agpakatu'an-tu'anan."

⁴⁵Addangan si mga kunusido si bala'od ari i manaruman si iya, "Ma'istro, kami' may liwat i nagparapabati'-bati'-mo si mga nagparapahalling-moy nan."

⁴⁶Anaruman si Jesus, "Hasta ka'am mga kunusido nan si bala'od, papabidu'on liwat kam gayod kay agparapanhimo kam mga rilihuso kabatasanan ngan agparapalangkit-bi to nga mga mabuwat gayod nagda'og si mga a'a, ngan ga'i ngani' kam amikyaw pagbulig bisan diki'it.

⁴⁷"Mga papabidu'on kam, kay agparapamantyanu-bi i mga paragsumat-na si Diyos siray, bisan kon i mga kapapu'an-bi i magpanmatay si mga iya. ⁴⁸Kon sugad kinakulawan mismo si

ka'am nga ag'alagad kam si mga binuhatan-na si mga kapapu'an-bi. Agpanmatay-na mga iya i mga paragsumat-na si Diyos, ngan ka'am may i magparapamantyon si mga iya. ⁴⁹Tungod sinan paluwa' na i kadunungan-na si Diyos nga dati agpinugad, 'Amabawa ako si mga iya mga paragsumat-ko pati' mga apostol. I ditangnga' si mga iya nagpanmatay ngan i ditangnga' may nagparapamasakitan tungod si mga pagtutu'u-na.' ⁵⁰Kon sugad mga a'ay to ina'anto panahon i mga papasarumanon si mga laha'-na si dimu'an paragsumat-na si Diyos nga nagpamaturu' tikang pa gayod si paghimo si kalibutan. ⁵¹I primero, iya i pagmatay-na mga iya si Abel ngan si Sacarias i pangultimo, nga nagmatay si pagkagulan-na si altar^w pati' si templo. Sumatan-ta kam, ungod to nga i mga a'a sito panahon i papasarumanon sito dimu'an.

⁵²"Mga papabidu'on kam mga kunusidoy nan si bala'od, kay agsiyu-bi i lyabi si pwirtahan nag'inala'an si kata'o si Kasuratan. Mismo ka'am, ga'i agpakasalod sinan ngan ag'ulang-bi i mga tisallod."

⁵³Si paduwa'i-na si Jesus tikang siray ruma' agkuntra-na dayon iya si mga Parisiyo pati' si mga paragturo' bala'od ngan pirmi na iya nagparapasunud-sunuran si mga pala'in-la'in patilaw, ⁵⁴paglipat-lipat basi' sadakup-nay to mga iya kon anala' si mga saruman-na.

I mga Pagpa'andam pati' i mga Pag'aghat

Mateo 10:26-33

12 ¹Si pariho uras, aggurubok i niyukut-yukot mga a'a tubtob nga agsituruturum'akay i balang addangan. Agpadahulu-na si Jesus agsumat i mga inadalan-na sito mga allingon: "Agpanlikaya kam si pammatubu'-na si mga Parisiyo nga iya i mga kina'iya-na pagparapamakunu-kuno nga mga rilihuso. ²Gana' ato nagtambunan nga ga'i gihapon akabukasan, o ma'in ngani' nagtago' nga ga'i kinatu'anan. ³Bisan ay i nagsumat-mo si kalu'uman, kinapakalihan gihapon si kadanta'an, ngan bisan ay i nagguru-guru-mo si sallud-na si kwarto, nagbandilyo gihapon si mga kakurukalsadahan.

⁴"Mga amigu-ko, sumatan-ta kam, dakam agkataralaw si mga magkatara'o pagmatay si puho', nga si pakatapus-na sinan gana' na la'in sahimu-na. ⁵Lugod sumat-ko si ka'am kon say i angay satalawan-bi: Atalawa kam si aniya' gahum-na pagtapok si ka'am pan impyirno kahuman si pagmatay-na si puho'! Sumatan-ta kam, ungod nan, atalawa kam si iya. ⁶Ma'in ba' duwa hamok tumbaga diplata i kantidad-na si lima bug'os maya ari si mirkado? Pero gana' si mga iya naglimut-na si

^w 11:51 I nagtukoy *altar*, iya i altar pammamar'ugan si nagpamuno' hayop nga aka'anna' atubang si templo. Kulawin si pahina 610 kay i mga garamiton ari si templo akapariho si kina'anda'an siray si pangngangampu'an tulda.

Diyos. ⁷Bisan ngani' i barahibo si takuluk-bi ag'isip-na na. Sanglit dakam agkataralaw, kay mas mahaya i balur-bi kuntra si malabbat maya.

⁸“Sumatan-ta kam, bisan say i magpahayag nga huwang iya si ako, pahayag-na may liwat iya si Pinili' A'a atubang si mga anghel-na si Diyos. ⁹Pero bisan say i magdidiwaray nga sakilala-na ako, diriwarayan may liwat iya atubang si mga anghel-na si Diyos. ¹⁰Bisan say i mamahalling kuntra si Pinili' A'a, apasaylo iya, pero i magparapakara'at si arun-na si Espirito Santo, ga'i apasaylo.

¹¹“Kon nagpandagnas kam pag'atubang si mga manhuhusgar para si Diyos kuno' ari si mga sinaguga, o ma'in ngani' atubang si mga huwis pati' si mga magtinagal si gubyirno, dakam abaraka kon papa'i-bi pagpamatu'od si pagkamataadung-bi, ngan kon ay i mga papahallingun-bi, ¹²kay i Espirito Santo i manuro' si mga papahallingun-bi sinan uras.”

I Isturya Hi'unong si Kapay Mayaman

¹³Aniya' addangan si magpanggubok i maminugad si Jesus, “Ma'istro, pinugarin kita si siyaka-ko nga tunga' kami' na i binilin-na si tatay kami'.”

¹⁴Anaruman may iya, “Say si ako i magtu'in nga akadalom si pagparti para si ka'am?” ¹⁵Mangno agpinugad-na i magtiriripon ari, “Agbantaya kam! Aglikaya kam si pagkabintahuso. I kinabuhi'-na si a'a ga'i agbasar si ka'abunda-na si mga inanna'-na.”

¹⁶Katapos agsumatan-na mga iya sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Aniya' pitak-na si adda mayaman a'a nga mahalap i kutsitsa-na. ¹⁷Anakka si isip-na, 'Ay daw sito i hinimu-ko kay gana' na pangnganna'an-ko si mga baha'o inani-ko?’

¹⁸“Mangno aminugad iya, 'Da'ito sito i hinimu-ko. Bungkag-ko kamalig-koy to ngan amatindog ako mas mahaya sito basi' sabiyu'-ko pagpa'anna' i dimu'an inani-ko hasta i mga ipiktus-ko. ¹⁹Kahaman sinan sapinugad-ko i kalugaringun-ko, “Agsangya kaw si mga mahalap inanna' nga subra-subra si kinahanglanun-mo si mga titakka pira ta'on. Pahuwaya agpaka'allom, amangana, ag'inuma ngan aglipaya.”’

²⁰“Pero aminugad si iya i Diyos, 'Kapay kaw! Mismo ina'anto sangom binawi' si ka'aw i kinabuhi'-mo. Tara', say may i binilinan-mo si dimu'an mga sa'angkun-mo?’

²¹“Da'inan sinan i manakka si bisan say nga agparatipon inanna' para si kalugaringun-na pero ma'in mayaman si pangulawan-na si Diyos.”

Dakam Abaraka

Mateo 6:25-33

²²Agpadayon si Jesus pagpahalling si mga inadalan-na, “Sanglit sumatan-ta kam, dakam abaraka mahi'unong si pagpanginabuhi'-bi kon ay i karakanun-bi, o bisan mahi'unong si mga puhu'-bi kon ay i mga

papabadu'un-bi. ²³Ma'in hamok parti si pagkakan i kinabuhi' ngan ma'in hamok parti si pamado' i puho'. ²⁴Kulawi-bi i mga wakwak: Ga'i mga iya agsaburak ngan ga'i ag'ani. Gana' budiga-na mga iya o ma'in ngani' kamalig, pero agtubungan-na mga iya si Diyos. Mas mahaya i balur-bi kuntra si kamanuk-manukan! ²⁵Say si ka'am i makapalanga bisan adda hamok uras si kinabuhi'-na^x pina'agi si kabaraka-na? ²⁶Tungod kay ga'i may nan sabuhat-bi, bisan kon bali nan kadiki'-diki' buruhaton, dakam na abaraka hi'unong si ditangnga' pa.

²⁷“Kulawi-bi daw i ka'angayan-na si mga lalag burak. Ga'i mga iya agballi ngan ga'i aghimo. Kundi' sumatan-ta kam, bisan si bug'os kayamanan-na si Hadi' Solomon gana' sapasul'ut-na pariho kahalap si adda sinan mga burak. ²⁸Agpamanaptunan-na ngani' mahalap si Diyos i mga gabon si katahuk-tahukan, nga allom ina'anto pero papabar'ugon asumo, ka'am pa ba' i ga'i pinanaptunan-na mahalap? Kulang pa kam si pagtapod! ²⁹Sanglit dakam agkasiribot pag'anda' kon ay i karakanun-bi pati' i irinumun-bi. Dakam abaraka mahi'unong sinan, ³⁰kay iyay nan i kahuruwangan-na si nagparapanhingyap-na si mga a'a-na si dimu'an nasyon ngan sakatu'anan-na na si Tatay-bi i nagkinahanglanan-bi sinan. ³¹Lugod, anda'u-bi i pa'agi nga agpakasakop kam si mga nagpanhadi'an-na si Diyos ngan pinumwan nan liwat mga inanna' si ka'am.

³²“Dakam abaraka, ka'am nga day adda madiki' grupu-na si mga karniro nagparaliwat-ko, kay malipayon i Tatay-bi pagpa'ambit si ka'am si paghadi'-na huwang si ginhadi'an-na. ³³Baligya'i-bi i mga inanna'-bi ngan amuwana kam si mga anggana' kay pina'agi si pagpumwan-bi agpakatigayon kam si mga kaban nga ga'i arangka ngan ga'i liwat nagbaruki'. O ma'in ngani', agpakatigayon kam kayamanan ari si langit nga gana' katitibusun-na ngan gana' liwat makatangkaw. ³⁴Buhatu-bi nan kay maski singnga kina'anda'an i kayamanan-bi, awiray may liwat ari i kabaraw-bi.”

I Ma'ikmat Rilihugon

Mateo 24:43-51; 25:1-13; Markos 13:33-37

³⁵Agpadayon si Jesus si mga allingun-na, “Pasiguruha kam nga pirmi kam andang disalin pagsirbi ngan pirmi andang nagsulsulan i mga suga'-bi, ³⁶pariho si mga mutsatso magparapangantahak si pagbalik-na si amu-na tikang si pagkasalan. Irugu-bi mga iya nga agpaka'abri dayon si pwirtahan si panuktuk-na si mga amu-na. ³⁷Agpaka'angkon kahalapan i mga rilihugon nga ag'ikmat si panakka-na si mga amu-na. Sumatan-ta kam si kamatu'uran, tungod sinan, agsalin i amo basi' iya i manulod.

---

^x 12:25 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i makatamba adda pyi si kalanga-na.*

Mangno, pamatarangka'-na mga iya si lamisa ngan iya i manirbi si pagpamangan-na si mga rilihugon. ³⁸Agpaka'angkon kahalapan i mga rilihugon nga ag'ikmat si panakka-na si mga amu-na bisan kon anak kay to mga alas nwibi na dina si kasangumon o ma'in ngani' alas tris si kanalugon. ³⁹Pero intumu-bi to: Pariho kon akatu'anang hamok i tagruma' kon ay urasa anakka i mannangkaw, sigurado ga'i iya agpata'an nga pwini'rsa pagsalod i ruma'-na. ⁴⁰Si pariho kamutangan, kinahanglan may kam liwat ag'ikmat, kay titakka i Pinili' A'a si uras nga ga'i kam anggasi."

⁴¹Mangno amatilaw si Pedro, "Paragdalom, kami' ba' i nagsumatan-mo sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran o paray to si balang addangan?"

⁴²Anaruman may i Paragdalom, "I tangkod pati' madunong tinapuran, iya i nagtu'inan-na si amo pagpamuno' si mga rilihugon-na basi' agpakabuwanan mga iya si mga kunsumu-na si tama' uras. ⁴³Mangno si pagbalik-na si amo, kon satakkahan-na i tinapuran nga agparabuhat pa si katungdanan-na, sigurado aka'angkon iya kahalapan. ⁴⁴Sumatan-ta kam si kamatu'uran, tungod sinan, iya i nagtu'inan-na si amo pag'inantan si dimu'an mga inanna'-na. ⁴⁵Pero pananglit agpinsar dina i tinapuran, 'Maliyat pa may agbalik i amu-ko.' Mangno, agtikang iya pagpandabal si nagpamunu'an-na mga rilihugon, bisan lalla o danda. Pagusto iya si pagkakan ngan sigi palangu-lango. ⁴⁶Sigurado nga anakka i amu-na sinan tinapuran si allaw nga ga'i iya anggasi ngan ga'i iya akatu'anang si uras. Agtagutad-na iya si amu-na basi' sapatig'ub-nay to si mga ga'i magpanutu'o.

⁴⁷"I tinapuran nga sayod si katuyuan-na si amu-na pero ga'i ag'ikmat o ma'in ngani' ga'i agbuhat si katuyuan-na, iya i makakarawat malabbat dabal. ⁴⁸Pero diki'it hamok i sakarawat-na dabal si ma'in sayod si katuyuan-na si amu-na bisan pa kon angay karastiguhon i sabuhat-na. Ada'inan nan kay bisan say i nagbuwanan malabbat, malabbat may liwat i baratunun-na ngan bisan say i makatapuran mahaya, mahaya may liwat i aranda'on si iya.

Aniya' Magkuruntra Tungod si Jesus

Mateo 10:34-36

⁴⁹"Pada'ito ako paghusgar si kalibutan pina'agi si api ngan bali haya i pag'anduy-ko nga akasulsulan nayto! ⁵⁰Pero kinahanglan ako dahulo nagpalublob si mga pag'antos huwang i kamatayon nga akapariho si malilimbuhon. Ga'i gayod ako ahimutang hasta nga ga'i pa akumplito! ⁵¹Gasi-bi ba' nga pada'ito ako pagbawa kamurayaw si kalibutan? Sumatan-ta kam, ma'in nan iya, pero aniya' dina magkuruntra tungod si ako. ⁵²Tikang ina'anto, kon aniya' limangan si adda pamilya, agkuruntray nan supak i tallungan si duwangan ngan i duwangan may makihiran si

tallungan. ⁵³Anguntra i tata' si dadi'-na lalla ngan anguntra may i dadi' si iya. I nana, anguntra si dadi'-na danda ngan anguntra may liwat i dadi' si iya. Agkuntra-na pa liwat si umagad danda i nana, ngan i nana may anguntra si iya.”

I Pagkilala si mga Panahon

Mateo 5:25-26

⁵⁴Mangno agpinugad-na si Jesus i magpanggubok, “Si pakakulaw-bi si dampog nga pahulwa' si katundan, aminugad kam dayon, ‘Ti’uran to,’ ngan ungod may anguran. ⁵⁵Si panrumbu-na si habagat, aminugad kam, ‘Tigpanason to,’ ngan ungod may. ⁵⁶Mga mahalap kam hamok agtigo kon ay i titakka karat'an-na si la'in, pero ga'i kam agpakalikay sinan. Ata'o lugod kam pagkilala si kamutangan-na si kalangitan pati' si kalibutan, pero ga'i kam agpakatu'anan si kamutangan-na si ina'anto panahon.

⁵⁷“Ay kay ga'i kam ata'o paghusgar si tama' para si kalugaringun-bi? ⁵⁸Halimbawa', aniya' addangan si ka'am maghuwang si ka'asuntu-na pada'iray si huwis. Kunta' paniguru-na mismo sinan uras nga agkahalap mga iya myintras ga'i pa anakka ari, basi' ma'in iya i saguyud-na pada'iray si huwis. Mangno i huwis na si iya i mama'intriga si wardin ngan i wardin i manpriso si iya. ⁵⁹Sumatan-ta kam, sigurado ga'i iya akagawas ari si prisuhan, hasta nga ga'i sabayaran-na bisan i ultimo na hamok sintabo si multa-na.”

I Ka'impurtantihan-na si Pagbasol

13 ¹Sinan mismo uras ngan pagparapahalling-na si Jesus, aniya' si mga magpamakali magsumat si iya mahi'unong si mahinabo' pa hamok si pirangan mga taga Galilea. Agpamatay-nay to si Pilato ngan makigpasalakut-na i mga laha'-na mga iya si laha'-na si nagpamahalad-na hayop. ²Anaruman si Jesus, “Gasi-bi ba' nga mas makasasala' mga iya kuntra si dimu'an mga taga Galilea kay da'iray pa'agi i mga pagsakit-na? ³Sumatan-ta kam, ma'in nan iya! Lugod, hasta nga ga'i kam agpamasol huwang si pagbag'o, intiro kam liwat agkamaratay nga bulag si Diyos. ⁴Pariho kamutangan si disi'utso magkamaratay ari si Siloe, Jerusalem, nga agpakatur'ugan si turri. Gasi-bi ba' nga mas sala'an mga iya kuntra si dimu'an a'a mag'istar si bug'os Jerusalem? ⁵Parariho hamok mga iya. Sumatan-ta kam, hasta nga ga'i kam agpamasol huwang si pagbag'o, ka'am liwat dimu'an agkamaratay nga bulag si Diyos.”

⁶Mangno agpadayun-na si Jesus i mga allingun-na sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Aniya' a'a nga agtanom kayo igos si ubasan-na nga sigi anda' kon aniya' sito buwa'-na, pero gana' sa'anda'an-na. ⁷Sanglit agpinugad-na i mag'ataman si ubasan-na, ‘I katallo ta'on nayto ako si ka'a'anda' kon aniya' buwa'-na sito igos, pero bisan adda gana' gayod

sa'anda'an-ko. Tabbungon nayto hamok kayo! Kakarag-karag to dina si pitak.'

⁸“Aminugad dina i mag'ataman, 'Ay daw kon pata'an-an-ta nayto hamok dahulo mga adda ta'on pa kay purbaran-ko dahulo ag'ukad palibot ngan anna'an-ko abuno. ⁹Kon amuwa' si utro tigbuwa'on, di' mahalap! Kon ga'i pa, di' iya na dina tabbung-ta.'”

Agpatisu-na si Jesus i Mag'uba'ob Danda si Allaw Pandidiskanso

¹⁰Adda sinan Allaw Pandidiskanso, agparaturu' si Jesus si adda sinaguga. ¹¹Aniya' ari danda magparapamati' nga disi'utso na anyos i pag'antus-na si pag'uba'uban-na tungod kay nagbawa-bawa iya si mara'at espirito. ¹²Si pakakulaw-na sinan si Jesus, agban'u-nay to pagdugok si iya si dahulu'an ngan agpinugad-na, “Mana, tikang ina'anto akalibri na kaw si nag'abat-mo.” ¹³Mangno agdu'unan-na si mga palat-na i danda. Akatisoy to dayon ngan diritso agparadayaw-na i Diyos.

¹⁴Bali i kasina-na si punu'-na si sinaguga kay agpahalap si Jesus si Allaw Pandidiskanso. Agpinugad-na i mga a'a, “Kinahanglan nga annom allaw hamok i pagtrabahu-bi. Sanglit pamada'ituha kam pagpabulong sinan mga allaw nga ga'i kam akasupak si Allaw Pandidiskanso.”

¹⁵Agsupla-na iya si Paragdalom, “Klarado si isip-bi nga mahalap kam agparapamakunu-kuno nga mga rilihuso kam kay kada addangan si ka'am anliwat si butakal-bi baka o ma'in ngani' si asnu-bi tikang si kamalig pammassabsaban pada'iray si pammassurupan-bi bisan kon Allaw Pandidiskanso. ¹⁶Pero atiya' lugod addangan danda nga kapararihu-ta dadi'-na si Abraham, ngan day ag'ingkutan-na iya si Satanas tungod si pagpa'uba'ub-na si iya. Ma'in ba' to angay nagbak'aran liwat si gapus-na si Allaw Pandidiskanso nga disi'utso na anyos i pag'antus-na?”

¹⁷Pakapinugad-na sinan, akamalu'an i dimu'an kuntra-na, pero bali i mga kalipayan-na si mga a'a tungod si mga usahon nagparahimu-na.

I mga Isturya Hi'unong si Lisu-na si Mustad pati' si Pammatubo'

Mateo 13:31-33; Markos 4:30-32

¹⁸Mangno amatilaw si Jesus, “Ay i makapariho si paghadi'-na si Diyos? Singnga ba' to patanding-ko? ¹⁹Akapariho to si lisu-na si tinanom mustad, nga satanum-na si a'a si hawan-na. Bisn madiki' to, kon anubo' na, akapariho to kahaya si kayo, nga pwidi i sanga-na sa'ansalahan-na si mga manuk-manok.”

²⁰Katapos, amatilaw gihapon iya, “Singnga ba' sapatanding-ko i paghadi'-na si Diyos? ²¹Akapariho to si pammatubo' nga nagpasakut-na si parakaran'on danda ari si malabbat harrina hasta nga agsarama si bug'os minasa.”

I Madiki' Pwirtahan

²²Mangno, agpadayon si Jesus si langngan-na pan Jerusalem. Pa'agi iya si mga kaburubungtuhan pati' si mga kaburubaryuhan ngan agparaturu'

si mga a'a. ²³Aniya' mamatilaw si iya, “Sinyor, diki'it ba' hamok mga a'a i magkasaralbar?”

Aminugad to si mga iya, ²⁴“Maniguruha kam gayod nga agpaka'agi kam dayon si madiki' nan pwirtahan, kay sumatan-ta kam, malabbat i mag'i'a'agi kunta' si damuri allaw nga ga'i na agpakadiritso. ²⁵Si pakatunggu-na na si tagruma' pagsirra si pwirtahan, gana' na sahimu-bi, kundi' i pagtutunggo na hamok si gawas pagtuktok ngan pagpakimalu'oy si pagpinugad, ‘Amo, abrihin may kami.’

“Pero i papasarumanun-na dina, ‘Ga'i kam sakilala-ko o kon mga taga singnga kam.’

²⁶“Mangno surumatan-bi may iya, ‘Ma'in ba' agtararangka' kita kam pirmi si pagkakan, ngan agturo' kaw yungod si mga kalsada kami?’

²⁷“Pero sarumanan-na gihapon, ‘Ga'i kam sakilala-ko o kon mga taga singnga kam. Patalaha kam si ako kay puro kam paragbuhat si karat'an!’

²⁸“Sigurado papahuwangan kam si mga sapamati'an-bi magpangaraba pati' magpanrigot ari kay sakulawan-bi kas Abraham, Isaac, Jacob pati' i dimu'an paragsumat-na si Diyos ari si ginhadi'an-na, pero ka'am may, nagtapukan dina pan gawas. ²⁹Katapos, bali labbat i magpanakka man sirangan, man katundan, man norte pati' man timugan ngan papasintaron mga iya si mga panningkulu'an-na si pakan ari si ginhadi'an-na si Diyos. ³⁰Si kamatu'uran aniya' si mga nagpanhangad kuno' ina'anto nga si damuri allaw agpaka'ubos dina, ngan aniya' liwat si mga magpama'ubos ina'anto nga si damuri allaw nagpanhangad dina.”

I Paghigugma'-na si Jesus si mga taga Jerusalem

Mateo 23:37-39; Lukas 19:41

³¹Siray mismo uras, aniya' mga Parisiyo nga pamadugok si Jesus ngan agpaminugad, “Ambanin to lugar ngan pada'iraya si bisan singnga na hamok lugara, kay papamatayun-na kaw si gubirnadador Herodes.”

³²Anaruman iya, “Sumati-bi aro listoy ro si pagdaya', ‘Agpamapinda ako ina'anto si mga mara'at espirito tubtob asumo ngan huwang na sinan i pagpahalap si mga maburong. Katapos si sa'adday ro allaw, takka na ako si katuyu'an-ko. ³³Pero kinahanglan nga agpadayon ako ina'anto, asumo hasta si sa'addallaw, kay sigurado gayod nga gana' mamatay si mga paragsumat-na si Diyos gawas si Jerusalem!’

³⁴“Mga taga Jerusalem, ka'am gayod i mga hinigugma'-ko. Kunta' ga'i agpanmatay-bi i mga paragsumat-na si Diyos. Kunta' ga'i agpanalutugan-bi i mga a'a nagpamabawa-na si ka'am. Simpira na ako ag'andoy nga pamadugok kam si ako basi' ag'aradda kita kam pariho si umagak kon aglu'uban-na i mga siyu'-siyu'-na. Pero ga'i kam gayod agkararuyag! ³⁵Tigamani-bi, burungkagon ngan arambanan i syudad-bi huwang i mga kaparyintihan-bi. Sumatan-ta kam, ga'i na ako sakulawan-bi hasta

nga ga'i kam agpakapinugad, 'Malipayon i a'a nga akapada'ito pina'agi si gahum-na si Paragdalom.'^y"

Agkakan si Jesus si Ruma'-na si Parisiyo

14 ¹Adda sinan Allaw Pandidiskanso, aniya' kilala Parisiyo mag'imbitar si Jesus. Pero si pagkakan-na si Jesus, nagparatigamanan iya ²kay sinan uras, aniya' addangan lalla ari atubang si Jesus nga maliyat na agpanhubag i mga langngun-na pati' i mga pa'-na. ³Sanglit, agtilaw-na si Jesus i mga Parisiyo pati' i mga kunusido si bala'od, "Nagpatugot ba' si bala'od pagbulong kon Allaw Pandidiskanso o ga'i?" ⁴Ga'i mga iya agpakasibo', sanglit ag'antanan-na i lalla ngan agbulung-na. Kahuman sinan, agpabalik-nay to.

⁵Mangno agpatilawan-na gihapon mga iya, "Kon addangan si ka'am i aniya' dadi'-na lalla o aniya' butakal-na baka^z nga alaho' si buhon si Allaw Pandidiskanso, ga'i ba' to dayon isa-bi pagawas?" ⁶Pero gana' makasibo' si mga iya.

⁷Ngan pakakulaw-na si Jesus nga agpamili'-na si mga imbitado i mga pwisto ari si lamisa makabuan unra, agsumatan-nay to mga iya sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: ⁸"Kon aniya' mag'imbitar si ka'aw si pagkasalan, dakaw aningkulo' si pwisto nga akabuan unra, kay tingali aniya' a'a nag'imbitaran nga mas dungganan pa si ka'aw. ⁹Kon da'nan sinan, padugok si ka'aw i mag'imbitar si ka'am duwangan ngan pinugad-na kaw, 'Patingkulu'on iya anan si panningkulu'an-moy nan.' Sanglit akamalu'an kaw, kay kinahanglan na kaw hamok aningkulo' si pinaka'ubos pwisto. ¹⁰Lugod, kon nag'imbitaran kaw, aningkulo'a si pinaka'ubos pwisto, basi' padugok si ka'aw i magpapakan ngan aminugad, 'Sangkay, palalina si mas dungganan panningkulu'an.' Mangno aka'unrahan kaw atubang si dimu'an kapararihu-mo imbitado. ¹¹Sanglit agpa'ubusa kay bisan say i magpalabaw si kalugaringun-na, iya dina i pina'ubus-na si Diyos; pero i magpa'ubos si kalugaringun-na, iya lugod i pinalabaw."

¹²Mangno, agpinugad-na si Jesus i magpapakan, "Kon agpakan kaw paningudto o ma'in ngani' panigab'i, dakaw ag'imbitarin i mga kumpaniya-mo, i mga bugtu'-mo, i mga paryinti-mo o ma'in ngani' i mga mayaman katiringpid-mo. Kon imbitaran-mo mga iya, tingali imbitaran-na may kaw, ngan kon da'nan sinan agbayaran-na kaw mga iya. ¹³Pero, si pagpakumbiti-mo, imbitarin i mga anggana', i mga punggol, i mga lulid pati' i mga buta, ¹⁴basi' akabuwanan kaw si kabubuwasun-mo. Bisn kon ga'i mga iya akabulos si ka'aw, buruluson kaw si kabanhaw-na si mga matadong."

^y 13:35 Salmo 118:26 ^z 14:5 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga i maka'anna' dina: *aniya' asnu-na*.

I Isturya Hi'unong si Mahaya Kumbiti

Mateo 22:2-14

¹⁵Si pakapakali-na sinan si mga katarangka'-na si Jesus, aniya' addangan maminugad si iya, “Malipayon i a'a nga papatangka'on ari si ginhadi'an-na si Diyos.”

¹⁶Anaruman si Jesus, “Aniya' addangan lalla nga agtima mahaya kumbiti, ngan malabbat i nag'imbitaran-na. ¹⁷Ngan uras na si kumbiti, aglihug-na i rilihugun-na pagsumat si mga dati nag'imbitaran-na, ‘Tuwa na kam kay andam na i dimu'an.’

¹⁸“Pero agpanhimo dina mga iya dimu'an pasangilan nga ga'i agpakatambong. Aminugad i primiro, ‘Makigdispinsaron dahulo ako. Akaballi pa hamok ako pitak ngan kinahanglan ako pada'iray pagkulaw sito.’

¹⁹“Aniya' may maminugad, ‘Makigdispinsaron dahulo ako. Akaballi pa hamok ako awatong butakal baka basi' saduwa-duway to pagguyod si lima arado, ngan tipada'iray na ako pagpurbar kon mahalap nagpama'arado.’

²⁰“Aniya' liwat maminugad, ‘Ga'i ako akapada'iro kay pakakasal pa hamok si ako.’

²¹“Agbalik i rilihugon ngan agsumat-nay to si amu-na. Mangno asina i amo ngan agmandaran-na i rilihugun-na, ‘Dagmita, pada'iraya si kakalsadahan pati' kasipi'-sipi'an si bungto ngan papada'ituhon i mga anggana', i mga punggol, i mga buta pati' i mga lulid.’

²²“Si pagbalik-na si rilihugon aminugad iya, ‘Amo, tapos na i panlihugan-mo pero ma'in pa gayod ma'a'a.’

²³“Mangno aglihug-na gihapon si amo i rilihugon, ‘Pada'iraya si katurutinampuhan, pati' si katahuk-tahukan ngan sagdahon i mga a'a pagsallod ato si ruma'-ko basi' ma'a'a. ²⁴Sumatan-ta kaw, gana' makakinda si kumbiti nagtima-ko bisan addangan si mga dahuloy ray nag'imbitaran nga lalla.’ ”

I Arantusun-na si Addangan Inadalan

²⁵Siray uras bali labbat i mamaya' si Jesus pagbaktas. Mangno angatubang to si mga iya ngan aminugad, ²⁶“Kon aniya' padugok si ako, kinahanglan iya agsikway si tatay-na pati' si nanay-na. Sikway-na liwat kunta' i alla-na, i mga dadi'-na, i mga kadingsirarihan-na. Kon ga'i nan panikway-na, hasta pa i kalugaringun-na, ga'i iya pwidi nga magin inadalan-ko. ²⁷Bisan say aha'a nga ga'i agti'os si mga aragihun-na pag'antos pariho si makamamalo' kamatayon si kudos ngan ga'i agsunod si ako, ga'i liwat iya pwidi nga magin inadalan-ko.

²⁸“Pananglit addangan si ka'am i maruyag manindog turri. Ga'i ba' dahulo iya maminsar ngan karkular-na i kantidad pagsiguro nga

ahusto i kwarta-na pagpatapos? Sigurado da'inan i hinimu-na ²⁹kay kon ga'i satapus-na i turri kahuman si pag'usuk-na, anunggod si iya i dimu'an makakulaw ³⁰si pagpinugad, 'Agtikang to a'a pagpatindog pero ga'i akapatapos.'

³¹"Pananglit liwat aniya' hadi' tipakigirra kuntra si la'in hadi'. Ga'i ba' iya maminsar dahulo kon akagahos i dyis mil mga kasundaluhan-na pagpakigirra si baynti mil magdadara'on kuntra si iya? ³²Kon ga'i iya akagahos, anlihog iya mga tinu'nan pagpalako nga agsiharalapay mga iya si mga kuntra-na myintras mamatala pa. ³³Si pariho pa'agi, bisan say si ka'am i ga'i mag'amban si dimu'an tawa-na pati' si dimu'an katuyuan-na, ga'i iya pwidi nga magin inadalan-ko.

³⁴"Aniya' mahalap kagamitan-na si asiya pariho may si ka'am. Sanglit dakam agpata'an. Pariho halimbawa' kon a'ala' na i kasira'-na si asiya, ga'i na apabwila i kasira'-na. ³⁵Gana' na sito pulus-na bisan kon pinasalakot si pitak o hinimo abuno. Angay nayto hamok nagtapukan.

"Si mga a'a makapamati', kunta' amati'!"

I Isturya Hi'unong si Marungay Karniro

Mateo 18:12-14

15 ¹Adda sinan allaw, agtiripunan-na si Jesus si mga paragsukot buhis pati' si mga nagpaminugad makasasala'^a pagpamati' si iya. ²Pero agparapanngurub-ngurob dina i mga Parisiyo pati' i mga paragturo' bala'od, "Agpakihuwang to a'a si mga makasasala' ngan agpakitangka' si mga iya."

³Sanglit agsumatan-na mga iya si Jesus sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: ⁴"Pananglit addangan si ka'am i aniya' addahatos karniru-na. Mangno akarungayan iya adda. Sigurado ambanan-na i nubintay nwibi ari si pammasabsaban ngan sunud-na i marungay karniro tubtob nga sa'anda'an-nay to. ⁵Malipayon gayod iya si paka'anda'-na, ngan agpalangkit-nay to, ⁶agbalik. Mangno, ag'agda-na i mga kumpaniya-na pati' i mga katiringpid-na. Agpinugad iya, 'Agkalipay kita kam kay sa'anda'an-ko na i marungay karniru-ko.' ⁷Da'inan may liwat, malipayon i mga sari'i si langit tungod kay aniya' nubintay nwibi ato nga matadong bisan kon si mga pagkagasi-na, ga'i mga iya kinahanglan agbasol huwang si pagbag'o. Pero sumatan-ta kam nga pariho si kamutangan-na si makarungayan, urog pa gayod i kalipayan ari tungod si addangan makasasala' nga agbasol.

^a 15:1 Parti si *mga makasasala'*, kulawin si hawud-na si pahina 169.

I Isturya Hi'unong si Marungay Kwarta

⁸“Pananglit liwat aniya' addangan danda nga akarungayan adda si awatong salapi'-na diplata.^b Sigurado anda'-nay to pahalap. Anulsol iya suga' ngan silhigan-na i baklag tubtob nga sa'anda'an-nay to. ⁹Si paka'anda'-na sinan, ag'agda-na i mga kumpaniya-na pati' i mga katiringpid-na. Agpinugad iya, 'Agkalipay kita kam kay sa'anda'an-ko na i marungay kwarta-ko.' ¹⁰Sumatan-ta kam nga da'inan sinan i kalipayan-na si mga ginsakupan-na anghel si Diyos tungod si addangan makasasala' nga agbasol huwang si pagbag'o.”

I Isturya Hi'unong si Palalag Dadi'

¹¹Agpadayon si Jesus pagsumat si mga isturya nga agtukoy si kamatu'uran, “Aniya' addangan lalla, ngan puro lalla i duwangan dadi'-na. ¹²Agpinugad i sirari si tatay-na, 'Tay, pumwanon na si ako i kapartihan-ko tikang si dimu'an tawa'-mo.' Sanglit agparti-na si tata' i dimu'an tawa'-na para si duwangan dadi'-na.

¹³“Kapirahan allaw, ag'ala'-na si sirari i dimu'an tawa'-na ngan agbiyahi iya pan la'in nasyon. Ari agparapawandas-wandas-na i kayamanan-na ¹⁴tubtob nga atibos i dimu'an kwarta-na. Mangno aniya' mahaya gutom ari siray nasyon ngan ag'abat iya si ka'anggana'on. ¹⁵Sanglit agpabinata' iya si addangan taga sunsari'i ngan naglihog iya pada'iray si mga uma-na pagtubong baktin. ¹⁶Pero gana' si iya mamuwani addangan maski ay, hasta si kaliyat-liyatan asindak iya si pagkakan-na si mga baktin para iya abagtok.

¹⁷“Si paka'alimagsang-na, akapaminsar iya, 'Pagkalabbat mga trabahantis-na si tatay-ko nga bastanti si pagkakan, pero atiya' lugod ako ato mammatayon si kalingantuhan! ¹⁸Pa'amban ako ato ngan pabwilta si tatay-ko. Pinugad-ko iya: Tay, akasala' ako si langit pati' si ka'aw. ¹⁹Ma'in na ako angay kilala-mo nga dadi'-mo. Alayon himu'on ako addangan si mga trabahantis-mo.' ²⁰Sanglit pataliwan dayon iya pagbalik si tatay-na.

“Pero ngan matala pa iya, sakulawan-na na iya si tatay-na ngan bali gayod i kalu'uy-na. Aglalahi iya pagtupo' si dadi'-na, agkukupan-na ngan ag'uruk-na.

²¹“Aminugad i dadi' si iya, 'Tay, akasala' ako si langit pati' si ka'aw. Ma'in na ako angay kilala-mo nga dadi'-mo.’^c

²²“Pero aminugad dina i tata' si mga rilihugun-na, 'Dagmita kam! Bawahu-bi pada'ito i pinakamahalap bado' ngan makigpasalinu-bi iya.

^b 15:8 Si Grikuhanon: *drakma*, ngan i balur-na akapariho si ampat allaw swildo.

^c 15:21 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *Himu'on na hamok ako adda swildadu-mo*.

Singsingi-bi iya ngan sapatusi-bi. ²³Ala'u-bi i nagpalamlukan nati-nati baka ngan bunu'u-bi. Agpa'uwak ngan agkalipay kita kam. ²⁴Akapariho dadi'-koy to si mamatay na ngan a'allom gihapon. Akapariho liwat iya si marungay tungod si paglagataw-na nga kina'anda'an na.' Sanglit agtikang mga iya pagkalipay.

²⁵"Siray ka'urason, ari pa i siyaka si uma. Si pagbalik-na, sapakalihan-na i tukar ngan sakulawan-na i sarayaw. ²⁶Sanglit agban'o iya addangan si mga rilihugon ngan agpatilawan-na kon ay ba' ray. ²⁷Anaruman i rilihugon, 'Anakka i sirari-mo, ngan agbunu'-na si tatay-mo i nagpalamlukan nati-nati baka kay agbalik iya nga ga'i apa'i.'

²⁸"Asina i siyaka ngan andiri' iya pagsallod. Sanglit pagawas i tatay-na ngan ag'aguy-aguy-na iya. ²⁹Pero agsarumanan-na dina i tatay-na, 'Pinsaron! Malabbat ta'on day uripon ako pagsirbi si ka'aw ngan ga'i ako agsupak bisan adda si mga panlihugan-mo. Pero ga'i ako agbuwanan-mo bisan adda nati kanding basi' salipay-ko may i mga kumpanya-ko. ³⁰Lugod, agbunu'-mo i nagpalamlukan nati-nati baka para sinan dadi'-moy nan, kay agbalik iya si katibus-na paggasto si pinaka'alluman-mo si pagpawandas-wandas pati' paghuwang si mga magpamabayad danda!'

³¹"Anaruman i tata', 'No', aghuwang kita pirmi ngan tawa'-mo i dimu'an tawa'-ko. ³²Pero kinahanglan agpa'uwak ngan agkalipay na kita, kay akaparihoy nan sirari-moy nan si mamatay na ngan a'allom gihapon. Akapariho liwat iya si marungay nga kina'anda'an na.' "

I Isturya Hi'unong si Daya'on Tinapuran

16 ¹Mangno agsumatan-na si Jesus i mga inadalan-na, "Aniya' addangan mayaman nga nagsumbungan hi'unong si tinapuran-na magparapawandas-wandas si manggad-na. ²Sanglit agpa'ala'-nay to ngan agtilaw-na, 'Ay ba' to sapakalihan-koy to mahi'unong si ka'aw? Pa'intrigahon si ako i lista-mo si dimu'an inanda'an-na si kwarta-ko pati' i mga sagastu-mo, kay arala'on na kaw si katungdanan-mo.'

³"Mangno maminsar i tinapuran, 'Papapindahun-na na ako si amu-ko si trabahu-koy to. Ay daw sito i binuhat-ko tikang ina'anto? Ma'in ako gara' si mabuwat trabaho ngan asipog ako pagpalimos. ⁴Aw, aniya' bali' pa'agi-ko basi' si pakapinda-ko si trabahu-koy to ato, akasangpot ako si la'in a'a.'

⁵"Sanglit agpa'ala'-na sa'uru'addangan i mga magpaka'utang si amu-na. Agpatilawan-na i primero, 'Pira i utang-mo si amu-ko?'

⁶"Anaruman to, 'Utso syintos galunis si lana-na si prutas olibo.'

"Agsumatan-na iya si tinapuran, 'Atiya' i listahan si baraydan-mo, listuhin pagsalli' ngan himu'on na hamok kwatro syintos.'

⁷"Mangno agpatilawan-na i kaduwangan, 'Pira may i utang-mo?'

"Anaruman may to, 'Kinyintos sako trigo.'

“Agsumatan-na iya si tinapuran, ‘Atiya’ i listahan si baraydan-mo, listuhin pagsalli’ ngan himu’on na hamok kwatro syintos,’ ngan agda’inan-na i mga ditangnga’ pa.

⁸“Akadayaw i amo si kalistuhan-na si daya'on tinapuran. Mas listo pag'asikaso si kaparihu-na i mga magpanunod si kalibutanon, kuntra si magpanunod si kadanta'an. ⁹Sumatan-ta kam, gamitu-bi i kalibutanon manggad pagpakikumpaniya malabbat, basi' si katibus-na sinan, pinanginano kam si pasallud-bi si gana' katapusan-na pangngistarang.

¹⁰“Bisan say i makatapuran si diki'it, akatapuran may si malabbat, ngan bisan say i daya'on si diki'it, daya'on may liwat si malabbat.

¹¹Sanglit kon ma'in kam tarapuran pag'antan si kalibutanon manggad, gana' may magtapod si ka'am pagpa'antan si ungod kayamanan. ¹²Kon ma'in kam tarapuran pag'ataman si inanna-na si la'in, gana' may mamuwang si ka'am basi' tawa'-bi na gayod.

¹³“Gana' rilihugon makasirbi duwangan amo kay sigurado nga addangan hamok i naghigugma'-na ngan addangan may i nagsikway-na. Ma'in ngani', unungan-na i kaduwangan ngan sikway-na i primiro. Gana' si ka'am makapadungan pagsirbi si Diyos pati' si manggad.”

¹⁴Sapakalihan-nay nan dimu'an si mga Parisiyo. Pina'ura-na mga iya i kwarta sanglit agpanabri' mga iya si Jesus. ¹⁵Aminugad may si Jesus si mga iya, “Ka'am i magpatadong si mga kalugaringun-bi si pangulawan-na si mga a'a pero katu'anang i Diyos si sallud-na si inisipan-bi. I nagdayaw-na si mga a'a huwang i mabalor si pangulawan-na mga iya, iya dina i day nagkasulya'an-na pati' i sasinahan-na si Diyos.

¹⁶“Nagparawali na i Bala'od pati' i Nagpanurat-na si mga Paragsumat tubtob si paluwa'-na si Juan Paragbunyag. Mangno iya na i pagtikang pagparawali si mahalap sumat hi'unong si paghadi'-na si Diyos ngan maniguro i balang addangan pag'isasallod. ¹⁷Bali kuri i pagpara' si kalangitan pati' si kalibutan pero mas makuri pa i pagpara' bisan ay litraha si Bala'od.

¹⁸“I lalla nga pabulag^d si alla-na mangno pakasal si la'in danda, si kamatu'uran agsala' iya tungod si pagtig'ub-na si la'in, ngan i lalla nga pakasal si nagbulagan danda, si kamatu'uran agsala' liwat iya tungod si pagtig'ub-na si dati allahan.”

I Isturya Hi'unong si Mayaman Lalla pati' si Lazaro

¹⁹Agpadayon si Jesus pagpahalling, “Aniya' mayaman lalla nga pirmi parasul'ot si mga mamahalap sida panapton pati' mga hadi'anon hiniro nga kulor igot. Balang allaw, pagusto hamok iya si kinabuhi'-na. ²⁰Aniya'

---

^d 16:18 Si kabatasanang-na si mga Hebro, i nagtukoy *pagbulag* si *alla*, iya i nagpatugot si bala'ud-na mga iya nga i lalla pwidi agbawi' si dati nagkasarabutan si pagdangallahan.

liwat addangan kasamdanon a'a nag'arunan Lazaro. Nagparahulid to si pwirtahan-na si padir-na si mayaman kay parapalimos iya. ²¹Asindak pirmi iya pag'ikakakan kunta' si mga karag magkataraktak tikang si lamisa-na si mayaman lalla. Bisan i mga ido' padugok si iya ngan agdilatan i mga kasamaran-na.

²²“Mangno anakka i uras nga amatay si Lazaro. Agbawa-na iya si mga anghel basi' agkahuwang mga iya si Abraham. Amatay liwat i mayaman ngan naglabbungan. ²³Nagpasakitan iya ari si dilalom pitak.^e Akahangad iya ngan si bali tala lugar, sakulawan-na si Abraham nga agtingpid mga iya si Lazaro. ²⁴Sanglit aman'o iya, ‘Tay Abraham, kalu'uyin ako. Papada'ituhon si Lazaro ngan tigpatugnubon tutturu'-nay nan si buwahi' basi' anugnaw dalla'-koy to, kay bali pagsakit-koy to si kapanas-na sito api.’

²⁵“Pero anaruman dina si Abraham, ‘No', intumon nga si bug'os kinabuhi'-mo siray, mamahalap mga inanna' i sakarawat-mo, ngan mamara'at i mga sakarawat-na si Lazaro. Pero ina'anto nagli'aw iya ato ngan awinan may kaw agsakit. ²⁶Pwira sinan dimu'an, aniya' nagpatangnga' si ka'aw pati' si kami' luwang nga i kalalum-na pati' kahaway-na gana' katapusan-na. Naghimoy to basi' ga'i akapada'iro i satu'o nga aruyag pada'iro si ka'am, ngan basi' ga'i akapada'ito i saru'o nga aruyag pada'ito si kami'.

²⁷“Anaruman iya, ‘Kon da'inan sinan, makimalu'oy ako si ka'aw, Tay, papada'irayon si Lazaro si ruma'-na si tatay-ko, ²⁸kay aniya' limangan pa mga sirari-ko lalla. Makigpinahin mga iya pagbuhat si nagbuhat-ko, basi' ga'i mga iya akapada'ito sito lugar nga pammasakitan.’

²⁹“Anaruman si Abraham, ‘Pwidi mga iya amakali si Bala'ud-na si Moises pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat.’

³⁰“Aminugad iya, ‘Tay Abraham, ga'i mga iya amakali sinan, pero tibasol mga iya huwang si pagbag'o kon aniya' magbwilta tikang si mga minatay nga pada'iray si mga iya.’

³¹“Aminugad si Abraham si iya, ‘Kon ga'i mga iya amakali si Bala'ud-na si Moises pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat, ga'i may mga iya apatutu'o bisan kon aniya' mabanhaw.’ ”

I Rilikayan pati' i Gahum-na si Magpanutu'o

17 ¹Agpadayon si Jesus pagpahalling si mga inadalan-na, “Sigurado nga aniya' buhat-na si a'a nga akapa'amban si pagtutu'u-na si la'in. Pero papabidu'on i a'a magbuhat sinan. ²Mara'at gayod si a'a kon nagpa'ingkatan i kallung-na gilingan bato ngan nagtunura si kalawot. Pero bisan kon mara'at to, mas mahalap payto kuntra kon akapa'amban

^e 16:23 Parti si *dilalom pitak*, kulawin si hawud-na si pahina 190.

iya si la'in nga baha'o pa hamok magtutu'o.^f ³Sanglit bantayi-bi i mga kalugaringun-bi.

“Kon sakatu'anan-mo nga agsala' i bugtu'-mo si pagtu'o, tin'uhon. Kon agbasol iya huwang si pagbag'o, pasayluhon. ⁴Kon akasala' iya si ka'aw sin pito' si adda allaw, ngan sin pito' liwat iya pabwilta si ka'aw pagpinugad, 'Agbasol ako,' kinahanglan pasaylu-mo iya.”

⁵Agpinugad-na si mga apostol i Paragdalom, “Tambahin i mga pagtutu'o kami!”

⁶Anaruman iya, “Kon aniya' may dina pagtutu'u-bi pariho kadiki'-diki' si lisu-na si tinanom mustad, pwidi kam akapinugad sito kayo sikamuro, 'Tigrabnuta anan ngan tiglalina pan kalawot,' ngan atuman to.”

I Katungdanan-na si Rilihugon

⁷Mangno aminugad si Jesus, “Pananglit addangan si ka'am i aniya' rilihugun-na mangngarado, o ma'in ngani' manliliwat karniro. Si panakka-na si rilihugon tikang si nagtrabahu'an-na, pinugad-mo ba' to, 'Tuwa, amangana dahulo ato?' ⁸Sigurado ga'i, pero aminugad kaw dina, 'Timahon i panigab'i-ko, agsalina ngan sirbihin ako si pagkakan-ko hasta si pakatapus-ko. Mangno iya na kaw dina amangan.' ⁹Ga'i kaw agpasalamat si rilihugun-mo tungod kay agtuman-na hamok sito i panlihugan-mo. ¹⁰Sanglit da'inan may liwat i hinimu'u-bi. Si pakabuhat-bi si dimu'an panlihugan, angay kam hamok aminugad, 'Ma'in kami' angay nagpa'unrahan kay agtuman kami' hamok i mga panlihugan si kami.'”

Agbulung-na si Jesus i Awatong Liprusuhon

¹¹Mangno, si pagparabaktas-na kas Jesus pan Jerusalem, ag'agi iya si pagkatunga'an-na si Samaria pati' Galilea. ¹²Si pagdadara'un-na si adda baryo, aniya' manupo' si iya awatong liprusuhon lalla. Ga'i gayod mga iya patapit si Jesus pero ¹³agpaman'o makusog, “Jesus, Sinyor, kalu'uyin kami!”

¹⁴Si pakakulaw-na si mga iya, aminugad iya, “Pada'iraya kam si mga paraghalad ngan pakulawu-bi puhu'-bi nan.” Si palangngan-na mga iya, agpanhalap to dayon.

¹⁵Aniya' addangan si awatong ray nga pabwilta tungod kay anhalap iya ngan sigi turakaw makusog pagdayaw si Diyos. ¹⁶Agluhod iya atubang si Jesus ngan agpasalamat bisan kon Samaritano dina iya.

¹⁷Amatilaw si Jesus si mga inadalan-na, “Puro agpanhalap i awatong pero singnga na i siyamangan? ¹⁸Gana' ba' la'in magbwilta pagdayaw

---

^f 17:2 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *kon sa'aghat-na sinan a'a pagpakasala' i la'in.*

si Diyos pwira si dayuhan to?”¹⁹ Mangno agpinugad-na si Jesus i lalla, “Anungguha ngan pada'iraya na. I pagtutu'u-mo, iya i makapahalap si ka'aw.”

I Pagtakka-na si Paghadi'-na si Diyos

Mateo 24:37-39

²⁰Adda bisis sinan, nagpatilawan si Jesus si mga Parisiyo kon sumiran anakka i paghadi'-na si Diyos. Anaruman iya, “Ga'i kinakulawan i pagtakka-na si paghadi'-na si Diyos. ²¹Gana' makapinugad nga atiya' ato o awiray ari, kay awinan si kasing-kasing-bi^g i paghadi'-na si Diyos.”

²²Mangno aminugad iya si mga inadalan-na, “Titakka i panahon si pag'anduy-bi nga akahuwang kam gihapon si Pinili' A'a bisan adda allaw hamok. Pero ga'i nan sakulawan-bi. ²³Aniya' mga a'a manumat si ka'am, 'Awiray iya ari!' o ma'in ngani', 'Atiya' iya ato!' Dakam pada'iray ngan anunod si mga iya ²⁴kay si allaw si pagpada'itu-na,^h akapariho i Pinili' A'a si kil'at magsana'ag si bug'os kalangitan. ²⁵Pero si ina'anto panahon kinahanglan agsakit dahulo iya pala'in-la'in ngan diriri'on si ka'aha'an.

²⁶“Kon ay i nagparabuhat-na si mga a'a siray ngan panahun-na kas Noe, iya may liwat gihapon si pagpada'itu-na si Pinili' A'a. ²⁷Agparapamangan mga iya, agparapangirinom ngan agparakasalay tubtob si allaw si pasallud-na kas Noe si arka. Mangno anakka i unop ngan agkamaratay mga iya dimu'an nga bulag si Diyos.

²⁸“Pariho liwat siray ngan panahun-na kas Lot. Agparapamangan may gihapon i mga a'a, agparapangiri a nom, agparapamalli, agparapamaligya', agparapananom ngan agparapanindog mga ruma'. ²⁹Pero si allaw si pataliwan-na kas Lot si syudad Sodom, ag'uran ari api pati' asupri ngan agkamaratay mga iya dimu'an nga bulag si Diyos.

³⁰“Da'inan sinan i titakka allaw si pagpakulaw-na si Pinili' A'a. ³¹Sinan allaw, kon awiray i addangan si pammalayahayan ari si binubungan, paduwa'i iya pero ga'i na kunta' pasallod si ruma'-na pag'addo' si mga inanna'-na. Da'inan may liwat, kon ari iya si uma, ga'i na kunta' iya padulhog. ³²Intumu-bi i mahinabo' si alla-na si Lot nga makibabalikon ngan ahimo asiya si pagkastigo.

³³“Bisan say i ma'awil si kalugaringun-na kinabuhi' ina'anto, iya dina i tika'rag si dimu'an tawa'-na hasta pa i kinabuhi'-na. Pero bisan say i magkara'g si kalugaringun-na kinabuhi', iya dina i aniya' ungod kasiguruhan-na. ³⁴Sumatan-ta kam, sinan sangom, aniya' duwangan lalla maghuwang agpaturi pero addangan hamok i inala' paghuwang si Diyos

^g 17:21 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *awinan si ka'am*. ^h 17:24 Ma'in malabbat si mga kada'an kupyua si Kasuratan nga nag'ala': *si allaw si pagpada'itu-na*.

ngan bilin i addangan. ³⁵Aniya' liwat duwangan danda maghuwang aggiling pero addangan hamok i inala' ngan bilin i addangan.” ³⁶ⁱ

³⁷Agpatilaw mga iya, “Paragdalom, singngay nan ahinabo?”

Anaruman iya, “Agpakatu'anan gad kam sinan gihapon pariho kon aniya' magtiriripon mga wakwak si adda lugar, akatu'anan kam nga aniya' minatay anan.”

I Isturya Hi'unong si Ma'ulit-ukit Balo Danda

18 ¹Mangno agsumatan-na si Jesus i mga inadalan-na si isturya nga agtukoy si kamatu'uran pagpakatu'an nga kinahanglan pirmi mga iya agpangadyi' ngan ga'i abudlay. ²Aminugad iya, “Ari si adda bungto, aniya' huwis nga ga'i agtahod si Diyos ngan ga'i manginano si bisan say. ³Aniya' liwat balo danda ari siray bungto nga agparaburubwila pada'iray si iya pagpakimalu'oy, 'Pumwanon si ako i pantay paghusgar kuntra si ka'asuntu-ko.’

⁴“Si pira bisis agbaribad iya. Pero si katapus-tapusan akapaminsar iya, 'Bisan kon ga'i ako agtahod si Diyos o manginano si bisan say, ⁵paniguru-ko nga sakarawat-na sito balo i pantay paghusgar kay sigi-na ako samok. Himu-koy to, basi' ga'i na ako a'uyam si pagparapada'itu-na!’ ”

⁶Mangno ag'isplikaran-na mga iya si Ginu'o, “Tuninungi-bi i allingun-na si huwis nga ma'in matadong. ⁷Kon agda'inan iya, ma'in ba' buruwanan-na si Diyos pantay paghusgar i mga pinili'-na nga agparapaman'o si iya allaw sangom? Atrasu-na ba' i pagpanginano si mga iya? Sigurado ga'i.

⁸Sumatan-ta kam nga panginanu-nay to dayon si Diyos basi' kakarawat mga iya pantay paghusgar. Pero si pagbwila-na si Pinili' A'a si kalibutan, aniya' ba' sabagatan-na nga mga tangkod pagtutu'o si iya?”

I Pagpangadyi'-na si Parisiyo pati' si Paragsukot Buhis

⁹Aniya' mga a'a nga agtapod si mga kalugaringun-na pagkamatadong ngan agda'ug-da'og si ditangnga' mga a'a. Agpanumatan-nay to si Jesus si isturya nga agtukoy si kamatu'uran, ¹⁰“Aniya' duwangan lalla nga pasagka pada'iray si templo basi' mangadyi'. Parisiyo i addangan ngan i addangan may paragsukot buhis.

¹¹Anunggo i Parisiyo ngan agpangadyi' hi'unong mismo si kalugaringun-na si pagpinugad, 'Diyus-ko, agpasalamatan-ta kaw kay ma'in ako pariho si ditangnga' mga a'a nga mga tulisan, mga mara'at binuhatan-na pati' agparapanbisyo si pagdangallahan.' Salamat liwat kay ma'in ako pariho si daya'on ray paragsukot buhis. ¹²Agpu'asa ako sin duwa si kada duminggo ngan agpahalad-ko i diyis puryinto si dimu'an inanda'an-ko.’

i 17:36 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ³⁶Aniya' pa liwat duwangan lalla maghuwang ag'uma pero addangan hamok i inala' ngan bilin i addangan.

J 18:11 Si pangulawan-na si Diyos, pariho gayod i baratunun-na si magbisyo pati' si kapadis-na.

¹³“Pero agtutunggo ari si damurihan i paragsukot buhis. Ga'i ngani' iya anhangad si langit kundi' agdugmuk-na dina i darakan-na ngan aminugad, 'Diyos-ko, kalu'uyin ako nga adda makasasala.'

¹⁴“Sumatan-ta kam, yaynan lugod lalla i magbalik nga matadong si pangulawan-na si Diyos, ma'in i addangan. Bisan say i magpalabaw si kalugaringun-na, iya dina i pina'ubus-na si Diyos pero i magpa'ubos si kalugaringun-na, iya lugod i pinalabaw.”

Si Jesus pati' i Kadadi'-dadi'an

Mateo 19:13-15; Markos 10:13-16

¹⁵Siray uras aniya' magpankugos si mga dadi'-na pada'iray si Jesus. I karuyag-na kunta' mga iya nga sadu'unan-na si palat-na si Jesus i mga dadi'-na. Si pakakulaw-na si mga inadalan, agsimul-na mga iya i mga a'a ¹⁶pero makigpatapit-na dina si Jesus i kadadi'-dadi'an ngan aminugad, “Tuguti-bi i kadadi'-dadi'an^k pagdugok si ako ngan dakam ag'ulangu-bi mga iya, kay i da'nan mga a'a i papasakupon si nagpanhadi'an-na si Diyos. ¹⁷Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say i ga'i mangarawat si paghadi'-na si Diyos pariho pa'agi si pagkarawat-na si adda dadi'-dadi', sigurado ga'i gayod akasakop si mga nagpanhadi'an-na.”

I Mayaman Puno'

Mateo 19:16-29; Markos 10:17-30

¹⁸Aniya' puno' mamatilaw si Jesus, “Ma'istro, sayod ako nga mahalap kaw. Ay i kinahanglan buruhaton-ko pagpasiguro nga sa'angkun-ko i kinabuhi' nga gana' katapusan-na?”

¹⁹Anaruman dina si Jesus, “Ay kay akapinugad kaw nga mahalap ako? Ma'in ba' nga i Diyos hamok i mahalap? ²⁰Sigurado akatu'anan kaw si mga kasugu'an: 'Dakam agbisyo si pagdangallahan,^l dakam agmatay, dakam agtangkaw, dakam agbullo' si pagtistigos, agtahura kam si tatay-bi pati' si nanay-bi.^m”

²¹Aminugad may iya, “Tikang ngan aniya' na sarabutan-ko, agsunud-ko naynan mga kasugu'an.”

²²Si pakabati'-na sinan si Jesus, agpinugad-na iya, “Yayto pa i kulangmo buruhaton. Baligya'in i dimu'an inanna'-mo. Pumwanon si mga anggana' i balli-na basi' aniya' kayamanan-mo ari si langit. Katapos pada'ituha basi' akabaya' kaw ngan agsunod si ako.”

²³Ngan pakabati'-na sinan si lalla, masurub'on gayod iya kay iya i a'a nga bali yaman. ²⁴Si patalikut-na, agbuslung-na iya si Jesus ngan

^k 18:16 I kina'ya-na si kadadi'-dadi'an, nga ga'i agpanruha-duha pag'ako' si magdalom si mga iya o ma'in ngani' i hul'os pagtapud-na mga iya, iya i irirugon kina'ya para akasakop i a'a si nagpanhadi'an-na si Diyos. ^l 18:20 Parti si pagbisyo si pagdangallahan, kulawin si hawud-na si pahina 215. ^m 18:20 Exo 20:12-16; Deut 5:16-20

akapinugad, “Makuri gayod nga akasakop i mga mayaman a'a si nagpanhadi'an-na si Diyos. ²⁵Mas makuri payto kuntra si pag'agi-na si adda kamel si tanugan-na si dagom!”

²⁶Agpamatilaw i mga magpakabati' sinan, “Kon sugad, say i masalbar?”

²⁷Anaruman may si Jesus, “Sahimu-na si Diyos i impusibli nga sahimu-na si a'a.”

²⁸Mangno amahalling si Pedro, “Tara', kay ag'ambanan kami' i dimu'an tawa' kami' pagsunod si ka'aw!”

²⁹“Tama', ungod nan,” lingun-na may si Jesus. “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say i pa'amban si ruma'-na, si alla-na, si mga kadingsirarihan-na, si mga mahanak-na o si mga dadi'-na para agsara i paghadi'-na si Diyos, ³⁰iya i tikarawat anmas pa kalabbat sito si ina'anto panahon ngan si titakka, aka'angkon pa liwat iya si kinabuhi' nga gana' katapusan-na.”

Agtigu-na Gihapon si Jesus i Kamatayun-na

Mateo 20:17-19; Markos 10:32-34

³¹Agpamabulag-na si Jesus i Dusi ngan agpaminugad-nay to, “Pasagka kita kam pan Jerusalem ngan ari turumanon i dimu'an nagsurat-na siray si mga paragsumat mahi'unong si Pinili' A'a. ³²Papa'intrigahon iya si mga ma'in Hebro. Ralangkagan-na iya sito mga a'a, saramyangan, rurukda'an, ralapduson ngan si katapus-tapusan maratayon ³³pero abanhaw si katallo allaw.”

³⁴Gana' mga sasabutan-na sito si mga inadalan ngan ga'i mga iya katu'anan si karuyag sidngun-na si nagparapahalling-na si Jesus kay laparap pa si mga iya i kahulugan-na.

Akakulaw i Buta Magparapalimos

Mateo 20:29-34; Markos 10:46-52

³⁵Si pagdadara'un-na si Jesus si syudad Jerico, aniya' buta lalla magparatingkulo' ngan agparapalimos si bihing-na si tinampo.

³⁶Si pakabati'-na nga aniya' kalabbatan tilabay, agpatilaw iya si magpakadahulu'an kon ay i mahinabo'. ³⁷Anaruman may mga iya, “Tilabay si Jesus taga Nasaret.”

³⁸Mangno aman'o iya, “Jesus nga Dadi'-na si David, kalu'uyin ako!”

³⁹Nagsimol iya si mga magpandahulo nga ga'i agpararibok. Pero agkukusog dina i pagparaban'u-na, “Dadi'-na si David, kalu'uyin ako!”

⁴⁰Pahuway si Jesus ngan anlihog pagsagubay si lalla pada'iray si iya. Si pakatapit-na na sito, amatilaw si Jesus, ⁴¹“Ay i saruyagan-mo nga sahimu-ko si ka'aw?”

Anaruman may iya, “Paragdalom, i karuyag-ko kunta' nga akakulaw ako gihapon.”

⁴²Aminugad may si Jesus, “Akakulaw na kaw. I pagtutu'u-mo, iya i makapahalap si ka'aw.” ⁴³Akakulaw dayon iya. Amaya' iya si Jesus ngan agparadayaw-na i Diyos. Si pakakulaw-na sinan si dimu'an mga a'a, agparapandayaw liwat mga iya.

I Paragsukot Buhis Nag'arunan Saqueo

19 ¹Si panakka-na kas Jesus si kuta' magpalibot si syudad Jerico, pasallod mga iya ngan durudiritso hamok i mga langngan-na. ²Aniya' addangan lalla ari nag'arunan Saqueo nga puno' si mga paragsukot buhis ngan mayaman. ³Agtalinguha iya pag'ikukulaw kon say si Jesus, pero tungod kay mapundok iya, ga'i iya akakulaw tungod kay naggurubukan si Jesus. ⁴Sanglit palahi iya pan dahulu'an ngan amanahik si kayo sikamuro basi' akakulaw iya kay ari ti'agi si Jesus.

⁵Panyungud-na si Jesus ari, anhangad iya ngan agpinugad-na, “Saqueo, parusdusa anan. Kinahanglan ari ako gayod agdayon si ruma'-mo ina'anto.” ⁶Ag'usa iya pero ginarapan gihapon parusdos ngan bali i kalipayan-na si pagpara'istimar-na si Jesus.

⁷Agpakakulaw sinan i dimu'an mga a'a ngan agtikang pagpanngurub-ngurob, “Awiray iya ag'istimar-na si adda makasasala.”ⁿ

⁸Si pagkakanan anunggo si Saqueo ngan agpinugad-na i Paragdalom, “Sinyor, aniya' kunta' papasumatun-ko si ka'am. Pumwan-ko i katunga'-na si mga inanna'-ko si mga anggana'. Bisan ay sadaya'-ko si igkasi a'a-ko, bayaran-ko i kantidad ampat dubli.”

⁹Mangno amahalling si Jesus atubang si iya, “Sa'istimar-na sito panimalay i magsalbar si mga iya mismo ina'anto allaw, kay klarado tungod si pagtutu'u-na nga addangan liwat to iya si ka'ampu-ampuhan-na si Abraham. ¹⁰I tuyu'-na si Pinili' A'a pagpada'ito, iya i pag'anda' pati' pagsalbar si mga magkararungay.”

I Isturya Hi'unong si Awatong Tinapuran

Mateo 25:14-30

¹¹Gasi-na si mga a'a nga titikang na i paghadi'-na si Diyos kay agtatapit na mga iya si Jerusalem. Sanglit si pagparapakali-na mga iya, agtambahan-na si Jesus adda pa isturya nga agtukoy si kamatu'uran.

¹²Amahalling iya, “Aniya' dungganan a'a nga tibiyahi si matala nasyon basi' agpatu'in pagkahadi' ngan tibwilta iya gihapon. ¹³Sanglit agban'o iya awatong si mga tinapuran-na ngan agpa'intrigahan-na sa'aradda bulawan kwarta diplata nag'arunan mina.^o Agtugon iya, ‘Panigusyuhu-bi to kwarta tubtob si pagbwilta-ko.’

ⁿ **19:7** Parti si *mga makasasala'*, kulawin si hawud-na si pahina 169. ^o **19:13** I balur-na si *mina* akapariho si tallo bulan swildo.

14 “Pero agpanguntra dina si iya i mga ginsakupan-na ngan aniya' nagpanlihug-na paglanat ngan pagtuli si mga riklamu-na, ‘Ga'i kami' aruyag nga iyay ray a'a i hadi' kami.’

15 “Pero bisan pa, nagpahadi' gihapon iya. Si pagbalik-na, agpatawag-na i mga tinapuran nagpamuwanan-na kwarta, basi' sakatu'anan-na kon pira i ganansya-na mga iya.

16 “Anakka i primiro ngan aminugad, ‘Sinyor, agtubo' i mina-mo ngan ahimo awatong.’

17 “Anaruman i amo, ‘Mahalap i nagbuhat-mo. Ka'angayan kaw tinapuran. Tungod kay akatapuran kaw si diki'it nag'antanan, tu'inan-ta kaw pagpuno' si awatong syudad.’

18 “Anakka i kaduwangan ngan aminugad, ‘Sinyor, agtubo' i mina-mo ngan ahimo lima.’

19 “Anaruman may i amu-na, ‘Ka'aw i tipuno' si lima syudad.’

20 “Agda'inan liwat i ditangnga' tubtob anakka i tinapuran nga agpinugad, ‘Sinyor, atiya' i mina-mo. Agputus-koy to dugnit ngan aghimus-ko. 21 Atalaw ako si ka'aw kay bali kaw ka'istrikto. Agparaprubitso kaw si ma'in hinimus-mo ngan agparapa'ani si ma'in pinatanuman-mo.’

22 “Anaruman gihapon i amo, ‘Gamit-ko i kalugaringun-mo mga allingon paghusgar si ka'aw. Bali kaw ra'at tinapuran! Kon da'inan sinan i pagkakilala-mo nga bali ako ka'istrikto ngan agparaprubitso si ma'in hinimus-ko ngan agparapa'ani si ma'in pinatanuman-ko, 23 kon sugad, kapa'i may kay ga'i agpadipusitu-mo si bangko i kwarta-ko basi' kunta' si pagbalik-ko, sakubra-koy nan nga aniya' na dina tubu'-na.’

24 “Mangno agpinugad-na i magpanunggo ari, ‘Bawi'u-bi minay nan si iya ngan pumwanu-bi si addangan to nga aniya' awatung-na mina.’

25 “Aniya' maminugad, ‘Sinyor, ay kay si iya? Awatong na tawa'-nay nan!’

26 “Anaruman iya, ‘Sumatan-ta kam nga bisan say i aniya', iya i binuwanan pa; pero bisan say i gana', hasta pa i diki'it tawa'-na, inala' pa tikang si iya. 27 Pero bawahu-bi pada'ito i mga magpanguntra si ako siray nga ga'i ag'ako' si pagkahadi'-ko. Matayu-bi mga iya ato atubang si ako.’ ”

Pasallod si Jesus si Jerusalem

Mateo 21:1-9; Markos 11:1-10; Juan 12:12-15

28 Kahuman-na si Jesus pagpahalling sinan, agpadayon mga iya pagbaktas ngan agdahulo iya pasagka pan Jerusalem. 29 Aniya' mga baryo nag'arunan Betpahe pati' Betania nga aka'anna' si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan. Si pagdadara'un-na mga iya sito mga baryo, agpadahulo si Jesus duwangan si mga inadalan-na ngan agpanmandu'an-na mga iya sito: 30 “Pada'iraya kam si dahulu'an-tay ro kam baryo. Si panakka-bi aro, aniya'

sa'anda'an-bi nagpa'ingkot putro asno nga ga'i pa gayod akakabayuhan. Bak'aru-bi ngan guyuru-bi pada'ito. ³¹Kon aniya' si ka'am mamatilaw, 'Ay kay agbak'ad-bi nan?' sumati-bi na hamok nga, 'Agkinahanglan-nay to si Paragdalom.'

³²Pamalangan i nagpanlihog pagdahulo ngan sa'anda'an-na mga iya i asno sigon si nagsumat si mga iya. ³³Si pamak'ad-na mga iya, amatilaw i mga tagtawa', 'Ay kay agbak'ad-bi nan?'

³⁴Anaruman mga iya, "Agkinahanglan-nay to si Paragdalom."

³⁵Agguyud-nay to mga iya pada'iray si Jesus ngan agpamakamadiru-na i mga pammakurumbut-na ngan agpasakrang-na mga iya si Jesus. ³⁶Si pagkabayu-na na, agpamuklad-na si mga a'a i mga pammakurumbut-na ari si tinampo.

³⁷Agdadara'on na kas Jesus si pagdadalugdugan-na si tinampo man Bukid-na si Ka'ulibuhan. Mangno, agtikang pagkalipay i dimu'an mga inadalan. Makusog i mga busis-na pagdayaw si Diyos tungod si dimu'an mga makagagahom binuhatan nga sakulawan-na mga iya:

³⁸Malipayon gayod i Hadi' nga pada'ito pina'agi si gahum-na si Paragdalom.^P

Aniya' kamurayaw ari si langit ngan maka'angayan gayod i kina'iyana si Gilalabawi!

³⁹Aniya' si mga Parisiyo nga huwang si kalabbanan ari i maminugad si Jesus, "Ma'istro, simulon mga inadalan-moy nan!"

⁴⁰Anaruman iya, "Sumatan-ta kam, kon ga'i mga iya agpanibu'-sibo', agpangasod may i mga bato."

⁴¹Si pagra'un-da'un-na si Jesus si Jerusalem, anuro' i luha'-na si pakapantaw-na si syudad tungod si ura-ura kalu'uy-na. ⁴²Agpahalling iya, "Ka'am mga taga Jerusalem, kon katu'anana kam hamok ina'anto mga allaw kon ay kunta' i makapamurayaw si ka'am pero palihis na i uras kay agpakangbuta kam hamok. ⁴³Titakka i panahon nga nagpalibutan i syudad-bi si mga kuntra-bi. Tampungan-na mga iya i mga pangngagihan-bi ngan panulung-na kam. ⁴⁴Paratagun-na mga iya i dimu'an nagtindug-bi ngan manhumpilad kam hasta i mga dadi'-bi nga awinan sallod si kuta'-bi. Gana' binilin-na mga iya bato bisan namay hamok adda si mga nagpanungtungan-nay nan. Buruhaton to dimu'an kay ga'i kam manginano ngan pada'itu-na si Diyus-bi pagtalwas si ka'am."

Ag'isugan-na si Jesus i Magparapanginanda' Kwarta ari si Templo

Mateo 21:12-16; Markos 11:15-18; Juan 2:13-16

⁴⁵Pasallod si Jesus si hawan-na si templo ngan diritso agtikang pagpanabrog si mga magparapamaligya' ari. ⁴⁶Agpaminugad-na mga iya, "Aka'anna' na siray pa si Kasuratan nga agpinugad i Diyos, 'Pammangady'an i ruma'-ko,'^q kundi' aghimu-bi to dina 'pangngingistaran-na si mga tulisan.'"^r

⁴⁷Mangno allaw-allaw na iya agparaturo' ari si templo. Ag'aradda i mga puno' paraghalad huwang si mga paragturo' bala'od pati' si mga punu'-na

si mga a'a pagmamatay kunta' si iya, ⁴⁸pero ga'i mga iya aka'anda' pa'agi kay agtuninong gayod i dimu'an mga a'a si mga allingun-na.

Nagpatilawan Kon Say Maglihog si Jesus

Mateo 21:23-27; Markos 11:27-33

20 ¹Agpadayon si Jesus si pagparaturu'-na si mga a'a ari si mga hawan-na si templo, ngan i mahalap sumat i nagparawalina. Adda sinan mga allaw, pamadugok si iya i mga puno' paraghalad pati' i mga paragturo' bala'od huwang i mga mata'o kamabu'utan ngan agpamatilaw, ²“Sumatin kami, singnga kaw agsarit si mga nagparabuhatmo? Say i magtugot si ka'aw sinan?”

³Anaruman dina si Jesus, “Patilawan-ta may kam liwat. Sumati-bi daw ako, ⁴say i magtugot pagbunyag si Juan, Diyos o a'a?”

⁵Agpandiriskusyon dahulo mga iya, “Tara', ay sito i pinasumat-ta kam? Kon anaruman kita kam, 'I Diyos,' sigurado amatilaw nan iya, 'Kon sugad, kapa'i may kay ga'i kam agtutu'o si mga allingun-na si Juan?’

⁶Pero kon anaruman may liwat kita kam, 'I a'a,' aniya' kadilikaduhan-ta kam kay sigurado nga tinalutugan kita kam si mga a'a kay i mga pagtu'-na gayod nga paragsumat-na si Diyos si Juan.” ⁷Sanglit anaruman dina mga iya, “Ga'i kami' akatu'anang kon say magtugot si iya.”

⁸Anaruman gihapon si Jesus, “Kon sugad, ga'i may liwat ako anumat si ka'am kon say i magtugot si ako nga sabuhat-koy to.”

I Isturya Hi'unong si mga Mangngataman si Ubasan

Mateo 21:33-46; Markos 12:1-12

⁹Agpadayon si Jesus pagpahalling si mga a'a sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Aniya' lalla magtanom ubasan. Agpa'ataman-nay to si mga mangngataman ngan pataliwan iya. Maliyat iya ag'istar si la'in lugar.

¹⁰Ngan panakka-na si tigpangku'on si ubas, agpabawa iya addangan rilihugon pada'iray si mga mangngataman-na basi' pumwan-na mga iya i kapartihan-na si mga pinangku'-na. Pero agpuniti-na dina mga iya i rilihugon, ngan agpabalik-na mga iya nga gana' gayod sabawa-na.

¹¹Agpabawa gihapon i tagtawa' addangan rilihugon pero nagparapuniti to liwat. Nagparapakamalu'an to ngan agpabalik nga gana' sabawa-na.

¹²Agpabawa-na pa liwat i katallungan rilihugon. Agsamad-nay to mga iya ngan agpasurhub-na si gawas-na si ubasan.

¹³“Mangno akapinugad i tagtawa' si kalugaringun-na, 'Ay daw i binuhat-ko? Pabawa-ko dadi'-koy to lalla nga hinigugma'-ko. Tingali rispitaran-nay to mga iya.’

¹⁴“Pero si pakakulaw-na si mga mangngataman si dadi', agsarabut-sabot mga iya, 'Awira' i iridiro. Matay-ta kam iya basi' kita kam i makabawa si kayamanan-na.’ ¹⁵Sanglit agdagnas-nay to mga iya pagawas si ubasan ngan agmatay-na.”

Amatilaw si Jesus pagpaklaro si isturya-na, “Kon sugad, ay may i binuhat-na si tagtawa' si ubasan kuntra si mga iya?” ¹⁶Iya mismo manaruman si pagpinugad, “Yayto i binuhat-na: Pada'iray iya ngan matay-na i mga mangngataman. Katapos, pa'intriga-na si la'in i ubasan-na.”

Si pakapakali-na sinan si mga a'a, agpaminugad mga iya, “Ga'i nan kunta' ahinabo'!”

¹⁷Agpapuntuk-na si Jesus i pangulawan-na si mga iya ngan aminugad, “Kon ma'in nan iya i karuyag-bi mahinabo', ay may i pagkasabut-bi si nagsurat siray si Kasuratan? Kon ma'in i nagpabawa-na dadi', say may bali' i nagpinugad bato nga maka'anna' ari?”

I bato nga nagdiri'-na si mga panday

iya lugod dina i makapasarig si dimu'an.^s

¹⁸Bisan say i makapangkol sinan bato, sigurado nga akadusmog iya ngan gana' na pulus-na si kinabuhi'-na. Pwira sinan, titakka liwat i uras nga alaho' nan bato ngan i maka'untugan ga'i na gayod nag'arim-ariman.”

¹⁹Akatu'anan i mga paragturo' bala'od pati' mga puno' paraghalad nga mga iya i nagpatama'an sito isturya. Sanglit ag'anda' dayon mga iya pa'agi pagdakop si Jesus pero ga'i to mga sahimu-na kay atalaw mga iya si mga a'a.

I Pagbayad Buhis si Emperador si Roma

Mateo 22:15-22; Markos 12:13-17

²⁰Agparatigamanan-na mga iya pahalap si Jesus sanglit agpanlihog mga iya ispiya nga agpamakunu-kuno nga mga tangkod a'a. Agla'om mga iya nga mga sadakup-na si Jesus kon anala' si pagpahalling-na, basi' sapa'intriga-nay to mga iya si pudir-na si gubirnadador. ²¹Agpamatilaw i mga ispiya si Jesus, “Ma'istro, katu'anan kami' nga pirmi tama' i mga pinahallingan-mo pati' pagturu'-mo. Gana' pina'urug-mo si bisan say kundi' agturo' kaw hamok i pa'agi pagtapit si Diyos nga ag'alagad si kamatu'uran. ²²Sumatin ngani' kami', tama' ba' para si kita kam i pagbayad buhis si Emperador si Roma o ma'in?”

²³Kundi' sayod si Jesus si mga kalistuhan-na, sanglit aminugad iya, ²⁴“Pakulawu-bi daw ako adda dinari' diplata.” Mangno amatilaw iya, “Say nan tawa' bayhon pati' aron maka'anna' nan anan?”

²⁵Anaruman mga iya, “Tawa'-na si Emperador.”

Sanglit amahalling may si Jesus, “Kon sugad, bayari-bi i Emperador si mga hinimo nga irog si iya kay tawa'-nay nan ngan bayari-bi may i Diyos si mga hinimo nga irog may liwat si iya kay tawa'-nay nan.”

^s 20:17 Salmo 118:22   ^t 20:24 Parti si *dinari*, kulawin si hawud-na si pahina 178.

²⁶ Ga'i mga iya sadakup-na si Jesus si mga allingun-na ari si publiko, ngan ga'i liwat mga iya agpakasibo' kay bali i pag'usa-na mga iya si saruman-na si Jesus.

Agpatilaw i mga Sadusiyo Mahi'unong si Pagkabanhaw

Mateo 22:23-33; Markos 12:18-27

²⁷ Aniya' pamadugok si Jesus mga Sadusiyo basi' agpakapatilaw. I mga Sadusiyo, iya i magparapanumat nga ga'i na abanhaw i mga a'a si damuri allaw. ²⁸ Aminugad mga iya, “Ma'istro, aniya' mando' nagsurat-na si Moises para si kita kam nga kinahanglan pakasalan-na si sirari i bayaw-na kon amatay i siyaka-na nga gana' pa dadi'-na, basi' akadadi' mga iya nga akwinta bilang dadi'-na si siyaka-na. ²⁹ Aniya' siray pitungan lalla magdingsirarihan. Inallahan i siyaka, pero amatay iya nga gana' pa dadi'-na. ³⁰ Mangno, agpakasalan-na si kaduwangan ³¹ ngan da'inan may liwat si katallungan hasta nga agbuhat-nay nan si mga magkabirilin pa mga sirari. Agpakasalan-nay ray danda mga iya pitungan ngan agkamaratay mga iya nga ga'i agpakadadi'. ³² Si katapus-tapusan, amatay liwat i danda. ³³ Tara', si pagkabanhaw, say may i tag'alla si danda, kay sapakasalan-na iya si pitungan?”

³⁴ Anaruman si Jesus, “Agpamakasal i mga a'a ina'anto panahon. ³⁵ Pero la'in i kamutangan si mga a'a nga angay papasakupon si titakka panahon, si uras nga abanhaw mga iya, kay gana' na uru'allahay ari. ³⁶ Ga'i na mga iya agkamaratay kay akapariho na mga iya si mga anghel. Mga dadi'-na na mga iya si Diyos ngan agdiringsirarihan tungod si kabanhaw-na mga iya. ³⁷ Pero mahi'unong si mga duda-bi kon aniya' ba' mabanhaw, agpamatu'uran-na nayto si Moises si nagsurat-na mahi'unong si hinabo' siray si magpakayat tanaman kon singnga ag'arunan-na i Paragdalom 'I Diyos nagtutu'u-na kas Abraham, Isaac pati' si Jacob hasta pa ina'anto.”^u ³⁸ Kon sugad, pariho si kamutangan-na mga iya, ma'in minatay i magpadayon pagtutu'o kundi' allom dina, ngan tungod sinan, akasayuran kita nga agpadayon pa i kinabuhi'-na si dimu'an nga mamatay na.”

³⁹ Aniya' mga paragturo' bala'od ari i manaruman dina, “Ma'istro, mahalap i saruman-mo!” ⁴⁰ Gana' na ni addangan mamuso' pagpatilaw si iya.

Agpaklaro si Jesus Kon Say i Tinu'inan Mannanalwas

Mateo 22:41-23:7; Markos 12:35-40; Buhat 2:34-35; Hebro 1:13

⁴¹ Mangno amatilaw si Jesus si mga iya, “Pinapa'i akapinugad i mga paragturo' bala'od nga gi'uru'ampuhi-na hamok si David i Tinu'inan Mannanalwas? ⁴² Mismo si David agpakatu'an ari si Libro si mga Salmo: Agpinugad i Paragdalom Diyos pada'iray si Paragdalum-ko,

^u 20:37 Exo 3:6

'Aningkulu'a ato si kawanan-ko,

⁴³ tubtob nga sapama'ubus-ko i mga kuntra-mo pa
nga day pannungtungan-mo."

⁴⁴ Kon sugad, 'Paragdalom' i pagban'u-na si David si gi'uru'ampuhi-na. Sanglit pinapa'i kam akapinugad nga gi'uru'ampuhi-na hamok si David i Tinu'inan Mannanalwas?"

⁴⁵ Si pagparapakali-na si mga a'a, agpinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, ⁴⁶ "Agmatuha kam si mga paragturo' bala'od kay agkararuyag mga iya paglalangngan nga mga dikalsa pagpadadayaw ngan agkararuyag liwat si mga talahuron pangumusta-na si mga a'a ari si mirkado. Iyay nan i mga magparapamili' si mga printi panningkulu'an si mga sinaguga pati' si mga pwistoy nan nga akabuwun unra si mga kumbitihan. ⁴⁷ Mga iya i magparapandaya' si mga balo danda pag'ala' si mga inanna'-na, ngan katapos agparapangadyi' to mga a'a maliyat para hamok si pangulawan-na si la'in. Sanglit tungod sinan, mas mara'at i kastigo si mga iya kuntra si ditangnga'."

I Nagpahalad-na si Balo

Markos 12:41-44

21 ¹ Si panili'-na si Jesus, sakulawan-na i pagparalahu'-na si mga mayaman si mga panhahalad-na ari si kahon pangnganna'an kwarta si templo. ² Mangno aniya' pubri balo danda manlaho' duwa hamok tumbaga diplata. ³ Aminugad si Jesus, "Sumatan-ta kam si kamatu'uran, mas urog i naglahu'-na si pubri nan balo kuntra si tawa'-na mga iya dimu'an. ⁴ Kay i nagpadunar-na mga iya, subra hamok si mga kayamanan-na; pero yaynan balo bisan kon anggana' iya, aglahu'-na i dimu'an pankunsumu-na."

I mga Pangngilalahan si Pagtakka-na si Katapusan Panahon

Mateo 10:17-22; 24:1-25; Markos 13:1-23

⁵ Aniya' magparapamahalling mahi'unong si templo nga mahalap i pagkadikurasyon sito si mga kinurtihan bato pati' si mga ka'angayan inanna' nagpamahalad si Diyos. Pero aminugad si Jesus, ⁶ "Titakka i allow nga gana' sinan mabilin si mga sakulawan-bi nan bato si nagpanungtungan-na. Tirimpagon nan dimu'an."

⁷ Agpamatilaw mga iya, "Ma'istro, sumatin daw kami' kon sumiran nan ahinabo'. Ay i pangngilalahan nga matapit na i uras?"

⁸ Anaruman si Jesus, "Agbantaya kam, ngan dakam agpatugot nga akadaya'an kam si bisan say, kay malabbat i tipada'ito nga aggamit si arun-ko si pagpinugad, 'Ako i Tinu'inan Mannanalwas,' ngan agpanumat liwat, 'Matapit na

i uras.' Dakam anunod si mga iya. ⁹Dakam atalaw si pakapamati'-bi nga aniya' mga girra pati' magpangato si gubyirno. Kinahanglan ahinabo' dahulo i mga da'ito sito pero ga'i dayon anakka i pagtapos si panahon."

¹⁰Mangno agpadayon si Jesus pagsumat si mga iya, "Agparapanggirra i mga nasyon ngan sigi panhiriran i mga ginhadi'an. ¹¹Aniya' mga makusog gayod linog, mga gutom pati' pisti si pala'in-la'in lugar ngan ari may si langit aniya' mga makangingirhat hinabo' pati' mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan.

¹²"Pero antis nan ahinabo', darakupun-na kam si mga a'a ngan papasakitana kam tungod si pagtu'u-bi. Barawahun-na kam mga iya si mga sinaguga pati' si mga prisuhan ngan papa'atubangun-na kam si mga hadi' pati' mga gubernador tungod si ako. ¹³Tungod sinan, akatistigos kam si mga iya si ungod mahinabo'. ¹⁴Pero pasarigu-bi i mga inisipan-bi ina'anto nga ga'i kam abaraka kon pinapa'i pagdipinsa si mga kalugaringun-bi antis sinan allaw ¹⁵kay pumwan-ko si ka'am i kadunong si pagpahalling basi' gana' na gayod pa'agi-na si mga ka'asuntu-bi pagpakidiskusyon si ka'am. ¹⁶Bisan ngani' i mga mahanak-bi, mga kadingisirarihan-bi, mga paryinti-bi pati' i mga kumpaniya-bi titraydor si ka'am. Aniya' si ka'am nagpanmatay-na mga iya. ¹⁷Aghumot si ka'am i dimu'an mga a'a tungod si ako. ¹⁸Pero akatapod kam nga kumplito i katalwasan-bi nga gana' ni adda marungay si mga barahibu-bi. ¹⁹Pina'agi si pag'ilub-bi sa'angkun-bi i ungod kinabuhi'.

²⁰"Pero si pakakulaw-bi nga nagpalibutan na i Jerusalem si mga sundalo, katu'an kam nga matapit na i pakabungkag-na. ²¹Kinahanglan agrarabunos pan tagudtod i mga magpangistar ari si Judea. I mga sari'i si sallud-na si syudad kinahanglan pamagawas ngan i mga sari'i si uma, ga'i na pamadulhog. ²²Iyay nan i panahon si kastigo pagtuman si dimu'an nagpansurat siray. ²³Ka'asi' gayod sinan mga allaw i mga burod pati' i mga nana nga aniya' nagpasusu-na! Bali gayod i kakurihan sito lugar ngan bali i pagkakastigo sito mga a'a. ²⁴Maratayon mga iya si ispada o ma'in ngani' barawahon mga iya bilang priso si dimu'an mga nasyon. Padayon agturutum'ak i mga ma'in Hebro si Jerusalem hasta nga ga'i akumplito i katuyuan-na si Diyos hi'unong si mga iya.

I Pagpada'itu-na Gihapon si Pinili' A'a

Mateo 24:26-35; Markos 13:24-31

²⁵"Aniya' mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nga kinakulawan si allaw, si bulan pati' si mga bitu'on. Ato si kalibutan, agsakit i mga nasyon ngan agkabururong tungod si hinagashas-na pati' binuk'ay-na si mamahaya alon. ²⁶Agkadirismayo i mga a'a pag'antahak kon ay i manakka si kalibutan kay agpamalisa i dimu'an gamhanan ari si mga ararupan-na. ²⁷Sinan uras, sakulawan-na si mga a'a i Pinili' A'a ari si panganod. Agdadara'on iya panno' si gahom ngan nagpalibutan si maka'angayan gayod danta'. ²⁸Si pagtikang-na sito mga hinabo', anungguha kam ngan anhangara kay agtatapit na i katalwasan-bi."

²⁹Agsumatan-na liwat mga iya sito isturya nga agtukoy si kamatu'uran: “Kulawi-bi daw i kayo igos o bisan ay kayuha. ³⁰Kon aniya' na sito buraksa'-na, akatu'anan kam nga ma'in na pira i tigpangku'on bisan kon ga'i kam nagsumatan. ³¹Pariho sinan, si pakakulaw-bi nga ahinabo' nan dimu'an, akatu'anan kam nga matapit na gayod i paghadi'-na si Diyos.

³²“Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ahinabo' nan dimu'an antis ahuman i kapanahunan-na si mga a'ay to ina'anto.” ³³Aniya' titakka katapusan-na si kalangitan pati' si kalibutan, pero gana' gayod katapusan-na si mga allingun-ko hasta si kahastahan.

³⁴“Agmatuha kam basi' ga'i abaraw i mga inisipan-bi si pagpaka'allom tungod si kabaraka o ma'in ngani' pag'atindir si pala'in-la'in kalipayan hasta nga agkaralango kam. Tungod si kabaraw-bi, agpakahintakan kam kon anakay nan allaw pariho si pagbugkas-na si padlong si uras nga ga'i kam anggasi. ³⁵Sigurado nga gana' makalibri si dimu'an magpangistar ato si bug'os kalibutan. ³⁶Lugod, agbantaya kam pirmi huwang i pagpangadyi' nga aniya' kusug-bi paglahos si dimu'an titakkay ro hinabo' ngan basi' akatunggo kam atubang si Pinili' Aa.”

³⁷Allaw-allaw apparaturo' si Jesus si templo ngan sangum-sangom iya pagawas basi' amaturi ari si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan.

³⁸Nalung-nalung pa, pada'iray na si templo i mga a'a pagpakali si iya.

I Pag'abuyun-na si Judas Pagtraydor si Jesus

Mateo 26:2-5; Markos 14:1-2,10-11

22 ¹Agtatapat na i Pyista si Tinapay nga Gana' Pammatubu'-na nga nag'arunan liwat Pyista si Paglabay. ²Agkataralaw i mga puno' paraghalad pati' i mga paragturo' bala'od si mga a'a sanglit agparapanganda' mga iya pa'agi nga sapatatay-na mga iya si Jesus nga gana' makatu'an-tu'anan. ³Siray uras akatumanan na si Satanas pagdalom si Judas Iscariote, nga addangan si Dusi. ⁴Agpada'iray-na si Judas i mga puno' paraghalad pati' i mga puno' si mga bantay si templo. Makikunsaboy to si mga iya kon pa'i-na agraydor si Jesus. ⁵Agkaralipay i mga puno' ngan ag'aradda mga iya pagsuhol kwarta si Judas si pagtangdu'-na. ⁶Sanglit angabuyon iya ngan agtikang pag'anda' si tama' uras nga sapa'intriga-na si Jesus si mga iya kon ma'in ma'a'a.

I Katapusan Panihapon

Mateo 20:25-28; 26:17-29,33-35

Markos 10:42-45; 14:12-25,29-31; Juan 13:21-30,37-38; 1Cor 11:23-25

⁷Mangno anakka i nagtala'an allaw sallod si Pyista si Tinapay nga Gana' Pammatubu'-na pagbuno' si mga papahaloron nati pa karniro para

^w 21:32 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *antis atibos i mga Hebro.*

si pakan pagpa'intom si Paglabay. ⁸Sanglit agtugunan-na si Jesus si Pedro pati' si Juan, "Padulhuga kam ari ngan timahu-bi i karakanun-ta kam para si pakan."

⁹Agpamatilaw mga iya, "Singnga may karuyag-mo nga agtima kami?"

¹⁰Anaruman si Jesus, "Si pasallud-bi si syudad, aniya' sakulawan-bi aro lalla nga agsuknong adda biso' buwahi'. Amungyura kam si iya si ruma' nagpanahikan-na, ¹¹ngan sumati-bi i tagruma', 'Agpatilaw i Ma'istro si ka'aw kon singnga i kwarto pammanganan-na basi' akapamangan iya huwang si mga inadalan-na pagpa'intom si Paglabay.' ¹²Mangno, pakulaw-na kam adda mahaya kwarto ari si dyata' nga hamis na i dimu'an. Timahi-bi ari."

¹³Pa'amban mga iya ngan sa'anda'an-na i dimu'an nagsumat-na si Jesus. Mangno agtima mga iya para si pakan.

¹⁴Ngan panakka-na si uras, agtarangka' kas Jesus pati' i mga apostul-na. ¹⁵Agpinugad-na mga iya, "Agtalinguha gayod ako nga agkatarangka' kita kam pagpa'intom si Paglabay ina'anto myintras ako agsakit, ¹⁶kay sumatan-ta kam, ga'i na ako angutro agkakan sito tubtob atuman i katuyuan-na sito pakan ari si ginhadi'an-na si Diyos."

¹⁷Katapos, angaddo' iya kupa ngan agpasalamat si Diyos dungan si pagpinugad, "Karawatu-bi to ngan agpa'uru'arambitaya kam, ¹⁸kay sumatan-ta kam, tikang ina'anto ga'i na ako anginom si bino tubtob anakka i paghadi'-na si Diyos."

¹⁹Mangno angaddo' iya adda bug'os pan ngan agpasalamat si Diyos. Agturutabbi'-nay to ngan agpumwan-na si mga iya dungan si pagpinugad, "Iyay to i puhu'-ko nga nagpatubyan para si ka'am. Irugu-bi to buhat basi' pirmi ako sa'intuman-bi."

²⁰Kahuman si panihapon, ag'addu'-na utro i kupa ngan pariho gihapon i nagbuhat-na. Aminugad iya, "Iyay to kupa i kasarigan si baha'o pa'agina si Diyos pagtapit si iya ngan ahimoy to pina'agi si laha'-ko nga pa'awas para si ka'am. ²¹Pero i titraydor si ako, atiya' agtangka' sito lamisa.

²²Maratayon i Pinili' A'a sigon si dati planu-na si Diyos, pero papabidu'on gayod i titraydor si iya." ²³Mangno agsipuruparatilaway mga iya kon say si mga iya i makabuhat sito.

²⁴Katapos, agparasusuhay mga iya kon say i bantugan si mga iya. ²⁵Agwaydong si mga iya si Jesus, "Agpanggamit pinirit pagdalom i mga hadi'-na si mga nasyon ngan i mga aniya' gahum-na aglugaring pagpangaron 'Paragbuhat Mahalap' si mga kalugaringun-na. ²⁶Pero ma'in da'inan sinan i pa'agi-bi pagdalom si kapararihu-bi. Lugod, kon say si ka'am i pinakabantugan, kunta' aglugaring iya nga magin gisirarihi ngan i magpuno' may kinahanglan agpakangrilihugon. ²⁷Kay singnga si duway to i labaw, i nagtuluran o i magtulod? Ma'in ba' i nagtuluran? Pero si paghuwang-ko si ka'am, agpakangrilihugon ako dina. ²⁸Ka'am

i mag'unong si mga kakurihan-ko. ²⁹Sanglit papatu'inun-ko si ka'am i gahom pagpamuno' pariho si nagpatu'in-na na si Tatay-ko si ako, ³⁰basi' agkatarangka' kam si lamisa-ko ari si ginhadian-ko ngan basi' nagpamatingkulo' kam si mga truno si uras nga husgaran-bi i dusi pamilya si mga a'a-na si Israel.

³¹“Simon, amati'a Simon. Tugot na si Satanas pagpurbar kon ungod i mga pagtutu'u-bi ngan pina'agi sito abulag i tangkod pati' i ma'in nga day nag'ag'ag trigo. ³²Pero ag'ampu'an-ta kaw nga ga'i arungay i pagtutu'u-mo. Si pagsarig-na gihapon si pagtutu'u-mo, pakusugon i mga pagtutu'u-na si mga kabugtu'an-mo.”

³³Aminugad may iya, “Paragdalom, andam ako pagpakihuwang si ka'aw bisan pa si kaprisuhan pati' si kamatayon.”

³⁴Anaruman may si Jesus, “Pedro, sumatan-ta kaw, antis anutturuk i manok ina'anto, agdidiwaray na kaw dina sin tallo nga ga'i ako sakilala-mo.”

³⁵Mangno amatilaw si Jesus, “Aniya' ba' pangulangan-bi ngan pagpalangngan-ko si ka'am nga gana' bawa-bawahay pitaka, bag pati' adda pa sandalyas?”

Agpanaruman mga iya, “Gana'.”

³⁶Agpinugad-na mga iya si Jesus, “Pero ina'anto, bawahu-bi kon aniya' pitaka-bi pati' bag-bi, ngan kon say i gana' ispada-na, kinahanglan baligya'an-na i pammakurumbut-na basi' akaballi iya. ³⁷Kinahanglan atuman si kinabuhi'-ko i maka'anna' si Kasuratan: ‘Trarataron iya pariho si makasasala.’^x Sumatan-ta kam nga ma'in na pira i pagtuman sito.”

³⁸Mangno agpaminugad i mga inadalan, “Paragdalom, kulawin, aniya' ato duwa ispada.”

Anaruman si Jesus, “Tama' naynan.”

I Pag'ampu'-na si Jesus ari si Bukid-na si Ka'ulibuhan

Mateo 26:36-46; Markos 14:32-42

³⁹Kahuman sinan pamatakod kas Jesus pati' i mga inadalan-na pada'iray si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan kay iya may i kabatasanan-na mga iya. ⁴⁰Si panakka-na mga iya ari agpaminugad-nay to, “Ag'ampu'a kam basi' sa'agwanta-bi i mga pagpurbar si mga pagtutu'u-bi.” ⁴¹Mangno padahulo iya si mga inadalan-na nga tu'ig hamok takka-na si balitok i katala-na. Anluhod iya ngan agpangadyi', ⁴²“Tatay-ko, kon katuyuan-mo, ala'on to kupa si kasakitan tikang si ako, pero dakaw agtumanon i katuyuan-ko hamok, kundi' i katuyuan-mo gayod.”

⁴³Katapos, aniya' anghel man langit pakulaw si iya ngan agpabaskug-na i pagtutu'u-na. ⁴⁴Mangno day mabuka i kasing-kasing-na si kasakitan.

^x 22:37 Isa 53:12

Maniguro pa gayod iya agpangadyi' ngan manarabigay i dangga-na day laha' nga sigi mattak.^y

⁴⁵Kahaman-na ag'ampo', pabwiltay to si mga iya ngan satakakan-na nga agparapamaturi na dina tungod si mga kabidu'an-na. ⁴⁶Agtilaw-na mga iya si Jesus, "Ay kay agparapamaturi kam? Banguna kam anan ngan ag'ampu'a kam basi' agpaka'agwanta kam."

I Pagdakop si Jesus

Mateo 26:47-56; Markos 14:43-50; Juan 18:3-11

⁴⁷Si pagparapahalling-na pa si Jesus, aniya' kalabbatan manakka ngan i magbaya' si mga iya, iya si Judas nga addangan si Dusi. Agduguk-na sito si Jesus basi' angurok. ⁴⁸Pero amatilaw si Jesus, "I pag'uruk-mo ba' i pa'agi-mo pagtukoy si Pinili' A'a pagtraydor si iya?"

⁴⁹Ngan pakasabut-na na si mga magpalibot si Jesus si tihinabo', amatilaw mga iya, "Paragdalom, gamit kami' ba' mga ispaday to?"

⁵⁰Ngan addangan si mga iya i manigbas dayon si rilihugun-na si gilalabawi paraghalad, ngan akapalungan i kawanan talinga-na.

⁵¹Pero agsimul-na mga iya si Jesus, "Tama' naynan!" Mangno, ag'addu'-na i talinga-na si lalla ngan agpasulit-na gihapon.

⁵²Mangno amahalling si Jesus ari si mga puno' paraghalad, si mga puno' si mga gwardya si templo pati' si mga mata'o kamabu'utan nga agpamada'iray pagdakop si iya, "Ribildi ba' ako nga kinahanglan kam gayod agbawa si mga ispada-bi pati' si mga batuta-bi?" ⁵³Balang allaw aghururuwang kita kam ari si mga hawan-na si templo ngan ga'i may ako agdakup-bi. Pero iya nayto i uras nagpatugut-na si ka'am si Diyos, i uras nga i kalu'uman i magdalom."

Agdidiwarayan-na si Pedro si Jesus

Mateo 26:69-75; Markos 14:66-72; Juan 18:16-18,25-27

⁵⁴Mangno, agpugulan-na mga iya si Jesus ngan agbawa-nay to mga iya pada'iray si ruma'-na si gilalabawi paraghalad. Amungyod si Pedro nga apartado si mga iya. ⁵⁵Si panakka-na mga iya, aniya' magpaparuktan ari si hawan nga pangngangarung-arungan ngan pahuwang si Pedro si mga magpaningkarag ari. ⁵⁶Si pagparalumpagi'-na ari, aniya' kabulig danda makakulaw si iya. Agparahiling-hiling-na iya pahalap ngan aminugad, "Huwang-nay to liwat sinan!"

⁵⁷Pero agdidiwarayan-na iya si pagpinugad, "Ni', ga'i ako angilala sinan."

⁵⁸Kata'ud-ta'uran, aniya' liwat maminugad si iya, "Addangan liwat kaw si mga kahuruwangan-na."

---

^y 22:44 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga ma'in huwang i birsikulo 43 pati' 44.

Anaruman si Pedro, “Mano, ga'i kami' aghuwang sinan.”

⁵⁹Mga un'ura i palihis, aniya' gihapon maminugad, “Sigurado ako nga huwanganay to liwat sinan, kay taga Galilea liwat iya.”

⁶⁰Anaruman si Pedro, “Ambot Mano, gana' sa'urup-urupan-ko si nagparayawit-moy nan!” Mismo si pagparapahalling-na, anutturu'ok i manok. ⁶¹Anili' i Paragdalom ngan diritso agbuslung-na si Pedro. Tungod sinan, sa'intuman-na dayon si Pedro i pinahallingan-na si Paragdalom: “Antis anutturu'ok i manok ina'anto, agdidiwaray na kaw dina sin tallo nga ga'i ako sakilala-mo.” ⁶²Mangno pagawas iya ngan ari agparadinamag makusog.

⁶³Siray uras, nagparalangkagan si Jesus ngan nagparapuniti si mga gwardya magpamantay si iya. ⁶⁴Nagtambunan i mga mata-na ngan nagparapinugad, “Tiguhon daw! Say di' i mamuniti si ka'aw?” ⁶⁵Ngan agparapamahalling pa mga iya mga pala'in-la'in pagtamay si Jesus.

Si Jesus Atubang si Pilato pati' si Gubirnadador Herodes

Mateo 26:63-66; 27:11-26; Markos 14:61-63;

15:2-15; Juan 18:19-21,29-37,39-19:16

⁶⁶Kanalungan, agtiripon i kunsihu-na si mga mata'o kamabu'utan si mga Hebro, nga aghururuwang i mga puno' paraghalad pati' i mga paragturo' bala'od. Agpa'atubang-na mga iya si Jesus ngan ⁶⁷agmandaran-na, “Sumatin ngani' kami': Ka'aw ba' i Tinu'inan Mannanalwas?”

Anaruman si Jesus, “Kon sumatan-ta kam, ga'i kam anutu'o, ⁶⁸ngan kon ako namay i mamatilaw si ka'am, ga'i kam anaruman. ⁶⁹Pero tikang si ina'anto, papatingkulu'on i Pinili' A'a si kawatan-na si Makagagahom Diyos.”

⁷⁰Agpamatilaw mga iya dimu'an, “Kon sugad, ka'aw bali' i Dadi'-na si Diyos?”

Anaruman si Jesus, “Tama' gayod i pagkapinugad-bi nga ako.”

⁷¹Mangisog dayon mga iya, “Ga'i na kita kam agkinahanglan pa mga ibidinsya! Mismo iya i magyawit si mga mara'at allingon nga sapamati'anta na kam.”

23 ¹Pamatunggo i bug'os kunsiho ngan nagbawa dayon iya atubang si Pilato. ²Agtikangan-nay to mga iya pagpasumbong si pagpinugad, “Sadiskubrihan kami' nga agparapamasamuk-na sito a'a i nasyun-ta kam. Agdiri'-na i pagbayad buhis si Emperador ngan agparapinugad nga addangan iya hadi', i Tinu'inan Mannanalwas.”

³Sanglit agtilaw-na si Pilato si Jesus, “Ka'aw ba' i hadi'-na si mga Hebro?”

Anaruman may si Jesus, “Oho', ngan ka'aw i magpaguwa' sinan.”

⁴Mangno agpinugad-na si Pilato i mga puno' paraghalad pati' i magpanggubok ari, “Gana' sa'anda'an-ko sala' sito a'a nga angay paratukan.”

⁵Pero agpamirit gayod mga iya si pagpinugad, “Iyay nan i a'a magparapasaramulyo si mga a'a si bug'os Judea pina'agi si mga turu'-na. Agtikang iya ari si Galilea ngan agparaharushus-na pada'ito.”

⁶Si pakabati'-na sinan si Pilato, amatilaw iya kon taga Galilea ba' si Jesus. ⁷Si pakakatu'an-na nga taga sunsari'i si Jesus si nagpamunu'an-na si Herodes, agpapada'iray-nay to si nag'istaran-na kay siray uras ari liwat mismo si Jerusalem si Herodes.

⁸Si pakakulaw-na si Herodes si Jesus, bali gayod i kalipay-na. Maliyat na panahon aghandom iya pag'ikukulaw tungod si mga sapatian-na mahi'unong si iya ngan agla'om iya nga aniya' mga makagagahom binuhatan sapakulaw-na si iya si Jesus. ⁹Sanglit malabbat i mga patilaw-na si Herodes pero ga'i gayod iya anaruman. ¹⁰Agparapantutunggo ari i mga puno' parahalad pati' i mga paragturo' bala'od ngan maniguroy to gayod mga iya paghimu-himo kasal'an-an kuntra si Jesus. ¹¹Mangno nagparapakamalu'an liwat iya si kas Herodes pati' si mga sundalu-na. Agparapanlangkagan-nay to mga iya ngan agbistihan-na si mabulangga'ak gayod. Pagkatapos agpabwilta-na mga iya pada'iray si Pilato. ¹²Tikang siray allaw, agkakumpuniya na kas Herodes pati' Pilato nga dati bali pagkuntrahan.

¹³Agpaman'u-na si Pilato i mga puno' parahalad, i mga la'in pa punu'an pati' i mga a'a ¹⁴ngan agpaminugad-na, “Agbawa-bi to a'a ato ngan agpaminugad kam nga agparadagka-na i mga a'a pagribildi. Ag'usisa-ko na iya atubang si ka'am ngan gana' sa'anda'an-ko sala' sito a'a nga angay paratukan sigon si mga sumbung-bi. ¹⁵Da'inan may si Herodes, gana' liwat sa'anda'an-na si iya sala', sanglit agpabwilta-na iya ato si kita kam. Mismo ka'am akakulaw nga gana' binuhatan-na nga angay paratukan kamatayon. ¹⁶Sanglit, palibri-ko iya kahuman-ko si iya agpalapnit.” ^{17z}

¹⁸Agdurungan i mga a'a agpanurakaw, “Matayon nan a'a! Palibrihon si Barabas!” ¹⁹Apriso si Barabas tungod kay iya i magtikang si saramok ari si syudad pati' akamatay.

²⁰Aruyag gayod si Pilato nga akalibri si Jesus, sanglit, makibagaw gihapon iya si mga a'a. ²¹Pero sigi hamok mga iya panurakaw, “Papaku'on iya si kudos, papaku'on iya si kudos!”

²²Si katallo bisis aminugad gihapon si Pilato si mga iya, “Apa'i may kay agda'inana kam sinan? Ay i mara'at binuhatan-na sito a'a? Gana' may sa'anda'an-ko si iya sala' nga angay paratukan kamatayon. Sanglit, palapnit-ko hamok iya ngan palibri-ko.”

²³Pero sigi hamok mga iya panurakaw nga pinapako' si kudos si Jesus, ngan abawa iya si mga tinurakaw-na. ²⁴Sanglit, akapinsar si Pilato

---

^z 23:17 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ¹⁷ Agpinugad-nay to tungod si kabatasan-na nga balang Pyista si Paglabay agpalibri iya addangan si mga priso.

pagtugot na hamok si mga karuyag-na. ²⁵Agpalibri-na si Pilato i a'a nagpapalibri-na mga iya nga mapriso tungod si saramok pati' pagmatay ngan agpa'intriga-na si Jesus basi' atuman i katuyuan-na si mga a'a.

Nagpapako' si Jesus si Kudos

Mateo 27:33-44; Markos 15:22-32; Juan 19:17-24,29

²⁶Aniya' lalla taga sunsari'i si syudad Cirene nag'arunan Simon nga padulhog siray uras. Si pagbawa-na na si mga sundalo si Jesus si pammamatayan, satupu'-na mga iya si Simon ngan agpabalyu-na mga iya i kudos pagpapalangkit si iya si damurihan-na si Jesus. ²⁷Bali na labbat i magparapamurubungyod si iya, ngan aniya' mga danda magparapandinamag. ²⁸Anili' si mga iya si Jesus ngan aminugad, "Ka'am mga danday nan nga mga taga Jerusalem, dakam ako agparapanangisi-bi, lugod panangisi-bi i mga kalugaringun-bi pati' i mga kadadi'an-bi, ²⁹kay titakka i uras nga agpaminugad kam, 'Malipayon i mga danda nga ga'i pwidi agdadi' pati' ga'i nagsusuhan!' ³⁰Sinan uras malabbat makapinugad, 'Mas mahalap kon akatimpagan kami' si mga kabubukiran,

o ma'in ngani' akatambunan si mga katagudturan!'^a

³¹I mga binuhatan-na si mga a'a si ako ina'anto, akapariho si pagpirit si mamata' kayo pagpatukon. Kon agda'ito sito mga iya ina'anto, iya pa ba kon uga na i ga'i mga pinatukun-na."

³²Aniya' liwat duwangan kriminal nagbawa-na si mga sundalo nga paratukan kamatayon. ³³Si panakka-na mga iya si tagudtod nag'arunan Takuluk-na si Minatay, agpapaku'-na mga iya si Jesus. Nagpapako' liwat i mga kriminal si mga kudos-na, i addangan ari si kawanan-na ngan i addangan may ari si kawiri-na. ³⁴Aminugad si Jesus, "Tatay-ko, pasaylupon mga iya kay ga'i agpakatu'anan si mga sabuhat-na."^b Mangno, agpararti-na mga iya i mga sul'ut-na si Jesus pina'agi si ripa.

³⁵Agparapangulaw i mga a'a pero sigi dina panabri' i mga puno' si iya. Agparapaminugad mga iya, "Sasalbar-na lugod i la'in a'a. Pata'ananta kon sasalarbar-na i kalugaringun-na, kon ungod nga iya i Tinu'anan Mannanalwas nagpabawa-na si Diyos, i Addangan Pinili'-na."

³⁶Pamadugok liwat i mga sundalo ngan nagparalangkagan iya. Ag'agda-na mga iya pagpaki'inom si malassom na bino ³⁷ngan agpaminugad, "Kon ungod nga ka'aw i hadi'-na si mga Hebro, salbaron kalugaringun-moy nan."^c

³⁸Aniya' makasurat ari si takulukan-na nga da'ito sito:

³⁹Addangan liwat si mga kriminal nga kahuruwangan-na nagpapako', agparatamay si pagpinugad, "Ma'in ba' ka'aw i Tinu'anan Mannanalwas? Salbaron kalugaringun-moy nan pati' kami!"

^a 23:30 Oseas 10:8 ^b 23:34 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga ma'in huwang i primero sintinsya si birsikulo 34.

40 Pero agsimul-na iya si huwang-na kriminal, “Gana' ba' katahap-mo si Diyos? Pariho may hamok i patuk-ta pati' si tawa'-na? 41 Si kita, tama' i sakarawat-ta para si sabuhat-ta. Pero yayto a'a gana' binuhatan-na mara'at.”

42 Mangno aminugad iya, “Jesus, intumon may ako kon agtikang na i paghadi'-mo.”

43 Anaruman si Jesus si iya, “Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, mismo ina'anto allaw aghuwang na kita ari si para'iso.”

I Kamatayun-na si Jesus

Mateo 27:45-56; Markos 15:33-41

44 Ngan ka'amudtuhan, anlu'om i bug'os pitak palibot ari mga tallo uras, 45 tungod kay aniya' maka'ulang si pagsirak-na si allaw. Mangno ari si templo, hintak agisi' si duwa parti i pannalingkop kurtina. 46 Amahalling makusog si Jesus, “Tatay-ko, agpatubyan-ko si ka'aw i espiritu-ko.” Si pakapinugad-na sinan, pahuway na dayon i paghingasung-na.

47 Ngan pakakulaw-na si sari'i sinturyon^c si mahinabo', agdayaw iya si Diyos si pagpinugad, “Sigurado nga matadong to a'a.” 48 Kundi' pakakulaw-na si kalabbatan mangngungusisa ari si kamatayun-na, pamalitiray to nga sigi pandugmok si mga darakan-na ngan sigi panagutsot. 49 Pero i dimu'an magpakakilala si iya agparapanunggo hamok si katalahan pagkulaw sito dimu'an huwang na i mga danda nga magparapamaya'-baya' tikang pa si Galilea.

I Paglabdong si Jesus

Mateo 27:57-61; Markos 15:42-47; Juan 19:38-42

50-51 Aniya' matadong ngan bali kadaluman a'a nga nag'arunan Jose. Taga sunsari'i iya si Arimatea, Judea nga agparapanimulat si paghadi'-na si Diyos. Bisan kon myimbros iya si kungsiho, ga'i to angalagad si mga disisyun-na mga iya pati' si mga buhat-na. 52 Sanglit padugok iya si Pilato pagpalako si bangkay-na si Jesus. 53 Katapos, aghaw'as-na i bangkay ari si kudos ngan agputus-nay to si katsa. Mangno aghulid-na si adda kwiba panlalabbungan nga naghimo si pangpang ari, nga gana' pa gayod makalabbungan.

54 Siray allaw, Bispira na si Allaw Pandidiskanso ngan agtikalu'om na. 55 Agpamungyod si Jose i mga danda nga magpamaya' si Jesus tikang si Galilea ngan sakulawan-na mga iya kon pinapa'i paghulid si Jesus si kwiba panlalabbungan. 56 Mangno agpamalik mga iya pag'andam si pasangngit pati' i mga la'in gamit pammabu'bo' si puhu'-na pero agdiskanso mga iya dahulo si Allaw Pandidiskanso sigon si kasugu'an.

^c 23:47 Parti si *sinturyon*, kulawin si hawud-na si pahina 175.

I Pakabanhaw-na si Jesus

Mateo 28:1-8; Markos 16:1-8; Juan 20:1-8

24 ¹Kadumingguhan, nalung-nalong pa gayod i mga danda agpamada'iray si naglabbungan ngan agpamawa-na i nagpangandam-na pasangngit. ²Si panakka-na mga iya ari, sa'usisahan-na mga iya nga nagpaligid na dina i bato, ³pero si pasallud-na mga iya, ga'i na mga iya sa'anda'an-na ari i bangkay-na si Ginu'o Jesus. ⁴Si pagpara'usa-na mga iya mahi'unong sito, hintak mga iya agpakakulaw duwangan lalla magtutunggo si mga kagiliran-na nga akapariho si kil'at i kadanta'-na si mga sutana-na. ⁵Tungod si kangarat-na si mga danda agpakaduko' mga iya, pero agpaminugad i mga lalla, "Ay kay ato kam si lugar-nay to si mga minatay agpara'anda' si addangan nga allom? ⁶Ga'i na iya ato; abanhaw iya! Ga'i na ba' sa'intuman-bi i nagsumat-na si ka'am ngan paghuruwang-bi ari si Galilea? ⁷Agpinugad iya, 'Papa'intrigahon i Pinili' A'a si pagdalum-na si mga makasasala'. Papapaku'on iya si kudos ngan si katallo allaw abanhaw iya.' " ⁸Sa'intuman-na dayon mga iya i mga pinahallingan-na si Jesus.

⁹Si pagpamalik-na na mga iya man kwiba, agdiritso mga iya si panniripunan-na si Unsi pati' si ditangnga' pa mga inadalan ngan agsumatan-nay to si dimu'an mahinabo' si mga iya. ¹⁰I mga danda magpanumat sito si mga apostol, iya kas Maria Magdalena, Joana, Maria nga nanay-na si Santiago pati' i mga la'in pa mga kahuruwangan-na. ¹¹Pero ga'i mga iya agpanutu'o si mga danda tungod kay para si mga iya day surusurumaton to hamok isturya. ¹²Bisan kon da'inan sinan, paduwa'i gihapon si Pedro ngan aglalahi pan kwiba. Si pangubu'-na, gana' la'in sakulawan-na kon ma'in na hamok i tampi' nagpaputos si Jesus. Mangno agbalik iya, nga agpara'usa-na kon ay kay da'iray i mahinabo'.

I mga Hinabo' si Lalan pan Emmaus

¹³Mismo siray allaw, aniya' duwangan si mga inadalan nga agbaktas pada'iray si bungto Emmaus. Mga unsi kilumitro i katalahan-na sito tikang si Jerusalem. ¹⁴Sigi mga iya isturya mahi'unong si dimu'an mga mahinabo' pa hamok. ¹⁵Si pagparabagaw-na mga iya, patapit si Jesus si mga iya ngan makibungyod aglalangngan, ¹⁶pero aniya' maka'ulang nga ga'i mga iya samayu'-mayu'an-na gayod.

¹⁷Amatilaw to si mga iya, "Ay i nagparabagaw-bi si pagparalalangngan-bi?"

Pahuway mga iya nga mga masurub'on. ¹⁸Addangan si mga iya nga nag'arunan Cleopas i manaruman, "Ka'aw daw hamok siguro i addangan mamyista si Jerusalem nga ma'in sayod si mga mahinabo' ari si pa'agi ray mga allaw?"

19“Ay hinabu'a?” lingun-na may si Jesus.

“I mahi'unong si Jesus nga taga Nasaret,” i saruman-na mga iya. “Paragsumat-na iya si Diyos, nga bali kagamhanan i mga allingun-na pati' i mga buhat-na si pangulawan-na si Diyos pati' si dimu'an mga a'a. 20 Agpa'intriga-na iya si mga puno' paraghalad pati' si mga punu'an-ta kam nga akapatukan kamatayon, ngan nagpapako' to si kudos. 21 Tara' kay agla'om kami' nga iya i tilukat si mga a'a-na si Israel nga agpakalibri. Pwira pa liwat sinan, i katallo nayto allaw tikang si pakahinabu'-na ngan 22 agpa'usa kami' si isturya-na si mga kahuruwangan kami' danda. Ina'an nalung-nalong pa, agpamada'iray mga iya si kwiba naglabbungan, 23 pero ga'i mga iya sa'anda'an-na i puhu'-na. Agpamalik mga iya ngan agsumatan-na kami' nga agpakakulaw kuno' mga iya mga anghel magpaminugad nga abanhaw iya. 24 Mangno aniya' si mga kahuruwangan kami' magpamada'iray ngan ari kinadiskubrihan nga ungod i nagsumat-na si mga danda hi'unong si kwiba, pero ga'i mga iya sakulawan-na ari si Jesus.”

25 Aminugad si Jesus si mga iya, “Day gana' mga isip-bi, mga maluya pa kam gayod pagtutu'o si dimu'an mga pinahallingan-na si mga paragsumat-na si Diyos! 26 Ma'in ba' nga kinahanglan agsakit sito i Tinu'anan Mannanalwas ngan pina'agi sinan sa'angkun-na i maka'angayan pwistu-na?” 27 Mangno ag'isplikaran-na mga iya si dimu'an magpaka'anna' si Kasuratan mahi'unong si iya, tikang gayod si Bala'ud-na si Moises hasta pa nga ag'agihan-na mga iya i kabug'usan-na si Nagpanurat-na si mga Paragsumat.

28 Si pagdadara'un-na na mga iya si papada'irayun-na bungto, a'abat si Jesus nga day ma'in pa iya tihuway. 29 Sanglit maniguro gayod mga iya paghawid si pagpinugad, “Padiskansuha dahulo si kami' to kay kuhap na. Ma'in na pira i kasangumon.” Pahawid iya ngan agdayon si mga nag'istaran-na mga iya.

30 Si pagtararangka'-na na mga iya si pagkakanan, angaddo' si Jesus adda bug'os pan, agpasalamat iya si Diyos, ngan agturutabbi'-na. Mangno agparu'du'-nay to si mga iya. 31 Siray uras ag'abrihan-na si Diyos i mga mata-na ngan agpakamayu'-mayo' nayto si iya. Diritso iya apara' si mga pangulawan-na 32 ngan aniya' si mga iya maminugad, “Sanglit may bali' day matapit andang i kasing-kasing-ta ngan akabalikan i pagla'um-ta si pagparabagaw-na si kita ina'an ari si lalan pati' si pagparapasabut-na si kita si Kasuratan.”

33 Patukal dayon mga iya ngan agbwilta pan Jerusalem. Ari mga iya satakka-na i Unsi pati' i ditangnga' pa mga inadalan nga agtiriripon. 34 Yayto i tinakka-na mga iya allingon: “Ungod gayod nga abanhaw i Ginu'o. Agpakulaw iya si Simon.” 35 Mangno agsumat may i duwangan si mga mahinabo' si mga iya ari si lalan, pati' kon pinapa'i mga iya sakilalana na si Jesus si pagturutabbi'-na si pan.

Agpakulaw si Jesus si mga Inadalan

³⁶Si pagparabararagaw-na mga iya mahi'unong sito, hintak pakulaw si Jesus nga agtutunggo huwang si mga iya ngan aminugad, “Karawatu-bi i kamurayaw.”

³⁷Nginarat mga iya ngan bali i mga kulba-na kay i mga pagkagasi-na nga kalag i mga sakulawan-na. ³⁸Agpaminugad-na mga iya, “Ay kay agkabururong kam pati' aniya' pa mga pagduda-bi? ³⁹Kulawi-bi ngani' mga tamburu'-koy to pati' mga kitid-ko. Akoy to gayod! Kapkapu-bi ako ngan buslungu-bi pahalap. I kalag gana' isi-na pati' ta'ulang-na ma'in pariho si sakulawan-bi ina'anto si ako.”

⁴⁰Pakapinugad-na sinan, agpakulaw-na si mga iya i mga tamburu'-na pati' i mga kitid-na. ⁴¹Myintras ga'i pa mga iya agpanutu'o tungod kay agsalakot pa si mga kasing-kasing-na i kalipayan pati' i pag'usa, amatilaw pa iya, “Aniya' ba' ato nga pwidi akakan?” ⁴²Agparu'du'an-nay to mga iya pinarilya daying ⁴³ngan agkakan-na mismo atubang si mga iya.

⁴⁴Aminugad to si mga iya, “Yayto i nagpinugad-ko si ka'am siray ngan paghururuwang-ta pa kam: Kinahanglan nga atuman i dimu'an maka'anna' si Kasuratan mahi'unong si ako nga kina'anda'an si Bala'ud-na si Moises, si Nagpanurat-na si mga Paragsumat, pati' si Mga Salmo.”

⁴⁵Mangno, agpangabrihan-na si Jesus i mga inisipan-na basi' agpakasabot mga iya si Kasuratan ⁴⁶ngan aminugad, “Aka'anna' si Kasuratan nga papasakiton ngan maratayon i Tinu'inan Mannanalwas pero si katallo allaw abanhaw iya. ⁴⁷Katapos tirikangan ato si Jerusalem hasta nga anakka si dimu'an nasyon i pagpasamwak nga kinahanglan agbasol i a'a huwang si pagbag'o. Nagpasamwak liwat nga pwidi apasaylo i mga sala' pina'agi si arun-na. ⁴⁸Ka'am i mga magpakatistigos sito dimu'an. ⁴⁹Pabawa-ko si ka'am i nagsaad-na siray si Tatay-ko, sanglit ag'antahaka kam hamok ato si syudad hasta nga ga'i kam nag'ayupan si gahom man dyata!”

I Pag'alsa si Jesus pan Langit

Markos 16:19-20; Buhat 1:9-11

⁵⁰Pakapabungyud-na si mga iya pan gawas si syudad nga agdadara'on si baryo Betania, ag'alsa-na si Jesus i mga tamburu'-na ngan agbindisyunan-na mga iya. ⁵¹Si pagparabindisyun-na, pa'amban to si mga iya ngan a'alsa iya pan langit. ⁵²Mangno, agpanluhod i mga inadalan pag'ampo' si iya ngan katapos agpamwila mga iya pan Jerusalem nga bali i mga kalipayan-na. ⁵³Pirmi na hamok mga iya ari si templo pagdayaw si Diyos.

I Mahalap Sumat Nagsurat-na Si Juan

Pagbulig Pagsabot Sito Libro

Si Juan addangan si Dusi nagpili'-na si Jesus bilang apostol (Mateo 10:2; Markos 3:17; Lukas 6:14). Dadi'-na iya si Sebedeo pati' si Salome nga mga taga Capernaum. Ga'i iya agsabi si arun-na ato sito Ebanghelyo, lugod agpakilala hamok iya bilang inadalan nga hinigugma'-na si Jesus (13:23; 19:26; 20:2; 21:7,20,24). Agsurat-nay to ngan maktong na iya si 85 AD (mga 55 anyos kahuman abanhaw si Jesus). Iyay to i pangultimo nagsurat si mga Ebanghelyo.

Bali haya i pagkala'nan-na sito kuntra si nagsurat-na kas Mateo, Markos pati' Lukas. Tungod kay agsurat si Juan kahuman na dina si maliyat panahon pagpaki'adda si mabanhaw Jesus, mas malalom i pagsabut-na parti si Diyos. Ga'i iya akuntinto pagsumat hamok si mga hinabo' kundì ag'isplikar iya kon ay kay ahinabo' to. Pariho si Katapusan Panihapon, agsumat iya sito si lima gayod kapitulo (13-17) pero ga'i iya agbagaw parti si pan pati' si kupa. Ari si tallo mga Ebanghelyo, i Katapusan Panihapon sallod hamok si pira mga birsikulo.

Aggamit i a'a allingon pagpaklaro kon ay i maka'anna' si isip-na. Sanglit pina'agi si allingon sakilala-ta i kina'iya-na si a'a. Si pariho kamutangan, anakka si Juan i pagsabot nga si Jesus i Allingon nga agpakang'a'a ngan makihuwang pag'istar si kita kam ato si kalibutan (1:14) basi' agpakakulaw i mga a'a kon say i Diyos Tata' ngan agpakasabot si kina'iya-na pati' isip-na. Agsurat iya sito basi' agpanutu'o i mga a'a nga si Jesus i Tinu'nan Mannanalwas, i Dadi'-na si Diyos ngan tungod si mga pagtutu'u-na, agpaka'angkon mga iya si kinabuhi' nga gana' katapusan-na (20:31). Sanglit, malabbat i maka'anna' ato parti si pagkadiyus-na si Jesus, parti si pagtu'o, pati' parti kon ay i ungod kinabuhi'. Agpamatu'od ato si Juan nga ungod si Jesus hamok i nagsa'ad Paragsalbar.

Agpasabot ato si Juan si pagkala'nan-na si kina'iya-na si tallungan: I Tata', i Dadi', pati' i Espirito Santo.

Parti si Diyos Tata', aka'adal kita hi'unong: Si gahum-na pagbanhaw si mga minatay (5:21), si pagkagamhanan-na labaw si dimu'an (10:29), si klasi si kasing-kasing nga iristarana-na (14:23), si pagkasagradu-na (17:11), pati' si pagkamatadung-na (17:25).

Parti si Dadi', agsumat si Juan si pala'in-la'in nagpaparihu'an-na si Jesus si kalugaringun-na: Si karakanon (6:35), si danta' (9:5), si pwirtahan (10:7), pati' si

pu'un-na si ubas (15:1). Agpasabot liwat ato nga si Jesus hamok i pangngagihan, i kamatu'uran, pati' i kinabuhi' (14:6).

Parti namay si Espirito Santo, malabbat liwat i sa'adalan-ta si iya ari si kapitulo 14-16 hi'unong si pagpasayud-na si kita si kamatu'uran, si pag'ayup-na si kita, si pagparagiya-na pati' si pagparaturu-na si kita kam magpanutu'o si Kristo.

Malabbat mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nga ato hamok kina'anda'an: Aghimu-na si Jesus bino i buwahi' (2:1-11), agpahalap-na i dadi'-na si tinapuran (4:46-54), agpalangnan-na i lulid (5:1-18), agpakulaw-na i buta (9:1-7), ngan agbanhaw-na si Lazaro (11:38-45).

I la'in pa mga isturya nga ato hamok kina'anda'an: I pagturu'-na si Jesus si Nicodemos (3:1-21), i pagpakibagaw-na si Jesus si Samaritana hi'unong si ungod kinabuhi' (4:1-26), i mahalap mangngataman (10:1-21), i pagturu'-na si Pyista nga Dadi'-na iya si Diyos (10:22-42), pati' i pagpangadyi'-na pada'iray si Tata' (17:1-26).

I Pagtunga'-tunga' Sito Libro

1. Si Jesus i Allingon nga Agpakang'a'a (1:1-18)
2. I Pag'agda-na si Dahulo mga Inadalan-na si Jesus (1:19-51)
3. Hayag si Jesus Pagpasamwak (2:1-4:54)
4. I Paghimu-na si mga Pangngilalahan si Langitnon Kasiguruhan pati' i Pag'atindir-na si mga Pyista si Jerusalem (5:1-11:57)
5. I Pagturu'-na ari si Templo Sallod si Kamahalan (12:1-50)
6. I Pagturu'-na si mga Inadalan-na pati' i Pagpangadyi'-na ari si Katapusan Panihapon (13:1-17:26)
7. I Pagdakop, Pagbista pati' Pagpapako' si Jesus (18:1-19:42)
8. I Pagkabanhaw (20:1-31)
9. I Pagtu'in-na Gihapon si Jesus si Pedro (21:1-29)

Agpakang'a'a i Allingon

1 ¹Antis si panikangan aniya' na Allingon, ngan yayto Allingon aghuwang si Diyos, ngan i Allingon, iya i Diyos. ²Aghuwang na iya si Diyos antis pa si panikangan.

³Ahimo i dimu'an pina'agi si iya, ngan kon ma'in iya i magbuhat, gana' mahimo si bisan ay. ⁴Awinan si iya i ungod kinabuhi', ngan yaynan kinabuhi' i magdanta' si mga a'a. ⁵Agsana'ag to danta' si kalu'uman, pero ga'i to sasabutan-na.^a

⁶Mangno abantog i naglihug-na si Diyos nag'arunan Juan. ⁷Naglihog iya bilang tistigos pagpamatu'od mahi'unong sito danta', basi' pina'agi si iya anutu'o kunta' i dimu'an. ⁸Ma'in iya mismo i danta', pero pada'ito hamok iya pagpasayod hi'unong sito danta', ⁹kay ma'in na pira tisiga ato si kalibutan i ungod danta' nga agsana'ag si balang a'a.

^a 1:5 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *ga'i to salupig-na si kalu'uman*.

¹⁰Si kamatu'uran, mismo sinan panahon, ato na si kalibutan i Allingon pero ga'i iya nagkilala si mga a'a bisan kon naghimo mga iya pina'agi si iya. ¹¹Pada'ito iya si mga sakup-na pero ga'i iya nag'ako'. ¹²Pero aniya' may gihapon magtapod si arun-na, ngan para sito dimu'an nga ag'ako' si iya, agpumwan-na i katungod nga magin dadi'-na si Diyos. ¹³Ga'i mga iya aka'angkon sito kamutangan pina'agi si pribilihyu-na si maghinganak si mga iya, o tungod si mga pag'ungara'-na, o ma'in ngani' tungod si mga pagpili'-na, kundi' ahimo mga iya dadi'-na tungod kay i Diyos mismo magbuwan si mga iya baha'o kinabuhi'.^b

¹⁴Agpakang'a'a i Allingon ngan makihuwang pag'istar si kita kam. Sakulawan-ta kam i maka'angayan kina'iya-na nga iya i ka'angayan-na si gana' kaparihu-na Dadi'. Linihug-na iya si Tata' pagpakatu'an si kabug'usan-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' si kamatu'uran.

¹⁵Agparapasayod si Juan mahi'unong si iya pina'agi si pagpinugad, "Yayto i nagparapinugad-ko siray nga i mabantog kahuman si ako, labaw dina kay dati na iya antis si paka'allum-ko." ¹⁶Tungod si kabug'usan-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na, bali pagsangyahan si kahalapan^c nga sunud-sunod sakarawat-ta kam dimu'an. ¹⁷Agpumwan-na si Diyos i bala'od pina'agi si Moises, pero i mapinalangga'on pagpanginano pati' i kamatu'uran paguwa' pina'agi si Jesu-Kristo. ¹⁸Gana' pa gayod bisan say aha'a makakulaw si Diyos, pero aniya' magpakilala kon say iya, nga gana' la'in kon ma'in mismo i Diyos nga gana' kaparihu-na Dadi' nga awiray ina'anto si kagiliran-na si Tata'.

Agsumat si Juan nga Ma'in Iya i Tinu'inan Mannanalwas

¹⁹Aniya' nagpamabawa-na si mga punu'-na si mga Hebro ari si Jerusalem mga paraghalad pati' mga kabulig-na sito nga nagpangarunan Levita pagpatilaw si Juan kon say gayod iya. Yayto i kamatu'uran nagsumat-na si Juan. ²⁰Ga'i iya agruha-duha pagsaruman, lugod diritso iya aminugad, "Ma'in ako i Tinu'inan Mannanalwas."

²¹Agpaminugad to si iya, "Kon sugad, ka'aw si Elias."

Aminugad iya, "Ma'in."

Amatilaw gihapon mga iya, "Ka'aw na ba' i nagparapanimulat kami' paragsumat?"

Anaruman may iya, "Ma'in."

²²Si katapus-tapusan agpaminugad mga iya, "Say kaw gayod? Buwanin kami' saruman nga angay sapisumat kami' si magpanlihog si kami'. Ay i pagka'abat-mo mahi'unong si pagka'a'a-moy nan?"

^b 1:13 Si Grikuhanon: *i Diyos mismo maghinganak si mga iya.* ^c 1:16 I nagtukoy *kahalapan*, iya i naghingyap-ta kabubuwason nga tikang si Diyos ma'in i kayamanan.

²³Anaruman si Juan pina'agi si mga allingun-na siray si paragsumat Isaias, “Ako i magparapasamwak ari si disyirto, ‘Tadungu-bi i aragihan-na si Paragdalom.’”^d

²⁴⁻²⁵Mangno amatilaw si iya i nagpamabawa Parisiyo, “Kapa'i may kay agparabunyang kaw kon ma'in ka'aw i Tinu'inan Mannanalwas, o ma'in ka'aw si Elias, o ma'in ka'aw i nagparapanimulat kami' paragsumat?”

²⁶Anaruman si Juan, “Parti si buwahi' i pagbunyang-ko^e pero aniya' huwang ato nga ga'i sakilala-bi. ²⁷Iya i tisonod si ako. Ma'in ngani' ako angay bisan pagbak'ad si sintas-na si sapatus-na.”

²⁸Ahinabo' nan dimu'an ari si baryo Betania nga banda sirangan si Suba' Jordan kon singnga agparabunyang si Juan.

Si Jesus i Nati Karniru-na si Diyos

Mateo 3:16; Markos 1:10; Lukas 3:22

²⁹Ka'asumuhan, sakulawan-na si Juan nga tidugok si iya si Jesus, ngan aminugad iya, “Kulawi-bi, awira' i Nati Karniru-na si Diyos nga tipara' si sala' ato si kalibutan! ³⁰Iya i nagtukuy-ko si pagpinugad, ‘I a' nga mabantog kahuman si ako, labaw dina kay dati na iya antis si paka'allum-ko.’ ³¹Ngan pagtu'in si ako pagbunyang parti si buwahi', mismo ngani' ako ga'i pa liwat angilala kon say iya, pero nagtu'inan ako sito basi' akakilala si iya i mga a'a-na si Israel.”

³²Agpadayon si Juan pagpamatu'od hi'unong si mahinabo' si pa'agi ray pa hamok mga allaw, “Sakulawan-ko i Espirito man langit nga pa'ayop si iya pariho si adda sarampati. ³³Ga'i kunta' ako angilala si iya kon ga'i agpinugad i maglihog si ako pagbunyang, ‘I a' kon singnga sakulawan-mo i Espirito pan hawod ngan pa'ayop, burunyagan-na i mga a'a pagpa'ayop si Espirito Santo.’^f ³⁴Sakulawan-koy nan gayod ngan akatistigos ako nga yaynan i Dadi'-na si Diyos.”

I Primiro mga Inadalan-na si Jesus

Mateo 4:18-22; Markos 1:16-20; Lukas 5:2-11

³⁵Ka'asumuhan, pabwilita gihapon ari si Juan ngan aniya' duwangan si mga inadalan-na huwang si iya. ³⁶Pakakulaw-na nga palabay si Jesus, aminugad iya, “Kulawi-bi, iyay ray i Nati Karniru-na si Diyos!”

---

^d 1:23 Isa 40:3   ^e 1:26 Si kabatasanan-na si mga Hebro, aniya' la'in katuyuan-na si pagbunyang kuntra si pagbunyang Kristiyano. Agsob i mga nagbunyanan i mga ma'in Hebro si laha' nga ag'ako' na si Hebruhanon pagtu'o. I kabatasanan-na mga iya pagpatugnob si buwahi', iya i pagpakulaw si gawas nga naghugasan na i a'a si mga sala'-na.   ^f 1:33 Parti si *espirituhanon pagbunyang*, kulawin i pagsabi-na sinan si Jesus ari si Buhat 1:5 pati' i pagtuman sinan ari si Buhat 2:1-4.

³⁷Pakabati'-na si iya si duwangan inadalan, agpanlanat mga iya si Jesus. ³⁸Panili'-na si Jesus, sakulawan-na mga iya, mangno amatilaw, “Ay i tuyu'-bi?”

Pagpakulaw si karuyag-na mga iya nga magin ma'istru-nay to, agtahuran-nay to mga iya si Hebruhanon allingon, “Rabbi, pabaya'on daw kami' pada'iray si pandidiskansuhan-mo.”

³⁹Anaruman may si Jesus, “Hala, tana kam basi' aniya' sakatu'anan-bi.”

Sanglit amaya' mga iya pagkulaw si pandidiskansuhan-na. Siray uras, mga alas kwatro na si kakuhapon ngan ari mga iya hasta pa si ka'asumuhan kuahp.

⁴⁰Si duwangan nan nga makapamati' si mga allingon-na si Juan ngan magpamaya' si Jesus, addangan si mga iya si Andres, nga sirari-na si Simon Pedro. ⁴¹Si pagbalik-na mga iya, gana' la'in isip-na si Andres kon ma'in i pag'anda' dayon si Simon ngan agpakatu'an-na, “Sabagatan kami' na i Tinu'inan Mannanalwas.” ⁴²Mangno agtulihan-na si Simon pada'iray si Jesus.

Pakakulaw-na si Jesus si iya, agpinugad-na iya, “Ka'aw si Simon, i dadi'-na si Juan. Ararunan kaw Cefas.” Si linggwahi-na kas Jesus, iyay nan i makapariho si sagara'an-bi na aron, Pedro.[§]

Ag'agda-na si Jesus kas Felipe pati' Nataniel

⁴³Ka'asumuhan, akahuna'-huna' si Jesus pagpada'iray si Galilea. Pakabagat-na si Felipe, agpinugad-nay to, “Amaya'a si ako.”

⁴⁴Si Felipe taga Betsaida nga iya liwat i nag'istaran-na syudad si kas Andres pati' Pedro. ⁴⁵Pakabagat-na si Felipe si Nataniel, agpinugad-nay to, “Sabagatan kami' na i nagtukoy si Bala'ud-na si Moises nga nagtukoy liwat si Nagpanurat-na si mga Paragsumat. Iya si Jesus taga Nasaret nga dadi'-na si Jose.”

⁴⁶Aminugad si Nataniel, “Ay? Taga Nasaret? Sigurado nga gana' sahimu-na kahalapan para si mga a'a si addangan nga taga sunsari'i.”

Aminugad may si Felipe, “Tuwa, amaya'a basi' aniya' sakatu'anan-mo.”

⁴⁷Pakakulaw-na si Jesus nga padugok si Nataniel, aminugad iya, “Atiya' i tangkod a'a-na si Israel, nga ga'i ata'o pagdaya'.”

⁴⁸“Pinapa'i ako sakilala-mo?” lingun-na si Nataniel.

Anaruman si Jesus, “Sakatu'anan-ta na kaw andang bisan ngan ari pa kaw si landung-na si igos myintras kaw agban'u-na si Felipe.”

⁴⁹Tungod sinan, akahintakan si Nataniel ngan diritso akapinugad, “Rabbi,^h ka'aw i Dadi'-na si Diyos, ka'aw i Hadi'-na si Israel.”

⁵⁰Aminugad si Jesus, “Anutu'o kaw hamok tungod kay agsumatan-ta kaw nga sakatu'anan-ta na kaw bisan ngan ari pa kaw si landung-na si

---

§ 1:42 I *Cefas* si Hebruhanon pati' i *Pedro* si Grikuhanon, bato i kahulugan-na si duway nan aron. Kulawin si Mateo 16:18. ^h 1:49 Parti si *Rabbi*, kulawin si 1:38.

igos. Aniya' pa mga tihinabo' nga anmas pa sito ka'urusahon.”⁵¹ Mangno agpadayon iya pagsumat si mga iya, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, titakka i panahon nga sakatu'anan-bi dimu'an kon ay i maka'angayan kamutangan-na si Pinili' A'a nga bisan i mga anghel-na si Diyos amanahik paduwa'i si langit pagsirbi si iya.”

Aghimu-na Bino si Jesus i Buwahi'

2¹ Kasa'addallawan, aniya' kumbiti si nagkasal ari si Cana, adda baryo si prubinsya Galilea. Agparabulig-bulig ari i nanay-na si Jesus,² ngan ari liwat si Jesus kay imbitado iya huwang i mga inadalan-na.³ Ngan atibos na i bino agpinugad-na iya si nanay-na, “Gana' na mga binu-na.”

⁴ Anaruman may si Jesus, “Nay,ⁱ pata'anin hamok ako. Ma'in payto i tama' uras pagpakulaw si gahum-ko.”

⁵ Agtugunan-na si nanay-na i mga sirbinti, “Sunuru-bi bisan ay i panlihugan-na si ka'am.”

⁶ Aniya' ari annom tadyaw pangngingisihan buwahi' para si kinahanglanon nga anlimpyo i mga Hebro si pangulawan-na si Diyos. Yayto mga tadyaw hinimo tikang si bato ngan ka'isihan to mga baynti pada'iray si traynta galon balang adda.

⁷ Aminugad si Jesus si mga sirbinti, “Isihi-bi buwahi' i mga tadyaw.” Sanglit agpangisihan-nay to mga iya hasta nga agpansapwa.

⁸ Mangno aminugad si Jesus si mga iya, “Anabu'a kam ngan bawahu-bi pada'iray si tinapuran sito kumbiti.” Sanglit anabo' mga iya ngan agbawana pada'iray si tinapuran si kumbiti.⁹ Animtim to si buwahi' nga mahimo bino. Ga'i iya akatu'anan kon singngay nan tikang, pero akatu'anan i mga sirbinti magtabo' si buwahi'. Mangno agban'u-na si tinapuran i kinasal lalla¹⁰ ngan agpinugad-na, “Kabatananan si magpakumbiti pagpa'inom dahulo si gimahalapi bino ngan kon mga baring na i mga imbitado, iya na dina i pagpa'inom si bino nga minus i kantidad-na. Pero agpadamurimo lugod dina i gimahalapi bino.”

¹¹ Si da'inan pa'agi aghimu-na si Jesus i primero si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan pagpamatu'od kon say iya. Ahinabo' nan ari si Cana, Galilea. Ari sapakulaw-na si Jesus i ka'angayan-na, sanglit agsasarig i pagtu'u-na si iya si mga inadalan-na.

¹² Kahuman sinan, padalugdog iya pan syudad Capernaum huwang i nanay-na, i mga bugtu-na pati' i mga inadalan-na ngan ari mga iya tubtob si pira allow.

ⁱ 2:4 Si Hebruhanon: *Danda*. Iyay nan i pagban'u-na si Jesus si nanay-na sigon si kababatanan-na mga iya, pero nagsalli'an nan kay ma'in nan i pa'agi-ta pagtahod si adda nanay.

Ag'isugan-na si Jesus i Magparapanginanda' Kwarta ari si Templo
Mateo 21:12-13; Markos 11:15-17; Lukas 19:45-46

¹³Ngan titakka na i Pyista si Paglabay,^j pasagka si Jesus pan Jerusalem. ¹⁴Sata'upan-na ari si hawan-na si templo i magparapamaligya' mga papahalaron baka, karniro, pati' sarampati. Ari liwat i magparapanukli' si pala'in-la'in klasi kwarta nga agpaningkulo' si mga lamisa-na. ¹⁵Sanglit aghimo si Jesus panlalapnit tikang si pisi' ngan sigi iya pantabrog si dimu'an karniro pati' baka pagawas si ridur-na si templo ngan sigi-na liwat pamabaliskad i mga lamisa-na si magparapamabalyo si pala'in-la'in kwarta hasta nga agpanwararak i mga sinsilyo. ¹⁶Dungan sinan, sigi liwat iya pangisog si magparapamaligya' sarampati, "Gawasi-bi nan! Ay kay aghimu-bi mirkado i ruma'-na si Tatay-ko?"

¹⁷Mangno sa'intuman-na dayon si mga inadalan-na i maka'anna' si Kasuratan: "Day mabuka i kasing-kasing-ko tungod si kadisididu-ko pagpanginano si ruma'-mo, Diyos."^k

¹⁸Pero i mga punu'-na si mga Hebro pamadugok si Jesus ngan agpamatilaw dina, "Ay pangngilalahana si langitnon kasiguruhan i sahimu-mo si kami' pagpamatu'od nga aglihug-na kaw si Diyos pagbuhat sito dimu'an?"

¹⁹Anaruman si Jesus, "Bungkagu-bi to templo ngan ako mismo i manindog^l sito gihapon sallod hamok si tallo allaw."

²⁰Pero agminus-na dina iya si mga punu'-na si mga Hebro, "Kwarintay sa'is ta'on i katitindog sito templo, katapos aminugad kaw nga tindug-moy to sallod hamok si tallo allaw?" ²¹Pero i templo nga nagtukuy-na si Jesus, mismo i puhu'-na. ²²Kahuman si kabanhaw-na, aka'intom i mga inadalan-na si nagpahalling-nay to, ngan siray uras agtamba i mga pagtu'u-na si Kasuratan pati' si mga pinahallingan-na si Jesus.

²³Ngan kari'i-na na si Jesus si Jerusalem si Pyista si Paglabay, kalabbatan i magpakakulaw si mga nagparahimu-na pangngilalahan si langitnon kasiguruhan, sanglit agpanutu'oy to si iya.^m ²⁴Kundi' ga'i dayon pabawa si Jesus pagtapod sito mga a'a kay sayod iya si kina'iya-na si dimu'an mga a'a. ²⁵Ma'in na ministir nga nagsumatan pa iya hi'unong si a'a kay andang na iya sayod si bisan ay parti si a'a.

---

j 2:13 I *Pyista si Paglabay*, nagsilibranan si mga Hebro pag'intom si paglabay-na hamok si anghel-na si Diyos si mga ruma'-na ngan pagmatay-na si dimu'an siyaka dadi' lalla si balang pamilya ari si Ehipto. ^k 2:17 Salmo 69:9 ^l 2:19 Si Grikuhanon: *mamabangon*. Da'inan sinan i allingun-na pagtukoy si kabanhaw-na pariho si marugno' ruma' nga pabangon gihapon. ^m 2:23 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *agpanutu'oy to nga ungod i nagpa'aron si iya*.

Agturu'an-na si Jesus si Nicodemos

3 ¹Aniya' ari addangan nag'arunan Nicodemos nga myimbrosi Kungsihu-na si mga Hebro. Sakop to iya si grupu-na si mga Parisiyo. ²Adda sinan sangom, anungbalay iya si Jesus ngan agpakulaw iya si pag'aku'-na nga magin ma'istru-nay to si Hebruhanon allingon, "Rabbi," katu'anan kami' nga nagpabawa-na kaw si Diyos paragturo' tungod kay gana' makahimo si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nagparapamuhat-mo kon ga'i aghuwangan-na si Diyos."

³Aminugad may si Jesus, "Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, ga'i pwidi akatu'anan i a'a si paghadi'-na si Diyos hasta nga ga'i iya a'allom si kaduwa bisis."

⁴Aminugad may si Nicodemos, "Pero pinapa'i i a'a a'allom si kaduwa bisis? Sigurado nga ga'i na iya akasalod si battung-na si nanay-na para naghinganak utro!"

⁵Anaruman si Jesus, "Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, ga'i pwidi i a'a akasakop si nagpanhadi'an-na si Diyos hasta nga ga'i iya a'allom pina'agi si buwahi' pati' pina'agi si Espirito. ⁶I puho' ahimo pina'agi si mga mahanak ngan tikang si kada'an kina'ya paguwa' i kalibutanon buhat, pero a'allom i espiritu-na si a'a pina'agi si Espirito ngan tikang si iya paguwa' i espirituhanon pangiwa-kiwa. ⁷Kunta' ga'i kaw ag'usa si pagpinugad-ko, 'Kinahanglan kam a'allom si kaduwa bisis.' ⁸Ga'i sapugungan-ta i bariyo kon singnga pa'arop. Sabati'an-ta i tandu-na, pero ga'i kita akatu'anan kon singngay to tikang o kon singnga sito i arup-na. Da'ito sito i kamutangan-na si kada addangan nga a'allom pina'agi si Espirito."

⁹Amatilaw si Nicodemos, "Pinapa'i nan ahinabo?"

¹⁰Anaruman may si Jesus, "Adda kaw paragturo' si mga a'a-na si Israel pero ay kay ga'i kaw anabot sinan? ¹¹Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, agpahalling kami' si mga sakatu'anan kami' ngan agtistigos kami' parti si mga sakulawan kami', pero ka'am nga mga puno', ga'i pa kam gihapon anutu'o si mga allingon kami'. ¹²Agsumatan-ta kaw si mga mahinabo' ato si kalibutan pero ga'i kaw anutu'o; ay pa may i panutu'u-mo kon sumatan-ta kaw si mga mahinabo' ari si langit? ¹³Gana' pa makapada'iray si langit pwira si addangan nga tikang si langit nga gana' la'in kon ma'in i Pinili' A'a. ¹⁴Pariho si pangalsa-na si Moises si burunsi sawa nagpapaku'-na si dyata'-na si pusti ari si disyirto, aralsahon may liwat i Pinili' A'a ¹⁵basi' i dimu'an magpanutu'o, aka'angkon si kinabuhi' nga gana' katapusan-na huwang si iya.

ⁿ 3:2 Parti si *Rabbi*, kulawin si 1:38.   ^o 3:3 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *a'allom tikang si dyata'*. Hasta liwat si birsikulo 4 pati' 7. Agsurat liwat si Pedro mahi'unong sinan ari si 1Ped 1:23.

¹⁶“Tungod si subra gugma'-na si Diyos si mga a'a, agpabawa-na i gana' makapariho Dadi'-na basi' bisan say nga agtapod si iya ga'i amatay nga bulag si Diyos kundi' aka'angkon dina si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ¹⁷Kay i tuyu'-na si Diyos pagpabawa si Dadi'-na pada'ito si kalibutan ma'in pagpatok si mga a'a kundi' basi' pina'agi si iya atalwas nga iya. ¹⁸Bisan say i magtapod si iya ga'i nagpatukan, pero bisan say nga ga'i agtapod, andang na iya nagpatukan tungod si ga'i pagtapud-na si arun-na si gana' makapariho Dadi'-na si Diyos. ¹⁹Yayto i nagbasaran-na si Diyos paghusgar: I danta' pada'ito si kalibutan, pero aruyag dina i mga a'a si kalu'uman kuntra si kadanta'an tungod kay i mga sagara'an-na i karat'an dina. ²⁰Bisan say nga agbuhat si karat'an anguntra si danta' ngan ga'i iya aruyag pada'iray si kadanta'an tungod si katalaw-na nga kinatu'an an i mga nagbuhat-na. ²¹Kundi' bisan say nga ag'alagad si kamatu'uran, ga'i agruha-duha pada'iray si kadanta'an basi' kinakulawan nga i dimu'an buhat-na ahimo huwang si Diyos.”

Agpahalling si Juan Mahi'unong si Jesus

²²Kahuman sinan, pamadalugdog kas Jesus pati' i mga inadalan-na pada'iray si kapatagan parti si Judea, kon singnga aniya' uras-na mga iya pagsikirilalahay pahalap, ngan ari siray lugar aniya' magpakabunyagan. ²³Si pariho uras, sigi may bunyag si Juan ari si bulwang nag'arunan Enon, nga matapit si baryo Salim, tungod kay malabbat buwahi' ari. ²⁴Ahinabo' nan myintras si kaprisu-na si Juan. ²⁵Sigi pasusuway i ditangnga' si mga inadalan-na si Juan kuntra si addangan Hebro mahi'unong si pagtuman si kinahanglanon nga anlimpyo i a'a si pangulawan-na si Diyos. ²⁶Pamada'iray mga iya si Juan ngan agpaminugad, “Rabbi,^p sa'intuman-mo ba' i a'a nga pahuwang si ka'aw ngan ari si dambila'-na si Suba' Jordan, i addangan nga nagparasumat-mo? Sigi liwat iya bunyag ngan i kalabbatan awiray dina padugok si iya.”

²⁷Anaruman si Juan, “I a'a akakarawat hamok kon ay i nagpumwan-na si iya si Diyos. ²⁸Ka'am mismo i makatistigos nga agpinugad ako, ‘Ma'in ako i Tinu'inan Mannanalwas lugod nagpabawa ako pagdahulo si iya.’ ²⁹Pariho si kamutangan-na si kinasal, i kinasal danda para hamok si kakasal-na. I abay-na si lalla, ga'i a'uyam pag'antahak sito bisan sumiran to anakka. Lugod, bali iya kalipayan kon sapamati'an-na na i busis-na si kinasal. Akapariho sinan i kalipayan-ko ngan atuman to gayod ina'anto. ³⁰Sigi hahaya i ka'impurtantihan-na ngan ako may, sigi didiki'.

³¹“I addangan man dyata' labaw si dimu'an, pero i addangan nga tikang si kalibutan, natural hamok iya a'a nga akasumat hamok kon ay i mga sakatu'an-an-na ato si kalibutan. I addangan man langit labaw

^p 3:26 Parti si *Rabbi*, kulawin si 1:38.

gayod si dimu'an ngan ³²agpamatu'od iya si mga sakulawan-na ari pati' si mga sapamati'an-na. Pero bihira i manutu'o si mga allingun-na. ³³Para si addangan ray nga anutu'o, agpamatu'od iya nga ungod atuman i mga nagpakatu'an-na si iya si Diyos. ³⁴Kay i addangan nga nagpabawa-na si Diyos, agpahalling hamok si mga allingun-na si Diyos ngan gana' nga ga'i pwidi sahimu-na si Espirito nagpa'ayup-na si Diyos si iya. ³⁵Aghigugma'-na si Tata' i Dadi' ngan agpatu'in-na i dimu'an si iya. ³⁶Bisan say i manutu'o si Dadi' aka'angkon si kinabuhi' hasta si kahastahan, pero bisan say nga andiri' si Dadi' ga'i aka'angkon sinan, kay i kastigu-na si Diyos agpadayon anan si iya."

Makibagaw si Jesus si Addangan Samaritana

4 ¹Akatu'anan i mga Parisiyo nga mas malabbat sapabungyud-na pati' sabunyagan-na nga inadalan si Jesus kuntra si Juan, ²bisan kon si kamatu'uran ma'in mismo si Jesus i magbunyag kundi' i mga inadalan-na dina. ³Si pakakatu'an-na si Ginu'o nga nagparamasiran na iya si mga Parisiyo, pa'amban iya si Judea ngan pabwila gihapon pan Galilea.

⁴Kinahanglan iya ag'agi ari si Samaria sanglit ⁵si pagparabaktas-na, anakka iya si Sicar nga adda bungto ari. Matapit to si pitak nagpumwan-na si Jacob si dadi'-na nag'arunan Jose. ⁶Ari siray lugar aniya' bali lalom buhon nga nagpa'ukad-na pa si Jacob. Tika'amudto na siray uras ngan tungod si kabudlayan-na si Jesus, aningkulo' iya matapit si buhon.

⁷Kata'ud-ta'uran, aniya' Samaritana manarok ari. Mangno agpinugad-nay to si Jesus, "Pa'inumon daw ako." ⁸Siray uras, agpamalli na dina karakanon si bungto i mga inadalan-na.

⁹Aminugad may i danda si iya, "Ay kay si ako kaw agpalako buwahi'? Adda kaw Hebro ngan ako may adda dina Samaritana." Agda'inan iya sinan kay ga'i gayod agka'uyon i mga Hebro pati' i mga Samaritano.⁹

¹⁰Anaruman may si Jesus, "Kon katu'anan kaw hamok kunta' si nagparu'du'-na si Diyos rigalo ngan kon say magpalakoy to si ka'aw buwahi', sigurado ka'aw kunta' dina i mamalako si iya ngan i allom buwahi' i pinumwan-na si ka'aw."

¹¹Lingun-na may si danda, "Sinyor, gana' ngani' nagbawa-mo pannanarok ngan bali to lalom buhon. Singnga may kaw angala' si nagpinugad-mo allom buwahi'? ¹²Mas gamhanan ba' kaw si ginikanan kami' Jacob nga magbuwan si kami' sito buhon? Ag'inom iya sito buhon ngan da'inan may i mga dadi'-na. Tikang liwat sito buhon i buwahi' nagpasurop si mga hayup-na."

¹³Anaruman si Jesus, "Bisan say i manginom sito buwahi', nag'uhaw gihapon. ¹⁴Pero bisan say i maka'inom si purumwanun-ko buwahi' ga'i na

⁹ 4:9 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *kay i mga Hebro asulya' gayod paggamit si mga inanna'-na si mga Samaritano.*

iya nag'uhaw hasta si kahastahan. Lugod, i nagpumwan-ko si iya buwahi', ahimo burabod anan si kalugaringun-na nga agbulbulwang pagbuwan kinabuhi' nga gana' katapusan-na.”

¹⁵ Agpinugad-na iya si danda, “Sinyor, buwanin ako sinan buwahi' basi' ga'i na ako nag'uhaw ngan ga'i na ako agparaburubwilita pada'ito pagsarok.”

¹⁶ Agpinugad-na si Jesus i danda, “Hala, balika dahulo ari, ala'on i allamo, ngan bwiltaha.”

¹⁷ Anaruman may to, “Gana' may alla-ko.”

Lingun-na may si Jesus, “Ungod nan, kay ¹⁸ si kamatu'uran, limangan na i sapakasalan-mo pero i katig'ub-mo ina'anto ma'in kakasal-mo. Sanglit ungod gayod i allingun-mo.”

¹⁹ Aminugad i danda, “Sinyor, sa'abat-ko nga paragsumat-na kaw si Diyos. ²⁰ I mga ginikanan kami' agparapangampo' ato sito bukid, pero ka'am mga Hebro sigi paminugad nga kinahanglan kami' ag'ampo' ari si Jerusalem kay iya i tama' lugar.”

²¹ Amahalling si Jesus, “Mana, anutu'uha si ako nga titakka i uras nga ga'i ampu'an-bi i Tata' ato sito bukid o ma'in ngani' ari si Jerusalem.

²² Ka'am mga Samaritano agparapangampo' si ga'i sakilala-bi pahalap, pero kami' angilala gayod kon say i nagpara'ampu'an kami' kay i katalwasan agtikang si mga Hebro. ²³ Pero bisan pa, titakka na i uras ngan kon sayod kaw si kamatu'uran, ina'anto na i uras nga i ungod mangngangampo' si Tata' kinahanglan agpangampo' sigon si kamatu'uran ngan pina'agi si pag'ayup-na si Espirito.^r Mga iya i klasi si mangngangampo' nga nag'anda'-na si Tata'. ²⁴ Adda Espirito i Diyos, ngan i mangngangampu'-na kinahanglan agpangampo' sigon si kamatu'uran ngan pina'agi si Espirito.”

²⁵ Aminugad i danda, “Akatu'anan ako nga tipada'ito i Tinu'inan Mannanalwas ngan si panakka-na, iya i mangisplikar si kita kam si dimu'an.”

²⁶ Mangno amahalling si Jesus, “Ako naynan nagpinugad-moy nan. Ako nga magbagaw to si ka'aw.”

I Pagbwilita-na si mga Inadalan

²⁷ Mismo sinan uras, anakka i mga inadalan-na ngan mahaya i pagpangusa-na si pakakulaw-na mga iya nga makibagaw iya si adda danda. Pero gana' ni addangan si mga iya mamuso' pagpatilaw, “Ay i nagkinahanglan-mo?” o ma'in ngani', “Ay kay makibagaw kaw si iya?”

²⁸ Mangno pa'amban i danda nga bilin i pansasaruk-na. Agbwilita iya pan bungto ngan agpaminugad-na i mga a'a, ²⁹ “Amaya'a kam si ako basi'

---

^r 4:23 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *sigon si espirituhanon pati' kamatu'uran pangiwa-kiwa*. Hasta liwat si birsikulo 24.

sakulawan-bi i a'a nga akatu'anan si dimu'an kina'agi-agi-ko. Siguro iya nayto i Tinu'inan Mannanalwas.”³⁰ Sanglit pamagawas si bungto i mga a'a ngan agpamalanggan pada'iray si Jesus.

³¹ Siray mismo uras, nagpara'aguy-agoy to si mga inadalan-na, “Rabbi,^s amangana dahulo.”

³² Pero agpinugad-na dina mga iya, “Aniya' karakanun-ko nga ga'i sakatu'anan-bi.”

³³ Agsipurupatilaway dayon i mga inadalan-na, “Say daw i magtuli si iya ato pagkakan?”

³⁴ Aminugad si Jesus, “I pagtuman si katuyuan-na si magpapada'ito si ako hasta nga atapos i nagpumwan-na trabaho, iya i makapariho si kinakan nga akapabagtok si ako. ³⁵Ma'in ba' aniya' parahallingon, ‘Ampat bulan na hamok, tig'ani na’? Sumatan-ta kam, angulawa kam ngan pantawu-bi i kamamalli'an! Mga matahak na ngan angay nag'ani.^t ³⁶Bisan ina'anto, sakarawat-na na si mag'ani i bayad si kabudlayan-na ngan ina'anto dayon satipun-na i mga inani-na basi' agpaka'angkon to si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. Tungod sinan, i magsaburak pati' i mag'ani, akakarawat mga iya duwangan si kalipayan. ³⁷Sanglit kamatu'uran gayod i parahallingon, ‘Agpasaburak-na si addangan ngan ag'ani-na may si la'in.’ ³⁸Patanumu-bi si isip-bi nga agpanlihug-ko kam pag'ani si ga'i nagbudlayan-bi. Tawa'-na si ditangnga' i mabuwat trabaho ngan ka'am dina i makaprubitso si kahalapan-na si mga binudlayan-na.”

Malabbat si mga Samaritano i Manutu'o

³⁹Malabbat si mga Samaritano mag'istar sinan bungto i manutu'o si Jesus tungod si mga pinahallingan-na si danda, “Sakatu'anan-na i dimu'an kina'agi-agi-ko.”⁴⁰ Sanglit ngan panakka-na si mga Samaritano ari si iya, naghawiran iya pagdiskanso dahulo si mga lugar-na, ngan duwa allaw i pahuway-na ari si Jesus. ⁴¹Bali labbat i makatamba pa si magpanutu'o si iya, tungod si mga pinahallingan-na.

⁴² Agpinugad-na si mga a'a i danda, “I pagtutu'o kami' ma'in na tungod si mga nagsumat-mo, pero tungod kay sabati'an kami' na mismo si mga kalugaringon kami' ngan sasayuran kami' nga yayto gayod a'a i Paragsalbar-na si kalibutan.”

I Pagpahalap-na si Jesus si Dadi'-na si Tinapuran

⁴³Kahuman si duwa allaw pataliwan si Jesus pan Galilea. ⁴⁴Dati na iya agpinugad nga i paragsumat-na si Diyos ga'i nagdayaw si kalugaringun-na lugar. ⁴⁵Panakka-na ari si Galilea, nagpanginano hamok iya si mga taga

^s 4:31 Parti si *Rabbi*, kulawin si 1:38. ^t 4:35 I nagtukoy *angay nag'ani*, iya i mga Samaritano nga pamagawas si bungto pagbagat si Jesus ma'in i paray.

sunsari'i tungod kay agpakakulaw to si dimu'an nagbuhat-na si Jesus si kari'i-na nga iya si Jerusalem ngan Pyista si Paglabay.

⁴⁶Amisita gihapon si Jesus ari si baryo Cana kon singnga aghimu-na siray bino i buwahi'. Aniya' addangan tinapuran-na si hadi' ari si syudad Capernaum nga maburong i dadi'-na. ⁴⁷Pakakatu'an-na sito nga anakka si Jesus ari si Galilea tikang si Judea, makibagat iya pagpakimalu'oy nga pada'iray-na ngan pahalap-na si Jesus i dadi'-na nga mammatayon na.

⁴⁸Agpinugad-na iya si Jesus, "Hasta nga ga'i kam nga a'ay nan akakulaw mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan pati' mga urusahon, ga'i kam agpanutu'o."

⁴⁹Aminugad i tinapuran-na si hadi', "Sinyor, amaya'a si ako padalugdog myintras amatay i dadi'-ko."

⁵⁰Anaruman may si Jesus, "Balika na ari kay mahalap na i dadi'-mo." Agtapod i lalla si allingun-na si Jesus, sanglit pa'amban. ⁵¹Ngan ari pa iya si lalan, agtupu'-na iya si mga rilihugun-na ngan nagsumatan iya nga mahalap na i dadi'-na. ⁵²Agpatilaw iya kon ay urasa i panhalap-na si dadi'. Nagsarumanan may iya, "Da'llaw ngan mga ala una si kakuhaon."

⁵³Mangno akahuna'-huna' i tatay nga da'anan gayod sinan ka'urason ngan pagpinugad-na si iya si Jesus, "Mahalap na i dadi'-mo." Sanglit anutu'o na gayod iya hasta pa i bug'os pamilya-na.

⁵⁴Iyay nan i kaduwa bisis nga aghimo si Jesus pangngilalahan si langitnon kasiguruhan ari si Galilea nga human pa hamok man Judea.

Agpahalap-na si Jesus i Sari'i si Pammandihan

5 ¹Kahuman sinan, pasagka si Jesus pan Jerusalem pag'atindir si adda pyista-na si mga Hebro. ²Adda si pansasalluran si kuta' si Jerusalem i nag'arunan Pwirtahan-na si Karniro ngan matapit ari aniya' pammandihan nga day libtong. Betesda^u sito i pag'aron si Hebruhanon. Nagpalibutan to si lima panninirungan nga waswas hamok. ³Malabbat pirmi ato mga a'a magparapanlibbak nga aniya' mga pangundi'an-na pariho si mga buta, mga lulid, pati' mga irapa. ^{4v} ⁵Addangan ari si mga iya nga trayntay utso anyos na i pag'antus-na si pangundi'an-na. ⁶Pakakulaw-na si Jesus si iya nga aglibbak ari pati' pakakatu'an-na nga da'anan i kamutangan-na sito a'a si maliyat na panahon, agtilaw-nay to, "Aruyag ba' kaw anhalap?"

⁷Aminugad may i aniya' pangundi'an-na, "Sinyor, gana' may si ako mamulig pagpatugsob kon hintak angalimbukad i buwahi'. Kon ag'itutugsob ako, aniya' pirmi makadahulu'an si ako."

^u 5:2 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga i maka'anna' dina: *Betsata*.

^v 5:4 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *ngan agpangantahak si pag'alimbukad-na si buwahi'*. ⁴ *Danay paduwa'i i anghel-na si Paragdalom pagpa'alimbukad si buwahi'*. *I pirmiro makatugsob kahuman si pag'alimbukad-na, anhalap si bisan ay binati'-na.*

⁸Mangno agpinugad-na iya si Jesus, “Anungguha! Addu'on naglibbakan-moy nan ngan palangngana.” ⁹Hintak dayon anhalap i lalla; addu'-na i naglibbakan-na ngan palangngan. Ahinabo' nan si Allaw Pandidiskanso, ¹⁰sanglit ngan aniya' makatupo' si iya si mga punu'-na si mga Hebro diritso iya nagsimol, “Allaw Pandidiskanso ina'anto; nagdiri' si bala'od nga agbawa kaw si panlibbakan-moy nan.”

¹¹Pero anaruman dina iya, “I a'a magpahalap si ako, iya i magmando' si ako, 'Addu'on naglibbakan-moy nan ngan palangngana.’”

¹²Sanglit agpaminugad may mga iya, “Say aha'a i magmando' sinan si ka'aw?”

¹³I a'a nga manhalap ga'i akasumat kon say ray aha'a, kay pakawara' na dina si Jesus si magpantambong ari.

¹⁴Kata'ud-ta'uran, sa'anda'an-na nayto dina si Jesus ari si templo ngan agpinugad-na, “Tara', di' mahalap na kaw gayod. Dakaw na palagtok pa si sala' basi' akalikay kaw si mas grabi pa kamutangan.” ¹⁵Pa'amban i lalla ngan agsumatan-na i mga punu'-na si mga Hebro nga si Jesus bali' i magpahalap si iya.

I Kinabuhi' Kina'anda'an anan si Dadi'

¹⁶Tungod kay agparabuhat sinan si Jesus bisan si Allaw Pandidiskanso, nagpakurihan iya si mga punu'-na si mga Hebro. ¹⁷Agsumat si Jesus si mga iya, “Ga'i agpata'an i Tatay-ko si trabahu-na tikang pa siray hasta ina'anto, sanglit sigi may liwat hamok ako trabaho.” ¹⁸Tungod sinan, maniguro gayod i mga punu'-na si mga Hebro pag'imamatay si iya ma'in hamok tungod kay agtalapas iya si Allaw Pandidiskanso kundi' tungod kay agpantay-na si Diyos i kalugaringun-na si pagpinugad nga kalugaringun-na Tatay i Diyos.

¹⁹Sanglit aminugad si Jesus si mga iya, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, gana' sahimu-na si Dadi' pina'agi si kalugaringun-na. Akahimo hamok iya kon ay i sakulawan-na nagbuhat-na si Tata', tungod kay bisan ay nagbuhat-na si Tata', buhat-na may liwat si Dadi'. ²⁰Agda'anan sinan i Dadi' kay aghigugma'-na iya si Tata' ngan pakulaw-na iya si dimu'an buhat-na. Papakulawun-na liwat iya si Tata' si mga hinabo' nga anmas pa sito ngan sigurado bali i pagpangusa-bi. ²¹Agbanhaw-na si Tata' i mga minatay ngan agbuwanan-na kinabuhi', ngan si pariho pa'agi, buwanan-na may liwat si Dadi' i bisan say nga nagpili'-na. ²²Pwira pa sinan, i Tata' ga'i aghusgar si bisan say, lugod agpatubyan-na si Dadi' i bug'os paghusgar, ²³basi' agtahod i dimu'an si Dadi' pariho si pagtahud-na mga iya si Tata'. Bisin say nga ga'i agtahod si Dadi', ga'i may liwat agtahod si Tata' nga magpabawa si iya.

²⁴“Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say makapamati' si allingun-ko ngan anutu'o si magpabawa si ako, aka'angkon si kinabuhi' hasta si

kahastahan ngan ga'i nagpatukan. Akalampas na iya si kamatayon ngan aka'angkon na iya si ungod kinabuhi'. ²⁵Sumatan-ta kam si kamatu'uran, titakka i uras nga bisan si ina'anto atuman, nga i mga day minatay appakabati' si busis-na si Dadi'-na si Diyos, ngan i mga magpanginano sito agka'arallom. ²⁶Basi' akapariho i Dadi' si Tata' nga nag'inala'an si kinabuhi', agbuwanan-nay to si katungod basi' i kinabuhi' pwidi nag'inala' mismo anan si Dadi'. ²⁷Agbuwanan-na liwat to gahom paghusgar tungod kay iya i Pinili' A'a.

²⁸“Dakam ag'usa sito: Titakka i uras nga i dimu'an si mga minatay na akapamati' si busis-na ²⁹ngan pamahulwa', i mga mahalap binuhatan-na pamabangon nga aka'angkon si ungod kinabuhi' ngan i mga mara'at binuhatan-na pamabangon nga agpakapatukan. ³⁰Kon kinalugaringun-ko hamok, gana' sahimu-ko. Akahusgar hamok ako kon ay i sapamati'an-ko ngan pantay i paghusgar-ko tungod kay ga'i ako agsunod si karuyag-ko kundi' kon ay dina i karuyag-na si magpapada'ito si ako.

³¹“Kon ako mismo magtistigos parti si kalugaringun-ko, ga'i nan nagkwinta. ³²Kundi' aniya' addangan magtistigos nga pabor si ako ngan katu'an-an ako nga kamatu'uran i mga allingun-na.

³³“Aniya' nagpanlihug-bi pada'iray si Juan, ngan agtistigos to liwat kon ay i kamatu'uran mahi'unong si ako. ³⁴Ma'in nga agkinahanglan-ko i pagtistigus-na si a'a, kundi' agsumat-koy to basi' kam kunta' akasana'agan ngan asalbar. ³⁵Si Juan i makapariho si suga' nga nagsulsulan pagbuwan danta'. Si primero, awili kam nga akasana'agan si mga allingun-na ngan akabuwan to si ka'am kalipayan. ³⁶Pero i mga buhat-ko akapamatu'od kon say gayod ako, anmas pa kuntra si pinahallingan-na si Juan. I trabaho nagpumwan-na si ako si Tata' nga makigtapus-na, nga iya i dimu'an mga kiniwa-kiwa-ko, iya i makapamatu'od nga agpabawa-na gayod ako si Tata'. ³⁷Ngan mismo i Tata' nga magpabawa si ako agtistigos mahi'unong si ako. Ga'i sabati'an-bi i busis-na ngan ga'i sakulawan-bi i kahimu-na, ³⁸ngan tungod kay ga'i agtutu'u-bi i nagpabawa-na, sayod ako nga gana' binuwa'-na si allingun-na si Diyos anan si pangiwa-kiwa-bi. ³⁹Maniguro kam pag'adal si Kasuratan tungod kay i pagkagasi-bi nga pina'agi sinan sa'angkun-bi na i kinabuhi' hasta si kahastahan. Si kamatu'uran mismo may nan Kasuratan i magpamatu'od mahi'unong si ako, ⁴⁰pero agdiri'-bi lugod dina i pagdugok si ako nga iya hamok i pa'agi para kam kunta' aka'angkon si ungod kinabuhi'.

⁴¹“Ga'i ako aglalanat si pagdayaw-na si mga a'a. ⁴²Lugod sayod ako kon ay i mga pagka'a'a-bi ngan akatu'an-an ako nga i gugma'-na si Diyos ga'i anan si mga kasing-kasing-bi. ⁴³Pada'ito ako pina'agi si gahum-na si Tata' pero ga'i ako agkarawat-bi, lugod i nagkarawat-bi dina kon aniya' pada'ito nga iya mismo magtu'in si kalugaringun-na. ⁴⁴Kon i nag'anduy-bi i pagsidarawayay-bi dina ngan ga'i lugod kam maniguro nga sadayaw-na kam si adda hamok Diyos, pinapa'i kam anutu'o si ako?

⁴⁵“Pero dakam ag'isip nga ako i mama'akusar si ka'am atubang si Tata! Lugod, si Moises nga nagla'uman-bi para si katalwasan-bi, iya dina i mama'akusar si ka'am. ⁴⁶Kon agtutu'u-bi kunta' si Moises, sigurado anutu'o may kam si ako, kay agsurat iya mahi'unong si ako. ⁴⁷Pero tungod kay ga'i may kam anutu'o si nagsurat-na, pinapa'i may panutu'u-bi si mga nagpahalling-ko?”

Agpakakan si Jesus mga Singko Mil A'a

Mateo 14:13-21; Markos 6:32-44; Lukas 9:10-17

6 ¹Si adda bisis pakatba si Jesus si dambila'-na si Danaw Galilea nga nag'arunan liwat Danaw Tiberias. ²Kalabbatan i magpamaktas paglanat si iya kay agpakakulaw to si pagpahalap-na si mga maburong nga agbuwan si mga iya pangngilalahan si langitnon kasiguruhan. ³Padu'ung-na kas Jesus pati' si mga inadalan-na, pasagka mga iya pan tagudtod ngan agtiringkulu'ay ari. ⁴Matapit na siray i pyista-na si mga Hebro nag'arunan Paglabay.

⁵Pamantaw-na si Jesus, sakulawan-na i kalabbatan tidugok si iya, mangno amatilaw iya si Felipe, “Singnga kita sito amalli pan pammakakan-ta si mga a'ay ro?” ⁶Yaynan patilaw, pagpurbar hamok i katuyu'an-na kay aniya' na dati si isip-na kon ay i buruhatun-na.

⁷Anaruman may si Felipe, “Bisan tu'ig hamok aka'ikib i balang a'a, anggasto kita kam mga dos syintos dinari” diplata pagballi pan.”

⁸Aniya' pa liwat mamahalling si mga inadalan-na nga iya si Andres, i sirari-na si Simon Pedro, ⁹“Aniya' ato adda dadi'-dadi'on pa lalla nga agbalon lima bug'os pan^x pati' duwa agon. Pero ambot daw kon aniya' ba' sito pulus-na para si kalabbat-nay nan mga iya.”

¹⁰Aminugad si Jesus si mga inadalan-na, “Pamatingkulu'u-bi mga iya dimu'an.” Mahaway ari i kagabunan sanglit agpakatingkulo' i mga a'a ngan i kalabbat-na bisan si mga lalla hamok anakka mga singko mil. ¹¹Mangno, addu'-na si Jesus i pan, agpasalamat si Diyos ngan makigpumwan-na si magpaningkulo'. Iya gihapon i nagbuhat-na si duwa agon, ngan akabuwanan i dimu'an tubtob si mga karuyag-na.

¹²Ngan bagtok na i mga a'a, agpinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, “Tipunu-bi i mga la'a kay basi' ga'i akarag.” ¹³Dusi sagad pa dina i makapannu'an si la'a si lima bug'os pan. ¹⁴Pakakulaw-na si mga a'a sinan pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nga nagbuhat-na si Jesus, aminugad mga iya, “Sigurado iya nayto gayod i nagparapanimulat-ta kam paragsumat nga tipada'ito si kalibutan.” ¹⁵Pakasabut-na si Jesus nga tidugok i mga a'a pagpirit si iya pagpabaya' basi' akatu'inan nga magin

^w 6:7 I balur-na si *dinari* akapariho si adda allaw swildo. ^x 6:9 Si Grikuhanon: *pan si dawa*, ngan iyay nan i pinakabarato klasi si pan. Kulawin si Pgpk 6:6.

mga hadi'-na, patalikot dina si Jesus ngan pasagka pa nga iya hamok sulu-sulo.

Aglalangngan si Jesus si Buwahi'

Mateo 14:22-33; Markos 6:47-51

¹⁶Ngan paglulu'om na, padalugdog pan danaw i mga inadalan-na si Jesus, ¹⁷ngan agpamanakay si paraw pagtalabok si danaw pan syudad Capernaum. Ngan malu'om na, ga'i pa hamok gihapon anakka si Jesus si nagtupu'an-na kunta'. ¹⁸Mangno angusog i bariyo ngan bali kamamahaya si alon. ¹⁹Ngan mga lima o annom kilumitro na i mga linahi'an-na, sakulawan-na mga iya si Jesus nga aglalangngan si buwahi' padugok si paraw ngan bali i mga kulba-na. ²⁰Pero aminugad to dina si mga iya, "Akoy to, dakam atalaw." ²¹Mga malipayon dayon mga iya pagpasakay si iya ngan hintak anakka dayon i paraw si tarakkahan-na.

²²⁻²³Ka'asumuhan, aniya' mga paraw magpanakka tikang si syudad Tiberias nga agdu'ong matapit ari si lugar nagpamanganan-na si mga a'a si pan katapus-na si Ginu'o pagpasalamat si Diyos. Mangno, agpaka'intom to mga a'a nga adda may hamok i paraw ari pati' ma'in huwang si Jesus pagsakay si mga inadalan-na ngan agpamataliwan nga mga iya hamok. ²⁴Sanglit si pakakatu'an-na mga iya nga ga'i na ari si Jesus pariho si mga inadalan-na, aniya' si mga iya mamanakay si mga paraw basi' agpakapada'iray si Capernaum pag'anda' si Jesus.

Si Jesus i Karakanon nga Makabuwan Kinabuhi'

²⁵Si pakabagat-na mga iya si Jesus ari si dambila'-na si danaw aminugad mga iya, "Rabbi,^y sumiran pa kaw ato?"

²⁶Anaruman si Jesus, "Sumatan-ta kam si kamatu'uran, agpara'anda'-bi ako tungod kay agkabaragtok kam si nagkakan-bi pan, ma'in tungod kay akasayod na kam si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan naghimu-ko. ²⁷Dakam agparapabudlay pag'anda' si karakanon nga apan'os, lugod anda'u-bi i karakanon nga gana' pagrara'atun-na hasta si kahastahan.^z Pumwan-nay nan si ka'am si Pinili' A'a. Human na i Diyos Tata' pagpublikar si pag'alagad-na si iya."

²⁸Sanglit agpatilaw mga iya, "Ay may i angay buruhaton kami' pagtuman si nagkinahanglan-na trabaho si Diyos?"

²⁹Anaruman si Jesus, "Yayto i nagkinahanglan-na si Diyos trabaho: Agtapura kam si nagpabawa-na."

³⁰Sanglit amatilaw gihapon mga iya, "Ay may pangngilalahana si langitnon kasiguruhan nga sahimu-mo basi' akakulaw kami' ngan

^y 6:25 Parti si *Rabbi*, kulawin si 1:38. ^z 6:27 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *karakanon nga akabuwan si kinabuhi' nga gana' katapusan-na*.

agtapod si ka'aw? Ay may i hinimu-mo? ³¹ Agpamangan i mga ginikanan kami' si karakanon nag'arunan manna ari si disyirto nga tikang si langit, sigon si maka'anna' si Kasuratan: 'Agbuwanan-na mga iya karakanon man langit basi' agpakakakan.'^a"

³² Aminugad si Jesus, "Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ma'in si Moises i magbuwan si ka'am si karakanon man langit, kundi' i Tatay-ko dina i magbuwan si ka'am si ungod karakanon nga tikang si langit. ³³ I karakanon nga tikang si Diyos iya i addangan nga man langit ngan agbuwan to kinabuhi' si mga a'a-na si kalibutan."

³⁴ Lingun-na may mga iya, "Sinyor, mismo ina'anto, buwanin kami' dayon da'inan sinan karakanon."

³⁵ Sanglit agsumat si Jesus, "Ako i karakanon nga agbuwan kinabuhi'. Bisan say i padugok si ako gana' kalilingantuhun-na ngan bisan say i manutu'o si ako gana' ka'uhawun-na. ³⁶ Pero pariho si nagsumat-ko si ka'am, ga'i pa kam hamok gihapon anutu'o bisan kon sakulawan-bi na ako. ³⁷ I dimu'an nga nagpatubyan-na si Tata' si ako, padugok si ako ngan bisan say nga padugok si ako, ga'i agtabrug-ko. ³⁸ Kay pada'ito ako tikang si langit ma'in pagtuman si katuyuan-ko kundi' pagtuman si katuyuan-na si magpabawa si ako. ³⁹ I katuyuan-na si magpabawa si ako nga gana' sarungay-ko si dimu'an nagpatubyan-na si ako hasta nga banhaw-ko mga iya si damuri allaw. ⁴⁰ Da'ito sito i binuhat-ko kay i katuyuan-na si Tatay-ko nga bisan say i padugok pirmi si Dadi' ngan agtapod si iya, aka'angkon si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. Allum-ko mga iya si damuri allaw."

⁴¹ Tungod sinan, aniya' si mga Hebro magtikang pagpanngurub-ngurob si pagpinugad-na, "Ako i karakanon nga tikang si langit." ⁴² Agpaminugad mga iya, "Ma'in ba' to si Jesus, nga dadi'-na si Jose? Akatu'anan kita kam kon say i mga mahanak-na. Ay kay ina'anto akapinugad iya, 'Tikang ako si langit?'"

⁴³ Anaruman si Jesus, "Dakam agparapanngurub-ngurob anan. ⁴⁴ Gana' makadugok si ako kon ma'in inagda-na si Tata' nga magpapada'ito si ako, ngan ako i mamanhaw si iya si damuri allaw. ⁴⁵ Aka'anna' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat: 'Turu'an-na si Diyos i dimu'an a'a.'^b Bisan say i mamakali si Tata' ngan aka'adal si iya, iya i mandugok si ako. ⁴⁶ Gana' na la'in makakulaw si Tata' kon ma'in hamok i addangan nga tikang si iya. Iya hamok gayod i makakulaw si Tata'. ⁴⁷ Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say manutu'o, aka'angkon si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ⁴⁸ Ako i karakanon nga agbuwan kinabuhi'. ⁴⁹ Siray, akapamangan i mga ginikanan-bi karakanon nag'arunan manna ari si disyirto, pero agkamaratay may hamok gihapon mga iya. ⁵⁰ Ina'anto, atiya' i karakanon nga man langit, nga kon sakakan-na si addangan ga'i na iya amatay.

^a 6:31 Exo 16:4; Salmo 78:24   ^b 6:45 Isa 54:13

⁵¹Ako i allom karakanon nga tikang si langit. Bisan say i mamangan sito karakanon, a'allom hasta si kahastahan. Yayto karakanon iya i isi-ko nga agpumwan-ko para aka'angkon kinabuhi' i mga a'a si kalibutan.”

⁵²Mangno aniya' si mga Hebro magparapamasusuhay hi'unong sito ngan agsiparatilaway, “Pinapa'i-na may sito a'a pagpumwan si isi-na pagpakakan si kita kam?”

⁵³Anaruman may si Jesus, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, hasta nga ga'i kam amangan si isi-na si Pinili' A'a ngan anginom si laha'-na, ga'i anan si ka'am i ungod kinabuhi'. ⁵⁴Bisan say makakakan si isi-ko ngan maka'inom si laha'-ko, iya i maka'angkon si kinabuhi' nga gana' katapusan-na, ngan banhaw-ko iya si damuri allaw. ⁵⁵Ungod karakanon i isi-ko, ngan ungod irinumon i laha'-ko. ⁵⁶Bisan say i makakakan si isi-ko ngan maka'inom si laha'-ko, maki'adda si ako ngan ako may maki'adda si iya. ⁵⁷Aglihug-na ako si allom pirmi Tata', ngan allom ako tungod si iya. Si pariho pa'agi, i maka'ala' pagkakan ato si ako a'allom may liwat tungod si ako. ⁵⁸Iyay to i karakanon nga tikang si langit. I makakakan sito a'allom hasta si kahastahan. Ma'in to pariho si manna nga nagkakan-na si kapapu'an-bi, nga aniya' may hamok gihapon mga kamatayun-na.”

⁵⁹Agpahalling-nay nan si Jesus ngan pagturu'-na si sinaguga ari si Capernaum.

Malabbat Inadalan i Pa'amban si Jesus

⁶⁰Si pakapamati'-na sinan si mga inadalan-na, aniya' magpaminugad si mga iya, “Bali kuri pag'ako' si nagturu'-na. Say may manutu'o sinan?”

⁶¹Bisan kon gana' magsumat, sakatu'an-an-na si Jesus nga agpanngurub-ngurob i mga inadalan-na mahi'unong si mga allingun-na, sanglit agpaminugad-nay to, “Ma'in pa ba' kam andam pag'ako' sito?^c ⁶²Iya pa ba' kon sakulawan-bi i pagbalik-na si Pinili' A'a pan langit! ⁶³I Espirito i magbuwan kinabuhi', ngan gana' kapulsanan-na si pagpapaniguru-na si a'a nga agtapod si kalugaringun-na. I nagsumat-ko si ka'am mga allingon, akapadugok si ka'am si Espirito ngan akabuwan si ungod kinabuhi'. ⁶⁴Pero aniya' pa si ka'am nga ga'i agpanutu'o.” Akapinugad iya sinan kay tikang pa si tinikangan, akatu'an-an na si Jesus kon say i ga'i magpanutu'o si iya ngan kon say i titraydor si iya. ⁶⁵Agpadayon si Jesus pagpahalling, “Iyay nan i rason kon ay kay akapinugad ako si ka'am nga gana' makadugok si ako hasta nga ga'i iya agsagda-na si Tata.”

---

^c 6:61 Aniya' duwa karuyag sidngun-na si Jesus si patilaw-na: I primero, iya i nagpinugad-na hi'unong si pagkakan si isi-na pati' pag'inom si laha'-na, ngan i kaduwa, iya i katapit-na pagpaki'adda si iya si a'a magtutu'o si iya pariho katapit si pagpaki'adda-na si Jesus si Diyos Tata'.

⁶⁶Tungod sinan, bali labbat si mga inadalan-na i pamabulag ngan ga'i na agpamungyod si iya. ⁶⁷Sanglit agtilaw-na si Jesus i Dusi, "Tara' ka'am, pabulag ba' liwat kam si ako?"

⁶⁸Anaruman si iya si Simon Pedro, "Paragdalom, singnga pa may kami' pa'arop? Awinan si ka'aw i mga allingon nga agbuwan si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ⁶⁹Anutu'o kami' ngan sayod nga ka'aw i Sagrado A'a nagpabawa-na si Diyos."

⁷⁰Mangno anaruman si Jesus, "Si ka'am Dusi, ma'in ba' nga ako mismo i magpili' si ka'am? Pero addangan si ka'am i nagdaluman-na si Satanas!" ⁷¹I nagtukuy-na sinan iya si Judas nga dadi'-na si Simon Iscariote. Bisan kon addangan iya si Dusi, iya i magtraydor si Jesus si katapus-tapusan.

I Pag'atindir-na si Jesus si Pyista si Pag'ani

7 ¹Kahuman sinan, agparalibut-libot si Jesus ari si Galilea. Agtuyo' iya pag'amban si Judea tungod kay nag'imamatay iya si mga punu'-na ari si mga Hebro. ²Mangno ngan matapit na i Pyista-na si mga Payag-payag^d nga nagsilibraran-na si mga Hebro, ³nagpinugad si Jesus si mga bugtu'-na lalla, "Kinahanglan kaw pa'amban ato ngan pada'iraya ari si Judea basi' agpakakulaw i mga inadalan-mo si mga makagagahom binuhatan-mo. ⁴Kay gana' ato a'a nga tinago' i pagtrabahu-na kon aruyag iya nga magin bantugan. Tara', kay agparahimo may kaw lugod sinan mga buhat, hala, pahayagon i kalugaringun-mo si dimu'an a'a." ⁵Agda'inan sinan pagpahalling i mga bugtu'-na tungod kay ga'i to liwat agpanutu'o si iya.

⁶Sanglit anaruman si Jesus si mga iya, "Ga'i pa anakka i tama' uras para si ako. Ma'in ako pariho si ka'am nga pwidi bisan ay urasa. ⁷Ga'i kam naghumutan si mga a'a ato si kalibutan, pero ako naghumutan tungod si pagparapinugad-ko nga sala' i mga nagparapamuhat-na. ⁸Hala, mamyistaha na kam ari pero ako ga'i pa tungod kay ga'i pa anakka i tama' uras para si ako." ⁹Pakapinugad-na sinan, pabilin iya ari si Galilea.

¹⁰Pero kahuman-na si mga bugtu'-na pagtaliwan pagpamyista, pataliwan may liwat si Jesus pero aglikay iya si ka'aha'an. ¹¹Ari si Pyistahan nagpara'anda' iya si mga punu'-na si mga Hebro ngan agparapamatilaw, "Singnga ba' nan a'a?"

¹²Si magpantambong, matabbol magparapangguru-guro hi'unong si iya. Aniya' magpaminugad, "Mahalap iya a'a."

I ditangnga' may agpanaruman, "Ma'in may. Agparadaya' dina iya si mga a'a." ¹³Pero gana' bisan say si mga iya mamahalling nga kinabati'an si kalabbatan tungod si mga katalaw-na si mga punu'-na si mga Hebro.

^{d 7:2} I Pyista-na si mga Payag-payag, iya i pagpa'intom si mga Hebro si pagpa'abunda-na si mga iya si Diyos si panahon nga agparapamayag-payag mga iya ari si disyirto. Nagsilibraran to ari si Jerusalem sallod si walo' allaw kahuman si pag'ani.

Agturo' si Jesus ari si Pyistahan

¹⁴Hinunga'-tungga' na dina si Pyista ngan pagpakulaw-na si Jesus si kalabbatan ari si hawan-na si templo. Agtikang iya ari pagturo' ¹⁵ngan agpangusa i mga punu'-na si mga Hebro. Sigi mga iya pamatilaw, “Singngay to a'a ag'inala' si kata'u-na nga ma'in may malanga i inadalan-na?”

¹⁶Anaruman si Jesus, “I nagturu'-ko, ma'in tikang si kalugaringun-ko. Tikang to si magpabawa si ako. ¹⁷Bisan say aha'a nga agpili' pagbuhat si katuyuan-na si Diyos, sigurado sakatu'an-an-na kon tikang ba' si Diyos i nagturu'-ko o kon agpahalling hamok ako si kalugaringun-ko. ¹⁸I a'a nga agpahalling para si kalugaringun-na, agbuhat-nay nan hamok pagpalabaw si kalugaringun-na. Pero i a'a nga makigdayaw-na dina i magpabawa si iya, panno' iya si kamatu'uran. Gana' kina'anda'an kabubullu'an anan si iya. ¹⁹Ma'in ba' nga agpumwan-na si ka'am si Moises i bala'od? Pero gana' si ka'am magsunod sinan. Ma'in ba' nga ag'imamatay-bi dina ako?”

²⁰Anaruman dina i magpantarambak ari, “Kapay^e kaw pag'isip sinan! Say may i mag'imamatay si ka'aw?”

²¹Pero anaruman dina si Jesus si mga puno', “Si paghimu-ko makagagahom binuhatan, agpangusa kam dimu'an. ²²Kulawi-bi daw. Ka'am agparaturi' si mga dadi' bisan kon Allaw Pandidiskanso sigon si nagmandu'-na si ka'am si Moises. Si kamatu'uran ma'in nan gayod tikang si Moises kundi' tikang pa dina si mga ginikanan-na si nasyun-ta kam. ²³Kon agturi' kam si dadi' si Allaw Pandidiskanso basi' ga'i nagsupak i bala'ud-na si Moises, ay kay asina kam si ako si pagpahalap-ko si bug'os puhu'-na si a'a si Allaw Pandidiskanso? ²⁴Dakam aghusgar kon tama' ba' o ma'in i bisan ay sigon si sakulawan-bi si gawas, lugod husgari-bi dina sigon si malalom katuyuan-na sito.”

Agpatilaw i mga A'a Kon si Jesus Na Ba' i Tinu'inan Mannanalwas

²⁵Sinan ka'urason, aniya' si mga a'a si Jerusalem nga agtikang pagkilala si iya ngan agpaminugad, “Tingali iya nayto i a'a nga nag'imamatay-na si mga puno'. ²⁶Atiya' iya agparapahalling si katabbulan-na si mga a'a pero ga'i lugod mga iya agpakasibo'. Agtutu'o na ba' mga iya nga iya nayto i Tinu'inan Mannanalwas? ²⁷Pero kita kam, sayod lugod kon taga singngay to a'a. Si panakka-na si Tinu'inan Mannanalwas, gana' makatu'an-an kon singnga iya tikang.”

²⁸Si padayon pagturu'-na si Jesus ari si hawan-na si templo, angusog i busis-na, “Oho' gad, sakilala-bi ako ngan sakatu'an-an-bi kon taga singnga

^e 7:20 Si Grikuhanon: *Tikang nan isip si magbawa-bawa si ka'aw mara'at espirito.*

ako pero ma'in tungod si kalugaringun-ko pagdalom sanglit atiya' ako ina'anto. Panno' si kamatu'uran ngan tarapurang i magpabawa si ako pero ga'i iya sakilala-bi. ²⁹Sayod ako si iya kay tikang ako si iya ngan iya i magpabawa si ako.”

³⁰Tungod sinan, nag'idadakop iya si ditangnga' mga a'a, pero gana' ni addangan mangaddo' si iya, tungod kay ma'in pa iya i uras-na. ³¹Pero malabbat gihapon si magpantarambak i manutu'o si iya. Agpaminugad to, “Kon anakka i Tinu'inan Mannanalwas, akahimo ba' iya mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nga anmas pa kuntra si nagbuhat-na sito a'a?”

³²Aniya' si mga Parisiyo magpaka'aning'ing si mga ginuru-guru-na si mga a'a parti si Jesus. Mangno agpamabawa mga iya pati' i mga puno' paraghalad mga bantay si templo pagdakop si Jesus.

³³Aminugad si Jesus, “Makali' na hamok i pagpakihuwang-ko si ka'am, mangno pada'iray na ako si magpabawa si ako. ³⁴Anakka i uras nga anda'-bi ako pero ga'i ako sa'anda'an-bi ngan ga'i kam akapada'iray kon singnga ako.”

³⁵Agsipurupinugaray i mga punu'-na si mga Hebro, “Singnga daw sito a'a i parada'irayan-na nga ga'i iya sa'anda'an-ta kam? Tipada'iray ba' iya si nag'istaran-na si mga Hebro nga agsaralakot si sakup-na si mga Griko basi' akaturo' iya sito mga a'a? ³⁶Ay i karuyag sidngun-na si pagpinugad-na, 'Anakka i uras nga anda'-bi ako pero ga'i ako sa'anda'an-bi,' pati' 'Ga'i kam akapada'iray kon singnga ako?’”

³⁷Si pangultimo allow nga iya i pinaka'impurtanti si Pyista, anunggo si Jesus ngan amahalling makusog, “Bisan say nag'uhaw, dakam agruha-duha padugok si ako ngan anginom. ³⁸Bisan say nga anutu'o si ako, agdadaras anan si iya i burabod si allom buwahi' pariho si maka'anna' si Kasuratan.” ³⁹I nagtukuy-na si Jesus sinan mga allingon, iya i Espirito nga kararawatun-na si magpanutu'o si iya. Sito mga ka'urason, ga'i pa nagpa'ayop i Espirito tungod kay ga'i pa may si Jesus nag'alsa ngan nagpa'unrahan.

⁴⁰Si pakapamati'-na sinan si mga a'a, aniya' magpaminugad, “Sigurado nga iya nayto i nagparapanimulat paragsumat.”

⁴¹Aniya' liwat magpaminugad, “Iya i Tinu'inan Mannanalwas.”

Aniya' may magpamatilaw, “Pinapa'i may nga i Tinu'inan Mannanalwas tikang dina si Galilea? ⁴²Ma'in ba' aka'anna' si Kasuratan nga i Tinu'inan Mannanalwas tikang si Betlehem, i bungto nag'istaran-na si David ngan addangan iya si mga ka'ampu-ampuhan-na?” ⁴³Sanglit tungod si Jesus atunga' si duwa grupo i mga a'a. ⁴⁴Aniya' mga mag'idadakop si iya, pero gana' ni addangan mangaddo' si iya.

Ga'i Agpanutu'o si Jesus i mga Punu'-na si mga Hebro

⁴⁵Si katapus-tapusan, i nagpanlihog mga bantay-na si templo agbwilta na hamok pada'iray si mga puno' paraghalad pati' mga Parisiyo. Agpamatilaw to si mga iya, “Ay kay ga'i iya agdakup-bi?”

46 Anaruman may i mga bantay, “Gana' maka'irog agpahalling sito a'a.”

47 “Hasta ba' liwat ka'am saluku-na?” lingun-na si mga Parisiyo.

48 “Aniya' ba' si mga puno' o si mga Parisiyo nga magtutu'o si iya?

49 Gana'! Pero yaynan mga a'a nga gana' sa'urup-urupan-na si bala'od, sigurado nga iya agpakagaba'an.”

50 Addangan si mga Parisiyo ari si Nicodemos nga human na siray makibagat si Jesus. Amatilaw to, 51 “Tugot ba' si bala'ud-ta kam i pagpatok si adda a'a myintras ga'i pa iya nagbistahan?”

52 Agpanaruman may mga iya, “Dakaw agpinugad nga adda kaw taga Galilea. Ag'adala si Kasuratan basi' sakatu'anan-mo nga gana' paragsumat nga tikang si Galilea.”

53 Mangno agpamalik nga iya pada'iray si mga kalugaringun-na ruma'.

I Danda nga Maki'ubay si Ma'in Kakasal-na

8 1 Mangno pada'iray si Jesus si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan. 2 Kamananalungan pabwila iya si hawan-na si templo. Nagtiripunan iya si dimu'an mga a'a, sanglit aningkulo' iya pagturo' si mga iya. 3 Aniya' mga paragturo' bala'od pati' mga Parisiyo magpamawa danda nga sadakup-na mga iya maki'ubay si ma'in kakasal-na.

Agpatunggu-nay to mga iya tangnga' si mga a'a ngan 4 agpinugad-na mga iya si Jesus, “Ma'istro, sadakop kami' to danda nga maki'ubay si ma'in kakasal-na. 5 Ari si Bala'od agmando' si Moises pagtalutog si da'ito klasi danda. Tara', para si ka'aw ay may siguro i tama'?” 6 Agpinugad mga iya sinan pagpurbar si Jesus basi' kon anala' pagsaruman, sapa'akusar-nay to mga iya.

Pero paduko' dina si Jesus ngan agtikang pagpasurat si tutturu'-na si pitak. 7 Ngan ga'i namay gayod mga iya pahuway si kapapatilaw, anunggo si Jesus ngan aminugad, “Kon say si ka'am i gana' sala'-na, iya i primiro manalutog sito danda.” 8 Mangno anduko' gihapon iya ngan agsurat ari si pitak.

9 Si pakapamati'-na mga iya sinan, agsa'uru'addangan mga iya pag'amban tikang si kamabu'utan hasta nga si Jesus na hamok i mabilin pati' i danda nga agparatutunggo pa ari. 10 Anunggo si Jesus ngan aminugad, “Ni', singnga na mga iya? Gana' ba' mabilin pagpatok kamatayon si ka'aw?”

11 Anduko' i danda ngan aminugad, “Sinyor, gana' namay.”

Aminugad may si Jesus, “Hasta ako ga'i may liwat amatok si ka'aw. Hala, pada'iraya na ngan ambanin na i pagparapakasala!”^f

^f 8:11 I isturya hi'unong si danda mag'ubay si ma'in kakasal-na (7:53–8:11), ma'in huwang ato sito lugar si mga kada'an kupya si Kasuratan, pero nag'ako' to nga ungod ngan angay nagpahuwang.

Si Jesus i Danta'-na si Kalibutan

¹²Si manunod pagpahalling-na si Jesus atubang si mga a'a agpinugad iya, "Ako i danta'-na si kalibutan. Bisan say magsunod si ako, sigurado nga ga'i aglalangngan si kalu'uman lugod aka'angkon dina si danta' nga magbuwan si ungod kinabuhi."

¹³Pero agsupla-na dina iya si mga Parisiyo, "Ka'aw gihapon mismo i magtistigos si kalugaringun-mo, sanglit ma'in makatutu'o i nagpahalling-mo."

¹⁴Anaruman may si Jesus, "Bisan kon ako mismo i magtistigos para si kalugaringun-ko, kamatu'uran gihapon i nagpahalling-ko tungod kay sayod ako kon ay i tinikangan-ko ngan kon ay i tarakkahan-ko. Pero ga'i kam agpakatu'anang kon ay i tinikangan-ko o kon ay i tarakkahan-ko. ¹⁵Aghusgar kam si ako sigon si sakulawan-bi si pagka'a-a-ko ina'anto; pero ako, ga'i aghusgar si bisan say. ¹⁶Pero kon anhusgar may dina ako, sigurado nga tama' gayod i disisyun-ko kay ma'in hamok ako sulo i maghimo sinan kundi' aghuwang kami' si Tata' nga magpabawa si ako. ¹⁷Aka'anna' si Bala'ud-bi nga kon aniya' duwangan magtistigos sigurado nga kamatu'uran i mga pinahallingan-na. ¹⁸Addangan ako si magtistigos para si kalugaringun-ko, ngan i addangan pa, iya i magpabawa si ako nga gana' la'in kon ma'in i Tata'."

¹⁹Mangno agpamatilaw nga iya, "Singga may i tatay-mo?"

Anaruman may si Jesus, "Ga'i ako sakilala-bi ngan da'inang may i Tatay-ko kay kon sakilala-bi ako, sakilala-bi may liwat kunta' i Tatay-ko." ²⁰Agpahalling sinan si Jesus ngan pagparaturu'-na ari si hawan-na si templo matapit si pangnganganna'an si mga nagpahalad. Pero gana' ni addangan mandakop si iya tungod kay ga'i pa anakka i uras-na.

²¹Aminugad gihapon si Jesus si mga iya, "Pa'amban ako ngan sigurado anda'-bi. Agkaramatay kam huwang si mga kasal'anang-bi ngan ga'i kam agpakatuttot si parada'irayan-ko."

²²Tungod sinan, agsipurupatilaway i mga punu'-na si mga Hebro, "Ay daw i karuyag sidngun-na si pagpinugad-na nga ga'i kita kam agpakatuttot si parada'irayan-na? Tingali ag'unay iya."

²³Pero agpadayon si Jesus pagpahalling, "Tikang kam si hawod pero ako tikang si dyata'. Sakop kam si kalibutan pero ako ma'in.

²⁴Agpinugad-ta kam nga agkamaratay kam huwang si mga kasal'anang-bi ngan kon ga'i kam agpanutu'o nga akoy ray mismo^g nagpakilala-koy ray si ka'am, sigurado nga agkamaratay kam huwang si mga kasal'anang-bi."

---

^g 8:24 Si pakapamati'-na si mga Hebro si paminugad-na si Jesus, 'Akoy ray,' akasabot dayon nga iya nga agpaparihu-na si Jesus i kalugaringun-na si Diyos, tungod kay sa'intuman-na nga iya i pag'arun-na si Diyos si kalugaringun-na ari si Exo 3:14. Aniya' siyang titulo nag'aku'-na si Jesus pagpaklaro si pagkadiyus-na: *karakanon nga agbuwan kinabuhi', i danta'-na si kalibutan, i pwirtahan si kuta'-na si mga karniro, i mahalap mangngangataman, i pagkabanhaw, i kinabuhi', i pangngagihan, i kamatu'uran, i ungod pu'un-na si ubas*. Kulawin si 6:35; 8:12; 10:7; 10:11; 11:25; 14:6; 15:1.

²⁵Agpaminugad may mga iya, “Kay say ba' kaw gayod?”

Anaruman may si Jesus, “Kon ay i pagpakilala-ko si ka'am tikang pa si panikangan. ²⁶Malabbat i surudya'un-ko si ka'am pati' parapatukun-ko ngan tungod kay panno' si kamatu'uran ngan tarapuran i magpabawa si ako, kinahanglan sumat-ko gayod ato si kalibutan kon ay i sapamati'an-ko tikang si iya.”

²⁷Ga'i mga iya agpanabot nga agsumatan-na mga iya hi'unong si Tatay-na. ²⁸Sanglit aminugad si Jesus, “Kon alsa-bi na i Pinili' A'a, iya na kam dina akatu'anang nga akoy ray nagpakilala-koy ray si ka'am. Sakatu'anang-bi liwat nga ga'i ako agbuhat si kalugaringun-ko hamok kundi' agpahalling hamok ako kon ay i nagturu'-na si Tata'. ²⁹I magpabawa si ako pirmi aghuwang si ako ngan ga'i ako agpata'anang-na tungod kay pirmi agbuhat-ko i makapalipay si iya.” ³⁰Malabbat i magpanutu'o si iya si pakapakali-na mga iya sinan.

I mga Dadi'-na si Abraham

³¹Agpinugad-na si Jesus i mga Hebro nga aniya' pagtutu'u-na si iya, “Kon ga'i kam palabba si nagturu'-ko, ungod kam gayod nga mga inadalan-ko. ³²Sasayuran-bi i kamatu'uran, ngan i kamatu'uran na i magpalibri si ka'am.”

³³Agpanaruman may mga iya, “Kami' i mga ka'uru'ampuhan-na si Abraham ngan ga'i pa kami' nag'uripon si bisan say. Ay kay agpinugad kaw nga linibri kami'?”

³⁴Anaruman si Jesus, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say magparapakasala', uripon iya si sala'. ³⁵I uripon ma'in gayod kwintado si pamilya, pero i dadi' kwintado hasta si kahastahan. ³⁶Sanglit kon palibri-na kam si Dadi' ungod gayod i pagkalibri-bi. ³⁷Sayod ako nga mga ka'uru'ampuhan-na kam si Abraham pero ag'imamatay-bi dina ako tungod kay ga'i agbuwanan-bi lugar i allingun-ko. ³⁸Agsumatan-ta kam si nagpakulaw-na si ako si Tata', ngan ka'am may agbuhat si sapamati'an-bi tikang si tatay-bi.”

³⁹Agpanaruman mga iya, “Tatay kami' si Abraham.”

Aminugad may si Jesus, “Kon ungod kam nga mga dadi'-na si Abraham buhat-bi may kunta' i nagbuhat-na. ⁴⁰Kundi' ag'imamatay-bi gayod ako dina, ako nga magsumat si ka'am si kamatu'uran nga sapamati'an-ko tikang si Diyos. Ga'i nan agbuhat-na si Abraham. ⁴¹Ag'irog kam dina si buhat-na si kalugaringun-bi tatay.”

“Ma'in kami' mga dadi' si gawas,” lingun-na may mga iya. “Gana' la'in Tata' kami' kon ma'in hamok i Diyos mismo.”

I mga Dadi'-na si Satanas

⁴²Aminugad si Jesus si mga iya, “Kon ungod nga i Diyos i Tatay-bi, kunta' higugma'-bi ako tungod kay tikang ako si Diyos ngan ina'anto

atiya' ato. Ga'i ako pada'ito nga kalugaringun-ko hamok; kundi' iya i magpapada'ito si ako. ⁴³Ay kay ga'i sasabutan-bi i allingun-ko? Tungod kay ga'i kam amakali si nagpahalling-ko. ⁴⁴I tatay-bi nga tagtawa' si ka'am, iya si Satanas, ngan agkararuyag kam pagtuman si karuyag-na si tatay-bi. Adda iya kriminal tikang pa gayod si panikangan ngan bullu'on iya kay ga'i anan si iya i kamatu'uran. Si pagbullu'-na, agpakulaw hamok iya si ungod kina'iya-na kay ungod gayod nga bullu'on iya pati' tata'-na si dimu'an kabubullu'an. ⁴⁵Pero ako lugod nga agsumat si kamatu'uran, ga'i agtutu'u-bi! ⁴⁶Aniya' ba' si ka'am makapamatu'od nga aniya' baratunun-ko si sala'? Kon agsumat ako si kamatu'uran, ay kay ga'i ako agtutu'u-bi? ⁴⁷Bisan say nga tawa'-na si Diyos akapakali si nagpahalling-na si Diyos. I rason kon ay kay ga'i kam agpakapakali, kay si kamatu'uran ma'in kam tawa'-na si Diyos."

Si Jesus pati' si Abraham

⁴⁸Nagpinugad si Jesus si mga punu'-na si mga Hebro, "Ma'in ba' kami' tama' si pagpinugad nga adda kaw Samaritano pati' nga nagbawa-bawa kaw si mara'at espirito?"

⁴⁹Anaruman may si Jesus, "Ga'i ako nagbawa-bawa si mara'at espirito kundi' agrispitar hamok ako si Tatay-ko pero ka'am ga'i agrispitar si ako. ⁵⁰Ga'i ako aghingyap nga aka'unrahan i kalugaringun-ko, lugod aniya' addangan maghingyap sinan para si ako, ngan iya i huwis. ⁵¹Sumatan-ta kam si kamatu'uran, kon i a'a agsunod si allingun-ko, gana' kamamatayun-na."

⁵²Tungod sinan agpaminugad i mga punu'-na si mga Hebro, "Ina'anto sasayuran kami' na nga ungod kaw gayod nagbawa-bawa si mara'at espirito! Amatay si Abraham ngan da'inan may i mga paragsumat. Apa'i may kay akapinugad pa kaw hamok gihapon nga kon i a'a agsunod si allingun-mo, ga'i iya kakinda si kamatayon? ⁵³Mas gamhanan pa ba' kaw kuntra si papo' kami' Abraham? Amatay iya ngan da'inan may liwat i mga paragsumat. Ngan ka'aw, say may kaw si pagkagasi-mo?"

⁵⁴Anaruman si Jesus, "Kon ako mismo magpa'unra si kalugaringun-ko gana' sinan kwinta-na. Kundi' i magpa'unra si ako gana' la'in kon ma'in i Tatay-ko nga nag'aku'-bi nga Diyus-bi. ⁵⁵Ga'i kam angilala si iya pero angilala ako. Kon aglirong ako, akapariho ako si ka'am nga mga bullu'on, pero ungod nga sakilala-ko iya ngan agsunod ako si allingun-na. ⁵⁶Alipay i papu'-bi Abraham si pag'ikukulaw si pagtakka-ko ngan si panakka-ko bali gayod i kalipay-na."

⁵⁷Agpinugad i mga punu'-na si mga Hebro, "Ga'i pa ngani' kaw agsingkwinta anyos tapos agpinugad kaw nga sakulawan-mo si Abraham!"

⁵⁸Anaruman may si Jesus, "Sumatan-ta kam si kamatu'uran, myintras a'allom si Abraham, dati na ako!" ⁵⁹Tungod sinan agpangaddo' mga iya

bato pagtalutog si iya, pero patago' dahulo si Jesus mangno pakawara' iya ari si hawan-na si templo.

Agpakulaw-na si Jesus i Buta

9 ¹Si pagparalalangngan-na si Jesus, aniya' sakulawan-na lalla nga buta tikang pa si ka'allum-na. ²Amatilaw i mga inadalan-na, “Rabbi,^h say may nan tawa' sala' kay a'allom iya dati buta? Sala'-na ba' nan o si mga mahanak-na?”

³Aminugad may si Jesus, “Gana' bisan addangan si mga iya i makasala'. Ahinabo' nan basi' kinakulawan i buhat-na si Diyos si kinabuhi'-na.

⁴Ngan myintras allow pa, kinahanglan nga buhat-ta kam i trabahu-na si magpapada'ito si ako kay ma'in na pira i kasangumon nga gana' na makatrabaho. ⁵Myintras nga atiya' pa ako, ako i danta'-na si kalibutan.”

⁶Pakapinugad-na sinan, anupra iya si pitak ngan pina'agi si rukda'-na, agbasi'-na i lapok ngan agpatakpul-na si mata-na si lalla. ⁷Agsumatan-nay to, “Pada'iraya na ngan anguram'usa ari si libtong nag'arunan Siloe.” I kahulugan-na sinan aron: Naglihog. Sanglit pada'iray i buta, anguram'os ari ngan akakulaw na iya si pagbalik-na.

⁸Agsipurupatilaway i mga katiringpid-na pati' i mga dati magpakakulaw si iya si pagparapalimus-na pa, “Ma'in ba' iya i lalla magparapalimos pirmi?” ⁹Aniya' may magpaminugad nga iya gayod.

I ditangnga' may agpaminugad, “Ma'in nan iya, agkapariho hamok i mga itsura-na.”

Pero maniguro gayod mismo i lalla si pagpinugad, “Ako nayto mismo.”

¹⁰“Kon sugad, pinapa'i may nga akakulaw na kaw?” lingun-na may mga iya.

¹¹Anaruman may iya, “Agtakpulan-na si nagkumul-kumul-na lapok i mga mata-ko si lalla nag'arunan Jesus. Mangno agmandaran-na ako pagpada'iray si Siloe ngan pagkuram'os ari. Sanglit pada'iray ako ngan akakulaw dayon katapos si pagkuram'us-ko.”

¹²Amatilaw i mga a'a, “Singnga may to a'a ina'anto?”

Aminugad may iya, “Ambot, ga'i ako akatu'anan.”

Nag'imbistigaran i Lalla si mga Parisiyo

¹³Nagbawa pada'iray si mga Parisiyo i lalla nga dati buta. ¹⁴Allaw Pandidiskanso siray pagpalapuyut-na si Jesus si lapok pati' pagpahalap-na si mata-na si lalla. ¹⁵Sanglit agpatilawan-na liwat si mga Parisiyo i lalla kon pinapa'i nga akakulaw iya. Anaruman i lalla, “Agtakpulan-na lapok i mga mata-ko ngan agkuram'usan-ko, mangno akakulaw dayon ako.”

^h 9:2 Parti si *Rabbi*, kulawin si 1:38.

¹⁶Aniya' magpaminugad si mga Parisiyo, “Ma'in nan lalla tikang si Diyos kay ga'i agtuman-na i bala'od mahi'unong si Allaw Pandidiskanso.”

Pero agpaminugad i ditangnga, “Pinapa'i-na si addangan makasasala' pakahimo si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan pariho sito?” Sanglit aniya' magpanutu'o ngan aniya' may liwat ga'i.

¹⁷Mangno tilaw-na gihapon mga iya i lalla, “Ka'aw i nagpahalap-na. Ay may i sapisumat-mo mahi'unong si iya?”

Anaruman i lalla, “Paragsumat-na iya si Diyos.”

¹⁸Ga'i pa hamok gihapon agpanutu'o i mga punu'-na si mga Hebro nga dati iya buta nga ina'anto akakulaw na. Sanglit agpa'ala'-na mga iya i mga mahanak-na ¹⁹ngan agtilaw-na, “Iya ba' to gayod i dadi'-bi nga nagpinugad-bi dati buta si paka'allum-na? Apa'i may kay akakulaw na iya ina'anto?”

²⁰Agpanaruman i mga mahanak-na, “Oho', ungod nga iya i dadi' kami' ngan ungod liwat nga dati iya buta si paka'allum-na. ²¹Pero ga'i kami' akatu'anan kon apa'i kay akakulaw na iya o kon say i magpahalap si mga mata-na. Tilawu-bi na hamok iya kay tama' namay iya si idad pagpahalling para si kalugaringun-na.” ²²Akapinugad sinan i mga mahanak-na si lalla kay atalaw mga iya si mga puno' to nga magpa'ala' si mga iya, tungod kay agdisisyon na i mga punu'-na si mga Hebro nga pina'itsapwira si sinaguga i bisan say mag'ako' nga si Jesus, iya i Tinu'inan Mannanalwas. ²³Sanglit agpinugad i mga mahanak-na si lalla, “Idaran na iya, iya na hamok tinilawu-bi.”

²⁴Si kaduwa bisis agpaban'u-na mga iya i dati buta. Agpinugad-na mga iya, “Pa'unrahin i Diyos nga iya maghimo sito.ⁱ Katu'anan kami' nga makasasala' nan a'a nag'arunan nan Jesus.”

²⁵Anaruman iya, “Ga'i ako akatu'anan kon makasasala' ba' iya o ma'in. I adda hamok sakatu'anan-ko nga dati ako buta pero ina'anto akakulaw na!”

²⁶Mangno amatilaw mga iya, “Ay i nagbuhat-na si ka'aw? Agpapa'i-na pagpahalap i mga mata-mo?”

²⁷Anaruman iya, “Agsumatan-ta na kam pero ga'i ako agpakali-bi. Ay kay aruyag kam nga sapakalihan-bi gihapon? Aruyag ba' kam liwat magin inadalan-na sinan lalla?”

²⁸Mangno agtamay-na dina mga iya ngan agpinugad-na, “Inadalan-na bali' kaw sinan lalla! Kami' inadalan-na si Moises. ²⁹Akatu'anan kami' nga agbagawan-na na dina si Diyos si Moises, pero yaynan lalla, ga'i ngani' kami' akatu'anan si tinikangan-na.”

³⁰Mangno aminugad i lalla, “Urusahon to gayod! Ga'i kam akatu'anan si tinikangan-na pero sapahalap-na i mga mata-ko. ³¹Katu'anan kita kam

---

ⁱ 9:24 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *Agsumpa'a atubang si maka'angayan kina'iya-na si Diyos nga ga'i kaw agbullo'.*

nga ga'i agpakali-na si Diyos i mga makasasala'. Lugod, agpakali dina iya si diyusnon a'a magbuhat si katuyu'an-na si Diyos. ³²Tikang pa siray, gana' pa sapakalihan-ta nga aniya' makapahalap si a'a nga buta tikang si ka'allum-na. ³³Kon ma'in nan lalla linihug-na si Diyos, gana' kunta' sahimu-na."

³⁴Tungod sinan allingon anaruman mga iya, "Tikang pa gayod si ka'allum-mo, ga'i na kaw pukkalan-na si sala'. Day turututu'o daw kaw gayod agwaydong si kami!" Mangno nagtabrog iya.

I Kabutahan nga Espirituhanon

³⁵Akapakali si Jesus nga nagtabrog i lalla, sanglit agbagat-nay to ngan agpinugad-na, "Anutu'o ba' kaw si Pinili' Aa?"

³⁶Amatilaw i lalla, "Say may nan iya, Sinyor? Sumatin ako basi' anutu'o ako si iya."

³⁷Aminugad si Jesus, "Sakulawan-mo na iya. Si kamatu'uran, iya i kabagaw-mo ina'anto."

³⁸Mangno aminugad i lalla, "Paragdalom, agtutu'o ako," ngan anluhod iya pag'ampo' si Jesus.

³⁹Aminugad si Jesus, "Pada'ito ako si kalibutan paghusgar, basi' agpakakulaw i mga buta ngan i mga magpakakulaw may agkaburuta."

⁴⁰Aniya' mga Parisiyo ari magpakabati' sinan ngan agpamatilaw, "Ay ray allingun-moy ray? Huwang ba' kami' si mga buta?"

⁴¹Lingun-na may si Jesus, "Kon mga buta kam, gana' kunta' baratunon si mga sala'-bi. Pero kay agpaminugad may kam nga agpakakulaw kam, sanglit aniya' baratunon-bi."

Si Jesus i Mahalap Mangngataman

10 ¹Aminugad si Jesus, "Sumatan-ta kam si kamatu'uran, i matangkaw pati' i tulisan ga'i pa'agi si pwirtahan-na si kuta' kundi' amanahik dina si la'in pangngagihan ²pero i mangngataman si karniro sigurado nga ari pa'agi. ³Nagpasallod iya si magbantay si pwirtahan, ngan amati' i mga kalugaringun-na karniro si busis-na. Pamagawas mga iya kon agban'u-na sa'uru'addangan i mga arun-na. ⁴Pakagawas-na mga iya, agdahulo iya ngan anunod i mga karniru-na kay angilala si busis-na. ⁵Ga'i mga iya agsunod si ga'i mga sagara'an-na, lugod pamalahi dina mga iya kay ga'i sakilala-na i busis." ⁶Agpapuntuk-nay nan pananglitan si Jesus si mga Parisiyo, pero ga'i mga iya agpanabot.

⁷Sanglit aminugad gihapon si Jesus, "Sumatan-ta kam si kamatu'uran, ako i pwirtahan si kuta'-na si mga karniro. ⁸I dimu'an makadahulu'an si ako, iya i mga matangkaw pati' tulisan, pero ga'i amati' ngan anunod si mga iya i mga karniro. ⁹Ako i pwirtahan. Bisan say i pasallod nga ag'agi si ako, atalwas. Libri mga iya pagsallod pati' paggawas para agpaka'anda'

pannabsaban. ¹⁰I mga matangkaw padugok hamok pagtangkaw, pagmatay pati' pagpirwisyo.^j Pero ako padugok pagbuwan si mga iya kinabuhi' ngan para agpangabunda.

¹¹“Ako i mahalap mangngataman. I mahalap mangngataman ag'unong si mga karniru-na. ¹²I nagswilduhan manliliwat, ma'in kalugaringun-na i mga karniro nag'ataman-na. Sanglit kon aniya' tidara'on ma'isog hayop, sigurado nga palahi iya ngan ambanan-na i mga karniro. Mangno si panakka-na si ma'isog to hayop, agwararak dayon i mga kakarniruhan. ¹³Palahi i manliliwat kay gana' sapayan-na para si iya kon agkapara'i i mga karniro tungod kay adda may hamok iya nagswilduhan.

¹⁴“Ako i mahalap mangngataman. Angilala ako si mga karniru-ko ngan angilala may liwat mga iya si ako. ¹⁵Akapihoy to si kami' si Tatay-ko. I Tata' angilala si ako ngan ako may liwat angilala si iya. Pwira pa sinan, ag'unong liwat ako si mga karniru-ko. ¹⁶Aniya' mga karniru-ko nga ma'in parihu-bi sunsatu'o. Papabungyurun-ko kam ngan kinahanglan pabungyud-ko may liwat mga iya. Papakali-ko mga iya si busis-ko basi' ahimo na kam hamok adda puron kakarniruhan nga aniya' adda mangngataman. ¹⁷Sanglit ako aghigugma'-na si Tata' tungod kay andam ako pagpa'unong si kinabuhi'-ko, ngan katapos angkun-koy to gihapon. ¹⁸Gana' sito maka'ala' tikang si ako, pero agpa'unong-koy to kay iya gayod i karuyag-ko. Aniyan' gahum-ko pagpa'unong sito ngan aniyan' gahum-ko pag'angkon gihapon. Iyay nan i nagmandu'-na si ako si Tatay-ko nga buruhatun-ko.” ¹⁹Tungod sinan mga allingon, atunga' gihapon i mga Hebro. ²⁰Malabbat si mga iya i magpaminugad, “Ay kay amati' kam si iya nga nagbawa-bawa si mara'at espirito? Kapay iya.”

²¹Pero aniyan' may magpaminugad, “Ma'in da'inan sinan i pinahallingan-na si a'a nga nagbawa-bawa si mara'at espirito. Pinapa'i-na si mara'at espirito pakapamuklat si mata-na si buta?”

Nagdiri' si Jesus si mga Hebro

²²Mangno anakka i Pyista si Pagpasagrado si Templo ari si Jerusalem. Tigtugnawon na siray, ²³ngan ari si Jesus si hawan-na si templo sigi lalangngan ari si Balkun-na si Solomon.^k ²⁴Nagpalibutan iya si mga Hebro nga magkuntra si iya ngan nagpinugad, “Day ay pa i kaliyat-na si pagpa'antahak-mo si kami'. Kon ungod nga ka'aw na i Tinu'nan Mannanalwas, sumatin kami'.”

²⁵Anaruman si Jesus, “Agsumatan-ta na kam pero ga'i kam agpanutu'o. I mga makagagahom binuhatan naghimu-ko pina'agi si arun-na si Tatay-

^j 10:10 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *pati' nagpabulag mga iya si Diyos.*

^k 10:23 I *Balkun-na si Solomon*, iya i sibay palibot si hawan-na si templo nga nakit si sallod parti si kuta' nga waswas hamok.

ko, iya i magpamatu'od kon say gayod ako, ²⁶pero ga'i kam agpanutu'o kay si kamatu'uran ma'in kam sakop si mga inataman-ko. ²⁷Agpakali si busis-ko i mga karniru-ko; angilala ako si mga iya ngan mga iya may agsunod si ako. ²⁸Agbuwanan-ko mga iya si kinabuhì nga gana' katapusan-na, ngan ga'i mga iya agkamaratay nga bulag si Diyos. Ga'i mga iya agkasiriyo tikang si gamhanan mga tamburu'-ko. ²⁹I Tatay-ko nga magpumwan si mga iya ato si ako, iya i makagagahom si dimu'an, ngan gana' sito makasiyo tikang si tamburu'-na. ³⁰Ako pati' i Tata' ag'adda hamok."

³¹Sanglit, agpangaddo' gihapon bato i mga Hebro pagtalutog si iya ³²pero agpinugad-na dina mga iya si Jesus, "Agpakulaw-ta kam si malabbat pambihira makagagahom binuhatan sigon si nagmandu'-na si ako si Tata' pagbuhat. Singnga sinan mga makagagahom binuhatan i maka'aghat si ka'am pag'italutog si ako?"

³³"Ma'in nan iya i rason kon ay kay ag'italutugan kami' kaw," lingun-na sito mga Hebro, "kundi' i pagpakara'at-mo dina si Diyos. Ay kay agpinugad kaw nga Diyos kaw nga adda may kaw hamok a'a?"

³⁴Anaruman may si Jesus, "Ma'in ba' aka'anna' si nagtapuran-bi Bala'od nga agpahalling i Diyos sito: 'Agpinugad ako nga mga diyos kam'?'¹ ³⁵Ga'i akalirungan i Kasuratan sanglit kon da'inan i pag'arun-na si Diyos si mga nagbuwanan si allingun-na, ³⁶iya pa ba' i addangan nga nagtagama-na para hamok pagpabawa ato si kalibutan? Tara', ay may kay agparahimu-himu'an-bi ako kasal'anang nga agpakara'at-ko i Diyos pina'agi si pagpinugad-ko, 'Ako i Dadi'-na si Diyos?' ³⁷Dakam ako agtutu'uhu-bi kon ga'i agbuhat-ko i buhat-na mismo si Tata'. ³⁸Pero kon iya i nagbuhat-ko, bisan kon ga'i may kam dina agtutu'o si ako, kunta' anutu'o kam si mga makagagahom binuhatan naghimu-ko basi' kam agpakatu'anang ngan agpakasayuran nga i Tata' ag'ayop si ako ngan ako may ag'adda si iya." ³⁹Tungod sinan, nag'idadakop gihapon iya pero pakawara' iya.

⁴⁰Mangno pabwila si Jesus pada'iray si dambila'-na si Suba' Jordan ari banda si nagparabunyagan-na siray si Juan. Ag'istar iya ari ⁴¹ngan kalabbatan i pamada'iray si iya ngan agpakapinugad, "Bisan kon gana' sahimu-na si Juan mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan, pero ungod i dimu'an pinahallingan-na mahi'unong sito lalla." ⁴²Ngan malabbat ari siray lugar i magpanutu'o si Jesus.

I Kamatayun-na si Lazaro

11 ¹⁻²Aniya' binurungan lalla nag'arunan Lazaro nga taga baryo Betania ngan siyaka-nay to kas Marta pati' Maria. Iyay nan gihapon i Maria nga tibub'o' pammasangngit si kitid-na si Ginu'o nga i barahibu-

¹ 10:34 Salmo 82:6

na mismo i nagpapahit-na. ³Sanglit agpatugon i magdingsirarihan danda pagpakatu'an si Jesus, “Paragdalom, maburong i hinigugma'-mo.”

⁴Pakapakali-na sinan si Jesus, aminugad iya, “Ma'in kamatayon i panubtuban-na si nag'abat-nay ro. Lugod, i katuyu'an-na si Diyos sito, iya i pagpakulaw si ka'angayan-na basi' adayaw i Dadi'-na si Diyos pina'agi sito.” ⁵Aghigugma'-na gayod si Jesus si Marta, hasta i sirari-na danda pati' si Lazaro. ⁶Pero si pakakatu'an-na nga maburong si Lazaro, agpabilin pa dina iya duwa allaw ari si lugar nag'istaran-na.

⁷Mangno, agpinugad-na i mga inadalan-na, “Agbwilta kita kam pan Judea.”

⁸Anaruman mga iya, “Pero Rabbi,^m ma'in pa maliyat nagparatatalutugan kaw si mga punu'-na si mga Hebro, tapos aruyag pa kaw gihapon nga pabwilta ari?”

⁹Anaruman si Jesus, “Ma'in ba' dusi uras i kadanta'an? I a'a nga aglalangngan kon allaw ga'i apangkol, kay akakulaw iya pina'agi si danta'-na si kalibutan. ¹⁰Apangkol hamok iya kon aglalangngan si sangom kay gana' magdanta' si iya.”

¹¹Pakapinugad-na sinan, agpadayon iya pagsumat si mga inadalan-na, “Akapaturo i kumpaniya-ta kam Lazaro, sanglit kinahanglan ako pada'iray pagpukaw si iya.”

¹²Anaruman i mga inadalan-na, “Paragdalom, mahalap ngani' kon akapaturo iya basi' tulos anhalap.” ¹³I karuyag sidngun-na si mga allingun-na si Jesus nga si Lazaro minatay na, pero i pagsabut-na si mga inadalan-na nga natural hamok pagpaturo.

¹⁴Sanglit agdiritsu-na na hamok pagsumat si mga iya, “Minatay na si Lazaro, ¹⁵ngan mas mahalap para si ka'am nga ga'i ako ari kay basi' agpanutu'o kam. Pero pada'iray-ta kam iya si mga iyay ray.”

¹⁶Katapos amahalling si Tomas, i nag'anga'an Karuwa, pada'iray si mga igkasi-na inadalan, “Hala, amaya' kita kam basi' biyo' lugod ag'urunong.”

I Pagli'aw-na si Jesus si Magdingsirarihan

¹⁷Si panakka-na ari kas Jesus, sakatu'anan-na nga ampat allaw na dina si Lazaro ari si kwiba panlalabbungan. ¹⁸Mga tallo kilumitroⁿ hamok i katalahan-na si Betania tikang si Jerusalem, ¹⁹sanglit malabbat si mga Hebro i pamada'iray si ruma'-na kas Marta pati' Maria pagli'aw si mga iya tungod si kamatay-na si siyaka-na. ²⁰Ngan pakabati'-na si Marta nga titakka si Jesus, pa'amban iya si ruma' pagtupo' sito, pero ga'i pagawas si Maria.

²¹Agpinugad-na si Marta si Jesus, “Paragdalom, kon ato kaw hamok, ga'i kunta' amatay i siyaka-ko. ²²Pero akatu'anan ako nga bisan ina'anto pumwan-na si Diyos si ka'aw bisan ay i pinalaku-mo.”

^m 11:8 Parti si *Rabbi*, kulawin si 1:38.   ⁿ 11:18 Si Grikuhanon: *kinsi istadya*.

²³Anaruman si Jesus si iya, “Abanhaw ray siyaka-moy ray.”

²⁴Anaruman may si Marta, “Akatu'anan ako nga abanhaw iya si katapusan allaw si kabanhaw-na si dimu'an.”

²⁵Lingun-na may si Jesus si iya, “Ako i pagkabanhaw pati' i kinabuhi'. Bisan say i magtapod si ako, arallumon bisan kon amatay iya. ²⁶Ngan bisan say i maka'angkon si ungod kinabuhi' pina'agi si pagtapud-na si ako, ga'i na iya amatay. Anutu'o ba' kaw sito?”

²⁷Anaruman iya, “Oho' Paragdalom, agtutu'o ako nga ka'aw i Tinu'inan Mannanalwas, i Dadi'-na si Diyos nga tipada'ito gayod si kalibutan.”

²⁸Pakapinugad-na sinan, agbalik iya ngan agsikritu-na i sirari-na si pagpinugad, “Atiya' i Ma'istro ngan ag'anda'-na kaw.” ²⁹Pakabati'-na sinan si Maria, pabangon dayon iya ngan agdadagmit pagtupo' si iya.

³⁰Siray uras, ga'i pa gayod akasallod si Jesus si baryo, pero ari pa dina si lugar nagtupu'an-na si iya si Marta. ³¹Pakakatu'an-na si mga Hebro kahuruwangan-na si Maria nga hintak iya pabangon ngan diritso iya paduwa'i, agpamungyod to si iya kay i mga pagkagasi-na nga pada'iray iya si kwiba naglabungan pagdinamag. Iyay nan i mga kahuruwangan-na si ruma' magparali'aw si iya.

³²Ngan panakka-na si Maria si naghawayan-na kas Jesus, sakulawan-nay to dayon mangno pa'akkom iya si kitiran-na ngan aminugad, “Paragdalom, kon ato kaw hamok, ga'i kunta' amatay i siyaka-ko.”

³³Pakakulaw-na si Jesus nga agparadinamag iya hasta i mga Hebro magpamungyod si iya, abantad i kasing-kasing-na ngan tinakka iya kalu'oy. ³⁴Amatilaw si Jesus, “Singngay ray iya aghulid-bi?”

Anaruman may mga iya, “Paragdalom, amungyura si kami' basi' sakulawan-mo.”

³⁵Anuro' i luha'-na si Jesus.

³⁶Mangno, agpaminugad i mga Hebro, “Kulawi-bi, kinakulawan nga aghigugma'-na gayod iya!”

³⁷Pero i ditangnga' si mga iya agpaminugad, “Kon sahimu-na sito a'a nga sapakulaw-na gihapon i buta, pwidi liwat sapugungan-na i kamatayun-na sito a'a.”

Agbanhaw-na si Jesus si Lazaro

³⁸Abantad gihapon i kasing-kasing-na si Jesus sanglit padugok iya si naglabungan. Adday to kwiba nga aniya' nagpatarangka mahaya bato si pwirtahan-na. ³⁹Aminugad si Jesus, “Ala'u-bi batoy nan.”

Amahalling si Marta, i sirari-na si minatay, “Pero Paragdalom, ampat naynan allaw iya nagpa'anna' anan. Sigurado nga mabaho' naynan ina'anto mga ka'urason.”

⁴⁰Mangno aminugad si Jesus, “Ga'i ba' kaw agpinugad-ko nga kon anutu'o kaw, akakulaw kaw si ka'angayan-na si Diyos?”

⁴¹ Sanglit ag'ala'-na mga iya i bato. Mangno anhangad si Jesus ngan aminugad, “Tay, agpasalamat ako si ka'aw kay agpakali-mo ako.

⁴² Akatu'anan ako nga pirmi ako agpakali-mo, pero agpahalling-koy to para si mga a'ay to magpanunggo ato basi' agpanutu'o mga iya nga ka'aw i magpabawa si ako.”

⁴³ Pakatapus-na agpahalling sinan, aman'o makusog si Jesus, “Lazaro, pagawasa anan!” ⁴⁴ Mangno pagawas i mamatay nga putos si mga tinabas-tabas katsa i langngun-na pati' i mga kalalaki-na sigon si kabatasanan-na mga iya paglablong ngan i sulang-na may nagpakkos pudung-pudong. Amahalling si Jesus si mga iya, “Bak'ari-bi iya basi' akalibri.”

I Plano Pagmatay si Jesus

⁴⁵ Sanglit malabbat si mga Hebro nga pamada'iray pagbisita si Maria i magpanutu'o na si Jesus kay agpakakulaw mga iya si nagbuhat-na.

⁴⁶ Kundi' aniya' pa gihapon magpamada'iray si mga Parisiyo pagsumbong si nagbuhat-na si Jesus. ⁴⁷ Mangno i mga puno' parahalad pati' i mga Parisiyo agpaban'o si bug'os Kungsiho.

Agpaminugad mga iya, “Tara, ay i binuhat-ta kam sito? Sigi may to hamok a'a himo si mga pala'in-la'in pangngilalahan si langitnon kasiguruhan. ⁴⁸ Kon pata'anan-tay to hamok iya, sigurado nga anutu'o i dimu'an si iya, mangno pada'ito i mga taga Roma pagsiyo si pudir si temple-ta kam pati' si panggubyirnuhan-ta kam.”

⁴⁹ Mangno addangan si mga iya nga nag'arunan Caifas, i gilalabawi parahalad siray ta'on, i maminugad, “Gana' gayod mga kalibutan-bi! ⁵⁰ Ga'i ba' kam agpakatu'anan nga mas mahalap para si ka'am kon aniya' addangan nga agpakamatay para si mga a'a kuntra kon abungkg'o i bug'os nasyon?”

⁵¹ Ga'i iya akapinugad sinan si kalugaringun-na hamok, kundi' tungod si pagkagilalabawi-na parahalad siray ta'on, agdaluman-na iya si Diyos pagsumat andang nga agpakamatay si Jesus para si nasyon-na si mga Hebro, ⁵² ngan ma'in hamok para sinan nasyon kundi' pati' si mga magwararak dadi'-na si Diyos basi' agkahuruwang ngan agka'aradda mga iya dimu'an. ⁵³ Mangno tikang siray allaw abug'os na i planu-na si Kungsiho pagmatay si Jesus.

⁵⁴ Sanglit aglikay na iya pagparapakulaw si katabbulan-na si mga a'a. Pa'amban iya ari ngan pada'iray si Efraim, adda bungto nga matapit si disyrto. Ag'istar iya ari huwang si mga inadalan-na.

⁵⁵ Ngan matapit na i Pyista-na si mga Hebro nag'arunan Paglabay, malabbat i pamasagka pan Jerusalem tikang si mga kaburubungtuhan.

° **11:50** Si Grikuhanon: *kon agkamaratay i dimu'an a'a-na si nasyon nga bulag si Diyos*, ngan i nagtukoy sinan agpakapan'impvirno mga iya dimu'an. Kulawin si 3:16; 10:28.

Pamada'iray mga iya para si kinahanglanon nga anlimpyo si pangulawan-na si Diyos myintras anakka i Paglabay. ⁵⁶Agparapanganda'-na mga iya si Jesus, ngan si pagparapanunggu-na mga iya ari si hawan-na si templo, agsipurupatilaway mga iya, “Ay si pag'abat-bi, atiya' na ba' iya mamyista?” ⁵⁷Agmando' i mga puno' paraghalad pati' i mga Parisiyo si bisan say nga makakulaw si Jesus pagsumat dayon basi' sadakup-nay to mga iya.

Nagbu'bu'an Pasangngit si Jesus ari si Betania

Mateo 26:6-13; Markos 14:3-9; Lukas 7:37-39

12 ¹Ngan annom allaw pa myintras anakka i Pyista si Paglabay, anakka kas Jesus si baryo Betania nga nag'istaran-na si Lazaro, i nagbanhaw-na siray. ²Aniya' tima ari para si Jesus, ngan addangan si Marta si magparabulig pagsirbi, pero si Lazaro agtangka' si lamisa huwang si kas Jesus. ³Mangno, ag'ala'-na si Maria i naghimus-na tunga' litro pasangngit nga bali kamahalan. Gana' sito salakut-na nga hinimo tikang si tanaman nardo. Agpabu'bu'-nay to si kitid-na si Jesus ngan katapos, mismo i barahibu-na i nagpapahit-na. Sanglit ag'alimwag i bug'os ruma'.

⁴Pero andiri' si Judas Iscariote nga addangan si mga inadalan-na nga iya liwat i titraydor si iya. ⁵Agsimul-nay to, “Ay kay ga'i nayto hamok binaligya'an pasangngit ngan pinumwan i bayad-na si mga anggana'? Tingali aballi payto si tris syintos dinari^p diplata.” ⁶Akapinugad iya sinan ma'in tungod kay aniya' kalu'uy-na si mga anggana', pero tungod kay malanga i tamburu'-na. Iya i mag'inantan si kwarta-na mga iya, ngan pirmi iya agsalingabot sito.

⁷Pero anaruman dina si Jesus, “Pata'ani-bi hamok iya! Tama' hamok i paghimus-na sito pasangngit siray ngan angay liwat i nagbuhat-na pag'andam si puhu'-ko kay ma'in na pira ralabbungan na ako.” ⁸Pirmi aniya' mga anggana' nga sabagatan-bi, pero ma'in na pira, ga'i na ako sabagatan-bi.”

⁹Siray uras, bali labbat si mga Hebro magpakatu'anan nga ari si Jesus. Sanglit aghururuwang mga iya pamada'iray, ma'in hamok tungod si iya pero tungod kay aruyag liwat mga iya pagkulaw si Lazaro nga nagbanhaw-na siray. ¹⁰Sanglit agplanuhan-na liwat si mga puno' paraghalad pagmatay si Lazaro, ¹¹kay tungod si iya, malabbat mga Hebro magpamabalyo pada'iray si Jesus ngan agpantapod si iya.

Pasallod si Jesus si Jerusalem

Mateo 21:4-9; Markos 11:7-10; Lukas 19:35-38

¹²Ka'asumuhan, agpakabati' i kalabbatan magpantambong si Pyista nga tidara'on na si Jesus si Jerusalem. ¹³Sanglit agpanabtab mga iya si

---

P 12:5 Parti si *dinari*, kulawin si hawud-na si pahina 257. **¶ 12:7** Si Grikuhanon: *kay kinahanglan tagama-nay nan para si allaw paglabdong si ako*. Da'inan sinan i allingun-na pag'alagad si pa'agi-na si Maria pagpakulaw si paghigugma'-na pati' pagrispitar-na si iya.

mga day paklang-na si pinang. Pagawas mga iya si syudad pagtupo' si iya ngan sigi panggasod:

Hosanna!^r

Malipayon gayod i a'a nga pada'ito pina'agi si gahum-na si Paragdalom Diyos!^s

Malipayon i Hadi'-na si Israel!

¹⁴ Si pakabagat-na si Jesus si adda asno, agkabayuhan-nay to sigon si maka'anna' si Kasuratan:

¹⁵ Dakam agkataralaw, ka'am mga taga Sion;^t kulawi-bi, awira' na i hadi'-bi,

ngan agkabayo si nati-na si adda asno.^u

¹⁶ Ga'i dahulo agpakasabot sito i mga inadalan-na. Kahuman pag'alsa si Jesus pagpa'unra si iya, iya na dina i panabut-na si mga inadalan nga si Jesus may bali' i nagtukoy si maka'anna' si Kasuratan ngan agpamuhat-nay to mga iya para si iya.

¹⁷ Sigi panumat i mga a'a nga magpakakulaw si iya ngan pagban'una si Lazaro si labbong pati' ngan pagbanhaw-na sito. ¹⁸ Ngan i mga a'a may magpakapamati' nga si Jesus i maghimo sito pangngilalahan si langitnon kasiguruhan, pamagawas liwat pagtupo' si iya. ¹⁹ Sanglit agsipurupinugaray i mga Parisiyo, "Gana' gayod sahimu-ta kam. Kulawi-bi daw, i bug'os kalibutan awiray padugok si iya!"

Agsumat si Jesus Mahi'unong si Kamatayun-na

²⁰ Aniya' mga Griko magpamungyod si magpamada'iray si Jerusalem pag'ampo' kay Pyista si Paglabay. ²¹ Padugok mga iya si Felipe nga taga Betsaida, Galilea ngan agpaminugad, "Sinyor, aruyag kami' makibagat si Jesus." ²² Pa'amban si Felipe pagsumat si Andres ngan aghuwang mga iya duwangan pagsumat si Jesus.

²³ Anaruman si Jesus si mga iya, "Iya nayto i uras nga tinuman na i maka'angayan pagdayaw si Pinili' A'a. ²⁴ Sumatan-ta kam si kamatu'uran: I liso nga nagpa'uga mangno nagpatanom, day mamatay na. Pero kon ga'i iya ag'agi sito, agpabilin to adda hamok liso. Kundi' pina'agi si kamatayun-na, anudok to ngan agbuwa' malabbat. ²⁵ I a'a magpasi'urog si kalugaringun-na kinabuhi' ina'anto, iya dina i magkarag si dimu'an tawa'-na hasta pa i kinabuhi'-na. Pero i a'a nga agsikway si kinabuhi'-na ato si kalibutan, iya dina i magpadayon pag'antan si ungod kinabuhi' hasta si kahastahan. ²⁶ Kinahanglan agsunod si ako i maruyag magsirbi si ako, kay bisan singnga ako, awiray may liwat i rilihugun-ko. Papa'unrahan-na si Tatay-ko bisan say i manirbi si ako.

^r **12:13** I *Hosanna*, Hebruhanon allingon nga i kahulugan-na: Talwason kami', pero si kaliyat-liyatan akatambahan i kahulugan-na: Darayawon. ^s **12:13** Salmo 118:25,26

^t **12:15** I *Sion*, iya liwat i nag'arunan: Jerusalem. ^u **12:15** Sac 9:9

²⁷“Masamok gayod i pamurubu'ut-ko ina'anto ngan ga'i ako akatu'anan kon ay i angay parahallingun-ko. Ga'i ako akapinugad, ‘Tatay-ko, librihon ako si manakka ina'anto uras,’ kay si kamatu'uran, i nagpapada'ituhan si ako si kalibutan, iya i pag'antos si kakurihan-na sito uras. ²⁸Sanglit aminugad ako, ‘Tatay-ko, pakulawon i ka'angayan-na si arun-mo!’ ”

Mangno aniya' kinabati'an busis tikang si langit nga agpinugad, “Human naynan ka'angayan agpakulaw-ko ngan urutruhun-koy nan gihapon.”

²⁹Akabati' siray busis i magpanggubok ari ngan agpaminugad dina, “Agparadalugdog!” I ditangnga' may agpaminugad, “Aniya' siguro anghel magbagaw si iya.”

³⁰Pero aminugad si Jesus si mga iya, “Ma'in nan para si ako mga allingon, kundi' para dina si ka'am. ³¹Ina'anto na i paghusgar si kalibutan. Tarabrugon na ina'anto i prinsipi-na si karat'an sito kalibutan. ³²Pero si pangalsa-na mga iya si puhu'-ko tikang si pitak, paduguk-ko i dimu'an si ako.” ³³Agpahalling-nay nan basi' sapahayag-na i pa'agi si kamatayon aragihan-na.

³⁴Amahalling i mga a'a, “Akatu'anan kami' tikang si Bala'od nga agpadayon i pagtinagal-na si Tinu'inan Mannanalwas, ay may kay agpinugad kaw nga aralsahon i Pinili' A'a? Say may i Pinili' A'a?”

³⁵Mangno agsumatan-na mga iya si Jesus, “Ma'in na gayod maliyat i paghuwang-na si ka'am si danta', sanglit myintras nga atiya' pa padagusu-bi i kinabuhi'-bi antis kam akatambunan si kalu'uman. I a'a nga maglalangnan si kalu'uman ga'i akatu'anan kon singnga iya pa'arop. ³⁶Sanglit tapuri-bi i danta' myintras awinan pa iya si ka'am, basi' agkahirimo kam nga mga dadi'-na si kadanta'an.” Pakatapus-na agpahalling si Jesus, pa'amban iya ngan ga'i na pakulaw si mga iya.

Padayon i mga Hebro si Ga'i Pagtutu'o

³⁷Bisan kahuman-na si Jesus paghimo sinan mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan mismo atubang si mga iya, ga'i pa hamok gihapon mga iya agtutu'o si iya. ³⁸Ahinabo' to basi' atuman i mga allingun-na siray si paragsumat Isaias,

“Paragdalom, say i manutu'o si sumat kami',
ngan say i nagpakatu'anan si gahum-na si Paragdalom?”^v

³⁹Ngan akatu'anan kita kam kon ay kay ga'i mga iya agpakatutu'o tungod si la'in pa pinahallingan-na si Isaias,

⁴⁰“Agbutahan-na mga iya si Diyos
ngan aghimu-na mga iya mga bulok hasta nga gana' na gayod
pamurubu'ut-na,

^v 12:38 Isa 53:1

basi' sigi buruslungay pero gana' mga sakulawan-na
ngan basi' ga'i agpakaklaruhan i mga inisipan-na.

Kon ma'in da'inan sinan, abawa na kunta' mga iya pagtu'o si Diyos
ngan sapahalap-ko mga iya.”^w

⁴¹ Akapahalling sinan si Isaias tungod kay sakulawan-na i maka'angayan
kamutangan tarakkahun-na si Jesus. Sanglit i nagtukoy sinan mga
allingon, iya si Jesus.

⁴² Pero si kamatu'uran, malabbat i magpanutu'o si iya bisan si mga
punu'an. Pero tungod si ditangnga' mga Parisiyo, aghilum-na hamok mga
iya i mga pagtu'u-na. Ga'i mga iya agbusngal sito tungod kay agkataralaw
mga iya nga pina'itsapwira si sinaguga. ⁴³ Ag'andoy dina mga iya si
pagdayaw-na si a'a kuntra si pagdayaw-na si Diyos.

⁴⁴ Tungod sinan, si pangultimo na gayod pagpaki'atubang-na si Jesus
si mga a'a myintras si ga'i na pagpakulaw-na si mga iya, amahalling iya
makusog, “Kon i a'a anutu'o si ako, ma'in hamok ako i nagtutu'u-na kundi'
hasta pa i magpabawa si ako. ⁴⁵ Si pangulaw-na si ako, sakulawan-na may
liwat i magpabawa si ako. ⁴⁶ Pada'ito ako bilang danta' si kalibutan, basi'
ga'i ag'istar si kalu'uman i bisan say nga anutu'o si ako.

⁴⁷ “Ngan para namay si a'a nga akapamati' si mga allingun-ko pero ga'i
agtuman-na, ga'i ako agpatok si iya. Kay pada'ito ako ma'in pagpatok si
kalibutan kundi' pagsalbar dina. ⁴⁸ Aniya' maghusgar para si magdiri' si
ako ngan ga'i ag'ako' si mga allingun-ko. I allingon nagpahalling-ko, iya
mismo i mamatok si iya si damuri allaw. ⁴⁹ Ga'i ako agpahalling para si
kalugaringun-ko hamok, kundi' agmandu'an-na ako si Tatay-ko kon ay
i pinahalling-ko pati' kon pinapa'i-ko pagsumat. ⁵⁰ Katu'an anako nga i
nagmandu'-na si ako akapatuttot si kinabuhi' nga gana' katapusan-na.
Sanglit bisan ay i karuyag-na si Tatay-ko, iya hamok i nagpahalling-ko.”

Agsawsawan-na si Jesus i Kitid-na si mga Inadalan

13 ¹ Anakka na i Bispira si Pyista si Paglabay, ngan sakatu'an-an-na si
Jesus nga titakka na liwat i uras si pag'amban-na ato si kalibutan,
pagbalik pada'iray si Tatay-na. Aghigugma'-na i mga ginsakupan-na ato si
kalibutan, ngan ina'anto agpamakulaw-nay to kon singnga gayod takka i
gugma'-na.

² Ngan paglulu'om na, amangan mga iya. Agbuwanan-na na dina
si Satanas mara'at inisipan si Judas Iscariote nga dadi'-na si Simon
pagtraydor si Jesus. ³ Pero akatu'an-an si Jesus nga agbuwanan-na iya si
Tatay-na si gahom pagdalom si dimu'an, nga tikang iya si Diyos, ngan
tibalik gihapon si Diyos. ⁴ Tungod sinan, anunggo iya si nagkakanan-
na ngan aghugkas-na dayon i badu'-na ngan agtapis iya tu'alya.

^w 12:40 Isa 6:10

⁵Mangno amabu'bo' iya buwahi' si adda planggana, agpanawsawan-na sa'uru'addangan i kitid-na si mga inadalan-na pati' agpahitan-na si tu'alya.

⁶Ngan padugok iya si Simon Pedro, aminugad to dayon si iya, "Paragdalom, agtuyo' ba' kaw gayod pagsawsaw si kitid-koy to?"

⁷Anaruman may si Jesus, "Si ina'anto, ga'i pa sasayuran-mo buruhatun-koy to, pero si damuri allaw sasabutan-moy to gihapon."

⁸Aminugad may si Pedro, "Dakaw, ga'i pwidi nga sawsawan-mo kitid-koy to."

Anaruman gihapon si Jesus, "Kon ga'i kaw sasawsawan-ko, gana' na labut-mo si ako."

⁹Aminugad may si Pedro, "Paragdalom, kon da'inan sinan, ma'in hamok kitid-koy to, pero hasta pa mga tamburu'-koy to pati' takuluk-ko."

¹⁰Anaruman si Jesus, "I a'a nga human na agpamandi bali na kalimpyado i puhu'-na, sanglit i kitid-na na hamok i kinahanglan nagsawsawan. Ngan ka'am mga limpyado na pwira si addangan."

¹¹Akapinugad iya nga ma'in mga iya dimu'an limpyado tungod kay sakatu'an-an-na may kon say i titraydor si iya.

¹²Kahaman pagpanawsaw si mga kitid-na, pasul'ut-na gihapon i naghugkas-na ngan agbalik si pwistu-na. Mangno agpatilawan-na mga iya, "Sasabutan-bi ba' i nagbuhat-ko si ka'am? ¹³Agban'u-bi ako, Ma'istro pati' Paragdalom, ngan tama' nan kay da'inan ako sinan. ¹⁴Kon sugad, tungod kay ako nga Paragdalom-bi pati' Ma'istru-bi i magsawsaw si mga kitid-bi, kinahanglan agsisurusawsaway may liwat kam balang addangan. ¹⁵Agbuwanan-ta na kam panggingirugan basi' sabuhat-bi i nagbuhat-ko si ka'am. ¹⁶Sumatan-ta kam si kamatu'uran, gana' ato rilihugon nga labaw dina kuntra si amu-na o ma'in ngani' nga i naglihog labaw kuntra si maglihog. ¹⁷Ma'in hamok nga basta sakatu'an-an-bi to, kundì' mga buruwanan kam si mga kabubuwasun-bi kon kinakulawan to anan si ka'am."

Agtigu-na si Jesus i Magtraydor si iya

Lukas 22:21-23

¹⁸Agpadayon pagpahalling si Jesus, "Ma'in i nagtukuy-ko nga ka'am dimu'an akatapunan kay sakilala-ko i mga pinili'-ko. Pero ahinabo' to basi' atuman i maka'anna' si Kasuratan: 'Aniya' magpararudong pirmi si ako nga anguntra dina.'^x

¹⁹"Agsumatan-ta na kam andang ina'anto myintras to ahinabo', basi' kon ahinabo' nayto agpanutu'o kam nga akoy ray mismo nagpakilala-koy ray si ka'am. ²⁰Sumatan-ta kam si kamatu'uran, bisan say mag'ako' si

x 13:18 Salmo 41:9

nagpabawa-ko, ag'aku'-na may liwat ako ngan bisan say mag'ako' si ako, ag'aku'-na may hasta i magpabawa si ako.”

²¹Katapus-na pagpahalling sinan si Jesus, nagsamukan gayod iya si inisipan-na. Mangno aminugad, “Sumatan-ta kam si kamatu'uran, addangan gayod si ka'am i titraydor si ako.”

²²Agsitirili'-tili'ay i mga inadalan-na ngan agkabururong kon say si mga iya i nagtukuy-na. ²³Aniya' addangan si mga inadalan-na si Jesus magtingpid si iya nga hinigugma'-na gayod. ²⁴Agsinyasan-nay to inadalan si Simon Pedro ngan agpinugad-na, “Patilawin iya kon say i nagtukuy-na.”

²⁵Sanglit pasandi iya si Jesus ngan amatilaw, “Paragdalom, say i nagpinugad-mo?”

²⁶Anaruman may si Jesus, “Kon say i binuwanan-ko si papaduldulun-koy to pan si mangko', iya naynan.” Mangno pakapaduldul-na si pan, pumwan-na dayon pada'iray si Judas Iscariote nga dadi'-na si Simon.

²⁷Pakakarawat-na si Judas si pan, ag'ayupan-na na dayon iya si Satanas.

Agpinugad-na iya si Jesus, “Kon ay i buruhatun-mo, buhaton dayon ina'anto.” ²⁸Pero gana' magpanabot si magpanangka' si pagkakanan kon apa'i kay agyawit iya sinan. ²⁹Gasi-na hamok si ditangnga' nga aniya' nagpaballi-na si Jesus si Judas mga kinahanglanon para si Pyista o ma'in ngani' pagbuwan si mga anggana' kay iya may i mag'inantan si kwarta.

³⁰Sanglit pakakarawat-na si Judas si pan, pagawas iya ngan bali na dayon lu'om siray.

I Baha'o Sugo' pati' i Kakurihan Pagsunod si Kristo

Mateo 26:33-35; Markos 14:29-31; Lukas 22:33-34

³¹Pa'amban-na si Judas, aminugad si Jesus, “Ina'anto papakulawon i ka'angayan-na si Pinili' A'a ngan tungod si tihinabo' si iya papakulawon liwat i ka'angayan-na si Diyos. ³²Si pakakulaw na sito tungod si mahinabo' si Dadi', i Diyos namay i maniguro pagpakulaw si ka'angayan-na si Dadi' pina'agi si kalugaringun-na buhat para si Dadi', ngan sigurado nga pakulaw-nay to dayon.

³³“Mga dadi'-ko, ma'in na maliyat i paghururuwang-ta kam. Sinan uras, sigi kam hamok panganda' si ako. Ngan pariho si nagsumat-ko siray si mga punu'-na si mga Hebro, sumatan-ta kam ina'anto, ‘Ga'i kam akadiritso si parada'irayan-ko.’

³⁴“Sanglit, bilinan-ta kam baha'o sugo': Agsihirigugma'aya kam. Kinahanglan agsihirigugma'ay kam, pariho gihapon si paghigugma'-ko si ka'am. ³⁵Si da'ito pa'agi, kinatu'anan si dimu'an nga mga inadalan-ta kam.”

³⁶Sanglit amatilaw si Simon Pedro, “Paragdalom, kay singnga kaw pa'arop?”

Anaruman may si Jesus, “Si parada’irayan-ko, ga’i kaw akalانات dayon, pero akalانات kaw gihapon si damuri allaw.”

³⁷Amatilaw gihapon si Pedro, “Paragdalom, kapa’i may kay ga’i ako pwidi akalانات si ka’aw ina’anto? Karagan-ko kinabuhi’-koy to para hamok si ka’aw.”

³⁸Mangno anaruman si Jesus, “Ungod ba’ gayod nga karagan-mo kinabuhi’-moy nan para si ako? Sumatan-ta kaw si kamatu’uran, myintras anutturu’ok i manok, sin tallo na kaw dina agdidiwaray nga ga’i ako sakilala-mo!”

Si Jesus i Pangngagihan Pada’iray si Tata’

14 ¹Agpinugad-na si Jesus i mga inadalan-na, “Dakam agpasamuku-bi i mga inisipan-bi, agtapura kam si Diyos ngan agpanapura liwat kam si ako. ²Malabbat i mga kwarto ari si ruma’-na si Tatay-ko. Kon ma’in to ungod, ga’i kam sumatan-ko sito. Tipada’iray na ako pag’andam para si ka’am. ³Kon pada’iray ako ngan ag’andam para si ka’am, pabwila ako ato ngan bawa-ta kam paghuwang si ako basi’ kon singnga ako, ari may kam. ⁴Akatu’anan na kam si pangngagihan si parada’irayan-ko.”

⁵Aminugad may si Tomas, “Paragdalom, ga’i kami’ akatu’anan kon palingnga kaw. Pinapa’i may kami’ akatuttot si pangngagihan?”

⁶Anaruman si Jesus, “Ako i pangngagihan, i kamatu’uran, pati’ i kinabuhi’. Gana’ makapada’iray si Tata’ kon ga’i ag’agi si ako. ⁷Kon ungod gayod ako sakilala-bi, akakilala may liwat kam si Tatay-ko. Tikang ina’anto, sakilala-bi na iya ngan sakulawan-bi.”

⁸Aminugad si Felipe, “Paragdalom, pakulawon kami’ si Tata’; iyy nan hamok i nagkinahanglan kami’.”

⁹Anaruman si Jesus, “Ga’i pa ba’ kaw hamok gihapon angilala si ako Felipe bisan kon maliyat na panahon nga aghuwang-huwang ako si ka’am dimu’an? Kon say makakulaw si ako, akakulaw may si Tata’. Ay kay akapinugad kaw, ‘Pakulawon daw si kami’ i Tata’?” ¹⁰Ga’i ba’ kaw anutu’o nga ako ag’adda si Tata’ ngan i Tata’ may ag’ayop si ako? I nagpahalling-ko si ka’am ma’in kinalugaringun-ko kundi’ tikang si Tata’ nga atiya’ ag’ayop si ako ngan agbuhat iya si karuyag-na trabaho. ¹¹Anutu’uha kam si ako kon aminugad ako, nga ag’adda ako si Tata’ ngan i Tata’ may ag’ayop si ako, o ma’in ngani’, anutuhu’a kam sigon si mga makagagahom binuhatan naghimuko. ¹²Sumatan-ta kam si kamatu’uran, bisan say magtutu’o si ako, buhat-na may i nagbuhat-ko, ngan anmas pa i sabuhat-na sito kay pada’iray ako si Tata’. ¹³Buhat-ko bisan ay i pinalaku-bi pina’agi si arun-ko basi’ kinakulawan i ka’angayan-na si Tata’ pina’agi si Dadi’. ¹⁴Pwidi kam amalako bisan ay pina’agi si arun-ko ngan sigurado nga buhat-koy nan.

Agpasa’ad-na si Jesus i Espirito Santo

¹⁵“Kon aghigugma’-bi ako, satuman-bi i mga nagmandu’-ko. ¹⁶Amalako ako si Tatay-ko ngan buwanan-na kam la’in Paragsagdon ¹⁷nga iya i Espirito

magpasayod si kamatu'uran nga aghuwang si ka'am hasta si kahastahan. Ga'i iya nagkarawat si kalibutanon pa mga a'a tungod kay ga'i mga sakulawan-na ngan ga'i mga sakilala-na. Pero sakilala-bi iya kay awinan na iya aghuwang si ka'am ngan ti'ayop iya si ka'am. ¹⁸ Ga'i kam ambanan-ko nga day mga ilo hamok. Agbwilta gihapon ako si ka'am. ¹⁹ Ma'in na pira, ga'i na ako sakulawan-na si kalibutan, pero sakulawan-bi ako gihapon. Tungod kay gana' si ako makasiyo si ungod kinabuhi', padayon may liwat i mga kinabuhi'-bi. ²⁰ Sinan uras, sasantup-bi nga pariho si pag'adda-ko si Tatay-ko, ag'adda may kam si ako ngan ako may ag'ayop si ka'am. ²¹ Bisan say mangarawat si mga nagmandu'-ko ngan agtuman-na, aghigugma' si ako. Bisan say maghigugma' si ako, higugma'-na may si Tatay-ko. Higugma'-ko may liwat iya ngan pasayud-ko si iya i kalugaringun-ko."

²² Mangno aminugad may si Judas nga ma'in Iscariote, "Paragdalom, pinapa'i may sapasayud-mo i kalugaringun-mo nga si kami' hamok pero ma'in si bug'os kalibutan?"

²³ Anaruman may si Jesus, "Bisan say maghigugma' si ako, agsunod si mga nagturu'-ko. Aghigugma'-na iya si Tatay-ko, ngan kami' na si Tata' maghuwang pagdugok si iya basi' aka'istar anan si kasing-kasing-na. ²⁴ I ga'i maghigugma' si ako, ga'i may liwat agsunod si mga nagturu'-ko. Ma'in to tikang si ako mga sapakalihan-bi to allingon, kundi' tikang to si Tata' nga magpabawa si ako.

²⁵ "Yayto dimu'an agpahalling-ko ina'anto si paghuwang-ko pa si ka'am. ²⁶ Pero i Paragsagdon nga iya i Espirito Santo, nga papabawahun-na si Tata' magsalli' si ako, iya i manuro' si ka'am si dimu'an ngan magpa'intom si ka'am si intiro mga nagpamahalling-ko si ka'am. ²⁷ Bilin-ko si ka'am i kamurayaw; i kamurayaw nga tawa'-ko gayod pumwan-ko si ka'am. Ma'in to pariho si nagpumwan-na si mga kalibutanon a'a. Dakam agpasamuku-bi i mga inisipan-bi, ngan dakam agkataralaw.

²⁸ "Agpakapakali kam ngan pagpinugad-ko, 'Titaliwan ako pero tipada'ito ako gihapon si ka'am.' Kon aghigugma'-bi ako, kunta' agkarilipay kam si pagpada'iray-ko si Tata', tungod kay labaw i Tata' kuntra si ako. ²⁹ Agsumat-koy to si ka'am ina'anto myintras nga ga'i pa ahinabo' basi' kon ahinabo' nayto, agpanutu'o kam nga kamatu'uran i nagsumat-ko. ³⁰ Ma'in na maliyat i pagpakihampang-ko si ka'am kay tipada'ito na i prinsipi si karat'an ato si kalibutan. Ga'i iya akadalom si ako, ³¹ pero kinahanglan nga akasayod i kalibutan nga aghigugma'-ko i Tata' ngan agsunud-ko gayod i nagmandu'-na. Hala! Tana na kam paduwa'i ato sito ruma!'"

I Pu'on pati' mga Sanga

Roma 8:31-39; 1Cor 13:1-13; 1Juan 3:11-24; 4:7-21

15 ¹ Agpadayon si Jesus pagpahalling, "Ako i ungod pu'un-na si ubas, ngan i Tatay-ko may i mangngataman. ² Ag'utud-na i kada sanga-

ko nga ga'i agbuwa' ngan agkapanan-na i aniya' buwa'-na basi' sigi pa hahaya i inala'an-na sito. ³Pariho si nagkapanan, akalimpyuhan na kam pina'agi si pag'aku'-bi si allingon nga nagturu'-ko si ka'am. ⁴Padayuna kam pagpaki'adda si ako ngan ako may padayon pagpaki'adda si ka'am. Gana' ato sanga nga akalugaring pagbuwa'. Kinahanglan nga pirmi to agdukot si pu'on. Da'inan may si ka'am, ga'i kam agpakabuwa' pwira na kon padayon kam pagpaki'adda si ako.

⁵"Ako i pu'on ngan ka'am i mga sanga. Kon padayon kam pagpaki'adda si ako ngan ako may liwat si ka'am, agpamuwa' kam malabbat. Kon bulag kam si ako, gana' sahimu-bi. ⁶Bisan say i ga'i padayon pagpaki'adda si ako, akapariho iya si sanga nga nagtapukan ngan a'uga. Angay hamok nagtipon i da'inan klasi mga sanga basi' agpakabar'ugan. ⁷Kundi' kon padayon kam pagpaki'adda si ako ngan kon padayon kam pagpanginano si mga allingon-ko, sa'angkun-bi bisan ay nag'ungara'-bi. ⁸Agsara i ka'angayan-na si Tatay-ko tungod kay sigi lalabbat i mga binuwa'-bi, ngan pina'agi sito, sigi may liwat kaklaro nga ka'am i mga inadalan-ko.

⁹"Aghigugma'-ko kam irog gayod si paghigugma'-na si ako si Tata'. Dakam pabulag si paghigugma'-ko. ¹⁰Kon agtuman-bi i mga nagmandu'-ko, ga'i kam pabulag si gugma'-ko, pariho si pagtuman-ko si mga nagmandu'-na si Tatay-ko pati' i ga'i pagbulag-ko si gugma'-na. ¹¹Agpasumat-koy to si ka'am basi' sa'abat-bi may i kalipayan nag'abat-ko, ngan basi' abug'os i kalipay-bi. ¹²Yayto i nagmandu'-ko si ka'am: Agsihirigugma'aya kam irog si paghigugma'-ko si ka'am. ¹³Gana' na manlabaw pa si paghigugma'-na si addangan nga ag'unong para si mga kumpaniya-na. ¹⁴Ngan mga kumpaniya-ta kam kon tuman-bi i mga nagmandu'-ko si ka'am. ¹⁵Ga'i na kam kwinta-ko nga mga rilihugon-ko, kay i rilihugon ga'i akatu'anan si dimu'an planu-na si amu-na. Lugod, kwinta-ko na kam nga mga kumpaniya, kay agpasumat-ko si ka'am i dimu'an mga sabati'an-ko tikang si Tatay-ko. ¹⁶Ma'in ka'am i magpili' si ako, kundi' ako dina i magpili' si ka'am pati' i magtu'in nga pamalangngan kam ngan pagbuwa' malabbat, mga buwa' nga gana' kawawara'un-na. Mangno pumwan-na si ka'am si Tatay-ko i bisan ay nagpalaku-bi si iya pina'agi si gahum-na si arun-ko. ¹⁷Yayto i nagmandu'-ko si ka'am: Agsihirigugma'aya kam.

Nagkuntra ato si Kalibutan i mga Inadalan

¹⁸"Kon aghumot si ka'am i mga kalibutanon a'a, dakam alimot nga ako i primiro naghumutan-na sito. ¹⁹Kunta' kon sakop pa kam si kalibutan sigurado higugma'-na kam sito pariho si paghigugma'-na sito si mga ginsakupan-na. Pero kay ma'in na, ngan tungod kay ako mismo i magpili' si ka'am basi' akabulag kam si dati nagsakupan-bi, bali mga iya i paghumut-na si ka'am. ²⁰Intumu-bi i mga allingon nagsumat-ko si

ka'am: 'Gana' ato rilihugon nga labaw kuntra si amu-na.'^y Kon sugad, kon agpasakitan-na ako mga iya, pasakitan-na may liwat kam. Kon agsunud-na mga iya i mga nagturu'-ko, sunud-na may liwat i mga nagturu'-bi. ²¹Da'ito sito i binuhat-na mga iya si ka'am tungod si pagpaki'adda-bi si ako, kay ga'i mga iya agpakakilala si magpabawa si ako. ²²Kon ga'i ako kunta' pada'ito si kalibutan ngan agturo' si mga iya, gana' kunta' mga iya baratunun-na si sala' si pagdiri'-na mga iya si ako. Sanglit ina'anto, gana' na rasun-na mga iya parti si mga sala'-na. ²³Bisan say magkuntra si ako, kuntra-na may liwat hasta pa i Tatay-ko. ²⁴Kon ga'i kunta' ako agbuhat atubang si mga iya si mga makagagahom binuhatan nga gana' la'in makahimo, gana' kunta' mga iya baratunun-na sinan sala'. Pero bisan kon agpakakulaw mga iya sito mga makagagahom binuhatan, agkuntra-na pa hamok ako gihapon mga iya hasta pa i Tatay-ko. ²⁵Pero ahinabo' to basi' atuman i maka'anna' si nagtapuran-na mga iya Bala'od: 'Agkuntra-na ako mga iya bisan kon gana' tama' rason.'^z

²⁶"Si panakka-na si Paragsagdon nga papabawahun-ko si ka'am tikang si Tata', nga iya i Espirito magpasayod si kamatu'uran nga paguwa' tikang si Tata', iya i manistigos mahi'unong si ako. ²⁷Pero kinahanglan liwat nga tistigusan-bi ako tungod kay aghururuwang may kita kam tikang si katikang.

16 ¹"Agsumat-koy to dimu'an basi' ga'i kam pamalisa si pagtu'u-bi. ²Para'itsapwiraun-na kam mga iya si sinaguga. Si kamatu'uran titakka i uras nga kon aniya' si ka'am magmatay, i pagkagasi-na nga pina'agi sito buhat akasirbi iya si Diyos. ³Buhat-nay to mga iya tungod kay ga'i mga iya akakilala si Tata' ngan da'inan may si ako. ⁴Agsumatan-ta kam sito basi' si panakka-na sinan uras, agpaka'intom kam nga dati na kam agpada'an-an-ko. Siray, ga'i kam dahulo agsumatan-ko tungod kay pirmi may kita kam aghururuwang.

I Buruhatun-na si Espirito Santo

Roma 8:1-27; Gal 5:16-26; 2Ped 1:3-11

⁵"Ina'anto tipada'iray na ako ari si magpabawa si ako, pero ga'i kam manginano si tarakkahan-ko. ⁶Lugod, panno' kam dina si kabido' tungod kay agsumatan-ta kam si mga titakka hinabo'. ⁷Pero sumatan-ta kam si kamatu'uran: Para si kahalapan-bi i pagtaliwan-ko. Hasta nga ga'i ako pa'amban, ga'i may liwat pada'ito i Paragsagdon. Pero kon pa'amban ako, pabawa-ko iya pada'ito si ka'am. ⁸Si panakka-na, iya i magpamatu'od nga amuklat kunta' i mga kalibutanon a'a mahi'unong kon ay i sala', kon ay i pagkamatadong, pati' kon ay i paghusgar. ⁹Iya i manmuklat si a'a si sala' nga aniya' pa baratunun-na tungod kay ga'i iya agtutu'o si ako. ¹⁰Iya

^y 15:20 Juan 13:16   ^z 15:25 Salmo 35:19; 69:4

i manmuklat si a'a si pagkamatadung-ko tungod kay pabwilta na ako si Tata' ngan ga'i na ako sakulawan-bi. ¹¹Iya liwat i manmuklat si a'a si gana' makalikay paghusgar tungod kay i prinsipi si karat'an nagpatukan na dina.

¹²“Bali pa kunta' labbat i mga parahallingun-ko si ka'am, pero ga'i pa sa'agwanta-bi ina'anto. ¹³Pero kon anakka na i Espirito magpasayod si kamatu'uran, iya i magpadayon pagpamuklat ngan pagpasunod si ka'am si dimu'an nga kamatu'uran. Ga'i iya amahalling si kinalugaringun-na hamok, kundi' amahalling iya si mga sapakalihan-na ngan sumatan-na kam si mga titakka hinabo'. ¹⁴Iya i mamakulaw si ka'am si ka'angayan-ko pina'agi si pag'ala' si tawa'-ko pati' pagpakatu'an sito si ka'am. ¹⁵I dimu'an nga tawa'-na si Tata', tawa'-ko. Sanglit akapinugad ako, ti'ala' i Espirito si mga tawa'-ko, kay iya i tipakatu'an si ka'am.

¹⁶“Ga'i na agliyat nga sakulawan-bi pa ako pero ga'i may liwat agliyat nga sakulawan-bi ako gihapon.”

I Kabidu'-na si mga Inadalan Akasalli'an Kalipayan

¹⁷Aniya' si mga inadalan-na nga agsipurupinugaray, “Ay daw i karuyag sidngun-na si pagpinugad, ‘Ga'i na agliyat nga sakulawan-bi pa ako pero ga'i may liwat agliyat nga sakulawan-bi ako gihapon,’ pati’ ‘Tungod kay pada'iray ako si Tata'?” ¹⁸Sigi hamok mga iya paminugad, “Ay i karuyag sidngun-na si ‘ga'i na agliyat’? Ga'i kita akasantop si nagparayawit-na.”

¹⁹Akatu'anan si Jesus nga aruyag kunta' mga iya pagpatilaw sito si iya sanglit agpaminugad-nay to, “Ga'i ba' kam agpanabot si karuyag sidngun-ko si pagpinugad, ‘Ga'i na agliyat nga sakulawan-bi pa ako pero ga'i may liwat agliyat nga sakulawan-bi ako gihapon’? ²⁰Sumatan-ta kam si kamatu'uran, agpamanangis kam ngan agkabirido' pero i kalibutan agkalipay. Agkabirido' kam pero i kabidu'-bi akasalli'an kalipayan. ²¹I danda nga agbati' ag'abat kakurihan tungod kay anakka na i uras-na pero kon aka'alluman na iya, salimutan-na i pagsakit-na tungod si kalipay-na si baha'o ma'allom dadi'-na. ²²Da'inan may si ka'am: Ina'anto i uras si kabidu'an-bi, pero bwilta-ko kam gihapon ngan sigurado nga bali i kalipayan-bi. Gana' bisan say makabawi' si kalipayan-bi. ²³Sinan uras, ga'i na kam amatilaw pa si ako parti si bisan ay. Sumatan-ta kam si kamatu'uran, pumwan-na si ka'am si Tatay-ko i bisan ay nga pinalaku-bi pina'agi si arun-ko. ²⁴Pero tubtob ina'anto, gana' pa gayod nagpalaku-bi pina'agi si arun-ko. Amalakuha kam basi' kam agpakakarawat ngan sigurado nga abug'os i kalipay-bi.

²⁵“Bisan kon agpahalling ako pina'agi si mga malalom allingon, titakka i uras nga ga'i na gamit-ko i da'inan klasi pagpahalling kundi' sumatan-ta kam diritso mahi'unong si Tatay-ko. ²⁶Sinan allaw, amalako na kam pina'agi si arun-ko. Ga'i ako agpinugad nga ako mismo i mamalako si

Tata' para si ka'am. ²⁷Ma'in ministir kay aghigugma'-na may kam si Tata' tungod kay aghigugma'-bi may ako ngan agtutu'o kam nga tikang ako si Diyos. ²⁸Tikang ako si Tata' ngan pada'ito si kalibutan. Ina'anto pa'amban ako ato si kalibutan ngan agbalik pada'iray si Tata'."

²⁹Mangno aminugad i mga inadalan-na si Jesus, "Ina'anto klarado gayod i mga nagpahalling-mo. Ga'i kaw aggamit si mga malalom allingon. ³⁰Ina'anto pa hamok panabot kami' nga sakatu'anan-mo i bisan ay ngan sakatu'anan-mo bisan i paratilawun-na si bisan say. Iyay nan i maka'aghat si kami' pagtutu'o nga ungod tikang kaw si Diyos."

³¹"Ungod ba' nga agpanutu'o na kam gayod?" lingun-na may si Jesus. ³²"Titakka i uras ngan si kamatu'uran ma'in na pira nga agkaburulag-bulag kam ngan balang addangan si ka'am agbalik. Ambanan-bi ako nga ako na hamok sulo pero si kamatu'uran ga'i ako agsulu-sulo kay i Tatay-ko aghuwang si ako.

³³"Agsumatan-ta kam sito basi' agpaka'angkon kam kamurayaw pagpaki'adda si ako. Ato si kalibutan palibot kam si mga kasakitan kundi' pabaskugu-bi i mga huna'-huna'-bi! Salupig-ko na i magpuno' ato si kalibutan."

Agpangadyi' si Jesus para si Kalugaringun-na

17 ¹Katapus-na si Jesus pagpahalling, anhangad iya si langit ngan agpangadyi': "Tay, anakka na i uras. Pakulawon i ka'angayan-na si Dadi'-mo, basi' sapakulaw-na may i ka'angayan-mo ²kay agbuwanan-mo na iya gahom pagdalom si dimu'an a'a basi' akabuwan may iya si kinabuhi' nga gana' katapusan-na si dimu'an nagpatubyan-mo si iya. ³Ay may i kinabuhi' nga gana' katapusan-na kon ma'in i pagkilala pahalap si ka'aw, i adda hamok ungod Diyos pati' i pagkilala liwat si Jesu-Kristo nga nagpabawa-mo? ⁴Agpakulaw-ko i ka'angayan-mo ato si kalibutan pina'agi si pagtapus-ko si mga buruhaton nagpa'intriga-mo si ako. ⁵Ina'anto Tay, pakulawon gihapon i ka'angayan-ko tingpid si ka'aw pariho si ka'angayan-ko siray ngan huwang pa ako si ka'aw, antis naghimo i kalibutan.

Agpangadyi' si Jesus para si mga Inadalan

⁶"Agpakilala-ta kaw si mga nagpatubyan-mo si ako tikang si kalibutan. Si kamatu'uran, dati na mga iya mga pinili'-mo mangno agpatubyan-mo si ako ngan agsunud-na mga iya i allingun-mo. ⁷Ina'anto, akatu'anan na mga iya nga i dimu'an nagpumwan-mo si ako tikang gayod si ka'aw ⁸kay agsumatan-ko mga iya si mga nagsumat-mo si ako, ngan agpan'aku'-nay to. Akatu'anan mga iya ngan akasiguro nga tikang ako si ka'aw, ngan agtutu'o mga iya nga agpabawa-mo ako ⁹sanglit agpangadyi' ako para si mga iya. Pero ga'i ako mangadyi' para si mga kalibutanon pa a'a kay ga'i mga iya agpanutu'o. Lugod, agpangadyi' dina ako para si mga

nagpatubyan-mo si ako, kay mga iya i pinili'-mo. ¹⁰Mga iya dimu'an nga tawa'-ko, tawa'-mo may, ngan i dimu'an tawa'-mo, tawa'-ko may liwat. Kinakulawan i ka'angayan-ko anan si mga iya. ¹¹Ina'anto, tipada'inan na ako si ka'aw. Pa'amban na ako si kalibutan, pero ati'ya' pa mga iya si kalibutan. Sagrado Tatay, bantayin mga iya si gahum-na si arun-mo, i aron nagpumwan-mo si ako, basi' ag'aradda mga iya pariho si pag'adda-ta. ¹²Si paghururuwang kami', agpamantayan-ko mga iya ngan agpanginanu-ko si gahum-na si aron nagpumwan-mo si ako. Gana' si mga iya marungay pwira si addangan nga nagtagama nga amatay bulag si Diyos basi' atuman i maka'anna' si Kasuratan.

¹³“Tipada'inan na ako ina'anto si ka'aw, pero agsumat-ko nayto dimu'an nga ato pa ako si kalibutan basi' sa'abat-na may mga iya i kabug'usan-na si kalipayan-ko. ¹⁴Agpumwan-ko na si mga iya i mga allingun-mo, katapos nagkuntra mga iya si mga a'a si kalibutan, kay ma'in na mga iya sakop si mga a'a-na si kalibutan pariho si ako nga ma'in na sakop sito. ¹⁵I nagpangadyi'an-ko ma'in nga bulag-mo mga iya si kalibutan, kundi' bantayin mga iya tikang si girara'ati espirito. ¹⁶Ma'in na mga iya sakop si mga a'a-na si kalibutan pariho si ako nga ma'in na sakop sito. ¹⁷Tagamahon mga iya pagsirbi si ka'aw pina'agi si kamatu'uran. I allingun-mo, iya i kamatu'uran. ¹⁸Pariho si pagpabawa-mo si ako nga akasalakot si mga a'a si kalibutan, aglihug-ko may liwat mga iya pagsalakot ato. ¹⁹Para si mga iya, agtagama-ko i kalugaringun-ko pagsirbi si ka'aw basi' a'ungod liwat i pagkatagama si mga iya.

Agpangadyi' si Jesus para si Dimu'an Titutu'o

²⁰“Ma'in hamok, Tay, para si mga inadalan-ko i mga pagpangadyi'-ko lugod para liwat si mga sabawa-na mga iya pagtapod si ako tungod si mga pinahallingan-na. ²¹Amalako ako nga agka'aradda mga iya dimu'an, pariho Tay nga ka'aw ag'ayop si ako ngan ako may ag'adda si ka'aw. Angay kunta' kon akabiyo' may liwat mga iya si kita basi' agpanutu'o i kalibutan nga agpabawa-mo ako. ²²Agpamuwanan-ko na mga iya si maka'angayan kina'iya nagpumwan-mo si ako basi' agka'aradda mga iya pariho si pag'adda-ta: ²³Ako ag'ayop si mga iya ngan ka'aw may liwat ag'ayop si ako. Amalako ako nga ahul'os gayod i pag'aradda-na mga iya basi' akatu'anan i kalibutan nga agpabawa-mo ako ngan aghigugma'-mo i mga magpanutu'o pantay si paghigugma'-mo may si ako.

²⁴“Tatay-ko, aruyag gayod ako nga i mga nagpamumwan-mo si ako akahuwang si ako si parada'irayan-ko. Si da'ito pa'agi, akakulaw mga iya si langitnon ka'angayan-ko nga nagpumwan-mo tungod si paghigugma'-mo si ako myintras pa naghimo i kalibutan.

²⁵“Matadong Tatay, bisan kon ga'i kaw sakilala-na si kalibutan, angilala ako si ka'aw ngan agpakatu'anan i magpanutu'o nga

agpabawa-mo ako. ²⁶ Agpakilala-ta na kaw si mga iya ngan padayon pa ako pagpakilala si ka'aw basi' agsihirigugma'ay mga iya pariho si paghigugma'-mo may si ako ngan basi' aka'ayop i kalugaringun-ko anan si mga iya.”

Nagdakop si Jesus

Mateo 26:47-56; Markos 14:43-50; Lukas 22:47-53

18 ¹ Kahuman si pakapangadyi'-na si Jesus, pataliwan iya huwang i mga inadalan-na mangno padalugdog mga iya ngan pabalatas si sapa' nag'arunan Kidron. Ari si dambila' pasagka mga iya hasta anakka si nagtanom kakayuhan nga puro olibo ngan ari mga iya pamadiskanso.

² Sayod sito lugar si Judas, i magtraydor si Jesus, tungod kay agsob ato agbararagat kas Jesus si mga inadalan-na. ³ Sanglit pada'ito iya nga aniya' nagbaya'-na bali labbat kasundaluhan taga Roma nagpahuwang si mga pinili' gwardya-na si templo nga nagpamabawa-na si mga puno' parahalad pati' mga Parisiyo. Agpamaway to mga a'a agus'os, sirilya pati' mga armas.

⁴ Tungod kay sakatu'an-anan-na may si Jesus i dimu'an titakka si iya, tupu'-na mga iya ngan amatilaw, “Say i nagpara'anda'-bi?”

⁵ Lingun-na may mga iya, “Si Jesus nga taga Nasaret.”

Aminugad may si Jesus, “Akoy nan.” Ngan si Judas may nga traydor, agtutunggo huwang si mga iya. ⁶ Pakapinugad-na si Jesus nga “Akoy nan,” pamasibog mga iya ngan agpakabaliskad.

⁷ Mangno, agtilaw-na gihapon mga iya, “Say i nagpara'anda'-bi?”

Ngan aminugad may mga iya, “Si Jesus nga taga Nasaret.”

⁸ “Agsumatan-ta na kam nga akoy nan,” lingun-na may si Jesus. “Sanglit kon ako i nagpara'anda'-bi, palitirahu-bi mga kahuruwangan-koy to.” ⁹ Ahinabo' nan basi' atuman i mga allingun-na siray: “Tatay-ko, ganu' sarungay-ko bisan addangan si mga nagpatubyan-mo si ako.”^a

¹⁰ Tungod kay aniya' nagbawa-na ispada si Simon Pedro, hulikut-na dayon ngan tigbas-na i rilihugun-na si gilalabawi parahalad, ngan akapalungan i kawatan talinga-na. Malco i arun-na si rilihugon.

¹¹ Agmandaran-na si Jesus si Pedro, “Patakubon ispada-moy nan! Ma'in ba' nga kinahanglan ako anginom si kupa si kasakitan nga nagpumwan-na si Tatay-ko?”

¹² Mangno nagdakop si Jesus si mga sundalo huwang i punu'-na mga iya pati' i mga gwardya-na si templo. Aggapus-na mga iya, ¹³ ngan agbawa-na dahulo pada'iray si Anas, i ugangan-na lalla si Caifas nga gilalabawi parahalad siray ta'on. ¹⁴ Si Caifas i magpahalling siray si

^a 18:9 Juan 6:39

mga punu'-na si mga Hebro nga mas mahalap kon aniya' addangan magpakamatay para si mga a'a.^b

I Primiro Pagdidiwaray-na si Pedro

Mateo 26:69-70; Markos 14:66-68; Lukas 22:55-57

¹⁵Amungyod si Simon Pedro pati' i addangan pa inadalan ngan pagbawa si Jesus pada'iray si palasyu-na si gilalabawi paraghalad. Akabungyod si kas Jesus i addangan pasallod si hawan-na tungod kay kilala-na iya sito, ¹⁶pero si Pedro ag'antahak hamok si gawas. Sanglit agbwiltay to pagsarit si danda magbantay si pwirtahan pagpasallod si Pedro.

¹⁷Amatilaw i danda si Pedro, "Ma'in may kaw addangan si mga inadalan-na sinan a'a, ha?"

Anaruman si Pedro, "Ma'in."

¹⁸Tungod kay matugnaw siray sangom, agrambak uring i mga rilihugon pati' i mga gwardya-na si templo ngan agpanunggo palibot si api pagpadarang sanglit patingpid may si Pedro si mga iya.

Ag'imbistigaran-na si Gilalabawi Paraghalad si Jesus

Mateo 26:59-68; Markos 14:55-65; Lukas 22:63-71

¹⁹Si pariho uras, agparatilaw-na si gilalabawi paraghalad^c si Jesus mahi'unong si mga inadalan-na pati' si mga nagparaturu'-na.

²⁰Anaruman si Jesus, "Hayag ako agparapahalling si kalabbatan, ngan pirmi ako agparaturu' ari si mga sinaguga o ma'in ngani' si templo kon singnga pirmi agtiriripon i mga Hebro. Gana' nagparatagu'-ko si mga allingun-ko. ²¹Ay kay ako i nagparapatilawan-bi? Tilawu-bi i mga magpakabati' si ako, kay sigurado nga agpakatu'anang mga iya si mga pinahallingan-ko."

²²Pakapinugad-na sinan si Jesus, addangan si mga gwardya nga agtutunggo matapit ari i manampalo si iya ngan aminugad, "Ma'in da'inan sinan i pagsaruman si gilalabawi paraghalad."

²³Aminugad may si Jesus, "Kon aniya' pinahallingan-ko mara'at, anistigusa kon ay, pero kon kamatu'uran hamok i nagsumat-ko, ay kay agtampalu-mo ako dina?" ²⁴Tungod sinan, agpata'an na hamok si Anas nga binawa iya gapos pa pada'iray si Caifas, i gilalabawi paraghalad.

---

^b **18:14** Agpahalling-na si Caifas nga mas mahalap kon aniya' addangan magpakamatay para si mga a'a, ngan pagbararagaw-na si Kunsio. Kulawin si 11:47-53. ^c **18:19** I nagtukoy gilalabawi paraghalad, iya si Anas kay iya i sinalli'an-na si umagad-na, Caifas, bilang gilalabawi paraghalad.

Agdidiwarayan-na Gihapon si Pedro si Jesus
Mateo 26:71-75; Markos 14:69-72; Lukas 22:58-62

²⁵ Si pagparatutunggu-na si Pedro pagpadarang, nagtilaw iya, “Ma'in may kaw addangan si mga inadalan-na, ha?”

Agdidiwaray iya si pagpinugad, “Ma'in.”

²⁶ Mangno, addangan si mga rilihugun-na si gilalabawi paraghalad nga bugtu'-na si sapaungan-na si Pedro i maminugad si iya, “Ma'in ba sakulawan-ta kaw nga huwang-na ari si kakayuhan?”

²⁷ Agdidiwaray gihapon si Pedro, ngan mismo siray uras, anutturu'ok i manok.

Si Jesus Atubang si Pilato

Mateo 27:11-18,20-23; Markos 15:2-15; Lukas 23:2-3,18-25

²⁸ Ngan mananalong na, tikang ari si Caifas, nagbawa si Jesus si mga punu'-na si mga Hebro pada'iray si palasyu-na si gubirnadador nga taga Roma. Panakka-na mga iya ari, ga'i mga iya pasallod si palasyo. Aglikay mga iya nga agpakarigsukan^d para mga iya agpakakakan si pakan si Paglabay. ²⁹ Sanglit aggawas-na na hamok mga iya si Pilato ngan amatilaw, “Ay i mga sumbung-bi kuntra sito a'a?”

³⁰ Anaruman may mga iya, “Kon gana' sinan sala'-na, ga'i nan kunta' bawa kami' pada'ito si ka'aw.”

³¹ Amahalling si Pilato, “Ka'am na hamok i bahala'. Sunuru-bi i kalugaringun-bi bala'od paghusgar si iya.”

“Pero gana' pudir kami' pagpatok kamatayon,” lingun-na may si mga punu'-na si mga Hebro. ³² Ahinabo' nan pagtuman si mga allingun-na si Jesus siray parti kon ay kamatayuna i manakka si iya.

³³ Mangno pasallod gihapon pan palasyo si Pilato, ngan tigpa'atubang-na si Jesus si iya. Agtilaw-nay to, “Ka'aw ba' i hadi'-na si mga Hebro?”

³⁴ Amatilaw may liwat si Jesus, “Tikang ba' nan gayod si kalugaringun-mo isip o nagturu'an kaw hamok si la'in a'a mahi'unong si ako?”

³⁵ Anaruman may si Pilato, “Kay ay pag'abat-mo, Hebro ako? Nagbawa kaw pada'ito si mga igkasi-mo huwang si mga puno' paraghalad-bi. Kay ay i nagbuhat-mo?”

³⁶ Aminugad may si Jesus, “Ga'i ato sito kalibutan i ginhadi'an-ko. Kay kon atiya' ato, sigurado nga makihiran i mga ginsakup-an-ko basi' ga'i ako sadakup-na si mga punu'-na si mga Hebro. Ma'in tikang ato si kalibutan i gahum-ko paghadi'.”

---

^d **18:28** Aniya' nagpatamba-na mga iya si mga rilihuso kabatasan-an-na nga akarigsukan i a'a si pangulawan-na si Diyos sallod si pito' allaw kon amanahik iya si ruma'-na si ma'in kaparihu-na Hebro.

³⁷“Kon sugad adda kaw hadi?” lingun-na si Pilato.

Anaruman may si Jesus, “Tama' kaw gayod si pagpinugad-mo si ako hadi', kay si kamatu'uran nag'allom ako pagdalom ngan pada'ito ako si kalibutan pagpasayod mahi'unong si kamatu'uran. Ngan bisan say i mag'apilo sito kamatu'uran, agpakali si ako.”

³⁸Amatilaw si Pilato, “Say may makatu'anan si kamatu'uran?” Mangno patalikot dayon si Pilato ngan pagawas iya pagpinugad si mga punu'-na si mga Hebro, “Gana' sa'anda'an-ko sala' si iya nga angay paratukan. ³⁹Pero tungod kay kabatasanan na nga aniya' nagpalibri-ko priso kon Pyista si Paglabay, aruyag ba' kam nga yayto pinalibri-ko magpinugad to, ‘hadi'-na si mga Hebro?”

⁴⁰Pero anurakaw dina mga iya, “Ga'i, ma'in iya! Si Barabas lugod!” Si Barabas, addangan nga ribildi.

Nagpatukan Kamatayon si Jesus

Mateo 27:27-31; Markos 15:16-20

19 ¹Katapos agpa'intriga-na si Pilato si Jesus para naglatigo.

²Agpanhimo i mga sundalo likaw tikang si tangulon ngan nagpakuruna si Jesus. Nagbistihan liwat iya si hadi'anon pammakurumbot nga kulor igot. ³Mangno agtikangan-na dayon mga iya pagtahod kuno' si pagburubwila pagturakaw, “Anlanga pa kunta' i kinabuhi'-na si hadi'-na si mga Hebro!” Ngan sigi-na pa liwat mga iya tampalo.

⁴Kahaman sinan, paguwa' gihapon si Pilato ngan agpinugad-na i mga punu'-na si mga Hebro, “Amati'a kam! Pa'intriga-ko iya si ka'am basi' sakatu'anan-bi nga gana' sa'anda'an-ko sala' si iya nga angay paratukan.”

⁵Si paguwa'-na si Jesus nga nagsul'utan si matunok kuruna pati' si hadi'anon pammakurumbot nga kulor igot, agpinugad-na mga iya si Pilato, “Atiya' na i a'a!”

⁶Pakakulaw-na si iya si mga puno' paraghalad pati' si mga gwardya-na, agpanurakaw mga iya, “Papaku'on iya! Papaku'on iya si kudos!”

Pero anaruman dina si Pilato, “Hala, bawahu-bi iya ngan ka'am na hamok i mamapako' si iya. Pero para si ako, gana' sa'anda'an-ko sala' si iya nga angay paratukan.”

⁷Pero agpipirit dina i mga punu'-na si mga Hebro, “Aniya' bala'od kami, ngan ato sito bala'od kinahanglan iya nagmatay tungod si pagpinugad-na nga Dadi'-na iya si Diyos.”

⁸Ngan pakabati'-na sinan si Pilato, akatambahan i katalaw-na.

⁹Pasallod gihapon iya si palasyo ngan agtilaw-na si Jesus, “Taga singnga ba' kaw gayod?” pero ga'i anaruman si Jesus. ¹⁰“Ay kay ga'i ako agsarumanan-mo?” lingun-na may si Pilato. “Ga'i ba' kaw akatu'anan nga aniya' gahum-ko nga pwidi kaw sapalibri-ko o sapapaku'-ko si kudos?”

¹¹Anaruman si Jesus, “Gana' kunta' gahum-mo pagbuhat bisan ay si ako kon ga'i kaw nagbuwanan tikang si dyata'. Sanglit bisan kon agsala' kaw si pagtalapas si katungdanan-mo, mas mahaya dina i baratunun-na si magpama'intriga si ako pada'ito si ka'aw.”

¹²Tungod sinan, agpara'anda' gayod pa'agi si Pilato nga akalibri si Jesus, pero sigi dina panurakaw i mga punu'-na si mga Hebro, “Kon palibri-moy nan a'a, ma'in kaw kumpaniya-na si Emperador. Kay bisan say i maminugad nga hadi' iya, kuntra-na gayod si Emperador.”

¹³Pakabati'-na sinan si Pilato, agbawa-na dayon si Jesus panggawas. Aningkulo' si Pilato si panhuhusgaran panningkulu'an ari si lugar nag'arunan I Plasa si Kinurtihan Bato. Gabata sito i pag'aron si Hebruhanon. ¹⁴Tika'amudto na^e siray si Bispira si Pyista si Paglabay.

Amahalling si Pilato pada'iray si mga punu'-na si mga Hebro, “Atiya' na i hadi'-bi.”

¹⁵Pero anurakaw dina mga iya, “Papindahon iya anan! Papindahon iya anan! Papaku'on iya si kudos!”

Lingun-na may si Pilato, “Apa'i? Papaku'-ko si kudos i hadi'-bi?”

Anaruman may i mga puno' paraghalad, “Gana' la'in hadi' kami' kon ma'in hamok i Emperador!”

¹⁶Si katapus-tapusan, agpa'intriga-na gihapon si Pilato si Jesus pagpapako' si kudos.

Nagpapako' si Jesus si Kudos

Mateo 27:33-44; Markos 15:22-32; Lukas 23:33-43

Sanglit nagbawa si Jesus si mga sundalo. ¹⁷Nagpapalangkit iya si kalugaringun-na kudos pada'iray si tagudtod nag'arunan Takuluk-na si Minatay. Golgota sito i pag'aron si Hebruhanon. ¹⁸Panakka-na ari, nagpapako' iya si kudos ngan aniya' duwangan pa nagpapako' padurudambila' ngan nagpatangnga' iya.

¹⁹Aniya' tigsurat-na si Pilato papadukuton ari si kudos nga da'ito sito: ²⁰Matapit hamok si syudad i lugar nga nagpapaku'an si Jesus, sanglit malabbat si mga Hebro i magpakabasa sinan mga allingon. Nagsurat nan si Hebruhanon, si Latin pati' si Grikuhanon. ²¹Agriklamo i mga puno' paraghalad-na si mga Hebro ari si Pilato, “Makigliwaton nagpasurat nan anan: ‘Hadi'-na si mga Hebro’ lugod salli'in nga: ‘Agpinugad to a'a, ako i Hadi'-na si mga Hebro.’”

²²Anaruman si Pilato, “Kon ay i makigsurat-ko, kinahanglan iya gayod i mapasurat.”

²³Ngan pakapapaku'-na si mga sundalo si Jesus, nagpuruparti ampat i mga sul'ut-na, adda si balang addangan. Pero i dilalom badu'-na, iya

^e 19:14 Si Grikuhanon: *i ka'annom uras*, ngan kon i kabatasanan-na si mga taga Roma i nagsunud-na si Juan, i karuyag sidngon dina: *alas sa'is si nalong*. Kulawin si Markos 15:33.

i pagka'alang-alangan. Durudiritso hamok pan hawod i tanhun-na sito ngan gana' panahi'an-na.

²⁴Agsarabot mga iya, “Ga'i to gisi'-gisi'-ta kam. Pa'agi-ta na kam hamok si ripa kon say i makabawa.” Ahinabo' nan basi' atuman i mga allingon nga aka'anna' si Kasuratan:

Agpuruparti-na mga iya i panaptun-ko,
ngan agpa'agi-na si ripa i badu'-ko.^f

Ngan da'inan sinan i nagbuhat-na si mga sundalo.

²⁵Siray uras, agparapanunggo yungod si kudos-na si Jesus i nana-na, i siyaka-na danda si nana-na, si Maria nga alla-na si Clopas pati' si Maria Magdalena. ²⁶Pakakulaw-na si Jesus nga ari i nana-na nga agtingpid si hinigugma'-na inadalan, agpinugad-na i nana-na, “Nay,^g aku'on iya bilang dadi'-mo pagmangno si ka'aw.”

²⁷Ngan agpinugad-na may i inadalan-na, “Aku'on iya bilang nana-mo.” Tikang siray, kwintado nayto danda si pamilya-na sito inadalan.

I Kamatayun-na si Jesus

Mateo 27:48-50; Markos 15:36-37; Lukas 23:36

²⁸Mangno ngan pakakatu'an-na si Jesus nga tapos na i dimu'an buruhatun-na ngan basi' atuman i Kasuratan, amahalling iya, “Nag'uhaw ako.” ²⁹Aniya' ari adda biso' nga nag'isihan malassom na bino, sanglit ag'ala' mga iya ispungha ngan aghumug-nay to si bino. Agpatulu-na mga iya i ispungha si hisop lingkawan basi' anakka si bawa'-na si Jesus. ³⁰Pakasupsup-na si Jesus si malassom na bino, aminugad iya, “Tapos na.” Mangno pa'ubo' iya ngan agtugutan-na i kalugaringun-na espirito pag'amban.

³¹Siray allaw, iya i Bispira kay si kasanguman iya i pagtikang-na si adda si bali ka'impurtanti Allaw Pandidiskanso. Tungod kay ga'i aruyag i mga punu'-na si mga Hebro nga nag'ambanan hamok si mga kudos i mga nagpapako' hasta nga anakka si Allaw Pandidiskanso, agsarit mga iya ari si Pilato kon pwidi tigpamatti'an-na si mga kalalaki basi' tulos agkamaratay ngan ahaw'as si kudos. ³²Sanglit pamada'iray i mga sundalo pagpamatti' si primero nagpapako' huwang-na si Jesus, mangno i kaduwangan. ³³Pero ngan pamaduguk-na mga iya si Jesus, sadiskubrihan-na mga iya nga minatay na dina, sanglit ga'i na hamok nagpamatti'an. ³⁴Pero addangan si mga sundalo i manundat pa gihapon buros si kagiliran-na ngan hintak pa'awas i laha' pati' buwahi'. ³⁵I makakulaw sito agtistigos ngan kamatu'uran gayod i mga nagsumat-na. Akatu'an na iya nga puro ungod i mahinabo' nagsumat-na ngan agsumat-nay to dimu'an basi' may kam agpanutu'o. ³⁶Ahinabo' nan

^f 19:24 Salmo 22:18   ^g 19:26 Si Hebruhanon: *Danda*, kulawin si hawud-na si pahina 244.

dimu'an pagtuman si mga allingon nga aka'anna' si Kasuratan: “Gana' makapatti'an si mga ta'ulang-na bisan adda.”^h ³⁷Ngan da'inan may i la'in pa maka'anna' si Kasuratan: “Parapamunglung-na mga iya i nagsundat-na.”ⁱ

I Paglabdong si Jesus

Mateo 27:57-61; Markos 15:42-47; Lukas 23:50-56

³⁸Kata'ud-ta'uran, aniya' taga sunsari'i si bungto Arimatea nag'arunan Jose magsarit si Pilato pag'ala' si bangkay-na si Jesus. Inadalan-na iya si Jesus, pero ga'i iya agpahayag si kalabbatan tungod kay atalaw iya si mga igkasi-na puno' si mga Hebro. Sanglit panugut-na si Pilato, pada'iray dayon iya ngan ag'ala'-na i bangkay. ³⁹Amaya' si iya si Nicodemos, i manungbalay siray si Jesus ngan sangom. Agbaway to day pamada, hinimo tikang si masangngit mga tanaman mirra pati' aloe, mga trayntay kwatro kilos i kabuwat-na. ⁴⁰Pakahuman-na mga iya duwangan pagbayaw si bangkay, agputus-nay to mga iya si tinabas-tabas katsa huwang si pasangngit sigon si kabatasanan-na si mga Hebro paglabdong. ⁴¹Aniya' ari gardin nga matapit si nagpapak'u'an si Jesus, ngan aniya' ari kwiba panlalabngan. Gana' pa gayod makalabngan ari, ⁴²sanglit ari mga iya aglabngan-na si Jesus, tungod kay matapit to kwiba ngan iya nayray i Bispira-na si mga Hebro.

I Gana' Isi-na Panlalabngan

Mateo 28:1-8; Markos 16:1-8; Lukas 24:1-10

20 ¹Kadumingguhan, nga iya i primiro allaw si duminggu-na mga iya, ga'i pa agdanta' i kanalungon pada'iray na si Maria Magdalena si naglabngan ngan sakulawan-na nga nagpaligid na dina i bato tikang si pwirtahan-na. ²Sanglit alahi dagos iya pagpada'iray si Simon Pedro pati' si addangan pa inadalan nga hinigugma'-na si Jesus ngan agpaminugad-na, “Ag'ala'-na mga iya i Paragdalom ari si naglabngan ngan ga'i kami' akatu'anang kon singnga mga iya agbawa-na!”

³Sanglit pada'iray dayon kas Pedro pati' i addangan pa inadalan si naglabngan. ⁴Agpanlalahi mga iya duwangan, pero ahuros si Pedro, sanglit akadahulu'an anakka i addangan ari si naglabngan. ⁵Paduko' iya ngan sasiripan-na i mga tinabas-tabas katsa nga bilin ari, pero ga'i iya pasallod. ⁶Panakka-na si Pedro ari si naglabngan, pasallod dayon iya ngan sakulawan-na i mga tinabas-tabas nga bilin ari. ⁷Sakulawan-na liwat ari i pudung-pudong nga nagpapakkos si sulang-na si Jesus. Nagtipig to ngan bulag si mga tinabas-tabas. ⁸Si katapus-tapusan pasallod liwat i dahulu'an manakka inadalan. Akakulaw iya ngan anutu'o

^h 19:36 Exo 12:46; Num 9:12; Salmo 34:20   ⁱ 19:37 Sac 12:10

gayod. ⁹Pero ga'i pa gihapon mga iya agpakasantop si maka'anna' si Kasuratan nga agbagaw parti si kasiguraduhan nga abanhaw si Jesus.

Agpakulaw si Jesus si Maria Magdalena

¹⁰Mangno agbalik i mga inadalan si mga ruma'-na. ¹¹Pero sigi hamok dinamag si Maria ari si gawas-na si naglabbungan. Si pagparadinamagna, paduko' iya ngan anirip si naglabbungan. ¹²Aniya' sakulawan-na ari si sallod duwangan anghel, mga disutana puti' ngan agpaningkulo' si lugar naghuliran si Jesus. I addangan banda si takulukan-na ngan i addangan may si kitiran-na.

¹³Agtilaw-na iya, “Mana, ay kay agparadinamag kaw?”

Anaruman may iya, “Ag'ala'-na mga iya i Paragdalum-ko, ngan ga'i ako akatu'anan kon singnga mga iya agbawa-na.” ¹⁴Pakapahalling-na sinan, patalikot iya ngan sakulawan-na nga ari na dina si Jesus. Pero ga'i iya angilala kon si Jesus ba' ray.

¹⁵Amahalling to, “Mana, ay kay agparadinamag kaw? Say i nagpara'anda'-mo?”

Tungod kay i pagkagasi-na nga hardiniroy to hamok ari, aminugad iya, “Kon ag'ala'-mo may dina iya, alayon sumatin ako kon singnga iya agbawa-mo, kay ala'-ko.”

¹⁶Agpinugad-na iya, “Maria.”

Pakapakali-na sinan si Maria hintak iya pa'atubang gihapon dungan si pagpahalling si Hebruhanon, “Raboni!” nga i kahulugan-na, Ma'istro.

¹⁷Amahalling si Jesus, “Labbahin ako, kay ga'i pa ako akabalik pada'iray si Tata'. Lugod pada'irayon i mga kabugtu'an-ko si pagtu'o ngan sumatin mga iya nga tibalik na ako si Tatay-ko nga mga Tatay-bi liwat, i Diyus-ko nga mga Diyus-bi liwat.” ¹⁸Sanglit agpada'iray-na si Maria Magdalena i mga inadalan-na si Jesus ngan agpanumatan-nay to, “Sakulawan-ko i Ginu'o.” Pwira pa sinan, agpanumatan-na liwat to si tugun-na si iya.

Agpakulaw si Jesus si mga Inadalan

¹⁹Kasanguman mismo siray allaw nga iya i primero allaw-na si duminggo, agtiriripon i mga inadalan nga trangkado i pwirtahan tungod si mga katalaw-na si mga punu'-na si mga Hebro. Pahulwa' si Jesus ngan patig'ob si mga iya ngan aminugad, “I kamurayaw awinan si ka'am!”

²⁰Pakapahalling-na sinan, agpakulaw-na mga iya si tamburu'-na pati' si kagiliran-na. Bali i mga kalipayan-na si mga inadalan pakakulaw-na mga iya si Paragdalom.

²¹Aminugad gihapon si Jesus, “I kamurayaw awinan si ka'am! Pariho si pagpabawa-na si ako si Tata', pabawa-ko may liwat kam.”

²²Pakapahalling-na sinan, anhingasong to si mga iya ngan aminugad,

“Karawatu-bi i Espirito Santo. ²³Kon agpasaylo kam si sala'-na si bisan say, nagpamasaylo na mga iya. Pero kon ga'i mga iya agpasaylu-bi, ga'i may liwat mga iya nagpasaylo.”

Agpakulaw si Jesus si Tomas

²⁴Si pagpakulaw-na si Jesus si mga inadalan-na siray uras, ga'i ari si Tomas, i nag'anga'an Karuwa nga addangan si Dusi. ²⁵Sanglit agsumatan-na iya si mga igkasi-na inadalan, “Sakulawan kami' i Ginu'o!”

Aminugad dina iya, “Ga'i ako anutu'o sinan hasta nga ga'i sakulawan-ko i mga pammaku'an, sapasuksuk-ko i kamrang-ko si mga pammaku'an si tamburo', pati' sapsul'ut-ko i tamburu'-ko si kagiliran-na.”

²⁶Pa'agi i adda duminggo, agtiripon gihapon i mga inadalan si ruma' panniripunan-na mga iya nga huwang na si Tomas. Bisan kon trangkado i pwirtahan, akasalod si Jesus nga agtutunggo huwang si mga iya ngan aminugad, “I kamurayaw awinan si ka'am.” ²⁷Mangno, agpinugad-na si Tomas, “Tuwa, kulawin ngan pasuksukon kamrang-moy nan si pammaku'an to si mga tamburu'-ko pati' pasul'uton tamburu'-moy nan si kagiliran-koy to. Dakaw abawa si pagduda kund'i agtutu'uha.”

²⁸Anaruman si Tomas, “Paragdalum-ko ngan Diyus-ko!”

²⁹Mangno agsumatan-na iya si Jesus, “Abawa kaw pagtutu'o si pakakulaw-mo si ako pero anmas pa i kalipayan-na si mga a'a nga agpanutu'o bisan kon ga'i agpakakulaw.”

³⁰Malabbat pa i naghimu-na si Jesus mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan atubang si mga inadalan-na nga ga'i nagpa'anna' ato sito libro. ³¹Pero nagsurat to basi' agpanutu'o kam nga si Jesus i Tinu'inan Mannanalwas, i Dadi'-na si Diyos. Ngan tungod si pagtutu'u-bi, sa'angkun-bi i kinabuhi' nga gana' katapusan-na pina'agi si gahum-na si arun-na.

I Katallo Bisit Pagpakulaw-na si Jesus si mga Inadalan-na

21 ¹Kapirahan allaw, pakulaw gihapon si Jesus si mga inadalan-na ari si Danaw Tiberias.^j Da'ito sito i hinabo': ²Aghururuwang kas Simon Pedro, si Tomas nga nag'anga'an Karuwa, si Nataniel nga taga sunsari'i si Cana, adda baryo si prubinsya Galilea, i mga dadi'-na lalla si Sebedeo, pati' i duwangan pa inadalan. ³“Mamukot ako ina'anto,” lingun-na si Simon Pedro.

Lingun-na may mga iya, “Amaya' kami'.” Sanglit pataliwan mga iya ngan ag'aradda mga iya sakayan, pero gana' gayod mga sabawa-na siray sangom.

⁴Nalung-nalong pa, anunggo si Jesus si baybayon pero ga'i agpakatu'an-tu'anan i mga inadalan nga si Jesus ray.

^j 21:1 I *Danaw Tiberias*, iya liwat i nag'arunan: Danaw Galilea. Kulawin si 5:1.

⁵ Aman'oy to si mga iya, "Mga sangkay, aniya' ba' sabawa-bi?"
Anaruman may mga iya, "Gana' may."

⁶ Aminugad si Jesus, "Taktaku-bi pukut-bi nan si banda kawanan si sakayan-bi basi' agpakabawa kam." Sanglit agbuhay-nay nan mga iya, mangno tungod si katabbul-na si daying ga'i na mga iya sapasang'at-na i mga pukut-na.

⁷ Mangno i inadalan nga hinigugma'-na si Jesus aminugad ari si Pedro, "I Paragdalom may nan!" Si pakapakali-na si Simon Pedro si mga allingun-na, "I Paragdalom may nan," pasul'ut-na i badu'-na kay aghugkas-nay to, ngan pakuppa iya si buwahi' diritso pan bihing. ⁸ I mga inadalan may ari si sakayan agpangguyod si pukot nga panno' si daying kay matapit hamok mga iya si bihing, mga syin mitros i katalahan-na. ⁹ Pakadu'ung-na mga iya, akakulaw mga iya nagrambak uring nga bali na baga ngan aniya' nagpaparilya daying ari pati' aniya' liwat pan.

¹⁰ Agpinugad-na mga iya si Jesus, "Amawaha kam pada'ito si mga daying-bi nan."

¹¹ Sanglit pasang'at si Simon Pedro si sakayan ngan agguyud-na i pukot pan baybayon. Panno' to si mga mahaya daying 153 bug'os, pero ga'i to aburhat bisan kon da'iray i kalabbat-na. ¹² Aminugad si Jesus si mga iya, "Tuwa na kam basi' kita kam agpakapamahaw." Gana' gayod mamuso' mamatilaw si mga inadalan kon say iya. Akatu'anan mga iya nga i Paragdalom to. ¹³ Patapit si Jesus ngan angaddo' si pan. Katapos agpumwan-nay to si mga iya hasta i daying. ¹⁴ Iyay nan i katallo bisis pagpakulaw-na si Jesus si mga inadalan-na kahuman si pakabanhaw-na.

Si Jesus pati' si Pedro

¹⁵ Pakatapus-na mga iya agpamahaw, agtilaw-na si Jesus si Simon Pedro, "Simon, dadi'-na si Juan, aghigugma'-mo ba' ako labaw si paghigugma'-na mga iya?"

Anaruman may iya, "Oho', Paragdalum-ko. Sayod kaw nga matapit gayod ako si ka'aw."

Lingun-na may si Jesus, "Pakakanon i mga nati karniru-ko."

¹⁶ Amatilaw gihapon si Jesus, "Simon, dadi'-na si Juan, aghigugma'-mo ba' ako?"

Anaruman iya, "Oho', Paragdalum-ko. Sayod kaw nga matapit gayod ako si ka'aw."

Lingun-na si Jesus, "Atamanon i mga karniru-ko."

¹⁷ Si katallo bisis amatilaw gihapon iya, "Simon, dadi'-na si Juan, ma'in ba' nga matapit kaw gayod si ako?"

Asakit si Pedro kay si katallo dina agtilaw-na iya, "Ma'in ba' nga matapit kaw gayod si ako?" Aminugad iya, "Paragdalum-ko, sayod kaw si dimu'an, sanglit sakatu'anan-mo nga bali ako tapit si ka'aw."

Amahalling si Jesus, “Pakakanon i mga karniru-ko. ¹⁸Sumatan-ta kaw si kamatu'uran, siray ngan dadi' pa kaw, akalugaring kaw pagsalin ngan akalangngan bisan singnga i karuyag-mo. Pero kon anakka na kaw si kamaktungon, ugnat-mo na hamok i mga langngun-mo kay la'in na i magsalin si ka'aw ngan nagguyod kaw pada'iray si ga'i saruyagan-mo.” ¹⁹Agpinugad si Jesus sinan pagbuwan isip si Pedro kon pinapa'i sapakulaw-na i ka'angayan-na si Diyos tungod si klasi kamatayon kararawatun-na. Mangno aminugad to si iya, “Amaya'a ngan agsunura si ako!”

²⁰Si pagparabaktas-na na mga iya duwangan, anili' si Pedro mangno sakulawan-na nga amungyod si mga iya i inadalan nga hinigugma'-na si Jesus. Iyay nan i inadalan magsandi siray si Jesus ari si pagkakanan ngan magpatilaw, “Paragdalom, say si ka'aw i titraydor?” ²¹Pakakulaw-na sinan si Pedro, amatilaw dayon iya, “Paragdalom, ay may i binuhat-mo si iya?”

²²Anaruman si Jesus, “Kon aruyag ako nga agpabilin iya allom hasta si pagtakka-ko gihapon, gana' labut-mo. Kinahanglan kaw hamok nga agsunod gayod si ako.” ²³Tungod sinan, agsara si mga kabugtu'an si pagtu'o i allingon nga yayto inadalan ga'i amatay. Pero ga'i agpinugad si Jesus nga ga'i to amatay, kundi' agpinugad hamok iya nga, “Kon aruyag ako nga agpabilin iya allom hasta si pagtakka-ko gihapon, gana' labut-mo.”

²⁴Iyay nan i inadalan nga magtistigos ngan magsurat sito mga hinabo'. Sayod kami' nga kamatu'uran i pagtistigus-na.

²⁵Bali pa labbat i pala'in-la'in nagbuhat-na si Jesus. Kon nagsurat i kada adda, tingali bisan i bug'os kalibutan ga'i akahusto pamma'anna'an si mga libro masurat kunta'.

I Mga Buhat-na

Si Mga Apostol

Pagbulig Pagsabot Sito Libro

I magsurat sito libro iya si Lukas nga magsurat liwat si Ebanghelyo sanglit day iyay to i kaduwa parti si isturya nga agtikang ari. Si kamatu'uran, i maka'anna' ato tungku-nay to kunta' sinan Ebanghelyo. Si Lukas adda duktor (Col 4:14) nga kahuwang-huwang-na kas Pablo pagpasamwak (16:10-17; 20:5-21:18; 27:1-28:16). Aniya' si mga binuhatan-na si mga apostol nga maka'anna' ato nga sakulawan-na mismo si Lukas ngan i mga ga'i may sakulawan-na, ag'inala'-na pina'agi si pagparapanginsayod si mga apostol nga magpakakulaw. Agsurat-nay to ngan 63 AD (mga 33 anyos kahuman abanhaw si Jesus).

Ari si primiro libro, agpakatu'an si Lukas si mga binuhatan-na si Jesus ngan ato pa iya si kalibutan ngan ato may si kaduway to, agpakatu'an iya si padayon nagparabuhat-na si Jesus pina'agi si mga apostol. Bisan kon awiray na agbalik si Jesus si langit kahuman si pakabanhaw-na (1:6-11), agpabawa-na i Espirito Santo pagpa'ayop si magpanutu'o sigon si sa'ad-na (2:1-13; pakumpararon si Juan 14:16-17; 16:7). Sanglit i dimu'an binuhatan-na si mga apostol pina'agi si gahum-na si Espirito Santo nga mag'ayop si mga iya, akaparihoy nan nga si Jesus mismo i magbuhat.

Bali kaburubwilta ato si Lukas pagpasabot si mahaya bulig-na si Espirito Santo para si mga apostol si pagpasamwak si mahalap sumat si pala'in-la'in lugar, sigon si nagmandu'-na si mga iya si Jesus (1:8). Tungod sinan mga binuhatan, atindog i manniniripon pag'ampo' si pala'in-la'in lugar. Sallod si 30 ta'on, agsara i mahalap sumat tikang si Jerusalem pada'iray si pala'in-la'in lugar nga sakop si nasyon Roma.

Aniya' ampat katuyuan-na si Lukas pagsurat sito libro: 1. Pagtipon si magpakalihis na hinabo' basi' ga'i kinalimutan 2. Pagpamatu'od si pagtu'o Kristiyano para abawa i mga rilihuso (4:8-12) ngan da'inan may i ga'i magpanutu'o Diyos (25:8-11) 3. Pagbuwan si kita giya kon ay i tama' buhat-na si manniniripon pag'ampo' tangnga' si mga prublima pati' kasakitan (5:29,35-39; 6:1-4; 12:5; 15:1-41; 21:20-26) 4. Pagpakulaw si gana' makapugong pagsara-na si pagtu'o Kristiyano.

I sintro gayod si mga apostol ato sito isturya, iya kas Pedro pati' Pablo. I primiro dusi kapitulo parti si Pedro ngan i mga katapusan kapitulo parti si Pablo.

Klarado ato i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalom Jesus si mga iya. Ngan kunta' si pagbasa-ta kam sito, akapa'aghat to si kita kam pagpabaskog si mga pagtu'u-ta kam si iya tungod kay i gahum-na gana' pagliliwatun-na hasta si kahastahan. Gana' pagliliwatun-na si Jesus, ngan siray, bisan ina'anto, hasta pa si titakka.

I Pagtunga'-tunga' Sito Libro

- A. Si Pedro pati' i Pagtikang-na si Manniniripon Pag'ampo' ari si mga Lugar-na si mga Hebro:
1. Ari si Judea, Galilea pati' Samaria (1:1–9:31)
  2. Ari si Fenicia, Cipre pati' Antioquia (9:32–12:25)
- B. Si Pablo pati' i Paglalabbat-na si Manniniripon Pag'ampo' ari si mga Lugar-na si mga Ma'in Hebro:
1. I Primero Biyahi pati' i Kungsiho ari si Jerusalem (13:1–15:35)
  2. I Kaduwa Biyahi: Macedonia pati' Gresya (15:36–18:23)
  3. I Katallo Biyahi: Efeso pati' i Paglibut-na si Dati Nagparapasamwakan-na (18:24–21:16)
  4. I Pagpriso pati' Pagbista ari si Jerusalem pati' Cesarea (21:17–26:32)
  5. I Biyahi pan Roma pati' i Kaprisu-na ari (27:1–28:31)

Pan Langit si Jesus

Markos 16:19-20; Lukas 1:1; 24:50-53

1 ¹Hinigugma'-ko Teofilo, ari si primiro libro naghimu-ko, agsurat ako mahi'unong si dimu'an nagbuhat-na pati' nagturu'-na si Jesus ²tubtob si allaw ngan pan langit iya kay ag'ala'-na iya si Tatay-na. Pan langit iya kahuman hamok si pagtugun-na si mga pinili'-na apostol sigon si gahum-na si Espirito Santo.

³Kahuman agsakit si Jesus, agpakulaw-na i puhu'-na sito mga a'a sallod si kwarinta diyas ngan agparapamatu'od iya pina'agi si malabbat binuhatan nga ga'i kadudahan nga abanhaw iya. Agparasumat liwat iya kon pinapa'i i a'a akasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos. ⁴Adda bisis, si pagkakan-na huwang si mga apostol, agtugunan-na mga iya, “Dakam pa'amban ato si Jerusalem pero antahaku-bi i rigalo nagpasa'ad-na si Tatay-ko nga iya i pagpa'ayop si Espirito Santo si ka'am. Sapakalihan-bi na ako siray agpahalling mahi'unong sito rigalo. ⁵Agbunyang si Juan ray parti si buwahi', pero si pira allaw binunyagan^a kam pagpa'ayop si Espirito Santo si ka'am.”

^a **1:5** I nagtukoy *bunyang pagpa'ayop si Espirito Santo*, iya i espirituhanon klasi nga ga'i naggamitan buwahi'. Pero nagpinugad nan gihapon nga bunyang tungod kay i duwa klasi adda hamok i katuyuan-na nga iya i pagsakup-ta kam nga magpanutu'o si Diyos. Kulawin si 10:47; Mateo 3:11; Markos 1:8; Lukas 3:16; Juan 1:33.

⁶Sanglit si pagbaragat-na gihapon mga iya, agpatilawan-na mga iya si Jesus, “Paragdalom, ina'anto na ba' i pagbawi'-mo si ginhadian para si mga a'-na si Israel tikang si pagsakup-na si mga taga Roma?”

⁷Anaruman iya, “Gana' labut-bi si mga pala'in-la'in panahon pati' mga pitsa nagtala'an-na si Tatay-ko tikang si kalugaringun-na gahom. ⁸Pero si pag'ayup-na si ka'am si Espirito Santo, akakarawat kam gahom nga magin tistigus-ko kam. Agsumat kam si kamatu'uran mahi'unong si ako ato si mga a'a si Jerusalem, ari si bug'os prubinsya si Judea pati' si Samaria hasta si dimu'an lugar ato si kalibutan.”

⁹Pakatima-na sinan pagpahalling, a'alsa iya pan langit si pagparapangulaw-na mga iya ngan kasalingkupan iya si panganod hasta nga ga'i na kinakulawan. ¹⁰Ga'i mga iya aglipatan-na pagbuslong i pagdyadyalta-na si Jesus ngan si pagparapamantaw-na, hintak mga iya agpakakulaw duwangan lalla magtutunggo si mga kagiliran-na nga mga disutana puti'. ¹¹Agpatilaw i duwangan, “Ka'am mga taga prubinsya Galilea, kapa'i may kay agparapantutunggo kam ato ngan sigi pangulaw pan langit? Yayray pan langit ray Jesus nga nag'ala' tikang si ka'am, pabwiltay ray gihapon pariho pa'agi si pagpada'iray-na.”

Si Matias i Manalli' si Judas Pagka'apostol
Mateo 10:2-4; Markos 3:16-19; Lukas 6:14-16

¹²Mangno agbalik i mga apostol pan Jerusalem tikang si tagudtod nag'arunan Bukid-na si Ka'ulibuhan. I katalahan-na sinan tagudtod tikang si syudad tama' hamok ralangnganun-na^b si mga Hebro kon Allaw Pandidiskanso. ¹³Panakka-na mga iya ari, amanahik mga iya si kwarto nag'istaran-na mga iya. I mga huwang ari iya kas: Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, si Santiago nga dadi'-na si Alfeo, si Simon nga sakop si grupu-na si mga Selote pati' si Judas nga dadi'-na si Santiago. ¹⁴Pirmi mga iya ag'aradda pag'ampo' huwang si mga danda pati' si Maria nga nanay-na si Jesus. Huwang liwat si pagtiriripon i mga bugtu'-na lalla si Jesus.

¹⁵Siray mga allaw, mga syinto baynti i kalabbat-na si mga magpanutu'o. Si adda pagtiripun-na mga iya, anunggo si Pedro ¹⁶ngan aminugad, “Mga kabugtu'an si pagtu'o, atuman na i maka'anna' si Kasuratan ngan ga'i to akalikayan. Makigpapahalling-nay to siray si Espirito Santo si David mahi'unong si Judas, nga iya i maggiya si mga magpandakop si Jesus. ¹⁷Addangan iya si kahuruwangan-ta kam ngan aka'ambit iya si trabahu-tay to kam para si Diyos.”

¹⁸Iyay ray i mga nagpahalling-na si Pedro. Katu'anan i dimu'an nga nagballihan si Judas pitak pina'agi si nagpasuhol si iya si karat'an-na

---

^b 1:12 Si kabatasanan-na si mga Hebro, mga adda kilumitro i katalahan-na.

ngan ari iya ag'unay. Latod na i battung-na si pakataktak-na si puhu'-na, sanglit abuntay to, ngan agwatwat i dimu'an tina'i-na. ¹⁹Akatu'anan i dimu'an mga a'a ato si Jerusalem mahi'unong sito. Sanglit yayray pitak ag'arunan-na mga iya Akeldama, nga i kahulugan-na, Pitak si Pagwasakan-na si Laha'.

²⁰Agpadayon si Pedro si pagpinugad, "Aka'anna' si Libro si mga Salmo nga:

Inambanan pa kunta' i pitak-na.

Gana' pa kunta' bisan addangan mag'istar ari,^c

ngan:

Binawi' pa kunta' i katungdanan-na pagpamuno' ngan pinumwan si la'in.^d

²¹Sanglit kinahanglan nga agpili' addangan nga huwang si kita kam si bug'os panahon pag'istar-na pa si Paragdalum-ta kam Jesus huwang si kita, ²²tikang si pagparapasamwak-na si Juan mahi'unong si pagbunyagna, tubtob a'alsa si Jesus pan dyata' tikang si paghuruwang-ta kam. Addangan sito mga a'a i magin tistigos huwang si kita nga abanhaw iya."

²³Tungod sinan, agpatunggo mga iya duwangan pirili'on. I addangan, iya si Jose nga danay nag'arunan Barsabas ngan Justus i anga'-na. I kaduwangan, iya si Matias. ²⁴Mangno agpangadyi' i dimu'an magpanutu'o, "Paragdalom, sayod kaw andang si ungod kina'iya-na si balang addangan. Pakulawon kami' kon say si duwangan to i nagpili'-mo ²⁵pagbuhat si trabahu-na si adda apostol, nga ag'ambanan-na si Judas kay pada'iray iya si lugar nga angay si iya." ²⁶Kahuman si pagpangadyi'-na mga iya, agparagmano i duwangan ngan si Matias i makamano. Sanglit huwang na iya si dusi mga apostol.

I Pag'ayup-na si Espirito Santo si Magpanutu'o

2 ¹Si allaw si Pentecostes ngan ari si adda ruma' i dimu'an magpanutu'o, ²hintak aniya' kinabati'an tando tikang si langit. I tando pariho si hinaguyung-na si magburung-busong makusog bariyo ngan kinabati'an si bug'os ruma' nagpaningkulu'an-na mga iya. ³Aniya' liwat sakulawan-na mga iya day api magpandilat-dilat. Agwararak to ngan pa'anna' si kada addangan. ⁴Pa'ayop i Espirito Santo si mga iya dimu'an ngan agpapahalling-na mga iya kada addangan si la'in linggwahi sigon si abilidad nagpumwan-na si Espirito Santo.

⁵Sinan mga allaw, aniya' mag'istar si Jerusalem mga rilihuso Hebro nga tikang si balang nasyon si kalibutan. ⁶Ngan pakapakali-na mga iya sinan ribok, bali labbat i magpanggubok ngan aburong gayod mga iya kay akapakali i kada addangan si mga iya nga agpahalling-na si

^c 1:20 Salmo 69:25   ^d 1:20 Salmo 109:8

magpanutu'o i balang kalugaringun-na mga iya linggwahi. ⁷Si ura-ura pag'usa, agpamatilaw mga iya, “Ma'in ba' to mga taga prubinsya Galilea magpamahalling to? ⁸Pinapa'i daw kay sapakalihan-ta mga iya nga akapahalling si kalugaringun-ta kam mga linggwahi? ⁹Sakop kita kam dina si nasyon Partia nga mga taga sunsari'i si mga prubinsya Media, Elam pati' Mesopotamia. I ditangnga' may tikang dina si mga prubinsya Judea, Capadocia, Ponto pati' Asia. ¹⁰Aniya' liwat tikang si Frigia, Pamfilia, Ehipto pati' parti-na si Libya nga matapat si syudad Cirene, ngan mga bisita tikang si Roma. ¹¹I ditangnga' si kita kam mga Hebro, ngan aniya' liwat mga mabawa si rilihiyun-na si mga Hebro. I ditangnga' may, mga taga isla Creta pati' mga Arabo. Sapakalihan-ta kam mga iya agpahalling si mga kalugaringun-ta linggwahi pagsumat si mga urusahon naghimu-na si Diyos!” ¹²Aburong ngan ag'usa gayod mga iya sanglit agsipurupatilaway, “Ay i karuyag sidngun-na sito?”

¹³Pero aniya' dina si mga iya nga pakangswirti-na hamok pina'agi si pagpinugad, “Mga langu-langoy nan mga iya.”

Agdiskurso si Pedro

Mateo 22:44; Markos 12:36; Lukas 20:42; Hebro 1:13

¹⁴Mangno anunggo si Pedro ari si unsi kahuruwangan-na mga apostol. Agpakusug-na i pagpahalling-na pada'iray si magpanggubok, “Mga igkasi-ko Hebro, da'inan may si dimu'an magpangistar si Jerusalem, pasayud-koy to si ka'am. Amati'a kam pahalap kon ay i papahallingun-ko. ¹⁵Gasi-bi nga langoy to mga a'a. Sala' kam! Alas nwibi pa hamok si nalong! Ngan para kam kasayuran, ¹⁶yayto i allingun-na siray si paragsumat Joel:

¹⁷Agsa'ad i Diyos si pagpinugad, ‘Si damuri mga allaw,
pa'ayup-ko i Espiritu-ko si dimu'an mga a'a.

I mga dadi'-bi, lalla pati' danda, iya i mamahalling si
makigpasumat-ko,
i mga dadi'-dadi'on pa lalla, iya i makakulaw maka'urusa
kurulawan

ngan i mga kamabu'utan-bi, iya i magpangupi.

¹⁸Sinan mga allaw pa'ayup-ko i Espiritu-ko
bisan si mga rilihugun-ko maski lalla o danda,
ngan mga iya i mamahalling si makigpasumat-ko.

¹⁹Anhimo ako mga urusahon ato si langit
pati' mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan anan si
kalibutan.

Aniya' laha' pati' api hasta madakmol humbo.

²⁰Ga'i na andanta' i allaw ngan i bulan agpiyatan pariho si laha'.
Himu-koy to antis anakka i bali kapambihira ngan maka'angayan
allaw

nga aniya' impurtanti buruhatun-na si Paragdalom.

²¹ Ngan bisan say i mag'ampo' si arun-na si Paragdalom, atalwas.'^e"

²² Mangno agpadayon i mga allingun-na si Pedro, "Ka'am mga a'a-na si Israel, amati'a kam sito: Si Jesus nga taga Nasaret, iya i a'a nagpili'-na si Diyos pagpada'ito si ka'am. Agpamatu'od i mga makagagahom binuhatan, mga urusahon pati' mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nga iya i nagpili'-na si Diyos pagpada'ito si ka'am. Agbuhat-nay to si Diyos atubang si ka'am pina'agi si Jesus, ngan mismo ka'am akatu'anan. ²³ Yayto a'a agpa'intriga-na si Diyos si pagdalum-bi kay iya may i katuyuan-na ngan dati iya akatu'anan kon ay i tarakkahan-na. Agpamatay-bi iya huwang i bulig-na si mga mara'at a'a,^f ngan nagpapako' iya si kudos. ²⁴ Pero agbanhaw-na iya si Diyos. Agpalibri-na iya tikang si pagpugul-na si kamatayon tungod kay ga'i ahimo nga prisu-na iya sito. ²⁵ Kay agpinugad siray si David mahi'unong si iya:

Sa'abat-ko nga pirmi huwang si ako i Paragdalom.

Ga'i ako abantad tungod kay pirmi iya atiya' si kawanan-ko.

²⁶ Sanglit malipayon i kasing-kasing-ko ngan malipayon ako si pagpahalling-ko.

Si pagla'um-ko ga'i abaraka i puhu'-ko,

²⁷ tungod kay ga'i ako pata'anan-mo si dilalom pitak.

Ga'i kaw liwat agtugot nga arunot i bangkay-na si Sagrado Nagtagama-mo.

²⁸ Agturu'an-mo ako si lalan si ungod kinabuhi'.

Si paghuwang-mo si ako pirmi ako malipayon.^g

²⁹ "Mga kabugtu'an, pasayud-ko si ka'am nga si Hadi' David, i ginikanan-na si nasyun-ta kam, amatay ngan naglabbungan matapit ato. Hasta ina'anto awinan i labbung-na. ³⁰ Pero paragsumat-na iya si Diyos ngan allom pa iya, ngan sakatu'anan-na nga agsa'ad ngan agsumpa' i Diyos nga patingkulu'-na si trunu-na i addangan si mga ampu-na. ³¹ Sanglit kay dati iya akatu'anan si titakka, agpahalling si David mahi'unong si pakabanhaw-na si Tinu'inan Mannanalwas, nga ga'i iya pata'anan-na si Diyos ari si dilalom pitak, ngan ga'i liwat arunot i bangkay-na. ³² Si Jesus i nagbanhaw-na si Diyos, ngan kami' dimu'an i tistigos nga ungod to. ³³ Agpa'anna'-na iya si Diyos si gilalabawi pwisto ari si kawanan-na, ngan sakarawat-na tikang si Tatay-na i nagpasa'ad Espirito Santo ngan agpa'ayup-na si magpanutu'o. Iya magpahimo si sakulawan-bi to pati' sapakalihan-bi.

³⁴ "Ma'in si David i nagpalabaw ari si langit, pero agpahalling iya: Agpinugad i Paragdalom Diyos pada'iray si Paragdalum-ko,

^e 2:21 Joel 2:28-32 ^f 2:23 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *huwang i bulig-na si mga ma'in sakop si bala'od* nga iya i mga ma'in Hebro. ^g 2:28 Salmo 16:8-11

'Aningkulu'a ato si kawanan-ko

³⁵ tubtob nga sapama'ubus-ko i mga kuntra-mo pa
nga day pannungtungan-mo.^h

³⁶ "Sanglit, ka'am dimu'an mga a'a-na si Israel, siguruhi-bi to: Si Jesus nga makigpapaku'-bi si kudós, iya i nagtu'inan-na si Diyos bilang Paragdalom pati' Tinu'inan Mannanalwas."

³⁷ Aka'igu'an gayod i mga a'a si pakapakali-na mga iya si mga nagpahalling-na si Pedro, ngan aminugad mga iya pada'iray si kas Pedro pati' si ditangnga' mga apostol, "Mga kabugtu'an, ay i angay buruhaton kami?"

³⁸ Anaruman may si Pedro, "Balang addangan si ka'am kinahanglan agbasol huwang si pagbag'o. Agpabunyaga kam liwat pag'ako' si arun-na si Jesu-Kristo, kay basi' pasaylu-na kam ngan basi' pa'ayup-na si ka'am i rigalo nga iya i Espirito Santo. ³⁹ Para si ka'am pati' si mga dadi'-bi i sa'ad, da'inan may si mga a'a nga titakka pa. Paray to si dimu'an mga a'a nag'agda-na si Diyos nga Paragdalum-ta."

⁴⁰ Si Pedro maniguro pagwaydong ngan malabbat pa i nagpahalling-na nga agmato i mga a'a. "Salbaru-bi i kalugaringun-bi basi' ga'i kam akahuwang si kara'-at-na si mga a'a ina'anto panahon." ⁴¹ Nagbunyagan i mga a'a mangalagad si mga allingun-na si Pedro, ngan aniya' mga tris mil a'a makatamba si kalabbat-na mga iya.

I Pag'aradda-na si Magpanutu'o

⁴² Tangkod gayod i magpanutu'o pagsunod si nagturu'-na si mga apostol. Hugot mga iya si pag'aradda-na, hasta si pagtarangka'-na mga iya pagkakan si tinurutabbi' pan huwang si pag'ampo'. ⁴³ Malabbat mga urusahon pati' mga panggilalahan si langitnon kasiguruhan nagpanhimu-na si mga apostol ngan nginarat i dimu'an mga a'a. ⁴⁴ Agsob aghuruwang i magpanutu'o ngan i tawa'-na si addangan tawa'-na si dimu'an. ⁴⁵ Si uras nga aniya' pirangan magkinahanglan, agbaligya' i mga aniya' si mga inanna'-na ngan agbuwanan-na mga iya i anggana'. ⁴⁶ Balang allaw agbaragat i magpanutu'o ari si mga hawan-na si templo. Agtarangka' mga iya pagkakan si tinurutabbi' pan si pala'in-la'in ruma' ngan gana' na gayod maka'ulang si pag'aradda-na mga iya. Panno' mga iya kalipayan si pagpamangan-na ngan ⁴⁷ agpandayaw si Diyos. Nagpalangga' mga iya si dimu'an mga a'a. Pwira pa sinan, allaw-allaw agpatamba-na si Paragdalom ari si mga iya i magkataralwas.

Anhalap i Lulid

3 ¹ Adda allaw sinan, ngan alas tris si kuhap nga iya i kabatasanan pagpangadyi', agsasagka kas Pedro pati' Juan si lalan pan templo.

^h 2:35 Salmo 110:1

²Mismo sinan aniya' lulid nagbayawan pada'iray si pangngagihan si kuta'-na si templo nag'arunan Pinakamahalap Pwirtahan. Allaw-allaw ari nagparapa'anna' i lulid pagpalako limos si mga a'a tisallod si mga hawan-na si templo. ³Si pakakulaw-na si lulid nga tisallod kas Pedro, agduku'an to pagpalako si mga iya kwarta. ⁴Agbuslung-na iya si Pedro ngan da'inan may liwat si Juan. Mangno aminugad si Pedro, "Ngulawa si kami!" ⁵Sanglit agbuslung-na mga iya kay agla'om nga kabuwanan.

⁶Pero aminugad dina si Pedro, "Gana' kwarta-ko bulawan o salapi', pero pumwan-ko si ka'aw i atiya' si ako. Pina'agi si gahum-na si Jesu-Kristo nga taga Nasaret sumatan-ta kaw, langngana." ⁷Ag'antanan-na iya si Pedro si kawanan tamburo' ngan buligan-na pagtunggo. Mismo sinan uras amaskog dayon i mga kalalaki-na ⁸ngan akalumpat. Agtikang iya paglangngan ngan amaya' iya si kas Pedro pati' Juan pasallod si mga hawan-na si templo. Si pagparalalangngan-na, sigi iya lulukso ngan paradayaw si Diyos. ⁹Ngan pakakulaw-na si dimu'an mga a'a si pagparalalangngan-na, ngan akabati' si pagparadayaw-na si Diyos, ¹⁰sakilala-na mga iya nga iya i magparalumpagi' ngan magparapalimos ari si Pinakamahalap Pwirtahan. Ag'usa gayod mga iya si mahinabo' si lulid.

Agpasabut-na si Pedro i mga A'a

¹¹Si pagparakuyut-kuyut-na si parapalimos ari si kas Pedro pati' Juan, ag'usa i dimu'an mga a'a ngan dagmit to pamatapit si mga iya ari si Balkun-na si Solomon. ¹²Ngan pakakulaw-na sinan si Pedro, amahalling iya, "Mga igkasi-ko a'a-na si Israel, ay kay ag'usa kam gayod sito? Kapa'i may kay agparabusing-bi kami' nga si pagkagasi-bi gahom kami' o pagkadiyusnon kami' i makapalangngan sito a'a? ¹³I Diyus-na si Abraham, si Isaac, si Jacob, pati' si kapapu'-papu'an-ta kam, iya i magpakulaw si ka'angayan-na si Jesus nga rilihugun-na pina'agi si pagpalangngan sito a'a. Agpa'intriga-bi si Jesus si mga puno' basi' nagmatay, ngan agsikway-bi iya atubang si Pilato bisan kon i karuyag-na, palibri-na iya. ¹⁴Agsikway-bi i Sagrado ngan Matadong A'a-na si Diyos, ngan agpalaku-bi lugod nga akalibri dina i kriminal. ¹⁵Agpamatay-bi i magbuwan si ungod kinabuhi', pero agbanhaw-na iya si Diyos ngan kami' mismo i makatistigos sito. ¹⁶I gahum-na si arun-na si Jesus, iya i magpabaskog sito lulid. I pagtutu'o si arun-na, iya i maghimo si sakulawan-bi pati' sakatu'anan-bi. I pagtu'o nagpumwan-na si Jesus, iya i makapalangngan si iya ngan sayod kam dimu'an.

¹⁷"Mga kabugtu'an, katu'anan ako nga ga'i kam anabot kon ay i manakka si nagpanbuhat-bi ngan da'inan may liwat i mga punu'-bi.

ⁱ 3:11 I *Balkun-na si Solomon*, iya i sibay palibot si hawan-na si templo nga nakit si sallod parti si kuta' nga waswas hamok.

18 Pero ma'in ba' nga makigpasumat-na andang si Diyos si dimu'an mga paragsumat-na nga papasakitan i Tinu'inan-na Mannanalwas ngan da'ito sito i pagtuman-na? 19 Sanglit agbasula kam huwang si pagbag'o ngan pahuwanga kam gihapon si Diyos, kay basi' para'-na i mga sala'-bi. Pahuwanga kam basi' patakka-na liwat si Paragdalom i panahon si kamurayaw pagpasarig si kina'iya-na si a'a, 20 ngan basi' lihug-na gihapon i Tinu'inan Mannanalwas nga iya si Jesus nga nagtubyanan para si ka'am. 21 Kinahanglan ari iya ag'istar si langit tubtob anakka i panahon si pagbag'u-na si Diyos si dimu'an, pagtuman si sa'ad-na siray mga panahon nga nagpasurat-na si mga sagrado paragsumat-na. 22 Intumbu-bi nga agpinugad si Moises, 'I Diyos, nga iya i Paragdalom nagtutu'u-bi, iya i mamatubyan paragsumat tikang mismo si ka'am nga pariho si pagpatubyan-na si ako. Kinahanglan kam agtuninong basi' akatuman si dimu'an nagpanumat-na. 23 Bisan say i ga'i magtuninong si iya, pinabulag tikang si mga ginsakupan-na hasta si kahastahan.'

24 "Si kamatu'uran, makigpasumat-na andang si Diyos si dimu'an mga paragsumat i mahinabo' ina'anto mga allaw. Tikang si paragsumat Samuel hasta pa i mga manunod, gana' makalihis pagpahalling sito. 25 Ka'am i mag'iridar si dimu'an tawa'-na pati' nagla'uman-na si mga paragsumat siray ngan para si ka'am i pagkasarabutan naghimu-na si Diyos nga ag'aku'-na si mga kapapu'-papu'an-bi. Agsumatan-na si Abraham, 'Buruwanan i dimu'an mga a'a si kalibutan si mga kabubuwasun-na pina'agi si minamat-mo.'^k 26 Sanglit ngan pagpa'undung-na si Diyos si rilihugun-na, agpapada'itu-na iya dahulo si ka'am basi' ka'am i binuwanan-na si kabubuwason kon sa'ambanan-bi balang addangan i mga mara'at kina'iya-bi."

Nagpatilawan si Pedro pati' Juan si Kungsiho

4 1 Sigi surusalli' pagpahalling si Pedro pati' Juan si mga a'a. Sinan uras, aniya' pamadugok mga paraghalad pati' mga Sadusiyo ngan huwang i kapitan si mga bantay si templo. 2 Agkasirina gayod mga iya kay agturo' i mga apostol si mga a'a, ngan aggamit-na mga iya i pakabanhaw-na si Jesus pagpasamwak nga abanhaw i dimu'an. 3 Sanglit ag'aristar-na mga iya kas Pedro pati' Juan, ngan tungod kay tikatunod na i allaw, agpamrisu-nay to mga iya tubtob si ka'asumuhan. 4 Pero malabbat dina i magpanutu'o si mga magpamakali si sumat, ngan anakka mga singko mil i katabbul-na si mga lalla bisan kon ma'in kwintado i mga danda.

5 Ka'asumuhan, agtiriripon si Jerusalem i mga puno' Hebro pati' i mga mata'o kamabu'utan hasta i mga paragturo' bala'od. 6 Huwang liwat ari

j 3:23 Deut 18:15,18,19   k 3:25 Gen 22:18; 26:4

si Anas, nga gilalabawi paraghalad, ngan da'inan may si Caifas, Juan, Alejandro pati' i ditangnga' pa mga lalla si pamilya-na si gilalabawi paraghalad. ⁷Makigpa'ala'-na mga iya si Pedro pati' Juan pagpada'iray atubang si mga iya ngan agtikangan-nay to pagtilaw, “Say tawa' gahom o say tawa' aron i naggamit-bi nga agtugot si ka'am pagbuhat sito?”

⁸Mangno, tungod si pagdalum-na si Espirito Santo akasaruman si Pedro, “Ka'am nga mga puno' pati' ka'am nga mga mata'o kamabu'utan si mga Hebro, ⁹kon nagpatawag kami' ina'anto pagpasayod mahi'unong si nagbuhat kami' kalu'oy si lulid ngan pinatilawan kon pinapa'i iya anhalap, ¹⁰kinahanglan kam katu'anan sito hasta i dimu'an mga a'a ato si Israel: Yayto a'a, magtutunggoy to atubang si ka'am, bali na gayod sagha'. Agpasagha'-na iya si gahum-na si arun-na si Jesu-Kristo nga taga Nasaret, i makigpapaku'-bi si kudos pero agbanhaw-na si Diyos. ¹¹Iya i bato nagtukoy si Kasuratan nga agpinugad:

I bato nga nagdiri'-bi, ka'am mga panday,

iya lugod dina i makapasarig si dimu'an.¹

¹²Iya hamok i katalwasan-ta. Gana' la'in aron nagpa'intriga si mga a'a ato si bug'os kalibutan nga aniya' gahum-na pagtalwas si kita kam.”

¹³Si pakakulaw-na si Kungsiho si kapusukadu-na kas Pedro pati' Juan, ag'usa mga iya. Ag'usa liwat mga iya kay sadiskubrihan-na nga urdinaryoy to hamok mga a'a ngan gana' iniskwilahan-na. Samangnuhan-na mga iya nga agpakihuwang to mga a'a si Jesus siray. ¹⁴Pero ga'i mga iya agpakasibo' kay sakulawan-na mga iya i managha' lalla nga agtutunggo atubang si mga iya. ¹⁵Sanglit agmandaran-nay to mga iya paggawas si Kungsiho ngan agbararagaw. ¹⁶Agsipurupatilaway i mga huwang si Kungsiho, “Ay ba' i binuhat-ta kam sito mga a'a? Akatu'anan i dimu'an magpangistar ato si Jerusalem nga aghimo mga iya makagagahom binuhatan nga bali kapambihira, ngan ga'i nan sadidiwarayan-ta kam. ¹⁷Pero basi' ga'i na agsasamwak si mga a'a i mahi'unong sito, gulat-tay to mga iya. Kinahanglan ga'i na mga iya aggamit si arun-na si Jesu-Kristo pagpahalling si bisan say.”

¹⁸Mangno, agban'u-na mga iya gihapon kas Pedro pati' Juan. Agmandaran-nay to mga iya nga ga'i gayod aggamit si arun-na si Jesus pagpahalling pati' pagturo'. ¹⁹Pero anaruman dina si Pedro pati' Juan, “Ka'am mismo manhusgar kon tama' si pangulawan-na si Diyos i pagsunod si ka'am kuntra si iya. ²⁰Kinahanglan agpadayon gayod kami' pagsumat si sakulawan kami' pati' si sapakalihan kami'.”

²¹Kahuman si pagparagulat-na si Kungsiho, agpagawas-nay to mga iya. Ga'i mga iya aka'anda' tama' pa'agi pagkastigo si kas Pedro pati' Juan kay agpandayaw si Diyos i dimu'an mga a'a tungod si mahinabo'. ²²I lalla may nga nagpasagha'-na si pambihira gahom, subra na kwarinta i idad-na.

¹ 4:11 Salmo 118:22

Agpangadyi' i mga Magpanutu'o nga Magin Pusukado

²³Pakagawas-na kas Pedro pati' Juan, pabwilta mga iya si mga igkasi-na magpanutu'o. Agsumat-na mga iya i dimu'an nagpinugad-na si mga puno' paraghalad pati' mga mata'o kamabu'utan. ²⁴Si pakapakali-na mga iya sinan, ag'aradda mga iya pagpangadyi' makusog, "Makagagahom Paragdalom kami', ka'aw i maghimo si kalangitan, si pitak, si kalawot, pati' si dimu'an mga inanna'-na sito. ²⁵Rilihugun-mo i gipapu'-papu'i kami' David. Ka'aw i magpapahalling si Espirito Santo si iya si pagpinugad:

Apa'i kay agkasirina gayod i la'in mga nasyon,
ngan agkurunsabo mga iya nga gana' may pulus-na?

²⁶Agpangandam pagsupak si Paragdalom i mga hadi' si kalibutan, ngan ag'aradda i mga puno' kuntra si nagtu'inan-na pagtalwas.^m ²⁷Si kamatu'uran agtiriripon kas gubirnadador Herodesⁿ pati' si Poncio Pilato ato sito syudad huwang si ditangnga' pa mga a'-na si Israel pati' si mga ma'in Hebro basi' agkurunsabo kuntra si sagrado rilihugun-mo nga si Jesus. Iya i nagtu'inan-mo pagtalwas. ²⁸Agbuhat-na mga iya i dati nagpili'-mo nga angay mahinabo' ngan awinan hamok si ka'aw i pagdalom tungod si gahum-mo ngan tungod kay iya i katuyuan-mo. ²⁹Paragdalom kami', usisahon may ina'anto mga paggulat-nay to mga iya. Tugutin kami' mga rilihugun-mo, nga magin pusukado pagpasamwak si sumat-mo. ³⁰Pakulawon i gahum-mo pagbulong. Buhaton i mga pangngilalahan si kasiguruhan pati' mga urusahon. Makighimu'on to si gahum-na si arun-na si sagrado rilihugun-mo nga si Jesus."

³¹Kahuman-na mga iya pagpangadyi', abay'og pariho si linog i lugar nagtiripunan-na mga iya. Agdaluman-na mga iya dimu'an si Espirito Santo ngan pusukado mga iya pagpasamwak si allingun-na si Diyos.

Ag siburuwan-buwanay i Dimu'an Magpanutu'o

³²Ag'aradda i dimu'an magpanutu'o si mga paminsada-na pati' mga katuyuan-na. Gana' magpinugad nga tawa'-na hamok i mga inanna'-na, pero agsi'uru'arambitay mga iya si dimu'an mga tawa'-na. ³³Agpadayon i mga apostol pagtistigos si kabanhaw-na si Ginu'o Jesus. Mahaya i gahum-na mga iya pagpahalling ngan agpalangga'-na gayod si Diyos i dimu'an magpanutu'o. ³⁴⁻³⁵Balang ta'ud-ta'od, aniya' si mga iya magbaligya' pitak o ma'in ngani' mga ruma' ngan agpa'intriga-na mga iya i balli-na ari si mga apostol basi' mga iya mag'antan, ngan agtaltag-nay ray mga iya si bisan say kumpurmi si nagkinahanglan-na. Sanglit gana' kinulangan si mga iya.

---

^m 4:26 Salmo 2:1,2   ⁿ 4:27 Dadi'-na iya si Hadi' Herodes nga agtinagal si Galilea pati' Perea, i katallo parti si ginhadi'an. Kulawin si mapa si pahina 22.

³⁶Aniya' taga isla Cipre nag'arunan Jose. Huwang iya si grupu-na si mga paraghalad Levita ngan nag'anga'an iya Bernabe si mga apostol nga i kahulugan-na, parag'aghat si makarungayan pagla'om. ³⁷Agbaligya' to a'a si pitak-na ngan agpa'intriga-na i balli-na ari si mga apostol basi' mga iya mag'antan.

I Pagbullu'-na kas Ananias pati' Safira

5 ¹Aniya' a'a nag'arunan Ananias huwang si alla-na Safira nga agbaligya' liwat si pitak-na mga iya. ²Agsabot mga iya si alla-na nga tagu'-na i ditangnga' kwarta, pero agbawa-na pada'iray si mga apostol i ditangnga', ngan agpa'intriga-na ari basi' mga iya mag'antan.

³Mangno amatilaw si Pedro, “Ananias, apa'i kay abawa kaw si Satanas hasta nga agbullu'an-mo i Espirito Santo ngan agtagu'-mo i ditangnga' kwarta sakarawat-mo ngan pagbaligya'-mo si pitak? ⁴Ma'in ba' ray tawa'-mo myintras ray nagbaligya'an? Ka'aw magtu'ig si kwarta ngan pakatima pagbaligya'. Ay i sapinsaran-mo kay agbuhat kaw sito? Ma'in mga a'a i nagbullu'an-mo, lugod i Diyos dina.”

⁵Si pakapakali-na sinan si Ananias, atumba iya ngan amatay. Bali gayod katalaw-na si dimu'an magpakapakali hi'unong si mahinabo'. ⁶Mangno aniya' mga dadi'-dadi'on pa lalla pamadugok ngan agputus-na mga iya i bangkay-na. Agbawa-nay to mga iya pagawas ngan aglabbungan-na dayon.

⁷Mga tallo uras i pa'agi, pasallod i alla-na nga ga'i katu'anan si mahinabo'. ⁸Agpatilawan-na iya si Pedro, “Sumatin ako, iya ba' to i dimu'an balli-na si pitak sakarawat-bi si Ananias?”

Anaruman iya, “Oho', yayan i balli-na.”

⁹Mangno agpinugad-na iya si Pedro, “Apa'i kay angabuyon kaw pagpurbar kon sadaya'an-bi i Espiritu-na si Paragdalom? Pakalihin! Kinabati'an na i mga pitad-na si mga a'a maglabbong si alla-mo. Barawahun-na liwat kaw mga iya pagawas.”

¹⁰Sinan mismo, atumba iya ngan amatay atubang si Pedro. Mangno pamasallod gihapon i mga lalla ngan sakulawan-na mga iya nga minatay liwat i danda. Agbawa-nay to mga iya pagawas ngan aglabbungan-na dayon tingpid si alla-na. ¹¹Bali gayod katalaw-na si bug'os manniniripon pag'ampo' hasta si dimu'an makatu'anan mahi'unong sito mga hinabo'.

Malabbat i Nagpamulung-na si mga Apostol

¹²Agparapanhimo i mga apostol malabbat mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan pati' mga usahon si mga a'a. Kabatasanan-na si dimu'an magpanutu'o pagtiriripon ari si Balkun-na si Solomon. ¹³Gana' ni addangan mamuso' pahuwang si mga iya bisan kon nagtahuran mga iya si mga a'a. ¹⁴Kundi' bisan pa, malabbat gihapon mga lalla pati'

mga danda magpanutu'o si Ginu'o nga akatamba si mga iya. ¹⁵Sanglit, tungod si nagparabuhat-na si mga apostol, nagpamawa i mga maburong pada'iray si kakalsadahan. Aghulid-nay to mga iya si mga katri ngan i ditangnga' may si mga tipo, basi' bugana' pa nga aniya' si mga iya salandungana-na si Pedro si palabay-na. ¹⁶Malabbat liwat magpanggubok ari nga tikang si mga bungto matapit si Jerusalem. Agpamawa-na mga iya i mga maburung-na pati' i mga magpangantos si pagpamawa-bawa-na si mga mara'at espirito, ngan anhalap to mga iya dimu'an.

Nagpandakop i mga Apostol

¹⁷Mangno, bali gayod ka'awa-na si gilalabawi paraghalad pati' si dimu'an mga kahuruwangan-na nga huwang si grupu-na si mga Sadusiyo. ¹⁸Sanglit agpadakup-na mga iya i mga apostol ngan agpamaprisu-na. ¹⁹Pero kasanguman, ag'abrihan-na si anghel naglihug-na si Paragdalom i mga pwirtahan-na si prisuhan, ngan agpagawas-na mga iya. ²⁰Agpinugad iya, "Pada'iraya kam si mga hawan-na si templo ngan sumati-bi i mga a'a si bug'os sumat mahi'unong si baha'oy to kinabuhi!"

²¹Kanalungan, agtuman-na mga iya i panlihugan. Pamasallod mga iya si mga hawan-na si templo ngan agpadayon mga iya pagturo' si mga a'a.

Si panakka-na si gilalabawi paraghalad pati' si mga kahuruwangan-na ari si templo, agpatawag-na mga iya i bug'os Kungsiho nga iya i pagtiripun-na si dimu'an mata'o kamabu'utan si mga a'a-na si Israel. Aglihog mga iya pagpada'iray si prisuhan pag'ala' si mga apostol. ²²Pero ngan panakka-na si mga tinapuran, ga'i to sa'anda'an-na mga iya ari. Sanglit agpamwilta mga iya ngan agpanumat, ²³"Kandado pa i prisuhan ngan i mga bantay agtutunggo pa liwat si pwirtahan. Pero si pangabri kami' sito, gana' sa'anda'an kami' si sallod bisan addangan si mga iya." ²⁴Aburong i kapitan si mga bantay si templo pati' i mga puno' paraghalad si pakapakali-na mga iya sito sumat. Ag'usa mga iya kon ay i panakkahan-na sito.

²⁵Mangno aniya' manakka addangan ngan agpinugad, "Kulawi-bi! Agparapanunggo ari si mga hawan-na si templo ngan agparaturu' si mga a'a i mga nagpanprisubi." ²⁶Sinan mismo, pada'iray i kapitan huwang si mga tinapuran sakup-na, ngan ag'ala'-na i mga apostol. Ga'i mga iya aggamit pwirsa kay atalaw mga iya kon talutugan-na mga iya si mga a'a.

²⁷Si paka'ala'-na mga iya si mga apostol, agpa'atubang-nay to mga iya si Kungsiho basi' sapatilawan-na si gilalabawi paraghalad. ²⁸Lingun-na, "Bali kapipina kami' si ka'am nga ga'i kam agturo' labihan na si paggamit si arun-na sito a'a. Pero agpasamwak-bi si bug'os Jerusalem i nagturu'-bi, ngan disidido kam gayod pagpamatu'od nga kami' i aniya' baratunun-na si kamatayun-na."

²⁹Anaruman si Pedro pati' i la'in pa mga apostol, "Kinahanglan kami' agsunod si karuyag-na si Diyos kuntra si karuyag-na si mga a'a!

³⁰ Agpamatay-bi si Jesus; agpabiyat-bi iya si day sanga-na si kayo pero i Diyus-na si kapapu'-papu'an-ta kam, iya i magbanhaw si iya. ³¹ Mangno agpa'anna'-na iya si Diyos si gilalabawi pwisto ari si kawatan-na, ngan aghimu-na Prinsipu pati' Paragsalbar, basi' iya i makapabasol si mga a'a-na si Israel huwang si pagbag'o ngan basi' iya i magpasaylo si mga sala'-na. ³² Tistigos kami' sito mga hinabo', ngan agtistigos liwat i Espirito Santo nga nagpa'ayup-na si Diyos si mga magpanunod si iya."

³³ Si pakapakali-na sinan si Kungsiho, agkasirina gayod mga iya ngan agmamatay-na i mga apostol. ³⁴ Pero aniya' addangan si mga Parisiyo nag'arunan Gamaliel nga manunggo ngan agmandar pagpagawas dahulo kali'-kali' si mga apostol. Adda liwat iya paragturo' bala'od huwang si Kungsiho nga nagtahuran si dimu'an a'a. ³⁵ Si pakagawas-na si mga apostol, agdiskurso iya, "Mga igkasi-ko a'a-na si Israel, agmatuha kam si buruhaturun-bi sito mga a'a. ³⁶ Pira pa hamok ta'on pa'agi, paluwa' si Teudas nga agpahaya-haya a'a. Aniya' mga kwatro syintos a'a magsunod si iya. Nagmatay iya ngan agburulag-bulag i dimu'an mannurunud-na ngan gana' pulus-na si dimu'an. ³⁷ Kahuman si iya, ngan pagparapamarihistru-na si mga a'a siray, paluwa' i nag'arunan Judas nga taga prubinsya Galilea. Agpasunud-na i malabbat a'a pagkuntra si gubyirno. Nagmatay liwat iya ngan agburulag-bulag liwat i dimu'an mannurunud-na.

³⁸ Sanglit, mahi'unong sito ina'anto kamutangan, waydungang-ta kam: Pata'ani-bi to mga a'a! Pamalibrihu-bi mga iya. Kon mga a'a hamok i maghimo si katuyuan-na o trabahu-na mga iya, ga'i nan akapadayon. ³⁹ Pero kon tikang nan si Diyos, ga'i nan sapinahan-bi mga a'a ngan sakatu'an-an-bi na hamok nga agpakihiran kam si Diyos."

⁴⁰ Agka'araghat mga iya si mga nagpahalling-na sito a'a. Agpaban'una mga iya i mga apostol pagpasallod ngan agpalapdus-nay to mga iya tubtob agkaralaksi' i mga panit-na. Mangno, agpanmandaran-na nga ga'i na aggamit si gahum-na si arun-na si Jesus pagpahalling, ngan agpamalibri-na.

⁴¹ Si pa'amban-na si mga apostol si kungsiho, mga malipayon mga iya kay si pangulawan-na si Jesus angay hamok si mga iya i pag'antos kamamalu'an tungod kay tangkod i pag'aku'-na mga iya si arun-na. ⁴² Ga'i mga iya pahuway pagturo' pati' pagpasamwak si mahalap sumat nga si Jesus i Tinu'inan Mannanalwas. Allaw-allaw to agparabuhat-na mga iya ari si mga hawan-na si templo ngan da'inan may si pala'in-la'in ruma'.

Agpili' si mga Inadalan Pitungan Paragbulig si mga Apostol

6 ¹ Siray mga allaw sigi lalabbat i mga inadalan-na si Jesus ngan agsarakot hamok i mga Hebro nga Grikuhanon i pinahallingan-na pati' i mga Hebruhanon. Mangno agriklamo i mga Grikuhanon kuntra si mga Hebruhanon kay naglihisan i mga balu-na mga iya si ayuda

balang allaw. ²Sanglit agtiripun-na si Dusi i dimu'an mga inadalan, ngan agpaminugad-na, "Ma'in tama' kon ambanan kami' i pagpasamwak si allingun-na si Diyos, basi' hamok sapanginano kami' i mga kinahanglanun-na si mga balu-ta kam. ³Sanglit mga kabugtu'an, amili'a kam pitungan mismo anan si ka'am nga kilala si pagkamadunong pati' si pagkamasinunuron si pagdalum-na si Espirito Santo. Pa'intriga kami' to buruhaton si mga iya, ⁴basi' sa'arop kami' i pagpasamwak si allingon hasta pa i pagpangadyi'."

⁵Angabuyon i dimu'an mga a'a si nagkabaragawan. Agpili'-na mga iya si Esteban nga hul'os gayod i pagtutu'u-na ngan agsunod gayod si pagdalum-na si Espirito Santo. Nagpili' liwat kas Felipe, Prucuro, Nicanor, Timon, Parmenas pati' si Nicolas. Taga sunsari'i to iya si syudad Antioquia nga abawa dahulo si rilihiyun-na si mga Hebro. ⁶Naggama'atubang to mga a'a ari si mga apostol. Mangno agpamangadyi' i mga apostol ngan agpamadu'un-na i mga palat-na pagtubyan si katungdanan-na si balang addangan.

⁷Sanglit agsamwak i allingun-na si Diyos. Madagmit i paglabbat-na si mga inadalan ari si Jerusalem ngan malabbat si mga paraghalad magpanunod si ungod pagtu'o.

I Pagdakop si Esteban

⁸Aka'angkon si Esteban si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos pati' si mahaya gahom. Agparahimo iya pirmi mga usahon pati' mga panggilalahan si langitnon kasiguruhan atubang si mga a'a. ⁹Pero aniya' grupo manguntra tikang si Sinaguga-na si mga Libri Lalla. Da'inan i pag'aron sinan tungod kay i mga sakup-na dati mga uripon pero ina'anto nagpalibri na. Taga sunsari'i mga iya si mga syudad Cirene pati' Alejandria ngan i ditangnga' tikang si mga prubinsya Cilicia pati' Asia. Agtikang to mga lalla pagpakipasuhay si Esteban, ¹⁰pero salupig-na mga iya si kadunung-na pati' si nagparapahalling-na si Espirito Santo pina'agi si iya.

¹¹Mangno agkunsabo mga iya nga pagpinugad, "Sapakalihan kami' si Esteban agparapakara'at si arun-na si Moises hasta si Diyos."

¹²Sanglit agsamuk-na si mga Libri Lalla i mga a'a pati' i mga mata'od kamabu'utan, ngan da'inan may i mga paragturo' bala'od. Agdagnas-na mga iya si Esteban ngan agbawa-nay to atubang si Kungsiho. ¹³Ag'andam mga iya burubullo' tistigos nga agsumat, "Yayto a'a ga'i pahuway pagpakara'at si sagrado templo pati' si bala'od, ¹⁴kay sapakalihan kami' nga agpinugad iya, 'Bungkag-nay to lugar si Jesus taga Nasaret ngan salli'an-na i kabatasanan nagturu'-na si Moises si kita kam.'"

¹⁵I dimu'an magpaningkulo' si kungsiho agpamuslong pahalap si Esteban, ngan sakulawan-na mga iya nga agsana'ag i bayhun-na pariho si bayhun-na si adda anghel.

I Pagpahalling-na si Esteban Atubang si Kungsiho

7 ¹Mangno amatilaw i gilalabawi paraghalad si Esteban, “Ungod ba' to mga sumbong?”

²Anaruman iya, “Mga kabugtu'an pati' mga mahanak, pamati'i-bi ako! Ngan kari'i-na pa si prubinsya Mesopotamia, antis iya ag'istar ari si syudad Haran, sakulawan-na si gipapu'-papu'i-ta kam Abraham i Diyos nga aniya' maka'angayan danta'-na. ³Agpinugad-na iya si Diyos, ‘Ambanin i nasyun-mo pati' i kabugtu'an-mo, ngan pada'iraya si pitak papakulawun-ko si ka'aw.’^o

⁴“Sanglit pa'amban iya si Mesopotamia nga kilala liwat si aron Kaldea ngan palalin iya si Haran. Ngan minatay na i tatay-na, agpapada'itu-na iya si Diyos ato sito pitak nag'istaran-bi to ina'anto. ⁵Ga'i iya agbuwanan-na si Diyos iriridaron ato bisan namay hamok day palat pitak. Lugod, agsa'ad i Diyos nga arangkunun-nay to pitak si Abraham pati' si mga ka'ampu-ampuhan-na, bisan kon gana' pa dadi'-na si Abraham si pagpinugad-na sito.

⁶“Agpinugad-na liwat iya si Diyos, ‘Mga dayuhan i ka'ampu-ampuhan-mo ari si la'in nasyon ngan nag'uripon mga iya sallod si kwatro syintos ta'on. ⁷Pero kastigu-ko i nasyon mag'uripon si mga iya. Kahuman sinan, pamagawas mga iya sinan nasyon ngan ampu'an-na ako mga iya ato sito lugar.’^p ⁸Mangno ag'aku'-na si Abraham i pagkasarabutan naghimu-na si Diyos, ngan agpaturi' si Abraham pagpakilala nga agsunod iya si pagkasarabutan. Agpadayun-nay to si Abraham pada'iray si dadi'-na Isaac sanglit agturi'-nay to ngan pagwalo' allaw-na tikang si paka'allum-na. Da'ito liwat sito i nagbuhat-na si Isaac pada'iray si dadi'-na Jacob ngan da'inan may si Jacob pada'iray si dusi dadi'-na nga ginikanan-na si nasyun-ta kam.

⁹“Addangan si Jose si dusi to. Nagbaligya'an iya si unsi ngan nagbawa pan Ehipto pagpa'uripon kay mismo mga iya nga ginikanan-na si nasyun-ta kam agka'arawa' si bugtu'-na. Pero ga'i iya agpata'an-an-na si Diyos. ¹⁰Agsalbar-na si dimu'an mga kakurihan-na ngan agbuwanan-na kadunong. Agbuligan-na iya basi' palangga'-na si Paraon, nga hadi' ari si Ehipto. Sanglit iya i nagtapuran-na si Paraon pagpamuno' si bug'os Ehipto hasta si dimu'an mga inanna'-na.

¹¹“Mangno aniya' manakka gutom si Ehipto pati' si Canaan. Bali gayod kakurihan siray lugar ngan i mga kapapu'-papu'an-ta kam agkuri si pagkinabuhi'-na. ¹²Ngan pakabati'-na si Jacob nga aniya' pa pagkakan ari si Ehipto aglihug-na i mga dadi'-na. ¹³Ari si kaduwa biyahi-na agpakilala si Jose si kalugaringun-na si mga siyaka-na ngan sasayuran-na dayon si

Paraon i pamilya-na kas Jose. ¹⁴Kahuman sinan, agpa'ala'-na si Jose si Jacob nga iya i tatay-na pati' i ditangnga' mga kabugtu'an-na. Sitintay singko dimu'an mga iya. ¹⁵Mangno palalin si Jacob ari si Ehipto ngan ari na hamok agkamaratay i mga kapapu'-papu'an-ta kam huwang si Jacob. ¹⁶Nagbalikan gihapon i mga bangkay-na pan syudad Sikem ngan naglabbungan ari si adda kwiba panlalabbungan nagballi-na andang si Abraham ray. Agballi-nay to si tama' kantidad tikang si mga dadi'-na si Hamor ari si Sikem.

¹⁷“Ngan titakka na i uras pagtuman-na si Diyos si sa'ad-na para si Abraham, aglalabbat may i mga a'a-ta kam ari si Ehipto. ¹⁸Pa'agi i pira ta'on aniya' la'in hadi' ari si Ehipto nga ma'in sayod si kinabuhi'-na si Jose. ¹⁹Agdaya'an-na i mga a'a-ta kam ngan agpanda'ug-da'ug-na. Agpirit-na i mga kapapu'-papu'an-ta kam pagpatapok si mga baha'o allom dadi'-na nga iya basi' agkamaratay nga ga'i aglabbat.

²⁰“Siray uras a'allom may si Moises, ngan bali iya kalalaki dadi'-dadi'. Nag'ataman iya ari tallo bulan si panimalay-na mga iya. ²¹Ngan ga'i na pwidi atago', nagpa'anna' si Moises ari si gawas, sa'anda'an-na iya si prinsisa nga dadi'-na si Paraon ngan ag'ataman-na pariho si kalugaringun-na dadi'. ²²Nagturu'an si Moises si dimu'an kadunung-na si mga taga Ehipto. Bantugan iya si pagpahalling pati' si pagtrabaho.

²³“Ngan kwarinta na i idad-na si Moises, akahuna'-huna' iya pagpanginano kon ay i kamutangan-na si mga kapararihu-na a'-na si Israel. ²⁴Akakulaw iya addangan taga Israel nga ma'in tama' pagkakastigu-na si taga Ehipto. Sanglit amulos iya ngan agmatay-na i taga Ehipto. ²⁵Aka'anna' si isip-na si Moises nga agpili'-na iya si Diyos pagsapod si mga igkasi-na, ngan agla'om iya nga agpanabot mga iya sito, pero ga'i may bali'. ²⁶Ka'asumuhan, akabagat na liwat si Moises duwangan mga a'-na si Israel maghiran. Agsagdunan-nay to kunta' mga iya si pagpinugad, 'Ay ba' kam? Pariho may kam hamok Hebro! Ay kay agsipurupapaddihay kam?’

²⁷“Pero patikwang-na dina si Moises si magkastigo si addangan ngan aminugad, 'Say i magtu'in si ka'aw nga ka'aw i puno' pati' huwis para si kami?' ²⁸Matay-mo ba' liwat ako pariho si pagmatay-mo ngan da'llaw si taga Ehipto?’ ²⁹Ngan pakabati'-na sinan si Moises, palitira iya pagtago' ari si mga Midiano. Ag'istar iya ari bilang dayuhan ngan inallahan nga agdadi' duwangan lalla.

³⁰“Pa'agi i kwarinta ta'on. Mangno aniya' anghel pakulaw si Moises ari si magpakayat tanaman si disyirto matapit si Bukid Sinai. ³¹Pakakulaw-na sinan, nginarat iya. Si pagtatapit-na pag'usisa, sabati'an-na i busis-na si Paragdalom: ³²'Ako mismo i Diyus-na si kapapu'-papu'an-mo; i Diyus-na

kas Abraham, Isaac pati' si Jacob.^r Agkurug-kudog si Moises si katalaw ngan ga'i na mangahas pagkulaw.

³³ “Mangno agpinugad-na iya si Paragdalom, ‘Ala'on sandalyas-moy nan kay sagradoy nan pitak nagtutungguhan-moy nan. ³⁴Sakulawan-ko na i pagda'ug-da'og si mga ginsakupan-ko ari si Ehipto. Sapakalihan-ko i mga inaraba-na ngan pada'ito ako paglibri si mga iya. Paduguka kay lihug-ta kaw pabwilta pan Ehipto.’^s”

³⁵ Agpadayon si Esteban pagpahalling, “Yayto Moises, iya gihapon i Moises nga nagdiri' si mga taga Israel si allingon, ‘Say i magtu'in si ka'aw nga ka'aw i puno' pati' huwis para si kami?’ Kundi' aglihug-nay to iya si Diyos pagpamuno' pati' paglibri si mga iya, pina'agi si anghel magpakulaw si iya ari si magpakayat tanaman. ³⁶Si Moises i magtuttot si mga taga Israel paggawas si Ehipto. Agparahimo iya urusahon pati' mga panggilalahan si langitnon kasiguruhan ngan ari pa iya si Ehipto pati' ari si Piyat Kalawot. Agpadayon iya mga kwarinta ta'on pa paghimo sito ari si disyirto. ³⁷Yayto Moises i magsumat si mga a'a-na si Israel, ‘Aniya' paragsumat pinaguwa'-na si Diyos tikang mismo si ka'am nga pariho si pagpatubyan-na si ako.’^t ³⁸Huwang iya si magtiriripon ari si disyirto ngan aghururuwang si kapapu'-papu'an-ta kam. Huwang liwat iya si anghel magbagaw si iya ari si Bukid Sinai. Iya i nagtu'inan si allom mga allingun-na si Diyos basi' pasamwak-na si kita kam.

³⁹ “Pero andiri' i kapapu'-papu'an-ta kam pagsunod si Moises. Nagbaribadan dina iya ngan agka'arawil mga iya pagbwilta pan Ehipto. ⁴⁰Ngan ari pa si Moises si Bukid Sinai, pa'ayop mga iya si Aaron nga siyaka-na si Moises ngan agpinugad, ‘Anhimu'a mga diyus-diyos magtuttot si kita kam si tama' lalan. Ga'i na sakatu'anan-ta kam kon apa'i na si Moises nga magtuttot si kita kam paggawas si Ehipto.’^u ⁴¹Iya na i paghimu-na kas Aaron adda diyus-diyos pariho si nati-nati baka. Agbuno' mga iya mga hayop panhahalad sito ngan agkalipay pagbuwan unra si sahimu-na mga iya. ⁴²Sanglit agtalikutanana-na mga iya si Diyos, ngan agpata'anan-na mga iya nga a'uripon si pag'ampo' si kabitunan. Ag'alagad to si maka'anna' si Libru-na si mga Paragsumat:

Mga a'a-na si Israel, ma'in ray para si ako,
i nagbunu'-bi hayop ngan nagpahalad-bi, si kwarinta ta'on ari si disyirto.

⁴³ I karru-na si ladawan-na si Molok pati' si bitu'on Refan i nagparapalangkit-bi.

Aghimu-bi duway to mga diyus-diyos basi' sa'ampu'an-bi.
Sanglit distirru-ta kam'

^r 7:32 Exo 3:6   ^s 7:34 Exo 3:5,7,8,10   ^t 7:37 Deut 18:15   ^u 7:40 Exo 32:1

^v 7:43 Amos 5:25-27

ari si dahulu'an-na pa si Babilonia.

44 “Iya liwat to i kapapu'-papu'an-ta kam nga aghimo pangngingistaran-na tulda si Diyos pagpa'intom nga pirmi to huwang si mga iya ari si disyirto. Naghimoy to pagtuman si tugun-na si Diyos si Moises, pagpapariho si pangngirugan nagpakulaw-na si iya. 45 Nagpa'iridar to pangngingistaran si kapapu'-papu'an-ta kam pada'iray si mga dadi'-na, ngan agbawa-nay to mga iya si uras si pagpunu'-na si Josue pag'angkon sito pitak. Sa'angkun-nay to mga iya pitak tungod kay agpapinda-na dahulo si Diyos i mga a'-na si mga dati nasyon ato. Nag'ataman to pangngingistaran ato sito pitak tubtob si panahun-na kas David nga 46 pinalangga'-na si Diyos. Agsarit iya kon akatindog ba' pangngistaran-na si Diyos-na kas Jacob.” 47 Pero si Solomon nga dadi'-na si David i makapatindog dina si templu-na si Diyos.

48 “Kundi' i Gilalabawi Diyos ga'i ag'istar si mga tinindug-na si a'a, kay mismo i Paragdalom agpasayod pina'agi si paragsumat-na:

49 I langit, iya i trunu-ko

ngan i kalibutan, iya i pannungtungan-na si kitid-ko.

Ay klasiha pangngistaran i nagtindug-bi para si ako?

O ma'in ngani', singnga may i pandidiskansuhan-ko?

50 Ma'in ba' i gahum-ko maghimo sito dimu'an?*

51 “Makudat gayod panakuluk-bi nan mga a'a kam! Akapariho kam pangasing-kasing si ga'i magpanutu'o si Diyos. Agpakangbungul-bungulan-bi i allingun-na si Diyos. Pariho kam si kapapu'-papu'an-bi nga pirmi agdiri' si pagdalum-na si Espirito Santo! 52 Aniya' ba' paragsumat-na si Diyos nga ga'i agpasakitan-na si kapapu'-papu'an-bi tungod si mga pagtutu'u-na? Gana! Agmatay-na dina mga iya i magpakatu'an andang si pagpada'itu-na si Matadong A'a. Ina'anto panahon ka'am i magtraydor ngan magpamatay si iya. 53 Ka'am nga makakarawat si Bala'ud-na si Diyos nagpabawa pina'agi si mga anghel, ka'am mismo i ga'i magpanunod.”

I Pagtalutog si Esteban

54 Ngan pakabati'-na sinan si magpaningkulo' si Kungsiho, agpanrigot mga iya si ura-ura kasina. 55 Pero tungod si pagdalum-na si Espirito Santo, akahangad si Esteban pan langit ngan akakulaw si maka'angayan danta'-na si Diyos pati' si Jesus nga agtutunggo si kawatan-na si Diyos. 56 Lingun-na si Esteban, “Ngulawa kam! Sakulawan-ko i pagbuka-na si langit ngan i Pinili' A'a agtutunggo si kawatan-na si Diyos.”

57 Pakapakali-na mga iya sinan allingon agpanambunan-na mga iya i mga talinga-na ngan agpanurakaw makusog. Nagdarusong iya, ngan

^w 7:46 Ma'in malabhat si mga kada'an kupyua si Kasuratan nga i maka'anna' dina: si pangngistaran-na si pamilya-na kas Jacob.   ^x 7:50 Isa 66:1,2

⁵⁸ nagdagnas pagawas si syudad basi' akatalutugan. Agpanhugkas i mga tistigos, ngan agpama'anna'-na i mga badu'-na atubang si dadi'-dadi'on pa lalla nag'arunan Saulo.

⁵⁹ Si pagparatalutug-na mga iya pagmatay si Esteban, ag'ampo' iya, “Paragdalom Jesus, karawaton i espiritu-ko.” ⁶⁰ Mangno alukmo' iya ngan anurakaw makusog, “Paragdalom, pasaylu'on mga iya si mga sala'-nay to.” Pakapinugad-na sinan, amatay dayon iya.

8

¹ Huwang ari si Saulo, nga ag'alagad si pagmatay si Esteban.

I Pagpamasakit pati' Pagburulag-bulag-na si Manniniripon Pag'ampo'

Mismo sinan allaw agtikang i pagpamasakit si manniniripon pag'ampo' ari si Jerusalem. Nagpanhar'as mga iya dimu'an si la'in a'a tungod hamok si mga pagtu'u-na. Pwira si mga apostol, agwarak i ditangnga' si bug'os mga prubinsya Judea pati' Samaria. ² Aniya' diyusnon mga lalla maglabong si Esteban ngan mabidun'on gayod mga iya. ³ Lugod si Saulo may sigi dina kastigo si manniniripon pag'ampo' basi' pama'amban kunta' si mga pagtu'u-na. Pada'iray iya si pala'in-la'in ruma', ngan agpangguyud-na pagawas i mga lalla pati' i mga danda ngan agpamaprisu-na.

I Pagwali-na si Felipe ari si Samaria

⁴ Agparapanwali-na si magburulag-bulag magpanutu'o i allingon bisan singnga mga iya pa'arop. ⁵ Padalugdog si Felipe si adda syudad ari si Samaria ngan agparapasamwak mahi'unong si Tinu'inan Mannanalwas. ⁶ Si pakapakali-na si magpantarambak si nagparapahalling-na si Felipe ngan pakakulaw-na si nagparahimu-na mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan, agtuninong gayod i dimu'an si nagparapahalling-na. ⁷ Aniya' malabbat nagbawa-bawa si mga mara'at espiritu magpanurakaw si papinda-na. Aniya' malabbat liwat irapa pati' kiyod magpanhalap. ⁸ Sanglit bali gayod kalipay-na si mga a'a ari siray syudad.

I Pahambug-na si Simon

⁹ Ari siray syudad aniya' addangan nag'arunan Simon magparatambal huwang si pagparati'aw pati' pagparatigo si titakka.^y Bisan kuntray nan dimu'an si Diyos, maliyat na panahon maniguro pirmi iya nga ag'usa i dimu'an Samaritano ngan agparapahambog iya nga bantugan iya. ¹⁰ Agtuninong si iya i dimu'an mahaya a'a ngan da'inan may i mga urdinario hamok a'a. Agpanlaksi mga iya si pagpinugad, “Yayto a'a i nag'arunan Gamhanan kay awinan si iya i gahum-na si mga diyos.” ¹¹ Agsunud-na iya si mga a'a tungod kay maliyat na iya agparabuhat

^y 8:9 I *pagparatambal, pagparati'aw pati' pagparatigo*, huwang nan si mga sala' buhat nga nagtalikutan-na na si magpanutu'o si Jesus. Kulawin si 19:18-20.

urusahon pina'agi si pagtapud-na si mga mara'at espiritu. ¹²Pero sigi pasamwak si Felipe si mahalap sumat kon pinapa'i i a'a akasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos pati' si gahum-na si arun-na si Jesu-Kristo. Ngan panutu'u-na mga iya si nagwali-nay to si Felipe, agpamabunyag i mga lalla hasta pa i mga danda. ¹³Mismo si Simon anutu'o ngan nagbunyagan. Agparaburubungyod iya si Felipe bisan singnga, ngan ag'usa gayod iya si mga sakulawan-na pangngilalahan si langitnon kasiguruhan pati' makagagahom binuhatan.

¹⁴Ngan pakapakali-na si mga apostol ari si Jerusalem nga ag'ako' i mga Samaritano si allingun-na si Diyos, aglihug-na mga iya si Pedro pati' si Juan pagpada'iray. ¹⁵Si panakka-na mga iya, agpangadyi'an-na nga aka'ayop si magpanutu'o i Espirito Santo, ¹⁶kay ga'i payto padugok si bisan say si mga iya. Agpabunyag hamok mga iya pag'ako' si arun-na si Ginu'o Jesus. ¹⁷Mangno agpadu'un-na kas Pedro pati' Juan i mga palat-na ari si magpanutu'o ngan pa'ayop dayon i Espirito Santo.

¹⁸Ngan pakakulaw-na si Simon nga pa'ayop i Espirito Santo si pandu'un-na si mga apostol, amaru'do' iya kwarta si mga iya ngan aminugad, ¹⁹“Buwanin may liwat ako sito gahom basi' pa'ayop i Espirito Santo si bisan say pinadu'unan-ko si mga palat-ko.”

²⁰Anaruman dina si Pedro, “Atunaw pa kaw kunta' huwang si kwarta-moy nan, kay gasi-mo nga pwidi kabayaran kwarta i gahum-na si Diyos pagpa'ayop si Espirito Santo! ²¹Gana' labut-mo si trabaho kami' to para si Diyos, kay ma'in tama' i katuyu'an-mo si pangulawan-na si Diyos. ²²Basulin to karat'an huwang si pagbag'o ngan mangadyi'a si Paragdalom. Tingali pasaylu-na kaw maski mara'at i inisipan-mo. ²³Akatu'anan ako nga bali kaw ka'awa'on ngan uripon kaw si sala!”

²⁴Mangno aminugad si Simon, “Ampu'i-bi ako si Paragdalom basi' gana' si nagpinugad-bi nan mahinabo' si ako.”

²⁵Pakahuman-na kas Pedro pati' Juan pagsumat si kamatu'uran ngan pagpasamwak si allingun-na si Paragdalom, agbalik mga iya pan Jerusalem. Si nagpara'agihan-na pagbalik agparawali-na mga iya i mahalap sumat si malabbat pa mga kaburubungtuhan si Samaria.

Agbagat si Felipe pati' i taga Etiopia

²⁶Siray uras aniya' anghel nagpabawa-na si Paragdalom maminugad si Felipe, “Pada'iraya si timugan, ari si tinampo nga ag'agi si disyirto tikang si Jerusalem padalugdog pan syudad Gaza.” ²⁷Sanglit palangngan dayon iya, ngan si pagparabaktas-na, sadahulu'an-na iya si addangan taga Etiopia. Mahaya katungdanan-na sito kay iya i tinapuran si dimu'an kayamanan-na si Candace nga Rayna-na si mga taga Etiopia. Agpakapun-na na iya kay i mga kapon hamok i makasirbi si mga rayna siray mga panahon. Manari'i iya si Jerusalem pag'ampo'. ²⁸Si pagbalik-na, agsakay iya si karuwahi-na

ngan sigi basa makusog si Libro-na si Paragsumat Isaias. ²⁹Agsumatan-na may si Felipe si Espirito Santo, “Lanaton ray karuwahi ngan tapitin gayod.”

³⁰Mangno aglalahi iya patapit si karuwahi ngan sabati'an-na i pagparabasa-na si lalla. Sanglit amatilaw iya, “Sasabutan-mo ba' i karuyag sidngun-na si nagparabasa-moy nan?”

³¹Anaruman may to, “Pa'i-ko may sito pakasabot kon gana' mag'isplikar si ako?” Sanglit ag'agda-na iya si taga Etiopia pagsang'at ngan pagtingkulo' huwang si iya.

³²Yayto i parti-na si Kasuratan nagparabasa-na:

Aniya' addangan nagguyod si kamatayon
pariho si burunu'on karniro,

ngan ga'i iya agsibu'-sibo' atubang si mag'akusar

pariho si karniro nga ga'i agribuk-ribok atubang si magburog.

³³Si dimu'an pagpakamalo' si iya, ga'i iya nagbuwanan pantay paghusgar.

Gana' makasumat mahi'unong si mga ka'ampu-ampuhan-na kay nagbawi' na i kinabuhi'-na ato si kalibutan.^z

³⁴Amatilaw i taga Etiopia, “Alayon, sumatin ako, say nagtukuy-na si paragsumat, i kalugaringun-na o i la'in?” ³⁵Mangno agtikang si Felipe pagpaklaro sinan mismo parti si Kasuratan ngan agpadayon pagsumat si mahalap sumat hi'unong si Jesus.

³⁶Si pagparabiyahi-na mga iya, aniya' sa'agihan-na mga iya sapa',^a ngan aminugad i taga Etiopia, “Kulawin! Atiya' buwahi'. Aniya' ba' maka'ulang kon agpabunyag ako?” ^{37b} ³⁸Agpahuway-na i karuwahi ngan paladdop mga iya basi' sabunyagan-na iya si Felipe. ³⁹Ngan pahaw'as-na mga iya si buwahi', hintak ga'i na kinakulawan si Felipe kay agpara'-na iya si Espiritu-na si Paragdalom. Agpadayon i taga Etiopia si biyahi-na ngan bali kalipayan. ⁴⁰Pero mismo sinan uras, agpaluwa'-na si Felipe si Espirito ari si syudad Azoto, ngan agpadayon si langngan-na pagpasamwak si mahalap sumat si balang bungto nag'agihan-na hasta nga anakka iya si syudad Cesarea.

I Pakabawa si Saulo Pagtutu'o

Buhat 22:3-16; 26:9-18; Gal 1:11-2:10

9 ¹⁻²Siray ka'urason, sigi pa pakatalaw si Saulo nga paratukan kamatayon i mga inadalan-na si Ginu'o. Aruyag gayod iya nga

^z **8:33** Isa 53:7,8   ^a **8:36** I nagtukoy *sapa'*, iya i kina'anda'an matapit si baryo Betsura. Kulawin si mapa si pahina 330.   ^b **8:37** Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ³⁷ *Aminugad si Felipe, “Kon kinasing-kasing gayod i pagtutu'u-mo, pwidi kaw akabunyagan.” Anaruman may i taga Etiopia, “Oho', agtutu'o gayod ako nga si Jesu-Kristo iya i Dadi'-na si Diyos.”*

akapada'iray si syudad Damasco pag'usisa kon aniya' sa'anda'an-na mga a'a ari nga huwang si baha'o pa'agi pagtapit si Diyos nagturu'-na si Jesus. Sanglit pada'iray iya dahulo si gilalabawi paraghalad pagpalako mga surat nga papakulawon si mga sinaguga ari basi' sadakup-nay to mga a'a, lalla o danda ngan sapa-mawa-nay to bilang priso pan Jerusalem. ³Si pagra'un-da'un-na ari si Damasco, aniya' danta' man langit nga hintak agsiga palibot si iya. ⁴Alaho' iya si nagkabayuhan-na ngan aniya' sapamati'an-na busis nga makibagaw si iya, “Saulo, Saulo, ay kay agpa'antus-mo ako?”

⁵Amatilaw si Saulo, “Say kaw, Sinyor?”

Anaruman may si iya, “Ako si Jesus nga mag'antos tungod si nagparabuhat-mo si mga magpanutu'o si ako. ⁶Banguna ngan pasallura si kuta'-na si syudad. Surumatan kaw ari si kinahanglan buhat-mo.”

⁷Sigi hamok tutunggo i mga kahuruwangan-na lalla si Saulo pero gana' magpakasibo'. Akapakali mga iya busis pero gana' mga sakulawan-na bisan ay. ⁸Pabangon si Saulo pero panmuklat-na si mga mata-na, ga'i na iya kakulaw, sanglit nagtuttutan na hamok iya pasallod si Damasco. ⁹Abuta iya tallo allaw ngan gana' kakan-kakanay ni panginom bisan ay.

¹⁰Ari si Damasco, aniya' inadalan nag'arunan Ananias nga ag'agi si adda maka'urusa kurulawan. Ari sakulawan-na pati' sapamati'an-na i Paragdalom nga agban'u-na iya, “Ananias.”

Anaruman iya, “Paragdalom, atiya' ako.”

¹¹Agtugunan-na iya si Paragdalom, “Pada'iraya si ruma'-na si Judas, ari si kalsada nag'arunan Tadong ngan pinugaron nga makibagaw kaw si lalla nag'arunan Saulo nga taga sunsari'i si syudad Tarsos. Agparapangadyi' iya sito mga ka'urason ¹²ngan agpakulaw-ko liwat iya ina'anto si la'in maka'urusa kurulawan nga agkabagat kam duwangan ngan agdu'unan-mo iya si mga palat-mo basi' akakulaw iya gihapon.”

¹³Agsarumanan-na may si Ananias i kabagaw-na, “Paragdalom, malabbat sapakalihan-ko mga sumat mahi'unong sito lalla pati' si dimu'an mga pagpirwisyu-na si mga a'a-mo nga nagtagama paghuwang si ka'aw ari si Jerusalem. ¹⁴Pada'ito iya nga aniya' kuno' gahum-na tikang si mga puno' paraghalad pagdakop si dimu'an magsangpit si ka'aw.”

¹⁵Pero aminugad dina i Paragdalom, “Pada'iraya! Yayto lalla i nagpili'-ko manirbi si ako basi' sapakilala-na ako si mga ma'in Hebro pati' si mga hadi'-na hasta si mga a'a-na si Israel. ¹⁶Ako mismo mamakulaw si iya kon singnga tubtob i arantusun-na para si ako.”

¹⁷Pakapara'-na si maka'urusa kurulawan, pada'iray dayon si Ananias si nagturo' ruma' ngan diritso iya pasallod. Si pamadu'un-na si mga palat-na ari si Saulo, aminugad iya, “Bugtu'-ko Saulo, si Jesus nga pakulaw si ka'aw ari si tinampo si pagra'un-da'un-mo ato, iya i Paragdalom. Iya i maglihog si ako pagpapada'ito basi' akakulaw kaw gihapon ngan basi'

pa'ayop si ka'aw i Espirito Santo.”¹⁸ Aniya' dayon matakatak day hingbis tikang si mga mata-na si Saulo ngan akakulaw dayon iya. Anunggo iya ngan nagbunyagan.¹⁹ Ngan pakakakan-na na, anagha' dayon i puhu'-na.

I Pagparawali-na si Saulo ari si Damasco

Ag'istar dahulo si Saulo mga pira allaw ari si Damasco huwang si mga inadalan.²⁰ Agtikang dayon iya pagwali ari si mga sinaguga nga si Jesus, iya i Dadi'-na si Diyos.²¹ I dimu'an makapakali si iya agpangusa ngan agsipuruparatilaway, “Ma'in ba' nan iya i magparapirwisyo ari si Jerusalem si mga magparapanangpit si Jesus? Sigurado iyay nan, ngan pada'ito iya pagpandakop namay sito ngan sabawa-na bilang priso pada'iray si mga puno' paraghalad.”²² Pero sigi dina tatamba i kagamhanan-na si Saulo tungod si pagparawali-na ngan pina'agi si pagparapamatu'ud-na nga si Jesus i Tinu'inan Mannanalwas, ga'i agpakasibo' i ditangnga' mga Hebro magpangistar ari si Damasco.

²³ Kahuman si pira allaw, aniya' mga punu'-na si mga Hebro magkurunsabo pagmatay si iya,²⁴ sanglit allaw sangom i pagparabantay si iya ari si mga pangngagihan si kuta'-na si syudad. Kundi' sakatu'ananna si Saulo i planu-na mga iya²⁵ sanglit kasanguman, ag'ala'-na iya si mga mannurunud-na ngan nagtunton iya si kanastro tikang si adda bintana' si kuta'.

I Pagbisita-na si Saulo ari si Jerusalem

²⁶ Ngan panakka-na si Saulo si Jerusalem makihuwang iya si mga inadalan ari, pero agkataralaw mga iya dimu'an kay ga'i mga iya agtutu'o nga ungod iya inadalan.²⁷ Pero aniya' addangan si mga iya nag'arunan Bernabe nga iya i magbawa si Saulo pagbagat si mga apostol. Agsumat iya mahi'unong si pagpakulaw-na si Ginu'o si Saulo si pagbiyahi-na pati' i mahi'unong si pagbagaw-na si iya. Agpasayod iya nga bali kapusukado si Saulo pagpasamwak si mahalap sumat ari si Damasco kay ag'aku'-na i arun-na si Jesus.²⁸ Sanglit gana' na maka'ulang si pangiwa-kiwa-na si Saulo kay aghuruwang mga iya ag'istar si mga apostol ari si Jerusalem ngan pusukado paggamit si arun-na si Paragdalom pagwali.²⁹ Sigi iya pakibagaw si mga Hebro nga Grikuhanon i pinahallingan-na ngan sigi iya pakipasusuhay tubtob nga nagmamatay iya.³⁰ Ngan pakakatu'an-na sinan si mga kabugtu'an si pagtu'o, agbaya'-na mga iya si Saulo padalugdog pan syudad Cesarea ngan agpataliwan-nay to mga iya pan Tarsos.

³¹ Tikang siray, agpaka'angkon dayon si maliyat kamurayawan i manniniripon pag'ampo' si bug'os mga prubinsya Judea, Galilea pati' Samaria. Anarig i mga pagtu'u-na ngan aglalabbat mga iya tungod si pagpara'aghat-na si Espirito Santo. Agpanahod gayod mga iya si Paragdalom hasta si mga kinabuhi'-na.

I Pagbulung-na si Pedro si Eneas pati' i Pag'allum-na Gihapon si Dorcas

³² Si pagparalibut-libut-na si Pedro si pala'in-la'in lugar, akapada'iray iya si bungto Lida pagbisita si mga a'a ari nga nagtagama paghuwang si Diyos. ³³ Aniya' sabagatan-na irapa nag'arunan Eneas nga agparalibbak sallod si walo' na ta'on. ³⁴ Agpinugad-na iya si Pedro, "Eneas, agpahalap-na kaw si Jesu-Kristo mismo ina'anto. Banguna ngan lukuton naglibbakan-moy nan." Pabangon dayon si Eneas. ³⁵ Akakulaw si iya i dimu'an magpangistar si Lida hasta pa i bug'os kapatagan si Saron ngan agpanutu'o mga iya si Ginu'o.

³⁶ Ari liwat si syudad Jopa, aniya' inadalan danda nag'arunan Tabita. Dorcas i pag'aron si iya si Grikuhanon, nga i kahulugan-na adda usa. Pirmi iya agparahimo si mga mahalap binuhatan ngan pirmi iya agparabulig si mga anggana'. ³⁷ Mismo si kari'i-na si Pedro si Lida, binurungan si Tabita ngan amatay. Nagtrapuhan i bangkay-na ngan naghay'ad si kwarto ari si dyata'. ³⁸ Agtapit hamok i Lida pati' i Jopa, sanglit ngan pakakatu'an-na si mga inadalan nga ari si Pedro si Lida, aglihog mga iya duwangan lalla pag'ala'. Agsagda-nay to mga iya, "Alayon dagmita, amaya'a dayon si kami!"

³⁹ Amaya' dayon si Pedro ngan diritso amanahik pan dyata' si panakka-na ari. Agtiriripon si iya i dimu'an mga balo. Agparapamanangis to ngan agparapamakulaw-na si iya i mga pammakurumbot pati' i ditangnga' panapton nagparahimu-na si Dorcas ngan allom payto.

⁴⁰ Agpamagawas-na mga iya dimu'an si Pedro. Mangno anluhod iya ngan mangadyi'. Katapos angatubang iya si minatay ngan aminugad, "Tabita, kallata!" Anmuklat dayon i minatay. Pakakulaw-na nga ari si Pedro, aningkulo' to. ⁴¹ Ag'antanan-na iya si tamburo' ngan agbuligan-na pagtunggo. Mangno, agban'u-na si Pedro i mga magpanutu'o labihan na i mga balo ngan agpakulaw-na si mga iya nga a'allom gihapon si Dorcas. ⁴² Abantog nan hinabo' si bug'os Jopa ngan malabbat i manutu'o si Ginu'o. ⁴³ Ag'istar dahulo si Pedro ari si Jopa si ruma'-na si paragbulad anit nag'arunan Simon.

I Pagpa'ala'-na si Cornelio si Pedro

10 ¹ Ari si syudad Cesarea aniya' sinturyon^c nag'arunan Cornelio nga sakop si adda batayon taga Italia. ² Rilihuso iya ngan matinu'uhon si rilihyun-na si mga Hebro hasta i pamilya-na. Makibuan-buwanon iya si mga magpanginahanglan ngan pirmi agparapangadyi'. ³ Adda allaw sinan ngan mga alas tris si kuhap

^c 10:1 I *sinturyon*, iya i punu'-na si addahatos sundalo nga tawa'-na si Emperador si Roma. Hasta liwat si birsikulo 22.

akakulaw iya maka'urusa kurulawan. Klarado gayod i pagkakulaw-na si anghel pinabawa-na si Diyos, nga padugok si iya ngan aminugad, “Cornelio!”

⁴Agbuslung-na pahalap si Cornelio i anghel bisan kon bali i katalaw-na ngan amatilaw, “Sinyor, ay i tuyu'-mo si ako?”

Anaruman i anghel, “I pagparapangadyi'-mo pati' i pagkamabinuwan-buwanun-mo si mga anggana' akapariho si halad nga anakka ari si langit sanglit tungod sinan pirmi kaw sa'intuman-na si Diyos. ⁵Anlihuga ina'anto pan syudad Jopa pag'ala' si addangan lalla nag'arunan Simon nga kilala liwat si aron Pedro. ⁶Makisangpot iya si ruma'-na si Simon paragbulad anit nga ag'istar matapit si kalawot.”

⁷Si pakapara'-na si anghel magbagaw si Cornelio, aman'o iya duwangan si mga rilihugun-na ngan addangan si mga tinapuran-na sundalo nga rilihuso. ⁸Ag'isturya-na si mga iya i dimu'an nagsumat-na si anghel, ngan aglihug-nay to mga iya pan Jopa.

I Sakulawan-na si Pedro Maka'urusa Kurulawan

Buhat 11:5-14

⁹Ka'asumuhan amudto agra'unda'on si syudad i nagpanlihog. Sinan uras, agpanahik may si Pedro si hagdan pada'iray si patag binungbungan pagpangadyi'. ¹⁰Alinganto iya pero ga'i akapamangan tungod kay nagpara'andam pa hamok. Sinan uras aniya' sabuslungan-na nga pariho iya si mag'upi bisan kon kallat pa. ¹¹Sakulawan-na nga angabri i langit ngan aniya' inanna' day tampi' nga bali lambo, nagtunton nga day nag'ingkutan si ampat kantu-na. ¹²Panno' to si dimu'an klasi si hayop, mananap, pati' manuk-manok. ¹³Mangno aniya' sapakalihan-na busis maminugad, “Pedro, anungguha, anmataya sinan ngan kakanon.”

¹⁴Anaruman si Pedro, “Ga'i ahimo, Paragdalum-ko! Ga'i pa ako akakakan bisan ay karniha nga marigsok o ma'in tugot pagkakan.”

¹⁵Sapakalihan-na gihapon i busis, “Dakaw agpinugad nga marigsok i naghimu-na na si Diyos limpyado.” ¹⁶Sin talloy to ahinabo' mangno nag'isa dayon i day tampi' pan langit.

¹⁷Dungan si pagpara'usa-na si Pedro kon ay i tuyu'-na si Diyos pagturo' pina'agi sito maka'urusa kurulawan, satuttutan-na si mga naglihug-na si Cornelio i ruma'-na si Simon. Agparapanunggo mga iya si yungud-na si pwirtahan-na si padir. ¹⁸Aman'o mga iya pagpatilaw kon ari ag'istar si Simon nga kilala liwat si aron Pedro.

¹⁹Si pagparapinsar-na pa si Pedro mahi'unong si maka'urusa kurulawan, agpakatu'an-na iya si Espirito, “Simon, aniya' tallungan lalla magpara'anda' si ka'aw. ²⁰Sanglit paduwa'iha ngan dugukon dayon. Dakaw agruha-duha pagbaya' si mga iya kay ako gayod sinan i maglihog.”

²¹Paduwa'i si Pedro ngan agpinugad-na i mga lalla, "Ako i nagpara'anda'-bi. Ay kay pada'ito kam?"

²²Anaruman i mga lalla, "Aglihug-na kami' si Cornelio nga sinturyon. Matadong iya a'a, matinu'uhon si rilihiyun-bi mga Hebro, ngan nagtahuran si dimu'an kaparihu-bi ari si Cesarea. Aniya' magbagaw si iya sagrado anghel nga pagpapada'iray kunta' si ka'aw ari si mga ruma'-na basi' akapakali si mga parahallingun-mo." ²³Mangno agpadayun-na si Pedro i mga lalla si ruma' bilang bisita-na.

Agwali si Pedro ari si Ruma'-na si Cornelio

Ka'asumuhan amaya' si Pedro si mga iya, ngan aniya' mga kabugtu'an si pagtu'o tikang si Jopa magpamaya'. ²⁴Si manunod allaw anakka kas Pedro ari si Cesarea. Agparapanimulat-na mga iya si Cornelio ngan agparapangagda-na i mga kabugtu'an-na pati' i mga matapit gayod kakurumpanyahan-na. ²⁵Si pag'isasallud-na si Pedro si ruma', agtupu'-na iya si Cornelio ngan pa'akkom si kitiran-na pagbuwan katalahuran. ²⁶Pero agpatunggu-na iya si Pedro si pagpinugad, "Anungguha kay a'a may hamok ako parihu-mo."

²⁷Si pagparabagaw-na mga iya, pasallod si Pedro si ruma' ngan sakulawan-na i malabbat a'a magtiripon. ²⁸Aminugad to si mga iya, "Sayod kam nga kuntra si bala'od kami' mga Hebro i pagpaki'adda o bisan pagbisita si mga ma'in Hebro. Pero agpakulaw-na si ako si Diyos nga gana' nagpinugad-ko marigsok bisan say aha'a. ²⁹Sanglit si pag'ala' si ako, ga'i ako agbaribad; amaya' dayon ako. Ina'anto tilaw-ta may kam, ay kay agpa'ala'-bi ako?"

³⁰Anaruman si Cornelio, "Ampat allaw na i pa'agi, agparapangadyi' ako si ruma'-ko mga alas tris si kuha, pariho gihapon sito ka'urason. Aniya' lalla manhintak pakulaw atubang si ako nga masuri'aw i bisti-na ³¹ngan aminugad, 'Cornelio, agpakalihan-na si Diyos i mga pangadyi'-mo ngan ag'intum-na i pagkamabinuwan-buwanun-mo si mga anggana'. ³²Pa'ala'on si Simon nga kilala liwat si aron Pedro ari si Jopa. Bisita iya ari si ruma'-na si Simon paragbulad anit nga ag'istar matapit si kalawot.' ³³Sanglit agpalihugan-ta kaw dayon, ngan salamat si pagpada'itu-mo. Ina'anto atiya' kami' intiro atubang si Diyos pagpamati' si dimu'an nga nagtugun-na si ka'aw si Paragdalom pagsumat si kami'."

³⁴Mangno agtikang pagpahalling si Pedro, "Ina'anto pa hamok panabut-ko nga ungod bali' gana' pina'urug-na si Diyos ³⁵kundi' ag'aku'-na i dimu'an a'a tikang si pala'in-la'in nasyon magpa'unra si iya ngan magparabuhat si katadungan. ³⁶Akatu'an kam si sumat nagpabawa-na si Diyos si mga a'a-na si Israel nga iya i pagpasamwak si mahalap sumat nga aniya' kamurayawan-na si a'a pina'agi si Jesu-Kristo nga Paragdalom si dimu'an. ³⁷Akatu'an kam si mahinabo' si bug'os prubinsya Judea

nga agtikang ari si prubinsya Galilea pakahaman si pagparapasamwak-na si Juan mahi'unong si pagbunyag. ³⁸Sapakalihan-bi kon agpapa'i-na si Diyos pagtu'in si Jesus nga taga Nasaret pina'agi si pagpa'ayup-na si Espirito Santo pati' pagbuwan gahom. Tungod kay aghuwang si iya i Diyos, agparalibot iya nga puro kahalapan i nagbuhat-na ngan agparapapindahan-na si mara'at espirito i dimu'an nagdaluman-na kas Satanas.

³⁹“Tistigos kami' si dimu'an nagbuhat-na ari si Jerusalem hasta pa si bug'os nasyun-na si mga Hebro. Si pagmatay-na sito mga iya, agpabiyat-nay to mga iya si day sanga-na si kayo ⁴⁰pero si katallo allaw, agbanhaw-na iya si Diyos ngan agpakulaw iya. ⁴¹Ga'i iya kinakulawan si dimu'an mga a'a, pero agpakulaw iya si kami' nga mga pinili'-na andang tistigos. Kami' i mga tistigos magtarangka' si pagkakan ngan pag'inom huwang si iya kahuman si pakabanhaw-na. ⁴²Agtugunan-na kami' pagpasamwak si mga a'a ngan pagtistigos nga iya i huwis nagtu'inan-na si Diyos paghusgar si mga allom pati' si mga minatay. ⁴³Agtistigos i dimu'an paragsumat-na si Diyos siray mahi'unong si iya nga bisan say i magtutu'o si iya, apasaylo i mga sala'-na pina'agi si gahum-na si arun-na.”

⁴⁴Si pagparapahalling-na si Pedro sito mga allingon, pa'ayop i Espirito Santo si dimu'an magpamakali. ⁴⁵Agpangusa i mga tinuri' magpanutu'o nga iya i mga Hebro magpamaya' si Pedro kay nagpumwan liwat bisan si mga ma'in Hebro i rigalo nga iya i Espirito Santo. ⁴⁶Kinatu'anan to kay la'in na dina mga linggwahi i kinapakalihan nga nagparapahalling-na sito mga a'a ngan agparapandayaw mga iya si Diyos.

Mangno aminugad si Pedro, ⁴⁷“Angay nayto kunta' mga a'a nga agpakabunyagan liwat si klasi nga naggamitan buwahi'. Aniya' pa ba' si ka'am mandiri' sito? Sigurado gana' kay ag'ayop na si mga iya i Espirito Santo pariho si pag'ayup-na si kita kam.” ⁴⁸Sanglit agmando' iya pagbunyag si mga iya nga magpan'ako' si arun-na si Jesu-Kristo. Mangno aghawiran-na mga iya si Pedro bisan pira hamok allaw.

Ag'isplikar-na si Pedro i Pagpakihuwang-na si mga Ma'in Tinuri'

11 ¹Akabati' i mga apostol pati' i mga kabugtu'an si pagtu'o si bug'os prubinsya Judea nga aniya' liwat magpanutu'o si mga ma'in Hebro si allingun-na si Diyos. ²Sanglit si pakapada'iray-na si Pedro si Jerusalem, agsu'it-na iya si mga tinuri' magpanutu'o ³si pagpinugad, “Pasallod kaw si ruma'-na si mga ma'in tinuri' ngan agkakan huwang si mga iya.”

⁴Agtikang si Pedro pag'isplikar pasunud-sunod si tukib mahinabo', ⁵“Agparapangadyi' ako ari si syudad Jopa ngan aniya' sabuslungan-ko nga pariho ako si mag'upi. Akakulaw ako maka'urusa kurulawan ngan aniya' inanna' day tampi' nga bali lambo nagtunton man langit.

Day nag'ingkutan to si ampat kantu-na ngan aghahawod si yungud-ko.
 6 Agbuslung-koy to ngan sakulawan-ko ari i malabbat klasi si hayop, huwang-na i mga ma'ilaw, i mga mananap, pati' mga manuk-manok.
 7 Mangno akabati' ako busis magpinugad, 'Pedro, anungguha, anmataya sinan ngan kakanon.'

8 "Anaruman may ako, 'Ga'i ahimo, Paragdalum-ko! Ga'i pa ako akakakan marigsok karni o i ma'in tugot.'

9 "Kinapakalihan gihapon i busis tikang si langit, 'Dakaw agpinugad nga marigsok i naghimu-na na si Diyos limpyado.' 10 Sin talloy to ahinabo' mangno nag'isa gihapon i day tampi' pan langit.

11 "Mismo sinan aniya' tallungan lalla tikang si syudad Cesarea magparapanunggo yungod si nag'istaran kami' nga naglihog pag'ala' si ako. 12 Agsumatan-na ako si Espirito nga ga'i ako agruha-duha pagbaya' si mga iya. Agpamaya' liwat si ako i annumangan mga ka'arabay-ko kabugtu'an si pagtu'o ngan pamasallod kami' si ruma'-na si magpa'ala' si kami'. 13 Agsumatan-na kami' nga akakulaw kuno' iya anghel nga paluwa' si ruma'-na ngan aminugad, 'Anlihuga pan Jopa, pag'ala' si Simon nga kilala liwat si aron Pedro. 14 Iya i manumat si ka'aw kon pinapa'i kam agkasaralbar hasta i dimu'an ginsakupan-mo.' "

15 Agpadayon si Pedro, "Si pagtikang-ko pa hamok pagpahalling, pa'ayop i Espirito Santo si mga iya pariho si pag'ayup-na si kita kam si tinikangan. 16 Mangno sa'intuman-ko i nagpinugad-na si Ginu'o: 'Parti si buwahi' i pagbunyang-na si ka'am si Juan, pero burunyan kam pagpa'ayop si Espirito Santo.' 17 Sanglit kon agbuwanan-na mga iya si Diyos pariho rigalo si nagpumwan-na si kita kam si panutu'u-ta kam si Ginu'o Jesu-Kristo, say ba' ako nga pwidi akadir'i si tuyu'-na si Diyos?"

18 Si pakabati'-na si mga magpanu'it si iya, ga'i na dayon mga iya agpakasibo', lugod agpandayaw si Diyos si pagpinugad, "Kon sugad agbuwan liwat panahon i Diyos si mga ma'in Hebro pagbasol huwang si pagbag'o basi' aka'angkon si ungod kinabuhi'."

I Pagparawali-na si mga Magpanutu'o ari si Antioquia

19 Aniya' dati nagsurat ato sito libro nga malabbat i magburulag-bulag magpanutu'o ari si Jerusalem kahuman hamok si pagmatay si Esteban. Nagpamasakitan to si la'in a'a tungod si pagtutu'u-na mga iya si Jesus sanglit agpamiyahi mga iya pada'iray si prubinsya Fenicia, si isla Cipre pati' si syudad Antioquia. Ka'urugan si mga iya agparapamasamwak si allingun-na si Diyos si mga Hebro hamok. 20 Pero aniya' si mga iya tikang si Cipre pati' si syudad Cirene nga agtikang pagpahalling liwat si mga Griko si panakka-na mga iya si Antioquia. Agparapanumat to si mahalap sumat nga si Jesus, iya i Paragdalom. 21 Agbuligan-na mga iya pahalap si Paragdalom. Malabbat i mga a'a magpanutu'o ngan pahuwang si Ginu'o. 22 Akabantugan

sito hinabo' i manniripon pag'ampo' ari si Jerusalem ngan aglihug-na mga iya si Bernabe pan Antioquia. ²³Si panakka-na ari, alipay gayod iya si pakakulaw-na si ibidinsya si pagpalangga'-na si Diyos si mga a'a. Ag'aghat-na mga iya dimu'an pag'unong kinasing-kasing si Paragdalom. ²⁴Si Bernabe daluman a'a ngan mahaya i kapulsanan-na pagsirbi si Diyos. Agsunod gayod iya si pagdalum-na si Espirito Santo ngan matgas i pagtutu'u-na. Siray uras malabbat magka'araghat si pagtutu'o si Ginu'o.

²⁵Mangno pada'iray si Bernabe si syudad Tarsos pag'anda' si Saulo. ²⁶Si paka'anda'-na, agbwiltahan-nay to pan Antioquia. Sanglit sallod si adda ta'on maki'adda kas Bernabe pati' Saulo si manniripon pag'ampo' ari ngan bali labbat i saturu'an-na mga iya. I primiro pag'aron Kristiyano si mga inadalan ahimo ari si Antioquia.

²⁷Sinan panahon aniya' magpamadalogdog pan Antioquia mga paragsumat tikang si Jerusalem. ²⁸Anunggo i addangan si mga iya nag'arunan Agabos ngan makigpasumat-na iya si Espirito Santo nga aniya' titakka gutom si dimu'an lugar nga sakop si nasyon Roma. Ahinabo' nan ngan pag'emperadur-na si Claudio. ²⁹Nagka'arabuyunan si mga inadalan nga tubtob si sakaya-na si balang addangan, angamot kwarta si mga kabugtu'an si pagtu'o mag'istar si Judea. ³⁰Agbuhat-nay nan mga iya ngan si Bernabe pati' si Saulo i nagpabawa-na si mga amut-na pada'iray si mga mahanak si pagtu'o ari.

I Urusahon Paggawas-na si Pedro si Prisuhan

12 ¹Sinan mga panahon, aniya' nagpamadakup-na si Hadi' Herodes^d nga sakop si manniripon pag'ampo'. I tuyu'-na i pagpasakit si mga iya tungod si mga pagtu'u-na. ²Addangan si mga iya si Santiago nga siyaka-na si Juan. Nagpapugutan iya pina'agi si ispada. ³Ngan pakakulaw-na nga akalipay nan si punu'-na si mga Hebro, agpadakup-na pa liwat si Pedro. Ahinabo' nan ngan Pyista si Tinapay nga Gana' Pammatubu'-na. ⁴Kahuman-na pagpadakop si Pedro agpapisu-nay to. Nagpabantayan iya si ampat grupo mga kasundaluhan nga agrilyibo sapatang-patangan. Agplano si Herodes pagbista si iya atubang si kalabbatan kahuman si Pyista si Paglabay.^e

⁵Sanglit sigi parangadyi'ay si Diyos i manniripon pag'ampo' kay awiray pa si prisuhan si Pedro.

⁶Si sangom myintras agbista-na iya si Herodes ka'asumuhan, agpaturi si Pedro si tangnga'-na si duwangan sundalo. Paluyu-luyo i pusas-na

^d 12:1 Ampu-na iya si Hadi' Herodes nga akahadi' gihapon si ka'agsuban pitak-na si papu'-na. ^e 12:4 I *Pyista si Paglabay*, nagsilibraran si mga Hebro pag'intom si paglabay-na hamok si anghel-na si Diyos si mga ruma'-na ngan pagmatay-na si dimu'an siyaka dadi' lalla si balang pamilya ari si Ehipto.

ngan nagpa'ingkot to si padurudambila' bantay. Aniya' liwat mga bantay magtutunggo si gawas-na si mga pwirtahan. ⁷Hintak aniya' paluwa' anghel nagpabawa-na si Paragdalom ngan nagdanta'an i sallud-na si prisuhan. Agpapak-na si Pedro si kagiliran pagpukaw. Agpinugad-nay to, "Dagmita, anungguha!" Ahulso' dayon i mga pusas-na si Pedro.

⁸Mangno agpinugad-na iya si anghel, "Tuhayon badu'-moy nan basi' ga'i kaw asugyapot ngan pasul'uton sandalyas-moy nan." Agbuhat-nay nan si Pedro. Agsumatan-na liwat iya si anghel, "Pasul'uton pammakurumbut-moy nan ngan amaya'a si ako." ⁹Amaya' si Pedro pagawas si prisuhan, pero day gana' si isip-na nga i nagparabuhat-na si anghel ungod gayod ahinabo'. Si pagkagasi-na nga akakulaw iya maka'urusa kurulawan.

¹⁰Ag'agihan-na mga iya i dahulo pati' i kaduwangan bantay ngan anakka si pwirtahan ransang si kuta' pan syudad. Aglugaring to pag'abri ngan pa'agi mga iya ari. Aghuwang mga iya aglangngan si kalsada tubtob anakka si pagsangahan-na mangno hintak pa'amban si iya i anghel.

¹¹Mangno aka'alimagsag si Pedro ngan aminugad, "Ina'anto akatu'anan na ako ngan gana' na duda-ko nga aglihug-na si Paragdalom i anghel-na ngan agsalbar-na ako tikang si pagdalum-na si Herodes. Agsalbar-na liwat ako tikang si dimu'an karat'an nagparapatakka-na si mga Hebro."

¹²Si pakasantup-na si kamutangan-na, pada'iray iya si ruma'-na si Maria, i nana-na si Juan nga kilala liwat si aron Markos nga kon singnga agtiripon i mga a'a pagpangadyi'. ¹³Anuktok si Pedro si pwirtahan-na si kuta'. Padugok ngan angusisa si pwirtahan i kabulig danda nag'arunan Roda. ¹⁴Si pakakilalana na si busis-na si Pedro, alahi iya pabwilita tungod si mahaya kalipay-na bisan ga'i pa sa'abrihan-na i pwirtahan. Agsumat iya, "Awiray si pwirtahan si Pedro!"

¹⁵Nagsarumanan iya, "Ga'i kaw akatu'anan si nagparayawit-moy nan." Si pagpara'insistir-na nga ungod to gayod, agpaminugad mga iya, "Tingali i anghel-nay nan."

¹⁶Pero sigi hamok tuktok si Pedro, ngan si pangabri-na mga iya si pwirtahan, agpangusa gayod mga iya si pakakulaw si iya. ¹⁷Agsinyas si mga iya si Pedro pagpamingaw ngan agsumat-na kon agpapa'i-na iya agpagawas si prisuhan si Paragdalom. Aminugad iya, "Sumati-bi si Santiago pati' i ditangnga' mga kabugtu'an si pagtu'o mahi'unong sito." Mangno pa'amban iya ngan pada'iray si la'in lugar.

¹⁸Kanalungan bali kasamukan si mga sundalo. Agsipuruparatilaway mga iya, "Ay daw i mahinabo' si Pedro?" ¹⁹Pakahuman-na si Herodes pagpa'anda' pahalap si iya, ag'imbistigaran-na pahalap i mga bantay tungod kay ga'i namay gayod iya kina'anda'an. Mangno agmando' to pagpamatay si mga bantay.

I Kinamatay-na si Hadi' Herodes

Kahuman sinan, pa'amban si Herodes si prubinsya Judea ngan ag'istar iya makali' ari si syudad Cesarea. ²⁰Maliyat na panahon

agparapakidiskusyon iya si magpangistar si mga syudad Tiro pati Sidon sanglit ag'aradda i mga taga sunsari'i pagpabawa mga pinili' a'a pagpakibagaw si iya. Agpasiguro dahulo mga iya si bulig-na si Blastus nga addangan si mga tinapuran-na si hadi'. Mangno pina'agi si iya, agpakatapit mga iya nga agsiharalapay kay agla'om mga iya si nasyun-na si hadi' para si mga pagkakan-na.

²¹ Si nagtala'an-na allow si Herodes, agsul'ot iya si hadi'anon badu'-na ngan aningkulo' iya si trunu-na. Agdiskurso iya atubang si mga a'a. ²² Sigi mga iya panurakaw, “Iyay nan i busis-na si adda diyos, ma'in si a'a.”

²³ Ga'i iya agdiri' sinan mga allingon pina'agi si pagpinugad kunta' nga i Diyos dina i angay nagdayaw sanglit agpadusmug-na dayon iya si adda anghel nagpabawa-na si Paragdalom. Tikang sinan pinaddihan dayon iya battong tungod si pagkutkut-na si mga wati si tina'i-na hasta nga amatay.

²⁴ Pero agsamwak i allingon-na si Diyos ngan malabbat magpanutu'o.

²⁵ Ngan pakatapus-na kas Bernabe pati' si Saulo si mga tuyu'-na ari si Jerusalem, agbwilta mga iya nga agpabaya'-na si Juan nga kilala liwat si aron Markos.

Agtu'inan-na si Espirito Santo kas Bernabe pati' Saulo Bilang mga Misyunaryo

13 ¹ Aniya' mga paragsumat pati' mga paragturo' nga sakop si manniniripon pag'ampo' ari si syudad Antioquia nga iya kas: Bernabe, Simeon nga nag'anga'an Nigro, Lucio nga taga sunsari'i si syudad Cirene, Manaen nga nagpahaya siray paghuwang-huwang si gubirnadador Herodes,^f pati' si Saulo. ² Adda bisis ngan pagpangampu'-na si Paragdalom si manniniripon bawa i pagpu'asa, agpakatu'an-na mga iya si Espirito Santo, “Tagamahu-bi si Bernabe pati' si Saulo para si nagpatu'inko si mga iya trabaho.” ³ Sanglit padayon i pagpamu'asa-na ngan agpamangadyi' hi'unong si duwangan to. Kahuman sinan, nagpandu'unan to si mga palat-na si mga mahanak si pagtu'o pagpatubyan si mga iya si katungdanan. Mangno nagpamataliwan.

Agparapasamwak kas Bernabe ari si Cipre

⁴ Sanglit, tungod kay i Espirito Santo i maglihog kas Bernabe pati' Saulo, padalugdog mga iya pan bungto Seleucia kon singnga mga iya patalabok pan isla Cipre. ⁵ Si panakka-na mga iya si Salamina nga adda syudad ari, agtikang dayon mga iya pagwali si allingun-na si Diyos ari si mga sinaguga-na si mga Hebro. Huwang si mga iya si Juan Markos nga nagpabaya'-na mga iya.

---

^f **13:1** Baba-na iya si mamatay nan pa hamok Hadi' Herodes. Iya i gubirnadador si Galilea si panahun-na si Jesus.

6-8 Agparapamalatas mga iya si mga kaburubungtuhan si bug'os isla hasta nga anakka mga iya si syudad Papos. Mata'o i gubirnadador ari nga nag'arunan Sergio Paulo. Aglihog to pag'ala' si kas Bernabe pati' Saulo kay aruyag iya amati' si allingun-na si Diyos. Si pag'araratubang-na na mga iya, aniya' andang ari tinapuran nga huwang si gubirnadador. Hebro iya nga nag'arunan Bar-Jesus pero si Grikuhanon Elimas i pag'aron si iya. Tambalan iya nga bantugan si pagti'aw pati' si pagtigo si titakka. Agparapakunu-kunoy to nga paragsumat-na iya si Diyos. Si pagparapamati'-na si gubirnadador si kas Bernabe, agkuntra si Elimas si mga pinahallingan-na mga iya. Maniguroy to gayod nga ga'i abawa i gubirnadador si pagtu'o. 9 Mangno si Saulo nga kilala liwat si aron Pablo, amuslong ari si Elimas. Agdaluman-na iya si Espirito Santo ngan aminugad, 10 "Sapat-na kaw si Satanas ngan kuntra-na kaw si dimu'an katadungan! Agsunod kaw gayod si karat'an ngan daya'on kaw. Ga'i ba' kaw pahuway pagbaliko' si mga matadong pama'agi pagsunod si Paragdalom?" 11 Ina'anto akatuhunan kaw si kastigu-na si Paragdalom. Abuta kaw ngan ga'i kaw akakulaw si danta'-na si allaw tubtob si nagtala'an-na si Diyos."

Abuta dayon iya ngan agparapangarap-karap addangan pagpatuttot si iya. 12 Pakakulaw-na si mahinabo' si Elimas, anutu'o dayon i gubirnadador kay ag'usa gayod iya si gahom nga paluwa' tikang si nagparaturo' mahi'unong si Paragdalom.

Agparapasamwak kas Pablo ari si Antioquia, Pisidia

13 Amanakay paraw kas Pablo pati' i mga kahuruwangan-na tikang si Papos pada'iray si Perga nga syudad si Pamfilia. Kundi' ngan kari'i-na na mga iya, pa'amban si Juan si mga iya ngan pabwiltay to dina pan Jerusalem. 14 Tikang si Perga pada'iray mga iya si Antioquia, Pisidia. Si Allaw Pandidiskanso, pasallod mga iya si sinaguga ari ngan aningkulo'. 15 Pakahaman si mga barasahon nga nag'ala' tikang si Bala'ud-na si Moises pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat, aniya' naglihug-na si mga puno' si sinaguga pagpinugad si mga iya, "Mga kabugtu'an, kon aniya' sumat-bi nga aka'aghat si mga a'a, alayon amahallinga kam."

16 Anunggo si Pablo ngan agsinyas pagpamingaw ngan aminugad, "Amati'a kam si ako, ka'am mga a'a-nay nan si Israel hasta pa ka'am mga ma'in nan Hebro nga matinu'uhon si rilihiyon kami' mga Hebro. 17 I Diyus-na si mga a'a-na si Israel, iya i magpili' si mga kapapu'-papu'an-ta kam pati' i magpa'asinso si mga iya dungan si paglalabbat-na mga iya tikang pa ngan pagpangistar-na ari si Ehipto bilang dayuhan. Kinakulawan i mahaya gahum-na si paggiya-na si mga iya paggawas sinan nasyon 18 ngan ag'antos iya si mga gawi'-na ari si disyrto sallod si kwarinta anyos. 19 Mangno, iya i magpirdi si mga ka'aha'an si pito' nasyon

ari si Canaan ngan agpumwan-na i mga pitak-na si mga ginsakupan-na bilang nag'iridar-na mga iya. ²⁰Ahinabo' nan dimu'an sallod si kwatro syintos singkwinta anyos.

“Kahaman sinan, agbuwanan-na mga iya si Diyos mga huwis pagpuno' tubtob si panahun-na kas Samuel nga paragsumat-na. ²¹Mangno agpalako i mga a'a adda hadi' ngan agpumwan-na si mga iya si Saulo nga aghadi' tubtob si kwarinta anyos. Dadi'-nay to iya si Kis, nga sakop si pamilya Benjamin. ²²Pakahuman pagbawi' si pagkahadi'-na si Saulo, agtu'inan-na si Diyos si David nga magin hadi'-na mga iya. I Diyos mismo magpakatu'an si mga a'a hi'unong si iya si pagpinugad-na: 'Si dimu'an sakilala-ko, si David nga dadi'-na si Jesse, iya gayod i maka'irog si kina'iya-ko. Buruhatun-na i dimu'an karuyag-ko.' ”

²³“Tikang si mga ka'uru'ampuhan-na sito lalla i Paragsalbar Jesus, nga nagpabawa-na si Diyos paghadi' si Israel sigon si dati sa'ad-na. ²⁴Myintras abantog si Jesus, agparapasamwak si Juan Paragbunyag nga kinahanglan agpamakulaw i dimu'an a'a-na si Israel nga agbasol huwang si pagbag'o pina'agi si pagpabunyag. ²⁵Si paghinapus-tapus-na si trabahu-na si Juan, aminugad iya, 'Say i pagkakilala-bi si ako? Ma'in ako i nagparapanimulat-bi, pero tipada'ito iya kahaman si ako. Ma'in ngani' ako angay bisan pagbak'ad si sintas-na si sapatu-na.' ”

²⁶Agpadayon si Pablo pagsumat, “Mga kabugtu'an nga ka'ampu-ampuhan-na si Abraham, huwang na kam mga ma'in nan Hebro nga matinu'uhon si rilihiyon kami' mga Hebro, tuninungi-bi to. Kita kam dina i nagpatakkahan si sumat hi'unong si pa'agi nga atalwas i a'a, ²⁷kay sumatan-ta kam, i mga a'a si Jerusalem angabuyon si mga punu'-na nga ga'i pagkilala si Jesus. Lugod, si karuyag-na mga iya nga nagmatay to, si ma'in tinuyo' agtuman-na dina mga iya i mga allingun-na si mga paragsumat nga nagparabasa balang Allaw Pandidiskanso. ²⁸Bisan ga'i mga iya aka'anda' tama' rason nga angay pagpatok kamatayon, agpalaku-na mga iya si Pilato pagpamatay si iya. ²⁹Ngan atuman na i dimu'an maka'anna' si Kasuratan hi'unong si iya, tighaw'as-nay to mga iya tikang si day sanga-na si kayo^g ngan tighulid-nay to si kwiba panlalabungan. ³⁰Pero agbanhaw-na iya si Diyos, ³¹ngan sallod si pira allaw kinakulawan iya si mga kahuruwangan-na siray pagbiyahi tikang si prubinsya Galilea pan Jerusalem. Mga iya ina'anto i magpantistigos mahi'unong si iya atubang si mga igkasi-ta.

³²“Pakatu'an kami' si ka'am i mahalap sumat: I nagpasa'ad-na si Diyos si mga kapapu'-papu'an-ta kam mga Hebro, ³³atuman ato si kita

---

g 13:29 Aniya' makigpasumat-na si Diyos si Kada'an Kasuratan nga amatay i Tinu'inan-na Mannanalwas si *day sanga-na si kayo*, sanglit aggamit si Pablo sinan parahallingon pagtukoy si kudos kinamatayan-na si Jesus.

kam ngan pagpa'undong si Jesus bilang Paragsalbar. Aniya' maka'anna' mahi'unong sito buhat si kaduwa Salmo:

Ka'aw i Dadi'-ko;^h

ina'anto publikar-ko nga ako i Tatay-mo.ⁱ

34-35 Pwira pa sinan, tungod kay aniya' sa'ad-na si Diyos maka'anna' si Kasuratan:

Tuman-ko i nagsa'ad-ko si David

nga gana' la'in kon ma'in i dimu'an nga makatapuraan ngan
diyusnon kararawatun-mo,^j

aniya' liwat maka'anna' si Kasuratan mahi'unong si pagbanhaw-na si Jesus nga ga'i arunot i bangkay-na:

Ga'i ako agtugot nga arunot i bangkay-na si Sagrado Nagtagama-ko.^k

36 "Parti si David akatu'anang kita nga agsirbi iya si katuyuan-na si Diyos. Si pakamatay-na, naglabbangan iya huwang si mga kapapu'-papu'an-na ngan arunot i bangkay-na. 37 Kundi' i nagbanhaw-na si Diyos, ga'i ag'agi pagkarunot. 38 Sanglit mga kabugtu'an, aruyag ako agpakatu'an si ka'am nga si Jesus i nagtukoy nga Gisurusagraduhi Tinu'inan ngan pasamwak-ko nga pina'agi si kamatayun-na, apasaylo i sala. 39 Gana' nagkwinta matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagsunod si bala'ud-na si Moises kundì' agkwinta-na matadong i kada addangan nga padayon si pagtutu'o si Jesus. 40 Agmatuha kam nga ga'i ahinabo' si ka'am i nagpinugad-na si mga paragsumat:

41 Ka'am magparatamay nan, manginanuha kam pahalap.

Sigurado panno' kam si pag'usa pero amatay kam gihapon bulag si Diyos

kay aniya' buruhaturun-ko myintras allom pa kam nga ga'i kam anutu'o

bisan kon aniya' magpasayod si ka'am nga kamatu'uran to."^l

42 Mangno agdahulo kas Pablo pati' Bernabe paggawas si sinaguga, sanglit aniya' mamungyod si mga iya pag'imbatar nga pagpahalling pa mahi'unong sito si manunod Allaw Pandidiskanso. 43 Kahuman pagpalitira si magtiriripon, malabbat i mamukod si kas Pablo. Aniya' si mga iya mga Hebro pati' mga rilihuso nga magkabarawa si mga rilihiyun-na. Sanglit agpadayon pa kas Pablo pagpasayod mahi'unong si nagpanwali-na bawa i pag'aghat sito mga a'a nga agpasigi si pagtapud-na mga iya si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos.

^h 13:33 Si kada'an mga panahon, kon agtu'in i hadi' si addangan si gamhanan pwisto agbuwanan-na si titulo, *Dadi'*. Agda'inan liwat sinan i Diyos pagpublikar kon ay i katungdanan-na si Jesus. Pwira si kinabati'an busis (Mateo 3:17; 17:5), i duwa pa hinabo' nga magpamatu'od sinan, iya i pagbanhaw si iya (Roma 1:4) pati' i pag'alsa si iya pan langit (Hebro 1:3-5). ⁱ 13:33 Salmo 2:7 ^j 13:34-35 Isa 55:3 ^k 13:34-35 Salmo 16:10 ^l 13:41 Hab 1:5

⁴⁴Si manunod Allaw Pandidiskanso, haros i dimu'an a'a si bug'os syudad agtiriripon pagpakali si allingun-na si Paragdalom. ⁴⁵Si pakakulaw-na si mga Hebro si katabbul-na sito mga a'a, aniya' si mga iya nga bali i ka'awa'-na ngan apparahimullu'an-na mga iya i nagparapahalling-na si Pablo.

⁴⁶Pero pusukado dina kas Pablo pati' Bernabe pagsupla si mga iya. Aminugad si Pablo, "Kinahanglan wali kami' dahulo si ka'am i allingun-na si Diyos. Kundi' kay andiri' may kam, klarado nga ga'i kam aburubantad ngan ma'in kam angay pag'angkon si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. Sanglit pada'iray na hamok kami' ina'anto si mga ma'in Hebro ⁴⁷basi' atuman i nagtagamahan-na si kami' si Paragdalom:

Aghimu-ta kaw danta' para si mga ma'in Hebro,

basi' ka'aw i mamakatu'an si dimu'an mga a'a kon pinapa'i mga iya atalwas."^m

⁴⁸Si pakapakali-na sinan si mga ma'in Hebro, alipay mga iya ngan agdayaw-na mga iya i allingun-na si Paragdalom. Agpanutu'o i dimu'an nga nagpangandam pag'angkon si kinabuhi' nga gana' katapusan-na.

⁴⁹Agsara i allingun-na si Paragdalom si dimu'an lugar palibot siray syudad. ⁵⁰Tungod sinan, aniya' mga kilalado danda nga matinu'uhon si rilihiyun-na si mga Hebro pati' mga mahaya a'a si syudad nga sa'aghat-na si mga Hebro pagkuntra si kas Pablo pati' Bernabe. Agparapamasakitan-nay to mga iya tungod hamok si mga pagtu'u-na hasta nga nagpamapinday to ari siray lugar. ⁵¹Sanglit papaspas-na mga iya i alpugna si mga kitid-na pagpakatu'an nga anggana' na baratunun-na mga iya si mga a'a ari ngan agdiritso mga iya si syudad Iconio. ⁵²Bisan kon da'inan sinan i manakka si kas Pablo, agkarilipay i magkabirilin inadalan ngan agpandaluman-nay to si Espirito Santo.

I Pagpasamwak-na kas Pablo pati' Bernabe ari si Iconio

14 ¹Ari si syudad Iconio, pasallod kas Pablo pati' Bernabe si sinaguga-na si mga Hebro, sigon si kabatasanan-na na mga iya kon anakka si baha'o lugar. Tungod si kahalap-na si pagwali-na mga iya, bali labbat si mga Hebro ngan da'inan may si mga ma'in Hebro i magpanutu'o. ²Pero i mga Hebro nga agdiri' pagtutu'o si Jesus agpara'aghat-na i ditangnga' nga ma'in Hebro pagkuntra si mga kabugtu'an si pagtu'o. ³Bisan kon da'inan sinan, tama'-tama' i kaliyat-na kas Pablo pag'istar ari, ngan pusukado mga iya pagwali tungod si pagtapud-na mga iya si Ginu'o. Agparasumat mga iya mahi'unong si mapinalangga'on pagpanginanu-na, ngan mismo si Jesus i makapamatu'od nga ungod to pina'agi si pagbuwan-na si mga iya

^m 13:47 Isa 49:6

gahom paghimo mga usahon pati' mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan. ⁴Sallod sinan mga ka'urason, i mga a'a nga alisang dahulo agsadurudiki'it pag'abuyon si mga apostol ngan i ditangnga' may angabuyon si mga ga'i magpanutu'o Hebro hasta nga anakka nga agduwa na hamok grupo i mga a'a si syudad.

⁵Ga'i agka'aradda siray i mga ma'in Hebro pati' i mga Hebro pero tungod si mga kasina-na mga iya si kas Pablo, agkurunsabo mga iya huwang i mga punu'-na pagkastigo pati' pagtalutog. ⁶Pero agpakatu'anang to parti si plano sanglit palitira mga iya pada'iray si syudad Listra pati' si bungto Derbe nga mga sakop si Liconia. Akatakka liwat mga iya si ditangnga' kaburubungtuhan sakop sito prubinsya, ⁷ngan agpamadayon pagpasamwak si mahalap sumat.

I Pagpasamwak ari si Listra

⁸Ari si Listra aniya' addangan maglipag'ak nga ga'i gayod agamit i kitid-na tungod kay lulid iya tikang pa si paka'allum-na. ⁹Agparapamati' to si pagparapasamwak-na si Pablo. Agbuslung-nay to pahalap si Pablo ngan sa'abat-na nga aniya' gayod sito pagtapud-na si Jesus nga sapalangngan-na iya ¹⁰sanglit agban'u-nay to si Pablo, "Anungguha!" Pakabati'-na sinan, anlukso dayon i lulid ngan agtikang paglangngan.

¹¹Pakakulaw-na si mga taga Liconia si nagbuhat-na si Pablo, agpanurakaw to si mga kalugaringun-na linggwahi, "I mga diyos nga ag'istar si langit, atiya' na nga agpakang'a'a!" ¹²⁻¹³Ari si gawas-na si syudad, aniya' templu-na si diyos-na mga iya nag'arunan Zeus ngan i pagkagasi-na mga iya nga si Bernabe si Zeus na, ngan si Pablo may si Hermes kay iya i tinu'inan parapasamwak. Sanglit i paragalad-na si Zeus agbawa mga panhahalad pada'iray si pwirtahan-na si syudad. Agpamawa mga iya mga tinulu-tulo burak pati' mga butakal baka nga burunu'on kunta' pagpakulaw nga ag'ampo' mga iya si mga apostol.

¹⁴Pakakatu'an-na kas Bernabe pati' Pablo hi'unong sito, wagnit-na dayon mga iya i mga badu'-na pagpakulaw nga akariman mga iya sito mga a'a tungod kay ga'i to agpakakilala si ungod Diyos. Pamadugok mga iya si kalabbatan magpanggubok ari ngan pina'agi si makusog busis agpasayod mga iya, ¹⁵"Dakam agbuhat sinan. Mga a'a hamok kami' nga pararihu-bi. Agpasamwak kami' si ka'am si mahalap sumat basi' patalikot kam si mga gana' kapulsanan-na diyos pada'iray si Diyos nga gana' kamatayun-na, i maghimo si kalangitan, si pitak, si kalawot, pati' si dimu'an mga inanna'-na sito. ¹⁶Siray mga panahon, agpata'anang-na hamok i mga ka'aha'an pagsunod si mga kalugaringun-na pama'agi. ¹⁷Pero agpasiguro pirmi iya nga aniya' pruwiba si pagkadiyus-na. Agpakulaw iya si kadaluman-na pina'agi si pagpumwan si ka'am i tigtanumon pati' i tigtangku'on. Iya i magbuwan si ka'am ka'abunda si

pagkakan pati' i magpanno' si kasing-kasing-bi si kalipayan.”¹⁸ Bisan pina'agi sinan mga allingon, agkuri dahulo kas Pablo pagpugong si mga a'a pag'ampo' si mga iya.

¹⁹Mangno aniya' manakka mga Hebro tikang si mga syudad Antioquia pati' Iconio nga makabawa si mga a'a pagkuntra kas Pablo. Sanglit nagtalutugan si Pablo ngan nagdagnas pagawas si syudad. I pagkagasi-na mga iya nga minatay nayto. ²⁰Pero ngan pag'ararung-arung-na si mga inadalan, akamangno gihapon iya. Si pakatunggu-na, pabwilta iya pan syudad. Ka'asumuhan pataliwan mga iya si Bernabe pan Derbe.

Agbalik kas Pablo si Syudad nga Tinikangan-na Mga Iya si Pagbiyahi

²¹Agpasamwak kas Pablo si mahalap sumat ari si Derbe ngan malabbat i magkahirimo mga inadalan-na si Jesus. Mangno pabwilta mga iya pan Listra, Iconio pati' Antioquia ²²pagpabaskog si mga inadalan pati' pag'aghat sito pagpadayon si katangkud-na mga iya si ungod pagtu'o. Agparapinugad mga iya, “Si pagsakup-ta kam si mga nagpanhadi'an-na si Diyos, sigurado kita kam ag'agi malabbat kasakitan.” ²³Pahuway kas Pablo pati' Bernabe si kada lugar nga aniya' manniniripon pag'ampo' pagtu'in mga lalla nga angay ag'inantan si katungdanan bilang mahanak si pagtu'o ngan pina'agi si pagpangadyi' pati' pagpu'asa, agpatubyan-nay to mga iya si Ginu'o nga dati na nagpantapuran-na. ²⁴Palabay mga iya si prubinsya Pisidia ngan agdiritso pan prubinsya Pamfilia. ²⁵Pahuway dahulo mga iya ari si syudad Perga pagpasamwak si allingun-na si Diyos, mangno diritso mga iya padalugdog pan bungto Atalia.

²⁶Tikang si Atalia, patalabok mga iya pagbwilta si Antioquia kon singnga nagpatubyan mga iya si Diyos siray ngan pataliwan-na mga iya pagpamiyahi. Nagpamatubyan to si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos basi' atuman i trarabahu'un-na mga iya pagpasamwak. ²⁷Sanglit panakka-na mga iya ari, agpaban'u-na i manniniripon pag'ampo' ngan agpasumat-na mga iya i dimu'an sabuhat-na si Diyos si paghuwang-na si mga iya, ngan kon pinapa'i sapamuklat-na i mga ma'in Hebro parti si pagtutu'o. ²⁸Ngan ag'istar mga iya ari si pira bulan pagpakihuwang si mga inadalan.

I Kunsihu-na si mga Apostol ari si Jerusalem

15 ¹Aniya' mga lalla man prubinsya Judea magpamada'iray si syudad Antioquia nga agparapanturo' si mga kabugtu'an si pagtu'o si pagpinugad, “Hasta nga ga'i kam agpamaturi' sigon si kabatasanan nagturu'-na si Moises, ga'i kam agkataralwas.” ²⁻³Tungod sinan, anupak kas Pablo pati' Bernabe hasta nga agdiriskusyon mga iya. Sanglit nagpakibagawan mga iya duwangan si manniniripon pag'ampo' pagbagat si mga apostol pati' si mga mahanak si pagtu'o nga awiray si

Jerusalem mahi'unong si nagsupakan-na mga iya. Nagtimahan mga iya para si mga biyahi-na ngan nagpamataliwan huwang si mga magpanutu'o nagpamili' pagbaya' si mga iya. Si pagbalatas-na mga iya ari si mga prubinsya Fenicia pati' Samaria, agparasumat mga iya kon pinapa'i pakabawa-na pagtutu'o si mga ma'in Hebro. Tungod sinan sumat, bali i kalipayan-na si dimu'an kabugtu'an sinan mga lugar. ⁴Panakka-na mga iya ari si Jerusalem, mahalap i pagkarawat si mga iya si manniniripon pag'ampo', si mga apostol pati' si mga mahanak si pagtu'o. Agpasumat-na mga iya sito mga a'a i dimu'an sabuhat-na si Diyos si paghuwang-na si mga iya.

⁵Mangno, aniya' si magpanutu'o nga mga Parisiyo magpanunggo ngan magpaminugad, “Kinahanglan nagturi' ngan nagtugunan pagsunod gayod si Bala'ud-na si Moises i dimu'an nga ma'in Hebro.”

⁶Sanglit ag'aradda i mga apostol pati' i mga mahanak si pagtu'o pagbararagaw hi'unong si kamutangan-na si magpanutu'o nga ma'in Hebro. ⁷Kahuman si bali diribatihay, anunggo si Pedro ngan aminugad, “Mga kabugtu'an si pagtu'o, katu'anan kam nga agpili'-na ako si Diyos tikang si ka'am ngan ay ba' ray pa ta'una, basi' mismo tikang si ako akapamati' ngan agpanutu'o si mahalap sumat i mga ma'in Hebro.

⁸I Diyos nga sayod andang si ungod kina'iya-na si kada addangan, agpakulaw si pag'ako' si mga ma'in Hebro pina'agi si pagpa'ayop si Espirito Santo si mga iya, pariho si nagbuhat-na may si kita kam.

⁹Pina'agi si pagtutu'o, agpasaylu-na si Diyos i mga kasal'anan-na.

Sanglit kinakulawan nga para si Diyos, i mga ma'in Hebro gana' pagkala'inan-na si kita kam. ¹⁰Kon sugad, dakam na agparapurbari-bi i pasinsya-na si Diyos pina'agi si pagbuwan kakurihan sito mga inadalan. Agparapapasunud-bi mga iya si Bala'ud-na si Moises nga bisan ngani' mismo kita kam pati' i mga kapapu'-papu'an-ta kam ga'i agpakakaya.

¹¹Lugod, agtutu'o kita nga atalwas kita tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalum-ta kam Jesus nga iya may liwat i mahinabo' si mga ma'in Hebro.”

¹²Tungod sinan, gana' rinibuk-ribukay si pagparapamati'-na si dimu'an mag'atindir ari siray bararagaw ngan diritso agsumat kas Bernabe pati' Pablo mahi'unong si mga nagbuhat-na si Diyos pina'agi si mga iya atubang si mga ma'in Hebro. Sito mga buhat, aniya' mga urusahon pati' mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan. ¹³Pakahuman-na mga iya agpahalling, anunggo si Santiago ngan aminugad, “Mga kabugtu'an, amati'a kam si ako. ¹⁴Agsumat-na na si Simon kon pinapa'i agpakatu'an-na si Diyos si primero bisis i kadisididu-na pagpanginano si mga ma'in Hebro kay aniya' nagbulag-na ditangnga' si mga iya nga magin baha'o grupo ka'aha'an sakop si iya. ¹⁵Ag'alagad gayod sinan i maka'anna' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat:

16 Pada'ito ako gihapon kahuman-ko pagkastigo si mga a'a-ko ngan patunggu-ko gihapon i mga ginsakupan-na si Hadi' David. Patindug-ko i magkaburungkag

ngan pabwilta-ko mga iya si dati kamutangan-na
17 basi' agpanganda' si Paragdalom i ditangnga' ka'aha'an nga iya i mga ma'in Hebro nga nagtagama pag'ako' si arun-ko. Iyay nan i allingun-na si Paragdalom nga magbuhat sito"ⁿ

18 nga nagpakatu'an tikang pa siray."

19 Mangno agpadayon si Santiago pagpahalling, "Sanglit para si ako, ma'in angay pagpakuri si mga ma'in Hebro nga pamadugok si Diyos.

20 Lugod, suratan-ta kam mga iya pagsumat nga nagdiri' i mga pagkakan nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos hasta pa i aniya' laha'-na o ma'in ngani' i tikang si mga hayop nga ga'i nagpalaha'. Nagdiri' liwat i pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-na. 21 Angay nga pasunud-ta mga iya bisan hamok sinan mga kasugu'an kay maliyat na nagparawali si kada lugar i Bala'ud-na si Moises ngan kalabbatan i sayod sito tungod kay nagparabasay to si mga sinaguga kada Allaw Pandidiskanso."

I Surat-na si Kungsiho Pada'iray si Magpanutu'o nga Ma'in Hebro

22 Mangno agsarabot i mga apostol pati' i mga mahanak si pagtu'o, huwang i bug'os manniniripon pag'ampo', nga aniya' pinabaya' si mga sunsari'i magpanutu'o si kas Pablo pati' Bernabe pagbwilta pan Antioquia. Sanglit tikang si kabugtu'an si pagtu'o agpili' mga iya duwangan nga mga puno', Silas pati' Judas nga kilala liwat si aron Barsabas. 23 Yayto i surat nagpabawa si mga iya:

Tikang to surat si mga apostol pati' si mga mahanak si pagtu'o, nga mga kabugtu'an-bi.

Agsurat kami' si ka'am mga magpanutu'o nga ma'in Hebro anan si Antioquia, hasta si mga prubinsya Siria pati' Cilicia:

Kumusta kam dimu'an.

24 Akapamati' kami' nga aniya' mga a'a, nga tikang kuno' si kami', magparaturu' si ka'am nga akapasamok dina si mga inisipan-bi. Si kamatu'uran, ga'i kami' aglihog sinan mga a'a. 25 Sanglit agsarabot kami' pagpili' mga a'a pagpabawa pada'anan si ka'am. Agpabungyod kami' mga iya si kas Pablo pati' Bernabe, mga hinigugma' kami' kumpaniya 26 nga andam pirmi pagpa'unong si mga kinabuhi'-na para si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. 27 Sanglit agpapada'anan kami' kas Judas pati' Silas pagpamatu'od nga i isi-na sito surat sigon gayod si nagbararagawan kami'.

28 Angabuyon kami' si katuyuan-na si Espirito Santo nga mahalap para si ka'am kon ga'i kam nag'ura-urahan pagpabug'at pwira na i

ⁿ 15:17 Amos 9:11,12

pagtuman sito mga buruhaton: ²⁹Agdiri'a kam si mga pagkakan nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos hasta pa i aniya' laha'-na o ma'in ngani' i tikang si mga hayop nga ga'i nagpalaha'. Diri'u-bi liwat i pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-bi. Para si kahalapan-bi kon agtuman kam sito.

³⁰Mangno, nagpataliwan mga iya ngan agpamaktas pan Antioquia. Panakka-na mga iya ari, agpaban'u-na mga iya i manniniripon pag'ampo' ngan agpumwan-na mga iya i surat. ³¹Agbasa-nay to si mga a'a ngan agkarilipay hi'unong si maka'a'aghat isi-na sito. ³²Mahaya i mga sabulig-na kas Judas pati' Silas kay mga paragsumat-nay to liwat si Diyos. Aka'aghat ngan akapabaskog mga iya si mga kabugtu'an si pagtu'o tungod kay ma'isi i mga pinahallingan-na. ³³Kahuman si pira allaw, nagpataliwan mga iya si mga kabugtu'an huwang i pagpalako kamurayaw ngan makigpangumusta mga iya si magpanlihog sito. ³⁴ ³⁵Pero pabilin kas Pablo pati' Bernabe ari si Antioquia. Agpadayon mga iya pagturo' ngan pagpasamwak si allingun-na si Paragdalom ngan malabbat ari i mga kapararihu-na.

Agsibulag kas Pablo pati' Bernabe

³⁶Kahuman si pira duminggo, ag'agda-na si Pablo si Bernabe, “Tana pabwilta pagbisita si mga kabugtu'an si pagtu'o si intiro kaburubungtuhan nagpasamwakan-ta si allingun-na si Paragdalom. Kulawan-ta kon mati'ay na mga iya.” ³⁷Karuyag-na si Bernabe nga pinabaya' si mga iya si Juan, nga kilala liwat si aron Markos. ³⁸Iyay nan i dadi'-dadi'on pa lalla nga pabulag si mga iya ngan kari'i-na mga iya si prubinsya Pamfilia ngan ga'i na agpadayon pagtapos si mga trabahu-na. Bisn kon agsiharalapay na mga iya, akahuna'-huna' gihapon si Pablo nga ga'i pagpabaya' sito kay aniya' sito kina'iya-na pagbulag nga gana' sarit-saritay. ³⁹Tikaladkad na kunta' i mga laha'-na kas Pablo pati' Bernabe ngan gana' gayod papirdi si mga iya sanglit agbulag na hamok mga iya. Patalabok si Bernabe huwang si Markos pan isla Cipre ⁴⁰ngan si Silas may i nag'agda-na si Pablo pagbaya' si iya. Nagpatubyan kas Pablo pati' Silas si mga kabugtu'an si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalom. ⁴¹Pataliwan mga iya ngan si paka'agi-na mga iya si Siria pati' si Cilicia, sigi mga iya pabaskog si mga pagtu'u-na si manniniripon pag'ampo' si mga kaburubungtuhan ari.

Agpahuwang-na kas Pablo si Timoteo

16 ¹Agdiritso kas Pablo pada'iray si bungto Derbe mangno si syudad Listra. Aniya' sunsari'i inadalan nag'arunan Timoteo.

° 15:34 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ³⁴ Pero agdisisyon si Silas nga pabilin hamok ari.

Hebro sito i nanay-na nga sakop si mga magpanutu'o pero Griko dina i tatay-na. ²Nagparadayaw to si mga kabugtu'an si pagtu'o ari si Listra pati' ari si syudad Iconio. ³Aruyag gayod si Pablo pagpahuwang sito, sanglit agturi'-nay to basi' nagkarawat si mga Hebro, kay akatu'an an i mga Hebro ari si mga aragihan-na lugar nga Griko dina i tatay-na. ⁴Si pagparapamada'iray-na mga iya si kaburubungtuhan, agpakatu'an-na mga iya i nagbararagawan-na si mga apostol pati' si mga mahanak si pagtu'o ari si Jerusalem basi' akasunod i magpanutu'o. ⁵Sanglit agbabaskog i manniripon pag'ampo' ato sito mga lugar ngan sigi mga iya lalabbat si kada allaw.

Aniya' Maka'urusa Kurulawan Nagpakulaw si Pablo ari si Troas

⁶Agpamaktas kas Pablo si mga lugar sallod si Frigia nga sakop si prubinsya Galacia, kay ga'i mga iya nagtugutan si Espirito Santo pagpasamwak si allingun-na ari si banda timugan parti si prubinsya Asia. ⁷Si pagdadara'un-na mga iya si mga lugar sakop si Misia ari si banda norte, akahuna'-huna' mga iya pasallod si mga lugar sakop si Bitinia pero ga'i gihapon mga iya agtugutan-na si Espiritu-na si Jesus. ⁸Sanglit pa'agi na hamok mga iya ari si Misia ngan padalugdog pan syudad Troas. ⁹Kasanguman aniya' nagpakulaw si Pablo maka'urusa kurulawan. Ari sakulawan-na i taga prubinsya Macedonia nga agtutunggo ngan sigi pakimalu'oy si iya, "Pada'ituha may alayon si Macedonia ngan buligin kami'." ¹⁰Pakakulaw-na si Pablo sinan maka'urusa kurulawan, agdadagmit dayon kami' nga akatalabok pan Macedonia, kay akasiguro kami' nga da'anan sinan i pa'agi-na si Diyos pagmando' si kami' pagpasamwak si mahalap sumat si mga taga sunsari'i.

I Pakabawa si Lydia Pagtutu'o

¹¹Tikang si Troas, agpalayag kami' pan isla Samotrasia mangno ka'asumuhan agdiritso kami' pan bungto Neapolis. ¹²Tikang ari agpamaktas kami' pan Filipos. Adday nan si pinaka'impurtanti syudad si Macedonia nga aglugaring si panggubyirnuhan tungod kay ka'urugan si magpangistar ari tikang gayod si Roma. Ag'istar kami' ari si pira allaw.

¹³Panakka-na si Allaw Pandidiskanso, pagawas kami' si syudad ngan pada'iray kami' si suba' kon singnga agla'om kami' nga aniya' pammamangadyi'an-na si mga Hebro. Panakka kami' ari, aningkulo' kami' ngan agtikang dayon kami' pagpakibagaw si mga danda nga agtiripon ari. ¹⁴Addangan si mga magpamati' si Lydia, nga parabaligya' si mahal mga hiniro nga kulor igot. Yayto danda taga sunsari'i dina si syudad Tiatira ngan matinu'uhon si rilihyun-na si mga Hebro. I Paragdalom i makapamuklat si inisipan-na pag'ako' si sumat-na si Pablo. ¹⁵Kahuman si pakabunyang si iya hasta pa si kahuruwangan-na si ruma',

ag'imbitaran-na kami' pagpada'iray si mga iyang ray. Aminugad iya, “Kon agkilala-bi ako nga adda tangkod magtutu'o si Paragdalom, tana kam pan ruma' ngan ari kam pasangpot.” Sanglit sapabaya-na kami'.

Nagpriso kas Pablo pati' Silas

¹⁶Adda bisis si pagpada'iray kami' si pammamangadyi'an-na si mga Hebro, aniya' manupo' si kami' binalli na uripon danda nga nag'ayupan si mara'at espirito. Tungod sinan, akatu'anan iya si titakka ngan akapayaman iya si mga tagtawa' si iya pina'agi si pala'in-la'in pagtigo. ¹⁷Sigi iya burubungyod si kami' kas Pablo, ngan sigi turakaw, “Yayto mga a'a i mga rilihugun-na si Gilalabawi Diyos, nga agparasumat si ka'am mahi'unong si pa'agi nga atalwas kam.” ¹⁸Agparabuhay-nay nan sallod si pira allaw. Si kaliyat-liyatan angudyot si Pablo ngan angatubang iya si danda pagpinugad si mara'at espirito, “Pina'agi si gahum-na si Jesu-Kristo, papindaha anan.” Pakapinugad-na si Pablo, pa'amban dayon i mara'at espirito ari si danda.

¹⁹Pakahuna'-huna'-na si mga tagtawa' si danda nga akawara'an na mga iya si mga nag'inanda'an-na, agdakup-na mga iya si Pablo pati' Silas. Agdagnas-nay to mga iya pada'iray si plasa pag'atubang si mga punu'an. ²⁰Agpa'intriga-na mga iya pada'iray si mga huwis ngan agpansumbong, “Mga Hebro to mga a'a nga akapasamok si syudad-ta kam, ²¹pina'agi si pagparaturo' si kabatasanan nga kuntra si bala'ud-ta ngan ma'in angay nagsunod para si kita nga mga a'a-na si nasyon Roma.”

²²I magpanggubok angirog pag'ikakastigo si kas Pablo pati' Silas sanglit makighugkasan-na mga iya si mga huwis si dimu'an mga sul'ut-na ngan makiglatigu-na. ²³Kahuman si malabbat paglatiguhi, nagpriso mga iya. Nagmandu'an i wardin pagkandado si mga iya. ²⁴Pakakarawat-na sinan mando', agpa'anna'-na mga iya si wardin ari si pinakadamurihan silda ngan nagpasul'ot i mga kitid-na tangnga' si duwa gip'at.

²⁵Ngan banda magkatutnga', agparapangadyi' pati' agparapanganta para si Diyos kas Pablo pati' Silas, ngan i ditangnga' may priso sigi pamati' si mga iya. ²⁶Mangno hintak anlinog nga day duyan i prisuhan ngan aka'abrihan dayon i mga pwirtahan-na ngan agkahurulso' i gapus-na si dimu'an mga priso. ²⁷Akamu'aw-mu'awan i wardin, mangno pakakulaw-na nga abrido na dina i dimu'an pwirtahan, hulikut-na i ispada-na basi' ag'unay kunta' tungod kay i pagkagasi-na nga agpakapuga na dina i mga priso. ²⁸Pero anurakaw si Pablo, “Dakaw sinan. Atiya' gad kami' dimu'an!”

²⁹Amalako lampara i wardin mangno agrarabunos pasallod si prisuhan, nga bali pagkuba-kubahan si darakan-na, ngan pa'akkom atubang si kas Pablo pati' Silas. ³⁰Mangno agpamawa-nay to ari si gawas ngan amatilaw, “Mga sinyor, pinapa'i-ko nga atalwas ako?”

³¹Anaruman mga iya, “Anutu'uha si Ginu'o Jesus ngan atalwas kaw ngan da'inan may liwat i kahuruwangan-mo si ruma'.” ³²Sanglit nagpa'ala' i dimu'an magpangistar si ruma'-na ngan agsumatan-na mga iya kas Pablo si allingun-na si Paragdalom. ³³Sinan mismo ka'urason si sangom, agtuttutan-na mga iya si wardin basi' sahugasan-na sito i mga kasamaran-na mga iya. Mangno agpabunyag dayon iya huwang i dimu'an ginsakupan-na. ³⁴Agbawa-na mga iya si wardin pada'iray si ruma'-na ngan agpakakan-na. Bali kalipayan-na tungod kay anutu'o na iya si Diyos ngan da'inan may liwat i dimu'an magpangistar si ruma'-na.

³⁵Ka'asumuhan nalong, agpapada'iray-na si mga huwis i mga tinapuran-na pagsumat si wardin nga pinagawas mga iya. ³⁶Aminugad i wardin si Pablo, “Agmando' i mga huwis nga pinagawas kam si Silas. Sanglit libri na kam. Murayaw pa kam kunta' si kamutangan-bi.”

³⁷Pero aminugad dina si Pablo ari si mga tinapuran, “Agpakastigu-na kami' si mga huwis atubang si ka'aha'an nga gana' uru'imbistigaray bisan kon a'-na kami' si nasyon Roma. Ngan ina'anto i karuyag-na mga iya nga basta na hamok kami' pagawas-na. Ga'i pwidi. Kinahanglan ala'-na kami' ato mga iya ngan baya'-na pan gawas.”

³⁸Agsumbong i mga tinapuran si mga huwis. Mangno, pakakatu'an-na si mga huwis nga a'-na bali' si nasyon Roma kas Pablo, angabat mga iya katalaw. ³⁹Pada'iray mga iya pagpakibagaw nga agsiharalap pati' pagbaya' si mga iya paggawas si prisuhan. Agpakimalu'oy mga iya nga pama'amban to si syudad. ⁴⁰Pakagawas-na kas Pablo pati' Silas, pada'iray dahulo mga iya si ruma'-na si Lydia. Ari mga iya agbararagat si mga kabugtu'an si pagtu'o ngan agparapangaghat-nay to. Mangno pataliwan na mga iya.

I Mahinabo' si kas Pablo ari si Tesalonica

17 ¹Pa'agi kas Pablo pati' Silas si duwa syudad nag'arunan Ampipolis pati' Apolonia, mangno anakka mga iya si syudad Tesalonica. Aniya' sinaguga-na si mga Hebro ari ²sanglit pasallod dahulo si Pablo sigon si kabatasanan-na kon anakka iya si baha'o lugar. Ari pirmi iya si kada Allaw Pandidiskanso sallod si tallo duminggo ngan pina'agi si Kasuratan agparapapatadung-na i mga a'a. ³Agparapasabot ngan agparapamatu'od iya nga kinahanglan dahulo agsakit siray i Tinu'inan Mannanalwas mangno abanhaw. Si katapus-tapusan aminugad iya, “Kon sugad, sigurado nga si Jesus nga nagpasamwak-ko si ka'am, iya i Tinu'inan Mannanalwas.” ⁴Aniya' si mga Hebro magka'araghat ngan pahuwang si kas Pablo pati' Silas. Malabbat liwat magka'araghat si mga Griko nga matinu'uhon si rilihiyun-na si mga Hebro, ngan da'inan liwat i mga kilala danda si syudad.

⁵Pero agpangabugho i ditangnga' mga Hebro, sanglit agpantiripun-na mga iya i mga bugoy si mirkado ngan agtikangan-na mga iya

pagpasamok si syudad. Agdayu-na mga iya i ruma'-na si Jason pag'anda' kas Pablo pati' Silas basi' sabawa-na mga iya pagawas ngan sapakastigu-na si magpanggubok ari. ⁶ Pero ga'i mga iya sa'anda'an-na, sanglit aggyud-na mga iya si Jason pati' pirangan pa si kabugtu'an si pagtu'o pada'iray si mga punu'-na si syudad, ngan agparapanggagasod, "Agpakapada'ito na si syudad-ta kam i mga a'a magparapanamok si bug'os kalibutan ⁷ ngan si Jason i mag'istimar sito mga a'a. Agpantalapas to si bala'ud-na si Emperador si pagpinugad nga aniya' pa kuno' la'in hadi' nag'arunan Jesus." ⁸ Ngan pakabati'-na mga iya sinan, angura-ura dina i kasamuk-na si magpanggubok ari pati' si mga puno' si syudad. ⁹ Nagpiyansahan kas Jason mangno nagpamagawas mga iya.

Agtutu'o i mga A'a ari si Berea

¹⁰ Kasanguman, nagpataliwan si kabugtu'an si pagtu'o kas Pablo pati' Silas pada'iray si syudad Berea. Ngan pakadiskansu-na na mga iya ari, agpamasallod mga iya si sinaguga. ¹¹ La'in i pagka'a-na si mga taga Berea kuntra si mga taga Tesalonica, kay awili mga iya pagtimbang si mga sapamati'an-na. Agpantuninong to gayod si sumat-na si Pablo balang allaw, ngan agpara'anda'-na mga iya si Kasuratan pagpasiguro kon kamatu'uran ba' i nagparapahalling-na. ¹² Matabbol si mga Hebro i magpanutu'o. Matabbol liwat i magpanutu'o si mga Griko lalla ngan i ditangnga' si mga kilala Griko danda.

¹³ Mangno agpakatu'an an i mga Hebro taga Tesalonica nga agparawali-na si Pablo i allingun-na si Diyos ari si Berea. Sanglit agpamada'iray may liwat mga iya pagsamok si kalabbatan basi' agsaramulyo. ¹⁴⁻¹⁵ Tungod sinan, ag'apura i mga kabugtu'an si pagtu'o pagpataliwan dayon si Pablo pero pamabilin kas Silas pati' Timoteo. Aniya' nagpanlihog pagbantay si Pablo pada'iray si bungto nga matapit si kalawot, ngan agpamaya' to si iya pagtalabok pan syudad Atenas. Si pagpamalik-na sito, agpanugunan-nay to para si kas Silas pati' Timoteo nga ga'i ag'awat pagbukod si iya.

Awili i mga taga Atenas Pagpamati' si Pablo

¹⁶ Si pagpara'antahak-na si Pablo ari si Atenas, mabidun'on iya si pakakulaw-na nga bali labbat mga diyus-diyos si syudad. ¹⁷ Agla'om iya nga aniya' magpanutu'o si Jesus si mga Hebro pati' si mga Griko nga matinu'uhon si rilihiyun-na mga iya sanglit agparapasayod iya balang allaw ari si sinaguga, ngan da'inan may liwat si magpakata'op si iya ari si mirkado. ¹⁸ Aniya' sata'upan-na ari duwa grupu-na si mga mata'o paragturo'. I adda nag'arunan Epecureo ngan i adda may Estoico. Agtikang mga iya pagpakipasuhay si Pablo. Si kaliyat-liyatan aniya' maminugad pada'iray si katingpid-na, "Ay ba' to nagparasumat-nay to kay agparapakangta'u-ta'o gayod?" Aniya' may maminugad, "Day

agparapakahalap iya si mga diyus-na si la'in lugar basi' abawa kita." Akapinugad mga iya sinan kay agparawali-na si Pablo i mahalap sumat hi'unong si Jesu-Kristo pati' si pagkabanhaw.

¹⁹Mangno, ag'agda-na mga iya si Pablo pada'iray si Areopago^p ngan agtilaw-nay to mga iya ari, "Pwidi ba' kami' akatu'anan si nagparasumat-moy nan mga baha'o pagturo'?" ²⁰Kay aniya' mga sapakalihan kami' nagparaturu'-mo nga la'in gayod, ngan aruyag kami' nga akatu'anan si karuyag sidngun-na." ²¹Akapinugad mga iya sinan kay i mga taga Atenas pati' i mga dayuhan magpangistar ari gana' la'in trabahu-na kon ma'in hamok i pagburubaragaw ngan pagpamati' si mga baha'o pagturo'.

I Pagpasamwak-na si Pablo ari si Areopago

²²Sanglit, anunggo dayon si Pablo si tangnga'-na si ka'aha'an ari si Areopago ngan aminugad, "Ka'am mga taga Atenas. Klarado gayod si pangulawan-ko nga matinu'uhon kam si pala'in-la'in diyos ²³kay si pagparalibut-libut-ko, sakulawan-ko i mga pangngangampu'an-bi. Aniya' pa ngani' sa'anda'an-ko altar nga aniya' makamarka ari: Yayto papasamwakun-koy to si ka'am, iya i nagparadayaw-bi bisan kon ga'i pa sakilala-bi.

²⁴"I Diyos nga maghimo si kalibutan pati' si dimu'an inanna'-na sito, iya i Paragdalom si langit pati' si pitak. Ga'i iya ag'istar si mga templo tinindug-na si ka'aha'an, ²⁵ngan ga'i liwat iya tigsirbi bisan kon i mga pagkagasi-na si mga a'a nga agkinahanglan gayod iya si mga pagsirbina. Lugod, iya i magbuwan kinabuhi' si dimu'an a'a huwang i dimu'an kinahanglanun-na. ²⁶Tikang si addangan aghimu-na i pala'in-la'in a'a si balang nasyon, basi' sapama'istar-na si bug'os kalibutan. Agpili'-na andang i panahon nga angay si mga iya pati' i panubtuban-na si lugar nga mga iristarana-na. ²⁷Agda'itu-nay to si Diyos basi' agpanganda' si iya, ngan tingali si pagparapangarap-karap-na si iya, kina'anda'an iya ngan akasana'agan mga iya, kay si kamatu'uran ma'in matala i Diyos si kada addangan si kita kam. ²⁸Bisan ngani' addangan si mga igkasi-bi Griko agsurat, 'Tungod si padayon pagpanginanu-na, agpasigi i kinabuhi'-ta, i pangiwa-kiwa-ta ngan aniya' kalugaringun-ta kina'iya.' Ngan addangan liwat si mga parabalak-bi agpinugad, 'Kita kam i mga dadi'-na.'

²⁹"Sanglit, tungod kay mga dadi'-na may kita kam si Diyos, ga'i kunta' kita kam aghuna'-huna' nga akapariho i kina'iya-na si Diyos si mga kinurthian bulawan, mga salapi' o mga bato. Mga burubullo' to diyos nga hinimu-na hamok si planu-na si a'a pati' si kata'u-na pagdibuho. ³⁰Si pa'agiray mga panahon ga'i agpanginanu-na si Diyos i mga da'ito sito nga

---

P 17:19 I *Areopago*, iya i buntay kon singnga aniya' mga pala'in-la'in templu-na si mga diyus-diyos nga nagtiriripunan-na pirmi si mga a'a pagbararagaw.

ga'i pa sakatu'anan-ta, pero agtugon iya ina'anto si dimu'an mga a'a si bisan singnga lugara pagbasol huwang si pagbag'o. ³¹Agda'inan iya sinan kay aniya' na nagtala'an-na allaw si pantay paghusgar si mga a'a ato si kalibutan, ngan agtu'in andang iya kon say i tihusgar. Agpamatu'uran-na nayto si dimu'an mga a'a pina'agi si pagbanhaw-na si iya."

³²Si pakabati'-na mga iya hi'unong si pagkabanhaw, aniya' si mga iya magpanabri', pero aniya' liwat pirangan magpaminugad, "Aruyag kami' pagpamati' utro si mga nagparapahalling-moy nan." ³³Kahaman sinan pa'amban si Pablo ari si Kungsiho, ³⁴pero aniya' gihapon magpamaya'-baya' si iya tungod kay agpanutu'o. Huwang si mga iya si Dionicio nga myimbrosi Kungsiho ari si Areopago, pati' i danda nag'arunan Damaris, ngan aniya' pirangan pa liwat magpanutu'o.

I Pag'istar-na si Pablo ari si Corinto

18 ¹Kahaman si pira duminggu pag'istar-na ari si syudad Atenas, agdiritso si Pablo pan syudad Corinto. ²Aniya' sakilala-na ari Hebro nag'arunan Aquila, nga taga sunsari'i si prubinsya Ponto. Anakka payto hamok man prubinsya Italia huwang i alla-na nag'arunan Priscila tungod kay aniya' mandu'-na si Emperador Claudio si dimu'an mga Hebro pagpagawas ari si Roma. Agtungbalay-nay to mga iya si Pablo. ³Mga kapararihu-nay to parahimo tulda sanglit makisangpot iya ari basi' ag'aradda mga iya pagtrabaho. ⁴Balang Allaw Pandidiskanso agparapasayod si Pablo si mga Hebro pati' si mga Griko ari si sinaguga basi' kunta' sa'aghat-na si pagtu'o.

⁵Ngan panakka-na kas Silas pati' Timoteo tikang si prubinsya Macedonia, gana' la'in nag'arup-na si Pablo kon ma'in hamok i pagwali. Sigi iya sumat si kamatu'uran si mga Hebro nga i nagparapanimulat-na mga iya Tinu'inan Mannanalwas, gana' na la'in kon ma'in si Jesus. ⁶Pero agparapanupak-na ngan agparapanhinunu'u-na hamok si mga Hebro si Pablo. Sanglit agpaminugad-na, "Kon ka'am mismo maghusgar si kalugaringun-bi, ka'am i barasulon! Gana' na baratunun-ko sito si ka'am. Ambanan-ta kam tikang ina'anto basi' sa'arup-ko namay i mga ma'in Hebro si pagpasamwak si mahalap sumat," ngan patalikot dayon iya.

⁷Mangno pa'amban kas Pablo si sinaguga basi' i pagtiriripun-na mga iya alalin pada'iray si manunod ruma' nga tawa'-na kas Tito Justo, nga matinu'uhon si rilihyun-na si mga Hebro. ⁸Huwang sito i punu'-na si sinaguga nag'arunan Crispo kay agtutu'o iya si Ginu'o hasta pa i bug'os pamilya-na. Ngan pagparapamakali-na si mga taga Corinto si Pablo, aniya' malabbat magpanutu'o ngan makabunyagan.

⁹Adda sangom, pina'agi si maka'urusa kurulawan, agsumatan-na si Ginu'o si Pablo, "Dakaw atalaw. Pasigihon hamok nagparapahalling-moy nan, ngan dakaw pahuway, ¹⁰kay atiya' ako pagdamay si ka'aw. Bisan

kon aniya' manlusob si ka'aw, gana' mamuso' pagpapaddi si ka'aw, kay malabbat mga ginsakupan-ko ato sito syudad.” ¹¹ Sanglit, ag'istar si Pablo ari adda ngani' tunga' ta'on pagturo' si mga iya si allingun-na si Diyos.

¹² Sallod sinan panahon, si Galio i gubirnadador ari si Acaya. Sin adda agkurunsabo i mga Hebro pagdakop si Pablo ngan agbawa-na mga iya pan husgado. ¹³ Mangno, agpanumbong mga iya, “Agpara'aghat-na sito lalla i mga a'a pag'ampo' si Diyos si mga pa'agi nga agsupak si bala'od.”

¹⁴ Si pamahalling-na na kunta' si Pablo, agpinugad-na si Galio i mga Hebro, “Aniya' kunta' pulus-na si ako pagpamati' si ka'am kon mahi'unong ba' si adda kinapilyuhan o ma'in ngani' adda mahaya kasal'anan i mga sumbung-bi. ¹⁵ Pero ka'am na hamok manuhay kay parti may nan dina si nagdiriskusyunan-bi hi'unong si mga kalugaringun-bi allingon, aron pati' bala'od. Ga'i ako anhusgar kon da'inan sinan.” ¹⁶ Sanglit, agparabaw-na mga iya ari si husgado. ¹⁷ Aniya' punu'-na si sinaguga nag'arunan Sostenes, ngan iya i makalugtukan si kasina-na si mga a'a. Agparapandasuk-nay to mga iya si hawan-na si husgado, pero ga'i manginano si Galio bisan ay mga nagpanhimu-na.

I Pagbwilta-na kas Pablo pan Antioquia

¹⁸ Maliyat pa dina i pag'istar-na si Pablo ari si Corinto. Mangno agsarit iya si mga kabugtu'an-na si pagtu'o pagtaliwan pan prubinsya Siria huwang kas Priscila pati' Aquila. Aniya' bungto pandudu'ungan nag'arunan Cencrea nga sakop si Corinto kon singnga agpaburog iya sigon si mga tuluhu'an-na si mga Hebro pagpakulaw nga aniya' sa'ad-na si Diyos. Kahuman sinan patalabok na mga iya. ¹⁹ Mangno pahapit dahulo mga iya si syudad Efeso, kon singnga agbilin-na si Pablo kas Priscila pati' Aquila ngan aglugaring dayon iya pada'iray si sinaguga ngan ari agparapahalling si mahalap sumat pagpasayod si mga Hebro. ²⁰ Aghawiran-na iya si mga magpamakali pag'istar maliyat-liyat pa, pero amaribad iya. ²¹ Myintras iya pa'amban aniya' sa'ad-na, “Pabwilta ako kon iya i tuyu'-na si Diyos.” Mangno amanakay gihapon iya paraw.

²² Si pasalta-na ari si syudad Cesarea, pasagka dayon iya pan Jerusalem pagpangumusta si manniniripon pag'ampo', mangno agbaktas iya pagbalik pada'iray si syudad Antioquia. ²³ Kahuman si pira duminggo ari, pataliwan namay si Pablo. Agparalibut-na i mga pala'in-la'in bungto si bug'os Galacia pati' Frigia pagpasarig si mga pagtu'u-na si dimu'an inadalan.

Agparapasamwak si Apolo ari si Efeso

²⁴ Siray uras, aniya' Hebro manakka ari si Efeso nag'arunan Apolo, nga taga sunsari'i si syudad Alejandria. Mata'o gayod iya labihan na kon hi'unong si Kasuratan. ²⁵ Nagturu'an na iya si pa'agi pagsunod si

Paragdalom, ngan masagha' gayod iya si pagpahalling. Agmatuhan-na gayod i nagparaturu'-na mahi'unong si Jesus, bisan kon i sata'uhan-na tubtob hamok si pagsabut-na si pagparabunyag-na si Juan siray. ²⁶Siray mga allaw, pusukado iya pagparapahalling ari si sinaguga. Ngan pakabati'-na kas Priscila pati' Aquila si iya, akatu'anan mga iya nga kulang pa i pagsabut-na. Sanglit ag'agda-na iya pada'iray si mga ruma'-na ngan ari mas nagpaklaro i pag'isplikar si iya si pa'agi pagsunod si Diyos.

²⁷Ngan pakapinsar-na si Apolo pakatba pan Acaya, agparasagda-na iya si mga kabugtu'an pagpadayon si planu-na. Mangno agpanurat to si mga inadalan ari pagpanginano si iya. Si panakka-na ari, mahaya gayod i sabulig-na para si mga a'a magpanutu'o tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Ginu'o. ²⁸Mahaya i kapulsanan-na paglupig si mga Hebro si pagparapamasusuhay-na atubang si mga a'a pina'agi si pagparapamatu'ud-na tikang si Kasuratan nga gana' na la'in Tinu'inan Mannanalwas kon ma'in hamok si Jesus.

I Pagparapasamwak-na si Pablo ari si Efeso

19 ¹Ngan ari pa si Apolo si syudad Corinto, agpili' si Pablo si tinampo si kabubukiran basi' tulos anakka si syudad Efeso. Aniya' sabagatan-na mga inadalan ari ²nga sapamatilawan-na, “Si panutu'u-bi, pa'ayop ba' si ka'am i Espirito Santo?”

Agpanaruman mga iya, “Ga'i pa kami' akatu'anan nga nagpabawa na i Espirito Santo.”

³Sanglit amatilaw pa si Pablo, “Kon sugad, ay may i nag'aku'-bi si pagpabunyag-bi?”

Anaruman may mga iya, “Si pagpabunyag kami' ag'ako' kami' i nagparaturu'-na si Juan.”

⁴Aminugad si Pablo, “Agbunyag si Juan si mga a'a pagpakulaw nga agpanbasol to huwang si pagbag'o. I nagtukuy-na si Juan si pagpinugad-na, ‘Tutu'uhu-bi i titakka pa manunod si ako,’ gana' la'in kon ma'in si Jesus.” ⁵Si pakabati'-na mga iya sinan, agpakabunyagan mga iya pag'ako' si arun-na si Ginu'o Jesus. ⁶Ngan pamadu'un-na si Pablo si mga palat-na ari si mga iya, pa'ayop dayon i Espirito Santo. Agpakapahalling mga iya si la'in linggwahi hasta pa si makigpasumat-na si mga iya si Diyos. ⁷Mga dusi lalla i sari'i siray uras.

⁸Mangno pasallod si Pablo si sinaguga ari ngan agparapangatadungan iya pag'aghat si mga a'a kon pinapa'i mga iya agpakasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos. Pusukado gayod iya si pagparapahalling-na ari sallod si tallo bulan. ⁹Pero aniya' gihapon si mga iya magparapamakangbungul-bungol. Agdiri' mga iya pagtutu'o ngan hayag gayod si kalababatan i pagparapamakara'at-na si baha'o pa'agi pagtapit si Diyos. Sanglit ag'ambanan-na mga iya si Pablo. Agpabaya'-na i mga inadalan ngan agparapanbararagaw

balang allaw ari si panniniripunan nga tawa'-na si Tirano. ¹⁰Padayon nan sallod si duwa ta'on, sanglit akapamati' si allingun-na si Paragdalom i dimu'an mga Hebro pati' Griko magpangistar si prubinsya Asia.

¹¹Aghimo i Diyos mga pambihira makagagahom binuhatan pina'agi si Pablo. ¹²I mga pudung-pudong pati' tapis nga nagpadapat si huhu'-na si Pablo nagbawa pada'iray si mga maburong ngan agka'arala' i mga binati'-na mga iya, ngan da'inan may agpamapinda liwat i mga mara'at espirito.

¹³Ari siray lugar aniya' mga Hebro magparapanlibut-libot pagpapinda si mga mara'at espirito. Agpurbar mga iya paghilwas si arun-na si Paragdalom Jesus atubang si mga nagpamawa-bawa. Yayto i nagparapaminugad-na mga iya: "Agmandaran-ta kaw pina'agi si gahum-na si Jesus nga nagparapasamwak-na si Pablo, papindaha si huhu'-na." ¹⁴Huwang si magparapanhimo sinan i pitungan dadi'-na lalla si Eskeva nga addangan si mga puno' paraghalad Hebro. ¹⁵Pero anaruman dina i mara'at espirito si mga iya, "Akakilala ako kon say si Jesus ngan akasayod ako mahi'unong si Pablo, pero ka'am, say may kam?" ¹⁶Mangno palukso si mga iya i a'a nagbawa-bawa ngan alupig mga iya dimu'an. Agparapapaddihan-na mga iya sito hasta nga agpakasamaran ngan agpanrarabunos pagawas si ruma' nga gana' mga sulut-na.

¹⁷Pakabantog sinan si mga Hebro pati' mga Griko magpangistar ari si Efeso, tinakka mga iya dimu'an katalaw ngan agpantahod gayod i mga a'a si arun-na si Ginu'o Jesus. ¹⁸Si pagtiriripun-na mga iya pag'ampo', aniya' pirmi si mga dati na magpanutu'o nga pan dahulu'an pagkumpisal si mga sala'-na labihan na i mga pagtapud-na si mga mara'at espirito. ¹⁹Aniya' si mga iya siray nga agkagarara' pagparatangnga'^q si mga mara'at espirito. Agparapanipun-na mga iya i mga nilikid sinurat nga panno' si mga urasyon ngan agpamar'ugan-na atubang si ka'aha'an. Mga singkwinta mil drakma' diplata i kantidad-na si dimu'an nagpabar'og. ²⁰Tungod sinan sigi sasara i allingun-na si Paragdalom ngan agtatamba i kakusug-na.

²¹Kahuman sinan dimu'an mga hinabo', agdisidir si Pablo pan Jerusalem nga ag'agi dahulo si mga prubinsya Macedonia pati' Acaya. Agpinugad iya "Pakahuman-ko ari, kinahanglan nga amasyada liwat ako si Roma."

²²Agpadahulu-na pan Macedonia i duwangan si mga tinapuran-na nga kas Timoteo pati' Erasto, pero pabilin pa iya makali' ari si prubinsya Asia.

I Saramok ari si Efeso

²³Siray uras aniya' mahaya saramok hi'unong si pa'agi pagtapit si Diyos. ²⁴Agtikang nan tungod si platiro nag'arunan Demetrio nga

^q 19:19 I nagtukoy *pagparatangnga'* si mga mara'at espirito, iya i paggamit anting-anting, i pagmaldisyon, i pagpabawi' si mga maburong, i pagpadaga', o ma'in ngani' i pala'in-la'in pa'agi pagtigo. Kulawin si 8:9-11 pati' Pgpk 9:21. ^r 19:19 I balur-na si *drakma* akapariho si ampat allaw swildo.

magparahimo si pangngangampu'an tikang si salapi' para si diyos Artemis nga kilala liwat si aron Diana. Tungod si pagpunu'-na, mahaya i inanda'an-na si mga igkasi-na platiro ²⁵sanglit awili mga iya pagtiripon pagpamati' si iya, hasta pa i mga trabahador nga kuniktado si mga iya. Agpaminugad-nay to, “Mga kahuruwangan-ko, katu'anan kam nga mahaya i inanda'an-ta kam tikang sito pagpanginabuhi'. ²⁶Agpakakulaw kam ngan agpakapamati' si pagpara'aghat-na si nag'arunan to Pablo nga sapa'amban-na si pagtutu'o i mga igkasi-ta kam. Malabbat a'a ato si Efeso i magkaralilingo ngan haros si bug'os prubinsya Asia. Agparapinugad iya nga ma'in mga ungod diyos i mga diyus-diyos nga hinimo hamok. ²⁷Aniya' kabaraka-ta nga arungay i mahalap arun-na si pagpanginabuhi'-ta, hasta pa nga kinalimutan i nag'istaran-na si bantugan diyus-ta kam Artemis. Anmas pa sinan, bangin mismo iya i maka'agawan si pagkadiyusnun-na pati' pagkaharandun-na, iya nga nagdayaw si mga a'a ato si bug'os Asia hasta pa si bug'os kalibutan.”

²⁸Ngan pakabati'-na mga iya sinan, bali i mga kasina-na ngan agparapanurakaw, “Bantugan si Artemis si dimu'an diyus-na si mga taga Efeso!” ²⁹Mangno agsaramok dayon i bug'os syudad. Aniya' duwangan ari taga Macedonia nga kahuruwangan-na si Pablo si pagparabiyahina nagpangarunan Gayo pati' Aristarco. Ag'addu'-nay to mga iya ngan agdagnas-na pada'iray si mahaya panniripunan-na si syudad. ³⁰Pakabati'-na si Pablo mahi'unong sinan, aruyag kunta' iya pakulaw si magpanggubok pero ga'i anugot i mga inadalan. ³¹Bisan ngani' i mga kumpaniya-na si Pablo nga aniya' katungdanan-na si prubinsya, agpatuli surat pagpakibagaw nga ga'i iya agtapod pag'atubang si mga a'a ari.

³²Agsaramulyo i magtiriripon a'a ngan pala'in-la'in i mga saturakaw-na. Ka'urugan si mga iya nga ga'i ngani' agpakatu'anan kon ay i nagpamada'iray-na. ³³Sanglit ngan pagpadusung-na si mga Hebro si Alejandro pan dahulu'an, diritsoy to agparapanurakaw pagpasabot si iya si papahallingun-na sanglit agsinyasan-na i ka'aha'an pagpamingaw basi' akarason iya. ³⁴Pero ngan pakakilala nga Hebro iya, agpandurungan to dimu'an agturakaw sallod si duwa uras, “Bantugan si Artemis si dimu'an diyus-na si mga taga Efeso.”

³⁵Mangno agpamingaw-na si tinapuran si syudad i kalabbatan ngan aminugad, “Mga taga Efeso, akatu'anan i bug'os kalibutan nga i syudad-ta kam i magbantay si nag'istaran-na si bantugan Artemis pati' si bulto mataktak man langit. ³⁶Kon sugad, tungod kay ga'i may to akalirungan, ga'i kam ministir agparapanribok ngan agparapamasang-basang. ³⁷Agbawa-bi to ato mga a'a bisan kon gana' nagpanangkaw-na tikang si nag'istaran-na si diyus-ta kam ngan ga'i liwat agparapamakara'at si arun-na. ³⁸Sanglit kon aniya' riklamu-na kas Demetrio pati' si mga igkasi-na platiro kuntra si bisan say, abrido pirmi i husgado ngan aniya' gubirnadador

manhuhusgar nga pwidi mga iya agpakapa'akusar. ³⁹Kon aniya' pa la'in nga aruyag kam agpakasayuran, kinahanglan tinuhay to pina'agi si panniripunan nga tugot si bala'od. ⁴⁰Pero bisan, aniya' gihapon kadilikaduhan-ta kam nga kita kam dina i pina'akusar si paghimo samok tungod si mahinabo' ina'anto. Kon da'inan sinan gana' si kita kam makadipinsa mahi'unong sito karibukan tungod kay gana' rason para sito.” ⁴¹Kahuman-na pagpahalling, agpalitira-na i mga a'a.

I Pagpada'iray-na kas Pablo si Macedonia pati' Gresya

20 ¹Ngan pahuway na i saramok, agpatiripun-na si Pablo i mga inadalan. Kahuman si pagpara'aghat-na si mga iya, anarit to ngan pataliwan pan prubinsya Macedonia. ²Agparadagka-na i mga a'a ari si mga lugar nag'agihan-na hasta nga si katapus-tapusan anakka iya si Gresya, ³ngan ag'istar iya ari tallo bulan. Si panakay-na na kunta' paraw pan prubinsya Siria, akatu'anan iya nga agkurunsabo i mga punu'-na si mga Hebro pagmatay si iya. Sanglit akahuna'-huna' iya pag'agi dahulo gihapon si lalan pan Macedonia. ⁴Agbaya'-na iya si dadi'-na si Piros nag'arunan Sopater nga taga sunsari'i si syudad Berea, kas Aristarco pati' Segundo nga mga taga sunsari'i si syudad Tesalonica, si Gayo nga taga sunsari'i si bungto Derbe, si Timoteo, hasta liwat kas Tiquico pati' Trofimo nga mga taga sunsari'i si prubinsya Asia. ⁵Agpandahuloy to mga a'a ngan agparapangantahak si kami' ari si syudad Troas. ⁶Pero pabilin kami' ari si syudad Filipos para si Pyista si Tinapay nga Gana' Pammatubu'-na. Kaliwasan na dina kami' pamatalabok ngan si kalima allaw agkatarakka kami' si ditangnga' ari si Troas. Adda hamok duminggo i pag'istar kami' ari.

A'allom Gihapon si Eutico ari si Troas

⁷Kasabaduhan sangom, nga si mga Hebro iya i panikangan-na si primiro allaw si duminggo, agtiripon kami' basi' agtarangka' si pagturutabbi' si pan. Agwali dahulo si Pablo si mga a'a myintras agkakan ngan agpasigi-na hasta nga kamagkatutnga'an tungod kay titaliwan iya ka'asumuhan. ⁸Si nagtiripunan kami' dyata' kwarto aniya' malabbat mga suga'. ⁹Aniya' bag'ong tubo' burubata' nag'arunan Eutico magtingkulo' ari si bintana' ngan agparayuyungka' si pagparapahalling-na si Pablo. Ngan makusog na i pamaturi-na, alaho' iya tikang si katallo andana. Nag'addo' to si kahuruwangan pero minatay na. ¹⁰Si paduwa'-na si Pablo, akkumanan-na dayon i burubata' ngan kupkupan-na. Mangno aminugad iya, “Dakam abaraka. Allom na iya!” ¹¹Amanahik gihapon iya ngan agtarangka' kami' pagkakan si mga tinurutabbi' pan. Mananalong na katapus-na agparapahalling si Pablo, mangno pa'amban iya. ¹²Agbaya'-na si mga a'a i ma'allom burubata' agbalik ngan agpanhaway i mga darakan-na.

I Pamilin-bilin-na si Pablo si mga Mahanak si Pagtu'o

1Tim 3:1-13; 5:17-25; Tito 1:5-9; 1Ped 5:1-4

¹³Agsarabot kami' kas Pablo nga agbaktas hamok iya pan bungto Ason, pero kami' amanakay si paraw, sanglit agdiritso hamok kami' pan paraw. ¹⁴Ngan panupu'-na si kami' ari si Ason, agpasakay kami' iya ngan agdiritso pakatba pan syudad Mitilene. ¹⁵Ka'asumuhan patalabok kami' tikang ari ngan agpundo si isla Quio. Si manunod namay allaw pakatba kami' pan isla Samos ngan kakuhapan si katallo allaw anakka ari si bungto Mileto. ¹⁶Tungod si pagdadagmit-na si Pablo nga kon ahimo, anakka iya si Jerusalem si Pentecostes, akahuna'-huna' iya nga ga'i na hamok pahapit si syudad Efeso basi' ga'i akarag i uras-na ari si prubinsya Asia.

¹⁷Ari si Mileto, aniya' naglihug-na pan Efeso pag'ala' si mga mahanak si pagtu'o nga mangngataman si manniniripon pag'ampo' ari. ¹⁸Ngan panakka-na sito mga iya agtikang dayon iya pagpahalling, "Sayod kam si ako si bug'os paghururuwang-ta kam tikang pa si primiro allaw si panakka-ko si Asia. ¹⁹Agsirbi ako si Paragdalom bawa si mahaya pagpa'ubos pati' si mga luha', bisan kon bali kuri i mga nag'agihan-ko pagpurbar tungod si mga kurunsabu-na si pirangan mga Hebro. ²⁰Sayod kam nga ga'i ako agruha-duha pagwali si bisan ay makabulig si ka'am. Lugod agparapanuru'an-ta kam atubang si ka'aha'an hasta pa si pala'in-la'in ruma'. ²¹Agpanumatan-ko na i mga Hebro pati' i mga Griko nga kinahanglan mga iya agbasol atubang si Diyos huwang i pagbag'o, ngan agtutu'o si Paragdalum-ta Jesus.

²²"Ina'anto tungod kay agsunod ako si pagdalum-na si Espirito Santo, pada'iray ako si Jerusalem bisan ga'i ako akatu'anan kon pa'i-na ako si mga a'a ari. ²³I sakatu'anan-ko hamok nga si balang syudad agpada'anan-na ako si Espirito Santo nga prisuhan pati' mga kakurihan i tarakkahun-ko. ²⁴Pero ma'in pag'ayun-ko i kinabuhi'-ko, basta hamok satapus-ko i pagpaniguru-ko nga day rurumba ngan satuman-ko i katungdanan nagpumwan-na si ako si Ginu'o Jesus. I katungdanan nagpumwan si ako, iya i pagsumat nga kamatu'uran i mahalap sumat nga agpalangga'-na si Diyos i mga a'a.

²⁵"Akatu'anan ako nga ga'i na ako sakulawan-bi. Si pagpara'agi-ko si mga lugar-bi, ka'am gayod i magpakabati' si nagparapasamwak-ko kon pinapa'i i a'a akasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos ngan ka'am mismo i ga'i na makakulaw gihapon si ako. ²⁶Sanglit, agsumatan-ta kam ina'anto allaw nga kon aniya' a'a nga ga'i maruyag mamati' ngan agbag'o, gana' na baratunun-ko ²⁷kay gana' may nagparatinagu'-ko. Agpasamwak-ko si ka'am i kabug'usan-na si katuyuan-na si Diyos.

²⁸"Bantayi-bi i mga kalugaringun-bi pati' i mga kina'iya-na si dimu'an nagpangataman-bi. Agpatubyan-nay to si Espirito Santo si ka'am nga

mangngataman si magpanutu'o. Atamanu-bi i manniniripon pag'ampo' pariho si pag'ataman-na si mga manliliwat si mga karniru-na, kay si paglukat-na si Diyos pina'agi si kamatayun-na, day agballi-nay to si laha'-na. ²⁹Akatu'anan ako nga si pataliwan-ko, aniya' mga tihuwang si ka'am nga akapa'amban si pagtu'u-na si mga nagpangataman-bi pariho si pagpirwisyu-na si mga ma'isog hayop makatig'ob si mga karniro. ³⁰Bisan mismo anan si ka'am, aniya' pamaluwa' nga bali amabaliskad si kamatu'uran basi' aniya' sapisindak-na si mga inadalan pagbungyod si mga iya. ³¹Sanglit, agbantaya kam! Intumu-bi nga ga'i ako pa'undang agwaydong si balang addangan si ka'am sallod si tallo ta'on bisan kon allow sangom bawa i mga luha'.

³²“Patubyan-ta na kam ina'anto si Diyos pati' si allingun-na nga akapasayod si ka'am si pagpalangga'-na. Gana' la'in makapakusog si ka'am kon ma'in i allingun-na ngan gana' la'in pwira si Diyos makabuwang iriridaron ari si langit huwang si dimu'an mga a'a nga nagtagama paghuwang si iya. ³³Ga'i ako asindak si panaptun-na o si kwarta-na si bisan say, maski bulawan o salapi'. ³⁴Ka'am mismo i magpakasayod nga agtrabaho ako pag'anda' si kinahanglanun-ko hasta i para si mga kahuruwangan-ko. ³⁵Si dimu'an buhat-ko agpakulaw-ko kam nga kinahanglan kita kam agbulig si mga maluya pina'agi si pagpaniguro pagtrabaho, kay agpaka'intom kita kam si allingun-na si Ginu'o Jesus: 'Anmas i kalipayan si pagbuwan kuntra si pagkarawat.'”

³⁶Pakapahalling-na sinan si Pablo, anluhod iya huwang si dimu'an mga mahanak si pagtu'o ngan mangadyi'. ³⁷Agpamanangis i dimu'an, ngan sa'uru'addangan agkupkupan-na bawa i pag'urok. ³⁸I makapabido' gayod si mga iya, iya i sumat-na si Pablo nga ga'i nayto mga sakulawan-na gihapon. Mangno agbaya'-na mga iya pan paraw.

I Pagpada'iray-na kas Pablo si Jerusalem

21 ¹Pakahuman kami' si maliyat pagkurupkupay, pataliwan kami' ngan patalabok diritso pan isla Cos. Ka'asumuhan, pada'iray kami' si isla Rodas ngan tikang ari agdiritso i biyahi kami' pan syudad Patara. ²Aka'ukasyon kami' paraw ari nga titatba pan prubinsya Fenicia, sanglit amanakay kami' ngan pataliwan. ³Pakapantaw kami' si isla Cipre, pa'agi kami' si banda timugan sito, ngan agdiritso kami' pakatba pan prubinsya Siria. Padu'ong kami' ari si syudad Tiro, kay tidiskarga i nagsakayan kami'. ⁴Aniya' sabagatan kami' mga inadalan ari, ngan ag'istar kami' adda duminggo si mga iya. Pina'agi si paggiya-na si Espirito agparasagdunan-na mga iya si Pablo nga ga'i agpadayon pan Jerusalem. ⁵Pero kahuman si pagdiskarga ari, agdisidir kami' pagpadayon gihapon si biyahi. Sanglit agpamaya' si kami' pagawas si syudad i dimu'an inadalan huwang i mga alla-na pati' i mga dadi'-na. Mangno agpanluhod kami'

ari si baybayon pagpangadyi'. ⁶Kahuman si pagsisararit-saritay kami', amanakay kami' si paraw ngan agpamalik may mga iya.

⁷Tikang si Tiro, agpadayon kami' pagpalayag ngan padu'ong ari si syudad Tolemaida. Sapangumustahan kami' ari i mga kabugtu'an si pagtu'o, ngan akahuwang kami' si mga iya adda allaw. ⁸Aglarga kami' ka'asumuhan ngan anakka ari si syudad Cesarea. Aka'istar kami' si ruma'-na kas Felipe nga parapasamwak si ga'i pa magpanutu'o. Addangan to iya si makanaynayan I Pitungan. ⁹Aniya' patangan dangkanda-na nga agparapamahalling si makigpasumat-na si Diyos.

¹⁰Kahuman si pira allaw ari, padalugdog man prubinsya Judea si paragsumat Agabos.^s ¹¹Si panungbalay-na si kami', ag'ala'-na sito i paha-na si Pablo, ngan agpagapus-na mismo si tamburu'-na pati' si kitid-na. Amahalling to iya, "Yayto i allingun-na si Espirito Santo: 'Garapusun-na si mga Hebro ari si Jerusalem i tagtawa' sito paha pariho sito kamutangan. Papa'intrigahun-nay to pada'iray si mga ma'in Hebro pagpakastigo.'"

¹²Si pakabati' kami' sinan, aniya' magpakapanangis ngan agparapangaguy-agoy kami' si Pablo nga ga'i iya pan Jerusalem ngan da'ito liwat sito i sagdun-na si mga sunsari'i. ¹³Mangno anaruman dina si Pablo, "Ay kay agparapandinamag kam ngan agpaluya-bi i kasing-kasing-ko? Andam ako ma'in hamok si pagpagapos, pero hasta si pagpakamatay ari si Jerusalem tungod si pag'aku'-ko si arun-na si Ginu'o Jesus." ¹⁴Ngan ga'i namay gayod iya akapinahan, pamahuway kami' ngan agpaminugad, "Tuman-na si Paragdalom i katuyuan-na."

¹⁵Kahuman sinan, agtima kami' si mga barawahon ngan agpamasagka kami' pan Jerusalem. ¹⁶Aniya' mga inadalan nga mga taga sunsari'i si Cesarea magpamaya' si kami' ngan magtuttot si ruma'-na si Mason kay ari kami' ti'istar. Taga Cipre iya nga adda si mga dahulo inadalan.

I Pagbaragat-na kas Pablo pati' Santiago ari si Jerusalem

¹⁷Si panakka kami' si Jerusalem, agpanginanu-na gayod kami' pahalap si mga kabugtu'an si pagtu'o. ¹⁸Ka'asumuhan, palangngan si Pablo pagbagat si Santiago, ngan agpabaya'-na kami' nga dati kahuruwangan-na. Agpanambong i dimu'an mga mahanak si pagtu'o ari. ¹⁹Mangumusta si Pablo si mga iya ngan agsa'adda-adda-na pag'isturya i dimu'an nagbuhat-na si Diyos si mga ma'in Hebro nga agpanutu'o na pina'agi si trabahu-na ari si mga lugar-na.

²⁰Si pakabati'-na sinan kas Santiago, agparapandayaw-na i Diyos. Mangno, agpinugad-na mga iya si Pablo, "Bugto' kami' kaw si pagtu'o ngan akatu'anaw kaw kon pira i kalabbat-na si igkasi-ta Hebro nga

^s 21:10 Parti si *Agabos*, kulawin si 11:28.

anutu'o na ngan bali ka'istrikto mga iya dimu'an si pagsunod si Bala'ud-na si Moises. ²¹ Agpakasumatan mga iya nga agturu'an-mo pagtalikot si nagturu'-na si Moises i dimu'an mga Hebro nga agpangistar si mga lugar-na si mga ma'in Hebro. Agparapanuru'an-mo kuno' mga iya si ga'i pagpaturi' si mga dadi'-na pati' si ga'i pagsunod si kabatasan-na kam mga Hebro. ²² Ay sito i angay buruhatun-ta? Sigurado gayod nga pinakatu'an mga iya nga atiya' kaw. ²³ Sanglit, sunuron waydong kami' to: Aniya' patangan kahuruwangan kami' lalla nga agpana'ad si Diyos. ²⁴ Pamabaya'on to mga a'a, ngan huwangin mga iya si mga buruhatun-na basi' anlimpyo kam si pangulawan-na si Diyos. Bayarin i mga gastu-na kay basi' agpakakarisan mga iya. Kon sabuhat-bi nan, agsalli' i isip-na si dimu'an mga a'a ngan agpakatu'anan nga ma'in kamatu'uran mga isturyay to hi'unong si ka'aw, pero agpakatu'anan dina nga agsunod kaw si bala'od. ²⁵ Pero parti namay si mga magpanutu'o nga ma'in Hebro, agpanuratan kami' na mga iya si nagkabaragawan kami'. Nagdiri' si mga iya i mga pagkakan nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos hasta pa i aniya' laha'-na o ma'in ngani' i tikang si mga hayop nga ga'i nagpalaha'. Nagdiri' liwat si mga iya i pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-na.”

²⁶ Ka'asumuhan, agpamabaya'-na si Pablo i mga lalla ngan agbuhat-na i kinahanglanon basi' anlimpyo iya si pangulawan-na si Diyos ngan da'inan liwat sinan i nagbuhat-na si mga kahuruwangan-na. Mangno pada'iray iya si templo pagpakatu'an kon ay pitsaha atapos i tala'an kay binuno' sinan allaw i mga papahalarun-na si kada addangan.

I Pagdakop si Pablo

²⁷ Ngan tikatapos na i pito' allaw pag'antahak, aniya' mga Hebro tikang si prubinsya Asia magpakakulaw si Pablo ari si templo. Agpugulan-na mga iya si Pablo ngan agpasaramuk-na i magpantarambak ari ²⁸ si pagparapanurakaw-na, “Mga a'a-na si Israel, amuliga kam si kami'! Iyay to i lalla magparaturu' si dimu'an mga a'a bisan singnga kuntra si mga a'a-ta, si bala'ud-ta, pati' si pag'ampu'-ta ato sito lugar. Pwira pa sinan, agbawa pa liwat iya mga Griko pada'ito si hawan-na si templo ngan tungod sito akarigsukan i sagrado lugar.” ²⁹ Akapinugad mga iya sinan kay ari si syudad, sakulawan-na mga iya nga aghuwang si Pablo si addangan Griko nga taga sunsari'i si syudad Efeso nag'arunan Trofimo ngan gasi-na mga iya nga agpabaya'-nay to si Pablo pada'iray si hawan-na si templo.

³⁰ Agsaramulyo i mga a'a si bug'os syudad, ngan agpanlalahi paggubok pan tangnga'. Pakadakup-na mga iya si Pablo, agpangguyud-nay to pagawas si templo, ngan nagsirrahan dayon i pwirtahan-na si kuta'. ³¹ Si pagparamamatay-na mga iya si Pablo, akabantugan i punu'-na si mga

taga Roma sundalo, nga bali kasamukan i bug'os Jerusalem. ³²Agban'ò dayon i puno' pirangan mga sinturyon^t huwang si mga sundalu-na ngan agpanlalahi padalugdog si magpanggubok. Si pakakulaw-na si magpansamok si puno' huwang si mga sundalu-na, agpamahuway to pagpandasok si Pablo.

³³Padugok i puno' pagdakop si iya ngan agmando' nga luyu-luyo i pagkadina si iya tangnga' si duwangan sundalo. Mangno amatilaw to si mga a'a kon say si Pablo ngan kon ay i binuhatan-na. ³⁴Pala'in-la'in i sagasud-na si mga a'a, ngan tungod kay ga'i may sa'anda'an-na si puno' i kamatu'uran hi'unong si karibukan, agmando' iya pagbawa si Pablo pada'iray si kuta'-na si mga sundalo. ³⁵Panakka-na si Pablo si talak, ag'u'ura-ura i kasamuk-na si mga a'a, sanglit kinahanglan nagpalangkit iya si mga sundalo. ³⁶Agpamungyod i kalabbatan ngan sigi panurakaw, “Matayu-bi iya!”

Agpahalling si Pablo si Magtiriripon

Buhat 9:1-22; 26:9-18

³⁷Ngan barawahun-na na kunta' si mga sundalo si Pablo pagpasallod si kuta', amatilaw iya si puno', “Pwidi ba' ako kapaki'isturya si ka'aw?”

Anaruman i puno', “Akapahalling may bali' kaw Grikuhanon. ³⁸Kon sugad ma'in ka'aw i taga Ehipto. Gasi-ko nga ka'aw i magpatikang si saramok ngan kahuman sinan aggiyahan-mo pan disyrto i kwatro mil ribildi si piray ray ta'on.”

³⁹Anaruman si Pablo, “Adda dina ako Hebro, nga taga Tarsos, Cilicia. Addangan ako a'a-na si nasyon Roma tikang si mahaya gayod syudad. Alayon, tugutin ako pagpahalling si mga a'a.”

⁴⁰Panugut-na si puno', anunggo si Pablo si laktasan ngan aninyas si magpanggubok pagpamingaw. Ngan mamingaw na i dimu'an, amahalling to si mga iya Hebruhanon,

22 ¹“Mga mahanak pati' mga ka'idad-ko, amati'a kam dahulo si rasun-koy to.”

²Si pakabati'-na mga iya nga Hebruhanon i pagpahalling-na si Pablo, gana' si mga iya rinibuk-ribukay.

Mangno aminugad iya, ³“Pararihu-bi ako Hebro, a'allom ari si Tarsos, Cilicia pero anhaya ako ato sito syudad. Inadalan-na ako si Gamaliel ngan hul'os gayod i pag'adal-ko si Bala'ud-na si mga ginikanan-ta kam ngan i kadisididu-ko pagsirbi si Diyos akapantay si tawa'-bi ina'anto.

⁴Agpasakitan-ko i magpanunod sito baha'o pa'agi nagturu'-na si Jesus pagtapit si Diyos hasta nga aniya' magkamaratay si mga iya. Agpandakup-ko bisan danda o lalla ngan agpamasukmud-ko pasallod

^t 21:32 Parti si *sinturyon*, kulawin si hawud-na si pahina 336.

si prisuhan. ⁵Akatistigos sinan i gilalabawi paraghalad da'inan may i bug'os Kungsiho. Pwira pa sinan, akakarawat liwat ako mga surat tikang si mga iya papabawahon si mga igkasi-na puno' ari si syudad Damasco. Pada'iray ako pagbawa sinan mga a'a bilang priso pan Jerusalem basi' agkakarastigo.

⁶“Tika'amudto na pagra'un-da'un-ko ari si Damasco, ngan aniya' masuri'aw danta' man langit nga hintak agsiga palibot si ako. ⁷Alaho' ako si nagkabayuhan-ko ngan aniya' sapamati'an-ko busis nga makibagaw si ako, ‘Saulo! Saulo! Ay kay agpa'antus-mo ako?’

⁸“Amatilaw ako, ‘Say kaw, Sinyor?’

“Anaruman iya, ‘Ako si Jesus taga Nasaret nga mag'antos tungod si nagparabuhar-mo si mga magpanutu'o si ako.’ ⁹Sakulawan-na si mga kahuruwangan-ko i danta', pero ga'i mga iya sasabutan-na i busis-na si magpakibagaw si ako.

¹⁰“Amatilaw ako gihapon, ‘Sinyor, ay may i binuhar-ko?’

“Anaruman i Paragdalom, ‘Banguna ngan pasallura si kuta-na si Damasco. Surumatan kaw ari si dimu'an papatu'inon si ka'aw.’ ¹¹Tungod si ura-ura kasuri'aw-na si danta', ga'i na ako kakulaw sanglit nagtuttutan na hamok ako si mga kahuruwangan-ko pasallod si Damasco.

¹²“Aniya' addangan lalla nag'arunan Ananias makibagat si ako. Matinumanon gayod iya si bala'od ngan rispitado si dimu'an mga Hebro magpangistar ari. ¹³Patapit iya si ako ngan aminugad, ‘Bugtu'-ko Saulo, agpakulaw-na kaw gihapon si Diyos!’ Mismo siray uras sakulawan-koy to dayon lalla.

¹⁴“Mangno aminugad iya, ‘Agpili'-na na kaw si Diyus-na si mga ginikanan-ta kam basi' sasabutan-mo i katuyuan-na. Agpili'-na liwat kaw basi' sakulawan-mo i Matadong A'a ngan basi' sapamati'an-mo mismo si iya i mga allingun-na. ¹⁵Tiristigusan-mo iya si dimu'an mga a'a mahi'unong si mga sakulawan-mo pati' sapamati'an-mo. ¹⁶Tara! Ay pa i nagpara'antahak-mo? Anungguha na! Agpabunyaga na ari pagpakatu'an nga ag'aku'-mo na i arun-na si Paragdalom basi' akahugasan i mga sala'-mo.’

¹⁷“Ngan akabwila na ako ato si Jerusalem pasallod ako si templo. Si pagparapangadyi'-ko, day mag'upi ako ¹⁸ngan sakulawan-ko i Paragdalom nga agpinugad, ‘Dagmita! Pa'ambana dayon ina'anto si Jerusalem, kay ma'in titutu'o i mga a'a si papasumatun-mo hi'unong si ako.’

¹⁹“Agrasunan-ko dina iya, ‘Paragdalom, tingali pamati'an-na ako mga iya kay sayod mga iya nga agpada'iray-ko siray i pala'in-la'in sinaguga pagpriso ngan pagkastigo si magpanutu'o si ka'aw. ²⁰Si pagmatay si magtistigos si ka'aw nag'arunan Esteban, agparatutunggo ako ari ngan kinakulawan i pag'alagad-ko si magpanmatay si iya pina'agi si pagbantay-ko si mga pammakurumbut-na.’

21 “Pero agmandaran-na ako dina si Paragdalom, ‘Langngana na. Papabawahun-ta kaw si mga matala lugar pagpasamwak si mga ma'in Hebro.’ ”

22 Agtuninong dahulo si Pablo i magpanggubok tubtob si pakasumat-na nga si mga ma'in Hebro kuno' iya papabawahun-na si Diyos. Si pakabati'-na mga iya sinan, agpanhahaya i mga busis-na ngan agparapanurakaw, “Ma'in iya angay nga a'allom si kalibutan! Kinahanglan nagmatay nan.”

Agpasabot si Pablo nga A'a-na iya si Nasyon Roma

23 Si pagparapanurakaw-na mga iya, ala'-na mga iya hintak i mga pammakurumbut-na ngan sigi pamasabrag si gapu-gapu.^u 24 Agmando' i punu'-na si mga sundalo pagpasallod si Pablo si kuta'-na mga iya. Agtugon iya pag'imbistigar si Pablo bawa i paglatigo basi' tulos to agsumat kon ay kay nagparaturakawan iya. 25 Si pagpadappa-na mga iya si Pablo basi' aka'ingkatan ngan alatigo, amatilaw iya si sinturyon' magtutunggo ari, “Tugot ba' si bala'od nga sapalatigu-bi i addangan nga a'a-na si nasyon Roma kon ga'i pa akapamatu'uran nga sala'an?”

26 Si pakabati'-na sinan si sinturyon, agpada'iray-na i puno' ngan agsumatan-na, “Dilikado kita! A'a-na may to bali' si nasyon Roma! Pa'i-tay to?”

27 Padugok i puno' si Pablo ngan amatilaw, “Sumatin daw ako, ungod ba' gayod nga a'a-na kaw si nasyon Roma?”

Anaruman si Pablo, “Oho!”

28 Mangno aminugad i puno', “Bali kamahalan i pagbayad-ko si gubyirno basi' ahimo ako a'a-na sito nasyon.”

Anaruman gihapon si Pablo, “Pero tikang pa si paka'allum-ko, a'a-na na gayod ako si nasyon Roma tungod si ginikanan-ko.”

29 Agpamatala dayon i mga ti'imbistigar kunta' si iya. Mismo i puno' tinakka katalaw si pakakatu'an-na nga si Pablo nga nagpakadinahan-na, a'a-na bali' si nasyon Roma.

Ag'atubang si Pablo si Kungsiho

30 Ka'asumuhan, agpagawas-na si puno' si Pablo ngan aglihog pagpatiripon si mga puno' paraghalad huwang si bug'os Kungsiho tungod kay tipanginsayod iya si ungod rason kon ay kay agsumbong i mga punu'-na si mga Hebro kuntra si Pablo. Mangno agpabaya'-na iya si puno' ngan agpa'atubang-na si Kungsiho.

23 1 Agbuslung-na pahalap si Pablo i bug'os Kungsiho ngan aminugad, “Mga kabugtu'an, murayaw i pamurubu'ut-ko

^u 22:23 Pina'agi si *pagpasabrag si gapu-gapu*, kinakulawan i pag'ibabalitik-na kunta' mga iya si Pablo. ^v 22:25 Parti si *sinturyon*, kulawin si hawud-na si pahina 336. Hasta liwat si birsikulo 26.

pagtuman si katungdanan-ko si Diyos, tikang siray hasta pa ina'anto.”
²Pakapinugad-na sinan, i gilalabawi paraghalad Ananias agmando' dayon si mga magpanunggo matapit si Pablo pagtikmo' si iya. ³Anaruman may si Pablo, “Ka'aw dina i tirikmu'un-na si Diyos. Listo kaw anambon si karat'an-mo! Agtingkulo' kaw anan paghusgar si ako sigon si bala'od, pero ka'aw mismo magsupak sito tungod si mandu'-mo pagtikmo' si ako!”

⁴Agpaminugad i magpanunggo matapit si Pablo, “Gana' daw gayod panabi'-tabi'-mo si gilalabawi paraghalad-na si Diyos.”

⁵Anaruman si Pablo, “Mga kabugtu'an, ga'i ako anggasi nga iya i gilalabawi paraghalad. Kunta' la'in i mga allingun-ko kay aniya' maka'anna' si Kasuratan: ‘Dakam agpakara'atu-bi i punu'-na si nasyun-bi.’”^w

⁶Sakatu'an-an-na si Pablo nga i ditangnga' si mga iya Sadusiyo ngan i ditangnga' may mga Parisiyo, sanglit anurakaw iya ari si Kungsiho, “Mga kabugtu'an, adda ako Parisiyo, ngan Parisiyo i ginikanan-ko. Atiya' ako atubang si husgado tungod si pagla'um-ko nga aniya' pagkabanhaw.”

⁷Si pakapinugad-na sinan, agsaramok dayon i mga Parisiyo pati' Sadusiyo ngan abungkag i pag'aradda-na mga iya. ⁸I mga Sadusiyo, iya i magparapaminugad nga gana' mabanhaw ngan gana' liwat mga anghel pati' mga espirito. Pero i mga Parisiyo ag'aku'-nay nan dimu'an.

⁹Mangno bali kariribukan i Kungsiho. Aniya' pamatunggo paragturo' bala'od nga mga Parisiyo ngan maniguro gayod mga iya pagpakipasuhay. Lingun-na mga iya, “Gana' sa'anda'an kami' sala' sito a'a. Tingali aniya' espirito o ma'in ngani' anghel magpakibagaw si iya.” ¹⁰Aghahaya i saramok hasta nga atalaw na i puno' nga piniha'-piha' si Pablo. Sanglit aglihug-na i mga sundalu-na paduwa'i pagsagdon basi' sapolitira-na mga iya si Pablo ngan sabawa-na pada'iray si mga kuta'-na.

¹¹Ka'asumuhan sangom, anhintak pakulaw i Ginu'o si Pablo ngan aminugad, “Dakaw atalaw! Kinahanglan tistigusan-mo ako ari si Roma pariho si pagtistigus-mo si ako ato si Jerusalem.”

I Plano Pagmatay si Pablo

¹²Kanalungan aniya' mga punu'-na si mga Hebro magkurunsabo ngan ag'aradda pagsa'ad nga ga'i mga iya amangan pati' anginom hasta nga ga'i samatay-na mga iya si Pablo. ¹³Subra kwarinta a'a i huwang sito plano. ¹⁴Agpamada'iray-na i mga puno' paraghalad pati' i mga mata'o kamabu'utan, ngan agpaminugad-na, “Aniya' sa'ad kami' atubang si Diyos nga ga'i agkakan bisan ay hasta nga ga'i samatay kami' si Pablo. ¹⁵Sanglit pa'alagaru-bi i ditangnga' mga myimbros si Kungsiho ngan amalakuha kam si puno' nga binawa gihapon si Pablo atubang si ka'am. Pasangili-bi

^w 23:5 Exo 22:28

hamok nga aruyag kam manginsayod pa si kasu-na ngan andam kami' pagmatay si iya myintras anakka ato.”

¹⁶ Pero aka'aning'ing i umangkun-na si Pablo si la'in a'a parti sito kurunsabo, sanglit pada'iray dayon iya si kuta' pagsumat si Pablo.

¹⁷ Mangno agban'o si Pablo addangan si mga sinturyon^x ngan agpinugad-na, “Baya'on to dadi' pada'iray si punu'-bi, kay aniya' surumatun-na.” ¹⁸ Sanglit agbaya'-nay to.

Aminugad i sinturyon, “Agpapada'itu-na ako si priso nag'arunan Pablo pagbaya' sito dadi' kay aniya' surumatun-na si ka'aw.”

¹⁹ Ag'akbayan-nay to si puno' ngan agsikritu-na ari si bihing, “Ay i surumatun-mo si ako?”

²⁰ Anaruman may to, “Agsarabot i mga punu'-na si mga Hebro pagpalako si ka'aw nga pabawa-mo si Pablo asumo pag'atubang si Kungsiho. Parasangilan-na hamok mga iya nga paranginsayuran iya.

²¹ Dakaw abawa si mga iya, kay aniya' subra kwarinta magpangantahak si lalan pagmatay si iya. Agsa'ad mga iya nga ga'i amangan pati' anginom hasta nga ga'i samatay-na mga iya si Pablo. Andam na mga iya ina'anto, ngan agparapangantahak na hamok si pagtugut-mo si nagpamalaku-na.”

²² Myintras agpalangngan-na si puno' i magsumbong agtugunan-nay to, “Dakaw agsumat si bisan say nga agsumatan-mo ako.”

I Paglalin si Pablo pan Cesarea

²³ Mangno agban'o i puno' duwangan si mga sinturyun-na ngan agpaminugad-na, “Agpa'andama kam sitinta sundalo mga dikabayo, dos syintos magbaktas di'ispada, pati' dos syintos pa diburos basi' akapada'iray kam si syudad Cesarea ina'anto sangom pangalasnwibi.

²⁴ Agpa'andama liwat kam kabayo para si Pablo kay basi' sigurado i pagbawa-bi pada'iray si Gubirnadador Felix.”

²⁵ Mangno agpabawa iya surat nga agpinugad:

²⁶ Tikang to surat si Claudio Lisias pada'iray si Talahuron Gubirnadador Felix:

Kumusta kaw anan.

²⁷ Atiya' nagpabawa-ko si ka'aw addangan nga nagpakukunitan si mga punu'-na si mga Hebro ngan maratayun-na na kunta' mga iya, pero anakka kami' si mga sundalu-ko ngan agsalbar kami' iya, kay nagpakatu'an ako nga a'a-na iya si nasyun-ta kam Roma.

²⁸ Aruyag ako manginsayod si rason kon ay kay nagpasumbong iya si mga Hebro, sanglit agbawa-ko iya pada'iray si Kungsihu-na mga iya. ²⁹ Sadiskubrihan-ko nga i mga sumbung-na mga iya mahi'unong

---

^x 23:17 Parti si *sinturyon*, kulawin si hawud-na si pahina 336. Hasta liwat si birsikulo 18 pati' 23.

hamok si mga kalugaringun-na bala'od, pero gana' sapakasu-na mga iya kuntra si iya nga angay paratukan kamatayon o kaprisuhan.

³⁰Mangno, pakasumat si ako nga aniya' magkurunsabo pagmatay sito a'a, agpabawa-ko dayon iya si ka'aw. Agmandu'an-ko liwat i magpamasumbong nga pagpasang'at si mga kasu-na si ka'aw.

³¹Sanglit agtuman-na si mga sundalo i mga tugon, ngan agbawa-na mga iya si Pablo siray sangom hasta anakka ari si syudad Antipatris.

³²Ka'asumuhan, agdiritso si Pablo huwang si mga dikabayo, ngan agpamalik may i ditangnga' pan kuta'. ³³Si pagpanakka-na si mga dikabayo ari si Cesarea, agtulihan-na dayon mga iya i surat pada'iray si gubernador ngan agpa'intriga-na mga iya si Pablo. ³⁴Agbasa-na si gubernador i surat, ngan agpatilawan-na si Pablo kon singnga iya tikang prubinsyaha. Ngan pakakatu'an-na nga taga Cilicia iya, ³⁵agpinugad-na, "Bista-ta kaw kon anakka i magpama'akusar si ka'aw." Mangno agmando' iya pagpa'istar si Pablo ari si palasyu-na si Hadi' Herodes^y pero makigbantayan-nay to pahalap.

I Pagbista si Pablo Atubang si Gubernador Felix

24 ¹Kalimahan allaw padalugdog pan syudad Cesarea i gilalabawi paraghalad Ananias. Aniya' kahuruwangan-na sito mga mata'o kamabu'utan pati' addangan abugado nag'arunan Tertullo, ngan agpasang'at-na mga iya i kaso kuntra si Pablo atubang si gubernador. ²Pakaban'o si Pablo, agtikang dayon pagpasumbong si Tertullo ari si gubernador si pagpinugad, "Talahuron gubernador Felix! Bali liyat na panahon nga sa'abat kami' i kamingawan si pagtinagal-mo, ngan i kadisididu-mo pagpanginano si titakka iya i makapabag'o sito nasyon. ³Ag'ako' kami' to pirmi bisan ay urasa ngan kinasing-kasing i pagpasalamat kami' sito. ⁴Pero basi' ga'i kaw a'ulang, agpalaku-ko nga alayunan-mo may kami' pagpamati' kali'-kali'.

⁵"Sayod kami' nga makisasamukon to kay iya i a'a nga magparapasaramulyo si mga Hebro si bug'os kalibutan. Addangan iya si mga punu'-na si tuluhu'an Nasareno ⁶ngan pwira pa sinan, agpurbar liwat iya pag'intrimis si templo, sanglit agdakop kami' iya. ^{7z} ⁸Kon ka'aw na mismo i mag'imbistigar si iya, sakatu'an-an-mo i kamatu'uran mahi'unong si dimu'an sumbong kami'."

^y **23:35** I nagtukoy *palasyu-na si Hadi' Herodes*, iya i kaduwa palasyo pinatindug-na myintras pa a'allom si Jesus. Ato ka'agsuban ag'istar si gubernador Pilato ngan da'inan may i mga gubernador manunod si iya. ^z **24:7** Ma'in malabbat si mga kada'an kupa si Kasuratan nga agtamba: ^{6b}*kay aruyag kami' paghusgar si iya sigon si bala'od kami'*. ⁷ *Pero ngan panakka-na si Lisias nga puno' si kasundaluhan magbantay si templo, agpirit-nay to pagbawi' si kami'*, ^{8a} *ngan agmandu'an-na kami' pagpasang'at na hamok kaso atubang si ka'aw*.

⁹Agbusis i mga punu'-na si mga Hebro pag'abuyon sinan mga sumbong ngan agpanistigos nga ungod nan dimu'an.

¹⁰Ngan paninyas-na si gubirnadador si Pablo, anaruman to iya: "Akatu'anan ako nga si piray ray ta'on, ka'aw i huwis ato sito nasyon, sanglit malipayon ako pagpangatadungan. ¹¹Ga'i pa agdusi allaw i pasagka-ko pan Jerusalem para hamok pag'ampo' ngan kon maniguro kaw, tulos kaw akatu'anan nga ungod nagsumat-koy to. ¹²Ga'i ako kinatakkahan si mga magpamasumbong to si ako nga agparapakisusuhay si bisan say ari si templo, o ma'in ngani' nga agparapasaramulyo si kalabbatan ari si mga sinaguga o bisan singnga sallod si syudad. ¹³Gana' mga sapakulaw-na si ka'aw nga kamatu'uran mga sumbung-nay nan. ¹⁴Pero, ag'aku'-ko nga ag'ampo' ako si Diyus-na si mga ginikanan-ta kam sigon si baha'o pa'agi nagturu'-na si Jesus pagtapit si Diyos, nga nagparapanhimullu'an-na mga iya. Agtutu'o ako si dimu'an nga ag'alagad si Bala'ud-na si Moises pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat. ¹⁵Agkaparariho kami' sito mga a'a si pagla'om si Diyos nga aniya' pagkabanhaw, bisan kon matadong iya o mara'at. ¹⁶Sanglit maniguro ako nga gana' barasulan-ko atubang si Diyos ngan da'inan may si a'a.

¹⁷"Kahuman si pira ta'on si pa'amban-ko si Jerusalem, pabwilita ako basi' akalimos si mga igkasi-ko Hebro ngan basi' akahalad ako ari si hawan-na si templo. ¹⁸Si pakakulaw-na mga iya si ako pagbuhat sinan ari, kunta' pata'anan-na hamok ako mga iya kay human na ako dina agtuman si kinahanglanon basi' anlimpyo ako si pangulawan-na si Diyos. Gana' maggururubok si ako, ngan ga'i pa ako akahuwang si bisan ay karibukana. ¹⁹Sayod ako nga aniya' mga Hebro ari si Jerusalem nga tikang si prubinsya Asia. Mga iyay to kunta' i satu'o atubang si ka'aw kon aniya' may dina mga papasang'atun-na kaso kuntra si ako. ²⁰Ma'in ngani' tigsumata si mga satu'oy to kon ay i sa'anda'an-na mga iya sala' si ako ngan pag'atubang-ko si Kungsiho ²¹pwira si adday to nga nagparapakusug-ko pagpahalling: 'Atiya' ako atubang si husgado tungod si pagla'um-ko nga aniya' pagkabanhaw.' "

²²Mangno, tungod kay sayod may si Felix si baha'o pa'agi nagturu'-na si Jesus pagtapit si Diyos, ga'i agpadayun-na i pagbista pero agpinugad iya, "Kon anakka na dina si Lisias husgaran-ko kasu-moy nan." ²³Agmandaran-na i sinturyon^a pagbantay si Pablo pero libri to paggawas-gawas ngan ga'i liwat nagdiri' i mga kakurumpaniyahan-na pagpanginano si mga kinahanglanun-na.

²⁴Kapirahan allaw tikang si paglarga-na, agbalik si Felix ngan huwang na i alla-na nag'arunan Drusilia nga Hebro. Agpa'ala'-na si Felix si Pablo ngan akabati' iya si nagparapahalling-na sito mahi'unong si

^a 24:23 Parti si *sinturyon*, kulawin si hawud-na si pahina 336.

pagtutu'o si Kristo Jesus. ²⁵Si pagpara'isturya-na si Pablo mahi'unong si pagkamatadong, si kata'o pagdalom si mga mara'at kina'iya, pati' si titakka paghusgar, tinakka katalaw si Felix ngan aminugad, “Tama' naynan dahulo ina'anto! Pwidi na kaw aka'amban. Pa'ala'-ta na kaw hamok kon akalugaran ako.” ²⁶Si pariho uras agla'om liwat iya nga bugbugan-na iya si Pablo, sanglit agsob agparapa'ala'-nay to ngan agparabagaw-bagawan-na.

²⁷Kahuman si duwa ta'on, agsall'an-na si Porcio Festo si Felix si pagkagubirnadador, ngan agpata'an-an-na hamok si Felix i kamutangan-na si Pablo tungod si karuyag-na pagbuwan pabor si mga punu'-na si mga Hebro.

I Pagbista si Pablo Atubang si Gubirnadador Festo

25 ¹Panakka-na si Festo ari si prubinsya, pasagka dayon iya kasa'addallawan pan Jerusalem tikang si syudad Cesarea. ²Ari makibagat si iya i mga puno' paraghalad pati' i mga punu'-na si mga Hebro basi' akapakatu'an mga iya si mga nagpamasang'at-na kaso kuntra si Pablo. ³Ag'apura mga iya pagpalako pabor si Festo nga linalin si Pablo pan Jerusalem, kay aniya' mga planu-na pagmatay sito ari si lalan. ⁴Anaruman si Festo, “Awiray pa si Pablo si Cesarea ngan tibwilta dayon ako ari. ⁵Amabaya'a kam si ako si mga punu'-bi nan ngan pa'akusaru-bi iya ari, kon aniya' may dina sahimu-na kasal'an-an.”

⁶Agliyat ari si Festo mga utso diyas pada'iray si dyis diyas, mangno padalugdog gihapon iya pan Cesarea. Ka'asumuhan, agpaban'u-na i husgado ngan agmando' iya pagbawa si Pablo atubang si iya. ⁷Ngan panakka-na si Pablo, nagpalibutan to si mga punu'-na si mga Hebro nga pagpamadalugdug-na pa hamok man Jerusalem. Malabbat mga grabi sumbong nagpamasumat-na kuntra si Pablo pero gana' sito mga sapamatu'uran-na.

⁸Mangno mangatadungan si Pablo, “Gana' sabuhat-ko sala' nga supak si bala'ud-na si mga Hebro o supak si templo da'inan may si Emperador.”

⁹Pero kay aniya' karuyag-na si Festo pagbuwan pabor si mga punu'-na si mga Hebro, agpinugad-na si Pablo, “Aruyag ba' kaw pasagka pan Jerusalem basi' ari kaw husgaran-ko?”

¹⁰Anaruman si Pablo, “Atiya' ako ina'anto atubang si husgadu-na si Emperador, nga iya i angay panbibistahan si ako. Gana' sahimu-ko sala' si mga Hebro ngan mismo ka'aw sayod gayod sinan. ¹¹Kon aniya' kunta' si mga sabuhat-ko nga angay paratukan kamatayon, ga'i ako agdiri' sinan. Pero kon ma'in kamatu'uran mga sumbung-nay to sito mga Hebro, gana' gahum-na si bisan say pagpa'intriga si ako si pagdalum-na mga iya, tungod kay aniya' pribilihiyu-ko bilang a'a-na si nasyon Roma. Ina'anto, pa'intriga-ko i kasu-ko si Emperador!”

¹²Tungod sinan, agsikritu-na dahulo si Festo i mga parawaydung-na hi'unong si bala'od. Kahuman sinan, aminugad iya si Pablo, “Tungod si karuyag-mo nga i Emperador i magdalom si kasu-moy nan, hala, pabawa kami' kaw.”

I Pagpatilaw-na si Festo si Hadi' Agripa

¹³Kahuman si pira allaw, agpanakka ari si Cesarea kas Hadi' Agripa^b pati' Berenice pagpangumusta si Festo. ¹⁴Tungod kay maliyat may mga iya ari, ag'isturya-na si Festo i kasu-na si Pablo ari si hadi'. Agpinugad iya, “Aniya' ato addangan priso nga inambanan-na si Felix. ¹⁵Ngan pada'iray-ko si Jerusalem, agpamasumbong kuntra si iya i mga puno' paraghalad pati' mga mata'o kamabu'tan si mga Hebro ngan agpamalakoy to nga pinatukan iya.

¹⁶“Agpanumatan-ko mga iya nga ma'in kabatasanan-na si mga taga Roma i pagpagawas si bisan say aha'a myintras ga'i pa sa'atubang-na i magpama'akusar si iya. Da'inan may kon ga'i iya akabuwanan uras pagpangatadungan si kalugaringun-na kuntra si mga sumbung-na mga iya. ¹⁷Ngan pamaya'-na mga iya si ako pada'ito, ag'aktibaran-ko dayon ka'asumuhan i kaso ngan agmando' ako pagpa'atubang si lalla nagpasumbung-na mga iya. ¹⁸Si pamahalling-na si magpama'akusar, ga'i may to mga iya agpanumat si mga mara'at buhat nga iya i pagkagasi-ko. ¹⁹Lugod, aniya' mga iya nagparapamakisuhayan-na sito a'a mahi'unong si mga kalugaringun-na tuluhu'an pati' si minatay na lalla nag'arunan Jesus nga agpinugad-na si Pablo nga allom pa kuno'. ²⁰Tungod kay ga'i may ako akatu'an an kon pinapa'i-ko ag'imbistigar sito hinabo', agtilaw-ko si Pablo kon aruyag iya pan Jerusalem ngan ari mangatadungan sito mga sumbung. ²¹Si paminugad-na si Pablo nga pa'intriga-na i kasu-na ari si Emperador, aglihog ako pagbantay si iya hasta nga ga'i pa sapabawa-ko pada'iray si Emperador.”

²²Mangno agpinugad-na si Agripa si Festo, “Aruyag ako pagpamati' sito a'a.”

Anaruman iya, “Papada'itu-ko iya asumo basi' sapamati'an-mo.”

I Pag'atubang-na si Pablo si Agripa

Buhat 9:3-8; 22:6-11

²³Ka'asumuhan, anakka kas Agripa pati' Berenice ari si mahaway kwarto si palasyo nga nagtagama pag'istimar si mga bantugan a'a. Agsul'ot mga iya si mga hadi'anon panapton ngan malabbat rilihugon magpamungyod pag'atindir si dimu'an mga kinahanglanun-na. Huwang

---

^b 25:13 Ampu-na na iya si tu'ot si Hadi' Herodes. Iya i magsalli' si tatay-na nga amatay kahuman agpaprisu-na si Pedro. Kulawin si kapitulo 12.

liwat i mga mamahaya ranggu-na puno' si kasundaluhan pati' i mga mahaya a'a si syudad. Si panmandu'-na si Festo, nagbawa dayon pasallod si Pablo. ²⁴Aminugad si Festo, “Hadi' Agripa ngan dimu'an magpanambong to huwang si kami', iyay to i a'a nagpasumbung-na si ako si dimu'an mga Hebro si Jerusalem pati' ato si Cesarea. Agparapanurakaw mga iya nga ma'in to angay papalangahon i kinabuhi'. ²⁵Pero gana' sa'anda'an-ko buhat-na nga angay paratukan kamatayon. Kundi' kay agpalako iya nga pa'intriga-na si Emperador i kasu-na, agtuyo' ako pagpabawa si iya pan Roma. ²⁶Pero gana' pa isip-ko kon ay i papasuratun-ko si Emperador hi'unong si iya. Sanglit agpa'atubang-ko iya si ka'am dimu'an, ngan labihan na si ka'aw Hadi' Agripa, kay basi' aniya' sapasurat-ko kahuman si pag'imbistigar-ta kam ²⁷kay si pag'abat-ko, gana' mag'isip pagpabawa priso kon ga'i pa saklaruhan-na pahalap i pakakasuhon si iya.”

26 ¹Mangno agpinugad-na si Agripa si Pablo, “Tugot kaw pagpahalling para si kalugaringun-mo.”

Sanglit, agpakumpas-na si Pablo i tamburu'-na ngan agtikang pagpangatadungan, ²“Hadi' Agripa, malipayon gayod ako pag'atubang ina'anto allaw si ka'aw pagpangatadungan si dimu'an sumbung-na si mga punu'-na si mga Hebro, ³labihan na kay sayod kaw gayod si mga kabatasanan-na pati' si mga ga'i nagka'arabuyunan-na. Sanglit makimalu'oy ako nga ga'i kaw a'uyam pagtuninong si ako.

⁴“Sayod i dimu'an mga Hebro si ako tikang gayod ngan dadi' pa ako ari si kalugaringun-ko nasyon hasta pa ngan pag'istar-ko si Jerusalem. ⁵Maliyat na i pakakilala-na mga iya si ako ngan kon agkararuyag, agpakatistigos mga iya dimu'an si kamatu'uran, nga ag'agi ako si pagkapanisiyo ngan sayod kaw nga iyay nan i pinaka'istriktong grupo si rilihiyun-ta kam. ⁶Ngan ina'anto, atiya' ako nagbista tungod kay agla'om ako si sa'ad-na si Diyos si mga ginikanan-ta kam ⁷ngan si kamatu'uran, i katumanan-na sinan, iya i nagpara'anduy-na si dusi pamilya si ginikanan-ta kam pina'agi si kadisididu-na mga iya pagsirbi si Diyos allaw sangom. Talahuron Hadi', agpa'akusar-na ako si ditangnga' mga punu'-na si mga Hebro tungod sinan pagla'om. ⁸Aniya' si ka'am mga Hebro nga ga'i agtutu'o. Ay kay ma'in makatutu'o nga akabanhaw i Diyos?

⁹“Bisan ako, abawa may liwat siray pagpapaniguro nga sahimu-ko i dimu'an kunta' buruhaturun-ko pagkuntra si arun-na si Jesus nga taga Nasaret. ¹⁰Sabuhat-koy nan ari si Jerusalem ngan tungod si nagpumwan-na gahom si ako si mga puno' paraghalad, kalabbatan si mga nagtagama paghuwang si Diyos i makigpapisu-ko. Ngan paratukan na mga iya kamatayon, angabuyon liwat ako. ¹¹Agsob pasallod ako si kasurusinagugahan pagpakastigo si mga iya. Agpurbar liwat ako pagsubol si mga iya pagpakara'at si Diyos. Gana' la'in isip-ko kon ma'in

pag'anda' si mga iya hasta nga agpada'iray-ko bisan i mga matala syudad pagpasakit si mga iya tungod si mga pagtu'u-na.

¹²“Sin adda, akapada'iray ako si syudad Damasco tungod si gahom nagpumwan-na si ako si mga puno' paraghalad pati' si kasarigan si pagtugut-na mga iya. ¹³Talahuron Hadi', tika'amudto na siray ngan ari ako si tinampo, mangno akakulaw ako danta' man langit nga mas madanta' pa si allaw. Agsigay to palibot si ako pati' si mga kahuruwangan-ko. ¹⁴Agkaralaho' kami' dimu'an si nagkabayuhan kami' ngan aniya' sapamati'an-ko busis nga makibagaw si ako si Hebruhanon, 'Saulo, Saulo, ay kay agpa'antus-mo ako? Kon padayon kaw pagdiri' si gahum-ko, ka'aw mismo i magpakuri si kalugaringun-mo.’

¹⁵“Mangno amatilaw ako, ‘Say kaw, Sinyor?’

“Anaruman i Paragdalom, ‘Ako si Jesus nga mag'antos tungod si nagparabuhat-mo si magpanutu'o si ako. ¹⁶Hala, pabanguna. Agtuyo' ako nga kakilala kaw si ako ina'anto basi' satu'inan-ta kaw bilang rilihugun-ko pati' bilang tistigos si mga sakulawan-mo ina'anto hasta pa i mga papakulawun-ko si ka'aw. ¹⁷Salbar-ta kaw tikang si igkasi a'a-mo pati' si mga ma'in Hebro. Pabawa-ta kaw ¹⁸pagpamuklat si mga iya pati' pagpatalikot tikang si kalu'uman pada'iray si kadanta'an, tikang si pagdalum-na si Satanas pada'iray si Diyos, basi' tungod si pagtutu'u-na mga iya si ako, sa'angkun-na mga iya i pagpasaylo si sala' pati' i pagsakop si mga nagtagama paghuwang si iya.’

¹⁹“Sanglit, Hadi' Agripa, ga'i ako agsupliko si maka'urusa kurulawan man langit. ²⁰Agwali ako si mga sunsari'i si Damasco, mangno si mga taga Jerusalem ngan si bug'os prubinsya Judea hasta nga takka ako si mga ma'in Hebro nga kinahanglan mga iya agbasol huwang si pagbag'o ngan padugok si Diyos. Kinahanglan pamatu'uran-nay to mga iya pina'agi si mga buhat-na. ²¹Tungod sinan, agdakup-na ako si mga punu'-na si mga Hebro ari si hawan-na si templo ngan nagparamamatay. ²²Pero agbuligan-na ako pirmi si Diyos hasta ina'anto allaw sanglit agtutunggo ako ato pagsumat si kamatu'uran si dimu'an a'a, bantugan o ma'in. Gana' nagtamba-ko si makigpasumat-na andang si Diyos si mga paragsumat-na pati' si Moises, ²³nga agsakit i Tinu'inan Mannanalwas ngan tungod kay iya i primiro mabanhaw, akapasamwak iya si danta' nga akapamuklat si mga igkasi-na Hebro pati' si mga ma'in Hebro.”

²⁴Si pagparapangatadungan-na si Pablo anupla si Festo, “Ma'in na kaw husto Pablo! Akapay na kaw si subra kata'u-mo.”

²⁵Anaruman si Pablo, “Talahuron Festo, husto gad i mga isip-ko, kamatu'uran gayod ngan makatutu'o i nagparapahalling-ko. ²⁶Akasayod sito dimu'an mga hinabo' i Hadi' ngan gana' ruha-duha-ko pagpahalling sito si iya. Sigurado ako nga gana' gayod sito salaktawan-na, tungod kay ma'in to tinago' mga buhat. ²⁷Talahuron Hadi' Agripa, akatu'anan ako nga agtutu'o kaw si Nagpanurat-na si mga Paragsumat.”

²⁸Mangno si Agripa namay i manupla si Pablo, “Pagka'abat-mo ba' nga makali' ako sabawa-mo si pagkakristiyano?”

²⁹Anaruman gihapon si Pablo, “Bisan kon makali' o maliyat, ag'ampo' hamok ako gihapon si Diyos nga akapariho kaw si ako pwira na i kaprisuhan tungod si pagtu'o, ngan da'inan may i dimu'an magpamati' si ako ina'anto.”

³⁰Anunggo i Hadi', huwang i gubirnadador pati' si Berenice da'inan may i mga katiringpid-na magpaningkulo'. ³¹Agpamagawas mga iya ngan si pagparapamaragaw-na, aniya' maminugad, “Gana' sabuhat-na sito lalla nga angay paratukan kamatayon o kaprisuhan.”

³²Agpinugad-na si Agripa si Festo, “Akalibri to kunta' a'a kon ga'i appa'intriga-na i kasu-na si Emperador.”

Nagbawa si Pablo si mga Sundalo pan Roma

27 ¹Ngan pakadisisyon nga angay na si kami' pagbiyahi pan prubinsya Italia, nagpa'intriga si Pablo si adda sinturyon^c nag'arunan Julio nga sakop si Batalyun-na si Emperador ngan aniya' liwat pirangan pa priso nga nagpahuwang. ²Amanakay kami' si adda paraw nga tikang si bungto Adramiton nga tipada'iray si kaburubungtuhan si Asia. Mangno, palarga kami'. Aniya' taga Tesalonica, Macedonia nag'arunan Aristarco nga sakay si kami'.

³Ka'asumuhan, padu'ong kami' ari si syudad Sidon. Ngan tungod kay daluman si Julio, agtugutan-na si Pablo pagbagat si mga kakilala-na basi' akabuwanan iya si mga nagkinahanglan-na. ⁴Tikang ari, pakalawot gihapon kami' ngan agligid kami' ari si isla Cipre basi' akasalibong. ⁵Pakalampas kami' si kahayagan pagkagul'atan-na si mga prubinsya Cilicia pati' Pamfilia, anakka kami' si Mira, Licia ngan pamasalta. ⁶Aniya' ari sa'anda'an-na si sinturyon paraw tikang si syudad Alejandria nga tipan Italia ngan ari kami' agpabalyu-na pagsakay. ⁷Bali hinay si lahi kami' sallod si pira allaw ngan agkuri kami' bisan hamok pagyungod ari si bungto Nido. Ngan ga'i na gayod kami' akasungsong si bariyo, pasalibong kami' ari si isla Creta, yungod si bungto Salmon. ⁸Agkuri gayod kami' pagligid hasta nga akapada'iray kami' si lugar nag'arunan Mahalap Pandudu'ungan matapit si syudad Lasea.

⁹Malabbat na dina allaw i makarag tungod si kahinay-na si biyahi kami'. Lampas na i Allaw si Pagpu'asa^d ngan dilikado na i pagpadayon

^c 27:1 Parti si *sinturyon*, kulawin si hawud-na si pahina 336. Hasta liwat si birsikulo 6, 11, 31 pati' 43. ^d 27:9 I *Allaw si Pagpu'asa*, iya i pag'intom si pagkamaluluy'un-na si Diyos. Sinan allaw, aniya' nagpamahalad-na mga iya mga hayop nga nagpalugtukan si kasina-na si Diyos si sala' basi' apasaylo i mga a'a. Nagsilibraran nan kahuman si pag'ani pero myintras angusog i bariyo kon tigtugnawon.

tungod si kakusug-na si amihan. Sanglit agsagdunan-na mga iya si Pablo, ¹⁰“Amati'a kam dahulo dimu'an. Para si ako bali kadilikado kon agpadayon kita kam pagbiyahi ngan akapirwisyo si mga kargaminto, si paraw, hasta pa si mga kinabuhi'-ta kam.” ¹¹Pero ga'i mamati' i sinturyon si Pablo. Anunod to dina si kapitan pati' si tagtawa' si paraw. ¹²Tungod kay yaynan pandudu'ungan ma'in mahalap pannagu'an kon amihan, ag'arabuyon i katabbulan nga padayon kami' pagbiyahi. Agla'om kami' nga akatakka ari si bungto Fenice ngan ari kami' aghuna'-huna' pagpalipas si tigtugnawon. Adday to pandudu'ungan ari si Creta nga ag'atubang si habagatan pati' kanawayan.

I Duwa Duminggo Pag'anud-anod

¹³Panikang-na paglahi si huruharupoy man timugan, i pagkagasi-na mga iya nga anakka na i mga nagkinahanglan-na. Sanglit kaddung-na mga iya i angkla ngan pamataliwan nga aghagidhid ari si Creta. ¹⁴Ga'i agliyat aniya' magburung-busong bariyo man hubas nag'arunan Walu-walo. ¹⁵Takka-na kami' si madlos ngan ga'i akasungsong i paraw si bariyo, sanglit agpa'anud-anod na hamok kami'. ¹⁶Si palabay kami' ari si ligirun-na si Cauda nga adda madiki' isla, agkuri gayod kami' pagpasiguro nga ga'i akabulag i buti. ¹⁷Paka'isa-na sinan si mga tripulanti, diritso mga iya aggakut-na palibot i paraw. Mangno tungod si mga katalaw-na nga akasubsob mga iya ari si kababawan-na si Libya, agtuntun-na mga iya i pammasambog^e ngan agpaguyud-nay to si paraw. ¹⁸Agpadayon i makusog bariyo sanglit ka'asumuhan agtikang mga iya pagtapok si mga kargaminto. ¹⁹Si katallo allaw, aglugaringan-na mga iya agtapok i ditangnga' garamiton si paraw. ²⁰Agkunop subra adda duminggo ngan padayon i makusog bariyo hasta nga akawara'an na kami' pagla'om nga asalbar pa.

²¹Kahuman si pira allaw nga ga'i na aka'intom pagkakan i mga tripulanti, anunggo si Pablo tangnga' si mga iya ngan aminugad: “Kon agsunod kam kunta' si sagdun-ko nga ga'i paglarga tikang si Creta, ga'i kam kunta' aka'agi da'ito sito. ²²Pero ina'anto dakam abaraka, kay gana' mapa'i bisan say si ka'am. I paraw hamok sito i mapirdi. ²³Aniya' ngan dabwi manunggo si kagiliran-ko anghel pinabawa-na si nagsirbihan-ko Diyos nga tagtawa' si ako. ²⁴Aminugad to anghel, 'Pablo, dakaw atalaw. Nag'andam kaw pag'atubang ari si Emperador. Tungod si kadaluman-na si Diyos, nagpatubyan si ka'aw i dimu'an kahuruwangan-mo si pagsakay ngan gana' mapa'i si mga iya.’ ²⁵Sanglit dakam ahulop, kay agtapod ako si Diyos nga tuman-na kon ay i nagsumat-na si ako. ²⁶Pero sigurado nga aniya' sasangdalan-ta kam isla.”

^e 27:17 I nagtukoy *pammasambog*, iya i day sibot nga hinimo tikang si madakmol tila.

I Pakabungkag-na si Paraw

²⁷Si kakatursi sangom, ag'anud-anod pa kami' ari si Kalawot Adrias,^f ngan si banda magkatutnga' aka'abat i mga tripulanti nga agbibihing kami'. ²⁸Agsukul-na mga iya i kalalum-na si kalawot mangno sakatu'anan-na mga iya nga baynti brasas to. Kata'ud-ta'uran anukol gihapon mga iya ngan kinsi brasas nayto hamok. ²⁹Tungod si mga katalaw kami' nga akabarhog si kapapangpangan, anunton mga iya ampat angkla ari si ulin, mangno sigi mga iya pangampo' nga kunta' pasirang na i allaw. ³⁰Kata'ud-ta'uran, ag'i'a'amban i mga tripulanti si paraw sanglit agtuntun-na mga iya i buti ngan agparapamakunu-kuno nga titunton mga angkla ari si dulong. ³¹Aminugad dayon si Pablo si sinturyon pati' si mga sundalo, "Hasta nga ga'i to ag'unong mga a'a si paraw, ga'i kam asalbar." ³²Sanglit ag'utud-na si mga sundalo i pisi' nagpa'ingkot si buti ngan diritsoy to aka'anod.

³³Ngan mananalong na, ag'aghat-na mga iya si Pablo pagkakan. Aminugad iya, "Si pa'agi ray katursi allaw, sigi kam hamok panimulat nga gana' isi-na si mga battung-bi. Gana' si ka'am kakan-kakanay. ³⁴Ina'anto aghat-ta kam pagkakan. Agkinahanglan-bi nan basi' ga'i kam agkamaratay. Gana' bisan say si ka'am nga akarungayan adda barahibo si takuluk-na." ³⁵Kahuman-na agpahalling sinan, angaddo' iya pira bug'os pan ngan agpasalamat si Diyos atubang si mga iya. Mangno agturutabbi'-nay to ngan agtikang dayon iya pagkakan. ³⁶Agka'araghat mga iya sanglit agpamangan. ³⁷Dos syintos sitintay sa'is kami' dimu'an nga magpansakay. ³⁸Ngan agpakagustuhan na mga iya, agtapukan-na mga iya i mga karga-na trigo basi' malutaw i paraw.

³⁹Ngan pag'isisirang-na na si allaw, ga'i mga iya akatu'anan kon singnga na mga iya lugara, pero akapantaw mga iya lu'ok nga kalusayan. Akahuna'-huna' mga iya nga kon ahimo, parambang-na na hamok i paraw pan bihing. ⁴⁰Ag'utud-na mga iya i pisi'-na si mga angkla ngan agpamata'anan-na nayto hamok ari si salad ngan si pariho uras agbak'aran-na mga iya i mga timon. Mangno ag'isa-na mga iya i layag banda dahulu'an basi' akapanbihing kami'. ⁴¹Pero akasubsob dina i paraw si kababawan nga matala pa si bihing. Aka'ungot i dahulu'an-na ngan ga'i na kakiwa. Mangno agkaburulag-bulag i ulin-na tungod si pwirsa-na si mamahaya lunso'.

⁴²Agplano i mga sundalo pagmatay si mga priso basi' gana' sito magpakarangi ngan magpakapuga. ⁴³Pero aruyag i sinturyon pagsalbar si kinabuhi'-na si Pablo sanglit agpinahan-na i mga sundalo pagpadayon

^f 27:27 Si panahun-na kas Pablo, i nagtukoy *Kalawot Adrias*, iya i kahawayan banda timugan si Italia nga sakop ina'anto si Mediteraneo.

si mga planu-na. Agmandu'an-na i magkatara'o agrangi pagdahulo paglukso ngan pan bihing. ⁴⁴I ga'i magkatara'o agrangi kinahanglan agtabayan si mga magkarurungkab gip'at o si bisan ay magpakabulag parti si paraw. Si da'inan pa'agi, anakka kami' dimu'an si bihing nga gana' magkapara'i.

I Mahinabo' si Pablo ari si Malta

28 ¹Ngan ari na kami' si hubas nga gana' magkapara'i, akasumatan kami' nga yayray isla nag'arunan Malta. ²Pambihira i pagtratar-na si kami' si mga taga sunsari'i. Tungod kay sigi turutari'ti' pati' bali tugnaw, aghimo mga iya bar'og ngan ag'agda-na kami' dimu'an. ³Angangkot si Pablo adda kugos si magtambak kayo ari. Mangno ngan pagpabar'ug-na aniya' malara sawa nga paguwa' tungod si panas. Kutkut-na iya ngan agbiyat-biyat si tamburu'-na. ⁴Ngan pakakulaw-na si mga taga sunsari'i nga agbiyat-biyat to, agsipurupinugaray mga iya, "Sigurado nga yayto a'a kriminal kay bisan kon asalbar iya ari si kalawot, ga'i iya agtugutan-na si Gaba[§] nga a'allom pa." ⁵Pero agpapirikpidik-na dina si Pablo i sawa pan api nga gana' hamok nag'abat-na. ⁶Agparapangantahak to nga agpanhubag iya o ma'in ngani' nga hintak iya atumba ngan amatay. Pero ngan ma'awat na nga ga'i iya apa'i, agsalli' i mga isip-na ngan agpakapinugad nga si Pablo adda si mga diyos.

⁷Matapit ari, aniya' mahaya asyinda. Tawa'-nay to si Publio, i pinakapuno' siray isla, ngan ari iya ag'istar. Sanglit agpasangput-na kami' ari si panimalay-na tubtob si tallo allaw ngan bali halap i pag'istimar-na si kami'. ⁸Sinan mga allaw agparalibbak i tatay-na tungod kay kalinturado pati' parabugris. Sanglit, pasallod si Pablo pagkulaw sito mangno kahuman agpangadyi', agdu'unan-nay to si mga palat-na ngan diritso anhalap. ⁹Si pakahaman-na sinan hinabo', pamada'iray i dimu'an mga maburong ngan agpanhalap. ¹⁰Bali i pagpa'unra-na mga iya si kami'. Mangno ngan andam na kami' pagbiyahi, agpamuwanan-na kami' si dimu'an kinahanglanon kami'.

I Pagtakka ari si Roma

¹¹Kahaman si tallo bulan, amanakay kami' si paraw nga agpalipas si tigtugnawon ari si isla. Taga sunsari'i to si syudad Alejandria ngan i magkaruwa mga diyos-diyos iya i nagpasadi' si pamarung-na. ¹²Padu'ong kami' ari si syudad Siracusa pagpanu'ig tubtob si tallo allaw. ¹³Tikang ari, pataliwan kami' ngan anakka ari si bungto Regio. Ka'asumuhan sinakob kami' si bariyo man timugan, sanglit ka'utruhan dayon allaw

---

§ 28:4 Nag'arunan *Gaba'* nagtu'uhan-nay nan mga iya diyos kay pirmi nan agbulos si mga sala'an.

anakka kami' ari si bungto Puteoli. ¹⁴Akabagat kami' ari mga kabugtu'an si pagtu'o nga ag'imbitar si kami' paghuwang si mga iya sallod si adda duminggo. Sanglit, akalahas kami' si mga kakurihan si mga aragihan kami' ngan akadiritso pagbaktas pan Roma. ¹⁵Pakakatu'an-na si mga kabugtu'an si pagtu'o ari si Roma nga titakka na kami', agpamaktas mga iya pagtupo'. I magpakadahulu'an agsiturupo' kami' ari si bungto nag'arunan Plasa Apio ngan i ditangnga' may si panakka kami' ari si baryo nga kilala si aron Tallo Pangnginuman. Ngan pakapantaw-na si Pablo sito mga a'a, agpasalamat iya si Diyos ngan akapabaskog to si iya pag'atubang si mga kakurihan. ¹⁶Mangno si panakka kami' ari si Roma, nagtugutan si Pablo paglugaring pag'istar pero aniya' sundalo magbantay si iya.

I Pagparawali-na si Pablo ari si Roma

¹⁷Kahuman si katallo allaw, agpamaban'u-na si Pablo i mga puno' si mga taga sunsari'i Hebro. Pakatiripun-na mga iya, aminugad si Pablo, “Mga kabugtu'an, bisan kon ga'i ako agtalapas si mga igkasi-ta Hebro o si mga kabatasanan-na si mga ginikanan-ta, nagdakop ako ari si Jerusalem ngan nagpa'intriga si mga taga Roma. ¹⁸Mangno nagbista ako pero ga'i mga iya akapamatu'od nga aniya' si mga sabuhat-ko nga angay nagpatukan kamatayon, sanglit aruyag mga iya nga pinalibri ako. ¹⁹Pero ngan pandiri'-na si ditangnga' mga punu'-na si mga Hebro, akapiritan ako pagpa'intriga si kasu-ko si Emperador ngan agbuhat-koy to ma'in paghimo kaso kuntra si mga kalaha'-ko. ²⁰Iyay nan i mga rason kon apa'i kay aruyag ako pagbagat si ka'am. Si kamatu'uran, atiya' ako ina'anto nagpusasan tungod si nag'anduy-na si mga a'a-na si Israel si maliyat na panahon nga pabawa-na si Diyos i Tinu'inan Mannanalwas.”

²¹Anaruman may mga iya, “Ga'i kami' akakarawat bisan ay surata man prubinsya Judea, ngan gana' liwat sumat-na mahi'unong si ka'aw si mga kabugtu'an nga manari'i. Gana' sapakalihan kami' magpakara'at si ka'aw ²²pero aruyag kami' pagpakali kon ay i sana'an si inisipan-mo, tungod kay akatu'an kami' nga malabbat magpandiri' si bisan singnga lugara si naghuwangan-mo grupo si magpanutu'o.”

²³Agsarabot mga iya kon ay allawa pagpakibagat utro si Pablo. Si panakka-na sinan allaw, pabwilta mga iya ngan agpakatambahan pa i mga kahuruwangan-na. Tikang si nalong hasta pakasangom, sigi isplikar si Pablo ngan agsumat iya si kamatu'uran kon pinapa'i i a'a akasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos. Maniguro iya pagbawa si mga iya pagtutu'o si Jesus pina'agi si pagpasayod si dimu'an nagtukoy hi'unong si Jesus nga aka'anna' ari si Bala'ud-na si Moises pati' si Nagpanurat-na si mga Paragsumat. ²⁴Anutu'o i ditangnga' si nagparapahalling-na, pero i ditangnga' may ga'i anutu'o. ²⁵Ga'i mga iya ag'arabuyon ngan agtikang

dayon mga iya pagtaliwan kahuman-na si Pablo pagpahalling si ultimoy to allingun-na: “I Espirito Santo i magsumat si kamatu'uran si ginikanan-bi pina'agi si pinahallingan-na siray si paragsumat Isaias:

²⁶ Pada'iraya ngan waydungin mga a'ay ray,

‘Sigi kam hamok paramati'ay, pero gana' mga sasabutan-bi,
sigi buruslungay, pero gana' mga sakulawan-bi.’

²⁷ Kay yayray mga a'a agparapamakunu-kuno nga mga bulok hasta nga gana' na gayod lugod mga pamurubu'ut-na,
agparapakangbungul-bungol ngan agparapakangbuta-buta.

Kon ma'in da'inan sinan, amuklat na kunta' i mga mata-na,
aka'abrihan i mga talinga-na,
akaklaruhan i mga inisipan-na,
abawa na kunta' mga iya pagtu'o si ako
ngan sapahalap-ko mga iya.^h

²⁸ “Sanglit sasayuran-bi kunta' nga tungod si pagpakangbungul-bungul-bi, amabawa i Diyos mammasamwak pada'iray si mga ma'in Hebro. Agpamasamwak to nga maniguro i Diyos pagtalwas si a'a, ngan sigurado nga agpantuninong mga iya.” ²⁹ⁱ

³⁰ Si bug'os duwa ta'on, ag'istar si Pablo ari si nagplitihan-na ruma' ngan mahalap i pagkarawat-na si bisan say mamada'iray si iya. ³¹ Bali iya kapusukado pagpahalling ngan gana' bisan say maglabot si iya. Agpasamwak iya kon pinapa'i i a'a akasakop si mga nagpanhadi'an-na si Diyos ngan agparaturo' liwat iya mahi'unong si Ginu'o Jesu-Kristo.

---

^h 28:27 Isa 6:9,10   ⁱ 28:29 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: ²⁹ Pakahaman-na pagpahalling sinan si Pablo, pataliwan dayon i mga Hebro nga bali parasusuhay.

I Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Roma

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Pablo. Si Hebruhanon, Saulo i pag'aron si iya (Buhat 7:58ff; 13:9). Adda iya Hebro ngan myimbros si mga Parisiyo (Flp 3:5; Buhat 23:6). Taga sunsari'i iya si Tarsos, Cilicia (Buhat 21:39; 22:3) ngan a'a-na liwat iya si nasyon Roma (Buhat 22:28). Dati iya parapasakit si manniniripon pag'ampo' (Buhat 22:4; Gal 1:13; Flp 3:6), pero si katapus-tapusan, mga pito' ta'on kahuman abanhaw si Jesus, abawa gihapon si Pablo si pagtutuo si Jesus (Buhat 9:1-22) ngan agtu'ingan-na iya si trabaho pagpasamwak si mahalap sumat pada'iray si mga ma'in Hebro (Buhat 22:21; Gal 2:7). Sanglit ahimo iya rilihugun-na si Kristo Jesus pati' inagda-na si Diyos bilang apostol (1:1).

Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to si Pablo ngan 57 AD (mga 27 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan kari'i-na si syudad Corinto (Buhat 20:2-3) si katallo bisis pagbiyahi-na pagpasamwak. Si dimu'an surat-na si Pablo, iyay to i pinakakumplito ngan pinakahamis si nagturu'-na para si mga ma'in Hebro tungod kay ga'i pa iya akabagat si mga taga Roma ngan aruyag iya nga agpakasabot gayod i mga a'a ari. Aruyag gayod kunta' si Pablo nga pada'iray na iya si Roma (1:11-12; 15:23-24) pero a'ulang iya tungod kay turulihan-na pa i amot sakulikta-na tikang si mga ma'in Hebro para si mga Kristiyano ari si Jerusalem (15:25-28). Sanglit tungod kay gana' pa lugar-na si Pablo pagbisita ari si Roma, agsuratan-na na hamok dahulo mga iya basi' aka'andam mga iya si pagtakka-na ngan dayon agpakabulig si diritso biyahi-na pan España (1:10-15; 15:22-29).

Ato sito surat ag'isplikar si Pablo hi'unong si katangkud-na si Diyos (3:1-8); ag'isplikar liwat iya nga i dimu'an, magin i mga magpantapod si Bala'od o i mga ma'in sakop si Bala'od, parariho hamok nga agdaluman-na si sala' (3:9); nga gana' magpakatakka si maka'angayan kina'ia nga nagpapatupungan-na si Diyos (3:23); nga gana' ni addangan nga matadong (3:10). Pero labaw si dimu'an, agsumat iya kon ay i gahum-na si mahalap sumat pagtalwas si dimu'an nga padayon agtapod

si Jesus (1:16) ngan kon pinapa'i i a'a akwinta matadong si pangulawan-na si Diyos (1:17; 3:24-26; 4:25). Agpasayod liwat iya kon ay i mahaya pagkala'inan-na si ipiktu-na si buhat-na si Adan pati' si tawa'-na si Kristo (5:12-21). Agpasayod liwat iya ato kon ay kunta' i kinabuhi' huwang si Kristo (6:1-23); kon kapa'i may kay agkuri kita pagpugong si makasasala' kina'iya-ta (7:1-25); ngan kon ay i baha'o kinabuhi' tikang si Espirito (8:1-39).

Mangno, agpasayod iya si bali kapambihira kamutangan-na si mga Hebro si dati planu-na si Diyos ngan kon pinapa'i mga iya si katapus-tapusan abawa gihapon si pagtutu'o si Jesus (9:1-11:36). Mangno si kapitulo 12-13, agbagaw ato kon ay i angay mga buruhaton si kinabuhi'-ta nga akapalipay si Diyos ngan da'inan may agpasayod liwat iya kon ay i tama' pagtratar si addangan nga aniya' pa duda-na si pagtu'o (kapitulo 14).

Kunta' si padayon pagbasa-ta kam sito surat, pariho si sa'agihan-na si magpanutu'o nga agpakadahulo si kita kam, amuklat may liwat kita kam nga si Kristo hamok i pa'agi nga atalwas i dimu'an ka'aha'an.

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-15)
2. I Pagkamatadung-na si Diyos (1:16-17)
3. Gana' Matadong Ni Addangan (1:18-3:20)
4. I Pa'agi nga A'angkon i Pagkamatadong (3:21-5:21)
5. I Baha'o Pagka'a'a nga Paluwa' Tungod si Pagkamatadong (kapitulo 6-8)
6. I Kasuplikaduhan-na si mga A'a-na si Israel pati' i Katalwasan-na Mga Iya (kapitulo 9-11)
7. Kon Ay i Matadong Buhat si Pala'in-la'in Sitwasyon (12:1-15:13)
8. I Ultimo Pagpa'intom (15:14-33)
9. I Ultimo mga Pangumusta (kapitulo 16)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Adda ako rilihugun-na si Kristo Jesus nga ag'agda-na si Diyos bilang apostol, ngan agtagama-na mammasamwak si mahalap sumat-na. ²⁻³Iyay nan i mahalap sumat mahi'unong si Dadi'-na nga aka'anna' si Sagrado Kasuratan. Agsa'ad iya siray panahon nga turumanun-nay nan sumat ngan agpakatu'an-nay nan pina'agi si mga paragsumat-na. Parti si pagka'a'a-na, mamat iya si Hadi' David, ⁴pero parti namay si pagka'espiritu-na, ^a i kabanhaw-na i magpamatu'od nga sa'angkun-na i gamhanan pwisto bilang dati Dadi'-na^b si Diyos: Iya i Paragdalum-ta, Jesu-Kristo. ⁵Pina'agi si iya ngan basi' abantog i gamhanan arun-na, agpakakarawat kami' si abilidad

^a 1:4 I nagtukoy *pagka'espiritu-na*, iya i kalugaringun-na espirito nga sagrado. ^b 1:4 Si kada'an mga panahon, kon agtu'in i hadi' si addangan si gamhanan pwisto agbuwanan-na si titulo, *Dadi'*. Agda'inan liwat sinan i Diyos pagpublikar kon ay i katungdanan-na si Jesus. Pwira si pagbanhaw si iya, i duwa pa hinabo' nga magpamatu'od sinan, iya i kinabati'an busis (Mateo 3:17; 17:5; Buhat 13:33) pati' i pag'alsa si iya pan langit (Hebro 1:3-5).

pati' katungdanan bilang apostol basi' tikang si dimu'an ka'aha'an nga ma'in Hebro aka'agda kami' pagsunod si Diyos, i pagkamasinunuron nga paluwa' si pagtu'o. ⁶Ngan ka'am mga taga Roma, huwang si mga nagpangagda pagsakop si Jesu-Kristo.

⁷Tigsurat-koy to para si dimu'an mga taga Roma nga hinigugma'-na si Diyos pati' nagtagama paghuwang si iya.

Amalako ako si Diyos nga Tata'-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

Mahaya i Karuyag-na si Pablo nga Akapan Roma

⁸Antis si dimu'an, agpasalamat ako si Diyus-ko pina'agi si Jesu-Kristo para si ka'am dimu'an tungod kay agsara si bug'os kalibutan i mahi'unong si mga pagtutu'u-bi. ⁹I Diyos nga nagsirbihan-ko si bug'os kasing-kasing-ko pina'agi si pagpasamwak si mahalap sumat hi'unong si Dadi'-na, iya i tistigus-ko nga pirmi kam agpara'intum-ko. ¹⁰Ahimoy to si kada pagparapangadyi'-ko ngan agparapalako ako si Diyos nga kon iya gayod i tuyu'-na, tugutan-na na ako ina'anto pagbisita si ka'am anan.

¹¹Bali haya i karuyag-ko nga sakulawan-ta kam basi' aniya' sapa'ambit-ko si ka'am espirituhanon abilidad pagpabaskog si mga huna'-huna'-bi. ¹²I karuyag sidngun-ko sinan, basi' agsi'uru'araghatay kita kam parti si pagtutu'u-na si kada addangan si kita kam. ¹³Mga kabugtu'an si pagtu'o, aruyag ako nga agpakatu'anan kam nga maliyat na ako agparaplano pagbisita si ka'am, pero hasta na hamok ina'anto, aniya' pirmi maka'ulang nga atuman to. Aruyag ako nga sabawa-ko si pagtutu'o si Kristo i ditangnga' pa mga a'a si ka'am nan pariho si sabuhat-ko na si ditangnga' nga mga ma'in Hebro.

¹⁴Aniya' gayod ubligasyun-ko pagpasamwak si mahalap sumat si dimu'an mga a'a. Gana' sapayan-na kon mga sibilisado mga iya o ma'in, o ma'in ngani' kon mga madunong mga iya o ma'in. ¹⁵Tungod sinan, intrisado gayod ako nga sapasamwak-ko liwat to si mga magpangistar nan anan si Roma.

¹⁶Gal'i agkasipugan-ko i mahalap sumat kay aniya' sito gahum-na tikang si Diyos pagtalwas si dimu'an nga padayon agtapod si Jesus: Primiro si mga Hebro dahulo, ngan iya na dina nagpasunod agtalwas i mga ma'in Hebro. ¹⁷Kay anan si mahalap sumat, kinatu'anan kon agpapa'i-na si Diyos agpatadong i a'a si pangulawan-na. Iyay nan i pagkamatadong nga a'angkon pina'agi si pagtapod tikang si panikangan tubtob si katapusan, pariho si maka'anna' si Kasuratan: "I a'a nga matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtapud-na, iya i makaprubitso si ungod kinabuhi.'"c

I Paghusgar-na si Diyos si Dimu'an Karat'an

¹⁸Agpakatu'an-na na si Diyos kon agpapa'i-na pagkastigo i a'a tungod si ma'in diyusnon mga kina'iya-na mga iya pati' i dimu'an mga karat'an nagparapamuhat-na pag'ulang nga akagawas i kamatu'uran. ¹⁹Agkastigu-na mga iya si Diyos tungod kay dati na agpakulaw-na i mga sakatu'anan-na kunta' hi'unong si iya, ngan mismo i Diyos i magpaklaro sito tubtob si mga sakaya-na mga iya. ²⁰Kay tikang pa si paghimo si kalibutan, sasabutan-na na si a'a nga gana' katapusan-na si gahum-na si Diyos pati' kon ay gayod i ungod pagkadiyus-na. Bisan kon ga'i to kinakulawan, agpaklaru-na nayto pina'agi si dimu'an inanna' nga mga nagpanhimu-na. Tungod sinan, ga'i mga iya pwidi akapasangil.

²¹Sanglit mga iya i a'a nga angilala si Diyos, pero ga'i mga iya agbuwanan-na si angay pagpa'unra i pagkadiyus-na, o bisan i pagpasalamat namay hamok si iya, kundi' ahimo dina gana' mga kapulsanan-na si mga isip-na ngan nagsiyo si mga iya i ungod sarabutan. ²²I pagkagasi-na mga iya nga mga madunong pero si kamatu'uran gana' mga saruman-dumanan-na mga iya. ²³Imbis nga agpangampo' mga iya si maka'angayan kina'iya-na si gana' kamatayun-na Diyos, i mga kinurtihan lugod dina bato i mga nag'ampu'an-na nga mga inirog hamok si aniya' kamatayun-na a'a, si mga manuk-manok, si mga hayop pati' si mga mananap.

²⁴Tungod sinan, agpatubyan-nay to mga iya si Diyos si mga makasasala' karuyag basi' sigi hamok pangubay si bisan say mga sasindakan-na ngan ag'urunay pagbuwan kamamalu'an si mga kalugaringun-na puho'. ²⁵Agpabalyu-na mga iya i kamatu'uran hi'unong si Diyos si pagtutu'o dina si kabubullu'an. Ag'ampu'an-na mga iya ngan agsirbihan-na i mga hinimo inanna' imbis i Paraghimo, nga iya i darayawon hasta si kahastahan. Amen.

²⁶Tungod kay da'inan sinan i nagbuhat-na mga iya, agpatubyan-nay to mga iya si Diyos si mga kasindak nga agbuwan kamamalu'an. Bisan i mga danda ga'i na agpakatuttot si tama' pa'agi paggamit si mga puhu'-na. ²⁷Si pariho pa'agi, agpama'amban liwat i mga lalla si pagpakitig'ob si danda ngan agkabararaw si mga kaparihu-na lalla. Ga'i pamahuway i mga lalla pag'urunay si mga makamamalo' buhat-na mga iya, ngan tungod sinan agpakakarawat mga iya bulos para si karat'an nga nagparabuhat-na mga iya.

²⁸Pwira pa sinan, tungod kay gana' pulus-na para si mga iya i pagparapinsar hi'unong si Diyos, agpatubyan-nay to mga iya si Diyos si baliko' mga isip nga gana' mga kapulsanan-na ngan padayon hamok pagbuhat si mga ma'in angay buruhaton. ²⁹Agpakapannu'an mga iya si dimu'an malaw'ay buhat pati' karat'an, si pagkabintahuso,

ngan sigi hurumut-humutay. Awinan si mga iya i arawa'-awa'ay, maratay-matayay, hiriran-hiranay, daraya'-daya'ay, agturuyu'-tuyu'ay pagpasakit. Sigi tarabilay, ³⁰ gurutgutay, ngan agpanguntra si Diyos. Agsisurusaramyangay, mga mahaya i dalum-na ngan mga hambugiro. Sigi mga iya panganda' baha'o pa'agi pagbuhat mara'at, ngan mga suplikado si mga mahanak-na. ³¹ Gana' na mga kapulsanan-na si mga isip-na mga iya, ga'i na mga iya akatapuran, gana' na mga kalu'uy-na ngan gana' hamok si mga iya bisan ay i tinakkahan-na si mga nagpamasakitana. ³² Aniya' mandu'-na si Diyos nga akapatukan kamatayon i bisan say nga gara' na sinan mga binuhatan. Agpakatu'anan mga iya nga matadong to mando', pero ma'in hamok nga padayon mga iya pagbuhat sinan, kundi' ag'alagad pa liwat dina mga iya si mga gara' na sinan.

Husgaran-na si Diyos i Dimu'an mga A'a

2 ¹ Para namay si ka'am magparapanhusgar nan si la'in, gana' si ka'am makalibri. Ga'i kam pwidi agpakapasangil kay bisan sumiran kam agpatok si la'in, si kamatu'uran huwang na kam si makapatukan kay agkaparariho may kam hamok binuhatan. ² Akatu'anan kita nga i paghusgar-na si Diyos kuntra si mga magparahimo si da'inan klasi binuhatan ag'inala' si kamatu'uran. ³ Sanglit para si ka'am nga mga a'a hamok, kon aghusgar kam si mga iya pero agbuhat kam pariho si mga nagbuhat-na, si pag'abat-bi ba' ma'in kam huwang si mga hurusgaran-na si Diyos? ⁴ O ma'in ngani' bangin nga gana' kwinta-na i pagpanginanu-na si Diyos si ka'am tungod kay agsubra i kadaluman-na ngan ga'i kam dayon agkastigu-na ngan agpata'anan-na kam hamok si maliyat panahon. Ga'i kam anggasi nga i kadaluman-na si Diyos, iya si ka'am i magturo' kunta' kon pinapa'i agbasol huwang si pagbag'o.

⁵ Pero tungod si kakudat-na si mga takuluk-bi nga ga'i kam agkatara'o pagbasol, ka'am mismo i magparatipon si kastigo para si kalugaringun-bi kon anakka i allow si pagkastigu-na si Diyos, si uras nga pinakatu'an na i matadong paghusgar. ⁶ Pumwan-na gayod si Diyos i primyu-na si kada addangan sigon si mga sabuhat-na mga iya. ^d ⁷ Aniya' mga a'a magparapangandoy si maka'angayan kinabuhi' huwang i pagbuwan unra si Diyos pati' i kinabuhi' nga gana' kamatayun-na. Akilalay to mga a'a kay ga'i mga iya pahuway pagbuhat si mahalap si mga kaparihu-na, ngan buruwanan-na mga iya si Diyos si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ⁸ Pero para si mga makikalugaringon pati' si mga magpandiri' si kamatu'uran ngan agpili' dina pagbuhat si mara'at, mga iya i magpakakarawat si hul'os kastigu-na si Diyos. ⁹ Aniya' mga kakurihan pati' mga kabidu'an nga sa'abat-na si dimu'an mga a'a nga parapamuhat

^d 2:6 Salmo 62:12; Pngl 24:12

mara'at: Primiro si mga Hebro dahulo ngan nagpasunod i mga ma'in Hebro. ¹⁰Pero para si dimu'an magparapamuhat mahalap, mga iya i makakarawat si maka'angayan kinabuhi', si unra pati' si kamurayaw: Primiro si mga Hebro gihapon, ngan nagpasunod i mga ma'in Hebro. ¹¹Ada'inan nan kay gana' nagpasi'urug-na si Diyos kon aghusgar iya.

¹²I dimu'an makasala' nga ma'in sakop si bala'od, amatay gihapon mga iya nga bulag si Diyos bisan kon gana' mga bala'ud-na. Ngan i dimu'an makasala' nga sakop si bala'od, si pakamatay-na, i mga allingon nga awinan si bala'od i maghusgar si mga iya. ¹³Kay ma'in i mga magpakabati' si bala'od i matadong si pangulawan-na si Diyos, kundi' i mga magpanunod dina si bala'od i nagkilala nga mga matadong. ¹⁴Bisan ngani' i mga ma'in Hebro nga ga'i agpakakarawat si bala'od, aniya' paluwa' day bala'od anan si kunsinsya-na mga iya kay kinakulawan mismo si mga kalugaringun-na nga agpakatu'anan mga iya kon ay i angay buruhaton pati' i ma'in angay, bisan kon gana' sito mga bala'ud-na. ¹⁵Kinakulawan si mga batasan-na mga iya nga i nagmandu'-na si bala'od akatanom si mga inisipan-na, hasta nga i kata'u-na mga iya pagturutimbang angalagad nga ungod i nagmandu'-na bisan kon danay angumpurmi si mga buhat-na i mga huna'-huna'-na mga iya ngan danay namay ga'i. ¹⁶Da'inan gayod i paghusgar kon anakka i allaw nga husgaran-na si Diyos i mga tinago' isip-na si a'a pina'agi si Jesu-Kristo sigon si mahalap sumat nagparapasamwak-ko.

I mga Hebro pati' i Bala'od

Gal 2:15–3:14

¹⁷Ngan para namay si ka'am nga mga Hebro, aniya' mahaya pangundi'an-na si pagkarilihusu-bi. Sigi kam pamabantog, “Hebro ako, agtapod ako si bala'od,” ngan sigi kam pamahambog nga mga pinalangga'-na kam si Diyos. ¹⁸Agpakatu'anan kam kon ay i katuyu'an-na si Diyos ngan agpangalagad kam nga iyay nan i pinakamahalap tungod kay nagturu'an kam si bala'od. ¹⁹Mga sigurado kam gayod nga mga paraggiya'-na kam si mga buta, nga mga danta'-na kam si mga magpangistar si kalu'uman, ²⁰nga mga paragturu'-na si mga gana' dunung-na, ngan mga ma'istru-na si mga magpanginahanglan pa si mga waydong. Agsigurado kam nga awinan si bala'od i kabug'usan-na si dimu'an kata'o pati' i kamatu'uran. ²¹Ay kay agpakakaya kam pagturo' si la'in, nga mismo i mga kalugaringun-bi kinahanglan nga tururu'an dahulo? Sigi kam panwali si mga a'a nga ga'i pagtangkaw, kundi' mismo ka'am agparapanangkaw. ²²Agparapanmandu'an-bi i mga a'a nga ga'i pagbisyo si pagdangallahan,^e kundi' mismo ka'am agparabisyo. Makusog gayod i pagdiri'-bi si mga

^e 2:22 Si pangulawan-na si Diyos, pariho gayod i baratunun-na si magbisyo pati' si kapadis-na.

diyus-diyos, kundi' ka'am mismo ga'i ngani' agtahap si mga sagrado inanna'.^f ²³ Agparapamahambog kam nga sayod kam si bala'ud-na si Diyos, kundi' ka'am mismo i magparapandis'unra si Diyos pina'agi si pagsupak si bala'ud-na. ²⁴ Pariho si maka'anna' si Kasuratan: "Tungod si ka'am mga Hebro, sigi pamakara'at si arun-na si Diyos i mga ma'in Hebro."^g

²⁵ Kon agsunud-bi i mandu'-na si bala'od, aniya' kwinta-na si pagpaturi'-bi pagpakilala nga sakop kam si mga pinili'-na a'a si Diyos. Pero kon agsupak-bi i mandu'-na si bala'od, akapariho kam hamok si addangan nga ga'i pa nagturi'. ²⁶ Kon agsunud-na si mga ma'in tinuri' i mandu'-na si bala'od, ga'i ba' siguro mga iya kwinta-na si Diyos pariho si adda na tinuri' nga pinili'-na? ²⁷ Sanglit ka'am mga Hebro nan, paratukan-na kam si mga ma'in Hebro kay mga parasupak kam si bala'od bisan kon awinan si ka'am i sinurat riglaminto pati' i kabatasanan pagpaturi'. Ada'nan nan kay bisan kon ma'in mga iya ungod tinuri', agpansunod mga iya si bala'od.

²⁸ Ga'i ahimo Hebro i addangan a'a pina'agi hamok si rilihuso sirimunya si pagturi'. I karuyag sidngun-ko nga nagmarkahan iya si puho' kundi' ga'i akabag'o si kina'iya-na. ²⁹ Lugod, ahimo Hebro i addangan a'a kon tinuri' iya si sallod, addangan nga nagmarkahan i kasing-kasing-na para satawa'-na iya si Diyos. Trabahu-nay to si Espiritu-na ngan ma'in tungod kay satuman-na i sinurat riglaminto. I pagdayaw nga sakarawat-na sito a'a ma'in tikang si a'a kundi' tikang si Diyos.

I Katangkud-na si Diyos

3 ¹ Kon sugad, ay i kahalapan sakarawat-na si a'a kon Hebro iya, o ay i balur-na kon tinuri' iya? ² Malabbat gad i sabulig-na sito! Primero, mga iya i nagpa'intrigahan si tinapuran mga allingun-na si Diyos.

³ Tara' bali', kon aniya' si mga iya nga ga'i agtutuo? Awara' ba' i katangkud-na si Diyos tungod kay ma'in mga iya tangkod? ⁴ Syimpri ga'i nan aka'anna' si mga isip-bi! Akatu'anan kam nga pirmi ungod i mga pinahallingan-na si Diyos bisan kon kinadiskubrihan nga agbullo' i dimu'an mga a'a. Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Diyos kami', bisan sumiran kaw anistigos, paluwa' pirmi nga kamatu'uran i allingun-mo,
ngan pirmi kaw agda'og si bisan say manhusgar si ka'aw.^h

⁵ Ngan bangin aniya' si ka'am magpara'isip da'ito sito: Kon tungod may liwat si paghimu-ta si mga ma'in matadong buhat, iya dina i makapaklaro si pagkamatadung-na si Diyos, agsala' ba' i Diyos si pagkastigo si kita? Ay may sinan i angay saruman-ta? Day aggamit hamok ako si natural isip-na

^f 2:22 Si Grikuhanon: *mismo ka'am agparatangkaw si mga inanna' ari si templu-na si mga diyus-diyos.* ^g 2:24 Isa 52:5; Ezek 36:22 ^h 3:4 Salmo 51:4

si a'a. ⁶Ga'i pwidi nga da'inan sinan! Kay kon ma'in pantay i pagkukulaw-na si Diyos si a'a, pinapa'i-na may paghusgar si kalibutan? ⁷Tingali aniya' gihapon maminugad, "Kon pina'agi si pagparabullu'-ko, iya i pa'agi nga akaguwa' i katangkud-na si Diyos pagpahalling si kamatu'uran ngan akapatamba si mga pagdayaw si iya, kapa'i may kay nagpatukan pa ako bilang adda makasasala?" ⁸Ngan kon da'inan sinan i isip-mo, matilawa pa, "Kapa'i may liwat kay ga'i na hamok i a'a agbuhat si mga karat'an basi' paguwa' i mga kahalapan?" Si kamatu'uran, aniya' mga a'a nga magparapamasumbong nga yaynan mga allingon tikang si kami'. Mga iya i paratukan-na si Diyos si angay mga kararawatun-na.

Gana' Matadong A'a

⁹Tara', akabuan ba' to si kita kam si diyusnon pagsabot? Mas mahalap ba' kita kam mga Hebro kuntra si mga ma'in Hebro si pangulawan-na si Diyos? Syimpri ma'in! Agsumatan kami' na kam nga i mga Hebro pati' ma'in Hebro pariho hamok nga agdaluman-na si sala'. ¹⁰Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Gana' ato matadong bisan addangan.

¹¹ Gana' bisan addangan makasabot kon ay i diyusnon pangiwa-kiwa, ngan gana' maniguro pagpakihuwang si Diyos.

¹² Agpamatalikot si Diyos i dimu'an, ngan bisan kon agbiriyo' mga iya gana' gihapon kapulsanan-na si mga sahimu-na.

Gana' ato magparabuhat si mahalap bisan addangan.ⁱ

¹³ Agparapaguwa' mga iya si mga mamarigsok isip, ngan agsapwa si mga bawa'-na i mga daya'on allingon.^j Day lara-na si sawa i mga katabilan-na mga iya.^k

¹⁴ Puro hamok mga paghumot pati' mga pagmaldisyon i mga sapahalling-na.^l

¹⁵ Makali' mga iya agpakapapaddi si a'a hasta nga amatay to.

¹⁶ Bisan singnga mga iya pa'arop, i mga rungab pagla'om i mga sahubun-na, ngan sigi mga iya panamok si mga a'a.

¹⁷ Ga'i mga iya agpakatu'an-tu'anan si murayaw kinabuhi,^m

¹⁸ ngan ga'i mga iya angabat katahap si Diyos.ⁿ

¹⁹Iyay nan i maka'anna' si bala'od ngan sayod na kita nga bisan ay i maka'anna' ari, nagpakatu'an to hamok para si mga aniya' ubligasyon-na pagtuman sito, basi' a'ala' i mga pasangilan-na mga iya ngan akahuwang i bug'os kalibutan kon husgaran-nay to si Diyos. ²⁰Kon sugad, gana' ni addangan nagkwinta-na si Diyos nga matadong tungod hamok kay

ⁱ 3:12 Salmo 14:1-3; 53:1-3; Eccel 7:20   ^j 3:13 Salmo 5:9   ^k 3:13 Salmo 140:3

^l 3:14 Salmo 10:7   ^m 3:17 Isa 59:7,8   ⁿ 3:18 Salmo 36:1

agsunod iya si bala'od. Lugod, mismo i bala'od i magpakatu'an si kada a'a nga sala'an iya.

I Pagkamatadong nga A'angkon Pina'agi si Pagtapod

²¹Pero ina'anto, aniya' baha'o pa'agi nagpakatu'an-na si Diyos kon pinapa'i i a'a akwinta matadong nga gana' kalabtanana-na si bala'od. Mismo i Bala'ud-na si Moises pati' i Nagpanurat-na si mga Paragsumat agtigo nga paluwa' to pagkamatadong. ²²I pagkamatadong nga tikang si Diyos, sa'angkun-na si dimu'an magpanutu'o pina'agi hamok si pagtapod si Jesu-Kristo. Gana' sapayan-na kon say kaw, ²³kay agsala' i dimu'an ngan gana' magpakatakka si maka'angayan kina'iya nga andang nagpapatupungan-na si kita kam si Diyos. ²⁴Ngan sakarawat-na liwat mga iya dimu'an i libri rigalo si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos, nga iya i pagpatadong si mga iya si pangulawan-na tungod si buhat-na si Kristo Jesus paglukat si mga iya. ²⁵Agparu'du-na iya si Diyos bilang panhahalad nga makalugtukan si kasina-na basi' pina'agi si kamatayun-na, apasaylo i sala'-na si mga a'a nga agtapod si iya. Agbuhat-nay nan basi' sapakulaw-na i pantay paghusgar. Ngan siray, malanga i pasinsyana ngan agpata'anana-na hamok i sala'-na si mga a'a. ²⁶Pero ina'anto panahon, manginano na gayod iya si sala'-na si a'a basi' sapakulaw-na i pantay paghusgar. Si da'inan pa'agi, sapakulaw-na si Diyos nga matadong i kalugaringun-na dungan si pagpatadung-na si bisan say aha'a nga aniya' pagtapud-na si Jesus.

²⁷Kon sugad gana' nga pwidi sapahambug-ta, ngan i rason sinan kay akwinta kita matadong si pangulawan-na si Diyos ma'in tungod si pagsunud-ta si bala'od kundi' tungod hamok kay aniya' pagtapud-ta, ²⁸ngan ag'alagad kita nga akwinta i a'a matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtapud-na ngan gana' kalabtanana-na si pagkamatatumanon si Bala'od. ²⁹I Diyos ba' Diyus-na hamok si mga Hebro? Ma'in ba' iya liwat i Diyus-na si mga ma'in Hebro? Syimpri Diyus-na liwat iya si mga ma'in Hebro. ³⁰Kon sugad, adda hamok gayod i Diyos nga magpatadong pina'agi si mga pagtapud-na si a'a nga aniya' ubligasyun-na pagtuman si bala'od^o ngan da'inan may liwat si mga a'a nga gana' ubligasyun-na tungod si pariho gihapon pagtapod. ³¹Karuyag sidngon ba' nga para' gayod i Bala'od tungod sito klasi pagtapod? Syimpri ma'in! Lugod kita kam dina i magtuman si dati katuyuan-na si bala'od.

I Ka'impurtantihan-na si Pagtapod

Gal 3:15-25; 4:21-31; Hebro 6:13-15; Sant 2:14-26

4 ¹Pada'ito namay kita si papu'-ta kam Abraham, kon ay i sadiskubrihan-na mahi'unong sito pagtapod si Diyos. ²Kon

^o **3:30** I nagtukoy aniya' ubligasyun-na pagtuman si bala'od, iya i mga tinuri' kay da'ito mga iya sito akilala bilang mga pinili'-na a'a si Diyos. Kon sugad aniya' mga iya ubligasyun-na pagtuman si bala'ud-na. Mga iya liwat i nag'arunan: mga Hebro.

akapamatu'od si Abraham nga matadong iya si pangulawan-na si Diyos tungod si mga sabuhat-na, aniya' kunta' sapahambug-na, bisan kon gana' sito ungod kwinta-na atubang si Diyos. ³Pero ma'in ba' da'ito dina sito i maka'anna' si Kasuratan, "Agtapuran-na si Abraham i Diyos, ngan tungod sinan, sa'angkun-na i matadong kamutangan si pangulawan-na si Diyos."^p

⁴I a'a kon agtrabaho, akakarawat kwarta sigon si binudlayan-na, ngan gana' si isip-na nga nagparigalo si iya i swildu-na. ⁵Kundi' i a'a nga ga'i agpabudlay pagbuhat mahalap pero agtapod si Diyos nga iya i magpatadong si baliko' kina'iya-na, iya i maka'angkon si ungod pagkamatadong. ⁶Iyay nan gihapon i nagtukuy-na si David ngan pagpahalling-na hi'unong si kabubuwasun-na si a'a nga aka'angkon matadong kamutangan tikang si Diyos bisan kon ga'i to agbudlayan-na:

⁷"Mga malipayon i mga a'a nga agpasaylu-na si Diyos i mga mara'at binuhatan-na,

ngan nagpamara' i mga kasal'anan-na.

⁸Mga malipayon i mga a'a nga ga'i apparakwintahan-na si Paragdalom si mga sala'-na."^q

⁹Tara', para ba' to hamok kabubuwason si mga a'a nga tinuri',^r o para liwat si mga ma'in? Intumu-bi nga agpinugad pa hamok ako nga sa'angkun-na si Abraham i pagkamatadung-na pina'agi si pagtapud-na. ¹⁰Sayod kam si kamutangan-na si pakakarawat-na sito. Kahuman ba' si iya pagturi' o myintras pa? Myintras pa, ngan ma'in kahuman na dina! ¹¹Damuri na i pagturi' si iya bilang pangngilalahan nga matadong iya si pangulawan-na si Diyos nga sa'angkun-nay to pina'agi si pagtapud-na myintras pa iya nagturi'. Kon sugad, ahimo iya tatay-na si dimu'an magpanutu'o nga ma'in pa mga tinuri' basi' agpakakarawat mga iya si matadong kamutangan si pangulawan-na si Diyos. ¹²Iya liwat i tatay-na si mga tinuri', ma'in hamok tungod kay mga tinuri' mga iya, kundi' tungod kay agpangirog mga iya si kinabuhi'-na si tatay-ta kam Abraham bawa i pagtapod si Diyos myintras pa iya nagturi'.

¹³Agsa'ad i Diyos pada'iray si Abraham pati' si minamat-na nga mga iya i ti'iridar si dimu'an naghimu-na. Si Abraham i nagsa'aran sito ma'in tungod kay agsunud-na i bala'od, kundi' tungod kay ag'aku'-na iya si Diyos nga matadong, i klasi si pagkamatadong nga sa'angkun-na si a'a pina'agi si pagtapod. ¹⁴Aniya' a'a nga agla'om pagprubitso si ungod kinabuhi' pina'agi si pagsunod si bala'od ngan kon i nagpana'aran-na si Diyos i mga da'ito sito, gana' pulus-na si pagtapod ngan ahimo nga ma'in na kinahanglanon i sa'ad. ¹⁵Si kamatu'uran, iya dina i suwi'-na, kay tungod si bala'od paluwa' i ubligasyun-na si Diyos pagkastigo. Pero kon gana' bala'od, gana' may liwat mannunupak.

---

^p 4:3 Gen 15:6. Hasta liwat si birsikulo 22. ^q 4:8 Salmo 32:1,2 ^r 4:9 Parti si *mga tinuri'*, kulawin si hawud-na si pahina 403.

¹⁶Kon sugad, sa'angkun-tay to sa'ad pina'agi si pagtapud-ta basi' i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos i magtuman sito ngan basi' sigurado nga gana' makalihisan si dimu'an minamat-na si Abraham. Kay ma'in nga paray to hamok si mga a'a nga sakop si bala'od kundi' para liwat si bisan say nga aniya' pagtapud-na si Diyos nga akapariho si Abraham. Iya i tatay-ta kam dimu'an. ¹⁷Pariho si maka'anna' si Kasuratan: "Aghimu-ta kaw minamatan-na si malabbat mga nasyon."^s Sanglit iya i tatay-ta kam si pangulawan-na si Diyos nga nagtutu'u-na. Iya i Diyos nga magbanhaw si dimu'an pati' i magbagaw hi'unong si gana' pa nga akapariho hamok si aniya' na.

¹⁸Intumu-bi daw i mahinabo' si Abraham. Agtutu'o iya ngan agla'om bisan kon gana' rason i pagla'um-na. Sanglit tungod sinan, ahimo iya tatay-na si malabbat nasyon nga iya i maka'anna' si Kasuratan, "Da'ito sito i kalabbat-na si minamat-mo."^t ¹⁹Ga'i agluya i pagtapud-na, bisan kon aniya' si inisipan-na nga i puhu'-na maluya na ngan akapariho na si minatay kay matapit na addahatos i idad-na. Ngan da'inan may liwat si Sara, gana' pagla'um-na nga agdadi' pa. ²⁰Pero bisan kon da'inan sinan, ga'i pa'amban si Abraham si pagtapud-na ngan ga'i iya agduda nga tuman-na si Diyos i sa'ad-na, lugod i pagtapud-na, iya i magbuwan si iya kusog pagdayaw si Diyos. ²¹Para si iya, gana' duda-na nga aniya' gahum-na si Diyos pagtuman si bisan ay nagsa'ad-na. ²²Sanglit ngani' tungod sinan "sa'angkun-na si Abraham i matadong kamutangan si pangulawan-na si Diyos." ²³I mga allingon, "sa'angkun-na i matadong kamutangan," nagsurat ma'in hamok para si iya. ²⁴Nagsurat to liwat para si kita kam nga mga papa'angkunon sito pagkamatadong tungod kay agtutu'o kita kam si magbanhaw si Jesus nga Paragdalum-ta kam. ²⁵Nagpa'intriga iya nga amatay para si mga sala-ta kam, ngan nagbanhaw iya basi' agkakwirinta kita kam matadong si pangulawan-na si Diyos.

I Kalipayan-na si mga Magtapit si Diyos

5 ¹Kon sugad, tungod kay agkakwirinta kita kam matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtapud-ta, agsiharalapay na kita kam si Diyos ngan murayaw na kita. Ahimoy to tungod si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo, ²ngan pina'agi si iya aniya' kasiguraduhan-ta nga saprubitsuhan-ta kam i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos tungod si padayon pagtapud-ta. Ngan agrayhak kita kam tungod si pagla'om nga agpaka'ambit kita kam si maka'angayan kina'iya-na si Diyos. ³Ma'in nan hamok iya, kundi' agkalipay liwat kita kam si mga kakurihan-ta kam tungod kay agpakatu'anan kita kam nga i buwa'-na sito iya i padayon pag'ilob. ⁴Ngan tungod kay agpadayon i

^s 4:17 Gen 17:5   ^t 4:18 Gen 15:5

pag'ilub-ta, amatgas kita si pangulawan-na si Diyos ngan i pagmatgas-ta akabuwan si kita pagla'om. ⁵Ngan yaynan pagla'om ga'i agbuwan si kita si kadisgusto, kay agpannu'an-na si Diyos i mga kasing-kasing-ta kam si gugma'-na pina'agi si pagpa'ayup-na si Espirito Santo, nga iya i rigalu-na si kita kam.

⁶Ma'in ba' nga i pagpakamatay-na si Kristo para si mga ma'in diyusnon ahinabo' si iksakto uras nga gana' gayod sahimu-ta pagpahalap si kamutangan-ta? ⁷Bihira nga aniya' addangan magpakamatay para si matadong a'a. Tingali pa lugod nga aniya' a'a nga ga'i atalaw pagpakamatay para si daluman a'a. ⁸Pero agpakulaw-na si Diyos kon ay klasiha gugma' i tawa'-na si da'ito pa'agi: Bisan kon mga makasasala' pa kita, agpakamatay siray si Kristo para si kita kam.

⁹Tungod si kamatayun-na, agkakwirinta kita kam matadong si pangulawan-na si Diyos. Kon sugad, pina'agi si iya sigurado nga asalbar liwat kita kam si kastigu-na si Diyos! ¹⁰Kon agsiharalapay kita kam si Diyos pina'agi si kamatayun-na si Dadi'-na bisan si uras nga anguntra pa kita kam si iya, pusibli ba' nga ga'i kita salbar-na, kita kam nga magpakaprubitso si kinabuhi'-na? ¹¹Ngan tamba pa sinan, sa'angkun-ta i kalipayan paghuwang si Diyos pina'agi si buhat-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo nga iya i magbuwan pa'agi nga agsiharalapay kita kam si Diyos.

I Pagkala'inan-na si Adan pati' si Kristo

¹²Yayto i tinikangan-na si hinabo'. Si paluwa'-na si sala' si kalibutan pina'agi si addangan a'a, dungan may liwat paluwa' i kamatayon tungod sinan sala'. Ngan tungod sinan, aka'agi si kamatayon i dimu'an a'a kay akasala' may i dimu'an. ¹³Myintras pa nagparu'do' si Moises i Bala'od, sigi na pakasala' i mga a'a si kalibutan. Pero ga'i agkwinta-na si Diyos i sala' kon gana' bala'od. ¹⁴Tikang pa may si panahun-na si Adan pada'iray si panahun-na si Moises, agdalom na i kamatayon si a'a hasta liwat si mga a'a nga ga'i akasala' pina'agi si pagsupak si mando' pariho si nagbuhat-na si Adan.

Ngan parti namay si Adan, iya i aniya' kapuruparihu'an-na si addangan nga titakka. ¹⁵Pero mahaya gayod i pagkala'inan-na si resulta-na si buhat-na mga iya duwangan kay i kahalapan nga purumwanon ga'i gayod akapariho si karat'an nga tikang si sala'. Ungod nga bali labbat mga a'a i magkamaratay tungod si sala'-na si addangan nan, pero mas bali pag'abundahan i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos nga nagparigalu-na si malabbat mga a'a pina'agi si addangan nag'arunan Jesu-Kristo. ¹⁶Bwila-ko gihapon, i nagparigalu-na si Diyos si mga a'a, la'in gayod kuntra si resulta-na si pagpakasala'-na si addangan nan. I paghusgar anunod kahuman si adda pagsala'i katapos akakarawat

kita kam kon ay i angay patok, pero i rigalo anunod kahuman si bali labbat kasal'anan ngan akakarawat kita si matadong kamutangan si pangulawan-na si Diyos. ¹⁷Kamatu'uran gayod nga pina'agi si addangan, aghadi' i kamatayon. Kon da'inan sinan i manakka si adda pagsala'i, ay may i manakka si bali pagsangyahan mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos pati' si rigalo si pagkamatadong? Sigurado nga pina'agi si addangan namay, si Jesu-Kristo, anmas pa i paghadi'-ta huwang si pagparapubitsu-ta si kinabuhi'-na.

¹⁸Sanglit, kon i sala'-na si addangan akapatok si dimu'an, si pariho pa'agi, i matadong may buhat-na si addangan, iya i makapa'angkon si matadong kamutangan si dimu'an basi' agpakaprubitso mga iya si ungod kinabuhi'. ¹⁹Kay kon pina'agi si pagsupliku-na si addangan si Diyos agkahirimo i mga a'a nga mga makasasala', pina'agi may liwat hamok si pagkamasinunurun-na si addangan agkahirimo i mga a'a nga matadong si pangulawan-na si Diyos.

²⁰Tangnga' si Adan pati' si Jesus, agpatamba-na si Diyos i bala'ud-na basi' agtatamba may liwat i pagpakasala'-na si a'a. Pero kon ay i pagtatamba-na si sala', anmas may liwat i pagtatamba-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. ²¹Kon sugad, kon ay i gahum-na si sala' pagdalom si kita kam pina'agi si kamatayon, iya may liwat i kagamhanan-na pagdalom si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos tungod si matadong kamutangan nga sa'angkun-ta na atubang si iya basi' agpakatakka kita kam si kinabuhi' nga gana' katapusan-na pina'agi si Jesu-Kristo i Paragdalum-ta.

I Kinabuhi' Huwang si Kristo

6 ¹Kon sugad ay may i angay nagbuhat-ta? Pasigi-ta ba' i paghimo sala' para sigi may tatamba i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos? ²Sympri ga'i! Kay kon parti si sala', mga minatay na kita kam. Pinapa'i pa may kita agpadayon si pagpakasala'? ³Sayod kam dimu'an si mahinabo' si kita ngan pagbunyang si kita kam. Dungan si pag'adda-ta si Kristo Jesus, amatay may liwat kita tungod si pagpaki'adda-ta si kamatayun-na. ⁴Si pagbunyang si kita kam, pariho kita kam si mga naglabbungan huwang si iya basi' abanhaw may liwat kita pag'angkon si baha'o kinabuhi' pariho si kabanhaw-na si Kristo pina'agi si maka'angayan kina'iya-na si Tata'.

⁵Kon makihuwang kita si kamatayun-na si da'ito pa'agi, sigurado nga akahuwang na liwat kita kam si kabanhaw-na. ⁶Akatu'anan kita nga i kada'an pagka'a-a-ta akahuwang si iya ngan pagpapako' si kudos basi' aka'ala'an si gahom i makasasala' puho' si karuyag pagpakasala'. Ngan tungod sinan, ga'i na kita sa'uripun-na si sala', ⁷kay bisan say i mamatay na, ga'i na iya sadaluman-na si sala'.

⁸Kon amatay kita nga huwang si Kristo, agtutu'o kita nga abanhaw may liwat kita si pagpakihuwang si iya. ⁹Kay akatu'anan kita nga tungod kay human na si Kristo nagbanhaw, ga'i na iya pwidi nga amatay pa. Ga'i na iya sadaluman-na si kamatayon. ¹⁰I kamatayon nag'aku'-na, iya i kamatayon pagpara' si makasasala' kina'iya ngan ga'i na gayod iya amatay pa. Kundi' i kinabuhi'-na ina'anto, iya i kinabuhi' pagpasara si mga pagdayaw si Diyos.

¹¹Sanglit si pariho pa'agi, pa'anna'u-bi na si mga huna'-huna'-bi nga mga minatay na kam kon parti si gahum-na si sala' pagdalom si ka'am, pero nagpangallom na kam pagpasara si mga pagdayaw si Diyos pina'agi si dati na pag'adda-bi si Kristo Jesus. ¹²Sanglit, dakam na anugot nga daluman-na pa si mga karuyag-bi pagpakasala' i puhu'-bi nga aniya' kamatayun-na basi' hamok asunod i mga mara'at naghandum-na. ¹³Dakam agtuguti-bi nga akapasala' i pala'in-la'in parti si puhu'-bi ngan ahimo nga day mga garamiton pagbuhat si karat'an. Lugod, pahalaru-bi i mga kalugaringun-bi si Diyos nga akapariho si mga a'a nga agkamaratay na basi' agpaka'angkon si ungod kinabuhi', ngan pahalaru-bi si iya i dimu'an gayod parti si puhu'-bi basi' sagamit-na kam paghimo kon ay i matadong. ¹⁴Ga'i na kam gayod sadaluman-na si sala', kay ma'in na kam sakop si bala'od, kundi' sakop na kam dina si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos.

Uripon Paghimo si Matadong

¹⁵Tara' ay may i angay nagbuhat-ta? Pasigi-ta ba' hamok i pagparapakasala' tungod kay ma'in na kita sakop si bala'od, kundi' sakop na dina si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos? Ga'i gad! ¹⁶Sigurado nga agpakatu'anan kam, nga kon agpa'intriga-bi i mga kalugaringun-bi pagsunod si adda a'a bilang uripun-na, nag'uripon kam kon say i nagsunud-bi. I karuyag sidngun-ko, kon anunod kam si sala', iya i magtuli si ka'am si kamatayun-bi, o ma'in ngani' kon anunod kam si Diyos, iya i magtuli si ka'am pada'iray si pagkamatadong. ¹⁷Pero salamat si Diyos nga bisan kon dati kam mga uripun-na si sala', ag'aku'-bi gihapon kinasing-kasing nga agpansunod kam si mga sakarawat-bi mga pagturo'. ¹⁸Agpakalappa kam tikang si pagtinagal-na si ka'am si sala' ngan agkahirimo mga uripun-na si pagkamatadong.

¹⁹Aggamit hamok ako si natural halimbawa' tungod si mga kaluyahan-bi bilang mga a'a hamok. Dati, agpa'intriga-bi i bug'os puhu'-bi nga a'uripon si mga malaw'ay pati' si padayon paggagrabi-na si karat'an, pero ina'anto agpa'intriga-bi nayto nga a'uripon pagbuhat si mga matadong basi' padayon kam agtatapit si kina'iya-na si Diyos. ²⁰Ngan mga uripon pa kam si sala', ga'i kam agkapiririt pagbuhat si matadong. ²¹Tara' ay may i saganansya-bi si mga buhat-bi siray mga uras nga si ina'anto

akabuwan na si ka'am kamamalu'an? I kamatayon hamok i saganansya-bi! ²² Pero ina'anto kay agpakalibri namay kam tikang si pagdalum-na si makasasala' kina'iya ngan agkahirimo nga mga uripun-na si Diyos, i ganansya nga sakarawat-bi iya i pagtatapit-bi si kina'iya-na si Diyos ngan i tinakkahan-na, iya i kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ²³ Intumbu-bi nga kamatayon i bayad-na si sala', pero i rigalu-na si Diyos kinabuhi' nga gana' katapusan-na pina'agi si dati na pag'adda-ta si Kristo Jesus, i Paragdalum-ta.

Liksyon si Pagdangallahan

7 ¹ Mga kabugtu'an si pagtu'o, sigurado nga agpakasabot kam si mga papahallingun-ko kay sayod kam dimu'an hi'unong si bala'od. Akadalom hamok si a'a i bala'od kon allom pa iya. ² Pariho si adda magdangallahan, i danda aka'ingkot si lalla tungod si bala'od tubtob nga allom payto. Pero kon amatay i alla-na, lappa na iya si bala'ud-na si pagdangallahan. ³ Sanglit kon makitig'ob iya si la'in lalla nga allom pa i alla-na, si kamatu'uran agsala' iya si pagbisyo si pagdangallahan. ⁴ Pero kon amatay na i alla-na, lappa na iya sinan bala'od ngan kon anganda' pa iya papakasalan-na, ga'i na iya akasala' si pagpakitig'ob sito.

⁴ Da'inan may liwat si ka'am mga kabugtu'an si pagtu'o, mga minatay na kam kon parti si ubligasyon pagtuman si bala'od tungod si nagpapako' puhu'-na si Kristo, basi' agpakatig'ob kam si iya si pakabanhaw-na ngan basi' aniya' may kunta' ma'allom si baha'o kinabuhi'-bi nga akabuwan unra si Diyos. ⁵ Kay ngan pagdalum-na pa si kita si makasasala' kina'iyata, sigi kukusog i makasasala' karuyag-ta tungod kay sigi tarangka i bala'od, hasta nga maniguroy to pagkiwa si puhu'-ta ngan i ma'allom dina akabuwan unra si kamatayon. ⁶ Pero ina'anto, pina'agi si pagpakamatay-ta, akabulag kita si dati maggapos si kita, ngan agpakalappahan kita kam si ubligasyon pagtuman si bala'od basi' agpakasirbi kita kam si baha'o pa'agi nga ag'alagad si Espirito mag'ayop si kita kam ngan ma'in na i kada'an pa'agi nga nagmandu'-na si sinurat riglaminto.

I Kakurihan Pagpugong si Sala'

⁷ Aniya' mga a'a nga i mga pagkagasi-na mismo i Bala'od mara'at ngan akapasala'. Si kamatu'uran ma'in, kundì' i bala'od dina si ako i magpakatu'an kon ay i sala'. Ga'i ako kunta' akatu'anan nga sala' bali' i kasindak kon ga'i agpinugad i bala'od, "Dakaw asindak."^v ⁸ Ag'anda' gayod pa'agi i sala' nga akabuwanan ako si karuyag si dimu'an klasi kasindak. Aghimu-nay to si sala' pina'agi si pagpa'intom si ako si mando'

^u 7:3 Parti si *pagbisyo si pagdangallahan*, kulawin si hawud-na si pahina 400.

^v 7:7 Exo 20:17; Deut 5:21

nga ga'i asindak. Pero kon gana' i bala'od, gana' may gahum-na si sala'.
 9 Mismo ako, allom na si uras nga gana' pa bala'od magsumat si ako nga dakaw sinan. Pero ngan pakakatu'an-ko na mahi'unong si mando', iya may liwat i pakapukaw-na si karuyag-ko pagpakasala' ngan sa'abat-ko nga amatay i kalugaringun-ko. 10 Sadiskubrihan-ko nga mismo i mando' nga agbuwan kunta' kinabuhi' si ako, iya may bali' dina i magbuwan si kamatayon. 11 Ag'anda' gayod pa'agi i sala' nga sadaya'an-na ako pina'agi si paggamit si bala'od ngan iyay nan i naggamit-na si sala' pagmatay si ako. 12 Kon sugad, sagrado i bala'od, ngan i mando' sagrado, matadong ngan mahalap.

13 Karuyag sidngon ba' nga i mahalap dina i magbuwan si ako kamatayon? Ma'in! Lugod iyay nan i buhat-na si sala', nga pina'agi si mahalap agbuwanan-na ako si kamatayon basi' kinatu'anan gayod i ungod kina'iya-na bilang sala'. Ngan pina'agi si mando', ahimo i sala' nga mas grabi pa.

14 Kon sugad, akatu'anan kita nga espirituhanon i bala'od, pero ma'in ako espirituhanon kay ahimo ako pariho si adda uripon nga matinu'uhon si sala'. 15 Ga'i ako anabot kon ay kay da'ito pirmi sito i mga sabuhat-ko. I mga buhat nga iya i saruyagan-ko, ga'i sahimu-ko, kundi' i mga sabuhat-ko lugod dina iya i mga nagdiri'-ko buruhaton. 16 Ngan kon agbuhat ako si mga ga'i saruyagan-ko, kinaklaruhan sinan uras nga aniya' parti si kalugaringun-ko nga aniya' pag'abuyun-na si bala'od. 17 Kon da'ingan sinan, ma'in na i kalugaringun-ko i magkiwa, kundi' i sala' na dina nga maliyat na atiya' si ako. 18 Akatu'anan ako nga gana' sahimu-ko nga mahalap, i karuyag sidngun-ko, i tikang si parti si kina'iya-ko nga makasasala' pa. Akapinugad ako sito kay bisan bali haya i karuyag-ko pagbuhat si mahalap, ga'i to sahimu-ko. 19 Ga'i sabuhat-ko i mga mahalap nga karuyag-ko buruhaton, kundi' i mga mara'at lugod dina nga ma'in iya i karuyag-ko pagpadayon nga mga buruhaton. 20 Kon ahinabo' nga sahimu-ko i mga nagdiri'-ko, ma'in na ako i maghimo sito, kundi' i sala' nga maliyat na nga atiya' si ako, i maghimo na dina sito.

21 Sanglit sasayuran-ko nga da'ito pirmi sito i pama'agi: Bisan sumiran ako aruyag pagbuhat si mahalap, i mara'at dina, iya i mag'isusuksok nga akasalli'an i mahalap katuyuan-ko. 22 Si sallud-na si kasing-kasing-ko, alipay ako parti si bala'ud-na si Diyos. 23 Pero aniya' la'in day bala'od nga sa'abat-ko magtrabaho si puhu'-ko, i adda pama'agi nga agkasupak si la'in nan pama'agi nga nag'abuyunan-na si isip-ko. Iyay nan i magpugol si ako nga ga'i ako akabulag si pama'agi-na si sala' nga agtrabaho ato si puhu'-ko. 24 Bali kamakalulu'oy si kamutangan-ko! Say daw si ako i manapod tikang si pagdalum-na sito makasasala' puho' nga pirmi ag'abat si kamatayun-na? 25 Salamat si Diyos kay atuman to pina'agi si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo!

Kon sugad, para si kalugaringun-ko isip, uripon ako si bala'ud-na si Diyos, pero para namay si makasasala' kina'iya-ko, uripon ako si pama'agi-na si sala'.

I Kinabuhi' Tikang si Espirito

Juan 16:5-15; Gal 5:16-26; 2Ped 1:3-11

8 ¹Sanglit si ina'anto, ga'i na sapatukan-na si Diyos i mga a'a nga ag'adda na si Kristo Jesus ²kay pina'agi si iya, saprubitsuhan-na mga iya i pama'agi-na si Espirito nga magbuwan si mga iya kinabuhi', ngan iya hamok i magpalibri si mga iya tikang si pama'agi-na si sala' pati' si kamatayon. ³I Diyos i magtuman si mga ga'i gayod sahimu-na si a'a pina'agi si pagsunod si bala'od tungod kay mga maluya i makasasala' kina'iya-na. Agbuhat-nay to pina'agi si pagpabawa si kalugaringun-na Dadi' pada'ito si kalibutan nga pariho hamok i kina'iya-na si adda makasasala' a'a, basi' ahimo panhahalad para si sala' nga sahimu-na si la'in. Agbuhat-nay to basi' sapatukan-na i dimu'an sala' nga sahimu-na si mga makasasala'. ⁴Ada'itoy to basi' i mga matadong kinahanglanun-na si bala'od, atuman dimu'an ato si kita, kita kam nga irog i kinabuhi'-na si Espirito ngan ma'in irog si makasasala' kina'iya.

⁵I mga a'a nga i kinabuhi'-na irog si makasasala' kina'iya, pirmi agkabararaw nga agpakapannu'an i mga inisipan-na kon ay i saruyagan-na sinan kina'iya. Pero i mga a'a nga i kinabuhi'-na irog si Espirito, pirmi agkabararaw nga i karuyag-na si Espirito i makapanno' si inisipan-na. ⁶I isip-na si makasasala' a'a agbuwan si iya kamatayon, pero i isip-na si a'a nagdaluman-na si Espirito agbuwan si iya si ungod kinabuhi' pati' kamurayaw. ⁷Sanglit ahimo kuntra-na si Diyos i a'a nga nagdaluman si makasasala' isip kay ga'i iya anunod si bala'ud-na si Diyos, ngan si kamatu'uran, ga'i to gayod sahimu-na agbuhat. ⁸Ngan i mga a'a nga nagdaluman si makasasala' kina'iya, ga'i gayod akabuwan kalipayan si Diyos.

⁹Pero ka'am, ga'i na kam agdaluman-na si makasasala' kina'iya-bi, lugod i Espirito na dina i magdalom si ka'am kon ag'ayupan-na na kam si Espiritu-na si Diyos. Ngan kon aniya' si ka'am nga ga'i pa nag'ayupan-na si Espiritu-na si Kristo, ma'in iya tawa'-na si Kristo. ¹⁰Pero kon awinan ag'ayop si Kristo si ka'am, bisan kon minatay na i puhu'-bi tungod si sala', allom i espiritu-bi tungod kay sa'angkun-bi na i pagkamatadong. ¹¹Ngan kon ag'ayop si ka'am i Espiritu-na si magbanhaw si Jesus, i magbanhaw si Kristo, iya may liwat i magbuwan kinabuhi' si mga puhu'-bi nga aniya' kamatayun-na pina'agi si Espirito mag'ayop si ka'am.

¹²Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, ungod nga aniya' ubligasyun-ta kam, pero ma'in i pagpa'irog si kinabuhi'-ta si makasasala' kina'iya-ta. ¹³Kay kon agpa'irug-bi i kinabuhi'-bi si makasasala' kina'iya-bi,

agkamaratay kam. Pero a'allom kam kon matay-bi i makasasala' mga gawi'-na si puhu'-bi pina'agi si bulig-na si Espirito. ¹⁴Intumu-bi nga i dimu'an nagtuttutan-na si Espiritu-na si Diyos, iya i mga kalugaringun-na dadi'. ¹⁵Kay si pakakarawat-bi si Espirito, ga'i kam aghimu-na mga uripon nga aniya' gihapon katalaw si kastigu-na si Diyos pero sakarawat-bi dina tikang si Espirito i kamutangan bilang mga dadi'-na. Ngan tungod si pag'aghat-na si Espirito, saban'u-ta i Diyos, "Tay," Tatay-ko." ¹⁶Mismo i Espiritu-na ag'abuyon si mga espiritu-ta, pagpamatu'od nga mga dadi'-na kita kam si Diyos. ¹⁷Tungod kay mga dadi'-na may kita, nagkwinta kita nga mga iridiro huwang si Kristo nga agpaka'ambit si dimu'an tawa'-na kon angambit may liwat kita si mga kasakitan-na si Kristo, basi' sigurado may liwat kita aka'ambit si maka'angayan kina'iyana.

I Maka'angayan Kamutangan nga Tarakkahon

¹⁸Para si ako, gana' gayod pulus-na pagpabudlay pagpara'isip si mga kasakitan nag'antus-ta ina'anto panahon tungod si subra kahalap-na si maka'angayan kina'iyana si Diyos nga papakulawon ato si kita. ¹⁹I dimu'an hinimu-na si Diyos aka'antahak huwang i pagla'om si pagdadara'un-na si panahon nga pakilala-na si Diyos i mga dadi'-na. ²⁰Kay i dimu'an hinimo agpangabat si kadisgusto tungod kay pirmi nagtarangkahan i mga kahalapan nga sa'angkun-na kunta' ngan agpakapatukan mga iya sito kamutangan ma'in tungod kay iya i mga sapili'-na, kundi' tungod si katuyu'an-na si magpatok. Pero ga'i arungay i pagla'om nga ²¹titakka i allaw nga pamalibri-na si Diyos i dimu'an sahimu-na ngan ga'i to padayon agkararunot kundi' agpaka'ambit dina si maka'angayan kamutangan bilang mga libri nga papaprubitsaron si mga dadi'-na si Diyos.

²²Akatu'anana kita nga hasta ina'anto, sigi pa pangaraba si kasakitan i dimu'an mga hinimu-na si Diyos nga day agpaka'abat paddi pariho si nag'antus-na si tikaka'alluman. ²³Pero ma'in hamok mga iya i magparapangaraba si kasakitan, kundi' hasta pa liwat kita kam nga magpakakarawat na si primiro binuwa'-na si Espirito mag'ayop si kita kam. Parapangaraba kita kam myintras agpara'antahak-ta nga pan'aku'-na kita kam si Diyos nga mga inataman-na ari si langit kon lukat-na na i mga puhu'-ta kam. ²⁴Ngan tungod si kasiguraduhan-ta sito pagla'om, agkasaralbar na kita kam. Pero kon agpipirit kita nga sakulawan-ta i nagla'uman-ta, ma'in naynan ungod pagla'om, kay gana' ato magparapantaw si dahulu'an kon dati na sa'angkun-na. ²⁵Kundi' kon padayon kita pagla'om si ga'i pa sakulawan-ta, awili kita pagpara'antahak huwang i malanga pagpaturos.

^w 8:15 Si Hebruhanon: *Abba*. Iyay nan i mahigugma'on pagban'u-na si dadi' si tatay-na.

I Parangadyi'un-na si Espirito Santo

²⁶Si pariho pa'agi, i Espirito magpara'aghat si kita pina'agi si pagparabulig tangnga' si mga kaluyahan-ta kam. Bisan kon ga'i kita akatu'anang kon ay i kinahanglan kunta' parangadyi'un-ta, i Espirito mismo i mag'ako' pagpahalling para si kita, pina'agi si mga hagamhom nga ga'i sapahalling-na si bisan say aha'a. ²⁷Ngan i magparasiksik si bug'os pagka'a-a-ko, akatu'anang liwat kon ay i isip-na si Espirito, kay i Espirito i magpahalling sigon si katuyuan-na si Diyos para si mga a'a nga nagpanagama paghuwang si iya.

I Pagdarag'an-na si mga Magpanutu'o

Juan 15:9-17; 1Cor 13:1-13; 1Juan 3:11-24; 4:7-21

²⁸Akatu'anang kita nga bisan ay sa'agihan-ta, agbuhat-na si Diyos i dimuan para si kahalapan-ta kam, kita nga mga magpanhigugma' si iya ngan nagpangagda-na pagtuman si ungod katuyuan-na. ²⁹Kay i mga sakatu'anang-na andang si Diyos nga mahalap i mga tarakkahan-na, agpanagama-nay to pagpa'irog si kina'iya-na si Dadi'-na, basi' kinakulawan i pagkasiyaka-na si Dadi' si malabbat magdiringsirarihan. ³⁰Sanglit i mga nagpanagama-na andang siray, agpangagda-nay to panakka-na si uras. Ngan i dimuan nagpangagda-na, agpankwinta-nay to matadong si pangulawan-na. Katapos i mga magpakakarawat sito pagkamatadong, papaprubitsarun-nay to liwat si maka'angayan kamutangan-na.

³¹Tara', ay pa i pangulangan-ta sito dimuan? Kon i Diyos ag'ugop si kita, say pa may i makakaya pagkuntra si kita? ³²Kon ga'i iya akariman si kalugaringun-na Dadi' pagpa'intriga si kamatayon para si kita kam dimuan, iya pa ba' i dimuan kinahanglanun-ta i ga'i pinumwan-na liwat libri si kita huwang si Dadi'-na? ³³Say pa may i makapa'akusar si mga pinili'-na a'a si Diyos? Mismo i Diyos i magkwinta nga matadong mga iya. ³⁴Kon sugad gana' na makapatok si mga iya. Si Kristo Jesus i mamatay kundi' abanhaw iya ngan awiray agpwisto si kawatan-na si Diyos. Ma'in nan hamok iya, iya pa liwat i magparapakibagaw si Diyos para si kita kam. ³⁵Tara', say pa may i makapapinda si kita kam si gugma'-na si Kristo? Sahimu-na ba' to si mga kasamukan, mga kakurihan, mga kasakitan tungod si pagtu'o, si gutom, si hugkas kamutangan, o si kadilikaduhan si kinabuhi' o ma'in ngani' si kamatayon? ³⁶Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Tungod si ka'aw Diyos, pirmi kami' ag'atubang si kamatayon
allaw-allaw,

ngan i pagtratar, nagpapariho kami' hamok si mga karniro nga
mga burunu'on.^x

^x 8:36 Salmo 44:22

³⁷Pero i kada mahinabo' si kinabuhi'-ta, mahaya pirmi i pagdarag'an-ta, pina'agi si iya nga aghigugma' si kita kam. ³⁸Kay sigurado gayod ako nga gana' makapabulag si kita kam tikang si gugma'-na, bisan i kamatayon o i kinabuhi', bisan i mga anghel o i mga mara'at espirito, bisan ay pa i sa'agihan-ta si ina'anto panahon o si titakka pa. Bisn ay gahuma, ³⁹bisan i sari'i si gidadyaltahi o ma'in ngani' si gihahawuri, o i bisan ay si dimu'an mga hinimo, gana' gayod makapabulag si kita si gugma'-na si Diyos nga kina'anda'an si pagpaki'adda si Kristo Jesus nga Paragdalum-ta.

I mga Pinili'-na A'a si Diyos

9 ¹Tungod si dati na pag'adda-ko si Kristo akatistigos ako si kamatu'uran. Ga'i ako agbullo' kay sigurado ako nga i inisipan-ko agdaluman-na si Espirito Santo. ²Masurub'on gayod ako ngan pirmi aka'abat mahaya kabidu'an i kasing-kasing-ko. ³Kon ahimo pa gad hamok, intrisado ako nga ako mismo i makagaba'an pati' pinabulag si Kristo hasta si kahastahan para hamok si kahalapan-na si mga kabugtu'an nga mga kalaha'-ko gayod. ⁴Mga iya i mga a'-na si Israel nga agpaka'angkon si aron bilang mga kalugaringun-na dadi' si Diyos. Nagpalibutan mga iya si maka'angayan danta'-na ngan nagpamakatu'an si mga pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya. Mga iya liwat i magpakakarawat si bala'od, magpakatu'an si tama' pa'agi pag'ampo' ari si templo, pati' magpakaprubitsar si mga sa'ad-na si Diyos. ⁵Si mga iya liwat kina'anda'an i mga ginikanan-na si pinili' nasyon, ngan pina'agi si mga iya, amamat si Kristo si pagka'a'-na, nga Diyus-na si dimu'an ngan darayawon hasta si kahastahan. Amen.

⁶Ga'i kita akapinugad nga ga'i atuman i allingun-na si Diyos bisan kon ga'i pa agpanutu'o i dimu'an a'-na si Israel, kay si pangulawan-na si Diyos i dimu'an kalaha'-na si Israel ma'in puro ungod mga a'-na si Israel. ⁷Ngan ma'in liwat tungod kay mga ampu-na mga iya si Abraham, puro na mga iya huwang si mga dadi' nga nagpasa'ad-na si Diyos si Abraham. Si kamatu'uran ma'in, kay yayto dina i allingun-na si Diyos ari si Abraham, "Pina'agi si Isaac, akilala i minamat-mo."^y ⁸Karuyag sidngon, nga ma'in i dimu'an dadi'-na si Abraham nga paluwa' si natural pa'agi puro nagkunsidirar nga mga dadi'-na si Diyos, kundi' i mga nagpandadi' hamok sigon si sa'ad-na si Diyos. Mga iya i nagkilala nga ungod minamat-na, ⁹kay yayto i iksakto mga allingon nga nagsa'ad-na si Diyos: "Pada'ito ako gihapon si tama' uras ngan si Sara may lugod dina i magdadi' lalla."^z

¹⁰Ma'in nan hamok iya, aniya' liwat mga pinili'-na andang si Diyos bisan kon ag'adda mahanak pariho si magkaruwa nga mga dadi'-na si papu'-ta kam Isaac pati' Rebeca. ¹¹Ga'i pa a'allom mga iya, ngan myintras

y 9:7 Gen 21:12 z 9:9 Gen 18:10,14

pa liwat mga iya agpakabuhat mahalap o mara'at, atuman i ungod tuyu'-na si Diyos si pagpili'-na si addangan to si magkaruwa: ¹² Agpinugad-na si Diyos i magburod, “Kinahanglan nga agsirbi i siyaka si sirari.”^a Sanglit, i pagpili'-na si Diyos sigon si dati gayod pangagdahan-na ngan ma'in kon ay i mga sabuhat-na. ¹³ Pariho si maka'anna' liwat si Kasuratan nga pinahallingan-na si Diyos hi'unong si mga iya duwangan: “Agpalangga'-ko si Jacob pero agsikway-ko si Esau.”^b

¹⁴ Kon sugad, pwidi ba' kita akapinugad nga ma'in pantay i pagkukulaw-na si Diyos? Ga'i. ¹⁵ Kay mismo iya i magpinugad si Moises, “Pumwan-ko i kalu'uy-ko kon say i salu'uyan-ko.”^c ¹⁶ Kon sugad, ga'i to agsunod kon ay i karuyag-na o si kapapaniguru-na si a'a, kundi' sigon si kalu'uy-na si Diyos. ¹⁷ Aniya' maka'anna' si Kasuratan nga agpinugad-na si Diyos si Paraon: “Himu-ko kaw hadi' para sito katuyuan, nga kinakulawan anan si ka'aw kon ay i kahaya-na si gahum-ko ngan basi' agsamwak si bug'os kalibutan i mahi'unong si arun-ko.”^d ¹⁸ Sanglit kon aruyag i Diyos nga amakulaw si kalu'uy-na si adda a'a, sahimu-nay nan. Ngan kon aruyag liwat i Diyos pagsiyo si malalom sarabutan-na si adda a'a, sahimu-na liwat nan.

¹⁹ Sigurado nga aniya' addangan si ka'am suplikado si pagpinugad: “Kon da'inan sinan, kapa'i may kay parabasul-na pa liwat kita kam si Diyos? Gana' makadiri' si katuyuan-na.” ²⁰ Pero say ba' kaw nga day turututu'o pagsaruman si Diyos? Akapinugad ba' i pakattan si parahimo nga, “Ay kay da'ito sito i kurti-ko?”^e ²¹ Kay mismo i parahimo pakattan aniya' katungud-na pagpili' kon ay i saruyagan-na hirimu'on. Pwidi iya akahimo duwa klasi pakattan si adda hamok pitak nag'ala'an, i adda pan'ispisyal ngan i adda may pan'urdinaryo hamok.

²² Kunta' anakka si mga isip-bi nga gana' makasantop si Diyos si bisan ay katuyuan-na. Bisan kon kinahanglan pa'abat-na i kastigu-na ngan pakatu'an-na i gahum-na, malanga i paturus-na si mga papakarawaton sinan kastigo bisan kon nagpanagama nayto nga agkamaratay nga bulag si Diyos. ²³ Agda'ito iya sito basi' kinatu'an-an i pagsangyahan-na si maka'angayan kina'iya-na nga papa'ambiton si kita kam nga mga ti'angkon si kalu'uy-na. Kita kam i mga nag'andam-na andang pagkarawat si maka'angayan kina'iya-na. ²⁴ Atuman to si kita kam nga mga inagda-na andang, ma'in hamok tikang si mga Hebro pero tikang liwat si mga ma'in Hebro, ²⁵ sigon si mga allingun-na nga aka'anna' si libru-na si Oseas:

Aniya' mga pirinugarun-ko, “Mga ginsakupan-ko kam,” bisan kon ma'in mga iya dati mga ginsakupan-ko.

a 9:12 Gen 25:23   b 9:13 Mal 1:2,3   c 9:15 Exo 33:19   d 9:17 Exo 9:16
e 9:20 Isa 29:16; 45:9

Ngan pirinugarun-ko liwat i ga'i nagpamalangga'-ko siray,
 “Pamalangga'-ko kam ina'anto.”^f

26 Ngan aniya' pa liwat maka'anna':

Aniya' mahinabo' mismo anan si lugar nagpinugaran-na si Diyos,
 “Ma'in kam mga ginsakupan-ko,”

nga mga iya dina i nagkwinta, “Mga dadi'-na si gana' kamatayun-
 na Diyos.”^g

27 Hasta liwat si Isaias agparagagasod mahi'unong si mga a'-na si Israel,
 “Bisan pa day baybay si kalawot i katabbul-na si mga dadi'-na si
 Israel,

diki'it hamok si mga iya i magkasaralbar,

28 kay ga'i agliyat, pumwan-na si Paragdalom ato si kalibutan
 i angay ngan durudiritso paghusgar-na sito mga a'a.”^h

29 Akaparihoy to gihapon si nagpinugad-na siray si Isaias,

“Ga'i ngani' kita kam pamilinan-na si Makagagahom Paragdalom
 mga a'a

nga mga kapararihu-ta kam ginikanan,

sigurado nga agkahirimo kita kam pariho si kabungkgag-na si syudad
 Sodom

pati' si pakapara'-na si syudad Gomora.”ⁱ

I mga A'-na si Israel pati' i Mahalap Sumat

1Cor 9:16-22; 2Cor 5:11-6:2; 1Tim 4:1-5

30 Tara', ay may i satu'o si isip-ta, nga i mga ma'in Hebro agpaka'angkon
 si ungod pagkamatadong bisan kon ga'i mga iya maniguro pagtalinguha
 nga mga sa'anda'an-nay nan? Syimpri, pero iyay nan i klasi si
 pagkamatadong nga a'angkon pina'agi si pagtapod si buhat-na si Diyos.

31 Kundi' i mga a'-na lugod si Israel nga magparapanganda' sito pina'agi
 si pagsunod si bala'od, ga'i lugod agpaka'angkon. 32 Kapa'i di' kay ga'i?

Tungod kay i mga pagkagasi-na mga iya a'angkon to sigon si sabuhat-
 na, imbis nga kon say i mga satapuran-na. Agkaparangkol mga iya si
 nagpinugad-na si Diyos day “bato pammangkulan” nga iya si Kristo

33 sigon si maka'anna' si Kasuratan:

Mamati'a kam pahalap, aniya' nagpa'anna'-ko bato ari si Sion^j nga
 aka'ulang si mga a'a pagtapit si ako,

i bato makapadusmog si mga iya.

Kundi', bisan say i magtapod si iya, ga'i akamalu'an.^k

^f 9:25 Oseas 2:23   ^g 9:26 Oseas 1:10   ^h 9:28 Isa 10:22,23   ⁱ 9:29 Isa 1:9   ^j 9:33 I Sion,
 iya liwat i nag'arunan: Jerusalem ngan i nagtukoy ato, iya i mga Hebro nga agkuri pag'ako
 si Jesus nga iya na i nagparapanimulat-na mga iya Tinu'inan Mannanalwas.

^k 9:33 Isa 8:14; 28:16

10 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, gana' la'in nag'anduy-na si kasing-kasing-ko pati' i pirmi nagparapangadyi'-ko si Diyos para si mga taga Israel, kon ma'in hamok nga agkataralwas mga iya. ²Akatistigos ako mahi'unong si kadisididu-na mga iya pagsirbi si Diyos, pero i kadisididu-na mga iya ma'in sigon si ungod kata'o. ³Tungod kay ma'in mga iya sayod si pagkamatadong nga tikang si Diyos ngan maniguro hamok si mga kalugaringun-na pama'agi, ga'i mga iya agkataro' pagpa'ubos basi' kunta' agpakaprubitso si pagkamatadung-na si Diyos. ⁴Pero bisan say i magtutu'o si Kristo agpaka'angkon si pagkamatadong kay iya i katapusan-na si bala'od.

⁵Yayto i nag'isplikar-na si Moises nga klasi si pagkamatadong nga a'angkon kuno' pina'agi si pagsunod si bala'od: "I makaprubitso si ungod kinabuhi', iya i a'a nga gana' salaktawan-na pagtuman si bala'od."¹ ⁶Kundi' i pagkamatadong nga a'angkon pina'agi si pagtapod agwaydong si kita: "Dakam agpatilawi-bi i mga kalugaringun-bi, 'Say may i mamanahik pan langit?'^m" I karuyag sidngon nga, ma'in na kinahanglan nga aniya' pa mamanahik pan langit pagpakibagaw si Kristo nga paduwa'i iya para si kita kam. ⁷"O ma'in ngani', 'Say may i paduwa'i si Buhon nga gana' salad-na?'ⁿ" I karuyag sidngon nga, ma'in na kinahanglan nga aniya' pa mangala' si Kristo tikang si mga minatay kay human na i pakabanhaw-na. ⁸Yayto dina i nagsumat-na:

Matapit na si ka'am i allingon.

Agparapahalling-bi nayto ngan akatanom nayto si mga inisipan-bi.^o

Iya nayto i allingon parti si pagtutu'o nga nagparapasamwak-ta kam: ⁹Nga kon busngal-mo gayod i pag'aku'-mo nga, "Si Jesus i Paragdalom," kahuman agpatanum-mo si inisipan-mo i pagtutu'o nga agbanhaw-na iya si Diyos, atalwas kaw. ¹⁰Ada'inan nan kay awinan si inisipan i pagtutu'o nga makapatadong si ka'am si pangulawan-na, ngan pina'agi namay si pagbusngal si pag'ako', agkataralwas kam. ¹¹Pariho si maka'anna' si Kasuratan nga agpinugad, "Bisan say i magtapod si iya, ga'i akamalu'an."^p ¹²Paray to si dimu'an mga a'a kay gana' may pagkala'inan-na si mga Hebro o ma'in Hebro. I Paragdalom, iya i magdalom si dimu'an ngan mabinuwan-buwanon si dimu'an mag'ampo' si iya. ¹³Pariho si maka'anna' si Kasuratan nga agpinugad, "Bisan say i mag'ampo' si arun-na si Paragdalom, atalwas."^q

¹⁴Pero pinapa'i-na may mga iya agpaka'ampo' si addangan nga ga'i nagtutu'u-na mga iya? Ngan pinapa'i-na may liwat mga iya agpanutu'o kon gana' mga sapakalihan-na allingon mahi'unong sito? Ngan pinapa'i

¹ 10:5 Lev 18:5   ^m 10:6 Deut 30:12   ⁿ 10:7 Deut 30:13   ^o 10:8 Deut 30:14

^p 10:11 Isa 28:16   ^q 10:13 Joel 2:32

may liwat mga iya agpakapakali kon gana' sito magpasamwak si mga iya?
 15 Ngan pinapa'i may liwat apasamwak i allingon kon gana' mga naglihug-
 na si Diyos mga parapasamwak? Iyay nan i nagtukuy-na si maka'anna' si
 Kasuratan, "Kamakaruruyag nag'isip nga i magbawa si mahalap sumat
 titakka na!"^r

16 Pero ga'i agpangarawat si mahalap sumat i dimu'an mga taga Israel.
 Mismo si Isaias agriklamo, "Paragdalom, say i manutu'o si sumat kami?"^s
 17 Bisan kon da'itoy to, sakatu'anan-ta nga pwidi akatutu'o i a'a kon aniya'
 sapakalihan-na ngan aniya' pulus-na si sapakalihan-na kon mahi'unong si
 Kristo i nagpasamwak. 18 Pero aniya' patilaw-ko: Ungod ba' nga ga'i mga
 iya agpakapakali? Syimpri agpakapakali mga iya, kay aniya' maka'anna'
 si Kasuratan:

Agsara si bug'os kalibutan i mga allingon nagparapanggasud-na mga
 iya,
 ngan kinapakalihan i mga busis-na mga iya si dimu'an mag'istar
 sito.^t

19 Amatilaw ako gihapon: Ga'i ba' to sasabutan-na si mga a'-na si Israel?
 Mismo i allingun-na si Diyos i makasaruman sinan, primiro pina'agi si
 Moises,

"Aniya' baha'o magkabarawa si pagtu'o
 nga ga'i ngani' ag'aradda bilang adda nasyon,
 mga iya i ginamit-ko pagpa'abugho si ka'am,
 nga mga a'-na si Israel.

Titakka i panahon nga aniya' magtutu'o nasyon
 nga gana' ngani' dati sarabutan-na,
 iya i ginamit-ko pagpasina si ka'am."^u

20 Katapos agpaklaru-na pa liwat to si Diyos pina'agi si Isaias,

"Sadiskubrihan-na ako si mga a'
 nga ga'i ngani' agparapanganda' si ako.
 Agpakilala-ko i kalugaringun-ko si mga a'
 nga ga'i ngani' parapanginsayod hi'unong si ako."^v

21 Pero hi'unong namay si mga a'-na si Israel, agpinugad i Diyos,

"Ga'i ako pahuway pag'agda sito mga a'
 nga mga gara' na gayod pagsupliko."^w

Agpakulaw-na si Diyos i Kalu'uy-na si Israel

11 1 Aniya' pa patilaw-ko: Agsikway-na ba' si Diyos i mga
 ginsakupan-na? Syimpri ga'i! Mismo i kalugaringun-ko taga
 Israel, addangan si ka'uru'ampuhan-na si Abraham nga sakop si pamilya

^r 10:15 Isa 52:7   ^s 10:16 Isa 53:1   ^t 10:18 Salmo 19:4   ^u 10:19 Deut 32:21

^v 10:20 Isa 65:1   ^w 10:21 Isa 65:2

Benjamin. ²Ga'i agsikway-na si Diyos i mga ginsakupan-na nga dati sakatu'anan-na i mga tarakkahan-na. Akatu'anan kam si maka'anna' si Kasuratan hi'unong si pagriklamu-na si Elias si Diyos kuntra si mga a'a-na si Israel: ³“Paragdalom, agpanmatay-na mga iya i mga paragsumat-mo ngan agparapanrungkab-na mga iya i mga altar-mo. Ako na hamok addangan i mabilin si mga paragsumat-mo ngan hasta pa liwat ako sigi-na mga iya mamatay.”^x ⁴Pero ay dina i saruman-na si Diyos si iya? “Aniya' nagtagama-ko para si kalugaringun-ko syiti mil nga mga ga'i parapangampo' si Baal.”^y ⁵Da'inan gihapon sinan i kamutangan si ina'anto mga ka'urason. Aniya' magkarala'a nga agkapirili' tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. ⁶Ngan kon agda'itu-na sito agpili' nga sigon si mapinalangga'on pagpanginanu-na, ga'i iya agbasar kon ay i mga sabuhat-na si a'a, kay kon bulos to hamok si mga buhat-na nga iya, ma'in ungod nga tungod to si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos.

⁷Ay ba' i tinakkahan-na sito? Ga'i mga sa'anda'an-na si mga a'a-na si Israel i mga nagparapanganda'-na pahalap, pero i magpaka'anda' lugod dina i diki'it mga pinili'-na si Diyos. I ditangnga' may agsiyuhan-na si malalom sarabutan. ⁸Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Agsiyuhan-na mga iya si Diyos si mahalap inisipan.

Ga'i mga iya agpakakulaw ngan ga'i mga iya agpakapamati',
tubtob ina'anto mga ka'urason.^z

⁹Agpinugad liwat si David,

“Himu-na kunta' pa'on si Diyos i mga kumbiti-na pagdakop mismo si mga iya,
ngan agpakadaplak bilang kastigo si mga iya.

¹⁰Kunta' himu-na mga iya mga harap basi' gana' mga sasayuran-na,
ngan mamaku'ong si kasakitan hasta si kahastahan.”^a

I mga Linalin Sanga

¹¹Amatilaw ako gihapon: Ngan pakadaplak-na mga iya, ga'i na ba' mga iya agpakabangon hasta na hamok? Ma'in nan iya! Lugod tungod si pagdiri'-na mga iya, agpaka'ambit si katalwasan i mga ma'in Hebro. Ada'itoy to basi' angabugho i mga a'a-na si Israel. ¹²Tungod sinan sala', nga iya i pagdiri'-na mga iya, agpakakarawat si mga kahalapan i ditangnga' mga a'a si kalibutan, ngan i kapirdihan-na mga iya, iya i makapa'angkon si mga ma'in Hebro si ka'abunda. Kon sugad, anmas pa i mga kararawaton kon abug'os na i pinili' a'a-na si Diyos si uras nga pamadugok gihapon mga iya.

^x 11:3 1Hadí 19:10,14   ^y 11:4 1Hadí 19:18   ^z 11:8 Deut 29:4; Isa 29:10

^a 11:10 Salmo 69:22,23

¹³ Ato sito surat, makibagaw ako si ka'am mga ma'in Hebro tungod kay ako i apostol para si ka'am. Agpa'urug-ko gayod i pagtrabahu-ko anan si ka'am ¹⁴ tungod kay agla'om ako nga sapisindak-ko i mga igkasi-ko Hebro ngan dayon agkasaralbar may i ditangnga' si mga iya. ¹⁵ Andiri' mga iya, kundi' i mga pagdiri'-na agrisulta si pagsiharalipay-na gihapon si ditangnga' mga a'a si kalibutan pati' si Diyos. Kon agbuwan kahalapan i pagdiri'-na mga iya, iya pa ba' kunta' kon agpangako' mga iya? Sigurado sinan uras, day mabanhaw i dimu'an. ¹⁶ Buwanan-ta kam mga halimbawa' nga sasabutan-bi i kamutangan-na si Israel. Kon nagpahalad si Diyos i primiro makaprubitsuhan si inani ngan nagtagamay to para si iya, kon sugad day nagtagama liwat i intiro para si iya. Ngan kon akapada'iray si Diyos i gamut-na si kayo, kon sugad sigurado liwat nga akapada'iray i mga sanga-na.

¹⁷ Adda pa halimbawa' nga akalikay kam si pagpahambog. Aniya' mga sanga-na si inataman kayo olibo nga nagpanabtab, ngan i sanga-na si lalag olibo i nagpatungko si panabtaban. Ka'am mga ma'in Hebro akapariho si lalag nan olibo nga agpaka'ambit ina'anto si kusug-na pati' si ka'abundahan-na si mga kinabuhi'-na si mga Hebro. ¹⁸ Sanglit dakam ag'isip si mga kalugaringun-bi nga labaw kam si mga nagpanabtab-na si Diyos nga day mga sanga. Gana' gayod rasun-bi nga agpakapahambog kam! Mga sanga kam hamok ngan ma'in ka'am i makabuwan kusog si gamot, kundi' i gamot dina i magbuwan kusog si ka'am. ¹⁹ Pero aminugad kam dina, "Nagpanabtab gad ray mga sanga para ako i pinasalli' si mga lugar-na." ²⁰ Ungod nan, pero nagpanabtab mga iya tungod si ga'i mga pagtutu'u-na, ngan ka'am awinan pa agtungko tungod kay agpadayon pa kam si pagtutu'u-bi. Dakam agpahaya-haya tungod sinan, lugod atalawa kam. ²¹ Kay kon ga'i akariman i Diyos pagtabtab si mga gisangahi, ka'am pa ba' i sakarimanan-na?

²² Ato sakulawan-ta i kadaluman-na pati' i ka'istriktu-na: Istriktu iya si mga magparapamuhat si sala', pero bali kadaluman si ka'am basta agpadayon kam pagpaki'angay si kadaluman-na. Kay kon ga'i, ka'am liwat mga tarabtabon. ²³ Ngan kon ambanan-na na mga iya i ga'i pagtutu'o, pinabalik gihapon mga iya kon singnga mga iya tikang, kay sahimu-na si Diyos pagpabwila gihapon si mga iya. ²⁴ Kay kon ka'am nga mga ma'in Hebro agpakapariho hamok si mga tinabtab sanga-na si lalag olibo, katapos apatungko pada'iray si inataman olibo, iya pa ba' i mga Hebro nga agpakapariho si tinabtab sanga-na si inataman olibo i ma'in masayon nagpatungko pada'iray si nagtikangan-na gayod pu'on?

Asalbar i Dimu'an A'a-na si Israel

²⁵ Ga'i ako aruyag nga ga'i kam agpakatu'an si tinago' kamatu'uran, ka'am mga kabugtu'an si pagtu'o kay basi' ga'i agpanhaya i mga huna'-

huna'-bi: Ga'i agpadayon i ditangnga' mga a'-na si Israel si pagdiri' pag'isip malalom, kundi' tubtob to hamok si pakakumplitu-na si mga ma'in Hebro nga tidugok si Diyos. ²⁶Mangno i dimu'an a'-na si Israel asalbar pariho si maka'anna' si Kasuratan:

I Paragsalbar paluwa' tikang si Sion,^b

ngan pamara'-na i mga ma'in diyusnon kina'iya-na si mga ka'uru'ampuhan-na si Jacob.^c

²⁷Si pagpasaylu-ko si mga sala'-na mga iya, atuman i pagkasarabutan tigpasunud-ko si mga iya.^d

²⁸Mga kabugtu'an, duwa i pagkukulaw-na si Diyos si mga Hebro. Mahi'unong si pagdiri'-na mga iya si mahalap sumat, mga kuntra-na mga iya ngan tungod sinan aniya' sapulusan-bi. Pero mahi'unong namay si mga kamutangan-na bilang mga pinili'-na andang, mga hinigugma'-na mga iya tungod si pagpanginanu-na si Diyos si sa'ad-na si mga ginikanan-na si nasyun-na. ²⁹Da'inan sinan i tratasyun-na si Diyos si mga iya tungod kay ga'i pwidi abawi' i rigalu-na pati' i mga nagpangagda-na si Diyos. ³⁰Siray, masinupakon kam si Diyos pero sakarawat-bi i kalu'uy-na tungod si pagkamasinupakun-na si mga Hebro. ³¹Si pariho kamutangan, tungod si kalu'oy nga sakarawat-bi tikang si Diyos, maski mga masinupakon mga iya ina'anto, tikarawat may liwat gihapon mga iya si kalu'uy-na si Diyos. ³²Ada'itoy to basi' akasiguro gayod i Diyos nga paluwa' i masinupakon kina'iya-na si dimu'an mga a'a basi' alu'oy iya si dimu'an.

Angay i Pagdayaw si Diyos

³³Agsangya gayod i mga maka'angayan kahalapan-na si Diyos, ngan ga'i atugkad i kadunung-na hasta i kata'u-na.

Ga'i asantop i pama'agi-na paghusgar ngan gana' makatu'anan si pangiwa-kiwa-na!

³⁴“Say i makasayod si isip-na si Paragdalom?

O say i makakaya pagwaydong si iya? Gana'!”^e

³⁵“Say i makabuwon si Diyos

nga kinahanglan may liwat barayaran-na iya si Diyos?”^f

³⁶Gana' gayod, kay i Diyos i maghimo si dimu'an,

ngan pina'agi si iya agpadayon i dimu'an ngan agkahirimoy to para atuman i karuyag-na.

Darayawon iya hasta si kahastahan. Amen.

^b 11:26 I Sion, iya liwat i nag'arunan: Jerusalem. ^c 11:26 I nagtukoy ka'uru'ampuhan-na si Jacob, iya gihapon i grupo nga nag'arunan liwat: mga Hebro o ma'in ngani' mga a'-na si Israel. ^d 11:27 Isa 59:20,21; 27:9 ^e 11:34 Isa 40:13 ^f 11:35 Job 41:11

I Klasi si Kinabuhi' nga Agsirbi si Diyos
1Cor 12:1-31; Efeso 4:7-13; 1Ped 4:10-11

12 ¹Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, tungod si mahaya kalu'uy-na si Diyos, agpalaku-ko si ka'am nga pahalad-bi i mga puhu'-bi pariho si allom panhahalad pada'iray si Diyos. Tagamahu-bi to para si iya nga mga diyusnon ngan magbuwan kalipayan si iya. Iyay nan i pa'agi pag'ampo' si Diyos nga tikang gayod si isip-na si a'a nga agkumpurmi si espiritu-na. ²Dakam na angabuyon si nagparu'du'-na si mga a'a ato si kalibutan pangngingirugan si kinabuhi'-na mga iya, kundi' tuguti-bi i Diyos pagsalli' si mga kina'iya-bi pina'agi si pagbag'o si mga isip-bi. Si da'inan pa'agi, ata'o kam pagpurbar pati' pag'alagad si katuyuan-na si Diyos, nga iya kon ay i mahalap, pati' i makalipay hasta nga gana' pangulangan-na.

³Tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos si ako, akapahalling ako sito si ka'am dimu'an: Dakam ag'isip si mga kalugaringun-bi nga bali na kam kamamadyalta, kundi' gamitu-bi i angay mga panhuna'-huna' sigon si sukul-na si pagtutu'o nga nagpumwan-na si Diyos si ka'am. ⁴Kada addangan si kita kam, aniya' adda hamok puhu'-na bisan matabbol sito i parti-na ngan i kada parti pala'in-la'in i trabahuna. ⁵Si pariho pa'agi, bisan kon malabbat kita kam pala'in-la'in a'a, akapariho hamok kita kam si adda puho' tungod si dati na pag'adda-ta kam si Kristo ngan agkabiriyo' kita kam dimu'an bilang mga pala'in-la'in parti-na sinan adda puho'. ⁶Si pag'ayup-na si kita kam si Espirito Santo, pala'in-la'in i mga abilidad nga nagparigalu-na si kita kam sigon si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. Kon i rigalu-na si a'a, iya i abilidad pagpahalling si makigpasumat-na si iya si Diyos, kinahanglan nga buhat-nay nan nga agkapantay may si pagtutu'u-na. ⁷Kon say si ka'am i nagbuwanan-na si Diyos si abilidad pagsirbi, kinahanglan iya agsirbi. Kon agbuwanan-na iya si abilidad pagturo', kinahanglan iya anuro'. ⁸Kon i abilidad pag'aghat si la'in, kinahanglan iya angaghat. Kon i abilidad namay pagbuwan si pangulangan-na si la'in, kinahanglan iya nga mabinuwan-buwanon. Kon si pagpamuno' namay, kinahanglan durutuhan-na i pangatungdanan. Ngan kon i nagpumwan si iya i pagkamaluluy'on, kinahanglan buhat-nay nan huwang si kalipayan.

I Gugma'

⁹Kinahanglan nga hul'os gayod i paghigugma'-bi. Salikwayu-bi i mara'at ngan maniguruha kam pagbuhat si mahalap. ¹⁰Agsihirigugma'aya kam pariho si matapit gayod magdingsirarihan. Buwani-bi unra i kaparihu-bi nga mas labaw kuntra si nagla'uman-mo para si kalugaringun-mo. ¹¹Kunta' paguwa' pirmi tikang si pagka'espirituhanun-

bi i kadurutu-bi pagsirbi si Paragdalom. ¹² Aglipaya kam tungod si pagla'um-bi, palangahu-bi i mga paturus-bi si mga kakurihan, ngan ag'ampu'a kam pirmi si dimu'an uras. ¹³ Ama'ambita kam si mga inanna'-bi si mga ginsakupan-na si Diyos nga magpanginahanglan. Kinahanglan nga andam kam pirmi pagpadayon si kabugtu'an nga mga dayuhan.

¹⁴ Palakuhin si mga kabubuwasun-na i magparapamasakit si ka'am ngan dakam agpara'andoy nga agpakagaba'an mga iya. ¹⁵ Agduyuga kam si kalipayan-na si ditangnga' nga aniya' mga kalipayan-na ngan makiduyuga kam liwat si mga aniya' kabidu'an-na. ¹⁶ Kinahanglan nga ata'o kam pagpaki'adda si dimu'an. Dakam agparapamahaya-haya, pero maki'atubanga kam si mga minus kamutangan-na. Dakam agdayaw si mga kalugaringun-bi nga mga mata'o kam.

¹⁷ Kon aniya' mamuhat mara'at si ka'am, dakam amulos mara'at. Agmatuha kam nga puro mahalap i mga sabuhat-bi si pangulawan-na si dimu'an. ¹⁸ Mas mahalap kon sahimu-mo, makihalapa si bisan say nga gana' purupasangilay. ¹⁹ Mga sangkay, kon naglabutan kam, dakam agbulos kundi' pata'ani-bi nga i Diyos i mangastigo kay aka'anna' may si Kasuratan: "Tawa'-ko i pagkastigo, ako i mamulos,"^g lingun-na si Paragdalom. ²⁰ Lugod, buhatu-bi i maka'anna' si Kasuratan:

Kon alinganto i kuntra-mo, pakakanon.

Kon nag'uhaw iya, pa'inumon.

Kon da'ito sito i nagbuhat-mo,

angabat iya kamamalu'an tungod si nagbuhat-na si ka'aw.^{h i}

²¹ Dakam anugot nga sapirdi-na kam si mga karat'an, kundi' pirdihu-bi i mga karat'an pina'agi si pagbuhat si mga mahalap.

Kinahanglanon i Pagsunod si mga Magpamuno'

Tito 3:1-2; 1Ped 2:13-17

13 ¹ Kinahanglan nga i kada addangan anunod si mga magtinagal si gubyirno kay gana' si mga nagpamuwanan gahom pagpamuno' nga ma'in pina'undung-na si Diyos. I Diyos hamok i makapatunggo si mga magtinagal si gubyirno. ² Kon sugad, bisan say i manupak si mga aniya' gahum-na, anguntra iya si nagpa'undung-na si Diyos ngan i magbuhat sito, iya mismo i maghimo nga akapatukan i kalugaringun-na. ³ I mga puno' ma'in karatalawan si mga a'a nga mahalap i binuhatan-na, kundi' karatalawan-na dina si mga mara'at binuhatan-na. Aruyag ba' kam nga gana' katalaw-bi si mga a'a nga aniya' gahum-na? Kon sugad buhatu-bi i mahalap kay sigurado nga mga iya pa dina i mandayaw si ka'am. ⁴ Ada'inan nan tungod kay rilihugun-na mga iya si Diyos nga agbuhat para

^g **12:19** Deut 32:35 ^h **12:20** Si Grikuhanon: *Kon da'ito sito i nagbuhat-mo, agdugangan-mo i бага nagsuknung-na.* ⁱ **12:20** Pngl 25:21,22

si kahalapan-bi. Pero kon mara'at i nagbuhay-bi, atalawa kam si mga iya kay aniya' mga armas-na ngan sigurado panggamit-nay nan. Mga rilihugun-na mga iya si Diyos pagtuman si kastigo-na si Diyos para si mga magbuhay mara'at. ⁵Kon sugad, kinahanglanon gayod i pag'ako' si pagdalum-na si mga puno' ma'in hamok tungod si pusibilidad nga akastigo kam, kundi' mismo i kalugaringun-bi akatu'anan kon ay i kinahanglan buruhayun-bi.

⁶Iya liwat nan i rason kon ay kay agbayad kam si buhis kay i mga aniya' gahum-na si pamunu'an, rilihugun-na si Diyos nga agpamaniguro pagtuman si mga katungdanan-na. ⁷Amayara kam si bisan say si mga iya nga angay baraydan-bi: Kon anakka i uras nga tu'ig na pagbayad si mga buhis-bi, amayara kam si kabaraydan-bi. Kon say i angay nagrispitaran, rispitari-bi. Ngan kon angay iya nagpa'unrahan, di' pa'unrahin may.

Kon Pinapa'i-na si A'a Pagpaki'atubang si Igkasi A'a-na

⁸Kinahanglan nga gana' utang-bi si bisan say, pwira si gana' katapusan-na pag'urutang-utangay si paghigugma'-bi si balang addangan. Kay bisan say i maghigugma' si igkasi a'a-na, satuman-na na i mandu'-na si bala'od. ⁹I mga kasugu'an nga agpinugad, “Dakam agbisyo si pagdangallahan,”^j “Dakam agmatay,” “Dakam agtangkaw,” “Dakam asindak,”^k ngan bisan ay pa kasugu'ana, abiyoy' dimu'an si adday to hamok sugo' nga agpinugad: “Higugma'-bi i igkasi a'a-bi pariho si paghigugma'-bi si kalugaringun-bi.”^l ¹⁰Bisan say i maghigugma' si igkasi a'a-na, ga'i iya akahimo si mga buhat nga akara'at sito. Kon sugad, atuman i bug'os bala'od pina'agi si paghigugma'.

¹¹Kinahanglan nga buhat-bi to, kay sasabutan-bi may kon ay na urasa ina'anto. Ga'i kita akatu'anan kon day ay i kaliyat-na si kinabuhay-bi-ta kahuman si pagtu'u-ta ngan primiro. Pero bisan kon ay pa i kaliyat-na sinan, mas apiki na i katalwasan-ta kam. Sanglit iya nayto i uras nga kinahanglan na kam pabangon si pagparapamaturi-bi. ¹²Tika'upos na i kasangumon ngan ma'in na pira i kanalungon. Sanglit tapukan-ta na kam i mga binuhayan si kalu'uman ngan pumwa'-ta i mga kina'iya nga pwidi apahayag si kadanta'an. ¹³Kunta' mangiwa-kiwa kita kam si angay nan buhat, mga buhat nga sahimu-ta kon allow. Gana' na si subray nan pagkalipay pati' pagpalangu-lango, gana' na si pag'ubay nan si bisan say hamok sasindakan-bi ngan dakam palagtok si karat'an, gana' na si mga hiriran nan pati' mga pangabughoy nan. ¹⁴Lugod, aku'u-bi i Paragdalom Jesu-Kristo basi' kinakulawan iya anan si mga kalugaringun-bi, ngan dakam na agparapinsar pa kon pinapa'i nga sapagustuhan-bi i karuyag-na si makasasala' kina'iya-bi.

^j 13:9 Parti si *pagbisyo si pagdangallahan*, kulawin si hawud-na si pahina 400.

^k 13:9 Exo 20:13-15,17; Deut 5:17-19,21 ^l 13:9 Lev 19:18

I Angay Pagtratar si mga Aniya' Pa Duda-na

Buhat 15:29; 1Cor 8:1-13; 10:14-11:1

14 ¹Karawatu-bi kon pahuwang si ka'am i aniya' pa duda-na si pagtu'o nga ga'i nagpara'ulit-ukit parti si ma'in kinahanglan nagka'uruyunan. ²Aniya' a'a nga si pagtutu'u-na pwidi iya akakakan bisan ay karakanuna, pero aniya' may liwat a'a nga aniya' pa duda-na sanglit lampahan hamok i nagkakan-na. ³I a'a nga agkakan si dimu'an, ga'i kunta' ag'isip nga minus si iya i ga'i magkakan, ngan da'inan may liwat si ga'i magkakan, kunta' ga'i iya ag'isip nga makasasala' i a'a nga agkakan si dimu'an kay ag'aku'-nay nan iya si Diyos. ⁴Say kaw nga akahusgar si rilihugun-na si la'in? I amu-na hamok i pwidi makapinugad kon akapasar ba' i nagbuhat-na o ga'i. Ngan sigurado pasado iya kay aniya' gahum-na si Paragdalom nga atuman nan si iya.

⁵Aniya' mga a'a mag'isip nga aniya' allaw sagrado kuntra si la'in mga allaw, pero i ditangnga' may parariho hamok urdinaryo i pag'isip-na si dimu'an mga allaw. Kunta' i balang addangan aniya' kasiguraduhan-na si isip-na. ⁶Bisan say i magbuwan ka'impurtantihan si adda allaw, agbuhat-nay nan tungod si pag'aku'-na si Paragdalom. Bisan say i mamangan si karni, agbuhat-nay nan tungod si pag'aku'-na si Paragdalom kay agpasalamat may iya si Diyos. Ngan da'inan may liwat si magdiri' sito, agbuhat-nay nan tungod si pag'aku'-na si Paragdalom bawa liwat i pagpasalamat si Diyos. ⁷Iya gayod i papasalamatan kay gana' si kita kam ma'allom para hamok si kalugaringun-na, ngan gana' liwat si kita kam mamatay para hamok si kalugaringun-na. ⁸Kon aniya' pa kinabuhi'-ta kam, yayto kinabuhi' naggamit pagbuwan unra si Paragdalom ngan kon amatay namay liwat kita, paray to liwat pagbuwan unra si iya. Sanglit i Paragdalom i tagtawa' si kita kam, bisan kon allom pa kita o minatay na.

⁹Iyay nan i katuyuan kon ay kay amatay si Kristo ngan abanhaw basi' iya i Paragdalum-na si duway to, i minatay pati' i allom. ¹⁰Kon sugad, kapa'i may kay aniya' pa gihapon si ka'am magparapamatok si mga kabugtu'an-bi si pagtu'o? Ngan kapa'i may liwat kay aniya' pa gihapon si ka'am magparapanminus si mga iya? Kita kam dimu'an mga papatungguhon atubang si panhuhusgaran-na si Diyos. ¹¹Yayto i maka'anna' si Kasuratan:

“Sigurado ngan gana' ruha-duha,” lingun-na si Paragdalom,
 “i dimu'an ka'aha'an anluhod atubang si ako;
 i kada addangan angumpisal si Diyos.”^m

¹²Sanglit i kada addangan si kita kam aniya' baratunun-na si Diyos parti si mga sabuhat-na.

^m 14:11 Isa 49:18; 45:23

¹³Kon sugad, pahuway na kita kam si pagparapanhusgar si kada addangan. Lugod, yayto i pina'anna'u-bi si mga isip-bi. Dakam ag'ulangu-bi o ma'in ngani' agtarangkahi-bi i aragihan-na si mga kabugtu'an-bi si pagtu'o si padayon pagpaki'adda-na mga iya si Diyos. ¹⁴Kon ay i kasarig-na si isip-ko si dati na pag'adda-ko si Paragdalom Jesus, iya may liwat i kasarig-na si pagtutu'u-ko nga gana' gayod karakanon nga ma'in limpyado tungod hamok si klasi-na si karakanon. Pero kon i pag'abat-na si addangan nga yaynan karakanon ma'in limpyado, kon sugad, marigsok nan para si iya. ¹⁵Kon sapesamuk-mo i isip-na si bugtu'-moⁿ tungod hamok si karakanon, kon sugad gana' na paghigugma' anan si buhat-mo. Dakaw aghimu'on nga i pagkakan-mo i makapabulag si Diyos si bugtu'-mo nga nagpakamatayan-na si Kristo. ¹⁶Dakaw padikta si magparapaminugad nan nga mara'at i mahalap ngan tama' para si ka'aw basi' ga'i akasamyangan i pagkadiyus-na, ¹⁷kay i paghadi'-na si Diyos si mga kinabuhi'-ta kam gana' kalabtanana-na parti si karakanay o si irinumay, kundi' si pagkamatadong dina, si kamurayaw pati' si kalipayan tungod si dati na pag'adda-ta si Espirito Santo. ¹⁸Ngan bisan say i magsirbi si Kristo si da'ito pa'agi, akabuwan iya kalipayan si Diyos ngan nag'alagaran si dimu'an mga a'a.

¹⁹Sanglit angay hamok nga maniguro kita kam pagbuhat si mga magpakabuwan nan si kamurayawan ngan makabulig nan si pag'uru'araghatay nga agpamaskog i kada addangan. ²⁰Dakam agrangkahu-bi i trabahu-na si Diyos tungod hamok si kinakan. I dimu'an kinakan puro limpyado, pero sala' i a'a nga amangan si bisan ay kon iya may to dina i makapabulag si la'in si Diyos. ²¹Mas mahalap na hamok i ga'i pagkakan karni pati' pag'inom si bino o ma'in ngani' ga'i pagbuhat si bisan ay kon iya may to hamok i makapasala' si bugtu'-ta.

²²Kon sugad, kon ay i pagtutu'u-mo hi'unong sito, kinahanglan pasarig-moy nan nga ka'am hamok si Diyos i makatu'anana. Malipayon gayod i a'a nga agmato kon ay i nag'alagaran-na basi' gana' baratunun-na. ²³Pero i a'a nga aniya' duda-na si pamangan-na, aniya' baratunun-na kay agbuhat-nay to ma'in tikang si pagtapud-na si Diyos. Ngan si kamatu'uran sala' i bisan ay nga ma'in tikang si pagtapod.

I Pagbuwan Kalipayan para si La'in

15 ¹Kinahanglan nga kita kam nga mga aniya' kasiguraduhan-na maki'adda si mga pangulangan-na si mga aniya' pa duda-na ngan ma'in i pagbuhat hamok kon ay i makapalipay si kalugaringun-ta. ²Kunta' i kada addangan si kita akapalipay si igkasi a'a-na pina'agi si pagbuhat

ⁿ 14:15 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *Kon sabawa-mo iya, mangno aniya' kabidu'-na si buhat nga sala' para si iya.*

kon ay i mahalap para sito nga akapabaskog si pagtu'u-na. ³Kay bisan si Kristo ga'i aghimo si mga buhat nga akabuwan hamok kalipayan para si kalugaringun-na, kundi' aniya' dina maka'anna' si Kasuratan: “Bisan ay i allingun-na si mga a'a si pagparapanamyang-na si ka'aw Diyos, ako dina i maka'untali'an.”^o ⁴I dimu'an maka'anna' si Kasuratan nagsurat para akaturu'an kita kam, basi' pina'agi si padayon pag'ilub-ta pati' si mga pag'aghat nga sa'ambit-ta tikang si Kasuratan, aka'angkon kita kam si pagla'om.

⁵Tikang si Diyos i padayon pag'ilob pati' i mga pag'aghat, sanglit si padayon pagsunud-bi si Kristo Jesus amalako ako si Diyos nga iya gihapon i magpa'aradda si mga isip-bi. ⁶Si da'inan pa'agi, ag'aradda kam pagdayaw si Diyos-na pati' Tatay-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo nga day pariho hamok si adda busis.

⁷Kon sugad, agsi'araku'-aku'aya kam pariho si pag'aku'-na may si ka'am si Kristo. Buhatu-bi to basi' adayaw i Diyos, ⁸kay sumatan-ta kam nga si Kristo ahimo rilihugun-na si mga Hebro basi' kinakulawan i katangkud-na si Diyos ngan basi' atuman i mga sa'ad-na pada'iray si mga ginikanan-na sinan nasyon. ⁹Si da'inan pa'agi, agpakadayaw si Diyos hasta i mga ma'in Hebro tungod si kalu'uy-na pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Agdayaw-ta kaw bisan kon awiray ako si mga ma'in Hebro.

Sigi ako kanta pagdayaw si ka'aw.^p

¹⁰Mangno aniya' liwat maka'anna':

Aglipaya kam, ka'am mga ma'in nan Hebro nga aghururuwang si mga ginsakupan-na si Diyos.^q

¹¹Katapos aniya' pa liwat maka'anna':

Dayawu-bi i Paragdalom, ka'am dimu'an mga ma'in nan Hebro, ngan kantahi-bi iya si mga pagdayaw, ka'am dimu'an mga ka'aha'an.^r

¹²Hasta liwat si Isaias agpinugad mahi'unong si Kristo:

Aniya' mangusbong tikang si gamut-na si Jesse,^s
addangan nga nagpa'undong pagdalom si mga nasyon.

Iya i magbuwan si kasiguraduhan nga sa'angkun-na si mga ma'in Hebro i mga nagpan'anduy-na.^t

¹³Sanglit agpalako ako si Diyos nga pu'un-na sinan kasiguraduhan nga pannu'an-na i mga kasing-kasing-bi si hul'os kalipayan pati' kamurayaw si uras nga padayon i pagtapud-bi si iya, basi' ga'i pahuway i pagtatamba-na si mga pagla'um-bi pina'agi si gahum-na si Espirito Santo.

^o 15:3 Salmo 69:9   ^p 15:9 2Sam 22:50; Salmo 18:49   ^q 15:10 Deut 32:43   ^r 15:11 Salmo 117:1

^s 15:12 I nagtukoy *gamut-na si Jesse*, iya i pamilya-na si Jesse nga tatay-na si Hadi' David kon singnga amamat si Jesus.   ^t 15:12 Isa 11:10

I Pagpasamwak-na si Pablo Pada'iray si mga Ma'in Hebro

¹⁴Mga kabugtu'an si pagtu'o, mahaya gayod i kasiguraduhan-ko nga panno' kam si mga kahalapan, gana' pangulangan si kata'u-bi ngan appakakaya kam pagsitururu'-turu'ay. ¹⁵Pero ato sito surat, midyo ako pusukado si ditangnga' mga parti nga day pariho ako si magpa'intom gihapon si ka'am. Da'ito sito i sasurat-ko tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos ¹⁶nga makahimo si ako tinapuran-na si Kristo Jesus pagpanginano si mga ma'in Hebro. I katungdanan-ko akapariho si adda parahalad si pagparapasamwak-ko si mahalap sumat-na si Diyos basi' agkahirimo panhahalad i mga ma'in Hebro nga akapalipay si Diyos nga nagpanagama paghuwang si iya pina'agi si Espirito Santo.

¹⁷Kon sugad, si pagparasirbi-ko si Diyos panno' ako si mga pagdayaw tungod si dati na pag'adda-ko si Kristo Jesus. ¹⁸Ga'i ako agparabasang-basang hamok pagpahalling si bisan ay kon ma'in i nagpapabuhat-na si ako si Kristo nga akagiyahan i mga ma'in Hebro pagsunod si Diyos, pina'agi si mga sapahalling-ko pati' si mga sabuhat-ko. ¹⁹Ahimoy to pina'agi si gahum-na si mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan pati' si mga makagagahom binuhatan ngan pina'agi liwat si gahum-na si Espirito. Sanglit tikang si Jerusalem hasta pada'iray si prubinsya Ilirico, sapasamwak-ko na i mahalap sumat mahi'unong si Kristo. ²⁰Tikang pa si panikangan, pirmi atiya' si isip-ko i pagpasamwak si mahalap sumat si mga lugar nga ga'i pa akilala si Kristo, basi' ga'i ako akapariho si magparatindog nga pinundasyunan-na si la'in a'a. ²¹Kundi' pariho si maka'anna' si Kasuratan:

I mga ga'i pa magpakasumatan hi'unong si iya, agpakakulaw,
hasta i mga ga'i pa magpakapakali, agpanabot.^u

²²Sanglit iyay nan i rason kon ay kay pirmi aniya' maka'ulang si ako pagpada'inan si ka'am nan.

Agplano si Pablo Pagbisita ari si Roma

²³Pero ina'anto, tungod kay sahimu-ko namay i mga angay buruhatun-ko ato sito mga lugar, ngan maliyat na liwat i pagpara'anduy-ko nga sabisita-ko kam, ²⁴agplano ako pagtuman na sito kon pan España ako. Agla'om ako nga si pagpada'iray-ko, pahapit ako dahulo si ka'am nan pagbisita si ka'am basi' sabuligan-bi ako si biyahi-ko pada'iray, kahuman si pira duminggo pagbuwan-bi si ako kalipayan si paghuruwang-ta kam anan. ²⁵Kundi' ina'anto, tipan Jerusalem ako pagtuli si nagpabawa para si mga a'a ari nga nagtagama paghuwang si Diyos. ²⁶Agpanbuluntaryo gayod i mga taga sunsari'i si mga prubinsya Macedonia pati' Acaya

^u 15:21 Isa 52:15

pagbuwan si mga amut-na para si mga anggana' ari si Jerusalem nga sakop si mga nagtagama paghuwang si Diyos. ²⁷Mga malipayon gayod mga iya pagbuhat sinan, nga si kamatu'uran, ubligasyon-na mga iya i mga pagbuwan-na. Agpaka'ambit i mga ma'in Hebro si mga espirituhanon mga kahalapan tikang si mga Hebro, sanglit ubligasyon-na may si mga ma'in Hebro pagpa'ambit si mga inanna'-na mga iya si allaw-allaw pagpanginabuh'i-na si mga Hebro. ²⁸Sanglit kon satapus-koy to trabaho, ngan akasiguro ako nga sakarawat-nay to mga iya kwarta nga nagtipon gayod para si mga iya, pataliwan ako pan España ngan bisita-ko kam anan si pagbiyahi-ko pada'iray. ²⁹Akatu'an-an ako nga kon pada'inan ako si ka'am nan, bali pag'abundahan i kabubuwasun-ta kam tikang si Kristo.

³⁰Mga kabugtu'an si pagtu'o, tungod kay ag'adda may hamok i Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo pati' i gugma' nga nagpa'ambit-na si Espirito, ag'aghat-ko kam nga maki'adda si katuyu'an-koy to pina'agi si pagpangadyi' si Diyos para si ako. ³¹Ampu'i-bi nga ga'i ako kunta' naglabutan si mga a'a nga ga'i agpanutu'o ari si Judea, pati' kunta' nga i mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos ari si Jerusalem agkarilipay si pagtuli-ko si nagpabawa para si mga iya. ³²Ampu'i-bi nan basi' kon iya gayod i tuyu'-na si Diyos, sabisita-ko kam nga malipayon ngan akalinghayaw may ako nga aghururuwang kita kam. ³³Awinan pahuwang si ka'am dimu'an i Diyos nga pu'un-na si kamurayaw. Amen.

I Ultimo mga Pangumusta

16 ¹Aruyag ako pagpakilala si ka'am si Febe, adda bugtu'-ta kam si pagtu'o nga parapanginano' si mga kinahanglanun-na si manniniripon pag'ampo' ari si bungto Cencrea. ²I karuyag-ko nga karawat-bi iya bilang kaparihu-bi nga dati na ag'adda si Ginu'o, i angay buhat para si adda a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos ngan buligi-bi iya si bisan ay nagkinahanglan-na tikang si ka'am, kay bali gayod haya i sabulig-na si katabbulan mga a'a huwang na i kalugaringun-ko.

³Mangumusta ako si kas Priscila pati' Aquila i mga katumuy-tumuy-ko si trabaho nga dati na ag'adda si Kristo Jesus. ⁴Agpama'unung-na gayod mga iya i mga kinabuh'i-na para si ako. Ma'in hamok ako i mahaya pasalamat-na si mga iya kundi' hasta pa liwat i manniniripon pag'ampo' si dimu'an mga lugar-na si mga ma'in Hebro. ⁵Mangumusta liwat ako si manniniripon pag'ampo' nga sigi bararagat si ruma'-na mga iya. Pangumustahi-bi liwat ako si Epeneto, i hinigugma'-ko kumpaniya nga iya i primero mabawa si pagtu'o si Kristo ari si prubinsya Asia.

⁶Mangumusta ako si Maria, nga iya i bali kapapaniguro pagtrabaho para si ka'am. ⁷Mangumusta liwat ako si kas Andronico pati' si Junias i

v 16:1 Si kabatasanan ina'anto nag'arunan to *Dayakuno*.

mga igkasi-ko Hebro nga agkapririsu huwang si ako. Mga kilala gayod mga iya si mga apostol ngan dati na mga iya ag'adda si Kristo dahulo kuntra si ako.

⁸Mangumusta ako si Ampliato, i hinigugma'-ko tungod si dati na pag'adda-na si Ginu'o. ⁹Mangumusta liwat ako si Urbano, i katumuy-tumuy-ta kam si trabaho nga dati na ag'adda si Kristo, pati' si Estaquis, i hinigugma'-ko kumpaniya. ¹⁰Pangumustahi-bi liwat ako si Apeles, i mag'agi si mga pagpurbar nga nag'alagaran-na na si Diyos nga ag'adda na si Kristo. Pahuwangu-bi liwat agpangumusta i dimu'an mag'istar si panimalay-na si Aristobulo.

¹¹Mangumusta ako si paryinti-ko Herodian. Mangumusta liwat ako si Narciso hasta pa i mga dati na agpamaki'adda si Ginu'o nga sakop si panimalay-na.

¹²Mangumusta ako si kas Trifena pati' Trifosa, i mga danda nga maniguro gayod pagtrabaho pagpaki'adda si Ginu'o. Mangumusta liwat ako si Persida, i hinigugma'-ko kumpaniya. Addangan liwat iya si mga danda nga bali si kapapaniguro pagtrabaho pagpaki'adda si Ginu'o.

¹³Mangumusta ako si Rufo, i adda nga pinili' pagpaki'adda si Ginu'o, hasta si nanay-na nga ahimo liwat nga day nanay-ko. ¹⁴Mangumusta liwat ako si kas Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas hasta i mga kabugtu'an si pagtu'o nga mga kahuruwangan-na mga iya.

¹⁵Pangumustahi-bi liwat ako si kas Filologo, Julia, Nerio pati' i sirari-na danda, hasta si Olimpasi huwang na i dimu'an mga nagpanagama paghuwang si Diyos nga mga kahuruwangan-na mga iya.

¹⁶Gamitu-bi i sagrado pag'ururuk-urukay kon agbararagat kam. I manniniripon pag'ampo' si Kristo si bisan singnga lugara, mangumusta si ka'am.

¹⁷Mga kabugtu'an si pagtu'o, ag'aghat-ko kam pag'ikmat si mga magpakapabulag pati' si mga magpaka'ulang si lalan naglalangnganan-bi, nga agkuntra gayod si mga pagturo' nga mga sa'adalan-bi. Patalaha kam si mga iya. ¹⁸I da'anan mga klasi a'a, ga'i agsirbi si Kristo nga Paragdalum-ta kam, kundi' i pagkamakikinalugaringon hamok pirmi i sana'an si mga isip-na. Pina'agi si mga allingun-na mga iya nga mga makawiwili ngan subra pagdayaw-na mga iya si a'a, sadaya'an-na mga iya i isip-na si mga a'a nga kulang pa si sarabutan. ¹⁹Kada addangan agpaka'aning'ing hi'unong si pagkamasinunurun-bi, sanglit bali gayod i kalipay-ko si ka'am. Pero i karuyag-ko nga magin madunong kam pagkilala si mahalap, ngan ga'i pa salabutan-na si mara'at.

²⁰I Diyos nga pu'un-na si kamurayaw ma'in na pira nga turutum'akan-na ngan pa'anna'-na si kitiran-bi si Satanas.

Agpalaku-ko nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalum-ta kam Jesus.

²¹Mangumusta si ka'am si Timoteo, i katumuy-tumuy-ko si trabaho hasta kas Lucio, Jason pati' si Sosipatro nga mga paryinti-ko.

²²Ako si Tercio nga dati na ag'adda si Ginu'o ngan nagparadiktahan-na si Pablo pagsurat sito, mangumusta liwat si ka'am.

²³Mangumusta si ka'am si Gayo, i magpa'istar si ako si ruma'-na ngan magpara'istimar liwat si bug'os manniniripon pag'ampo' nga magparabararat pirmi ari.

Mangumusta liwat si ka'am si Erasto, i tisiruru-na si syudad pati' si Cuarto nga bugtu'-ta si pagtu'o. ^{24w}

²⁵Dayaw-ta kam i Diyos! Iya i magbuwan si ka'am kasarig nga ga'i kam aburubantad si pagtu'u-bi, pina'agi si mahalap sumat mahi'unong si Jesu-Kristo nga iya i nagparapasamwak-ko. Yayto sumat ag'abuyon si nagpaklaro na ina'anto nga ga'i pa kinatu'anan siray ngan nagparatago' si maliyat na panahon. ²⁶Pero nagpaklaro nayto ina'anto pina'agi si mga sinurat nga makigpasumat-na si Diyos, i Diyos nga agpadayon hasta si kahastahan, basi' i mga a'a si dimu'an mga nasyon agpanutu'o ngan anunod si iya. ²⁷Para si sulo Diyos, nga gimadunungi, darayawon iya hasta si kahastahan pina'agi si Jesu-Kristo! Amen.

---

^w **16:24** Ma'in malabtat si mga kada'an kupyaa si Kasuratan nga agtamba: ²⁴ *Agpalako kami' nga padayun-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am dimu'an. Amen.*

I Primiro Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Corinto

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo (1:1-2; 16:2). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a'a-na si Pablo. Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to ngan 55 AD (mga 25 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan hinapus-tapos na i tallo ta'on pag'istar-na ari si syudad Efeso (16:5-9; Buhat 20:31) si katallo bisis pagbiyahi-na pagpasamwak. Agsurat-nay to para si manniniripon pag'ampo' ari si syudad Corinto (1:2).

Sinan mga panahon, yaynan syudad i pangngagihan-na si dimu'an nigusyo tikang Italia pati' España si banda katundan pada'iray si Asia, Fenicia pati' Ehipto si banda sirangan. I mga a'a ari si Corinto agparapangampo' si pala'in-la'in diyos. Addangan si nag'ampu'an-na mga iya si Aprodita, nga magparapanginano kuno' si ka'abunda-na si tinanum-na si mga a'a. Kundi' yaynan diyos agkinahanglan nga nagpalipay pina'agi si pag'ururubay-na si magparapangampo' si iya, sanglit iya nagkilala bilang diyos nga hangol si gugma'. Tungod sinan, ari si templu-na si Aprodita, aniya' gayod mga danda magsirbisyo pagpabayad si mga puhu'-na para si bisan say lallaha nga aruyag nga ag'abunda i mga tinanum-na.

Pariho si bisan ay syudada nga sintro si nigusyo, i Corinto ahimo liwat sintro si pala'in-la'in malaw'ay binuhatan labihan na kay ato sito syudad, i pagbayad si danda ahimo buruhaton nga kinahanglanon kuno' si pag'ampu'-na mga iya. Sanglit ahimo pasangilan i pag'ampo' pagbuhat si mga malaw'ay. Si da'inan kamutangan, ma'in urusahon nga aniya' paluwa' pala'in-la'in prublima si mga Kristiyano ari.

Agsurat sito si Pablo tungod si mga sakarawat-na sumat hi'unong si kamutangan-na si manniniripon pag'ampo' ari si Corinto. Aniya' tikang si panimalay-na si Cleo magpamisita si iya ngan magsumat nga aniya' kuno' mga paraki-paki mismo si mga iya maghururuwang (1:11). Aniya' liwat magpansumat hi'unong si addangan nga huwang si mga manniniripon pag'ampo' nga abawa si

sala' pag'ubay si sasindakan-na (kapitulo 5) pati' nga aniya' si mga iya nga ga'i agsisarabutay (kapitulo 6).

Bali kaklarado nga ga'i agpakatutot si tama' buhat i mga magpanutu'o ari si Corinto (5:9-10). Agsagda si Pablo si mga iya nga kinahanglan mga iya ga'i agkumpurmi si mga a'a nga agparapan'ubay si mga sasindakan-na (5:9). Tungod kay ga'i mga iya agpakasabot, agpasayod iya kon say i nagtukuy-na (5:10-11) ngan kon ay i angay dayon nagbuhat si da'nan klasi a'a (5:3-5,13). Pwira pa sinan, i magpamisita si Pablo agbawa liwat surat tikang si manniniripon pag'ampo' ari si Corinto pagpalako si waydung-na hi'unong si pala'in-la'in kamutangan: I pagdangallahan o i ga'i pag'alla (kapitulo 7), i mga pagkakan nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos (kapitulo 8), i mga espirituhanon abilidad (kapitulo 12), i pagkulikta si amot para si mga kabugtu'an si pagtu'o (16:1-3).

Aniya' tallo katuyuan-na si Pablo pagsurat sito. I primiro, iya i pagwaydong pati' pagpabaskog gihapon si manniniripon pag'ampo' tungod si pala'in-la'in pangundi'an-na: I pagsu'it hi'unong si ga'i paghirimyon (1:10–4:21), i mga malaw'ay buhat (kapitulo 5; 6:12-20), i kaso sallod si magbururugto' si pagtu'o (6:1-8) pati' i ga'i pagbuwan unra si kabatasanan pagkakan pag'intom si Ginu'o (11:17-34). I kaduwa katuyuan-na pagsurat sito, iya i pagsu'it si ma'in tama' pagturo' hi'unong si pagkabanhaw (kapitulo 15) ngan i katallo, iya i pagsumat si mga iya hi'unong si pagkulikta amot para si mga kabugtu'an nga nagparapamasakitan ari si Jerusalem (16:1-4).

Yayto surat, tama' gayod pagwaydong ngan pag'aghat si manniniripon pag'ampo' ina'anto. Kunta' a'aghat kita kam pagbasa sito surat kay i mga prublima nga paluwa' si magpanutu'o ari si Corinto siray, si kamatu'uran, iya gihapon i mga prublima nga paluwa' si kita kam ina'anto pariho si: Pagduda pa si pagtu'uta, gana' kasiguraduhan-ta, ga'i paghirimyon, kasindak, pag'arawa'-awa'ay, pagdurudimandahay, kakurihan si pagdangallahan, mga malaw'ay buhat pati' i ma'in tama' paggamit si mga espirituhanon abilidad. Pero tangnga' sito mga prublima, yayto surat agbagaw liwat parti si kina'iya-na si ungod paghigugma' (kapitulo 13) nga nagkaruyagan gayod pagbasa sallod si bug'os Kasuratan.

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-9)
2. I Ga'i Paghirimyun-na si Magpanutu'o (1:10–4:21)
3. I Gana' Kadatahan-na Nagparabuhat-na si Magpanutu'o (5:1–6:20)
4. I Tugon si Pagdangallahan (7:1-40)
5. I Tugon si mga Buhat nga Nag'alang-alangan (8:1–11:1)
6. I Tugon Kon Agtiriripon Pag'ampo' (11:2–14:40)
7. I Tugon Parti si Pagkabanhaw (15:1-58)
8. I Pagkulikta Amot pati' i Ultimo mga Pangumusta (16:1-24)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Nag'agda ako bilang apostul-na si Kristo Jesus tungod si katuyuan-na si Diyos. Atiya' agtangka' si ako si Sostenes nga bugtu'-ta kam si pagtu'o.

²Tigsurat-koy to para si manniniripon pag'ampo' anan si syudad Corinto, nga mga nagpangagda basi' nagtagama paghuwang si Diyos kay dati na kam ag'adda si Kristo Jesus. Nagpanagama kam hasta pa liwat i dimu'an mga a'a si bisan singnga lugara nga ag'ampo' si Paragdalom Jesu-Kristo. Iya i magdalom si mga iya pati' si kita kam.

³Amalako ako si Diyos nga Tatay-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I Pagpasalamat

⁴Pirmi ako agpasalamat si Diyos para si ka'am tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na nga nagparapumwan-na si ka'am nga mga dati na ag'adda si Kristo. ⁵Ungod to kay pina'agi si iya bali pagsangyahan anan si ka'am i bisan ay abilidara huwang na sito i mga pagpahalling-bi pati' i mga kata'u-bi, ⁶ngan agpamatu'od to hamok si mga pinahallingan kami' hi'unong si Kristo. ⁷Kon sugad ga'i kam kinulang si mga espirituhanon rigalo myintras agparapanimulat-bi i pagpakulaw-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. ⁸Iya si ka'am i mamuwan kusog nga ga'i kam agkabarantad tubtob si katapusan, basi' si panakka-na si allaw si pagbwilta-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo, gana' si ka'am barasulon. ⁹Tarapuran i Diyos nga iya si ka'am i mag'agda pagpaki'adda si Dadi'-na Jesu-Kristo, i Paragdalum-ta kam.

I Pagburulag-bulag-na si Manniniripon Pag'ampo'

¹⁰Mga kabugtu'an si pagtu'o, pina'agi si gahum-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo, agpalaku-ko si ka'am nga aghirimyuna kam dimu'an basi' ga'i kam agburulag-bulag. Si da'inan sinan, agka'aradda kam pahalap si pa'agi-bi pagturutimbang pati' si tinakkahan-na si mga inisipan-bi. ¹¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, aniya' magpanumat si ako tikang si panimalay-na si Cleo nga aniya' kuno' mga paraki-paki mismo si ka'am maghururuwang. ¹²Yayto i karuyag sidngun-ko: Aniya' si ka'am magparapinugad, "Si Pablo i nagsunud-ko," aniya' namay la'in maminugad, "Si Apolo dina i nagsunud-ko," mangno aniya' liwat, "Si Pedro i tawa'-ko," ngan aniya' may, "Si Kristo may i sinunud-ko."

¹³Si pag'abat-bi ba' pwidi a'utud-utod si Kristo? O gasi-bi ba' nga si Pablo i magpakamatay para si ka'am? Nagbunyagan ba' kam pag'ako' si arun-na si Pablo? Ga'i baga! ¹⁴Agpasalamat ngani' ako dina si Diyos kay gana' si ka'am nagbunyagan-ko pwira na si Crispo pati' Gayo. ¹⁵Sanglit gana' si ka'am makapinugad nga nagbunyagan kam pag'ako' si arun-ko. ¹⁶Oho' gad, sabunyagan-ko liwat i bug'os pamilya-na si Estefanas, pero pwira sinan, gana' na sa'intuman-ko nga aniya' pa la'in nagbunyagan-ko. ¹⁷Ma'in i pagbunyag i nagpapada'ituhan-na si ako si Kristo, pero i

pagpasamwak dina si mahalap sumat. Ngan si pagparapasamwak-ko sito ma'in i kadunung-na si a'a pagpahalling i naggamit-ko, basi' ga'i arungay i gahum-na si kamatayun-na si Kristo anan si kudos.

Si Kristo i Gahom pati' i Kadunung-na si Diyos

¹⁸I mga allingon mahi'unong si kamatayun-na si Kristo si kudos, gana' kapulsanan-na^a si mga a'a nga mga mammatayon nga bulag si Diyos, pero para si kita kam nga mga taralwason, iyay nan i gahum-na si Diyos.

¹⁹Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Burungkagun-ko i mga kadunung-na si mga mata'o kuno',
ngan purugungun-ko i mga kalistuhan-na si mga aniya'
inadalan-na.^b

²⁰Singnga namay ray i mga madunong? Singnga na i mga malanga inadalan-na? Singnga na i mga bantugan parapandibati si ina'anto panahon? Si kamatu'uran, agpakulaw-na si Diyos nga i mga kadunung-na si mga mata'o, gana' mga kapulsanan-na. ²¹Sigon si kadunung-na si Diyos, kinakulawan nga gana' makakilala si iya kon aggamit i a'a si mga kalugaringun-na kadunong. Lugod, alipay iya pagtalwas si mga magpanutu'o pina'agi si mga gana' kuno' pulus-na nga nagparapasamwak-ta kam. ²²Sigi hamok panginsistir i mga Hebro nga agpakakulaw si mga panggilalahan si langitnon kasiguruhan ngan i mga Griko may sigi panganda' si mga kadunong, ²³pero i nagparapasamwak kami' dina i nagpapako' Kristo, nga iya i maka'ulang^c si mga Hebro pagtapit si Diyos ngan i gana' kapulsanan-na may para si mga ma'in Hebro. ²⁴Pero para si mga Hebro pati' Griko nga magpanangdo' si pag'agda-na si Diyos, si Kristo, iya i gahum-na pati' i kadunung-na si Diyos. ²⁵Bisan i isip-na si Diyos nga gana' kuno' kapulsanan-na, mas labaw payto kuntra si kadunung-na si a'a ngan labaw pa liwat i kaluyahan-na si Diyos, kuntra si kusug-na si a'a.

²⁶Mga kabugtu'an si pagtu'o, intumu-bi kon ay i mga kamutangan-bi siray ngan pagpangagda-na si ka'am si Diyos. Ma'in malabbat si ka'am i mga madunong sigon si pangulawan-na si a'a. Ma'in malabbat si ka'am i mga gamhanan ngan ma'in malabbat si ka'am i tikang si mga dungganan pamilya. ²⁷Pero agpili'-na si Diyos i mga ma'in madunong si pangulawan-na si a'a pagbuwan kamamalu'an si mga madunong. Agpili'-na si Diyos i mga maluya pagbuwan kamamalu'an si mga makusog. ²⁸Agpili'-na i mga

---

^a 1:18 Si Grikuhanon: *ma'in madunong*, sanglit gana' pulus-na sinan kay day kinakapayan nga amatay i Diyos anan si kudos. Hasta liwat si birsikulo 20, 21 pati' 25. ^b 1:19 Isa 29:14
^c 1:23 I *nagpapako' Kristo aka'ulang* si mga Hebro *pagtapit si Diyos*, tungod kay ga'i mga iya aka'isip nga i addangan nagpapako', iya i makusog nga nagpabawa-na si Diyos pagsalbar si mga iya.

nagminos pati' i mga nagparapanda'ug-da'og hasta pa i mga gana' mga kwinta-na basi' ahimo nga mga gana' na pulus-na si mga gamhanan ato si kalibutan. ²⁹Sanglit tungod sinan, gana' makapahambog atubang si Diyos ³⁰kay tungod si iya agka'aradda kita kam si Kristo Jesus. Ngan pina'agi si iya aniya' sakarawat-ta si mga nagla'uman-ta kadunong kuno'. I karuyag sidngun-ko nga inambitan-ta si iya i pagkamatadung-ta, i pagkadiyusunun-ta pati' i kamutangan-ta bilang mga lukat na. ³¹Kon sugad, ag'alagad to si maka'anna' si Kasuratan: "Kon aniya' maruyag magpahambog, kinahanglan nga pahambug-na i mga nagbuhat-na si Paragdalom."^d

2 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, ngan kana'an-ko si ka'am nan pagpasamwak si mga tigpasumat-na si Diyos, ga'i liwat ako aggamit si mga malalom allingon pati' si mga pambihira kadunong. ²Ada'inan nan kay andang na si isip-ko nga day gana' na sata'uhan-ko ngan paghururuwang-ta pa kam anan kon ma'in hamok i mahi'unong si Jesu-Kristo, pati' i kamatayun-na si kudos. ³Pwira sinan, maluya liwat gayod i puhu'-ko ngan pada'inan-ko si ka'am nan ngan agpangurug-kudog ako tungod si kulba. ⁴Gana' si mga nagparapahalling-ko pati' si mga nagparapasamwak-ko nga naggamitan mga madunong pati' maka'a'aghat mga allingon, lugod klarado nga agrabaho i gahum-na si Espirito, ⁵basi' i makapasariig si mga pagtu'u-bi, ma'in i kadunung-na si a'a, kundi' i gahum-na dina si Diyos.

I Kadunong nga Tikang si Espirito

⁶Pero bisan kon da'inan sinan, aniya' kadunong nga papaturu'on kami' si mga matgas na pagtu'u-na, pero ma'in i kadunung-na si mga a'a sito panahon o si mga punu'-na mga iya nga ma'in na pira agtikawara' na i mga gahum-na. ⁷Ma'in to iya i nagtukoy kami', kundi' i tinago' kadunung-na dina si Diyos nga ga'i pa kinatu'anan si mga a'a. Myintras pa may aghimu-na i kalibutan agplano iya pagpakulaw si ka'angayan-na sigon sito kadunong. ⁸Gana' si mga puno' si ina'anto panahon nga agpakasayod sito, kay kon sayod mga iya, ga'i kunta' mga iya agpaku'-na si kudos i Ginu'o nga panno' si maka'angayan kina'iya. ⁹Bisan kon agda'inan mga iya sinan, aniya' gihapon maka'anna' si Kasuratan:

Gana' makalugaring pagkukulaw
 ngan gana' liwat makalugaring pagpakali,
 o bisan pa i pagpahusto si isip-na
 kon ay i mga nag'andam-na si Diyos para si mga magpanhigugma'
 si iya^e

¹⁰pero agpakatu'an-nay to si kita si Diyos pina'agi si Espiritu-na.

Satugkad-na si Espirito i kalalum-na si bisan ay, bisan pa i gimalalumi isip-na si Diyos. ¹¹Bisan ngani' si mga a'a, gana' makatu'anan kon ay i isip-

^d 1:31 Jer 9:24   ^e 2:9 Isa 64:4

na si addangan pwira si kalugaringun-na espirito. Si pariho pa'agi, gana' may makatu'anang kon ay i sana'an si isip-na si Diyos kon ma'in hamok i Espiritu-na ¹²ngan i mag'ayop si kita kam, ma'in i espirito magdalom si kalibutan, kundi' i Espiritu-na na dina si Diyos nga nagpabawa-na si kita basi' agpakatu'anang kita kam kon ay i nagparaparigalu-na si Diyos. ¹³Sanglit i mga sapahalling-ta kam, ma'in i mga allingon nga paluwa' hamok tikang si kadunung-na si a'a, kundi' mga allingon nga nagturu'-na si Espiritu basi' agpakaguwa' i mga espirituhanon kamatu'uran pina'agi si mga espirituhanon allingon. ¹⁴I a'a nga ga'i nag'ayupan si Espiritu, ga'i aka'ako' bisan ay parti si Espiritu-na si Diyos kay para si iya, gana' sito kapulsanan-na ngan ga'i iya sito akasabot kay kinasayuran to hamok si espirituhanon pama'agi. ¹⁵I a'a namay nga espirituhanon tugot paghusgar si bisan ay, pero ga'i iya pwidi sahusgaran-na si bisan say hamok aha'a.

¹⁶“Kay say i makasayod si isip-na si Paragdalom nga pwidi to saturu'an-na?”^f

Kundi' kita kam, agpaka'angkon si mga isip-na si Kristo.

I Pangiwa-kiwa nga Aniya' Kapulsanan-na

Efeso 4:1-16; Flp 4:2-7; Sant 4:1-12

3 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, ga'i kam pwidi sapaki'isturyahan-ko ngan primiro bilang mga espirituhanon, kundi' pariho hamok si mga kalibutanon. Akapariho kam siray si mga baha'o pa hamok a'allom kon parti si pagpaki'adda-bi si Kristo. ²Kinahanglan nga gatas hamok i nagparaparu'du'-ko si ka'am kay ga'i pa kam agpakakaya pagtallon si mabaskog karakanon. Si kamatu'uran, ma'in pa liwat kam gihapon andam nga sakaya-bi to. ³Hasta pa ina'anto mga ka'urason, mga kalibutanon pa gihapon i mga pangiwa-kiwa-bi. Basta aniya' pa mga uru'arabughu'ay pati' mga saramuk-samok anan mismo si ka'am aghururuwang, agpamatu'od nan hamok nga kalibutanon pa kam. Agkaparariho kam hamok si bisan say nga agtapod si kalugaringun-na. ⁴Kon aniya' maminugad si ka'am, “Si Pablo i nagsunud-ko,” katapos i addangan may aminugad, “Si Apolo may i nagsunud-ko,” ma'in ba' agpamatu'od nan nga akapariho kam hamok si mga a'a si ina'anto panahon?

⁵Kon isip-isip-bi, kay say ba' to gayod si Apolo? Ngan say ba' to liwat si Pablo? Mga rilihugon hamok kami' nga magbawa si ka'am si pagtutu'og sigon si tigpatrabahu-na si Paragdalom si kada addangan. ⁶Pariho si uma, ako hamok i magparatanom ngan si Apolo may i magparabunyang, pero i Diyos i magpatubo' sito. ⁷Gana' sapayan-na kon say i magtanom pati' kon say i magbunyang, kunta', gana' na la'in nagpanginanu-bi kon ma'in hamok i Diyos nga magpatubo' si dimu'an. ⁸I magparatanom pati' i magparabunyang

^f 2:16 Isa 40:13

ag'adda hamok i katuyuan-na, ngan tikarawat mga iya si angay suhol sigon si kada trabahu-na si balang addangan. ⁹Pariho hamok kami' nga agtutumuy-tumoy si Diyos pagtrabaho ngan ka'am may i uma-na.

Pwidi liwat kam sapakumparar-ko si adda bilding nagpatindug-na si Diyos. ¹⁰Tungod hamok si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos si ako, ako i magpahulma' si pundasyon-na nga day adda gipandayi. I ditangnga' may agtutumoy pagtindog sito ngan kinahanglan agmato i balang addangan si mga trabahu-na mga iya. ¹¹Gana' na la'in pundasyon nga pwidi pa sapahulma'-na si bisan say aha'a pwira si dati na magpahulma' nga iya si Jesu-Kristo. ¹²Si pagpanarabahu-na mga iya ato sito pundasyon, agpanggamit mga iya mga bulawan, mga salapi', mga bato nga dikantidad, mga kayo, kuhon pati' patong. ¹³Pero kinadiskubrihan kon ay i tinarabahu'an-na si kada addangan si panakka-na si Allaw si Paghusgar. Kinatu'anan nan pina'agi si api kay yaynan i naggamit pagpurbar nga anlutaw i kalidad-na si tinarabahu'an-na si kada addangan. ¹⁴Kon ga'i asunog i mga naggamit-na, akakarawat nan panday si suhol nga angay para si iya. ¹⁵Pero kon i pinanday-na si addangan lamun-na hamok si api, pirdido iya. Oho' asalbar iya, pero akapariho hamok iya si addangan nga akagawas nga gana' gayod binitbit-na.

¹⁶Sigurado ako nga agpakatu'anan na kam parti si pagtiriripun-bi nga ka'am i templu-na si Diyos ngan i Espiritu-na si Diyos awinan agtangka' si ka'am. ¹⁷Sanglit kon aniya' magpara'intrimis^g si templu-na si Diyos, karastiguhun-na iya si Diyos. Kay nagtagamay nan templo para si kagamitan-na, ngan ka'am nan templo.

¹⁸Dakam agparapandaya'i-bi i mga kalugaringun-bi. Kon aniya' si ka'am mag'isip nga madunong iya sigon si pagkukulaw-na si a'a sito panahon, kunta' agpaka'anggana' iya basi' sa'angkun-na i ungod kadunong. ¹⁹Kay si kamatu'uran, i kadunong nga naggamit-na si kalibutan, gana' pulus-na si pangulawan-na si Diyos. Pariho si maka'anna' si Kasuratan: "Mismo i mga kalistuhan-na si mga madunong i naggamit-na si Diyos pagpirdi si mga iya."^h ²⁰Katapos aniya' pa liwat maka'anna', "Sayod i Paragdalom nga gana' mga kapulsanan-na si mga isip-na si mga madunong."ⁱ ²¹Sanglit hinuwayan na i pagparapahambog hi'unong si mga binuhatan-na si a'a kay parariho may kam agpakaprubitso si dimu'an. ²²Agprubitsuhan-bi si Pablo, si Apolo, si Pedro, hasta pa i dimu'an ato si kalibutan. Hasta ngani' i kinabuhi' pati' i kamatayon, i mga sa'agihan-bi si ina'anto panahon pati' si mga titakka pa, day tawa'-bi i dimu'an. ²³Ngan ka'am may tawa'-na si Kristo ngan si Kristo may tawa'-na si Diyos.

---

g 3:17 I nagtukoy *magpara'intrimis*, iya i mga mangngataman si manniniripon pag'ampo' nga sala' i mga pagturu'-na, ngan pina'agi sinan ga'i atuman i katuyuan-na si Diyos nga agkataragama mga iya paghuwang si iya. h 3:19 Job 5:13 i 3:20 Salmo 94:11

I mga Apostul-na si Kristo

4 ¹Sanglit aku'-na kunta' kami' si bisan say aha'a bilang mga rilihugun-na si Kristo pati' bilang mga nagbuwanan si katungod pagpasamwak si mga tinagu'-na si Diyos siray pa. ²Pwira sinan, kinahanglan gayod si addangan nagtapuran nga agpakulaw si pagkatangkud-na. ³Gana' gayod sapayan-na si ako kon husgaran-bi ako o si bisan say pa may aha'a, kay bisan ngani' i kalugaringun-ko ga'i ako aghusgar. ⁴Gana' na tinago' si inisipan-ko, pero ga'i to akapamatu'od nga gana' na gayod baratunun-ko kay i Paragdalom i tihusgar si ako. ⁵Sanglit, dakam agparapanhusgar si bisan say myintras nga ga'i pa anakka i nagtala'an uras. Ag'antahaka kam si pagtakka-na si Paragdalom kay iya i manuga' si mga magpakatambunan si kalu'uman ngan iya i mamaguwa' si ungod katuyu'an-na si a'a. Sinan uras, sakarawat-na si kada addangan i pagdayaw tikang si Diyos nga para si iya.

⁶Mga kabugtu'an si pagtu'o, si mga pinahallingan-ko pa hamok parti si uma, aggamit-ko i kalugaringon kami' si Apolo nga ahimo pangngingirugan-bi pagbulig si ka'am basi' agkakuruntinto kam ngan saprubitsuhan-bi i parahallingon, "Dakam gayod aglahos kon ay i maka'anna' si Kasuratan." Kon akasunod kam sinan, ga'i kam aka'isip pagsarig si addangan a'a hasta nga anguntra kam si la'in. ⁷Gasi-bi ba' nga aniya' pagkala'inan-bi kuntra si ditangnga'? I dimu'an tawa'-bi, pinumwanan-na si Diyos. Katapos si pakakarawat-bi sito, ay kay parapamahabog pa liwat kam nga day ma'in to hamok pinumwanan si ka'am?

⁸Day sa'angkun-bi na i dimu'an kinahanglanun-bi! Day mga manggaranon na kam! Day pariho na kam si mga hadi' nga day ma'in kami' huwang! Kon ungod may dina nga agkahirimo kam mga hadi', kinahanglan ba' kami' nga padugok para aka'ambit si pagkahadi'-bi? Ay ba' nan klasiha mga isip? ⁹Si pag'abat-ko, kami' mga apostol i nagpa'anna'-na si Diyos si damurihan-na gayod si prusisyon nga day mga bihag nga maratayon. Kami' i naghimo kurulawan para si bug'os kalibutan nga taramayon si mga anghel pati' si mga ka'aha'an. ¹⁰Mga kapay i pagtratar si kami' tungod si pagpakihuwang kami' si Kristo, pero ka'am lugod mga madunong dina pina'agi si pariho gihapon Kristo! Mga maluya kami' pero ka'am mga makusog! Agpaka'unrahan kam pero mga pagdis'unra dina i sakarawat kami'! ¹¹Tubtob ina'anto mga ka'urason, padayon kami' ag'abat kalingantuhan pati' ka'uhawan, ruknit i mga panapton kami', nagparakastigo kami' ngan gana' mga pangngingistaran kami'. ¹²Kinahanglan kami' maniguro pagtrabaho para si mga kalugaringon kami'. Bisan kon nagparamaldisyon kami', aghingyap kami' nga pamuwanan-na mga iya si Diyos si mga kabubuwasun-na.

Bisan kon nagparapamasakitan kami', agpaka'agwanta kami' sito. ¹³Kon nagparagutgot kami', kami' i padugok nga agsiharalapay kunta' gihapon. Hasta pa ngani' si ina'anto mga ka'urason, i pagkukulaw si kami' day mga simpot-na si kalibutan, day mga lagod nga angay hamok nagtapukan.

¹⁴Ga'i to agsurat-ko para hamok pagpakamalo' si ka'am, kundi' pagwaydong si ka'am bilang mga hinigugma'-ko mga dadi'. ¹⁵Bisan kon i mga paragturu'-bi parti si Kristo anakka dyis mil, ma'in malabbat i tatay-bi, kay kon parti si pag'adda-bi si Kristo, ako i mahimo tatay-bi pina'agi si pagpasamwak-ko si mahalap sumat. ¹⁶Sanglit ag'aghat-ta kam nga irugu-bi ako. ¹⁷Iyay nan i rason kon ay kay agpapada'anan-ko si ka'am nan si Timoteo, i hinigugma'-ko dadi' nga tangkod pagsirbi si Ginu'o. Iya si ka'am i mangintom kon ay i kinabuhi'-ko nga ag'adda si Kristo Jesus tukma' si mga nagparaturu'-ko si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara.

¹⁸Aniya' si ka'am anan nga agpanhaya na i dalum-na nga day si pag'abat-bi ma'in na gayod ako tipada'anan. ¹⁹Pero tipada'anan ako gihapon ma'in na pira kon iya i katuyuan-na si Ginu'o, ngan sinan uras akasayuran ako mismo si kalugaringun-ko ma'in kon ay i mga kahambugan nagparapanyawit-na sinan mga a'a, kundi' kon aniya' ba' gahum-na si mga sahimu-na. ²⁰Kay kinatu'anan i mga nagpanhadi'an-na si Diyos pina'agi si mga gahum-na ngan ma'in si mga sayawit-na. ²¹Ay i karuyag-bi nga hinimu-ko kon amisita ako si ka'am nan? Amawa ba' ako pandadabal, o pakulaw-ko i pagkamahigugma'on pati' i kadaluman?

I Pagpapinda si Addangan nga Grabi i Sala'-na

5 ¹Ungod may bali' i sumat nga aniya' addangan anan si ka'am nan nga abawa si sala' pag'ubay si sasindakan-na, pero ma'in nan hamok iya, kay i kasindak-na, iya i klasi nga ga'i ngani' agparabuhat-na bisan si ga'i magpanutu'o Diyos. Aniya' anan si mga kahuruwangan-bi lalla nga makitig'ob mismo si pinakangsa'i-na. ²Ngan ay kay mga mahaya dina i mga dalum-bi! Ma'in ba' nga mga masurub'on kam kunta' dina? Ay kay agtugot kam nga aghuwang pa iya si manniniripon pag'ampo'? Ma'in ba' angay hamok nga nagpapinda i magbuhat sinan siray pa? ³⁻⁴Bisan kon ga'i aghuwang si ka'am i puhu'-ko, awinan si ka'am aghuwang i gahum-ko pagdalom^j ngan human na dina aghusgaran-ko i magbuhat sito bilang magtunggo si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo nga day awinan hamok ako aghuwang si ka'am anan. Kon agtiriripon kam ngan i gahum-ko pagdalom awinan si ka'am hasta pa i gahum-na si Paragdalom Jesus, ⁵pa'intrigahu-bi nan a'a si Satanas basi' pina'agi si mas grabi pa

^j 5:3-4 Si Grikuhanon: *espíritu-ko*, ngan i karuyag sidngon nga day sa'abat-na mga iya i prisinsya-na si Pablo nga iya i maka'aghat si mga iya pagbuhat si tama'.

kamutangan apara' i karuyag-na pagpakasala',^k ngan basi' atalwas iya si Allaw si Paghusgar-na si Paragdalom.

⁶Ma'in mahalap i pagparapamahambug-bi. Ga'i ba' kam agpakatu'anan nga si diki'tit hamok pammatubo', saramahan-na sito i bug'os hinurna? ⁷Ala'u-bi i kada'an na pammatubo' basi' akapariho kam si baha'o hinurna nga gana' pammatubu'-na. Si kamatu'uran, da'inan na i kamutangan-bi kay nagbuno' na i nati karniro panhahalad para si pakan-ta kam pagpa'intom si Paglabay, nga iya si Kristo. ⁸Sanglit silibraran-ta kam i pyista nga gana' gamit-gamitay si kada'an pammatubo', nga iya i pagtarapun-tapunay si katuyuan pagpasakit si la'in pati' karat'an. Lugod gamit-ta dina i pan nga gana' pammatubu'-na, nga iya i pagpasarig-sarigay si katangkod pati' si kamatu'uran.

⁹Pala'in-la'in i pa'agi-ta pagpakulaw si pagkumpurmi-ta. Ngan ari si dahulo surat-ko si ka'am, tigdiri'-ko si ka'am i pagkuntinwar si mga a'a nga magparapan'ubay si mga sasindakan-na nga agklaro i ga'i pagkumpurmi-bi si iya. ¹⁰Pero ga'i kam agpakasabot si karuyag sidngun-ko. Ma'in nga i nagtukuy-ko i mga ga'i magpanutu'o Diyos^l nga agparapan'ubay si bisan say hamok mga sasindakan-na, o i mga bintahuso si mga iya, i mga tulisan o ma'in ngani' i mga magkabararaw si bisan ay nga day agdiyus-na, kay kon da'inan sinan, agkinahanglan kam pagtalikot gayod si mga ga'i magpanutu'o.^m ¹¹Sanglit ina'anto paklaru-ko si ka'am nga dakam agkuntinwar si a'a nga agpakilala nga adda bugto' si pagtu'o pero agparapaki'ubay pa si bisan say hamok sasindakan-na o ma'in ngani' bintahuso, o abaraw si bisan ay nga day agdiyus-na, paragutgot, paralango, o ma'in ngani' tulisan. Bisn pagtangka' si pagkakanan, dakam makihuwang si da'inan klasi a'a.

¹²Gana' labut-ko paghusgar si mga a'a nga ma'in sakop si manniniripon pag'ampo' ngan gana' liwat labut-bi sinan, pero kinahanglan ka'am i manhusgar si mga sakop sito. ¹³I Diyos i manhusgar si mga ma'in sakop. "Sanglit papindahu-bi nan a'a nga mara'at i binuhatan-na."ⁿ

I mga Kaso Sallod si Magbururugto' si Pagtu'o

6 ¹Kon aniya' si ka'am nga ga'i agsisarabutay, akapalingnga may i kamamalu'an-bi kay agbawa-bi to dina pagtuhay pada'iray si mga ma'in matadong imbis ari si mga kaparihu-bi nga nagtagama paghuwang si Diyos. ²Ga'i ba' kam agpakatu'anan nga i mga a'a nagtagama paghuwang si Diyos i tihusgar si mga ga'i magpanutu'o Diyos^o si damuri allaw? Ngan kon

^k 5:5 Si Grikuhanon: *abungkag i makasasala' kina'iya-na.* ^l 5:10 Parti si *nagdiri' pagpakibiyo' si ga'i magpanutu'o*, kulawin si 2Cor 6:14-18. ^m 5:10 Si Grikuhanon: *agkinahanglan kam pagawas si kalibutan.* ⁿ 5:13 Deut 17:7; 19:19; 22:21,24; 24:7 ^o 6:2 Si Grikuhanon: *i tihusgar si kalibutan.* Kulawin si 5:10, kon singnga nagsabi liwat i kalibutan, ngan i nagtukoy gihapon i mga a'a nga ga'i agtutu'o Diyos.

ka'am i tihusgar si mga iya, ma'in ba' liwat kam angay paghusgar si mga madiki' nga ga'i nagkasarabutan? ³Ga'i ba' kam agpakatu'anan nga kita kam i tihusgar si mga anghel? Iya pa ba' i mga hinabo' hamok si kinabuhi'-ta ina'anto! ⁴Sanglit, kon paluwa' i mga ga'i pagkasarabutan nga da'inan sinan, ay kay agbawa-bi to dina pada'iray si mga huwis nga gana' ngani' kalabtanana pag'antan bisan ay katungdanana sallod si manniniripon pag'ampo'? ⁵Makammalo' to para si ka'am! Impusibli nga gana' bisan addangan si ka'am magbururugto' si pagtu'o nga ga'i akakaya pagtuhay sinan bisan tama'-tama' hamok i kadunung-na. ⁶Kundi' awili kam dina nga aniya' magkakaso si magbururugto', ngan pwira pa sinan tigtuhay-bi pa liwat to dina si mga a'a nga ga'i ngani' agpanutu'o.

⁷Si kamatu'uran, andang kam dimu'an pirdido kay aniya' si ka'am magsikasuhay. Ma'in ba' nga mas mahalap na hamok kon pata'an-an-bi bisan say si ka'am i nagsala'an? O ma'in ngani' pagpata'an na hamok kon sadiskubrihan-bi nga agpakadaya'an kam. ⁸Lugod, ay nan kay aniya' pa dina si ka'am magparapansala' pati' magparapandaya' ngan aghimu-bi nan mismo si mga kabugtu'an-bi si pagtu'o.

⁹⁻¹⁰Ga'i ba' kam agpakatu'anan nga i mga ma'in matadong ga'i agpakasakop si ginhadi'an-na si Diyos si damuri allaw? Dakam agtugot nga agpadayon kam pagdaya' si mga kalugaringun-bi kay ga'i agpakasakop sinan i magparapan'ubay si bisan say hamok sasindakan-na, i mga mabaraw si bisan ay nga day agdiyus-na, i mga magparapanbisyo si pagdangallahan,^p i mga magparabayad para atuman i kasindak-na si kaparihu-na lalla pati' i mga bakla' nga magparapaki'ubay huwang na i mga kapadis-na, hasta pa i mga matangkaw, i mga bintahuso, i mga paralango, i mga paragutgot, o ma'in ngani' i mga tulisan. ¹¹Ngan aniya' si ka'am magparapanbuhay sinan siray myintras pa iya agbasol. Pero nagpanlimpyahan na kam, agpakahugasan na si sala', ngan nagkwinta na nga mga matadong si pangulawan-na si Diyos sigon si gahum-na si Paragdalom Jesu-Kristo pati' pina'agi si Espiritu-na si Diyus-ta kam.

I Tinakkahan-na si Pagpata'an si Kasindak

¹²Aniya' magpinugad nga, “Ma'in supak si bala'od bisan ay i binuhat-ko,” pero sumatan-ta kam, aniya' gihapon sinan nga ga'i akapahalap si kamutangan-ta. “Ma'in supak si bala'od bisan ay i binuhat-ko,” pero sumatan-ta kam, ga'i ako anugot nga sadaluman-na ako si bisan ay kabatasanana. ¹³Aniya' namay magpinugad nga, “I kinakan para hamok si battong ngan i battong may para hamok si kinakan,” pero sumatan-ta kam, himu-na si Diyos nga gana' mga pulus-na si duway

---

^p 6:9-10 Si pangulawan-na si Diyos, pariho gayod i baratunun-na si magbisyo pati' si kapadis-na.

to si damuri allaw. Sanglit i mga puhu'-ta ga'i nagtagama pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-ta, pero nagtagamay to dina pagsirbi si Paragdalom. Ngan i Paragdalom may i nagtagama pagpanginano si puho'.¹⁴ Intumu-bi i pagpanginano-na si Diyos si puho' kay pina'agi si gahum-na, agbanhaw-na i puhu'-na si Paragdalom ngan da'inan may liwat kita kam, baranhawun-na may i mga puhu'-ta. ¹⁵ Ga'i ba' kam agpakatu'anang nga i mga puhu'-bi huwang si puhu'-na mismo si Kristo? Tara', ay may i angay nagbuhat-ko? Pwidi ba' ako aka'ala' adda parti si puhu'-na si Kristo ngan patig'ub-koy to si adda parapabayad danda? Syimpri ga'i! ¹⁶ Ga'i ba' kam agpakatu'anang nga kon makitig'ob i a'a si adda parapabayad danda, ag'adda na mga iya puho'? Da'ito sito i maka'anna' si Kasuratan, "Mga iya duwangan ahimo na hamok adda puho'."^q ¹⁷ Pero kon aglugaring i a'a pagpakitig'ob si Paragdalom, agka'adda na mga iya espirito.

¹⁸ Sanglit si paka'abat-bi si tintasyon pag'ubay si sasindakan-bi, agrarabunusa kam patalikot. I ditangnga' mga sala' nga sahimu-na si a'a puro gawas si puhu'-na. Pero parti si pagpaki'ubay, i magsala', mismo i kalugaringun-na puho' i nagsala'an-na. ¹⁹ Ga'i ba' kam agpakatu'anang nga i mga puhu'-bi kada addangan, iya i templu-na si Espirito Santo nga awinan ag'ayop si ka'am ngan nagpumwan-na si Diyos si ka'am? Ma'in ka'am i tagtawa' si mga kalugaringun-bi. ²⁰ Bali kamahalan i pagballi-na si ka'am. Sanglit, pakulawu-bi i maka'angayan kina'iyana-na si Diyos anan si mga puhu'-bi.

I Pagdangallahan

2Cor 6:14-7:1; Efeso 5:22-33; 1Ped 3:1-7

7 ¹ Pada'ito namay kita si mga patilaw-bi si ako si surat-bi. Mahalap para si lalla kon gana' hamok si iya i parti si danda. ² Pero tungod kay kalabbatan anan si ka'am nan i mga magkabarawa si tintasyon pagpaki'ubay si mga sasindakan-na, kunta' i kada lalla aniya' kalugaringun-na alla ngan da'inan may liwat i kada danda. ³ Kinahanglan nga tuman-na si lalla i ubligasyun-na pagpalipay si alla-na ngan da'inan may liwat i danda. ⁴ Ga'i akapinugad i danda nga tawa'-na hamok i puhu'-na, kundi' tawa'-nay to liwat si alla-na. Si pariho pa'agi, ga'i may liwat akapinugad i lalla nga tawa'-na hamok i puhu'-na, kundi' tawa'-nay to liwat si alla-na. ⁵ Dakam agdiri'u-bi i pag'ubay bisan sumiran, pwira kon aniya' andang nagkabagawan-bi nga ga'i dahulo, basi' sagamit-bi i uras-bi si pagpangadyi'. Katapos sinan, ag'ubaya kam gihapon basi' ga'i akabuwanan lugar si Satanas pagtintar si ka'am tungod si kakulangan-bi pagdalom si kalugaringun-bi kasindak. ⁶ Si pagtugun-ko si ka'am pag'alla, ma'in nga ag'ipipirit-ko kam sinan, kundi' aghuna'-huna'-ko hamok i mga

^q 6:16 Gen 2:24

kaluyahan-bi. ⁷Mahaya i pag'anduy-ko nga akapariho si ako i dimu'an. Pero i Diyos i magbuwan si kada addangan si kamutangan bilang allahan o ma'in.

⁸Para namay si mga gana' pa alla-na pati' si mga balo, yayto i waydung-ko: Mahalap gayod para si ka'am nga agpabilin gana' mga alla-na pariho si ako. ⁹Pero kon ga'i kam agpaka'agwanta nga gana' katig'ub-bi, agpangallaha kam, kay mas mahalap na hamok i pag'alla kuntra si padayon pag'antos si alabatan-na si magdangallahan.

¹⁰Para si mga magtutu'o magdangallahan, aniya' namay mandu'-ko nga si kamatu'uran ma'in tikang si ako kundi' tikang gayod si Ginu'o: Kinahanglan i danda ga'i pabulag si alla-na. ¹¹Ngan kon ahinabo' nga pabulag iya si alla-na, kinahanglan nga agpabilin iya sulu-sulo o ma'in ngani' makihalap iya gihapon si alla-na. Ngan i lalla may kinahanglan nga ga'i iya amaru'do' si papilis si pagbulag.^r

¹²Para may si ditangnga' nga allahan, aniya' waydung-ko, nga ma'in tikang gayod si Ginu'o kundi' ama'ambit may ako si tawa'-ko: Kon aniya' lalla nga addangan na si mga magbururugto' si pagtu'o ngan i alla-na ga'i pa agtutu'o, pero aniya' sito karuyag-na pagpakitig'ob pa, kinahanglan nga ga'i to bulagan-na si lalla. ¹³Ngan kon aniya' namay danda nga i alla-na i ga'i dina magtutu'o, pero aniya' sito karuyag-na pagpakitig'ob pa, kinahanglan nga ga'i to liwat bulagan-na si danda. ¹⁴Ngan tungod si pagtutu'u-na si danda, agtagama-na may si Diyos i lalla nga ga'i agtutu'o pagtuman si kinahanglanon si pagdangallahan. Ngan pariho gihapon sinan kamutangan kon i danda namay i ga'i magtutu'o, kay kon ma'in da'inan sinan, kwintado i mga dadi'-na nga mga marigsok.^s Kundi' tungod si pagtutu'u-na si addangan, agkahirimo i mga dadi' nga mga nagtagama paghuwang si Diyos.

¹⁵Pero kon pa'amban i alla nga ga'i agtutu'o, tuguti-bi, kay si da'inan kamutangan, gana' na ubligasyun-na si lalla o ma'in ngani' si danda nga agtutu'o. Pariho si kita kam, ag'agda-na may liwat mga iya si Diyos nga magin murayaw hamok. ¹⁶Tutal, ga'i may kaw danda akatu'anon kon sabawa-mo ba' i alla-mo nga atalwas o ga'i, ngan da'inan may liwat si ka'aw lalla, gana' may liwat kasiguraduhan-mo nga sabawa-mo i alla-mo.

¹⁷Bisan kon aniya' mga da'inan sinan, kunta' padayun-na si kada addangan i kinabuhi' nga nagpatu'in-na si iya si Paragdalom kay iyay nan i nag'agdahan-na si Diyos si iya. Iyay nan i nagmandu'-ko si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara. ¹⁸Kon i a'a andang

---

^r 7:11 Si kabatasan-na si mga Hebro, i nagtukoy *pagbulag si alla*, iya i nagpatugot si bala'ud-na mga iya nga i lalla pwidi agbawi' si dati nagkasarabutan si pagdangallahan. Hasta liwat si birsikulo 12, 13 pati' 27.   ^s 7:14 I nagtukoy *marigsok*, iya i mga ma'in huwang si Diyos.

tinuri' ngan pag'agda-na si Diyos si iya, ma'in kinahanglan nga tagu'-na i pangngilalahan-na bilang Hebro. O ma'in ngani' kon ma'in pa iya tinuri' ngan pag'agda-na si Diyos si iya, ma'in na kinahanglanon i pagpaturi'-na. ¹⁹Tinuri' may iya o ma'in, gana' sinan sapayan-na. I impurtanti nga agsunod iya si mandu'-na si Diyos. ²⁰Kunta' padayun-na na hamok si kada addangan kon ay i kamutangan-na si pangagda-na si Diyos si iya. ²¹Uripon na ba' kaw ngan pangagda-na si ka'aw? Gana' sapayan-na sinan. Pero syimpri kon aniya' pa'agi nga sa'angkun-mo i kalibrihan-mo, salingabuton nan. ²²Kay bisan say i andang na uripon si pangagda-na si Paragdalom, ahimo na iya libri si pangulawan-na si Paragdalom. Si pariho kamutangan, i mga libri may ngan pangagda-na si mga iya, ahimo mga uripon-na si Kristo. ²³Sanglit mga binalli na kam ngan nagbayaran na. Dakam anugot nga mga a'a i manguripon si ka'am. ²⁴Mga kabugtu'an si pagtu'o, kon ay i kamutangan-ta siray si pangulawan-na si Diyos ngan pangagda-na si kita, kunta' padayun-tay nan.

²⁵Parti namay si mga dangkanda nga ga'i pa agpakalabutan, gana' mando' nga tikang gayod si Ginu'o, pero tungod si kalu'uy-na, adda ako si mga tinapuran-na ngan pina'agi si maliyat pagturutimbang anakka ako sito: ²⁶Tungod si mga kakurihan ina'anto, para si ako mas mahalap na hamok nga agpabilin kam kon ay i kamutangan-bi ina'anto. ²⁷Pariho si nagsumat-ko pa hamok kon allahan na kaw, dakaw aghandom nga agkabulag kam ngan kon gana' pa papakasalan-mo, dakaw anganda' si arallahun-mo. ²⁸Pero bisan kon angalla kam, ma'in to sala' para si ka'am. Ngan kon aruyag na pakasal i dangkanda nga ga'i pa akalabutan ma'in to sala' para si iya. Bali labbat i mga kakurihan nga aragihan-na si magdangallahan ngan aruyag ako nga agpakalikay kam sinan.

²⁹Mga kabugtu'an si pagtu'o, i karuyag sidngun-ko nga bali na ka'apiki si nagtala'an uras. Tikang ina'anto, i mga lalla nga mga allahan, kunta' pa'anna'-na si mga isip-na mga iya nga day gana' hamok mga alla-na, ³⁰i mga magparapandinamag nga day gana' hamok mga sabidu'an-na, i mga malipayon nga day gana' hamok mga salipayan-na, i mga aniya' pinamalli-na nga day ma'in maliyat i pag'antan-na mga iya. ³¹I mga a'a nga magpakaprubitso si mga inanna' si kalibutan, kunta' isip-na mga iya nga day gana' hamok mga sabarawan-na. Kay i dimu'an samuklatan-bi ato si kalibutan ina'anto, agtikapara' na.

³²Aruyag gayod ako nga ga'i kam agpaka'abat si mga kabaraka. I lalla nga gana' alla-na asibot si tigpanginanu-na si iya si Paragdalom, kay awinan pirmi si isip-na i pagpalipay si iya. ³³Pero i lalla nga allahan asibot dina si allaw-allaw buruhaton kay awinan pirmi si isip-na i pagpalipay hasta si alla-na. ³⁴Sanglit i uras-na atung'a' si duwa paranginanuhon. I danda nga gana' pa magsa'ad nga tipakasal si iya o ma'in ngani' i dangkanda nga ga'i pa akalabutan, asibot si tigpanginanu-

na si iya si Paragdalom kay i tuyu'-na nga atagama i puhu'-na pati' i espiritu-na pagsirbi si Paragdalom. Pero i danda nga allahan, asibot dina si allaw-allaw buruhaton kay awinan pirmi si isip-na i pagpalipay si allana. ³⁵Agsumat-koy to si ka'am para agpakaprubitso kam si mas mahalap pa kamutangan, ngan ma'in para pagbuwan si ka'am kagul'anana. Bisan singnga kam si duway to kunta' kinakulawan anan si ka'am kon ay i angay ngan gana' makadisturbo si dibusyun-bi si Ginu'o.

³⁶Sanglit parti si mga lalla' nga papakasalon na si adda dangkanda nga ga'i pa akalabutan, kon angabat iya nga ma'in na angay i kiwa-na kon aghuwang mga iya, ngan agtikalahos na liwat i idad-na si danda si angay pag'alla, ngan tungod sinan, gana' na si iya maka'ulang, pwidi na sapadayun-na i karuyag-na pagpakasal. Ma'in tama' i pagkasabut-bi nga sala' to para si iya. ³⁷Pero kon masarig na i inisipan-na sinan lalla ngan ga'i aka'abat nga kinahanglanon i pag'alla kay pwidi pa sadaluman-na i kalugaringun-na katuyu'an, ngan tungod sinan gana' na ruha-duha-na parti si ga'i pagpakasal-na si dangkanda, tama' liwat i nagbuhat-na. ³⁸Kon sugad, mahalap i sabuhat-na si lalla nga pakasal si danda nga ga'i pa akalabutan, pero mas mahalap pa i sabuhat-na si lalla nga ga'i pakasal.

³⁹Parti namay si mga danda nga allahan, padayon i mga ubligasyun-na mga iya basta allom pa i mga allana. Pero kon minatay na i mga allana, libri na mga iya pagpakasal si bisan say i saruyagan-na, basta kay huwang to si mga dati na ag'adda si Paragdalom. ⁴⁰Kundi' para si ako, mas malipayon iya kon ga'i na hamok iya angalla gihapon. Ngan pariho sinan sa'abat-ko nga aggyahan-na ako si Espiritu-na si Diyos.

I mga Pagkakan nga Human Na Nagpahalad si mga Diyus-diyos
Buhat 15:29; Roma 14:1-15:4; 1Cor 10:14-11:1

8 ¹Ina'anto namay, aruyag ako pagsumat si ka'am mahi'unong si mga pagkakan nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos. Akatu'anana ako nga puro kita kam mga mata'o. Pero i da'inan klasi kata'o akapahambog si a'a, kundi' i gugma' akapabaskog si igkasi a'a-ta. ²I a'a nga i pagkagasi-na nga mata'o iya, si kamatu'uran ga'i pa iya anakka si sata'uhan-na kunta'. ³Pero i a'a maghigugma' si Diyos, iya i nag'aku'-na si Diyos.

⁴Sanglit balik-ta i parti si mga pagkakan nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos. Akatu'anana kita kam nga gana' ungod kinabuhi'-na si mga diyus-diyos, ngan gana' la'in Diyos kon ma'in hamok adda. ⁵Kay

---

^t **7:36-38** I nagtukoy *mga lalla*, pwidi liwat i mga tatay nga padayon agturutimbang si kamutangan-na si mga dadi'-na dangkanda nga ga'i pa akalabutan, kon tugutan-na na ba' pag'alla o ga'i.

bisan kon aniya' i mga nagpinugad nga mga diyos, bisan kon awiray may to si langit o atiya' si kalibutan, ay may nan si kita? Si kamatu'uran, malabbat mga “diyos” pati' malabbat mga “paragdalom”,⁶ pero para si kita kam aniya' hamok adda Diyos, i Tatay nga iya i maghimo si dimu'an ngan agpadayon hamok i kinabuhi'-ta pagtuman si karuyag-na. Ngan aniya' liwat adda hamok Paragdalom, si Jesu-Kristo nga iya i nagtu'inan paghimo si dimu'an ngan pina'agi si iya agpadayon i mga kinabuhi'-ta kam.

⁷Pero ga'i akatu'an an i dimu'an mahi'unong sinan. Aniya' mga a'a nga ga'i appakalimot si mga dati sagara'an-na mga iya pag'amp'o si mga diyus-diyos. Sanglit kon amangan mga iya si da'inan klasi pagkakan, i mga pagkahuna'-huna'-na nga human nayto nagpahalad si adda diyus-diyos. Tungod kay gana' kasiguruhan-na mga iya kon tama' ba' to o ma'in,⁸ angabat mga iya nga agpakatapunan mga iya si sala'-na si magpahalad sinan. ⁸Ungod gad, gana' sahimu-na si sakakan-ta pagpatapit si kita si Diyos. Ga'i kita anra'at kon andiri' kita pagkakan, ngan ga'i may liwat kita anhalap kon angalagad kita.

⁹Libri kam pagbuhat sito, pero agmatuha kam nga ga'i to aka'ulang si mga gana' pa kasiguraduhan-na hi'unong sito. ¹⁰Halimbawa' kon i addangan nga gana' pa kasiguraduhan-na i makakulaw si ka'aw nga mata'o sito si uras nga agparakakan kaw mismo si templu-na si adda diyus-diyos, ga'i ba' siguro iya a'aghat pagkakan si dati nagdiri'-na nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos? ¹¹Kon sugad, bangin i kata'o nga sa'angkun-mo i makapabulag sito bugto' si Diyos nga agduda pa bisan kon addangan iya si nagpakamatayan-na si Kristo. ¹²Ngan kon akapasala' kaw si bugtu'-mo si pagtu'o si da'inan pa'agi ngan agtambahan-mo i mga kasamukan-na si mga inisipan-na, si kamatu'uran si Kristo mismo i sasala'an-mo. ¹³Sanglit kon i da'inan klasi karni nga sakakan-ko i makapasala' si bugtu'-ko si pagtu'o, ga'i na ako angutro pagkakan gihapon sinan basi' ga'i namay liwat iya sapa'sala'-ko.

I Katungud-na si Adda Apostol

Roma 10:5-15; 2Cor 5:11-6:2; 1Tim 4:1-5

9 ¹I karuyag sidngun-ko ba' nga addangan ako nag'uripon si mga duda? Syimpri libri ako. Adda ako apostol ngan sakulawan-ko na si Jesus, i Paragdalum-ta kam. Ka'am i resulta-na si trabahu-ko pagpanginano si mga nagpandaluman-na si Paragdalom. ²Bisan kon ga'i

⁸ **8:7** Si Grikuhanon: *mga maluya a'a*, ngan i nagtukoy sinan i mga a'a nga kulang kata'o o ma'in ngani' kulang pagtapod si Kristo hasta nga ga'i mga iya agpakaprubitso si mga kalibrihan-na bilang mga dadi'-na si Diyos. Hasta liwat si birsikulo 9-12. Kulawin si Roma kapitulo 14.

ako agkilala-na si ditangnga' mga a'a bilang apostol, sigurado ako nga apostol i pagkakilala-bi si ako! Mismo i mga kina'iya-bi i pangngilalahan si pagka'apostul-ko pagpanginano si mga nagpandaluman-na si Paragdalom.

³Yayto i mga papasarumanun-ko si mga a'a magparapanhusgar si ako:
⁴Ma'in ba' nga aniya' katungud-ko nga akakakan si tinarabahu'an-ko?
⁵Ma'in ba' nga katungud-ko may pag'alla si adda magtutu'o nga sapabaya'-ko may si mga biyahi-ko pariho si ditangnga' mga apostol pati' si mga bugtu'-na si Ginu'o hasta ngani' liwat si Cefas?^v ⁶O kami' ba' hamok si Bernabe i kinahanglan magtrabaho para si kalugaringon kami'?

⁷Say ato sundaluha nga mismo iya i maggasto para si kalugaringun-na? Say ato magtanom ubasan nga ga'i amangan si buwa'-na kon amatgas? Say ato mangngatamana nga ga'i ag'inom si gatas-na si mga inatamanna karniro? ⁸Ma'in to hamok mga allingun-koy to tikang si kata'u-na si a'a, kundi' awinan to liwat kina'anda'an si Bala'od. ⁹Yayto i maka'anna' si Bala'ud-na si Moises: "Dakam agbusali-bi i butakal-bi baka kon agpagi'uk-bi to."^w Tara', i baka ba' hamok i nagpara'isip-na si Diyos? ¹⁰Sigurado nga agpahalling iya sito para si kita kam, ma'in ba'? Ungod gayod nga nagsurat to para si kita kam, kay si pag'aradu-na si adda para'uma ngan si paggi'uk-na si adda manggigi'ok, kunta' dungan si pagtrabahu-na mga iya aniya' mga pagla'um-na nga agpakaprubitso si mga inani-na. ¹¹Kon maniguro kami' siray pagsaburak si espirituhanon mga liso anan si ka'am, ay kay ag'usa kam kon akapangko' may kami' dina si mga inanna'-bi? ¹²Kon aniya' katungud-na si ditangnga' pagpangko' sinan tikang si ka'am, ma'in ba' nga anmas pa kunta' i katungod kami' kuntra si mga iya?

Pero ga'i to aggamit kami' katungod. Lugod agti'os kami' si pala'in-la'in kasakitan para hamok a'ala' i maka'ulang si pag'aku'-bi si mahalap sumat mahi'unong si Kristo. ¹³Sigurado nga agpakatu'an kam nga i mga magpanarabaho ari si templo, ari may si templo agpangala' si mga pagkakan-na nga i karuyag sidngun-ko, nga i mga magpanirbi si altar, agpakapartihan may kon ay i mga nagpamahalad ari. ¹⁴Si pariho pa'agi, agmando' may i Paragdalom nga i mga parapasamwak si mahalap sumat kunta' akakarawat may si pagkinabuhi'-na tikang si mahalap sumat.

¹⁵Pero ga'i gayod ako aggamit bisan adda sito mga katungod. Ngan ga'i to liwat agsurat-ko tungod kay aniya' pagla'um-ko nga da'ito sito i binuhat-bi si ako si titakka mga allaw. Mas aruyag pa ako nga amatay kuntra kon aniya' magparapaminugad nga agparabullo' ako si pagpinugad nga ga'i ako agprubitso si ka'am. ¹⁶Pero ga'i ako gihapon pwidi akapahambog si pagpasamwak-ko si mahalap sumat tungod kay nagpirit

^v 9:5 I *Cefas*, iya i makapariho si sagara'an-bi na aron, Pedro. Kulawin si Juan 1:42.

^w 9:9 Deut 25:4

ako pagpanginano si ubligasyun-ko. Papabidu'on gayod ako kon ga'i sapa-samwak-ko i mahalap sumat! ¹⁷Kon aglugaring ako si pagpasamwak, aniya' primyu-ko. Pero kon ma'in to paglugaringun-ko, agtuman-ko hamok i katungdanan nagpatapod si ako. ¹⁸Kon sugad, aniya' ba' gihapon pinakaprimyu-ko? Kon aniya' may dina, yayto hamok: Ga'i ako tigbayad si sapa'ambit-ko si pagparapasamwak-ko si mahalap sumat, ngan tungod sinan, ga'i aggamit-ko i katungud-ko bilang parapasamwak sito.

¹⁹Bisan kon libri ako a'a ngan gana' tagtawa' si ako, aghimu-ko i kalugaringun-ko nga magin uripun-na si kada addangan para i sabawa-ko pag'ako' si Kristo anakka si pinakamalabbat nga pwidi sabawa-ko. ²⁰Kon akahuwang ako si mga Hebro, ag'irug-ko i kabatasan-na si mga Hebro para aniya' si mga iya nga sabawa-ko. Kon akahuwang ako si mga a'a nga nagdaluman-na si bala'od, ag'irug-ko i kabatasan-na si mga nagdaluman-na si bala'od para aniya' si mga iya nga sabawa-ko, bisan si kamatu'uran, gana' gahum-na si bala'od pagdalom si ako. ²¹Kon akahuwang ako si mga a'a nga ga'i salabutan-na si bala'od, ag'irug-ko i kabatasan-na sinan mga a'a para aniya' si mga iya nga sabawa-ko, bisan si kamatu'uran, ga'i ako akalibri si bala'ud-na si Diyos kundi' agdaluman-na ako si pama'agi-na si Kristo. ²²Kon akahuwang ako si mga a'a nga gana' kasiguruhan-na kon ay i tama' o ma'in,^x ag'irug-ko i kabatasan-na sinan mga a'a para aniya' si mga iya nga sabawa-ko. Ag'irug-ko pirmi i kabatasan-na si dimu'an mga sahuwangan-ko na mga ka'aha'an bugana' pa nga aniya' si mga iya satalwas-ko si bisan ay pa'agiha nga sahimu-ko. ²³Agbuhat-koy to dimu'an para abantog i mahalap sumat ngan basi' aka'ambit may ako si kahalap-na sito.

²⁴Sigurado nga agpakatu'an kam nga si rurumba, palahi i dimu'an mga huwang, pero addangan hamok si mga iya i makakarawat si primyo. Sanglit palahi'a kam, sigon si pa'agi nga agpakakarawat kam si primyo. ²⁵Pwira sinan, i kada parapayahuya ag'agi gayod si maliyat ka'i'insayo. Agbuhat-nay to mga iya para agpakakarawat si kuruna nga ga'i ag'idad maliyat, pero agbuhat-tay to kam para akakarawat si kuruna nga gana' kapapara'un-na. ²⁶Kon sugad, i paglalahi-ko ma'in pariho si a'a nga gana' hamok punta-na. Ma'in ako pariho si buksingiro nga agparapuniti pero ga'i ata'o pag'igo' si kuntra-na. ²⁷Lugod, i nagparapuniti-ko dina, iya i kalugaringun-ko puho' para sadaluman-ko i mga karat'an ato basi' kahuman si pakaprubitsu-na si la'in si nagparapasamwak-ko, ga'i may kunta' ako apapinda si mga magpakahuwang nga tikarawat si primyo.

I mga Rilikayan-na si mga Mahaya Pagtapud-na

10 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, aruyag ako nga agpakasayuran kam parti si mga kapapu'an-ta kam siray. Akalandungan mga iya

^x 9:22 Si Grikuhanon: *mga maluya a'a*, kulawin si hawud-na si pahina 450.

dimu'an si madakmol panganod ngan agpakabalatas si pagbukahan-na si kalawot. ²Pina'agi sinan mga hinabo' si panganod pati' si kalawot, day agpakabunyagan mga iya dimu'an pagpaki'adda si Moises. ³Agpamangan mga iya dimu'an si pariho espirituhanon karakanon, ⁴ngan agpanginom si pariho espirituhanon irimnon. Ahimoy nan kay agpanginom mga iya si buwahi' nga amulwang tikang si espirituhanon bato nga magparaburubungyod si mga iya, ngan yaynan bato, iya si Kristo. ⁵Pero bisan kon da'anan sinan, ga'i akapalipay si Diyos i katabbulan si mga iya, sanglit agkamaratay to ngan agwararak i mga bangkay-na ari si disyirto.

⁶Agkahirinabo' nan dimu'an basi' akabuwanan kita kam mga pananglitan basi' agpakalikay kita kam nga asindak si pala'in-la'in karat'an pariho si mga nagbuhat-na. ⁷Dakam abaraw si bisan ay nga day agdiyus-bi kay iyay nan i nagbuhat-na si ditangnga' si mga iya, pariho si maka'anna' si Kasuratan, "Aningkulo' i mga a'a ngan sigi hamok pamagusto si karakanay pati' si irinumay, katapos pamatunggo ngan sigi panayaw-sayaw nga makasisindak."^y ⁸Pero kunta' ga'i kita kam agparapamaki'ubay si bisan say hamok sasindakan-ta kay iyay nan i nagbuhat-na si ditangnga' si mga iya, ngan baynti tris mil i magkamaratay si mga iya si adda allaw hamok. ⁹Ngan kunta' ga'i liwat agparapurbaran-ta kam i Paragdalom si pagkadiyus-na kay iyay nan i nagbuhat-na si ditangnga' si mga iya, ngan agmatay-na mga iya si mga sawa. ¹⁰Ngan dakam liwat agparapanngurub-ngurob kay iyay nan i nagbuhat-na si ditangnga' si mga iya, ngan agpanmatay-na mga iya si paramatay anghel.

¹¹Agkahirinabo' to dimu'an si mga iya bilang mga halimbawa' ngan nagpasurat to dimu'an basi' agpakapada'anan kita kam nga mga allom pa si uras nga agtikatapat na i katapusan-na si mga panahon. ¹²Sanglit kon i pag'abat-mo nga masarig na kaw, agmatuha nga ga'i kaw abawa si tintasyon! ¹³Gana' ato tintasyon nga magparakukuyot si ka'aw kon ma'in hamok i ka'agsuban sa'abat-na si a'a. Ngan tangkod i Diyos. Ga'i iya agtugot nga tinintar kaw nga anubra si sa'agwanta-mo. Kundi' si pagkukusug-na si tintasyon, iya i mamuwan si ka'aw si kusog nga aka'agwanta kaw pati' si pa'agi nga akalibri kaw.

I Mag'ampo' si mga Diyus-diyos Ga'i Aka'ampo' si Ginu'o

Buhat 15:29; Roma 14:1-15:4; 1Cor 8:1-13

¹⁴Kon sugad mga hinigugma'-ko mga kumpaniya, agrarabunusa kam pagtalikot si pag'ampo' si mga diyus-diyos. ¹⁵Agpahalling-koy to si ka'am kay mga masarabutan may kam. Turutimbangu-bi daw mga allingun-koy to. ¹⁶Pinsaru-bi ngani' i kupa si pagpasalamat nga nagparabindisyunan-

^y 10:7 Exo 32:6

ta kam. Ma'in ba' pina'agi sito agsi'uru'arambitay kita kam si laha'-na si Kristo? Ngan pinsaru-bi liwat i pan nga nagtuturatarabbi'an-ta kam. Ma'in ba' pina'agi sito agsi'uru'arambitay kita kam si puhu'-na si Kristo? ¹⁷Tungod kay adda hamok bug'os i pan, bisan kon kalabbatan kita kam, ahimo kita kam adda hamok puhu' tungod si adda bug'os pan nga nag'uru'arambitayan-ta kam.

¹⁸Kulawi-bi ngani' i mga a'a-na si Israel. Ma'in ba' nga agkarawat-na si Diyos i kapartihan-na si mga halad pina'agi si sakunsumu-na si api anan si altar? Kon sugad si pangarawat-na si a'a si mga mala'a, si kamatu'uran agsi'uru'arambitay mga iya si Diyos. ¹⁹Kon da'anan sinan, ay may i kalabtanan-na sito si mga pagkakan nga human na nagpahalad si mga diyus-diyos? Aniya' ba' mga kapulsanan-na sito mga pagkakan? O ungod ba' nga aniya' mga diyos nga nag'irugan si mga diyus-diyus-na mga iya? ²⁰Gana' gad, kundi' i mga pagkakan nga nagpahalad-na si mga ga'i magpanutu'o Diyos, paray to si mga mara'at espirito, ma'in para si Diyos, ngan ga'i ako aruyag nga agsi'uru'arambitay kam si mga mara'at espirito. ²¹Ga'i kam pwidi maki'adda si kupa-na si Ginu'o kon padayon pa kam pagpaki'adda si kupa-na si mga mara'at espirito. Ga'i kaw pwidi patangka' si lamisa-na si Ginu'o katapos patangka' kaw liwat si lamisa-na si mga mara'at espirito. ²²Ay ba' nan klasiha mga inisipan? Ag'aghat-bi ba' i Ginu'o nga angabugho iya? Mas makusog ba' kam kuntra si iya?

I Pwidi Saprubitsuhan-na si mga Magpanutu'o

²³Aniya' magpinugad nga, “Ma'in supak si bala'od i bisan ay,” pero sumatan-ta kam, aniya' gihapon sinan nga ga'i akahalap si kamutangan-ta. “Ma'in supak si bala'od i bisan ay,” pero sumatan-ta kam ma'in nga i dimu'an akapasarig si ka'aw. ²⁴Gana' kunta' ato a'a nga ag'anda' para si kalugaringun-na hamok kahalapan, kundi' para dina si kahalapan-na si la'in.

²⁵Amangana kam bisan ay karniha nagbaligya'an si mirkado nga gana' purupatilaway bisan kon ma'in kam sigurado kon singngay to tikang. ²⁶Kay aniya' maka'anna' si Kasuratan: “Tawa'-na si Ginu'o i kalibutan hasta i dimu'an kina'anda'an ato.”^z

²⁷Kon aniya' si ka'am mangimbitar pagkakan nga ga'i agtutu'o, katapos aruyag kam pagbaya', amangana kam bisan ay i pinatulod si ka'am nga gana' purupatilaway bisan kon ma'in kam sigurado kon singngay to tikang. ²⁸Pero kon aniya' si ka'aw maminugad nga, “Tikang to pagkakan si nagpahalad si mga diyus-diyos,” dakam amangan sinan para si kahalapan-na si magsumat ngan para ga'i ahimo sala' para si addangan nga gana' pa kasiguraduhan-na kon sala' ba' o ma'in. ²⁹I

^z 10:26 Salmo 24:1

karuyag sidngun-ko, tungod si pagduda-na sinan a'a, ma'in nga aniya' duda-mo. Gana' katungud-na si magduda pa paghusgar si ako parti si mga buhat-ko nga dati nagpatugut-na si Diyos. ³⁰Sanglit kon panno' ako si mga pagpasalamat si karakanon nagpaki'ambitan-ko, gana' rason nga apakara'at pa ako parti si kinakan nga dati na nagpasalamatan-ko si Diyos.

³¹Sanglit bisan kaw amangan o anginom o bisan ay i binuhat-mo, buhaton nan dimu'an pagbuwan unra si Diyos. ³²Dakaw ag'ulangon i la'in pagtapit si Diyos, bisan kon Hebroy to, Griko o ma'in ngani' addangan to nga huwang si manniripon pag'ampo'. ³³Iru-gu-bi ako nga maniguro pagpalipay kunta' si dimu'an si bisan ay sitwasayuna ngan ga'i agparapinsar si kalugaringun-ko kahalapan, kundi' i kahalapan-na dina si dimu'an, basi' bugana' pa nga agkasaralbar may mga iya.

11 ¹Iru-gu-bi i kalugaringun-ko, pariho si pag'irug-ko may si Kristo.

I Kabatasanan Pagpahalling-na si Manniripon Pag'ampo'

²Agdayaw-ta kam kay agpara'intum-bi pirmi ako si dimu'an mga kiniwa-kiwa-bi ngan agpadayun-bi i mga turo' nga nagpapasa-ko si ka'am.

³Pwira pa liwat sinan, aruyag ako pagpakatu'an si ka'am nga i magtakulok si dimu'an mga lalla, iya si Kristo, ngan i magtakulok si kada danda, iya i lalla, ngan i magtakulok may si Kristo, iya i Diyos. ⁴Sanglit i kada lalla nga agpahalling si mga parangadyi'on o si makigpasumat-na si iya si Diyos nga tambon i takuluk-na, makammalo' to para si iya bilang takulok. ⁵Ngan i kada danda nga agpahalling si mga parangadyi'on o si makigpasumat-na si iya si Diyos nga gana' turutambunay, makammalo' to para si iya tungod si pagsiyu-na si magtakulok. Akapariho hamok i kamamalu'an-na kon nagkarisan iya. ⁶Kon ga'i agtambon i danda, kunta' agpaburog na hamok iya pariho si lalla. Ngan kon makammalo' to para si iya, iya pa ba' i pagpakaris, sanglit kunta' agtambon na hamok iya. ⁷Para namay si lalla, kunta' ga'i iya agtambon si takuluk-na tungod kay iya i hinimo irog si Diyos nga nagpakulawan si ka'angayan-na, pero i danda may i nagpakulawan si ka'angayan-na si lalla. ⁸Ada'inan nan kay ga'i nag'ala' i lalla tikang si danda, kundi' i danda dina i nag'ala' tikang si lalla. ⁹Ngan ga'i naghimo i lalla para si danda, kundi' i danda dina para si lalla. ¹⁰Tungod sinan pati' tungod si mga ka'anghelan, kunta' aniya' anan si takuluk-na si danda adda pangngilalahan nga aniya' magdalom si iya.

¹¹Kundi' parti si kinabuhi'-ta kam nga agpaki'adda si Ginu'o, agkinahanglan-na si mga danda i mga lalla, ngan agkinahanglan-na may liwat si mga lalla i mga danda. ¹²Ungod nga naghimo i danda tikang si lalla, pero ungod may liwat nga i kada lalla a'allom tikang si danda. Kundi' i dimu'an puro agtikang si Diyos. ¹³Turutimbangu-bi daw kon

angay ba' para si danda nga gana' turutambunay kon agpahalling iya si Diyos si mga parangady'on? ¹⁴Ma'in ba' nga makammalo' para si lalla kon mahabog i barahibu-na? ¹⁵Pero kon i danda i mahabog barahibu-na, maka'angayan to gayod para si iya, kay nagpumwan nan barahibo para pannanambun-na. ¹⁶Ngan kon aniya' makidiskusyon mahi'unong sito, i saruman kami' hamok nga gana' na sakatu'anan kami' la'in kabatasanan pwira sito, ngan iya liwat to hamok i nagpan'aku'-na si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara.

I Kabatasanan Pagkakan Pag'intom si Ginu'o

Mateo 26:26-29; Markos 14:22-25; Lukas 22:17-20

¹⁷Ato si mga manunod to mga tugun-ko, gana' mga pagdayaw nga sakarawat-bi tikang si ako tungod kay i pagtiriripon-bi akabuwan dina si ka'am karat'an labaw kuntra si kahalapan. ¹⁸Primiro, aniya' sapakalihan-ko nga kon agtiriripon kam kuno' bilang manniniripon pag'ampo', agrala'in-la'in kam grupo ngan aniya' pagtutu'u-ko nga ungod to. ¹⁹Ngan syimpri paluwa' i pagrala'in-la'in-bi basi' kinakulawan kon say gayod i mga nag'alagad-na si Diyos. ²⁰Kon agkatiriripon kam, ma'in i pagkakan pag'intom si Ginu'o i nagbuhat-bi ²¹kay balang addangan si ka'am agdadahulo pagkakan si balun-na ngan ga'i kam manguru'antahak, sanglit aniya' si mga kahuruwangan-bi nga linganto pa pero i ditangnga' may mga lango na dina. ²²Gana' ba' mga ruma'-bi nga pwidi sakakanan-bi pati' sa'irinumman-bi? O gana' ba' kwinta-na para si ka'am kon anra'at i pagkukulaw si bug'os manniniripon pag'ampo' huwang i pagpakamalo' si mga anggana'? Ay may sinan i sapahalling-ko nga agbuwan pagdayaw si ka'am? Syimpri gana'!

²³Intuman-ta kam gihapon nga i kabatasanan nagkarawat-ko tikang si Ginu'o ngan agpapasa-ko may si ka'am da'ito sito: Siray sangom ngan trarayduran na i Ginu'o Jesus, angaddo' iya adda bug'os pan ²⁴ngan agpasalamat si Diyos. Agturutabbi'-nay to dungan si pagpinugad, "Iyay to i puhu'-ko nga nagpatubyan para si ka'am. Irugu-bi to buhat basi' pirmi ako sa'intuman-bi." ²⁵Kahuman si panihapon, ag'addu'-na namay i kupa ngan pariho gihapon i nagbuhat-na. Aminugad iya, "Iyay to kupa i kasarigan si baha'o pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya ngan ahimoy to pina'agi si laha'-ko. Irugu-bi to buhat basi' bisan sumiran kam anginom, pirmi ako sa'intuman-bi." ²⁶Sanglit bisan sumiran kam amangan sito pan ngan anginom sito kupa, agpahayag-bi i kamatayun-na si Ginu'o tubtob si pada'itu-na gihapon.

²⁷Kon sugad, bisan say i mamangan si pan o manginom si kupa-na si Ginu'o nga ma'in hul'os i pag'aku'-na si katuyuan-na, aniya' baratunun-na mismo si mahinabo' si puhu'-na pati' si laha'-na si Ginu'o. ²⁸Kinahanglan nga sakilala-na dahulo si a'a i kalugaringun-na myintras iya amangan

si pan pati' anginom si kupa. ²⁹Kay bisan say i magkakan ngan mag'inom nga ga'i angilala nga iyay nan i puhu'-na si Ginu'o, mismo iya i magpatok si kalugaringun-na si pamangan-na pati' si panginum-na. ³⁰Iyay nan i rason kon ay kay malabbat si ka'am i mga maluya pati' mga maburong, hasta nga amatay na i ditangnga'. ³¹Pero kon angilala kita si kalugaringun-ta, ga'i to sa'agihan-ta mga kastigo. ³²Kon agkastigu-na may kita dina si Ginu'o, aghimu-nay nan pagdisiplina si kita kam basi' ga'i kita kam agpakahuwang si kalibutanon mga a'a si uras nga patukan-na na nga iya si Diyos.

³³Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, kon agtiriripon kam si pagkakan, ag'uru'arantahakaya kam. ³⁴Kon aniya' linganto si ka'am, kunta' amangan iya dahulo si ruma', basi' ma'in dina kastigo i katapusan-na si pagtiriripun-bi.

Mangno kon akapada'inan na ako si ka'am nan, sumat-ko i ditangnga' pa mga tugun-ko.

I mga Espirituhanon Abilidad

Roma 12:3-8; Efeso 4:7-13; 1Ped 4:10-11

12 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, aruyag ako nga agpakatu'an kam parti si mga espirituhanon abilidad nga ga'i sahimu-na si kalugaringun-ta. ²Agpakatu'an kam si kamutangan-bi siray ngan ga'i pa kam agpanutu'o si Diyos. Sayod kam nga bisan ay urasa pwidi kam akadaluman hasta nga agkaguruyod kam pag'ampo' si mga ngula diyus-diyos. ³Sanglit sumatan-ta kam nga gana' naggiyahan-na si Espiritu-na si Diyos nga pwidi akapinugad, "Si Jesus i girara'ati nga angay akagaba'an," ngan gana' liwat nga pwidi akapinugad, "Paragdalom si Jesus," kon ga'i iya aggiyahan-na si Espirito Santo.

⁴Aniya' mga pala'in-la'in abilidad,^a pero adda hamok Espirito i magrigalo sinan. ⁵Aniya' mga pala'in-la'in nagpanirbihan, pero adda hamok Paragdalom i magpili' kon ay i pinanginanu-na si kada addangan. ⁶Aniya' mga pala'in-la'in resulta nga pamaguwa', pero adda hamok Diyos i magkiwa si kada addangan pagtuman sinan dimu'an.

⁷Sanglit kinakulawan anan si kada addangan i mga binuhatan-na si Espirito ngan agpumwan-nay to si Diyos para saprubitsuhan-na si dimu'an. ⁸Aniya' a'a nga agrigaluhan-na si Espirito si abilidad pagpahalling si mga madunong allingon, ngan si la'in namay i abilidad pagpa'ambit si kata'o pina'agi si pariho gihapon Espirito. ⁹Si la'in a'a namay, agbuwanan-nay to si abilidad pagpasarig si pagtutu'o, katapos si addangan ray namay i abilidad pagbulong, pina'agi si adda hamok

^a 12:4 Si Grikuhanon: *rigalo*, ngan i nagtukoy sinan i mga pala'in-la'in abilidad nagpumwan-na si Espirito Santo. Hasta liwat si birsikulo 7-11.

Espirito. ¹⁰Si la'in namay agbuwan iya nga akapakulaw to mga pambihira gahom, katapos si la'in ray namay i pagpahalling si makigpasumat-na, i addangan namay akakarawat si abilidad pagkilala kon ay nan klasiha espirito, i addangan namay akapahalling si la'in linggwahi ngan i addangan namay akapasabot si mga kahulugan-na sito. ¹¹Iyay nan dimu'an i trabahu-na si adda ngan pariho hamok Espirito, nga magtaltag sito nga abilidad si balang a'a sigon si katuyuan-na.

Aniya' Adda Puho' Kundi' Pala'in-la'in Parti

¹²Adda bug'os i puho' bisan kon pala'in-la'in i parti-na. Ngan bisan kon malabbat mga iya agrala'in-la'in, agpurmay to gihapon adda bug'os puho'. Da'inan sinan i kamutangan-na si Kristo ¹³kay ngan pagbunyang si kita kam dimu'an pina'agi si adda hamok Espirito agkahirimo kita kam adda puho'. Bisan Hebro o Griko, uripon o libri, day nagpama'inom kita kam dimu'an si adda hamok Espirito basi' alagtok si iya.

¹⁴Tambahan-ko pa i pagpaklaro si kamutangan-bi nga ma'in hamok adda klasi i mga parti-na si puho' kundi' malabbat. ¹⁵Halimbawa' kon aminugad i kitid, “Tungod kay ma'in may ako tamburo', ma'in ako huwang si puho',” ga'i nan akasalli' si kamatu'uran nga huwang iya si puho' tungod hamok si alabatan-na. ¹⁶Ngan kon i talinga namay i maminugad, “Tungod kay ma'in may ako mata, ma'in ako huwang si puho',” ga'i nan akasalli' si kamatu'uran nga huwang iya si puho' tungod hamok si alabatan-na. ¹⁷Kon i bug'os puho' mata hamok, pinapa'i-na may pagpakali? Kon i bug'os puho' talinga hamok, pinapa'i-na may pagbaho? ¹⁸Kundi' da'ito na gayod sito i kamutangan-na: Agpasintar-na si Diyos i mga pala'in-la'in parti si puho' kada adda sigon si dati planu-na. ¹⁹Kon i dimu'an parti agparariho hamok klasi, gana' kina'anda'an puho'. ²⁰Pero kay iya namay gayod, bisan kon pala'in-la'in mga iya klasi mga parti, agpurmay to gihapon adda hamok puho'.

²¹Ma'in nan hamok iya, ga'i liwat pwidi akapinugad i mata si tamburo', “Ga'i kaw agkinahanglan-ko!” Ngan i takulok ga'i akapinugad si kitid, “Ga'i kaw agkinahanglan-ko!” ²²Kundi' i mga parti si puho' nga nagparapaminugad nga gana' kwinta-na, iya lugod dina i kinahanglanun-ta gayod. ²³Ngan i mga parti nga si pag'abat-ta nga urdinaryo hamok nagkukulawan, iya dina i nagbuwanan-ta si tukib pagpanginano. I mga parti namay nga ma'in angay papakulawon, iya i nagpaniguru-ta gayod nga ga'i mga iya akamalu'an. ²⁴Kundi' ma'in naynan kinahanglan pa nagbuhat si mga parti si puho'-ta nga mga maka'angayan nagkukulawan. Pero agpabiriyu'-na na si Diyos i mga parti si puho' ngan agbuwanan-na na si labaw pagpanginano i mga parti nga agkinahanglan sito. ²⁵Agda'itu-nay to basi' ga'i agrala'in-la'in grupo i mga parti-na si puho', kundi' basi' agkaparariho i kada parti si mga isip-na pagpanginano si

balang addangan. ²⁶Kon aniya' nag'antus-na si adda parti, ag'antos sito i dimu'an ngan kon nagpanginano pahalap i adda parti, alipay sito i dimu'an.

²⁷Kon sugad intumu-bi nga ka'am i puhu'-na si Kristo, ngan i kada addangan si ka'am huwang si mga parti-na sito. ²⁸Tikang si kabug'usan-na si manniniripon pag'ampo', agpa'undong dahulo i Diyos mga apostol, i kaduwa i mga paragsumat, ngan i katallo i mga paragturo', katapos i mga magpakahimo si mga makagagahom binuhatan, i mga aniya' abilidad-na pagbulong, i mga aniya' abilidad-na pagbulig, i mga aniya' abilidad-na pagpuno', ngan i ultimo, i magpakapahalling si mga la'in linggwahi. ²⁹Ma'in nga i dimu'an puro apostol. Ma'in nga i dimu'an puro paragsumat. Ma'in nga i dimu'an puro paragturo'. Ga'i agpakahimo si makagagahom binuhatan i dimu'an. ³⁰Ma'in nga i dimu'an aniya' abilidad-na si pagbulong. Ma'in nga i dimu'an agpakapahalling si la'in linggwahi ngan ma'in liwat nga i dimu'an agpakapasabot si mga kahulugan-na sito. ³¹Pero kunta' agpanhandom kam nga aniya' magpakarigaluhan si ka'am si mga abilidad nga urog i kapulsanan-na.

I Diyusnon Gugma'

Juan 15:9-17; Roma 8:31-39; 1Juan 3:11-24; 4:7-21

Pwira pa sinan dimu'an, sumatan-ta kam ina'anto i pa'agi nga gilalabawi gayod.

13 ¹Bisan kon agpahalling ako si mga la'in linggwahi ngan hasta pa i pinahallingan-na si mga anghel, pero gana' sapakulaw-ko paghigugma', akapariho i pinahallingan-ko si hinagunghung-na si bumbo o ma'in ngani' si bagtingan nga nagparapayahuyahan hamok. ²Bisan kon nagrigaluhan ako si abilidad pagpahalling si makigpasumat-na si ako si Diyos, ngan sakatu'anan-ko i dimu'an mga tinagu'-na siray hasta pa i dimu'an kata'ol, o bisan kon aniya' pagtu'u-ko nga pwidi akapalalin si mga kabubukiran, pero gana' sapakulaw-ko paghigugma', gana' pulus-na si kalugaringun-ko. ³Bisan kon pamumwan-ko si mga anggana' i dimu'an tawa'-ko ngan pa'intriga-ko pa i kinabuhi'-ko si Diyos si uras nga papabar'ugon na ako,^b pero gana' sapakulaw-ko paghigugma', gana' saprubitsuhan-ko tikang sinan.

⁴Mapinaturuson ngan daluman i maghigugma'. Ma'in awa'on, ma'in hambugiro ngan ma'in mahaya i dalum-na. ⁵Ga'i iya agpakamalo' si hinigugma'-na, ga'i iya agpara'isip si kalugaringun-na karuyag, ga'i iya hinanali' asina, ngan ga'i iya aghumot kon akasala' to. ⁶Ga'i alipay i maghigugma' si mga baliko' buhat kundi' agrayhak iya kon i kamatu'uran

^b 13:3 I nagtukoy *uras nga papabar'ugon*, iya i kamutangan-na si addangan nga papabar'ugon tungod si ga'i pagdidiwaray si Kristo.

i nagsunud-na. ⁷Pirmi andam pag'ako' i maghigugma' si dimu'an nga ga'i sa'agwanta-na si hinigugma'-na, pirmi iya agtapod sito, aniya' pirmi pagla'um-na nga amuklat to ngan padayon i pag'ilub-na si bisan ay.

⁸Gana' katapusan-na si paghigugma'. Nagparapahalling pa i mga tigpasumat-na si Diyos, pero ma'in na pira pahuway to. Nagparapahalling pa i mga la'in linggwahi, pero ma'in na pira atapos to. Nagparapa'ambit pa i kata'o, pero ma'in na pira apara' to. ⁹Da'inan sinan i kamutangan kay i mga sata'uhan-ta i katunga' hamok ngan i makigpasumat-na si kita ma'in kumplito. ¹⁰Sanglit si panakka-na si kabug'usan-na sito dimu'an, iya na i uras nga ma'in na kinahanglanon i aniya' pangulangan-na. ¹¹Ngan dadi'-dadi' pa ako, i pagyawit-ko dinadi'-dadi', i paminsada-ko dinadi'-dadi', ngan i pagsantup-ko dinadi'-dadi' liwat. Pero ngan pag'i'idad-ko na, ag'ambanan-ko na i mga dinadi'-dadi'. ¹²Si pariho kamutangan, i espirituhanon samuklatan-ta ina'anto akapariho si sakulawan-ta si adda laparap ispiho, pero si titakka panahon ti'atubang kita mismo si Diyos. I pagkakilala-ta si iya ina'anto ma'in pa husto, pero si panakka-na sinan panahon, kumplito na gayod i pagkakilala-ta ngan amariho na si dati pagkakilala-na si Diyos si kada addangan si kita kam. ¹³Kundi' ina'anto, aniya' tallo nga padayon pa nagpulusan hasta si kahastahan: I pagtutu'o, i pagla'om, pati' i paghigugma' ngan i labaw si talloy to, iya i paghigugma'.

I mga Espirituhanon Pagpahalling

14 ¹I gugma' i hinimu'u-bi basihanon, ngan aghanduma kam nga agpakarigaluhan kam si mga espirituhanon abilidad labihan na nga aniya' si ka'am makapahalling si makigpasumat-na si Diyos. ²Kay i a'a namay nga nagpapahalling-na si Espirito si la'in linggwahi, ga'i to agbagaw si a'a kundi' si Diyos dina. Si kamatu'uran, gana' si iya makasabot kay mismo i kalugaringun-na espirito i nag'agihan-na si sapahalling-na mga tinago' kamatu'uran. ³Pero i makapahalling si makigpasumat-na si Diyos, agbagaw dina si a'a para agpanarig i mga pagtu'u-na, agka'araghat ngan agkarili'aw. ⁴I makapahalling si la'in linggwahi, akapasarig si kalugaringun-na hamok, pero i makapahalling si makigpasumat-na si Diyos akapasarig si bug'os manniniripon pag'ampo'. ⁵Mahaya i karuyag-ko nga puro kam agpakapahalling si la'in linggwahi, pero mas labaw i karuyag-ko nga aniya' si ka'am makapahalling si makigpasumat-na si Diyos. Mas mahaya i kapulsanan-na sinan kuntra si pagpahalling si la'in linggwahi pwira na kon aniya' magpasabot sito nga sapulusan-na may si manniniripon pag'ampo'.

⁶Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, gana' sabulig-ko si ka'am kon si pada'inan-ko si ka'am nan agpahalling hamok ako si la'in linggwahi, pwira kon aniya' saprubitsuhan-bi sito. I karuyag sidngun-ko, kon aniya' kamatu'uran nga nagpakatu'an-na si Diyos, o kon aniya' papa'ambiton

kata'o, o kon aniya' makigpasumat-na si Diyos o ma'in ngani' kon aniya' papaturu'on. ⁷Ay i mga pagla'um-bi sinan klasi mga pagpahalling? Bisan ngani' i mga gana' kinabuhi'-na pariho si plawta o si harpa nga agpanando, gana' makalanat si tunu-na kon ga'i agsunod i magtukar si tama' mga nuta. ⁸Ngan kon i mag'antan si byugol ga'i kinaklaraduhan nga i tukar-na bali' pag'andam si girra, gana' si mga sundalo i mamikyaw si mga armas-na. ⁹Pariho may si ka'am. Pinapa'i-na may pakalanat si a'a si mga nagparapahalling-bi kon gana' kahulugan-na sito? Pariho kaw hamok si magparabagaw si bariyo. ¹⁰Gana' duda nga bali labbat mga linggwahi si kalibutan, ngan i kada adda aniya' kahulugan-na. ¹¹Pero kon ga'i ako anabot si adda sito, dayuhan ako para si magpahalling ngan iya may liwat dayuhan para si ako. ¹²Da'inan may liwat sinan i kamutangan-bi. Tungod kay maniguro may kam nga agpaka'angkon si espirituhanon abilidad, kunta' i nagpuntuk-bi, iya nga agsangya anan si ka'am kon ay i makapasarig si manniniripon pag'ampo'.

¹³Sanglit tungod sinan, i a'a nga akapahalling si la'in linggwahi, kunta' amalako iya dahulo si abilidad pagpasabot si kahulugan-na sito. ¹⁴Kay kon da'inan sinan i pagbagaw-ko si Diyos, oho' gad agparadayaw i espiritu-ko pero gana' inala'an-na si inisipan-ko. ¹⁵Kon sugad, ay may i mahalap binuhat-ko? Si pagpakibagaw-ko si Diyos, agpahalling ako si mga magpangagi si espiritu-ko ngan agpahalling ako liwat si mga magpangagi si inisipan-ko. Pwira pa sinan, agkantahan-ko i Diyos si mga magpangagi si espiritu-ko ngan agkantahan-ko liwat i Diyos si mga magpangagi si inisipan-ko. ¹⁶Pero kon agparadayaw-bi i Diyos si mga magpangagi hamok si mga espiritu-bi, pinapa'i-na may si addangan pagsaruman "Amen" si mga pagpasalamat-bi, kon huwang iya si mga ga'i magpakatu'an-tu'anay kay ga'i may iya anabot si mga nagparayawit-bi? ¹⁷Tingali i mga pagpasalamat-bi si Diyos, iya gayod i angay, pero ga'i to akapasarig si addangan nan.

¹⁸Parti si pagpahalling si la'in linggwahi, agpasalamat ako si Diyos nga mas gara' ako sito kuntra si bisan say si ka'am. ¹⁹Pero kon agatubang ako si manniniripon pag'ampo', mas aruyag ako dina pagturo' pina'agi si lima hamok allingon nga kinasabutan, kuntra si dyis mil allingon si la'in linggwahi nga ga'i kinasabutan.

²⁰Mga kabugtu'an si pagtu'o, dakam na agpara'isip si mga dinadi'-dadi' nan. Kunta' agpakang'ignuranti kam pariho si dadi'-dadi' kon parti si mga karat'an, kundi' kon parti namay si mga inisipan-bi, pamatgasu-bi nan pariho si mga idaran nan na. ²¹Pariho si maka'anna' si Kasuratan:^c

"I mga a'a nga agpahalling si pambihira linggwahi
nga day allingun-na si mga dayuhan,

^c 14:21 Si Grikuhanon: *Bala'od*, pero agtukoy nan si kabug'usan-na si Kada'an Kasuratan.

mga iya i naggamit-ko si pagpahalling-ko sito mga a'a,
 pero bisan kon agda'inan ako sinan,
 ga'i pa gihapon ako agpamati'an-na mga iya,"^d lingun-na si
 Paragdalom.

²² Kon sugad, kon aniya' si ka'am magpanutu'o magpahalling si la'in linggwahi, ahimoy to pangngilalahan si langitnon kastigo para si mga magpadayon si ga'i pagtutu'o ngan ma'in to para si mga magpanutu'o. Kundi' kon agpahalling kam si makigpasumat-na si Diyos, ahimoy to pangngilalahan si langitnon kasiguruhan para si mga magpanutu'o ngan ma'in to para si mga ga'i magpanutu'o.

²³ Sanglit yayto i waydung-ko si ka'am. Kon aniya' pamasallod nga ga'i pa agpakatu'an-tu'anan o ga'i pa agpanutu'o ari si lugar nga nagbiririyu'an-na si manniniripon pag'ampo' ngan satakkahan-nay to mga iya nga kada addangan puro agpamahalling si la'in linggwahi, syimpri agpaminugad mga iya nga mga kapay-kapay kam. ²⁴ Pero ay daw kon aniya' pasallod nga i satakkahan-na dina i kada addangan agpahalling si makigpasumat-na si Diyos? Syimpri abawa iya si pag'ako' nga adda iya makasasala' tungod si dimu'an sabati'an-na. Mismo i mga allingun-bi i maghusgar si iya ²⁵ ngan saklaruhan-na i mga tinagu'-na si inisipan-na. Tungod sinan, pa'akkom iya pag'ampo' si Diyos dungan i pagbusgal-na nga i Diyos awinan gayod aghuwang si ka'am.

I Angay Buhat Kon Agtiriripon Pag'ampo'

²⁶ Kon sugad mga kabugtu'an si pagtu'o, ay may i mahalap buruhatun-bi? Kon agtiriripon kam, aniya' anan si ka'am tigpakanta-na si Espirito Santo, aniya' namay tigpaturu'-na, aniya' namay tigpakatu'an-na kamatu'uran nga tikang si Diyos, aniya' namay tigpapahalling-na la'in linggwahi, o ma'in ngani' tigpasabut-na i kahulugan-na sito. Kinahanglan nga yayto dimu'an abilidad buhat-na si magpakakarawat sito pagpasarig si manniniripon pag'ampo'. ²⁷ Sanglit kon aniya' tipahalling si la'in linggwahi kinahanglan duwangan hamok o ma'in ngani' tallungan i pinakamalabbat, nga agsa'uru'addanganay pagpahalling ngan kinahanglan aniya' makapasabot si kahulugan-na sito. ²⁸ Kon gana' makapasabot, kinahanglan nga i tipahalling ga'i agpakusug-na atubang si manniniripon pag'ampo' kundi' hinay-hinay-na hamok i pagpakibagaw-na basi' i Diyos hamok i makapakali.

²⁹ Kunta' duwangan o ma'in ngani' tallungan mga paragsumat-na si Diyos i magpahalling ngan i ditangnga' may i magbantay pagpasiguro nga puro tama' i karuyag sidngun-na. ³⁰ Kon aniya' si mga magpaningkulo' i tipakatu'an kamatu'uran nga tikang si Diyos,

^d 14:21 Isa 28:11,12; Deut 28:49

kinahanglan pahuway i dati magparapahalling, ³¹kay pwidi kam dimu'an mga paragsumat agsa'uru'addanganay pagpahalling si tigpasumat-na si Diyos si ka'am basi' agpaka'adal ngan agka'araghat i dimu'an magpanambong. ³²I mga paragsumat-na si Diyos i makadalom si mga kalugaringun-na espirito, ³³kay i Diyus-ta kam ma'in i pu'un-na si saramok kundi' i pu'un-na dina si kamurayaw.

Parti namay si mga danda, kunta' angirog kam si kabatasanan-na si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos nga agtiriripon pag'ampo' si dimu'an lugar. ³⁴Kinahanglan nga i mga danda ga'i agparayawit kon awinan mga iya aghuwang si manniripon pag'ampo'. Ma'in tugot si mga iya i pagpahalling, kundi' kinahanglan hamok nga masinunuron mga iya kay iyay nan i maka'anna' si Bala'od. ³⁵Kon aniya' mga iya papatilawun-na, kinahanglan mga iya amatilaw si mga alla-na ari si mga ruma'-na na, kay agbuwan gayod kamamalu'an si danda kon agparayawit nga awinan pa aghuwang si manniripon pag'ampo'.

³⁶I pagkagasi-bi ba' mga taga Corintoy nan nga tikang anan si ka'am i allingun-na si Diyos? O nga ka'am ba' liwat hamok i tinakkahan-na sinan allingon? ³⁷Kon aniya' si ka'am mag'isip nga paragsumat-na iya si Diyos o ma'in ngani' aniya' la'in sakarawat-na espirituhanon abilidad, kunta' ag'ako' iya atubang si ka'am nga mandu'-na si Ginu'o i mga nagsurat-ko pada'nan si ka'am. ³⁸Kon ga'i iya sito akapanginano, dakam liwat si iya manginano.

³⁹Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, maniguruha kam pagpahalling si makigpasumat-na si Diyos ngan dakam agdiri' si pagpahalling si la'in linggwahi. ⁴⁰Pero kinahanglan nga i dimu'an agbasar si makaruruyag ngan tuhay pama'agi.

I Kabanhaw-na si Kristo

15 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, aruyag ako pagpa'intom si ka'am ina'anto i isi-na gayod si mahalap sumat nagpasamwak-ko si ka'am. Ag'aku'-bi to ngan ga'i na aburubantad i mga pagtu'u-bi.

²Agkataralwas na kam pina'agi sito mahalap sumat, kon padayon kam agtapod si allingon nagparapasamwak-ko si ka'am, pwira na kon gana' dati kapulsanan-na si mga pagtu'u-bi.

³Sigurado nga agpaka'intom kam, kay kon ay i sakarawat-ko, iya may i nagpapasa-ko si ka'am nga pinaka'impurtanti: Nga si Kristo agpakamatay para si sala'-ta kam sigon si maka'anna' si Kasuratan, ⁴nga naglabungan iya, nga nagbanhaw iya si katallo allaw sigon liwat si Kasuratan, ⁵nga agpakulaw iya si Pedro mangno si Dusi. ⁶Kahaman sinan, agpakulaw liwat iya si subra kinyintos si mga magbururugto' si pagtu'o nga agdururungan, ngan ka'agsuban si mga iya mga allom pa hasta ina'anto kundi' i ditangnga' may mga minatay na. ⁷Kahaman sinan

agpakulaw liwat iya si Santiago mangno si dimu'an mga apostol. ⁸Ngan ako i pangultimo nagpakulaw-na, ako nga day a'allom si pagtu'o si uras nga gana' gayod manggasi.^e

⁹Akapinugad ako sinan kay ako i gimiminusi si mga apostol nga ma'in ngani' angay nag'arunan apostol kay agparapamasakitan-ko i manniniripon pag'ampo'. ¹⁰Pero tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos, ahimo ako da'ito sito ina'anto, ngan yaynan nagpumwan-nay nan si ako ga'i akarag. Lugod, ako i maniguro pagtrabaho kuntra si mga iya dimu'an, pero si kamatu'uran gana' sinan matuman tungod si kalugaringun-ko kundi' tungod dina si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos nga atiya' si ako. ¹¹Aw, gana' sapayan-na kon ako o mga iya i magpasamwak, i impurtanti dina nga iyay nan i agparapasamwak kami' dimu'an ngan iya liwat i dati nagtutu'u-bi.

I Kabanhaw-na si Dimu'an

2Cor 5:1-10; 1Tes 4:13-5:3; 2Ped 3:1-18; Pgpk 20:11-21:5

¹²Tara' ay may kay ada'ituhay to dina sito? Kon nagparapasamwak na nga abanhaw si Kristo, kapa'i may kay aniya' pa gihapon si ka'am magparapaminugad nga gana' mabanhaw? ¹³Kon gana' mabanhaw, kon sugad hasta si Kristo ga'i liwat abanhaw siray. ¹⁴Ngan kon si Kristo ga'i abanhaw, gana' pulus-na si pagparapamasamwak kami' pa, ngan da'inan may liwat si mga pagtu'u-bi. ¹⁵Ma'in nan hamok iya, hasta liwat kami' agkahirimo mga burubullo' mga tistigos hi'unong si Diyos kay kami' i magparapamatu'od hi'unong si iya nga agbanhaw-na si Kristo. Pero kon ungod may dina nga gana' mabanhaw, ga'i to abanhaw. ¹⁶Utruko gihapon. Kon gana' mabanhaw, kon sugad hasta si Kristo ga'i liwat abanhaw siray. ¹⁷Ngan kon ga'i abanhaw si Kristo, gana' pulus-na si mga pagtu'u-bi ngan aniya' pa baratunun-bi si mga sala'-bi. ¹⁸Ngan yayray may magkamaratay ray na nga dati na ag'adda si Kristo, agpakabulag na si Diyos. ¹⁹Kon i mga nagla'uman-ta kam tikang si pag'adda-ta si Kristo, sa'angkun-ta hamok si ina'anto uras nga allom pa kita, kita kam gayod i angay karalu'uyan subra si bisan say pa may aha'a.

²⁰Pero kamatu'uran nga abanhaw si Kristo ngan tungod kay aniya' na makadahulo, aniya' liwat kasiguraduhan nga saprubitsuhan-nay to si mga magkamaratay na. ²¹I karuyag sidngun-ko, nga tungod si addangan nga makadahulo pagsala', agkamaratay i dimu'an. Sanglit tungod namay si addangan nga makadahulo abanhaw, agkabaranhaw may i dimu'an. ²²Kay kon ay i kasiguraduhan nga maratayon i dimu'an

^e 15:8 Akapinugad si Pablo nga iya day a'allom si pagtu'o si uras nga gana' gayod manggasi, tungod si mga mara'at binuhatan-na myintras iya ahimo apostol.

tungod si sa'ambit-na mga iya si Adan, iya may liwat i kasiguraduhan nga arallumon i dimu'an tungod si sa'ambit-na mga iya si Kristo. ²³Pero atuman nan si tama' uras. Si Kristo i primero makaprubitso, mangno si pagpada'itu-na, i mga a'a namay nga tawa'-na. ²⁴Kahuman sinan, iya na dayon i katapusan, i uras si pagpatubyan-na si pagkahadi'-na pada'iray si Diyos Tata' kahuman si pakabungkag-na si dimu'an maski a'a o espirito nga aniya' nagpamunu'an-na, nagpandaluman-na o gahom pag'inantan. ²⁵Ga'i to dahulo nagpatubyan si iya kay agkinahanglan si Kristo paghadi' tubtob nga sapama'ubus-na i dimu'an mga kuntra-na pa nga day pannungtungan-na. ²⁶I ultimo kuntra nga parara'on, iya i kamatayon, ²⁷kay i maka'anna' si Kasuratan da'ito sito, “Agpama'ubus-na i dimu'an nga day pannungtungan-na.”^f Bisan kon i maka'anna' anan, “i dimu'an” syimpri klarado nga ma'in huwang sinan i Diyos kay iya dina i magpa'intriga si dimu'an si pagdalum-na si Kristo. ²⁸Sanglit si uras nga satuman-na nayto dimu'an, mismo i Dadi' i mama'intriga si kalugaringun-na si pagdalum-na si magpa'intriga may si dimu'an ari si iya, basi' i Diyos na i pu'un-na si dimu'an.

²⁹Pwira pa sinan, kon gana' mabanhaw, ay i sakumpli-na si mga a'a nga nagbunyagan para si mga magkamaratay na? Kon gana' namay hamok mabanhaw, ay kay agparapamabunyag payto mga a'a? ³⁰Ngan para may si kita kam, kapa'i may kay agparapakatalaw-ta kam i mga kalugaringun-ta si uras-uras. ³¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, amatay ako balang allaw! Kamatu'uran nan gayod pariho si kamatu'uran-na si nag'abat-ko ina'anto tungod si sakarawat-ko unra tikang si pagpaki'adda-ta kam si Kristo Jesus, i Paragdalum-ta kam. ³²Ay i saprubitsuhan-ko tikang si pagpaki'away-ko siray si mga nagpaminugad nga mga ma'isog hayop^g ato si syudad Efeso? Gana'. Sanglit kon gana' mabanhaw, sunud-ta na kam hamok i parahallingon:

Amangan kita kam ngan agpanginom

tutal agkamaratay may kita kam asumo.^h

³³Dakam tigdaya' si a'a. Intumu-bi dina i parahallingon “I mara'at kahuruwangan akapirdi si mga mahalap pamatasan.” ³⁴Bwiltahu-bi i mga mahalap inisipan-bi kay iya i kinahanglanon, ngan pamahuwaya na kam si pagparapakasala'. Aniya' anan huwang si ka'am nga ga'i pa bali' angilala si Diyos ngan kunta' angabat kam kamamalu'an si pagpinugad-ko sito.

I Puho' nga Abanhaw

³⁵Pero aniya' gihapon siguro mamatilaw, “Agpapa'i-na si Diyos pagbanhaw si a'a? Ngan ay may klasiha puho' i paluwa'?” ³⁶Isipu-bi daw

^f 15:27 Salmo 8:6   ^g 15:32 Ka'urugan i mag'isip nga i nagtukoy *mama'isog hayop*, iya i mga kuntra-na. Kulawin si 16:8-9.   ^h 15:32 Isa 22:13

pahalap! Ma'in ba' nga bisan ay i pinasaburak-mo, ga'i nan anudok hasta ga'i arunot dahulo? ³⁷Kon agpasaburak kam, ma'in nga i andang na mahaya i nagpatanum-mo kundi' i lisu-na hamok sito, bisan kon lisu-nay to si trigo o bisan ay pa may lisuha. ³⁸Pero bisan ay i pinatanum-bi, i Diyos sito i magbuwan puho' sigon si dati sapili'-na, ngan i kada klasi-na si liso aniya' mangangay para si iya. ³⁹Si pariho kamutangan, ga'i ag'adda klasi i isi-na si dimu'an mga puho'. I isi-na si a'a la'in kuntra si mga hayop, ngan la'in to liwat kuntra si tawa'-na si mga manuk-manok ngan la'in namay liwat i isi-na si mga daying. ⁴⁰Agla'in liwat i mga puho' nga langitnon pati' i kalibutanon, kay ga'i ag'adda klasi i ka'angayan-na si duway to. ⁴¹I ka'angayan-na si allaw la'in kuntra si bulan ngan la'in to liwat kuntra si tawa'-na si mga bitu'on. Bisan i mga bitu'on agrala'in-la'in i mga ka'angayan-na.

⁴²Da'inan sinan i kamutangan si pagkabanhaw. I puho' nga naglabbangan' aniya' karurunutun-na, pero si kabanhaw-na sito ga'i nayto arunot pa. ⁴³Si paglabbong gana' sito data-na, pero maka'angayan nayto si kabanhaw-na. Maluyay to si paglabbong, pero gamhanan nayto si kabanhaw-na. ⁴⁴Si paglabbong natural to hamok, pero espirituhanon nayto puho' si kabanhaw-na.

Ngan kon ungod nga aniya' mga natural puho' sigurado nga aniya' may liwat mga espirituhanon. ⁴⁵Pariho si maka'anna' si Kasuratan: "I primero Adan, ahimo adda puho' nga nagbuwanan kinabuhi,'" pero i ultimo Adan, ahimo adda espirito nga magbuwan kinabuhi'. ⁴⁶Ma'in i espirituhanon i makadahulo, kundi' i natural, mangno iya na dina i espirituhanon. ⁴⁷I primero a'a naghimo tikang si gapu-gapu-na si kalibutan, kundi' i kaduwa a'a man langit dina. ⁴⁸Kon ay i pagka'a'-na si addangan to nga naghimo tikang si gapu-gapu, iya may gihapon i dimu'an magpaka'ambit si kalibutanon kina'iyana. Si pariho kamutangan kon ay namay i pagka'a'-na si addangan man langit, iya may liwat gihapon i dimu'an magpaka'ambit si langitnon kina'iyana. ⁴⁹Ngan kon ay i kasiguraduhan nga agpaka'irog kita kam si a'a nga naghimo tikang si gapu-gapu, iya may liwat i kasiguraduhan nga papa'irugon may liwat kita kam si a'a man langit.

⁵⁰Sanglit agsumatan-ta kam mga kabugtu'an si pagtu'o, nga i kalibutanon puho' ga'i akabuwanan lugar si ginhadi'an-na si Diyos, ngan da'inan may liwat i aniya' karurunutun-na ga'i akaprubitso si mga gana' karurunutun-na ari. ⁵¹Tuninungi-bi to pahalap kay sumatan-ta kam si nagparatago' siray: Ga'i kita kam dimu'an agkamaratay pero puro agpakasalli'an i mga puho'-ta kam, ⁵²ngan hintak nan hamok ahinabo', adda hamok pagpiruki, si pakabati' si trumpita nga sinyal si katapusan.

i 15:42 Si Grikuhanon: *i puho' nga nagpatanom.* j 15:45 Gen 2:7

Kay si panandu-na sito, abanhaw i mga magkamaratay na ngan ga'i nayto agkarurunot pa, katapos kita kam dimu'an agpakasalli'an. ⁵³Ahimoy nan kay kinahanglan nagsalinan si gana' karurunutun-na i naghugkasan nga aniya' pa karurunutun-na, ngan nagsalinan si gana' kamatayun-na i naghugkasan nga aniya' pa kamatayun-na. ⁵⁴Sanglit si pakasalin si mga aniya' karurunutun-na si gana' karurunutun-na, ngan i aniya' kamatayun-na akasalinan may si gana' kamatayun-na, iya na i pakatuman-na si maka'anna' si Kasuratan:

Day makalubluban i gahum-na si kamatayon panambun-na si pagdarag'an.^k

⁵⁵Tara' kamatayon, singnga na i pagda'ug-mo?

Say pa may i mangabat si lara-mo?^l

⁵⁶Karuyag sidngon, aniya' hamok lara-na si kamatayon, kon ga'i pa apasaylo i sala', ngan aniya' hamok gahum-na si sala', kon nagdaluman pa i a'a si bala'od. ⁵⁷Pero bali haya i pagpasalamat-ta si Diyos! Agpanda'og kita kam pina'agi si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo.

⁵⁸Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, pasarigu-bi i mga kalugaringun-bi. Dakam tigbantad si bisan say. Padayunu-bi pirmi i trabaho nga nagpatu'in-na si Ginu'o si ka'am, kay agpakatu'anan may kam nga ga'i akarag i kabudlayan-bi tungod si pag'adda-bi si iya.

I Nagkulikta Amot para si Nagparapamasakitan

16 ¹Parti namay si kwarta nga sakulikta-bi para si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos, irugu-bi hamok i tugun-ko si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara ari si prubinsya Galacia. ²Kada anakka i Dumingo, tungod kay iya i primero allow si duminggo, kunta' aniya' na andang nagtagu'-bi^m nga angay kantidad tikang si pinaka'alluman-bi si kada addangan si ka'am. Tipunu-bi to andang basi' ma'in na kinahanglan nga agkulikta pa kam si panakka-ko. ³Katapos, kon anakka na ako anan, amabawa ako mga surat si mga a'a nag'alagaran-bi basi' apadungan agpabawa si amut-bi nga turulihan para si mga taga Jerusalem. ⁴Kon kinahanglanon may dina nga ako i pada'iray, huwangan-na na hamok ako mga iya.

I Planu-na si Pablo pati' i Makig'alayun-na

⁵Pada'inan ako si ka'am nan kahuman si pahapit-ko si prubinsya Macedonia, kay iya may gayod i planu-ko nga pa'agi ari. ⁶Siguro maliyat-liyat i pag'istar-ko anan si ka'am nan ngan tingali ngani' i bug'os gayod tigtugnawon, basi' sabuligan-bi ako si mga biyahi-ko bisan

^k 15:54 Isa 25:8 ^l 15:55 Oseas 13:14 ^m 16:2 *Aniya' na andang nagtago'*, basi' ga'i a'among paggasto si pangallow-allaw i kuruliktahon.

singnga ako pa'arop. ⁷Ga'i ako aruyag pagpakibagat si ka'am dahulo ina'anto nga pahapit hamok anan kali'-kali'. I pagla'um-ko dina nga agliyat i pagpakihuwang-ko si ka'am kon tugutan-na may ako dina si Paragdalom. ⁸Pero ato hamok ako dahulo ag'istar si syudad Efeso tubto si Pentecostes, ⁹basi' sasalingabut-ko i bali kapambihira sitwasyon nga malabbat i makaprubitso si trabahu-ko, bisan kon malabbat liwat i mga manguntra si ako ato.

¹⁰Kon anakka na kas Timoteo si ka'am nan, pasiguruhu-bi nga ga'i iya nagla'inan si ka'am myintras nga aghururuwang kam, tungod kay agrabaho iya para si Ginu'o pariho si ako. ¹¹Dakam anugot nga nagpakanglingas-lingasan hamok iya si mga kahuruwangan-bi. Pwira pa sinan, buligi-bi iya nga akapadayon si biyahi-na nga murayaw basi' tulos iya akabwila ato si ako. Agparapanimulat kami' na iya hasta i mga kahuruwangan-na kabugtu'an si pagtu'o.

¹²Parti namay si bugtu'-ta kam Apolo, sigi-ko iya aguy-agoy nga pagpapada'nan si ka'am nan siray huwang si mga magpamada'iroy ro. Kundi' hasta pa ina'anto, bali pa i pagdiri'-na pero tipada'nan iya kuno' kon aniya' na lugar-na.

¹³Sanglit agbantaya kam. Pamatgasu-bi i mga pagtu'u-bi. Agpakalallaha kam ngan pasarigu-bi i mga inisipan-bi. ¹⁴Pakulawu-bi i paghigugma' si dimu'an nagbuhat-bi.

¹⁵Akatu'an kam nga i bug'os pamilya-na si Estefanas i mga primiro magkabarawa si pagtu'o anan si prubinsya Acaya ngan agpamahalad-na i mga kalugaringun-na pagsirbi si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos. Makibagaw ako si ka'am mga kabugtu'an si pagtu'o, ¹⁶nga tigdaluma kam si da'nan klasi mga a'a hasta si bisan say pa nga pamahuwang si mga iya pagtrabaho ngan agpamabudlay gayod para sito. ¹⁷Alipay gayod ako si pakapada'itu-na kas Estefanas, Fortunato pati' si Acaico tungod kay mga iya i makapanginano si mga pangulangan-bi si ako, ¹⁸pati' mga iya i makapasagha' si kasing-kasing-ko ngan da'nan may liwat si tawa'-bi si pagpamalik-na mga iya anan. Pakulawu-bi i pag'aku'-bi si bisan say nga makapariho si mga iya.

I Ultimo mga Pangumusta

¹⁹Mangumusta si ka'am i manniniripon pag'ampo' si mga lugar to ato si prubinsya Asia. Mangumusta si ka'am kinasing-kasing kas Aquila pati' si Priscilaⁿ tungod si dati na pag'adda-bi si Ginu'o huwang i manniniripon pag'ampo' nga sigi bararagat si mga ruma'-na. ²⁰Mangumusta si ka'am i dimu'an mga kabugtu'an si pagtu'o ato. Gamitu-bi i sagrado pag'ururuk-urukay kon agbararagat kam.

ⁿ 16:19 Si Grikuhanon: *Prisca*, nga iya i anga'-na si Priscila. Kulawin si Buhat 18:2-3.

²¹ Ako si Pablo i mangumusta namay nga magsurat sito si kalugaringun-ko purma.

²² Kon aniya' nga ga'i aghigugma' si Ginu'o, akagaba'an iya. Pada'ituha na Ginu'o!^o

²³ Amalako kami' nga padayun-na si Paragdalom Jesus i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am.

²⁴ Karawatu-bi dimu'an i paghigugma'-ko tungod si dati na pag'adda-ta kam si Kristo Jesus. Amen.

° 16:22 Si Hebruhanon: *Marana tha*. Iyay nan i bantugan parahallingon si magpanutu'o siray pag'alayon si Jesus nga tulos tuman-na i sa'ad-na pagpada'ito basi' sapabaya'-na mga iya pan langit. Kulawin si Pgpk 22:20.

I Kaduwa Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Corinto

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo (1:1; 10:1). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-a-na si Pablo. Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to ngan 55 AD (mga 25 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan kari'i-na si prubinsya Macedonia (2:13; 7:5) si katallo bisis pagbiyahi-na pagpasamwak. Agsurat-na i primiro surat pada'iray si mga taga Corinto myintras si Pentecostes, mangno, kahuman si mga annom bulan agsurat-na i kaduwa myintras anakka i tigtugnawon.

Agsurat-nay to si Pablo ma'in hamok para si manniniripon pag'ampo' ari si syudad Corinto kundi' para liwat si dimu'an nagpanagama paghuwang si Diyos ari si bug'os prubinsya Acaya (1:1).

Sinan mga panahon, aniya' magpakasalakot ari si Corinto mga burubullo' apostol (11:13) nga agpaminugad ma'in kuno' angay tarapuran i mga allingun-na si Pablo pati' nga ma'in kuno' ungod i pagka'apostul-na. Agpakapinugad to mga a'a nga ma'in kuno' tarapuran i mga allingun-na si Pablo tungod kay agsalli' iya si dati planu-na paghapit si Corinto sin duwa kunta' (1:15-16) pero ga'i na iya ari pahapit si kaduwa bisis (2:1). Agpakapinugad liwat to mga a'a nga ma'in kuno' ungod i pagka'apostul-na si Pablo tungod kay para si mga iya, panno' si mga mabuwat tugon pati' pinirit panlihugan i mga surat-na si Pablo kundi' gana' saruman-dumanan-na pagpahalling kon atubang iya si mga a'a ngan ga'i akabawa (10:10). Agparapangarun-aron liwat to mga a'a nga agparabursa-na kuno' si Pablo i mga nagkulikta amot para si mga kabugtu'an ari si Jerusalem (8:20).

Tungod sinan dimu'an, agsurat si Pablo si mga taga Corinto pagpa'intom si mga iya kon ay klasiha i pagpakihuwang-na si mga iya ngan kari'i-na pa (1:12) ngan basi' agpaka'intom mga iya si kamutangan-na pati' si mga sa'agihan-na kakurihan pagsirbi si Jesus pati' si mahalap sumat (4:7-15; 6:3-10; 11:21b-29; 12:7-10; 13:3-4). Ag'aghat-na liwat mga iya si Pablo pag'andam para si

pagtakka-na ngan pagpadayon pagkulikta si amot nga nagtikangan-na mga iya si pa'agi ray ta'on (8:10-11). Agtugunan-na liwat mga iya nga ga'i makibiyo' si mga a'a nga ga'i agpanutu'o si Kristo (6:14-7:1) pati' nga ga'i pagkunsinti kon aniya' mga a'a magparapamasamwak mahi'unong si Kristo nga supak kuntra si nagparapamasamwak-na kas Pablo (11:3-4). Pwira pa sinan, agpada'anana-na mga iya si Pablo nga ungod gayod buhat-na kon ay nagpinugad-na ato sito surat (13:2).

Tangnga' si pala'in-la'in prublima nagsabi-na si Pablo sito surat, ato sa'anda'anta i bali kaklarado pag'isplikar kon pinapa'i i addangan a'a pagkiwa bilang dati na mag'adda si Jesus, nga i baha'o pa'agi pagtapit si Diyos gana' la'in kon ma'in i pagpabalyu-na si kinabuhi'-na si Jesus para si kinabuhi'-ta kam, nga aghimu-na kita kam baha'o hinimo ngan agbuwanan-na kita si trabaho pagpakatu'an si dimu'an a'a nga ag'ala'-na na si Diyos i maka'ulang si a'a pagtapit si iya pina'agi si Kristo. Kon gana' may dina tuyu'-mo pagbasa si bug'os surat, basahon bisan hamok i kapitulo 2:14 pada'iray si 6:2.

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I Pag'isplikar-na si Pablo Hi'unong si Pagpanginanu-na si Mga Iya (1:3-2:11)
3. I Baha'o Pa'agi Pagtapit si Diyos (2:12-6:2)
4. I Padayon Pag'adda-na Mga Iya si Pablo pati' i Ga'i Pagpakibiyo' si Ga'i Magpanutu'o (6:3-7:16)
5. I Pagkulikta Amot para si mga taga Jerusalem (8:1-9:15)
6. I Pagpamatu'ud-na si Pablo si Pagka'apostul-na (10:1-12:21)
7. I mga Panugun-tugon pati' mga Pangumusta (13:1-14)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Adda ako apostul-na si Kristo Jesus tungod si katuyuan-na si Diyos. Atiya' agtangka' si ako si Timoteo nga bugtu'-ta kam si pagtu'o.

Tigsurat-koy to para si manniniripon pag'ampo' anan si syudad Corinto hasta pa i ditangnga' mga a'a anan nga nagtagama paghuwang si Diyos si bug'os prubinsya-bi si Acaya.

²Amalako ako si Diyos nga Tatay-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I Diyos nga Pirmi Agli'aw

³Darayawon i Diyus-na pati' Tatay-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. Iya i Tatay nga bali kamaluluy'on ngan iya i Diyos nga pirmi agli'aw. ⁴Iya i magparali'aw si dimu'an mga kasamok si mga kinabuhi' kami', basi' akali'aw may kami' si mga aniya' pala'in-la'in kasamukan-na nga aggamit mismo si mga sakarawat kami' kali'awan tikang si Diyos, ⁵kay kon ay i pagsangyahan-na si mga pagsakit-na si Kristo ato si

kami' tungod si paghuwang kami' si iya, iya may liwat i pagsangyahan-na si mga kali'awan sakarawat kami' pina'agi si Kristo. ⁶Sanglit kon nagsamukan kami', ahinabo' nan basi' ata'o kami' pagli'aw si ka'am, ngan basi' akapadayon kam si espirituhanon kinabuhi'-bi.⁴ Kon nagli'aw kami', ka'am liwat appakakarawat sinan ngan yaynan i makabuwan si ka'am kusog nga maliyat pag'ilob si mga kasakitan pariho si mga kasakitan nag'ilob kami'. ⁷Sanglit ga'i kami' akawara'an si dati kasiguruhan kami' hi'unong si ka'am kay akatu'anan kami' nga si kada pagsakit-bi pariho si mga pagsakit kami' may, appaka'ambit kam liwat si mga magpakali'aw si kami'.

⁸Mga kabugtu'an, aruyag kami' nga agpakatu'anan kam mahi'unong si mga nag'ilob kami' kakurihan ari si prubinsya Asia. Bali gayod kagrabi nga day ga'i na gayod kami' appaka'agwanta ngan akawara'an na kami' si dimu'an mga pagla'om kami' nga a'allom pa. ⁹Si kamatu'uran ngani', appaka'abat kami' nga day nagpatukan na kami' si kamatayon nga gana' na gayod sahimo kami'. Pero ahinabo' to basi' ga'i kami' agpantapod si mga kalugaringon kami' lugod ari si Diyos dina, nga iya i magbanhaw si dimu'an. ¹⁰Agsalbar-na kami' si da'inan kagrabi kamutangan, ngan saralbarun-na kami' liwat si mga titakka pa mga panahon. Awinan si Diyos i mahaya pagla'om kami' nga padayon i pagsalbar-na si kami' ¹¹ngan aniya' liwat sabulig-bi pina'agi si mga pangadyi'-bi. Mangno si uras nga agsarumanan-na si Diyos i pangadyi'-na si malabbat a'a para si kami', malabbat may liwat i magpamasalamat tungod si pagbuwan-na si kami' si pagpalangga-na.

Agla'in i Planu-na si Pablo

¹²Para si magpamakara'at si kami', yayto i saruman kami': Gana' si mga binuhatan kami' nga akabuwan kamamalu'an si kami' si bisan singnga lugara ato si kalibutan ngan labihan na i parti si pagpakihuwang kami' si ka'am. Klarado nga mga diyusnon to mga buhat tungod kay agsunod kami' i sagrado ngan tangkod pama'agi, ma'in sigon si kalibutanon kadunong kundi' sigon si pagtapod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. ¹³Ga'i liwat kami' akammalo' si mga surat kami' si ka'am kay gana' sito nga ga'i sasabutan-bi si pagparabasa-bi. Ngan agla'om ako nga ¹⁴si pagtikang-bi pagsabot sadurudiki'it mahi'unong si kami' ina'anto, anakka i uras nga appakasabot kam si dimu'an ngan dayon sadayaw-bi kami' si la'in pariho si pagdayaw kami' may si ka'am ina'anto ngan anmas pa si pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o Jesus.

---

^a 1:6 Si Grikuhanon: *agpadayon i katalwasan-bi*, ngan i nagtukoy sinan i kalabbat-na si mabawa si pagtu'o tungod kay awili kas Pablo pagpasamwak bisan kon agsakit mga iya. Kulawin si 4:12-15.

¹⁵Tungod kay gana' duda-ko sinan, agplano ako pagbisita si ka'am dahulo basi' adubli i pagpulus-bi. ¹⁶I planu-ko kunta' pagbisita si ka'am si pada'iray-ko si prubinsya Macedonia ngan pahapit gihapon si ka'am nan si pagbalik-ko tikang ari. Mangno ka'am na i bahala' magbulig parti si biyahi-ko pan prubinsya Judea. ¹⁷Ngan ga'i pakatuman-na si planu-ko, gasi-bi ba' nga ako i a'a nga gana' kapirmanintihan-na si isip-na? O akapariho ba' ako si gana' prinsipyu-na a'a nga si uras paminugad-ko, "Oho', oho' gad," salli'an-ko dayon si pariho uras si pagpinugad, "Ga'-ko, ga'-ko bali'?"

¹⁸Pariho si Diyos nga gana' pagliliwatun-na, ga'i may liwat agsalli' i mga "Oho'" kami' pada'iray si "Ga'i'" tungod kay i mga turo' kami' tikang si iya. ¹⁹Gana' nagsalli'an kami' si mga nagparapasamwak kami' kas Silas pati' Timoteo mahi'unong si Dadi'-na si Diyos nga si Jesu-Kristo. Kay parti si iya, gana' sito kabubullu'an ngan pirmi ungod i kinapakalihan. ²⁰Bisan pira i mga nagsa'ad-na si Diyos, pirmi to a'ungod pina'agi si Kristo. Sanglit pina'agi si iya, agpakapinugad kita kam "Amen" pagpakatu'an nga angabuyon kita ngan pagdayaw si maka'angayan kina'iyana si Tata'. ²¹I Diyos mismo i magpatangdo' si kami', ngan da'inan may si ka'am pagsunod si Kristo ngan iya liwat i padayon magpabaskog si dati na pag'adda-ta si Kristo. Iya i magtu'in si kita ²²pati' i magbuwan pangngilalahan nga kita kam i mga ginsakupan-na. Agpa'ayup-na si mga kasing-kasing-ta i Espirito Santo bilang antisipo si dimu'an karawatun-ta.

²³I Diyos i manistigos si kamatu'uran nga i ga'i pagbwilta-ko pan Corinto basi' ga'i kam agpakamalu'an ngan akapurbar si ka'istriktu-ko. ²⁴Ma'in nga agpipirit kami' pagdalom si mga tuluhu'an-bi, kundi' agparabulig hamok kami' nga agpakakarawat kam kalipayan kay amaskog hamok i pagsunud-bi pina'agi si pagtutu'u-bi.

2 ¹Sanglit murayaw i pamurubu't-ko nga ga'i pagpadayon dahulo si pagpada'inan-ko nga sigurado akabuwan to dina kabidu'an si ka'am pariho si pa'agiray pagbisita-ko. ²Say pa may i mala'a pagbuwan kalipayan si ako kon sapabidu'-ta na kam? Gana' na. ³Agsurat ako da'iray siray, basi' si utro pada'inan-ko, ga'i ako sabuwanan-na kabidu'an si mismo mga a'a nga kunta' tibuwan si ako kalipayan. Kay si pagsurat-ko, gana' la'in si inisipan-ko kon ma'in hamok nga agkarilipay kam dina kon akapada'inan ako nga angumpurmi ako si mga buhat-bi. ⁴Masamok gayod i pamurubu't-ko ngan bali i kabaraka-ko si ka'am hasta nga akapanangis ngan pagsurat-ko siray. Ma'in ray pagtutullod si ka'am si kabidu'an, kundi' pagpakatu'an kon ay i kahaya-na si paghigugma'-ko si ka'am.

I Pagpasaylo si Magbuwan Kabidu'an

⁵Kon aniya' addangan nga akapabido', ma'in ako i ura-ura makatama'an kundi' ka'am dina dimu'an bisan kon i ditangnga' ga'i gayod aka'ura-

urahan. Sapinugad-koy to nga ga'i anubra si sakaya-na sinan a'a. ⁶I kastigo makadat'og si iya nga nag'alagaran-na si kalabbatan, tama' hamok para si iya. ⁷Kinahanglan i pagpasaylu-bi pati' pagli'aw-bi si iya ina'anto basi' ga'i iya alimbo si ura-ura kabido'. ⁸Sanglit agsagda-ko kam pagbuwan si iya kasiguruhan si gugma'-bi nga agkarawat-bi na iya. ⁹I rason kon ay kay agsurat ako si ka'am da'iray siray basi' sakatu'anan-ko kon agkapara'i ba' kam si uras si pagpurbar, kon agpanunod ba' kam si dimu'an nagturu'-ko si ka'am. ¹⁰Si pagpasaylu-bi sinan a'a, agtapura kam nga agpasaylu-ko namay liwat iya. Say may ako nga akadiri' sinan. Sabuhat-koy nan nga sakulawan-na si Kristo basi' hul'os i pag'aradda-bi, ¹¹ngan basi' ga'i akabuwanan pa'agi si Satanas nga sapirdi-na kita, kay ma'in na kita baha'o si mga pama'agi-na nga bali kalisto.

I mga Parapasamwak si Baha'o Pa'agi-na si Diyos Pagtapit si iya

¹²Kahuman si pakapabawa-ko sinan surat, pada'iray ako si syudad Troas pagpasamwak si mahalap sumat mahi'unong si Kristo. Ari ako aka'abat nga day agdahulo pag'andam i Ginu'o si mga kasing-kasing-na si ka'aha'an, ¹³pero ma'in pa murayaw i pamurubu'ut-ko kay ga'i sabagatan-ko ari si Tito, i bugtu'-ko si pagtu'o nga kunta', manaru'o si ka'am ro. Sanglit anarit ako ngan agdiritso ako pan prubinsya Macedonia.

¹⁴Pero salamat si Diyos kay agpabungyud-na kita kam pirmi si iya pariho si mga magpanda'og si girra nga pamasallod si syudad bawa i pagrayhak. Ahimoy to tungod si dati na pag'adda-ta si Kristo ngan pina'agi si kita, agsamwak i mga allingon mahi'unong si iya si bisan singnga lugara. Para si magpakatu'anan sito, day bahoy to nga bali pag'alimwagan. ¹⁵Kay si pagbahu-na si Diyos, kita kam i makapariho si bahu-na si Kristo bisan singnga kita pa'arop, bisan kon awinan kita huwang si mga taralwason o ma'in ngani' si mga mammatayon nga bulag si Diyos. ¹⁶Para si mammatayon, akapariho kita kam si bahu-na si mga minatay nga agtatata mga iya tungod si pagdiri'-na mga iya si pagpaki'adda-ta si Kristo. Para si taralwason namay, i kina'iyata akapariho si sangngit-na si mga allom nga sigi tatapit si iya. Tara', say may i makakaya pagbuhat sito trabaho? Gana'. ¹⁷Pero para si kami', kon buhat kami' to, ga'i kami' aka'irog si malabbat mga a'a nga agparapanlibutan-na i allingun-na si Diyos para hamok agpakaganansya. Lugod, tungod si dati na pag'adda kami' si Kristo, tangkod i pagpahalling kami' tungod kay agtahap kami' nga agpakali i Diyos ngan tungod liwat kay tikang si iya i mga allingon kami'.

3 ¹Gasi-bi ba' nga agparapahambog kami' gihapon si mga kalugaringon kami'? Katu'anan ako nga aniya' magparapamawa surat basi' tinapuran gayod i pagkakilala-bi si mga iya. Kinahanglan ba' irog kami' nan? O i pagkagasi-bi nga agkinahanglan pa kami' si surat-

bi para akilala si la'in? ²Ka'am na mismo i surat nga akilala kami' ngan ga'i nan aparal si mga inisipan kami'. Kinatu'an an to ngan sabasa-na si dimu'an a'a anan si ka'am kon ay i ungod katungdanan kami'. ³Ka'am i klarado nga akapariho si sinurat-na si Kristo nga iya i tinakkahan-na si mga trabaho kami'. Ma'in tinta i naggamit paglitra kundil' i Espiritu-na si gana' kamatayun-na Diyos i magpaklaro sito. Ngan ga'i to ahimo si pinirit pagdalom nga iya i trabahu-na si bala'od siray nga nagpamarka si malambo bato, kundil' day nagpamarkay to si mga inisipan-bi kay kinalugaringon i pagsunud-bi.

⁴Da'inan sinan i kahaya-na si kasiguruhan kami' si pangulawan-na si Diyos nga gana' la'in nagkinahanglan kami' pangngilalahan kon ma'in hamok ka'am tungod si dimu'an nagpumwan-na si kami' si Kristo. ⁵Ma'in nga sakaya kami' to tikang si kalugaringon kami', kundil' sahimo kami' i nagpatubyan si kami' trabaho tungod si Diyos. ⁶Iya i magbuwan si kami' si abilidad bilang mga parapasamwak si baha'o pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya. Aghimu-nay to si Diyos ma'in si sinurat bala'od nga akatapat kita si iya tungod si pagsunud-ta, kundil' i Espiritu-na dina i nagpa'ayup-na paggiya si kita. Kay kon i sinurat bala'od i nagsunud-ta, agbubulag kita si iya hasta nga day minatay na kita, pero kon i Espiritu-na i nagsunud-ta, sa'angkun-ta i ungod kinabuhil'.

I Ka'angayan-na si Baha'o Pa'agi-na si Diyos Pagtapit si Iya

⁷Ngan pagpakatu'an si kada'an pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya, nga iya i Bala'od nga nagpasurat si malambo bato, paluwa' i maka'angayan danta'-na si Diyos bisan kon i tinakkahan-na sito i pagbulag-ta si iya. Tungod si katalaw sinan danta' nga agsiga si bayhun-na si Moises, ga'i agpakabuslong maliyat i mga a'a-na si Israel bisan kon agtikapara' to. ⁸Pero mas labaw pa sito i ka'angayan-na si pa'agi-na si Espirito. ⁹Kon aniya' ka'angayan-na si kada'an pa'agi magpamatu'od nga angay i a'a nagpatukan kamatayon, iya pa ba' i pa'agi-na si Espirito nga maghimo si kita kam matadong si pangulawan-na si Diyos! ¹⁰Kon sugad, i Bala'od siray nga aniya' ka'angayan-na day gana' na sito ka'angayan-na ina'anto tungod kay atiya' na i baha'o pa'agi nga mas maka'angayan pa. ¹¹Pwira sinan, bisan bali ka'angayan si panikangan si ga'i ray mag'idad maliyat, anmas pa liwat i ka'angayan-na si mag'idad to hasta si kahastahan!

¹²Sanglit, tungod si kahaya-na si dati kasiguruhan si nag'andoy kami', gana' katalaw kami' pagpaguwa' si dimu'an mga papahallingon kami'. ¹³Ma'in kami' pariho si Moises nga agtambunan-na i bayhun-na si pudong nga ga'i agpakakulaw i mga a'a-na si Israel si pagpapara'-na si danta'. I magsana'ag dina si kami' i gana' kapaparungun-na. ¹⁴Pero si mga iya gana' mga karuyag-na pagsabot sanglit agbuta-na mga iya si Diyos, nga hasta ina'anto mga panahon day nagtambunan pa sinan pudong i mga kaparihu-

na si mga a'a-na si Israel kay agpakangbungul-bungol pa mga iya bisan sumiran binasa si mga iya i Kasuratan hi'unong si kada'an pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya. Yaynan pagpakangbungul-bungol, gana' paghahalapuna kon ma'in hamok pina'agi si pag'adda si Kristo. ¹⁵Bisan tubtob ina'anto allaw, kon nagbasa i sinurat-na si Moises, day awinan pa i pudong agtambon si mga kasing-kasing-na. ¹⁶Pero kon angako' i a'a pagsunod si Paragdalom, a'ala' i tambon. ¹⁷I Paragdalom pati' i Espirito Santo ag'adda, sanglit bisan say i nagdaluman-na si Espirito nagpabawa-na si Paragdalom, ma'in na iya uripon si kada'an pa'agi-na si Diyos pagtapit si iya. ¹⁸Ngan huwang kita kam dimu'an magpanutu'o si mga gana' tambun-na, kay si paniga-na si kita si maka'angayan kina'iya-na si Paragdalom, anguntali' may to si la'in. Tungod sinan siga, sigi sasalli' i kina'iya-ta pag'irog si tawa-na ngan sigi tatamba i sa'ambit-ta sito maka'angayan kina'iya sigon si nagparabuhat-na si Paragdalom, nga iya i Espirito.

4 ¹Kon sugad, pina'agi si kalu'uy-na si Diyos akatu'inan kami' sito trabaho, sanglit ga'i kami' agkadirisgusto. ²Lugod, agsa'ad kami' nga ga'i gayod kami' anhimo si mga buhat nga tinago' o magbuwan kamamalu'an. Ga'i kami' agdaya' si mga a'a ngan ga'i agburubaliskad kami' i allingun-na si Diyos. Lugod agpadayon kami' dina pagpaklaro si kamatu'uran ngan iyay nan i pa'agi kami' pagdugok si kada a'a basi' bugana' pa nga sasayuran-na mga iya nga mga pinabawa-na kami' si Diyos. ³Ngan bisan kon day nagtambunan pa i mahalap sumat nagparapasamwak kami' tungod kay ga'i mga iya agpakasabot, yaynan mga a'a i magpanlalangngan si lalan pada'iray si kamatayon nga bulag si Diyos. ⁴I mag'isisiyo si pagkadiyus-na si Diyos si ina'anto panahon, iya i magtambon si isip-na si mga a'a nga agdiri' pagtutu'o si ungod Diyos, basi' ga'i mga iya sakulawan-na i danta-na si mahalap sumat nga iya i pagpakatu'an si maka'angayan kina'iya-na si Kristo. Si Kristo, iya i kinakulawan nga irog si kina'iya-na Diyos. ⁵Si pagparapasamwak kami', ma'in i mga kalugaringon kami' i nagpadadayawan kami' kundì' si Jesu-Kristo dina i nagparasabi kami' nga iya i Paragdalom, ngan kami' may i mga rilihugun-bi, sigon si mga karuyag-na si Jesus. ⁶Si Kristo i nagpasamwak kami' kay agpakatu'an-na kami' si Diyos si kata'o hi'unong si maka'angayan kina'iya-na. I Diyos nga magpadanta' siray si kalu'uman si pagpinugad, "Andanta'a,"^b iya i magpasiga si danta' si mga kasing-kasing kami' ngan da'inan may liwat si ka'am basi' akabuwanan kita kam sito kata'o hi'unong si ka'angayan-na nga awinan agsana'ag si bayhun-na si Kristo.

I Gahum-na si Diyos si Tinarabahu'an-na si A'a

⁷Bisan kon bali kagamhanan i kata'u-ta hi'unong si maka'angayan kina'iya-na si Diyos, kita kam i nag'isihan sito kayamanan nga day mga

^b 4:6 Gen 1:3

biso' hamok. Ada'itoy to basi' kinatu'anan nga i gilalabawi gahom tawa'-na si Diyos, ngan ma'in tikang si kita kam. ⁸Buwanan-ta kam halimbawa' mahi'unong si pagparapasamwak kami'. Nagparapamakurihan kami', pero ga'i kami' agsintir. Bali i mga kalisang kami', pero ga'i kami' akawara'an pagla'om. ⁹Bali i mga inantos kami' tungod si pagtu'o, pero ga'i kami' agpata'anan-na si Diyos. Nagparadabal kami' hasta nga anlugmok, pero bisan kon agkamaratay kami' ga'i kami' sapabulag-na nga iya si Diyos. ¹⁰Pirmi kami' ag'atubang si kamatayon pariho si Jesus nga nagmatay tungod si ga'i pagkarawat si mga nagparapasamwak-na. Da'inan sinan i nagpara'atubang kami' basi' kinatu'anan nga ungod a'allom iya pina'agi si kada paglibri-na si kami' si mga kadilikaduhan. ¹¹Kamatu'uran nan kay kita kam dimu'an nga mga allom pa, pirmi nagpa'intriga si mga sitwasyon nga matapit i kamatayon hi'unong si pagsirbi-ta si Jesus, basi' kinatu'anan nga ungod a'allom iya ato si mga puhu'-ta kam nga mga minatay na kunta' kon ma'in tungod si iya. ¹²Kon sugad, i trabaho kami' pagpasamwak, iya i magbuwan si kami' kakurihan nga bangin hasta i kamatayon liwat, pero iya dina i magbuwan si ka'am si baha'o kinabuhì'.

¹³Aniya' maka'anna' si Kasuratan: "Agtapod ako si Diyos sanglit tinuyu'an i pagpahalling-ko."^c Pariho sinan klasi pagtapod, agtapod liwat kami' sanglit padayon i pagparapahalling kami' ¹⁴kay akatu'anan kami' nga i magbanhaw si Ginu'o Jesus, iya liwat i mamanhaw si kami' pariho si Jesus ngan iya gihapon i mamawa si kami' hasta si ka'am atubang si Jesus. ¹⁵Padayon kami' si pagpasamwak basi' i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos nga nagkarawat-na si tikatabbol mga a'a, iya i magpalabbat si mga pasalamat-na mga iya ngan pina'agi sinan kinaklaruhan i maka'angayan kina'iya-na si Diyos. Kon sugad i dimu'an manakka si kami', para si kahalapan-bi.

I Pag'istar ari si Langit

1Cor 15:12-57; 1Tes 4:13-5:3; 2Ped 3:1-18; Pgpk 20:11-21:5

¹⁶Tungod kay pirmi paluwa' i gahum-na si Diyos pina'agi si mga kaluyahan kami', ga'i kami' agkahurulop. Bisan kon si gawas i pagkukulaw si puho' kami' sigi luluya, sigi may kukusog i sallud-na sito kada allaw. ¹⁷I mga grabi kasamukan kami', day maningkarang ngan makali' kay iya i magsalli' si kami' si hinay-hinay hasta nga a'andam kami' paghuwang si maka'angayan kamutangan nga gana' katapusan-na. Si da'inan pa'agi sa'angkon kami' i unra nga mas labaw pa si mga kasamukan si kinabuhì' kami' ina'anto. ¹⁸Kon sugad i nagpanginanu-ta kam hamok pahalap, iya i mga espirituhanon nga ga'i kinakulawan

^c 4:13 Salmo 116:10

imbis nga i mga sakulawan-ta dina, kay i mga sakulawan-ta ina'anto ga'i agliyat, pero gana' katapusan-na si mga espirituhanon.^d

5 ¹Akatu'anan na kita nga kon arungkab nag'istaran-tay to ina'anto payag-payag ato si kalibutan nga iya i aniya' kamatayun-na puhu'-ta, aniya' ruma'-ta nga hinimu-na si Diyos kon awiray na kita si langit. Adday to ruma' nga gana' karurungkabun-na kay ma'in to tinindug-na si a'a. ²Myintras ato pa kita, ag'araba kita kay mahaya i pag'anduy-ta nga sa'angkun-ta i langitnon puhu'-ta, ³kay kon sa'angkun-ta naynan, ga'i na kita aka'abat si pangulangan-ta parti si puhu'-ta. ⁴Kay myintras allom pa i kalibutanon puhu'-ta, padayon i pag'araba-ta ngan pirmi kita masurub'on tungod si karuyag-ta nga akapanlangit. Da'inan i alabatan-ta kay ga'i kita aruyag nga amatay kundi' pagkarawat diritso si langitnon puhu'-ta si pagbwilta-na si Kristo, basi' akatambunan to puho' ngan agpadayon si ungod kinabuhi'-na ngan apara' i aniya' kamatayun-na. ⁵I katuyu'an-na si Diyos si paghimu-na si kita kam, iya nga sa'angkun-ta i langitnon puho', ngan agpa'ayup-na si kita i Espirito Santo bilang antisipo si kasiguruhan-ta.

⁶⁻⁸Kon sugad, ga'i gayod kami' akawara'an pagla'om ngan labaw i karuyag kami' pag'amban sito puho' ngan paghuwang si Ginu'o tungod kay akatu'anan kami' nga kon ga'i pa kami' aka'amban si kalibutanon puho', ga'i pa kami' liwat akapada'iray si Ginu'o. I karuyag sidngun-ko nga bisan kon ga'i pa kami' akahuwang si Ginu'o ina'anto, ngan ga'i iya sakulawan kami', agtapod pa kami' si iya. Kinahanglan nga i kinabuhi' kami' agbasar si pagtutu'o kami'. ⁹Sanglit aghingyap kami' gayod nga sapalipay kami' iya bisan kon ato pa kami' si kalibutanon puho' o kon pa'amban na sito, ¹⁰kay kita kam dimu'an agbiririyoy' pag'atubang si panhuhusgaran nagtingkulu'an-na si Kristo, basi' sapakatu'an-na kon ay i sakarawat-na si kada addangan sigon si binuhatan-na ato si kalibutan, magin mahalap may to o gana' pulus-na.

I Katuyu'an si Pagpa'aradda

Roma 10:5-15; 1Cor 9:16-22; 1Tim 4:1-5

¹¹Sanglit, tungod kay agara' na kami' si angay pagtahap si Ginu'o, agparapurbar kami' pagpamatu'od nga tikang si Diyos i katungdanan kami'. Akatu'anan i Diyos si dimu'an parti si kami' ngan mahaya i pagla'um-ko nga aka'anna' to liwat si mga inisipan-bi. ¹²Ma'in nga ag'alsa kami' gihapon i mga kalugaringon kami' si ka'am pariho si pag'abat-bi siray, pero agbuwanan kami' kam pa'agi nga ga'i kami' agkasipugan-bi si la'in, basi' agpakasaruman kam si mga magparapamahambog hi'unong kon ay i kinakulawan si gawas imbis i ungod pagka'a'a-na nga iya. ¹³Kon ma'in

^d 4:18 Si Grikuhanon: *mga ga'i kinakulawan*.

may dina husto i mga isip kami' si pag'abat-na mga iya, gana' sapayan-na, tatal atuman may i katuyu'an-na si Diyos. Pero kon mga mahalap i mga inisipan kami', ka'am may liwat i makaprubitso sito. ¹⁴Akada'inan kami' tungod si gugma'-na si Kristo nga agbuwan si kami' si kadisidido pagsirbi si iya, kay ag'arabuyon kami' nga aniya' mamatay addangan para si dimu'an. Kon sugad, day agkamaratay na i dimu'an. ¹⁵Agpakamatay iya para si dimu'an basi' kunta' i mga kinabuhi'-na si dimu'an a'a ato si kalibutan ga'i agpanginano si mga kalugaringun-na hamok, pero manginano dina si addangan nga agpakamatay ngan nagbanhaw para si mga iya.

¹⁶Sanglit tikang si pakakatu'an-ta sito, gana' na a'a nagkukulawan-ta nga agbasar si kinakulawan kamutangan-na. Bisan kon da'ito dahulo i pagkukulaw-ta siray si Kristo, ga'i nayray irug-ta ina'anto. ¹⁷Kon sugad, bisan say nga ag'adda na si Kristo, adda na iya baha'o hinimo. Arungay na i dati pagka'a'a-na ngan paluwa' i baha'o. ¹⁸Yayto dimu'an i buhat-na si Diyos. Bisan kon i sala'-ta i maka'ulang si pagtapit-ta si iya siray hasta nga magin kuntra-ta iya, iya mismo i mag'ala' sito pina'agi si kamatayun-na si Kristo basi' maki'adda kita si iya. Kita kam i nagbuwanan-na si trabaho pagpakatu'an sito ¹⁹si dimu'an a'a si kalibutan nga ag'ala'-na na i maka'ulang si pagtapit-na mga iya pina'agi si Kristo. Ga'i na agsukut-na i mga a'a si mga sala'-na. Kami' i nagtapuran-na pagsumat nga aka'adda na mga iya si iya. ²⁰Kon sugad, kami' i nagtu'inan-na magtunggo para si Kristo nga day aghimu-na kami' tulay si Diyos pagsumat si ungod karuyag-na si mga a'a. Yayto i nagparapangaghat kami' si arun-na si Kristo: Maki'addaha kam si Diyos. ²¹Bisan kon gana' sala'-na si Kristo, tinuyu'an-na si Diyos pagpalugtok si sala'-ta kam ari si iya, basi' pina'agi si pag'adda-ta si iya, sapa'ambit-na kita si Diyos si pagkamatadung-na.

6 ¹Tungod kay agturumuy-tumoy kami' si Diyos agtrabaho, ag'aghat kami' kam nga dakam agkawangu-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos nga sakarawat-bi na ²kay agpa'anna'-nay to si Kasuratan:

Agpanginanu-ta kam ngan panakka-na si tama' uras pagpalangga' si ka'am,
ngan agbuligan-ta kam panakka-na si allaw nga kinahanglan salbar-ko na kam.^e

Sumatan-ta kam, agtikang na ina'anto i uras si pagpalangga'-na, ngan i allaw liwat si pagsalbar-na.

I mga Kakurihan-na si Pablo

³Agmato gayod kami' si mga kiwa kami' nga aka'ulang si bisan say pagtapit si Diyos basi' gana' makapara'at parti si trabaho kami'

^e 6:2 Isa 49:8

pagsirbi si iya. ⁴Lugod, aghimo kami' i dimu'an pa'agi nga mahalap i pagkukulaw si mga kalugaringon kami' sigon si katungdanan-na si kada addangan bilang rilihugun-na si Diyos. Kinakulawan to si padayon pagsirbi kami' bisan kon kinahanglan i pag'ilob kami' si mga kasamukan, mga kakurihan pati' si mga kabidu'an. ⁵Huwang na sito i mga kadabalan, kaprisuhan pati' i pagsaramulyu-na si ka'aha'an tungod si kami', i mga kabudlayan si trabaho, i mga kakulangan si paturi pati' i mga kalingantuhan. ⁶Tungod si paglikay kami' si pagparapakasala', si pagsabot kami' si mga pama'agi-na si Diyos, si kalanga si paturus kami' pati' si kadaluman kami', klarado nga mga rilihugun-na kami' si Diyos. Kinakulawan to liwat kay ag'ayupan-na kami' si Espirito Santo ngan hul'os i gugma' kami'. ⁷Klaradoy to liwat tungod si pagparapasamwak kami' si kamatu'uran, ngan tungod liwat nga paluwa' si mga buhat kami' i gahum-na si Diyos. I pagkamatadong kami', akapariho si armas nga iya i makalupig si mga kuntra kami'. ⁸Nagpa'unrahan kami' si ditangnga' mga a'a, pero aniya' may liwat magparapandis'unra. Nagparadayaw kami' si ditangnga', pero aniya' may liwat magparapamakara'at. Bisan kon ungod kami' mga rilihugun-na si Diyos, nag'arun-arunan pa kami' gihapon si ditangnga' nga mga parapakunu-kuno. ⁹Bisan kon kilala kami' si bisan singnga lugara, agparapakanglingas-lingasan-na hamok kami' si ditangnga'. Pirmi na kami' agtamtam si kamatayon, pero sakatu'an-an-bi may nga allom pa kami'. Bisan kon nagpatukan kami' simpira tungod si pagtu'o kami', ga'i kami' agkamaratay. ¹⁰Kon nagkulawan, pariho kami' si mga masurub'on, pero si kamatu'uran mga malipayon dina i mga kasing-kasing kami'. Mga anggana' kami' si mga kalibutanon inanna' pero akabuan kami' si espirituhanon kayamanan para si la'in. Anggana' kami' gayod, pero aniya' mga tawa' kami' si dimu'an nagkinahanglan kami'.

¹¹Mga hinigugma'-ko taga Corinto, gana' gayod nagtago' kami' si mga allingon kami' to ngan agpakulaw kami' si ka'am i paghigugma' kami'. ¹²Ga'i kami' agpugong si mga alabatan kami' para si ka'am, pero agpugungan-bi i tawa'-bi para si kami'. ¹³Kunta', akapariho kam si mga dadi'-ko nga agpakulaw may liwat si mga gugma'-bi.

I Ga'i Pagbiyo' si Ga'i Magpanutu'o
1Cor 7:1-40; Efeso 5:22-33; 1Ped 3:1-7

¹⁴Dakam makibiyo'^f si mga a'a nga ga'i agpanutu'o si Kristo. Karuyag sidngun-ko i klasi si pagbiyo' nga aniya' ubligasyon-bi pagkumpurmi si mga iya kay ga'i pwidi agka'adda i pagkamatadong pati' i karat'an o

---

^f **6:14** Si Grikuhanon: *Dakam ag'adda yugo*, ngan i halimbawa' sinan i pagdangallahan, pagbakas si nigusyo, pag'impliyo, pagmyimbrosi pariho grupo, pati' i ditangnga' pa nga aniya' da'anan ubligasyon. Kulawin si 1Cor 5:9-11.

ma'in ngani' i kadanta'an pati' i kalu'uman. ¹⁵Ma'in angay aghuwang si Kristo pati' si Satanas nga nag'arunan liwat Belial. Ngan ga'i agkapariho i magtutu'o si Diyos pati' i ga'i magtutu'o. ¹⁶Ma'in liwat angay nga nag'ampu'an i mga diyos-diyos ari si templu-na si gana' kamatayun-na Diyos. Kita kam i makapariho si templu-na si Diyos kay agpinugad iya,

“Pa'ayop ako si mga a'a-ko
ngan pahuwang si mga iya,
basi' ako i Diyos nag'ampu'an-na mga iya,
ngan mga iya may i mga ginsakupan-ko.”^g

¹⁷Sanglit, “pabulaga kam si mga ga'i magpanutu'o,
ngan pamatalaha kam,” lingun-na si Paragdalom.

“Dakam agkabararaw si mga marigsok buhat,
mangno kon tuman-bi to, palangga'-ta kam.”^h

¹⁸Ako i magin Tatay-bi
ngan ka'am may i mga dadi'-ko,” lingun-na si Makagagahom
Paragdalom.ⁱ

7 ¹Mga hinigugma'-ko kahuruwangan, tungod kay agsa'aran-na kita kam si Diyos sito dimu'an, pagara'-ta kam i mga kalugaringun-ta paglikay si pagparapakasala' magin i kinakulawan o i sallod si kita. Maniguro kita nga sigi mamatgas i diyusnon kina'iya-ta pina'agi si pagtahap si iya.

Alipay si Pablo si Pagbag'u-na si mga taga Corinto

²Buwani-bi kami' lugar si mga kasing-kasing-bi nga kinakulawan i paghigugma'-bi si kami'. Gana' mara'at buhat kami' si bisan say si ka'am, ngan ga'i kam aglipat kami' o ma'in ngani' agdaya'an kami'. ³Bisan kon i pagkagasi-bi nga agparabuhat-koy nan, ga'i kam agpatukan-ko si kastigo nga angay para sinan kay sigon si dati sumat-ko si ka'am, aghigugma' kami' kam ngan gana' makapabulag si kita kam bisan pa i kamatayon.

⁴Ga'i ako agruha-duha pagdayaw si ka'am kay mahaya i pagtapud-ko si ka'am. A'aghat ako ngan bisan kon aniya' mga kasamukan kami', ga'i nan aka'ulang si mga kalipayan kami'.

⁵Kay ngan pada'iray kami' si prubinsya Macedonia, gana' si kami' durudiskansuhay ngan nagparasamok balang ta'ud-ta'od. Pirmi aniya' manguntra si kami' ngan gana' pahuway-na si mga kabaraka kami'. ⁶Pero i Diyos nga ata'o pagli'aw si mga magpakawara'an pagla'om, iya liwat i magli'aw si kami' tungod si pagtakka-na si Tito. ⁷Ma'in hamok tungod si pagtakka-na, pero labihan na i sumat-na nga ali'aw iya mahi'unong si ka'am. Agsumatan-na kami' nga agkararuyag kam pag'ikukulaw si ako

^g 6:16 Lev 26:12; Jer 32:38; Ezek 37:27   ^h 6:17 Isa 52:11; Ezek 20:34,41

ⁱ 6:18 2Sam 7:14; 7:8

ngan agkabirido' kam si pagpapaddi-bi si kasing-kasing-ko. Sasayuran-ko liwat nga bali kam kadisidido pag'apin si ako pati' pagbulig si trabahu-ko ngan pina'agi sinan dimu'an, akatambahan i kalipayan-ko.

⁸Bisan kon akabuwon si ka'am kabidu'an i surat-ko siray, ga'i ray agbasulan-ko. Agbasol gad ako ngan dahulo si pakakatu'an-ko nga agkabirido' kam si makali' uras si surat-ko. ⁹Pero alipay gayod ako ina'anto, ma'in tungod kay sapabidu'-ta kam, pero tungod kay pina'agi si kabidu'an-bi, agpakabasal kam huwang si pagbag'o. Aggamit-na si Diyos i kabidu'an-bi sigon si katuyu'an-na ngan tungod sinan gana' mapirdi si ka'am ni ay pa may si mga buhat kami'. ¹⁰I diyusnon kabido', iya i magbuwan si a'a isip pagbasol huwang si pagbag'o basi' agtatapit iya si Diyos ngan ma'in barasulan bisan ay i sa'agihan-ta pada'iray si katalwasan nagtatakka-ta. Pero i kabidu'-na si kalibutanon a'a, iya dina i makapatala si iya si Diyos hasta nga akabulag na iya si uras si kamatayon. ¹¹Kulawi-bi daw kon ay i sa'angkun-bi tungod sinan diyusnon kabido': Awinan na si ka'am i pagpaniguro pagtuman si karuyag-na si Diyos, i pagpamatu'od nga ga'i kam angabuyon si sala', i pag'abat-bi kabidu'an hi'unong si magbuwan kamamalu'an, i kabaraka-bi nga a'among kam si titakka kastigo sinan a'a, i mga pag'anduy-bi nga agka'aradda kita kam, i kadisididu-bi pag'apin si ako, ngan i pagpanginanu-bi si pantay paghusgar si sala'an. Ngan ato sito dimu'an agpamatu'uran-bi nga gana' labut-bi si mahinabo'. ¹²Sanglit bisan kon akasurat ako da'iray si pa'agi ray si ka'am, ma'in ray para si kahalapan-na si magbuhat mara'at si la'in o para si makabuhatan, pero paray ray basi' agpaka'intom kam kon ay i kahaya-na si pagpanginanu-bi si kami' sigon si dati sakatu'anan-na si Diyos. ¹³Sanglit, tungod kay atuman to, akakarawat kami' kali'awan.

Pwira pa sinan, akatambahan pa liwat i kalipayan kami' tungod si kalipay-na si Tito kay agbuwanan-bi kamurayaw i kasing-kasing-na. ¹⁴Agparadayaw-ko kam si iya, ngan ga'i may liwat ako agpakamalu'an-bi. Kamatu'uran i dimu'an nagparasumat kami' si ka'am, ngan pariho sinan agpamatu'od nga ungod may liwat i dimu'an pagdayaw kami' si ka'am ari si Tito. ¹⁵Si paka'intum-na si pagkamasinunurun-bi, akatambahan pa liwat gayod i paghigugma'-na si ka'am kay agpama'ubos kam bawa i mahaya rispito ngan pag'istimar-bi si iya. ¹⁶Mahaya gayod i kalipay-ko ina'anto tungod kay hul'os na i pagtapud-ko si ka'am.

I Pagbuwan si mga Magkinahanglan
2Cor 9:6-15; Roma 13:8; Flp 4:10-19

1Tim 6:3-10; Hebro 13:5

8 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, ina'anto namay aruyag kami' pagpakatu'an si ka'am mahi'unong si nagpumwan-na si Diyos si

manniniripon pag'ampo' si mga lugar to ato si prubinsya Macedonia. Agpakakarawat mga iya si pala'in-la'in pa'agi pati' abilidad nga akapa'ambit si mga anggana'. ²Bisan kon grabi gayod i mga pagpurbar si mga pagtu'u-na, anubra lugod dina i mga kalipayan-na mga iya ngan tungod si pagka'anggana'-na mga iya, paluwa' i kina'iya si pagkamabinuwan-buwanon. ³Akatistigos gayod ako nga agpamuwan mga iya takka si mga sahimu-na ngan anubra pa ngani' si mga sakayana. Tikang gayod si mga kalugaringun-na karuyag, ⁴makibagaw mga iya nga kon pwidi agpakatugutan pagpa'ambit si mga bulig-na para si mga kaparihu-na nga nagtagama paghuwang si Diyos ari si Judea. ⁵Ngan ga'i kami' anggasi si mga nagbuhat-na, kay ma'in hamok i pagpa'ambit pero agbuhat-na dahulo mga iya i pinaka'impurtanti sigon si katuyuan-na si Diyos nga iya i pag'ako' si pagdalum-na si Ginu'o, ngan iya na dina i pagpamatubyan-na si mga kalugaringun-na si kami'. ⁶Tungod kay agsa'aran-bi si Tito ngan kana'an-na si ka'am nan siray nga amulig kam liwat si mga taga Judea, agbagawan kami' iya pagpadayon na hamok si nagtikangan-na trabaho anan si ka'am basi' atapos i pagtipun-na nga kinakulawan i pagkamabinuwan-buwanun-bi. ⁷Bantugan kam sito dimu'an maka'angayan kina'iya, magin si pagtapod si Diyos, si pagpahalling para si iya, si kata'o hi'unong si iya, si pagtalinguha pagsirbi si iya hasta si paghigugma'-bi si kami'. Sigon sito mga kahalapan, padagusu-bi i pagkamabinuwan-buwanun-bi.

⁸Ma'in nga agmandu'an-ta kam, pero aruyag hamok ako nga sapurbaran-ko i kahul'us-na si gugma'-bi pina'agi si pagpakumparar sito si pagtalinguha-na si mga taga Macedonia. ⁹Ngan da'inan may, ma'in na kinahanglan nga mandu'an-ta pa kam tungod kay sayod may kam kon ay i kahaya-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. Bisan kon manggaranon iya, magin anggana' iya para si ka'am ngan pa'amban-na si diyusnon kamutangan-na ngan agpakang'a'a iya. Tungod si pagpa'anggana'-na, agpanmanggaranon kam nga iya i pag'angkun-bi si pagkadiyus-na.

¹⁰Sanglit yayto i waydung-ko si ka'am mahi'unong si kon ay i mahalap para si ka'am parti sito: Ngan ta'on ray, ka'am i primiro ma'in hamok si pagbuwan, kundì' hasta pa ka'am liwat i primiro magkararuyag pagbuhat. ¹¹Pasigihu-bi i da'inan buhat basi' i kadisididu-bi pagbuhat sinan agkatukma' si karuyag-bi pagpadayon hasta nga atapos sigon si sa'agwanta-bi ¹²kay basta disidido i magbuwan, angay i bisan ay nagpumwan-na ngan ga'i agpara'anda' i Diyos si mga ga'i sakayana.

¹³Ma'in i tuyo' kami' nga pagpaningkarang si kakurihan-na si ditangnga' pina'agi si pagpabuwat si nagbawa-bi, pero basi' parariho i kamutangan. ¹⁴Tungod kay abunda may kam ina'anto, angay hamok nga buligan-bi may i mga magkinahanglan bulig, kay kon si titakka allaw

nga ka'am namay i diki'it tawa'-na, katapos mga iya namay i mag'abunda, sigurado buligan-na may kam liwat mga iya. Si da'inan pa'agi, agparantay i kamutangan, ¹⁵pariho si maka'anna' si Kasuratan:

I magtipon malabbat, ga'i agsubra,
ngan i makatipon diki'it, ga'i gayod agkulang.^j

Naglihog si Tito pan Corinto

¹⁶Agpasalamat ako si Diyos kay agbuwanan-na si Tito si kadisidido pagpanginano si ka'am pariho si kadisidido nagpumwan-na si ako.

¹⁷Ga'i hamok agkarawat-na i pakibagaw kami' si iya, kundi' disidido pa iya si pagpada'nan si ka'am nan nga paglugaringun-na gayod. ¹⁸Aniya' bugtu'-ta kam si pagtu'o nga nagpabaya'-ko si iya, addangan nagtahuran si dimu'an lugar kon singnga aniya' manniniripon pag'ampo' tungod si pagparapasamwak-na si mahalap sumat. ¹⁹Ma'in nan hamok iya, iya liwat i nagpili'-na si manniniripon pag'ampo' si mga lugar to ato basi' akahuwang iya si biyahi kami' pagtuli sito kwarta nag'inantanan kami', nga akabuwan unra mismo si Ginu'o ngan akapakulaw si kadisidido kami' pagbulig. ²⁰Agmato gayod kami' si pag'inantan sito rigalo nga bali pag'abundahan basi' ga'i kami' agpaka'arun-arunan si mara'at binuhatan, ²¹kay i katuyuan kami' gayod pagbuhat si tama', ma'in hamok para si pangulawan-na si Paragdalom, pero para liwat si pangulawan-na si a'a.

²²Aniya' pa liwat nagpabaya' kami' addangan bugtu'-ta si kas Tito nga agparapakulaw na si kami' si kadisididu-na pagbulig, ngan pwira pa sinan, mas mahaya pa liwat i kadisididu-na ina'anto tungod si pagtapud-na si ka'am tikang si mga isturya-na si Tito. ²³Pa'intum-ta kam gihapon parti si Tito nga iya i kapadis-ko nga katumuy-tumuy-ko si trabaho pagpanginano si ka'am. Parti namay si duwangan to huwang-na nga mga kabugtu'an-ta kam si pagtu'o, mga iya i nagpabawa-na si manniniripon pag'ampo' si mga lugar to ato ngan akabuwan unra si Kristo i mga pagka'a'a-na. ²⁴Kon sugad, kinahanglan pakulaw-bi to mga a'a pina'agi si pagtuman si sa'ad-bi nga ungod i gugma'-bi si mga anggana' kabugtu'an-bi ngan kamatu'uran liwat i mga pagdayaw kami' si ka'am. Si da'inan pa'agi, sakulawan-nay to liwat si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara.

9 ¹Si kamatu'uran ma'in na ako kinahanglan agsurat pa si ka'am mahi'unong si bulig para si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos ari si prubinsya Judea ²kay akatu'anan ako andang si kadisididu-bi pagbulig ngan yaynan i nagparadayaw-ko atubang si mga taga sunsatu'o si prubinsya Macedonia. Agsumatan-ko mga iya, nga tikang pa ngan ta'on ray, andam na kam pagbuwan mga taga prubinsyay nan

Acaya, ngan i kadisididu-bi pagbulig i maka'aghat si mga iya pag'irog si ka'am. ³Agpamabaya'-ko pada'inan i mga kabugtu'an-ta si pagtu'o basi' ga'i ahimo kabubullu'an i dimu'an mga nagparasumat kami' si mga taga sunsatu'o pagdayaw si ka'am ngan basi' dati kam andam kay iya i sumat kami' si mga iya. ⁴Ga'i kita akatu'anan, tingali aniya' mga taga Macedonia mamaya' si ako pada'inan. Ga'i ako aruyag nga sadiskubrihan-na mga iya nga gana' pa katimahan-bi si mga papahalarun-bi. Gana' gayod bayhon kami' pangngatubang si mga iya kon ahinabo' nan tungod si mahaya pagtapod kami' si ka'am ngan makammalo' liwat to si ka'am. ⁵Sanglit akahuna'-huna' ako nga kinahanglan pakibagawan-ko i mga kabugtu'an-ta pagbisita si ka'am atab pagtima si dimu'an mga kinahanglanon para si rigalo nagsa'ad-bi nga bali pag'abundahan. Si da'inan pa'agi, ma'in nga day akapiritan kam pagbuwan si panakka-ko, kundi' kinakulawan gayod nga iya i karuyag-bi.

I Pagkamabinuwan-buwanon

2Cor 8:1-15; Roma 13:8; Flp 4:10-19

1Tim 6:3-10; Hebro 13:5

⁶Yayto i impurtanti sa'ala'-bi si mga allingun-koy ray: I magtanom diki'it, diki'it may liwat i sapangku'-na. Ngan i magtanom malabbat, malabbat may liwat i sapangku'-na. ⁷Kon sugad kinahanglan i a' agbuwan ngani' sunud-na kon ay i nag'alagaran-na gayod si isip-na, ma'in nga aniya' pagkakariman-na o pinirit, kay alipay i Diyos si mga mabinuwan-buwanon. ⁸Kay si kamatu'uran, gana' pa'agi-ta pati' abilidad-ta kundi' i Diyos hamok i aniya' gahum-na pagbuwan si ka'am sito dimu'an nga iya i mapinalangga'on pagpanginanu-na nga bali pag'abundahan. Tungod sinan, bisan ay kamutangana pati' bisan ay urasa, ga'i na kam angulang paghimo si dimu'an mahalap buruhaton. ⁹I karuyag sidngun-ko pariho si maka'anna' si Kasuratan hi'unong si a'a nga makapalipay si Diyos:

Mabinuwan-buwanon iya si mga anggana',
 nga akapariho si parasaburak nga subra pirmi,
 ngan ga'i kinalimutan i matadong binuhatan-na hasta si
 kahastahan.^k

¹⁰Pinsaru-bi kon say i magpasiguro si gahi'-na si parasaburak hasta pa i aranihun-na para si pagkakan. Iya liwat i magpasiguro ma'in hamok nga aniya' hinimus-bi, kundi' sigi pa liwat to tatamba pammumuwan si mga anggana'. Iya gihapon i manamba si mga sa'angkun-bi tungod si mga matadong buhat-bi. ¹¹Pa'abunda-na kam si dimu'an basi' agpakabuwan

^k 9:9 Salmo 112:9

may kam malabbat bisan ay urasa, ngan tungod si pagkamabinuwan-buwanun-bi, akapasalamatan i Diyos si mga bulig-bi nga turulihan kami'.

¹²Akapiugad ako sinan kay aniya' duwa titakka mahimo si bulig-bi nga si kamatu'uran adda pa'agi pagsirbi si Diyos. Ma'in hamok i pagpanginano si mga pangulangan-na si mga a'a nagtagama paghuwang si Diyos, kundi' akabuwan to liwat isip si malabbat mga a'a nga ga'i pahuway pagpasalamat si Diyos. ¹³Tipamatu'od kam si pagkatangkud-bi pina'agi si pagsirbi-bi si Diyos, ngan tungod sinan akadayaw i ka'aha'an si iya kay masinunuron kam si dimu'an nga iya i pangngilalahan si kada addangan mag'ako' si mahalap sumat hi'unong si Kristo. Darayawon liwat i Diyos tungod si kahul'us-na si pagpaki'adda-bi pina'agi si pagpa'ambit-bi si mga iya nga sa'abat-na may liwat si ditangnga' pa magpanutu'o. ¹⁴Pwira pa sinan, ga'i gayod mga iya agkaralimot si ka'am ngan sigi pamangadyi' para si ka'am tungod si pambihira abilidad nagpumwan-na si Diyos si ka'am sigon si mapinalangga'on pagpanginanu-na. ¹⁵Salamat si Diyos si gihahalapi rigalo nga gana' sasabi-ta!

I Gahum-na si Pablo si Pagka'apostul-na

10 ¹⁻²Parti namay si ako, aniya' la'in papakibagawun-ko si ka'am. Aniya' magpaminugad anan nga agruntoy kuno' ako kon akahuwang si ka'am, pero pusukado kon akabulag. Mga iya mismo i magparapaminugad nga si kinabuhi' kami' kas Tito agtapuran kami' kuno' i kalugaringon kami' nga agsunod si kalibutan, ma'in i espirituhanon pama'agi. Ako si Pablo nga la'in si pagkakilala-bi tikang si mga isturya-na nga iya. Si kamatu'uran, tungod kay kinakulawan si ako i kadaluman-na pati' i pagkamapa'inubsanun-na si Kristo, aniya' kasiguruhan-ko si gahum-ko pagswito si mga magparapanamok si ka'am anan. Sanglit dakam ako agpiritu-bi nga magin pusukado ako liwat si ka'am. ³Bisan kon atiya' kami' ag'istar si kalibutan, ga'i kami' agsunod si pama'agi-na si kalibutan pagkuntra si mga karat'an. ⁴I pinaka'armas kami' pagsagang si mga inisipan nga anguntra si kami', ma'in i armas naggamit-na si kalibutan. Lugod, gamhanan i armas kami' basi' atuman i katuyuan-na si Diyos nga akalupig si pwirsa-na si bisan ay inisipana manguntra si iya. ⁵I karuyag sidngun-ko nga agparadakop kami' i mga maka'a'aghat allingon pati' i kada kata'o nga agpahambog si mga kalugaringun-na labaw si ungod kata'o parti si Diyos. Agparapasayod kami' i mga aniya' isip-na nga awiray pa'arop si kadilikaduhan ngan agpamihag kami' to mga huna'-huna' basi' akasunod si Kristo. ⁶Ngan kon sapamatu'uran-bi na nga tangkod na gayod i mga pagsunud-bi si iya, andam na kami' pagbuwan kastigo si bisan ay buhata nga supak.

⁷Dakam agparapanginano si mga sakulawan-bi si gawas-na si a'a. Bisin say si ka'am anan mag'isip nga tinapuran-na iya si Kristo, kunta'

akatu'anan iya nga tinapuran-na liwat kami' si Kristo pariho si iya. ⁸Bisan kon agparapublikar ako pirmi parti si katungdanan-ko, ga'i ako asipog nga sabuhat-koy nan kay agpumwan-nay to pudir si Ginu'0 si ako basi' ga'i kam anluya, lugod agpamaskog dina i pagsunud-bi si iya. ⁹Ga'i ako aruyag nga ag'isip kam nga agparapakatalaw-ta kam si mga surat-ko ¹⁰kay aniya' magparapaminugad, "Panno' si mga mabuwat tugon pati' pinirit panlihugan i mga surat-na, pero kon atubang iya si mga a'a, ga'i akabawa ngan gana' saruman-dumanan-na pagpahalling." ¹¹I da'inan klasi a'a panhuna'-huna', kunta' pinsar-na nga kon ay i kina'iya nga paluwa' anan si mga surat kami', iya gihapon i mga kiwa kami' bisan sumiran kita kam ag'aratubang.

¹²Ga'i ako agtugot nga nagpapariho kami' katungdanan si pagka'apostol pati' nagpakumparar ako si mga iya. Ga'i mga iya agpakasabot si tarakkahun-na si buhat-na mga iya paghimo si mga kalugaringun-na nagbasihan kon say i makahuwang si mga apostol. Gasi-na mga iya nga nagkilala i adda apostol pina'agi si pagpakumparar si mga kalugaringun-na. Iyay nan i ga'i sahimu-ko. ¹³Lugod si mga allingon kami' dina, ga'i kami' agpalahos si angay tinakka-na si mga sumat kami', pero agpahalling kami' hamok i parti si mga paranginanuhun-na si Diyos ngan bisan ka'am takka-na pa sito. ¹⁴Ngan tungod kay akadahulo kami' kuntra si mga iya pagpasamwak si mahalap sumat mahi'unong si Kristo anan si Corinto, sakop kam si surumatan kami'. Sanglit ga'i kami' anlahos si angay papahallingon ¹⁵ngan ga'i kami' liwat anlahos si tala'an-na si Diyos pina'agi si pagsiyo si trabahu-na si ditangnga' para hamok agpakapahambog kami'. Agla'om hamok kami' nga si pagtutubu'-na si mga pagtutu'u-bi, aghahaya may liwat i kapulsanan-na si mga buhat kami' anan si ka'am. ¹⁶Kon da'inan sinan, akapasamwak pa kami' si mahalap sumat si mga nasyon nga lahos si ka'am nan. Gana' si kami' i karuyag pagpahambog hi'unong si nagpapanginanu-na si Diyos para si la'in. ¹⁷Kinahanglan sunod kami' i maka'anna' si Kasuratan, "Kon aniya' maruyag magpahambog, kinahanglan nga pahambog-na i mga nagbuhat-na si Paragdalom,"¹ ¹⁸kay ga'i angalagad i Diyos si a'a nga mismo iya i magpa'undong si kalugaringun-na, pero si mga pina'undong-na dina si Paragdalom.

Si Pablo pati' i mga Burubullo' Apostol

11 ¹Agla'om ako nga pasinsyahan-bi kon padayon ako si pagpahalling si mga gana' pulus-na allingon pagpahambog ngan sigurado nga angabuyon kam si ako kay iya i nagparabuhat-bi si bisan say magpahambog. ²Ag'abugho gayod ako si ka'am, i klasi

¹ 10:17 Jer 9:24

pangabugho nga diyusnon. Agpapahandahan-ta kam siray si adda hamok lalla, nga iya si Kristo basi' sapama'atubang-ta kam si iya si pagbwiltna nga akapariho si karaslon nga ga'i pa akalabutan. ³Pero atalaw ako nga tingali akapariho kam dina si Eba nga sadaya'an-na si sawa. Tingali agkaralingling kam tikang si hul'os dibusyun-bi si Kristo nga gana' salakut-na. ⁴Awili kam dayon pagkunsinti kon aniya' manakka si ka'am nan nga agparapasamwak mahi'unong si Jesus nga supak si nagparapasamwak kami' hi'unong si iya. O ma'in ngani', diritso kam agpanginano si adda espirito nga la'in kuntra si mag'ayop na si ka'am, ngan da'inan may liwat si adda mahalap sumat kuno' nga ma'in pariho si nag'aku'-bi na. ⁵Pero ga'i ako ag'ako' nga mas labaw kuntra si ako i mga sakilala-bi mga bantugan apostol kuno'. ⁶Oh'o, sa'aku'-ko nga gana' saruman-dumanan-ko pagpahalling, pero atiya' si ako i ungod pagsabot si spirituhanon kata'o ngan sapaklaro kami' nayto si ka'am basi' gana' pangulangan-na si mga pagsabut-bi.

⁷Agpadangga ako si kalugaringun-ko pagpanginabuhi', basi' ma'in na kinahanglan nga bayaran-bi ako si pagpasamwak-ko si mahalap sumat-na si Diyos. Akasala' ba' ako si da'ito klasi pagpa'ubos nga kunta' agbuwan dina si ka'am unra? ⁸Ma'in nan hamok iya, kundi' agparakarawat liwat ako si kwarta-na si manniniripon pag'ampo' si ditangnga' mga lugar basi' akapadayon ako si pagsirbi-ko si ka'am. Kon aniya' may dina a'a nga ma'in sayod si katuyuan-na si kwarta, ga'i ba' iya aka'isip nga day agtangkaw-koy nan tungod si paggamit-ko sito anan si ka'am? ⁹Pwira sinan, ngan pada'inan-ko namay si ka'am nan siray, ga'i ako liwat akabug'at si bisan say si ka'am parti si mga kinahanglanun-ko kay i mga magpanakka may dina kabugtu'an-ta kam man prubinsya Macedonia i magparasuburno si ako. Maniguro gayod ako nga akalikay pagbuwan si ka'am kagulan ngan buhat-koy to hasta na hamok. ¹⁰Sigurado nga atiya' si ako i kamatu'uran-na si Kristo, ngan da'inan may liwat i kasiguruhan-bi nga padayun-ko i pagparasumat-ko nga gana' nagsukutan-ko si ka'am si sirbisyu-ko anan si prubinsya Acaya. ¹¹Gasi-bi ba' nga i pagda'itu-ko sito kay ga'i kam aghigugma'-ko? Akatu'anan i Diyos nga aghigugma'-ta kam! ¹²Tungod sinan, padayun-ko i mga pa'agi-ko pagpanginabuhi' basi' kinakulawan i kala'inan-na si mga buhat-na sinan mga a'a nga ga'i pamahuway pagparapamahabog nga agpaka'irog kuno' mga iya si pagka'apostul-ko.

¹³I da'inan klasi mga a'a, mga burubullo' linihog pati' mga daya'on mannarabaho nga agparapakang'apostul-na si Kristo. ¹⁴Ngan ma'in nan urusahon, kay bisan si Satanas ngani', agparapakang'anghel-na iya si kadanta'an. ¹⁵Sanglit ga'i liwat kita akahintakan kon agparapakangrilihugun-na si pagkamatadong i mga ginsakupan-na. Pero si katapusan, sakarawat-na mga iya i angay bulos si mga nagbuhat-na.

Agsumat-na si Pablo i mga Pag'antus-na
Buhat 9:1-31; 15:1-4; Gal 1:11-2:10; Flp 3:4-11

¹⁶ Mahalap kunta' kon agpakahuna'-huna' kam nga aniya' pulus-na si mga allingun-ko. Pero bwilta-ko i dati nagsumat-ko si ka'am, kon gana' may dina, pasinsyahan-bi ako gihapon nga ako i a'a nga agparayawit si gana' kapulsanan-na mga allingon basi' akapahambog ako gihapon bisan diki'it hamok. ¹⁷ Parti namay si pagparapahambog-ko nga day magtapod si kalugaringun-ko, ma'in to sigon si kina'iya-na si Ginu'o, kundi' i kina'iya-na dina si magparayawit si gana' kapulsanan-na. ¹⁸ Pero tungod kay malabbat i magpahambog hi'unong si aniya' kapulsanan-na si a'a ato si kalibutan, iya may liwat i binuhat-ko. ¹⁹ Agkaralipay kam pag'ilob si mga magparapanyawit si gana' kapulsanan-na tungod si ura-ura kadunung-bi! ²⁰ Bisangani' i day magparapanguripon si ka'am, i mga magparapansupsop si ka'am, i mga magparapanalingabot si mga kaluyahan-bi, i mga magpamalabaw si mga kalugaringun-na hasta pa i day magparapanampalo si ka'am, agpata'an-an-bi hamok mga iya. ²¹ Tungod si kamamalu'an nag'abat-ko, ag'aku'-ko nga mga maluya pa kami' sinan!

Day addangan ako nga agparayawit si gana' kapulsanan-na. Kon ay i mga sapamahambog-na sinan mga a'a, akapahambog may liwat ako si tawa'-ko. ²² Kon mga Hebro mga iya si laha', Hebro may liwat ako. Kon mga dadi'-na mga iya si Israel, dadi'-na may liwat ako. Ngan kon mga ampu-na mga iya si Abraham, ampu-na may liwat ako. ²³ Kon mga rilihugun-na kuno' mga iya si Kristo, anmas pa liwat ako pero mara'at gayod bisan i pagpahalling sito mga allingon nga gana' kapulsanan-na kay gana' gayod nagkaparihu'an kami' hi'unong si pagsirbi si Kristo. Ako i bali kabudlayan. Simpira na ako nagparapriso tungod si pagka'apostul-ko? Mas grabi i kadabalan-ko pirmi, ngan kada ta'ud-ta'od agtamtam kami' si kamatayon. ²⁴ Sin lima na ako nagpalatigo si mga Hebro sigon si kabatasanan-na mga iya nga saturutrayntay nwibi pirmi i kasamaran. ²⁵ Sin tallo na ako liwat nagdabal si mga taga Roma, ngan sin adda nagtalutugan gayod ako. Sin tallo atullod i nagsakayan-ko ngan sulit adda allaw i paglawig-lawig-ko si kalawot. ²⁶ Gana' si ako durudiskansuhay si kabibiyahi nga ka'urugan sito aniya' kadilikaduhan-na si kinabuhi'-ko. Ga'i ako akalikay si kadilikaduhan bisan singnga ako pa'arop, si pagsungsong nga akakatba si mga kasuba'-suba'an o si kalawot pati' bisan i paglalangngan si mga syudad o si mga katalun-talunan. Aniyan' kadilikaduhan-ko si mga tulisan, si mga ma'in Hebro, o bisan si mga igkasi-ko Hebro ngan hasta pa liwat si mga burubullo' kabugtu'an si pagtu'o. ²⁷ Agpadangga ako si pagpanginabuhi' ngan malabbat mga sangom nga gana' si ako purupaturihay. Aka'abat ako kalingantuhan pati'

ka'uhawan ngan malabbat bisis nga gana' si ako kakan-kakanay. Hingato ako tinugnaw tungod si panahon pati' kay nagparahugkasan ako. ²⁸Pwira pa sito dimu'an, tawa'-ko i pagpanginano si balang allaw i kamutangan-na si manniripon pag'ampo' si dimu'an mga lugar. ²⁹Kon aniya' mag'abat kaluyahan si pagtu'u-na, adday to si mga paranginanuhun-ko. Kon aniya' addangan nagguyod si pagsala', asina gayod ako si magpasala'dungan si pagkalu'uy-ko si makasala'.

³⁰Oho' gad, awili ako pagpahambog pero hi'unong si mga kaluyahan-ko hamok basi' kinakulawan nga gana' kusug-ko nga kalugaringun-ko gayod. ³¹Darayawon i Diyus-na pati' Tatay-na si Paragdalom Jesu-Kristo hasta si kahastahan kay iya i kusug-ko. Akatu'anan iya nga ga'i ako agbullo' ³²hi'unong si kamutangan-ko ari si Damasco. I gubirnadador nga nagtu'inan-na si Hadi' Aretas, aglihog pagbantay si mga pwirtahan-na si syudad basi' ako adakop. ³³Makammalo' gayod para si ako kay imbis ako kunta' i nagpa'unrahan, nagtunton may ako dina si adda kanastro^m tikang si bintana'-na si kuta' magpalibot si syudad basi' ako akalibri.

I Nagpakulaw si Pablo pati' i Kaluyahan-na

12 ¹Kinahanglan ako agpadayon si mga pamahambog-ko sanglit isturyahan-ta kam mahi'unong si mga maka'urusa kurulawan pati' i ditangnga' pa mga pagpakatu'an si kamatu'uran nga tikang si Ginu'o bisan kon gana' sito pulus-na. ²Aniya' sakatu'anan-ko lalla magpaki'adda si Kristo nga nag'alsa pada'iray si gidiyadyaltahi langit, katarsi ta'on na i makalihis. Ga'i ako akatu'anan kon nag'alsa ba' i puhu'-na o kon i espiritu-na ba' hamok, pero akatu'anan i Diyos sinan. ³Bwilta-ko gihapon i mga allingun-ko pagpamatu'od nga sakilala-koy to gayod a'a. Kon nag'alsa ba' i puhu'-na o i espiritu-na hamok, ga'i ako sinan akatu'anan, pero akatu'anan i Diyos. ⁴Nag'alsa iya pan Para'iso ngan aniya' mga sapamati'an-na ari nga ga'i sasantup-na si a'a, ngan ga'i agtugot pagpahalling mahi'unong sito. ⁵Si kamatu'uran, ako i lalla nga nagparapinugad-ko ngan awili ako pagdayaw hi'unong si mga maka'angayan buhat-na si Diyos, pero ga'i ako agdayaw si tawa'-ko, pwira si buhat kon singnga kinakulawan i mga kaluyahan-ko. ⁶Bisan kon agtuyo' ako pagpahalling pa, ma'in na nga gana' kapulsanan-na si mga nagparayawit-ko, kay kamatu'uran i mga surumatun-ko. Pero ga'i naynan buhat-ko basi' i pagkukulaw-na si a'a si ako agkatukma' hamok si mga sakulawan-na pangiwa-kiwa-ko hasta si pagturu'-ko.

⁷Akatu'anan i Diyos nga bangin anhaya i huna'-huna'-ko tungod si ura-ura kahaya-na si mga nagpakatu'an-na si ako sanglit aniya' nag'abat-na mara'at balati'an si puhu'-ko nga akalikay ako sinan. Pero iyay nan liwat

^m 11:33 Parti si *kanastro*, kulawin si ritrato si pahina 335.

mismo balati'an i nagpumwan-na si Satanas basi' a'ulang ako. ⁸Sin tallo na ako makimalu'oy si Ginu'o nga kon ahimo ala'-nay to balati'an si ako. ⁹Pero i saruman-na dina si ako, "I mapinalangga'on pagpanginanu-ko, iya hamok i nagkinahanglan-mo para kaw aka'ilob, kay paluwa' i gahum-ko pagtuman si katuyu'an-ko kon gana' kalugaringun-mo gahom." Sanglit malipayon gayod ako agpahambog parti si mga buhat-ko nga agpakulaw si mga kaluyahan-ko. Murayaw ako sito kamutangan kay akapannu'an ako si gahum-na si Kristo. ¹⁰Sanglit kuntinto ako si dimu'an magbuwan katumanan si mga karuyag-na si Kristo, bisan si mga kaluyahan-ko, si mga pagtamay si ako, si mga kasamukan-ko, si mga kakastiguhan-ko hasta si mga kakurihan-ko, kay kon maluya ako, si kamatu'uran, iya dina i uras nga paluwa' i kusog magpabaskog si ako.

I Pangultimo Waydung-na si Pablo

¹¹Agpakamalu'an-ko i kalugaringun-ko si pagpahalling si gana' pulus-na allingon, kay iya i nagkinahanglan-bi si ako. I angay kunta' dina, nga ka'am i mandayaw si ako bisan kon ungod nga gana' gahum-ko kon ma'in tawa'-na si Kristo kay mas labaw may ako siguro kuntra si nagpangilalabi mga bantugan apostol kuno'. ¹²I pagpamatu'od nga i adda a'a ungod apostol pina'agi si mga buhat-na ngan huwang na sito i mga pangngilalahan si langitnon kasiguruhan, i mga urusahon pati' i mga makagagahom binuhatan. Agkahirimoy to anan si ka'am pagpamatu'od nga ungod i pagka'apostul-ko ngan padayon i kadisididu-ko si trabaho. ¹³Ay kay aniya' magpinugad nga minos kam kuntra si manniniripon pag'ampo' si ditangnga' mga lugar? Ma'in nan ungod pwira kon aghimu-bi sala' i ga'i pagbuwan-ko si ka'am kagulan parti si mga kinahanglanun-ko. Pasayluhu-bi ako kon akasala' may ako dina sinan buhat.

¹⁴Andam na ako ina'anto pagbisita si ka'am si katallo bisis ngan ga'i ako akabug'at si ka'am kay ma'in i inanna'-bi i nagkinahanglan-ko, kundi' ka'am mismo. Kabatasanan-ta kam nga ma'in katungdanan-na si adda dadi' pag'andam para si mahanak-na, kundi' i mahanak dina i aniya' katungdanan-na pag'andam para si dadi'-na. ¹⁵Kon sugad, sasayuran-bi kunta' kon ay kay alipay ako pagpa'ambit si dimu'an tawa'-ko para si espirituhanon kinabuhi'-bi hasta pa huwang i uras-ko pati' kusug-ko. Agla'om ako nga tungod kay da'inan i kahaya-na si gugma'-ko si ka'am, ga'i may liwat agminos i gugma'-bi si ako. ¹⁶Pinugad-ta ungod nga ga'i ako akabug'at si ka'am, pero aniya' magpaminugad nga alisto ako pagdaya' ngan agsalingabot pagdaya' si ka'am! ¹⁷Tara', agsalingabot ba' ako si ka'am pina'agi si mga nagpanlihug-ko pada'inan? ¹⁸Agpakibagawan-ko si Tito nga pagpapada'inan si ka'am ngan tighuwangan-ko iya si addangan bugtu'-ta kam si pagtu'o. Agsalingabot ba' mga iya si ka'am? Sigurado ako nga ga'i, kay pariho hamok i mga kina'iya kami' hasta i pama'agi kami' kas Tito.

¹⁹Bangin si pagparabasa-bi sito surat, i pagkagasi-bi nga agparasarumanan kami' hamok i mga pala'in-la'in sumbong kuntra si kami' atubang si ka'am. Pero ma'in nan iya kay i Diyos hamok i aniya' pudir-na pagkukulaw si katangkud-na si mga allingon kami' bilang mga dati na ka'aradda-na si Kristo. Lugod, mga hinigugma' kami', i kada allingon kami' paray to dimu'an basi' agpamaskog kam si pagsunud-bi si iya. ²⁰Mahaya i pagla'um-ko nga atuman nan ngan akatu'anan ako nga agla'om kam liwat si mahalap paghururuwang-ta kam pero aniya' kabaraka-ko nga tingali si pada'inan-ko, ga'i atuman i nagla'uman-ko si ka'am ngan da'inan may i pagla'um-bi si ako tungod kay kinahanglan ako ag'istriktu. Ga'i ako aruyag nga aniya' si ka'am magdiriskusyon, mag'arabughu'ay, magsisinahay, magrala'in-la'inay, maggurugutgutay, magparapanabil, magparapamahaya-haya, pati' magsararamok. ²¹Atalaw ako nga tingali si pada'inan-ko gihapon, i mga magparapamakasala' ngan dahuloy ray, ga'i pa ag'ako' nga sala' i mga marigsok binuhatan, pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-na ngan da'inan may i pagpalagtok si karat'an. Kon da'inan sinan buwanan-na ako si Diyos kamamalu'an hi'unong si ka'am ngan mahaya i kabidu'an-ko sito.

I mga Panugun-tugon pati' mga Pangumusta

13 ¹Ma'in na pira tibisita ako si ka'am si katallo bisis. Kon aniya' nagpatuhay-bi si ako nga mga mara'at buhat anan si ka'am, "kinahanglan nagpamatu'uran nan si duwangan o tallungan nga sayod si kamatu'uran,"ⁿ pariho si maka'anna' si Kasuratan. ²Agpada'ananta na kam siray ngan kaduwa paghururuwang-ta kam ngan ina'anto gihapon, ag'utru-koy to pagsumat si ka'am bisan kon atiya' ako si katalahan: Si pagbwilta-ko anan, sigurado kastigu-ko ngan ga'i pwidi akalikay i mga makasala' ngan dahuloy ray hasta pa i mga magpandiri' si gahum-ko bilang adda apostol. ³Da'itu-koy to kay agparapanginsistir may kam pagkulaw kon ungod ba' nga agpahalling si Kristo pina'agi si ako. Ma'in iya maluya siray si pagtuhay si ka'am pina'agi si ako, kundi' agpakulaw-na i kagamhanan-na anan si ka'am. ⁴Ungod nga kinakulawan i kaluyahan-na si pagpapako' si iya, pero tungod si gahum-na si Diyos abanhaw iya. Si pariho pa'agi, kinakulawan may liwat nga maluya kami' kay dati na kami' agpaki'adda si iya, pero tungod si gahum-na si Diyos padayon i mga kinabuhi' kami' huwang si iya basi' akasirbi si ka'am.

⁵Kulawi-bi pahalap i kalugaringun-bi kon ungod ba' nga agsunod i pangiwa-kiwa-bi bilang magtutu'o si Kristo. Iyay nan i nagbasihan si kada addangan. Kunta' akatu'anan bisan say si ka'am nga si Kristo Jesus mismo i mag'ayop si iya, pwira na si mga ga'i magpakapasar si

ⁿ 13:1 Deut 19:15

basihanan. ⁶ Mahaya i pagtapud-ko si Diyos nga agpakatu'anan kam nga human nayto agpasaran-ko si pagka'apostul-ko. ⁷ Agparapangampo' kami' si Diyos nga ga'i kam agpamuhat si mga ma'in nan tama'. Ma'in nga basi' agpakapinugad i mga a'a nga human na kami' agpakapasar, kundi' basi' agpakahimo kam si tama' bisan kon i pagkagasi-na mga iya nga ga'i to sapasaran kami'. ⁸ Gana' sahimo kami' bilang mga apostol pagdiri' si kamatu'uran, kundi' i pagbungyod hamok pirmi si kamatu'uran. ⁹ Aniya' magparapaminugad nga mga maluya kuno' kami' kay ga'i kami' aggamit si pudir kami' pagkastigo pero mga malipayon kami' bisan kinakulawan si uras-uras i mga kaluyahan kami', basta agbabaskog kam. Sanglit i nagpara'ampo' kami' nga padayon i pagbaskug-bi hasta nga puro tama' i mga buhat-bi. ¹⁰ Iyay nan i rason kon ay kay agsurat ako sito myintras nga ga'i kita kam aghururuwang basi' si pada'inan-ko, ga'i ako akapiritan pagpangisog pagtuman si katungdanan-ko. I katungdanan nagpumwan-na si Ginu'o si ako, ma'in pagpalisa si ka'am si tama', kundi' pagpabaskog dina si pagsunud-bi si iya.

¹¹ Mga kabugtu'an si pagtu'o, ato na tapusan-ko surat-koy to si ka'am. Talinguha'u-bi nga agbabaskog kam si pagtu'o hasta nga gana' na pangundi'an-na si mga buhat-bi. Tuninungi-bi i waydung-ko, ag'arabayuna kam, ngan buhatu-bi i kinahanglanon basi' sa'angkun-bi i kamurayaw. Kon sahimu-bi to, awinan si ka'am pahuwang i Diyos nga pu'un-na si gugma' pati' si kamurayaw.

¹² Gamitu-bi i sagrado pag'ururuk-urukay kon agbararagat kam.

¹³ Agpangumustahan-na kam si dimu'an kapararihu-bi mga a'a ato nga nagtagama paghuwang si Diyos.

¹⁴ Amalako kami' nga padayon anan si ka'am dimu'an i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalom Jesu-Kristo, i paghigugma'-na si Diyos pati' i pagpaki'adda-na si Espirito Santo.

I Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Galacia

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo (1:1). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a'a-na si Pablo. Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to ngan 52 AD (mga 22 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan kari'i-na si syudad Antioquia o ma'in ngani' ngan kari'i-na si syudad Corinto.

Agsurat-nay to si Pablo para si mga manniniripon pag'ampo' si pala'in-la'in lugar ari si prubinsya Galacia. Yaynan prubinsya, adda si mga lugar nagpasamwakan-na si Pablo si primero biyahi-na (Buhat 13:14,51; 14:1,6-8,20-21).

Anakka i panahon nga ga'i ag'aradda i manniniripon pag'ampo' ari. Aniya' si magpanutu'o mga Hebro nga agpipirit-na i mga ma'in Hebro pagpasunod pa si ditangnga' Bala'ud-na si Moises, labihan na i pagpaturi' (2:11b). Maniguroy to mga a'a nga aturi' i mga ma'in Hebro kay para si mga iya, ungod ag'ako' i Diyos si a'a bilang nagtalwas-na si Jesus kon matinumanon iya si dimu'an maka'anna' si Kada'an Kasuratan. Iyay nan i tuluhu'an nga nagdiri'-na gayod si Pablo kay si kamatu'uran atalwas i a'a pina'agi hamok si pagtapod si Jesus. Si kamatu'uran, appakada'itoy to mga a'a basi' hamok ga'i mga iya nagpasakitan si mga igkasi-na Hebro nga hugot pa gayod i pagsunud-na si Bala'od. Klarado i tuyu'-na sito mga a'a nga pagsamok hamok si kalibrihan-na si magpanutu'o ari si Galacia ngan agpanla'om to nga sapabaliku'-na mga iya i mahalap sumat hi'unong si Kristo (1:7). Agparalimbungan-na mga iya i pagka'apostul-na si Pablo ngan tungod kuno' si karuyag-na si Pablo nga i mahalap sumat ahimo nga makasisindak para si mga ma'in Hebro, ag'ala'-na tikang si mahalap sumat i mga kinahanglanon pagsunod si mga kasugu'an-na si Diyos.

Agsurat sito si Pablo basi' i mga manniniripon pag'ampo' si mga lugar ari si prubinsya Galacia ga'i pama'amban si Diyos ngan ga'i abawa pag'ako' si mahalap sumat kuno' nga aniya' pagkala'inan-na kuntra si nagpasamwak-na si Pablo (1:6). Ato sito surat agpasayod si Pablo nga i mahalap sumat nagparapasamwak-

na ma'in hamok tikang si isip-na si a'a (1:11) kundi' mismo si Jesus gayod i magpakatu'an sito si iya (1:12). Pina'agi kunta' si pagtamba si kinahanglanon kon pinapa'i i a'a akwinta matadong si pangulawan-na si Diyos, saguyud-na kunta' si mga magpankuntra si Pablo i mga Kristiyano nga magin uripon si bala'od. Ngan kon angalagad kunta' mga iya nga nagpanturi', ga'i kunta' gayod mga iya agpakaprubitso si nagbuhat-na si Kristo para si mga iya (5:2).

Ato sito surat agpasayod si Pablo nga i a'a ga'i akwinta matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtuman si bala'od, kundi' pina'agi dina si pagtapod si Jesu-Kristo (2:16). Agsumat iya ato kon ay i bali haya pagkala'inan-na si resulta-na si pagtapod si Kristo kuntra si pagtuman si bala'od (3:1-25).

Bali kapusukado si Pablo ato pag'ataki si mga magkuntra si iya nga agpansarig kuno' si pagkamatinumanun-na mga iya si bala'ud-na si Moises. Para si mga a'a magpansarig si pagtuman si bala'od, ungod nga i mga allingun-na si Pablo ato bali paddi nagpakalihan pero iyay nan i kagrabi-na si kamutangan-na mga iya atubang si Diyos. Kay kon abaraw i a'a kapapaniguro pagtuman si mga rilihuso kabatasanan, ahimo iya uripon sinan. Kundi', agpalibri-na si Kristo i a'a basi' ma'in na kinahanglan nga i pangiwa-kiwa-na angirog pa si adda uripon (5:1). Ngan pwidi agdaluman-na si Espirito i mga pangiwa-kiwa-na si mga nag'ayupan-na basi' ga'i iya abawa pagbuhat si mga kasindak-na si makasasala' kina'ya-na (5:16). Ungod i mahalap sumat kon i pagtapud-na si magpanutu'o awinan sito baha'o kinabuhi' nga resulta-na si Espirito, ma'in i pagtapod si sakaya-na pagtuman si kasug'u'an.

Sanglit, i tuyu'-na si Pablo nga, kunta', aka'angkon i magbasa si kamutangan-na si ungod libri a'a. Pwira pa sinan, agtapusan-na i surat-na pina'agi si mamahalap tugon kon pinapa'i pagsiburulig-buligay labihan na i paglikay nga ga'i a'uripon si sala' (6:1-10).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-5)
2. I Ga'i Paglabba si Mahalap Sumat (1:6-10)
3. I Pagpamatu'ud-na si Pablo Hi'unong si Nagparapasamwak-na pati' Hi'unong si Pagka'apostul-na (1:11-2:21)
4. I Pagtapod si Kristo pati' Kon Say i Libri (3:1-4:31)
5. I Kinabuhi'-na si Libri A'a (5:1-26)
6. I Pagburulig-buligay Basi' Akalikay si Pagka'uripon si Sala' (6:1-10)
7. I Ultimo mga Panugun-tugon (6:11-18)

1 ¹Tikang to surat si Pablo, adda apostol nga ma'in tinu'inan-na si mga a'a o pinabawa-na si a'a, pero nagpabawa-na si Jesu-Kristo pati' si Diyos Tata' nga magbanhaw si iya. ²Atiya' agtangka' si ako i dimu'an kahuruwangan-ko kabugtu'an si pagtu'o.

Tigsurat-koy to para si manniniripon pag'ampo' si mga lugar nan anan si prubinsya Galacia.

³Amalako ako si Diyos nga Tatay-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya. ⁴Agpatubyan-na i kinabuhi'-na para si mga sala'-ta kam basi' asapod kita kam si kamutangan-na si ina'anto kapanahunan nga lagtok si karat'an. Atuman to sigon si katuyuan-na si Diyus-ta kam pati' Tatay-ta kam, ⁵nga darayawon hasta si kahastahan. Amen.

Gana' Na La'in Mahalap Sumat

⁶Ag'usa gayod ako si kakali'-bi pag'i'a'amban si Diyos nga mag'agda si ka'am pina'agi si pagpasamwak si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Kristo ngan aghuna'-huna' kam dayon pag'ako' si mahalap sumat kuno' nga aniya' pagkala'inan-na. ⁷Si kamatu'uran, gana' na la'in pa mahalap sumat. Aniya' kuno' mga a'a nga agparapamasamok hamok si mga pamurubu'ut-bi. Agla'om to mga a'a nga sapabaliku'-na mga iya i mahalap sumat hi'unong si Kristo. ⁸Pero bisan kon addangan si kami' o ma'in ngani' adda anghel man langit kuno', i magpasamwak nga aniya' pagkala'inan-na kuntra si nagpasamwak kami' na si ka'am, angay hamok iya akagaba'an hasta si kahastahan! ⁹Pariho si nagsurat kami' na, bwilta-ko gihapon agpinugad si ka'am: Kon aniya' magparapasamwak si ka'am nga aniya' pagkala'inan-na kuntra si mahalap sumat nga nag'aku'-bi na, angay hamok iya akagaba'an hasta si kahastahan!

¹⁰I nagsurat-ko ina'anto ma'in para hamok nga angabuyon kam si ako, kundi' nga padayon i pag'abuyun-ko si Diyos. Ga'i ako a'ulingag pagpalipay si a'a. Kon aniya' si mga katuyuan-ko nga pagpaki'angay dina si a'a, ma'in ako angay bilang rilihugun-na si Kristo.

I Pag'agda-na si Diyos si Pablo

Buhat 9:1-31; 15:1-4; 2Cor 11:16-12:10; Flp 3:4-11

¹¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, aruyag ako pagpakatu'an si ka'am nga i mahalap sumat nagparapasamwak-ko ma'in tikang hamok si isip-na si a'a. ¹²Ga'i to sakarawat-ko tikang si la'in a'a ngan gana' magturo' sito si ako, kundi' mismo si Jesu-Kristo sito i magpakatu'an si ako.

¹³Kulawi-bi daw kon ay i manakka si kapapaniguru-ko pagsunod si Hebruhanon rilihiyon. Akapakali kam nga bali ako kapapasakit si manniniripon pag'ampo' ngan agtalinguha gayod ako nga abungkag to. ¹⁴Kay tikang pa si kadadi'-ko pirmi ako mas rilihuso pagsunod si Hebruhanon rilihiyon kuntra si kalabbatan ka'idad-ko ngan maniguro gayod ako pagtuman si mga kabatasan-na si mga kapapu'an-ko. ¹⁵Pero i sakatu'anan-ko hi'unong si Kristo ma'in tikang si a'a. Si kamatu'uran, agla'in-na na ako andang si Diyos myintras pa si paghinganak si ako mangno tungod hamok si mapinalangga'on pagpanginanu-na ag'agda-na ako pagsirbi si iya. Si panakka-na si tama' uras, alipay i Diyos

¹⁶ pagpakatu'an si ako hi'unong si Dadi'-na basi' sapasamwak-koy to si mga ma'in Hebro, ngan gana' bisan say aha'a nagpakunsultahan-ko parti sito. ¹⁷Ga'i ako pasagka pan Jerusalem pagbagat si mga dati na apostol myintras si ako. Lugod, pada'iray dayon ako si mga mamingaw lugar si Arabia ngan si kaliyat-liyatan agbwilta ako pan Damasco.

¹⁸Kahuman si katallo ta'on tikang si pakakatu'an-ko hi'unong si Dadi'-na si Diyos, iya na dina i pasagka-ko pan Jerusalem pagbagat si Pedro^a ngan ag'istar ako huwang si iya sallod si kinsi diyas. ¹⁹Gana' la'in sabagatan-ko si ditangnga' mga apostol pwira na si Santiago, nga bugtu'-na si Ginu'o. ²⁰Agsumpa' ako atubang si Diyos nga kamatu'uran surat-koy to si ka'am. ²¹Kahuman sinan, pada'iray ako si mga prubinsya Siria pati' Cilicia. ²²Sito mga panahon, ga'i pa ako sabagatan-na si manniniripon pag'ampo' si mga lugar ray ari si prubinsya Judea nga dati na ag'adda si Kristo. ²³Agpakabati' hamok mga iya si sumat nga: "I a'a magparapasakit siray si kita kam nga magpanutu'o si Kristo, agparapasamwak na ina'anto si ungod pagtu'o nga nagparabubungkag-na siray." ²⁴Ngan agparapandayaw mga iya si Diyos tungod si ako.

I Pag'aksiptar si Pablo si mga Igkasi-na Apostol

2 ¹Mangno kahuman si katursi anyos pasagka ako gihapon pan Jerusalem, nga huwang na si Bernabe. Agpabaya'-ko liwat si Tito. ²Pada'iray ako tungod kay agpakatu'an-na ako si Diyos nga kinahanglan ako pada'iray. Agpasayud-ko si mga iya i mahalap sumat nga nagparapasamwak-ko si mga ma'in Hebro. Pero agbuhat-koy to nga sikrito hamok, pina'agi si pagbagaw hamok si mga puno' nga labaw i pagtahud-bi, tungod kay akariman ako nga bangin ga'i mga iya ag'ako' nga ungod tikang si Diyos i nagparapasamwak-ko. ³Pero bisan kon adda Griko si Tito nga huwang-ko, ga'i iya nagturi' bisan aniya' kunta' mag'ubligar si iya pagpaturi'. ⁴Si kamatu'uran, paluwa' to prublima tungod kay aniya' dati magpakasalakot si magpanutu'o ari nga mga kabugtu'an kuno'. Kundi', i mga tuyu'-na mga iya pagtiktik hamok si kami' nga magpan'adda na si Kristo Jesus hi'unong si pangiwa-kiwata kam bilang mga a'a nga libri si pag'uripun-na si bala'od. Pwira pa sinan, aruyag liwat mga iya pag'uripon kunta' si kita kam. ⁵Pero ga'i gayod kami' pabawa si pagdaluman-na mga iya basi' ga'i asiyo si ka'am i kamatu'uran nga kina'anda'an anan si ungod mahalap sumat.

⁶Para namay si mga puno' nan nga labaw i pagtahud-bi kuntra si ako, gana' sinan sapayan-na si ako kay i Diyos ga'i agbasar kon ay i kinakulawan si gawas-na si bisan say aha'a. Si kamatu'uran, gana'

^a 1:18 Si Grikuhanon: *Cefas*, kay iyay nan i sagara'an-na si mga Hebro pag'aron si Pedro. Kulawin si 2:9,11,14.

mga iya sapatamba-na si mahalap sumat nagpasamwak-ko. ⁷Lugod, agpan'ako' mga iya nga nagpumwan na si ako i trabaho pagpasamwak si mahalap sumat si mga ma'in Hebro,^b pariho si kamutangan-na si Pedro nga nagbuwanan na si trabaho pagpasamwak si mga Hebro. ⁸Kay i Diyos nga magkiwa si trabahu-na si Pedro bilang apostol para si mga Hebro, iya may liwat i magkiwa si trabahu-ko bilang apostol para si mga ma'in Hebro. ⁹Sanglit ngan sapamatu'uran-na kas Santiago, Pedro pati' Juan nga atuman i mga trabaho kami' pina'agi si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos, mismo mga iya nga nagpanhangad pagpuno', agpakulaw si pag'aku'-na mga iya si kami' Bernabe bilang mga ka'aradda-na sito trabaho. Agsarabot kami' nga si Bernabe pati' ako pada'iray si mga ma'in Hebro ngan mga iya may pada'iray si mga Hebro. ¹⁰I nagpakibagaw-na hamok mga iya si kami' nga kinahanglan kami' agpadayon pag'intom si mga anggana' ngan si kamatu'uran, andang ako disidido pagbuhat sito.

I Pagsu'it-na si Pablo si Pedro

¹¹Kundi' kahuman sinan, amisita si kami' si Pedro ari si syudad Antioquia, ngan sasu'it-ko iya kay klarado si kami' dimu'an nga sala' i nagbuhat-na. ¹²Da'ito sito i mahinabo'. Myintras anakka i mga a'a nagpabawa-na si Santiago, agparapakihuwang dahulo pagkakan si Pedro si mga ma'in Hebro. Pero ngan panakka-na na sito mga a'a, agtikang iya pag'aliyawyaw hasta nga pabulag iya si mga ma'in Hebro. Agbuhat-nay to tungod kay atalaw iya nga aniya' sasabi-na kuntra si iya sito grupo nga magparababawa kunta' pagpaturi'^c si mga ma'in Hebro. ¹³I ditangnga' mga Hebro angirog si Pedro si pagparapakunu-kuno nga ga'i pa iya maki'adda si magpanutu'o nga ma'in Hebro, ngan hasta si Bernabe abawa sito pagpakunu-kuno.

¹⁴Si pakakulaw-ko nga i mga pangiwa-kiwa-na mga iya ma'in sigon si kamatu'uran anan si mahalap sumat, agpinugad-ko si Pedro atubang si dimu'an, "Adda kaw Hebro si laha' pero agara' na kaw si kinabuhi'-na si mga ma'in Hebro ngan ga'i na kaw agsunod si kinabuhi'-na si adda Hebro. Tara', pinapa'i may ina'anto sapirit-mo i mga ma'in Hebro pagsunod si kabatasanan-na si mga Hebro?"

¹⁵Mangno agpadayon pagpahalling si Pablo, "Gana' si kita kam nga mamat tikang si mga ka'aha'an nga ignuranti si bala'ud-na si Moises

---

^b 2:7 Si Grikuhanon: *ma'in tinuri'* pati' *tinuri'*, kay iyay nan i pagkala'inan-na si mga ma'in Hebro pati' si mga Hebro. Hasta liwat si birsikulo 8 pati' 9. ^c 2:12 Maniguroy nan grupo nga aturi' i mga ma'in Hebro kay para si mga iya, ungod agtutu'o i a'a si Jesus kon matinumanon iya si bala'ud-na si Moises. Iyay nan i klasi pagtu'o nga nagdiri'-na gayod si Pablo kay si kamatu'uran atalwas i magpanutu'o pina'agi hamok si pagtapod si Jesus.

kundi' mga gihebruhi gayod kita kam. ¹⁶Pero bisan kon da'inan sinan i ginikanan-ta kam, akasayuran na kita kam nga i a'a ga'i akwinta matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtuman si bala'od, kundi' pina'agi dina si pagtapod si Jesu-Kristo. Sanglit akabali'aw'awan na kita kam sinan ngan i pagtapud-ta kam anan na hamok si Kristo pariho si pagtapud-na mga iya nga ignuranti si bala'od. Agpabalyu-ta na kam i pagtapud-ta anan si Kristo basi' agkakwirinta kita kam matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi sinan pagtapod ngan ma'in pina'agi si pagtuman si bala'od, kay si kamatu'uran gana' nagkwinta matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtuman si bala'od.

¹⁷“Kon sigi dina kaklaro i pagkamakasasala'-ta kam dungan si pagsasarig-na si nag'anduy-ta nga akwinta matadong si pangulawan-na si Diyos tungod si pagpaki'adda-ta si Kristo, i karuyag sidngon ba' nga si Kristo mismo i mag'aghat si kita kam pagpakasala'? Syimpri ma'in. ¹⁸Pero kon pabwilta pa ako pagsarig si pama'agi nga nagtalikutan-ko na, sigurado apara' gihapon i nag'anduy-ko anan si bala'od kay agpamatu'od to mismo nga adda hamok ako parasupak. ¹⁹Ma'in kunta' da'inan sinan kay pina'agi si pagsunod si bala'od siray, akawara'an ako pagla'om si gahum-na si bala'od pagtadong si kinabuhì-ko. I tuyu'-na si Diyos sito, iya nga basi' i bug'os pagla'um-ko pagtadong sito anan hamok si iya. ²⁰I karuyag sidngun-ko nga day nagpapako' na ako huwang si Kristo, sanglit ma'in na ako i magkiwa kundi' si Kristo na dina nga mag'ayop si ako. I kinabuhì-ko ina'anto agkiwa pina'agi si pagtapud-ko si Dadi'-na si Diyos nga maghigugma' si ako ngan mag'ako' si kamatayon nga para kunta' si ako. ²¹Sanglit ga'i gayod ahimo nga pasibaya'an-ko hamok i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. Pagkagasi-bi ba' nga a'angkon i pagkamatadong pina'agi si pagtuman si bala'od? Kon da'inan sinan, ahimo nga gana' pulus-na si pagpakamatay-na si Kristo!”

I Magtapod si Pagkamatimumanon Ga'i Akatapod si Kristo

Roma 2:17-29

3 ¹Mga taga Galacia, gana' daw gayod pamurubu'tu-bi! Say i magpasamok si isip-bi? Ma'in ba' nga hayag gayod i pagpasayud-ko si ka'am hi'unong si kamatayun-na si Jesu-Kristo anan si kudos? ²Intumbu-bi daw: Sakarawat-bi ba' i Espirito Santo tungod kay matimumanon kam si bala'od o tungod dina kay aniya' sapakalihan-bi nga agtapuran-bi? ³Gana' ba' gayod pamurubu'tu-bi? Anudok i matadong kinabuhì-bi ngan pag'ayup-na si ka'am si Espirito Santo. Sanglit, ay i pagla'um-bi nga anmatgas to pina'agi si kalugaringun-bi hamok kapapaniguro? ⁴Bali labbat i sa'agihan-bi na tungod si mga pagtapud-bi si Kristo. Tara', aruyag ba' kam nga akawang nan hamok? ⁵Agpumwan-na si ka'am si Diyos i Espiritu-na ngan agparahimo iya si mga makagagahom binuhatan anan

si ka'am. Ahinabo' nan ma'in tungod kay matinumanon kam si bala'od kundi' tungod dina kay aniya' sapakalihan-bi nga agtapuran-bi.

⁶Kulawi-bi daw si Abraham: “Agtapuran-na i Diyos, ngan tungod sinan, sa'angkun-na i matadong kamutangan si pangulawan-na si Diyos.”^d ⁷Sanglit kunta' sasabutan-bi nga i magpantapod, mga iya i dadi'-na si Abraham. ⁸Tungod kay agtuyo' andang i Diyos nga kwinta-na matadong i mga ma'in Hebro pina'agi si mga pagtapud-na, appakatu'an-nay to mahalap sumat si Abraham ngan adday to si mga kada'an gayod nagsa'ad si Kasuratan: “Pamuwanan-ko si mga kabubuwasun-na i dimu'an mga ka'aha'an nga angirog si pagtapud-mo si ako.”^e ⁹Sanglit i magpantapod akabiyo' si Abraham pag'angkon si kabuwason tungod kay iya i primiro magtapod si Diyos.

¹⁰Bisan say i magsarig si pagtuman si bala'od, agtamtam pirmi si gaba'-na si Diyos kay aka'anna' si Kasuratan: “Akagaba'an i bisan say nga ga'i agpadayon pagtuman si dimu'an makasurat si Libro si Bala'od.”^f

¹¹Klarado nga gana' nagkwinta matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtuman si bala'od kay aka'anna' mismo ari nga “I a'a nga matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si pagtapud-na, iya i makaprubitso si ungod kinabuhi!”^g ¹²Lugod, i pama'agi-na si bala'od la'in gayod kuntra si pagtapod kay aka'anna' ari nga “I makaprubitso si ungod kinabuhi', iya i a'a nga gana' salaktawan-na pagtuman si bala'od.”^h ¹³Pero aglukat-na kita kam si Kristo tikang si kastigu-na si bala'od pina'agi si pag'aku'-na nga iya dina i makagaba'an pariho si maka'anna' si Kasuratan: “Akagaba'an i bisan say nga nagbiyat si day sanga-na si kayo.”ⁱ ¹⁴Aglukat-na kita kam basi' i nagpumwan kabuwason si Abraham saprubitsuhan-na may liwat si mga ma'in Hebro pina'agi si Kristo Jesus ngan basi' pina'agi si pagtapod si iya sa'angkun-ta kam i nagpasa'ad nga iya i Espirito Santo.

I Bala'od pati' i Sa'ad

Roma 4:1-25; Gal 4:21-31; Hebro 6:13-15; Sant 2:14-26

¹⁵Mga kabugtu'an si pagtu'o, buwanan-ta kam adda halimbawa' nga nagparabuhat-na si a'a. Gana' makatamba o maka'iban si maka'anna' si nagpirmahan na papilis. Iya pa ba' i naghimu-na pa'agi si Diyos pagtapit si iya? ¹⁶I mga nagsa'ad ari, paray ray si Abraham pati' si minamat-na. Ma'in i maka'anna' si Kasuratan nga “si mga minamat-mo,” karuyag sidngon malabbat a'a, kundi' i maka'anna' ari nga “si minamat-mo,”^j karuyag sidngon addangan hamok nga iya si Kristo. ¹⁷I karuyag-ko nagpasayod si ka'am nga: Aniya' dahulo pagkasarabutan

^d 3:6 Gen 15:6   ^e 3:8 Gen 12:3; 18:18; 22:18   ^f 3:10 Deut 27:26   ^g 3:11 Hab 2:4

^h 3:12 Lev 18:5   ⁱ 3:13 Deut 21:23   ^j 3:16 Gen 12:7; 13:15; 24:7

tigpasunud-na si Diyos si Abraham mangno kahuman si 430 anyos, iya na dina nagpumwan i bala'od. Sanglit gana' sito gahum-na pagsalli' si pagkasarabutan ngan pagpara' si sa'ad ¹⁸kay kon i kararawatun-ta mahalap kamutangan agdipindi si bala'od, kon sugad ma'in nayto tungod si maka'anna' si sa'ad. Pero agpumwan-nay to bilang rigalo si Abraham tungod hamok si sa'ad.

¹⁹Tara' ay may i katuyuan-na si bala'od? Nagpatambay to basi' aka'alimagmag i mga a'a nga parasupak bali' mga iya ngan aniya' kagamitan-na si bala'od tubtob hamok si pagtakka-na si minamat-na si Abraham. Iyay nan minamat i nagtukuy-na si Diyos ari si sa'ad. Nagparu'do' i bala'od pina'agi si bulig-na si mga anghel ngan pwira sinan, aniya' pa liwat magtangnga' para si mga a'a. ²⁰I magtangnga' nagkinahanglan hamok kon matala i padurudambila', pero ngan pagsa'ad-na si Diyos iya mismo i maglugaring padugok.

²¹Tara', kuntra ba' i katuyuan-na si bala'od si mga sa'ad-na si Diyos? Syimpri ma'in! Kon aniya' kunta' klasi si pamala'od nagpumwan-na si Diyos nga akabuwan si ungod kinabuhi', sigurado aka'angkon liwat i a'a si matadong kamutangan pina'agi si bala'od. ²²Kundi' aniya' maka'anna' si Kasuratan nga i mga a'a si bug'os kalibutan puro nagpa'uripon si sala' basi' si panutu'u-na mga iya, pinumwan si mga iya i nagsa'ad rigalo para si magpantapod si Jesu-Kristo.

²³Antis paluwa' to pagtapod, nag'ingkutan kita si minuklatan-ta pamala'od ngan padayon to tubtob nagpakatu'an i pagtapod. ²⁴Sanglit i bala'od i magtinagal si kita pagpatuttot pada'iray si Kristo para kita nagkwinta matadong pina'agi si pagtapod si iya. ²⁵Ina'anto, tungod kay anakka na i pagtapod, ma'in na kita sakop si pagtinagal-na si bala'od.

I mga Dadi'-na si Diyos

²⁶Ngan puro kam mga dadi'-na si Diyos pina'agi si pagtapud-bi si Jesu-Kristo, ²⁷kay ag'ako' kam nga kinakulawan si Kristo anan si mga kalugaringun-bi ngan pagbunyag si ka'am, tungod si pag'adda-bi si Kristo. ²⁸Sanglit gana' na pagkala'inan-na si Hebro pati' si ma'in Hebro, si uripon pati' si libri, si danda pati' si lalla tungod kay ka'am dimu'an ahimo na hamok addangan^k tungod si dati na pag'adda-bi si Kristo Jesus. ²⁹Ngan tungod kay tawa'-na kam si Kristo, ahimo kam dimu'an i adda mamat-na si Abraham nga mga iridiro sigon si nagsa'ad-na si Diyos.

4 ¹Da'ito sito i karuyag sidngun-ko: Basta minor di idad pa i iridiro, gana' pagkala'inan-na si iya kuntra si uripon sallod si panimalay. Kay bisan

^k 3:28 Si isip-na si Pablo gana' na pagsitaramay-tamayay si magpanutu'o kay puro kita kam agpakasalinan si pagka'a'a-na si Kristo ngan si Kristo hamok i sakulawan-na si Diyos ato si kita.

kon tawa'-na na gayod i nag'iridar-na, ²sakop pa gihapon iya si pagdalum-na si nagtapuran pagmangno si iya hasta ga'i pa anakka i uras nagtala'an-na si tatay-na ngan allom pa nga pwidi na i dadi' akalugaring pagdisisyon. ³Si pariho pa'agi, siray ngan i kamutangan-na si mga a'a' ato si kalibutan day mga minor di idad pa, nag'uripon i mga ka'aha'an si mga minuklatan-na tuluhu'an nga langbo' pa. ⁴Pero panakka-na si tama' panahon, agpabawa-na si Diyos i kalugaringun-na Dadi'. Naghinganak iya si adda danda. Naghinganak iya nga ubligado pagtuman si bala'od ⁵basi' aniya' makalukat si mga a'a nga ubligado sito. Kon sugad, nagpabawa iya basi' sakarawat-ta kam i bug'os katungod bilang mga dadi'-na si Diyos. ⁶Tungod kay mga dadi'-na kita kam si Diyos, aglihug-na i Espiritu-na si Dadi'-na pagpa'ayop ato si mga kasing-kasing-ta kam. Iyay nan i Espiritu magturo' si kita pagban'o, "Tay,^m Tatay-ko." ⁷Sanglit ma'in na kam mga uripon, kundi' mga dadi'-na, ngan tungod kay mga dadi'-na namay kam, aghimu-na kam si Diyos mga iridiro si dimu'an tawa'-na.

I Kabaraka-na si Pablo para si mga taga Galacia

⁸Siray, ngan ga'i pa pangilala-bi si Diyos, nag'uripon kam si mga makawiwili nagtutu'o pero ma'in ungod i pagkadiyus-na. ⁹Kundi' ina'anto kay angilala na kam Diyos, o siguro i tama' pagpinugad nga angilala na i Diyos si ka'am, apa'i may kay pabwila pa kam gihapon si maluya ngan gana' kadatahan-na tuluhu'an nga minuklatan-bi ato si kalibutan? Aruyag ba' kam nga uripun-na kam gihapon sito? ¹⁰Agparapansilibrar kam si mga allaw sigon si tuluhu'an, hasta si mga pinili' bulan, si mga panahon pati' si mga ta'on! ¹¹Abaraka ako para si ka'am kay tingali akawang hamok i mga pagbudlay-ko anan si ka'am.

¹²Makimalu'oy gayod ako si ka'am mga kabugtu'an si pagtu'o nga kunta' padayon kam pag'irog si ako. Intumu-bi nga ag'ambanan-ko na i pagkahebru-ko ngan ag'aku'-ko na i pagkama'inhebru-bi. Siray ga'i may kam agtalapas si ako. ¹³Sayod may kam nga pahapit kunta' hamok ako si ka'am nan, pero tungod kay aniya' nag'abat-ko akapasamwak ako si ka'am si primiro bisis. ¹⁴Pero bisan pa kon i kamutangan-ko aka'ulang kunta' si ka'am pagdugok si Diyos, ga'i ako agsibra'-bi. Lugod agkarawat-bi ako pariho si adda anghel nga nagpabawa-na si Diyos. Ma'in nan hamok iya, agkarawat-bi liwat ako nga sahi'-na nga ako mismo si Kristo Jesus. ¹⁵Tara', kapalingnga na i mga kalipay-bi siray? Ako mismo akapamatu'od nga kon pwidi pa hamok sahusu'-bi i mga mata-bi, buhat-bi to ngan pumwan-bi si ako. ¹⁶Ina'anto ay may? Tungod ba' kay agsumat-ko si ka'am i kamatu'uran i pagkagasi-bi nga anguntra na ako si ka'am?

¹ 4:3 Si Grikuhanon: *kita kam*, ngan i nagtukoy sinan i mga a'a myintras si ka'allum-na si Kristo pero kamatu'uran nan liwat si bisan say aha'a nga ga'i pa akakilala si Kristo.

^m 4:6 Si Hebruhanon: *Abba*. Iyay nan i mahigugma'on pagban'u-na si dadi' si tatay-na.

¹⁷Yaynan mga a'a nga listo pagpabaliko' si mahalap sumat, maniguro gayod mga iya nga sabawa-na kam pero mara'at i mga katuyuan-na. I karuyag-na mga iya nga akabulag kam si kami', basi' akabalyo pada'iray si mga iya i pagpaniguro-bi pag'abuyon si kami'. ¹⁸Oho' gad, mahalap i pagpaniguro basta tama' i katuyuan-na. Ngan agpadayuna kam sito ma'in hamok nga kon awinan ako huwang si ka'am. ¹⁹Mga hinigugma'-ko dadi', ag'abat ako gihapon si kasakitan pariho si nag'abat-na si danda magbati' hasta nga ga'i paluwa' i kabug'usan-na si Kristo anan si ka'am. ²⁰Bali gayod i karuyag-ko paghuwang kunta' si ka'am ina'anto basi' ako aka'isplikar hinay-hinay atubang si ka'am tungod kay nagsamukan ako hi'unong si ka'am!

I Halimbawa' Hi'unong kas Hagar pati' Sara

Roma 4:1-25; Gal 3:15-25; Hebro 6:13-15; Sant 2:14-26

²¹Amatilaw ako si ka'am, ka'am magkararuyag nan nga ubligado pagtuman si bala'od: Ay kay ga'i kam agtuninong kon ay i maka'anna' si bala'od? ²²Aka'anna' si Kasuratan nga aniya' duwangan lalla dadi'-na si Abraham. I addangan hinulsu'-na si uripon danda ngan i addangan may hinulsu'-na si libri danda. ²³I dadi'-na si Abraham ari si uripon danda urdinaryo hamok i pagtudok pero i dadi'-na ari si libri danda nagtudok tungod kay iya gayod i sa'ad-na si Diyos.

²⁴Aniya' malalom karuyag sidngun-na sito mga hinabo' kay i duwangan danda agtukoy si duwa pagkasarabutan tigpasunud-na si Diyos si a'a: I adda pina'agi si Abraham ngan i adda namay pina'agi si Moises ari si Bukid Sinai ngan mga uripon i mga magpanla'om si Bukid Sinai kay iyay nan i kamutangan-na si mga dadi' tikang si Hagar. ²⁵Si Hagar iya i nagpakumparar si Bukid Sinai nga kina'anda'an ari si disyirtu-na si Arabia. Si Hagar liwat i nagpakumparar si Jerusalem ina'anto tungod kay uripon i Jerusalem huwang i dimu'an dadi'-na. ²⁶Pero i Jerusalem nga espirituhanon, ma'in to uripon kundi' libri lugod dina ngan i Jerusalem nga libri, iya i pinakanana-ta kam. ²⁷Kay aka'anna' si Kasuratan:

Agkalipaya,

ka'aw nga ga'i gayod pwidi agburod.

Agrayhaka,

ka'aw nga ga'i ag'agi si kakurihan si paghinganak.

Mas malabbat i dadi'-na si danda nga agti'os si pagsulu-sulo

kuntra si danda nga aniya' alla-na.ⁿ

²⁸Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, ka'am i mga dadi' nga a'allom tungod si sa'ad, pariho si Isaac. ²⁹Siray panahon, i dadi' nga urdinaryo hamok i pagtudok agpasakit si dadi' nga nagtudok tungod si gahum-na

ⁿ 4:27 Isa 54:1

si Espirito. Pariho liwat sinan i kamutangan-ta kam si ina'anto panahon nga agparapasakitan-na mga iya. ³⁰ Pero ay di' dina i maka'anna' si Kasuratan? Agpinugad ari, “Papindahon i uripon danda huwang i dadi'-na, kay ga'i pwidi pinartihan i dadi'-na si iriridarun-na si dadi'-na si libri danda.”³¹ Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, sasayuran-bi nga ma'in kita kam dadi'-na si uripon danda, kundi' mga dadi'-na kita kam si libri danda.

I Pagpalibri-na si Kristo si A'a

5 ¹ Agpalibri-na kita kam si Kristo basi' ma'in na kinahanglan nga i pangiwa-kiwa-ta kam angirog pa si adda uripon. Sanglit talinguha'u-bi nga agpabilin i kalibrihan-bi ngan dakam agpatugot nga agpakasal'ungan kam gihapon si yugo si pagka'uripon si bala'od.

² Tuninungi-bi gayod allingun-koy to! Ako si Pablo magsumat to si ka'am nga kon angalagad kam nga tinuri' kam, ga'i gayod saprubitsaran-bi i nagbuhat-na si Kristo para si ka'am. ³ Utru-ko gihapon pagpada'an si ka'am. Bisan say aha'a nga angalagad pagpaturi', kinahanglan liwat iya agtuman si kada adda si mga bala'od. ⁴ Ka'am nga magkabararaw nan pagtuman si bala'od para kam kunta' akwinta matadong si pangulawan-na si Diyos, si kamatu'uran, pabulag kam dina si Kristo ngan pamatalikot kam si mapinalangga'on pagpanginanu-na. ⁵ Kundi' tungod kay aniya' pagtapud-ta ngan pina'agi si pag'aghat-na si Espirito, awili kita kam pag'antahak si nag'anduy-ta pagkamatadong. ⁶ Kay para si mga a'a nga dati na ag'adda si Kristo Jesus, gana' kwinta-na si pagpaturi' o si ga'i pagpaturi'. I impurtanti hamok, iya i pagtapod nga aniya' paluwa' gugma' para si igkasi a'a-ta.

⁷ Si kamatu'uran, sigi na kunta' kukusog i pagtapud-bi si Kristo. Pero say i makasalakot si ka'am anan nga mag'ulang si padayon pagsunud-bi si kamatu'uran? ⁸ I da'inan klasi pag'aghat ma'in nan tikang si Diyos nga mag'agda si ka'am. ⁹ Agmatuha kam kay “Bisan diki'it hamok i pammatubo', saramahan-na sito i adda bug'os hinurna.” ¹⁰ Pero tungod si pagpaki'adda-ta kam si Paragdalom, akasiguro ako nga ga'i kam abawa si isip nga la'in kuntra si tawa'-ko. I a'a nga magparasamok si mga pamurubu'ut-bi, sigurado iya ag'antos si kastigo bisan kon say pa iya. ¹¹ Mga kabugtu'an si pagtu'o, kon agparapasamwak ako nga i pagturi' kinahanglanon pa, apa'i may kay hasta ina'anto nagparapasakitan pa ako? Kon da'inan i buhat-ko, kunta' gana' na ma'insulto si pagpasamwak-ko hi'unong si kamatayun-na si Kristo. Kunta' mismo i kudas-na ga'i na akapa'amban si pagtu'o.^p ¹² Pero para si mga magparapansamok nan si

---

o **4:30** Gen 21:10   p **5:11** Para si ditangnga' mga Hebro, i *kudas-na* si Kristo, *akapa'amban dina si pagtu'o* tungod kay para si mga iya, impusibli nga amatay i nagla'uman-na mga iya Paragsalbar.

ka'am, i karuyag-ko kunta' nga yaynan mga a'a biyu'-na na hamok pag'ala' hasta i mga kinatawu-na!⁹

¹³Mga kabugtu'an si pagtu'o, ka'am gayod i mga nagpangagda-na si Diyos nga magin libri. Pero dakam to aggamitu-bi kalibrihan pagtuman si karuyag-na si makasasala' kina'iya-bi. Lugod agsisurusirbihaya kam kada addangan pina'agi si gugma'. ¹⁴I dimu'an bala'od abiyoy' si adday to hamok mando': "Higugma'u-bi i igkasi a'a-bi pariho si paghigugma'-bi si kalugaringun-bi."^r ¹⁵Kon padayon kam si pagpapurupasakitay, agbantaya kam kay sigurado mismo ka'am i magbungkag si pag'aradda-bi si Kristo.

I Kinabuhì nga Agsunod si Pagdalum-na si Espirito

Juan 16:5-15; Roma 8:1-27; 2Ped 1:3-11

¹⁶Kundi', tuninungi-bi tugun-koy to: Kinahanglan nga agdaluman-na si Espirito i mga kinabuhì'-bi, basi' ga'i kam abawa pagbuhat si mga kasindak-na si makasasala' kina'iya-bi. ¹⁷I mga kasindak-na si makasasala' kina'iya supak pirmi si katuyuan-na si Espirito, ngan i katuyuan-na may si Espirito supak si kasindak-na si makasasala' kina'iya. Agkuntray to gayod duway to hasta nga a'ipit kaw ngan ma'in na kaw libri pagbuhat si karuyag-mo. ¹⁸Pero, kon i Espirito i magdalom si ka'aw, gana' na labut-na si bala'od.

¹⁹Bali kaklarado si mga buhat-na si makasasala' kina'iya pariho si pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-na, mga marigsok buhat pati' i pagpalagtok si karat'an, ²⁰i kabaraw si bisan ay nga day agdiyus-na pati' i pagtambal, pagti'aw hasta i pagtigo si titakka. Tamba pa sinan i pagkasina, paghiriran, pagkasindak si tawa'-na si la'in, pagka'iritado, pagpapaniguro para anlanga i katungdanan, i ga'i pag'arabuyon, i pagtindog pala'in-la'in grupo, ²¹i pagka'awa', i pagpalangu-lango, i subra pagkalipay hasta pa i la'in mga buhat nga akapariho si mga nagsabi-koy to. Pariho si nagsumat-ko na si ka'am siray, pada'an-an-ta kam gihapon nga i mga a'a magparapanbuhat bisan ay sito ga'i akasakop si ginhadi'an-na si Diyos si damuri allaw.

²²Kundi', ari si nagbag'u-na kina'iya si Espirito, kina'anda'an i gugma', i ungod kalipayan, i kamurayaw, i malanga pagpaturus, i kadaluman, i pagkamatadong, i pagkatangkod, ²³i mahalap pagtratar si la'in pati' i kata'o pagdalom si mga mara'at kina'iya. Gana' bala'od nga agdiri' sito. ²⁴Bisan say nga tawa'-na si Kristo Jesus, mismo na mga iya i magpapako' ari si kudos si makasasala' kina'iya-na mga iya. Ngan huwang sito i mga sasindakan-na pati' i mga saruyagan-na gayod pagbuhat. ²⁵Sanglit tungod kay i Espirito na i magdalom si kinabuhì'-ta, kunta' maki'angay

⁹ 5:12 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *yaynan mga a'a pina'itsapwira si grupu-na si magpanutu'o.* ^r 5:14 Lev 19:18

kita pirmi si Espirito. ²⁶Kunta' ma'in mahaya i dalum-ta, nga ga'i kita kam ag'uru'aragiyatay ngan ga'i ag'arawa'-awa'ay si balang addangan.

I Pagbuhat Mahalap para si Dimu'an

6 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, kon sadiskubrihan-bi nga aniya' addangan si ka'am magsala', kinahanglan ka'am nga mga espirituhanon nan i mamabwilta si iya pada'iray si tama' kamutangan. Buhatu-bi to pina'agi si paghinay-hinay pero agmatuha kam nga ga'i kam liwat abawa si tintasyon. ²Kinahanglan kam agsibarayaw-bayaway si mga kasakitan-bi kay pina'agi sinan satuman-bi i nagmandu'-na si Kristo si pagsihirigugma'ay. ³Bisan say i magpahaya-haya pero si kamatu'uran maluya iya, agparadaya'an-na hamok i kalugaringun-na. ⁴Lugod kinahanglan balang addangan timbang-na hamok i mga sahimu-na. Pina'agi sinan, akasayuran iya kon ay si mga sahimu-na i angay darayawon ngan ma'in ministir pagpakumparar si la'in a'a, ⁵kay si kamatu'uran, balang addangan ubligado pagtuman si sakaya-na.

⁶Bisan say nga nagturu'an parti si allingun-na si Diyos, kinahanglan mabinuwan-buwanon may liwat iya si pan'allaw-allaw kinahanglanun-na si magturo' si iya.

⁷Dakam agtugot nga agpakadaya'an kam: Ga'i pwidi nagluco i Diyos. Kon ay i nagtanum-na si a'a, iya may liwat i sapangku'-na. ⁸I addangan magtanom pagtuman si karuyag-na si makasasala' kina'iya-na, akapangko' iya si kamatayon nga bulag si Diyos kay iyay nan i binuwa'-na sinan kina'iya, pero i addangan magtanom pagtuman si karuyag-na si Espirito, akapangko' may si kinabuhi' hasta si kahastahan kay iyay nan i binuwa'-na sinan Espirito. ⁹Kinahanglan nga ga'i kita abudlay pagbuhat si mahalap kay si damuri allaw, sigurado nga mahalap may i sapangku'-ta kam kon ga'i kita adisgusto. ¹⁰Sanglit, basta nga aniya' pa uras-ta, kinahanglan kita kam agbuhat si mahalap para si bisan say, labihan na para si mga magpanutu'o, i panimalay-na si Diyos.

I Ultimo mga Panugun-tugon

¹¹Kulawi-bi daw kon ay i kahaya-na si mga litra si kalugaringun-koy to purma!

¹²I mga magpurbar pagpirit si ka'am pagpaturi', iya i mga a'a nga agkararuyag hamok pagpadadayaw parti kon ay i kinakulawan. Ngan i adda hamok rason kon ay kay agkararuyag mga iya pagbuhat sito, basi' akalikay mga iya si pagpasakit-na si mga igkasi-na Hebro kay sigurado nga iyay nan i manakka si mga iya kon kinakulawan nga gana' la'in nagtapuran-na mga iya pwira na i kamatayun-na si Kristo si kudos. ¹³Si kamatu'uran, bisan mga iya nga tinuri', ga'i agsunod si bala'od. I katuyuan-na hamok mga iya pag'aghat si ka'am pagpaturi'

basi' agpakapahambog mga iya nga sabawa-na kam. ¹⁴Pero para si ako, gana' la'in sapahambug-ko pwira na i kamatayun-na anan si kudos si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. Pina'agi sinan, minatay na i dimu'an nga kalibutanon ato si ako, ngan minatay namay liwat i dimu'an makasisindak palibot si ako. ¹⁵Gana' pulus-na si pagpaturi' o si ga'i pagpaturi'. I impurtanti hamok, iya i pagka'a'a nga baha'o hinimo. ¹⁶Aka'angkon pa kunta' kamurayaw pati' kalu'oy i dimu'an magsunod sito tugon, kay mga iya i baha'o a'a-na si Israel tungod si pagtu'u-na mga iya si Diyos.^s

¹⁷Sanglit, dakam na agtambahi-bi pa i pagsakit-ko, kay i mga ulat si puhu'-ko akapamatu'od nga agsirbi ako para si Jesus.

¹⁸Mga kabugtu'an si pagtu'o, amalako kami' nga padayun-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo i mapinalangga'on pagpanginanu-na si mga espiritu-bi. Amen.

---

^s 6:16 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i dimu'an magsunod sito tugon ngan da'inan may i mga a'a-na si Israel nga agtutu'o si Diyos.*

I Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Efeso

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo (1:1; 3:7,13; 4:1; 6:19-20). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si mga nagtagama paghuwang si Diyos ari si syudad Efeso (1:1). Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to ngan 60 AD (mga 30 anyos kahuman abanhaw si Jesus). Adday to si mga nagsurat-na ngan kaprisu-na ari si Roma si primiro bisis (3:1; 4:1; 6:20; Buhat 28:16-31).

I Efeso i pinaka'impurtanti syudad si banda katundan si prubinsya Asia siray nga nag'arunan ina'anto Turkey. Ahimoy nan syudad pinakasintro siray si pagniguso tungod kay iyay nan i aragihan-na si ka'agsuban mga barko pati' si mga hayop nagkargahan si pala'in-la'in ipiktos pada'iray si pala'in-la'in lugar. Aniya' ato templo nagtindog para si diyus-na si mga taga Roma nag'arunan Diana nga si Grikuhanon Artemis i pag'aron sito ngan iyay nan i diyos nag'ampu'an-na si mga taga Efeso (Buhat 19:23-31). Mga tallo ta'on i kapapasamwak-na si Pablo ato sito syudad hasta si mga lugar palibot sito (Buhat 19:10; 20:31) si katallo biyahi-na.

Yayto surat la'in kuntra si ditangnga' surat-na si Pablo kay agsurat iya sito ma'in tungod kay aniya' prublima o aniya' sala' nga kinahanglan iya agtuhay, kundi' tungod kay aruyag iya agpakatu'an si pa'agi nga anmatgas o anlalom i espirituhanon kinabuhi' para si magpanutu'o nga andam na si apiki gayod pagpakihuwang si Diyos pina'agi si Kristo.

Ato sito surat agpasabot si Pablo si tinago' katuyuan o planu-na si Diyos nga kon anakka na i tama' panahon, pabiriyu'-na si Diyos i dimu'an hinimu-na magin i mga sari'i si langit o i satu'o si kalibutan nga si Kristo mismo i magtakulok (1:10). Bali gayod ka'impurtanti nga agpakasantop sito i mga Kristiyano sanglit agpangadyi' iya para si mga iya nga buwanan-na mga iya si Diyos si kadunong pati' sarabutan (1:15-23; 3:14-21).

Ag'isplikar-na liwat ato si Pablo i mga pa'agi kon pinapa'i atuman i mga katuyu'an-na si Diyos para si manniniripon pag'ampo'. Primero, pina'agi si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos, atalwas i mga a'a ngan agpakabwila mga iya si maka'angayan kamutangan huwang si Diyos (2:1-10). Kaduwa, pina'agi si laha-na si Kristo, abungkag i partisyon nga makapabulag ngan makapakontra si mga Hebro pati' si mga ma'in Hebro ngan tungod sinan agsiharalapay na mga iya dimu'an (2:11-22). Pero anmas pa sinan, aniya' liwat nagbuhat-na si Diyos si magpansiharalapay to na nga iya i pagpabiriyu'-na si mga iya dimu'an sallod si day adda hamok puhu'-na si Kristo nga gana' la'in kon ma'in i manniniripon pag'ampo'. Adday to tinago' plano siray nga ga'i asantop tubtob si pagpakatu'an sito si Pablo (3:1-6). Saklaruhan-ta liwat ato, nga pina'agi si manniniripon pag'ampo', sapakatu'an-na si Diyos si mga punu'an si kalangitan pati' si mga aniya' gahum-na ari kon ay i pagkamadunung-na si kada sitwasyon (3:7-13). Pina'agi si pagburubwila pagbagaw parti si kamutangan ari si langit (1:3,20; 2:6; 3:10; 6:12), agpaklaro si kita nga i pagpanginano si kinabuhi' Kristiyano ma'in hamok ato si kalibutan. I gahum-na sinan kinabuhi' tikang si langit kon singnga atingkulo' si Kristo si kawatan-na si Diyos (1:20).

Pero pinapa'i-ta paggamit sinan kinabuhi' pagtuman si mga katuyu'an-na si Diyos ato si kalibutan? I nagpaklaru-na si Pablo nga balang addangan si magpanutu'o nagbuwanan espirituhanon abilidad tungod si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos sigon si tuyu'-na si Kristo. Nagpumwan to si magpanutu'o basi' agsirusagubayay mga iya balang addangan ngan pina'agi sinan agkabiririyu' mga iya ngan agpanakka si kamatgas si pagpaki'adda si Kristo (4:1-16). I pag'aradda-na si manniniripon pag'ampo' kon singnga si Kristo i pinakatakulok, iya i pagtikang si pagpabiririyu'-na si Diyos si dimu'an mga hinimu-na ari si langit pati' ato si kalibutan (1:10). Kinakulawan ato sito surat nga i a'a maka'angkon na si baha'o kinabuhi' pina'agi si pagpaki'adda si Kristo, bali haya i pagkala'inan-na si iya kuntra si a'a nga ga'i pa maki'adda si Kristo (4:17-6:9). I mga a'a nga agpamaskog i mga kalugaringun-na pina'agi si makagagahom kusug-na si Paragdalom, mga iya i sigurado makalupig si dimu'an espirituhanon pwirsa nga plos karat'an, labihan na pina'agi si gahum-na si pagpangadyi' (6:10-20).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I Katuyu'an-na si Diyos nga si Kristo i Magtakulok si Dimu'an (1:3-14)
3. I Pagpangadyi' para Akasantop si Katuyu'an-na pati' Gahum-na si Diyos (1:15-23)
4. I mga Buhat-na si Diyos: Pagtalwas, Pagpabiriyu', Pagpakatu'an si Kadunong, Pagpa'abat si Prisinsya-na (2:1-3:21)
5. I mga Buhat-na si A'a: Pag'aradda, Pagpamatgas, Pagbag'o, Pagsi'aku'-aku'ay, Pagkuntra si Karat'an (4:1-6:20)
6. I Ultimo mga Pangumusta (6:21-24)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Adda ako apostul-na si Kristo Jesus tungod si katuyuan-na si Diyos.

Tigsurat-koy to para si mga nagtagama paghuwang si Diyos anan si syudad Efeso nga tangkod liwat pagpaki'adda si Kristo Jesus.

²Amalako ako si Diyos nga Tatay-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na nga iya.

I mga Kahalapan-na si Dati Na Mag'adda si Kristo

³Darayawon i Diyus-na pati' Tatay-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo, tungod kay iya i magpanginano si kita hi'unong si dimu'an espirituhanon kahalapan si langit ngan tungod si pagpaki'adda-ta si Kristo, mismo ina'anto sakarawat-tay to kay kina'anda'an to hamok anan si Kristo.

⁴Ahimoy to tungod kay antis pa naghimo i kalibutan andang kita agpili'-na si Diyos nga agka'adda si Kristo. Iya i magpili' si kita basi' agkahirimo kita kam nga mga diyusnon ngan gana' makabasol si pangulawan-na. Tungod si gugma'-na, ⁵agtuyo' andang i Diyos pagkwinta si kita kam bilang mga kalugaringun-na dadi' pina'agi si Jesu-Kristo sigon si karuyag-na pati' katuyuan-na. ⁶Kon sugad, angay gayod nga dayaw-ta kam i Diyos tungod si ka'angayan-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na, ngan libri nan agparigalu-na si kita tungod si pagpaki'adda-ta si Hinigugma'-na. ⁷Tungod si Kristo, alukat kita pina'agi si laha'-na, nga iya i pagpasaylo si mga sala'-ta sigon si kahaway-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos! ⁸Yayto mapinalangga'on pagpanginano bali pagsangyahan ato si kita kam huwang i dimu'an kadunong pati' sarabutan. ⁹Agpaguwa'-na na si kita ina'anto i tinago' katuyuan-na, sigon si karuyag-na nga kinatu'an an i ungod planu-na pina'agi si Kristo ¹⁰ngan dati to nagtigo siray nga kon anakka na i tama' panahon, iya na i pagpalangngan sito. Si kamatu'uran, yayto plano gana' la'in kon ma'in i pagpabiriyu'-na si Diyos si dimu'an mga hinimu-na ari si langit pati' ato si kalibutan nga si Kristo mismo i magtakulok.

¹¹I dimu'an nagbuhat-na si Diyos ag'alagad si sapili'-na katuyuan, ngan sigon si planu-na, agtuyo' andang iya pagpili' si kami' nga agka'adda si Kristo. ¹²Agpili'-na kami' mga Hebro basi' adayaw i maka'angayan kina'iya-na si Kristo pina'agi si pangiwa-kiwa kami' kay kami' i primiro nga aniya' kasiguruhan-na pag'angkon si mga nag'andoy kami' si Kristo. ¹³Ngan da'inan may liwat si ka'am, agpakahuwang kam si mga dati na maki'adda si Kristo ngan pakabati'-bi si allingon si kamatu'uran nga iya i mahalap sumat para si katalwasan-bi. Mangno kahuman si panutu'u-bi si Kristo, akamarkahan kam nga padayon i pag'adda-bi si iya pina'agi si pagpa'ayup-na si ka'am si Espirito Santo nga nagpasa'ad-na. ¹⁴I Espirito, iya i antisipo nga sigurado sakarawat-ta i iriridarun-ta tubtob nga alukat i mga tawa'-na si Diyos para adayaw i maka'angayan kina'iya-na.

I Pagpasalamat pati' i Pagpangadyi'

15-16 Tungod sinan, ga'i gayod ako alimot pagpasalamat si Diyos para si ka'am tikang si pakapakali-ko hi'unong si pagtu'u-bi si Paragdalom Jesus pati' si paghigugma'-bi si dimu'an nagtagama paghuwang si Diyos ngan agpara'antum-ta kam si mga pangadyi'-ko. 17 Sigi hamok ako palako si Diyos-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo, i maka'angayan Tata', nga pa'ayup-na si ka'am i Espirito nga akapadunong ngan akapakatuan si kamatu'uran, basi' anhalap i pagkakilala-bi si Diyos. 18 Agpangadyi' liwat ako nga akalamragan i mga inisipan-bi basi' sasantup-bi kon ay i kasiguruhan-bi pag'angkon si mga nag'anduy-bi si nag'agdahan-na si ka'am si Diyos, ngan basi' sasantup-bi kon ay i kayamanan si maka'angayan iriridaron para si mga a'a nagtagama paghuwang si iya, 19 pati' kon ay i gana' katapusan-na gahom nga agkiwa ato si kita kam nga magpanutu'o. Yayto gahom, akapariho kapwirsa 20 si naggamit-na ngan pagbanhaw-na si Kristo ngan agpatingkulu'-nay to si kawatan-na ari si langitnon pwisto. 21 Sanglit labaw si Kristo si dimu'an mag'inantan si langitnon mga punu'an, gahom pati' ginsakupan. Labaw iya si dimu'an mga titulo nga magpanpuno' ato si kalibutan, ma'in hamok si ina'anto panahon kundi' hasta pa liwat si titakka. 22 Agpadilalum-na si Diyos i dimu'an si kitiran-na si Kristo, ngan iya i nagtu'inan pagtakulok si dimu'an para si manniniripon pag'ampo'. 23 Bisan kon awinan iya si bisan ay, kina'anda'an i kabug'usan-na si kalugaringun-na anan si manniniripon pag'ampo' kay iyay nan i puhu'-na.

I Pag'angkon si Baha'o Kinabuhi' Pagpaki'adda si Kristo

2 1 Kon parti namay si ka'am, mga minatay na kam siray tungod si pagtalapas-bi pati' pagsala'-bi. 2 Da'inan sinan i sagara'an-bi kinabuhi' ngan pagsunud-bi pa si kalibutanon pama'agi ngan da'inan may si pama'agi-na si prinsipi si karat'an ato si ayri palibot si kita kam. Iyay nan i espirito magparadagka si mga a'a nga mga masinupakon. 3 Bisan say si kita kam akapariho si mga kinabuhi'-na ngan paghururuwang-ta pa kam si mga iya. Sinan uras, agparapamagusto hamok kita kam si mga sabarawan-na si mga makasasala' kina'iya-ta ngan agbuhat-ta kam kon ay i saruyagan-na pati' isip-na sito kina'iya. Ngan pariho si bisan say, kon nagpata'anan hamok kita, huwang kita kam si mga nagkastigu-na si Diyos. 4 Pero tungod si kahaya-na si gugma'-na si Diyos nga panno' si kalu'oy, 5 ag'allum-na kita kam huwang si Kristo bisan kon minatay na i mga kina'iya-ta kam tungod si pagtalapas. Ngan si kamatu'uran, pina'agi hamok si mapinalangga'on pagpanginanu-na sanglit kita kam atalwas. 6 Pariho si pagbanhaw-na si Kristo agbuwanan-na kita kam si Diyos baha'o kinabuhi' huwang si Kristo ngan pina'agi si pagpaki'adda-ta si iya

agpatingpid-na may kita kam si nagtingkulu'an-na sito pagpuno' huwang si iya ari si langitnon ginhadi'an. ⁷Agbuhat-nay to basi' si mga titakka panahon kinakulawan i gana' kaparihu-na ngan bali pagsangyahan mapinalangga'on pagpanginanu-na. Agpasayud-nay to anan si kadaluman-na si buhat-na si Kristo Jesus para si kita kam, ⁸kay atalwas kam pina'agi si mapinalangga'on pagpanginanu-na huwang si pagtapud-bi. Ma'in to tikang si kalugaringon pagpaniguro, kundi' rigalu-nay to si Diyos. ⁹Ga'i to a'angkon pina'agi si mga buhat, ngan tungod sinan, gana' bisan say makapahambog ¹⁰kay si kamatu'uran, mismo i Diyos i magtrabaho ato si kita kam. Aghimu-na kita kam nga mga baha'o hinimo dungan si pag'adda-ta si Kristo Jesus basi' agara' kita kam pagtuman si mga mahalap buruhaton nga andang nagplanu-na si Diyos para si kita kam.

Si Kristo i Magpa'aradda si Dimu'an

¹¹Sanglit ka'am nagpanhinganak nan nga ma'in Hebro, ka'am nga nag'arunan "ma'in tinuri'" si mga magpaminugad nga "tinuri'", i pagturi' nga buhat-na si a'a, intumu-bi kon ay i kamutangan-bi siray. ¹²Intumu-bi nga siray bulag kam si Kristo, nagsikway kam si mga a'a-na si Israel ngan gana' kalabtanan-bi si pagkasarabutan nagsa'ad-na si Diyos pada'iray si mga a'a-na. Siray, ag'istar kam ato si kalibutan nga gana' pagla'um-bi ngan gana' sa'urup-urupan-bi hi'unong si Diyos. ¹³Pero ina'anto, ka'am nga mga matala siray ag'adda na si Kristo Jesus, ngan mamatapit na pina'agi si laha'-na si Kristo.

¹⁴Ada'itoy to kay awinan mismo si iya i kamurayaw-ta kam pina'agi si pagpa'aradda-na si mga ma'in Hebro pati' si mga Hebro. Agbungkag-na i partisyon nga makapabulag ngan makapakontra si duway to. ¹⁵Pina'agi si pagsakit-na si puhu'-na, agpara'-na i gahum-na si bala'od pag'uripon, huwang i mga mando' pati' mga kasugu'an, basi' akahimo iya adda baha'o a'a tikang si duway to nga aka'adda huwang si iya. Si da'inan pa'agi, a'angkon i kamurayaw. ¹⁶Ngan sapabwila-na liwat si Kristo ma'in hamok i rilasyun-na si duway to grupo, kundi' sapaduguk-na liwat gihapon mga iya pada'iray si Diyos ato si mahimoy to adda puho'. Ngan pina'agi si kamatayun-na ari si kudos, agpara'-na i nagkuruntrahan-na mga iya siray. ¹⁷Pada'ito si Kristo ngan agpasamwak hi'unong si kamurayaw para si ka'am nga mamatala si Diyos siray, ngan para si mga mamatapit andang si iya. ¹⁸Ngan aniya' kamurayaw-ta kam, kita kam nga mga Hebro pati' ma'in Hebro kay si Kristo i makapadugok si kita kam dimu'an si Tata' pina'agi si adda hamok Espirito.

¹⁹Tungod sinan, ma'in na kam mga dayuhan pati' sampi hamok, kundi' mga kwintado na kam nga mga a'a-na gayod si Diyos nga agkabiriyo' na si dati mga a'a-na ngan parariho kam sakop si ungod panimalay-na.

²⁰Yaynan panimalay nagpasumpay si pundasyon nga iya mismo i mga apostol pati' mga paragsumat-na si Diyos ngan i bato anan si kanto nga nag'alagad-na mga iya, iya si Kristo Jesus. ²¹Sanglit akapinugad kita nga i dimu'an matiryalis-na si pagtindog ag'adda si iya ngan sigi pupurma hasta nga ahimo adda templo nga sagrado tungod gihapon si pag'adda-na si Paragdalom. ²²Ngan da'inan may si ka'am nga ag'adda si Kristo, nagtindog liwat kam basi' ahimo kam pangngingistaran-na si Diyos kon singnga ag'ayop i Espiritu-na.

Si Pablo Bilang Parapasamwak para si mga Ma'in Hebro

3 ¹Si pagparapinsar-ko si kahalap-na si planu-na si Diyos si ka'am, ga'i ako pahuway pagpangadyi'. Dakam agduda kon say ako. Ako si Pablo nga apriso tungod si pagsirbi-ko si Kristo Jesus para si kahalapan-bi mga ma'in Hebro.

²Sigurado agpakabati' kam nga agtu'inan-na ako si Diyos si rispunsibilidad pagpasiguro nga agpaka'ambit kam si mapinalangga'on pagpanginanu-na. ³Kay i Diyos mismo i magpakatu'an si ako si tinago' planu-na nga nagtikangan-ko pagpasabot ari si sabasa-bi ray na. ⁴Sanglit si padayon pagbasa-bi, sigurado nga sasantup-bi i malalom pagsabut-ko hi'unong si tinago' to plano nga atuman pina'agi si Kristo. ⁵Ga'i to nagpasayod si mga a'a siray mga kapanahunan pero nagpasayod nayto ina'anto pina'agi si Espiritu pada'iray si mga apostol pati' mga paragsumat-na si Diyos nga nagtagama pagsirbi si iya. ⁶I tinago' plano, iya nga pina'agi si pag'ako' si mahalap sumat agkabiriyoy pag'iridar i mga ma'in Hebro si mga a'a-na si Israel. Agbiririyoy mga iya si adda hamok puho', ngan agbiririyoy mga iya pag'ambit si nagsa'ad para si mga magpan'adda si Kristo Jesus.

⁷Ahimo ako paragsirbi si mahalap sumat pina'agi si nagpumwan-na si Diyos si ako abilidad sigon si mapinalangga'on pagpanginanu-na ngan agsirbi ako pina'agi si gahum-na nga agkiwa ato si ako. ⁸Bisan kon minus pa ako kuntra si gimiminusi si dimu'an a'a nagtagama paghuwang si Diyos, agbuwanan-na ako gihapon si Diyos si mahaya rispunsibilidad huwang i abilidad pagpasamwak si mga ma'in Hebro kon ay i kahaway-na si sahimu-na si Kristo para si a'a nga gana' makatugkad, ⁹pati' pagpasayod si dimu'an a'a si pa'agi pagpa'ambit si mga iya si tinago' plano nga tikang pa siray mga panahon aghilum-na hamok si maghimo si dimu'an. ¹⁰Agda'ito iya siray basi' ina'anto panahon, pina'agi si manniniripon pag'ampo', sakatu'anan-na si mga punu'an si kalangitan pati' si mga aniya' gahum-na ari, i pagkamadunung-na si Diyos si kada sitwasyon. ¹¹Aniya' katuyuan-na si Diyos antis pa si panikangan pagtuman si dati planu-na pina'agi si Kristo Jesus nga Paragdalum-ta kam. ¹²Pina'agi si pagpaki'adda-ta kam si iya pati' si pagtapud-ta kam si

iya, gana' kasipug-ta kam pagdugok si Diyos ngan aniya' kasiguraduhan-ta kam nga pamati'an-na kita kam. ¹³Sanglit makibagaw ako si ka'am nga kunta' ga'i kam akawara'an pagla'om hi'unong si mga kasakitan nag'agi-ko tungod si ka'am, kay ma'in to karasipugan, lugod agbuwan to dina unra si ka'am.

Agpangadyi' si Pablo para si mga taga Efeso

¹⁴Si pagparapinsar-ko si kahalap-na si planu-na si Diyos, agluhod ako atubang si Tata', ¹⁵nga nag'inala'an si arun-na si bug'os grupo si magpanutu'o^a huwang na i mga sari'i si langit ngan da'inan may i mga satu'o pa si kalibutan. ¹⁶Amalako ako si Diyos nga tikang si maka'angayan kayamanan-na, buwanan-na kam gahom pina'agi si Espirito pagpabaskog si mga kina'iya-bi, ¹⁷pati' nga aka'istar si Kristo anan si mga kasing-kasing-bi tungod si pagtapud-bi. Tungod kay i pagsihirigugma'ay-bi may si Diyos i pinakagamut-bi pati' i pinakapundasyun-bi, agpangadyi' ako ¹⁸nga agpakakaya kam pagsabot, huwang si dimu'an nagpantagama paghuwang si Diyos, kon ay pa i kahaway-na pati' kalanga-na ngan kon ay pa i kadyalta-na pati' kalamuna si gugma'-na si Kristo. ¹⁹Agpangadyi' liwat ako nga mismo anan si mga kalugaringun-bi, sa'abat-bi to gugma' nga gana' makasantop, hasta nga akapannu'an kam si kabug'usan-na si kina'iya-na si Diyos.

²⁰Darayawon i Diyos nga akabuhat anmas pa si dimu'an nagpalaku-ta pati' anmas pa si naghuna'-huna'an-ta, pina'agi si gahum-na nga agkiwa ato si kita kam. ²¹Kinakulawan anan si manniniripon pag'ampo' nga padayon pagpaki'adda si Kristo Jesus i darayawon kina'iya-na si Diyos si dimu'an kapanahunan, hasta si kahastahan! Amen.

I Pag'aradda-na si Magpanutu'o

Roma 12:3-8; 1Cor 12:1-31; 1Ped 4:10-11

4 ¹Tungod si pagsirbi-ko si Ginu'o, apriso ako. Pero bisan pa kon da'inan sinan, aghat-ko kam pagpadayon si kinabuhi' nga angangay si nag'agdahan-na si ka'am si Diyos. ²Kinahanglan nga mapa'inubsanon kam, mahalap agratrar si la'in; kinahanglan nga malanga i paturus-bi ngan agsisurusagubaya kam balang addangan tungod si gugma'. ³Himu'u-bi i sahimu-bi nga ga'i abungkag i pagpa'aradda-na si ka'am si Espirito nga sa'angkun-bi si pagbuwan-na kamurayaw si ka'am. ⁴Agbiririyo' hamok kita kam si adda puho', adda hamok Espirito i mag'ayop si kita kam, ngan adda hamok i nag'anduy-ta kam tarakkahan si pag'agda-na si kita kam. ⁵Aniya' hamok adda Paragdalom, adda nagtu'uhan, ngan puro

^a 3:15 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *nag'inala' si Tata' i mga arun-na si kada ka'aha'an hasta pa i mga ka'anghelan.*

kita kam nagbunyagan. ⁶Aniya' hamok adda Diyos nga Tatay-ta kam dimu'an. Iya i magdalong, magpakiwa ngan mag'ayop si kita kam.

⁷Kundi' balang addangan si kita kam nagbuwanan abilidad tikang si mapinalangga'on pagpanginanu-na sigon si karuyag-na si Kristo. ⁸Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Ngan pan dyata' na iya,
 agpabungyud-na i mga sapirdi-na
 ngan agbuwan iya rigalo si mga a'a.^b

⁹Ay kay nagpinugad nga pan dyata' iya? Apinugad to tungod kay pan hawod iya dahulo.^c ¹⁰I manari'i si hawod, iya may liwat i pan dyata' labaw pa ari si gidyadyaltahi langit basi' akabalik i dati kamutangan-na nga awinan iya si bisan ay. ¹¹Iya i magbuwan sinan mga abilidad bilang rigalo. Aniya' magpakasirbi bilang apostol, aniya' may bilang paragsumat, aniya' bilang parapasamwak si ga'i pa magpanutu'o, ngan aniya' may bilang mangngataman nga paragturo' si magpanutu'o na. ¹²Agkarawat mga iya sinan mga katungdanan pagbulig nga akakaya i kada a'a nagtagama paghuwang si Diyos si kalugaringun-na ubligasyon basi' pina'agi si pagsirbi-na si balang addangan sigi babaskog i puhu'-na si Kristo, ¹³hasta nga kita kam dimu'an anakka si pag'aradda si pagtu'o pati' si pagkilala pahalap si Dadi'-na si Diyos. Si da'inan pa'agi, agkamaratgas kita kam hasta nga akapannu'an si kabug'usan-na si kina'iya-na si Kristo.

¹⁴Kon atuman nayto, ma'in na kita kam mga dadi'-dadi' nga pwidi sabawa-bawa-na si lunso' o ma'in ngani' nga pwidi sapalid-na si bariyo. Ga'i na kita kam pwidi akadaya'an si pala'in-la'in pa'agi pagturu'-na si mga a'a nga listo paglingling. ¹⁵Lugod pina'agi si kamatu'uran nga sabusngal-ta tungod si gugma', sigi kita kam mamatgas si dimu'an hi'unong si pagpaki'adda-ta kam si Kristo, nga iya i Takulok. ¹⁶Akapariho kita kam si adda puhu' nga atungko pina'agi si pala'in-la'in ugat. Kon sugad, pina'agi si pagtuman si katungdanan-na si kada parti, agtubo' i puhu' ngan agkukusog nga lagtok si gugma' nga si Kristo i magdalong sito dimu'an.

I Kinabuhi' nga Angay para si mga Dadi' nga Sakop si Kadanta'an

¹⁷Sanglit aniya' mga mando' tikang si Paragdalom nga kinahanglan ako pagpursigi sito si ka'am. Dakam na ag'irog si kinabuhi'-na si ditangnga' mga ma'in Hebro nga gana' kwinta-na si mga nagparapan'isip-na.

¹⁸Malu'om i mga paminsada-na ngan matala mga iya si kinabuhi' nga nagpumwan-na kunta' si Diyos tungod si mga ka'ignurantihan-na kay

---

^b 4:8 Salmo 68:18   ^c 4:9 Parti si *pan hawod iya dahulo*, aniya' duwa pagsabot: 1. Pan hawod iya ato si kalibutan ngan pagpakang'a'a-na. 2. Pada'iray iya si gihahawuri parti si kalibutan ngan pakamatay-na.

agdiri' mga iya pag'isip malalom. ¹⁹Ngan tungod kay ga'i na mga iya angabat kamamalu'an, agkabararaw mga iya si mga malaw'ay buhat. Pagusto hamok mga iya paghimo si kada marigsok buhat ngan gana' katapusan-na si kasindak-na mga iya.

²⁰Pero bali haya i pagkala'inan-na si sa'adalan-bi tikang si Kristo! ²¹Gana' duda-ko nga agtuninong kam si iya ngan nagturu'an kam pina'agi si pagpaki'adda-bi si iya kay i kamatu'uran kina'anda'an hamok anan si Jesus. ²²Parti si dati kinabuhi'-bi, nagturu'an kam paghulso' si kada'an pagka'a-a-bi nga sigi hamok gagabok tungod si mga daya'on karuyag-na. ²³Dungan sinan i pagbag'o si mga panhuna'-huna'-bi ²⁴pati' i pagpasul'ot si baha'o pagka'a-a-bi nga naghimo irog si kina'iya-na si Diyos si ungod pagkamatadong pati' pagkadiyusnon.

²⁵Sanglit, kinahanglan nga balang addangan si ka'am ga'i na agbullo'. Lugod, kinahanglan kam agpahalling kon ay i kamatu'uran si mga igkasi-bi magpanutu'o tungod kay parariho kam sakop si adda hamok puho'. ²⁶Kon asina kam, dakam agtugot nga abawa kam si sala.^d Dakam agpaliyatu-bi i kasina-bi nga anakka si pagtunud-na si allaw, ²⁷ngan dakam agbuwani-bi lugar si Satanas nga akakuyot. ²⁸I matangkaw kinahanglan pahuway na pagtangkaw ngan agrabaho pina'agi si kalugaringun-na dangga. Kinahanglan gamitan-na si mahalap pa'agi i pagpanginabuhi'-na basi' akabulig pa liwat iya si mga magpanginahanglan.

²⁹Dakam aggamit si mga gana' nan kadatahan-na allingon. Lugod, aggamita kam si mga maka'a'aghat nan nga akapabaskog si la'in sigon si mga kinahanglanun-na. Si da'inan pa'agi, akapulos i bisan say nga agpamati' si ka'am. ³⁰Dakam agpabidu'u-bi i Espiritu-na si Diyos nga magpa'ambit si pagkadiyusnun-na kay iyay nan i pangngilalahan nga lukat-na kam si Diyos si damuri allaw. ³¹Ambani-bi na i mga pagdulo', i ka'iritado pati' kasina, i pag'alsa busis pati' i paggutgot huwang i dimu'an klasi pagtuyo' pagpasakit si la'in. ³²Lugod, kinahanglan kam nga daluman ngan agsikurukaralu'uyay. Agsipurupasayluhaya kam balang addangan pariho si pagpasaylu-na may si Diyos si ka'am nga magpan'adda na si Kristo.

5 ¹Syimpri bilang mga hinigugma'-na dadi' si Diyos, gana' la'in sahimu-bi kundì' i pag'irog si iya. ²Sanglit pahadi'u-bi i gugma' si bisan ay kiniwa-kiwa-bi pariho si paghigugma'-na si Kristo si kita nga agpatubyan-na i kinabuhi'-na para si kita, bilang masangngit panhahalad nga akalipay si Diyos.

³Pero bisan say si ka'am, kinahanglan gana' makadudahan nga aniya' sasindakan-bi pag'i'u'ubay, o ma'in ngani' nga agparapinsar sinan o

^d 4:26 Salmo 4:4

bisan hamok akadudahan nga mga bintanguso kam kay gana' sito nga angay para si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos. ⁴Ngan ma'in liwat angay nga agparapahalling kam si mga kinabastusan nan, si mga kinakapayan nan o ma'in ngani' si mga disparati nan. Lugod, kunta' i sapahalling-bi hamok kon ay i nagpasalamat-an-bi si Diyos. ⁵Akasiguro kam nga ma'in papasakupon si ginhadi'an-na si Kristo pati' si Diyos i bisan say nga agpara'ubay si bisan say hamok sasindakan-na o ma'in ngani' i magparapinsar sinan. Ma'in liwat papasakupon i a'a nga bintanguso kay i kabintanguso akapariho nan si kabaraw hasta nga day agdiyus-nay to. ⁶Dakam agtugot nga pabawa kam si kinabubullu'an nan kay tungod sito mga mara'at binuhatan, anakka i kastigu-na si Diyos si mga masinupakon. ⁷Sanglit dakam agkuntinwar si da'inan klasi mga a'a pagpakulaw si ga'i pagkumpurmi-bi si mga iya.

⁸Siray, naglandungan pa kam si kalu'uman, pero ina'anto nagsigahan na kam si danta' tungod si pagpaki'adda-bi si Ginu'o. Sanglit kinahanglan nga agkiwa kam bilang mga dadi' si kadanta'an ⁹kay i danta' agbuwa' si dimu'an mga kahalapan, pagkamatadong pati' kamatu'uran, ¹⁰ngan agmatuha kam kon ay i makabuwang kalipayan si Ginu'o. ¹¹Dakam pa'among si mga buhat-na si kalu'uman kay gana' sito mahalap binuwa'-na, lugod kon agbuhay-nay to si la'in, paguwa'u-bi ¹²kay si kamatu'uran, bisan hamok i pagsabi si mga tinago' buhat bali kammalo', iya pa ba' i pagsupak. ¹³Pero kinakulawan i dimu'an nagsigahan-na si danta', ¹⁴kay i danta' i makapaguwa' nga kinakulawan i dimu'an. Pariho si parahallingon nga agpinugad:

Kallata kam magpamaturi nan,
 banguna kam magpakapariho nan si mga minatay,
 ngan si Kristo i manirak si ka'am.

¹⁵Sanglit agmatuha kam si mga kinabuhi'-bi. Dakam ag'irog si mga gana' nan halunggana'-na mga a'a, lugod bilang mga madunong, ¹⁶salingabutu-bi nga kinasayuran i kamatu'uran kay agsara i karat'an si ina'anto mga panahon. ¹⁷Sanglit dakam hamok agparabasang-basang kundi' manginanuha kam si mga katuyu'an-na si Paragdalom. ¹⁸Dakam agpalango^e kay akapatuttot nan dina si ka'am nga alagtok kam si karat'an, lugod agpabagtuka kam si Espirito. ¹⁹Kon agbararagaw kam, gamiti-bi si mga salmo, si mga himno nga mga espirituhanon karantahon. Agkantaha kam ngan agpanhimu'a kam mga tuno nga kinasang-kasing gayod para si Ginu'o. ²⁰Agpasalamatata kam pirmi si Diyos Tata' si bisan ay pina'agi si pagtapud-bi si arun-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo.

²¹Kinahanglan kam dimu'an agsi'araku'-aku'ay kon ay i makapabaskog si kada addangan sigon si pagtahud-bi si Kristo.

^e 5:18 Si Grikuhanon: *agpalango si bino*, kay iyay nan i irimnun-na mga iya siray.

I Manniniripon Pag'ampo' i Pinaka'alla-na si Kristo

1Cor 7:1-40; 2Cor 6:14-7:1; 1Ped 3:1-7

²²Mga danda, aku'u-bi i pagdalum-na si mga alla-bi, sigon si pag'aku'-bi si pagdalum-na si Ginu'o. ²³Kay i lalla i magtakulok si danda, pariho may nga si Kristo i magtakulok si manniniripon pag'ampo' nga puhu'-na, ngan iya mismo i Paragsalbar sito. ²⁴Pariho si pag'aku'-na si manniniripon pag'ampo' si Kristo, kinahanglan may liwat i mga danda ag'ako' si mga alla-na si bisan ay.

²⁵Mga lalla, higugma'u-bi i mga alla-bi pariho si paghigugma'-na si Kristo si manniniripon pag'ampo'. Agpatubyan-na i kinabuhi'-na para si mga iya ²⁶basi' akahugasan mga iya si sala' ngan paglimpya si mga iya pina'agi si pagpatugnob si buwahi'^f pati' pagpamati' si allingun-na. ²⁷I katuyuan-na nga sapa'atubang-na si iya i manniniripon pag'ampo' nga bali pagbulangga'akan, nga gana' alup-na, ga'i agkuro', ngan gana' ni bisan ay pangundi'an-na kundi' nga diyusnon ngan gana' makabasol. ²⁸Sanglit, kinahanglan higugma'-na si mga lalla i mga alla-na pariho si paghigugma'-na mga iya mismo si mga kalugaringun-na. Bisin say maghigugma' si alla-na, aghigugma' si kalugaringun-na. ²⁹Kay gana' ato a'a nga anguntra si kalugaringun-na puho', lugod agpakakan-nay to ngan agmangnu-na pariho si nagbuhat-na si Kristo si manniniripon pag'ampo'. ³⁰Pariho si pala'in-la'in parti-na si adda puho', da'inan sinan i kamutangan-na si balang addangan si kita kam nga sakop si manniniripon pag'ampo' kay iyay nan i puhu'-na si Kristo. ³¹Intumu-bi daw i maka'anna' si Kasuratan: "Kinahanglan pa'amban i lalla si tatay-na pati' si nanay-na ngan maki'adda si alla-na basi' mga iya duwangan ahimo na hamok adda puho'."^g ³²Mahayay to sarantupon nga ga'i pa nagpakatu'an siray, pero akasiguro ako nga i nagtukoy sito, iya i kamutangan-na si Kristo pati' si manniniripon pag'ampo'. ³³Pero paray to liwat si ka'am. Kinahanglan i lalla aghigugma' si alla-na pariho si paghigugma'-na si kalugaringun-na ngan i danda may kinahanglan agtahod si alla-na.

I mga Dadi' pati' i mga Mahanak

Col 3:20-21

6 ¹Mga dadi', kinahanglan i pagsunud-bi si mga mahanak-bi nga ag'alagad si pagsunud-bi si Ginu'o kay tama' to buhat. ²"Pa'unrahi-bi i tatay-bi pati' i nanay-bi." Iyay nan i primiro sugo' nga aniya' huwang sa'ad. I sa'ad, iya nga ³"basi' akuntinto kam

^f 5:26 I nagtukoy akahugasan mga iya si sala', iya i pagpasaylo si sala' ngan pagbunyag si mga iya. ^g 5:31 Gen 2:24

si dimu'an tawa'-bi ngan basi' aglanga i mga kinabuhi'-bi ato si kalibutan.”^h

⁴Mga tatay, dakam agpangudyutu-bi i mga dadi'-bi. Lugod, pahaya'u-bi mga iya sigon si pagpamuklat ngan pagswito nga tikang si Paragdalom.

I mga Uripón pati' i mga Amo

Col 3:22–4:1; Tito 2:9-10; 1Ped 2:18-25

⁵Mga uripón, aniya' mga amu-bi nga magpandalom si pangiwa-kiwa-bi. Kinahanglan i pagsunud-bi si mga iya nga ag'alagad si pagsunud-bi si Kristo. Buhatu-bi nan bawa i pagrispitar pati' i pagtahap nga kinasing-kasing gayod. ⁶Kinahanglan sunud-bi mga iya ma'in hamok kon awinan mga iya agkukulaw si ka'am para adayaw kam, kundi' agsunura kam pariho si adda uripón-na si Kristo nga agbuhát si katuyuan-na si Diyos nga kinasing-kasing gayod. ⁷Agsirbiha kam si mga amu-bi nga maningkarang i kasing-kasing-bi. Paparihu'u-bi nga i Paragdalom mismo i nagsirbihan-bi ngan ma'in i a'a, ⁸kay akatu'anan may kam nga primyuhan-na si Ginu'o i kada mahalap buhat-na si bisan say, magin uripón o libri.

⁹Mga amo, trataru-bi i mga uripón-bi sigon si pagsirbi-bi si Ginu'o. Dakam agparapakatalaw si mga iya kay akatu'anan may kam nga i Amu-na mga iya nga Amu-bi liwat, awiray si langit ngan gana' sito pina'urug-na.

I Espirituhanon Pagpakigirra

1Tes 5:4-8; 2Tim 2:1-4

¹⁰Aniya' pa adda nga impurtanti papahallingun-ko si ka'am. Pabaskugu-bi pirmi i mga kalugaringun-bi pina'agi si pagpaki'adda-bi si Paragdalom ngan pina'agi si makagagahom kusug-na. ¹¹Pasul'utu-bi i kabug'usan-na si armas nga nagpumwan-na si Diyos si ka'am basi' agpakakaya kam pag'atubang si mga pama'agi-na si Satanas nga bali kalisto pagpirdi. ¹²Kinahanglan pasul'ut-tay to kam kay i pagpaki'away-ta kam ma'in kuntra si mga a'a, kundi' kuntra dina si mga mara'at espirito ato si kalibutan kon singnga aghadi' i kalu'uman. Aniya' sito mga iya nagpamunu'an-na, nagpandaluman-na, pati' aniya' mga iya gahum-na pag'inantan si mga a'a. Pwira pa si mga iya, agpaki'away liwat kita kam si mga espiritudhanon pwirsa nga plos karat'an ari si kalangitan. ¹³Kon sugad, pasul'uton i kabug'usan-na si armas-na si Diyos, basi' si uras nga angataki i karat'an, ga'i kaw pasibog ngan basi' kahuman si paglupig-mo si kada mag'ataki si ka'aw, akatunggo pa kaw nga andam namay para si tisunod. ¹⁴Sanglit si pa'atubang-mo, pasiguruhon nga dati na kaw

^h 6:3 Deut 5:16

preparado. Papaha'on i kamatu'uran, pakutamayahon i pagkamatadong, ¹⁵ngan pasapatuson i mahalap sumat nga magbuwan si ka'aw si ungod kamurayaw pag'atubang si bisan ay. ¹⁶Tamba pa sinan dimu'an, himu'on pannagang i pagtapud-mo kay iyay nan i makaparong si magpangarab-arab burus-na si Satanas. ¹⁷Pakalu'on i katalwasan-mo ngan antanin i ispada-na si Espirito nga gana' la'in kon ma'in i allingun-na si Diyos. ¹⁸Mangno kon preparado na kaw gayod, mangadyi'a si kada sitwasyon sigon si paggiya-na si Espirito. Himu'on to si dimu'an klasi pangadyi' bawa i pagsangpit si Diyos. Ngan tungod kay sayod kaw si mga pama'agi-na si kuntra-ta, ag'ikmata basi' andam liwat kaw pirmi pagpangadyi' para si dimu'an kaparihu-mo nagtagama paghuwang si Diyos.

¹⁹Mangadyi'a liwat kam para si ako nga si kada pagpahalling-ko, buwanan-na ako si Diyos mga allingon pagpakatu'an si tinago' planu-na pati' nga magin pusukado ako pagpakatu'an sinan kay iyay nan i mahalap sumat. ²⁰Nagtu'inan ako pagtunggo para sinan ngan iyay nan i nagrilyusan si ako. Mangadyi'a kam nga magin pusukado ako pagpasamwak sito nga sunod gayod kon ay i tama'.

I Ultimo mga Pangumusta

²¹Si Tiquico, nga hinigugma'-ta kam bugto' si pagtu'o pati' tangkod rilihugon nga magpaki'adda na si Ginu'o, iya i manumat si ka'am si dimu'an basi' kam akatu'anan kon mati'ay na ako ngan kon ay i nagparabuhat-ko. ²²Agpapada'anan-ko iya basi' kam akatu'anan kon mati'ay na kami' ngan basi' amurayaw kam.

²³Amalako kami' si Diyos Tata' pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-na si mga kabugtu'an si pagtu'o i kamurayaw pati' i gugma' bawa i pagtapod si mga iya. ²⁴Amalako kami' liwat nga padayon i mapinalangga'on pagpanginanu-na si dimu'an nga gana' kamatayun-na si mga paghigugma'-na para si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo.

I Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Filipos

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo nga agpakilala si kalugaringun-na bilang rilihugun-na hamok si Kristo Jesus (1:1) pagpasayod i pag'aku'-na si kamutangan nga awili pagsirbi si amu-na tungod kay aghigugma'-na. Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a'-na si Pablo. Agsurat-nay to para si mga nagtagama paghuwang si Diyos ari si syudad Filipos (1:1). I magpanutu'o si Jesu-Kristo ari si Filipos i primiro grupo nagtindug-na si Pablo ari si Europa, si prubinsya Macedonia (Buhat 16:11-40) nga sakop si pagtinagal-na si mga taga Roma. Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to si Pablo ngan 61 AD (mga 31 anyos kahuman abanhaw si Jesus). Adday to si mga nagsurat-na ngan kaprisu-na ari si Roma si primiro bisis (1:13-14; Buhat 28:14-31).

I Filipos adda si pinaka'impurtanti syudad si Macedonia. I mga a'a ato sito lugar mga malipayon gayod pag'ako' bilang a'a-na si nasyon Roma (Buhat 16:21); i mga pamadu'-na agpangirog si mga taga Roma ngan ka'agsuban mga iya agpahalling Latin. Gana' duda nga iya nan i rason kon ay kay agbagaw si Pablo ato nga i magpanutu'o si Kristo taga sunsari'i dina si langit (3:20-21) tungod kay anyia' si mga iya nga bali kamamahaya i mga dalum-na ngan agsarig gayod mga iya si Roma. Tungod kay yaynan syudad nagka'awilan gayod si Roma, malabbat si mga taga Roma i nagpansubol pag'istar ari ngan nagpamuwanan pitak, sanglit ma'in malabbat i mga Hebro magpangistar ari ngan gana' liwat kina'anda'an sinaguga ari kund'i i mga Hebro agbararagat pirmi dina si suba' gawas si syudad (Buhat 16:13). Ngan tungod liwat si kadiki'it-na si mga Hebro magpangistar ari, ga'i aggamit si Pablo si Kada'an Kasuratan pagpasabot si mga nagturu'-na.

Sinan panahon nga priso pa si Pablo ari si Roma, anyia' manakka ari nga taga Filipos nag'arunan Epafrodito (2:25). Aglihug-nay to si mga taga Filipos pan Roma pagbawa si mga kinahanglanun-na si Pablo. Iya nan i katumuy-tumuy-na si Pablo si trabahu-na ngan kahuwang-huwang-na pagpaki'away kuntra si kalu'uman. Iya nan i mag'isturya si Pablo hi'unong si mga taga Filipos

ngan agsumat liwat iya nga aniya' ari magparapanturo' nga la'in kuntra si nagparaturu'-na si Pablo kay i la'in agparapaminugad nga kinahanglan pa kuno' i pagsunod si bala'ud-na si Moises para atalwas i a'a (3:1-11).

I primiro gayod katuyu'an-na si Pablo pagsurat sito, iya i pagpasalamat si mga taga Filipos si mahaya bulig sakarawat-na si Pablo tikang si mga iya si pakakatu'an-na mga iya si kaprisu-na ari si Roma (1:5; 4:14-19). Pwira pa sinan, agsalingabot liwat iya ato sito surat pagpahuwang si la'in pa mga katuyu'an-na: 1. Pagpakatu'an si kamutangan-na (1:12-26; 4:10-19) 2. Pag'aghat si mga taga Filipos basi' ga'i mga iya aburubantad atubang si mga kasakitan ngan basi' agkalipay pirmi mga iya si bisan ay kamutangana (1:27-30; 4:4) 3. Pag'aghat si mga iya pagpa'ubos pati' pag'aradda (2:1-11; 4:2-5) 4. Pagpa'undong si kas Timoteo pati' si Epafrodito pada'iray si manniniripon pag'amp'o' ari si Filipos (2:19-30) 5. Pagpada'an si mga taga Filipos hi'unong si mga a'a nga ag'ipipirit si mga iya pagpasunod si mga bala'ud-na si Moises (3:1-4:1).

Ato kina'anda'an i adda si mga malalom pagsantop hi'unong si Kristo si bug'os Baha'o Kasuratan. Bisn kon bali kapambihira i kina'iya-na si Kristo (2:6-11), kunta' i mga Kristiyano angirog si iya panhuna'-huna' nga bali kamapa'inubsanon ngan andam pirmi paghigugma' si la'in (2:2-4).

Ato sito surat agpasabot si Pablo nga i adda hamok pa'agi pag'angkon si pagkamatadong nga tikang si Diyos, ma'in i pagsunod si bala'od kund'i i pagtapod dina si Kristo (3:9).

I Pagtunga-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I Pagpasalamat pati' Pagpangadyi' para si mga taga Filipos (1:3-11)
3. I Kamutangan-na si Pablo ari si Prisuhan (1:12-26)
4. I mga Pag'aghat Pagpa'ubos pati' Pag'aradda (1:27-2:18)
5. I mga Kahuwang-huwang-na si Pablo Pagpasamwak (2:19-30)
6. I Pada'an Hi'unong si mga Magparapirit nga Sinunod i Bala'od (3:1-16)
pati' Hi'unong si Magpamatakas Hamok si mga Kasindak-na si Puh'o' (3:17-4:1)
7. I Palanat Panugun-tugon, Pagpasalamat pati' i Ultimo mga Pangumusta (4:2-23)

1 ¹ Tikang to surat si kas Pablo pati' Timoteo nga mga rilihugun-na si Kristo Jesus.

Tigsurat-koy to para si dimu'an mga nagtagama paghuwang si Diyos nga dati na ag'adda si Kristo Jesus anan si syudad Filipos huwang i mga mangngataman-bi pati' i mga parapanginano si mga kinahanglanun-bi.

² Amalako ako si Diyos nga Tatay-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I mga Pasalamat pati' i mga Pangadyi'

³ Agpasalamat-an-ko pirmi i Diyus-ko si kada uras nga sa'intuman-ta kam. ⁴ Si kada pagpangadyi'-ko para si ka'am dimu'an, malipayon ako pagpalako, ⁵ tungod si pagparatumuy-bi si ako parti si pagparapasamwak si mahalap sumat tikang pa gayod ngan primiro hasta pa ina'anto. ⁶ Akapangadyi' ako da'inan sinan tungod si kasiguraduhan-ko nga i magtikang anan si mga kina'iya-bi si mahalap trabaho agpadayon hasta nga atapos to si allaw pagpada'itu-na gihapon si Kristo Jesus. ⁷ Tama' hamok gayod para si ako nga da'inan sinan i kasiguraduhan-ko hi'unong si ka'am dimu'an tungod kay puro kam matapit si kasing-kasing-ko! Bisan kon atiya' ako si prisuhan, o ma'in ngani' pina'atubang pagpangatadungan ngan pagpamatu'od si mahalap sumat, padayon hamok i pagpaki'ambit-ta kam si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. ⁸ Mismo iya akatistigos kon ay i kahaya-na si pag'ibabagat-ko si ka'am dimu'an nga day akapariho si gugma' nga nag'abat-na si Kristo Jesus para si ka'am. ⁹ Yayto i nagparapangadyi'-ko pirmi, nga kunta' sigi tutubo' i mga gugma'-bi hasta nga agsangyay to huwang i kata'o pati' i malalom pagsabot si bisan ay, ¹⁰ basi' agkatara'o kam pagturutimbang pati' pag'alagad kon ay i pinakamahalap, ngan si da'inan pa'agi agpakalikay kam si pagparapakasala' ngan gana' si ka'am makabasol hasta si allaw pagpada'itu-na gihapon si Kristo. ¹¹ Sinan uras, panno' kam si pagkamatadong nga day agbuwa' anan si ka'am pina'agi si buhat-na si Jesu-Kristo para aka'unrahan ngan adayaw i Diyos.

I Prubitsu-na si Kaprisu-na si Pablo

¹² Mga kabugtu'an si pagtu'o, aruyag ako pagpakatu'an si ka'am nga i mahinabo' si ako akabulig dina nga agpadayon i pagpasamwak si mahalap sumat. ¹³ Tungod si mahinabo', agpakasayuran pahalap i dimu'an mga sundalo magpangwardya si palasyo ngan da'inan may liwat i dimu'an mga taga sunsatu'o, nga apriso ako tungod si pagsirbi-ko si Kristo. ¹⁴ Tungod si kaprisu-ko, ka'agsuban si mga kabugtu'an nga dati na ag'adda si Ginu'o, agka'araghat pagpasamwak si allingun-na si Diyos nga mga pusukado ngan ga'i agkataralaw.

¹⁵ Ungod nga aniya' magparapamasamwak mahi'unong si Kristo tungod si ka'awa' dina si mga sahimu-ko pati' si pagpanamuk-samok hamok, pero aniya' may gihapon magparapamasamwak tungod si mahalap katuyu'an. ¹⁶ I karuyag sidngun-ko, mga iya i magsarag si trabahu-ko pagpakulaw si gugma'-na mga iya si ako, tungod kay agpakatu'anan mga iya nga nagpasallod ako ato para mangatadungan si mahalap sumat. ¹⁷ Oho' gad, agparapamasamwak i ditangnga' kundi' para hamok anlanga i mga katungdanan-na ngan ma'in mga iya tangkod, kay i mga pagkagasi-na nga

satambahan-na mga iya i pagsakit-ko myintras nga atiya' pa ako si prisuhan. ¹⁸Pero gana' sapayan-na kon ay i mga katuyuan-na mga iya. I impurtanti hamok nga si bisan ay pa'agiha, magin sala' may to o tama' si katuyuan, si Kristo gihapon i nagparapasamwak. Ngan tungod sinan bali i kalipayan-ko.

Ungod nan, ngan padayon ako pagkalipay, ¹⁹kay akatu'anan ako nga pina'agi si mga pangadyi'-bi pati' si bulig nagpumwan-na si Espiritu-na si Jesu-Kristo, katalwasan i tinakkahan-na si kamutangan-ko ina'anto. ²⁰Bali haya i pag'anduy-ko ngan aniya' kasiguraduhan si pagla'um-ko nga gana' sito makabuwang kamamalu'an si ako, kundi' gana' katalaw-ko pagpahalling o si bisan ay pa. Ada'nan nan basi' akabuwan unra si Kristo i bug'os pagka'a-a-ko bisan ay pa i kaliyat-na si kamutangan-ko ina'anto pariho si mga sa'agihan-ko na. Gana' sapayan-na kon padayon i kinabuhi'-ko o kon amatay. ²¹Kay para si ako, kon allom pa ako, si Kristo hamok i magkiwa ato si ako, ngan kon amatay na ako, ako i makaprubitso sito. ²²Kon agpadayon i allom puhu'-ko, malabbat pa i sahimu-ko nga akapulusan. Sanglit ay sito i pinili'-ko? Ga'i ako akatu'anan! ²³Nagpakukutungan gayod ako si duway to. Aniya' karuyag-ko nga pataliwan na ngan pahuwang si Kristo kay iya i pinakamahalap. ²⁴Pero mahaya i kapulsanan-na para si ka'am kon allom pa puhu'-koy to. ²⁵Ngan tungod si kasiguraduhan-ko parti sinan, akatu'anan ako nga agpadayon pa i kinabuhi'-ko ngan agkahururuwang kita kam gihapon. Si da'nan pa'agi, anmatgas i mga pagtu'u-bi ngan ahimoy to pu'un-na si kalipayan-bi ²⁶hasta nga agsangya i mga pagdayaw-bi si Kristo Jesus mahi'unong si ako tungod kay akapada'nan ako gihapon si ka'am nan.

²⁷Pero pasiguruhi-bi nga i mga pangiwa-kiwa-bi agbasar si mahalap sumat hi'unong si Kristo, basi' bisan kon akapada'nan may ako dina si ka'am nan o ma'in ngani' akabantugan hamok ako hi'unong si ka'am, akatu'anan ako nga ga'i aburubantad i pag'aradda-na si mga espiritu-bi, nga ag'aradda i isip-bi si kapapaniguro para hamok anlabbat i magpanutu'o si mahalap sumat ²⁸hasta nga gana' satalawan-bi si bisan ay hinimu-na si mga kuntra-bi. Adday nan pangngilalahan para si mga iya nga mga mammatayon na mga iya nga bulag si Diyos ngan ka'am may mga taralwason dina. Ngan ma'in nan liwat hamok iya, kundi' agpakasayuran mga iya nga yaynan bali' pangngilalahan tikang dina si Diyos. ²⁹Ada'nan nan sinan kay para si Kristo, agpumwan-na na si ka'am i katungod, ma'in hamok i pagtutu'u-bi si iya, kundi' hasta pa i pag'ambit-bi si mga kasakitan-na, ³⁰labihan na kay agtikang na kam pag'agi si araway anan si ka'am nan pariho si nag'agihan-ko na, ngan ina'anto iya pa gihapon i nagparapaki'awayan-ko ato nga sapakalihan-bi.

I Pag'irog si Pagkamapa'inubsanun-na si Kristo

Col 1:13-20; 2:6-15; Hebro 1:1-4; 2:9-11

2 ¹Agka'araghat ba' kam tungod si pagpaki'adda-bi si Kristo?
 Agkarili'aw ba' kam si gugma'-na? Aniya' ba' pag'aradda-bi si

Espirito? Agpaka'abat ba' kam si pagkadaluman pati' si pagkamaluluy'on si balang addangan si ka'am? ²Kon sugad, bug'usu-bi i kalipayan-ko pina'agi si pagkaparihu-na si mga isip-bi, si pagsihirigugma'ay-bi, pati' si pag'aradda-na si mga espiritu-bi hasta si mga katuyuan-bi. ³Aglikaya kam si mga isip-bi pagpapalanga si katungdanan-bi, o ma'in ngani' pagdayaw si kalugaringun-bi kundi' agsipa'ubus-ubusaya kam ngan pa'anna'u-bi si mga inisipan-bi pirmi nga mas labaw i la'in kuntra si mga kalugaringun-bi. ⁴Kinahanglan nga ga'i hamok asibot i kada addangan si mga kalugaringun-na paranginanuhon, kundi' manginano liwat iya si tawa'-na si la'in.

⁵Kunta' akapariho i mga panhuna'-huna'-bi si tawa'-na si Kristo Jesus:

⁶Iya, nga aniya' pagkadiyus-na,

ga'i aghuna'-huna' pagdudukot si pagkaparihu'an-na nga iya si Diyos.

⁷Lugod, ag'ako' iya si pagka'anggana'un-na

basi' akakarawat iya si kina'iyana si adda rilihugon ngan pagpakang'a-na.

⁸Katapos ngan panubu'-na na pariho si bisan say aha'a,

agpa'ubos pa liwat gihapon iya, ngan masinunuron iya pagkarawat si kamatayon, bisan pa i kamatayon si adda kudos!^a

⁹Tungod sinan, ag'alsa-na iya si Diyos para sapa'anna'-nay to si

gilalabawi pwisto ngan i nagpumwan si iya, iya i adda aron nga labaw si dimu'an mga aron,

¹⁰basi' anluhod i dimu'an pag'ako' si aron nagpumwan si Jesus, i mga sari'i si langit, i mga satu'o si kalibutan, ngan hasta pa i mga sari'i si dilalom pitak.

¹¹Agpakabusngal i dimu'an si mga pag'aku'-na nga si Jesu-Kristo i Paragdalom,

basi' adayaw i ka'angayan-na si Diyos Tata'.

I mga Binuhatan nga Apurma i Ungod Katalwasan

¹²Mga hinigugma'-ko mga kumpaniya, pirmi kam mga masinunuron ngan paghuruwang-ta pa kam ngan akatambahan payto tikang si pataliwan-ko hasta pa si ina'anto. Sanglit kon ay i naghimu-bi siray, iya may liwat kunta' i pinadayun-bi pagpurma si mga katalwasan-bi balang addangan bawa i katahap si pagkadiyus-na. ¹³Ngan si kamatu'uran, aniya' kapulsanan-na si pagpaniguru-bi kay i Diyos i magpakiwa si ka'am

^a 2:8 I kamatayon si adda kudos, bali kammalo' tungod kay paray nan hamok si mga kriminal.

basi' i mga tuyu'-bi pati' buhat-bi i magtuman si mahalap katuyuan-na para si mga pinalangga'-na.

¹⁴Buhatu-bi nan dimu'an nga gana' ruriklamuhay ngan gana' durudiskusyunay ¹⁵basi' anan mismo si kamutangan-bi nga nagpalibutan kam si mga a'-na sito panahon nga bali kabaliku'an ngan baliskad i mga isip-na, apurma kam bilang mga a' nga gana' barasulon pati' appakalikay si pagparapakasala'. I karuyag sidngun-ko nga apurma kam bilang mga dadi'-na si Diyos nga gana' makabasol ngan agbuwan kam danta' si mga iya nga day mga bitu'on magpadanta' si kalangitan, ¹⁶si uras nga sigi-bi padayag si mga iya i allingon nga agbuwan kinabuhi'. Kon agbuhat-bi nan, sadayaw-ta kam si la'in si allaw pagpada'itu-na gihapon si Kristo si pagpinugad nga ga'i akarag i kabudlayan-ko ngan akaprimyuhan^b ako si pagpakirumba-ko. ¹⁷Tikang si pagtu'u-bi, paluwa' i hul'os pagpahalad si mga kalugaringun-bi si Diyos, ngan bisan kon day papalaha'on ako nga day irimnon panhahalad para ahusto i paghalad-bi, awili gayod ako sinan ngan malipayon ako pag'ambit si kalipayan-bi dimu'an. ¹⁸Sanglit, kinahanglan nga awili may kam liwat ngan andam pag'ambit si kalipayan-koy to.

Si Timoteo pati' si Epafrodito

¹⁹Mahaya i pagla'um-ko tungod si pag'adda-ko si Paragdalom Jesus, nga ga'i na agliyat sapabawa-ko si Timoteo pada'inan si ka'am nan basi' anagha' may liwat i alabatan-ko kon akakarawat ako si mga nutisya hi'unong si ka'am. ²⁰Gana' na la'in si mga kahuruwangan-koy to ato pwira si iya nga ungod gayod i pagpa'id-na para si ka'am. ²¹Balang addangan si mga iya asibot hamok si mga kalugaringun-na paranganinuhon imbis si tawa'-na si Jesu-Kristo. ²²Pero agpakatu'an kam nga agpakulaw gayod si Timoteo nga angay iya, pina'agi si pag'adda kami' si trabaho pagpasamwak si mahalap sumat pariho si adda dadi' nga agparabulig si tatay-na. ²³Sanglit mahaya i pagla'um-ko nga sapabawa-ko iya pada'inan si ka'am nan basta kay saklaruhan-ko na kon ay i manakka si kamutangan-koy to ato ina'anto. ²⁴Ngan mahaya i pagtapud-ko si Ginu'o nga ga'i agliyat ako mismo i makapada'inan si ka'am nan.

²⁵Pero aniya' isip-ko nga kinahanglan pabwilta-ko dahulo pada'inan si ka'am nan si Epafrodito, i bugtu'-ta kam si pagtu'o. Iya i katumuy-tumuy-ko si trabaho ngan kahuwang-huwang-ko si pagpaki'away kuntra si kalu'uman, ngan iya liwat i naglihug-bi pada'ito pagbawa si mga nagkinahanglan-ko. ²⁶Amingaw gayod iya si ka'am dimu'an ngan masurub'on iya tungod kay agpakatu'an na kam kuno' nga binurungan iya. ²⁷Ungod gayod nga binurungan iya ngan haros mammatayon na.

^b 2:16 I nagtukoy *akaprimyuhan*, iya i pakapanlangit-na si damuri allaw.

Pero alu'oy i Diyos si iya ngan ma'in hamok si iya, kundi' si ako liwat, kay ga'i iya aruyag nga aka'ura-urahan i kabidu'an-ko. ²⁸Tungod sinan, akatambahan i kadisididu-ko pagpabawa si iya basi' kon sakulawan-bi iya gihapon, anggaya-gaya i mga alabatan-bi ngan aka'ibanan may liwat i mga kabaraka-ko. ²⁹Panginanuhu-bi iya bilang addangan nga ag'adda na si Ginu'o bawa i mahaya kalipay. Rispitari-bi i bisan say nga makapariho si iya, ³⁰kay haros amatay iya si trabahu-na para si Kristo. Agpa'unung-na i kinabuhi'-na basi' hamok sataparan-na i bulig nga ga'i pwidi sapumwan-bi si ako.

I Ga'i Makatapuran si Kalugaringun-na si A'a
Buhat 9:1-31; 15:1-4; 2Cor 11:16-12:10; Gal 1:11-2:10

3 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, i tugun-ko si ka'am ato si katapusan nga aglipaya kam tungod si pag'adda-bi na si Ginu'o! Ma'in makuri para si ako pagsumat ina'anto si ka'am bisan parihoy to gihapon si mga surat-ko ngan dahuloy ray ngan si kamatu'uran, ahimoy to dina nga pinakabantay-bi.

²Aglikaya kam si mga day ka'idu'an nga magparapaminugad agpanutu'o ngan sibot pag'ibabawa pirmi si gana' kapulsanan-na pagkarilihuso. Iyay nan i karat'an nga sagara'an-na mga iya paghimo nga day ti'utod pirmi si mga puhu'-bi si pagpirit nga aturi'^c kam. ³Pero kita kam dina i mga ungod tinuri', kay kita kam i magparapangampo' pina'agi si Espiritu-na si Diyos, kita kam i magparapandayaw si Kristo Jesus, ngan kita kam i ga'i na magtapod si mga sirimunyas nga nagbuhat si puhu'-ta, ⁴bisan pa kon mismo i kalugaringun-ko pwidi kunta' agsarig sinan.

Kon aniya' may dina a'a nga aghuna'-huna' pagsarig sinan, anmas pa ako kumparar si iya. ⁵Nagturi' ako si pagwalo' allaw-ko, mamat ako tikang si a'a-na si Israel, sakop ako si pamilya Benjamin, ngan gihebruhi gayod ako. Kon parti namay si pagsunud-ko si bala'od, adda ako Parisiyo, ⁶parti namay si kapapaniguru-ko pagsirbi si Diyos, bali namay bali' dina i pagkapasakit-ko si manniniripon pag'ampo', ngan kon parti namay si a'a nga aka'angkon si pagkamatadung-na pina'agi si hul'os pagsunod si mandu'-na si bala'od, gana' salihisan-ko sinan.

⁷Kundi' bisan ay si ako siray nga day ganansya nga buruluson si ako ari si langit, i pag'abat-ko ina'anto nga arungay nayray dimu'an basi' sapanginanu-ko namay i para si Kristo. ⁸Ma'in nan hamok iya, si pag'abat-ko gana' kwinta-na si dimu'an ato si kalibutan, kon nagpakumparar si gilalabawi saprubitsuhan-ko nga tikang si pagkilala pahalap si Jesu-Kristo bilang Paragdalum-ko. Para si iya ag'ambanan-ko na i dimu'an sagara'an-ko ngan agpaparihu-ko nayto hamok si

^c **3:2** I *pagturi'*, iya i pangngilalahan si rilihuso a'a.

makaririgsok nan simpot basi' sa'angkun-ko si Kristo, ⁹ngan basi' kinakulawan hasta si katapusan nga agpaki'adda ako si iya. Ma'in na i pagsunod si bala'od i pa'agi nga sa'angkun-ko i pagkamatadong, kundi' pina'agi dina si pagtapod si Kristo. Iyay nan i pagkamatadong nga tikang si Diyos nga a'angkon pina'agi si pagtapod. ¹⁰Aruyag ako nga sakilala-ko pahalap si Kristo, nga aniya' sa'ambit-ko si kusog magbanhaw si iya nga atiya' agpakiwa si ako ina'anto, nga maki'adda ako si mga kasakitana pa, nga aka'irog ako si kamatayun-na ¹¹basi' bangin pina'agi sinan dimu'an, akahuwang ako si magkabaranhaw.

I Pagpapaniguro Pagtakka si Puntuhan

¹²Ma'in nga sa'angkun-ko naynan dimu'an o ahuman na i katuyuan-na si Diyos para si ako, pero paniguru-ko nga sa'addu'-ko i nagpapadawhagna si ako si Kristo Jesus. ¹³Mga kabugtu'an si pagtu'o, gana' si inisipan-ko nga sa'addu'-ko naynan, pero aniya' adda hamok katuyuan-ko. Pina'agi si paglimot si magpakalihis na pati' si padayon pagkukulaw si titakka, ¹⁴maniguro gayod ako nga anakka si puntuhan basi' sa'angkun-ko i primyo si nag'agdahan-na si Diyos si ako nga iya i kinabuhi' ari si langit nga sa'angkun-na si mga mag'adda si Kristo Jesus.

¹⁵Kunta' agkaparariho sinan i pagkukulaw-ta kam dimu'an nga mga matgas na si espirituhanon kinabuhi'. Pero kon aniya' si ka'am nga la'in i pagkukulaw-na, sigurado nga paklaradu-nay nan si Diyos si iya. ¹⁶I impurtanti hamok nga i kinabuhi'-ta aglanat may kon ay i kamatgas-ta.

¹⁷Mga kabugtu'an si pagtu'o, pahuwanga kam si mga igkasi-bi nga disidido pag'irog si ako ngan tigamani-bi i mga mag'inala' si kami' panggingirugan si mga kinabuhi'-na mga iya. ¹⁸Bisan kon iyay nan i ka'agsuban nagparasumat-ko si ka'am siray, sumatan-ta kam gihapon ina'anto bawa i mahaya kabido' nga malabbat i magkuntra dina si kudus-na si Kristo nga kinakulawan si nag'irug-na mga iya kinabuhi'. ¹⁹I kamatayon nga bulag si Diyos, iya i mga tarakkahan-na mga iya, i mga kasindak-na si puho', iya i diyus-na mga iya, ngan i mga kapadadayawun-na mga iya, iya dina i magbuwan kamamalu'an. I mga inisipan-na awinan hamok si mga kalibutanon inanna'. ²⁰Pero kita may kam i mga taga sunsari'i dina si langit, ngan aniya' nagparapangantahak-ta kam Paragsalbar tikang ari nga iya i Paragdalom Jesu-Kristo. ²¹Iya i magsalli' si mga puhu'-ta kam nga ubos i kamutangan-na ngan agsalli'an-nay to pariho si tawa'-na nga maka'angayan gayod pina'agi si pariho gahom si pagbawa-na si dimu'an si pagdalum-na.

4 ¹Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, ka'am nga mga hinigugma'-ko ngan mga samingawan-ko, ka'am nga makapalipay pati' magbuwan unra si ako, kunta' da'inan sinan i kinabuhi' pinadayun-bi ngan ga'i kam agkabarantad si pag'aradda-bi na si Paragdalom, ka'am nga mga pinalangga'-ko kumpaniya.

I Palanat mga Panugun-tugon

1Cor 3:1-17; Efeso 4:1-16; Sant 4:1-12

²Ag'aghat-ko kas Euodia pati' si Sintique nga agkabalikan gihapon mga iya tungod si dati na pag'adda-na mga iya si Paragdalom. ³Ngan agpalaku-ko liwat si addangan nan anan nga tangkod katumuy-tumuy-ko si trabaho, nga buligan-nay to mga danda. Ka'abay-abay-koy to mga iya pagpasamwak si mahalap sumat nga aghururuwang kas Clemente pati' i ditangnga' mga katumuy-tumuy-ko nga agpakalista si libro si magpaka'angkon si ungod kinabuhi'.

⁴Agkalipaya kam pirmi tungod si pag'adda-bi na si Paragdalom. Balik-ko gihapon i pagpinugad si ka'am: Agkalipaya kam. ⁵Pakulawu-bi si dimu'an i daluman nga mapinasinsyahon pangiwa-kiwa. Ma'in na pira i pagtakka-na si Paragdalom. ⁶Dakam abaraka si mga pala'in-la'in, kundi' agpamangadyi'a kam ngan agpamalakuha kam si Diyos si bisan ay nagkinahanglan-bi nga panno' si mga pasalamat. ⁷Kahuman sinan, sigurado pumwan-na si Diyos i kamurayaw-na nga ga'i gayod satakka-na si huna'-huna'-ta kon ay kay ada'inan sinan ngan iya liwat i mahimo bantay-na si mga karuyag-bi pati' si mga inisipan-bi para padayon i pagpaki'adda-bi si Kristo Jesus.

⁸Mga kabugtu'an si pagtu'o, i tugun-ko si ka'am ato si katapusan nga pa'anna'u-bi pirmi si mga inisipan-bi kon ay i pinakamahalap o darayawon, si mga ungod nan, si mga nagkatahapan nan, si mga matadong nan, si mga makapalikay nan si sala', si mga maka'angayan nan, o si mga nagkaruyagan nan. ⁹Ngan agpagara'a kam liwat pagbuhat sinan nga iya i mga sata'uhan-bi pati' i mga sakarawat-bi tikang si ako, huwang na sinan i mga sapakalihan-bi pati' i mga sakulawan-bi ato si ako. Ngan pina'agi sinan dimu'an, pahuwang si ka'am i Diyos nga pu'un-na si kamurayaw.

I Pasalamat-na si Pablo

2Cor 8:1-15; 9:6-15; Roma 13:8

1Tim 6:3-10; Hebro 13:5

¹⁰I bali pag'abundahan kalipayan-na si mga mag'adda na si Paragdalom, iya i sa'abat-ko ina'anto kay si katapus-tapusan agpaka'anda' kam pa'agi pagkulaw gihapon kon ay i kahaya-na si pagpa'id-bi si ako. Oho' gad, aniya' na dati pagpa'id-bi si ako, pero ga'i to sapakulaw-bi. ¹¹Ma'in nga sasabi-koy to tungod si pangulangan, kay ata'o na ako pagkuntinto si bisan ay kamutangana. ¹²Sa'agihan-ko na kon ay i pagka'anggana' pati' kon ay i pagka'abunda. Sa'adalan-ko na i ka'agsuban nga ga'i satakka-na si isip-na si a'a parti si pagkakuntinto. Sanglit bisan

ay urasa ngan bisan singnga lugara, kuntinto ako gihapon, bisan bagtok ako o linganto, bisan kon agsangya i tawa'-ko o agkulang. ¹³Aniya' kusug-ko pag'atubang si dimu'an kamutangan, pina'agi si iya nga magbuwan kusog si ako.

¹⁴Pero bisan kon da'inan sinan, mahalap gihapon kay maki'adda kam si mga kasakitan nag'agihan-ko. ¹⁵Ma'in nan hamok iya, sa'intuman-bi siguro i kamutangan-ko ngan pataliwan-ko siray si prubinsya-bi Macedonia, kahuman si primiro pakapakali-bi si mahalap sumat. Si dimu'an manniniripon pag'ampo', ka'am hamok mga taga syudad Filipos nan i magpangintom si baralunun-ko. ¹⁶Bisan ngani' ngan kari'i-ko pa si syudad Tesalonica, ma'in hamok sin adda kam agpabawa si mga ayuda-bi si ako. ¹⁷Ngan ma'in liwat nga ag'ikakarawat hamok ako si mga rigalubi, kundi' aruyag ako nga akatambahan i mga espirituhanon tinipun-bi. ¹⁸Atiya' na sakarawat-ko i bug'os kantidad nagpabawa-bi ngan bali to pagsubrahan si nagkinahanglan-ko. Gana' na pangulangan-ko tungod kay agbawa-na si Epafrodito i dimu'an papabawahun-bi si ako. Akaparihoy to si mga masangngit panhahalad o mga angay burunu'on nga papabar'ugon pagpalipay si Diyos. ¹⁹Sigurado pumwan-na si ka'am si Diyus-ko i dimu'an nagkinahanglan-bi sigon si maka'angayan ka'abundahan-na nga kina'anda'an si pagpaki'adda-bi si Kristo Jesus.

²⁰Darayawon i Diyos nga Tata'-ta kam, hasta si kahastahan. Amen.

I Ultimo mga Pangumusta

²¹Mangumusta ako si dimu'an mga nagtagama paghuwang si Diyos nga dati na ag'adda si Kristo Jesus. Mangumusta si ka'am i dimu'an mga kabugtu'an si pagtu'o nga huwang si ako ato. ²²Mangumusta liwat bali' si ka'am i dimu'an mga nagpanagama paghuwang si Diyos, labihan na i mga ginsakupan-na si Emperador nga ag'istar si palasyo.

²³Amalako kami' nga padayun-na si Paragdalom Jesu-Kristo i mapinalangga'on pagpanginanu-na si mga espiritu-bi nga agtatamba i kamatgas-bi. Amen.

I Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Colosas

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo (1:1). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si mga taga Colosas nga tangkod pagpaki'adda si Kristo pati' nagtagama paghuwang si Diyos (1:2). Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to ngan 60 AD (mga 30 anyos kahuman abanhaw si Jesus) pariho ta'on si pagsurat-na pada'iray si mga taga Efeso pati' pada'iray si Filimon. Adday to si mga nagsurat-na ngan primiro kaprisu-na ari si Roma kon singnga nagtugutan iya paglugaring pag'istar pero aniya' sundalo magbantay si iya sallod si duwa ta'on (Buhat 28:16-31). Sallod sinan mga ta'on i pagsurat-na si mga surat nga nagkilala ina'anto bilang Mga Surat Tikang si Prisuhan (Efeso, Colosas, Filipos pati' Filimon).

Mga pira hatos ta'on myintras si panahun-na si Pablo, i Colosas adda si mga asinsado syudad si prubinsya Asia siray nga nag'arunan ina'anto Turkey. Yayto syudad kina'anda'an ari si Suba' Lycus nga pangngagihan-na si pagnigusyo nga agburubwilta si sirangan pati' katundan tikang si Efeso nga ag'atubang si Kalawot Mediteraneo pada'iray si Suba' Eufrates. Pero panakka-na si adda hatos ta'on kahuman abanhaw si Jesus, agminos gayod i kabantugan-na sito ngan salabawan-na na si mga katiringpid-na syudad, Laodicea pati' Hierapolis (4:13).

I Colosas ahimo nga adda si pinaka'impurtanti lugar si panahun-na kas Pablo tungod kay ngan pagpasamwak-na si Pablo ari si Efeso sallod si tallo ta'on, addangan si Epafras si mabawa si pagtutu'o ngan iya i pada'iray si Colosas pagpasamwak si mahalap sumat ari (1:7-8; Buhat 19:10). Mangno anakka i uras nga i manniniripon pag'ampo' ari nagparasamok si mga burubullo' paragturo' ngan nagpapasunod si pala'in-la'in kabatasanan sanglit akadisidir si Epafras pagpada'iray si Roma pagpalako si bulig-na si Pablo ngan iya nayto surat i resulta-na si pagbagat-na mga iya.

Tungod si mga pinahallingan-na si Pablo ato kuntra si mga burubullo' paragturo', akamustra kita kon ay i pala'in-la'in nagturu'-na si mga burubullo' paragturo':

1. I pagtuman si pala'in-la'in bala'od maka'anna' si Kada'an Kasuratan nga nagturu'-na si Jesus nga ma'in angay nagsunod: Parti si pagkakan, pag'inom, pagsilibrar si mga allaw sigon si tuluhu'an, si tu'ig-na si kawara', si mga allaw pandidiskanso (2:16-17) pati' parti si pagturi' (2:11; 3:11)
2. I sala' isip nga pwidi kuno' kita akapugong pagpatakas si kasindak-na si puhu'-ta (2:21,23)
3. I pag'ampo' si mga anghel (2:18)
4. I pagminus-na mga iya si Kristo (1:15-20; 2:2-3,9)
5. I sarabutan nga tinago' pa kuno' ngan mga iya hamok i makatu'anana (2:18; 2:2-3)
6. I pagtapod si mga maka'a'aghat allingon pati' mga isip nga ag'inala' hamok si kabatasanan-na si a'a (2:4,8)

I katuyuan-na pagsurat sito si Pablo, iya i pagpamatu'od nga ma'in tama' i mga pala'in-la'in nagturu'-na si mga burubullo' paragturo'. Para atuman i katuyuan-na, agpalabaw-na si Kristo si pagpinugad nga si Kristo i nagpakulaw irog si ga'i sakulawan-ta Diyos (1:15), nga pina'agi si Kristo ahimo i dimu'an (1:16), nga akadahulo si Kristo si bisan ay ngan si pagpanginanu-na hamok akapadayon i bisan ay (1:17), nga si Kristo i primiro mabanhaw (1:18), nga si Kristo i nagpakulaw kon ay i kina'iya-na si Diyos ngan nagpa'ayupan si bug'os pagkadiyus-na (1:19; 2:9), nga si Kristo i pa'agi nga agkahalap i pag'aradda-na si Diyos pati' si dimu'an (1:20-22). Sanglit si Kristo gayod i kabug'usan-na si nagkinahanglan-ta. Ngan aka'angkon kita kam si kabug'usan-na si ungod kinabuhi' tungod si dati na pag'adda-ta si Kristo (2:10).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I Pagpasalamat si Pagpangadyi' (1:3-12)
3. I Gilalabawi Dadi' (1:13-23)
4. I Pagpanginanu-na si Pablo si Manniniripon Pag'ampo' (1:24-2:5)
5. I Kalibrihan-na si Kinabuhi' Paghuwang si Kristo (2:6-23)
6. I mga Surunuron si Sagrado Kinabuhi' (3:1-4:1)
7. I Palanat mga Panugun-tugon (4:2-6)
8. I Ultimo mga Pangumusta (4:7-18)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Adda ako apostul-na si Kristo Jesus tungod si katuyuan-na si Diyos. Atiya' agtangka' si ako si Timoteo nga bugtu'-ta kam si pagtu'o.

²Tigsurat-koy to para si mga kabugtu'an anan si Colosas, ka'am nga tangkod pagpaki'adda^a si Kristo pati' nagtagama paghuwang si Diyos.

^a 1:2 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *ka'am nga agpanutu'o*.

Amalako ako si Diyos nga Tatay-ta kam nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na.

I Pagpasalamat si Pagpangadyi'

³Pirmi kami' agpasalamat si Diyos, i Tatay-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo bisan sumiran kami' agparapangadyi' para si ka'am, ⁴kay sapakalihan kami' nga agtutu'o kam si Kristo Jesus ngan aghigugma' kam si dimu'an kaparihu-bi nagtagama paghuwang si Diyos. ⁵⁻⁶Si primiro pagpasamwak si ka'am si allingon si kamatu'uran, sapakalihan-bi i mahi'unong si kasiguruhan nga kina'anda'an anan mismo sinan mahalap sumat. Sanglit yaynan pagtutu'o pati' paghigugma' nga sa'angkun-bi na, tikang si dati kasiguruhan nga i nag'anduy-bi andang nag'andam ari si langit. Padayon agsara i mahalap sumat si bug'os kalibutan. Sigi lalabbat i magpanutu'o dungan si paghahalap si mga pangiwa-kiwa-na pariho si mahinabo' anan si ka'am tikang pa gayod si primiro allaw pakapakali-bi sito. Sa'abat-bi liwat i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos ngan sapamatu'uran-bi nga ungod to gayod. ⁷Nagpakatu'an to si ka'am ngan pada'inan-na si Epafras nga hinigugma' kami' ngan kapariho kami' rilihugun-na si Kristo. Hasta pa ina'anto tangkod iya bilang tinapuran kami' anan si ka'am nan. ⁸Iya liwat i magsumat si kami' mahi'unong si pagpatuduk-na si Espirito si gugma'-bi.

⁹Sanglit tungod sinan dimu'an, tikang gayod si pakapakali kami' mahi'unong si ka'am, sigi kami' pangadyi' para si ka'am. Parapalako kami' si Diyos nga buwanan-na kam esprituhanon kadunong pati' sarabutan si dimu'an nag'atubang-bi basi' gana' kulang si mga kata'u-bi si mga katuyu'an-na. ¹⁰Agparapangadyi' kami' sito basi' i kinabuhi'-bi akabuwan unra si Ginu'o ngan basi' i dimu'an buhat-bi akabuwan si iya kalipayan ngan da'inan may para aniya' kapulsanan-na si kada mahalap buhat-bi ngan sigi tatamba i pagkakilala-bi si Diyos. ¹¹Agparapangadyi' liwat kami' sito basi' bali kam baskog tupong si maka'angayan gahum-na para ga'i kam aburubantad si mga kasakitan ngan para akapadayon kam si pag'ilob. Alipaya kam ¹²pagpasalamat si Tata' kay iya i magbuwan si ka'am si katungod nga sa'ambit-bi i panurundun-na si mga a'a nagtagama paghuwang si iya ari si ginhadi'an si kadanta'an.

I Gilalabawi Dadi'

Flp 2:5-11; Col 2:6-15; Hebro 1:1-4; 2:9-11

¹³Agsapud-na na kita si Tata' tikang si pagdalum-na si kalu'uman ngan agpabalyu-na kita si paghadi'-na si hinigugma'-na Dadi'. ¹⁴Pina'agi^b sito Dadi' alukat kita nga i karuyag sidngon, apasaylo i mga sala'-ta.

^b 1:14 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *si laha'-na*.

¹⁵Iya liwat i nagpakulaw nga irog si ga'i sakulawan-ta Diyos, pati' iya i suhag nga labaw si dimu'an naghimu-na si Diyos. ¹⁶Iya i gilalabawi kay pina'agi si iya, ahimo i dimu'an: I mga sari'i si langit pati' i mga satu'o si kalibutan, i mga kinakulawan pati' i mga ga'i kinakulawan. Huwang sito i kada klasi gamhanan espiritu, i mga aniya' trunu-na, i mga aniya' gahum-na, hasta pa i mga aniya' nagpamunu'an-na pati' i mga aniya' nagpandaluman-na. Labaw iya si dimu'an kay ahimoy to pina'agi si iya ngan basi' akatuman mga iya si karuyag-na. ¹⁷Agdahulo iya si bisan ay, ngan si pagpanginanu-na hamok akapadayon i bisan ay. ¹⁸Ma'in nan hamok iya. Gilalabawi liwat iya kay iya i magdalom si manniniripon pag'ampo', pariho si adda takulok anan si puho'. Iya i tinikangan-na si kinabuhi'-na sito grupo kay iya i primiro mabanhaw, basi' si kada pa'agi, iya i gilalabawi gayod. ¹⁹Sanglit iya i nagpakulaw kon ay i kina'iya-na si Diyos kay alipay i Diyos pagpa'ayop si iya i bug'os pagkadiyus-na, ²⁰ngan pina'agi si iya, agkahalap i pag'aradda-na si Diyos pati' si dimu'an pamadugok si iya, bisan i tikang si kalibutan o ma'in ngani' si langit. Agpili' i Diyos nga agka'aradda i dimu'an naghimu-na paghuwang si iya pina'agi hamok si laha' nagpaturu'-na si Dadi' ari si kudos.

²¹Siray mga matala kam si Diyos ngan anguntra kam gayod si iya tungod kay mamara'at i mga huna'-huna'-bi pati' i mga pangiwa-kiwa-bi. ²²Pero ina'anto, agpa'adda-na kam si iya pina'agi si ungod pagkamatay-na si puhu'-na si Kristo, basi' si pagpama'atubang-na si ka'am si iya, hinugasan na i mga sala'-bi. Sinan uras, gana' na si ka'am barasulon ngan ga'i na kam pwidi apasumbong. ²³Atuman nan basta padayon kam agtutu'o si mahalap sumat nga kinakulawan si masarig ngan matgas pagtapod si iya, ngan ga'i abantad i dati kasiguruhan-bi hi'unong si nag'anduy-bi anan si mahalap sumat. Nagparapasamwak to si dimu'an hinimu-na si Diyos nga atiya' pa si kalibutan ngan ako mismo ahimo paragsirbi sito.

I Pagpanginanu-na si Pablo si Manniniripon Pag'ampo'

²⁴Si kamutangan-ko ina'anto, alipay gayod ako si mga nag'abat-ko kakurihan para si ka'am. Agparatuman-ko mismo ato si kalugaringun-ko puho' i mala'a pa arantusun-na si Kristo nga nagpatuka-na si ako pagtuman si katuyu'an-na para si puhu'-na nga iya i manniniripon pag'ampo'. ²⁵Ako i mahimo rilihugun-na sito grupo tungod si nagpatu'in-na si Diyos si ako katungdanan pagpakatu'an si ka'am si kabug'usan-na gayod si allingun-na si Diyos. ²⁶Yaynan i mga ga'i pa kinatu'anan siray ngan nagparatago' si maliyat na mga panahon, pero nagpaklaro naynan ina'anto si mga a'a nagtagama paghuwang si iya. ²⁷Mga iya i nagpamili'-na si Diyos basi' agpakatu'anan i mga ma'in Hebro kon ay i kahalap-na si maka'angayan tinakka-na mga iya nga nagparatago' siray, nga si

Kristo ag'ayop si ka'am ngan iya i dati kasiguruhan si nag'anduy-bi maka'angayan kina'iya-na nga arambitun-bi.

²⁸I mahi'unong si Kristo, iya i nagpasamwak kami' pagwaydong ngan pagturo' si dimu'an klasi ka'aha'an sigon si kadunong nga tama' para si kada grupo, basi' si uras nga sapama'atubang kami' kam si Kristo, matgas na i kina'iya-na si kada addangan nga dati na ag'adda si iya. ²⁹Para nga satuman-koy to dimu'an, agbudlay ako si kapapaniguro pina'agi si nagpumwan-na kusog nga magpakiwa si ako.

2 ¹Aruyag ako nga appakasayod kam si kapapaniguru-ko para hamok si kahalapan-bi, ngan pati' para si mga taga Laodicea, hasta pa si dimu'an nga ga'i pa akakulaw si ako. ²I katuyuan-ko sito, basi' agpamaskog i mga huna'-huna'-bi ngan agka'aradda pina'agi si gugma', ngan basi' sa'angkun-na mga iya i kahaway-na si ungod sarabutan bawa i ka'abundahan-na sito. Si da'inan pa'agi, agpakatu'anan mga iya si nagparatagu'-na pa siray si Diyos, nga iya mismo si Kristo. ³Iya i naghimusan si dimu'an manggad si kadunong pati' si sarabutan.

⁴Agsumatan-ta kam sito, basi' ga'i kam akadaya'an si mga maka'a'aghat allingon nga mga kabubullu'an. ⁵Kay bisan kon ga'i ako aghuwang aro si ka'am, i huna'-huna'-ko awira' pirmi si ka'am ngan alipay ako si pakakatu'an-ko si mga pag'urugup-bi pati' si mga kakusug-na si pagtutu'u-bi si Kristo.

I Kalibrihan-na si Kinabuhi' Paghuwang si Kristo

Flp 2:5-11; Col 1:13-20; Hebro 1:1-4; 2:9-11

⁶Agtikang kam paghuwang si Kristo Jesus pina'agi si pag'aku'-bi si iya bilang Paragdalum-bi. Si pariho pa'agi, padagusu-bi i dati na pag'adda-bi si iya si bisan ay kiwa-bi. ⁷Padagusu-bi anan si Kristo i gamut-na si pagtu'u-bi hasta nga sigi tutubo' i espirituhanon kinabuhi'-bi. Kinahanglan nga sigi tatamba i pagsarig-bi si ungod pagtu'o nga nagparaturo' si ka'am hasta nga sigi sasangya i mga pasalamat-bi.

⁸Pasiguruhu-bi nga ga'i kam agkagarapos pina'agi si gana' kapulsanan-na pati' daya'on mga isip-na si mga a'a nga ag'inala' hamok si kabatasan-na si a'a pati' i ka'agsuban mga tugon nga agpanginano hamok kon ay i gawas-na si a'a. Gana' sito nga ag'inala' si Kristo ⁹kay awinan ag'ayop si Kristo i kabug'usan-na si pagkadiyos ngan kinakulawan to mismo anan si pagpakang'a-a-na. ¹⁰Ngan aka'angkon may kam si kabug'usan-na si ungod kinabuhi' tungod si dati na pag'adda-bi si Kristo. Labaw iya si kada gamhanan espirito magin mara'at may to o mahalap nga aniya' pudir-na pagdalom. ¹¹Tungod liwat si dati na pag'adda-bi si iya, day agkatururi' kam kay pariho si ma'ala' panit, a'ala' may liwat i makasasala' kina'iya-bi. Ma'in to i pagturi' nga pina'agi si buhat-na si a'a, kundi' i pagturi' nga gana' la'in makahimo kon ma'in hamok si

Kristo ¹²kay iyay nan i kamutangan-na si pagbunyag si ka'am. Parti si pagbunyag, aniya' gihapon espirituhanon karuyag sidngun-na. Si pagpatugnob si ka'am si buwahi', day akapariho kam si nagpalabbong na huwang si Kristo. Mangno si patuwa'-bi, day akapariho kam si mabanhaw huwang si iya. Ngan sayod kam nga sa'angkun-bi baha'oy to kinabuhi' tungod hamok si pagtapud-bi si gahum-na si Diyos, nga makabanhaw si iya.

¹³Siray, mga minatay pa kam parti si espirituhanon tungod kay mga sala'an kam ngan akapariho kam si day ma'in pa tinuri' kay ga'i pahuway i pagdalum-na si ka'am si makasasala' kina'iya-bi. Ngan da'inan pa i kamutangan-bi, iya i pag'allum-na si ka'am si Diyos huwang si Kristo. Agpasaylu-na kita kam si dimu'an mga sala'-ta ¹⁴pina'agi si pagpara'-na si listahan si mga utang-ta tungod si pagtalapas-ta si mga kasugu'an pati' si mga nagtugon kabatasanan nga makahimo si kita kam mga utangan. Aka'ulang to si parada'irayan-ta. Ag'ala'-nay to ngan pakamatay-na si Jesus si kudos. ¹⁵Ag'ala'-na i gahum-na si mga gamhanan esposito nga aniya' nagpamunu'an-na pati' aniya' mga nagpandaluman-na ngan agpamabungyud-nay to si iya nga mga gapos basi' agpakakulaw i dimu'an si pagda'ug-na pina'agi si kamatayun-na si Jesus si kudos.

¹⁶Sanglit dakam manginano kon nagsu'it kam si mga nagkakan-bi o nag'inum-bi, o ma'in ngani' si ga'i pagsilibrar-bi si mga allaw sigon si tuluhu'an, si tu'ig-na si kawara', hasta si mga allaw pandidiskanso. ¹⁷I pagsabot siray hi'unong sinan dimu'an, lingaw-na hamok si mga titakka siray panahon, ngan kinaklaruhan nan hamok tungod si dati na pag'adda-bi si Kristo. ¹⁸Dakam agpata'an nga sabawa-na kam si addangan nga agpakunu-kuno agpa'ubos ngan agpara'ampo' si mga anghel hasta nga ga'i na kam lugod agpakakarawat si primyo. I a'a nga da'inan sinan, agpasubra iya si pagsumat mahi'unong si sakulawan-na ngan i kalibutanon isip-na, iya i makasagda pagpahaya-haya si kalugaringun-na pina'agi si pagpasu'so' si isip-na si mga gana' hingtungdan-na. ¹⁹Akabulag iya si Takulok nga magpakiwa si bug'os puho' nga agtubo' sigon si karuyag-na si Diyos ngan anarig si pagsumpay-na si mga luta-luta pati' mga ugat.

²⁰Kon ka'am amatay na huwang si Kristo ngan ga'i na kam sadaluman-na si ka'agsuban mga tugon nga agpanginano hamok kon ay i gawas-na si a'a, kapa'i may kay day akapariho pa kam nga huwang pa si kalibutan nga agsunod si mga riglamintu-na: ²¹"Dakaw angantan sito! Dakaw anginda sinan! Dakaw anandog siray!"? ²²Yaynan dimu'an mga riglaminto agkaparara' ngan gana' na mga kapulsanan-na si titakka mga allaw kay yaynan mga mando' pati' mga pagturo', tawa'-na hamok hinimu-na si a'a. ²³Ngan yaynan liwat mga riglaminto akabuwan isip si malabbat mga a'a nga i maghimo sinan mga madunong pero si

kamatu'uran ma'in. Ahimoy nan tungod si mga kalugaringun-na buhat si pag'ampo', si mga pagpamakunu-kunu-na agpa'ubos pati' si mga pala'in-la'in pagpati'os si puho'. Pero gana' gayod sinan bulig-na si a'a mag'andoy nga sapugungan-na i pagpatakas si kasindak-na si puhu'-na pati' pagpahaya-haya si kalugaringun-na.

I mga Surunuron si Sagrado Kinabuhi'

3 ¹Tungod kay nagbanhaw kam huwang si Kristo, talinguha'u-bi i mga espirituhanon karuyag nga angay si mga tipanlangit kon singnga awiray andang si Kristo agtingkulo' si kawanan-na si Diyos. ²Tuninungi-bi i mga espirituhanon ngan dakam si mga kalibutanon, ³kay human na kam amatay, ngan a'allom kam tungod si pagpakihuwang-bi si Kristo atubang si Diyos bisan kon nagparatago' pa i kamutangan-bi si kalabbatan. ⁴Si pagpakulaw gihapon si Kristo si pagdadara'un-na, nga iya i magpadayon si ungod kinabuhi'-bi, nagpakulaw may liwat kam huwang si iya. Sinan uras, kinaklaruhan anan si ka'am i dati na maka'angayan danta' nga pariho si tawa'-na si Kristo.

⁵Sanglit matayu-bi na i bisan ay nga tikang si mga kalibutanon kina'iya-bi: Dakam padayon pag'ubay si bisan say hamok sasindakan-bi hasta pa i mga buhat nga mas baliko' pa sinan nga bali kaparigsok si ka'am. Ala'u-bi i kasindak si lalla o danda, i mga mara'at karuyag pati' i kabintahuso, kay i kabintahuso akaparihoy nan si kabaraw hasta nga day agdiyus-bi nan. ⁶Tungod sinan mga buhat, titakka i kastigu-na si Diyos^c ⁷ngan si mga pa'agi ray panahon, yaynan i mga sagara'an-bi. ⁸Pero ina'anto, kinahanglan nga pangala'-bi si mga kalugaringun-bi i mga buhat nga pariho si kasina, ka'iritado, pagtuyo' pagpasakit si la'in a'a pati' paggutgot huwang i pagpahalling si mga malaw'ay allingon. ⁹Dakam agsiburubullu'ay, tungod kay aghulsu'-bi na i kada'an pagka'a'a-bi huwang hasta i mga buhat-na sito, ¹⁰ngan agpasul'ut-bi na i baha'o pagka'a'a-bi. Sadurudiki'it i pagbag'u-na sinan sigon si espirituhanon kata'u-bi hasta nga aka'irog si kina'iya-na si Maghimo sinan. ¹¹Parti sinan, gana' nagpili' bisan kon Griko kaw o Hebro, tinuri' o ma'in. Gana' sapayan-na kon dayuhan kaw hasta pa kon tikang kaw si mga a'a nga la'in gayod i mga minuklatan-na kabatasanan o bisan kon uripon kaw o libri. Lugod i impurtanti hamok, iya si Kristo nga aghuwang si dimu'an makasalanan sito kina'iya.

¹²Ka'am i mga pinili'-na a'a si Diyos, nga mga pinalangga'-na gayod ngan nagtagama-na paghuwang si iya. Sanglit kinahanglan nga maluluy'on kam, daluman, mapa'inubsanon, mahalap agtratar si la'in,

^c 3:6 Ma'in malabbat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga agtamba: *para si mga masinupakon.*

ngan palangahu-bi i pagpaturus-bi. ¹³Agsisurusagubaya kam, ngan agsipurupayasayluhaya kam. Bisan sumiran kam agsisurupak-supakay, kinahanglan agsipurupayasayluhay kam sigon si pagpasaylu-na si ka'am si Ginu'o. ¹⁴Pwira pa sinan dimu'an, patambahu-bi i gugma' nga iya magpatig'ob para si kabug'usan-na sito dimu'an kahalapan.

¹⁵Pahadi'u-bi si mga pamurubu'ut-bi i kamurayaw nagpumwan-na si Kristo, kay ag'agda-na kita kam si Diyos basi' sa'angkun-tay to kam kamurayaw tungod si pag'aradda-ta kam bilang myimbrosi si puhu'-na si Kristo ngan agpasalamat kam. ¹⁶Buwani-bi mahaway lugar i allingun-na si Kristo anan si mga inisipan-bi basi' si pagpaturu'-turu'ay-bi pati' si pagpawuruwaydungay-bi, paguwa' i dimu'an kadunung-na sito allingon ngan da'inan may liwat si pagkarantahay-bi mga salmo pati' si la'in pa mga espirituhanon karantahon bawa i kinasing-kasing pagpasalamat si Diyos. ¹⁷Sanglit, bisan ay i buruhatun-bi pati' parahallingun-bi, buhatu-bi pina'agi si gahum-na si Paragdalom Jesus ngan agpasalamat kam si Diyos Tata' pina'agi si iya.

I mga Surunuron Sallod si Adda Matadong Panimalay

Efeso 6:1-4; 6:5-9; Tito 2:9-10; 1Ped 2:18-25

¹⁸Mga danda, aku'u-bi i pagdalum-na si mga alla-bi kay iyay nan i angay buhat-na si magpaki'adda na si Ginu'o.

¹⁹Mga lalla, higugma'u-bi i mga alla-bi, ngan dakam agda'ug-da'ugu-bi.

²⁰Mga dadi', anunura kam si bisan ay tugun-na^d si mga mahanak-bi, kay iyay nan i makalipay si Ginu'o.

²¹Mga tatay, dakam agpangudyutu-bi i mga dadi'-bi, kay adisgusto lugod mga iya paghimo si mahalap.

²²Mga uripon, anunura kam si mga amu-bi si bisan ay panlihugan-na mga iya. Ma'in hamok nga kon awinan mga iya agkukulaw si ka'am para adayaw kam, lugod anunura kam nga kinasing-kasing gayod tungod si pagtahud-bi si Paragdalom. ²³Bisan ay i mga trabahu-bi, buhatu-bi si kinasing-kasing pa'agi. Paparihu'u-bi nga mismo i Ginu'o i nagsirbihan-bi ngan ma'in i a'a. ²⁴Angay hamok nga agda'inan kam sinan tungod kay agpakatu'anan may kam nga aniya' kararawatun-bi iriridaron tikang si Paragdalom bilang mga primyu-bi, kay si Kristo iya i Ginu'o nga nagsirbihan-bi. ²⁵Kon aniya' addangan nga agbuhat si mara'at, nagbulos iya pariho kara'at si nagbuhat-na ngan gana' nagpasi'urug-na si Diyos.

4 ¹Mga amo, trataru-bi i mga uripun-bi si tama' ngan pantay pama'agi kay akatu'anan may kam nga aniya' may liwat Amu-bi nga awiray ag'istar si langit.

^d **3:20** I nagtukoy *tugon*, iya i bisan ay tugon nga ag'alagad si katuyuan-na si Ginu'o. Kulawin si Buhat 5:29.

I Palanat mga Panugun-tugon

²Pasigihu-bi i pag'ampo' nga gana' la'in makabawa si mga isip-bi ngan dakam alimot pagpasalamat si Diyos. ³Dakam liwat alimot pagpangadyi' si kami' basi' buwanan-na kami' si Diyos pa'agi nga sapasamwak kami' i allingun-na, nga iya i pakaprisuhan-ko, ngan basi' sapahayag kami' i ga'i kinasayuran siray parti si Kristo. ⁴Pangadyi'i-bi nga sapaklaru-ko gayod i pagpasamwak kay iyay nan kunta' i angay buhat-ko. ⁵Kinahanglan nga magin madunong kam si pagpaki'atubang-bi si ga'i magpanutu'o, ngan salingabutu-bi nga sasayuran-na mga iya i parti si pagtu'u-bi. ⁶Gamitan-bi kunta' pirmi si mga allingon nga agpakulaw si pagpanginanu-bi si a'a ngan akabuwan si mga iya ka'intrizado pati' akapatala si mga iya si gana' pulus-na bararagaw.^e Si da'inan pa'agi, ata'o kam kon pinapa'i pagsaruman si dimu'an si tama' pa'agi.

I Ultimo mga Pangumusta

⁷Si Tiquico nga hinigugma'-ta kam bugto' si pagtu'o, iya i manumat si ka'am si dimu'an mahinabo' si ako. Adda iya tangkod tinapuran kami' ngan kapariho kami' rilihugon nga magpaki'adda na si Ginu'o. ⁸Agpapada'inan-ko iya pagpakatu'an si ka'am si kamutangan kami'^f basi' agbabaskog i mga huna'-huna'-bi. ⁹Aghuwang mga iya pada'inan si Onesimo, i tangkod ngan hinigugma' kami' bugto' si pagtu'o nga taga sunsana'an si ka'am nan. Mga iya i manumat si ka'am si kamutangan kami' ato.

¹⁰Mangumusta si ka'am anan si Aristarco nga atiya' kami' aghuwang apriso. Mangumusta liwat hasta si Markos nga patud-na si Bernabe ngan aniya' na andang mga tugon nga sakarawat-bi pagpanginano si iya kon anakka. ¹¹Mangumusta liwat si ka'am si Jesus nga kilala liwat si aron Justo. Mga iya hamok i mga igkasi-ko Hebro nga katumuy-tumuy-ko ato si trabaho pagpasamwak kon pinapa'i i a'a nga akasakop si nagpanhadi'an-na si Diyos, ngan kinakulawan gayod i pagli'aw-na mga iya si ako. ¹²Mangumusta si ka'am si Epafras nga taga sunsana'an liwat si ka'am nan. Rilihugon-na iya si Kristo Jesus ngan kinasing-kasing i pagparapangadyi'-na para si ka'am, nga masarig kam, matgas si espirituhanon kinabuhi' ngan panno' kam si kasiguruhan si dimu'an mga katuyuan-na si Diyos para si ka'am. ¹³Ako mismo akapamatu'od nga maniguro gayod iya para hamok nga akabulig si ka'am, hasta si mga taga Laodicea pati' Hierapolis. ¹⁴Mangumusta liwat si Lukas, i

---

^e 4:6 Si Grikuhanon: *pati' nagdigangan*. ^f 4:8 Ma'in malabtat si mga kada'an kupya si Kasuratan nga i maka'anna' dina: *Agpapada'inan-ko iya para sakatu'anan-na i kamutangan-bi ngan...*

hinigugma' kami' duktor, pati' si Demas. ¹⁵Pinugaru-bi i mga kabugtu'an ari si Laodicea nga mangumusta ako si mga iya. Mangumusta liwat ako si Nimfa pati' si manniniripon pag'ampo' nga pirmi agbararagat ari si ruma'-na.

¹⁶Kon sabasa-bi nayto surat si mga kahuruwangan-bi, siguruhu-bi nga abasay to liwat si manniniripon pag'ampo' ari si Laodicea. Si pariho pa'agi, kinahanglan nga agpakabasa may kam liwat si surat nga manari'i si Laodicea.

¹⁷Sumati-bi si Arquipo sito: “Pasiguruhon nga satapus-mo i trabaho nagpatu'in si ka'aw pagsirbi si Paragdalom.”

¹⁸Ako si Pablo, i magsurat sito mga pangumusta si kalugaringun-ko gayod tamburo'. Intumu-bi nga atiya' ako si prisuhan. Amalako kami' nga padayun-na si Paragdalom i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am.

I Primiro Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Tesalonica

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Pablo (1:1; 2:18). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si manniniripon pag'ampo' ari si syudad Tesalonica (1:1). Si panahun-na kas Pablo, iyay to i pinakamahaya syudad si bug'os prubinsya Macedonia nga sakop si pagtinagal-na si mga taga Roma. Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to ngan 51 AD (mga 21 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan kari'i-na si syudad Corinto si kaduwa bisis pagbiyahi-na pagpasamwak. Si kamatu'uran, iyay to i primiro gayod si dimu'an surat-na si Pablo, ngan si bug'os Baha'o Kasuratan, i Ebanghelyo nagsurat-na si Markos hamok i mas dahulu'an kuntra sito.

I manniniripon pag'ampo' si syudad Tesalonica atindog panakka-na si Pablo kahuman si pakagawas-na tikang si Filipos (Buhat 16:40–17:4). Ka'urugan si magpanutu'o ari i ma'in mga Hebro. Bali tallo duminggo hamok ari i pagpasamwak-na si Pablo (Buhat 17:2) tungod kay nagkuntra iya si ditangnga' mga Hebro nga agka'arawa' si mahalap resulta-na si pagpasamwak-na (Buhat 17:5-10). Sanglit akapiritan iya pag'amban ari ngan agdiritso iya pan Berea (Buhat 17:10). Ngan tungod kay aniya' liwat gihapon sararamok ari si Berea, agdiritso si Pablo pan Atenas pero agbilin-na kas Silas pati' Timoteo (Buhat 17:14). Panakka-na si Pablo si Atenas, agtugun-na kas Silas pati' Timoteo pagbukod dayon si iya (Buhat 17:15). Ngan tungod kay ga'i aruyag si Pablo pagpata'an si kamutangan-na si mga baha'o magpanutu'o ari si Tesalonica (1:9), aglihug-na si Timoteo pagpada'iray pagpabaskog ngan pag'aghat si mga iya parti si mga pagtutu'u-na (3:1-2).

Kahuman-na si Pablo pag'istar si pira duminggo ari si Atenas, agdiritso iya pan Corinto (Buhat 18:1). Ngan kari'i-na na, anakka si Timoteo (3:6) huwang si Silas (Buhat 18:5). Agsumatan-na mga iya si Pablo si mahalap sumat hi'unong si pagtutu'u-na si mga taga Tesalonica nga tangnga' si mga kasakitan (3:3-5) ga'i to agkaburubantad si pagpakihuwang si Ginu'o (3:8). Pero agsumat liwat

mga iya si Pablo hi'unong si patilaw-na si ditangnga' parti si kamutangan-na si magkamaratay na magpanutu'o kon agpaka'ambit ba' liwat to si mahalap kamutangan si pagpada'itu-na gihapon si Kristo (4:13-18).

Sanglit tungod sinan, agsurat si Pablo sito para:

1. Pag'aghat si mga baha'o magtutu'o tangnga' si mga kasakitan (3:3-5)
2. Pagpa'intom si mga tugon hi'unong si klasi si kinabuhi' nga akabuwan kalipayan si Diyos (4:1-8)
3. Pag'aghat hi'unong si kalugaringon tinarabahu'an (4:11-12)
4. Pagbuwan kasiguraduhan hi'unong si kamutangan-na si magpanutu'o nga agkamaratay myintras si pagpada'itu-na gihapon si Kristo (4:13-18)

Ka'urugan ato sito surat agbagaw si Pablo hi'unong si katapusan panahon. Kada katapusan-na si mga kapitulo agbagaw parti si kaduwa pagpada'itu-na si Kristo, labihan na i kapitulo kwatro (1:9-10; 2:19-20; 3:13; 4:13-18; 5:23-24). Si kamatu'uran, yayto surat pati' i kaduwa, akilala bilang mga surat hi'unong si kaduwa pagpada'itu-na si Kristo.

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1)
2. I Kinabuhi'-na pati' i Pagtu'u-na si mga taga Tesalonica (1:2-10)
3. I mga Buhat-na kas Pablo (2:1-3:13)
4. I mga Pag'aghat (4:1-5:11)
5. I Ultimo mga Panugun-tugon (5:12-28)

1 ¹Tikang to surat si kas Pablo, Silas, pati' Timoteo. Tigsurat-koy to para si manniniripon pag'ampo' anan si syudad Tesalonica nga agpaki'adda si Diyos Tata' pati' si Paragdalom Jesu-Kristo. Amalako ako si mga iya nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I Pagpasalamat pati' i Pagpangadyi'

²Agpasalamatan kami' pirmi i Diyos para si ka'am dimu'an si pagparapangadyi' kami'. ³Ga'i kami' alimot pag'intom atubang si Diyus-ta kam ngan Tatay-ta kam si mga trabahu-bi nga iya i binuwa'-na si mga pagtutu'u-bi, si mga pagpagal-bi nga iya i binuwa'-na si mga gugma'-bi, pati' si mga pagti-us-bi nga iya i binuwa'-na si dati kasiguruhan-bi pag'angkon si mga nag'anduy-bi si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo.

⁴Mga kabugtu'an si pagtu'o nga mga hinigugma'-na si Diyos, akatu'anani kami' nga agpamili'-na kam basi' agpakasakop kam si iya. ⁵Akapinugad kami' sito kay anakka si ka'am i mahalap sumat ma'in hamok si allingon, kundi' aniya' liwat gahum-na sito tungod si pag'ayup-na si Espirito Santo si kami' huwang i kasiguruhan kami' nga ungod to gayod ngan sayod kam kon ay i mga pagka'a'a kami' ngan paghuwang kami' pa si

ka'am. Paray ray dimu'an si kahalapan-bi. ⁶Bisan kon bali labbat i mga kasakitan^a inabat-bi, agpangirog kam gihapon si kami' pati' si Ginu'o ngan agkarawat-bi i sumat bawa i kalipayan nga nagpumwan-na si Espirito Santo. ⁷Si da'inan pa'agi, agkahirimo may kam pangngingirugan si dimu'an mga magpanutu'o ari si mga prubinsya Macedonia pati' Acaya ⁸kay mismo ka'am i magpasara si sumat mahi'unong si Ginu'o, ngan ma'in hamok ari sinan mga prubinsya, kundi' kinabati'an liwat i sumat mahi'unong si pagtutu'u-bi si bisan singnga lugara. Sanglit ma'in na kinahanglan nga sabi kami' payto ⁹kay mismo mga iya agparapanumat kon ay klasiha i pagpanginanu-bi si kami' ngan primiro pagkarawat-bi si minsahi nagbawa kami'. Agsumat liwat mga iya kon pinapa'i-bi agtalikot i mga diyus-diyos para hamok sasirbihan-bi i gana' kamatayun-na ngan ungod Diyos ¹⁰bawa i pagpanimulat-bi si nagbanhaw-na Dadi' man langit. Iya si Jesus nga paragsapud-ta kam si titakka kastigu-na si Diyos.

I mga Buhat-na si Pablo ari si Tesalonica

1Juan 2:18-27; 2Juan 7; Pgpk 17:1-18

2 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, akatu'anan kam nga i pagbisita kami' si ka'am ma'in karag. ²Akatu'anan liwat kam nga aka'abat pa kami' hamok mga kakurihan pati' mga pagpanamyang ngan kari'i kami' si syudad Filipos.^b Pero tungod si bulig-na si Diyus-ta kam, akabuwanan kami' si kapusukado pagsumat si ka'am si mahalap sumat nga tikang si iya bisan kon bali kusog i mga panguntra. ³I pagpara'aghat kami' si ka'am, ma'in nga aruyag kami' paglilingo si ka'am o nga aniya' marigsok katuyu'an nagpasalakot kami' o ma'in ngani' pagpurbar kon pwidi kam sadaya'an kami'. ⁴Lugod, agpahalling kami' bilang mga a'a nag'alagaran-na si Diyos nga nagpa'intrigahan-na si mahalap sumat. Gana' si mga isip kami' paglipay si a'a kundi' i Diyos dina, kay iya i magpara'usisa kon ay i satu'o si mga inisipan kami'. ⁵Akatu'anan kam nga ga'i kami' agparagamit si mga mamamis allingon o ma'in ngani' agpara'uwat kami' kam para hamok akabintaha kami' si ka'am. Akatistigos i Diyos si kami' sinan! ⁶Ga'i kami' agpara'anda' si pagdayaw-na si a'a, bisan si ka'am o si bisan say pa may aha'a.

Bisan kon aniya' mga katungod kami' bilang mga apostul-na si Kristo pagpursigi si ka'am pagpanginano si pangallaw-allaw kinahanglanon kami', ⁷aghinay gayod kami' ngan paghururuwang-ta pa kam anan pariho si adda nanay magpalangga' si mga madiki' pa dadi'-na. ⁸Mahaya gayod i paghigugma' kami' si ka'am sanglit alipay gayod kami' pagpa'ambit si ka'am ma'in hamok i mahalap sumat-na si Diyos kundi' hasta pa

^a 1:6 Parti si *kasakitan*, kulawin si Buhat 17:5-14. ^b 2:2 Parti si mahinabo' ari si *syudad Filipos*, kulawin si Buhat 16:19-40 pati' si mapa si pahina 356.

i bug'os mga kinabuhi' kami, kay mga matapit kam gayod si kami'.
 9Mga kabugtu'an si pagtu'o, sigurado nga agpaka'intom pa kam si mga kabudlayan kami' pati' i mga kakurihan kami'. Sigi kami' hamok panarabaho allaw sangom basi' ga'i kami' akapabug'at si bisan say si ka'am myintras nga sigi pa kami' pasamwak si mahalap sumat si ka'am.

10Agpakatistigos kam si kami', ngan da'inan may i Diyos si pagkadiyusnon kami', si pagkamatadong kami' pati' si gana' barasulon si mga nagparabuhat kami' atubang si ka'am nga magpanutu'o.

11Akatu'an kam nga i tratasyon kami' si kada addangan si ka'am pariho si pagtratar-na si adda tata' si mga kalugaringun-na dadi'.

12Agparapangaghat kami' kam, agparabuwanan kami' kam kali'awan ngan ga'i kami' pahuway pag'aguy-agoy si ka'am nga kunta' i kinabuhi'-bi pirmi akabuwana unra si Diyos. Iya i mag'agda si ka'am basi' agpakasakop kam si nagpanhadi'an-na si Diyos ngan agpaka'ambit si maka'angayan kina'ia-na.

13Ga'i liwat kami' pahuway si kapapasalamat si Diyos tungod kay ngan pangarawat-bi si allingun-na nga sapakalihan-bi tikang si kami', gana' si mga isip-bi nga i mga nagkarawat-bi allingon tikang hamok si a'a, kundi' i allingun-na gayod si Diyos ngan tama' mga isip-bi nan hi'unong sito allingon nga agtuman si katuyuan-na anan si ka'am nga magpanutu'o.

14Mga kabugtu'an si pagtu'o, ka'am i makapariho si mga kamutangan-na si manniniripon pag'ampo' si mga lugar ray ari si prubinsya Judea nga dati na ag'adda si Kristo Jesus: Agsakit kam tikang mismo si mga ka'adda-bi nasyon pariho si manniniripon pag'ampo' nga nagparapamasakitan may liwat si mga igkasi-na Hebro. 15Iyay nan mga a'a i magpanmatay si Ginu'o Jesus pati' si mga paragsumat-na si Diyos ngan mga iya liwat i magparapanabrog si kami'. Gana' si mga buhat-na nga akapalipay si Diyos. Anguntra gayod mga iya si dimu'an a'a 16pina'agi si pagpara'ulang-na mga iya si pagparapahalling kami' si mga ma'in Hebro labihan pa nga i katuyuan kami' basi' agkasaralbar to mga a'a. Si da'inan pa'agi, sigi-na hamok mga iya tambak i mga sala' nagparapamuhat-na mga iya ngan anakka nayto si panubtuban-na. Sanglit takka-na na mga iya si kastigu-na si Diyos.

I Pag'anduy-na si Pablo Pagbisita ari si Tesalonica

17Mga kabugtu'an si pagtu'o, kon para may si kita kam, bali gad i nag'abat kami' kakurihan kahuman hamok si pagburulag-ta kam, bisan ma'in si inisipan kundi' si puho' hamok. Sanglit maniguro gayod kami' nga agsikurulaway kita kam gihapon. 18Mahaya i karuyag kami' nga akapada'nan si ka'am nan. Mismo i kalugaringun-ko ma'in hamok sin adda agpapada'nan, pero pirmi kami' ag'ulang-na si Satanas.

19Tama' hamok i pagpaniguro kami' kay say i magparabuwana si dati

kasiguruhan si mga nagpara'andoy kami'; say i magparapalipay si kami', o makapadayaw si kami' atubang si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo si pagbwilta-na? Ma'in ba' ka'am? ²⁰Si kamatu'uran, tungod si ka'am akabuwanan kami' si maka'angayan pagdayaw pati' si hul'os kalipayan.

3 ¹Sanglit ngan paka'abat kami' nga ga'i na kami' angagwanta si pagburulag-ta kam, aka'isip kami' nga mas mahalap kon pabilin na hamok ako sulu-sulo dahulo ari si syudad Atenas. ²Katapos aglihug-ko na hamok pada'inan si Timoteo, i bugtu'-ta kam si pagtu'o pati' i katumuy-tumuy-ko si trabaho para si Diyos pagpasamwak si mahalap sumat hi'unong si Kristo, basi' akabuwanan kam kusog ngan agka'araghat parti si mga pagtutu'u-bi. ³Himu-nay to basi' gana' ni addangan si ka'am i malingling si pagtu'u-na tungod si mga kasakitan nag'abat-bi ina'anto. Sayod kam dimu'an nga agtagama-nay to si Diyos mga kasakitan para si kita kam. ⁴Si kamatu'uran ngan paghuruwang-ta pa kam, human nayto agparasumat kami' si ka'am nga mga ti'agi kita kam si mga kasakitan. Ngan pariho si mga sakatu'an-an-bi, iya gayod i mga mahinabo' ina'anto. ⁵Tungod sinan, ngan ga'i na ako gayod angagwanta, aglihog na hamok ako pagpanginsayod hi'unong si mga pagtutu'u-bi. Atalaw ako nga bangin aniya' pa'agi-na si paratintar nga abawa kam si tintasyon ngan i dimu'an kabudlayan kami' akarag hamok.

I mga Maka'a'aghat Sumat-na si Timoteo

⁶Pero ina'anto, atiya' na akabalik si Timoteo nga manaru'o si ka'am ro ngan akabawa si mga mahalap sumat hi'unong si pagtutu'u-bi pati' si gugma'-bi. Agsumatan-na kami' nga mga malipayon kam kon sa'intuman-bi kami' ngan ag'andoy kam kuno' gayod nga sakulawan-bi kami' pariho si karuyag kami' may pag'ikukulaw si ka'am. ⁷Sanglit, mga kabugtu'an si pagtu'o, dungan si dimu'an mga kasamok si isip kami' pati' si mga kasakitan nag'abat kami', agka'araghat kami' si mga pagtutu'u-bi. ⁸Tungod sinan, akabalikan kami' kay ga'i kam aburubantad si pagpakihuwang-bi si Ginu'o. ⁹Pinapa'i kami' akapasalamat si ka'am si Diyos nga tama' pammulos si dimu'an mga kalipayan sakarawat kami' mismo atubang si Diyus-ta kam tungod si ka'am? ¹⁰Maniguro gayod kami' pagpangadyi' allaw sangom nga agsikurulaway kita kam gihapon basi' akabuwanan kam kon ay pa i pangulangan-na si mga pagtutu'u-bi.

¹¹Ina'anto agparapangadyi' ako nga ala-na si Diyos, mismo si Tata' pati' si Paragdalum-ta kam Jesus i mga magpaka'ulang si naglalangnganan kami' pada'inan si ka'am nan. ¹²Agparapalako ako nga tambahan-na si Ginu'o i mga gugma'-bi si kada addangan huwang na i ditangnga' mga a'a pariho si paghigugma' kami' may para si ka'am. ¹³Amalako liwat ako nga agsasarig i mga inisipan-bi basi' gana' si ka'am makabasol si kinabuhi'-bi ngan magin diyusnon i kina'iya-bi kon angatubang kam si Diyos nga

Tatay-ta kam si uras nga anakka i Paragdalum-ta kam Jesus huwang i mga nagpanagama paghuwang si iya.

I Kinabuhi' nga Agbuwan Kalipayan si Diyos

4 ¹Si katapusan mga kabugtu'an si pagtu'o, siray apparatugunan kami' kam kon pinapa'i akabuwan kalipayan si Diyos i kinabuhi'-bi nga si kamatu'uran iya na i nagparabuhat-bi. Ngan ina'anto namay, agpalako kami' ngan ag'aghat kami' kam pina'agi si arun-na si Paragdalom Jesus nga tambahan-bi pa i katangkud-bi pagpadayon sinan si uras-uras. ²Akapinugad ako sinan kay dati kam sayod sinan mga tugon nga nagparapasamwak kami' sigon si gahum-na si Paragdalom Jesus.

³Kinahanglan nga paguwa' anan si ka'am i diyusnon kina'iya-na si addangan nga naghugasan si sala' kay iyay nan gayod i katuyu'an-na. I karuyag sidngun-ko nga kinahanglan kam aglikay nga aniya' sasindakan-bi pag'i'u'ubay. ⁴Kinahanglan nga kada addangan si ka'am agpaka'adal si tama' paggamit si kalugaringun-na kinatawo si pa'agi nga kinakulawan i nagtagamahan sito ngan aka'unrahan i pagka'a-a-mo. ⁵Ma'in nga a'uripon kam si kasindak si puhu'-na si la'in nga irog si mga ga'i nan magpanutu'o si Diyos ngan ga'i ag'ako' si pagkadiyus-na. ⁶Ngan hi'unong gihapon si nagtagamahan si ka'am, kinahanglan nga gana' ni addangan mag'intrimis si bugtu'-na o pagsalingabot si iya. I magbuhat si mga da'inan klasi sala' akakarawat kastigo tikang si Ginu'o ngan agsumatan kami' na kam sinan siray huwang i mga pada'an. ⁷Ga'i kita kam ag'agda-na si Diyos si marigsok nan kinabuhi' kundi' basi' mga diyusnon i mga kinabuhi'-ta kam nga angay para si mga nagtagama paghuwang si iya. ⁸Kon sugad, i mandiri' sinan mga kasuguan, ma'in a'a i nagdiri'-na kundi' i Diyos dina, i magpa'ayop si ka'am si Espirito Santu-na.

⁹Parti namay si pagsihirigugma'ay bilang magbururugto' si pagtu'o, ma'in na kinahanglan nga anurat pa kami' si ka'am mahi'unong sito kay mismo i mga kalugaringun-bi agturu'an-na na si Diyos kon pinapa'i kam nga agsihirigugma'ay. ¹⁰Si kamatu'uran ngani' agbuhat-bi na dina i paghigugma' si dimu'an kabugtu'an si pagtu'o si bug'os Macedonia. Pero bisan pa mga kabugtu'an, ag'aghat kami' kam gihapon nga subrahan-bi pa i katangkud-bi pagpadayon sito si uras-uras.

¹¹Hingyapu-bi i kinabuhi' nga murayaw, i pagpanginano si kalugaringun-bi, pati' i pagla'om hamok si kalugaringun-bi tinarabahu'an nga iya gayod i nagparasumat kami' si ka'am. ¹²Si da'inan pa'agi, agpakakarawat kam si pagrispitar-na si mga ga'i magpanutu'o ngan ga'i na kam agla'om si la'in para si mga kinahanglanun-bi.

I Pagpada'itu-na Gihapon si Ginu'o

1Cor 15:12-57; 2Cor 5:1-10; 2Ped 3:1-18

Pgpk 20:11-21:5

¹³Mga kabugtu'an si pagtu'o, i karuyag kami' nga agpakatu'anan kam hi'unong si mga magkamaratay na basi' si kabidu'-bi, ga'i kam

agpakapariho si ditangnga' mga a'a nga gana' dati kasiguruhan-na si mga nag'anduy-na. ¹⁴Agtutu'o kami' nga amatay si Jesus ngan abanhaw. Tungod sinan, agtutu'o kami' nga si pagpapada'itu-na si Diyos si Jesus pabungyud-na i mga magkamaratay na nga dati na ag'adda si iya. ¹⁵Sigon mismo si allingun-na si Ginu'o, akasumat kami' si ka'am nga kita kam nga mga allom pa ngan magkabirilin tubtob si pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o, ga'i akadahulo si mga magkamaratay na. ¹⁶Kay sinan uras, mismo i Ginu'o pan hawod tikang si langit ngan akapakali i mga a'a si makusog mandu'-na, huwang i busis-na si arkanghel pati' i tandu-na si trumpita-na si Diyos ngan diritso agkabaranhaw i mga dati na ag'adda si Kristo basi' mga iya i magpandahulo pan dyata'. ¹⁷Mangno, kita may kam nga mga allom pa ngan magkabirilin, panipun-na si Diyos paghuwang si mga iya ngan pamadurungan-na pagbawa pan panganod basi' satupu'-ta kam i Ginu'o ari si dyata'. Da'nan sinan i pa'agi nga agkahururuwang na kita kam si Ginu'o hasta si kahastahan. ¹⁸Sanglit, agsipurupasarigaya kam pina'agi sito mga allingon.

I Ma'angkon si Pagpada'itu-na Gihapon

Efeso 6:10-18; 2Tim 2:1-4

5 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, kon parti namay si pala'in-la'in panahon pati' mga pitsa, ma'in na kami' kinahanglan nga anurat pa si ka'am mahi'unong sito ²kay sayod namay kam nga i allaw pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o anakka pariho si adda matangkaw nga paluwa' kon sangom si uras nga gana' manggasi. ³Si uras nga sigi paminugad i mga a'a, “Murayaw i dimu'an ngan gana' na sabarakahan-ta,” hintak agkamaratay i dimu'an nga bulag si Diyos. Ga'i to gayod mga iya salikayan-na pariho si paddi nga hintak sa'abat-na si tikaka'alluman na.

⁴Pero para si ka'am mga kabugtu'an si pagtu'o, kunta' ga'i kam akahintakan kon anakkay nan allaw pariho si matangkaw tungod kay ga'i may kam ag'istar si kalu'uman. ⁵Ka'am dimu'an puro dadi'-na si kadanta'an pati' mga dadi'-na si ka'allawon. Ma'in kita kam sakup-na si kasangumon o si kalu'uman. ⁶Kon sugad, ga'i kita kam amariho si ditangnga' nan nga sigi hamok paraturihay,^c kundi' magin alisto kita kam ngan ata'o pagdalom si isip-ta ⁷kay sangom i pagpaturi-na si mga parapamaturi nan, ngan kon malu'om na, iya i pagpamalangu-langu-na si mga para'inom. ⁸Pero tungod kay sakup-na may kita kam si allaw, kinahanglan ata'o kita kam pagdalom si mga isip-ta kam. Pasul'ut-ta kam bilang mga kutamaya-ta kam i mga pagtutu'u-ta pati' i gugma'-ta kam, ngan i dati kasiguruhan-ta si nag'anduy-ta katalwasan, iya may i ginamit-ta kam nga pinakahilmit. ⁹Ga'i kita kam agtu'inan-na si Diyos para hamok agsakit si kastigo, kundi' pag'angkon dina

^c 5:6 I nagtukoy *paraturihay*, iya i ga'i pagpanginano parti si mga espirituhanon.

si katalwasan pina'agi si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. ¹⁰Agpakamatay iya para si kita kam, basi' aghururuwang kita kam a'allom si iya bisan kon allom pa kita o minatay^d na kon anakka iya. ¹¹Sanglit agsipurupasarigaya kam ngan agpaburubaskugaya kam si mga espirituhanon kinabuhi'-bi pariho si nagparabuhat-bi na ina'anto.

I Ultimo mga Panugun-tugon

¹²Agpalako kami' hamok si ka'am mga kabugtu'an, nga buwanan-bi si tama' pagrispitar i mga magbudlay anan si ka'am kay mga iya i magpamuno' si ka'am si dimu'an nga aniya' kalabtanan-na si Ginu'o ngan mga iya i magparapanwaydong si ka'am kon ay i mga angay nagbuhat-bi. ¹³Pakulawu-bi nga mahaya i pagdayaw-bi pati' paghigugma'-bi si mga iya tungod si mga trabahu-na. Ag'araddaha kam si kamurayaw. ¹⁴Iya payto i nagpalako kami' si ka'am mga kabugtu'an: Waydungi-bi i mga huruhubya'on, aghatu-bi i mga masisipgon, buligi-bi i mga maluya si espirituhanon kinabuhi' ngan palangahu-bi i paturus-bi si bisan say aha'a. ¹⁵Pasiguruhu-bi nga ga'i kam amulos si igkasi-bi kon agbuhatan-na kam mara'at, pero padayunu-bi i pagkadaluman pirmi si kada addangan o si bisan say pa may aha'a.

¹⁶Aglipaya kam pirmi; ¹⁷mangadyi'a kam pirmi si uras-uras; ¹⁸agpasalamata kam pirmi si bisan ay kamutangana; kay yaynan i katuyu'an-na si Diyos nga matuman anan si ka'am pina'agi si dati na pag'adda-bi si Kristo Jesus. ¹⁹Dakam ag'ulangu-bi i Espirito Santo, ^e ²⁰pariho si pagparapanhimullo' si makigpasumat-na si Diyos. ²¹Pamatu'uri-bi i dimu'an pagkulaw kon ungod to gayod binuhatan-na si Espirito Santo. Padayunon i trabahu-na si bisan say nga aniya' kata'u-na espirituhanon ²²ngan likayin i bisan say magbawa si mga karat'an.

²³Amalako ako mismo si Diyos nga pu'un-na si kamurayaw nga gana' makalaktawan si pagsalli'-na si mga kina'iya-bi para magin diyusnon. Agpalaku-ko nga padayon i gana' makabasol kamutangan-na si bug'os pagka'a'a-bi, si espirito, si kina'iya pati' si puho' hasta nga ga'i pada'ito gihapon i Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. ²⁴Tangkod i Diyos mag'agda si ka'am ngan sigurado buhat-nay to.

²⁵Mga kabugtu'an si pagtu'o, mangadyi'a kam para si kami'. ²⁶Pangumustahi-bi ako kon agbaragat kam si kabugtu'an pina'agi si sagrado pag'ururuk-urukay. ²⁷Agmandu'an-ko kam atubang si Ginu'o nga tigbasa-bi to surat si dimu'an mga kabugtu'an.

²⁸Amalako kami' nga padayun-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am.

---

^d 5:10 Si Grikuhanon: *kallat o agpaturi*. ^e 5:19 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *Panginanuhu-bi i mga espirituhanon katungdanan nagpatu'in-na si Espirito Santo si kada addangan si ka'am*.

I Kaduwa Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Mga Taga

Tesalonica

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Pablo. Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a'a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si manniniripon pag'ampo' ari si syudad Tesalonica nga agpaki'adda si Diyos, i Tatay-na mga iya, pati' si Paragdalom Jesu-Kristo (1:1).

Siguro agsurat-nay to si Pablo ngan kari'i-na si syudad Corinto kahuman si panakka-na kas Silas pati' Timoteo man Tesalonica pagtuli si primiro surat-na si Pablo. Aniya' mga annom bulan i paglat'angan-na si primiro surat pati' si kaduway to.

Bisan kon sakarawat-na na si manniniripon pag'ampo' si syudad Tesalonica i primiro surat-na si mga iya si Pablo, ga'i pa hamok gihapon mga iya akasayuran hi'unong si pagpada'itu-na gihapon si Kristo. Ada'inan mga iya sinan tungod kay aniya' magparapansumat nga manatu'o na kuno' dina i Ginu'o (2:2). Sanglit agpabawa si Pablo si kaduway to surat pagpasayod si mga iya nga i allaw si pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o ga'i anakka hasta nga ga'i pa paluwa' i masinupakon a'a nagtagama nga akapan'impirno dungan si makusog pagribildi-na si mga a'a kuntra si Diyos (2:3).

Ag'aghat-na liwat mga iya si Pablo pagpaniguro nga ga'i mga iya agkabarantad si mga pagtutu'u-na (2:15) ngan da'inan may nga akapadayon mga iya si kada mahalap buhat (2:16-17; 3:4) bisan tangnga' si mga kasakitan tungod si pagtutu'o pati' si mga pagpurbar (1:4). Aniya' si mga iya nga ahimo pasangil i ma'in na pira pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o sanglit agmandu'an-na liwat mga iya si Pablo nga ga'i pagparapanhinubya' lugod nga maniguro mga iya pagtrabaho pariho si buhat-na si Pablo (3:6-13).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I mga Pasalamat pati' i mga Pangadyi' (1:3-12)

3. I mga Pada'an si Pagpada'itu-na Gihapon si Paragdalom (2:1-12)
4. I Magkapirili' Pag'angkon si Katalwasan (2:13-17)
5. I Pag'alayon Pagpangadyi' (3:1-5)
6. I Waydong para si mga Huruhubya'on (3:6-15)
7. I Ultimo mga Pangumusta (3:16-18)

1 ¹Tikang to surat si kas Pablo, Silas pati' Timoteo. Tigsurat kami' to para si manniniripon pag'ampo' anan si syudad Tesalonica nga agpaki'adda si Diyos i Tatay-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo.

²Amalako ako si Diyos Tata' pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I mga Pasalamat pati' i mga Pangadyi'

³Mga kabugtu'an si pagtu'o, angay hamok nga pirmi kami' agpasalamat si Diyos para si ka'am kay sigi may tutubo' i mga pagtutu'u-bi, ngan agtatamba liwat i pagsihirigugma'ay-bi balang addangan. ⁴Sanglit agparadayaw kami' kam atubang si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara hi'unong si padayon pag'ilub-bi pati' si mga pagtutu'u-bi kay agpaka'agwanta kam si dimu'an mga kasakitan tungod si mga pagtutu'u-bi pati' mga pagpurbar nga nagpan'agihan-bi.

⁵Yayto dimu'an i magpamatu'od nga matadong i paghusgar-na si Diyos ngan tungod sinan agpangangay kam nga agkahirimo nga mga nagpandaluman-na ngan tungod kay tangkod kam si mga magpakasakop na sito, agpansakit kam. ⁶Buhat-na si Diyos kon ay i matadong: Barayaran-na kasamukan i mga magparapanamok may si ka'am, ⁷ngan pamuwanan-na kam diskanso, ka'am magpangantos nan ina'anto ngan da'inan may liwat si kami'. Atuman to si pagpahawud-na si Diyos si Paragdalom Jesus tikang si langit ngan nagpakulaw i puhu'-na ari si mag'u'ulyab api huwang i mga gamhanan anghel-na. ⁸Pangastigu-na i mga a'a nga ga'i agpangilala si Diyos ngan ga'i agsunod si mahalap sumat hi'unong si Paragdalum-ta kam Jesus. ⁹Pinangastigo mga iya si kamatayon nga bulag si Diyos hasta si kahastahan ngan nagtarangkahan mga iya atubang si Paragdalom kon singnga kinakulawan i ka'angayan-na si gahum-na. ¹⁰Ahimoy to si allaw pagpada'itu-na gihapon nga nagdayaw iya si mga nagtagama paghuwang si iya pina'agi si mga maka'angayan allingon nagpa'unrahan si dimu'an magpanutu'o. Huwang na kam sito mga a'a kay agpanutu'o may kam si mga nagparasumat kami'.

¹¹Sanglit basi' atuman to, pirmi kami' agparapangadyi' para si ka'am, nga kunta' i kinabuhi'-bi angangay si dati nag'agdahan-na si ka'am si Diyos, ngan pina'agi si gahum-na, satuman-na i kada mahalap si mga

katuyu'an-bi pati' i kada buhat nga ahimo tungod si pagtutu'u-bi. ¹²Da'ito sito i mga pangadyi' kami' basi' adayaw i maka'angayan arun-na si Paragdalum-ta kam Jesus anan si ka'am ngan tungod si dati na pag'adda-bi si iya, sa'angkun-bi may liwat i ka'angayan nga awinan si iya sigon si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyus-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo.

I Mara'at A'a

2 ¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, mahi'unong namay si pagpada'itu-na gihapon si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo pati' i pagtiripun-ta kam si iya, yayto i nagpalako kami' si ka'am. ²Dakam dayon aburong o kinulbahan si ditangnga' nan nga makigpasumat-na kuno' si Diyos o ma'in ngani' mga sumat o mga surat nga tikang kuno' si kami' nga agpinugad nga manatu'o na dina i Ginu'o. ³Dakam anugot nga aniya' makadaya' si ka'am si bisan ay pa'agiha, kay ga'i anakka i allaw si pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o hasta nga ga'i pa anakka i makusog pagribildi-na si mga a'a si Diyos, ngan paluwa' i masinupakon a'a^a nga nagtagama nga amatay bulag si Diyos. ⁴Si uras si paluwa'-na, andiri' iya si bisan ay nga nag'ampu'an-na si a'a pati' si bisan ay inanna'a nga si pagka'abat-na si a'a sagrado. Pwira pa sinan, alsa-na i kalugaringun-na labaw si dimu'an hasta nga aningkulo' to si templu-na si Diyos nga sigi pasamwak nga iya kuno' i Diyos.

⁵Ga'i ba' kam agpaka'intom nga ngan paghururuwang-ta pa kam, pirmi to agparasumat-ko si ka'am? ⁶Ngan sayod kam kon ay gahuma i maka'ulang si trabahu-na si masinupakon a'a ina'anto, basi' apakulaw iya si nagtala'an uras ⁷kay bisan kon padayon agtrabaho i tinago' gahum-na si masinupakon kina'ia, padayon liwat agtrabaho i nagtu'inan-na si Diyos pagpugong sito gahom hasta nga ga'i iya ala'-na si Diyos. ⁸Katapos pakulaw i masinupakon a'a nga rulupigun-na si Paragdalom Jesus pina'agi hamok si pagtiyop ngan maratayun-na nga bulag si Diyos pina'agi hamok si danta' magsirak si pagpada'itu-na gihapon. ⁹Paluwa' i masinupakon a'a sigon si trabahu-na si Satanas ngan sigi panhimo si mga pala'in-la'in binurubullo' makagagahom binuhatan, mga pangngilalahan kuno' si langitnon kasiguruhan pati' mga dinaya'an usahon, ¹⁰huwang na sito i dimu'an karat'an nga magparadaya' si mga magpantatala na hasta nga amatay mga iya bulag si Diyos. Agkadara'ito mga iya tungod kay agdiri' mga iya pag'ako' kinasang-kasing si kamatu'uran basi' kunta' agkataralwas mga iya. ¹¹Tungod sinan, aniya' naglihug-na si Diyos pada'iray si mga

---

^a 2:3 I *masinupakon a'a*, iya liwat i nag'arunan: magdiri' si Kristo si 1Juan 2:18. Kulawin si Pgpk 13:11-18 kon singnga nag'arunan nan: makangingirhat hayop nga patuwa' tikang si pitak.

iya addangan nga mapwirsa si pandaya' basi' agpanutu'o dina si bullo'.
 12 Si da'innan pa'agi, i dimu'an nga ga'i agpanutu'o si kamatu'uran kundì agkarilipay dina si karat'an, mga iya i paratukan si kastigo.

I Magkapirili' Pag'angkon si Katalwasan

13 Pero parti namay si ka'am mga kabugtu'an si pagtu'o nga mga hinigugma'-na si Paragdalom, angay hamok nga pirmi kami' agpasalamat si Diyos para si ka'am tungod kay tikang gayod si panikangan, ka'am na i nagpili'-na si Diyos mag'angkon si katalwasan. Sa'angkun-bi to pina'agi si pagsalli'-na si Espirito Santo si mga kina'iya-bi nga magin diyusnon ngan pina'agi liwat si pagtutu'u-bi si kamatu'uran. 14 Ag'agda-na kam sito pina'agi si mahalap sumat nagparapasamwak kami' basi' agpaka'ambit kam si maka'angayan kina'iya-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. 15 Sanglit mga kabugtu'an, paniguruhu-bi nga ga'i kam agkabarantad ngan dakam agpamalabba si mga tuluhu'an nga sa'iridar-bi tikang si kami' bisan kon pina'agi may to si bawa' o ma'in ngani' si surat.

16-17 Amalako kami' mismo si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo pati' si Tatay-ta kam Diyos nga pabaskug-na i mga huna'-huna'-bi ngan pamuwanan-na kusog si kada mahalap buhat pati' allingon kay iya i Tata' maghigugma' si kita kam ngan pina'agi si mapinalangga'on pagpanginanu-na, iya i mamuwan si kita kam si gana' katapusan-na kali'awan pati' si hul'os kasiguruhan-ta si mga nagpanganduy-ta.

I Pag'alayon Pagpangadyi'

3 1 Si katapusan mga kabugtu'an, padayunu-bi i mga pangadyi'-bi si kami' nga madagmit i pagsara-na si sumat mahi'unong si Paragdalom ngan aka'unrahan to pariho si nagparabuhat-bi. 2 Pangadyi'-bi liwat nga kunta' patala-na kami' si Diyos si mga kakurihan tungod si mga buhat-na si mga mara'at a'a kay aniya' may nga ga'i agpanutu'o. 3 Pero tangkod i Paragdalom ngan iya i magpabaskog si ka'am ngan magpanginano nga ga'i kam salabutan-na si girara'ati espirito. 4 Bali haya i pagtapod kami' si Paragdalom nga agparabuhat-bi i nagparamando' kami' si ka'am ngan padayon pa kam ina'anto pagbuhat sito. 5 Amalako kami' si Ginu'o nga agpakatuttot i mga inisipan-bi pag'intom pirmi si gugma'-na si Diyos pati' si pagti'us-na si Kristo.

I Waydong para si mga Huruhubya'on

6 Mga kabugtu'an si pagtu'o, pina'agi si gahum-na si arun-na si Paragdalom Jesu-Kristo, agmandu'an kami' kam nga ga'i pagparahuwang-huwang si mga kabugtu'an nga mga huruhubya'on ngan ga'i ag'ako' si kinabuhi' sigon si mga sakarawat-bi tuluhu'an tikang si kami'. 7 Mismo ka'am agpakatu'an kon papa'i-bi agsunod i nagparabuhat kami'.

Ga'i kami' agparapamurungko' hamok ngan paghururuwang-ta pa kam. ⁸Ngan ga'i kami' agparapamangan si kinakan-na si la'in kon ga'i agbayaran kami'. Lugod, maniguro kami' dina pagtrabaho allaw sangom, agpadudlay ngan agpadangga para hamok ga'i kami' akapabug'at si bisan say si ka'am. ⁹Agda'ito kami' sito ma'in tungod kay gana' katungod kami' pagkarawat sinan klasi bulig, pero basi' ahimo i mga kalugaringon kami' mga ihimplo nga angay surunurun-bi ¹⁰kay bisan ngani' ngan paghururuwang-ta pa kam, agparasumatan kami' na kam sito kasugu'an: "Kon i a'a ga'i agtrabaho, ga'i may liwat iya akapamangan."

¹¹Akapakali kami' nga aniya' kuno' anan si ka'am magpanutu'o nga sigi hamok pamurungko'. Ga'i agpanarabaho si mga kalugaringun-na kundi' sibot dina si katabilan. ¹²Tungod si dati na pag'adda-ta kam si Paragdalom Jesu-Kristo, agmandu'an kami' to mga a'a ngan ag'aghat kami' paglugaring pag'anda' si murayaw kinabuhi' ngan agpaka'allom para si mga pagkakan-na. ¹³Ngan para may si ditangnga' si ka'am mga kabugtu'an, dakam abudlay pagbuhat si tama'.

¹⁴Kon aniya' nga ga'i agsunod si mga tugon kami' to ato sito surat, tigamani-bi gayod iya. Dakam makibiyo' si iya basi' angabat iya kamamalu'an. ¹⁵Pero dakam liwat iya agtratataru-bi nga pariho si adda kuntra, kundi' waydunggi-bi iya bilang addangan nga bugtu'-bi si pagtu'o.

I Ultimo mga Pangumusta

¹⁶Amalako kami' mismo si Paragdalom nga pu'un-na si kamurayaw nga buwanan-na kam si kamurayaw-na si dimu'an uras ngan si bisan ay kamutangana. Amalako kami' liwat nga padayon i paghuwang-na si Paragdalom si ka'am dimu'an.

¹⁷Ako si Pablo magpangumustay to si katapusan pina'agi si kalugaringun-ko gayod purma nga iya i pangngilalahan si dimu'an surat nga tikang si ako.

¹⁸Amalako kami' nga padayun-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am dimu'an.

I Primiro Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si

Timoteo

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo (1:1). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si Timoteo nga ahimo ungod dadì-na kay sabawa-na iya si Pablo pagtutu'o (1:2). Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to ngan 63 AD (mga 33 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan kari'i-na si syudad Filipos.

Si Timoteo taga sunsari'i si syudad Listra. Hebro sito i nanay-na pero Griko dina i tatay-na. Nagparadayaw to si magpanutu'o ngan aruyag gayod si Pablo pagpahuwang sito si iya sanglit si pagbiyahi-na gihapon pagpasamwak si mahalap sumat agpabaya'-nay to (Buhat 16:1-3). Ahimo si Timoteo katumuy-tumuy-na si Pablo si trabaho pagpasamwak si mahalap sumat. Mangno si ka'ampat bisis pagbiyahi-na si Pablo pagpasamwak, agbilin-nay to si syudad Efeso pagpanginano si magpanutu'o ari (1:3).

Ato si primiroy to surat-na si Pablo pada'iray si Timoteo, agmandu'an-na iya pagsimol si magparapanturo' si mga ma'in ungod nga agsalakot si tuluhu'an-na mga iya (1:3). Aniya' liwat ato mga tugon parti si pag'ampo' (2:1-15). Agbagaw liwat ato kon ay i angay kina'iya-na si mga puno' si manniniripon pag'ampo': Parti si addangan nga mangngangataman si magpanutu'o (3:1-7), pati' parti si parapanginano si mga kinahanglanun-na si manniniripon pag'ampo' (3:8-12; 5:22,24). Agtugon liwat ato si Pablo kon pinapa'i-na si Timoteo pagtinagal si manniniripon pag'ampo' ari bilang adda mahalap tinapuran-na si Kristo Jesus (4:6-16; 6:11-14,17-18,20) ngan kon pinapa'i-na pagpanginano pati' pagturo' si pala'in-la'in grupo: Parti si mga mabu'ot na (5:1-2), si mga balo (5:3-16), si mga mahanak si pagtu'o (3:17-20), pati' si mga uripon (6:1-2).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I mga Tugon Kuntra si mga Burubullo' Paragturo' (1:3-11)

3. I Mapinalangga'on Pagpanginanu-na si Diyos si Pablo (1:12-20)
4. I mga Surunuron si Pag'ampo' (2:1-15)
5. I mga Puno' si Manniniripon Pag'ampo' (3:1-16)
6. I mga Tugon para si Timoteo (4:1-5:2)
7. I Pag'ataman si mga Balo Danda (5:3-16)
8. I Pagpanginano si mga Mahanak si Pagtu'o (5:17-25)
9. I mga Buruhatun-na si Adda Uripon (6:1-2)
10. I Paghigugma' si Kwarta (6:3-10)
11. I Waydung-na si Pablo para si Timoteo (6:11-21)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Adda ako apostul-na si Kristo Jesus tungod si mandu'-na si Diyos nga Paragsalbar-ta kam pati' si Kristo Jesus nga katumanan-na si mga hingyap-ta.

²Tigsurat-koy to para si ka'aw Timoteo, ka'aw nga ungod dadi'-ko tungod si pagtu'o.

Amalako ako si Diyos Tata' pati' si Kristo Jesus nga Paragdalum-ta nga sa'angkun-mo i mapinalangga'on pagpanginanu-na, i kalu'uy-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I mga Tugon Kuntra si mga Burubullo' Paragturo'

³Aruyag ako nga anan kaw dahulo ag'istar si syudad Efeso nga iya i nagpakibagaw-ko si ka'aw ngan pataliwan-ko pan prubinsya Macedonia. Ag'istara anan basi' sasimul-mo ditangnga' nan mga a'a anan nga ga'i na agparaturo' si mga ma'in nan ungod nga agsalakot si tuluhu'an-ta kam.

⁴Sumatin liwat mga iya nga pamahuway na pagparapangatindir si mga pala'in-la'in mga surusurumaton pati' gana' katapusan-na lista si mga kapapu'-papu'an, kay akabuwan nan hamok tinikangan si mga pala'in-la'in pagsabot. Lugod, kunta' panginanu-na mga iya pahalap i trabaho nagpatubyan-na si mga iya si Diyos nga atuman pina'agi si pagtutu'o. ⁵I katuyu'an-na si pagsimol si mga iya basi' agkatara'o mga iya paghigugma' si klasi si gugma' nga paguwa' kon gana' tinago' si kasing-kasing, mahalap i inisipan ngan hul'os i pagtutu'o. ⁶Aniya' magpamatalikot sito kabatasanan, sanglit agpakapada'iray dina si gana' pulus-na bararagaw. ⁷Agkararuyag mga iya nga magin paragturo' si bala'od ngan bali haya i mga kasiguruhan-na kon agparapanyawit bisan kon ga'i mga iya agpakatu'anan si mga nagparapamahalling-na.

⁸Akatu'anan kita nga mahalap i bala'od kon aggamit-nay to si a'a si tama'. ⁹Akatu'anan liwat kita nga i bala'od naghimo ma'in para si mga matadong a'a, kundi' basi' amuklat i mga parasupak sito, i mga suplikado, i mga ma'in diyusnon, i mga makasasala', pati' i mga ma'in dibusyunado o rilihuso. Paray to si mga a'a magpanmatay si mga tatay-na, si mga nanay-na, o ma'in ngani' si bisan say aha'a. ¹⁰Pagpamuklat to si mga

magparabisyo si pagdangallahan^a pati' si mga magparapakitig'ob si mga kaparihu-na lalla o kaparihu-na danda hasta pa si mga kapadis-na. Paggpamuklat to liwat si mga parapamaligya' a'a nga ururipunon, si mga bullu'on, hasta pa i mga magparapanumpa' si mga kabubullu'an o si bisan ay nga anguntra si tama' pagtu'o. ¹¹Yayto mga pagturo' tukma' gayod si maka'angayan sumat nga nagpatapod si ako pagpasamwak nga tikang si malipayon ngan murayaw Diyos.

I Mapinalangga'on Pagpanginanu-na si Diyos si Pablo

¹²Tungod si pagkunsidirar-na si ako tangkod, akapasalamat ako si Kristo Jesus, i Paragdalum-ta kam nga magbuwan si ako kusog ngan tungod liwat sinan, agtu'inan-na ako pagsirbi si iya. ¹³Dati ako parapakara'at si Diyos ngan adda ako parapasakit si mga magpanutu'o ngan masisinahon ako tungod si kahaya-na si dalum-ko. Bisan kon da'ito ako sito, agpakulaw-na ako gihapon si kalu'uy-na tungod kay ga'i pa may ako anutu'o siray ngan ga'i sakatu'an-an-ko kon ay i nagparabuhat-ko. ¹⁴I mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalum-ta kam bali pagsangyahan ato si ako ngan da'inan liwat i pagtu'o pati' i gugma' nga nagpumwan-na si mga dati na ag'adda si Kristo Jesus.

¹⁵Yayto i adda tarapuran parahallingon nga angay si hul'os pag'ako': Pada'ito si kalibutan si Kristo Jesus pagtalwas si mga makasasala' ngan sa'abat-ko nga ako i gilalabawi si mga iya. ¹⁶Pero tungod sinan, akabuwanan ako si kalu'uy-na si Diyos basi' pina'agi si ako nga pinakapuno' si mga makasasala', sapakulaw-na si Kristo Jesus i malanga pagpaturus, ngan basi' ahimo ako ihimplo si mga titutu'o si iya ngan tikarawat si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ¹⁷Kon sugad, para si iya, i Hadi' nga agpadayon hasta si kahastahan, i gana' kamatayun-na, i ga'i kinakulawan, i adda hamok Diyos, papa'unrahan ngan darayawon hasta si kahastahan. Amen.

¹⁸No' Timoteo, ka'aw na i bahala' si mga tugun-ko hi'unong si pagsimol sinan mga a'a. I katungdanan-mo anan agtukma' si makigpasumat-na andang si Diyos mahi'unong si ka'aw basi' pina'agi si pagtapud-mo sito, pirmi kaw andam pagbuhat si mahalap atubang si mga kasamukan si trabahu-mo. ¹⁹Si pagpaki'away-mo, dakaw agpakawara' si pagtapud-mo si Diyos ngan dakaw agbuhat nga akapabasol si ka'aw. Ga'i manginano sito i pirangan si mga iya, sanglit agkaburungkag i mga pagtutu'u-na. ²⁰Huwang na sito kas Hemenio pati' si Alejandro nga agpa'intriga-ko na si gahum-na si Satanas basi' agpakabuwanan liksyon nga ga'i pagpakara'at si arun-na si Diyos.

---

^a 1:10 Si pangulawan-na si Diyos, pariho gayod i baratunun-na si magbisyo pati' si kapadis-na.

I mga Surunuron si Pag'ampo'

2 ¹I primero pakibagaw-ko si ka'aw nga kunta' gana' naglaktawan-bi kon mangadyi' kam, kon agpasalamat kam, kon amalako kam, pati' kon agpangampo' kam. ²Buhatu-bi nan para si mga hadi' pati' si dimu'an nga aniya' gahum-na basi' tungod si mahalap pagtinagal-na mga iya, amurayaw i mga kinabuhi'-ta kam huwang i diyusnon pangiwa-kiwa nga nagrispitaran ³kay yaynan i mahalap ngan akabuwan kalipayan si Diyos Paragsalbar-ta. ⁴Aruyag iya nga agkasaralbar i dimu'an mga a'a ngan agpakatu'anan si kamatu'uran. ⁵Yayto i kamatu'uran nga kinahanglan kinatu'anan: Adda hamok i Diyos ngan addangan may liwat hamok a'a i magtangnga' nga agkatapit i Diyos pati' i mga a'a, iya si Kristo Jesus nga agpakang'a'a. ⁶Agpatubyan-na mismo i kalugaringun-na nga ahimo panlulukat para si dimu'an. Agpamatu'uran-nay to si Diyos kamatu'uran si tama' gayod uras ⁷ngan tungod sito katuyuan, ako i nagtu'inan-na mammasamwak pati' bilang adda apostol basi' akaturo' ako si mga ma'in Hebro mahi'unong si ungod pagtu'o ngan ma'in to kabubullu'an kundi' agsumat hamok ako si kamatu'uran.

⁸Sanglit aruyag ako nga agpamangadyi' i mga lalla si bisan singnga lugara, dungan si pag'alsa si mga tamburu'-na pagpakulaw si diyusnon kina'iya-na mga iya, amban i mga kasina ngan pagdurudiriskusyon.

⁹⁻¹⁰Para namay si mga danda nga rilihuso, aruyag ako nga ga'i mga iya abaraw si mga panggawas bistida-na. Kinahanglan nga pino si pamadu'-na, ma'in nga di'arti pirmi i barahibo pariho si pagsulapid ngan ma'in malabbat sul'ut-na bulawan pati' mga pirlas o ma'in ngani' disalin si mga mahal nan panapton basi' akilala mga iya ma'in tungod si mga pamadu'-na kundi' tungod si mga mahalap buhat.

¹¹Kon agtiriripon i mga magpanutu'o pag'ampo', kinahanglan i danda ag'adal si ga'i pagsibu'-sibo' pati' si hul'os pag'ako'. ¹²Ga'i ako agtugot nga i danda i manuro' o ma'in ngani' nga aniya' gahum-na pagdalom si lalla. Kinahanglan nga ga'i mga iya agparapanribok. ¹³Akatu'anan kita nga si Adan i primero naghimo, katapos iya na dina si Eba. ¹⁴Ngan ma'in si Adan i makadaya'an kundi' i danda dina ngan ahimo makasasala'. ¹⁵Pero saralbaron i mga danda tungod si pagparadadi'-na mga iya basta padayon mga iya si pagtutu'o, si paghigugma', si diyusnon kina'iya bawa i pino pangiwa-kiwa.

I mga Puno' si Manniniripon Pag'ampo'

Buhat 20:17-35; 1Tim 5:17-25; Tito 1:5-9; 1Ped 5:1-4

3 ¹Yayto i ungod ngan tarapuran parahallingon: Kon aniya' addangan nga agtalinguha nga magin mangngataman si magpanutu'o,^b ag'anda' gayod

^b 3:1 Si kabatasanan ina'anto nag'arunan to *Obispo*.

iya si maka'angayan katungdanan. ²Kinahanglan nga gana' makabasol si iya, gana' la'in alla-na, ata'o pagdalom si mga isip-na, aglugaring pagdiri' si mga mara'at kina'iya-na ngan tigparispitar. Kinahanglan iya andam pag'istimar si bisan say, mata'o ngan disidido pagturo', ³ma'in paralango, ma'in masisinahon kundì' daluman nga mapinasinsyahon, ma'in parasamok, ngan ma'in makikwarta. ⁴Kinahanglan mahalap i pag'asikasu-na si kalugaringun-na panimalay ngan sapa'sunod-na i mga dadi'-na huwang i tama' pagrispitar si iya ⁵kay kon i lalla ga'i ata'o pag'asikaso si kalugaringun-na panimalay, iya pa ba' i pakata'u-na pag'ataman si manniripon pag'ampo' si lugar-na? ⁶Kinahanglan liwat nga ma'in iya baha'o pa hamok abawa si pagtutu'o si Kristo, kay tingali anhaya i huna'-huna'-na ngan akapatukan pariho si patok nga sakarawat-na si Satanas. ⁷Kinahanglan liwat nga mahalap i pangulawan si iya si mga a'a nga ga'i pa anutu'o basi' ga'i iya akamalu'an ngan sadaya'an-na si Satanas.

⁸Parti namay si mga nagtu'inan bilang mga parapanginano^c si mga kinahanglanun-na si manniripon pag'ampo', kinahanglan nga lalla nga rispitado, masilhag i kasing-kasing-na, ma'in paralango, ngan ma'in daya'on si pag'inanda' kwarta. ⁹Kinahanglan nga pirmi nga iya tuninungan-na i malalom ngan ungod pagturo'^d si pagtu'u-ta bawa i gana' tinago' si inisipan. ¹⁰Kinahanglan nga ag'agi dahulo nga iya si mga pagpurbar, katapos kon akalahos nga iya, pwidi na nga iya akasirbi bilang mga parapanginano si mga kinahanglanun-na si manniripon pag'ampo'.

¹¹Si pariho kamutangan, i mga alla-na may mga iya, kinahanglan nga danda nga rispitado, ma'in nga mga paragutgot, kundì' ata'o pagdalom si mga isip-na ngan akatapuran si bisan ay.

¹²Kinahanglan i adda parapanginano si mga kinahanglanon nga gana' la'in alla-na ngan mahalap i pag'asikasu-na si panimalay-na labihan na i pagpanginano si mga dadi'-na. ¹³I mahalap magsirbi, sa'angkun-na i mahalap pagkukulaw si iya si mga a'a pati' i kapusukado pagbuhat si dimu'an sigon si pagtapud-na si Kristo Jesus.

¹⁴Si pagsurat-ko sito si ka'aw, aniya' pagla'um-ko nga ga'i agliyat agsikulaway kita gihapon. ¹⁵Pero kon a'atraso may ako dina, yayto surat i magpakatu'an si ka'aw kon ay i angay buruhatun-na si mga ginsakupan-na si panimalay-na si Diyos, nga iya i bug'os manniripon pag'ampo' si gana' kamatayun-na Diyos. I bug'os manniripon pag'ampo', iya i harigi-na ngan kasarigan-na si kamatu'uran. ¹⁶Bali kagamhanan i malalom ngan ungod pagturo' hi'unong si tuluhu'an-ta nga magin diyusnon kita

---

^c 3:8 Si kabatasanan ina'anto nag'arunan to *Dayakuno*. ^d 3:9 Si Grikuhanon: *mistryo*, kay malalom nan kamatu'uran ngan ga'i kinasabutan kon ga'i agpakatu'an-na si Diyos. Hasta liwat si birsikulo 16.

pariho si Kristo, ngan yayto i nag'arabuyunan-ta pag'ako' hi'unong si ungod pagtu'o:

Paluwa' iya nga aniya' puhu'-na pariho si bisan say aha'a,
 ngan agpamatu'uran-na si Espirito Santo i pagkamatadung-na.
 Sakulawan-na iya si mga anghel,
 ngan nagpasamwak i mahi'unong si iya si mga nasyon.
 Aniya' magpanutu'o si iya ato si kalibutan,
 ngan nag'alsa iya pan langit nga kinakulawan i ka'angayan-na.

I mga Tugon para si Timoteo

Roma 10:5-15; 1Cor 9:16-22; 2Cor 5:11-6:2

4 ¹Klarado nga agpinugad i Espiritu-na si Diyos nga si titakka panahon, sigi arambanay i ditangnga' mga a'a si ungod pagtu'o ngan agsunod dina si mga daya'on espirito bawa i pag'ako' si nagturu'-na sito mga mara'at espirito. ²Agtikang to mga pagturo' si daya'-na si a'a nga mga bullu'on, nga ga'i na agpangabat nga mga sala'an tungod kay agkaragara' na mga iya si ga'i pagpanginano si kara'at-na si mga pamurubu't-na. ³Agsimul-na mga iya i a'a pag'alla ngan agpanugunan-na nga ga'i pagkakan si ditangnga' mga karakanon. Pero yaynan mga karakanon aghimu-na si Diyos basi' sakakan-na huwang i pasalamat-na si mga magpanutu'o pati' si mga magpakatu'anan si kamatu'uran. ⁴I dimu'an naghimu-na si Diyos intiro mahalap ngan gana' sito nagdiri' kon nagkarawat to huwang i pagpasalamat, ⁵kay ahimoy to sagrado pina'agi si allingun-na si Diyos pati' si pangadyi'.

⁶Kon agpakatu'an-mo nayto si mga kabugtu'an si pagtu'o, agklaro nga adda kaw mahalap tinapuran-na si Kristo Jesus, nga anubo' si kamatu'uran mga allingon si pagtu'o pati' si mahalap nagturo' nga iya gayod i nagsunud-mo. ⁷Likayin i mga surusurumaton nga ma'in diyusnon ngan ma'in angay pagtutu'o, lugod pagara'on i kalugaringun-mo nga magin diyusnon. ⁸I mga pagpagara' si puho' si pala'in-la'in payahuya aniya' ka'impurtantihan-na si adda parti, pero i pagpagara' nga magin diyusnon aniya' gayod ka'impurtantihan-na si bisan ay kiwaha si kinabuhi', kay pina'agi sinan sa'angkun-ta kam i sa'ad-na si Diyos si kinabuhi'-ta ina'anto ngan da'inan liwat si titakkay ro. ⁹Iyay nan i tarapuran parahallingon nga angay si hul'os pag'ako'. ¹⁰Para atuman i diyusnon kina'iya ato si kita kam, maniguro gayod kita ngan agpanarabaho makusog kay aka'anna' na i mga pagla'um-ta si gana' kamatayun-na Diyos nga iya i nagtu'inan pagsalbar si dimu'an a'a, labihan na si mga magpanutu'o.

¹¹Dakaw pahuway pagmando' pati' pagturo' si mga iya si nagsumat-koy to. ¹²Dakaw agpatugot nga nagda'ug-da'og kaw tungod hamok kay kulang pa i idad-mo, pero himu'on i kalugaringun-mo nga magin halimbawa' para

si mga magpanutu'o pina'agi si pamurupahalling-mo, si kinabuhi'-mo, si gugma'-mo, si pagtutu'u-mo pati' si gana' tinago' si kasing-kasing-mo. ¹³Myintras nga ga'i pa ako anan, atindirin dahulo i nagbuhat-mo na pagbasa si Kasuratan si mga ka'aha'an, i pagwali pati' i pagturo'. ¹⁴Dakaw agpasiparahon nagpumwan nan si ka'aw rigalo nga akapada'nan si ka'aw pina'agi si mga allingun-na si mga paragsumat-na si Diyos ngan pagpamadu'un-na si ka'aw si mga palat-na si mga mahanak si pagtu'o.

¹⁵Disidirin to mga buruhaton ngan paniguruhon pahalap basi' sakulawan-na si dimu'an i pagtubu'-na si espirituhon kinabuhi'-mo. ¹⁶Bantayin i kalugaringun-mo ngan da'nan may i mga nagparaturu'-mo. Padayunon i kadisididu-mo, kay kon agparabuhat-moy nan sasalbar-mo i kalugaringun-mo hasta pa i mga magpakapamati' si mga nagparaturu'-mo.

5 ¹Dakaw ag'igwalado si adda mabu'ot na lalla kon anala', kundi' tin'uhon iya bawa i pagtratar nga angay si adda tata'. Paparihu'on agratar si mga sirari-mo i mga lalla nga mga dadi'-dadi'on pa kon agwaydungon-mo mga iya. ²Da'nan may si mga idaran na danda, trataron mga iya pariho si adda nana, ngan i mga dadi'-dadi'on may, paparihu'on si mga sirari-mo may danda bawa i paglikay si pagsala'.

I Pag'ataman si mga Balo Danda

³Pakulawon i tama' pagrispitar si mga balo nga gana' na mag'ataman pina'agi si pagpanginano si mga kinahanglanun-na. ⁴Pero kon i balo aniya' mga dadi'-na pati' mga ampu-na, kinahanglan dahulo nga buhat-na mga iya i mga pagtu'u-na pina'agi si pag'ataman si mga myimbrosallod si kalugaringun-na mga iya pamilya. Si da'nan pa'agi, agpakabulos may mga iya si mga mahanak-na pati' si mga papu'-na ngan dayon agbuwan to kalipayan si Diyos. ⁵I balo nga gana' na gayod magpanginano agla'om na hamok si Diyos ngan ga'i iya pahuway pag'ampo' allaw sangom bawa i pagpalako si bulig-na. ⁶Pero i balo nga puro hamok pag'anda' kalipayan para si kalugaringun-na, day minatay na bisan kon allom pa i puhu'-na. ⁷Pakatu'anon liwat sito mga tugon i mga a'a basi' gana' si mga iya magin basulon. ⁸Kon aniya' nga ga'i manginano si suho' paryinti-na, labihan pa kon sakop to gayod si pamilya, patalikot iya si nagtu'uhan-na ngan anmas pa iya ra'at si mga ga'i magpanutu'o.

⁹Dakaw agkwintahon si mga balo nga paranginanuhon i ga'i pa manlahos si saysinta anyos o i ma'in tangkod si alla-na ngan allom pa. ¹⁰Kinahanglan nga kilala iya tungod si mga mahalap binuhatan-na pariho si mahalap pagpatubu'-na si mga dadi'-na, andam pag'istimar si bisan say, ma'inaku'on si ubos trabaho pagsirbi^e si mga a'a nga nagtagama

^e 5:10 Si Grikuhanon: *masinawsawon si kitid-na si mga a'a*, kay adday nan ihimplo si pagsirbi nga day uripon si kultura-na mga iya.

paghuwang si Diyos, mabinulig-buligon si mga aniya' kakurihan-na pati' pirmi sibot si pala'in-la'in pa mga mahalap buhat.

¹¹ Para si mga dadi'-dadi'on pa balo, dakaw agkwintahon, kay si panakka-na gihapon si mga karuyag-na pag'alla, sigurado nga talikutan-na mga iya si Kristo ngan pamakasal gihapon. ¹² Kon anak kay nan, mismo mga iya i magpamatu'od nga angay mga iya karastiguhon kay ga'i mga iya satuman-na i dati sa'ad-na mga iya si Kristo. ¹³ Pwira pa sinan, ma'in angay pagpahuwang si mga iya si kwintada kay agpaka'adal na liwat mga iya pagkarag si mga uras-na pati' pagparapanungbalay. Mga matabil liwat mga iya ngan mga huwang-huwanganay nga parapanyawit si mga ma'in kunta' angay parahallingon. ¹⁴ Sanglit para si ako, mas mahalap na hamok nga agpangalla i mga dadi'-dadi'on pa mga balo basi' agpandadi', agpakapanginano si mga panimalay-na ngan ga'i pagbuwan ukasyon si kuntra-ta paggutgot si kita kam. ¹⁵ Si kamatu'uran, aniya' na ngani' dina si mga iya magpamalisa ngan amungyod si Satanas.

¹⁶ Sanglit kon aniya' may dina danda magtutu'o, ngan aniya' sito sakup-na balo, kinahanglan nga iya sito i mamulig basi' ga'i nayto akapabug'at pa si manniniripon pag'ampo'. Si da'ingan pa'agi, sapanginanu-na lugod sito mga iya i mga balo nga gana' gayod magpanginano.

I Pagpanginano si mga Mahanak si Pagtu'o

¹⁷ I mga mahanak si pagtu'o nga mahalap i pag'asikasu-na si manniniripon pag'ampo', angay nga nagbayaran subra, ngan mahaya i pagrispitar si mga iya kuntra si ditangnga' labihan pa si mga magpanginano pagwali pati' pagturo'. ¹⁸ Kinahanglan nga atuman nan, kay aniya' magpaka'anna' si Kasuratan, "Dakam agbusali-bi i butakal-bi baka kon agpagi'uk-bi to,"^f pati' "Angay hamok nagsuhulan i adda trabahanti para si tinarabahu'an-na."^g ¹⁹ No', dakaw manginano kon aniya' si mga mahanak si pagtu'o nga nagpasumbong hasta nga gana' sito duwangan o tallungan manistigos kuntra si iya. ²⁰ Kon akapamatu'uran nga sala'an to, isugin iya si sala'-na nga hayag si kalabbatan basi' ahimoy nan pada'an para si mga kahuruwangan-na.

²¹ Agmandu'an-ta kaw atubang si Diyos pati' si Kristo Jesus hasta si mga pinili'-na ka'anghelan pagsunod sito mga kasugu'an nga gana' nagkilingan, ngan dakaw agpakulaw nga aniya' pina'urug-mo.

²² Dakaw ag'apura si pagpandu'on si mga palat-mo si mga a'a bilang pagtu'in si mga trabahu-na para si Diyos, basi' ga'i kaw aka'ambit si sala'-na si la'in. Pasiguruhon nga ga'i kaw akalugtukan sinan.

²³ Ngan parti namay si paglikay-mo si makalalango irimnon, aniya' manakka si isip-ko nga ma'in kinahanglan nga buwahi' hamok i

^f 5:18 Deut 25:4   ^g 5:18 Lukas 10:7

nagpara'inum-mo kundi' anginuma liwat bisan diki'it hamok bino kay akahalap to si battung-mo pati' si nagpara'abat-na pirmi si puhu'-mo. Tatal i ngod kalimpyo awinan kina'anda'an si kasing-kasing-mo.

²⁴Ngan parti gihapon si pagtu'in, gana' pulos pag'apura. Aniya' mga a'a nga bali kaklarado si mga sala'-na ngan gana' duda nga iya nan i tistigos nga akapatukan mga iya, pero i sala'-na si ditangnga' ga'i kinasayuran tubtob si katapusan. ²⁵Si pariho pa'agi, i mga mahalap binuhatan bali kaklarado ngan bisan i ditangnga' nga ga'i kinasayuran dahulo, akaguwa' to gihapon.

I mga Buruhatun-na si Adda Uripón nga Agtutu'o

6 ¹I dimu'an mga magpanutu'o nga akahuwang si mga magkagarapos si pagka'uripon tungod kay nagballi mga iya, kinahanglan buwanan-na mga iya i tagtawa' si mga iya si bug'os pagrispitar-na mga iya basi' ga'i akasamyangan i arun-na si Diyos pati' i mga pagturu'-ta kam. ²Para si mga uripon nga tawa'-na si magpanutu'o, kunta' ga'i agminusan-na i pagrispitar-na mga iya sito tungod hamok kay agburugto' mga iya si pagtu'o. Lugod, kinahanglan pahalap-na dina mga iya i pagsirbi kay i mga magpakaprubitsar si mga sirbisyu-na puro agpanutu'o ngan mamatapit si mga iya. Iya nan i mga tururu'un-mo ngan papakibagawun-mo si mga iya.

I Paghigugma' si Kwarta

2Cor 8:1-15; 9:6-15; Roma 13:8

Flp 4:10-19; Hebro 13:5

³Kon aniya' magparaturo' si sala' tuluhu'an ngan ga'i iya ag'abuyon si mga tama' allingon hi'unong si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo pati' si mga turo' hi'unong si diyusnon kinabuhi', ⁴hambugiro iya ngan gana' saruman-dumanan-na bisan ay. Baliko' i kina'iya-na nga makihuhuwangon si mga diribati pati' hiriran mahi'unong hamok si mga allingon. Iya nan i nagkatikangan-na si mga pagka'awa', si mga pagsaramok, si mga pagsamyang, si mga pagpasara si gana' hingtungdan-na suspitsa, ⁵pati' si mga hintak pagsisurusarumanay. Paluwa' to mga kina'iya bisan singnga mga iya agturo' ngan i mga magtarambak si mga iya puro na mga baliko' i inisipan-na nga nagsiyuhan si kamatu'uran. I pagkagasi-na mga iya nga agpakatipon mga iya kayamanan pina'agi si diyusnon kuno' kinabuhi'.

⁶Ungod, aniya' matipon espirituhanon kayamanan si a'a nga diyusnon i kinabuhi'-na kon akuntinto iya kon ay i tawa'-na. ⁷Kunta' akuntinto kita kam kay gana' may бага nagbawa-ta si paka'allum-ta, ngan gana' may liwat sabawa-ta kon amatay na kita. ⁸Pero kon aniya' na kinakan-

ta kam pati' panaptun-ta, tama' hamok nga akuntinto kita sito. ⁹I mga a'a nga aghandom pagyaman, tulos abawa si mga tintasyon hasta nga appakasal'ungan mga iya si mga pala'in-la'in karuyag. Tungod sinan karuyag, ga'i mga iya manginano si titakka ngan si katapus-tapusan, mismo maynan karuyag i makapalublob si mga iya si karat'an hasta nga amatay mga iya bulag si Diyos. ¹⁰Kay i paghigugma' si kwarta, iya i adda si mga gamot nga tinikangan si malabbat klasi karat'an. Aniya' mga a'a magkamaranglas gayod si kwarta nga agkaralilingo si mga pagtu'u-na ngan mga iya mismo i magpamapaddi si mga kasing-kasing-na pina'agi si malabbat kabidu'an.

I Waydung-na si Pablo para si Timoteo

¹¹Pero ka'aw nga adda tinapuran-na si Diyos,^h agrarabunusa pagtalikot sinan dimu'an ngan pursigiron i makapatadong si ka'aw, nga diyusnon i kinabuhi'-mo, i makapasarig si pagtapud-mo, i makapatuttot si ka'aw paghigugma', i makapagara' si ka'aw pag'ilob pati' i makapakulaw si kadaluman-mo. ¹²Maki'awaya nga anda'og kaw si mahalap kina'iya nagpanhingyap-mo tungod si pagtu'o. Angkunon i kinabuhi' nga gana' katapusan-na, kay iya i nag'agdahan-na si ka'aw si Diyos nga sa'angkun-mo siray ngan pamusngal-mo si mahalap pinahallingan atubang si malabbat tistigos pag'ako' si Kristo Jesus kon say iya si kalugaringun-mo. ¹³Agmandu'an-ta kaw atubang si Diyos, kay iya i magbuwan kinabuhi' si bisan say, pati' atubang si Kristo Jesus kay iya i magbusngal si mahalap pinahallingan pag'ako' kon say iya atubang si Pilato. ¹⁴Tu'uhon nan mga nagmandu'-koy nan si tul'id pagtu'o nga gana' makabasol hasta nga ga'i pa pada'ito gihapon i Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. ¹⁵Atuman to pina'agi si pagdalum-na si Diyos si uras nagpili'-na. Iya i Diyos nga malipayon ngan murayaw, i addangan hamok Puno', i Hadi' si dimu'an mga hadi' pati' i Paragdalom si dimu'an mga paragdalom. ¹⁶Iya hamok i addangan nga gana' kamatayun-na, nga ag'istar si bali suri'aw danta' nga ga'i pwidi nagtapitan, nga gana' pa makakulaw ngan gana' makabuslong si iya. Iya i angay nagpa'unrahan ngan gana' katapusan-na si kagamhanan-na. Amen.

¹⁷Mandu'in i mga manggaranon si mga kalibutanon inanna' si ina'anto panahon nga ga'i pagpamahaya-haya ngan ga'i hamok agla'om si mga manggad-na nga ga'i akabuwan kasiguruhan, kundi' agla'om dina mga iya si Diyos nga ga'i pahuway si kabubuwan si kita si dimu'an kinahanglanun-ta basi' sa'angkun-ta i diyusnon kalipayan. ¹⁸Mandu'in mga iya pagbuhat mahalap, nga anyaman si mga mahalap binuhatan, nga magin mabinuwan-buwanon ngan andam pagpa'ambit si mga tawa-na.

---

^h 6:11 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *ka'aw nga agtutu'o si Diyos...*
Kulawin si 2Tim 3:17.

¹⁹Si da'innan pa'agi, agpakatipon mga iya para si mga kalugaringun-na si klasi si inanna' nga ahimo kasarigan para si titakka panahon. Mangno sa'angkun-na mga iya i kinabuhi' nga iya gayod i ungod kinabuhi'.

²⁰Bantayin, Timoteo, i mga nagpamatapod si ka'aw. Likayin i mga bararagaw nga ma'in diyusnon pati' i mga turo' nga agkuntra si tuluha'anta. Iyay nan i mga nagparapaminugad-na mga iya kata'o ²¹ngan aniya' na magpan'ako' sinan hasta nga agkaralilingo si ungod pagtu'o.

Amalako ako nga padayun-na si Paragdalom i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am dimu'an anan.

I Kaduwa Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si

Timoteo

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pablo (1:1). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si Timoteo, i dadi'-na nga hinigugma'-na (1:2). Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to si Pablo ngan 66 AD (mga 36 anyos kahuman abanhaw si Jesus) si kaduwa bisis kaprisu-na ari si Roma (1:16-17) tungod si pagparaturu'-na si mahalap sumat (1:12). Ahinabo' to ngan si Nero i Emperador si Roma. Bali gayod haya i pagkala'inan-na si kaduwa bisis kaprisu-na si Pablo ari si Roma kuntra ngan primiro. Si primiro bisis, nagpa'istar iya si adda ruma' nga gwardyado pero si kaduwa bisis, nagpa'anna' na iya si prisuhan nga bali tugnaw (4:13), nagpapariho iya si adda kriminal nga nagkadinahan (2:9). Agkuri i mga kumpanya-na pag'anda' kon singnga iya nagtago' (1:17). Si pagsurat-na sito, akatu'anan si Pablo nga ma'in na pira i kamatayun-na (4:6-8).

Ato sito surat, ag'aghat-na si Pablo si Timoteo pagpadayon si katungdanan-na pag'antan si magpanutu'o (1:6-7) ngan i pagpadayon si pag'ilob bilang tangkod sundalo nga agsirbi si Kristo Jesus (2:3). Agtugunan-na si Pablo ato si Timoteo nga ga'i pagpanginano si mga diribati nga ga'i aggamit si kadunong hi'unong si mga tuluhu'an kay samok hamok sinan i tinakkahan-na (2:23). Lugod agmandu'an-na dina iya si Pablo pagpasamwak si allingun-na si Diyos (4:1-2).

Tungod kay akatu'anan may si Pablo nga ma'in na maliyat maratayon na iya, agpakibagawan-na si Timoteo nga pada'iray to dayon si iya (4:9,21).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-4)
2. I Pag'aghat si Timoteo Pagpadayon (1:3-18)
3. I mga Tamba Tugon si Tangkod Pagsirbi (2:1-13)
4. I Saruyagan-na si Diyos Magsirbi si Iya (2:14-26)
5. I mga Pada'an Hi'unong si Katapusan mga Allaw (3:1-4:8)

6. I Kamutangan-na si Pablo pati' i Makig'alayun-na (4:9-18)

7. I Ultimo mga Pangumusta (4:19-22)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Adda ako apostul-na si Kristo Jesus tungod si katuyuan-na si Diyos basi' apasamwak i kinabuhi' nagsa'ad-na si bisan say nga dati na ag'adda si Kristo Jesus.

²Tigsurat-koy to para si ka'aw Timoteo, ka'aw nga dadi'-ko nga hinigugma'-ko.

Amalako ako si Diyos Tata' pati' si Kristo Jesus nga Paragdalum-ta nga sa'angkun-mo i mapinalangga'on pagpanginanu-na, i kalu'uy-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

Nag'aghat si Timoteo Pagpadayon

³Agpasalamatan-ko pirmi i Diyos allaw sangom si kada pag'intum-ko si ka'aw si mga pag'ampu'-ko ngan angay to gayod kay iya i nagsirbihan-ko huwang i gana' na tinago' si inisipan-ko sigon si nagparabuhat-na si mga kapapu'an-ko. ⁴Sa'intuman-ko pa i pinanangis-mo ngan aruyag gayod ako pag'ibabagat gihapon si ka'aw basi' ahusto i kalipayan-ko.

⁵Ga'i salimutan-ko i hul'os pagtutu'u-mo, nga anudok ngan anmatgas dahulo anan si papu'-mo Loida, katapos anan si nanay-mo Eunice ngan kumbinsido ako nga awinan pa liwat si ka'aw ina'anto. ⁶Tungod sinan, agpa'intum-ta kaw nga padayunon aggamit i rigalu-na^a si Diyos nga akapada'nan si ka'aw tungod si pagdu'un-ko si ka'aw si mga palat-ko. ⁷Padayunon nan no', kay i Espirito nagpa'ayup-na si kita si Diyos, ga'i kita aghimu-na nga matal'ag, kundi' iyay nan i magbuwan si kita si gahom pag'atubang, si gugma' pagsirbi si kaparihu-ta pati' si kata'o pagdalom si mga isip-ta.

⁸Sanglit dakaw asipog pagsumat si kamatu'uran mahi'unong si Paragdalum-ta ngan dakaw liwat ako agkasipugin tungod kay apriso ako tungod si iya. Lugod, pina'agi si kusog nagpumwan-na si Diyos, huwangin ako si mga kasakitan para agwarak i mahalap sumat ⁹kay i Diyos i magtalwas na si kita ngan mag'agda si kita kam pag'ako' si kinabuhi' nga nagtagama para si iya. Agda'ito iya sito ma'in tungod si mga sabuhat-ta, kundi' atalwas kita tungod si kalugaringun-na katuyuan pati' si mapinalangga'on pagpanginanu-na. Pero si kamatu'uran mapinalangga'on i pagpanginanu-na si kita kam myintras pa naghimo i kalibutan kay aniya' andang katuyuan-na pagpa'adda si kita kam si Kristo Jesus ¹⁰bisan kon pakapakatu'an payto hamok si kita kam ngan pada'itu-

^a 1:6 Aniya' pala'in-la'in espirituhanon rigalo nagpumwan-na si Diyos si magpanutu'o. I rigalo nagtukuy-na si Pablo ato iya i katungdanan-na pati' i kata'u-na si Timoteo pag'antan si magpanutu'o.

na si Paragsalbar-ta kam Kristo Jesus. Iya i magpara' si gahum-na si kamatayon ngan iya i magpakulaw si kinabuhi' nga gana' kamatayun-na pina'agi si mahalap sumat. ¹¹Apili' ako nga magin adda parapasamwak-na sito, nagpatunggo bilang adda apostul-na sito, nagtu'inan paragturo' para sito ngan ¹²tungod sinan, aka'abat ako si mga kasakitan. Pero bisan pa, ga'i ako asipog kay sakilala-ko pahalap kon say i nagtapuran-ko ngan akasiguro ako nga akakaya pagbantay si mga nagpatapud-na si ako^b tubtob si Allaw si pada'itu-na.

¹³Himu'on pangngirugan i mga tama' nagpaturo' nga sapakalihan-mo tikang si ako, ngan intumon nga satuman-moy to hamok pina'agi si pagtapud-mo si Kristo Jesus pati' si gugma'-mo para si iya. ¹⁴Bantayin i kamatu'uran nga nagpatapod si ka'aw. Bantayin nan huwang si bulig-na si Espirito Santo mag'ayop si kita kam.

¹⁵Haros matitibuson i mga magpanutu'o ari si prubinsya Asia i pa'amban si ako, huwang na sito kas Figelo pati' si Hermogenes.

¹⁶Amalako ako si Ginu'o si kalu'uy-na para si panimalay-na si Onesiforo tungod si pagparali'aw-na si ako ngan ga'i ako agkasipugan-na bisan kon priso ako. ¹⁷Lugod, si panakka-na ari si Roma, sigi hamok iya pasa-pasa hasta nga sa'anda'an-na ako. ¹⁸Angay hamok nga tugutan-na si Paragdalom nga akakarawat iya si kalu'uy-na si Ginu'o kon anakka i Allaw si Paghusgar. Sayod kaw si mga pala'in-la'in sabulig-na si ako ngan ari pa ako si syudad Efeso.

I mga Tamba Tugon si Tangkod Pagsirbi

Efeso 6:10-18; 1Tes 5:4-8

2 ¹Ngan para may si ka'aw no', anda'on i makapabaskog si kalugaringun-mo anan si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Kristo Jesus nga sa'angkun-na si a'a nga dati na nagpa'adda-na si Diyos si iya.

²Papasahon i mga sapakalihan-mo nagparaturu'-ko atubang si malabbat mga magpakatistigos nga sunod si dati allingun-ko. Papasahon to si mga magpakatapuran a'a nga aniya' abilidad-na liwat pagturo' si la'in.

³Angambita si padayon pag'ilob kami' pariho si adda tangkod sundalo nga agsirbi si Kristo Jesus. ⁴Gana' ato magsirbi bilang sundalo nga pa'among si mga binuhatan-na si mga sibilyan, kundi' aruyag gayod iya nga sapalipay-na i punu'-na. ⁵Si pariho pa'agi, kon i addangan aruyag pahuwang si rurumba, kinahanglan sunud-na i riglaminto sinan payahuya kon aruyag iya pagda'og ngan akakarawat si primyu-na. ⁶Halimbawa' pa liwat, i primiro makaprubitso si kapartihan-na si tinanum-na, iya i maduruto para'uma. ⁷Pinsaron i mga nagparapamahalling-ko kay sigurado nga buwanan-na kaw kadunong si Ginu'o nga sasabutan-mo i dimu'an.

^b 1:12 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *si mga nagpatapud-ko si iya.*

⁸Intumon pirmi si Jesu-Kristo nga abanhaw ngan mamat tikang si pamilya-na si Hadi' David. Iyay nan i mahalap sumat nagparapasamwako. ⁹Ngan tungod sinan agsakit ako hasta nga akapariho ako si adda kriminal nga nagkadinahan. Pero ga'i akakadinahan i allingon-na si Diyos. ¹⁰Sanglit i pag'ilub-ko si dimu'an, para si kahalapan-na si mga pinili'-na a'a si Diyos, basi' hasta liwat mga iya agpaka'angkon si katalwasan nga kina'anda'an si pagpaki'adda si Kristo Jesus huwang i maka'angayan kina'ya hasta si kahastahan.

¹¹Yayto i adda tarapuran parahallingon:

Kon aghuwang na kita si kamatayun-na,
a'allom may liwat kita si pagpakihuwang-ta si iya.

¹²Kon aka'ilob kita,
akahadi' may liwat kita si pagpakihuwang-ta si iya.
Kon agdidiwaray kita nga ga'i iya sakilala-ta,
didiwarayan-na may liwat kita nga ga'i kita sakilala-na.

¹³Kon ma'in kita tangkod,
agpabilin i pagkatangkud-na,
kay ga'i pwidi sadidiwarayan-na i kalugaringun-na.

I Saruyagan-na si Diyos Magsirbi si Iya

¹⁴Dakaw pahuway pagpa'intom pirmi sito si mga magpanutu'o. Waydungin mga iya atubang si Diyos nga ga'i pagparahuwang-huwang si mga diriskusyon mahi'unong si mga pala'in-la'in allingon nga gana' kapulsanan-na lugod akapara'at dina si makapakali. ¹⁵Kundi' maniguruha pagpatagama si kalugaringun-mo si Diyos bilang addangan si mga nag'alagaran-na trabahanti nga ga'i ag'abat kasipog tungod kay ata'o si tama' pagpanginano si allingon si kamatu'uran. ¹⁶Likayin i mga ma'in diyusnon bararagaw kay i mga magkawirili si mga da'inan sinan, sigi dina tatala si Diyos. ¹⁷I mga pagturu'-na sito mga a'a akapariho si katol nga gana' kababahawun-na, ngan huwang na sito kas Himeneo pati' Fileto ¹⁸nga pamalisa si kamatu'uran. Ag'amung-na mga iya i ditangnga' hasta nga pama'amban si mga pagtutu'u-na kay sigi mga iya paminugad nga human na i kabanhaw-na si mga magpanutu'o. ¹⁹Pero bisan pa, gana' pagliliwatun-na si masarig pundasyun-na si Diyos ngan ga'i to aburubantad kay yayto i mga allingon makamarka sito: "Sakilala-na si Paragdalom kon kas say i mga tawa'-na,"^c ngan dugang pa sinan, "Bisan say i mag'ako' nga i Paragdalom i nagpara'ampu'an-na,"^d kinahanglan patalikot si mga karat'an."

^c 2:19 Num 16:5   ^d 2:19 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *Bisan say magsabi si arun-na si Paragdalom, agpakatu'an si pag'aku'-na nga tawa'-na iya, ngan kinahanglan iya...*

²⁰Halimbawa', sallod si adda mahaya ruma', ma'in hamok mga bulawan pati' salapi' i mga garamiton ari, kundi' aniya' may liwat nga mga hinimo tikang si kayo pati' si lapok. I adda naghimo pagpadadayaw ngan i adda may nagkasipugan. ²¹Pariho si a'a, kon agtuyo' iya paglimpya si kalugaringun-na tikang si makamamalo' kamutangan, day adda iya garamiton nga naghimo pammadayaw si tagtawa' si iya. Akahugasan iya si sala' ngan mahaya i kapulsanan-na si Amu-na hasta nga andam iya pagtuman si bisan ay mga mahalapa buruhaton.

²²Sanglit agrarabunusa pagtalikot si mga kasindak si karat'an nga awinan agsob si mga dadi'-dadi'on pa ngan pursigiron i makapatadong si ka'aw, i makapasarig si pagtapud-mo, i makapatuttot si ka'aw paghigugma' pati' i makapahalap si pagpaki'adda-mo si bisan say. Ngan si da'inan pa'agi akahuwang kaw si mga a'a nga agparapanangpit si Paragdalom nga gana' tinago' si mga kasing-kasing-na. ²³Dakaw agparapanginano si mga diribati nga ga'i aggamit si kadunong hi'unong si mga tuluhu'an kay akatu'anan may kaw nga samok sinan i tinakkahan-na. ²⁴Kundi', kinahanglan nga i rilihugun-na si Paragdalom ma'in makisasamukon kundi' daluman iya si bisan say, ata'o pagturo' ngan mapinasinsyahon. ²⁵Aghinay-na agwaydong i mga manguntra si iya tungod si pagla'um-na nga buwanan-na mga iya si Diyos karuyag pagbasol huwang i pagbag'o basi' agpakatuttutan mga iya si hul'os kata'o kon ay i kamatu'uran. ²⁶Si da'inan pa'agi, agpakabalikan mga iya si tuhay isip ngan agpakalappa si sila'ud-na si Satanas nga iya i makabihag si mga iya para hamok atuman i katuyuan-na.

Si Katapusan mga Allaw

2Ped 2:1-22; Jud 1:4-16

3 ¹Pero tuninungin to: Aniya' mga makuri gayod mga uras si katapusan mga allaw. ²Aniya' mga a'a anan si ka'am nga si kamatu'uran makikinalugaringon, makikwarta, hambugiro, mahaya i mga dalum-na, mga abusador, mga suplikado si mga mahanak-na, ma'in mapinasalamaton, gana' pagkadiyusnun-na, ³ga'i agkatara'o paghigugma', ga'i agkatara'o pagpasaylo, mga paragutgot, ga'i ata'o pagdalom si mga isip-na, mga ma'isog, ga'i pirmi alipay si mga mahalap, ⁴ga'i agpakatapuran, mga garap, ga'i agpakasumatan, makinalipayon ngan gana' si isip-na i paghigugma' si Diyos. ⁵Iyay nan i mga a'a magkararuyag nga kunta' diyusnon i pagkukulaw si mga iya, pero agdiri' si gahum-na si Diyos pagsalli' si mga kina'iya-na mga iya. Dakaw manginano sito mga a'a.

⁶Aniya' si mga iya mga lalla magparapandaginot pag'isasallod si mga karuruma'an ngan agdalom si mga danda nga makali' agpansalli' si mga isip-na tungod si mga dati sala' nga magtur'og si mga iya, sanglit

agkabarawa mga iya si mga pala'in-la'in mara'at karuyag. ⁷Agkararuyag to pirmi mga danda nga agpaka'adalan pero ga'i gayod mga iya agpaka'ako' si kamatu'uran. ⁸Kon ay i pagkuntra-na kas Janes pati' si Jambres si Moises siray, iya may liwat i pagkuntra-na sito mga lalla si kamatu'uran. Puro na mga baliko' i mga inisipan-na mga iya ngan bali i pagdiri'-na si Diyos si pagkaparagturu'-na mga iya tungod si mga pagtu'-na nga gana' kapulsanan-na. ⁹Pero ga'i to mga iya agpanliyat, kay pariho si mga mahinabo' si kas Janes, kinaklaruhan gihapon si dimu'an i gana' kadatahan-na nga tinakka-na si pagpakunu-kunu-na mga iya.

I Ultimo mga Panugun-tugon

2Ped 1:19-21

¹⁰Kon para namay si ka'aw, sayod kaw ngan ag'abuyunan-mo i nagparaturu'-ko, i klasi-na si kinabuhi'-ko, i katuyu'an-ko, i pagtapud-ko, i kalanga-na si pagpaturus-ko, i paghigugma'-ko, i padayon pag'ilub-ko, ¹¹i mga pagpamasakit si ako, pati' i pag'ilub-ko si mga kakurihan. Akatu'anaw kaw liwat si mga mahinabo' si ako ari si mga syudad Antioquia, Iconio, pati' Listra, i mga kasakitan nag'antus-ko tungod si pagtu'-ko! Pero agsapud-na ako si Ginu'o sito dimu'an. ¹²Si kamatu'uran, papasakitan i bisan say mag'ako' si diyusnon kinabuhi' nga dati na agpaki'adda si Kristo Jesus ¹³dungan si padayon pagrara'at-na si ditangnga' mga a'a nga mga mara'at buhat-na pati' mga magparapamakunu-kuno. Sigi mga iya pandaya' si la'in ngan da'inan may si mga kalugaringun-na. ¹⁴Pero para si ka'aw, padayunon i pagtapud-mo si mga sa'adalan-mo na kay sakilala-mo may ako nga magparaturu' si ka'aw. ¹⁵Padayunon nan liwat kay tikang pa si kadadi'-mo gara' na kaw hi'unong si sagrado Kasuratan nga makabuwan si ka'aw kadunong kon pinapa'i sa'angkun-mo i katalwasan pina'agi si pagtapod si Kristo Jesus. ¹⁶Mismo anan si Kasuratan, ahimo allom i mga pamaguwa' isip-na si Diyos ngan mahaya i bulig-na si dimu'an makasurat anan si pagturo', si pag'isog, si pagsu'it, ngan pagpagara' si pagkamatadong ¹⁷basi' i kada tinapuran-na si Diyos^e akakaya pagbuhat si dimu'an klasi mga mahalap buhat.

4 ¹Aniya' mandu'-ko si ka'aw atubang si Diyos pati' si Kristo Jesus nga tihusgar si mga allom pati' si mga minatay ngan kinahanglan i pagpanginanu-mo sito sigon si kasiguruhan-ta nga tipada'ito iya gihapon basi' kinatu'anaw i pagkahadi'-na. Sanglit ag'aghat-ta kaw: ²Pasamwakon i Allingun-na si Diyos. Kinahanglan nga andam kaw pirmi pagsu'it bawa i pag'isog o ma'in ngani' pag'aghat, bisan kon akatuman to kon gana'

^e 3:17 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i kada magtutu'o si Diyos...*
Kulawin si 1Tim 6:11.

kasibutan-mo o aniya'.^f Kinahanglan huwangan-mo malanga paturos kon apparaturo' kaw. ³Himu'on to kay titakka i uras nga aniya' si mga magpanutu'o nga ga'i na amakali si tama' pagtu'o. Lugod, sunod si mga kalugaringun-na karuyag, sigi to pangagda malabbat mga paragturo' basi' aniya' manumat si mga sawilihan-na pagpakali. ⁴Pamatalikot to si kamatu'uran hasta nga agkaralilingo ngan agkararuyag dina pagtuninong si mga surusurumaton. ⁵Pero para si ka'aw, maniguruha nga sadaluman-mo pirmi i kalugaringun-mo si dimu'an uras, ilubon i mga kakurihan, pasigihon i trabahu-mo bilang parapasamwak si ga'i pa magpanutu'o ngan tumanon kon ay pa i ubligasyun-mo pagsirbi si Diyos.

⁶Parti namay si ako, papahalaron na i kinabuh'i-ko si Diyos, ngan titakka na i uras si pag'amban-ko si kalibutan. ⁷Agpaki'away na ako pag'apin si kahalapan, akatangpos ako si rurumba, ngan agpasiguru-ko nga ga'i akalabutan i ungod pagtu'o. ⁸Ngan ina'anto, aniya' naghimos kuruna si pagkamatadong para si ako nga purumwanun-na si Paragdalom, i matadong Huwis si Allaw si Paghusgar. Pumwan-nay to ma'in hamok si ako, kundi' si dimu'an liwat magparapanhingyap si gappada'itu-na gihapon.

I Kamutangan-na si Pablo pati' i Makig'alayun-na

⁹Paniguruhon gayod nga sapada'itu-mo ako dayon. ¹⁰Pa'amban na si ako si Demas kay mas aghigugma'-na na dina i mga kalibutanon gawi' ngan awiray iya pan syudad Tesalonica. Pero si Cresente awiray pan prubinsya Galacia ngan si Tito may awiray pan prubinsya Dalmatia. ¹¹Si Lukas hamok satu'oy to si ako. Ala'on si Markos ngan pabaya'on si ka'aw kay aniya' sabulig-na si ako si trabahu-ko para si Diyos. ¹²Awiray aglihug-ko si Tiquico pan syudad Efeso. ¹³Kon pada'ito kaw, bawahon i pammakurumbot nga nagbilin-ko si Carpo ari si syudad Troas, hasta i mga sinurat nga naglikid-likid, labihan na i mga nagsurat si anit.

¹⁴Malabbat i sahimu-na pagpakara'at kuntra si ako si Alejandro nga panday si ransang. Sigurado nga bulus-na iya si Paragdalom sigon si nagparabuhat-na. ¹⁵Kinahanglan nga aglikay kaw liwat si iya, kay makusog gayod i pandiri'-na si mga nagparapasamwak-ta.

¹⁶Gana' gayod si ako manistigos si primero pag'imbistigar si ako, kay nagsi'arambanan dina ako. Ag'ampo' ako nga ga'i to nagkwinta sala' para si mga iya. ¹⁷Pero i Ginu'o, ga'i pa'amban si kagiliran-ko pagbuwan si ako kusog kay basi' pina'agi si ako, apasamwak i bug'os kahulugan-na si mahalap sumat ngan agpakapakali sito i dimu'an nga ma'in Hebro. Si da'inan pa'agi, agsagib-na ako si Diyos nga ga'i ako dayon nagpatukan

---

^f 4:2 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *bisan kon agkawirili i mga magpakabati' o ga'i.*

kamatayon^g 18 ngan sarapurun-na ako si Paragdalom si kada pagduguk-na si karat'an si ako ngan iya i mamawa si ako pada'iray si ginhadi'an-na ari si langit nga gana' makalabot. Darayawon iya hasta si kahastahan. Amen.

I Ultimo mga Pangumusta

19 Pangumustahin ako si kas Priscila pati' si Aquila hasta si dimu'an myimbrosi panimalay-na si Onesiforo. 20 Awiray si Erasto si syudad Corinto ngan si Trofimo, awiray agbilin-ko si bungto Mileto kay mapaddi i puhu'-na. 21 Paniguruhon gayod nga akapada'ito kaw myintras i tigtugnawon. Mangumusta si ka'aw si Eubolo ngan da'inan may kas Podente, Lino, pati' si Claudia hasta pa i dimu'an kabugtu'an si pagtu'o.

22 Amalako ako nga padayon i paghuwang-na si Paragdalom si espiritu-mo ngan da'inan may liwat i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am dimu'an anan.

I Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si

Tito

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Pablo nga rilihugun-na si Diyos pati' apostul-na si Jesu-Kristo (1:1). Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si Tito nga ungod dadi'-na tungod kay ag'abuyon mga iya si pagtu'o (1:4). Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to si Pablo ngan 65 AD (mga 35 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan kari'-na si syudad Corinto myintras iya anakka si syudad Nicopolis (kulawin si 3:12). Agsurat-nay to kahuman si pakagawas-na si primero kaprisu-na ari si Roma.

Si Tito ma'in Hebro pero agtutu'o iya si Jesu-Kristo. Adda dina iya Griko (Gal 2:1,3). Kapadis-nay to si Pablo ngan katumuy-tumuy-na si trabaho pagpanginano si magpanutu'o (2Cor 8:23). Agbilin-nay to si Pablo ari si isla Creta paghamis si mga kinahanglanon pa labihan na i pagtu'in mga lalla si kada bungto nga angay ag'inantan si katungdanan bilang mahanak si pagtu'o (1:5).

Aniya' tallo bali ka'impurtanti nga nagpa'anna'-na si Pablo ato sito surat. Primero, agtugunan-na si Tito kon ay klasiha kina'iya i kina'anda'an si addangan nga angay ag'inantan si katungdanan bilang mahanak si pagtu'o (1:5-11). Kaduwa, agmandu'an-na si Tito kon pinapa'i pagpanginano pati' pagturo' si pala'in-la'in grupo (2:1): Parti si mga mabu'ot na (2:2-5), parti si mga dadi'-dadi'on pa (2:6-8), parti si mga uripon (2:9-10). Katallo, agturo' ato si Pablo kon ay i angay kina'iya para si addangan nga magtutu'o (3:1-3,9-10).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-4)
2. I Trabahu-na si Tito ari si Creta (1:5-16)
3. I Angay Papaturu'on si Pala'in-la'in Grupo (2:1-15)
4. I La'in Pa mga Kinahanglanon Nagbuhat (3:1-11)
5. I Ultimo mga Panugun-tugon (3:12-15)

1 ¹Tikang to surat si Pablo. Nagtu'inan ako bilang rilihugun-na si Diyos pati' bilang apostul-na si Jesu-Kristo basi' sapatuttut-ko i mga pinili'-na a'a pagtu'o si iya ngan basi' sapasayud-ko i kamatu'uran hi'unong si iya nga akagiya si mga iya si diyusnon kinabuhi'. ²Yayto pagtu'o pati' kasayuran agbuwan kasiguruhan pag'angkon si mga nag'anduy-na kinabuhi' nga gana' katapusan-na. Sayod kita kam nga ga'i ata'o pagbullo' i Diyos ngan antis si panikangan agsa'ad iya nga a'allom i mga a'-na hasta si kahastahan. ³Mangno si panakka-na si nagtala'an-na uras, agsara i allingun-na pina'agi si pagpasamwak-na si mga tinapuran-na pariho si ako. I Diyos nga Paragsalbar-ta kam, iya i magmando' si ako pagpasamwak si allingun-na.

⁴Tigsurat-koy to para si ka'aw Tito, ka'aw nga ungod dadi'-ko tungod kay ag'abuyon kita si pagtu'o.

Amalako ako si Diyos Tata' pati' si Kristo Jesus nga Paragsalbar-ta nga sa'angkun-mo i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I Trabahu-na si Tito ari si Creta

Buhat 20:17-35; 1Tim 3:1-13; 5:17-25; 1Ped 5:1-4

⁵Ag'ambanan-ta kaw anan si isla Creta paghamis si mga kinahanglanon pa labihan na i pagtu'in mga lalla si kada bungto nga angay ag'inantan si katungdanan bilang mahanak si pagtu'o sigon si nagmandu'-ko si ka'aw. ⁶Kinahanglan i makatu'inan nga gana' makabasol, ngan gana' la'in alla-na. Kinahanglan i mga dadi'-na agpanutu'o ngan gana' makapasumbong nga agpamatakas hamok si mga karuyag-na ngan ga'i agpanunod si mahanak. ⁷Kinahanglan nga gana' makabasol sito a'a kay iya i mangngataman si magpanutu'o ngan nagtapuran pagpanginano si dimu'an tawa'-na si Diyos. Kinahanglan nga ma'in iya duminanti, ma'in masisinahon, ma'in paralango, ma'in makihihiranon ngan ma'in daya'on si pag'inanda' kwarta. ⁸Lugod, kinahanglan iya andam pag'istimar si bisan say, alipay pirmi iya si dimu'an nga mahalap ngan ata'o pagdalom si isip-na. Kinahanglan liwat iya nga matadong, diyusnon ngan aglugaring pagdiri' si mara'at kina'ia-na. ⁹Kinahanglan nga ag'unong iya si allingon nga makatapuran sigon si ungod nagturo', basi' pirmi aniya' si mga nag'ataman-na nga ma'aghat pina'agi si pagturo' si tama' pagtu'o pati' basi' akapamatu'od iya nga sala' i pagdiri' sito.

¹⁰Kinahanglan i mga mahanak si pagtu'o nga manginano sito kay si kamatu'uran, malabbat na i mga suplikado. Agparapanbaragaw hamok to si gana' kapulsanan-na ngan mga bullu'on, labihan na i ditangnga' si mga tinuri' magpanutu'o. ¹¹Kinahanglan mga iya nga apugong kay aniya' mga panimalay nga pabulag si pagtu'o pina'agi si pagturu'-na mga iya si ma'in angay ngan agbuhat-nay to hamok mga iya basi' agpakapangwarta.

¹²Mismo ngani' addangan si mga paragsumat nga sunsana'an akapinugad, "Bullu'on gayod i mga taga Creta, mga mara'at a'a nga gana' batasan-na pati' mga hubya' nga makikinabos." ¹³Ungod nan gayod mga allingun-nay nan. Sanglit isugi-bi mga iya ngan isplikari-bi pahalap, basi' ahul'os i mga pagtu'u-na ¹⁴ngan basi' ga'i mga iya manginano si mga surusurumatuna si mga Hebro, o ma'in ngani' si mga mandu'-na si magpandiri' si kamatu'uran. ¹⁵Para si mga a'a nga ata'o paglikay si pagparapakasala', tugot i paggamit si dimu'an inanna' kay ga'i to akabawa si mga iya pagsala', pero para si ga'i magkatara'o paglikay pagparapakasala' nga ga'i agpanutu'o, bisan ay i naggamit-na mga iya, akabawa pirmi dina si mga iya pagsala'. Si kamatu'uran, hasta i mga inisipan-na lagtok si sala' ngan ga'i na gayod mga iya agkatara'o pagturutimbang kon ay i mahalap pati' kon ay i mara'at. ¹⁶Agparapaminugad to nga akakilala mga iya si Diyos, pero pina'agi si mga gawi'-na, kinakulawan nga agdiri' mga iya pagpaki'adda si iya. Si pangulawan-na si Diyos, mga makasusulya' mga iya, mga suplikado ngan ma'in na angay pagbuhat si bisan ay nga mahalap.

I Angay Papaturu'on si Pala'in-la'in Grupo

Efeso 6:5-9; Col 3:22-4:1; 1Ped 2:18-25

2 ¹Kinahanglan kaw Tito nga agturo' sigon si tama' pagtu'o. ²Sumatin i kamabu'utan lalla nga kinahanglan agpanlugaring pagdiri' si mga mara'at kina'iya-na, tigparispitar, ngan ata'o pagdalom si mga isip-na. Kunta' hul'os mga iya si pagtu'o, si paghigugma' pati' si pag'ilob.

³Da'inan may liwat, sumatin i kamabu'utan danda nga magin diyusnon si kinabuhi', pariho si ga'i pagparagutgot o ma'in ngani' pagparapalunglango. Lugod, kinahanglan nga akaturo' mga iya kon ay i mahalap.

⁴Mangno, pwidi mga iya akapakulaw si mga dadi'-dadi'on pa danda kon pinapa'i paghigugma' si mga alla-na pati' si mga dadi'-na. ⁵Pwidi liwat mga iya akasumat sito mga danda kon pinapa'i i pagdalom si mga isip-na pati' i paglikay si pagparapakasala'. Kinahanglan liwat mga iya agsumat nga kunta' yayto mga danda pirmi sibot si mga kalugaringun-na panimalay, nga magin daluman mga iya, nga agsunod si mga alla-na basi' pina'agi sinan mga buhat, gana' makapara'at bisan say si allingun-na si Diyos.

⁶Si pariho pa'agi, aghaton i mga dadi'-dadi'on pa lalla nga kinahanglan mga iya agkatara'o pagdalom si mga isip-na. ⁷Si intiro gawi'-mo, pakulawon si mga iya i pagbuhat pirmi si kahalapan. Si pagparaturu'-mo, pakulawon nga kinasing-kasing to gayod, gana' sinuruswirti, ngan ⁸tama' i nagparapahalling-mo nga ga'i pwidi asudhi' basi' bisan say magpanguntra si ka'aw agpakamalu'an tungod kay gana' mga iya sapa'arun-arun-na si kita.

⁹Sumatin i mga uripon pagsunod gayod si mga amu-na si bisan ay, pagpalipay sito mga a'a, ngan ga'i pagparapinulusupo. ¹⁰Kinahanglan liwat nga ga'i paglaris si mga amu-na, kundi' agpakulaw lugod nga sadang tarapuran, basi' pina'agi si dimu'an buhat-na, akapa'aghat si bisan say i nagparaturu'-ta hi'unong si Diyos nga Paragsalbar-ta kam.

¹¹Da'ito sito i pagturu'-mo tungod kay kinakulawan na si dimu'an a'a i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos si pagpabawa-na si makabuwan katalwasan. ¹²Tungod kay akakinda kita kam si kadaluman-na, a'aghat kita kam pagdiri' si bisan ay nga ma'in diyusnon pati' si mga kinalibutanon karuyag. Pwira pa sinan, agpasayod to liwat si kita kam kon pinapa'i pagdalom si mga isip-ta, pagbuhat si matadong pati' diyusnon si pag'istar-ta pa ato si kalibutan. ¹³Da'inan hamok sinan i angay kina'iya si pagparapanimulat-ta si nag'anduy-ta nga akabuwan kalipayan ngan kamurayaw nga gana' la'in kon ma'in i pagpada'ituna gihapon si Jesu-Kristo huwang i maka'angayan danta'-na. Iya i makagagahom Diyus-ta pati' Paragsalbar-ta kam. ¹⁴Agpa'unung-na i kinabuhi'-na basi' alukat kita kam si pagka'uripon si karat'an ngan basi' pina'agi si paghugas si sala' akatindog iya adda grupo nga kalugaringun-na gayod ngan makibubuhaton si mga kahalapan.

¹⁵Iyay nan dimu'an i angay surumatun-mo. Aghaton i magpanutu'o pag'ako' sito dimu'an ngan i magpandiri' may isugin ngan isplikarin pahalap sigon si pagkagamhanan-mo. Dakaw agtugot nga aniya' si ka'aw magtamay.

I La'in Pa mga Kinahanglanon Nagbuhat

3 ¹Pa'intumon i magpanutu'o nga kinahanglan mga iya ma'inaku'-aku'on si mga punu'an, masinunuron si magpantinagal si gubyirno ngan pirmi makibubuhaton si kahalapan. ²Kinahanglan liwat mga iya nga ga'i agparapanggutgot, ga'i agparapakihiran kundi' pasinsyuso ngan agpakulaw pirmi si pagkadaluman pati' si pagkamapa'inubsanon si bisan say aha'a.

³Angay hamok nga da'inan sinan i pagtratar-ta kam si mga iya kay siray akapariho may kita kam si mga iya nga ma'in mga madunong, masinupakon, nagpandaya'an ngan nag'uripon si pala'in-la'in klasi si kinalibutanon kasindak pati' karuyag. Pariho si mga iya, agara' kita kam siray pagtuyo' pagpasakit si la'in pati' pagka'awa', ngan agsihurumut-humutay. ⁴Pero ngan pagpakulaw-na si kadaluman-na pati' gugma'-na si Diyos nga Paragsalbar-ta kam, ⁵agtalwas-na kita. Ma'in tungod si mga matadong buhat-ta nga aruyag iya pagtalwas, kundi' tungod kay angabat iya kalu'oy para si kita. Agtalwas-na kita pina'agi si pagpabawa si Espirito Santo paghugas si kina'iya-ta pagpara' si sala' basi' akabuwan baha'o kinabuhi' ngan akapabag'o si kita. ⁶Ga'i ag'alang-alang i Diyos pagpa'ayop

si kita si Espirito Santo pina'agi si Jesu-Kristo nga Paragsalbar-ta. ⁷Agda'innan sinan i Diyos basi' agkahirimo kita kam mga iridiru-na ngan tungod sinan, sa'angkun-ta i kasiguruhan si nag'anduy-ta kinabuhi' nga gana' katapusan-na. Mga iridiro kita kam tungod kay para si iya mga matadong kita kam ngan sa'angkun-tay nan pagkamatadong pina'agi si mapinalangga'on pagpanginanu-na. ⁸Iyay nan i allingon nga sadang tarapuran. Sanglit karuyag-ko nga pusukado kaw pagsumat mahi'unong sinan dimu'an, basi' i magpantapod si Diyos agdisidir pirmi pagbuhat si kahalapan. Iyay nan gayod i bali halap ngan mahaya sinan i kapulsanan-na para si dimu'an.

⁹Pero dakaw pahuwang si mga bararagaw nga ga'i aggamit si kadunong pati' i parti si mga ginikanan-na si ka'aha'an. Da'innan liwat, dakaw pahuwang si pagpakidibati pati' pagpakihiran mahi'unong si bala'od, kay gana' gayod sinan kadatahan-na. ¹⁰Parti namay si a'a nga agparapabulag si magpanutu'o, waydungin dahulo iya si primero ngan kon si kaduwa bisis ga'i pa iya mamati', dakaw agpata'an nga akabawa pa iya si mga a'a pina'agi si mga turu'-na. ¹¹Akasiguro kaw nga yaynan klasi a'a gana' sa'isipan-na mahalap ngan addangan iya nga agtuyo' pagsala' kay mismo iya akatu'anang nga mara'at i mga buhat-na.

I Ultimo mga Panugun-tugon

¹²Papada'innan-ko si Artemas o ma'in ngani' si Tiquico. Si panakka-na, talinguha'on nga pada'iray-mo ako ari si syudad Nicopolis, kay akapinsar ako pagpalipas ari si tigtugnawon. ¹³Himu'on i sahimu-mo pagbulig si Zenas nga abugado pati' si Apolo para si pagbiyahi-na mga iya. Paniguruhon nga gana' mga iya pangulangan-na. ¹⁴Para si ka'aradda-ta magpanutu'o, kinahanglan nga tagama-na i mga kalugaringun-na pagbuhat pirmi si kahalapan basi' ga'i mga iya angulang si mga pangallaw-allaw kinahanglanun-na si la'in ngan basi' ga'i akawang i mga kinabuhi'-na.

¹⁵Mangumusta si ka'aw i intiro kahuruwangan-ko. Pangumustahin na hamok kami' si magpanhigugma' si kami' tungod si pag'arabuyon si pagtu'o. Amalako kami' nga padayun-na si Paragdalom i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am dimu'an anan.

I Surat-na Si Pablo

Pada'iray Si Filimon

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Pablo. Kulawin na hamok ari si pahina 394 pagpasayod si bug'os pagka'a-a-na si Pablo. Agsurat-nay to para si Filimon nga hinigugma'-na kumpaniya pati' katumuy-tumuy-na si trabaho (birsikulo 1). Ka'urugan i mag'isip nga agsurat-nay to si Pablo ngan 61 AD (mga 31 anyos kahuman abanhaw si Jesus). Adday to si mga nagsurat-na ngan primiro kaprisu-na ari si Roma (birsikulo 1,9) tungod si pagpasamwak-na si mahalap sumat (birsikulo 13) kon singnga nagtugutan iya paglugaring pag'istar pero aniya' sundalo magbantay si iya (Buhat 28:16) sallod si duwa ta'on (Buhat 28:30).

Si Filimon addangan si mga magpanutu'o ari si syudad Colosas. Amu-na iya si uripon nag'arunan Onesimo pero anakka i panahon nga palayas to si iya (birsikulo 10-12,15).

Bali tala i biniyahi'an-na si Onesimo kay akatakka iya si Roma. Tungod si katuyuan-na si Diyos, sabagatan-na si Onesimo si Pablo (birsikulo 10), ngan tungod si pagturu'-na si Pablo, abawa si Onesimo pagtutu'o si Jesus. Abago i kina'ia-na si Onesimo ngan ahimo iya mahaya kapulsanan-na (birsikulo 11,13).

Mangno anakka i panahon, tungod si waydung-na si Pablo, nga aruyag na si Onesimo pagbwila pada'iray si amu-na. Sanglit ato sito surat, makimalu'oy si Pablo si Filimon nga karawat-na gihapon si Onesimo ma'in hamok bilang uripun-na kundi' bilang bugtu'-na na si pagtu'o (birsikulo 16).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (birsikulo 1-3)
2. I mga Pasalamat pati' i mga Pangadyi' (birsikulo 4-7)
3. I Pakibagaw-na si Pablo Parti si Onesimo (birsikulo 8-21)
4. I Ultimo Panugun-tugon pati' mga Pangumusta (birsikulo 22-25)

¹Tikang to surat si Pablo nga apriso tungod si pagsirbi-ko si Kristo Jesus. Atiya' agtangka' si ako si Timoteo nga bugtu'-ta kam si pagtu'o.

Tigsurat-koy to para si ka'aw Filimon, ka'aw nga hinigugma' kami' kumpaniya pati' katumuy-tumoy si trabaho ²huwang na si Apia^a nga bugto' kami' si pagtu'o, hasta pa si Arquipo nga kahuwang-huwang-ko si pagpaki'away kuntra si kalu'uman. Ngan paray to liwat si manniniripon pag'ampo' nga sigi bararagat anan si ruma'-mo.

³Amalako ako si Diyos nga Tatay-ta kam pati' si Paragdalom Jesu-Kristo nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na mga iya.

I mga Pasalamat pati' i mga Pangadyi'

⁴Pirmi agpasalamatan-ko i Diyus-ko bisan sumiran kaw sa'intuman-ko si pagparapangadyi'-ko, ⁵kay akapakali ako hi'unong si pagtu'u-mo si Paragdalom Jesus pati' i paghigugma'-mo si dimu'an kapararihu-mo nagtagama paghuwang si Diyos. ⁶Agparapangadyi' ako nga magin sibot kaw si pagparapa'ambit si pagtu'u-mo, basi' akabuwan kaw si espirituhanon pagsabot hi'unong si dimu'an mga mahalap sakarawat-ta tungod si pag'adda-ta na si Kristo. ⁷Bugtu'-ko, i gugma'-mo i magbuwan si ako mahaya kalipayan pati' kali'awan kay pina'agi si ka'aw, agpanlaksi gihapon i mga alabatan-na si mga nagpanagama paghuwang si Diyos.

I Pakibagaw-na si Pablo Parti si Onesimo

⁸Sanglit tungod sinan dimu'an, bisan kon aniya' na kunta' katungud-ko tungod si pag'adda-ko na si Kristo nga samandaran-ta kaw pagbuhat si kinahanglanon, ⁹ga'i nan himu-ko, kundi' makimalu'oy ako dina si ka'aw sigon si gugma' bisan kon ako si Pablo nga idaran na ngan apriso tungod si pagsirbi-ko si Kristo. ¹⁰Aniya' nagpalaku-ko si ka'aw mahi'unong si dadi'-ko Onesimo, nga ahimo dadi'-ko si kaprisu-ko. ¹¹Ngan siray, day gana' gayod kapulsanan-na sito dadi' para si ka'aw, kundi' ina'anto, mahaya na i kapulsanan-na, ma'in hamok si ka'aw pero hasta pa liwat si ako.

¹²Atiya' gihapon iya agpabwilta-ko si ka'aw, iya nga pinalangga'-ko gayod. ¹³I karuyag-ko ngani' kunta' nga hawiran-ko iya basi' sahuwangan-na ako ato myintras nga atiya' pa ako apriso tungod si pagparapasamwak-ko si mahalap sumat. Kon da'inan sinan, sapanginanu-na i mga buruhaton nga tawa'-mo kunta' kon ato kaw. ¹⁴Pero ga'i ako aruyag pagbuhat bisan ay kon ga'i kaw dahulo agsartan-ko basi' bisan ay i sahimu-mo, atuman nan tungod kay iya gayod i karuyag-mo ngan ma'in pinirit. ¹⁵Tingali i rason kon ay kay akabulag iya dahulo si ka'aw

---

^a 1:2 Ka'urugan i mag'isip nga si Apia, alla-na si Filimon.

kali'-kali', basi' si titakka uras ga'i na kam gayod agkabalag pa hasta si kahastahan. ¹⁶Sinan uras, ma'in na iya uripun-mo kundit' adda na hinigugma'-mo bugto' si pagtu'o nga iya i pinakamahalap para si ka'aw. Para namay si ako, addangan iya si bali tapit si ako, pero sigurado nga mas matapit iya si ka'aw bilang a'a-mo ngan hasta pa bilang bugtu'-mo nga ag'adda na si Ginu'o.

¹⁷Sanglit kon agkilala-mo may ako dina nga kapadis-mo, karawaton iya pariho nga day ako hamok i nagkarawat-mo. ¹⁸Kon aniya' may dina sahimu-na sala' o ma'in ngani' aniya' sa'utang-na si ka'aw bisan ay, palistahon na hamok si ako dimu'an. ¹⁹Ako si Pablo magsurat to si kalugaringun-ko purma ngan ako si ka'aw i mamayad sinan dimu'an, bisan ako dina i sa'utangan-mo si bug'os kinabuhi'-mo. ²⁰Bugtu'-ko, mahaya i pag'anduy-ko nga aniya' saprubitsaran-ko tikang si ka'aw tungod si pag'adda-ta si Ginu'o. Palaksihon gihapon i alabatan-ko bilang kaparihu-mo nga ag'adda na si Kristo. ²¹Agtapod ako si pagkamasinunurun-mo si pagsurat-ko sito kay akatu'an anan ako nga maniguro kaw paghimo anmas pa si nagpalaku-koy to.

²²Pwira pa sinan, andamin ako si mga kwartu-bi nan anan kay agla'om ako nga pinaguwa' ako ato ngan sabisita-ta kaw anan pagtuman si mga pangadyi'-mo.

²³Mangumusta si ka'aw anan si Epafras, nga atiya' apriso huwang si ako tungod si pagsirbi-na si Kristo Jesus. ²⁴Mangumusta liwat bali' si ka'aw i mga libri katumuy-tumuy-ko si trabaho nga kas Markos, Aristarco, Demas pati' Lukas.

²⁵Amalako kami' nga padayun-na si Paragdalom Jesu-Kristo i mapinalangga'on pagpanginanu-na si mga espiritu-bi.

I Surat Pada'iray Si Mga Hebro

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito ga'i agsabi kon say i arun-na, ma'in pariho si sagara'an-na si Pablo pagbuhat si mga surat-na. Sallod si mga ta'on 400-1600, i pagkagasi nga yayto surat tawa'-na si Pablo pero kahuman sinan mga ta'on ka'urugan i mag'isip nga ma'in to surat-na si Pablo kay pwira si ga'i pagsabi si arun-na, agpinugad liwat i magsurat, “Aka'angkon kita si kasiguruhan nga ungod nan katalwasan pina'agi si magpakapamati' si Paragdalom si primiro mga bisis pagparapasamwak-na” (2:3), kon sugad agpamatu'od nan mga allingon nga i magsurat sito ga'i akahuwang si Jesus ngan pagparapasamwak-na sito ngan da'inan may ga'i liwat akakarawat si nagpakatu'an-na si Jesus kahuman si kabanhaw-na pariho si pagpakatu'an-na si Pablo (Gal 1:11-12).

Ka'urugan i mag'isip nga surat-nay to dina si Bernabe. I isi-na si surat klarado nga i magsurat addangan nagkilala nga gamhanan sallod si manniniripon pag'ampo' ngan addangan Hebro nga sayod si Kada'an Kasuratan. Ngan da'inan sinan i pagka'a'a-na si Bernabe. Addangan iya Hebro nga sakop si mga parahalad Levita (Buhat 4:36) mangno kahuman-na si Pablo pagtutu'o, agsikumpaniya mga iya nga bali gayod tapit. Tungod si paggiya-na si Espirito Santo, i manniniripon pag'ampo' ari si Antioquia agtu'in si kas Bernabe pati' Pablo bilang mga misyunaryo ngan agpamataliwan-nay to mga iya para si primiro biyahi pagpasamwak (Buhat 13:1-4).

I addangan pa nga pusibli magsurat sito, iya si Apolo. Si ina'anto mga panahon, i mga malanga inadalan-na si Kasuratan ag'arabayon nga si Apolo i magsurat sito. A'allom iya ari si Alejandria, adda liwat iya Hebro ngan malanga i inadalan-na. Agsumat si Lukas nga si Apolo, “mata'o gayod iya labihan na kon hi'unong si Kasuratan” (Buhat 18:24). Akatu'anan liwat kita nga pariho si Pablo, kilalado si Apolo si manniniripon pag'ampo' ari si Corinto (1Cor 1:12; 3:4-6,22).

Nagsurat to myintras si 70 AD (mga 40 anyos kahuman abanhaw si Jesus), i ta'on pagbungkag si Jerusalem huwang na i templo. Apinugad to tungod kay kon nagsurat to kahuman na dina si pagbungkag si templo sigurado nga agsabi kunta' parti sito pati' i katapusan-na si pa'agi-na si mga Hebro pagpahadal. Pwira pa sinan, i magsurat pirmi agbagaw nga aniya' pa i templo ngan agpadayon pa

i nagparabuhat ari pagpahalad (5:1-3; 7:23,27; 8:3-5; 9:6-9,13,25; 10:1,3-4,8,11; 13:10-11).

Nagsurat to para si mga Hebro nga magkabarawa si pagtutu'o si Kristo. Sayod to mga a'a si Kada'an Kasuratan pero agkatirintar pag'ibwibwilta kunta' si pagtapod si bala'od o ma'in ngani' pagsalakot si mahalap sumat (Gal 2:14). Aniya' liwat magpaminugad nga ka'urugan si mga iya "mga paraghalad nga magpanunod si ungod pagtu'o" (Buhat 6:7).

I pinaka'impurtanti liksyon sa'ala'-ta ato sito surat, iya nga si Jesu-Kristo i gilalabawi magpakatu'an ngan magtangnga' si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos si a'a. Si Kristo i kabug'usan ngan pangultimo nagparu'do' para akakilala i a'a pahalap si Diyos, ngan labaw si Kristo si mga magpakatu'an parti si Diyos nga kina'anda'an ari si Kada'an Kasuratan. I dimu'an makigsumat-na si Diyos ari si Kada'an Kasuratan atuman anan si baha'o pa'agi pagtapit si Diyos nga si Jesus i magtangnga'. Tikang pa gayod si Kada'an Kasuratan kinakulawan nga si Kristo labaw kuntra si mga anghel, ngan labaw liwat iya kuntra kas Moises pati' Aaron. Si Moises i magtangnga' si kada'an pa'agi pagtapit si Diyos ngan si Aaron may i tinikangan-na si mga paraghalad.

Ato sito surat, nagtugunan kita nga ga'i na pagbalik pa si kada'an pa'agi-na si mga Hebro pagpahalad si nagpamuno' hayop kay akatambunan-nay nan si bali kapambihira pagkaparaghalad-na si Kristo nga mismo i kalugaringun-na laha' i naggamit-na. Kinahanglan hamok i pagtapod si iya kay pina'agi si kamatayun-na, si kabanhaw-na pati' si pag'alsa si iya pan langit, iya i mag'abri si lalan pada'iray si ungod ngan langitnon pangngingistaran-na si Diyos. Sanglit i magpanutu'o si Kristo kinahanglan nga malanga i pagpaturus-na tangnga' si mga kasakitan basi' ga'i mga iya agpakahusgaran pariho si mga a'a-na si Israel nga agpandiri' pag'isip malalom si pagparalibung-libung-na mga iya si disyirto.

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. Labaw si Kristo si mga Punu'an si Kada'an Pa'agi Pagtapit si Diyos (1:1-7:28)
2. Labaw i Paghalad-na si Gilalabawi-ta kam Paraghalad (8:1-10:39)
3. Mga Tugon si Padayon Pag'ilob Tungod si Pagtapod si Kristo (11:1-12:29)
4. I Ultimo nga Panugun-tugon (13:1-25)

Nagpalabaw i Dadi' Kuntra si mga Anghel
Mateo 22:44; Markos 12:36; Lukas 20:42

Buhat 2:34-35; Col 1:13-20; 2:6-15; Flp 2:5-11

1 ¹ Siray mga panahon, agpahalling i Diyos pada'iray si kapapu'an-ta kam pina'agi si mga paragsumat. Agbuhay-nay to sadurudiki'it ngan si pala'in-la'in pa'agi. ² Pero si ina'anto pangultimo panahon, agpahalling iya pina'agi si addangan dadi' nga nagpili'-na bilang iridiro si dimu'an ngan nagpahimu-na si kalibutan pati' si kalangitan. ³ Agsirak tikang ato sito

dadi' i ka'angayan-na si Diyos, ngan gana' pagkala'inan-na si mga kina'iya-na mga iya. Iya i magmangno si dimu'an basi' akapadayon to pina'agi si gamhanan allingun-na. Pakatuman-na si kinahanglanon para akahugasan i mga sala', aningkulo' iya si kawanan-na si Harangdon ari si langit. ⁴Kon sugad, kinaklaruhan nga labaw gayod iya si mga anghel pariho may nga i dati nagpatu'in si iya aron^a labaw gayod kuntra si tawa'-na mga iya.

⁵Kay gana' gayod nagpinugad-na si Diyos si bisan say si mga anghel-na, "Ka'aw i Dadi'-ko,"^b

ina'anto publikar-ko nga ako i Tatay-mo."^c

O ma'in ngani' si pagpinugad,

"Ako i magin Tatay-na,
ngan iya i magin Dadi'-ko."^d

⁶Ngan agpinugad liwat sito i Diyos mahi'unong si pagpabawa-na si suhagna ato si kalibutan,

"Kinahanglan ag'ampo' si iya i dimu'an ka'anghelan-ko."^e

⁷Parti si mga anghel, yayto i nagpahalling-na si Diyos,

"Aghimu-ko i mga anghel-ko
mga rilihugon nga day bariyo,
pati' mga paragsirbi nga day mag'arab-arab api."^f

⁸Pero pada'iray si dadi', yayto dina i nagpahalling-na si Diyos,

"Ka'aw nga Diyos, i trunu-mo agpabilin hasta si kahastahan,
ngan i pagkamatadong i nagpalangngan-mo si ginhadi'an-mo.

⁹Abawa pirmi i kasing-kasing-mo si pagkamatadong ngan asulya' kaw si karat'an,

sanglit ngani' ako nga Diyus-mo, agpa'undong si ka'aw labaw si
mga kahuruwangan-mo
ngan bali kaw kalipayan."^g

¹⁰Agpinugad-na liwat iya si Diyos,

"Ka'aw nga Paragdalom, si panikangan agtindug-mo i pundasyun-na
si kalibutan,
ngan i kalangitan, hinimu-na liwat si mga tamburu'-mo.

¹¹Aniya' mga iya kabubungkagun-na, pero agpadayon kaw.

Si katapusan, akapariho mga iya si magsilhagan na bado'.

¹²Gana' na nagkinahanglanan-mo si mga iya pariho si magnipisan na pammakurumbot nga angay na hamok nagtipig,

^a 1:4 I *nagpatu'in si iya aron*, gana' la'in kon ma'in Paragdalom pati' Paragsalbar. ^b 1:5 Si kada'an mga panahon, kon agtu'in i hadi' si addangan si gamhanan pwisto agbuwanan-na si titulo, *Dadi'*. Agda'inan liwat sinan i Diyos pagpublikar kon ay i katungdanan-na si Jesus. Pwira si pag'alsa si iya pan langit, i duwa pa hinabo' nga magpamatu'od sinan, iya i kinabati'an busis (Mateo 3:17; 17:5; Buhat 13:33) pati' i pagbanhaw si iya (Roma 1:4). ^c 1:5 Salmo 2:7 ^d 1:5 2Sam 7:14 ^e 1:6 Deut 32:43 ^f 1:7 Salmo 104:4 ^g 1:9 Salmo 45:6,7

ngan saralli'an-mo mga iya pariho si kada'an na bado'.
 Pero ka'aw gana' pagliliwatun-na,
 ngan allom kaw hasta si kahastahan.”^h

13 Gana' si mga anghel nga nagpinugad-na si Diyos,
 “Aningkulu'a ato si kawatan-ko,
 tubtob nga sapama'ubus-ko i mga kuntra-mo pa
 nga day pannungtungan-mo.”ⁱ

14 Ma'in ba' nga i mga anghel mga rilihug-lihugon espirito nga
 nagpamabawa pagpanginano si kinahanglanun-na si mga papa'angkunon
 si katalwasan?

I Pagtuninong si mga Kinapamati'an

2 ¹Sanglit tungod kay labaw i magpakatu'an, kinahanglan nga anmas
 i pagmatu-ta kam pagkuyot si mga sapamati'an-ta kam basi' ga'i
 kita kam agtatala dina sinan. ²Intumu-bi daw. Bisan ngani' i sumat
 nagpasamwak-na si mga anghel, ga'i abari'-bari' ngan i kada pagsupaki
 aniya' dayon angay kastigo, ³iya pa ba' kon agpasipara-ta kam i bali
 kapambihira katalwasan i pakalikay-ta kam si kastigo? Aka'angkon kita
 si kasiguraduhan nga ungod nan katalwasan pina'agi si magpakapamati'
 si Paragdalom si primiro mga pagparapasamwak-na. ⁴Ngan hasta liwat
 i Diyos agpamatu'od si kita kam sinan pina'agi si mga pangngilalahan si
 langitnon kasiguruhan, mga urusahon, mga makagagahom binuhatan,
 pati' pina'agi si pala'in-la'in abilidad nagparigalu-na si Espirito Santo nga
 nagtaltag-na si Diyos sigon si katuyuan-na.

Agpakang'a'a si Jesus

⁵Ma'in i mga anghel i nagtubyanan-na si Diyos pagdalom si titakka
 baha'o kalibutan, huwang i magpaka'angkon si baha'o kinabuhi' nga iya i
 nagbararagawan-ta kam ato. ⁶Lugod aniya' maka'anna' si Kasuratan:

Ay ba' gayod i a'a kay agpanginanu-mo iya,
 o i bug'os ka'aha'an' kay ag'atindir kaw si mga iya?

⁷Si paghimu-mo si a'a, ga'i iya agpatala-mo si ka'anghelan,
 agkurunahan-mo iya si maka'angayan danta' ngan
 agpa'unrahan-mo

⁸ ngan agpama'ubus-mo i dimu'an nga day pannungtungan-na.^k
 Si pagpa'ubus-na si dimu'an ato si kalibutan, gana' naglaktawan-na si
 Diyos si bisan ay hayupa o bisan ay inanna'a nga ga'i agdaluman-na si
 mga a'a. Bisan si ina'anto ga'i pa sakulawan-ta kam i pagtuman nga i

^h 1:12 Salmo 102:25-27   ⁱ 1:13 Salmo 110:1   ^j 2:6 Si Grikuhanon: *pinili' a'a*, pero ga'i nan
 agtukoy si addangan nagpatunggo para si mga a'a kundi' si bisan say, kon sugad agtukoy
 nan si dimu'an.   ^k 2:8 Salmo 8:4-6

mga a'a, iya na i magdalom si dimu'an, ⁹sakulawan-ta nayto anan si Jesus. Ga'i iya agtala si mga ka'anghelan ngan pagpakang'a'a-na ngan ina'anto nagkurunahan iya si maka'angayan danta' pati' nagpa'unrahan tungod kay ag'antos iya si kamatayon. Sanglit pina'agi si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos, iya i magtuman sito dimu'an basi' i sa'agihan-na kamatayon, para nayray si dimu'an.

¹⁰Kay si kamatu'uran, angay gayod i buhat-na si Diyos nga magpadayon si dimu'an pagtuman si karuyag-na. Panakka-na si uras pagpatuttot si kalabbatan dadi' pada'iray si maka'angayan kamutangan, agpamatgas-na dahulo si Diyos i kina'iya-na si Jesus pina'agi si pag'antos basi' si Jesus i magdahulo paghimo lalan para si magkataralwas to. ¹¹Iya liwat i magtagama si mga iya paghuwang si Diyos ngan tungod kay ag'adda hamok pamilya i magtagama pati' i nagpanagama, ga'i asipog si Jesus pag'ako' si mga iya bilang kabugtu'an. ¹²Agpinugad iya,

“Pahayag-ko i arun-mo
si mga kabugtu'an-ko,
kanta-ko i mga pagdayaw si ka'aw
atubang si manniniripon pag'ampo'.”¹

¹³Agpinugad liwat iya,

“I pagtapud-ko awinan si Diyos.”^m

Ngan agpinugad liwat iya sito,

“Atiya' ako huwang si mga dadi'
nagpatubyan-na si Diyos si ako.”ⁿ

¹⁴Tungod kay i mga dadi' aniya' puhu'-na^o ag'ambit may liwat si Jesus si pagpakang'a'a-na mga iya basi' pina'agi si kamatayun-na sapirdi-na i mag'inantan si gahum-na si kamatayon nga gana' la'in kon ma'in si Satanas. ¹⁵Ngan pina'agi liwat si kamatayun-na, sapalibri-na i mga a'a nga nag'uripon si bala'od si bug'os kinabuhi'-na mga iya tungod si katalaw-na mga iya si kamatayon. ¹⁶Kon sugad kon da'inan sinan i nagbuhat-na, sigurado nga ma'in i mga anghel i nagpara'isip-na siray nga paranginanuhun-na kundi' i mga ka'uru'ampuhan-na dina si Abraham. ¹⁷Tungod sinan katuyu'an, dati na agplano i Diyos nga kinahanglan gayod i pagpa'irog si iya si bisan ay sa'agihan-na si mga kabugtu'an-na, basi' magin gilalabawi paraghalad iya nga maluluy'on pati' tangkod si pagparasirbi si Diyos, ngan basi' si katapusan sapalugtuk-na mismo anan si iya i kasina-na si Diyos para apasaylo i sala'-na si mga a'a. ¹⁸Ngan tungod kay ag'antos si Jesus si pagparatintar si iya, pwidi may liwat iya akabulig si mga nagparatintar.

---

¹ 2:12 Salmo 22:22   ^m 2:13 Isa 8:17   ⁿ 2:13 Isa 8:18   ^o 2:14 Si Grikuhanon: *aniya' isi-na pati' laha'-na*, ngan agpamatu'od nan nga ungod iya a'a. Parti namay si pagpa'ambit-na sinan si kita, kulawin si Juan 6:51.

Labaw si Jesus Kuntra si Moises

3 ¹Sanglit mga kabugtu'an nga nagpanagama paghuwang si Diyos, ka'am nga parariho inagda-na pagprubitso si langit, palalumu-bi daw i isip-bi kon say gayod si Jesus si nagparabusngal-ta kam tuluhu'an bilang apostol pati' gilalabawi paraghalad. ²Tangkod iya si magtu'in si iya sinan pariho si Moises nga tangkod pagsirbi si panimalay-na si Diyos. ³Pero mas angay nagdayaw si Jesus kuntra si Moises pariho may nga mas darayawon i magtindog si panimalay kuntra si mga ginsakupan-na mismo sito. ⁴I karuyag sidngun-ko nga balang panimalay aniya' magtindog pero i magpatindog si bisan ay, iya i Diyos. ⁵Bilang paragsirbi nga huwang si mga ginsakupan-na si Diyos tangkod si Moises pagtistigos nga aniya' pa la'in titakka surumatun-na si Diyos. ⁶Pero tangkod si Kristo bilang dadi' nga agmangno si mga ginsakupan-na si Diyos. Ngan kita kam sakop si panimalay-na si Diyos kon ga'i kita kam palabba si kapusukaduta kam pati' si kasiguraduhan si kararawatun-ta nga iya i nagrayhakan-ta kam.

I Resulta-na si Ga'i Pagtapod

⁷Sanglit tuninungi-bi i nagpahalling-na si Espirito Santo,

“Ina'anto mismo, kon sabati'an-bi i busis-na,

⁸ dakam agdiri'u-bi i pag'isip malalom

pariho si mga masinupakon nga makapangudyot si Diyos

ari si disyrto si uras si pagparapurbar-na mga iya kon singnga takka i pasinsya-na.

⁹Agpurbaran-na ako si mga ginikanan-bi sallod si kwarinta anyos bisan kon agpakakulaw mga iya si mga binuhatan-ko.

¹⁰Iyay nan i rason kon ay kay anakka ako si pagsigra' si mga a'a nga allom na sinan panahon,

ngan akapinugad ako, ‘Pirmi mga iya agpara'isip paglisa ngan ga'i mga iya agpakasayod si mga pama'agi-ko.’

¹¹Sanglit tungod si kasina-ko agsumpa' ako,

‘Ga'i gayod mga iya agpaka'ambit si pagdiskansu-ko.’^{p”q}

¹²Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, pasiguruhu-bi nga ga'i kam akabulag si gana' kamatayun-na Diyos tungod si panhuna'-huna' nga mara'at ngan ga'i agtapod. ¹³Lugod, agsi'uru'araghataya kam si allaw-allaw myintras nga aniya' pa uras basi' kunta' gana' si ka'am magdiri' pag'isip malalom tungod si pagdaya'-na si sala'. ¹⁴Kay aka'ambit na kita kam si katungdanan nagpatu'in si Kristo kon hasta si katapusan ga'i

P 3:11 I nagtukoy *pagdiskanso*, iya i murayaw kamutangan o i paghuway si kalugaringon trabaho. q 3:11 Salmo 95:7-11

kita kam palabba si kasiguraduhan-ta kam ngan primiro. ¹⁵Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Ina'anto mismo, kon sabati'an-bi i busis-na,
dakam agdiri'u-bi i pag'isip malalom
pariho si mga masinupakon nga makapangudyot si Diyos.^r

¹⁶Kas say di' i nagtukoy nga agpakabati' pero agpansupak? Ma'in ba' i dimu'an nga naggiyahan-na si Moises pagawas si Ehipto? ¹⁷Ngan say may i nagsigra'-na si Diyos sallod si kwarinta anyos? Ma'in ba' i mga a'a nga agsala' ngan agkamaratay ari si disyirto? ¹⁸Ngan say di' i nagsumpa'-na si Diyos nga ga'i agpaka'ambit si pagdiskansu-na kon ma'in i mga magparapamasibaya' hamok? ¹⁹Sanglit akasayod kita nga ga'i mga iya agpaka'ambit, tungod si ga'i mga pagtapud-na.

I Pag'ambit si Pagdiskansu-na si Diyos

4 ¹Sanglit, tungod kay nagbuwanan pa kita kam uras pag'ambit si nagpasa'ad-na si Diyos diskanso, kinahanglan agmato kita kam basi' si katapusan gana' si kita kam kinadiskubrihan nga ga'i bali' aka'ambit sito, ²kay pariho si mga a'a siray ari si disyirto, nagpasamwak may liwat si kita kam i mahalap sumat. Kundi' i sapakalihan-na mga iya sumat ahimo nga gana' pulus-na anan si mga iya, tungod kay ngan pakapakali-na mga iya, ga'i mga iya agpanutu'o. ³Pero kita kam dina nga magpantapod i maka'ambit sinan diskanso ngan ma'in mga iya. Sigon nan dimu'an si nagpinugad-na si Diyos,
“Sanglit tungod si kasina-ko agsumpa' ako,

‘Ga'i gayod mga iya agpaka'ambit si pagdiskansu-ko.’”^s

Si kamatu'uran, andang nayto agtagama-na si Diyos kay tikang pa si pakatapus-na paghimo si kalibutan pahuway iya. ⁴Kay aniya' pinahallingan-na hi'unong si kapito' allaw nga agkapurupariho sito: “Ngan si kapito' allaw pahuway i Diyos si dimu'an buhat-na.”^t ⁵Kundi' dakam alimot nga aniya' liwat nagpinugad-na si Diyos ari si dyata', “Ga'i gayod mga iya agpaka'ambit si pagdiskansu-ko.”

⁶Bisan kon ga'i agpaka'ambit sinan pagdiskanso i mga a'a siray nga nagpasamwakan sito mahalap sumat tungod si mga pagpasibaya'-na, pero hasta ina'anto aniya' pa gihapon uras nga pwidi aka'ambit sito i la'in. ⁷Sanglit ngani' kahuman si maliyat panahon, agtagama gihapon i Diyos la'in allaw pina'agi si pagpahalling-na si David. Ngan akatu'anana kita nga “Ina'anto” nagtukoy nan allaw kay iya i nagpahalling-na si David nga nagpa'anna'-ko pa hamok ari si dyata':

Ina'anto mismo, kon sabati'an-bi i busis-na,
dakam agdiri'u-bi i pag'isip malalom.^u

^r 3:15 Salmo 95:7,8   ^s 4:3 Salmo 95:11. Hasta liwat si birsikulo 5.   ^t 4:4 Gen 2:2

^u 4:7 Salmo 95:7,8

⁸Kay kon sabuwanan-na kunta' mga iya si Josue' diskanso, ga'i na kunta' agpahalling i Diyos kahuman si maliyat panahon hi'unong si la'in allaw. ⁹Kon sugad, hasta ina'anto aniya' pa gihapon diskanso para si mga a'a-na si Diyos irog si pandidiskansu-na allaw si Diyos ¹⁰kay i maka'ambit si pagdiskansu-na si Diyos, iya i a'a nga pahuway na si mga kalugaringun-na buhat, pariho may si paghuway-na si Diyos. ¹¹Sanglit kinahanglan kita kam agdadagmit pag'ambit sinan diskanso, basi' gana' si kita kam nga aka'irog si mga a'a siray nga ga'i agpaka'ambit sinan tungod si mga pagpasibaya'-na.

¹²Angay hamok nga maniguro kita kam sinan kay katikang na i allingun-na si Diyos paghuliskay si mga panhuna'-huna'-ta pati' si mga magpasarig si isip-ta. Allom ngan ipiktibo i allingun-na si Diyos. Mas matarom payto kuntra si bisan ay klasiha ispada nga dubli i tarum-na. Pariho sinan ispada nga akasuwat si luta-luta pati' akabuka si ta'ulang pagtakka si utuk-na, da'inan liwat sinan i allingun-na si Diyos para akaklaro kita si ungod isi-na si kina'iya-ta pati' espiritu-ta. ¹³Gana' anan si bisan ay hinimu-na si Diyos nga atago' si pangulawan-na. Puroy nan abyirto ngan hayag atubang si magpirit si kita pagpasumat pirmi si kina'agi-agi-ta.

Si Jesus i Bantugan Gilalabawi Paraghalad

¹⁴Sanglit kinahanglan kita kam maniguro pagkuyot si nag'aku'-ta kam pagtu'o nga nagpabantug-ta na tungod kay aniya' gilalabawi paraghalad-ta nga bantugan gayod. Awiray na iya si gilalabawi langit, nga gana' la'in kon ma'in si Jesus, i Dadi'-na si Diyos. ¹⁵I gilalabawi paraghalad-ta ma'in pariho si ditangnga' nga ga'i ata'o pagpa'id si mga kaluyahan-ta. Lugod, ag'agi iya si kada pagparatintar pariho si dimu'an sa'agihan-ta kam pero ga'i iya abawa si pagsala'. ¹⁶Sanglit pusukado kita kam pagburubwilta pagdugok si trunu-na si mapinalangga'on basi' aka'angkon kita kam si kalu'oy ngan akaprubitso si mapinalangga'on pagpanginanu-na pagbulig si kita kam nga tu'ig gayod si kada pagkinahanglani-ta.

5 ¹Parti si mga gilalabawi paraghalad, pirmi to nagpili' tikang si mga igkasi a'a-na ngan nagtu'inan to pagtunggo para si mga a'a si mga kinahanglanon pan Diyos. Iya liwat i nagtu'inan pagpahalad si mga rigalu-na si a'a pati' pagbuno' si mga papahalaron para apasaylo i mga sala'. ²Ngan akahimo iya pagparapaki'angay si mga a'a nga ga'i agpakatu'anan si tama' hasta nga agpamalisa na dina, tungod kay mismo iya aniya' may liwat mga kaluyahan-na. ³Sanglit iyay nan i rason kon ay kay kinahanglan iya dahulo agbuno' papahalaron para si mga kalugaringun-na sala' mangno iya na dina i para si mga sala'-na si mga a'a.

v 4:8 Si Josue, iya i maggiya si mga a'a-na si Israel pasallod si Canaan.

⁴Gana' ato maglugaring pagpa'unra mismo si kalugaringun-na para sinan katungdanan, lugod kinahanglan i Diyos i mag'agda si iya pagtu'in sinan pariho si Aaron.^w ⁵Ngan da'inan may si Kristo, ga'i aglugaringan-na pag'angkon i maka'angayan pwisto si pagkagilalabawi paraghalad. Lugod agpinugad-na iya si Diyos,

“Ka'aw i Dadi'-ko;^x

ina'anto publikar-ko nga ako i Tatay-mo.”^y

⁶Si la'in namay parti si Kasuratan, agpinugad iya,

“Paraghalad kaw hasta si kahastahan,

irog si pagkaparaghalad-na si Melquisedec.”^z

⁷Ngan ato pa si Jesus si kalibutan, agpara'ampo' iya ngan agparapalako bawa i gasod pati' panangis ngan sigi iya pakimalu'oy si Addangan hamok nga makasalbar si iya si kamatayon. Tungod si pagkamatinahapun-na huwang i pagkamasinunuron, agpamati'an-na iya si Diyos. ⁸Pero bisan kon dadi' iya, ag'adal iya si pagkamasinunuron pina'agi si mga sa'agihan-na kakurihan. ⁹Pakatuman-na si dimu'an nga akapamatgas si kina'iya-na, iya i mahimo pu'un-na si katalwasan nga gana' katapusan-na para si dimu'an nga masinunuron may si iya. ¹⁰Pwira pa sinan, iya liwat i nagtu'inan-na si Diyos bilang gilalabawi paraghalad irog si pagkaparaghalad-na siray si Melquisedec.

I Pag'amban si Pagkadinadi'-dadi' para Aka'adal Kon Ay i Malalom

¹¹Malabbat pa kunta' i parahallingun-ko hi'unong si nagsabi-koy ray pa hamok pero bali kuri pag'isplikar tungod kay hubya' kam pagsantop si mga sapamati'an-bi na. ¹²Si kamatu'uran, si ina'anto pwidi na kam kunta' agpanturo' kundi' agkinahanglan pa kam hamok gihapon nga aniya' si ka'am utro magturo' si allingun-na si Diyos i parti si kamatu'uran nga mga mababaw hamok nagsantop. Gatas pa i nagkinahanglan-bi, ma'in pa kam angay si mabaskog pagkakan! ¹³Bisan say nga padayon si gatas hamok, pariho si adda dadi'-dadi', ma'in pa iya sayod hi'unong si tu'ro' parti si pagkamatadong. ¹⁴Pero i mabaskog pagkakan para may si mga matgas na nga gara' na pagkilala si mahalap kuntra si mara'at tungod si malalom isip pagturutimbang.

6 ¹Sanglit kunta' ga'i na kita kam abaraw si mga nagturo' parti si Kristo nga mga mababaw hamok nagsantop, lugod maniguro kita kam si makapamatgas nan si kita kam. Kunta' ma'in na ministir nga pabwilta pa kita kam pagtindog utro si pinakapundasyon-na si espirituhanon kinabuhi'. I karuyag sidngun-ko, i pagbasol huwang i

^w 5:4 Si Aaron, adda iya gilalabawi paraghalad nagtu'inan-na si Diyos. ^x 5:5 Parti si kabatasanan si kada'an mga panahon pagbuwan titulo *Dadi'*, kulawin si hawud-na si pahina 597. ^y 5:5 Salmo 2:7 ^z 5:6 Salmo 110:4

pagtalikot si mga buhat nga akaguyod pada'iray si kamatayon nga bulag si Diyos, pati' i pagtu'o si Diyos. ²Kunta' ma'in na liwat ministir i mga turo' hi'unong si pala'in-la'in bunyag, si pagpadu'on si mga palat pagpa'ayop si Espirito Santo, si kabanhaw-na si mga minatay, pati' si gana' pagliliwatun-na si titakka paghusgar-na si Diyos. ³Ngan sigurado anakka kita kam si pagmatgas kon angalagad i Diyos.

⁴Akapinugad ako sinan kay aniya' nga impusibli na nga sa'alagaran-na pa. Kon akasana'agan na i a'a kon ay i kamatu'uran, pati' akakinda na si langitnon rigalo, hasta nga nag'ayupan na si Espirito Santo, ⁵pati' aka'ikspiryinsya na si kahalap-na si allingun-na si Diyos, ngan aka'abat na si mga gamhanan pagpamatu'od nga katikang na i nagparapanimulat titakka panahon, ⁶katapos pabulag pa hamok gihapon iya si Diyos, gana' na sito a'a makapabwilta pa pagbasol gihapon huwang si pagbag'o ngan iya mismo i magpirdi si kalugaringun-na kay agpadayon iya si day pagpapako' pa si Dadi'-na si Diyos ngan iya i magbuwan ukasyon nga nagparatamay to.

⁷Buwanan-ta kam adda halimbawa': I pitak nga maghuphop pirmi si uran mangno aniya' magpanubo' tinanom nga sapulusan-na si mga papaprubitsuhon, alipay i Diyos pagpanginano pahalap sinan pitak. ⁸Kundi' i pitak nga i magpanubo' mga tangulon dina pati' sapinit, gana' sinan pulus-na ngan ma'in naynan pira nagmaldisyon hasta nga si katapus-tapusan nagsunog.

⁹Mga kumpaniya, bisan kon agpahalling ako da'inan sinan, mahaya i pagla'um-ko nga agpadayon kam si mahalap nan kamutangan. I karuyag sidngun-ko nga kinakulawan anan si ka'am i kinabuhi'-na si magkataralwas. ¹⁰Pirmi pantay i pagkukulaw-na si Diyos ngan ga'i iya alimot si mga trabahu-bi pati' si gugma' nagpakulaw-bi si iya pina'agi si pagbulig-bi si mga a'a nagtagama paghuwang si iya nga iya i padayon nagparabuhat-bi. ¹¹I karuyag-ko nga balang addangan si ka'am agpakulaw si kadisididu-bi pagbuhat sito tubtob gayod si katapusan basi' aniya' kasiguraduhan-bi si pagla'um-bi. ¹²Ga'i ako aruyag nga agparahinubya' kam kundì' irugu-bi i magpantapod bawa i murayaw pag'antahak kay i da'inan a'a i maka'iridar si nagsa'ad.

I Kasiguraduhan si Sa'ad-na si Diyos

¹³Intumu-bi daw. Ngan pagsa'ad-na si Diyos si Abraham, gana' na nga mas tarapuran pa si Diyos pagtistigos, sanglit agsabi na hamok iya mismo si kalugaringun-na, ¹⁴pina'agi si pagpinugad, "Sigurado nga ako gayod i mamuwun si kabubuwasun-mo pati' i mamalabbat si ka'uru'ampuhan-mo."^a ¹⁵Sanglit kahuman si murayaw pag'antahak, sakarawat-na si Abraham i nagsa'ad.

^a 6:14 Gen 22:17

¹⁶Si pagsumpa'-na si mga a'a, pirmi mga iya agsabi si arun-na si addangan nga mas tarapuran kuntra si mga iya bilang tistigos nga ungod tuman-na i sa'ad, ngan yaynan klasi pagsumpa' i magpu'po' si mga paraki-paki-na pina'agi si pagpasarig nga ga'i naynan abari'-bari' sa'ad. ¹⁷Si pariho kamutangan, para si mga ti'iridar si nagsa'ad si Abraham, aruyag i Diyos pagpaklaro gayod si mga iya nga gana' pagliliwatun-na si katuyu'an-na, sanglit agsumpa' pa liwat iya pagpasarig si sa'ad. ¹⁸Agbuhat-nay to si Diyos basi' agka'araghat gayod kita kam, pina'agi si duway to nga ga'i pwidi abari'-bari' ngan impusibli sahimullu'an-na si Diyos, kita kam nga agrarabunos pag'anda' pannagu'an anan si Diyos pagkuyot si pagla'om nagparu'do' si kita kam. ¹⁹Sanglit yaynan pagla'om ahimo angkla si kinabuhi'-ta kam nga agsi'it gayod ngan ga'i aburubantad. Pwira pa sinan, yaynan pagla'om i magbuwan si kita kasiguraduhan nga tisallod kita si gisurusagraduhi lugar damurihan-na si kurtina ²⁰kon singnga si Jesus nga makadahulo na pagtunggo para si kita kam. Sanglit sa'angkun-na i pagkagilalabawi paraghalad hasta si kahastahan irog si pagkaparaghalad-na si Melquisedec.

I Paraghalad Nag'arunan Melquisedec

7 ¹Ga'i ba' kam akatu'an an kon say si Melquisedec? Addangan iya hadi' siray si Salem^b ngan paraghalad-na liwat iya si Gilalabawi Diyos. Iya i magtupo' si Abraham pagbalik-na sito kahuman si pagda'ug-na pagpakigirra si mga hadi' ngan agbindisyunan-nay to si Melquisedec. ²Si Abraham may agbuwan si Melquisedec dyis puryinto si dimu'an sabawa-na tikang si girra. I karuyag sidngun-na si aron Melquisedec, "hadi' si pagkamatadong". Hadi' liwat iya si Salem nga i karuyag sidngun-na, "hadi' si kamurayaw". ³Gana' tatay-na o nanay-na, gana' listahan si ginikanan-na, gana' liwat panikangan-na o katapusan-na si kinabuhi'-na ngan irog si Dadi'-na si Diyos agpadayon iya si pagkaparaghalad-na hasta si kahastahan.

⁴Pinsaru-bi ngani' kon day ay i kagamhanan-na. Bisan si Abraham nga ginikanan si nasyun-ta kam agbuwan si iya dyis puryinto si sabawa-na tikang si girra! ⁵Tara', i maka'anna' dina si bala'od nga kinahanglan pagkulikta dyis puryinto i ka'uru'ampuhan-na si Levi nga mga paraghalad tikang si mga a'a nga mga igkasi-na Hebro bisan pa kon mga ka'uru'ampuhan-nay to liwat mga a'a si Abraham. ⁶Pero si Melquisedec lugod bisan kon ma'in iya mamat-na si Levi, agkulikta

^b 7:1 I *Salem*, iya liwat i nag'arunan: Jerusalem, ngan i ka'impurtantihan-na sito kay ato sito lugar agtu'inan-na si Diyos si Melquisedec nga ma'in Hebro bilang hadi' pati' paraghalad 800 anyos antis si pagtu'in-na si primiro hadi'-na si Israel pati' si pagtindog si primiro templu-na mismo ato sito lugar.

iya dyis porsyinto tikang mismo si Abraham ngan agbindisyunan-na i nagsa'aran-na si Diyos. ⁷Ngan gana' makaduda nga i magbindisyon mas gamhanan kuntra si nagbindisyunan. ⁸Intumu-bi daw i pagkala'inan-na si duway to nga aniya' katungud-na pagkulikta si dyis porsyinto. Aniya' mga kamatayun-na si adday to grupo pero i addangan agpadayon allom sigon si maka'anna' si Kasuratan. ⁹Pwidi liwat kita akapinugad nga si Levi, i parakulikta si dyis porsyinto, agbayad si dyis porsyinto pina'agi si Abraham ¹⁰tungod kay ngan pagtupu'-na si Melquisedec si Abraham bisan kon ma'in pa siray allom si Levi, i similya magmamat si Levi ari na si puhu'-na si Abraham.

Si Jesus Irog si Melquisedec

¹¹Kapa'i di' kay kinahanglan pa nga aniya' la'in klasi paraghalad nagpabawa nga irog dina si pagkaparaghalad-na si Melquisedec imbis irog si Aaron? Kunta' bali kaklarado si ka'am nga ga'i anmatgas i kina'iya para magin diyusnon pina'agi si mga paraghalad Levita kay i nagsibutan-na mga iya kon ay hamok i sakaya-na^c si bala'od. ¹²Ngan saklaruhan-ta liwat i adda si mga ga'i sakaya-na kay si uras nga agsalli' i klasi si pagkaparaghalad, kinahanglan may liwat agsalli' i riglaminto kon pinapa'i agpadayon to pagkaparaghalad. ¹³I nagtukoy nga nagpabawa, addangan iya nga ma'in mamat si Levi kundi' mamat dina si pamilya nga gana' ni addangan magsirbi si altar. ¹⁴Sayod kita nga i Paragdalum-ta kam mamat dina si pamilya Juda nga gana' nagsabi-na si Moises mga paraghalad tikang sinan pamilya. ¹⁵Sanglit bali kaklarado nga kinahanglan gayod nagsalli'an i kada'an pa'agi pagtapit si Diyos tungod kay aniya' na nagpabawa la'in klasi paraghalad nga irog dina si kina'iyana si Melquisedec, ¹⁶addangan nga nagtu'inan paraghalad ma'in sigon si riglaminto kon say i nagmamatan-na kundi' sigon dina si kalugaringun-na gahom nga anarutsot anan si kinabuhi'-na nga gana' kapapara'un-na. ¹⁷Kay ma'in ba' nan iya i maka'anna' si Kasuratan:

Paraghalad kaw hasta si kahastahan,

irog si pagkaparaghalad-na si Melquisedec.^d

¹⁸Kon sugad, akawara'an gahom i primiro pama'agi tungod kay maluyay to ngan gana' pulus-na pagtalwas si a'a, ¹⁹kay i bala'od ga'i akapamatgas si kina'iya-ta. Dungan sinan aniya' paluwa' mas mahaya pagla'um-ta, nga pina'agi si iya akadugok kita si Diyos.

²⁰Pwira pa sinan, aniya' pa liwat nagbusngal sumpa'! Gana' gayod nagbusngal-na si Diyos sumpa' si pagparatu'in-na si ditangnga' bilang

^c 7:11 I nagtukoy *sakaya-na si bala'od*, iya i pagkumpurmi si gawas-na si a'a kon ay i nagmandu'-na si bala'od pero i pangundi'an-na si bala'od hasta pa si pagkaparaghalad Levita kay gana' sito mga iya gahom-na pagsalli' si sallud-na si a'a. ^d 7:17 Salmo 110:4

paraghalad, ²¹ pero si Jesus namay aghuwangan-na si Diyos si pagbusngal ngan pagpinugad-na siray si iya:

Agsumpa' i Paragdalom

ngan ga'i agsalli' i isip-na,

“Paraghalad kaw hasta si kahastahan.”^e

²² Ngan tungod sito sumpa', akaklaruhan kita nga kumparar si kada'an, mas mahalap to pa'agi pagtapit si Diyos nga mismo i kalugaringun-na si Jesus i nagpatubyan-na pagpasiguro nga atuman to.

²³ Siray, kalabbatan i magpansurunud-sunod mga paraghalad tungod kay i kamatayon i makapugong si mga iya pagpadayon sinan pwisto, ²⁴ pero tungod kay allom si Jesus hasta si kahastahan, pirmaninti may liwat i pagkaparaghalad-na. ²⁵ Sanglit pwidi iya akatalwas bisan sumiran^f si magpamadugok si Diyos pina'agi si iya, tungod kay pirmi iya allom pagparapakibagaw si Diyos para si mga iya.

²⁶ Da'inan sinan klasi paraghalad i nagkinahanglan-ta kam. Addangan nga diyusnon ngan gana' makabasol, ata'o paglikay si pagparapakasala', nagla'in kuntra si mga makasasala' ngan nag'alsa labaw si kalangitan. ²⁷ Ma'in pariho si ditangnga' mga gilalabawi paraghalad, ga'i iya agkinahanglan pagpahalad allaw-allaw si nagpanbuno' hayop, ngan ma'in para dahulo si kalugaringun-na mga sala' mangno para si mga sala'-na si mga a'a kay sin adda hamok iya agpahalad para si mga sala'-na si a'a ngan pagpatubyan-na si kalugaringun-na. ²⁸ Maluya i mga gilalabawi paraghalad nga nagtu'inan sigon si bala'od kundi' i nagtu'inan sigon si sumpa' kahuman si bala'od, addangan iya Dadi' nga anmatgas na i kina'iya-na nga agpadayon hasta si kahastahan.

I Gilalabawi Paraghalad si Baha'o Pa'agi Pagtapit si Diyos

8 ¹ Kon akalangat kam si nagbararagawan-ta, andam na kam pag'alagad si pinaka'impurtanti surumatun-ko si ka'am: Aniya' na gilalabawi paraghalad-ta kam nga awinan si iya i dimu'an nagbararagawan-ta kam. Awiray iya agtingkulo' si banda kawatan si trunu-na si Harangdon ari si langit, ² ngan agsirbi si pangngangampu'an ari, i ungod pangngingistaran-na si Paragdalom nga iya mismo i magtindog, ma'in i a'a.

³ Padayon ako pagpasarig si isip-bi pina'agi si pagparapakurukumparar. Kada gilalabawi paraghalad nagtu'inan pagpahalad mga rigalo pati' mga nagpanbuno' hayop sanglit angay may liwat hamok nga aniya' nagpahalad-na si nagtukuy-tay to kam ato gilalabawi paraghalad. ⁴ Kon ato hamok iya si kalibutan, ga'i na kunta' iya pwidi nga magin paraghalad pa tungod kay

^e 7:21 Salmo 110:4   ^f 7:25 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *akatalwas hasta si kahastahan*, o ma'in ngani' *akatalwas si bisan ay kamutangana*.

aniya' na dina mga a'a nagmandu'an-na si bala'od pagpahalad si mga rigalo. ⁵I pangngangampu'an nagsirbihan-na sito mga a'a day ritratu-na hamok ngan aniya' pagkapuruparihu'an-na si sari'i si langit. Ada'inan nan kay ngan tirindugun-na pa hamok si Moises i pangngingistaran-na tulda si Paragdalom, agpada'anana-na iya sito: "Pasiguruhon nga irug-mo i nagpakulaw si ka'aw ari si bukid."⁸ ⁶Kundi' intumu-bi daw i kahalap-na si nag'irugan. Intumu-bi liwat nga agtangga' si Jesus si Diyos pati' si a'a basi' aniya' pa'agi pagtapit si Diyos nga mas mahalap kuntra si dati pa'agi kay mas mahalap i mga sa'ad magpundar sito. Kon sugad kon da'inan i kalabaw-na sito pa'agi, iya may liwat i kalabaw-na si trabaho nag'aku'-na si Jesus pagmangno sito kuntra si trabahu-na si ditangga' paraghalad pagmangno si dati.

⁷Ngan ma'in na kunta' ministir nga agkinahanglan pa manunod kon gana' pangundi'an-na si dahulo pagkasarabutan kon pinapa'i i a'a pagtapit si Diyos ⁸pero kinaklaruhan nga aniya' kay mismo i Diyos magpakulaw si pagdisgustu-na si mga a'a pina'agi si pagpinugad:

"Si titakka allaw," lingun-na si Paragdalom,

"aniya' baha'o pa'agi pagtapit si ako

nga tigpasunud-ko si mga ka'uru'ampuhan-na si Israel
ngan da'inan may si mga ka'uru'ampuhan-na si Juda.

⁹Ma'in na pariho si pa'agi pagtapit si ako nga tigpasunud-ko si mga ginikanan-na

ngan paggiya-ko si mga iya pagawas si Ehipto,

tungod kay ga'i mga iya agpadayon pagtapod sinan pa'agi nga tigpasunud-ko,

ngan ako may patalikot si mga iya," lingun-na si Paragdalom.

¹⁰"Patangga'-ko i bala'od anan si mga pamurubu'ut-na
ngan patanum-ko anan si mga inisipan-na

kay iyay nan dina i pa'agi pagtapit si ako nga tigpasunud-ko si mga ka'uru'ampuhan-na si Israel

kahuman sinan panahon," lingun-na si Paragdalom.

"Ako i Diyos nag'ampu'an-na mga iya,

ngan mga iya may i mga ginsakupan-ko.

¹¹Sinan uras, ma'in na ministir si a'a pagturo' si kaparihu-na
o pagpinugad si bugtu'-na, 'Angilalaha si Paragdalom'

tungod kay mga iya dimu'an angilala si ako

tikang si pinaka'ubos pada'iray si pinakalabaw.

¹²Ada'inan nan kay pasaylu-ko i mga karat'an-na,

ngan ga'i na intum-ko bisan sumiran pa i mga sala'-na mga iya."^h

¹³Kon sugad, si paggamit-na si Diyos si allingon "baha'o" pagtukoy si pa'agi pagtapit si iya, agpaklaro nga gana' na pulus-na si dati pa'agi, ngan bisan ay nga gana' na pulus-na pati' kada'an na, ga'i agliyat awara' na.

I Pa'agi Pag'ampo' si Diyos ato si Kalibutan

9¹ Para kinakulawan i pag'alagad-na mga iya si dati pagkasarabutan-na si Diyos kon pinapa'i pagtapit si iya, aniya' nagpumwan-na mga tugon siray kon pinapa'i pag'ampo' si Diyos ngan aniya' liwat makigtindug-na pangngangampu'an ato si kalibutan. ²I nagpatunggu-na mga iya tulda aniya' pangngagihan-na nga dikurtina ngan i kina'anda'an sallod si primiroy to kwarto, iya i pamma'anna'an si lampara, i lamisa pati' i sagrado pan ngan nag'arunan to i Sagrado Lugar. ³Damurihan si kaduwa kurtina aniya' namay kwarto nga nag'arunan i Gisurusagraduhi. ⁴I mga inanna' nga aniya' kalabtanana-na ato, iya i uru'altar nagluknuran bulawan nga pannunuburan insinso pati' i kaban nagluknuran bulawan hasta si sallod nga pangngisihan si mga inanna' pagpa'intom si pagkasarabutan. I nagpa'isi ato, iya i bulawan pakattan nag'anna'an si karakanon nag'arunan manna,ⁱ i magsaringsing bastun-na'^j si Aaron, pati' i mga malambo bato kon singnga nagpamarka i mga kasugu'an.^k ⁵Dyata' si kaban aniya' nagpa'anna' mga kirubin pagriprisintar si magpanburubungyod pirmi si magsana'ag maka'angayan danta'. I mga pakpak-na sito aglandong yungod si takop kon singnga nagpapispis i laha'-na si mga hayop magpakalugtukan si kasina-na si Diyos si mga sala'. Kundi' ambanan-ta kam dahulo i pagbagaw sito nga nagsa'adda-adda gayod ⁶basi' akapanginano kita kam kon pinapa'i pagtuman si mga tugon. Ngan hamis na i mga inanna' sallod si pangngangampu'an tulda, pirmi pasallod i mga paraghalad si primiro kwarto pagbuhat si mga pangallow-allaw trabahuna. ⁷Kundi' i gilalabawi paraghalad hamok i pwidi makasallod si kaduwa kwarto ngan nagtugot to adda hamok allow si kada ta'on. Pirmi iya agbawa laha' pagpahalad: Primiro para si mga sala'-na pag'andam si kalugaringun-na katungdanan mangno para si pagkamakasasala' nga unob'^l si dimu'an ka'aha'an. ⁸Pina'agi sinan buruhaton si kada ta'on, agpasayod i Espirito Santo nga ga'i pa agpakatu'an-na si Diyos i pa'agi nga pwidi akasallod i mga a'a si Gisurusagraduhi^m basta agtunggo pa i primiro kwarto huwang i ka'agsuban

---

ⁱ **9:4** I nagpa'intom si *manna*, iya i pagpanginanu-na si Diyos si pangallow-allaw kinahanglanun-na mga iya. Kulawin si Juan 6:31,49,58. ^j **9:4** Anaringsing i *bastun-na* si Aaron ngan pagdiri'-na siray si mga a'a si pagkaparaghalad-na. Agpamatu'od nan nga ga'i agtugot i Diyos si bisan say hamok magtunggo bilang paraghalad. ^k **9:4** Si Grikuhanon: *batu-na si pagkasarabutan*, ngan i nagpa'intom si bato, iya i mga surunurun-na mga iya pagpakulaw si pag'alagad-na mga iya si pagkasarabutan. ^l **9:7** Si Grikuhanon: *i mga ka'ighnurantihan-na*, ngan i nagtukoy sinan i kabug'usan-na si mga ma'in tinuyo' sala' nga paluwa' anan si a'a tungod si dati sa'iridar-na si kina'iyana-na si Adan. ^m **9:8** I nagtukoy *Gisurusagraduhi*, ma'in hamok i kaduwa kwarto si pangngangampu'an tulda (kulawin si birsikulo 3 pati' 25) kundi' hasta liwat i prisinsya-na mismo si Diyos ari si langit (kulawin si birsikulo 12).

nagparabuhat ari. ⁹Pina'agi si pagkukulaw sinan buruhaton, kunta' saklaruhan-na si mga a'a si ina'anto panahon i nagtukoy nga kamatu'uran. I karuyag sidngon nga ga'i a'ala' i duda-na si a'a nga sala'an pa iya pina'agi si pagpahalad mga rigalo pati' mga nagpanbuno' hayop. ¹⁰I mga tugon parti sinan mga buruhaton huwang na i parti si pagkakan, pag'inom pati' i pala'in-la'in sirimunyas nga anlimpyo i a'a si pangulawan-na si Diyos, yaynan dimu'an agpanginano si gawas-na si a'a tubtob hamok si pagtakka-na si panahon to ina'anto kon singnga nagparahamis na i dimu'an.

I Laha'-na si Kristo

¹¹Pero ngan panakka-na si Kristo bilang gilalabawi paraghaladⁿ nga magpatuttot si kita si mga kahalapan nga atiya' na, diritso iya pasallod si mas mahalap ngan gana' pangundi'an-na pangngingistaran nga ma'in hinimu-na tulda si a'a, karuyag sidngon nga ga'i kina'anda'an ato si kalibutan. ¹²Ga'i iya pasallod nga i laha'-na si mga kanding pati' mga nati-nati baka i nagbawa-na lugod pasallod iya si Gisurusagraduhi sin adda hamok nga i kalugaringun-na mismo laha' i nagbawa-na ngan tungod sinan buhat, awinan si iya i kasarigan nga agbayaran-na na i paglukat si dimu'an mga a'a hasta si kahastahan.

¹³Aniya' pa adda pa'agi pagpasabot sito. Intumu-bi nga pwidi ag'andam pagdugok si Diyos i mga a'a nga ma'in kuno' limpyado pina'agi si pagpa'awas si laha'-na si mga kanding o ma'in ngani' si mga butakal baka ngan pina'agi liwat si pagpapispis si tinunaw agbun-na si tarnira baka. Kon akalimpyahan mga iya si gawas pina'agi sinan, ¹⁴iya pa ba' i matuman pina'agi si laha'-na si Kristo nga maka'ala' si duda-ta nga aniya' pa baratunun-ta kam si mga buhat nga akaguyod pada'iray si kamatayon nga bulag si Diyos basi' akasirbi kita kam si gana' kamatayun-na Diyos! Agpahalad-na si Kristo i kalugaringun-na nga gana' pangundi'an-na pada'iray si Diyos pina'agi si pagpasarig-na si Espirito mag'ayop si iya hasta si kahastahan.^o

¹⁵Tungod sinan, si Kristo i magtangnga' si Diyos pati' si a'a para aniya' baha'o pa'agi pagtapit si Diyos basi' i nagpangagda-na si Diyos agpaka'angkon si nagsa'ad-na mga iriridaron hasta si kahastahan. Ada'inan nan tungod kay amatay iya bilang panlulukat basi' aniya' makapalibri si mga sala' bisan pa i nagbuhat si uras nga nagsunod pa i dati pa'agi. ¹⁶Ngan kinahanglan nga aniya' mamatay kay bisan sumiran aghimo da'ito klasi pagkasarabutan, kinahanglan aniya' nagpa'intriga burunu'on pagpasarig si pag'alagad-na si padurudambila', ¹⁷ngan basta

---

ⁿ 9:11 I nagtukoy panakka-na si Kristo bilang gilalabawi paraghalad, iya i kamatayun-na ari si kudos. ^o 9:14 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: pada'iray si Diyos sigon si gahum-na si kalugaringun-na Espirito nga agpadayon hasta si kahastahan.

minatay na i magpasarig ga'i nayto gayod pwidi nagsupak ma'in pariho kon allom pa nga pwidi pa kaw pasibog.^p 18 Sanglit ngani' bisan si primiro pagkasarabutan, ga'i akaprubitso i a'a si katungod pagtapit si Diyos hasta nga gana' nagpa'awas laha'. 19 Ngan pagpakatu'an-na si Moises si dimu'an mga a'a si kada kasugu'an anan si bala'od, agbawa iya laha'-na si nati-nati baka nga nagpasalakot si buwahi'. Agpapispis-nay nan si nilikid sinurat bala'od pati' si dimu'an mga a'a pina'agi si paggamit si tungkay-na si hisop nga nagpapakkusan si nagpapiyat barahibu-na si karniro. 20 Agbuhat-nay nan dungan si pagpinugad, "Iyay to i laha' magpasarig si pa'agi pagtapit si Diyos nga nagmandu'-na si ka'am pagsunod."^q 21 Ngan si la'in uras namay, agpispisan-na liwat laha' si Moises i pangngangampu'an tulda pati' i dimu'an nga aniya' kalabtanan-na si pag'ampo' sallod sito. 22 Si kamatu'uran, sigon si bala'od nagkinahanglan paggamit laha' para ahimo limpyado si pangulawan-na si Diyos haros i dimu'an ngan kon gana' laha' nagpaturo', gana' may liwat kapasayluhan.

23 Sanglit kinahanglan nga magin limpyado i bisan ay nga nagpa'irog si mga langitnon inanna' pina'agi si da'inan klasi nagpahalad pero kinahanglan nga anmas pa sinan i nagpahalad para anlimpyo i mga sari'i si langit nga aka'alupan siray si sala'-na si a'a. 24 Akatu'anana kita kam sinan kay ma'in i pangngangampu'an nga tinindug-na si a'a nga nag'irog hamok si ungod gayod pangngangampu'an i nagsalluran-na si Kristo kundi' pasallod gayod iya mismo si sari'i si langit basi' iya i magparapakibagaw atubang si Diyos para si kita kam. 25 Ga'i liwat iya pasallod si langit pagpahalad uru'utro si kalugaringun-na pariho si nagparabuhat-na si gilalabawi paraghalad si kada ta'on pagsallod si Gisurusagraduhi nga agbawa laha' pero ma'in kalugaringun-na. 26 Kon da'inan sinan, kinahanglan kunta' si Kristo agsakit si malabbat bisis tikang pa ngan paghimo si kalibutan. Pero ma'in da'inan sinan. Lugod manatu'o iya sin adda hamok sallod si ina'anto kapanahunan kon singnga matapit na i katapusan. Pada'ito iya pagpara' si gahum-na si sala' pina'agi si pagpahalad si kalugaringun-na. 27 Pariho si bisan say aha'a nga amatay sin adda hamok mangno kahuman sinan husgaran-na iya si Diyos, 28 si Kristo may liwat amatay sin adda hamok ngan pagpahalad-na si kalugaringun-na pagpara' si mga sala'-na si mga a'a, ngan si kaduwa bisis tipada'ito iya nga gana' na kalabtanan-na si sala' kundi' para dina si mga katalwasan-na si mga magparapanimulat si iya.

Aghalad si Kristo Sin Adda Hamok para si Dimu'an

10 1 I sa'ambit-na kamutangan si magpansunod si bala'od day ritratu-na hamok si mahalap kamutangan nga titakka, ma'in nga iya

P 9:16-17 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: ¶ 9:20 Exo 24:8

naynan mismo i nagpanimulat. Sanglit tungod kay i sahimu-na si bala'od pagpakinda hamok pero ga'i akapagusto, ga'i to pwidi akapamatgas si kina'ia-na si a'a nga padugok si Diyos pina'agi si pagpahalad nga nagburubwilta kada ta'on. ²Klarado nga ga'i nan akapamatgas kay kunta' pahuway na mga iya si kahahalad si mga nagpanbuno' hayop kon ungod nga i magpara'ampo' akahugasan na si mga sala'-na hasta si kahastahan ngan ga'i na kunta' iya angabat pa si baratunon si sala'. ³Pero yaynan mga paghalad pagpa'intom nan dina si mga iya kada ta'on si mga sala'-na, ⁴tungod kay i laha'-na si mga butakal baka pati' si mga kanding, impusibli nga aka'ala' si sala'.

⁵Sanglit ngan pada'itu-na si Kristo si kalibutan, agpinugad iya, "Ga'i kaw aruyag si nagpanbuno' hayop pati' i ditangnga' pa nagpamahalad pagpasalamat, lugod ag'andaman-mo ako puho'.

⁶Ngan da'inan may, ga'i kaw alipay si nagpamabar'og hayop pati' i nagpanbuno' para apasaylo i sala'.

⁷Mangno agpahalling ako, 'Atiya' ako Diyos, pada'ito ako pagtuman si katuyuan-mo' sigon si maka'anna' si nilikid sinurat hi'unong si ako.'"^s

⁸Primiro agpinugad iya, "Ga'i kaw aruyag si nagpanbuno' hayop pati' i ditangnga' pa nagpamahalad pagpasalamat, ngan gana' makapalipay si ka'aw si nagpamabar'og hayop pati' nagpanbuno' para apasaylo i sala'" bisan kon agmando' i bala'od pagbuhat sito. ⁹Mangno agpinugad iya, "Atiya' ako, pada'ito ako pagtuman si katuyuan-mo.'" I karuyag sidngon nga agpara'-na na i kada'an ngan agpasalli'-na i baha'o. ¹⁰Sanglit tungod kay maynan katuyuan agtuman-na si Jesu-Kristo, akahugasan i mga sala'-ta kam pina'agi si pagpahalad-na si kalugaringun-na puho' sin adda hamok.

¹¹I kada paraghalad kinahanglan allaw-allaw agtunggo pagtuman si mga rilihuso buruhatun-na ngan agburubwilta iya pagpahalad si pariho hamok klasi nagpanbuno' nga ga'i may hamok aka'ala' si sala'. ¹²Pero la'in gayod i nagbuhat-na si nagbararagawan-tay to kam paraghalad kay ngan paghalad-na sin adda para apasaylo i sala' hasta si kahastahan, aningkulo' dina iya si kawatan-na si Diyos. ¹³Tikang siray uras, agpara'antahak iya tubtob nga sapama'ubus-na si Diyos i mga kuntra-na pa nga day pannungtungan-na, ¹⁴tungod kay pina'agi si adda hamok paghalari-na, agpamatgas-na hasta si kahastahan i kina'ia-na si mga a'a nga magpakahugasan pirmi si mga sala'-na.

¹⁵Hasta liwat i Espirito Santo agpamatu'od si kita kam hi'unong si maka'anna' si Kasuratan siray. Primiro agpa'intom iya:

^r 10:7 I nagtukoy *katuyuan-na si Diyos*, gana' la'in kon ma'in nga kinahanglan amatay si Kristo para apasaylo i mga sala'-na si mga a'a. ^s 10:7 Salmo 40:6-8

- 16 “Patangnga'-ko i bala'od anan si mga inisipan-na,
ngan patanum-ko anan si mga pamurubu'ut-na
kay iyay nan dina i pa'agi pagtapit si ako nga tigpasunud-ko
kahuman sinan panahon,” lingun-na si Paragdalom.^t
- 17 Agpa'intom pa liwat iya:
“I mga sala'-na mga iya pati' i mga mara'at binuhatan-na
ga'i na intum-ko bisan sumiran pa.”^u
- 18 Ngan kon nagpamasaylo nayto, ay pa may i nagparabunu'an
panhahalad para si sala'?

I Ga'i Paglabba si Pagla'om

19 Sanglit mga kabugtu'an, gana' kasipug-ta pagdugok si Diyos tungod kay libri na kita kam pagsallod si Gisurusagraduhi Lugar pina'agi si laha'-na si Jesus. 20 Iyay nan i baha'o pa'agi nga akapatuttot si ungod kinabuhi' pati' i pa'agi pagwasi' si kurtina^v nga gana' la'in kon ma'in i puhu'-na mismo. 21 Ngan tungod liwat kay aniya' paraghalad-ta kam nga bali kapambihira nga magmangno si panimalay-na si Diyos, 22 pusukado kita kam pagparadugok si Diyos nga kinsing-kasing gayod huwang i kasiguraduhan si pagtu'o kay human na kita aka'angkon si murayaw pamurubu'ot ngan pagbunyang si kita.^w 23 Kunta' ga'i kita kam palabba si kasiguraduhan si pagla'om nga nagbusngal-ta na atubang si kalabbatan tungod kay tangkod i magsa'ad si kita kam. 24 Lugod, pirmi isip-ta kon pinapa'i-ta pagpukaw si igkasi-ta hi'unong si paghigugma' pati' pagbuhat mahalap. 25 Kunta' ga'i kita kam pahuway pag'atindir si pagtiriripon nga iya i sagara'an-na na si ditangnga', lugod agsi'uru'araghatay kita kam labihan na kay sayod kam nga matapit na i Allaw.^x

26 Kon agtuyo' kita kam pagparasunod si sala' pama'agi^y kahuman akumulito i kata'u-ta kon ay i kamatu'uran, ga'i na kita akaprubitso pa si panhahalad pagpara' si sala'-ta kam 27 ngan i mabilin na hamok si kita, iya i makangingirhat pag'antahak si paghusgar pati' si mag'arab-arab api nga tarakkahan-na si mga kuntra-na si Diyos.^z 28 Intumu-bi

^t 10:16 Jer 31:33   ^u 10:17 Jer 31:34   ^v 10:20 I puhu'-na si Kristo nagpapariho si kurtina kay i a'a ga'i akasallod si Gisurusagraduhi Lugar kon ma'in pina'agi sinan puho' pariho may nga i gilalabawi paraghalad ga'i akasallod ari kon ga'i iya ag'agi si kurtina.   ^w 10:22 Si Grikuhanon: kay human na nagpispisan i kasing-kasing-ta kam paghugas si duda-ta nga aniya' pa baratun-un-ta ngan human na liwat nagpandi i puhu'-ta kam si pinakamatallang buwahi'.   ^x 10:25 Aniya' duwa pagsabot si nagtukoy ato 'Allaw'. I adda, iya i pagbungkag si Jerusalem si ta'on 70 AD; ngan i adda pa, iya i pagpada'itu-na gihapon si Kristo.   ^y 10:26 Si Grikuhanon: agpadayon kita kam si tinuyo' pagparapakasala', ngan i nagtukoy sinan i pagdiri' si pagdalum-na si Kristo hasta pa nga iya hamok i pa'agi pagtapit si Diyos. Kulawin si birsikulo 29 i da'anan klasi mga sala'.   ^z 10:27 I nagtukoy kuntra-na si Diyos, iya i mga a'a nga magpantuyo' pagparasunod si sala' pama'agi.

nga bisan say i magsupak si bala'ud-na si Moises, nagmatay nga gana' kurukalu'uyay sigon si pagpamatu'ud-na si duwangan o tallungan tistigos. ²⁹Tara', ma'in ba' siguro anmas pa i kastigo si a'a kon agturutum'akan-na i Dadi'-na si Diyos, kon day gana' hamok si iya i sagrado laha' nga kasarigan si pa'agi pagtapit si Diyos nga nagpahugas si sala'-na, ngan kon agparapangudyut-na i Espirito nga magparapar'u'do' si iya si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos? ³⁰Ngan sayod kita kam si magpinugad nga, "Tawa'-ko i pagkastigo, ako i mamulos,"^a ngan agpinugad liwat iya, "Husgaran-na si Paragdalom i mga ginsakupan-na."^b ³¹Bali kamakangirhat kon satulu-na kita si urong si gana' kamatayun-na Diyos.

³²Intumu-bi daw i mga palabay allaw kahuman nga akasana'agan kam kon ay i kamatu'uran, i mga allaw nga ga'i kam aburubantad bisan atubang si maliyat pagti'os bisan singnga kam pa'arop. ³³Aniya' mga uras nga mismo ka'am i nagparapamakamalu'an pati' nagparapamasakitan atubang si ka'aha'an ngan aniya' namay mga uras nga palugno' kam hamok si mga nagparapamakamalu'an pati' nagparapamasakitan. ³⁴Agduyugan-bi i mga priso ngan andam kam pag'ako' kon nagbawi'an kam si dimu'an tawa'-bi tungod kay akatu'an kam nga aniya' tawa'-bi nga mas mahalap ngan agpadayon hasta si kahastahan.

³⁵Sanglit dakam agtapuki-bi i kasiguraduhan-bi, kay sigurado nga mahaya i primyu-bi. ³⁶Kinahanglan kam agpadayon pag'ilob basi' kahuman si pakatuman-bi si katuyuan-na si Diyos, sakarawat-bi i mga nagsa'ad-na. ³⁷Kay aka'anna' si Kasuratan i nagpahalling-na si Diyos nga ma'in na pira,

"Titakka na i tipada'ito ngan ga'i iya ag'atraso.

³⁸ Kundi' antis sinan, i a'a nga matadong pina'agi si pagtapud-na si ako, akaprubitso si ungod kinabuhi'.

Pero i a'a nga abawa si katalaw pag'agi sinan lalan, sigurado nga ga'i ako alipay si iya."^c

³⁹Kundi' ma'in kita kam huwang sinan mga a'a nga ga'i na kalappa si mga katalaw-na hasta nga agkamaratay bulag si Diyos, lugod huwang kita kam dina si mga magpadayon pagtapod hasta nga agkataralwas.

I Pagtapod si Diyos

11 ¹Ay di' i pagtapod? I pagtapod, iya i pagsiguro si mga pagla'um-ta pati' pag'ako' si mga ga'i sakulawan-ta. ²Aniya' mga a'a si kada'an mga panahon nga aghimu-na si Diyos suruklan i klasi si mga pagtapud-na ³pariho si kita kam nga akasayod tungod si pagtapud-ta nga i kalibutan pati' i kalangitan ahimo pina'agi si allingun-na si Diyos ngan tungod

^a 10:30 Deut 32:35   ^b 10:30 Deut 32:36; Salmo 135:14   ^c 10:38 Hab 2:3,4

sinan, akasayuran liwat kita nga bisan ay nga kinakulawan ga'i ahimo tikang si dati kinakulawan.

⁴Intumu-bi daw si Abel. Tungod si pagtapud-na, mas angay si pangulawan-na si Diyos i nagpahalad-na kuntra si tawa'-na si Cain. Kon sugad, tungod si pagtapod, ahimo iya suruklan si adda matadong a'a ngan pagdayaw-na si Diyos si mga nagpamahalad-na. Ngan tungod liwat sinan pagtapod, hasta ina'anto kinabati'an pa i busis-na^d bisan kon maliyat na iya minatay.

⁵Tungod si pagtapod, awara' si Enoc ato si kalibutan ngan ga'i iya ag'agi kamatayon. Ga'i na iya kina'anda'an tungod kay agpabaya'-na na iya si Diyos. Myintras iya nagpabaya', aghimu-na iya si Diyos suruklan si mga a'a sinan panahon. ⁶Ngan kon gana' i pagtapod, impusibli pagpalipay si Diyos, tungod kay bisan say nga padugok si iya, kinahanglan dahulo agtutu'o nga ungod aniya' Diyos mangno agtutu'o nga agparaprimyo iya si bisan say nga agpara'anda' si iya.

⁷Tungod si pagtapod, amati' si Noe bawa i katahap si nagpada'an-na si Diyos titakka hinabo' nga ga'i pa kinakulawan. Agtindog iya arka pagsalbar si pamilya-na. Kon sugad, tungod si pagtapud-na, dati na kinakulawan nga paratukan i dimu'an a'a si kalibutan kundi' iya may i makaprubitso si klasi si pagkamatadong nga a'angkon pina'agi si pagtapod.

⁸Tungod si pagtapod, amaya' dayon si Abraham ngan pangagda-na si iya si Diyos pada'iray si lugar nga papa'iridaron si mga ka'uru'ampuhan-na si maliyat pa panahon bisan kon ga'i iya akatu'anang kon singngay nan. ⁹Tungod si pagtapod, awili iya pag'istar ari si lugar nga nagpasa'ad hamok si iya bisan kon akapariho hamok iya si sampi si dayuhan nasyon. Ag'istar hamok iya si mga payag-payag tulda ngan da'inan liwat sinan i titakka kamutangan-na si dadi'-na Isaac pati' si ampu-na Jacob nga naglatayan-na si sa'ad nga i mga ka'uru'ampuhan-na i magtagtawa' si nasyon. ¹⁰Ag'ilob iya sinan tungod kay agparapanimulat dina iya si syudad nga gana' kabubungkagun-na tungod kay mismo i Diyos i magplano pati' magtindog.

¹¹Tungod si pagtapod, bisan kon maktong na si Abraham ngan si Sara may ga'i agdadi' tungod kay aniya' dipirinsya-na, agkilala-na si Abraham nga tangkod i magsa'ad si iya sanglit akadadi' gihapon iya. ¹²Bisan kon akapariho naynan a'a si minatay tungod si kamaktung-na, agtikang anan sinan a'a a'allom i mga ka'uru'ampuhan nga akapariho kalabbat si mga bitu'on ari si langit nga ga'i a'isip pariho si baybay ari si baybayon.

¹³Yaynan dimu'an mga a'a ga'i palabba si mga pagtapud-na bisan si mga kamatayun-na. Ga'i liwat mga iya agpakakarawat si mga nagsa'ad-

---

^d 11:4 I nagtukoy *busis-na*, iya i pagpalaku-na bulos si Abel si Diyos tungod si pagmatay-na si iya si Cain. Kulawin si Gen 4:8-10.

na si Diyos, pero sapantawan-na naynan mga iya si katalahan ngan malipayon mga iya si pagdadara'un-na sinan. Agpan'ako' mga iya nga mga dayuhan hamok pati' sampi ato si kalibutan. ¹⁴I mga a'a nga akapinugad sinan, agpamatu'od hamok nga agparapanhingyap mga iya si nasyon nga mga kalugaringun-na gayod. ¹⁵Kon a'awil pa kunta' mga iya si mga tinaliwanan-na nasyon, masayon hamok si mga iya i pagbalik. ¹⁶Pero ga'i. Lugod agparapanhingyap dina mga iya si mas mahalap pa nasyon, i langitnon. Sanglit ga'i akabuan kamamalu'an si Diyos i pag'aku'-na mga iya si iya bilang mga Diyus-na kay aniya' na nag'andam-na syudad para si mga iya.

¹⁷Tungod si pagtapod, awili si Abraham pagbuno' si dadi'-na Isaac bilang panhahalad ngan pagpurbar-na si iya si Diyos. Kadiki'itan na hamok sabunu'-na i gana' makapariho^e dadi'-na bisan kon sakarawat-na i sa'ad-na si Diyos ¹⁸pina'agi sinan dadi' kay agpinugad-na iya, "Pina'agi si Isaac, akilala i minamat-mo."^f ¹⁹Anakka si isip-na si Abraham nga aniya' gahum-na si Diyos pagbanhaw ngan kon akasayuran kita si malalom karuyag sidngon, akapinugad kita nga mismo siray allaw akabalik si iya i mabanhaw Isaac.

²⁰Tungod si pagtapod, agpalako si Isaac si Diyos si kabubuwasun-na si Jacob mangno i para si Esau.

²¹Tungod si pagtapod, ngan tikamatay na si Jacob, agpalako iya si Diyos si kabubuwasun-na^g si duwangan dadi'-na lalla si Jose ngan ag'ampo' iya dungan si pagpatukod si bastun-na.

²²Tungod si pagtapod, ngan tikamatay na si Jose, akapahalling iya hi'unong si titakka pag'amban-na si mga a'a-na si Israel si Ehipto ngan agmando' iya pagbawa si mga ta'ulang-na.

²³Tungod si pagtapod, sallod si tallo bulan tikang si ka'allum-na si Moises, agtagu'-na iya si mga mahanak-na tungod kay agpakakulaw mga iya nga bali iya kalalaki dadi'-dadi' ngan ga'i mga iya agkataralaw si mandu'-na si hadi'.

²⁴Tungod si pagtapod, ngan bag'ong tubo' na si Moises, ga'i iya aruyag nga agpadayon pa i pagkakilala si iya bilang dadi'-na si prinsisa, i dadi'-na si Paraon. ²⁵Agpili' dina iya nga nagmaltratar huwang si mga a'a-na si Diyos kuntra i pagprubitso si kali'-kali' kalipayan si pagtalikot si Diyos.^h ²⁶Para si iya, mas mahalap pa kon ag'antos iya si mga pagtamay

---

^e **11:17** I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i sulo* dadi'-na. Iyay nan i allingon naggamit pagtukoy si Jesus ari si Juan 1:14,18; 3:16,18 kay pariho si Jesus nga gana' la'in sapabawa-na si Tata' pagtalwas si kalibutan, gana' may liwat la'in sapahalad-na si Abraham pwira si Isaac. ^f **11:18** Gen 21:12 ^g **11:21** Si kabatasanan-na mga iya, agpalako si Diyos si Jacob para si kabubuwasun-na si duwangan dadi'-na lalla si Jose pag'ako' si duwangan ampu-na, nga kas Efraim pati' Manase, bilang kalugaringun-na mga dadi'. Kulawin si Gen 48:8-20. ^h **11:25** Si Grikuhanon: *kalipayan-na si sala'*.

hi'unong si pagduyog si Tinu'inan Mannanalwas kuntra kon satawa'-na i kayamanan si Ehipto. Anakka iya sinan isip tungod kay agtitili' iya si kararawatun-na primyo.

²⁷Tungod si pagtapod, ga'i iya agruha-duha pag'amban si Ehipto ngan ga'i agbali-bali-na i kasina-na si hadi'. Akapadayon iya pagti'os tungod kay sakulawan-na i addangan nga ga'i kinakulawan. ²⁸Tungod si pagtapod, agtuman-na i kinahanglanon si titakka Paglabayⁱ bawa i pagpapispis si laha', basi' i anghel si kamatayon ga'i aglabot si kada suhag-na si mga a'-na si Israel.

²⁹Tungod si pagtapod, agpakabalatas i mga a'a si Piyat Kalawot nga akapariho hamok si hubas, pero ngan pangirug-na si mga taga Ehipto, diritso agkarilimbo.

³⁰Tungod si pagtapod, atimpag i kuta' si syudad Jerico kahuman-na si mga a'a paglibut-libot si gawas-na sallod si pito' allaw. ³¹Tungod si pagtapod, ag'istimar-na siray si Rahab nga magparapabayad danda ari siray syudad i mga ispiya nagpabawa-na si mga a'-na si Israel. Ngan tungod sinan buhat, ga'i akahuwang si Rahab pagmatay si mga masinupakon si Diyos.

³²Ngan ay pa ba' i papatambahun-ko pagsumat? Gana' na uras-ko pagsumat hi'unong kas Gideon, Barak, Samson, Jepte, David, Samuel pati' si mga paragsumat. ³³Tungod si pagtapud-na mga iya, agda'og mga iya pagpakigirra si mga ginhadi'an ngan akapalangngan mga iya si pantay pagtratar hasta nga aniya' sa'angkun-na mga iya si nagpasa'ad nasyon. Aniya' si mga iya makapugong si bawa'-na si mga liyon, ³⁴makalupig si kapanas-na si mag'arab-arab api, makalikay si kamatayon si ispada. Bisan kon maluya mga iya, ahimo mga iya nga mga makusog, gana' si mga iya makagahos pagpakigirra ngan lupig-na mga iya i kasundaluhan-na si la'in mga nasyon. ³⁵Tungod si pagtapod, aniya' mga danda nga agpakahuwang gihapon si mga minatay-na nga magkabaranhaw.

Aniya' liwat mga a'a nga awili na hamok nga nagkastigo kuntra nga akalibri si kamatayon tungod kay aruyag dina mga iya nga agpaka'angkon si mas mahalap kamutangan si pagkabanhaw.

³⁶Aniya' nga nagparasamyangan pati' nagparalatigo ngan aniya' may nagkadinahan pati' nagpanpriso. ³⁷Aniya' nga nagpanalutugan, naglagadi' si singli', pati' nag'ispada pagmatay. Kalabbatan i magpan'ibakwit ngan anit-na hamok si karniro pati' kanding i mga badu'-na. Hanga' na mga iya agpakapanasan si uras, nagparapamasakitan tungod si pagtu'o ngan

---

ⁱ 11:28 I *pagtuman-na si Moises si kinahanglanon si titakka Paglabay*, iya i tinikangan-na si pagsilibrar-na si mga Hebro si pyista pag'intom si paglabay-na hamok si anghel-na si Diyos si mga ruma'-na ngan pagmatay-na si dimu'an suhag dadi' lalla si balang pamilya ari si Ehipto.

nagmaltratar, ³⁸kundi' si kamatu'uran, gana' ato si kalibutan nga angay pagpakibiyo' sinan mga a'a. Agparalibut-libot mga iya si mga disyirto pati' si mga kabubukiran ngan agparatago' si kakwiba-kwibahan pati' si mga luwang.

³⁹Yaynan dimu'an mga a'a agpakakarawat si pagdayaw-na si Diyos tungod si mga pagtapud-na, bisan kon gana' si mga iya magpakakarawat si nagsa'ad-na langitnon nasyon. ⁴⁰Aniya' na andang planu-na si Diyos nga sakop kita kam ngan ga'i mga iya anggasi si kahalap-na sinan kay akatakka hamok mga iya si hul'os kamutangan' dungan si kita kam.

Agswitu-na si Diyos i mga Dadi'-na

Sant 1:2-18; 1Ped 4:12-19

12 ¹Sanglit tungod kay nagpalibutan kita kam si da'inan kalabbat mga tistigos pag'aghat si kita kam hi'unong si pagtapod si Diyos, kunta' ga'i kita kam pahuway paglalahi si lalan nagpalalahi'an-na si Diyos si kita kam. Si pagpakirumba-ta kam, tapukan-ta kam i bisan ay nga aka'ulang hasta pa i sala' nga magparagagapos si kita kam. ²Kunta' i pangulawan-ta kam agbungyod pirmi ari si Jesus nga magdahulo paghimo lalan si pagtu'o ngan magpamatgas si pagtapud-ta kam. Tungod si kararawatun-na kalipayan, ag'antos iya si pagpapako' si kudos ngan ga'i agbali-bali-na i kamamalu'an. Mangno aningkulo' iya si kawatan banda si trunu-na si Diyos. ³Huna'-huna'u-bi iya nga ag'ilob si pagkuntra-na si iya si mga makasasala' basi' ga'i kam anluya ngan agkadirisgusto.

⁴Si pagpaki'away-bi si sala', ga'i pa kam anakka si pag'atubang tubtot nga agpaturu'-bi i laha'-bi. ⁵Salimutan-bi na ba' i mga maka'a'aghat allingon nga nagpinugad-na si Diyos si ka'am bilang mga dadi'-na?

No', dakaw agpata'an kon agswitu-na^k kaw si Paragdalom, ngan dakaw adisgusto kon ag'isugan-na kaw,

⁶kay agswitu-na si Paragdalom i nagpanhigugma'-na, ngan agkastigu-na i bisan say nga nag'aku'-na bilang dadi'-na.^l

⁷Sanglit ilubu-bi i kakurihan bilang pagswitu-na si Diyos si ka'am kay agratar-na kam nga mga kalugaringun-na dadi'. Ngan say ato dadi'a nga ga'i nagswito si tatay-na? ⁸Kon ga'i kam nagswito, ngan akatu'anana kita nga bisan say dadi'a nagswito, kon sugad mga dadi' kam hamok si gawas ngan ma'in kam gayod mga gidadi'i. ⁹Tamba pa sinan, bisan say si kita kam aniya' tatay-na ato si kalibutan nga agswito si kita kam ngan tungod

j 11:40 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *pagpamatgas si kina'ia* pariho si sa'agihan-na si Jesus (2:10), ngan kinahanglan kada addangan ag'agi sinan antis ahul'os i kamutangan-na si bug'os manniniripon pag'ampo'. ^k 12:5 I nagtukoy *pagswito*, iya i pagswitu-na si addangan nga ata'o pagpa'ubos ngan pagsagubay si nagswitu-na sanglit akabuwan nan karuyag si nagswito pagdugok pirmi si magswito si iya. ^l 12:6 Pngl 3:11,12

sinan, agtatapit kita si mga iya huwang i pagtahod. Tara', iya pa ba' i ga'i pag'aku'-ta si Tatay nagmamatan si mga espiritu-ta basi' sa'angkun-ta i ungod kinabuhi'? ¹⁰I mga tatay-ta kam, agswito si kita sallod si makali' panahon si pagtubu'-ta sigon kon ay i mahalap si pagkagasi-na mga iya. Pero i Diyos agswito sigon si ungod makapahalap si kita basi' sa'ambitta i pagkadiyusun-na. ¹¹Si uras nga nagswito kita, ma'in makaruruyag kundi' mabuwat nagbawa. Pero si katapus-tapusan, kon agara' i a'a pagbuhat si mga kinahanglanon pina'agi si pagswito, aka'angkon iya si matadong ngan murayaw kinabuhi'.

¹²Sanglit, pabaskugu-bi i magpanlumbayan mga langngun-bi pati' i magpanluyahan mga tu'ut-bi.^m ¹³Patagu-bi i lalan naglalangnganan-biⁿ basi' i magpanki'ang ga'i aggrabi, lugod tulos agpakabalikan.

I Pada'an Hi'unong si Pagdiri' si Diyos

¹⁴Himu'u-bi i sahimu-bi pagpakihalap si bisan say pati' pagtagama si mga kalugaringun-bi nga magin diyusunon kay gana' makakulaw si Paragdalom kon ma'in iya diyusunon. ¹⁵Pasiguruhu-bi nga gana' si ka'am palabba si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos ngan da'inan may nga gana' mabilin humot si ka'am nga manudok pagpasamok pati' pag'alop si kalabbatan. ¹⁶Pasiguruhu-bi nga gana' si ka'am nga maki'u'ubayon si bisan say hamok sasindakan-na, o ma'in ngani' nga agpasibaya' si Diyos pariho si Esau nga magpabalyo si iriridarun-na bilang suhag dadi' lalla kuntra hamok si adda pagkakani. ¹⁷Akatu'anan kita nga si katapus-tapusan ngan aruyag na kunta' iya pag'angkon si kabubuwasun-na, nagdiri' iya. Gana' na gayod sahimu-na si Esau nga akabindisyunan iya bisan kon agkarag pa iya luha'.

¹⁸Ma'in kam pariho si mga a'a-na si Israel siray nga agkinahanglan pagdugok si Bukid Sinai nga ga'i anggasi si kadilikadu-na pagtungtong ari kon singnga aniya' mag'arab-arab api. Bali lu'om i durugukun-na mga iya ngan aniya' makusog bariyo mag'ipu-ipo. ¹⁹Ari liwat siray bukid, agkinahanglan mga iya padugok si bali kusog tandu-na si trumpita pati' si mahaya busis magpahalling hasta nga makimalu'oy i magpakapamati' nga kunta' pahuway na, ²⁰tungod kay ga'i mga iya agpaka'agwanta si nagmandu'-na: "Bisan hamok hayop i makatungtong si bukid, kinahanglan nga talutugan-bi."^o ²¹Bali kamakangingirhat si nagpakulaw si mga iya ngan mismo si Moises akapinugad, "Bali ako pagkurug-kudugan tungod si katalaw."^p

²²Kundi' ka'am lugod dina, akadugok na si Bukid Sion, i langitnon Jerusalem, i syudad nag'istaran-na si gana' kamatayun-na Diyos.

---

^m 12:12 I nagtukoy *magpanlumbayan* pati' *magpanluyahan*, iya i kamutangan-na si a'a kon ag'atubang si mga kakurihan. ⁿ 12:13 Pngl 4:26 ^o 12:20 Exo 19:12,13
^p 12:21 Deut 9:19

Agpamadugok kam si marayhak pagtiriripunan-na si niyukut-yukot ka'anghelan ²³ pati' si manniripon pag'ampo' si suhag-na si Diyos nga i mga arun-na aka'anna' ari si listahan si langit. Pamadugok kam si Diyos, i huwis si dimu'an ka'aha'an pati' pamadugok kam si mga espiritu-na si mga matadong a'a siray nga matgas na i mga kina'ia-na. ²⁴ Pamadugok kam si Jesus, i magtangnga' nga akatapit i a'a si Diyos sigon si baha'o pa'agi ngan pamadugok liwat kam si nagpapispis laha' nga mas mahalap kuntra si laha'-na si Abel kay agpalakoy nan dina kalu'oy para si sala'an imbis ag'ariwasa pagbulos.

²⁵ Pasiguruhu-bi nga ga'i kam agdiri' si magpahalling kay kon ga'i agpakalikay si kastigo i mga a'a magpandiri' si magpada'an si mga iya ato si kalibutan, iya pa ba' kon patalikot kita si magpada'an si kita tikang si langit? ²⁶ Siray uras, abay'og i kalibutan pina'agi si busis-na, pero ina'anto tihinabo' i nagsa'ad-na kahuman si maliyat panahon, “Baray'ugun-ko gihapon ma'in hamok i kalibutan kundi' hasta pa i kalangitan.”^q ²⁷ Bali kaklarado nga i nagtukuy-na si allingon “gihapon”, iya i pagpara' si bisan ay nga pwidi abay'og, i dimu'an nga hinimo, basi' i mabilin na hamok iya i ga'i pwidi nagbay'og.

²⁸ Sanglit, tungod kay katikang na kita kam pag'angkon si ginhadi'an nga ga'i aburubay'og, kunta' agpasalamat kita kam kay iya nan i angay pag'ampo' si Diyos bawa i hul'os pagtahap, ²⁹ kay i Diyus-ta kam akapariho si mag'arab-arab api.

I Ultimo mga Panugun-tugon

13 ¹ Padayuna kam paghirigugma'ay bilang magbururugto' si pagtu'o. ² Dakam alimot pagpadayon si mga ruma'-bi bisan i mga istranghiro, kay pina'agi sinan aniya' mga a'a nga ga'i agpakatu'an-tu'anan nga mga anghel bali' dina i nagpadayun-na mga iya. ³ Intumu-bi i mga sari'i si prisuhan nga sahi'-na nga mismo ka'am awiray huwang si mga iya ngan da'inan may i mga nagmaltratar nga sahi'-na nga ka'am mismo i nagpasakitan.

⁴ Kunta' i dimu'an agrispitar si pagdangallahan ngan gana' liwat magbuwan rigsok si pan'u'ubayan-na mga iya kay husgaran-na si Diyos i magbisyo si pagdangallahan pati' i dimu'an nga maki'u'ubayon si bisan say hamok sasindakan-na. ⁵ Dakam abaraw si kwarta ngan akuntintuha kam kon ay i tawa'-bi tungod kay agpinugad i Diyos,

“Ga'i gayod ako pa'amban si ka'am,
ngan ga'i kam gayod pata'anan-ko.”^r

⁶ Sanglit gana' ruha-duha-ta pagpinugad,

“I Paragdalom i magbulig si ako,

ngan gana' katalaw-ko.

Tara', ay i sahimu-na si a'a si ako?"^s

⁷Intumu-bi i mga punu'-bi nga magsumat si ka'am siray si allingun-na si Diyos. Pinsaru-bi kon ay i manakka si mga kinabuhi'-na ngan padayuna kam pag'irog si mga pagtapud-na si Diyos. ⁸Si Jesu-Kristo gana' paglilawatun-na magin ngan siray, o si ina'anto hasta pa si titakka.

⁹Dakam pabawa si pala'in-la'in nagturo' nga usu-uso hamok. Kunta' i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos i magpabaskog si mga huna'-huna'-ta ma'in i mga sirimunyas nga agbiyo' i pag'ampo' pati' i pagkakan kay si kamatu'uran gana' pulus-na si karakanon pagpabaskog si a'a.

¹⁰Aniya' siray mga paraghalad magsirbi si pangngingistaran-na tulda si Diyos, pero intumu-bi nga i da'inan klasi mga a'a gana' katungud-na paghuwang si kita kam si altar^t nagtarangka'an-ta kam pagkakan.

¹¹Ngan intumu-bi liwat nga i gilalabawi paraghalad agbawa si laha'-na si mga hayop pasalod si Gisurusagraduhi Lugar bilang panhahalad para si sala' kundi' i mga puhu'-na sinan mga hayop nagbar'ugan lugod dina gawas si karuruma'an. ¹²Si pariho kamutangan, si Jesus may agsakit gawas^u si kuta'-na si syudad basi' magin diyusnon^v i mga a'a pina'agi si kalugaringun-na laha'. ¹³Sanglit tana kam pada'iray si iya gawas si karuruma'an ngan pahuwang kita kam si kamamalu'an nag'antus-na. ¹⁴Gana' ato syudad para si kita kam nga agliyat kundi' agparanimulat kita kam dina si syudad nga titakka.

¹⁵Sanglit pina'agi si Jesus, pahalad-ta kunta' pirmi i mga pagdayaw-ta para si Diyos nga iya i day buwa'-na si bawa'-ta kam si balang uras nga ag'aku'-ta kam i arun-na. ¹⁶Ngan dakam liwat alimot pagbuhat pirmi si mahalap pati' pagpa'uru'arambitay si mga inanna'-bi kay iyay nan i mga buhat nga day panhahalad nga makapalipay si Diyos.

¹⁷Sunuru-bi i mga punu'-bi ngan aku'-bi i mga pagdalum-na kay aniya' mga iya baratunun-na pagpanginano si ka'am. Sunuru-bi mga iya basi' malipayon mga iya pagpanginano si ka'am, nga ga'i mga iya nagbubuwatan kay ka'am may hamok gihapon sinan i lugi'.

¹⁸Pangadyi'-bi kami' pirmi. Sigurado kami' nga gana' na mabilin sala' nga baratunon kami' pa ngan i karuyag kami' hamok nga akabuwan unra i mga kinabuhi' kami' bisan sumiran. ¹⁹Makimalu'oy gayod ako nga agpamangadyi' kam basi' tulos ako akapada'inan si ka'am nan.

²⁰Aggyahan-na si Diyos pagawas si lugar-na si mga minatay i Paragdalum-ta kam Jesus nga pinakabantugan Mangngataman si mga

^s 13:6 Salmo 118:6,7   ^t 13:10 I nagtukoy *altar*, iya i kamatayun-na si Jesus.   ^u 13:12 I *pagsakit-na si Jesus gawas si kuta'-na si syudad*, agpamatu'od nga gana' na pulus-na si buruhaton salod si Gisurusagraduhi Lugar.   ^v 13:12 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *basi' satagama-na mga iya paghuwang si Diyos*. Pero bisan ay si duway nan kamutangan, i katuyuan-na nga libri na i magpantapod si iya pagdugok si Diyos.

karniro pagpamatu'od nga pina'agi si laha'-na, aniya' na pa'agi pagtapit si Diyos nga agpadayon hasta si kahastahan. Amalako ako si Diyos, i pu'un-na si kamurayaw, ²¹ nga buwanan-na kam si dimu'an nga mahalap para akakaya kam pagtuman si katuyu'an-na. Amalako liwat ako nga i Diyos mismo magkiwa ato si kita kam kon ay i makapalipay si iya ngan agpalaku-koy nan dimu'an pina'agi si Jesu-Kristo nga darayawon hasta si kahastahan. Amen.

²² Mga kabugtu'an si pagtu'o, makimalu'oy ako si ka'am nga tuninungan-bi gayod i mga panugun-tugun-ko kay ma'isi surat-koy to si ka'am bisan mapundok hamok.

²³ Aruyag ako pagpakatu'an si ka'am nga akagawas na si Timoteo, i bugtu'-ta kam. Kon tulos iya akapada'ito si akoy to, pabaya'-ko iya pagbisita si ka'am.

²⁴ Pangumustahi-bi ako si dimu'an mga punu'-bi bawa i dimu'an nagtagama paghuwang si Diyos. Mangumusta may si ka'am i mga taga sunsatu'o si Italia.

²⁵ Amalako ako nga padayun-na si Paragdalom i mapinalangga'on pagpanginanu-na si ka'am dimu'an anan.

I Surat-na Si Santiago

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Santiago (1:1). Si patangan ato si Baha'o Kasuratan nga Santiago i arun-na, ka'urugan i mag'isip nga i Santiago nga addangan si nagpanhangad pagpuno' nga nagsabi-na si Pablo ari si Gal 2:9, i tagtawa' sito surat.

Addangan si Santiago si mga bugtu'-na si Jesus nga ga'i agtutu'o si iya si pagparapasamwak-na pa (Markos 6:13; Juan 7:2-5). Siguro iya i siyaka si mga bugtu'-na si Jesus kay iya i primiro nagsabi si lista (Mateo 13:55). Ma'in iya addangan si Dusi kundi' bugtu'-na iya si Ginu'o (Gal 1:19). Addangan iya si mga pinili' a'a nga nagpakulawan-na si Jesus kahuman si kabanhaw-na (1Cor 15:7). Mangno, agbagat-na iya si Pablo si primiro sito pagbisita-na si Jerusalem kahuman-na sito pagtutu'o (Gal 1:19) ngan da'inan may si pangultimo bisis pagbisita-na sito (Buhat 21:18). Si pakagawas-na si Pedro si prisuhan, agtugunan-na i mga kakurumpaniyahan-na pagsumat si Santiago (Buhat 12:17) ngan addangan si Santiago si magpuno' si bali ka'impurtanti bararagaw ari si Jerusalem (Buhat 15:13). Kilalado gayod iya kay bisan si Judas agpakilala bilang “bugtu'-na si Santiago” (Judas 1). Nagmatay si Santiago ari si Jerusalem ngan 62 AD (mga 32 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan ka'urugan i mag'isip nga nagsurat to myintras si 50 AD.

Nagsurat to para si “dusi pamilya si mga a'a-na si Israel nga agtaraltag si pala'in-la'in nasyon” (1:1). Klarado nga i nagsuratan sito i mga Kristiyano (2:1; 5:7-8) nga agpakatakka si pala'in-la'in lugar tungod si pagparapasakit si mga iya kahuman si pagmatay si Esteban ari si Jerusalem (Buhat 8:1; 11:19).

I pagkala'inan-na sito surat: 1. Agpasayod ato parti si mga mahalap buhat pati' si pagtu'o nga agtupad si pangiwa-kiwa (2:14-26) 2. Ato liwat kina'anda'an i mga nagturu'-na si Jesus ngan pagwali-na ari si tagudtod (2:5; 3:10-12,18; 5:2-3,12 ngan kulawin si Mateo 5-7) 3. Aniya' sito pagkapanihu'an-na si nagpansurat si Kada'an Kasuratan labihan na i libro Mga Parahallong (1:19-27; 3:3-18) ngan la'in kuntra si ditangnga' surat, akaparihoy to dina si listahan nga agsaralambukay hamok kon ay i mga pangiwa-kiwa nga madunong pati' kon ay i mga gana' pulus-na.

I Pagtungang-tungang Sita Surat

1. I Pangumusta (1:1)
2. I mga Kakurihan pati' mga Pagpurbar (1:2-18)
3. I Pagpamati' pati' i Pagbuhat (1:19-27)
4. Ma'in Tugot nga Aniya' Nagpa'uog (2:1-13)
5. I Pagtu'o pati' i Buhat (2:14-26)
6. I Pagpugong si Dalla' (3:1-12)
7. I Duwa Klasi Kadunong (3:13-18)
8. I Pada'an Pagsunod si mga Kalibutanon Gawi' (4:1-17)
9. I Pada'an si mga Mayaman nga Agparapanda'ug-da'og (5:1-6)
10. I Pagpaturus Tangnga' si Kasakitan (5:7-12)
11. I Pagpangadyi' Sigon si Pagtapod (5:13-20)

1 ¹Tikang to surat si Santiago. Adda ako rilihugun-na si Diyos pati' si Ginu'o Jesu-Kristo.

Tigsurat-koy to para si dusi pamilya si mga a'a-na si Israel nga agtaraltag si pala'in-la'in nasyon.

Kumusta kam dimu'an.

I mga Kakurihan pati' mga Pagtintar

Hebro 12:1-13; 1Ped 4:12-19

²Mga kabugtu'an-ko si pagtu'o, kunta' agpara'isip kam si paluwa' kalipayan bisan sumiran kam ag'atubang si pala'in-la'in kakurihan ³tungod kay sayod may kam nga i pagpurbar si pagtu'u-bi akapasarig dina si pag'ilub-bi. ⁴Ngan kon masarig na gayod i pag'ilub-bi, agkamaratgas kam ngan andam pag'atubang si bisan ay kay gana' na pangulangan-bi. ⁵Kon aniya' si ka'am nga kulang si kadunong, kunta' amalako iya si Diyos nga ga'i ata'o pagsabi-sabi si mga pangundi'an-bi siray kundi' andam pirmi pagbuwan si dimu'an nga bali pagsangyahan ngan sigurado pumwan-nay nan si iya. ⁶Pero i magpalako kinahanglan agtutu'o ngan ga'i agduda, tungod kay i aniya' duda-na akapariho si alon nga agparakipu'-kipo' ngan gana' kapirmanintihan-na tungod si bariyo. ⁷I da'inan klasi a'a kunta' ga'i agla'om nga akakarawat iya bisan ay tikang si Paragdalom. ⁸Atunga' pirmi i isip-na ngan gana' kapirmanintihan-na si bisan ay hinimu-na.

⁹I bugto' si pagtu'o nga ubos i kamutangan-na, kunta' aka'abat iya si unra si malanga pwistu-na. ¹⁰Ngan da'inan may i bugto' si pagtu'o nga mayaman, kunta' aka'abat iya si unra si ubos pwistu-na kay i mga mayaman aniya' may kapapara'un-na pariho si burak-na si lalag tinanom. ¹¹Bali panas i sirak-na si allaw ngan akalayong si tinanom hasta nga agkataraktak i burak-na ngan awara' i kahalap-na. Si pariho kamutangan, i mayaman a'a aniya' may liwat kawawara'un-na danay bisan sallod si kasibutan-na.

¹²Pero malipayon i a'a nga padayon pag'ilob tangnga' si mga pagpurbar, kay si pakalahus-na huwang i pag'alagad-na si iya si Diyos, sakarawat-na bilang primyo^a i kinabuhi' nga nagpasa'ad-na para si magpanhigugma' si iya.

¹³Kon aniya' si ka'am nagtintar, kunta' ga'i iya aminugad, "Agtintar-na ako si Diyos," kay i Diyos ga'i pwidi atintar pagbuhat si bisan ay nga mara'at ngan ga'i may liwat iya agtintar si bisan say. ¹⁴Kundi' i makatintar pirmi si kada a'a, iya i kalugaringun-na karuyag pagbuhat mara'at nga sabarawan-na hasta nga agdudukutan-na. ¹⁵Mangno aniya' nagpatuduk-na si mara'at karuyag ngan kahuman si nagtala'an uras, a'allom i sala'. Mangno pakahaman-na si nagtala'an uras pagpatubo' si sala', anakka i kamatayon.

¹⁶Mga hinigugma'-ko kabugtu'an si pagtu'o, agmatuha kam pirmi nga ga'i kam agpakadaya'an. ¹⁷Kunta' pirmi intum-bi nga tikang si dyata' i bisan ay rigaluha nga mahalap ngan gana' pangundi'an-na. Agparapumwan-nay nan si Tata' nga maghimo si langitnon mga danta'. Ga'i iya agliwat si kalugaringun-na ma'in pariho sinan mga danta' nga aniya' paglulu'umun-na. ¹⁸Agtuyo' iya pagbuwan si kita kam si ungod kinabuhi' pina'agi si allingon hi'unong si kamatu'uran basi' tikang si dimu'an mga hinimu-na, akapariho kita kam si primiro buwa' nagtagama para si iya.

I Pagpamati' pati' i Pagbuhat

¹⁹Mga hinigugma'-ko kabugtu'an si pagtu'o, tuninungi-bi to: Kunta' andam pirmi i balang addangan pagpamati', ma'in hamok basta-basta agsu'it ngan ga'i hinanali' asina, ²⁰kay i nagla'uman-na si Diyos matadong kinabuhi' para si kabagaw-ta, ga'i ahimo pina'agi si kasina-ta. ²¹Sanglit tungod kay agla'om i Diyos si matadong kinabuhi', hugkasu-bi na i bisan ay nga gana' kadatahan-na ngan da'inan may i bali pa pagsangyahan mga mara'at buhat ngan agpa'ubusa kam si kalugaringun-bi basi' hul'os i pag'aku'-bi si allingon nagpatanom anan si ka'am kay iyay nan i makatalwas si ka'am.

²²Dakam hamok akuntinto pagpamati' si allingon kay kon da'inan sinan agparadaya'an-bi^b hamok i kalugaringun-bi. Lugod, buhatu-bi kon ay i sumat-na sinan. ²³Bisan say aha'a nga akapamati' si allingon pero ga'i agbuhat-na si kalugaringun-na, akapariho si a'a nga kahuman si kasibutan-na pagparapangspiho, ²⁴patalikot iya ngan diritso salimutan-na kon ay i itsura-na. ²⁵Kundi' i a'a nga asibot dina pagtitili' si gana'

^a 1:12 Si Grikuhanon: *kuruna*, kay iyay nan i nagpumwan-na mga iya pagpa'unra si manda'og si rurumba. ^b 1:22 Agkakuruntinto mga iya pagpamati' hamok si allingon tungod kay i pagkagasi-na mga iya nga atalwas mga iya pina'agi si pagpamati' hamok.

pangundi'an-na pama'agi nga akapalibri,^c ngan kon agpadayon iya pagda'anan ngan ga'i agkalimutan-na i sapamati'an-na kundi' agbuhat-na, sigurado aka'angkon iya si kabubuwasan-na tangnga' si mga buhat-na.

²⁶Bisan say aha'a nga rilihuso i pagka'abat-na si kalugaringun-na pero ga'i ata'o pagpugong si dalla'-na, agparadaya'an-na hamok i kalugaringun-na ngan i pagkarilihusu-na gana' kwinta-na. ²⁷I pagkarilihuso nga nag'aku'-na si Diyos nga Tatay-ta kam nga gana' salakot ngan gana' pangundi'an-na, iya i pagpanginano si mga ilo pati' mga balo si kakurihan-na mga iya pati' i pagpasiguro nga ga'i kita akatapunan si kalibutanon pama'agi.

Ma'in Tugot nga Aniya' Nagpa'urog

2 ¹Mga kabugtu'an-ko si pagtu'o, bilang magpanutu'o si maka'angayan Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo, dakam agpakulaw nga aniya' nagpa'urug-bi. ²Halimbawa' aniya' la'in a'a mangusisa si nagtiriripunan-bi nga disingsing bulawan ngan disul'ot mahalap panapton pati' aniya' may liwat mangusisa pubri nga agpud'asan i panaptun-na. ³Kon agpakulaw kam si pagpabur-bi si disul'ot mahalap panapton si pagpinugad, "Atiya' i mahalap panningkulu'an para si ka'aw," pero i pubri may pinugad-bi dina, "Ari kaw hamok agtunggo," o ma'in ngani', "Ato kaw hamok anlipag'ak yungod si kitiran-koy to," ⁴ma'in ba' nga ka'am mismo aniya' nagmi'in-mi'in-na ngan agkahirimo kam manhuhusgar pina'agi si mara'at panhuna'-huna'?

⁵Amati'a kam mga hinigugma'-ko kabugtu'an si pagtu'o. Ma'in ba' agpili'-na si Diyos i mga pubri si pangulawan-na si kalibutan para agpanyaman hi'unong si pagtu'o ngan para agpaka'iridar si ginhadi'an nagsa'ad-na si Diyos si magpanhigugma' si iya? ⁶Pero agparatamay-bi lugod dina i mga pubri. Ma'in ba' i mga mayaman i magparapanalingabot si ka'am? Ma'in ba' mga iya i magparapama'akusar si ka'am? ⁷Ma'in ba' mga iya i magparapamakara'at si maka'angayan arun-na si addangan nga nagsakupan-bi?

⁸Kon ungod kam agsunod si hadi'anon bala'od nga kina'anda'an anan si Kasuratan, "Higugma'-u-bi i igkasi a'a-bi pariho si paghigugma'-bi si kalugaringun-bi,"^d tama' i nagbuhat-bi. ⁹Pero kon aniya' nagpa'urug-bi, agsala' kam ngan mismo i bala'od magpamatu'od nga mga parasupak kam. ¹⁰Kay bisan say nga masinunuron si bug'os bala'od pero ahinabo'

^c 1:25 Si Grikuhanon: *bala'od nga akapalibri*, ngan i nagtukoy sinan i mahalap sumat hi'unong si Jesus nga tungod si kalu'uy-na pati' kamatayun-na, akwinta kita kam matadong si pangulawan-na si Diyos nga ma'in nan pina'agi si pagtuman si mga kasugu'an. I manakka sinan, libri kita pagdugok si Diyos ngan pagbuhat mahalap tungod si paghigugma'-ta si iya. La'in nan gayod kuntra si bala'ud-na si Moises. Kulawin si Juan 8:31-32; Gal 2:4-5; 5:1. ^d 2:8 Lev 19:18

nga sasupak-na bisan hamok i adda, akaparihoy nan nga baratununa i bug'os ¹¹kay addangan may hamok i maghimo si bala'od. I addangan magpinugad “Dakam agbisyo si pagdangallahan,”^{e f} iya liwat i magpinugad, “Dakam agmatay.”^g Bisán kon ga'i kam agbisyo si pagdangallahan pero agmatay kam, ahimo kam parasupak si bala'od.

¹²Sanglit, amahallinga kam ngan agkiwaha kam pirmi bilang mga hurusgaran-na na si pama'agi nga akapalibri,^h ¹³tungod kay bisan say nga ma'in maluluy'on, hurusgaran iya nga gana' kurukalu'uyay ngan i kalu'uy-na hamok si Diyos i makalupig sinan paghusgar.

I Pagtu'o pati' i Buhat

Roma 4:1-25; Gal 3:15-25; 4:21-31

Hebro 6:13-15

¹⁴Mga kabugtu'an-ko si pagtu'o, ay i kwinta-na kon i a'a agpinugad nga aniya' pagtu'u-na pero gana' nagbuhat-na? Akatalwas ba' si iya i da'inan klasi pagtu'o? ¹⁵Halimbawa' aniya' lalla o danda si mga kabugtu'anta kam si pagtu'o nga hanga' na akabado' pati' hanga' na akapanasan si uras. ¹⁶Mangno aniya' si ka'am maminugad, “Hala pada'iraya na. Kunta' anhalap i kamutangan-mo basi' ga'i kaw nag'annihan ngan ga'i naglinganto,” pero ga'i kaw amaru'do' si kinahanglanun-na si puhu'-na, ay may i kwinta-na sinan? ¹⁷Si pariho kamutangan, i pagtu'o nga tubtob hamok si pagtu'o pero ga'i naghuwangan si buhat, minatay nan pagtu'o.

¹⁸Bangin aniya' maminugad, “Gana' sapayan-na kon i addangan tubtob hamok si pag'ako' si pagtu'o ngan i addangan may tubtob hamok si pagbuhat.”

Si pariho kamutangan, gana' liwat kwinta-na si pagpinugad, “Gana' kalabtanan-na si mga buhat-ko pagpamatu'od si pag'aku'-ko si pagtu'o.” Kundi' para si ako, agpamatu'od ako si ka'am si pag'aku'-ko si pagtu'o pina'agi si mga buhat-ko. ¹⁹Agtutu'o kam nga aniya' adda hamok Diyos. Mahalap nan! Intumu-bi nga bisan i mga mara'at espirito agtutu'o sinan bawa i pagpangurug-kudog tungod si katalaw.

²⁰Gana' ba' mga pamurubu't-bi? Aruyag ba' kam ibidinsya nga gana' pulus-na si pagtu'o nga ga'i naghuwangan si buhat? ²¹Ma'in ba' i ginikanan-ta kam Abraham akwinta nga matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si buhat-na ngan pagpahalad-na ari si altar si dadi'-na Isaac? ²²Sanglit sakatu'anana-ta nga ag'adda katuyuan i pagtu'u-na pati' i buhat-na, ngan amatgas i pagtu'u-na pina'agi si buhat-na. ²³Pina'agi

---

^e 2:11 Si pangulawan-na si Diyos, pariho gayod i baratunun-na si magbisyo pati' si kapadisa-na. ^f 2:11 Exo 20:14; Deut 5:18 ^g 2:11 Exo 20:13; Deut 5:17 ^h 2:12 Si Grikuhanon: *bala'od nga akapalibri*, kulawin si hawud-na si pahina 629.

sinan, atuman i maka'anna' si Kasuratan, "Agtapuran-na si Abraham i Diyos, ngan tungod sinan, sa'angkun-na i matadong kamutangan si pangulawan-na si Diyos,"ⁱ ngan nagpinugad iya kumpaniya-na si Diyos. ²⁴Sanglit sakatu'anan-ta nga i a'a akwinta matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si buhat-na ngan ma'in pina'agi si pagtu'o hamok.

²⁵Si pariho pa'agi, ma'in ba' bisan si Rahab nga magparapabayad danda akwinta nga matadong si pangulawan-na si Diyos pina'agi si buhat-na ngan pagpadayun-na si ruma'-na si mga ispiya mangno agpamataliwan-na si la'in lalan? ²⁶Kon sugad, pariho si puho' nga minatay kon gana' espiritu-na, minatay may liwat i pagtu'o kon ga'i naghuwangan si buhat.

I Pagpugong si Dalla'

3 ¹Mga kabugtu'an-ko si pagtu'o, kunta' ma'in hamok bisan say si ka'am i maruyag pagturo' kay sayod may kam nga kami' nga mga paragturo' mas istriкто i paghusgar si kami'. ²Kita kam dimu'an akahimo si ma'in tama' si malabbat pa'agi. Kon aniya' may dina a'a nga ga'i gayod agsala' si nagyawit-na, anakka naynan a'a si pagkamatgas. Kon sapugungan-na i dalla'-na, sapugungan-na may liwat i bug'os puhu'-na.

³Halimbawa' i pagpasunod si kabayo. Kon agbusalan-ta kam i bawa'-na, pwidi sapabirik-ta i bug'os hayop. ⁴Kulawi-bi daw liwat i paraw. Bisn kon bali haya ngan sinakob si makusog bariyo, sapabirik-na si bali kadiki'-diki' timon dipindi kon palingnga i karuyag-na si timunil. ⁵Si pariho kamutangan, i dalla' bali kadiki'-diki' parti si puho', pero bali kalisto pagpahaya-haya si kalugaringun-na. Huna'-huna'u-bi daw kon day ay i kahaya-na si masunog talon kon aniya' diki'-diki' bar'og nga ga'i nagpanginano. ⁶I dalla' akapariho liwat si api ngan kumparar si ditangnga' parti-na si puho', iyay nan hamok i parti nga kina'anda'an gayod i dimu'an klasi karat'an. Satapunan-na i bug'os pagka'a'a ngan ga'i pahuway kasusulsol si bug'os kinabuhi'-ta ngan i impyirno may i magparapakayat sinan.

⁷I dimu'an klasi si hayop, manuk-manok, mananap pati' i mga sari'i si kalawot pwidi samansu-na si a'a, ⁸pero gana' bisan say ato aha'a nga samansu-na i dalla'. Gana' pagpupurungku'un-na sinan karat'an ngan panno' si makamamatay lara.

⁹Pina'agi si dalla' agdayaw kita si Paragdalum-ta kam pati' Tatay-ta kam, ngan pina'agi mismo sinan dalla' agmaldisyon kita kam si a'a nga naghimo irog si kina'iyana si Diyos. ¹⁰Paguwa' si pariho bawa' i pagdayaw pati' i pagmaldisyon. Mga kabugtu'an si pagtu'o, kunta' ma'in da'nan sinan. ¹¹Pwidi ba' agdaras tikang si pariho bubulwang i matab'ang buwahi' pati' i masira'? ¹²Mga kabugtu'an, pwidi ba' i kayo igos agbuwa' dina olibo o ma'in

ngani' i ubas agbuwa' dina igos? Si pariho kamutangan, ga'i may liwat pwidi i masira' bubulwang nga agdaras dina si matab'ang buwahi'.

I Duwa Klasi Kadunong

¹³Say si ka'am i madunong ngan masarabutan? Kunta' agpamatu'uranay nan pina'agi si mahalap kinabuhi'-na ngan pina'agi si mga buhat huwang i pagpa'ubos nga nag'inala' tikang sinan kadunong. ¹⁴Pero kon abaraw pa kam si pag'arawa'-awa'ay pati' pagpapalanga si katungdanan, dakam agparapahambog sinan kay agparalimbungan-bi dina i kamatu'uran. ¹⁵I da'inan klasi kadunong ma'in tikang si dyata' kundi' kalibutanon ngan ma'in espirituhanon lugod tawa'-na dina si mga mara'at espirito. ¹⁶Kay bisan singnga nga aniya' pa kabaraw si pag'arawa'-awa'ay pati' pagpapalanga si katungdanan, kina'anda'an may liwat i sararamok pati' i dimu'an mara'at binuhatan.

¹⁷Kundi' i kadunong nga tikang si langit da'ito sito: Primiro gana' salakut-na, mangno aghingyap pirmi si kamurayaw, daluman, masinunuron, maluluy'on, mabinuwa'-buwa'on si mga kahalapan, gana' nagkilingan-na ngan tangkod. ¹⁸I mga makisasagdunon nga day hinay-hinay agsaburak anan si kamurayawan, agpaka'ani si pagkamatadong.

I Tinikangan si Ga'i Pag'aradda

1Cor 3:1-17; Efeso 4:1-16; Flp 4:2-7

4 ¹Ay di' i tinikangan-na si hiriran-bi pati' si ga'i pagsisarabutay-bi? Ma'in ba' paluwa' nan tungod si pala'in-la'in kasindak nga agsu'so' pirmi anan si isip-bi? ²Aniya' sabarawan-bi pero gana' sinan tawa'-bi sanglit agpanmatay kam para sa'angkun-bi. Aniya' sasindakan-bi pero ga'i nan satawa'-bi sanglit makihiran kam. Gana' tawa'-bi tungod kay ga'i may kam agpalako si Diyos.

³Ngan kon agpalako kam, ga'i kam agpakakarawat tungod kay mara'at i mga katuyuan-bi. Agpalako kam para hamok panggastus-bi si mga sasindakan-bi.

⁴Ka'am nga makihuhuwangon nan dina si pala'in-la'in diyos, ga'i ba' kam akatu'anang nga kon agdudukot kam si kalibutan agsikway-bi may i Diyos? Bisan say nga agpili' pagpakikumpaniya si kalibutan ahimo iya kuntra-na si Diyos. ⁵I pagkagasi-bi ba' nga gana' hamok sapayan-na si maka'anna' si Kasuratan nga bali ka'abugho si Espirito nagpa'ayup-na ato si kita? ⁶Pero bisan kon da'inan sinan, bali pagsangyahan si mapinalangga'on pagpanginanu-na nga sa'angkun-ta. Sanglit ngani' aniya' maka'anna' si Kasuratan:

Agkuntra-na si Diyos i mga mahaya dalum-na,
pero agpa'angkun-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na i mga
mapa'inubsanon.^j

j 4:6 Pngl 3:34

⁷Sanglit aku'u-bi i pagdalum-na si Diyos. Atuhi-bi si Satanas ngan sigurado agrarabunos iya patalikot si ka'am. ⁸Paduguka^k kam si Diyos ngan sigurado padugok iya si ka'am. Hugasi-bi i mga tamburu'-bi, ka'am mga makasasala' nan, ngan limpyahi-bi i mga paminsada-bi, ka'am nga pirmi nan atunga' i mga isip-na. ⁹Agkabidu'a kam, agpamanangisa kam ngan agpandinamaga kam. Salli'i-bi i pagpattawa-bi pada'iray si pagpanangis ngan i mga kalipay-bi pada'iray si kasurub'on. ¹⁰Agpa'ubusa kam atubang si Paragdalom, ngan sigurado nga alsa-na kam.

¹¹Mga kabugtu'an si pagtu'o, dakam aggurugurutgutay. Bisan say i magpakara'at si bugtu'-na o ma'in ngani' aghusgar nga mara'at iya, si kamatu'uran, i bala'od^l dina i nagpakara'at-na pati' naghusgaran-na nga mara'at. Ngan si paghusgar-bi nga mara'at i bala'od, ma'in na kam paragsunod kundi' agkwinta-bi na dina i mga kalugaringun-bi nga labaw sinan. ¹²Aniya' hamok addangan Paraghimo Bala'od ngan iya hamok i Huwis nga aniya' gahum-na pagtalwas o ma'in ngani' pagpamatay bawa i pagbulag si iya hasta si kahastahan. Pero ka'aw, say may kaw nga aghusgar^m si igkasi a'a-mo?

I Pagpahambog Parti si Asumo

¹³Tuninungi-bi to, ka'am magparapaminugad nan, "Ina'anto o ma'in ngani' asumo pada'iray kita kam si adday ro syudad o ma'in ngani' si adday ray. Angistar kita kam ari sallod si adda ta'on pagnigusyong ngan agpanyaman." ¹⁴Ay kay agparapandina'nan kam sinan? Ga'i ngani' sakatu'anan-bi kon ay i tihinabo' si asumo. Ay ba' i kinabuhi'-bi? Ma'in ba' akapariho hamok si alupu'op nga paluwa' kali'-kali' mangno apara'? ¹⁵Sanglit i angay kunta' dina pininugad-bi da'ito sito: "Kon iya i katuyuan-na si Paragdalom, agpadayon i kinabuhi' kami' ngan pwidi atuman i mga nagplano kami'." ¹⁶Kundi' agparapanhinambog lugod kam dina ngan bali kamamahaya si mga dalum-bi. Panno' si karat'an i da'nan klasi paghinambog. ¹⁷Yayto kunta' i satakka-bi pagsabot hi'unong si nagpansabi-ko na: Kon aniya' sakatu'anan-na si a'a mahalap pagbuhat pero ga'i agbuhat-na, agsala' iya.

Pada'an si mga Mayaman nga Agparapanda'ug-da'og

5 ¹Ngan ka'am may mga mayaman nan, tuninungi-bi to. Agpannguynguya kam ngan agpandinamaga kam tungod si

^k 4:8 I katuyuan *pagdugok* si Diyos, iya i pagbasol si mga sala'-ta. ^l 4:11 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i sugo' dina* ngan i nagtukoy sinan, iya i paghigugma' si igkasi a'a-ta pariho si kalugaringun-ta. Kulawin si 2:8-9. ^m 4:12 I nagtukoy *paghusgar* si *igkasi a'a*, iya i klasi paghusgar kon anakka si isip-ta nga angay na hamok nagpata'anan i a'a kay sigurado nga ga'i na iya atalwas. Parti namay si nagmando' si kita paghusgar si bugtu'-ta si pagtu'o kon mahalap ba' o mara'at i mga binuhatan-na, kulawin si 1Cor 5:12.

kabidu'an nga titakka si ka'am. ²Alapa' i mga kayamanan-bi, nagkutkotⁿ i mga hinimus-bi bado' ³ngan nagtakla' i mga bulawan-bi pati' i mga salapi'-bi. I takla'-na sinan i magtistigos kuntra si ka'am hasta pa i man'upos si mga lammuk-bi pariho si api nga titunaw sinan. Agparatipon lugod kam dina si mga kayamanan-bi si mga damuri to na allaw. ⁴Pamati'i-bi daw i hinaragkay-na si kwarta nga ga'i nagpaswildu-bi si mga trabahanti si mga pitak-bi. I hinaguyhuy-na si mangngangasyab si trigu-bi anakka si Makagagahom Paragdalom. ⁵Ag'istar kam ato si kalibutan nga bali ka'abundahan ngan agpamagusto kam hamok si mga kalugaringun-bi. Padayon pa kam agparapamalamok si mga kalugaringun-bi hasta si ina'anto allaw nga burunu'on na kam. ⁶Agparapamapatukan-bi pati' agparapamatay-bi i mga matadong a'a nga ga'i ngani' angato si ka'am.

I Pagpaturus Tangnga' si Kasakitan

⁷Mga kabugtu'an si pagtu'o, tungod kay da'inan sinan i tarakkahan-na mga iya, palangahu-bi hamok i paturus-bi tubtob si pagpada'itu-na gihapon si Paragdalom. Kulawi-bi daw kon ay i kalanga-na si pagpaturus-na si para'uma pag'antahak tubtob nga sapangku'-na i kutsitsa-na si pitak. Primiro ag'antahak iya si pagtakka-na si tig'uranon mangno ag'antahak namay iya si paghuraw-na sinan. ⁸Si pariho kamutangan, palangahu-bi i paturus-bi ngan pabaskugu-bi i mga huna'-huna'-bi tungod kay ma'in na pira i pagpada'itu-na gihapon si Paragdalom. ⁹Mga kabugtu'an, dakam agngururub-ngurubay basi' ga'i may kam naghusgaran. I Huwis, kaduwa'i na si pwirtahan-na!

¹⁰Mga kabugtu'an si pagtu'o, bilang ihimplo si malanga pagpaturus tangnga' si kasakitan, intumu-bi daw i mga paragsumat nga agpahalling sigon si gahum-na si Paragdalom. ¹¹Akatu'anan kam nga agkwinta-ta malipayon i mga a'a nga padayon ag'ilob. Sayod kam si padayon pag'ilub-na si Job ngan sakatu'anan-bi may kon ay si katapus-tapusan i nagbuhat-na si iya si Paragdalom. Panno' si kadaluman i Paragdalom ngan bali kamaluluy'on.

¹²Labaw si dimu'an, mga kabugtu'an si pagtu'o, kon agsa'ad kam dakam gayod agsabi si mga ga'i nan pwidi sadaluman-bi. Halimbawa' i pagpinugad, "Tistigos i langit," o ma'in ngani', "Tistigos i kalibutan," o pagsabi si bisan ay pa. Kunta' i naghimu-bi, iya i pagtuman si mga sa'uhu'an-bi pati' i ga'i pagsalli' si mga sabaribadan-bi basi' ga'i kam nagpatukan.

I Pagpangadyi' Sigon si Pagtapod

¹³Aniya' ba' si ka'am nga awinan si kakurihan? Kunta' agpangadyi' iya. Aniya' ba' si ka'am nga malipayon? Kunta' agkanta iya si mga

---

ⁿ 5:2 Si Grikuhanon: *nagkutkot si kagkanog*, ngan i nagtukoy sinan i ulut-na si adda klasi kagkanog nga bali kapirwisyo si mga hinimos bado'.

pagdayaw. ¹⁴Aniya' ba' si ka'am nga maburong? Kunta' paban'u-na i mga mahanak si pagtu'o nga magpanginano si manniniripon pag'ampo' basi' agpamangadyi' palibot si iya bawa i pagbu'bo' si iya lana sigon si gahum-na nga iya tikang si Paragdalom. ¹⁵Ngan kon agpamangadyi' mga iya bawa i pagtapod, aniya' gahum-na sinan pagpahalap si maburong. Sigurado bangun-na iya si Paragdalom ngan kon akasala' iya, sigurado nga pasaylu-na iya. ¹⁶Sanglit, agsikurukumpisalaya may liwat kam balang addangan ngan agsipuruparangadyi'aya kam basi' kam agkahurul'os. Bali gahom ngan mahaya i ipiktu-na si pangadyi'-na si matadong a'a.

¹⁷Si Elias urdinaryo hamok a'a nga pariho si kita kam. Maniguro iya pagpangadyi' nga ga'i anguran ngan ungod may nga ga'i anguran sallod si tallo ngani' tunga' ta'on. ¹⁸Mangno agpangadyi' gihapon iya, sanglit anaktak i uran man langit ngan anubo' i mga tinanom si kalibutan.

¹⁹Mga kabugtu'an si pagtu'o, kon aniya' si ka'am nga palisa tikang si kamatu'uran mangno aniya' may makapabalik si iya, ²⁰intumu-bi to: Pwidi atalwas si kamatayon i makasasala' ngan apasaylo bisan ay i kalabbat-na si sala'-na pina'agi si bisan say si ka'am nga makapamuklat si iya hi'unong si sala' isip-na.

I Primiro Surat-na Si Pedro

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si apostol Pedro (1:1) ngan agbulig si iya si Silas (5:12). Agsurat-nay to sallod si mga ta'on 60-63 AD (mga 30-33 anyos kahuman abanhaw si Jesus) ngan kari'i-na si Pedro si Babilonia (5:13) pero ka'urugan i mag'isip nga i nagtukoy si Babilonia, iya i syudad Roma kay ari ag'istar si Pedro si mga katapusan ta'on si kinabuhi'-na ngan iyay nan i tinago' pa'agi-na pagbagaw nga bali kamakasasala' i Roma pariho may nga bali kamakasasala' i Babilonia ngan panahun-na si Hadi' David (Kulawin si hawud-na si pahina 704).

Agsurat-nay to para si mga pinili'-na si Diyos nga agpanwararak si mga prubinsya Ponto, Galacia, Capadocia, Asia pati' Bitinia (1:1). Aniya' mga a'a sito mag'prubinsya nga agpangistar si Jerusalem si pag'ayup-na si Espirito Santo si magpanutu'o ngan Pentecostes (Buhat 2:9-11). Aniya' si mga iya mga Hebro ngan aniya' may mga ma'in Hebro.

Bisan kon yayto surat mapundok hamok, agbagaw ato si pala'in-la'in tuluhan pati' kon ay i angay pangiwa-kiwa-na si addangan Kristiyano huwang na kon ay i angay turumanun-na. Kina'anda'an liwat ato sito surat i mahi'unong si mga kakurihan aragihan-na si bisan say nga agsunod si Jesus ngan kon ay i tama' buhat pag'atubang sito (4:14-16; 5:8-9); i mahi'unong si maka'angayan kina'ia-na si magpantapod si Jesus (1:7); i mahi'unong si pagla'om si kinabuhi' huwang si Diyos (1:3,13,21; 3:5,15); i padayon paglalangngan ato si kalibutan (2:11-3:17); i pagkapusukado pag'atubang si mga nag'agihan-na, kay iyay nan mismo i ungod mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos (5:12). Paluwa' kada ta'ud-ta'od ato sito surat i mga pala'in-la'in pag'aghat. Agbagaw liwat ato parti si pagkamakasasala'-na si a'a (1:14; 2:24) ngan parti si pagtalwas si a'a pina'agi si kamatayun-na pati' kabanhaw-na si Jesu-Kristo (1:3; 3:21).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I Pagdayaw si Diyos Tungod si Gana' Kapapara'un-na Pagla'om (1:3-12)
3. I mga Pag'aghat Hi'unong si Diyusnon Kinabuhi' (1:13-5:11)
4. I Katuyuan-na si Surat (5:12)
5. I Ultimo Pangumusta (5:13-14)

1 ¹Tikang to surat si Pedro, adda apostul-na si Jesu-Kristo. Tigsurat-koy to para si mga pinili'-na a'a si Diyos nga day mga dayuhan hamok ato si kalibutan nga agpanwararak si mga prubinsya Ponto, Galacia, Capadocia, Asia pati' Bitinia. ²Agkapirili' kam sigon si dati na sakatu'anan-na si Diyos Tata' nga sa'angkun-bi nan kamutangan pina'agi si pagsalli'-na si Espirito Santo si mga kina'iya-bi nga magin diyusnon ngan basi' agpanunod kam si Jesu-Kristo. Sa'angkun-bi liwat nan pina'agi si kamatayun-na kay i laha'-na i makahugas si mga kasal'anan-bi pariho si pagpispis-na laha' si mga paraghalad siray.^a

Amalako ako si Diyos nga agpangabunda kam si mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' si kamurayaw-na.

I Pagdayaw si Diyos si Gana' Kapapara'un-na Pagla'om

³Darayawon i Diyus-na pati' Tatay-na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo! Tungod si mahaya kalu'uy-na, agbuwanan-na kita kam baha'o kinabuhi' ngan agpaka'angkon kita kam si pagla'om nga gana' kapapara'un-na pina'agi si kabanhaw-na si Jesu-Kristo. ⁴Ngan tungod liwat sinan baha'o kinabuhi', agpaka'angkon kita kam si mga iriridaron nga gana' karurungkabun-na, gana' pagrara'atun-na, ngan gana' pag'i'ibanun-na nga awiray naghimos si langit para si ka'am. ⁵Pina'agi si pagtapud-bi, aglandungan-na kam si gahum-na si Diyos hasta pa si pagtakka-na si katalwasan nga nag'andam na pagpakatu'an si katapusan allow. ⁶Tungod sinan dimu'an, aglipaya kam bisan kon kinahanglan kam dahulo angabat si mga kabidu'an si makali' panahon tungod si mga pala'in-la'in mga pagpurbar nga aragihan-bi. ⁷Pamaluwa' nan basi' akapurbaran nga ungod gayod i mga pagtapud-bi. Sayod kam nga kinahanglan i pagtunaw malabbat bisis si bulawan pag'ala' si lagud-na. Pero bisan ngani' kon simpiray nan ag'agi si api, aniya' gihapon titakka uras nga gana' na sinan balur-na. Ngan tungod kay mas mahaya i balur-na si pagtapud-bi kuntra si bulawan, kinahanglan nga nagpurbaran nan hasta nga agka'arala' i dimu'an nga day mga lagod. Sanglit pamaluwa' i mga pagpurbar basi' sakarawat-bi i pagdayaw-na si Diyos, kinakulawan i maka'angayan kina'iya-bi ngan agpaka'unrahan kam si pagpada'itu-na gihapon si Jesu-Kristo pagpakulaw si kalugaringun-na. ⁸Bisan kon ga'i pa iya sakulawan-bi, aghigugma'-bi iya. Ngan bisan kon ga'i pa liwat iya sakulawan-bi ina'anto, agpanutu'o kam si iya ngan panno' kam si maka'angayan kalipayan nga ga'i satugkad-na si allingon hamok. ⁹Ada'inan nan kay agparakarawat-bi na i katuyuan-na si mga pagtapud-bi nga iya i padayon pagparatalwas si mga espiritu-bi hasta si kahastahan.

^a 1:2 Parti si kabatasan-na si mga Hebro *pagpispis laha'*, kulawin si Hebro 9:11-28.

¹⁰Hi'unong namay sinan katalwasan, bisan siray pa mga panahon aniya' na mga paragsumat nga agparapamahalling andang hi'unong si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos si ka'am. Agmato gayod mga iya pag'anda' pahalap ¹¹basi' sasayuran-na mga iya kon sumiran nan anakka ngan kon ay kamutangana i pagtakka-na. Iyay nan i nagtukuy-na si Espiritu-na si Kristo mag'ayop si mga iya si uras ngan pagtigu-na si mga arantusun-na si Kristo pati' si mga maka'angayan pamaluwa' kahuman sinan. ¹²Pirmi nagpakatu'an si mga iya nga ma'in para si mga kalugaringun-na i mga trabahu-na,^b kundì' para dina si ka'am i mga pagpahalling-na mahi'unong si mga hinabo' nga mga sapakalihan-bi na tikang si mga magparapasamwak si mahalap sumat si ka'am. Mga iya i magparapamasamwak pina'agi si Espiritu Santo nga nagpabawa tikang si langit. Ngan bisan ngani' i mga anghel aghandom nga agpaka'ikmat sinan.

I Diyusnon Kinabuhì

¹³Kon sugad, tungod si padayon pagtalwas si mga espiritu-bi, andamu-bi i mga huna'-huna'-bi si bisan ay buruhatuna. Ata'uha kam pagdalom si mga isip-bi ngan bug'usu-bi i mga pagla'um-bi si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos nga agdadara'on na tungod si pagpada'itu-na gihapon si Jesu-Kristo pagpakulaw si kalugaringun-na. ¹⁴Bilang mga masinunuron mga dadi', dakam na ag'abuyuni-bi i mga mara'at karuyag o aghimu'u-bi pangngingirugan i kinabuhì' nga sagara'an-bi siray ngan mga ignuranti pa kam. ¹⁵Lugod, magin diyusnon kam kunta' si bisan ay i binuhat-bi kay diyusnon may i mag'agda si ka'am. ¹⁶Pariho si maka'anna' si Kasuratan, "Kinahanglan nga magin diyusnon kam tungod kay diyusnon may ako."^c

¹⁷Aku'u-bi i kinabuhì' bilang mga dayuhan ato si kalibutan bawa i pagtahap si Diyos, tungod kay agparasangpit may kam si adda Tatay nga gana' nagkilingan-na si paghusgar si tinakkahan-na si trabahu-na si kada addangan si bug'os kinabuhì'-na mga iya. ¹⁸Aku'u-bi nan liwat kamutangan tungod kay ngan paglukat si ka'am tikang si gana' pulus-na kinabuhì' nga nagpapasa-na si mga kapapu'an-bi si ka'am, akatu'anan kam nga i nagpalukat ma'in inanna' nga apara' i balur-na pariho si salapi' pati' bulawan, ¹⁹kundì' i gimamahali laha'-na si Kristo. Akapariho iya si adda nati karniro nga gana' gayod pangundi'an-na. ²⁰Andang iya nagpili' myintras pa may naghimo i kalibutan, pero nagpakulaw iya ato si kalibutan si damuri to mga allaw para si ka'am. ²¹Pina'agi si iya, agpanutu'o kam si Diyos, kay iya i magbanhaw si Kristo pati'

^b 1:12 Ma'in para si kalugaringun-na si mga paragsumat i mga trabahu-na kay ma'in pa may iya i uras pagtuman si nagsa'ad-na si Diyos. ^c 1:16 Lev 11:44,45; 19:2; 20:7

i magpakulaw si ka'angayan-na, sanglit i mga pagtu'u-bi pati' i mga pagla'um-bi akapada'iray si Diyos.

²²Ngan ina'anto agsihirigugma'aya kam si bug'os kasing-kasing-bi tungod kay human namay aglimpyahan-bi i mga kalugaringun-bi si makasasala' kina'iya-bi pina'agi si pagsunod si kamatu'uran basi' sa'angkun-bi i hul'os paghigugma' si igkasi-bi kabugtu'an si pagtu'o.
²³Agsihirigugma'aya kam liwat tungod kay nagpan'allom na kam si kaduwa bisis^d pina'agi si allom ngan masarig allingun-na si Diyos ngan i nagpatudok si ka'am ma'in liso nga marurunuton kundi' liso dina nga gana' karurunuton-na.^e ²⁴Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

I mga a'a dimu'an akapariho si kagabunan,
ngan i mga ka'angayan-na dimu'an akapariho hamok si mga lalag
burak si kapatagan.

Agka'uruga i mga gabon,
ngan agkataraktak i mga burak,

²⁵pero i allingun-na si Paragdalom ga'i agliwat i kasarig-na hasta si kahastahan.^f

Ngan iyay nan i allingon nga nagparapasamwak si ka'am.

2 ¹Sanglit hugkasu-bi si mga kalugaringun-bi i dimu'an katuyuan pagpasakit si la'in pati' i dimu'an pagdaya', i pagparapakunu-kuno, i pagka'awa', pati' i mga pala'in-la'in paggutgot. ²Kundi' angiruga kam si mga ma'in nan pa lutas nga pirmi hamok ag'isususo si espirituhanon gatas nga gana' salakut-na^g basi' anubo' anan si ka'am i kinabuhi'-na si mga a'a nga ungod agpadayon na i mga katalwasan-na. ³Aghanduma kam sinan labihan na kay sakindahan-bi na i kadaluman-na si Ginu'o.

I Allom Bato pati' i mga Pinili' A'a

⁴Dati kam akatu'anang nga iya i allom Bato nga nagdiri'-na si a'a kundi' para si Diyos, pinili' iya ngan mahaya i balur-na. ⁵Si uras nga padugok kam si iya, akapariho kam liwat si mga allom bato, sanglit angabuyuna kam nga agkagaramit i mga kalugaringun-bi pagtindog si espirituhanon ruma' basi' agpakasirbi kam bilang mga nagpanagama parahalad-na si Diyos ngan basi' agpakabawa kam si mga espirituhanon panhahalad nga iya i pagpahalad si mga kinabuhi'-bi si angay mga pama'agi para si Diyos pina'agi si Jesu-Kristo. ⁶Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

^d 1:23 I nagtukoy *nagpan'allom na kam si kaduwa bisis*, iya i baha'o ngan espirituhanon kinabuhi'-na si magpanutu'o nga nagpinugad-na si Pedro si birsikulo 3. Kulawin si Juan 3:3-28. ^e 1:23 I nagtukoy *liso dina nga gana' karurunuton-na*, bangin iya i allingun-na si Diyos pariho si maka'anna' si Mateo 13:1-9, o ma'in ngani' mismo i Diyos pariho si maka'anna' si Juan 1:1-3. ^f 1:25 Isa 40:6-8 ^g 2:2 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *espirituhanon gatas nga iya i allingon nga ga'i akadaya'an ngan magpalamom si pag'isip-ta*.

Kulawi-bi i bato nagpa'anna'-ko ari si Sion,
i pinili' ngan mahaya balur-na bato anan si kanto nga nag'alagad-
na si dimu'an.

Ngan bisan say i magtapod si iya, ga'i akamalu'an.^h

⁷Sanglit para si ka'am nga agpanutu'o na, yaynan bato bali haya i balur-
na. Pero para namay si mga ga'i magpanutu'o,

i bato nga nagdiri'-na si mga panday,
iya lugod dina i makapasarig si dimu'an.ⁱ

⁸Ngan aniya' pa liwat maka'anna' nga iya
i bato maka'ulang si mga a'a pagtapit si Diyos,
pati' i makapadusmog si mga iya.^j

Agka'urulang mga iya tungod si ga'i mga pagsunud-na si allingon, ngan
ag'alagad nan si dati nagtagama-na si Diyos nga mga tinakkahan-na.

⁹Pero ka'am i mga pinili'-na a'a si Diyos, i grupo si mga paraghalad
nga agparapanirbi si hadi', i nasyon nga nagtagama paghuwang si Diyos,
pati' i grupo nga kalugaringun-na gayod basi' sapasamwak-bi i mga
pagdayaw si iya nga magban'o si ka'am tikang si kalu'uman pada'iray
si maka'angayan danta'-na. ¹⁰Si panikangan, ma'in kam mga a'a-na si
Diyos pero mga ginsakupan-na na kam ina'anto. Si panikangan, ga'i
kam agkalu'uyan-na si Diyos pero agpakakinda na kam ina'anto si
pagkamaluluy'un-na.

¹¹Mga hinigugma'-ko kumpaniya, bilang mga dayuhan pati' mga
sampi hamok ato sito kalibutan, ag'aghat-ta kam pag'amban si mga
makasasala' karuyag-na si puhu'-bi nga pirmi agkuntra si mga espiritu-
bi. ¹²Pakulawu-bi si mga ga'i magpanutu'o Diyos i mahalap ngan
tama' kinabuhi' basi' bisan kon sigi-na kam mga iya pamasumbong, si
katapus-tapusan, agkamuruklat mga iya nga mahalap may bali' i mga
binuhatan-bi ngan dayon agpakadayaw mga iya si Diyos kon anakka i
allow nga padung'aw to si mga kasing-kasing-na.

I Pag'ako' si Gahum-na si mga Puno'
Roma 13:1-7; Tito 3:1-2; Efeso 6:5-9

Col 3:22-4:1; Tito 2:9-10

¹³Aku'u-bi i dimu'an a'a nga aniya' katungud-na pagpamuno' para
akatahuran i Ginu'o. Buhatu-bi nan bisan si hadi' si pa'agi nga angay
si pagkagilalabawi-na puno', ¹⁴o ma'in ngani' si mga gubirnadador nga
nagtu'ingan-na pagkastigo si mga sala'an ngan pagbuwan unra si mga
mahalap binuhatan-na. ¹⁵Katuyu'an-na gayod si Diyos nga pina'agi si mga
mahalap buhat-bi, sasupla-bi i mga gana' kapulsanan-na mga allingon

^h 2:6 Isa 28:16   ⁱ 2:7 Salmo 118:22   ^j 2:8 Isa 8:14

nga nagparapanyawit-na si mga a'a nga gana' mga pamurubu'ut-na. ¹⁶Kunta' agkiwa kam bilang mga libri a'a, pero ga'i nan kunta' aggamit-bi kamutangan pagtago' si sala', kundi' aku'u-bi i kinabuhi' bilang mga rilihugun-na si Diyos. ¹⁷Pakulawu-bi i tama' ngan angay pagrispitar si bisan say aha'a. Higugma'u-bi i kada huwang si magbururugto' si pagtu'o, atahapa kam si Diyos ngan pa'unrahi-bi i hadi'.

¹⁸Mga uripon, aku'u-bi i pagdalum-na si mga amu-bi huwang i hul'os pagrispitar para si mga iya, ma'in hamok si mga daluman pati' i magsabot si ka'am, kundi' hasta liwat si mga amo nga iritado. ¹⁹Kay darayawon gayod i a'a kon sa'agwanta-na i paddi si kastigo nga ma'in kunta' para si iya tungod kay sa'abat-na nga aghuwangan-na iya si Diyos. ²⁰Kay ay may i darayawon si ka'aw kon sa'ilub-mo i paddi-na si dabal nga angay hamok sakarawat-mo tungod si sala'-mo? Pero kon ag'antos kaw tungod si mahalap nagbuhat-mo ngan sa'ilub-moy to, iyay nan dina i darayawon si pangulawan-na si Diyos. ²¹Nag'aghat kam pagbuhat sinan kay mismo si Kristo ag'antos para si ka'am ngan agpakulaw-na kam si angay irirugon basi' agpakasunod kam si inagihan-na.

²²Ga'i iya agsala',

ngan ga'i iya agdaya'.^k

²³Ngan nagparasamyangan iya, ga'i iya agsaruman, ngan si pagparamamatay na si iya, ga'i iya ag'isip pagbulos. Lugod agpatubyan-na i kalugaringun-na si Diyos nga pantay aghusgar. ²⁴Mismo i puhu'-na si Kristo i nagkastigo anan si kudos para si sala'-ta kam, basi' day agkamaratay may liwat kita kam pagpara' si mga kasal'anang ngan sa'angkun-ta kam i kinabuhi' pagpasara si pagkamatadong. Tungod si mga kasamaran-na, agpanhalap may liwat kita kam. ²⁵Agpakapariho kam siray si mga kakarniruhan nga agkaralilingo, kundi' ina'anto agpakabwila kam gihapon si Mangngataman pati' Paragbantay si mga espiritu-bi.

I mga Tugon si Pagdangallahan

1Cor 7:1-40; 2Cor 6:14-7:1; Efeso 5:22-23

3 ¹Pariho si pag'aku'-bi si mga punu'-bi, kinahanglan may i pag'aku'-bi mga allahan nan danda si pagdalum-na si mga alla-bi basi' kon aniya' si mga iya nga ga'i anutu'o si allingun-na si Diyos, bangin agkarulukmay pagtutu'o nga ga'i kam hamok agparapanyayawit kundi' pina'agi dina si mga batasan-bi. ²Ngan bangin ahinabo' nan kon sakulawan-na mga iya i kinabuhi'-bi nga agparalikay si sala' ngan agtahap si Diyos. ³Kunta' i mga kababayi-bi ma'in i kinakulawan si gawas pariho si pagsulapid si mga barahibu-bi pati' i pagsul'ot si mga alahas

^k 2:22 Isa 53:9

pati' si mga magpanbulangga'ak nan panapton. ⁴Lugod, i pinakulaw-bi, iya i mga kababayi-na si mga kina'iya-bi, i gana' kapapara'un-na kababayi-na si mga danda nga mga daluman ngan mapinasinsyahon, ngan aniya' sinan mahaya balur-na si pangulawan-na si Diyos. ⁵Irugubi i mga danda siray mga panahon nga nagtagama paghuwang si Diyos ngan agtapod si iya, kay da'ingan sinan i pa'agi-na mga iya pagpakababayi si mga kalugaringun-na. Masinunuron mga iya si mga alla-na. ⁶Adda halimbawa' si Sara, nga masinunuron si Abraham ngan paragdalom pa ngani' i pagban'u-na. Kon agbuhat kam si tama' ngan ga'i kam palupig si katalaw, agpamatu'od nan nga mga ungod kam mga dadi'-na si Sara.

⁷Para namay si ka'am mga lalla, kunta' agpakihuwanga kam si mga alla-bi, si pa'agi nga panno' si pagrispitar bawa i pagsabot si mga iya. Intumu-bi nga bisan kon maluya i danda, kaparihu-bi iya iridiro si ka'abunda-na si kinabuhi'. Buhatu-bi nan basi' gana' maka'ulang kon mangadyi' kam.

I Pagtalikot si Karat'an

⁸Katapos para si ka'am dimu'an, kunta' agsi'uru'arabuyunay kam, agdaramay-damayay kam si alabatan-na si kada addangan, agsihirigugma'ay bilang agbururugto' si pagtu'o, agsikurukaralu'uyay ngan agsipa'ubus-ubusay. ⁹Dakam amulos si igkasi-bi kon agbuhatan-na kam mara'at o ma'in ngani' kon agparasamyangan-na kam, kundi' palakuhi-bi dina iya si Diyos si mga kabubuwasun-na kay iya may i mag'aghat si ka'am pagbuhat sinan basi' akakarawat may kam liwat si mga kabubuwasun-bi. ¹⁰Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Bisan say i maruyag makaprubitso si kinabuhi'
ngan aghandom si pagtakka-na si mga mahalap allow,
kinahanglan likayan-na i pagpahalling si mga mara'at
pati' si mga daya'on mga pinahallingan.

¹¹Kinahanglan nga talikutan-na i mga mara'at
ngan buhat-na i mahalap.

Kinahanglan nga anda'-na i kamurayaw
ngan maniguro pagpa'ambit sinan.

¹²Kay i mata-na si Paragdalom pirmi akatutok si mga matadong,
ngan i talinga-na agtuninong si mga pangadyi'-na,
pero agmurud'utan-na i mga parabuhat mara'at.¹

¹³Say pa may si ka'am i magbuhat mara'at kon pirmi kam disidido pagbuhat si mga mahalap? ¹⁴Pero bisan kon agsakit kam tungod si katadungan, ka'am gihapon i maka'angkon si malipayon kamutangan. Aniya' maka'anna' si Kasuratan "Dakam atalaw si mga pakatalaw-na

¹ 3:12 Salmo 34:12-16

mga iya ngan dakam agkabururong.”^m 15Lugod, pasiguruhi-bi nga gana' makasalakot si mga isip-bi nga ga'i agbungyod si pagkakilala-bi si Kristo bilang Paragdalum-bi. Andamu-bi pirmi i mga papasarumanun-bi si bisan say mamatilaw si ka'am kon ay kay aniya' kasiguruhan-na si mga pagla'um-bi. 16Pero buhatu-bi nan si daluman ngan rispitado pama'agi huwang i gana' tinago' si mga inisipan-bi basi' mismo i mga nagparapagutgut-na i magpakamalo' si mga a'a nga magparapanamyang si mga mahalap pamatanan nga paluwa' tungod kay ag'adda kam si Kristo. 17Kon katuyuan-na si Diyos nga ag'antos kam, mas mahalap na hamok kon tikang nan si mahalap binuhatan-bi kuntra kon tikang si mara'at.

18Kunta' ga'i na kam agpadayon si pagparapakasala' kay ngan pagpakamatay-na si Kristo pagpara' si makasasala' kina'iya-bi, mismo iya nga matadong agpakamatay para si mga ma'in matadong, ngan ga'i na gayod iya amatay pa. Agpakamatay iya basi' satuttutan-na kam pada'iray si Diyos. Parti namay si kalibutanon puhu'-na amatay iya, pero agpadayon i espirituhanon kinabuhi'-na tungod kay abanhaw iya, 19ngan si da'inan kamutangan, pada'iray dahulo iya si mga espirito nga agkapririso ngan agparapasamwak 20si mga iya nga agpadayon pagsupliko bisan kon ag'ilob i Diyos pag'antahak maliyat ngan pagparatindug-na pa si Noe si arka. Intumu-bi daw i kadiki'it-na si magkasaralbar tikang si buwahi' anan sinan arka. Walungan hamok mga iya dimu'an. 21Aniya' pagkapuruparihu'an-na sinan ngan iya i pagbunyang ina'anto para agkataralwas kam. Ma'in nan i pagsawsaw si rigsok nga awinan si puho' kundi' i pagpalaku-ta si Diyos nga gana' na barasulan-ta atubang si iyaⁿ ngan akatalwas nan si ka'am pina'agi si kabanhaw-na si Jesu-Kristo. 22Awiray na iya pan langit, mismo si kawanan-na si Diyos ngan ag'ako' na si pagdalum-na i mga ka'anghelan pati' i kada klasi gamhanan espirito, i aniya' mga nagpandaluman-na pati' i aniya' mga nagpamunu'an-na.

I Kinabuhi' Sigon si Katuyuan-na si Diyos

Roma 12:3-8; 1Cor 12:1-31; Efeso 4:7-13

4 1Kon sugad, tungod kay agsakit may i puhu'-na si Kristo, andamu-bi i mga kalugaringun-bi si kina'iya nga akaparihi si tawa'-na kay bisan say i magpatubyan si puhu'-na nga agsakit,^o ga'i na iya agpadayon

^m 3:14 Isa 8:12   ⁿ 3:21 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i pagsa'ad-ta si Diyos nga gana' na tinago' si inisipan-ta.*   ^o 4:1 Parti si puhu'-na nga agsakit, aniya' duwa pagsabot: 1. Si pagbunyang si mga iya, ag'aku'-na mga iya nga agsakit si Kristo para si mga iya sanglit gana' na mga karuyag-na pagpakasala' pa. 2. Agparapasakitan-na mga iya si mga a'a nga agpadayon pagpirit nga didiwarayan-na kunta' mga iya si Kristo. Ngan tungod kay ga'i nan atuman, ga'i may liwat mga iya abawa si bisan ay tintasyuna.

pa pagpakasala'. ²Ngan tungod sinan, ga'i na iya agpadayon pa si kinabuhi' sigon si makasasala' karuyag-na si a'a, kundi' sigon si katuyuan-na si Diyos myintras nga allom pa iya ato si kalibutan. ³Ngan angay i pag'aku'-bi sinan kinabuhi' kay tama' na i nagkaragan-bi uras pag'irog si mga nagpili'-na binuhatan si mga a'a nga ga'i anutu'o si Diyos, pariho si pagpalagtok si karat'an, kasindak si huhu'-na si la'in, pagpalangu-lango, subra kalipayan, pati' i gana' huway-huwayay irinom hasta pa i day ga'i na matallon kabaraw si bisan ay nga day agdiyus-na mga iya. ⁴Ag'usa gayod i mga dati kahuruwangan-bi nga ga'i na kam makihuwang si kinabuhi' nga agparakinda si dimu'an klasi karat'an ngan gana' sapayan-na kon ay i manakka, sanglit parapamakara'at-na kam mga iya. ⁵Kundi' aniya' mga iya baratunun-na si Diyos nga andam na paghusgar si dimu'an mga a'a, bisan allom payto o minatay na. ⁶Iyay nan i katuyuan-na si pagpasamwak si mahalap sumat siray hasta si mga magkamaratay na,^p basi' kunta' agpaka'angkon mga iya si kinabuhi' nga pariho si tawa'-na si Diyos parti si mga espiritu-na mga iya bisan kon parti namay si mga huhu'-na agkinahanglan gihapon nagpanhusgaran pariho si bisan say aha'a.

⁷Titakka na i katapusan-na si dimu'an. Kon sugad palinawu-bi i mga pamurubu'ut-bi ngan ata'uha kam pagdalom si isip-bi basi' agpakapangadyi' kam. ⁸Labaw si dimu'an, pasarigu-bi i paghirigugma'ay-bi, kay tungod si gugma' apasaylo i bisan ay kalabbat-na sala'. ⁹Agpagara'a kam balang addangan si pagpanginano kon nagtungbalay kam nga gana' ngurub-ngurubay. ¹⁰Kunta' gamit-na si kada addangan i sakarawat-na espirituhanon abilidad pagsirbi si la'in bilang adda tangkod parapanginano si pala'in-la'in nagparigalu-na si Diyos. ¹¹Kon parti si pagpahalling i sakarawat-na si a'a, kinahanglan nga i mga sapahalling-na mismo i mga allingun-na si Diyos. Kon parti namay si pagsirbi, kinahanglan nga i naggamit-na mismo i kusog nagpumwan-na si Diyos, basi' si kada pagbuhati, adayaw i Diyos pina'agi si Jesu-Kristo. Iya i angay nagdayaw pati' gana' katapusan-na si kagamhanan-na. Amen.

I mga Pagpasakit si mga Kristiyano

Hebro 12:1-13; Sant 1:2-18

¹²Mga hinigugma'-ko kumpaniya, dakam na agpara'usahu-bi nga mapaddi i mga nagpara'agihan-bi pagpurbar si pagtu'u-bi nga day baha'o pa hamok ahinabo' si ka'am. ¹³Lugod aglipaya kam ina'anto si pagparapaki'ambit-bi si kasakitan-na si Kristo, basi' anubra pa i kalipayan-bi si uras nga pinakulaw i ka'angayan-na. ¹⁴Kon nagparasamyangan kam tungod si pag'aku'-bi si arun-na si Kristo, ka'am i maka'angkon si malipayon kamutangan kay i Espiritu-na si maka'angayan Diyos awinan

---

P 4:6 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *si mga magkamaratay ina'anto.*

si ka'am. ¹⁵Gana' kunta' si ka'am magsakit pina'agi si pagmatay, o ma'in ngani' pagtangkaw, o bisan ay buhata nga mara'at. Ga'i kam kunta' agsakit pina'agi si pagparalabot. ¹⁶Pero kon nagpasakitan kam tungod kay Kristiyano kam, ga'i kam kunta' asipog sinan kundi' dayawu-bi dina i Diyos tungod si paka'angkun-bi si arun-na si Kristo. ¹⁷Ma'in nan hamok iya, kundi' anakka na liwat i uras paghusgar si panimalay-na si Diyos. Kon kita kam mismo ga'i akalikay si pagswitu-na⁹ si kada pagsala'i-ta kundi' kita dina i nagpaprimiru-na, iya pa ba' i mga ga'i magpanunod si mahalap sumat i ga'i mangabat si grabi kastigo? ¹⁸Pariho si maka'anna' si Kasuratan:

Kon makuri atalwas i mga matadong,

iya pa ba' i mga ga'i magpanutu'o Diyos pati' i mga makasasala?'^r

¹⁹Kon sugad, bisan singnga tikang i mga sa'abat-ta kasakitan nga sigon si katuyuan-na si Diyos, kunta' agpadayon hamok kita pagpatubyan si mga kalugaringun-ta pada'iray si tangkod Maghimo si kita, katapos agpadayon pagbuhat si mga mahalap.

**I Waydong para si mga Mahanak si Pagtu'o pati' si mga Dadi'-dadi'on Pa
Buhat 20:17-35**

1Tim 3:1-13; 5:17-25; Tito 1:5-9

5 ¹Ina'anto namay, aniya' nagpalanat-ko mga allingon para si mga mahanak si pagtu'o anan si ka'am nan. Sanglit makibagaw ako si ka'am nga mga kapararihu-ko mahanak. Intumu-bi nga adda ako si makatistigos si mga kasakitan-na si Kristo pati' adda liwat si mga magpaka'ambit si maka'angayan kamutangan-na nga papakatu'anon. Sanglit aniya' katungud-ko pagwaydong si ka'am. ²Atamanu-bi i mga day kakarniruhan nga nagpa'intriga-na si ka'am si Diyos. Sirbihi-bi mga iya bilang mga nagtu'inan mangngataman si mga iya, ma'in tungod kay kinahanglanon kundi' tungod si ka'intrisadu-bi nga iya liwat i karuyag-na si Diyos. Sirbihi-bi mga iya nga ga'i aglalanat si bayad kundi' iya i salipayan-bi. ³Sirbihi-bi mga iya nga ga'i aggamit i pinirit pagdalom si mga nagpa'intriga si ka'am kundi' pakulawu-bi i mga kalugaringun-bi bilang pangngingirugan-na si mga inataman-bi. ⁴Katapos kon satuman-bi nan, agpaka'unrahan kam si maka'angayan kuruna nga gana' kalalayungun-na si panakka-na si Puno' Mangngataman.

⁵Para namay si ka'am mga dadi'-dadi'on nan pa lalla, irugu-bi i mga mahanak si pagtu'o pina'agi si pag'aku'-bi si pagdalum-na. Ngan da'inan may para si ka'am dimu'an, kinahanglan nga mga mapa'inubsanon kam, kay aka'anna' si Kasuratan:

⁹ 4:17 I nagtukoy *pagswitu-na*, iya i pala'in-la'in nagpa'abat-na si Diyos si kita tungod si sala'-ta pariho si kamamalu'an, kabido', kasamok si inisipan.   ^r 4:18 Pngl 11:31

Agkuntra-na si Diyos i mga mahaya dalum-na,
pero agpa'angkun-na si mapinalangga'on pagpanginanu-na i mga
mapa'inubsanon.⁸

⁶Sanglit agpa'ubusa kam atubang si Diyos ngan agtapura kam si gahum-
na pagpasarig basi' iya i mama'unra' si ka'am kon anakka i tama' uras.

⁷Pa'intrigahu-bi si iya i dimu'an mga kabaraka-bi kay agmalasakit iya si
ka'am.

⁸Dalumi-bi i mga isip-bi ngan muklatu-bi i mga mata-bi kay sigi hamok
pasa-pasa i kuntra-bi nga si Satanas pariho si liyon nga para'arumod ngan
sigi pamuraw-puraw kon say i parang'alun-na. ⁹Diri'u-bi iya ngan dakam
abantad si mga pagtu'u-bi kay agpakatu'anang may kam nga agpaka'abat
liwat si pariho sinan klasi mga kasakitan i dimu'an mga kabugtu'an-bi si
pagtu'o si bug'os kalibutan.

¹⁰Kahaman si pagparasakit-bi pa kali'-kali', i Diyos mismo i manhamis
si ka'am, i mamuwang kusog si ka'am pati' i magpabaskog si mga pagtu'u-
bi nga ga'i kam aburubantad. Iya i magbuwan si kita si mapinalangga'on
pagpanginanu-na si bisan ay kamutangana ngan pina'agi si Kristo, iya
i mag'agda si kita pag'ambit si maka'angayan kamutangan nga gana'
katapusan-na. ¹¹Gana' katapusan-na si kagamhanan-na. Amen.

I Ultimo Pangumusta

¹²Tungod si bulig-na si Silas nga nagkilala-ko adda tangkod bugto'
si pagtu'o, tigsurat ako si iya mapundok para si ka'am pag'aghat si
ka'am ngan pagpamatu'od nga mga nag'agihan-bi nan, iya i ungod
mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. Agtapura kam hamok sinan
nga magpasarig si ka'am.

¹³Mangumusta si ka'am i manniniripon pag'ampo' ato si Babilonia^u nga
mga kapararihu-bi pinili' hasta liwat si Markos nga dadi'-ko tungod si
pagtu'o. ¹⁴Gamitu-bi i mahigugma'on pag'ururuk-urukay kon agbararagat
kam.

Amalako kami' nga padayun-na si Kristo i kamurayaw-na si ka'am
dimu'an anan nga ag'adda si iya.

---

^s 5:5 Pngl 3:34   ^t 5:6 Si Grikuhanon: *basi' iya i mamalabaw*, ngan i nagtukoy sinan i
unrado kamutangan-na si addangan kahuman iya ag'agi si mga kasakitan. Kulawin si
birsikulo 10.   ^u 5:13 Agpaparihu-na si Pedro si Babilonia i Roma kon singnga iya ag'istar
pagsurat-na sito tungod kay akapariho i mga makasasala' kabatanganan-na si Babilonia mga
700 na anyos i palabay. Si kada'an panahon, sakop nan syudad si prubinsya Mesopotamia.
Kulawin si mapa si pahina 310.

I Kaduwa Surat-na Si Pedro

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Simon Pedro nga apostul-na si Jesu-Kristo (1:1). Addangan iya si magpakakulaw ngan agla'in i puhu'-na si Jesus kari'i-na mga iya si bukid (1:16-18; Mateo 17:1-5). Agpinugad iya nga iyay to i kaduwa surat-na (3:1) ngan agkilala-na si Pablo bilang “hinigugma'-ta bugto” (3:15).

Agsurat-nay to si Pedro si katapusan banda si kinabuhi'-na (1:12-15) para si pariho gihapon mga a'a nagpansuratan-na si primero surat-na. Tungod kay nagmatay si Pedro sallod si pagtinagal-na si Emperador Nero nga takka si ta'on 68 AD, i pagsurat sito awinan tangnga' si mga ta'on 65 pati' 68 AD (mga 35 anyos kahuman abanhaw si Jesus).

Ari si primero surat-na si Pedro agtugon iya kon pinapa'i-na si manniniripon pag'ampo' pag'atubang si mga kakurihan inagi-na mga iya tungod si pagpasakit-na si mga iya si ga'i magpanutu'o (1Ped 4:12). Ato si kaduway to surat-na, agtugon iya kon pinapa'i-na mga iya pag'atubang si mga burubullo' paragturo' pati' si mga makibubuhaton si karat'an nga akasalakot si grupu-na mga iya (2:1; 3:3-4). Ato si duway to mga surat-na si Pedro, bilang mangngataman si mga karniru-na si Kristo (Juan 21:15-17), agtalinguha iya nga agpaka'ala' liksyon i nagpansuratan-na nga i pagtu'u-na mga iya agbungyod si mga buhat-na. Aniya' bali tallo katuyuan-na si Pedro pagsurat sito: 1. Pagdagka si a'a nga agtubo' bilang Kristiyano (1:1-21) 2. Pagkuntra si mga sala' nagturo' (2:1-22) 3. Pag'aghat pag'andam pirmi kay sigurado nga pada'ito gihapon i Ginu'o (3:1-18).

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (1:1-2)
2. I Pag'agda-na ngan Pagpili'-na si Diyos (1:3-11)
3. I Makigpasumat-na si Diyos si Kasuratan (1:12-21)
4. I Tinakkahan-na si mga Burubullo' Paragturo' (2:1-22)
5. I Pagpada'itu-na Gihapon si Ginu'o (3:1-18)

1 ¹Tikang to surat si Simon Pedro. Adda ako rilihugun-na pati' apostul-na si Jesu-Kristo.

Tigsurat-koy to para si mga magpakakarawat si pagtu'o nga akapariho kahaya si balur-na si tawa' kami' tungod si pantay pagkukulaw-na si Jesu-Kristo nga Diyus-ta kam pati' Paragsalbar-ta kam.

²Amalako ako nga bali pag'abundahan i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos pati' i kamurayaw-na nga sa'angkun-bi pina'agi si pagkilala pahalap si Diyos pati' si Jesus nga Paragdalum-ta kam.

I Pag'agda-na ngan Pagpili'-na si Diyos

Juan 16:5-15; Roma 8:1-27; Gal 5:16-26

³Pina'agi si diyusnon gahum-na, sakarawat-ta kam i dimu'an nagkinahanglan-ta kam pagpadayon si espirituhanon kinabuhi' pati' si diyusnon pangiwa-kiwa tungod si pagkilala-ta pahalap si mag'agda si kita. Agpanangdo' kita si pangagda-na tungod si kagamhanan-na pati' si ka'angayan-na, ngan ⁴pina'agi sinan gahom pati' ka'angayan, sabuwanan-na kita kam si mga gilalabawi ngan mga gimamahali sa'ad nga agpaka'ambit kita kam si maka'angayan kina'iya ngan agpakalibri si pala'in-la'in ato si kalibutan nga akapara'at si a'a tungod si mga mara'at karuyag.

⁵Tungod kay iyay nan gayod i nagsa'ad nga tarakkahan-bi, maniguruha kam nga agpakatambahan i mga pagtu'u-bi si mahalap kina'iya, ngan i mahalap kina'iya-bi akatambahan si kata'o. ⁶Ngan maniguruha kam nga agpakatambahan nan kata'o si paglugaring pagdiri' si mga mara'at kina'iya, ngan tambahi-bi nan si padayon pag'ilob. Ngan maniguruha kam nga agpakatambahan nan pag'ilob si diyusnon kinabuhi' ⁷ngan tambahi-bi nan si kadaluman para si kaburugtu'an si pagtu'o, ngan tambahi-bi liwat nan kadaluman si gugma'. ⁸Kon awinan naynan dimu'an si ka'am ngan durungan agtutubo', iyay nan i makapatata si ka'am si gana' kapulsanan-na kamutangan ngan gana' maghinubya' hamok si pagkakilala-bi na si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. ⁹Pero kon aniya' si ka'am nga anggana' sinan, harap iya o ma'in ngani' buta gayod kay aglimut-na nga human na dina nagpasaylo^a i mga sala'-na siray.

¹⁰Kon sugad mga kabugtu'an si pagtu'o, maniguruha pa kam basi' atuman i pagtubu'-na si espirituhanon kinabuhi'-bi nga iya i katuyu'an-na si Diyos si pag'agda-na ngan pagpili'-na si ka'am. Kay kon agbuhat-bi nan, sigurado nga ga'i apara' i pagla'um-bi nga atalwas kam ¹¹kundi' agpakasallod kam si gana' katapusan-na ginhadi'an nga bali pag'abundahan si tima nga nagpripapar para si ka'am ari si naghadi'an-na si Paragdalum-ta kam pati' Paragsalbar-ta kam Jesu-Kristo.

I Makigpasumat-na si Diyos si Kasuratan

2Tim 3:14-17

¹²Sanglit ga'i ako alimot pagpa'intom pirmi si ka'am pariho si nagparasumat-koy ray pa hamok bisan kon sakatu'anan-bi nayray ngan

^a 1:9 Si Grikuhanon: *naglimpyahan*.

mga masarig na kam pag'ako' si kamatu'uran nga nag'inantan-an-bi na. ¹³Kundi' anakka gihapon si isip-ko nga myintras allom pa i kalibutanon puhu'-ko, ubligasyun-ko i pagpa'intom pirmi si ka'am, ¹⁴kay akatu'an-an ako nga ma'in na pira ambanan-ko nayto puho' sigon si dati sumat-na si ako si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo. ¹⁵Ngan himu-ko i dimu'an pa'agi pagpasiguro nga kahuman si pa'amban-ko, pirmi nan sa'intuman-bi dimu'an.

¹⁶Ga'i kami' appara'inala' si mga nagparasumat kami' si ka'am hi'unong si kagamhanan-na pati' si pagpada'itu-na gihapon si Paragdalum-ta kam Jesu-Kristo tikang si mga surusurumaton nga naghimu-na si mga alisto, kundi' mismo kami' i makatistigos si pagkaharangdun-na. ¹⁷Akakarawat iya si unra pati' si maka'angayan danta' magpalibot si iya tikang si Diyos Tata' ngan pakabati'-na si busis-na si Harangdon nga aniya' maka'angayan danta'-na nga agpinugad, "Iyay nan i Dadi'-ko^b nga hinigugma'-ko. Alipay gayod ako si iya."^c ¹⁸Mismo kami' agpakapakali sinan busis^d nga tikang si langit ngan paghururuwang kami' ari si sagrado bukid.

¹⁹Pwira pa sinan, andang na agtinagalan-ta kam i tinapuran allingun-na si mga paragsumat ngan mahalap kunta' kon sapanginanu-bi nan pariho si kapapaniguru-ta si lampara nga akasigahan i adda malu'om lugar tubtob si panakka-na si mananalong nga paluwa' i makabigwas^e pagkumpli si kadanta'-na si mga isip-bi. ²⁰Labaw si dimu'an, kinahanglan agpakasayod kam gayod nga gana' maka'anna' si Kasuratan nga aglugaringan-na si mga paragsumat pagpasabot i mga makigpasumat-na si mga iya si Diyos ²¹kay gana' sinan nga tikang si pagdalum-na si a'a,^f kundi' agdaluman-na si Espirito Santo i a'a ngan pakapahalling-na si mga allingon nga tikang si Diyos.

I Tinakkahan-na si mga Burubullo' Paragturo'

2Tim 3:1-9; Jud 1:4-16

2 ¹Pero aniya' mga burubullo' paragsumat-na si Diyos siray nga makihuwang si mga a'a pariho si mga magpakasalakot si ka'am ina'anto nga ma'in na pira agkakirilala si pagkaburubullu'-na mga

---

^b **1:17** Si kada'an mga panahon, kon agtu'in i hadi' si addangan si gamhanan pwisto agbuwanan-na si titulo, *Dadi'*. Agda'anan liwat sinan i Diyos pagpublikar kon ay i katungdanan-na si Jesus. Pwira si kinabati'an busis (Mateo 3:17; 17:5; Buhat 13:33), i duwa pa hinabo' nga magpamatu'od sinan, iya i pagbanhaw si iya (Roma 1:4) pati' i pag'alsa si iya pan langit (Hebro 1:3-5). ^c **1:17** Mateo 17:5; Markos 9:7; Lukas 9:35 ^d **1:18** Parti si *kinapakalihan busis*, kulawin si Mateo 3:17; 17:5 ngan i kahuruwangan-na si Pedro nga makapakali sinan ari si bukid, iya kas Juan pati' Santiago. ^e **1:19** I nagtukoy *paluwa'* i *makabigwas*, iya i pagpada'itu-na gihapon si Tinu'anan Mannanalwas nga iya si Jesu-Kristo. ^f **1:20-21** I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *nga gana' maka'anna' si Kasuratan nga salugaringan-ta pagsabot i mga makigpasumat-na si Diyos*

iya paragturo'. Durudaginit-na kam mga iya pagsumat si mga baha'o tuluhu'an nga akawara' dina si ungod pagtu'o hasta nga agdidiwarayan-na na mga iya lugod i Amo maglukat si pagka'uripun-na mga iya. Ngan mismo mga iya i magpa'atab si mga kamatayun-na bulag si Diyos. ²Malabbat i mamungyod si pagpalagtuk-na mga iya si pala'in-la'in karat'an ngan tungod si mga iya, aniya' magparapamakara'at si pa'agi pagtapit si Diyos nga ag'alagad si kamatu'uran. ³Tungod si mga kasaklin-na sinan mga paragturo', himulsanan-na kam mga iya pina'agi si mga pala'in-la'in isturya nga mga hinimu-himu-na hamok. Andang agpapanimulat-na si Diyos i maliyat na patok nga sabusngal-na para sinan mga a'a ngan andam na gayod iya pagtuman nga agkamaratay nan bulag si iya.

⁴Kay bisan ngani' i mga anghel, gana' salaktawan-na si Diyos si mga magpanala' kundi' agpanabrug-na pan impyirno ngan nagpa'anna' si mga malu'om luwang basi' ga'i mga iya agpakakiwa myintras agparapangantahak si allaw paghusgar. ⁵Hasta pa ngani' i mga dahulo mga a'a gana' salaktawan-na si Diyos ngan pagkastigu-na si mga ma'in diyusnon pina'agi si unop, pwira na kas Noe, i parapasamwak si pagkamatadong nga asapod huwang i pitungan pa. ⁶Bisan ngani' i mga syudad Sodom pati' Gomora agpatukan-na si Diyos nga asunog tubtob nga agbon na hamok i mabilin ngan iyay nan i nagpumwan-na halimbawa' kon ay i tinakkahan-na si ma'in diyusnon mga a'a. ⁷Kundi' kas Lot hamok i nagsalbar-na. Matadong iya ngan nagsamukan gayod iya si mga kinabuhi'-na si mga masinupakon a'a nga lagtok si karat'an ⁸kay ngan pakasalakut-na pag'istar si mga iya, allaw sangom nagpaddihan i matadong espiritu-na tungod si mga buhat nga supak si bala'od nga pirmi sakulawan-na pati' sapamati'an-na. ⁹Kon sugad, mata'o i Paragdalom pagsalbar si mga diyusnon si mga pagpurbar si mga iya, ngan mata'o liwat pagpugol si mga ma'in matadong dungan si padayon pagkastigo si mga iya myintras agparapangantahak si allaw paghusgar, ¹⁰labihan na si mga a'a nga nagdaluman si marigsok kasindak-na si makasasala' kina'iya ngan agpahayag-na mga iya i mga pagdiri'-na si pagdalum-na si Diyos.

Gana' mga kamamalu'an-na sinan mga paragturo' bisan ay i nagpangatubang-na ngan mahaya i mga dalum-na sanglit ga'i mga iya agkatarahap pagsamyang si mga aniya' daya'on ka'angayan-na nga awiray si langit. ¹¹Bisan ngani' i ditangnga' mga anghel nga mas makusog pa ngan mas gamhanan i mga katungud-na kuntra si mga kaparihu-na, ga'i agparapanamyang si pagparapanumbung-na atubang si Paragdalom. ¹²Kundi' yannan lugod mga paragturo' akapariho si mga hayop nga gana' punta-na nga agsunod hamok si alabatan-na si mga puhu'-na ngan ga'i ata'o paglikay si tidakop pati' timatay si mga iya. Sigi mga iya panamyang si mga aniya' daya'on ka'angayan-na nga ga'i ngani' mga sasayuran-na i

mga kina'iya-na, ngan pariho sinan mga hayop, agpakakarawat liwat mga iya si kamatayon nga bulag si Diyos.

¹³Papa'abaton mga iya si mga kasakitan nga angay bulos si mga masakit may binuhatan-na mga iya. Agkarilipay mga iya si pagpaki'inom kon allaw. Day tagiptip mga iya pati' rigsok kon pamatangka' mga iya si pakan-bi^g ngan gana' la'in nagparapangisturya-na kon ma'in hamok i mga daya'on kalipayan. ¹⁴Sigi hamok mga iya pamuraw-puraw kon say i mga sasindakan-na pag'ubay pero ga'i mga iya agpakagustuhan si pagparapakasala' ngan mga iya i magparapangaghat si mga mababawahon pa. Gara' mga iya si pagkabintahuso hasta nga maraldisyunon-na mga iya si Diyos.

¹⁵Andiri' mga iya si matadong lalan sanglit agkaralilingo. Amungyod mga iya si nag'agihan-na si Balaam siray, i dadi'-na si Bosor nga mabawa si kwarta nga bayad-na si mara'at binuhatan. ¹⁶Kundi' isog dina i sakarawat-na para si sala' nagbuhat-na tikang si adda asno, i hayop nga gana' sibu'-sibu'-na pero akapahalling lugod pariho si busis-na si a'a ngan agsimul-na i paragsumat nga akawara'an si kadunung-na.

¹⁷Akapanihoy nan mga a'a si bubulwang nga gana' buwahi'-na pati' si dampog nga palid-na hamok si makusog bariyo. Aniya' gilulu'umi lugar nga nag'andam-na si Diyos para si mga iya ¹⁸kay agpakasal'ungan gihapon i mga a'a nga pakalappa-na pa hamok si mga baliko' kinabuhi'-na pina'agi si mga makaruruyag allingon nga gana' kapulsanan-na pati' mga kahambugan ngan pina'agi liwat si pagpa'intom gihapon si mga kasindak-na si makasasala' kina'iya.

¹⁹Parapana'aran-na mga iya nga agpaka'angkon si libri kamutangan pero mismo i mga kalugaringun-na, uripon si karat'an kay ahimo uripon i a'a si bisan ay magdalom si kinabuhi'-na. ²⁰Agpakalappay nan mga paragturo' siray si karat'an-na si kalibutan pina'agi si pakakilala-na mga iya pahalap si Paragdalom pati' Paragsalbar-ta kam Jesu-Kristo, katapos agpakasal'ungan gihapon, sanglit mas grabi i mga kamutangan-na si damuri kuntra ngan primiro. ²¹Mas mahalap na hamok kunta' nga ga'i mga iya agpakamuklat si pa'agi pagtapit si Diyos nga ag'alagad si pagkamatadong kuntra nga agpakamuklat ngan katapos agpamatalikot si sagrado kasugu'an nga nagpapasa hasta nga anakka si mga iya. ²²Akapamatu'uran si mga iya nga ungod i mga parahallingon: "Agkakan-na gihapon si ido' i inuta'an-na,"^h pati', "Agbwilta gihapon i pakal pan lap'ugan kahuman nagpandi."

^g 2:13 I nagtukoy *pakan*, iya i kabatasanan-na si mga magpanutu'o siray nga kon agtiritipon pagkumulgat huwang na i tima sinan si ungod pakan. Kulawin si 1Cor 11:17-34.

^h 2:22 Pngl 26:11

I Pagpada'itu-na Gihapon si Ginu'o

1Cor 15:12-57; 2Cor 5:1-10

1Tes 4:13-5:3; Pgpk 20:11-21:5

3 ¹Mga hinigugma'-ko kumpaniya, iya nayto i kaduwa surat-ko si ka'am ngan pariho hamok i katuyu'an-na si duway to nga iya i pagpa'intom pirmi si ka'am basi' anrangrang i katangkud-na si mga panhuna'-huna'-bi. ²I karuyag-ko nga pirmi intum-bi i mga allingon siray mga panahon nga nagparapamahalling-na si mga sagrado paragsumat pati' i kasugu'an nagpumwan-na si Paragdalum-ta kam ngan Paragsalbar-ta kam pina'agi si mga apostol nga magparapamasamwak si ka'am nan.

³Primiro, kinahanglan nga agpakatu'anan kam nga pamaluwa' i mga langkagon si katapusan mga allaw ngan sigi panlangkag bawa i paglugaring hamok si mga mara'at karuyag-na. ⁴Da'ito sito i mga papahallingun-na, "Sumiran pa may kuno' i nagsa'ad-na siray nga 'pada'ito iya gihapon?" Tikang si pakamatay-na si mga mahanak-ta kam si pagtu'o, padayon i pariho gihapon kamutangan-na si dimu'an, ngan iya naynan gayod i kamutangan tikang pa may si panikangan ngan paghimo si kalibutan." ⁵Pero agtuyu'-na mga iya paglimot nga pina'agi si allingun-na si Diyos maliyat na panahon aniya' kalangitan pati' kalibutan nga apurma tikang si aniya' buwahi'-na pina'agi si pagpabulag-na sinan buwahi'. ⁶Mangno, pina'agi si allingun-na pati' sinan buwahi', aka'unupan i kalibutan ngan abungkag i dimu'an. ⁷Pina'agi gihapon si pariho allingon, i manalli' baha'o kalangitan pati' kalibutan nagrisirba dina para si titakka api. Nagtagamay nan para si pagtakka-na gayod si allaw si paghusgar kon sumiran nagpatukan i mga ma'in diyusnon si kamatayon nga bulag si Diyos.

⁸Kundi' para namay si ka'am mga hinigugma'-ko kumpaniya, dakam gayod agkalimuti-bi nga para si Ginu'o, i adda allaw akapariho si adda yukot ta'on, ngan i adda yukot ta'on akapariho hamok si adda allaw. ⁹Ma'in atrasado i Ginu'o pagtuman si sa'ad-na pariho si pagsabut-na si ditangnga' hi'unong si allingon atrasado. Si kamatu'uran, malanga dina i paturus-na si ka'am tungod kay ga'i iya aruyag nga aniya' mamatay bisan addangan si ka'am nga bulag si Diyos, kundi' i karuyag-na nga agpamasol kam dimu'an huwang si pagbag'o.

¹⁰Pero i allaw pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o, anakka pariho si adda matangkaw nga paluwa' si uras nga gana' manggasi. Aparar' i kalangitan dungan si makusog rinagapik ngan pina'agi si api, ahimo agbon pati' humbo i dimu'an inanna' magpurma si kalibutan hasta nga kinatu'anan si dimu'an i bisan ay nga nagparatago' siray anan sinan kalibutan.

¹¹Tungod kay ahimo may agbon pati' humbo i dimu'an si da'inan pa'agi, ay may kunta' klasiha i mga pagka'a-a-bi? Kinahanglan nga i mga

kinabuhi'-bi nagtagama paghuwang si Diyos ngan diyusnon ¹² dungan si pagparapanimulat-bi si allaw si pagpada'itu-na gihapon si Diyos huwang i pagparatuman-bi may si mga buruhaton nga makapatulos sinan. Iyay nan i allaw nga ahimo agbon pati' humbo i kalangitan pina'agi si api ngan i dimu'an inanna' magpurma si kalibutan atunaw tungod si ura-ura panas. ¹³ Pero ma'in da'inan sinan i nagparapanimulat-ta kam kundì i pagtuman-na dina si sa'ad-na, nga iya i paghimu-na si baha'o kalangitan pati' kalibutan, kon singnga kina'anda'an i pagkamatadong.

¹⁴ Sanglit mga hinigugma'-ko kumpaniya, tungod kay agpanimulat may kam sinan, talinguha'-u-bi nga satakahan-na kam nga mga tul'id i pagtu'-u-bi, gana' makabasol ngan dati mahalap i pag'adda-bi si Diyos. ¹⁵ Intumu-bi nga i katalwasan naghingyap-bi, kina'anda'an na anan si malanga paturus-na si Ginu'o pariho si nagsurat-na si ka'am si Pablo, i hinigugma'-ta kam bugto' si pagtu'o ngan pagpa'ambit-na si ka'am si kadunong nga sakarawat-na tikang si Diyos. ¹⁶ Da'inan pirmi sinan i mga allingun-na si dimu'an mga surat-na kon agbagaw iya mahi'unong si pagpada'itu-na gihapon si Ginu'o. Aniya' sinan nga mga makuri nagsabot ngan danay agpabaliskad-na dina si mga a'a nga ga'i pa aka'adal pahalap si Kasuratan pati' si mga tumba-tumba pa. Da'inan liwat sinan i naghimu-na nga iya si ditangnga' parti si Kasuratan, hasta nga mga iya mismo i magtuttot si mga kalugaringun-na pada'iray si kamatayon nga bulag si Diyos.

¹⁷ Kon sugad mga hinigugma'-ko kumpaniya, tungod kay mga sayod namay kam sinan, aglikaya kam nga ga'i kam agkabarawa si sala'-na si mga a'a nga mga masinupakon si bala'od ngan ga'i kam akalabba si masarig na mga kamutangan-bi. ¹⁸ Pero maniguruha kam nga sigi tutubo' i pagtapud-bi si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Paragdalum-ta kam ngan Paragsalbar-ta kam Jesu-Kristo hasta pa i samuklatan-bi kata'o mahi'unong si iya. Darayawon iya ina'anto hasta si kahastahan! Amen.

I Primiro Surat-na Si Juan

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

Ga'i agpakilala i magsurat sito pero ka'urugan si mga tinapuran mga mahanak si pagtu'o kahuman si panahun-na si mga apostol (100-250 AD, halimbawa' kas Ireneo, Clemente, Tertullo pati' Origen) i mag'isip nga i magsurat sito, iya si Juan nga dadi'-na si Sebedeo. Apostol iya ngan iya i magsurat si ka'ampat Ebanghelyo pati' si Pagpakatu'an. Si Juan patud-na agsiyapa si Jesus tungod kay i nanay-na nga si Salome kadingsirarihan-na si Maria. Paradayng iya ngan addangan si mga matapit gayod si Jesus (i la'in pa, iya kas Pedro pati' Santiago) ngan agpakilala iya si kalugaringun-na bilang i “inadalan nga hinigugma'-na gayod si Jesus” (Juan 13:23).

Bali labbat i nagkaparihu'an-na si Ebanghelyo nagsurat-na si Juan pati' sito surat. Si Juan addangan si magpakapamati' ngan magpakakulaw si Kristo (1:1-4) ngan tungod kay agtawag-na i nagpansuratan-na nga mga “dadi'-na” (2:1,28; 3:7), sigurado nga bali na iya kamaktong pagsurat-na sito.

Tungod sinan, ka'urugan i mag'isip nga katapos si pagsurat-na si Ebanghelyo, agsurat-nay to tangnga' si mga ta'on 85 pati' 95 AD (mga 55-65 anyos kahuman abanhaw si Jesus).

Agsurat-nay to para si magpanutu'o si Kristo pero ga'i ato agsabi kon singngay to gayod agpangistar, sanglit pwidi kita agtigo nga paray to si mga Kristiyano si pala'in-la'in lugar. Ngan tungod kay si katapusan banda si kinabuhi'-na ag'istar si Juan ari si Efeso, ka'urugan i mag'isip nga ari to nagsurat. Kon iya i kamatu'uran, bangin i tuyu'-na si Juan nga turulihan to surat si bisan singnga lugara ari si prubinsya Asia nga aniya' manniniripon pag'ampo'.

Sinan mga panahon, aniya' mga paragturo' nga ga'i ag'ako' nga si Kristo ungod appakang'a'a. Agpanturo' to liwat mga a'a nga gana' sapayan-na kon agtalapas kaw si bala'od kay para si mga iya plos karat'an i kina'anda'an ato si mga puhu'-ta ngan i mga espiritu-ta hamok i aniya' kahalap-na. Kon sugad, gana' sapayan-na si mga iya kon lagtok mga iya si sala'. Sanglit agsurat sito si Juan para si duwa katuyuan: 1. Pagbukwat si mga buhat-na si mga burubullo' paragturo' nga agparapanpurbar pagdaya' si mga Kristiyano (2:26) 2. Pagbuwan si magpanutu'o si Kristo si kasiguraduhan si sa'angkun-na na mga iya kinabuhi' nga gana' katapusan-na (5:13). Kina'anda'an liwat ato i bali kaklarado waydong kon ay i buruhatun-ta para apasaylo i mga sala'-ta (1:5–2:6).

I Pagtungang-tunga' Sito Surat

1. I Pagtikang: I Allingon Mismo i Ungod Kinabuhi' (1:1-4)
  2. I Kinabuhi' Sallod si Kadanta'an (1:5-2:17)
  3. I Magpandiri' si Kristo (2:18-27)
  4. I mga Dadi'-na si Diyos (2:28-4:6)
  5. I Paghigugma'-na si Diyos (4:7-21)
  6. I Pagtapod si Dadi'-na si Diyos (5:1-12)
  7. I Ultimo mga Panugun-tugon (5:13-21)
-

I Allingon Mismo i Ungod Kinabuhi'

1 ¹Mga hinigugma'-ko, tuninungi-bi to: I dati na tikang pa si panikangan nga sapamati'an kami' mismo si mga kalugaringon kami' ngan sakulawan-na si mga mata kami', iya i nagparapakatu'an kami'. Ngan tungod kay ag'usisa kami' to pahalap ngan sa'antanan-na si mga tamburo' kami', aniya' sapakatu'an kami' mahi'unong si Allingon nga iya mismo i ungod kinabuhi'. ²Paluwa' to kinabuhi' ngan aghuruwang-huwang kami' sanglit agtistigos kami' kon say iya ngan agpakatu'an kami' kam nga iya i ungod kinabuhi' hasta si kahastahan nga aghuwang si Tata' antis paluwa' si kami'. ³Agpakatu'an kami' kam kon ay i sakulawan kami' pati' sapamati'an kami' basi' maki'adda may liwat kam si kami'. Ngan si kamatu'uran, i nagpaki'addahan-ta kam, iya i Tata' pati' i Dadi'-na Jesu-Kristo. ⁴Sanglit agsurat-koy to basi' abug'os i kalipay-ta kam.

I Kinabuhi' Sallod si Kadanta'an

⁵Yayto i sumat sakarawat kami' tikang si iya ngan nagparapasamwak kami' si ka'am: I Diyos i danta'; gana' gayod kalu'uman anan si iya. ⁶Kon agpinugad kita nga agpaki'adda kita si Diyos pero malu'om dina i kinabuhi'-ta, agpamatu'od nan hamok si pagparapakunu-kunu-ta kay ga'i kita agkiwa sigon si kamatu'uran. ⁷Pero kon madanta' i kinabuhi'-ta, irog si Diyos nga plos kadanta'an, aniya' pag'aradda-ta kam balang addangan ngan i laha'-na si Jesus, nga Dadi'-na, aniya' ipiktu-na si kita pagpagara' paglikay si pagparapakasala' pa.

⁸Kon agpinugad kita nga ga'i na gayod kita salabutan-na si sala', agparadaya'an-ta hamok mismo i kalugaringun-ta. Bali tala si kamatu'uran i pagpahalling da'inan sinan. ⁹Kundi', kon agkumpisal kita si Diyos, tangkod iya huwang i pantay pagkukulaw sigon si pagkamatatadung-na ngan sigurado nga pasaylu-na kita ngan pagara'-na kita paglikay si bisan ay nga ma'in matadong. ¹⁰Kon agpinugad kita nga

ma'in kita makasasala', si pag'abat-ta bullu'on i Diyos, ngan agpamatu'od nan hamok nga gana' saruman-dumanan-ta si allingun-na.

2 ¹Mga hinigugma'-ko dadi', agsurat ako sito si ka'am basi' agpakatuttot kam kon pinapa'i pag'amban si sala'. Kundi' si uras nga agsala' kam, intumu-bi nga aniya' addangan magpakibagaw ari si Tata' pag'apin si kita kam nga gana' la'in kon ma'in si Jesu-Kristo, i Matadong A'a. ²Iya i mahimo panhahalad nga makalugtukan si kasina-na si Diyos si sala'-ta kam, ngan ma'in hamok para si tawa'-ta kam, kundi' hasta i sala'-na si bug'os kalibutan.

³Kon makitutumanon kita kam si mga mandu'-na si Diyos, gana' duda-ta kam nga ungod agpakakilala kita kam si iya. ⁴I a'a nga agpinugad, "Sakilala-ko iya," pero ga'i agtuman si mga mandu'-na, agpamatu'od nan nga agparapakunu-kuno hamok iya ngan bali tala si iya i kamatu'uran. ⁵Pero i a'a nga agtatamba i pagsunud-na si allingun-na si Diyos, aglalanat may liwat i kamatgas-na si paghigugma'-na. Yayto i pangngilalahan nga gana' makaduda nga agpaki'adda kita si Diyos: ⁶Bisan say magpinugad nga padayon iya pagpaki'adda si iya, kunta' i kinabuhi'-na angirog mismo si Jesus.

⁷Mga hinigugma'-ko kumpaniya, ma'in to baha'o mando' nagsurat-koy to si ka'am kundi' kada'an nayto. Sakatu'an-an-bi to tikang pa gayod ngan primiro pakapamati'-bi. Yayto kada'an mando' iya i sumat nga sakarawat-bi na. ⁸Pero pwidi apinugad nga nagsurat-koy to mando' pirmi baha'o kay gana' pagkukupasun-na si gugma' nga a'ungod anan si Jesus ngan da'inan may anan si ka'am tungod kay agtikapara' na i kalu'uman ngan agsiga na i ungod danta'.

⁹Bisan say aha'a magpinugad nga sakop iya si kadanta'an pero aghumot si bugtu'-na si pagtu'o, si kamatu'uran sakop pa iya si kalu'uman.

¹⁰Bisan say aha'a maghigugma' si bugtu'-na, mahaway i pangiwa-kiwana si kadanta'an ngan gana' anan mismo si iya nga akapirdi dina si iya.

¹¹Pero bisan say nga aghumot si bugtu'-na, sakop iya si kalu'uman ngan agparalibung-libong hamok iya anan. Ga'i iya akatu'an-an kon singnga iya pa'arop tungod kay abuta iya si kalu'uman.

¹²Agsurat-koy to si ka'am mga hinigugma'-ko kadadi'-dadi'an, kay nagpasaylo na i mga sala'-bi tungod si arun-na si Jesus.

¹³Agsurat-koy to si ka'am mga tatay, kay sakilala-bi iya pahalap, i addangan nga dati na tikang pa si panikangan.

Agsurat-koy to si ka'am mga ma'in pa idaran lalla, kay salupig-bi na i girara'ati.

Maliyat na i pag'isusurat-ko si ka'am mga hinigugma'-ko nga mga dadi'-dadi'on pa, kay sakilala-bi na i Tata'.

14 Maliyat na i pag'isusurat-ko si ka'am mga tatay,
kay sakilala-bi iya pahalap, i addangan nga dati na tikang pa si
panikangan.

Maliyat na i pag'isusurat-ko si ka'am mga ma'in pa idaran lalla,
kay mga makusog kam,
ngan i allingun-na si Diyos allom anan si ka'am,
ngan salupig-bi na i girara'ati.

Dakam Aghigugma' si Kalibutan

15 Dakam aghigugma' si pama'agi-na sito kalibutan o bisan ay nga sakop sito sistema. Kon aniya' addangan maghigugma' sito kalibutan, ga'i iya pwidi aghigugma' si Tata'. 16 Kay bisan ay ato si kalibutan, i makikinalugaringon kina'iya, i sasindakan-na si mata pati' i pagpahambog kon ay i tawa'-na hasta kon ay i sahimu-na, gana' sito dimu'an si kina'iya-na si Tata' kundi' sunod to dina si kalibutan. 17 Yayto kalibutan tikapara' na huwang si dimu'an mga nag'ungara'-na, pero i a'a magtuman si katuyuan-na si Diyos padayon i pag'adda-na mga iya hasta si kahastahan.

I Magpandiri' si Kristo

1Tes 2:1-12; 2Juan 7; Pgpk 17:1-18

18 Mga hinigugma'-ko dadi', iya nayto i ultimo ura. Dati na kam agpakabati' nga tipada'ito i magdiri'^a si Kristo ngan si kamatu'uran mismo ina'anto malabbat na i magpamaklaro pagdiri' si Kristo. Iyay nan i tigaman nga iya nayto i ultimo ura. 19 Pabulag mga iya si kita kam pero si kamatu'uran ma'in mga iya sakop si kita kam. Kay kon ungod mga iya sakop si kita kam, kunta' agpadayon mga iya pagpaki'adda si kita kam. Pero si pabulag-na mga iya, agpaklaro hamok nga ma'in mga iya sakop si kita kam.

20 Kundi' la'in i kamutangan-bi, kay i nagpa'ayop si ka'am tikang dina si Sagrado A'a ngan sanglit akatu'anang kam dimu'an si kamatu'uran. 21 Agsurat-koy to si ka'am ma'in tungod kay ga'i kam akatu'anang si kamatu'uran kundi' tungod kay sakatu'anang-bi to, ngan tungod kay gana' paluwa' kabubullu'an tikang si kamatu'uran. 22 Ngan say di' i bullu'on? Iya i a'a magdiri' si Jesus bilang Tinu'inang Mannanalwas. I da'inang klasi a'a, iya i nagtukuy-ko magdiri' si Kristo. Agdiri' nan iya si Tata' pati' si Dadi' kay 23 bisan say magdiri' si Dadi', ga'i akaprubitso si pagpanginanu-na si Tata', kundi' bisan say mag'ako' si Dadi', iya i makaprubitso sito.

^a 2:18 I magdiri' si Kristo, iya liwat i nag'arunan: masinupakon a'a si 2Tes 2:3. Kulawin si Pgpk 13:11-18 kon singnga nag'arunan nan: makangingirhat hayop nga patuwa' tikang si pitak.

²⁴Pasiguruhu-bi nga padayon agsiga anan si ka'am i sumat sakarawat-bi tikang pa gayod ngan primiro pakapamati'-bi. Si da'nan pa'agi, agpadayon may liwat i pagpaki'adda-bi si Dadi' pati' si Tata'. ²⁵Ag'alagad to gayod si nagsa'ad-na si Kristo kinabuhi' hasta si kahastahan.

²⁶Sasurat-koy nan para akasayod kam si mga a'a magparapurbar pagdaya' si ka'am. ²⁷Ma'in nga aniya' duda-ko parti si ka'am kay i nagpa'ayup-na si ka'am si Kristo agpabilin anan si ka'am. Sanglit ma'in na ministir nga nagdiktahan pa kam si bisan say aha'a. Pero agkinahanglan kam pagpadayon pagpaki'adda si Kristo sigon si pagturu'-na si nagpa'ayop si ka'am. Iya i magturo' si ka'am si bisan ay, iya nga kamatu'uran ngan ma'in daya'on.

I mga Dadi'-na si Diyos

²⁸Tungod si kamutangan ina'anto, mga hinigugma'-ko dadi', padayunu-bi i pagpaki'adda si Kristo basi' si pagpada'itu-na gihapon magin pusukado kita kam ngan gana' kasipug-ta pag'atubang si iya.

²⁹Ngan kon sayod kam nga matadong i Diyos, sigurado nga akatu'anang liwat kam nga bisan say i magparabuhat si katadungan, agpamatu'od nan nga ungod mga iya dadi'-na.

3 ¹Isipu-bi daw i bali pagsangyahan gugma'-na si Tata' para si kita kam hasta nga agkakwirinta kita kam bilang mga dadi'-na si Diyos! Ngan iyay nan gayod i kamutangan-ta kam! I rason kon ay kay ga'i kita kam sakilala-na si mga kalibutanon a'a, iya kay ga'i may liwat mga iya akakilala si Tata'. ²Mga hinigugma'-ko kumpanya, ina'anto mga dadi'-na na kita kam si Diyos, kundi' ga'i pa gayod kinasayuran kon singnga takka i pagmatgas-ta kam. Pero bisan kon da'nan sinan, tungod kay saklaruhan-ta na kam i ungod kina'iya-na si Kristo, akasiguro kita nga si uras kon anakka kita si pagmatgas, aka'irog i kina'iya-ta si iya.^b ³Sanglit i a'a nga gana' la'in naghingyap-na kundi' i katumanan-na sito, agpagara' paglikay si pagparapakasala' sigon si kina'iya-na si Kristo nga aglikay pagparapakasala'.

⁴Bisan say nga agtuyo' pagpakasala', mismo i bala'ud-na si Diyos i nagtalapas-na ngan si kamatu'uran i pagsupak pirmi, iya i kina'iya-na si sala'. ⁵Ngan sayod kam nga pada'ito si Kristo pagbulag si kita kam si bisan ay sala'a. Akabuhat iya sinan tungod kay ga'i anan si iya i sala'an kina'iya. ⁶Sanglit bisan say nga padayon pagpaki'adda si Kristo, ga'i pwidi nga padayon pagpakasala' kay bisan say nga padayon pagpakasala', si kamatu'uran ga'i pa iya ungod akakilala si iya; ga'i pa gayod saklaruhan-na i kina'iya-na.

---

^b 3:2 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *si uras si pagpakulaw-na si Kristo si pagdadara'un-na, aka'irog i kina'iya-ta si tawa'-na.*

⁷Mga hinigugma'-ko dadi', dakam agtugot nga akadaya'an kam si bisan say. Tigamani-bi nga bisan say magparabuhat si katadungan, matadong iya irog si Kristo nga matadong. ⁸Pero bisan say nga magparabuhat si kasal'an-an, sakop iya si Satanas tungod kay iya nan i nagparahimu-na si Satanas tikang pa gayod si panikangan. Kundi', pada'ito i Dadi'-na si Diyos pagbungkag si trabahu-na si Satanas. ⁹Sanglit gana' ni addangan si mga nagbuwanan-na baha'o kinabuhi'^c si Diyos nga agpadayon pagpakasala', tungod kay awinan si iya i nagpatuduk-na si Diyos. Ga'i iya akapadayon pagpakasala' tungod kay mismo i Diyos i magbuwan si iya si baha'o kinabuhi'. ¹⁰Yayto i pangngilalahan kon say i mga dadi'-na si Diyos ngan kon say i mga dadi'-na si Satanas: Bisin say nga ga'i agparabuhat si katadungan, ma'in iya dadi'-na si Diyos ngan da'inan may liwat i bisan say nga ga'i aghigugma' si bugtu'-na si pagtu'o.

I Pagsihirigugma'ay
Juan 15:9-17; Roma 8:31-39

1Cor 13:1-13; 1Juan 4:7-21

¹¹Yayto i sumat nga sakarawat-bi tikang pa gayod ngan primiro: Kinahanglan kita kam agsihirigugma'ay. ¹²Dakam angirog si Cain nga sakop si girara'ati ngan agmatay-na i bugtu'-na. Ngan kapai' di' kay agmatay-na? Tungod kay makibubuhaton iya si karat'an ngan i bugtu'-na may, makibubuhaton si matadong. ¹³Sanglit mga kabugtu'an si pagtu'o, dakam ag'usa kon anguntra si ka'am i kalibutan. ¹⁴Akatu'anan kita nga akalahos na kita kam tikang si kamatayon pada'iray si ungod kinabuhi' tungod si paghigugma'-ta kam si mga kabugtu'an-ta kam si pagtu'o. Bisin say nga ga'i aghigugma', ga'i pa iya akalahos si kamatayon. ¹⁵Bisin say nga aghumot si bugtu'-na, si pangulawan-na si Diyos akapariho iya si adda kriminal ngan sayod kam nga i kinabuhi' hasta si kahastahan, ga'i sa'angkun-na si kriminal.

¹⁶Sasayuran-ta kam kon ay i ungod paghigugma' pina'agi sito: Agkaragan-na si Jesu-Kristo i kinabuhi'-na para si kita kam. Ngan kunta' karagan-ta may liwat kam i kinabuhi'-ta kam para si mga kabugtu'an-ta kam si pagtu'o. ¹⁷Kon i addangan nga aniya' tawa'-na agpugungan-na hamok i kalu'uy-na si bugtu'-na nga magkuri, pinapa'i may pagpamatu'od nga ungod iya aghigugma' si Diyos? ¹⁸Mga hinigugma'-ko dadi', kinahanglan pakulaw-ta i gugma'-ta ma'in hamok si allingon kundi' pina'agi si buhat pati' sigon si kamatu'uran. ¹⁹⁻²⁰Tungod kay atuman nan si kinabuhi'-ta, akasiguro kita nga sakop kita si kamatu'uran ngan

---

^c 3:9 Si Grikuhanon: *nagginganak-na si Diyos*. Iya nan i pa'agi para ahimo i adda a'a dadi'-na si Diyos. Kulawin si 4:7; 5:1,4 pati' Juan 1:12-13.

aniya' pa'agi-ta pagpamurayaw si hunahuna'-ta atubang si Diyos bisan pa si uras nga agsu'so' si isip-ta nga paratukan kita si sala'. Kay syimpri mas tarapuran i Diyos kuntra si hunahuna'-ta nga tulos abawa si duda kay sakatu'anana i dimu'an hasta pa i ga'i sasantup-ta ato si kalugaringun-ta.

²¹Mga hinigugma'-ko kumpaniya, iya pa ba' kon ga'i kita agpatukan-na si hunahuna'-ta. Sinan uras, gana' maka'ulang si kapusukadu-ta atubang si Diyos ²²ngan sigurado sakarawat-ta i bisan ay nagpalaku-ta tikang si iya tungod kay agtuman-ta i mga mandu'-na ngan agbuhat-ta kon ay i makapalipay si iya. ²³Ngan yayto i nagmandu'-na: Anutu'uha kam nga si Jesu-Kristo, Dadi'-na iya si Diyos, ngan agsihiriguma'aya kam balang addangan sigon gihapon si nagmandu'-na si kita kam. ²⁴I mga magtuman sito mga mando', kinakulawan si mga kinabuh'i-na i padayon pagpaki'adda-na mga iya si Diyos, ngan da'inan may i padayon pagpaki'adda-na si Diyos si mga iya. Sasayuran-ta kam nga ungod i pagpaki'adda-ta si iya pina'agi si Espirito nga nagpumwan-na si kita.

I Pagkilala si mga Espirito

4 ¹Mga hinigugma'-ko kumpaniya, dakam basta-basta anutu'o si kada espirito magdalom si a'a, lugod siksiku-bi pahalap kon ungod ba' to gayod pinabawa-na si Diyos, kay si kamatu'uran malabbat na mga burubullo' paragsumat i magsara ato si kalibutan. ²Yayto i pangngilalahan si Espiritu-na si Diyos: Bisin say espirituha magpahayag si pag'aku'-na nga si Jesu-Kristo agpakang'a'a, ungod nga pinabawa-na iya si Diyos. ³Pero bisin say espirituha nga ga'i ag'ako' sito, ma'in iya ungod pinabawa-na si Diyos. Lugod, i da'inan klasi espirito, pinabawa-nay nan dina si magdiri' si Kristo. Akapamati' kam nga tipada'ito si kalibutan i magdiri' si Kristo ngan si kamatu'uran atiya' nayto ina'anto.

⁴Kundi', la'in i kamutangan-bi mga hinigugma'-ko dadi', kay sakop kam si Diyos ngan salupig-bi na i mga burubullo' paragsumat tungod kay i mag'ayop si ka'am mas gamhanan kuntra si magdalom si mga kalibutanon a'a. ⁵Sakop mga iya si kalibutan sanglit i mga pinahallingan-na mga iya sigon si kalibutanon pagsabot ngan agkawirili pagpamati' si mga iya i mga a'a ato si kalibutan. ⁶Kundi' kita kam, sakop dina si Diyos ngan bisin say nga angilala si Diyos, amati' si kita kam pero bisin say nga ma'in sakop si Diyos, ga'i amati' si kita kam. Iyay nan i pangngilalahan-ta si Espirito nga kamatu'uran kuntra si espirito nga kabubullu'an.

I Paghigugma'-na si Diyos

⁷Mga hinigugma'-ko kumpaniya, kinahanglan kita kam agsihirigugma'ay balang addangan tungod kay i gugma' tikang si Diyos.

Bisan say nga aghigugma', agpamatu'od nga agbuwanan-na iya baha'o kinabuhi' si Diyos ngan angilala iya pahalap si Diyos. ⁸Bisan say nga ga'i aghigugma', ga'i iya angilala si Diyos, tungod kay gugma' i Diyos. ⁹Yayto i pa'agi-na si Diyos pagpakulaw si gugma'-na si kita kam: Agpabawa-na i gana' makapariho Dadi'-na pada'ito si kalibutan basi' aka'angkon kita si ungod kinabuhi' pina'agi si iya. ¹⁰Yayto i klasi-na si gugma' nagtukuy-ko: Ma'in i sagara'an-ta kam gugma' para si Diyos, kundi' i gugma'-na dina para si kita kam nga kinakulawan ngan pagpabawa-na si Dadi'-na basi' ahimo iya panhahalad nga makalugtukan si kasina-na si sala'-ta kam.

¹¹Mga hinigugma'-ko kumpaniya, kon da'inan sinan i paghigugma'-na si Diyos si kita kam, kunta' irog may liwat sinan i pagsihirigugma'ay-ta kam balang addangan. ¹²Gana' pa gayod ato makakulaw si Diyos, kundi' kon agsihirigugma'ay kita kam, kinakulawan si kinabuhi'-ta kam i padayon pagpaki'adda-na si Diyos si kita pati' i pagmatgas-na si gugma'-na ato si kita.

¹³Sanglit sasayuran-ta kam nga ungod padayon kita pagpaki'adda si iya ngan iya may padayon pagpaki'adda si kita, tungod kay agpumwan-na si kita kam i Espiritu-na. ¹⁴Kami' i magpakakulaw ngan padayon kami' pagtistigos nga agpabawa-na si Tata' i Dadi'-na basi' iya i Paragsalbar-na si kalibutan. ¹⁵Bisan say mag'ako' nga si Jesus i Dadi'-na si Diyos, padayon i Diyos pagpaki'adda si iya ngan iya may liwat padayon pagpaki'adda si Diyos. ¹⁶Sanglit sayod kita ngan agtapod si gugma'-na si Diyos para si kita kam.

Gugma' i Diyos. Bisan say nga agpadayon paghigugma', padayon may iya pagpaki'adda si Diyos ngan i Diyos may padayon liwat pagpaki'adda si iya. ¹⁷Yayto i pangngilalahan si pagmatgas-na si gugma' ato si kita kam: Aniya' kapusukadu-ta pag'atubang si allaw si paghusgar tungod kay ato pa si kalibutan aka'irog na kita kam si Kristo. ¹⁸Ga'i agbuwan lugar si katalaw i gugma'. Lugod, i matgas gugma', iya i magtabrog si katalaw kay i katalaw sibot dina si titakka kastigo. Sanglit i a'a nga atalaw pa, ma'in pa matgas i gugma' anan si iya.

¹⁹Akahigugma' hamok kita kay i Diyos dati na aghigugma' si kita. ²⁰I a'a nga agpinugad, "Aghigugma'-ko i Diyos," pero aghumot si bugtu'-na si pagtu'o, bullu'on iya. Kay kon i addangan ga'i ata'o paghigugma' si bugtu'-na nga sakulawan-na, iya pa ba' i pakahigugma'-na si Diyos nga ga'i sakulawan-na. ²¹Agbuwanan-na kita kam sito mando': Bisan say maghigugma' si Diyos, kinahanglan may liwat aghigugma' si bugtu'-na si pagtu'o.

I Pagtapod si Dadi'-na si Diyos

5 ¹Bisan say i manutu'o nga si Jesus i Tinu'inan Mannanalwas, iya i nagbuwanan-na baha'o kinabuhi' si Diyos, ngan pariho si

sakatu'anan-ta kam, kon aghigugma' i a'a si kumpaniya-na, andam may liwat iya paghigugma' hasta pa si mga dadi'-na sinan. ²Sanglit i pangngilalahan nga aghigugma'-ta i mga dadi'-na si Diyos, iya i paghigugma'-ta si Diyos pati' i pagtuman-ta si mga mandu'-na. ³I pagtuman si mga mandu'-na si Diyos, iya i paghigugma' si iya ngan ma'in to mabuwat nagtuman, ⁴kay bisan say nga nagbuwanan-na baha'o kinabuhi' si Diyos, akalupig si kalibutanon pama'agi. Mismo i kasarig-na si pagkakilala-ta si iya, iya i pagdarag'an-ta nga salupig-ta i kalibutan. ⁵Kas say may to magpakalupig to? Gana' la'in kon ma'in hamok i magpanutu'o nga si Jesus i Dadi'-na si Diyos.

⁶Si Jesu-Kristo mismo i nagpabawa-na si Diyos ngan akapamatu'uran to pina'agi si buwahi' pati' si laha'. Ma'in hamok i kinabati'an busis-na si Tata' ngan pagbunyang si iya si buwahi', kundi', hasta liwat i makapatutu'o mga hinabo' ngan pagpaturu'-na si laha'-na. Tamba pa sinan, i nagpa'ayod si kita Espirito nga magparapamatu'od pirmi sito ato si kita ngan angay i pagpamati' si iya kay panno' iya si kamatu'uran. ⁷Kon sugad, aniya' tallo nag'inalaan si ibidinsya: ⁸I Espirito, i buwahi' pati' i laha' ngan ag'arabuyon talloy to. ⁹Gara' kita pag'ako' si pagtistigus-na si a'a. Ma'in ba' mas tarapuran i pagtistigus-na si Diyos hi'unong si Dadi'-na? ¹⁰Bisan say magtapod si Dadi'-na si Diyos, ag'abuyon iya si pagtistigus-na si Diyos. Bisan say nga ga'i agtapod si iya, si pag'abat-na bullu'on i Diyos, tungod kay ga'i iya anutu'o si pagtistigus-na si Diyos hi'unong si Dadi'-na. ¹¹Ngan yayto i nagtistigus-na: Agbuwanan-na kita si Diyos si kinabuhi' nga gana' katapusan-na, ngan yaynan kinabuhi' kina'anda'an hamok anan si Dadi'-na. ¹²Sanglit i makaprubitso si pagpanginanu-na si Dadi', iya may i maka'angkon sinan kinabuhi', pero i ga'i makaprubitso si pagpanginanu-na si Dadi'-na si Diyos, iya may liwat i ga'i maka'angkon sinan kinabuhi'.

I Ultimo mga Panugun-tugon

¹³Agsurat-koy to para si ka'am nga agpanutu'o na nga a'ungod i pag'aron si iya bilang Dadi'-na si Diyos basi' gana' duda-bi si sa'angkon-bi na kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ¹⁴Aniya' kasiguraduhan-ta kam nga pamati'an-na si Diyos i nagpalaku-ta kam sigon si katuyuan-na, sanglit pusukado kita kam pagdugok si iya. ¹⁵Ngan tungod kay akatu'anan kita nga agpamati' iya si bisan ay pinalaku-ta, akasiguro kita nga sa'angkon-ta dayon i nagpalaku-ta si iya.

¹⁶Halimbawa' may dina aniya' bugto' si pagtu'o nga agparapakasala', kinahanglan kam mangadyi', basta i sala'-na ma'in i klasi nga akapabulag

---

^d 5:8 Parti si *buwahi'*, i nagtukoy sinan, i pagbunyang. Kulawin si Juan 1:33-34. Parti si *lahu'*, i nagtukoy sinan, i pag'adda-na si magpanutu'o si kamatayun-na si Jesus. Kulawin si Juan 6:53-56.

si Diyos hasta si kahastahan. Ngan tungod si pagpalaku-bi, sigurado nga pabwilta-na si Diyos i kinabuhi'-na si bugtu'-bi. I nagtukuy-ko sinan, iya i sala' nga ga'i akapabulag si Diyos. Aniya' sala' nga akapatala si a'a hasta nga bulag iya si Diyos si kamatayon,^e ngan i da'inan sala' ma'in angay nagpangadyi'an. ¹⁷Pero dakam ag'isip nga aniya' sala' nga ga'i akapara'at si ka'am bisan kon i ka'agsuban ga'i akapabulag si a'a si Diyos.

¹⁸Sayod kita nga bisan say nagbuwanan-na baha'o kinabuhi' si Diyos, ga'i agpadayon pagpakasala' tungod kay agprutihir si iya i gana' makapariho Dadi'-na si Diyos, ngan ga'i iya salabutan-na si girara'ati.

¹⁹Sayod kita nga mga dadi'-na kita kam si Diyos ngan i bug'os may kalibutan sakop si pagdalum-na si girara'ati. ²⁰Sayod liwat kita nga manatu'o na i Dadi'-na si Diyos pagbuwan si kita kam sarabutan basi' akakilala kita kam si addangan nga ungod. Ngan agpaki'adda kita kam si iya pariho si pagpaki'adda-ta kam si Dadi'-na Jesu-Kristo. Iya i ungod Diyos pati' i kinabuhi' nga gana' katapusan-na.

²¹Hinigugma'-ko mga dadi', patalaha kam si mga burubullo' nan diyos.

---

^e 5:16 I nagtukoy *sala' nga akapatala si a'a hasta nga bulag iya si Diyos si kamatayon*, iya i pagpakara'at si arun-na si Espirito Santo. Kulawin si Mateo 12:31,32; Markos 3:29.

I Kaduwa Surat-na Si Juan

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito agpakilala nga mahanak si pagtu'o (birsikulo 1). Ka'urugan i mag'isip nga si apostol Juan to gihapon. Tungod si malabbat nagkapararihu'ana sito surat pati' si primiro surat-na si Juan ngan da'inan may si Ebanghelyu-na, akapamatu'od nan nga addangan hamok a'a i magsurat si talloy to. Halimbawa':

2Juan 5 akapariho si 1Juan 2:7 pati' si Juan 13:34-35

2Juan 6 akapariho si 1Juan 5:3 pati' si Juan 14:23

2Juan 7 akapariho si 1Juan 5:2-3

2Juan 12 akapariho si 1Juan 1:4 pati' si Juan 15:11; 16:24.

Nagsurat to sallod si pariho nga ta'on nga nagsurat i primiro surat-na si Juan (85-95 AD).

Sallod si primiro 200 ta'on, akatakka i mahalap sumat si pala'in-la'in lugar pina'agi si pagparabiyahi-na si mga parapasamwak pati' si mga paragturo'. Si kada lugar, nagpasangpot mga iya si magpanutu'o ngan nagpamuwanan si mga kinahanglanun-na si padayon mga biyahi-na. Ngan tungod kay i mga burubullo' paragturo' agparapamiyahi may liwat si pala'in-la'in lugar, agsurat si Juan si kaduway to surat-na basi' agkatara'o i magpanutu'o pagturutimbang kon say i ungod mga paragturo' pati' kon say i mga burubullo' hamok kay kon ga'i, agpakabulig dina i magpanutu'o nga agsara i kabubullu'an imbis i kamatu'uran.

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagtikang (birsikulo 1-3)

2. I Pagdayaw (birsikulo 4)

3. I Mando' pati' Pagpada'an (birsikulo 5-11)

4. I Pangultimo mga Allingon (birsikulo 12-13)

¹Tikang to surat si mahanak si pagtu'o.

Tigsurat-koy to para si manniniripon pag'ampo' anan nga pinili'-na andang.^a Aghigugma'-ta kam sigon si kamatu'uran ngan ma'in hamok ako kundi' hasta pa liwat i dimu'an nga sayod kon ay i kamatu'uran. ²Akahigugma' ako si ka'am tungod si kamatu'uran nga atiya' ato si kita kam ngan padayon to ato si kita kam hasta si kahastahan.

³Amalako ako si Diyos Tata' pati' si Jesu-Kristo, i Dadi'-na si Tata', nga sa'angkun-ta kam i mapinalangga'on pagpanginanu-na, i kalu'uy-na pati' i kamurayaw-na mga iya sigon si kamatu'uran pati' si gugma' ato si mga kinabuhi'-ta kam.

⁴Aniya' si ka'am anan nga manatu'o na ato si kami' ngan alipay gayod ako si mga kinabuhi'-na mga iya nga ag'alagad si kamatu'uran sigon si nagmandu'-na si Tata' si kita kam. ⁵Sanglit mga hinigugma'-ko, ma'in to baha'o mando' nagsurat-koy to kundi' i sakatu'an-an-ta nayto kam tikang pa gayod ngan primiro. Amalako ako nga agsihirigugma'ay kita kam balang addangan. ⁶Ngan yayto i gugma', nga atuman si kinabuhi'-ta kam i mga mandu'-na. Pariho si sakarawat-bi tikang pa gayod ngan primiro, yayto i mandu'-na, nga ag'alagad i kinabuhi'-bi si gugma'.

⁷Malabbat mga daya'on i magpansara na ato si kalibutan nga dati huwang si kami'. Mga iya i ga'i magpan'ako' nga si Jesu-Kristo ungod gayod agpakang'a'a ngan pada'itu-na. I da'inan klasi a'a, iya i daya'on pati' i magdiri'^b si Kristo. ⁸Likayi-bi nga ga'i akawang i nagbudlayan-bi na, lugod maniguruha kam basi' sakarawat-bi i bug'os primyu-bi. ⁹Bisan say nga agpata'u-ta'o ngan ga'i agpadayon pagsunod si nagparaturu'-na si Kristo, ga'i akaprubitso si pagpanginanu-na si Diyos. Pero bisan say nga agpadayon pagsunod si nagparaturu'-na si Kristo, akaprubitso iya si pagpanginanu-na si Tata' hasta pa si Dadi'. ¹⁰Ngan kon aniya' pada'inan si ka'am nga ma'in to iya i nagparaturu'-na, dakam iya agpadayunu-bi ngan dakam agpanginanuhu-bi. ¹¹Bisan say mangarawat si da'inan klasi a'a, a'among iya si kinakapayan nagparabuhat-na sinan a'a.

¹²Malabbat pa kunta' i surumatun-ko si ka'am pero ga'i ako akuntinto paggamit hamok papel pati' tinta. Kundi', agla'om ako dina pagbisita si ka'am basi' akalugaran kita kam paghampang. Si da'inan pa'agi, abug'os gayod i kalipay-ta kam.

¹³Mangumusta liwat i manniniripon pag'ampo' ato nga pinili'-na andang.

---

^a 1:1 Si Grikuhanon: *para si ka'aw nga pinili' danda huwang si mga dadi'-mo*; ngan si birsikulo 13: *i mga dadi'-na si siyaka-mo danda.* ^b 1:7 Parti si magdiri' si Kristo, kulawin si 1Juan 2:18-19.

I Katallo Surat-na Si Juan

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya gihapon si apostol Juan nga magsurat liwat si primiro duwa surat. Pariho si kaduwa surat-na, agtukuy-na gihapon ato i kalugaringun-na bilang “mahanak si pagtu'o” (birsikulo 1).

Nagsurat to sallod si pariho mga ta'on nga nagsurat i primiro pati' kaduwa surat-na (85-95 AD).

Agsurat-nay to tungod kay i nagpabawa-na mga paragturo' pada'iray si prubinsya Asia nagdiri' si adda grupo si magpanutu'o nga nagpunu'ana si Diotrefes. Pwira pa sinan, si Diotrefes agpa'itsapwira liwat tikang si manniniripon pag'ampo' i bisan say nga agpanginanu si mga paragturo' nagpamabawa-na si Juan. Agsurat liwat si Juan sito pagdayaw si Gayo tungod si pagpanginanu-na si mga paragturo' nagpabawa-na ngan da'inan may pagpada'an liwat si Diotrefes hi'unong si mga buhat-na nga ma'in tama'.

I Pagtunga'-tunga' Sito Surat

1. I Pagtikang (birsikulo 1)
2. I Pagdayaw si Gayo (birsikulo 2-8)
3. I Pagbukwat si Diotrefes (birsikulo 9-10)
4. I Pag'aghat si Gayo Parti si Demetrio (birsikulo 11-12)
5. I Pangultimo mga Allingon (birsikulo 13-14)

---

¹Tikang to surat si mahanak si pagtu'o.

Tigsurat-koy to para si ka'aw Gayo, ka'aw nga hinigugma'-ko kumpaniya ngan agpalangga'-ko sigon si kamatu'uran.

²Hinigugma'-ko kumpaniya, agpangadyi' ako nga kunta' pirmi masagha' i puhu'-mo ngan da'inan may nga ag'asinso i kamutangan-mo irog si sasayuran-ko kahalap-na si espiritu-mo. ³Akabuwan gayod si ako mahaya kalipayan tungod kay aniya' pirmi mga kabugtu'an si pagtu'o magpamada'ito ngan agsumat si padayon kinabuhi'-mo nga ag'alagad si kamatu'uran, nga iya i magpamatu'od si katangkud-mo hi'unong si

kamatu'uran. ⁴Gana' na la'in nga anmas akapalipay si ako pwira si pagpamati' nga i kinabuhi'-na si mga dadi'-ko ag'alagad si kamatu'uran.

⁵Hinigugma'-ko kumpaniya, agpakulaw kaw si katangkud-mo pina'agi si nagparabuhat-mo si mga sunsatu'o kabugtu'an si pagtu'o bisan kon mga istranghiro mga iya si ka'aw. ⁶Agsumatan-na mga iya i manniniripon pag'ampo' hi'unong si gugma'-mo. Buhaton kon ay i tama' pagbulig si mga iya si mga biyahi-na si pa'agi nga akabuan unra si Diyos. ⁷Agparapamiyahi mga iya para atuman i katuyuan-na^a ngan gana' mga iya nagparapamalaku-na tikang si nagparapangaghat-na mga iya pagtutu'o. ⁸Sanglit kinahanglan nga kita kam i magpanginano si mga iya basi' agkahirimo kita kam mga kabakas-na si trabaho pagpasamwak si kamatu'uran.

⁹Agsurat na ako siray si manniniripon pag'ampo' anan pero si Diotrefes ga'i ag'ako' si pagpunu'-ko tungod kay i karuyag-na nga iya pirmi i nagsunod. ¹⁰Sanglit kon pada'nan ako, sigurado nga bukwat-ko i nagparahimu-na nga iya i pagparagutgot si kami' ngan sayod ako nga ga'i iya akuntinto hamok si ma'in nan makatutu'o, kundi' ga'i gayod iya manginano pagkarawat si mga magparapamiyahi kabugtu'an-ta. Bisangani' i mga magkararuyag kunga' pagpanginano agpugungan-na ngan i ga'i pasimol si iya, agpa'itsapwira-na tikang si manniniripon pag'ampo'.

¹¹Hinigugma'-ko kumpaniya, dakaw angirog kon ay i mara'at kundi' kon ay dina i mahalap. Bisangay magbuhat si mahalap agpamatu'od nga sakop iya si Diyos, pero bisangay magbuhat si mara'at ga'i iya akakilala si Diyos. ¹²Kulawin daw si Demetrio. Agkumpurmi si iya i dimu'an ngan mismo anan si pangiwa-kiwa-na kinakulawan i kamatu'uran. Hasta kami' agkumpurmi liwat si iya, ngan sayod kaw nga ungod i pagtistigos kami'.

¹³Malabbat pa kunga' i surumatun-ko si ka'aw, pero ga'i ako akuntinto paggamit hamok tinta. ¹⁴Kundi', agla'om ako dina pagbagat dagos si ka'aw basi' akalugaran kita paghampang.

Amalako ako nga sa'angkun-mo i kamurayaw. I mga kumpaniya-ta ato mangumusta si ka'aw. Ngan pangumustahin may liwat i mga kumpaniya-ta anan sa'uru'addangan.

---

^a 1:7 Si Grikuhanon: *para si arun-na*.

I Surat-na Si Judas

Pagbulig Pagsabot Sito Surat

I magsurat sito, iya si Judas (birsikulo 1) nga bugtu'-na si Ginu'o (Mateo 13:55; Markos 6:3). Klarado nga ma'in to i Judas nga apostol tungod kay i kalugaringun-na mismo ga'i agpapantay-na si mga apostol (birsikulo 17). Agpinugad hamok iya nga bugtu'-na iya si Santiago (birsikulo 1). Agsabi iya sinan tungod kay si Santiago bali ka'impurtanti puno' si manniniripon pag'ampo' ari si Jerusalem. Bisan kon ga'i agsabi kas Judas pati' Santiago nga bugtu'-na mga iya si Ginu'o, i ditangnga' ga'i agruha-duha pagtawag si mga iya bilang bugtu'-na si Ginu'o (Mateo 13:55; Juan 7:3-10; Buhat 1:14; 1Cor 9:5; Gal 1:19).

Ka'urugan i mag'isip nga nagsurat to ngan 65 AD (mga 35 anyos kahuman abanhaw si Jesus). Akadahulu'an to nagsurat kuntra si kaduwa surat-na si Pedro tungod kay day ag'inala'-na hamok si Pedro i ditangnga' nagsurat-na tikang si sabasa-na si nagsurat-na na si Judas. Akahuna'-huna' si Pedro nga bali ka'impurtanti pagsumat si nagpansuratan-na pariho mga isip si tawa'-na si Judas.

Bali kaklarado tikang si birsikulo 1 nga agla'om si Judas nga akatakka i surat-na si kada lugar kon singnga aniya' manniniripon pag'ampo'. Mahaya i pasalamat-ta kam nga i mga surat-na si mga apostol nga nagpatakka si adda hamok lugar ga'i hamok nagtago' kundi' nagpapasa si ditangnga' pa mga lugar. Anakka i panahon nga agtipun-na mga iya ngan agpabiriyu'-na i dimu'an mga surat. Si da'inan pa'agi, hasta kita kam akatakkan si nagkilala-ta kam ina'anto Kasuratan.

Ato sito surat, agpada'an si Judas hi'unong si mga a'a nga mga mara'at i nagparapanbuhat-na nga agkararuyag pagbaliko' si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos (birsikulo 4). Agkararuyag to mga a'a nga abawa i magpanutu'o si isip nga pwidi mga iya agpakapagusto si mga makasasala' karuyag-na ngan ga'i nan kuno' nagkwinta si mga iya bilang sala' tungod kay agkataralwas may hamok mga iya gihapon pina'agi si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos. Sanglit tungod sinan, akahuna'-huna' si Judas nga kinahanglan gayod iya anurat si magpanutu'o basi' ga'i mga iya agkabarawa si da'inan klasi pagturo'. Agla'om liwat iya nga pina'agi sito surat, andam i magpanutu'o pagkuntra si mga baliko' pagturo' pina'agi si paggamit si kamatu'uran hi'unong si mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyos nga makatalwas si a'a.

I Pagtungang-tunga' Sito Surat

1. I Pagpakilala (birsikulo 1-2)
  2. I Tinakkahan-na si mga Ma'in Diyusnon (birsikulo 3-16)
  3. I Pa'agi nga Ga'i Abawa si Kadilikaduhan (birsikulo 17-23)
  4. I Pagdayaw si Diyos (birsikulo 24-25)
-

¹Tikang to surat si Judas. Adda ako rilihugun-na si Jesu-Kristo ngan sirari-na si Santiago.

Tigsurat-koy to para si mga nag'agda pati' naghigugma' nga agpangupkupan-na na si Diyos Tata' ngan dayon sapama'intriga-nay to si Jesu-Kristo.

²Amalako ako si Diyos nga bali pag'abundahan i kalu'uy-na, i kamurayaw-na pati' i gugma'-na nga sa'angkun-bi.

I Tinakkahan-na si mga Ma'in Diyusnon

2Tim 3:1-9; 2Ped 2:1-22

³Mga hinigugma'-ko kumpaniya, bali na i pag'isusurat-ko si ka'am mahi'unong si katalwasan nag'arambitan-ta karn, kundi' aka'anna' si hunal-huna'-ko ina'anto nga mas kinahanglanon nga i sinurat-ko mahi'unong dina si kadilikaduhan-bi basi' sa'ununganan-bi i pagtu'o. Human naynan agpa'intriga-na si Diyos si mga nagtagama paghuwang si iya ngan ga'i na ag'utru-na pa. ⁴Ngan kinahanglanon gayod i pag'unung-bi kay awinan na agpakasalakot si ka'am nga ga'i kinatu'an-tu'anan, i mga a'a nga nagpatukan na siray pa mga panahon sigon si maka'anna' si Kasuratan. Klarado nga ma'in nan diyusnon mga a'a kay agpabaliku'-na mga iya i mapinalangga'on pagpanginanu-na si Diyus-ta karn hasta nga ahimo mga pasangilan-na nga libri mga iya pagpaki'ubay si bisan say hamok mga sasindakan-na ngan agdidiwarayan-na mga iya si Jesu-Kristo, i sulo harnok Amu-ta kam pati' Paragdalum-ta kam.

⁵Bisan kon agpakatu'anan na kam andang, aruyag ako gihapon pagpa'-intom si ka'am si kabug'usan-na si Kada'an Kasuratan pina'agi si talloy to hinabo'. Agpagawas-na si Paragdalom i mga ginsakupan-na a'a tikang si Ehipto, kundi' si katapus-tapusan agpatukan-na dina i mga ga'i magpanutu'o si kamatayon nga bulag si iya. ⁶Hasta liwat i mga anghel nga ga'i agpakatuman si mga gamhanan kamngdanan-na kundi' pama'amban dina si mga kalugaringun-na pangngingistaran, agpangadinahan-na ari si kalu'uman basi' ga'i mga iya agpakakiwa myintras agparapangantahak si paghusgar si

mga iya si makangingirhat allaw. ⁷Pariho sinan i kamutangan-na^a si mga syudad Sodom pati' Gomora hasta pa si mga magpaka'apiki mga kaburubungtuhan nga maki'ubay si bisan say hamok rnga sasindakan-na ngan agkabararaw si rnga ma'in a'a. Mga iya i mahimo pananglitan pina'agi si rnga kasakitan-maki'ubay si bisan say hamok rnga sasindakan-na ngan agkabararaw si rnga ma'in a'a. Mga iya i mahimo pananglitan pina'agi si rnga kasakitan-na rnga iya ari si gana' kapaparungun-na api.

⁸Si pariho gihapon sinan pa'agi, i mga ma'in diyusnon magpakasalakot si ka'am nan agtapod si rnga upi-na, hasta nga mismo rnga iya i magparapanrigsok si rnga kalugaringun-na puho', agdiri' si bisan say nga aniya' gahum-na pagdalom, ngan agparapanamyang si mga aniya' daya'on ka'angayan-na nga awiray si langit. ⁹Bisan ngani' si arkanghel Miguel ga'i anamyang si pagpasumbung-na atubang si Paragdalom bisan ngan pagpakidiskusyun-na si iya si Satanas parti si puhu'-na si Moises. Lugod aminugad dina iya, "I Paragdalom si ka'aw i mangisog!" ¹⁰Kundi' yaynan lugod rnga a'a, akapariho si rnga hayop nga gana' punta-na. Agparapanamyang rnga iya si ga'i ngani' rnga sasayuran-na ngan si kamatu'uran, i rnga sasayuran-na may sigon si alabatan-na hamok si puho', iya i magpatok si rnga iya si kamatayon nga bulag si Diyos.

¹¹Papabidu'on gayod rnga iya! Agpaka'irog rnga iya si kinabuhi'-na si Cain, agkabarawa rnga iya si salal-na si Balaam para hamok agpakaganansya, ngan agkamaratay rnga iya pariho si kas Kora ngan pagpanribildi-na.

¹²Day rnga alop nan rnga a'a kon pamatangka' si mga pakan-bi ngan pagusto hamok pagpaki'inom nga gana' mga katahap-na. I rnga kalugaringun-na hamok i rnga nagpangataman-na. Akapariho rnga iya si dampog nga gana' binawa-na uran nga palid-na hamok si bariyo. Akapariho mga iya si kayo nga gana' buwa'-na bisan kon tigpangku'on na katapos agkahuruwat sanglit rnga minatay na gayod rnga iya pariho si dati rnga kamutangan-na. ¹³Akapariho rnga iya si alon nga gana' makadalom. Sigi pamuk'ay i rnga buhat-na nga gana' kamamalu'an-na. Ngan pariho kon agkaralilingo i rnga bitu'on, nagpama'anna' si kalu'uman nga nagtagama para si rnga iya hasta si kahastahan.

¹⁴Si Enoc nga kapito' lut'o tikang si Adan, iya i makigpasumat-na si Diyos si rnga allingun-na mahi'unong sinan rnga a'a, "Kulawi-bi ro,

^a **1:7** I nagtukoy *kamutangan-nu*, iya i kamutangan-na si ditangnga' mga anghel nga agkabararaw si mga danda ato si kalibutan ngan aruyag gayod mga iya pagpakitig'ob. Kulawin si Gen 6:4. I suwi'-na sinan, iya i sala'-na si mga taga Sodom nga ga'i agpanrispitar si bisita-na si Lot nga mga rilihugon man langit, kundi' agkabararaw dina mga iya pagpakitig'ob kay si pagkagasi-na mga iya nga mga kaparihu-na hamok lalla. Kulawin si Gen 19:4-11.

awira' agdadara'on i Paragdalom huwang i niyukut-yukot rnga sagrado ka'anghelan-na, ¹⁵ paghusgar si kada addangan ngan pagpatok si dimu'an ma'in diyusnon tungod si dimu'an binuhatan-na nga ma'in diyusnon nga agbungyod si rnga ma'in diyusnon pama'agi, ngan tungod liwat si rnga allingon nga rnga mapaddi nagpakalihan nagparapanyawit-na si rnga makasasala' kuntra si Diyos.” ¹⁶ Sigi nan rnga a'a panngurub-ngurob ngan mga maki'a'anda'on si sala'-na si la'in. Gana' la'in nagsunud-na rnga iya kon ma'in i mga mara'at karuyag-na. Mga hambugiro rnga iya nga agparapan dayaw si la'in para hamok agpakasalingabot.

I Pa'agi nga Ga'i Abawa si Kadilikaduhan

¹⁷Kundi' para namay si ka'am rnga hinigugma'-ko kumpaniya, i n t umu-bi kon ay i nagpakatu'an-na andang si ka'am siray si rnga apostul-na si Paragdalum-ta karn Jesu-Kristo. ¹⁸ Agsumatan-na karn rnga iya sito, “Si katapusan rnga allaw, aniya' pamasalakot si ka'am rnga langkagon nga aglugaring hamok si rnga ma'in diyusnon karuyag-na.” ¹⁹ Iyay nan rnga a'a i magpaburulagbulag si ka'am. Agpanunod hamok rnga iya si rnga natural alabatan-na si puho' ngan ga'i rnga iya nag'ayupan si Espirito.

²⁰ Pero ka'am rnga hinigugma'-ko kumpaniya, agtutumuy-tumuya kam pagpabaskog si gisurusagraduhi pagtu'u-bi ngan mangadyi'a sigon si paggiya-na si Espirito Santo. ²¹ Dakam papukkal si gugma'-na si Diyos myintras karn agparapangantahak si kalu'uy-na si Paragdalum-ta karn Jesu-Kristo hasta nga agpaka'angkon karn si kinabuhi' nga gana' katapusan-na. ²² Alu'uya karn ngan duguku-bi i rnga magkabarawa gihapon. ²³ Kon aniya' namay nga awinan na si tangnga'-na si mag'arab-arab api, rabyahu-bi rnga iya ngan salbaru-bi. Para namay si ditangnga', alu'uya kam si rnga iya kundi' huwangi-bi si mahaya pagtahap nga ga'i kam agkabarawa si rnga makasusulya' binuhatan-na.^b

I Pagdayaw si Diyos

²⁴ Dayaw-ta karn i Diyos! Iya i magpanginano si ka'am nga ga'i karn agparapamakasala' pati' i magbawa si ka'am nga rnga maka'angayan gayod atubang si iya, gana'. makabasol ngan bali kalipayan. ²⁵ Dayaw-ta karn i sulo Diyos nga Paragsalbar-ta karn nga harangdon, makagagahom ngan aniya' katungdanan-na pagdalom antis si dimu'an kapanahunan, ina'anto hasta si kahastahan. Dayaw-ta karn iya pina'agi si Paragdalum-ta karn Jesu-Kristo! Amen.

---

^b 1:23 Si Grikuhanon: huwangi-bi si mahaya pagtahap dungan si pagkasulya'si badul-na mga iya nga nag'ahpan si runot isi-na si puho'. I kamyag sidngun-na sinan nga tama' i kalu'uy-ta para sinan rnga a'a, pero kinahanglanon i pagdiril-ta si bisan ay nga day ma'alop badu9-na rnga iya, nga iya i rnga grabi sala' nga si pagkagasi-na rnga iya tugot si rnga magpanutu'o.

I Pagpakatu'an

Pagbulig Pagsabot Sito Libro

Ato sito libro sin ampat agsabi-na i arun-na si magsurat nga gana' la'in kon ma'in si Juan (1:1,4,9; 22:8). Ka'urugan i mag'isip nga si apostol Juan to gihapon i dadi'-na si Sebedeo (Mateo 10:2). Bali kaklarado si isi-na sito libro nga i magsurat addangan nga Hebro, sayod si Kasuratan, puno' si manniniripon pag'ampo' nga kilalado si pito' lugar si prubinsya Asia kon singnga aniya' manniniripon pag'ampo'. I magsurat agtutu'o gayod nga i pagtu'o Kristiyano agda'og kuntra si mga karat'an ato si kalibutan.

Nagsurat to libro si mga ta'on nga nagparapamasakitan i mga Kristiyano ngan 95 AD (mga 65 anyos kahuman abanhaw si Jesus).

Sinan mga panahon, i mga tinapuran si Roma agpursigi nga i mga a'a kinahanglan agtuman si mandu'-na si Emperador pag'ampo' si iya. Tungod kay i pagtu'u-na si mga Kristiyano nga si Kristo hamok i Paragdalom, ma'in i Emperador, nagkuntra gayod mga iya. I magpanutu'o ari si Smirna nagpada'anang na si titakka nga kasakitan (2:10), i manniniripon pag'ampo' ari si Filadelfia nagsumatan nga titakka i uras si mga pagpurbar ato si kalibutan (3:10). Si Antipas nagmatay (2:13) ngan da'ingan may i ditangnga' pa (6:9). Nagdistirro si Juan ari si isla Patmos tungod si pagparapasamwak-na si mahalap sumat (1:9) ngan i ditangnga' nga huwang si manniniripon pag'ampo' agpamalisa na dina si ungod pagtu'o (2:14-15,20) sanglit kinahanglan to nga apu'po'.

Agsurat-nay to si Juan pag'aghat si magpanutu'o nga ga'i mga iya pabawa pag'ampo' si Emperador. Agsumat iya ato nga titakka na i pangultimo bisis pagsi'atubangay-na si Diyos pati' si Satanas. Maniguro si Satanas pagtamba pagpasakit si mga magpanutu'o, pero kinahanglan mga iya nga ga'i aburubantad bisan pa kon kamatayan i mga tinakka-na. Tutal, ga'i may apara' i espirituhanon kinabuhi'-na mga iya ngan si pagpada'itu-na gihapon si Kristo, kinakulawan i pagda'ug-na mga iya dungan si pagpara' si mga a'a nga mamara'at i mga binuhatan-na. Sinan uras, i mga a'a-na si Diyos aka'angkon si malipayon ngan maka'angayan kamutangan hasta si kahastahan.

Bali kaburubwilta ato sito libro i paggamit si numiro syiti. Simpito' ato nagsabi kon say i mga malipayon a'a (1:3; 14:13; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7,14). Aniya' liwat ato nagsabi pito' mga manniniripon pag'ampo' (1:4,11), pito' espirito (1:4), pito' pammatungtungan lampara nga mga bulawan (1:12), pito' bitu'on (1:16), pito' silyo (5:1), pito' sungay, pito' mata (5:6), pito' trumpita (8:2), pito' dalugdog (10:3), pito' pangngilalahan si langitnon kasiguruhan (12:1,3; 13:13-14; 15:1;

16:14; 19:20), pito' takulok, pito' kuruna (12:3), pito' mammimirwisyo (15:6), pito' bulawan mangko' (15:7), pito' tagudtod (17:9), pito' hadi' (17:10), pati' i la'in pa naggamitan si numiro syiti. Aniya' magpaminugad nga i kahulugan-na si numiro syiti, iya i kabug'usan o kakumplito.

I Pagtunga'-tunga' Sito Libro

1. I Pagtikang (1:1-8)
2. Si Jesus pati' i mga Surat-na Pada'iray si Pito' mga Manniniripon Pag'ampo' (1:9-3:22)
3. I Truno, i Nilikid Sinurat pati' i Nati Karniro (4:1-5:14)
4. I Pito' Silyo (6:1-8:1)
5. I Pito' Trumpita (8:2-11:19)
6. I Pala'in-la'in Hinabo' (12:1-14:20)
7. I Pito' Mangko' (15:1-16:21)
8. Babilonia: I Sa'i-na si Mga Parapamabayad Danda (17:1-19:5)
9. I Pagdayaw si Kumbiti si Kasal-na si Nati Karniro pati' i Pagpada'itu-na Gihapon si Kristo (19:6-21)
10. I Adda Yukot Ta'on, i Katapusan-na si Satanas pati' i Paghusgar si mga Magkamaratay Na (20:1-15)
11. I Baha'o Kalangitan, i Baha'o Kalibutan pati' i Baha'o Jerusalem (21:1-22:5)
12. I Pangultimo mga Allingon (22:6-21)

I Pagtikang pati' Pagdayaw

1 ¹Yayto i nagpakatu'an-na si Jesu-Kristo nga nagpumwan-na si iya si Diyos basi' agpakaklaro i dimu'an rilihugun-na si mga kinahanglanon tihinabo' ma'in na pira. Agpakatu'an-nay to pina'agi si anghel-na nga nagpabawa-na pada'iray si rilihugun-na Juan ²nga magtistigos to mismo si dimu'an mga sakulawan-na nga atiya' aka'anna' ato. Yayto i allingun-na si Diyos pati' i nagtistigusan-na si Jesu-Kristo. ³Mga malipayon i mga magparapamasa sito mga allingon nga makigpasumat-na si Diyos ngan malipayon liwat i magpakabati' sito nga akapabag'o si mga inisipan-na mga iya i bisan ay makasurat ato, kay ma'in na pira nga agkahirinabo' to.

⁴Tikang to surat si Juan.

Tigsurat-koy to para si manniniripon pag'ampo' si pito' syudad ari si prubinsya Asia.

Amalako ako si Diyos nga sa'angkun-bi i mapinalangga'on pagpanginanu-na pati' i kamurayaw-na, nga iya i Diyos ina'anto, ngan siray ngan hasta pa si mga titakka mga panahon. Amalako ako liwat si pito' espirito atubang si trunu-na ⁵ngan da'inan may si Jesu-Kristo, i tangkod tistigos, i primiro mabanhaw hasta i puno' si mga kahadi'-hadi'an si kalibutan.

Iya i maghigugma' si kita kam pati' i maglukat si kita kam tikang si pagdalum-na si makasasala' kina'ia^a pina'agi si kamatayun-na. ⁶Iya liwat i magpa'ambit si kita kam si pagkahadi'-na pati' si pagkaparaghalad-na basi' agpakasirbi kita kam si Diyus-na pati' Tatay-na. Angay pirinugaron atubang si iya darayawon kaw ngan gamhanan kaw hasta si kahastahan. Amen.

⁷Kulawi-bi, awira' iya agdadara'on si panganod, ngan i dimu'an akakulaw si iya, huwang na hasta i mga magpansundat^b si iya.

Ngan i mga ka'aha'an si kalibutan intiro agparapandinamag tungod si iya.

Iyay nan gayod i tihinabo'! Amen.

⁸Lingun-na si Paragdalom Diyos, "Ako i Alpha pati' i Omega,^c i Diyos ina'anto, ngan siray ngan hasta pa si mga titakka mga panahon, i Makagahahom."

I Addangan nga Agkamayu'-mayo' si A'a

⁹Ako si Juan, i bugtu'-bi si pagtu'o pati' i kaparihu-bi nga nagparapamasakitan ngan magpadayon pag'ilob hasta nga papasakupon si ginhadi'an tungod si dati pag'adda-ta si Jesus. Nagpa'anna' ako si isla Patmos tungod si pagparapasamwak-ko si allingun-na si Diyos pati' si nagtistigusan-na si Jesus. ¹⁰Ngan adda si mga allaw nga nagtagama pag'ampo' si Ginu'o, agdaluman-na ako si Espirito. Aniya' sabati'an-ko si damurihan-ko makusog busis nga akapariho si tandu-na si trumpita, ¹¹nga agpinugad, "Kinahanglan nga sasurat-mo i dimu'an sakulawan-mo si adda nilikid-likid ngan amabawaha pada'iray si manniniripon pag'ampo' si pito' to syudad: Si Efeso, si Smirna, si Pergamo, si Tiatira, si Sardis, si Filadelfia pati' si Laodicea."

¹²Anili' ako pan damurihan pagkulaw kon singnga tikang i busis magpakibagaw si ako. Ngan si paka'atubang-ko na, aniya' dayon sakulawan-ko pito' pammatungtungan lampara nga mga bulawan.

¹³Ngan si tangnga'-na sinan mga pammatungtungan, aniya' addangan nga agkamayu'-mayo' si a'a.^d Disutana iya nga i paha-na bulawan bali pagkalambo yungod si suruk-suruk-na. ¹⁴Puti' na sito i barahibu-na si takulok pariho si barahibu-na si karniro nga bali pagkaputi' ngan i mga mata-na akapariho si mag'u'ulyab nan api. ¹⁵I mga kitid-na day burunsi nga agbaga pariho si man api nan pa hamok ngan i busis-na akapariho

^a 1:5 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *pati'* i *makapasaylo* si *mga sala'-ta kam*. Kulawin si 1Juan 1:7-9; Roma 6:20-22. ^b 1:7 I nagtukoy *magpansundat*, iya i mga sundalo ngan kamatay-na si Jesus ari si kudos. ^c 1:8 I *Alpha* pati' *Omega*, iya i primiro pati' i ultimo litra si Grikuhanon abakada. Kulawin si 22:13. ^d 1:13 Dan 7:13

si tandu-na si maghagalwak nan buwahi'. ¹⁶Aniya' nag'antanan-na pito' bitu'on si kawanan tamburu'-na, ngan aniya' maghulwa' matarom ispada si bawa'-na nga padurudambila' i tarum-na. I bayhun-na may akapariho kadanta' si sirak-na si allaw kon amudto.

¹⁷Si pakakulaw-ko si iya, pa'akkom ako si kitiran-na nga day minatay. Mangno agdu'unan-na ako si kawanan tamburu'-na ngan aminugad: "Dakaw atalaw. Ako i Dahulu'an pati' i Damurihan. ¹⁸Ako i aniya' ungod kinabuhi'-na. Tigamani-bi to, bisan kon minatay na ako siray, allom na ako ngan ga'i na amatay pa hasta si kahastahan! Atiya' ag'antanan-ko i lyabi pagdalom si kamatayon pati' si mga ginsakupan-na ari si dilalom pitak.

¹⁹"Sanglit anurata mahi'unong si mga kamutangan nga papakulawun-ko si ka'aw, i kamutangan ina'anto mga ta'on hasta pa i mga kamutangan si titakkay ro mga panahon. ²⁰Aniya' kamatu'uran nga nagparatago' siray mahi'unong si pito' bitu'on nga sakulawan-mo si kawanan tamburu'-ko pati' i pito' pammatungtungan lampara nga mga bulawan. Kundi' ina'anto paklaru-ko si ka'aw nga i pito' mga bitu'on, iya i mga anghel nga magpanginano si manniniripon pag'ampo' si pito' nan syudad ngan i mga pammatungtungan lampara, mismo i manniniripon pag'ampo' sinan mga syudad.

I Surat pan Efeso

2 ¹"Tigsurat-koy to para si anghel magpanginano si manniniripon pag'ampo' si Efeso:

Yayto i mga allingun-na si mag'antan si pito' bitu'on si kawanan tamburu'-na nga sigi pasa-pasa kon singnga i pito' pammatungtungan lampara nga mga bulawan: ²Akatu'anan ako si mga binuhatan-bi, si mga kabudlayan-bi pati' i padayon pag'ilub-bi. Akatu'anan ako nga ga'i kam agpata'an hamok si mga a'a nga mga mara'at i binuhatan-na, ngan agparapamurbaran-bi i mga magparapaminugad nga mga apostol mga iya hasta nga kinadiskubrihan nga mga burubullo' bali'. ³Agpadayon kam si mga pag'ilub-bi ngan aka'agwanta kam si mga kakurihan tungod si arun-ko kundi' ga'i kam abudlay.

⁴Pero aniya' pa gihapon sala'-bi nga ga'i pa satuhay-bi si ako: Ag'ambanan-bi na i primiro naghigugma'-bi. ⁵Intumu-bi kon ay i kalanga-na si kalahu'an-bi!^e Agbasula kam huwang si pagbag'o ngan buhatu-bi gihapon i nagparabuhat-bi ngan primiro. Kon ga'i kam agbasol, pada'inan ako si ka'am nan ngan ala'-ko i pammatungtungan-bi lampara tikang si nagsintaran-na. ⁶Pero

^e 2:5 I nagtukoy *kalanga-na si kalahu'an*, iya i panahon pag'amban-na mga iya si primiro naghigugma'-na mga iya.

aniya' liwat kahalapan-bi: Agsikway-bi i panggawi'-gawi'-na si mga Nicolaitano pariho si pagsikway-ko may liwat si mga iya.

⁷Si mga a'a makapamati', kunta' amati' kon ay i mga pinahallingan-na si Espirito para si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara. Pumwan-ko si magpakalampas i katungod pagkakan si buwa'-na si kayo nga agbuwan kinabuhi', nga awiray si para'isu-na si Diyos.

I Surat pan Smirna

⁸“Tigsurat-koy to para si anghel magpanginano si manniniripon pag'ampo' si Smirna:

Yayto i mga allingun-na si Dahulu'an pati' si Damurihan, i mamatay pati' i mabanhaw: ⁹Akatu'an an ako si mga kakurihan-bi pati' si ka'anggana'un-bi, kundi' si kamatu'uran mga manggaranon kam! Akatu'an an ako si mga pagparapanggutgut-na si mga magparapaminugad nga mga Hebro kuno' mga iya, kundi' mga sakop dina si sinaguga-na si Satanas. ¹⁰Dakam atalaw si mga arantusun-bi. Sumatan-ta kam nga aniya' si ka'am pinapisu-na si Satanas pagpurbar si mga pagtu'u-bi, ngan aka'abat kam si mga kasakitan sallod si awatong allaw. Padayunu-bi i pagkatangkud-bi bisan kon i balyu-na sito i kamatayun-bi, ngan pumwan-ko i kuruna, nga iya i ungod kinabuhi'.

¹¹Si mga a'a makapamati', kunta' amati' kon ay i mga pinahallingan-na si Espirito para si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara. Ga'i akalabutan i magpakalampas kon agkamaratay i ditangnga' si kaduwa bisis nga bulag si Diyos.

I Surat pan Pergamo

¹²“Tigsurat-koy to para si anghel magpanginano si manniniripon pag'ampo' si Pergamo:

Yayto i mga allingun-na si addangan nga aniya' maghulwa' matarom ispada si bawa'-na nga padurudambila' i tarum-na:

¹³Akatu'an an ako nga i nag'istaran-bi sakop si lugar nagtindugan-na si Satanas si trunu-na. Pero bisan pa kon awinan kam anan, ga'i agliwat i tangkod pag'aku'-bi si arun-ko. Ga'i kam agdidiwaray si pagtu'u-bi si ako bisan ngan panahun-na pa si Antipas, i tangkod tistigus-ko nga nagmatay anan si syudad-bi nan nga nag'istaran-na si Satanas.

¹⁴Pero bisan kon da'inan sinan, aniya' pa gihapon nga ga'i pa satuhay-bi si ako: Aniya' si ka'am anan nga agara' na si mga turo' nga akapariho si tawa'-na si Balaam, i magturo' si Balak kon pinapa'i sapisindak-na i mga a'a-na si Israel siray pagsala' hasta nga agpakakakan si mga nagpamahalad-na na si mga diyus-diyos

ngan agpaki'ubay si bisan say hamok sasindakan-na. ¹⁵Si pariho kamutangan, aniya' si ka'am anan nga agara' na si mga turu'-na si mga Nicolaitano. ¹⁶Sanglit, agbasula kam huwang si pagbag'o. Kay kon ga'i, pada'inan ako si ka'am nan ma'in na pira ngan makigirra sinan nga a'a pina'agi si ispaday to si bawa'-ko.

¹⁷Si mga a'a makapamati', kunta' amati' kon ay i mga pinahallingan-na si Espirito para si manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara. Pumwan-ko si magpakalampas i mala'a karakanon nag'arunan manna nga nagtago' pa. Pumwan-ko liwat si kada addangan si mga iya i puti' bato nga nagmarkahan si baha'o arun-na nga iya, nga kinatu'anang hamok si makakarawat.

I Surat pan Tiatira

¹⁸“Tigsurat-koy to para si anghel magpanginano si manniniripon pag'ampo' si Tiatira:

Yayto i mga allingun-na si Dadi'-na si Diyos, nga akapariho si mag'u'ulyab api i mata-na ngan i mga kitid-na akapariho si mag'ingatan nan burunsi: ¹⁹Akatu'anang ako si mga binuhatan-bi, si gugma'-bi pati' si pagtu'u-bi, si pagsirbi-bi pati' si padayon pag'ilub-bi, ngan maniguro pa liwat kam ina'anto kuntra si ngan dahulo.

²⁰Pero bisan kon da'inan sinan, aniya' pa gihapon nga ga'i pa satuhay-bi si ako: Agpata'anang-bi hamok danday nan Jezebel nga agparapinugad nga adda iya paragsumat. Pina'agi si mga turu'-na, agkaralilingo i mga rilihugun-ko hasta nga agpaki'ubay si bisan say hamok mga sasindakan-na nga iya ngan agparapamangan si mga nagpamahalad-na na si mga diyus-diyos. ²¹Agbuwanan-ko na iya uras pagbasol huwang si pagbag'o hi'unong si pagparapaki'ubay-na kundi' ga'i iya aruyag. ²²Sanglit patapuk-ko iya pada'iray si katri-na si kasakitan. Pwira pa sinan, kon ga'i liwat agbasol huwang si pagbag'o i mga magparapakihuwang si diyus-na pina'agi si pagparapanbisyo si pagdangallahan, pahuwang-ko liwat mga iya si ura-ura kasakitan-na ari. ²³Panmatay-ko i mga mannurunud-na.^f Ngan tungod sinan, agpakatu'anang i manniniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara nga ako i magparahuliskay si mga katuyuan-bi pati' si mga isip-bi ngan burulusun-ko kam sigon si mga binuhatan-bi magin mahalap may o mara'at. ²⁴Para namay si ditangnga' nan anan si Tiatira, ka'am nga ga'i agpagara' si mga turu'-na ngan ga'i ag'adal si malalom kuno' tinago' hi'unong si Satanas, ga'i na kam pamuwanan-ko si makapabuwat nan pa si ka'am: ²⁵Basta padayun-bi hamok pag'antan pahalap i mga sa'angkun-bi na tubtob si pagpada'inan-ko gihapon.

^f 2:23 Si Grikuhanon: *i mga dadi'-na.*

²⁶Pumwan-ko si magpakalampas nga agpadayon pagtuman si mga katuyu'an-ko hasta si katapusan, i gahom pagdalom si mga nasyon.

²⁷Iya i tipamuno' sito mga a'a nga aggamit si ransang badas.

Pamurak-purak-nay to nga day mga pakattan hamok.^g

I purumwanun-ko si mga iya akapariho si sakarawat-ko gahom tikang si Tata'-ko. ²⁸Pumwan-ko liwat si kada addangan i makabigwas.^h ²⁹Si mga a'a makapamati', kunta' amati' kon ay i mga pinahallingan-na si Espirito para si manniniripon pag'ampo' si bisan singna lugara.

I Surat pan Sardis

3 ¹"Tigsurat-koy to para si anghel magpanginano si manniniripon pag'ampo' si Sardis:

Yayto i mga allingun-na si mag'antan si pito' espiritu-na' si Diyos pati' si pito' bitu'on: Akatu'anan ako si mga binuhatan-bi. Mga allom i pagkakilala-na si ka'am si mga a'a ngan siray pa, pero si kamatu'uran mga minatay na kam. ²Sanglit kallata kam! Pabaskugu-bi i mabilin pa anan si ka'am nga agtikamatay na liwat, kay bisan si pangulawan-na si Diyus-ko ga'i agtapus-bi i mga nagpabuhat-na. ³Kon sugad, intumu-bi hamok kon ay i mga sakarawat-bi pati' i mga sapamati'an-bi. Sunuru-bi nan ngan agbasula kam huwang si pagbag'o. Pero kon ga'i kam agkakarallat, pada'inan-ta kam si ka'am nan pariho si mannangkaw nga ga'i kam akatu'anan kon ay urasa i pagtakka-ko.

⁴Kundi', aniya' pa gihapon diki'it anan si Sardis nga ga'i agpaka'alupan i mga badu'-na. Mga iya i magpakabaya' si ako nga plos puti' i mga badu'-na tungod kay angay gayod mga iya para sinan ⁵ngan pariho si mga iya, bisan say i magpakalampas, mga iya i saralinan liwat si puti' sutana. Ga'i gayod para'-ko i mga arun-na ari si libro kon singna agpakalista i magpaka'angkon si ungod kinabuhi', kundi' pahayag-ko lugod i mga arun-na atubang si Tata'-ko pati' si mga anghel-na. ⁶Si mga a'a makapamati', kunta' amati' kon ay i mga pinahallingan-na si Espirito para si manniniripon pag'ampo' si bisan singna lugara.

I Surat pan Filadelfia

⁷"Tigsurat-koy to para si anghel magpanginano si manniniripon pag'ampo' si Filadelfia:

^g 2:27 Salmo 2:9 ^h 2:28 I nagtukoy *makabigwas*, iya si Jesu-Kristo tungod kay iya i danta'. ⁱ 3:1 Gana' makatu'anan kon ay i tinuyo' karuyag sidngun-na si Juan kon pito' ba' rilihug-lihugun-na si Diyos espirito o kon i Espirito nga pito' dubli i pagka'espiritu-na, karuyag sidngon gana' makapariho si kagamhanan-na. Kulawin si 1:4; 4:5; 5:6.

Yayto i mga allingun-na si Ungod ngan Sagrado A'a, i mag'inantan si lyabi-na si David. Bisan ay i inabrihan-na gana' makasirra, ngan bisan ay i sinirrahan-na gana' maka'abri: ⁸Akatu'anan ako si mga binuhatan-bi. Kulawi-bi, awinan mismo agpa'atubang-ko si ka'am i andang abrido pwirtahan nga gana' makasirra. Sayod ako nga diki'it hamok i kusug-bi, kundi' agpabilin kam tangkod si allingun-ko ngan ga'i agdidiwarayan-bi i arun-ko. ⁹Pamapada'iru-ko i mga a'a nga mga sakop si sinaguga-na si Satanas ngan pama'akkum-ko atubang si ka'am bawa i pag'aku'-na mga iya nga aghigugma'-ta kam. Mga iya i magparapakunu-kuno nga mga Hebro kundi' mga bullu'on dina. ¹⁰Tungod si pagsarig-bi si mandu'-ko pag'ilob bawa i malanga pagpaturus, pasarig-ko may liwat kam kon anakka i mga pagpurbar si pagtu'u-bi nga sigurado sa'abat-na si bug'os kalibutan basi' kapurbaran i mga magpangistar anan.

¹¹Ma'in na pira, tipada'inan ako gihapon si ka'am nan. Padayunu-bi pag'antan pahalap i mga sa'angkun-bi na basi' gana' na makabawi' si kuruna-bi. ¹²Himu-ko harigi si templu-na si Diyus-ko i magpakalampas, ngan ma'in na kinahanglanon si mga iya nga pagawas pa. Pamarka-ko si mga iya i arun-na si Diyus-ko pati' i syudad-na si Diyus-ko, nga iya i baha'o Jerusalem. Tipanhawod to man langit tikang mismo si Diyus-ko. Pamarka-ko liwat si mga iya i baha'o arun-ko. ¹³Si mga a'a makapamati', kunta' amati' kon ay i mga pinahallingan-na si Espirito para si manniniripon pag'ampo' si bisan singga lugara.

I Surat pan Laodicea

¹⁴“Tigsurat-koy to para si anghel magpanginano si manniniripon pag'ampo' si Laodicea:

Yayto i mga allingun-na si Amen, i tangkod ngan ungod tistigos, i magpamuno' si dimu'an hinimu-na si Diyos: ¹⁵Akatu'anan ako si mga binuhatan-bi. Aniya' mga a'a nga day mapanas irimnon tungod si kadisididu-na hi'unong si Diyos ngan aniya' may liwat nga day matugnaw tungod si pagdiri'-na pirmi kon parti si iya. Sayod ako nga ma'in kam matugnaw ngan ma'in may liwat mapanas. I karuyag-ko kunta' nga adda si duway to i sapili'-bi kamutangan! ¹⁶Kundi', tungod kay palabanhuran kam dina, ma'in mapanas ngan ma'in may liwat matugnaw, ma'in na pira suruppa'an-ta kam. ¹⁷Agparapinugad kam, 'Mayaman ako ngan aniya' na manggad-ko, sanglit ga'i na ako agkinahanglan bisan ay pa.' Pero ga'i kam akatu'anan si ungod kamutangan-bi nga bali pagkara'at pati' kapubrihan. Mga makalulu'oy kam, mga buta ngan gana' gayod mga sul'ut-bi. ¹⁸Agwaydungan-ta kam pagballi ato si ako si bulawan

nga malabbat na bisis nagtunaw pag'ala' si lagud-na basi' agyaman kam. Kunta' amalli kam liwat mga puti' panapton papasul'utun-bi basi' satambunan-bi i mga puhu'-bi nga bali kamakamamalo' si kamutangan-na. Amalliha kam panhihirog para si mga mata-bi basi' agpakakulaw kam.

¹⁹Ag'isugan-ko ngan agswitu-ko i mga nagpanhigugma'-ko. Sanglit agsalingabuta kam ngan agbasula kam huwang si pagbag'o. ²⁰Atiya' na ako si pwirtahan-bi agtutunggo ngan agparaban'o. Kon aniya' makapamati' si busis-ko ngan angabri si pwirtahan, padayon ako ngan makihuwang pagkakan si iya ngan iya may liwat makihuwang pagkakan si ako.

²¹Pumwan-ko si magpakalampas, i katungod pagtingkulo' tingpid si ako ari si trunu-ko, pariho may si pakalampas-ko ngan nagpatingkulo' may tingpid si Tata'-ko ari si trunu-na. ²²Si mga a'a makapamati', kunta' amati' kon ay i mga pinahallingan-na si Espirito para si manniripon pag'ampo' si bisan singnga lugara."

I Truno ari si Langit

4 ¹Kahaman sinan dimu'an, aniya' namay sakulawan-ko pwirtahan ari si langit nga dati abrido mismo atubang si ako. Katapos, agparapakibagaw si ako i busis nga sapamati'an-ko ngan primiro nga pariho si tandu-na si trumpita. Agpinugad to, "Amanahika ato kay pakulaw-ta kaw i kinahanglanon mahinabo' kahuman si ina'anto uras." ²Agdaluman-na dayon ako si Espirito ngan hintak ako akapada'iray pag'atubang si truno ari si langit nga aniya' dati magtingkulo'. ³I magtingkulo' ari aniya' pagkapuruparihu'an-na si mga gimamahali bato, pariho si dyamanti pati' rubi. Aniya' magpalibot rayos si truno nga pala'in-la'in i pagkabirdi-na. ⁴Nagpalibutan liwat i truno si baynti kwatro pa la'in mga truno ngan nagpaningkulu'an to si baynti kwatro may mga mahanak si pagtu'o. Plos puti' i mga badu'-na mga iya ngan aniya' mga kuruna-na bulawan. ⁵Mismo anan si truno, aniya' magparakikil'at, aniya' makusog mga kariribukan pati' mga hinagunghung-na si dalugdog. Atubang si truno, aniya' pito' mga lampara nga bali pagpan'ulyaban. Iyay nan i pito' espiritu-na' si Diyos. ⁶Aniya' liwat mahaya libtong atubang si truno nga day salaming katallang i buwahi'-na.

Aniya' ampat mga allom hinimu-na si Diyos nga agpalibot matapit gayod si truno ngan puroy to hamok mata si dahulu'an hasta si damurihan. ⁷I primiro allom hinimo akapariho si liyon, i kaduwa akapariho si butakal baka, i bayhun-na si katallo aniya' pagkaparihu'an-na si bayhun-na si a'a, ngan i ka'ampat akapariho si maglalayog nan

j 4:5 Parti si *pito' espiritu*, kulawin si hawud-na si pahina 687.

agila. ⁸Kada adda sito, aniya' annom pakpak-na ngan panno' si mga mata, hasta pa i dilalum-na si mga pakpak-na. Allaw sangom gana' si mga iya huway-huwayay pagpahalling,

“Diyusnon, diyusnon, diyusnon i Paragdalom Diyos nga Makagagahom.

Diyos iya ngan siray, ina'anto, ngan hasta pa si mga titakka mga panahon.”

⁹Pirmi agparapandayaw, agparapama'unra ngan agparapamasalamat i mga allom hinimo si magtingkulo' si truno nga pirmi allom hasta si kahastahan, ngan bisan sumiran nan mga iya buhat-na ¹⁰pa'akkom may i baynti kwatro mga mahanak si pagtu'o atubang si magtingkulo' si truno ngan agpangampo' si pirmi allom hasta si kahastahan. Agpa'anna'-na mga iya i mga kuruna-na atubang si truno dungan si pagpinugad,

¹¹“Paragdalom kami' pati' Diyos kami', angay gayod nga pirinugaron kaw

darayawon kaw, papa'unrahan kaw ngan makagagahom kaw, kay ka'aw i maghimo si dimu'an.

Sigon si katuyuan-mo, agkahirimo mga iya ngan aniya' mga kalugaringun-na kina'iya.”

I Nilikid Sinurat pati' i Nati Karniro

5 ¹Katapos aniya' sakulawan-ko si kawananan tamburu'-na si magtingkulo' si truno adda nilikid sinurat nga padurudambila' i surat-na ngan aniya' sinan pito' silyu-na^k pagpasiguro nga ga'i abuklad.

²Mangno aniya' sakulawan-ko adda gamhanan anghel nga sigi pahalling si makusog busis, “Say i mangangay si kina'iya nga mamatukal si mga silyu-nay to basi' abuklad to nilikid sinurat?” ³Pero gana' bisan addangan ato si langit o ari si kalibutan o bisan pa si dilalom pitak nga angay pagbuklad sinan nilikid sinurat o ma'in ngani' bisan pagkulaw si isi-na.

⁴Bali i dinamag-ko tungod kay gana' gayod bisan addangan nga angay pagbuklad sinan nilikid sinurat o pagkulaw si isi-na. ⁵Mangno addangan si mga mahanak si pagtu'o i maminugad si ako, “Dakaw agparadinamag! Kulawin ngani', da'ugan i Liyon nga sakop si pamilya Juda, i mangusbong tikang si gamut-na si David. Iya i makabuklad si nilikid sinurat bawa i pagpatukal si pito' silyu-na.”

⁶Katapos aniya' sakulawan-ko Nati Karniro nga day nagbuno' i pustura-na nga agtutunggo si pagkagulan-na si truno nagpalibutan si ampat allom hinimu-na si Diyos pati' si mga mahanak si pagtu'o. Aniya' pito' sungay-na si Nati Karniro ngan pito' liwat i mata-na, nga iya i pito'

^k 5:1 I *pito' silyo*, naghimo pina'agi si tinunaw kandila' nga nagpaturo' si katapusan-na si papel kon singnga nagpamarka i silyu-na si magsurat.

espiritu-na' si Diyos nga nagpamabawa si bug'os kalibutan. ⁷Padugok iya si nilikid sinurat ngan ag'ala'-nay nan tikang si kawanan tamburu'-na si magtingkulo' si truno. ⁸Paka'ala'-na si Nati Karniro, pama'akkom atubang si iya i ampat allom hinimo pati' i baynti kwatro mga mahanak si pagtu'o. Kada addangan si mga iya aniya' nagpanagalan-na harpa ngan agpamitbit mangko' panno' si insinso nga iya i mga pangadyi'-na si mga a'a nagpanagama paghuwang si Diyos. ⁹Katapos agpandayaw mga iya pina'agi si baha'o kanta,

“Angay kaw gayod pag'ala' si nilikid sinurat
ngan pagtukal si mga silyu-na,

kay nagmatay kaw

ngan i kamatayun-mo i nagpaballi-mo mga a'a para si Diyos
tikang si kada pamilya, linggwahi, ka'aha'an pati' nasyon.

¹⁰ Ka'aw i magpa'ambit si mga iya si pagkahadi'-mo pati' si
pagkaparaghalad-mo

basi' agpakasirbi mga iya si Diyus-ta kam,
ngan mga iya i magpanhadi' si kalibutan.”

¹¹ Mangno sabuslungan-ko namay ngan sabati'an-ko i busis-na si mga
ka'anghelan nga minilyun-milyon i kalabbat-na. Agpalibutan-na mga
iya i truno bawa i mga allom hinimu-na si Diyos pati' i mga mahanak si
pagtu'o. ¹²Sigi mga iya karantahay makusog,

“Angay gayod i nagbuno' Nati Karniro,
nga pirinugaron makagagahom, manggaranon, madunong,
makusog, urunrahan, maka'angayan pati' darayawon!”

¹³ Katapos sabati'an-ko agparapanganta i kada hinimu-na si Diyos
nga atiya' ato si langit, nga awiray ari si kalibutan, bisan i mga sari'i si
dilalom pitak pati' si kalawot nga gana' gayod kinalaktawan si dimu'an
magpangistar si bisan singnga lugara,

“Angay pirinugaron atubang si magtingkulo' si truno pati' si Nati
Karniro

darayawon kaw, urunrahan kaw, maka'angayan kaw ngan
makagagahom hasta si kahastahan!”

¹⁴ Anaruman may i ampat allom hinimo, “Amen,” ngan pama'akkom
pag'ampo' i mga mahanak si pagtu'o.

I mga Silyo

6 ¹ Agparatigamanan-ko i Nati Karniro ngan panukal-na si primiro
si pito' mga silyo. Mangno aniya' magpahalling addangan si ampat
allom hinimu-na si Diyos nga pariho si dalugdog i busis-na, “Pada'ituha!”

² Anili' ako ngan aniya' dayon atubang si ako adda kabayo puti! Aniya'

¹ 5:6 Parti si *pito' espirito*, kulawin si hawud-na si pahina 687.

sito magkabayo nga agsaklay busugan^m ngan nagbuwanan iya kuruna. Pataliwan to bilang tipakigirra nga maniguro gayod pag'isasakop si mga kuntra-na.

³Kata'ud-ta'uran, panukal-na namay si Nati Karniro si kaduwa silyo, sabati'an-ko i manunod allom hinimo nga agpinugad, "Pada'ituha!"

⁴Mangno aniya' namay paluwa' la'in kabayo nga bali pagkapiyat si kulur-na. Nagbuwanan gahom i magkabayo sito pagbawi' si kamurayaw tikang si kalibutan basi' agmaratay-matayay i mga a'a. Nagbuwanan iya ispada nga bali lambo.

⁵Katapos ngan panukal-na si Nati Karniro si katallo silyo, sabati'an-ko i katallo allom hinimo nga agpinugad, "Pada'ituha!" Si panili'-ko, aniya' dayon atubang si ako adda kabayo hirom! Aniya' sito magkabayo nga agbawa-bawa timbangan. ⁶Mangno aniya' tando sabati'an-ko nga day busis tikang si tangnga'-na si ampat ray allom hinimo nga agpinugad, "Ga'i ngani' agtunga' gantang si trigo i saballi-na si adda dinari" diplata, o ma'in ngani' adda gantang si dawa, kundi' dakaw aglabutin i pu'un-na si mga olibo basi' ga'i apa'i i lana-na pati' i pu'un-na si mga ubas basi' ga'i apa'i i binu-na!"

⁷Katapos ngan panukal-na namay si Nati Karniro si ka'ampat silyo, sabati'an-ko i busis-na si ka'ampat allom hinimo nga agpinugad, "Pada'ituha!" ⁸Si panili'-ko, aniya' dayon atubang si ako adda kabayo nga madu'as i kulur-na. I magkabayo sito nag'arunan Kamatayon ngan i mga ginsakupan-na ari si dilalom pitak agparapanburubungyod apiki gayod si iya. Nagbuwanan to mga iya si gahom pagdalom basi' addangan si kada ampat a'a anan si kalibutan amatay pina'agi si girra, gutom, pisti hasta si mga ma'isog hayop mag'istar si pitak.

⁹Katapos ngan panukal-na si kalima silyo, aniya' sakulawan-ko mga espirito ari si dilalum-na si altar. Iyay nan i mga espiritu-na si mga a'a nga nagpanmatay tungod si allingun-na si Diyos ngan tungod si mga pagpanistigus-na nga gana' pagliliwatun-na. ¹⁰Agpamahalling mga iya makusog, "Makagagahom Paragdalom, Sagrado ngan Ungod, ay pa i kaliyat-na si paghusgar-mo si mga magpangistar si kalibutan pagbulos si mga magparapa'awas si laha' kami?" ¹¹Mangno kada addangan si mga iya nagpamuwanan si puti' sutana ngan nagsumatan mga iya nga kinahanglan pa mga iya ag'angan-angan makali' uras, tubtob nga akumpli pagmatay pariho si mga iya i mga ka'aradda-na pagsirbi si Kristo nga mga kabugtu'an si pagtu'o.

¹²Katapos agparamasiran-ko gayod iya si pangala'-na si ka'annom silyo. Aniya' ma'abat dayon bali kusog linog. Pahuway agsiga i allaw

---

^m 6:2 I nagtukoy *busugan*, iya i armas hinimo tikang si kayo nga nagpalingku'ung-na si madiki' pisi'-pisi' magpalahi si pana'. ⁿ 6:6 I balur-na si *dinari* akapariho si adda allaw swildo.

pariho kahirom si makatol nan sako nga hinimo tikang si barahibu-na si kanding ngan amiyat i kulur-na si kadayaw bulan pariho si laha'. ¹³I mga bitu'on may, agkataraktak pan kalibutan nga day mga mamata' pa buwa'-na si igos kon yugyug-na si makusog bariyo. ¹⁴Alukot i langit pariho si adda nilikid sinurat hasta nga apara', ngan agka'arala' i mga kabubukiran pati' i mga ka'uru'islahan tikang si mga lugar-na.

¹⁵Mangno pamatago' si mga kwiba pati' si mga maghakob pangpang si kabubukiran i mga kahadi'-hadi'an si kalibutan, i mga prinsipi, i mga hiniral, i mga mayaman pati' i mga gamhanan kon singnga i pagrarabunusan-na si dimu'an mga a'a magin uripon o libri. ¹⁶Parapamagawan-na mga iya i mga kabubukiran pati' i mga kapapangpangan, "Mas mahalap pa kon panimpagan-bi kami' ngan panambunan-bi kami' basi' ga'i na kami' sakulawan-na si magtingkulo' si truno ngan ga'i na kami' sakastigu-na si Nati Karniro! ¹⁷Kay anakka na i makangingirhat allaw si pagkastigu-na mga iya, ngan gana' mangagwanta sito."

I 144,000 Nagtagama mga A'a

7 ¹Kahuman sinan, aniya' namay sakulawan-ko patangan anghel nga agparapanunggo si ampat may kantu-na si kalibutan ngan agparapamugungan-na mga iya i bariyo tikang si ampat lugar nagtikangan-na basi' gana' mangigo' si pitak, si kalawot o bisan adda si mga kakayuhan. ²Mangno aniya' namay la'in anghel sakulawan-ko nga pahulwa' tikang si sirangan nga agbawa si silyu-na si gana' kamatayun-na Diyos. Anggasod iya pagpina si ampat ka'anghelan nga aniya' gahum-na pagpirwisyo si pitak pati' si kalawot. ³Aminugad iya, "Dakam dahulo agpirwisyo si pitak, si kalawot pati' si mga kakayuhan hasta nga ga'i pa agpakasilyuhan i ruwa-na si mga rilihugun-na si Diyus-ta kam." ⁴Mangno sabati'an-ko kon pira gayod i mga magpakasilyuhan: 144,000 mga iya intiuro, tikang si dimu'an pamilya si mga a'a-na si Israel.

⁵Dusi mil si pamilya Juda,

dusi mil si pamilya Ruben,

dusi mil si pamilya Gad,

⁶dusi mil si pamilya Aser,

dusi mil si pamilya Neftali,

dusi mil si pamilya Manases,

⁷dusi mil si pamilya Simeon,

dusi mil si pamilya Levi,

dusi mil si pamilya Isacar,

⁸dusi mil si pamilya Sabulon,

dusi mil si pamilya Jose,

dusi mil si pamilya Benjamin.

I Ga'i Makwinta Ka'aha'an

⁹Pakahuman-na sinan, aniya' namay satili'an-ko kalabbatan mga a'a atubang si ako nga gana' maka'isip. Aggurubok mga iya atubang si truno nga tikang si kada nasyon, pamilya, ka'aha'an pati' linggwahi ngan agpanunggo atubang si Nati Karniro. Mga disutana mga iya puti' ngan aniya' nagpangantanan-na day mga paklang-na si pinang. ¹⁰Sigi mga iya panurakaw,

“Gana' makatalwas kon ma'in i Diyus-ta kam
nga awinan agtingkulo' si truno;
gana' la'in kon ma'in i Nati Karniro.”

¹¹Agpanunggo i dimu'an mga ka'anghelan palibot si truno hasta si mga mahanak si pagtu'o pati' si ampat allom hinimu-na si Diyos. Pa'akkom mga iya atubang si truno ngan agpangampo' si Diyos ¹²si pagpinugad, “Amen!

Angay pirinugaron atubang si Diyus-ta kam
darayawon kaw, maka'angayan kaw, madunong kaw,
parasalamatan kaw,
papa'unrahan kaw, gamhanan kaw ngan makusog kaw hasta si
kahastahan.

Amen!”

¹³Mangno aniya' si mga mahanak si pagtu'o i mamatilaw si ako, “Kas say ba' nan mga disutanay nan puti' ngan singngay nan mga iya tikang?”

¹⁴Anaruman may ako, “Sinyor, ka'aw sinan i makatu'anan.”

Aminugad may iya, “Mga iyay nan i magpakalampas si panahon si grabi kakurihan.^o Sapamaputi'-na mga iya i mga sutana-na pina'agi si pagpu'po' sito si laha'-na si Nati Karniro. ¹⁵Tungod sinan,

agpakapwisto mga iya atubang si trunu-na si Diyos
ngan agpakasirbi si iya allaw sangom ari si templu-na.

Ga'i agliyat patunggu-na si magtingkulo' si truno i tulda-na
pagpandong si mga iya.

¹⁶Ga'i na mga iya agkaralinganto pa,
ngan ga'i na liwat nag'uhaw utro.

Ga'i na mga iya apa'i si panas-na si allaw,
ni pangabat pa lanit si sirak-na.

¹⁷Ada'ito i kamutangan kay i mangngangataman si mga iya i Nati
Karniro

nga awinan si tangnga'-na si magpalibot si truno,
ngan papatuttutun-na mga iya si mga pagbulbulwangan-na si
allom buwahi'.

^o 7:14 Parti si *grabi kakurihan*, kulawin si Mateo 24:21.

Katapos parahitan-na si Diyos i kada luha'
nga manlanay tikang si mga mata-na.”

I Kapito' Silyo pati' i Bulawan Insinsaryo

8 ¹Katapos ngan panukal-na si kapito' silyo, anmingaw dahulo i kalangitan mga midya ura.

²Mangno aniya' sakulawan-ko pitungan anghel magtutunggo atubang si Diyos ngan aniya' may pito' mga trumpita nagparu'do' si mga iya.

³Kahuman sinan, aniya' namay paluwa' anghel nga agburubitbit bulawan insinsaryo ngan anunggo iya matapit si bulawan altar. Nagbuwanan iya malabbat insinso papahaloron sinan altar atubang si truno basi' apahuwang i mga pangadyi'-na si dimu'an a'a nagtagama paghuwang si Diyos. ⁴Mangno akapandyata' atubang si Diyos tikang si tamburu'-na si anghel i humbu-na si insinso nga salakot si mga pangadyi'-na sito mga a'a. ⁵Si katapus-tapusan, agbawa-na si anghel i insinsaryo pan altar, agpannu'an-nay to dina si api ari ngan diritso agpatapuk-na pan kalibutan. Aniya' dayon kinabati'an mga hinagunghung-na si dalugdog, makusog mga kariribukan, agparakikil'at ngan aglinog.

I mga Trumpita

⁶Mangno sa'uru'addangan agpangandam i pitungan ka'anghelan pagtiyop si mga trumpita-na.

⁷Pakapatandu-na si primiro anghel, diritso agkataraktak si kalibutan i mga bug'os yilo pati' api nga aniya' salakut-na laha'. Asunog i katallo parti si kalibutan bawa na i katallo parti si mga kakayuhan ngan agkasurunog i mga kabagunan dimu'an.

⁸Anunod agpatando i kaduwangan anghel si trumpita-na ngan aniya' dayon nagtapukan pan kalawot pariho si mahayay nan bukid nga bali pag'arab-araban. I katallo parti si kalawot ahimo laha', ⁹agkamaratay i katallo parti si mga sari'i si kalawot, ngan agkaburungkag i katallo parti si mga kaburubarkuhan.

¹⁰Pakapatandu-na si katallungan anghel, aniya' dayon matakatak adda mahaya bitu'on nga bali pag'ulyaban pariho si sirilya. Aka'igu'an i katallo parti si mga kasuba'-suba'an bawa na i mga pagbubulwangan-na si pahugpa'-na sito. ¹¹Mapa'it i arun-na sito bitu'on ngan ama'it i katallo parti si mga buwahi'. Sanglit malabbat mga a'a i magkamaratay si panginum-na mga iya si mapa'it buwahi'.

¹²Pakapatandu-na si kapatangan anghel, aniya' dayon mangigo' si katallo parti si allaw, si katallo parti si bulan bawa na i katallo parti si kada bitu'on. Tungod sinan, anlu'om i katallo mga parti-na sito hasta nga gana' gayod danta' si katallo parti kon allaw pati' si katallo parti si kasangunon.

¹³Si pagparabusing-ko pa sito, aniya' sapakalihan-ko adda agila nga agparapahalling makusog si pagparalayug-layug-na, “Mga papabidu'on! Mga papabidu'on! Mga papabidu'on gayod i magpangistar si kalibutan tungod si tihinabo' pa kon anando i mga trumpita nga tiriypun-na si tallungan ro pa mga anghel!”

9 ¹Pakapatandu-na si kalimangan anghel, aniya' sakulawan-ko bitu'on nga ataktak pan kalibutan. Nagpumwan si bitu'on i lyabi pangngabri si Buhon nga gana' salad-na.^p ²Si pangabri-na sito, aniya' humbo pagawas pariho kon aniya' mahaya gayod sunog. Anlu'om i allaw pati' i kalangitan tungod si humbo nga tikang ari ³ngan tikang mismo si humbo, malabbat i pamaluwa' duron nga pamahugpa' si kalibutan. Aniya' mga abilidad-na sito pagpapaddi pariho si mga sipit-sipit. ⁴Nagtugunan mga iya nga ga'i paglabot si mga gabon ari, o bisan ay tinanuma o kayuha, kundi' i mga a'a dina nga gana' mga silyu-na si Diyos si mga ruwa-na. ⁵Ga'i mga iya nagbuwanan si gahom pagmatay sinan mga a'a, kundi' pagpasakit hamok si mga iya sallod si lima bulan. Ngan i kapaddihan nag'antus-na mga iya akapariho kapaddi si pangutkutan-na si sipit-sipit. ⁶Anan sinan mga allaw, ag'iliw-na si mga a'a i kamatayon pero ga'i to atuman. Aruyag mga iya agkamaratay, pero sigi to lugod dina liliyat.

⁷Akapariho i mga duron si mga kakabayuhan nga papa'atubangon si girra. Aniya' nagpasul'ot si mga takuluk-na nga day mga bulawan kuruna ngan i mga itsura-na akapariho si a'a. ⁸I mga barahibu-na mga iya akapariho si barahibu-na si mga danda, ngan i mga impun-na akapariho si impun-na si liyon. ⁹Aniya' tambun-na mga iya si darakan nga day ransang kutamaya ngan i tandu-na si mga pakpak-na akapariho si hinagurus-nay nan si mga kakabayuhan pati' si mga karuwahi kon pan girrahan. ¹⁰Aniya' mga sugud-na si ingko pariho si mga sipit-sipit, ngan nagpamuwanan katungod pagpasakit si mga a'a sallod si lima bulan. ¹¹Aniya' hadi'-na mga iya, nga iya i anghel magdalom si Buhon nga gana' salad-na. Abaddon sito i arun-na si Hebruhanon ngan Apolyon may si Grikuhanon.

¹²Palihis na i primiro karabidu'an, kundi' aniya' pa duwa nga titakka.

¹³Pakapatandu-na si ka'annumangan anghel si trumpita-na, aniya' sapamati'an-ko busis tikang si mga sungay-na si bulawan altar atubang si Diyos. ¹⁴Agbagawan-na sito ka'annumangan nan anghel nga aniya' trumpita-na, “Bak'arin patangan ray mga anghel nga naggapos ari si

---

P 9:1 I *Buhon nga gana' salad-na*, iya i pag'arun-na si mga Hebro si lugar-na si mga magkamaratay na magin matadong may o ma'in. Ag'arunan-na liwat nan mga iya dilalom pitak, nga si Grikuhanon linggwahi, *Hades*. Kundi' ma'in nan i impyirno kay anan hamok mga iya myintras ga'i pa abanhaw para agpakahusgaran i kada addangan kon akapanlangit iya o kon akapan'impyirno. Kulawin si 20:1-15.

mahaway ray suba' Eufrates.”¹⁵ Sanglit agbak'aran-na i patangan anghel nga nagtagama para si katuyuan-na sito ta'on, sito bulan, sito allaw, mismo sito gayod ka'urason, pagmatay si katallo parti si mga ka'aha'an.¹⁶ Sapamati'an-ko nga i kalabbat-na si mga dikabayo kasundaluhan anakka si dos syintos milyunis.

¹⁷Da'ito sito i sakulawan-ko si maka'urusa kurulawan nagparabuslungko: Pala'in-la'in i kulur-na si day mga kutamaya magtambon si darakan-na si magpangabayo. Aniya' nga bali pagkapiyat, aniya' nga kulor igot ngan aniya' liwat dulaw pariho si asupri. I mga takuluk-na si mga kakabayuhan akapurupariho si takuluk-na si liyon, ngan aniya' magguwa' api, humbo pati' asupri tikang si mga bawa'-na.¹⁸ Agkamaratay i tallo parti si ka'aha'an pina'agi si talloy to mammimirwisyo: I api, i humbo pati' i asupri nga paguwa' tikang si mga bawa'-na.¹⁹ Awinan si mga bawa'-na pati' si mga ingku-na i mga abilidad-na si kakabayuhan, kay takulukan i tungku'-na si mga ingku-na pariho si sawa ngan aggamitnay to mga iya pagkutkot.

²⁰Bisan kon agda'inan sinan ga'i pa gihapon agpamasol i ditangnga' mga ka'aha'an nga ga'i agkamaratay si talloy to mammimirwisyo ngan ga'i agpanbag'o parti si mga nagparapanbuhat-na. Ga'i mga iya pamahuway pag'ampo' si mga mara'at espirito ngan da'inan may si mga diyus-diyos nga hinimo si bulawan, si salapi', si burunsi, si bato o ma'in ngani' si kayo nga ga'i agpakakulaw, ga'i agpakapamati' ngan ga'i agpakalangnan.²¹ Ga'i liwat mga iya agpamasol huwang si pagbag'o parti si pagparapanmatay-na mga iya, si pagparatangnga'-na^q mga iya si mga mara'at espirito, si pagparapangubay-na si bisan say hamok mga sasindakan-na o bisan si pagparapanangkaw-na.

I Anghel pati' i Madiki' Sinurat

10 ¹Mangno, aniya' namay sakulawan-ko gamhanan anghel nga pan hawod tikang si langit. Agputus-na iya si panganod ngan aniya' pamalangaw si takulukan-na. I bayhun-na akapariho kadanta' si allaw, ngan i mga kalalaki-na akapariho si harigi nga agbaga. ²Aniya' sito nag'antanan-na adda madiki' nilikid sinurat nga nagbuklad hamok si tamburu'-na. Agtumban i kawatan kitid-na si kalawot ngan i kawiri may si hubas. ³Katapos anurakaw iya nga day inarumud-na si liyon ngan aniya' may manahol pito' dalugdog. ⁴Ngan panandu-na si pito' dalugdog, ag'andam na kunta' ako pagsurat, pero aniya' sabati'an-ko busis tikang si langit nga agpinugad, “Tagu'on hamok si kalugaringun-

^q 9:21 I nagtukoy *pagparatangnga'* si mga mara'at espirito, iya i paggamit anting-anting, i pagmaldisyon, i pagpabawi' si mga maburong, i pagpadaga', o ma'in ngani' i pala'in-la'in pa'agi pagtigo. Kulawin si Buhat 8:9-11; 19:18-20.

mo i mga pinahallingan-na si pito' dalugdog pariho si nilikid sinurat nga nagsilyuhan ngan dakaw agpahuwangon si mga nagsurat-moy nan.”

⁵Mangno ag'alsa-na i tamburu'-na si sakulawan-ko anghel magtumban si kalawot pati' si hubas. ⁶Agsumpa' iya bawa i pagsabi si arun-na si pirmi allom hasta si kahastahan, i maghimo si kalangitan bawa na i dimu'an magpanlutaw-lutaw si dyata', pati' si pitak bawa na i dimu'an mag'istar anan hasta si kalawot bawa na liwat i dimu'an magpangistar anan ngan aminugad, “Ga'i na gayod ag'atraso! ⁷Pero si mga titakkay ro mga allaw kon patandu-na na si kapitungan anghel i trumpita-na, tuman-na na si Diyos i tinago' planu-na nga iya i nagpakatu'an-na andang si mga rilihugun-na nga mga paragsumat.”

⁸Mangno sabati'an-ko gihapon i busis magbagaw si ako tikang si langit: “Pa'ambana na anan ngan addu'on madiki' ray nilikid sinurat nga nagbuklad hamok si tamburu'-na si anghel ray magtumban si kalawot pati' si hubas.”

⁹Sanglit padugok ako si anghel ngan agpalaku-ko si iya i madiki' sinurat. Agpinugad-na may ako, “Hala, addu'on ngan kakanon. Sigurado nga anhadlat i battung-mo sito, pero mahalap sito i rami-na kon kakanon na kay mamamis to pariho si anira.” ¹⁰Ag'addu'-ko i madiki' nilikid sinurat nga nag'antanan-na si anghel ngan diritso agkakan-ko. I pagrami-ko akapariho kamamis si anira', pero si panallun-ko, anhadlat dayon i battung-ko. ¹¹Katapos, nagtugunan ako, “Kinahanglan nga utru-mo gihapon agpasamwak i mga tigpasumat-na si Diyos hi'unong si mga ka'aha'an, mga nasyon, mga linggwahi pati' mga kahadi'-hadi'an.”

I Duwangan Tistigos

11 ¹Aniya' nagparu'do' si ako mitrusan nga day badas katapos nagmandaran ako, “Pa'ambana anan ngan sukulon templunay ray si Diyos hasta i altar ngan kwintahon kon pirangan magparapangampo' ray ari. ²Kundi' dakaw agpahuwangon i hawan-na si gawas. Dakaw ray agsukulon kay nagpumwan nayray si mga ma'in Hebro. Padayon mga iya si pagturutum'ak si sagrado syudad sallod si kwarintay dos bulan. ³Buwanan-ko abilidad i duwangan tistigus-ko pagpahalling si mga tigpasumat-ko sallod si 1,260 diyas ngan mga makatol sako i mga badu'-na.”

⁴Mga iya i duwa pu'on olibo pati' i duwa pammatungtungan lampara nga agtutunggo atubang si Paragdalum-na si kalibutan. ⁵Bisan sumiran mga iya naglabutan, aniya' paguwa' api si mga bawa'-na pagtibos si mga kuntra-na. Da'inan sinan i kamatayun-na si bisan say manlabot si mga iya. ⁶Aniya' gahum-na si duwangan to mga lalla pagpugong si langit nga ga'i anguran si uras nga agparapamahalling mga iya si mga makigpasumat-na si Diyos. Ngan aniya' liwat gahum-na mga iya pagsalli'

si buwahi' nga ahimo laha' ngan pagbuwan karat'an si kalibutan pina'agi si pala'in-la'in pisti si bisan ay urasa nga saruyagan-na mga iya.

⁷Si pakahaman-na mga iya si pagparapanistigos, aniya' pagawas makangingirhat hayop tikang si Buhon nga gana' salad-na ngan maki'away to si mga iya. Lupig-na mga iya sito ngan sapanmatay-na. ⁸Aghamlag hamok i mga bangkay-na si kalsada-na si bantugan syudad nga nagbansagan si aron Sodom pati' Ehipto, kon singnga liwat nagpapako' i Paragdalum-na mga iya. ⁹Sallod si tallo ngani' tunga' allaw, kalabbatan i magparapamuslong hamok si mga bangkay-na tikang si kada ka'aha'an, pamilya, linggwahi pati' nasyon ngan ga'i agpanugot nga pinanlabbungan. ¹⁰Agrayhak i dimu'an mag'istar si kalibutan ngan agburuwan-buwanay pa mga iya rigalo pagsilibrar si kamatayun-na si duwangan paragsumat-na si Diyos kay bali i pagkapasakit-na mga iya si mga a'a mag'istar si kalibutan.

¹¹Pero kahuman si tallo ngani' tunga' allaw, agpabalik-na si mga iya si Diyos i hingasung-na nga agbuwan kinabuhi'. Agpakabangon mga iya ngan bali i mga katalaw-na si mga a'a magpakakulaw si mga iya.

¹²Mangno aniya' sabati'an-na mga iya makusog busis tikang si langit nga makibagaw si mga iya, "Amanahika kam ato." Sanglit a'alsa mga iya pan langit hasta nga agpakasalingkupan mga iya si panganod ngan hayag to si pangulawan-na si mga kuntra-na.

¹³Mismo sinan uras, aniya' dayon ma'abat bali kusog linog ngan arugno' i ka'awatong parti si mga karuruma'an si syudad. Syiti mil i mga a'a magkamaratay sinan linog, ngan bali i mga katalaw-na si mga magpakalibri. Tungod sinan, agpakadayaw mga iya si kagamhanan-na si Diyos si langit.

¹⁴Palihis na i kaduwa karabidu'an, kundi' titakka na liwat i katallo.

I Kapito' Trumpita

¹⁵Pakapatandu-na si kapitungan anghel si trumpita-na, aniya' dayon kinabati'an makusog mga busis tikang si langit nga agpinugad,

"I ginhadi'an si kalibutan tawa'-na na ina'anto ginhadi'an-na si Paragdalom Diyus-ta kam pati' si Tinu'inan-na Mannanalwas, ngan iya na i maghadi' hasta si kahastahan."

¹⁶Katapos agpama'akkom i baynti kwatro mga mahanak si pagtu'o magpaningkulo' si mga trunu-na atubang si Diyos, ngan agpangampo' si Diyos ¹⁷si pagpinugad,

"Agpasalamat kami' si ka'aw, Paragdalom Diyos nga Makagagahom, i Diyos si ina'anto pati' si ngan siray, kay aggamit-mo na i pagkamakagagahum-mo ngan agtikang na kaw si paghadi'-mo.

¹⁸Maliyat na agkasirina i mga nasyon,

sanglit paluwa' ina'anto i kastigu-mo.
 Anakka na i uras si paghusgar-mo si mga magkamaratay na,
 pati' i pagprimyu-mo si mga rilihugun-mo nga mga paragsumat.
 Pririmyuhan i dimu'an nagtagama paghuwang si ka'aw nga mga
 magpantahod si arun-mo,
 bisan kon bantugan to o ma'in.
 Kundi' maratayon nga bulag si ka'aw i mga magparapabulag si mga
 a'a si kalibutan para agtatala si ka'aw.”

¹⁹Mangno aka'abrihan i templu-na si Diyos ari si langit, ngan
 kinakulawan ari mismo si sallod i kaban si pagkasarabutan-na si Diyos
 pati' si a'a. Katapos anunod dayon i sunud-sunod mga pagkil'at, makusog
 mga kariribukan, mga hinagunghung-na si dalugdog, linog ngan bali i
 magkataraktak mga bug'os yilo.

I Danda pati' i Bibura

12 ¹Dungan sinan aniya' pangngilalahan si langitnon kasiguruhan
 nga pinaka'impurtanti ngan usahon gayod nga kinakulawan
 ari si langit. Adday to danda nga nagbadu'an si allaw, agtungtong si
 bulan ngan nagkurunahan si dusi bitu'on. ²Burod iya ngan sigi turakaw
 tungod kay tikaka'alluman na. ³Mangno aniya' liwat paluwa' la'in
 pangngilalahan nga kinakulawan si langit. Adday to bali haya piyat
 bibura nga pito' i takuluk-na, awatong i sungay-na ngan aniya' kuruna-
 na i kada takulok. ⁴Agkabhig-na si ingku-na i katallo parti si mga
 bitu'on ngan agpanaktak-nay to pan kalibutan. Anunggo iya atubang si
 tikaka'alluman basi' sahaklab-na diritso i dadi' si pagguwa'-na. ⁵Lalla
 i ma'allom dadi'-na si danda nga iya i tipamuno' si dimu'an nasyon nga
 aggamit si ransang badas. Pero ag'alsa-na si Diyos i dadi' ngan agbawa-
 na pada'iray mismo ari si trunu-na. ⁶I danda may palahi pan disyrto, si
 lugar nga nag'andam-na gayod si Diyos para si iya. Ari iya aratamanon
 pagpabaskog si puhu'-na sallod si 1,260 diyas.

⁷Dungan sinan, hintak aniya' girra si langit. Maki'away si Miguel
 huwang i mga ka'anghelan ginsakupan-na kuntra si bibura huwang si
 mga ginsakupan-na may mga anghel, ngan ag'araway mga iya. ⁸Kundi'
 si kaliyat-liyatan, alupig i bibura, sanglit ga'i na mga iya akatugutan
 pag'istar pa si langit. ⁹Nagtabrog pan hawod i gamhanan bibura, i sawa
 si ngan siray pa gayod mga panahon nga nagpara'arunan Satanas. Iya i
 maglilingo si mga a'a si bug'os kalibutan. Nagtabrog iya pan kalibutan
 hasta i mga ginsakupan-na mga anghel.

¹⁰Mangno, aniya' sabati'an-ko makusog busis ato si langit nga
 agpinugad,

“Agtikang na ina'anto i katalwasan-na, i gahum-na pati' i ginhadi'an-
 na si Diyus-ta kam,

hasta pa i pudir-na pagdalom si Tinu'inan-na Mannanalwas,
 kay nagtabrog na pan hawod i magparahimu-himo kasal'anan siray
 si kabugtu'an-ta kam si pagtu'o,
 nga magparapasumbong si mga iya atubang si Diyus-ta kam allaw
 sangom.

- 11 Salupig-na nayto mga iya
 pina'agi si laha'-na si Nati Karniro pati' si mga pagpanistigus-na.
 Ga'i mga iya akariman si mga kinabuhi'-na,
 lugod ga'i pamatalikot bisan nagpanmatay.
- 12 Sanglit aglipaya kam mga satu'oy to si kalangitan!
 Agrayhaka kam dimu'an magpangistar to ato!
 Pero papabidu'on kam mga sana'an nan si kalibutan pati' si kalawot,
 kay awinan pan hawod si Satanas paghuwang si ka'am!
 Bali na kasina-nay nan
 kay akatu'anan iya nga ma'in na maliyat i uras-na."

13 Pakahuna'-huna'-na si bibura nga nagtabrog iya pan kalibutan,
 aglanat-na i danda nga maka'alluman dadi' lalla. 14 Nagbuwanan i danda
 adda padis pakpak basi' akalayog iya pariho si mahaya agila pada'iray si
 lugar nga nag'andam para si iya ari si disyirto, si lugar kon singnga iya
 aratamanon para amaskog sallod si tallo ngani' tunga' ta'on ngan gana' na
 kadilikaduhan si magparalanat si iya sawa. 15 Kundi' aniya' dayon buwahi'
 nagpa'awas-na si sawa tikang si bawa'-na, nga day suba' paglanat si
 danda basi' agawad iya si binaha'-na. 16 Pero agbuligan-na si pitak i danda
 pina'agi si pagbuka-na basi' sahinggup-na i magbabaha' buwahi' nga
 nagpa'awas-na si bibura. 17 Tungod sinan, bali i kasina-na si bibura ngan
 agbwilta-na na hamok pagpaki'away i ditangnga' mga dadi'-na si danda
 nga mga matinumanon si mga mandu'-na si Diyos ngan agpadayon si mga
 kinabuhi'-na i nagtistigusan-na si Jesus.

13 1 Sanglit agpwisto na hamok i bibura si baybayon.

I Makangingirhat Hayop man Kalawot

Katapos aniya' sakulawan-ko makangingirhat hayop nga patuwa'
 tikang si kalawot. Aniya' sito awatong sungay-na pati' pito' takuluk-na.
 I awatong sungay-na puro aniya' kuruna-na ngan i kada takuluk-na
 nagmarkahan si mga aron nga agpapalabaw si Diyos. 2 I makangingirhat
 hayop nga sakulawan-ko agkapurupariho itsura si liyupardo pero i kitid-
 na agkapariho dina si kitid-na si uso ngan i bawa'-na may agkapariho
 si bawa'-na si liyon. Agbuwanan-na iya si bibura si gahum-na pati' si
 pagkahadi'-na para aniya' mahaya pudir-na pagdalom. 3 Adda si mga
 takuluk-na si makangingirhat hayop, day aniya' grabi kasamaran-na
 pero bahaw nayto dina. Ag'usa gayod i mga a'a si bug'os kalibutan
 ngan amungyod si iya. 4 Ag'ampu'an-na si ka'aha'an i bibura tungod

si pagbuwan-na si pudir pagdalom si makangingirhat hayop ngan ag'ampu'an-na liwat to mga iya. Sigi mga iya paminugad, "Say i maka'irog si makangingirhat hayop? Say i manlupig si iya pagpakigirra?"

⁵Nagbuwanan i makangingirhat hayop si katungod pagpahalling si mga mahambog allingon nga mga pagpapalabaw si Diyos pati' paggamit si pudir-na pagdalom sallod si kwarintay dos bulan. ⁶Sanglit agtikang to pagpalabaw si Diyos pati' pagparagutgot si arun-na hasta pa si nag'istaran-na bawa i mga magpangistar ari si langit. ⁷Nagbuwanan iya liwat si katungod pagpakigirra kuntra si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos pati' pagpamihag si mga iya. Nagbuwanan liwat iya si pudir pagdalom si mga a'a si kada pamilya, ka'aha'an, linggwahi pati' nasyon. ⁸I dimu'an magpangistar si kalibutan ag'ampo' si makangingirhat hayop. Agda'inan i dimu'an nga ma'in listado i mga arun-na ari si libro si magpaka'angkon si ungod kinabuhi', i libro nga tawa'-na si Nati Karniro nga nagmatay myintras pa naghimo i kalibutan.

⁹Si mga a'a makapamati', kunta' amati' si maka'anna' si Kasuratan:

¹⁰Kon mapriprisuhon i a'a,

sigurado nga prisuhan gayod i tinakka-na.

Kon mammatayon i a'a si ispada,

sigurado nga ispada gayod i makamatay si iya.

Aka'aghat to kunta' si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos pag'ilob maliyat bawa i katangkod si kinabuhi'.

I Makangingirhat Hayop man Pitak

¹¹Mangno aniya' namay sakulawan-ko la'in makangingirhat hayop nga patuwa' tikang si pitak.^r Aniya' sito duwa sungay-na pariho si sungay-na si nati pa karniro, pero kon amahalling to, akapariho si bibura. ¹²Aggamit-na i dimu'an pudir-na pagdalom para si kahalapan-na si primiro makangingirhat hayop nga aniya' grabi kasamaran-na pero bahaw na, ngan tig'ampu'an-nay to si dimu'an magpangistar si kalibutan. ¹³Agparahimo iya si mga bantugan pangngilalahan si langitnon kuno' kasiguruhan bisan i pagpataktak api tikang si langit nga hayag si pangulawan-na si mga a'a. ¹⁴Pina'agi sinan mga pangngilalahan nga aniya' gahum-na paghimo para si kahalapan-na si primiro makangingirhat hayop, sadaya'an-na i dimu'an mag'istar si kalibutan. Agmandu'an-na mga iya paghimo ribulto pagbuwan unra sito nga grabi masamad si ispada pero ga'i amatay. ¹⁵Nagbuwanan liwat iya gahom pagbuwan si paghingasang-na sinan ribulto basi' akapahalling nan hasta

^r **13:11** I *makangingirhat hayop nga patuwa' tikang si pitak*, iya liwat i nag'arunan: masinupakon a'a si 2Tes 2:3. Kulawin si 1Juan 2:18 kon singnga nag'arunan nan: magdiri' si Kristo.

nga akamando' iya pagmatay si bisan say magbaribad pag'ampo' si iya.

¹⁶ Agpirit-na liwat si makangingirhat hayop man pitak i dimu'an nga appakamarkahan si kawanan mga tamburu'-na pati' si mga ruwa-na, magin bantugan may to o ma'in, mayaman o anggana', libri o uripon.

¹⁷ Ada'itoy to basi' gana' bisan addangan i makaballi o makabaligya' hasta nga gana' pa sito marka-na, nga iya i arun-na si makangingirhat hayop o ma'in ngani' i numiro nga nagkarkular tikang si arun-na.

¹⁸ Aka'aghat to kunta' nga magin madunong kita. Kon say i makasantop si malalom karuyag sidngon, kunta' sakarkular-na na i numiru-na si makangingirhat hayop kay iyang nan i numiru-na si a'a. Yayto i numiru-na: 666.

I 144,000 A'a Maghuwang si Nati Karniro

14 ¹ Kahuman sinan, sakulawan-ko namay i Nati Karniro mismo atubang si ako nga agtutunggo si Bukid Sion. Aghuwang si iya i 144,000 a'a nga mga markahan si ruwa si arun-na pati' si arun-na si Tata'-na. ² Mangno aniya' sabati'an-ko tando man langit nga akapariho si hinagashas-na si baha' pati' hinagunghung-na si dalugdog. Aniya' liwat sito pagkapuruparihu'an-na si mga harpa kon malabbat i magparapanukar. ³ Kata'ud-ta'uran, agbungyuranaan-na sinan mga a'a i mga sapamati'an-na pina'agi si baha'o kanta atubang si truno pati' atubang si ampat mga allom hinimu-na si Diyos hasta si mga mahanak si pagtu'o. Gana' gayod makakaya pagkanta sito kon ma'in hamok i 144,000 magkarulukat tikang si kalibutan. ⁴ Mga iyang nan i mga ga'i magpaki'ubay si danda si pa'agi nga akarigsok si mga iya ngan magpanagama si mga kalugaringun-na para si Diyos. ⁵ Amungyod mga iya si Nati Karniro bisan singnga pa'arop. Agkarulukat mga iya tikang si ka'aha'an basi' nagpamahalad si Diyos pati' si Nati Karniro pariho si primiro buwa' nga akaprubitsuhan. ⁵ Ga'i mga iya ata'o pagbullo' ngan gana' si mga iya barasulon.

I Tallungan Ka'anghelan

⁶ Katapos aniya' namay sakulawan-ko anghel nga agparalayug-layog. Agbaway to si mahalap sumat nga gana' paglilawatun-na basi' sapasamwak-na si mga magpangistar si kalibutan, si kada nasyon, pamilya, linggwahi pati' ka'aha'an. ⁷ Amahalling iya makusog, "Atahapa

---

^s 14:4 Si Grikuhanon: *ngan mga birhin mga iya*, ngan i nagtukoy sinan i mga lalla nga ga'i magparabisyo si pagdangallahan o ma'in ngani' i mga ga'i magpangalla para gana' maka'ulang si pagsirbi-na mga iya si Diyos. Pusibli liwat nga nag'ala' nan isip si Kada'an Kasuratan kon singnga nagpapariho i nasyun-na si Israel si birhin nga papakasalon si Diyos.

kam si Diyos ngan dayawu-bi i ka'angayan-na kay anakka na i uras si paghusgar-na. Ampu'i-bi i maghimo si kalangitan, si kalibutan, si kalawot pati' si mga burabod.”

⁸Mangno aniya' paluwa' anghel magbungyod si iya nga aminugad, “Arumpag na! Arumpag na i bantugan Babilonia,^t i magpa'inom si dimu'an pa mga nasyon si binu-na nga aka'aghat pag'irog si mga kinakapayan pag'intrimis si katangkud-na nga iya si Diyos.”^u

⁹Mangno aniya' namay paluwa' katallungan anghel ngan amahalling makusog, “Kon aniya' mag'ampo' si makangingirhat hayop hasta si ribultu-na ngan kon awili iya pagpamarka si ruwa o ma'in ngani' si tamburu'-na, ¹⁰mismo iya ag'inom si bino si kasina-na si Diyos nga nagpabu'bo' si baso si kastigu-na nga gana' iban si ka'isug-na. Papasakitan iya pina'agi si mag'arab-arab asupri mismo atubang si mga sagrado anghel pati' si Nati Karniro. ¹¹Ngan i humbu-na si api magpasakit si mga iya ga'i apara' hasta si kahastahan. Allaw sangom gana' huway-huwayay si mga pagsakit-na si mga magparapangampo' si makangingirhat hayop pati' si ribultu-na hasta si mga magpakamarkahan si arun-na.” ¹²Aka'aghat to kunta' pag'ilob maliyat si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos, mga iya nga matinumanon si mga mandu'-na ngan padayon si pagkatangkud-na si Jesus.

¹³Katapos akabati' ako busis tikang si langit nga agpinugad, “Pasuraton to: Tikang ina'anto, mga malipayon i mga magkamaratay nga dati na ag'adda si Ginu'o.”

Anaruman may i Espirito, “Iya gayod, ngan sigurado rilinghayawon mga iya si mga kabudlayan-na kay sabalun-na may i primyo si mga binuhatan-na.”

I Pag'ani si Kalibutan

¹⁴Si panili'-ko utro, aniya' namay sakulawan-ko mismo atubang si ako puti' panganod nga nagtingkulu'an si addangan nga agkamayu'-mayo' si a'a' nga aniya' kuruna-na bulawan ngan aniya' nag'antanan-na matarom sanggot. ¹⁵Mangno aniya' namay la'in anghel pagawas si templo ngan aggagasod pagban'o si magtingkulo' si panganod, “Bitbiton sanggut-moy nan ngan ag'aniha, kay matahak na i aranihon si kalibutan.” ¹⁶Sanglit ag'asyab-na si magtingkulo' si panganod i aranihon si kalibutan ngan agtipun-na i dimu'an ma'ani.

^t 14:8 Agpaparihu-na si Juan si Babilonia i Roma kay akapariho i mga makasasala' kabatasan-na si Babilonia mga 700 na anyos i palabay. Si kada'an panahon, sakop nan syudad si prubinsya Mesopotamia. Kulawin si mapa si pahina 310. Hasta liwat si 16:19; 17:5; 18:2,10,21. ^u 14:8 Si Grikuhanon: *kinakapayan pagbisyo si pagdangallahan*, ngan i nagtukoy sinan i espirituhanon karat'an manakka si adda nasyon nga ma'in tangkod paghigugma' si Diyos. Kulawin si Markos 8:38; Sant 4:4. ^v 14:14 Dan 7:13

¹⁷Katapos aniya' namay sakulawan-ko anghel nga pagawas si templo si langit nga aniya' liwat nag'antanan-na matarom sanggot. ¹⁸Mangno aniya' pa liwat paluwa' anghel, nga tinapuran magpanginano si api anan si altar ngan aggagasod pagban'o si mag'antan si matarom sanggot, "Bitbiton matarum-moy nan sanggot ngan pangku'on i ubasan si kalibutan kay matahak na i mga buwa'-na." ¹⁹Sanglit agpangku'-na si anghel i dimu'an ubas si kalibutan ngan agpahuyag-nay to si mahaya pammamagga'an si kastigu-na si Diyos. ²⁰Nagpagga' to gawas si syudad ngan paguwa' i laha' si pammamagga'an hasta nga anakka i kalalum-na si kamadiru-na si kabayo ngan agbabaha' to tubtob si tris syintos kilumitros i katalahan-na.

I Pitungan Anghel pati' i Pito' Mammimirwisyo

15 ¹Ari namay si langit, aniya' sakulawan-ko pangngilalahan si langitnon kasiguruhan nga pinaka'impurtanti ngan usahon. Aniya' pitungan anghel huwang i ultimo pito' mammimirwisyo. Iyay nan i ultimo, kay anan akumpli i kastigu-na si Diyos. ²Katapos sakulawan-ko i mahaya libtong nga day salaming katallang i buwahi'-na nga naglatayan si mag'arab-arab api. Mismo si bihing-na sinan libtong agpanunggo i mga magpanda'og kuntra si makangingirhat hayop pati' si ribultu-na hasta si arun-na nga aniya' nagkarkular numiro. Agpangantanan-na mga iya i mga harpa-na nga nagpumwan-na si Diyos, ³ngan agkanta-na mga iya i kanta-na si Moises, i rilihugun-na si Diyos pati' i kanta-na si Nati Karniro,

"Mga bantugan ngan mga usahon i mga buhat-mo,

Paragdalom Diyos nga Makagagahom.

Matadong ngan ungod i mga pama'agi-mo,

ka'aw nga Hadi' si dimu'an kapanahunan.

⁴Paragdalom, say i ga'i magtahap si ka'aw,

ngan say i makadiri' pagdayaw si maka'angayan arun-mo?

Ka'aw hamok i diyusnon.

Pamadugok si ka'aw i dimu'an mga nasyon

ngan agpangampo' atubang si ka'aw,

kay nagpakatu'an na i matadong mga binuhatan-mo."

⁵Kahuman sinan, anili' namay ako pan langit nga sakulawan-ko i pag'abri-na si templo nga iya mismo i pangngingistaran-na tulda si Diyos. ⁶Mangno aniya' pitungan anghel pagawas si templo nga aniya' nagpamawa-na pito' may mga mammimirwisyo. Agpamado' mga iya si limpyado ngan bali pagbulangga'akan katsa nga i mga paha-na bulawan bali pagkalambo yungod si mga suruk-suruk-na. ⁷Addangan si ampat allom hinimu-na si Diyos i mamaru'do' si pitungan anghel pito' mga bulawan mangko' nga panno' si kastigu-na si Diyos, i pirmi allom hasta si kahastahan. ⁸Akapannu'an dayon si humbo i bug'os templo tungod si ka'angayan-na pati' gahum-na si Diyos, ngan gana' gayod makasallod si

templo hasta nga ga'i akumpli i pito' mammimirwisyo nga nagbawa-na si pitungan anghel.

I Pito' Mangko' si Kastigu-na si Diyos

16 ¹Mangno aniya' sabati'an-ko makusog busis tikang si templo nga agpakibagaw si pitungan anghel, “Pada'iraya na kam ngan patumpahu-bi si kalibutan pito' nan mangko' nag'isihan si kastigu-na si Diyos.”

²Pataliwan i primiro anghel ngan agpatumpa-na i isi-na si mangku'-na si pitak. Nagluwa'an dayon si mga mara'at ngan bali pagkapaddi mga katol i mga a'a nga aniya' marka-na si makangingirhat hayop ngan mag'ampo' si ribultu-na.

³Anunod agpatumpa i kaduwangan anghel si mangku'-na ari si kalawot ngan ahimoy to laha' pariho si tawa'-nay nan si minatay na, ngan i dimu'an allom inanna' si kalawot agkamaratay.

⁴Agpatumpa-na si katallungan anghel i mangku'-na si mga kasuba'-suba'an bawa i mga pagbubulwangan-na ngan agkahirimoy to liwat laha'.

⁵Mangno sabati'an-ko agpahalling i anghel nga tinapuran pagpanginano si buwahi',

“Matadong kaw gayod si buhat-moy to paghusgar,
ka'aw nga Sagrado A'a si ina'anto pati' si ngan siray,
kay tukib si mga kasal'anan-na i kastigu-mo.

⁶Mga iya i magpa'awas si laha'-na si mga a'a nagtagama paghuwang si ka'aw pati' si mga paragsumat-mo,
ngan laha' may i nagpa'inum-mo
sigon si angay mga sakarawat-na.”

⁷Katapos sabati'an-ko dayon nga day i altar mismo i magsaruman,

“Kamatu'uran nan, Paragdalom Diyos nga Makagagahom,
ungod gayod pati' matadong i mga paghusgar-mo.”

⁸Anunod agpatumpa-na si kapatangan anghel i mangku'-na si allaw ngan akabuwanan dayon gahom i allaw nga akasunog si a'a nga day akatapat si mag'u'ulyab api. ⁹Agkaturubod mga iya si ura-ura panas ngan sigi-na mga iya panmaldisyon i Diyos kay iya i magdalom si mga mammimirwisyo, pero agpandiri' mga iya pagbasol huwang si pagbag'o ngan agpandiri' liwat pagdayaw si ka'angayan-na.

¹⁰Mangno agpatumpa-na si kalimangan anghel i mangku'-na si trunu-na si makangingirhat hayop ngan anlu'om dayon i ginhadi'an-na. Agkutkutan-na si mga a'a i mga dalla'-na tungod si ura-ura kasakitan nag'antus-na mga iya ¹¹ngan sigi-na mga iya panmaldisyon i Diyos mag'istar si langit tungod si mga nagpangabat-na paddi pati' si mga katul-na, pero agpandiri' mga iya pagbasol huwang si pagbag'o parti si mga binuhatan-na mga iya.

¹²Katapos agpatumpa-na namay si ka'annumangan anghel i mangku'-na si mahaway suba' Eufrates ngan ahubas dayon i buwahi'-na pag'andam si aragihan-na si mga hadi' tikang si sirangan. ¹³Mangno aniya' sakulawan-ko tallo mga mara'at espirito nga akapurupariho i itsura-na si mga pakla. Pamagawas mga iya sa'adda-adda tikang si bawa'-na si bibura, si makangingirhat hayop pati' si burubullo' paragsumat-na si Diyos.^w ¹⁴Mga iya i mga mara'at espirito nga sigi panhimo si mga pangngilalahan si langitnon kuno' kasiguruhan ngan nagpanlihog pagtipon si mga kahadi'-hadi'an tikang si bug'os kalibutan basi' agkabiriyoy pag'andam si girirra kon anakka na i makangingirhat allaw^x nga dati nagtagama-na si Diyos Makagagahom.

¹⁵Mangno amahalling i primero magpakibagaw si ako, “Tigamani-bi to, tipada'iro ako gihapon pariho si matangkaw! Malipayon i a'a nga pirmi agkallat ngan matapit pirmi si iya i papasul'utun-na basi' ma'in kinahanglan nga pagawas iya nga gana' sul'ut-na bawa i bali kamamalu'an-na.”

¹⁶Ngan diritso agtiripun-na mga iya i mga kahadi'-hadi'an si lugar nga nag'arunan si Hebruhanon, Armagedon.

¹⁷Agpatumpa-na si kapitungan anghel i mangku'-na si ayri ngan aniya' dayon paguwa' makusog busis tikang si truno sallod si templo nga agpinugad, “Tapos na!” ¹⁸Katapos anunod dayon i sunud-sunod mga pagkil'at, makusog mga kariribukan, mga hinagunghung-na si dalugdog ngan makusog linog. Gana' pa linog nga sa'abat-na si kalibutan tikang pa gayod si pag'istar-na ato si a'a nga da'iray gayod siray i kakusug-na. Iyay ray gayod i gimakusugi. ¹⁹Abulag si tallo parti i bantugan syudad ngan agkararugno' i mga syudad-na si mga nasyon. Ag'intum-na si Diyos i Bantugan Babilonia ngan agparu'du'an-nay to si kupa nga panno' si bino si kasina-na nga tikastigo. ²⁰Agkararungay i mga ka'uru'islahan ngan gana' na kina'anda'an si mga kabubukiran. ²¹Agkataraktak tikang si langit i mga mahaya bug'os yilo nga mga singkwinta kilos i kabuwat-na ngan agpakatur'og to si mga a'a. Sanglit agparamaldisyun-na si magkarala'a i Diyos tungod si mammimirwisyo mga bug'os yilo nga bali kamakangingirhat.

I Danda Magkabayo si Makangingirhat Hayop

1Tes 2:1-12; 1Juan 2:18-27; 2Juan 7

17 ¹Aniya' padugok si ako addangan si pitungan anghel mag'antan mangko' ngan agbagawan-na ako, “Amungyura si ako kay

^w **16:13** Iyay nan i primero pagsabi ato sito libro si *burubullo' paragsumat-na si Diyos*, pero si 19:20, nagpakatu'an kita nga mismo yaynan paragsumat, iya i la'in makangingirhat hayop nga patuwa' tikang si pitak anan si 13:11. ^x **16:14** I nagtukoy *makangingirhat allaw*, iya i gihahaya'i girra nga sa'abat-na si a'a nga agbiririyoy i mga kahadi'-hadi'an si bug'os kalibutan kuntra si Nati Karniro. Kulawin si 17:14.

pakulaw-ta kaw kon pinapa'i nagkastigo i bantugan parapabayad danda nga kina'anda'an si lugar nga bali pagkabuwahi'.^y ²Tungod si iya, agka'araghat i mga kahadi'-hadi'an si kalibutan pag'intrimis^z si katangkud-na mga iya si Diyos ngan i mga a'a si kalibutan agkabararaw pag'inom si binu-na hasta nga agka'araghat pagparapakihuwang si diyus-na sinan danda.”

³Katapos agdaluman-na ako si Espirito basi' sabawa-na ako si anghel pan disyirto. Ari sakulawan-ko i danda nga agkabayo si makangingirhat hayop nga bali pagkapiyat i kulur-na ngan panno' si mga pala'in-la'in aron nga agpapalabaw si Diyos. Aniya' sito pito' takuluk-na ngan awatong sungay-na. ⁴I danda may disalin si hadi'anon panapton nga bali pagkapiyat pati' day igot ngan tambon to si mga magpanbitay-bitay bulawan, mga mahal bato pati' pirlas. Aniya' sito nag'antanan-na bulawan kupa nga panno' si mga makasusulya' inanna' pati' i mga rigsok si pagparapakihuwang-na si mga diyus-na. ⁵Yayto i titulo nga maliyat na nagparatago' i karuyag sidngun-na nga nagpamarka si ruwa-na: ⁶Sakulawan-ko nga alango i danda si laha'-na si mga a'a nagtagama paghuwang si Diyos, i laha'-na si mga magparapanistigos parti si Jesus.

Si pakakulaw-ko si iya, bali gayod i pag'usa-ko. ⁷Mangno amatilaw i anghel, “Ay kay ag'usa kaw? Isplikar-ko si ka'aw i maliyat na nagparatago' mahi'unong si danda pati' si nagkabayuhan-na makangingirhat hayop nga aniya' pito' takuluk-na pati' awatong sungay-na. ⁸I sakulawan-mo makangingirhat hayop, allom nan ngan siray, pero minatay naynan ina'anto ngan tipada'itoy nan gihapon nga pagawas si Buhon nga gana' salad-na basi' aka'arop si lugar-na si magkamaratay nga bulag si Diyos. Ma'in na pira, agpangusa i dimu'an mga a'a mag'istar si kalibutan nga ga'i agpakalista i mga arun-na ari si libro si magpaka'angkon si ungod kinabuhi' myintras pa naghimo i kalibutan. Si pakakulaw-na mga iya si makangingirhat hayop, sigurado agpangusa kay tipada'ito gihapon i ma'allom siray nga minatay na ina'anto.

⁹“Aka'aghat to kunta' nga magin madunong i mga panhuna'-huna'-ta. I pito' takulok, iya i pito' tagudtod nga naglipag'akan-na si danda. ¹⁰Mga iya liwat i pitungan mga hadi'. I limangan si mga iya agkamaratay na, i addangan aghadi' pa, ngan i addangan may ga'i pa anakka. Pero si panakka-na, kinahanglan iya aghadi' bisan kali'-kali' hamok. ¹¹Katapos i makangingirhat hayop nga dati allom pero minatay na ina'anto, iya i kawalungan hadi'. Pariho liwat iya kina'iya si pitungan nan, ngan sigurado nga ti'arop na iya si lugar-na si magkamaratay nga bulag si Diyos.

---

^y **17:1** Si Grikuhanon: *danda nga aglipag'ak si malabbat mga buwahi'*. Kulawin si birsikulo 15 pati' 18, kon singnga nag'isplikar pa i karuyag sidngun-na sinan. ^z **17:2** Parti si *pag'intrimis si katangkud-na mga iya si Diyos*, kulawin si hawud-na si pahina 704.

¹²“I sakulawan-mo awatong sungay, iya i awatong mga hadi' nga gai pa agpakatagal si mga ginhadi'an-na, pero buruwanan mga iya si pudir pagdalom mga un'ura hamok tungod si pagkakurunsabu-na mga iya si makangingirhat hayop. ¹³Adda hamok gayod i mga katuyuan-na ngan appa'intriga-na mga iya si makangingirhat hayop i mga gahum-na pati' i mga pudir-na pagdalom. ¹⁴Makigirra mga iya kuntra si Nati Karniro, pero i Nati Karniro i magda'og tungod kay iya i Paragdalom si dimu'an mga paragdalom pati' i Hadi' si dimu'an mga hadi' nga aghuwang si iya i mga nagpangagda-na, nga mga pinili'-na ngan tangkod.”

¹⁵Mangno, agpinugad-na ako si anghel, “I mga buwahi' nga sakulawan-mo si naglipag'akan-na si magparapabayad danda, iya i mga ka'aha'an, pamilya, nasyon pati' linggwahi. ¹⁶Karasinahan i magparapabayad danda si sakulawan-moy nan makangingirhat hayop ngan da'inan may liwat si awatong mga sungay. Siyu-na mga iya i dimu'an inanna'-na sinan ngan ambanan-nay nan mga iya nga gana' gayod sul'ut-na. Kakan-na mga iya i isi-na ngan pabar'ug-na. ¹⁷Ada'inan nan kay agpatanum-na gayod si Diyos si mga isip-na nga atuman i katuyuan-na pina'agi si pag'abuyon nga binuwanan dahulo i makangingirhat hayop hasta i mga kahuruwangan-na si gahum-na mga iya pagdalom tubtob si uras nga atuman i mga allingun-na si Diyos. ¹⁸Ngan i danda may nga sakulawan-mo, iya i bantugan syudad nga magdalom si mga kahadi'-hadi'an si kalibutan.”

I Karumpag-na si Babilonia

18 ¹Kahaman sinan, aniya' namay sakulawan-ko la'in anghel man langit. Bali gayod haya i gahum-na ngan ag'untali' si kalibutan i maka'angayan danta' magsirak si iya. ²Anurakaw iya si pambihira gayod busis-na,

“Arumpag na! Arumpag na i Bantugan Babilonia!

Ahimo na iya pangngistaran-na si mga mara'at espirito.

Ato mga iya dimu'an agpaniripon

nga day panhuhugpa'an-na si mga marigsok ngan makasusulya' manuk-manok.

³Ada'inan nan kay i dimu'an mga nasyon agpaka'inom si binu-na nga aka'aghat pag'irog si mga kinakapayan pag'intrimis si katangkud-na mga iya si Diyos.

I mga kahadi'-hadi'an si kalibutan agka'araghat pagpakihuwang si mga diyus-na,

ngan i mga nigusyanti si kalibutan sigi pa yayaman tungod si subra kapritsu-na.”

⁴Mangno aniya' namay sabati'an-ko busis tikang si langit nga agpinugad,

“Pabulaga kam si iya, ka'am mga ginsakupan-koy nan,

basi' ga'i kam agpaka'ambit si mga sala'-na
ngan ga'i kam agpaka'abat si bisan ay si mga mammimirwisyu-na.

5 Takka si langit i pagruluknuran-na si sala'-na
ngan sa'intuman-na si Diyos i pagkamasinupakun-na.”

6 Mangno diritso agtugon i busis si mga tikastigo,

“Pabwiltahu-bi si iya i bisan ay nagpumwan-na,
ngan bayari-bi dubli i mga nagbuhat-na may.

Timplahi-bi iya dubli ka'ispiso si nagparaparadu'-nay nan kupa.

7 Buwani-bi iya si mga kasakitan pati' si mga kabidu'an
pariho kabuwat si mga nagparakarawat-na pagdayaw pati' si subra
kapritsu-na.

Yayto pirmi i nagparapahambug-na,

‘Agtingkulo' ako ato bilang rayna, ngan gana' makapinugad nga
balo ako.

Ga'i anakka si ako i kabidu'an bisan sumiran.’

8 Sanglit igu'-na iya si mga mammimirwisyu-na adda allaw hamok:
I kamatayon, i kabidu'an pati' i gutom.

Api i manibos si iya,

kay gamhanan i Paragdalom Diyos nga tihusgar si iya.”

9 Si pakakulaw-na si mga kahadi'-hadi'an si kalibutan si humbu-na si
api magtubod si iya, agparapandinamag ngan agkabirido' mga iya nga
magka'araghat pagpakihuwang si mga diyus-na ngan magpaka'ambit si
subra mga kapritsu-na. ¹⁰ Agparapanunggo mga iya si katalahan ngan ga'i
agpakakiwa tungod si kangirhat-na si kastigo ngan agpakapinugad,

“Papabidu'on kaw! Papabidu'on gayod i bantugan syudad,
i Babilonia, nga bali kagamhanan syudad!

Sallod si un'ura hamok,

anakka i dati patok si ka'aw!”

¹¹ Agparapandinamag ngan agkabirido' hasta i mga nigusyanti si kalibutan
tungod si tinakkahan-na kay gana' na mamalli si mga ipiktus-na mga iya.

¹² Gana' na mamalli si mga bulawan-na, si mga salapi'-na, si mga mahal batu-
na pati' pirlas-na, bawa na i pala'in-la'in mga mamahalap sida panapton, mga
hadi'anon hiniro nga bali pagkapiyat pati' day igot, mga pala'in-la'in klasi si mga
mamahalap kayo pati' si mga inanna' nga hinimo tikang si gimaputi'i matiryalis,
mga kayo nga bali kamahalan, mga burunsi, mga ransang pati' marmol.

¹³ Aniya' liwat si mga ipiktus-na mga panakot, mga insinso pati' mira, mga
bino pati' lana-na si olibo, mga primira klasi harrina pati' trigo, mga baka pati'
kanding, mga kabayo pati' karuwahi, hasta pa mga a'a nga mga nagbaligya'an
agwanta kon ay i manakka si mga puhu'-na o espiritu-na mga iya.

¹⁴ Aniya' maminugad, “I ganansya nga nagparapanhingyap-bi puro
agkararungay. I mga kayamanan-bi dimu'an agkaparara' bawa na i subra
kapritsu-bi ngan ga'i nayto sabawi'-bi pa.”

¹⁵ Tungod si makangingirhat kastigu-na, agparapanunggo si katalahan i mga nigusyanti nga magparapamaligy'a sito mga ipiktos ngan agpanyaman tungod si iya. Agparapandinamag mga iya ngan agkabirido' ¹⁶ bawa i pagturakaw,

“Papabidu'on kaw! Papabidu'on gayod i bantugan syudad,
nga disalin si mga mahalap sida panapton pati' si mga hadi'anon
hiniro nga bali pagkapiyat pati' day igot,
ngan tambon si mga magpanbitay-bitay bulawan, mga mahal bato
pati' pirlas!

¹⁷ Sallod si un'ura hamok,
apara' i bali haya kayamanan!”

Agparapanunggo liwat si katalahan i mga kapitan si mga paraw bawa na i dimu'an magparapamiyahi si kalawot, pati' i mga tripulanti bawa na i dimu'an magparapanginabuhi' si kalawot. ¹⁸ Si pakakulaw-na mga iya si humbu-na si api magtubod si iya, agpakaturakaw mga iya, “Aniya' pa ba' la'in syudad nga akapariho kabantugan sinan syudad?” ¹⁹ Dungan si pagparapandinamag-na pati' si pagkabiridu'-na, agpanganna' mga iya agbon si mga takuluk-na ngan agparapanurakaw,

“Papabidu'on kaw! Papabidu'on gayod i bantugan syudad,
kon singnga agpanyaman i dimu'an nga aniya' paraw-na
tungod si nagparapansakada si iya!

Sallod si un'ura hamok,
arumpag iya!”

²⁰ Mangno aniya' kinabati'an manupla,

“Aglipaya kam mga sana'an nan si kalangitan tungod si mahinabo' si iya!

Aglipaya kam mga nagpanagamay nan paghuwang si Diyos, mga
apostol nan pati' mga paragsumat nan!

Aghusgaran-na na iya si Diyos
sigon si pagtratar-na may si ka'am.”

²¹ Mangno aniya' gamhanan anghel nga angaddo' bato pariho kahaya si adda mahaya gilingan ngan agpatapuk-nay to pan kalawot bawa si pagpinugad,

“Tarapukan i bantugan syudad, i Babilonia, nga pariho kagrabi i tinakkahan-na.

Gana' na nagbalikan ari hasta si kahastahan.

²² Ga'i na kinabati'an pa sallod si mga kuta'-na,
i tukar-na si mga paraharpa pati' mga musikiro, si mga
paraplawta pati' mga paratrumpita.

Ga'i na kina'anda'an pa anan bisan ay klasiha trabahanti,
ngan gana' na anan maghunug-hunog gilingan bisan sumiran.

²³ Ga'i na amaruktan utro i mga pabilu-na si mga lampara,

ngan gana' na anan karibhungan si mga baha'o kinasal.
 I mga taga sunsari'i nigusyanti i pinakabantugan si bug'os kalibutan,
 kundi' agparapanlilingo dina si mga nasyon
 pina'agi si pagtangnga' si mga mara'at espirito si mga sunsari'i
 paghimo urusahon.^a

24 Aniya' baratunun-na mga iya si laha'-na si mga paragsumat
 ngan da'ingan may si ditangnga' pa nagtagama paghuwang si
 Diyos,
 bawa na i dimu'an nagpanmatay si kalibutan.”

Darawayon i Diyos

19 ¹Kahuman sinan, akabati' namay ako busis si langit nga day ga'i
 akwinta i kalabbat-na. Agparapanurakaw mga iya,

“Darawayon i Diyos!

Gana' makatalwas kon ma'in i Diyus-ta kam.

Maka'angayan iya ngan gamhanan.

2 Ungod ngan pantay i mga paghusgar-na.

Agpatukan-na na i bantugan parapabayad danda.

Iya i magparalilingo si kalibutan hasta nga agka'araghat
 pagparapakihuwang si mga diyus-na.

Agbulus-na iya si Diyos tungod si pagparamatay-na si mga
 rilihugun-na.”

³Kata'ud-ta'uran angutro gihapon mga iya agpanurakaw,

“Darawayon i Diyos!

Ga'i pahuway i humbo tikang sinan syudad hasta si kahastahan.”

⁴Pa'akkom i baynti kwatro mga mahanak si pagtu'o pati' i ampat allom
 hinimu-na si Diyos ngan ag'ampo' mga iya si Diyos magtingkulo' ari si
 truno. Katapos aminugad mga iya,

“Amen, Darawayon i Diyos!”

⁵Aniya' dayon kinabati'an busis tikang si truno nga agpinugad,

“Dayawu-bi i Diyus-ta,

ka'am dimu'an mga rilihugun-nay nan,

ka'am magpantahap nan si iya,

bisan kon bantugan kaw o ma'in!”

⁶Mangno akabati' namay ako busis nga day ga'i akwinta i kalabbat-na.
 Agkapuruparihoy to si hinagashas-na si baha' pati' si hinagunghung-na si
 dalugdog. Agparapanurakaw mga iya,

“Darawayon i Diyos

kay iya i Makagagahom Paragdalom Diyus-ta kam nga aghadi' na.

^a 18:23 Parti si paghimo urusahon pina'agi si pagtangnga' si mga mara'at espirito, kulawin si hawud-na si pahina 697.

7 Agkalipay kita kam ngan agpanlaksi ngan dayaw-ta iya si ka'angayan-na kay anakka na i uras pagkasal si Nati Karniro, ngan i papakasalan-na danda andam na si kalugaringun-na.

8 Mga mamahalap sida panapton nga bali pagpanbulangga'akan ngan limpyado gayod i nagpumwan si iya papasul'utun-na.”

I nagtukoy si mamahalap sida panapton, iya i mga matadong buhat-na si mga a'a nga nagtagama paghuwang si Diyos.

9 Mangno agbagawan-na ako si anghel, “Pasuraton to: ‘Mga malipayon i mga magpaka'imbitaran si kumbiti si kasal-na si Nati Karniro!’ ” Mangno agpalanatan-na pa liwat, “Iyay nan i ungod mga allingun-na si Diyos.”

10 Pakapinugad-na sinan, pa'akkom ako si kitiran-na pag'ampo' kunta' si iya. Pero amaribad dayon iya, “Dakaw agda'inan sinan! Pariho hamok kita rilihugun-na si Kristo hasta i mga kabugtu'an-mo si pagtu'o nga agpadayon si mga kinabuhi'-na i nagtistigusan-na si Jesus. Ag'ampu'a kam si Diyos kay i nagtistigusan-na si Jesus, iya i mga sabarawan-na^b hamok si mga magpahalling si makigpasumat-na si Diyos.”

I Magkabayo man Langit

11 Satili'an-ko namay i langit nga abrido hamok ngan atubang si ako aniya' puti' kabayo nga i magkabayo nag'arunan Tangkod ngan Ungod. Pantay iya si paghusgar-na ngan da'inan may si pagpakigirra-na. 12 I mga mata-na bali pagpakayatan ngan bali labbat kuruna i magtungtong si takuluk-na. Aniya' arun-na nga nagpamarka si iya nga gana' la'in makatu'anang kon ma'in hamok i kalugaringun-na. 13 Linagtok si laha' i nagpasul'ut-na pammakurumbot ngan i nagpa'aron si iya Allingun-na si Diyos. 14 Nagburungyuran iya si mga sundalo man langit nga agpangabayo si mga puti' kakabayuhan ngan mga dibistida si mga puti' ngan limpyado mga sida panapton. 15 Tikang si bawa'-na aniya' paguwa' matarom ispada nga manigbas si mga nasyon. Iya i tipamuno' sito mga a'a nga aggamit si ransang badas^c pati' i manum'ak si pammamagga'an-na si ubas nga iya i kasina-na si Diyos Makagagahom nga tikastigo. 16 Anan si pammakurumbot-na pati' si mga pa'a-na, aniya' nagpamarka da'ito sito:

17 Mangno aniya' sakulawan-ko anghel nga agparatutunggo ari si allaw nga agparapaman'u-na i dimu'an mga kamanuk-manukan nga agparapanlayug-layog, “Tuwa kam! Agtiripuna kam basi' agpakatambong kam si mahaya kumbiti tirimahun-na si Diyos 18 kay ma'in na pira sakindahan-bi na i isi-na si mga hadi', si mga hiniral, si mga gamhanan,

^b 19:10 Si Grikuhanon: *iya i espiritu-na si mga magpahalling*, ngan i nagtukoy sinan i kina'ya-na si bug'os grupo. ^c 19:15 Salmo 2:9

si mga kakabayuhan bawa i magpangabayo, pati' i isi-na si dimu'an mga a'a magin uripon o libri, bantuan o ma'in."

¹⁹Katapos sakulawan-ko i makangingirhat hayop pati' i mga kahadi-hadi'an si kalibutan nga agtiriripon huwang si mga kasundaluhan-na kay tipakigirra mga iya si magkabayo hasta si mga kasundaluhan-na. ²⁰Pero abihag dayon i makangingirhat hayop bawa i burubullo' paragsumat nga magparahimo si mga pangngilalahan si langitnon kuno' kasiguruhan para si kahalapan-na. Pina'agi sinan mga pangngilalahan, sadaya'an-na i mga magpakamarkahan si makangingirhat hayop nga ag'ampo' si ribultu-na. Kahuman si kabihag-na mga iya duwangan, nagpanapukan to nga allom pa si danaw nga bali pag'arab-araban si asupri. ²¹I ditangnga' may mga ginsakupan-na nagpanmatay pina'agi si ispada nga paguwa' tikang si bawa'-na si magkabayo, ngan i dimu'an mga kamanuk-manukan may agpamagusto pagkakan si mga isi-na.

I Adda Yukot Ta'on

20 ¹Aniya' sakulawan-ko anghel man langit nga agbawa-bawa si lyabi-na si Buhon nga gana' salad-na ngan aniya' nagbitbit-na mahaya kadina. ²Agdakup-na i bibura, i kada'an na gayod sawa, nga iya liwat si Satanas ngan aggapus-nay to sallod si adda yukot ta'on. ³Agtapukan-nay to si Buhon nga gana' salad-na ngan agkandaduhan-na bawa i pagsilyo si bawa'-na sito basi' ga'i na iya akapadayon si pagparadaya' si mga nasyon tubtob nga atapos i adda yukot ta'on. Kahuman sinan, kinahanglanon i pagpagawas si iya kali'-kali'.

⁴Ngan aniya' liwat sakulawan-ko mga truno ngan i magpaningkulo' ari i nagpamuwanan si gahom paghusgar. Sakulawan-ko liwat i mga espiritu-na si mga magpakapugutan tungod si mga pagpanistigus-na parti si Jesus pati' si allingun-na si Diyos. Agkaparariho mga iya dimu'an^d si ga'i mag'ampo' si makangingirhat hayop o bisan si ribultu-na ngan ga'i mga iya agpanugot nga nagpanmarkahan si arun-na si mga ruwa-na o ma'in ngani' si mga tamburu'-na. Agkabaranhaw mga iya ngan agpanhadi' huwang si Kristo sallod si adda yukot ta'on. ⁵Iyay nan i primiro gayod pagkabanhaw. I ditangnga' si mga magkamaratay na, ga'i agkabaranhaw hasta nga ga'i atapos i adda yukot ta'on. ⁶Mga malipayon gayod ngan mga diyusnon i mga magpakahuwang si primiro pagkabanhaw. Ga'i na mga iya akalabutan kon agkamaratay i ditangnga' si kaduwa bisis nga bulag si Diyos, kundì' agkahirimo mga iya mga paragalad-na si Diyos pati' si Kristo ngan aghururuwang mga iya paghadi' sallod si adda yukot ta'on.

^d 20:4 I adda pa kahulugan-na si Grikuhanon linggwahi: *i magkabaranhaw hamok si primiro, iya i nagpanmatay gayod si pagpanistigus-na parti si Jesus.*

I Katapusan Pagkastigo si Satanas

⁷Si pakahaman-na si adda yukot ta'on, naglappahan si Satanas si nagprisuhan si iya, ⁸ngan palangngan iya pagdaya' si mga nasyon nga agwararak si bug'os kalibutan. Gog pati' Magog i mga arun-na sito mga nasyon nga aggrupu-grupo ngan paniripun-nay to pagpakigirra. Akapariho mga iya kalabbat si baybay ari si baybayon. ⁹Agsaramahan-na mga iya i bug'os pitak ngan agpalibutan-na mga iya i lugar nag'istaran-na si mga ginsakupan-na si Diyos, i syudad nga hinigugma'-na gayod. Kundi' ag'uran si api tikang si langit ngan aglamun-na mga iya dimu'an. ¹⁰Ngan hasta si Satanas nga magdaya' si mga iya, nagtapukan si danaw nga ag'arab-arab si asupri nga iya liwat i nagpatapukan siray si makangingirhat hayop pati' si burubullo' paragsumat. Papasakitan mga iya ari allaw sangom hasta si kahastahan.

I Paghusgar si mga Magkamaratay Na

1Cor 15:12-57; 2Cor 5:1-10

1Tes 4:13-5:3; 2Ped 3:1-18

¹¹Mangno aniya' sakulawan-ko mahaya puti' truno pati' i magtingkulo' ari. Pakapara' i kalibutan pati' i kalangitan atubang si iya ngan ga'i nayto gayod mga iya kinakulawan bisan singnga. ¹²Ngan sakulawan-ko liwat i mga magkamaratay na dimu'an, i mga bantugan pati' ma'in nga agpangatubang si truno. Aniya' mga libro nga nagpamuklad ngan i ultimo nagbuklad, iya i libro si mga magpaka'angkon si ungod kinabuhi'. Naghusgaran i mga magkamaratay na sigon si mga buhat-na mga iya nga aka'anna' sinan mga libro. ¹³Ngan pamatuwa' liwat i mga magkamaratay si kalawot ngan da'inan may i ditangnga' nag'inantanana-na si gahum-na si kamatayon nga awiray si dilalom pitak, basi' agkabiriyo' mga iya dimu'an nagpanhusgaran sigon si mga binuhatan-na. ¹⁴Ngan i pangultimo nagpatapok si danaw nga agpakayat, iya i kamatayon bawa i dilalom pitak. I danaw nga agpakayat, iya i tarakkahan-na si magkamaratay si kaduwa bisis nga bulag si Diyos. ¹⁵Kon aniya' aron nga ga'i akalista si libru-na si mga magpaka'angkon si ungod kinabuhi', nagpanapukan to si danaw nga agpakayat.

I Syudad ari si Langit

21 ¹Mangno aniya' sakulawan-ko baha'o kalangitan pati' kalibutan kay apara' i dati kalangitan pati' kalibutan ngan gana' na sito kalawut-na. ²Sakulawan-ko i Sagrado Syudad, i baha'o Jerusalem nga aghahawod man langit tikang mismo si Diyos. Akaparihoy to si adda karaslon nga makababayi gayod i badu'-na ngan andam na pagtupo' si

tipakasal si iya. ³Katapos akabati' ako makusog busis tikang si truno nga agpinugad, “Tikang ina'anto, ag'istar na i Diyos si ka'aha'an ngan agpadayon to pagpakihuwang si mga iya. Ahimo na mga iya nga mga ginsakupan-na ngan mismo i Diyos i magpaki'adda si mga iya ngan iya nayto i mga kalugaringun-na gayod Diyos. ⁴Iya i mamahit si mga luha'-na. Gana' na magkamaratay ngan gana' na magparapandinamag, gana' mga pamanangis pati' mga kapaddihan kay apara' na i dimu'an kada'an.”^e

⁵Mangno aminugad i magtingkulo' si truno, “Himu-ko baha'o i dimu'an!” Katapos aminugad pa liwat iya, “Pasuraton to, kay yayto mga allingon i tarapuran ngan ungod.”

⁶Agpinugad-na ako, “Tapos na. Ako i Alpha pati' i Omega, i Panikangan pati' i Katapusan. Bisan say i nag'uhaw, pa'inum-ko iya si buwahi' nga tikang si burabod magbuwan si ungod kinabuhi' nga gana' bayad-na. ⁷Bisan say i makalampas, iya i maka'iridar sito dimu'an. Ako na i magin Diyus-na ngan iya may magin dadi'-ko. ⁸Kundi' nagtagama i danaw magpakayat si asupri para si mga matatalwin, si mga ga'i magpanutu'o, si mga magpakatapunan si karat'an, si mga kriminal, si mga maki'u'ubayon si bisan say hamok sasindakan-na, si mga magparapanangnga^f si mga mara'at espirito, si mga magkabararaw si bisan ay nga day agdiyus-na pati' i dimu'an bullu'on. Iyay nan i tarakkahan-na si magkamaratay si kaduwa bisis nga bulag si Diyos.”

⁹Addangan si pitungan anghel magbitbit si pito' mangko' nga dati panno' si ultimo pito' mammimirwisyo, padugok si ako ngan aminugad, “Amungyura si ako, kay pakulaw-ta kaw si danda alla-na si Nati Karniro.”

¹⁰Katapos agdaluman-na ako si Espirito basi' sabawa-na ako pada'iray si bantugan bukid nga bali dyalta ngan agpakulaw-na ako si Jerusalem, i Sagrado Syudad nga aghahawod man langit tikang mismo si Diyos.

¹¹Agsirak tikang sito i maka'angayan danta'-na si Diyos ngan bali to pagkasuri'aw pariho si gimamahali nan alahas nga day dyamanti, pariho si salaming i katallang-na. ¹²Aniya' sito kuta'-na nga bali dakmol ngan madyalta. Dusi i pwirtahan-na ngan si kada adda aniya' anghel-na magbantay. Anan si mga pwirtahan-na, nagpamarka i mga arun-na si dusi pamilya si mga a'a-na si Israel. ¹³Tallo i pwirtahan-na sito si banda sirangan, tallo si banda katundan, tallo si banda norte ngan tallo may si banda timugan. ¹⁴Aniya' liwat dusi mga pundasyun-na si kuta'-na si syudad ngan nagpamarka ato i mga arun-na si dusi apostul-na si Nati Karniro.

¹⁵I anghel magbagaw si ako aniya' nagbitbit-na mitrusan nga day bulawan badas pannunukol si syudad bawa si mga pwirtahan-na pati'

^e 21:4 I nagtukoy *dimu'an kada'an*, iya i mga minuklatan kabatasanan, mga pama'agi hasta pa i kamutangan-na si dimu'an inanna'. ^f 21:8 Parti si *pagparatangnga' si mga mara'at espirito*, kulawin si hawud-na si pahina 697.

si kuta'-na. ¹⁶Kwadrado i kurti-na si syudad kay pariho hamok sito i kalangahan-na pati' i kasirungan-na. Agsukul-na i syudad si nagbitbit-na badas ngan sadiskubrihan-na nga i sukul-na sito anakka si dusi mil istadya^g i kalangahan-na pati' i kasirungan-na hasta na i kadyalta-na sito. ¹⁷Agsukul-na i kuta' ngan anakay to si syinto kwarintay kwatro kubit^h i kadakmul-na sigon si suruklan nga nagparagamit-na si a'a nga iya i nagbasaran-na si anghel. ¹⁸Dyamanti i naggamit matiryalis si kuta' ngan mga riyal bulawan may si syudad nga day salaming katallang i pagkapuru-na. ¹⁹Putos si pala'in-la'in klasi mga mahal bato i pundasyun-na si kuta'. Mga dyamanti i naggamit si primiro, sapari si kaduwa, agata si katallo, ngan imirald i ka'ampat. ²⁰I kalima namay pundasyon naggamitan uniks, rubi i ka'annom, krisulito i kapito', birilo i kawalo', tupasyo i kasiyam, krisupraso i ka'awatong, hasinto i ka'unsi, ngan amatista i kadusi. ²¹Balang adda si dusi pwirtahan, naghimo tikang si adda hamok malambo pirlas nga nagtabasan i pinakapwirtana. I gikalsadahi-na si syudad naggamitan riyal mga bulawan nga day salaming katallang i pagkapuru-na.

²²Gana' sakulawan-ko templo sallod si syudad, kay i Makagagahom Paragdalom Diyos pati' i Nati Karniro i templu-na sinan. ²³Ga'i na agkinahanglan si allaw i syudad o ma'in ngani' si bulan para akasirakan tungod kay agsigahan-na may to si maka'angayan danta'-na si Diyos ngan i Nati Karniro, iya i lampara-na. ²⁴Agpadayon i pangiwa-kiwa-na si dimu'an nasyon pina'agi sinan danta' ngan agpama'intriga-na liwat si mga kahadi'-hadi'an si kalibutan i kabug'usan-na si mga ka'angayan-na anan sinan syudad. ²⁵Gana' na surusirrahay si pwirtahan-na si syudad bisan sumiran kay ga'i na anakka i kasangumon anan. ²⁶Abalyo i mga pagdayaw pati' i mga pagpa'unra-na si mga nasyon pada'anan anan. ²⁷Gana' makasallod anan nga lagtok si sala' o bisan say pa may magbuhat si makamamalo' o ma'in ngani' mga daya'on kon ma'in hamok i magpakalista aron ari si libro si magpaka'angkon si ungod kinabuhi' nga tawa'-na si Nati Karniro.

I Subaê ari si Langit

22 ¹Mangno agpakulaw-na ako si anghel si subaê-na si buwahiê magbuwan si ungod kinabuhiê nga pariho si salaming i katallang-na. Agdadaras to tikang si trunu-na si Diyos patiê si Nati Karniro, ²ngan agêagi si tangngaê-na si gikalsadahi-na si syudad. Si bihing-na si subaê padurudambilaê, kinaêandaêan i mga kayo nga agbuwan kinabuhiê. Dusi bisis i pagbuwaê-na sito balang taëon, adda

^g 21:16 I sukul-na si syudad *dusi mil istadya*, akapariho si 2,400 kilumitros. ^h 21:17 I kadakmul-na si kuta' *syinto kwarintay kwatro kubit*, akapariho si saysinta mitros.

si kada bulan ngan i dahun-na aggamit-na pammulong si mga aêa si dimuêan nasyon. ³Ganaê na liwat nagmaldisyon. I trunu-na si Diyos patiê si Nati Karniro kinaêandaêan na si syudad ngan i mga rilihugun-na agsirbi si iya. ⁴Sakulawan-na na mga iya i bayhun-na ngan akamarka i arun-na si mga ruwa-na. ⁵Ganaê na sangom. Gaêi na mga iya agkinahanglan si dantaê-na si lampara o maêin nganiê si dantaê-na si allaw kay i Paragdalom Diyos i mandantaê si mga iya. Ngan agpanhadiê mga iya hasta si kahastahan.

⁶Agsumatan-na ako si anghel, “Yaynan mga allingon dimuêan tarapuran ngan ungod. I Paragdalom, nga Diyos nagtuninungan-na si mga espiritu-na si mga paragsumat, iya i magpaklaro si mga rilihugun-na pinaêagi si anghel nga nagpabawa-na si mga kinahanglanon tihinaboê maêin na pira.”

Tipadaêito Na si Jesus

⁷Hintak amahalling gihapon i primiro magpakibagaw si ako, “Tigamani-bi to, tipadaêiro ako gihapon si kaêam ro maêin na pira! Mga malipayon i mga magpakatuman si mga allingon nga makigpasumat-na si Diyos anan sinan libro.”

⁸Ako si Juan nga makabatiê ngan makakulaw sinan dimuêan. Ngan si pakapamatiê-ko patiê pakakulaw-ko, paêakkom ako si kitiran-na si anghel magpakulaw sinan dimuêan si ako pagêampoê kuntaê si iya. ⁹Pero amaribad dayon iya, “Dakaw agdaêinan sinan! Pariho hamok kita rilihugun-na si Kristo hasta i mga kabugtuêan-mo si pagtuêo nga mga paragsumat bawa na i dimuêan magparapantuman si mga allingon nga akaêannaê anan sinan libro. Agêampuêa kam si Diyos!”

¹⁰Katapos agtugunan-na ako, “Dakaw agsilyuhin mga allingon nan anan sinan libro nga makigpasumat-na si Diyos kay maêin na pira i katumanan-na sinan dimuêan. ¹¹Sanglit pataêanin na hamok i mga magparapamuhat si salaê kay sigurado nga padayon mga iya sinan mga buhat ngan pataêanin na hamok i mga magpakatapunan si karatêan kay sigurado nga padayon mga iya sinan mga kamutangan. Kundiê i mga magparapamuhat may si tamaê, ganaê kuntaê makaêulang pagpadayon si mga buhat-na ngan i mga diyusnon may, ganaê kuntaê makaêulang pagpadayon si kamutangan-na mga iya.”

¹²Mangno agpadayon i dati magpahalling, “Tigamani-bi to, tipadaêiro ako gihapon si kaêam ro maêin na pira ngan pririmyuhan-ko i kada addangan sigon si binuhatan-na. ¹³Ako i Alpha patiê i Omega, i Dahuluêan patiê i Damurihan, i Panikangan patiê i Katapusan.

¹⁴“Mga malipayon i mga magpakapuêpoê si mga pammakurumbut-na kay mga iya i aniyaê katungud-na nga agpakakakan si buwaê-na si kayo nga agbuwan kinabuhiê patiê i magpakaêagi si mga pwirtahan-na

si syudad basiê agpakasallod. ¹⁵Kundiê i mga day kaêiduêan may, bilin hamok si gawas. Mga iya i mga parapanangngaêⁱ si mga maraêat espirito, i mga makiêuêubayon si bisan say hamok sasindakan-na, i mga kriminal, i mga magkabararaw si bisan ay nga day agdiyus-na, patiê i dimuêan nga agkagararaê na pagbulloê hasta nga ahimoy to mahalap para si mga iya.

¹⁶“Ako si Jesus, i magpabawa si anghel-ko pagpaêintriga si kaêam si nagtistigusan-ko basiê apapasa may si manniniripon pagêampoê si bisan singnga lugara. Ako i Dadiê nga mangusbong tikang si gamut-na si David, ngan ako liwat i madantaê Makabigwas.”

¹⁷Agdungan anaruman i Espirito patiê i kinasal danda, “Padaêituha na!” Ngan i dimuêan magpakapamatiê sito kuntaê agpangalagad, “Padaêituha na!” Bisana say i nagêuhaw, kuntaê padaêito dayon iya, ngan bisan say i aniyaê naghandum-na, kuntaê angarawat iya si libri rigalo nga iya i buwahiê magbuwan si ungod kinabuhiê.

¹⁸Yayto i padaêan-ko gayod si bisan say nga akapamatiê si mga allingon nga makigpasumat-na si Diyos ato sito libro: Kon aniyaê manamba sito, patamba-na may iya si Diyos si mga nagpamirwisyu-na nga nagpakatuêan ato sito libro. ¹⁹Ngan kon aniyaê mangiban si mga allingon ato sito libro nga makigpasumat-na si Diyos, bawiê-na gihapon si iya i kapartihaan-na si buwaê-na si kayo magbuwan kinabuhiê patiê i katungud-na pagsallod si sagrado syudad, nga nagpakatuêan ato sito libro.

²⁰I magtistigos sinan dimuêan aminugad, “Ungod nan, tipadaêiro ako gihapon si kaêam ro maêin na pira.”

Amen. Padaêituha na, Paragdalom Jesus.

²¹Amalako ako nga padayun-na si Paragdalom Jesus i mapinalanggaêon pagpanginanu-na si kaêam nga mga ginsakupana-na si Diyos. Amen.

ⁱ 22:15 Parti si *pagparatangngaê si mga maraêat espirito*, kulawin si hawud-na si pahina 697.

Read the New Testament daily

January

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Mateo 1:1–2:12	17	Mateo 12:1-21
2	Mateo 2:13–3:6	18	Mateo 12:22-45
3	Mateo 3:7–4:11	19	Mateo 12:46–13:23
4	Mateo 4:12-25	20	Mateo 13:24-46
5	Mateo 5:1-26	21	Mateo 13:47–14:12
6	Mateo 5:27-48	22	Mateo 14:13-36
7	Mateo 6:1-24	23	Mateo 15:1-28
8	Mateo 6:25–7:14	24	Mateo 15:29–16:12
9	Mateo 7:15-29	25	Mateo 16:13–17:9
10	Mateo 8:1-17	26	Mateo 17:10-27
11	Mateo 8:18-34	27	Mateo 18:1-22
12	Mateo 9:1-17	28	Mateo 18:23–19:12
13	Mateo 9:18-38	29	Mateo 19:13-30
14	Mateo 10:1-23	30	Mateo 20:1-28
15	Mateo 10:24–11:6	31	Mateo 20:29–21:22
16	Mateo 11:7-30		

February

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Mateo 21:23-46	15	Markos 1:1-28
2	Mateo 22:1-33	16	Markos 1:29–2:12
3	Mateo 22:34–23:12	17	Markos 2:13–3:6
4	Mateo 23:13-39	18	Markos 3:7-30
5	Mateo 24:1-28	19	Markos 3:31–4:25
6	Mateo 24:29-51	20	Markos 4:26–5:20
7	Mateo 25:1-30	21	Markos 5:21-43
8	Mateo 25:31–26:13	22	Markos 6:1-29
9	Mateo 26:14-46	23	Markos 6:30-56
10	Mateo 26:47-68	24	Markos 7:1-23
11	Mateo 26:69–27:14	25	Markos 7:24–8:10
12	Mateo 27:15-31	26	Markos 8:11–9:1
13	Mateo 27:32-66	27	Markos 9:2-29
14	Mateo 28:1-20	28	Markos 9:30–10:12

March

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Markos 10:13-31	17	Lukas 2:36-52
2	Markos 10:32-52	18	Lukas 3:1-22
3	Markos 11:1-26	19	Lukas 3:23-38
4	Markos 11:27–12:17	20	Lukas 4:1-30
5	Markos 12:18-37	21	Lukas 4:31–5:11
6	Markos 12:38–13:13	22	Lukas 5:12-28
7	Markos 13:14-37	23	Lukas 5:29–6:11
8	Markos 14:1-21	24	Lukas 6:12-38
9	Markos 14:22-52	25	Lukas 6:39–7:10
10	Markos 14:53-72	26	Lukas 7:11-35
11	Markos 15:1-47	27	Lukas 7:36–8:3
12	Markos 16:1-20	28	Lukas 8:4-21
13	Lukas 1:1-25	29	Lukas 8:22-39
14	Lukas 1:26-56	30	Lukas 8:40–9:6
15	Lukas 1:57-80	31	Lukas 9:7-27
16	Lukas 2:1-35		

April

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Lukas 9:28-50	16	Lukas 18:1-17
2	Lukas 9:51–10:12	17	Lukas 18:18-43
3	Lukas 10:13-37	18	Lukas 19:1-27
4	Lukas 10:38–11:13	19	Lukas 19:28-48
5	Lukas 11:14-36	20	Lukas 20:1-26
6	Lukas 11:37–12:7	21	Lukas 20:27-47
7	Lukas 12:8-34	22	Lukas 21:1-28
8	Lukas 12:35-59	23	Lukas 21:29–22:13
9	Lukas 13:1-21	24	Lukas 22:14-34
10	Lukas 13:22–14:6	25	Lukas 22:35-53
11	Lukas 14:7-35	26	Lukas 22:54–23:12
12	Lukas 15:1-32	27	Lukas 23:13-43
13	Lukas 16:1-18	28	Lukas 23:44–24:12
14	Lukas 16:19–17:10	29	Lukas 24:13-53
15	Lukas 17:11-37	30	Juan 1:1-28

May

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Juan 1:29-51	17	Juan 9:1-41
2	Juan 2:1-25	18	Juan 10:1-21
3	Juan 3:1-21	19	Juan 10:22-42
4	Juan 3:22-4:3	20	Juan 11:1-53
5	Juan 4:4-42	21	Juan 11:54-12:19
6	Juan 4:43-54	22	Juan 12:20-50
7	Juan 5:1-23	23	Juan 13:1-30
8	Juan 5:24-47	24	Juan 13:31-14:14
9	Juan 6:1-21	25	Juan 14:15-31
10	Juan 6:22-40	26	Juan 15:1-27
11	Juan 6:41-71	27	Juan 16:1-33
12	Juan 7:1-29	28	Juan 17:1-26
13	Juan 7:30-52	29	Juan 18:1-24
14	Juan 7:53-8:20	30	Juan 18:25-19:22
15	Juan 8:21-30	31	Juan 19:23-42
16	Juan 8:31-59		

June

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Juan 20:1-31	16	Mga Buhat 10:34-48
2	Juan 21:1-25	17	Mga Buhat 11:1-30
3	Mga Buhat 1:1-26	18	Mga Buhat 12:1-23
4	Mga Buhat 2:1-47	19	Mga Buhat 12:24-13:12
5	Mga Buhat 3:1-26	20	Mga Buhat 13:13-41
6	Mga Buhat 4:1-37	21	Mga Buhat 13:42-14:7
7	Mga Buhat 5:1-42	22	Mga Buhat 14:8-28
8	Mga Buhat 6:1-15	23	Mga Buhat 15:1-35
9	Mga Buhat 7:1-29	24	Mga Buhat 15:36-16:15
10	Mga Buhat 7:30-50	25	Mga Buhat 16:16-40
11	Mga Buhat 7:51-8:13	26	Mga Buhat 17:1-34
12	Mga Buhat 8:14-40	27	Mga Buhat 18:1-21
13	Mga Buhat 9:1-25	28	Mga Buhat 18:22-19:12
14	Mga Buhat 9:26-43	29	Mga Buhat 19:13-41
15	Mga Buhat 10:1-33	30	Mga Buhat 20:1-38

July

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Mga Buhat 21:1-16	17	Roma 4:1-12
2	Mga Buhat 21:17-36	18	Roma 4:13-5:5
3	Mga Buhat 21:37-22:16	19	Roma 5:6-21
4	Mga Buhat 22:17-23:10	20	Roma 6:1-23
5	Mga Buhat 23:11-35	21	Roma 7:1-14
6	Mga Buhat 24:1-27	22	Roma 7:15-8:6
7	Mga Buhat 25:1-27	23	Roma 8:7-21
8	Mga Buhat 26:1-32	24	Roma 8:22-39
9	Mga Buhat 27:1-20	25	Roma 9:1-21
10	Mga Buhat 27:21-44	26	Roma 9:22-10:13
11	Mga Buhat 28:1-31	27	Roma 10:14-11:12
12	Roma 1:1-17	28	Roma 11:13-36
13	Roma 1:18-32	29	Roma 12:1-21
14	Roma 2:1-24	30	Roma 13:1-14
15	Roma 2:25-3:8	31	Roma 14:1-23
16	Roma 3:9-31		

August

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Roma 15:1-21	17	1 Corinto 11:2-16
2	Roma 15:22-16:7	18	1 Corinto 11:17-34
3	Roma 16:8-27	19	1 Corinto 12:1-26
4	1 Corinto 1:1-17	20	1 Corinto 12:27-13:13
5	1 Corinto 1:18-2:5	21	1 Corinto 14:1-17
6	1 Corinto 2:6-3:4	22	1 Corinto 14:18-40
7	1 Corinto 3:5-23	23	1 Corinto 15:1-28
8	1 Corinto 4:1-21	24	1 Corinto 15:29-58
9	1 Corinto 5:1-13	25	1 Corinto 16:1-24
10	1 Corinto 6:1-20	26	2 Corinto 1:1-11
11	1 Corinto 7:1-24	27	2 Corinto 1:12-2:11
12	1 Corinto 7:25-40	28	2 Corinto 2:12-17
13	1 Corinto 8:1-13	29	2 Corinto 3:1-18
14	1 Corinto 9:1-18	30	2 Corinto 4:1-12
15	1 Corinto 9:19-10:13	31	2 Corinto 4:13-5:10
16	1 Corinto 10:14-11:1		

September

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	2 Corinto 5:11-21	16	Galacia 2:17-3:9
2	2 Corinto 6:1-13	17	Galacia 3:10-22
3	2 Corinto 6:14-7:7	18	Galacia 3:23-4:20
4	2 Corinto 7:8-16	19	Galacia 4:21-5:12
5	2 Corinto 8:1-15	20	Galacia 5:13-26
6	2 Corinto 8:16-24	21	Galacia 6:1-18
7	2 Corinto 9:1-15	22	Efeso 1:1-23
8	2 Corinto 10:1-18	23	Efeso 2:1-22
9	2 Corinto 11:1-15	24	Efeso 3:1-21
10	2 Corinto 11:16-33	25	Efeso 4:1-16
11	2 Corinto 12:1-10	26	Efeso 4:17-5:2
12	2 Corinto 12:11-21	27	Efeso 5:3-33
13	2 Corinto 13:1-14	28	Efeso 6:1-24
14	Galacia 1:1-24	29	Filipos 1:1-26
15	Galacia 2:1-16	30	Filipos 1:27-2:18

October

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Filipos 2:19-3:6	17	1 Timoteo 2:1-15
2	Filipos 3:7-4:1	18	1 Timoteo 3:1-16
3	Filipos 4:2-23	19	1 Timoteo 4:1-16
4	Colosas 1:1-20	20	1 Timoteo 5:1-25
5	Colosas 1:21-2:7	21	1 Timoteo 6:1-21
6	Colosas 2:8-23	22	2 Timoteo 1:1-18
7	Colosas 3:1-17	23	2 Timoteo 2:1-21
8	Colosas 3:18-4:18	24	2 Timoteo 2:22-3:17
9	1 Tesalonica 1:1-2:9	25	2 Timoteo 4:1-22
10	1 Tesalonica 2:10-3:13	26	Tito 1:1-16
11	1 Tesalonica 4:1-5:3	27	Tito 2:1-14
12	1 Tesalonica 5:4-28	28	Tito 2:15-3:15
13	2 Tesalonica 1:1-12	29	Filimon 1:1-25
14	2 Tesalonica 2:1-17	30	Hebro 1:1-14
15	2 Tesalonica 3:1-18	31	Hebro 2:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20		

November

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	Hebro 3:1-19	16	Hebro 13:1-25
2	Hebro 4:1-13	17	Santiago 1:1-18
3	Hebro 4:14-5:14	18	Santiago 1:19-2:17
4	Hebro 6:1-20	19	Santiago 2:18-3:18
5	Hebro 7:1-19	20	Santiago 4:1-17
6	Hebro 7:20-28	21	Santiago 5:1-20
7	Hebro 8:1-13	22	1 Pedro 1:1-12
8	Hebro 9:1-10	23	1 Pedro 1:13-2:10
9	Hebro 9:11-28	24	1 Pedro 2:11-3:7
10	Hebro 10:1-18	25	1 Pedro 3:8-4:6
11	Hebro 10:19-39	26	1 Pedro 4:7-5:14
12	Hebro 11:1-16	27	2 Pedro 1:1-21
13	Hebro 11:17-31	28	2 Pedro 2:1-22
14	Hebro 11:32-12:13	29	2 Pedro 3:1-18
15	Hebro 12:14-29	30	1 Juan 1:1-10

December

<i>date</i>	<i>Scripture</i>	<i>date</i>	<i>Scripture</i>
1	1 Juan 2:1-17	17	Pagpakatu'an 8:1-13
2	1 Juan 2:18-3:2	18	Pagpakatu'an 9:1-21
3	1 Juan 3:3-24	19	Pagpakatu'an 10:1-11
4	1 Juan 4:1-21	20	Pagpakatu'an 11:1-19
5	1 Juan 5:1-21	21	Pagpakatu'an 12:1-18
6	2 Juan 1:1-13	22	Pagpakatu'an 13:1-18
7	3 Juan 1:1-14	23	Pagpakatu'an 14:1-20
8	Judas 1:1-25	24	Pagpakatu'an 15:1-8
9	Pagpakatu'an 1:1-20	25	Pagpakatu'an 16:1-21
10	Pagpakatu'an 2:1-17	26	Pagpakatu'an 17:1-18
11	Pagpakatu'an 2:18-3:6	27	Pagpakatu'an 18:1-24
12	Pagpakatu'an 3:7-22	28	Pagpakatu'an 19:1-21
13	Pagpakatu'an 4:1-11	29	Pagpakatu'an 20:1-15
14	Pagpakatu'an 5:1-14	30	Pagpakatu'an 21:1-27
15	Pagpakatu'an 6:1-17	31	Pagpakatu'an 22:1-21
16	Pagpakatu'an 7:1-17		